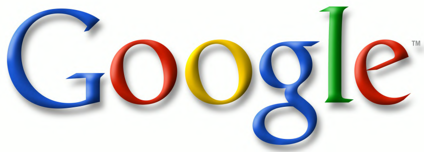

UITGAVEN DER KONINKLIJKE VLAAMSCHE ACADEMIE

I^e REEKS.

1. **Jaarboek** van 1887 tot 1902, ieder 2,00

IIe REEKS.

1. **Verslagen**, van 1887 tot 1901, ieder 4,00

IIIe REEKS. — MIDDELNEDERLANDSCHE UITGAVEN

1. **De Zevenste Bliscap van Maria.** Mysteriespel der XVe eeuw, uitgegeven door K. Stallaert (1887), xxxii-116 blz. 2,50
2. **Woordenlijst voor de Zevenste Bliscap van Maria**, opgesteld door K. Stallaert (1888), 141 blz. 0,50
3. **Woordenlijst op de Alexanders Geesten** van Jacob van Maerlant, door L. Roersch, 1ste *aflevering* (1888), 68 blz. 1,00
4. **Van de vij Vroeden van binnen Rome**, bezorgd door K. Stallaert (1889), xx-182 blz. 3,00
5. **Het Roermondsch dialect**, getoetst aan het Oud-Saksisch en Oud-Nederfrankisch, door Dr L. Simons (1889), 62 blz. 1,25
6. **Madelghijs' kintsheit**, al de gekende fragmenten, bezorgd door Jhr. Mr. Nap. de Pauw (1889), 208 blz. (met facsimile's) 2,50
7. **Dit is die Istory van Troyen**, bezorgd door Jhr. Mr. Nap. de Pauw en Edward Gailliard, 4 deelen, met facsimile's (1889-1892) . 25,50
8. **Middelnederlandsche Gedichten en Fragmenten**, uitgegeven door Jhr. Mr. N. de Pauw 1893-1897), 3 afl. elke 2,00
9. **Kalender en Gezondheidsregels** getrokken uit het handschrift der boekerij van de hoogeschool te Loven, getiteld « *Liber orat. Fland. M. S.* » door P. Alberdingk Thijm (1893) 66 blz. 1,25
10. **De Keure van Hazebroek**, door Edw. Gailliard (1894-1899), 4 deelen, elk (5^e en laatste deel ter pers) 5,00
11. **Middelnederlandsche geneeskundige Recepten en Tractaten, Zegeningen en Tooverformulen**, uitgegeven door Dr W.-L. de Vreese (1894), xii-144 blz. 2,00
12. **Beschrijving van Middelnederlandsche en andere handschriften die in Engeland bewaard worden**, door K. de Flou en Edw. Gailliard (1895 en 1896), 3 bd., elk 2,00
13. **Beowulf**, Angelsaksisch volksepos, vertaald in stafrijm en met inleiding en aanteekeningen voorzien, door Dr. L. Simons (1896) 355 bl. . . . 4,00
14. **Hennen van Merchtenen's Cornicke van Brabant** (1414), uitgegeven door Guido Gezelle (1896), 235 blz. 3,00
15. **Jehan Froissart's Cronyke van Vlaenderen**, getranslateert uuten Franssoyse in Duytscher tale bij Gerijt Potter van der Loo, in de XVe eeuw, uitgegeven en toegelicht door Jhr. Mr. Nap. de Pauw (1898), viii-580 blz. Eerste deel 5,00. — Tweede deel, Rekeningen der Baljuws (1^e afl.) (1900), viii-344 blz. 3,00. Tweede deel (2^e afl.) (1902), blz. 345-656 (3^e deel ter pers) 3,00
16. **Ypre jeghen Poperinghe**, Gedingstukken der XIVe eeuw nopens het laken, uitgegeven en toegelicht door Jhr. Mr. Nap. de Pauw (1899), xlvi-320 blz. 4,00
17. **Bouc van der Audiencie** (Acten en Sentencien van den Raad van Vlaanderen in de XIVe eeuw), door Jhr. Mr. Nap. de Pauw, Eerste stuk (1901), xxi-612 blz. (2^e stuk ter pers) 5,00
18. **Die bedudinghe naden sinne van Sunte Augustijns Regule**, uitgegeven door K. de Flou (1901), xxiii-277 blz. 3,00

IVe REEKS. — UITGAVEN DER COMMISSIE VOOR GESCHIEDENIS, BIO- EN BIBLIOGRAPHIE.

1. **Alphabetische lijst van de voorloopig verzamelde namen der in België geboren Nederlandsche schrijvers, dienende tot het samenstellen van de Biographie der Zuidnederlandsche schrijvers**, door Fr. de Potter, 524 blz. (*niet in den handel*).
2. **Vlaamsche Bibliographie** (1830-1890), door Fr. de Potter (1893-1902), 4 afleveringen, ieder 5,00
3. **Catalogus van de Bibliotheek der Koninklijke Vlaamsche Academie voor Taal- en Letterkunde te Gent** (1898), door Fr. de Potter . 5,00

KONINKLIJKE VLAAMSCHE ACADEMIE VOOR TAAL- & LETTERKUNDE

IDIOTICON

VAN HET

ANTWERPSCH DIALECT

(STAD ANTWERPEN EN ANTWERPSCHE KEMPEN)

OPGESTELD DOOR

P. JOZEF CORNELISSEN,

GEMEENTEONDERWIJZER TE SINT-ANTONIUS (BRECHT)

EN

J.-B. VERVLIET,

LETTERKUNDIGE TE ANTWERPEN.

Bekroond door de Koninklijke Vlaamsche Academie voor Taal- en Letterkunde.

VIERDE DEEL

T—Z

GENT

A. SIFFER

Drukker der Koninklijke Vlaamsche Academie

1903

T.

T', vz. — Z. TE.

TAAI, bvw. — Z. Wrdb.

— Verg. *Zoo taai als lèèr, als 'ne lèère(n) lap, als lèver, als 'ne wis.*

TAAL, znw., v. — Fr. *langue.*

— *Nie(t) weten welke taal iemand spreekt*, hem nog niet hooren spreken hebben.

— Stem, Fr. *voix*. D. B. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) Hij héet 'en grove taal. Ik kenden 'em aan de taal. Ik hoorden 'et aan oe' taal da' gij 'et waart.

— Spraak. Hij is nog nie' ter taal gekomen (hij heeft de spraak nog niet weergekregen, sprek. van iemand die in bezwijming ligt.)

— Antwoord, Fr. *réponse*. D. B. Ik heb er nog geen taal van gehad. Ik heb 'em geschreven, maar hij geĕft geen taal.

— Gep. w. *Taal noch teeken geven*, geen teeken van leven meer geven. D. B. De gewonde gaf taal of teeken meer. Hij leet daar zonder taal of teeken, van dat hij die geraaktheid gehad héet.

TAAT (zuivere *a*), znw., m. — Aardappel in de kindertaal. Taten eten. 'Ne grooten taat.

***TABAKKEN**, w., b. — Wordt, volgens Sch., te Antw. en in de omstreken gebezigd in de beteekenis: 1° van fruitboomen met tabakzop overgieten om het ongedierte te dooden; 2° voor slaag geven. Iemand goed tabakken (hem vandeeg afranselen.)

— Indien dat w. bestaat, dan zegt men zeker *toebakken*, vermits *tabak* in de volkstaal niet bekend is.

***TABERNAKELEN**, w., o. — « Hetzelfde als Schilderen, lang blijven wachten. Zal ik hier nog lang moeten tabernakelen? »

Sch. geeft dat w. voor Limb. en *Antw.*

TABLET (klemt. op *blet*), znw., v. — Vierkantig schijfje van siroop en suiker, die te zamen gesmolten, op een kouden steen, in een stijf papiertje of omgebogen speelkaart, gegoten zijn. D. B.

TACHE(N)TIG, telw. — Tachtig, Fr. *quatre-vingt*. D. B., M., G., Dr.

TACHTE(R)NOEN, T' ACHTE(R)NOEN, bvw. — Dezen namiddag. D. B. Wordt gezeid van den aanstaanden en den verleden namiddag. Hij gaat tachte(r)noen op reis. Ze héet tachte(r)noen hier geweest.

TAFELBÖ(R STEL, znw., m. — Kromme borstel, dienende om na een feesmaal de tafel zuiver te vegen of te borstelen.

TAFELDIENDER, znw., m. — Tafeldienaar, tafelknecht.

TAFFEL, znw., v. — Taffelaarster.

TAFFEL, znw. — Slagen. Taffel krijgen. Hij hêet taffel gehad.

TAFFELACHTIG, TJAFFELACHTIG, bvw. — Sukkelachtig. Vader is tjaffelachtig op z'ne' gank. Grootmoeder begint taffelachtig te wörren.

TAFFELEN, ook **TJAFFELEN,** w., o. — Langzaam en moeilijk aan iets werken, sukkelen, talmen. T., R. (Ook in Brab. z. Sch.) Ik heb lank getaffeld om 'et slot open te krijgen. Hij tjaffelt zoolank aan zij' werk. Ik heb onderwege mè' mij' pèèrd getaffeld om 'et voort krijgen. As ge nie' wilt geholpen zijn, tjaffelt dan maar aan.

— Tegen ongeluk en tegenspoed worstelen. Die mens(ch)en hemmen lank getjaffeld, maar nu zijn ze er bovenop gekomen. As 'ne mens(ch) aan 't taffelen geraakt, dan blijft hij dikwijls taffelen.

— Slecht te been zijn, moeilijk kunnen gaan. Hij taffelt daar voetje veur voetje over de' pad. Dat oud wijfken tjaffelt nog alle dagen naar de kerk.

— Afl. *Taffelèèr, tjaffelèèr, getaffel, getjaffel, taffelachtig, tjaffelachtig.*

TAFFELEN, w., b. en o. — Slaan, aframmelen. 'k Zal oe taffelen, kèrel! Ze taffelden er over zooveul as ze maar en kosten.

TAFFELING, znw., v. — Pak slagen. Iemand 'en taffeling geven. Hij kreeg 'en taffeling.

TAFFELKLOOT, TJAFFELKLOOT, znw., m. — Taffelaar.

TAFFELKONT, TJAFFELKONT, znw., v. — Taffelaarster.

TAGGE(N)TIG, telw. — Tachtig.

TAK, TEK (uitspr. *täk*), znw., m., zonder lidw. — Slagen, rammel. T. Dieën deugeniet verdient tak. Hij zal tek krijgen.

TAKKELING, znw., m. — Bij vinkenvangers. Jonge vink die in 't najaar gevangen wordt en dus nog geenen winter beleefd heeft. D. B.

TAKKEN en **TEKKEN** (uitspr. *täkkən*), w., b. — Raken, aanraken, Fr. *toucher*. D. B., B. Wordt maar gebruikt in de spelen, hetzij 1° in de loopspelen, waarin de kunst bestaat iemand na te loopen totdat men hem aanrake; hetzij 2° in het marbolspel, wanneer de marbol dien men rollen doet, eenen anderen marbol rakelings treft. (**K.**)

— *Les takken*, een loopspel, waarin degene die er aan is, de anderen naloopt, totdat hij er eenen aanraakt. Z. LES.

— Slaan, aframmelen. (**K.**) T. (Ook in Brab., z. Sch.) Ze moesten dieën deugeniet is goed takken. Den hond ontziet de' stok, daar hij eens mee getekt geweest is.

Kil. Tacken, *tangere; arripere; percutere, lædere.* — Vrglk. het Mdnl. *taken*, grijpen, wegnemen, het Eng. *take*, het Goth. *têkan*, grijpen, enz.

TAKKEN, w., o., met *zijn*. — Takken krijgen, getakt worden. (Ook in 't Hag. en Brab., z. Sch.) Dieën boom takt schoon. Jammer dat dees boomken nie' wa' beter getakt is.

Kil. Tacken, *ramos producere.*

TAKKENIJEN (klemt. op *nij*), w., o. — Touteren, schommelen. (Hier en daar in de Kemp.)

TAKKING, TEKKING, znw., v. — Rammeling, pak slaag. (**K.**) T. (Ook in Limb., z. Sch.)

TAKMUS(CH), znw., v. — Z. BOOMMUS(CH).

TAKS, znw., m., niet v. — Bepaalde, vastgestelde prijs, Fr. *taxe*. D. B., J. Hij mag boven den taks nie' gaan. Den taks veur 't beschrijven van 'en huis bedraagt 12 t. °/₀.

— Belasting, Fr. *taxe*, *contribution*. D. B. 'Et gemeentebestuur ga' 'nen taks zetten op de draaiörgels. De wielrijders betalen 'nen jaarlijkschen taks van tien frank.

— Tol, Fr. *douane*. D. B. Zekere koopwaren betalen taks aan de grenzen.

TALEN, w., o., met *naar* of *achter*. — Vragen naar, met berekende vragen iets trachten te weten. D. B. Hij taalt altijd achter iet. Hoe mag 'et mè' Jan afgeloopen zijn? Ge moest er is naar talen. Ik heb daar lank achter getaald, maar ik ben het niet te weten gekomen.

Volgens Kram. weinig gebruikt.

— Gep. w. *Vragen en talen*. Hij vraagt en hij taalt gedurig.

Kil. Taelen na eenigh dinck, *interrogare, quærere, inquirere de re aliqua.*

TALIE, znw., v. — Het zestiende deel eener el. D. B., Sch.

Kil. Talie, *decima sexta pars ulnæ.*

TALLOOR, znw., v., niet o. — Hetzelfde als Teljoor, tafelbord, Fr. *assiette*. (Ook in Brab., z. Sch.) 'En talloor soep. Schotels en tallooren. (Ook v. bij J.)

TALLOOREWEVER, znw., m. — Een man die allerhande gebroken potten, tellooren, enz. plakt en met ijzeren krammekens aaneenmaakt. (**K.**)

TALP (uitspr. *tallep*), znw., m. — Plaats in een vrouwenkleed of eenen rok, waar hij met eenen punt of tuit lager hangt dan elders. Oewen rok hangt mè' 'nen talp. Da' kleed is met talpen.

— Groote doek, wiegelaken, gevouwen laken, enz. dat men onder eenen zieke legt, opdat hij het bed niet besmeure, Fr. *alèze*.

TAM, bvw. — Z. Wrdb.

— Verg. *Zoo tam als e lammeken.*

TAMBEETEN (klemt. op de tweede lettergr.), w., o. — Spartelen om er te komen, geweld doen om door de wereld te geraken. Ik was er nog op tijd, maar ik heb moeten tambeeten. Hij moet tambeeten om aan de' kost te komen.

TAMBOEREN, w., o. — Met gedruisch kloppen en slaan, een helsch leven maken. D. B. Hij begost op de deur te tamboeren om binnengelaten te wörren. Ik heb ze gisteren avond in die herberg hooren tamboeren.

— Afl. *Tamboerder, getamboer.*

TAMBOERKEN, znw., o. — Bolleken zwart sterk garen met een gat in 't midden.

TAMBOERKENSGAREN, znw., m. — Zwart sterk garen in den vorm van een bolleken met een gat in 't midden.

TAMPEN, w., o. en onp., met *hebben* en *zijn*. — Kleppen, Fr. *tinter*. (**Z.** der **K.**) (Ook in Brab. en 't Hag., z. Sch.) De köster gaat tampen. Ik heb 'et hooren tampen. 't Is al getampt veur de mis.

— Afl. *Getamp.*

TAND, znw., m. — Fr. *dent*.

— Spr. *Me(t) zijne(n) mond vol tanden staan*, niet weten wat antwoorden. D. B.

— *Rap in den tand is rap in de hand*, die rap eten kan, kan ook rap werken. Men zegt ook *lui in den tand is lui in de hand.*

— *Haar op zijn tanden hebben*, z. HAAR.

— *Op zijn tanden bijten*, al doen wat mogelijk is, zijn uiterste best doen. R. (Ook in Brab. en 't Hag., z. Sch.)

— Ook zich geweld aandoen om koelbloedig te blijven, zijne gramschap intoomen. R. As ge dient, dan moette nogal dikwijls op oe' tanden bijten.

— *Iet eten me(t) lange tanden*, met tegenzin.

— *'En tandjen hebben dat naar iet lotert*, z. LOTEREN.

— *Iemand 'nen tand trekken*, hem bedriegen, te veel doen betalen. D. B. (Ook in Brab. en O.-Vl., z. Sch.) Dieën bedrieger hée' mij daar 'nen tand getrokken.

— *Iet veur den tand hebben*, iets te eten hebben; fig. iets in 't vooruitzicht hebben.

— *Veur den tand zijn*, geerne smullen.

— *Iemand naar zijnen tand klappen*, hem involgen, praten gelijk hem aangenaam is.

— *Zijnen tand op iet wetten*, naar eenige lekkernij of een feestje trachten, met het gedacht dat men het zal bekomen.

— *Iet onder den tand krijgen*, iets te eten krijgen.

— *Naar zijnen tand zijn*, naar zijnen smaak. D. B., R. Dat eten is naar mijnen tand. Zoo iet da' zou precies zijnen tand zijn. Rijmspreuk : *Hard gebakken en nie(t) verbrand is den bakker naar zijnen tand.*

— *Van den tand af zijn*, te oud zijn, bijna versleten. Hij is nog maar 50 jaar en hij is al van den tand af.

— Wordt vooral gezeid van een meisje dat te oud geworden is om nog te trouwen.

— Bij timmerl. Afgedunde rand van eene plank om in de groef van eene andere geschoven en gevoegd te worden, in de Wrdb. *messing* genaamd, Fr. *languette*.

— Bij metsers. Uitstekende steenen op den kant van eenen muur, geschikt om greep en slot te geven aan het gedeelte dat men later zou willen aanmetsen, Fr. *pierres d'attente, harpe*. D. B. Er zijn verschillende soorten van tanden, volgens de schikking der uitstekende steenen : *vallende tand, staande tand, bloktand*. Zie D. B.

TANDEKEUTER, znw., m. — Tandenstoker, Fr. *cure-dents*.

TANDEKNAPPERS, znw., m., mrv. — Leeuwenmuiltjes, Lat. *Antirrhinum majus* L.

TANDEN, w., b. — Bij timmerl. Met de tandschaaf bewerken ; houtoppervlakten van fijne ribbekens voorzien, ten einde de stukken hout, bij het lijmen, goed aaneen te doen vasthechten.

TANDEWAS(CH), znw., m. — Donderblaren, huislook, *Sempervivum tectorum*. (Z. der K.)

TANDSCHAAF, znw., v. — Bij timmerl. Schaaf om de tanden te schaven die in de groeven moeten steken, Fr. *bouvet à languette*. Kram. vertaalt Tandschaaf door *varlope à onglet ou onglée*.

— Ook Schaaf wier ijzer getand is om stukken hout te groeven die men opeen wil lijmen, Fr. *rabot denté*. D. B.

TANDSCHAAFIJZER, znw., o. — De schaafbeitel eener tandschaaf.

TANDVLEES(CH), znw., o. — Z. Wrdb.

— *Op zijn tandvleesch loopen*, gansch ten ondere zijn, arm zijn. (A.) Leent 'em niks, want hij loopt op z'n tandvleesch.

TANDWERK, znw., m. — Bij timmerl. Sieraad bestaande uit kleine, vierkant bewerkte stukjes hout aan eene kroonlijst.

TANDWIEL, znw., o. — Wiel met tanden, getand wiel, Fr. *roue dentée*. D. B.

TANG, tw. — Drukt het geluid uit dat de hamer van een uurwerk maakt al slaande op de veer. 'Et slaagt vier uren : tang ! tang ! tang ! tang !

TANG, znw., v. — Z. Wrdb.

— Spr. *Staan gelijk 'en tang op e verken*, gaar niet passen. Dieën hoed staat u gelijk 'en tang op e verken.

— *Ge zoudt hem me(t) geen tang aanpakken*, zegt men van iemand die er uit der mate vuil en smerig uitziet.

— Vrouwmensch in ongunstigen zin. T., R., Kl.-Br. 'En tang van e wijf. 'En vuil tang. 'En gierige, 'en zwarte, 'en lui tang.

TANTEFÈÈR, znw., m. — Iemand die nergens zijne handen kan afhouden. T., R., Kl.-Br. Blijft daar af, tantefèèr, ge zul' 'et kapot neuken.

TANTEFÈREN, w., o. — Nergens met zijne handen kunnen afblijven. T., R., Kl.-Br. Dieë jongen zit overal aan te tanteferen.

TAP, znw., m. — In 't algemeen Eene ronde houten of metalen pin of spil om iets af te sluiten of ergens in te slaan.

— Bij smeden. Geschroefde stalen spil waarmede men eenen draad in moeren kan trekken, Fr. *taraud.*

— Stopsel of paaltje waar spelende jongens met een groot muntstuk naar schieten. (**A** en **Z.** der **K.**) Ook **Tepken, Teppen** en **Paapken.**

— De stop waarmede men eene kraan opent en sluit. Hfft.

— Knoest, knots die aan den stam blijft als men eenen tak afkapt. T. Kapt de tappen van de boonstaken, da' ze wa' gèver zijn.

— Stomp van eenen afgekapten struik of een jong boompje. T. Ge moet 'et schaarhout kört tegen de' grond afkappen, dat er geen tappen in de' grond blijven.

— Hap, plaats waar iets uitgesneden is. T. Zijn haar is leelijk mee' tappen gesne(d)en. Snijdt da' papier zoo nie' me' tappen.

— Z. TALP 1°.

— *'Ne gelukkigen tap,* een gelukkige sterveling. Hij heget groot lot gewonnen. Wa' gelukkigen tap toch!

TAP, znw., m. — Eind wegs. Wij hebben vandaag 'ne' goeien tap gedaan. Dat dörp is 'nen heelen tap van hier.

TAPAGGER, znw., m. — Bij wagenmakers. Een lepelagger die van onder taps afloopt en dient om de busgaten in de wieldommen te boren.

TAPBOOM, znw., m. — De voorbodem eener ton, waar men de kraan in slaat. D. B.

TAPELBEEK, APPELBEEK, znw., v. — Beek die haren oorsprong neemt te Westmalle; Zoersel, Halle, Zandhoven, Oeleghem, Massenhoven, Viersel en Broechem bespoelt en in de Kleine Nete vloeit, een weinig boven Emblehem.

TAPIJTBÖ(R)STEL, znw., m. — Borstel om tapijten af te borstelen.

TAPPEL, znw., m. — Tak, van een jongen boom gebroken. (**Z.** der **K.**) Ze hebben 'em doodgeslagen mè' 'nen tappel van 'ne' boom.

TAPS, bw. — Kegelvormig, spitstoeloopend. E gat taps boren. Dieën boom gaat taps af. (Ook in Z.-Holl., z. OPPR., 86.)

TAPWIEL, znw., o. — Bij horlogiemakers. Wiel dat den hamer doet slaan, ook **Penwiel** geheeten.

TĀR, znw., m., niet o. — Zwarte lijmige vloeistof, uit harsig hout of steenkolen getrokken, Fr. *goudron,* in de Wrdb. *teer* en bij **D. B.** *terre.* Hfft., Jong. (Ook in Limb., z. Sch.) Zoo zwart as tār. 'Ne muur met tār bestrijken.

— Zulke vloeistof met vischolie, enz. vermengd, om schepen of touwwerk te bestrijken, Holl. *scheepsteer*, Fr. *goudron*.

— Vogellijm, Fr. *glu*. Vogelen vangen met tār. Vogeltār **plakt** geweldig.

— Spr. *Iemand aan den tār hou(d)en*, met iemand spreken en blijven praten, veel langer dan het hem lief is.

— *Iemand aan den tār krijgen*, hem bepraten, tot iets overhalen.

— *Iemand aan den tār hebben*, hem omgepraat hebben om iets te doen.

Kil. Tarre, *pix liquida;* — terre, voghel-lijm, *viscus*.

TĀRBÖ(R)STEL, znw., m. - Borstel of kwast om teer over iets te strijken, Fr. *guipon*, *brosse à goudronner*.

TARBOT, znw., m., niet v. — Naam van eenen visch. Z. Wrdb. J.

TĀRF, znw., v. — Z. TERF.

TARIEF, znw., m., niet o. — Fr. *tarif*. R., J.

TĀRPIL, znw., v. — Teerpil, Fr. *pillule au goudron*.

TĀRPOT, znw., m. — Teerpot, Fr, *pot à goudron*.

TĀRREN, w., b. — Met teer bestrijken, Fr. *goudronner*. Palen tārren. Getārd lijverd. 'Ne' muur tārren.

TĀRREN, w., b. en o. — Hetzelfde als Tornen, in de Wrdb. Fr. *découdre*. 'Nen band van e kleed tārren.

— Villen, van de huid ontdoen. De' pels van e konijn tārren.

Vrglk. het Hgd. *zerren*, rukken, trekken, en het Eng. *tear*, scheuren.

TĀRROEI, znw., v. — Geteerde, of met vogellijm bestrekene roede om vogeltjes te vangen. T.

TĀRSTOK, znw., m. — Z. TĀRROEI.

TAS, znw., m. — Bij landb. De opeengestapelde graanschooven in de schuur. D. B.

— Spr. *Van den tas neerwaarts lèven*, alles verkwisten.

TAS, znw., v. — Hetzelfde als het Fr. *tasse*, drinkkommetje. 'En tas koffie.

— In 't bijzonder Het schaaltje waarin het koffiekopje staat.

TASSEN, w., o. — Tasten, Fr. *tâtonner*. (K.)

TĀT, znw., m. — Z. TAAT.

TATER, znw., m. — Mond. Houdt uwen tater (zwijg.)

TATER, znw., v. — Babbelaarster, vrouw die veel tatert.

TATERBAKKES, znw., o. — Mond, bebber. Z'n taterbakkes sta' geenen oogenblik stil.

— Fig. Babbelziek persoon. Da' meisken is 'en taterbakkes.

TATEREN, w., o. — Babbelen, veel en onnoodig praten, Fr. *babiller*, *bavarder*. D. B. (Ook in O.-Vl., Brab. en Limb., z. Sch.) Tatert zoo nie'. Da' wijf gaat altijd in de geburen tateren. Hij blijft overal staan tateren.

— Afl. *Taterèèr*, *getater*, *tateres*.

— Gep. w. *Tateren en sjateren*, z. SJATEREN.

— De Wrdb. vertalen Tateren door *bégayer*, doch daarvoor zeggen wij **Tetteren.**

TATERGAT, znw., o., **TATERKONT,** v. — Vrouw die geerne tatert.

TATERWATER, znw., o. — Genever, sterke drank. T., R. Ook **Babbelwater.**

TAVEND, T'AVEND, bw. — Dezen avond, de avond die aanstaande is, Fr. *ce soir*. D. B. Ik vertrek tavend. Is hij t'avend thuis?

TÈ, TÈÈ, ook **TÈBAS,** znw., m. — Hond in de kindertaal, Fr. *toutou*, Eng. *tike*, bij D. B. *tei*. 'Ne schoonen tèè. 'Et tèken is daar. Pas op veur den tèbas: hij zal bijten.

TE, enclit. vrnw. — Z. DE.

TE, T', vrz. — Wordt gebezigd in de tijdsbepalingen *te morgend*, *t'veurmiddag*, *t'veurnoen*, *te middag*, *te noenend*, *t'achtermiddag*, *t'achternoen*, *t'avend*, *te nacht*.

Deze bepalingen zien op eenen verleden of op eenen toekomenden tijd, ter uitzondering van *te morgend*, dat enkel met eenen verleden tijd en *t'avend*, dat alleen met eenen toekomenden tijd kan gebruikt worden. 't Was te morgend koud. Ik zal t'veurnoen is komen. 't Was t'veurmiddag schoonder weer as dezen achternoen. T'achtermiddag gaan wij wandelen. Jan héet t'achternoen hier geweest. 't Is t'avend vierwerk op de mert. 't Héet te nacht fel gerègend. Hij vertrekt te nacht om 12 uren.

— In plaats van *te mergend* hoort men in 't Z.-O. der K. *gemergend*.

— Bij uurbepalingen bezigt men in 't W. der Kemp. steeds den geapocopeerden vorm *t'*, in 't Z. echter ook *te*. In de' winter is het t'vijf uren (*of* te vijf uren) al donker. In de' zomer staan ik t'zes (te zes) uren op. Ik vertrek t' (te) halveruegen. Hij kwam hier t'halfacht aan.

— Bij dergelijke bepalingen gebruikt men evenveel het voorz. *om*, zonder verschil van beteekenis. *Te (t') vijf uren* is juist hetzelfde als *om vijf uren*.

Om bet. hier nooit *ongeveer het genoemde tijdstip:* in dien zin zegt men *rond*. Komt rond negen uren, d. i. eenige minuten vóór of na dit uur.

— In plaats van *dat is gemakkelijk te doen*, *moeilijk te leeren*, enz., zegt men *dat is gemakkelijk om doen*, *moeilijk om leeren*, enz. Z. OM.

— Komt vóór twee onbep. wijzen, als de eerste kan veranderd worden in den lijdenden vorm. *Te droogen hangen*, *te wasschen dragen*, *te werken leggen*, *te huren hangen*, *te drinken geven*, enz. R.

— Komt zoowel tusschen als vóór twee onb. wijzen, als de tweede voorwerp is van de eerste. R. Z. INLEIDING, blz. 88.

— Over *te* vóór infinitieven, z. de INLEIDING, blz. 87, 88.

— *Iemand te na komen*, *te na spreken*, kwetsen, beleedigen; iets zeggen dat beleedigt. Hij mag mij nie' te na komen, of 'k zal 'em vinden. Ik wil nie' te na gesproken wôrren.

— *Te neer*, neder, omver. (**Z.** der **K.**) Hij viel te neer. Ze sloegen hem te neer.

— *Te buiten*, buiten. Het is koud te buiten. Hij ging te buiten.

— *Te gerichtst*, z. GERICHT.

— *Te wil*, z. WIL.

— *Te wensch*, z. WENSCH.

— *Te goei*, z. GOED.

— *Te pas*, gesteld. De zieken is maar slecht te pas.

— Bw. Fr. *trop*. Om reden van nadruk legt men dikwijls den klemt op *te*, dat dan *tee* (gelijk het Fr. *thé*) uitgesproken wordt. Hij is *tee* goed, Fr. *il est beaucoup trop bon*. As 'et maar 'en uur of drij ver was, ik zou meegaan, maar 't is *tee* wijd, *c'est beaucoup trop loin*. Sommige kinderen zijn veul te frank, maar dieë jöngen is nu *tee* bloo.

— Soms komt het voor als m. znw. Ik kan goed verdragen dat hij spaarzaam is, maar den *tee* is er bij (hij is te gierig). Plezier maken is nie' verbo(d)en, maar den tee mag er nie' bij zijn. Al daar den tee bij is, deugt nie'.

TÈBAS, znw., m. — Z. TÈ.

TE DEUM, znw., m., niet o. — Z. Wrdb. J.

TÈÈ, znw., m. — Z. TÈ.

TEE (zachte *e*), znw., v. — Verkorting van Dorothea.

TEE (zachte *e*), bw. — Z. onder TE.

TEEF, znw., v. — Gemeen wijf, veel als scheldwoord. B. Du leelijke teef! Da' wijf is maar 'en teef.

TEEK (zachte *e*), znw., v. — Z. HEITEEK.

— Booze vrouw, feeks. 'En teek van e wijf. 'En kwaaí teek.

TEEKENDOËK, znw., m. — Stramijn of gazen weefsel om er met de naald op te teekenen.

TEEKENKATOEN, znw., m. — Katoenen draad om te teekenen, Fr. *coton à marquer*.

TEEKENNAALD, znw., v. — Naald om te teekenen, Fr. *aiguille à marquer*.

TEEKENPEN, znw., v. — Potlood, Fr. *crayon*. D. B.

TEEKENSAAI, znw., m. — Fijne wollen draad om te teekenen, Fr. *fil de laine à marquer*.

TEEN, znw., m. — Fr. *orteil*.

— Spr. *Me(t) zijn teenen spelen tot vermaak van zijn hielen*, volstrekt niets te verrichten hebben.

— *Iemand op zijnen teen trappen*, iets zeggen of doen waardoor hij zich beleedigd gevoelt. « Gij weet wel dat die groote mannen nogal gauw *op hunnen teen getrapt zijn*. » (CONSCIENCE. *Hoe men Schilder wordt.*)

— *Iet uit zijnen teen zuigen*, leugens verzinnen. Al dat em vertelt, héet em uit zijnen teen gezogen.

— *'k Zou hem niet gèren op mijn teenen laten kakken*, zegt men schertsend van iemand die veel eten kan.

— *Op zijn teenen staan*, zijn uiterste best doen (Ook in Brab., z. Sch.) Hij hée' 'ne' goeie' post, maar hij zal der op zijn teenen meugen staan.

— *Op zijn teenen staan draaien*, veel beslag maken, Fr. *faire beaucoup d'embarras*.

— Bij timmerl. Schuins afgezaagd eind van eenen keper, Fr. *paume*.

TEENEN, w., o. — Hard loopen. Ziet 'em teenen. Hij teende der vandeur.

TEENEPATER, znw., m. — Z. BLOEDPATER.

·**TÈÈNHOF**, znw., m. — « Taan- of runhof. »
Sch. geeft dat w. voor Antw.

TEENMES, znw., o. — Bij blokmakers. Smal mes met omgebogen punt om binnen in den kloon of klomp de plaats uit te snijden, waar de teenen van den voet in schuiven, bij D. B. *teemes*.

TEENSNIJ(D)ERS, znw., m., mrv. — Spookwezens die in de verbeelding der kinderen bestaan. Zij lokken de kinderen in 't koren en snijden hun de teenen af. Z. ook BLOEDPATER, KORENPATER, TEENEPATER.

TEENSTUK, znw., o. Bij schoenm. -- Z. STUIKSTUK.

TEEPEKEN, znw., o. — Kiekentje. (Z. der K.)

***TEER**, znw., v. — Wordt, volgens Sch., in de Kemp. gebruikt voor Tering, teerziekte. — Ik heb het er nooit gehoord.

TÈÈRDAG, znw., m. — Dag waarop eene gilde tèèrt. Z. TÈREN.

TÈÈRGELD, znw., o. — Spr. *Goeie moed is half tèèrgeld.*

TÈÈRLING, znw., m. — Elk van de vier kubieke blokken samengemetste steenen, waar een houten windmolen op rust. D. B., T., Kl.-Br.

— Een min of meer vierkante blok huizen, Fr. *un pâte de maisons*. D. B., T., Kl.-Br.

TÈÈRLINGEN, w., o. — Dobbelen, met de teerlingen werpen. Wij zullen tèèrlingen om te weten wie 't gelag zal betalen. Hij verspeëlt veul geld met te tèèrlingen.

TEGEN, vrz. en bw. — Wordt dikwijls gebruikt in den zin van *aan*. Hij woont tegen de' steenweg. Zijn huis staat tegen de vaart. Tegen iemand spreken. D. B., T. (Ook in Brab., z. Sch.)

— Soms ook in den zin van Jegens, Fr. *envers*. Da' kind is onbeleefd tegen zijn ouwers. Hij is gespreëkzaam tegen aileman. D. B.

— Ook voor Bij, in vergelijking met, Fr. *auprès de*. D. B. Wa' verschil 'et een kind tegen 'et ander! Dezen boom is vijftig frang wèèrd tegen dendieën twintig.

— Dient ook om aan te duiden dat iets volgens zekere voorteekens nadert of staat te gebeuren. De padden kwèken tegen règen. De locht wördt benauwd tegen onweer. Tegen kou wör' ek pijn gewaar in mijnen rug. D. B.

— *Tegen dat*, eerdat, Fr. *avant que*. Maakt alles gereed, tegen dat ik terugkom.

— *Tegen dan*, voor dien tijd, Fr. *pour lors*. Ik kom binnen één uur terug; zörgt da' ge tegen dan uw werk afhèt.

— *Tegen te...* voor zeker tijdstip, Fr. *pour*. Kom tegen t'avend. Ik moet die schoenen tegen te naaste week hebben. Mijn huis moet tegen te komende week af zijn.

— *Tegen te* verschilt van *tegen de(n*: dit laatste beteekent *dicht bij de(n*, Fr. *tout près de*. Hij zal tegen den noen komen. Ik vertrek tegen den avend. Z. ook D. B.

— *Er tegen vliegen* (*botsen, loopen, rijden*,) bekeven, bestraft worden.

— *Ievers tegen kunnen*, er geenen hinder van hebben, het kunnen verdragen. T., R. Ik kan tegen geen hitte. Die plant kan niet tegen de' vörst. Hij kan tegen geen kou tegen. Hij kan goed tegen den drank. Tegen da' laweit kan ik slecht tegen. Hij vertèèrt veul geld, maar hij kander tegen.

— *Ievers tegen zijn*, er zich tegen verzetten, het niet goedkeuren. Ik bender nie' tegen da' ge 's avends uitgaat, maar ge moet op tijd thuis zijn. Onze pastoor is geweldig tegen 'et spel.

— *Tegen iemand zijn*, eene vooringenomenheid, eenen wrok tegen iemand hebben. Ik ben tegen hem nie', want 't is 'nen brave jongen. Ze zijn geweldig tegen dieë' kandidaat tegen.

— Ook *iet* of *het tegen iemand hebben*. Ik wör' gewaar da' ge iet tegen mij hèt. Jan heget tegen iedereen.

— *Iemand in iet tegen zijn*, hem in iets ongelijk geven, hem iets afkeuren. Da' ge wilt trouwen, daar zijn ik u in tegen: ge zij' nog veul te jonk.

— *Iet tegen zijn*, het beu zijn, er eenen afkeer van hebben. Ik ben da' brood tegen. Dieën drank is goed, maar ge zijt 'em nogal gauw tegen.

Zoo ook *iet tegen wörren* (worden).

— Wederkeerig, Fr. *réciproquement*. Als iemand beleefd is tegen u, ge moet beleefd tegen zijn.

— Vormt samengest. werkw., waarin *tegen* de beteekenis heeft van *wederkeerig*. Zulke zijn *tegenbassen*, *tegenfluiten*, *tegenroepen*, *tegenschreeuwen*, *tegenslagen*, *tegenstampen*, *tegenschieten*, enz.

TEGENBOTSEN, w., o. — *Er tegenbotsen*, z. onder *tegen*.

TEGENDANK, znw., m. — *Met tegendank*, met tegenzin. Dieë luierik doet alles met tegendank.

TEGENDEEL *In tegendeel*, wederkeerig, in ruiling. Geeft mij 'en pèèr, ik zal oe in tegendeel 'nen appel geven.

TEGENDRAGEN, znw., o., zonder mv. — Tegenspoed, wederwaardigheden. Fr. *adversité*, *contrariété*. Die mensch(e)n hebben in 't afgeloopen jaar veul tegendragen gehad.

TEGENEEN, bw. — Tegen elkander, Fr. *l'un contre l'autre*. Tegeneen spreken (tot elkander zeggen).

— Vijandig tegenover elkander. Die twee mannen zijn fel tegeneen.

— *Tegeneen op*, om het meest. Tegeneen op werken, drinken, dorschen kleeden, enz.

— *Tegeneen* vormt een aantal samengestelde werkwoorden, die in de Wrdb niet voorkomen. Zulke zijn: *tegeneenbotsen*, *tegeneenbonzen*, *tegeneenbrengen*, *tegeneendouwen*, *tegeneengoeien*, *tegeneenknotsen*, *tegeneenloopen*, *tegeneennaaien*, *tegeneenpersen*, *tegeneenplakken*, *tegeneenrijden*, *tegeneenschuiven*, *tegeneensmijten*, *tegeneenstooten*, *tegeneenwörpen*, *tegeneenzetten*, *tegeneenzitten*, enz. Z. ook T.

TEGENGAAN, w., o., met *zijn*. — Tegenslaan. 'Et gaat hem geweldig tegen. Bij 't minste dat heur tegengaat, laat ze de' moed zakken. Da' slecht weer zal de kermis leelijk tegengaan.

— Walgen. T., R. Dat eten ga' me tegen.

TEGENGERAKEN, w., b. — Eindigen met eenen afkeer voor iets te krijgen. Ik eet zooveul rijspap nie' meer, want 'k vrees da' 'k ze zal tegengeraken.

TEGENGOËSTING, znw., v. — Tegenzin, afkeer, bij D. B. *tegengoeste*. Ik heb 'en tegengoesting van 't vleesch, omdat 'et zoo vet is. Dieë jongen hée' zoo'n danige tegengoesting van de school, dat hij er mè' geen stokken naartoe te krijgen is. « Hij gaat nog naar de teekenschool, alhoewel hij er met *tegengoesting* leert. » (CONSCIENCE, *Hoe men Schilder wordt*.)

TEGENHEBBEN, **TEGENHEMMEN**, w., b. — Tot tegenstrever of vijand hebben. Onzen börgemeester zal nie' meer herkozen wörren, want hij heget volk tegen. Ik kost nie' winnen, want ik had er veul te 'ne' kwa(d)e tegen.

TEGENKLAPPEN, w., b. — In iemands nadeel klappen; het tegendeel zeggen van wat iemand gezeid heeft. T., R.

TEGENKOMEN, w., b., met *hebben* en *zijn*. — Zien gebeuren, ondervinden, beleven, Fr. *rencontrer*, *éprouver*. D. B., T. 'Ne mens(ch) komt wat tegen ze' lèven. As ge reist, dan komde veul tegen. Ik heb ooit aardiger gevallen tegengekomen. Zoo iet heb ik van mij' lèven nog niet tegen gekomen.

— Spr. *Boomen komen malkanderen niet tegen, maar menschen wel*, ik zal mij wel eens wreken. T.

TEGENKRIJGEN, w., b. — Tot vijand krijgen. Hij krijgt iedereen tegen. Filip II kreeg de Nederlanders tegen.

TEGENLOOPEN, w., o. — *Er tegenloopen*, z. onder TEGEN.

TEGENMAKEN, w., b. — Afkeer voor iemand of voor iets inboezemen. T., R. (Ook in Brab., z. Sch.) Gij zoudt iemand 'et eten tegenmaken mee' uw gesmos. Ze maakten mij die plaats tegen, en daarom heb ek ze nie' begèèrd.

TEGENPOSTELEN, w., o. — Tegenpruttelen, tegenstribbelen. T., R., Sch. Hij doe' wel wat ek 'em zeg, maar hij moet toch eerst wat tegenpostelen.

TEGENPREUTELEN, w., o. — Al morrende tegen een gebod ingaan, tegenpruttelen. Hij preutelt altijd tegen as ek 'em iet opleg.

TEGENROEPEN, w., o. — Iemands roepen beantwoorden met ook te roepen. Als ik u roep, roept dan tegen.
Zoo ook *tegenbassen*, *tegenfluiten*, *tegenschreeuwen*, enz. Z. TEGEN.

TEGENVLIEGEN, w., o. — *Er tegenvliegen*, z. onder TEGEN.

TEGENSEMMELEN (uitspr. *tegəsdmmələn*), w., o. — Tegenmorren, tegenpruttelen. (Z. der K.) T. Hij semmelt altijd tegen.

TEGENSLAG, znw., m., zonder mrv. — Tegenspoed, wederwaardigheid. D. B., T., R. Ik heb in de leste jaren veul tegenslag gehad. De dood van ze' peerd is 'ne leelijken tegenslag veur hem.

TEGENSLAGEN, w., o., met *zijn*. — Tegenvallen, ongunstig uitvallen, bij D. B. en Sch., *tegenslaan*. Alles sloeg Karel den Stoute tegen. Het weer slaagt leelijk tegen. De zaak is tegengeslagen.

TEGENSNABBEN, w., b. — Tegensnappen.

TEGENSNASSELEN, w., b. — Tegensnauwen.

TEGENSPANNEN, w., o. — Walgen, afkeer verwekken, Fr. *répugner*. T., R. (Ook in Brab., z. Sch.) Dieë kerel spant mij tegen. 'Et werk spant de' luiaard tegen. 'Et eten spande mij tegen.

TEGENSPELEN, w., b. — Al spelende benadeelen. T. Ge zij' mijne' maat en ge speëlt me gedurig tegen. T.

TEGENSPRAAK, znw., v. — *Geen tegenspraak hebben*, niet antwoorden op de vragen die men stelt. Hoe is 't nu met de' zieke? Hij is altijd bij de' zijne, maar tegenspraak héet hij nie'.

TEGENSPREKEN, w., b. — Z. Wrdb.
— In iemands nadeel spreken. Daar is niemand die u meespreekt; ze spreken u allemaal tegen.

TEGENSTAND, znw., m. — Tegenspoed. (K.) Ik heb veul tegenstand gehad in mijne' stal. Die mens(ch)en hebben tegenstand in hun zaken.

TEGENSTECHELEN, TEGENSTEGGELEN, w., o. — Tegenstribbelen, tegenstreven. (Z. der K.) Dieë koppigaard moet altijd tegenstechelen.

TEGENSTEKEN, w., o. — Vervelen, walgen, tegen de borst stuiten, Fr. *répugner*. D. B., T., R. Dat werk steëkt mij geweldig tegen. 'Et stak 'em tegen dat hij altijd moest binnen zitten.

TEGENSTELLEN, w., wdrk. — Tegenstand bieden, zich verzetten. Dieë jongen derft 'em tegenstellen, as zij' vader 'em wilt straffen. Waarom stelde oe nie' tegen, as ge aangerand wördt?

TEGENSTRUKTIE (uitspr. *tegəstruktə*), znw., v., meest gebruikt in 't meerv. *tegenstrukties*, *tegenstrukte(n)s*. — Tegenspoed. Ik heb verle(d)en jaar veul tegenstrukties gehad, ik hoop dat 'et nu wa' zal gaan beteren.

TEGENSTUBBELEN, w., o. — Tegenstribbelen. Gij stubbelt altijd tegen, as ik oe iet commandeer.

TEGENTHEID, znw., v. — Afkeer, Fr. *dégoût*. Ik heb 'en tegentheid van da' vlees(ch).

TEGENTOON, znw., m. — Getuige ten laste, Fr. *témoin à charge*. T., R., Kl.-Br.

TEGENTOONEN, w., o. — Tegen iemand getuigen. T., R., Kl.-Br. Ik zal op den tribunaal moeten tegentoonen.

TEGENWILLEN, w., o. — Tegenslaan. R. As 't weer tegenwilt, dan zalder nie' veul van den oost komen.

TEGENZEGGEN, w., b. — Tegenspreken, Fr. *répliquer*. Hij zee gee(n) woord tegen. As em oe bekijft, ge meugt niks tegenzeggen.

TEGIJ, enclit. vrnw. — Z. DE.

***TEI**, bvw. — « Taai. » — Sch. geeft dit w. voor N.-Br., N.-Limb. en de *Kemp*.

TEIL, znw., v. — Rond aarden vat, zonder ooren, met of zonder toot, wijd en breed van boven en schuins vernauwende van onder, Fr. *terrine*, bij D. B. *teele*. De boerinnen gieten de melk in groote teilen om te doen runnen.

— Spr. *Daar staan ofda(t) ge 'en teiltje gebroken he(b)t*, onnoozel, beteuterd staan zien.

TEILENBINDER, TEILENBIJNDER, znw., m. — Z. TALLOOREWEVER.

TEK (ook *täk*), znw., m. — Tak, Fr. *branche*. (Z. der K.)

TEK, z. TAK.

TEKKEN, w., b. — Z. TAKKEN.

TEKKING, znw., v. — Z. TAKKING.

TEKÖRT, znw., m., niet o. — Tekort. J.

TEL, znw.. m. — *Van geenen tel zijn*, hetzelfde als het Holl. Niet in tel zijn, in geen tel zijn, Fr. *être compté pour rien*.

— Bij kaartsp. Winbare punten. Ik heb weinig tel in mijn kaart.

TELDER, znw., m. — Spr. *Zijn bakkes ga(at) gelijk den telder zij(n) gat (zijn kont)*, hij babbelt overvloedig.

TELEFON, znw., m., niet v. — Telefoon.

TELEGRAF, znw., m., niet v. — Telegraaf. R., J.

TELEGRAM, znw., m., niet o. — R., J.

TELGAT, znw., o. — Bij biemans. Opening in den korf, langs waar de bieën in- en uitvliegen, bij G. *ilgat*, *tilgat*, bij T. en R. *teergat*, in Overijsel *tiëlgat*, Drentsch *ielegat*, Oostfri. *ihlgat*. Volgens Dr. Halbertsma van *tiël*, dat in 't Nedersaks. *honing* beteekent. Zie M.

TELLEN, w., b. en o. — Z. Wrdb.

— *Geen drij kunnen tellen*, z. DRIJ.

— O. Gelden, deugen, als geldig aangerekend worden. D. B. 'Et eerste spel da' me gedaan hemmen, telt nie', want ik verstond 'et toen nog nie' goed. Oe' handteeken telt niet, want ge zij' nog nie' bejaard.

— *Da(t) kan tellen*, dat is de moeite weerd, Fr. *cela vaut la peine*. Zoo 'nen règen lijk er gevallen is, kan tellen. Hij héet 'en half miljoen geërfd, da' kan nogal tellen, niewaar?

TELRAAM, znw., v. en o. — Een raam met tien ijzerdraden waarop tien houten bollen schuiven en waar de kinderen in de scholen op leeren rekenen, Fr. *boulier-compteur*.

TELSEL, znw., o. — Rijm dat de kinderen opzeggen, wanneer zij aftellen (**A.**) Z. AFTELLEN.

TEMPEEST, znw., o. — Storm, orkaan, Fr. *tempête*. E geweldig tempeest.

— Fig. Luidruchtig getier, hevig lawaai. Waarom maakte zoo'n tempeest, wat is er ophanden? Da' was daar dezen nacht 'en tempeest in die herberg.

Kram. zegt dat dit w. verouderd is.

TEMPEESTEN, w., o. — Bulderen, stormen. 't Héet heel den nacht getempeest.

— Luidruchtig tieren, bulderen, den duivel jagen, Kil. *tumultuare*. As Jan zat thuis komt, dan begint em te vloeken en te tempeesten. Al hebben ze u e woord miszeed, moette daarom zòò tempeesten?

TEMPEL, znw., m. — Bij wevers. Een spantuig bestaande uit twee verbonden platte houten, en aan de uiteinden bezet met scherpe punten of tanden, dienende om het lijnwaad op het getouw opengespannen te houden in de breedte, terwijl men weeft, Fr. *temple*.

TEMPEL, znw., m. — Smalle lange kist of lade, aan beide uiteinden open en van binnen verdeeld in 10 tot 20 cellen, die met hooi en stroo gevuld zijn, om er de ratten in te laten nestelen en te vangen, Fr. *traquenard.*

Kil. Tempel, timpel, *decipulum, transenna.*

TEMPELMAAT, znw., v. — Bij wevers. De hoeveelheid lijnwaad die men telkens weeft, eer men den tempel versteekt.

TEMPELSCHEUR. znw., v. — Bij wevers. Eene scheur in den zoom van het lijnwaad, veroorzaakt door den tempel.

TEMST, znw., m., niet v. — Teems, haarzeef, Fr. *sas, tamis.* — Ook een keukengereedschap, met vele gaatjes in den bodem om spijzen te laten uitlekken, ook **Trezee** genaamd. Er zijn aarden en koperen temsten. Als men boonen gekookt heeft, giet men ze in eenen temst om het water er te laten uitloopen.

TEN, znw., o. — Tin, Fr. *étain.* Hfft.. Kil. Tellooren en lepels van ten.

— Spr. *Hij zalder nie(t) veul ten mee op 't schap zetten,* hij zal niet veel vergaren, bijeenkrijgen, verdienen met hetgeen hij onderneemt (K.)

Tinnen schotels, ketels, enz. schoon geschuurd, op de rekken of schappen, was een teeken van welstand.

TENDEN, TEINDEN, vz. en bw. — Ten einde, aan het uiteinde, Fr. *au bout, à la fin.* (N. der K.) D. B. Hij woont heelegans(ch) tenden 'et dörp. Hij was teinden raad. Gij moet gaan tot tenden de straat.

— Uitgeput van krachten. D. B. Ik ben tenden asem van 't danig hoesten. Scheed er uit, ge zult oe nog teinden loopen.

TENDOET, 'T EN DOET, bw. — Z. onder DOEN.

TÈNEN, w., b. — Bij huidevetters. Hetzelfde als Tanen. looien, Fr. *tanner.*

TENG, znw., v. — Samentrekking van Tijding. R. Ik heb in langens geen teng meer gehad. Iemand de teng laten. Ook **Tijn.**

TENNEN, bvw. — Tinnen, Fr. *d'étain.* 'Nen tenne' pot.

TENTZEIL, znw., o. — Groote linnen doek, waarmede men eene tent overspant, bij D. B. *tentezeil.*

TEPKEN, znw., o. — *Tepken schieten,* z. TAP. (Z. der K.)

TEPPE(N, TJEPPE(N, znw., m. — Sul, sukkelaar, Fr. *benêt, nigaud.* R. (Ook te Brussel, z. Sch.) 'Nen teppe van 'ne' jongen. 't Ziet er zoo 'ne' teppen uit.

— Hetzelfde als Bebben, bedorven, vertroeteld kind. Allò, teppen, laat mij gerust. Den teppen uithangen.

— **Gelukkige teppe,* z. TAP. *Loquela* geeft het in dien zin voor Antw.

— *Volgens Sch. (Bijv.) zou dit w. in Brab. en *Antw.* nog de volgende beteekenissen hebben : 1° top (stop ?) eener ton; 2° soort van sluis die 't water ophoudt in weiden.

TEPPEN, znw., m. — Z. TEPKEN. (**Z.** der **K.**)

TER. — In plaats van *om het meest, om het best, om het schoonst,* enz., zeggen wij met de West-Vlamingen (z. D. B.) *om ter meeste, om ter beste, om ter schoonste,* enz. Om ter schoonste schrijven. Om ter hardste loopen. Om ter meesten eten.

TÈREN, w., o. — Verteren, sprekende van de maag, Fr. *digérer.* D. B. Mijn maag tèèrt nie'.

— Van spijzen sprek. zegt men *vertèren,* niet *tèren.*

— Feestmaal houden, eten en drinken, sprek. van eene gilde. De gilden tèren alle jaren. Wanneer tèèrt de Sint-Sebastiaansguld ? De kegelguld tèèrt morgen. Er zijn maatschappijen, die jaarlijks éénen dag, andere die twee dagen tèren. 't Is morgen tèrens veur de Cecilia.

— *Tèrende pand,* z. PAND.

TERF (uitspr. *tärr*ᵊ*f, tærr*ᵊ*f*), te Antw. **TĀRF**, znw., v. — Tarwe, Fr. *froment.* Jong., B. Terf zaaien.

— Vandaar *tervebloem, tervegraan, tervemèèl, tervenbrood, tervestroo,* enz.

— *Spaansche terf,* z. SPAANSCH.

— Spr. *Terf in 't slijk, maakt den boer rijk.*

TERFGROND, znw., m. — Grond die geschikt is voor de tarweteelt.

TERFLAND, znw., o. — Land waar tarwe gestaan heeft.

TERFPLAK, TERFPLEK, znw., v. — Stuk land met tarwe bezaaid.

TÈRING, znw., v. — Jaarlijksch feestmaal dat de leden eener gilde of maatschappij onder elkander houden. Naar de tèring gaan. 't Is vandaag tèring in de handboogguld.

TERMENTIJN, znw., m., niet v. — Terpentijn, Fr. *térébenthine.* D. B., Kil. (Ook m. bij J.)

— Hars die uit de denneboomen vloeit, Fr. *résine.*

TERMENTIJNOLIE. znw., v. — Olie van terpentijn.

TERMIJN, znw., m., niet o. — Z. Wrdb.

— *Volgens Sch. zegt men in Brab. en Antw. *op termijn gaan* voor Bedelen gaan in 't algemeen.

TERNEEN, bw. — Dadelijk, onmiddellijk, seffens, Fr. *à l'instant, tout de suite.* (**Z.** der **K.**, o. a. Heist o/d. Berg.) Doet dat terneen ! Ik kom terneen. Alla ! terneen !

TERNOT, TARNOT, in de Kemp. **TRENOT** (klemt. op *not*), znw., m. — Trant, gewoonte van werken, leven, handelen. Zijnen ouwen ternot volgen. Schoonda' mijn vrouw dood is, doen ik nog altijd m'nen trenot as vruger.

TERRAS, znw., m., niet o. — Hetzelfde als Tras, cement om keldervloeren, enz. waterdicht te maken. (Ook in Brab., z. Sch.)

TEMPEL, znw., m. — Smalle lange kist of lade, aan beide uiteinden open en van binnen verdeeld in 10 tot 20 cellen, die met hooi en stroo gevuld zijn, om er de ratten in te laten nestelen en te vangen, Fr. *traquenard*.

Kil. Tempel, timpel, *decipulum, transenna.*

TEMPELMAAT, znw., v. — Bij wevers. De hoeveelheid lijnwaad die men telkens weeft, eer men den tempel versteekt.

TEMPELSCHEUR. znw., v. — Bij wevers. Eene scheur in den zoom van het lijnwaad, veroorzaakt door den tempel.

TEMST, znw., m., niet v. — Teems, haarzeef, Fr. *sas, tamis.*

— Ook een keukengereedschap, met vele gaatjes in den bodem om spijzen te laten uitlekken, ook **Trezee** genaamd. Er zijn aarden en koperen temsten. Als men boonen gekookt heeft, giet men ze in eenen temst om het water er te laten uitloopen.

TEN, znw., o. — Tin, Fr. *étain*. Hfft.. Kil. Tellooren en lepels van ten.

— Spr. *Hij zalder nie(t) veul ten mee op 't schap zetten*, hij zal niet veel vergaren, bijeenkrijgen, verdienen met hetgeen hij onderneemt (**K.**)

Tinnen schotels, ketels, enz. schoon geschuurd, op de rekken of schappen, was een teeken van welstand.

TENDEN, TEINDEN, vz. en bw. — Ten einde, aan het uiteinde, Fr. *au bout, à la fin.* (**N**. der **K.**) D. B. Hij woont heelegans(ch) tenden 'et dörp. Hij was teinden raad. Gij moet gaan tot tenden de straat.

— Uitgeput van krachten. D. B. Ik ben tenden asem van 't danig hoesten. Scheed er uit, ge zult oe nog teinden loopen.

TENDOET, 'T EN DOET, bw. — Z. onder DOEN.

TÈNEN, w., b. — Bij huidevetters. Hetzelfde als Tanen. looien, Fr. *tanner*.

TENG, znw., v. — Samentrekking van Tijding. R. Ik heb in langens geen teng meer gehad. Iemand de teng laten. Ook **Tijn.**

TENNEN, bvw. — Tinnen, Fr. *d'étain*. 'Nen tenne' pot.

TENTZEIL, znw., o. — Groote linnen doek, waarmede men eene tent overspant, bij D. B. *tentezeil.*

TEPKEN, znw., o. — *Tepken schieten*, z. TAP. (**Z.** der **K.**)

TEPPE(N, TJEPPE(N, znw., m. — Sul, sukkelaar, Fr. *benêt, nigaud.* R. (Ook te Brussel, z. Sch.) 'Nen teppe van 'ne' jongen. 't Ziet er zoo 'ne' teppen uit.

— Hetzelfde als Bebben, bedorven, vertroeteld kind. Allò, teppen, laat mij gerust. Den teppen uithangen.

— **Gelukkige teppe*, z. TAP. *Loquela* geeft het in dien zin voor Antw.

— *Volgens Sch. (Bijv.) zou dit w. in Brab. en *Antw.* nog de volgende beteekenissen hebben : 1° top (stop ?) eener ton; 2° soort van sluis die 't water ophoudt in weiden.

TEPPEN, znw., m. — Z. TEPKEN. (Z. der K.)

TER. — In plaats van *om het meest, om het best, om het schoonst,* enz., zeggen wij met de West-Vlamingen (z. D. B.) *om ter meeste, om ter beste, om ter schoonste,* enz. Om ter schoonste schrijven. Om ter hardste loopen. Om ter meesten eten.

TÈREN, w., o. — Verteren, sprekende van de maag, Fr. *digérer*. D. B. Mijn maag tèèrt nie'.

— Van spijzen sprek. zegt men *vertèren*, niet *tèren*.

— Feestmaal houden, eten en drinken, sprek. van eene gilde. De gilden tèren alle jaren. Wanneer tèèrt de Sint-Sebastiaansguld ? De kegelguld tèèrt morgen. Er zijn maatschappijen, die jaarlijks éénen dag, andere die twee dagen tèren. 't Is morgen tèrens veur de Cecilia.

— *Tèrende pand*, z. PAND.

TERF (uitspr. *tärr*ᵊ*f*, *tærr*ᵊ*f*), te Antw. **TĀRF**, znw., v. — Tarwe, Fr. *froment*. Jong., B. Terf zaaien.

— Vandaar *tervebloem, tervegraan, tervemèèl, tervenbrood, tervestroo*, enz.

— *Spaansche terf*, z. SPAANSCH.

— Spr. *Terf in 't slijk, maakt den boer rijk.*

TERFGROND, znw., m. — Grond die geschikt is voor de tarweteelt.

TERFLAND, znw., o. — Land waar tarwe gestaan heeft.

TERFPLAK, TERFPLEK, znw., v. — Stuk land met tarwe bezaaid.

TÈRING, znw., v. — Jaarlijksch feestmaal dat de leden eener gilde of maatschappij onder elkander houden. Naar de tèring gaan. 't Is vandaag tèring in de handboogguld.

TERMENTIJN, znw., m., niet v. — Terpentijn, Fr. *térébenthine*. D. B., Kil. (Ook m. bij J.)

— Hars die uit de denneboomen vloeit, Fr. *résine*.

TERMENTIJNOLIE. znw., v. — Olie van terpentijn.

TERMIJN, znw., m., niet o. — Z. Wrdb.

— *Volgens Sch. zegt men in Brab. en Antw. *op termijn gaan* voor Bedelen gaan in 't algemeen.

TERNEEN, bw. — Dadelijk, onmiddellijk, seffens, Fr. *à l'instant, tout de suite*. (Z. der K., o. a. Heist o/d. Berg.) Doet dat terneen ! Ik kom terneen. Alla ! terneen !

TERNOT, TARNOT, in de Kemp. **TRENOT** (klemt. op *not*), znw., m. — Trant, gewoonte van werken, leven, handelen. Zijnen ouwen ternot volgen. Schoonda' mijn vrouw dood is, doen ik nog altijd m'nen trenot as vruger.

TERRAS, znw., m., niet o. — Hetzelfde als Tras, cement om keldervloeren, enz. waterdicht te maken. (Ook in Brab., z. Sch.)

TERRASSEN, w., b. — Met tras beleggen of bestrijken. Eenen kelder terrassen.

TERUG (uitspr. *trüch*), bw. — Z. Wrdb.

— Als eerste lid van een samengesteld werkw. kan *terug* OOK beteekenen, met het bijbegrip dat de dader wederkeerig het werk lijdt. Zoo heeft men *terugblazen*, *terugkletsen*, *terugkrabben*, *terugslagen*, *terugstampen*, *terugstompen*, enz. Als gij slaagt, dan slaag ek terug. Hij stampte mij, maar ik stampte terug. R.

Zoo ook **Vrom**.

TERUGBABBELEN, w., b. — Iemand overbrengen wat men van hem hooren zeggen heeft. R. Betrouwt 'em nie', want hij babbelt alles terug. Ook **Vrombabbelen**.

TERUGDOEN, w., b. — Terugleiden, terugbrengen. R. Ik moet da' machien terugdoen, want ik kander niks mee aanvangen. Doet da' kind maar terug (naar huis).

— Eene ruiling vernietigen. Ik heb mijn pennemes vermangeld tegen 'nen boëk, maar 'k gaan 'et terugdoen. Ook **Vromdoen**.

TERUGVERTELLEN, w., b. — Z. TERUGBABBELEN.

TERUGWETEN, w., b. — Ter kennis komen van iets dat wegens ons gezeid is. R. Ik weet alles terug da' ge van mij gezeed hèt. Ook **Vromweten**.

TERUGZEGGEN, w., b. — Z. TERUGBABBELEN.

TERWIJLEN, ook **TERWIJLENT**, bw. — Intusschen, onderwijl, Fr. *en attendant*. Ik loop is binnen in dat huis, wacht hier terwijlen op de straat.

— Sedert dien, Fr. *depuis ce temps*. Hij hee' verle(d)en jaar eens bij mij geweest, en terwijlen heb ek 'em nie' meer gezien.

TES(CH) (ook *täs(ch)*, znw., v. — Hetzelfde als Tasch, zak in een kleedingstuk, Fr. *poche*.

— In 't bijzonder Buidel, dien de boerinnen onder hun kleed met een snoer om het lichaam binden.

— Spr. *Iemand in de tes(ch) hebben*, zijn inzicht raden, begrijpen wat hij wil. (K.) (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.)

— *Op zijn tes(ch) zitten*, gierig, vasthoudend zijn. T.

TES(CH)NEUSDOĔK, znw., m. — Zakdoek, Fr. *mouchoir*. (K.)

TEST, znw., v. — Soort van aarden teiltje met één oor en zonder toot. De *test* verschilt van de *teil*, die veel grooter is, geen oor heeft en aan den rand voorzien is van eenen toot.

TESTAMENTEUR (uitspr. *testəmenteur*), znw., m. — Uitvoerder van een testament.

TET, znw., v. — Tepel van honden, katten, zwijnen, enz. De tepels van melkgevende dieren heeten *demen*.

— Vrouweborst, mem. (Ook in Brab., z. Sch.) E kind de tet geven.
— Bij B. *tit*, *tiet*, bij M. *tit*, *titte*.

TETSKEN, znw., o. — De laatste slag of klap, bij het naar huis gaan van schoolkinderen. Tetsken geven. (**Z.** der **K.**) Z. LES en LEST.

TETTELUL, TETTEPALUL, znw., m. — Kinderachtige, bedeesde jongen. (**A.**) As ge dieën tettelul aanspreëkt, steëkt em z'ne' vinger in z'ne' mond.

TETTEREN (Kemp. ook *tättərən*), w., o. — Brabbelen, stamelen, gauw en onverstaanbaar spreken, Fr. *bégayer*. Tettert zoo nie', spreëkt traag en duidelijk. Iemand die beteuterd is, tettert.

— Ook met gejaagdheid iets verrichten. Hij tettert altijd, as em iet moet doen.

— B. Al tetterende zeggen. Wat tettert em allemaal?

— Afl. *Tetterèèr*, *tetteres*, *getetter*, *betetterd*.

TETTERKONT, znw., v. — Vrouw die tettert.

TETTEZUIGER, znw., m. — Spotnaam gegeven aan een kind van zekeren ouderdom reeds, dat nog aan de moederborst zuigt.

TEUG, znw., m., niet v. — Z. Wrdb. T., R., J. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.)

TEUGEL, znw., m. — Touw met een oog. T., R., Kl.-Br.

— Stuk touw dat aan den stalband vast is en waar het peerd mee gebonden staat.

— Spr. *Over den teugel springen*, *over den teugel gesprongen zijn*, wordt gezeid van iemand die eene jongedochter bedrogen hebbende, verplicht is te trouwen.

TEŬLSTER, TEŬLIESTER, bw. — Ten uwent, Fr. *chez vous*. (**Z.-O.** der **K.**) Mee' hoeveul man zijdegijlie teŭliester? Wa' zeggen ze daar teŭlster van?

TEUT, bvw. — Afgemat, ten einde van vermoeienis, enkel als gezegde gebruikt. (**K.**) Ai mij! ik ben teut, ik kan nie' meer. Hij was zoo teut, dat hij daar zou neergevallen zijn.

— Wordt ook gebruikt voor Dronken. Hij is alle Zondagen teut. Ge waart teut gisteren avend. Ook **Tut**.

TEUT, znw., m. — Z. TOOT.

TEUTER, znw., m. — Zuigflesch voor kinderen, Fr. *bibberon*. Ook **Tutter**.

TEUTEREN, w., o. — Zuigen van kinderen, Fr. *téter*. Ook **Tutteren**.

TEUTERFLES(CH), znw., v. — Z. TUTTERFLESCH.

TEŬTJE, znw., o. — Kus. Geef mij is 'en teŭtje.

TE WENS(CH), bw. — Z. WENS(CH).

TE WIL, bw. — Z. WIL.

THEATER, znw., m., niet o. — Fr. *théâtre*. T., R., J.

— Fig. Iets dat hoog gebouwd of opgestapeld is. 'Nen theater van 'en huis. Doet dieën theater (stapel boeken, enz.) van de tafel.

— Beslag, Fr. *embarras*. Hij maakt altijd veul theater. Ge moet hier geenen theater komen verkoopen.

THEE, znw., m., niet v. — Fr. *thé*. J.

— *Dat is anderen thee*, zegt men met den klemtoon op *ander* voor Dat is eene andere zaak. T., R., M. (Ook in Brab., z. Sch.) Z. ook PEPER.

— *Mijnen thee is zoo goed als zijne saffraan*, mijn geld is zoo goed als 't zijne; waar hij kan komen, mag ik ook komen; ik ben zoo goed als hij; mijne woorden verdienen zooveel geloof als de zijne. (**A.**)

THEETUTTER, THEEDRINKER, THEEZUIPER, znw., m. — Een « temperance-man » of theedrinker, die geene dranken neemt, waar alcohol in voorkomt, lid eener matigheidsvereeniging. (**A.**) Het Eng. w. is *teatotaler*, die enkel thee drinkt.

THEMA, znw., m., niet o. — R., J.

THOMAS, znw., m. — Z. Wrdb.

— *Ongeloovigen Thomas*, die moeilijk iets nieuws gelooft. R.

THUIS, bw. — Z. Wrdb.

— Spr. *Niet thuis zijn*, met zijne gedachten weg zijn; niet willen toestemmen in eene vraag. Jan weet nie' wat ek 'em gevraagd heb: hij is weer nie' thuis. As ge 'm vraagt om ook wat te geven in e goe' werk, dan is hij nie' thuis.

— *Van iet thuis komen*, iets tot zijn nadeel ondervinden. Hij hée' vruger geld geleend aan den eene en den andere, maar hij is er van thuis gekomen.

— *Van 'en kaal reis thuis komen*, z. KAAL.

— *Iemand niet thuis kunnen wijzen*, niet bepaald kunnen zeggen, wie hij is. T., R. Ik heb dieë' mens(ch) meer gezien, maar ik kan 'em toch nie' thuis wijzen.

— *Ieverans thuis zijn*, er aarden, het er gewoon zijn. Ik ben hier nog niet thuis, maar 't zal be'eren.

— *In iet thuis zijn*, het grondig kennen. In de rekenkunde is hij thuis.

— *Thuis liggen*, altijd thuis zijn, niet uitgaan.

— *Thuis zitten*, altijd thuis zijn, thuis liggen. R.

— Znw., m. Woonst, Fr. *demeure*. Waar heddegij uwen thuis? Die sukkel hée' geenen thuis meer.

— Spr. *Huis noch thuis hebben*, geene woning, geen verblijf hebben.

— *'Nen thuis en 'nen tonstert* (*tonzent*) *hebben*. Wordt gezeid van iemand die eene eigen woning heeft, en daarenboven nog ergens een huis, waar hij naar believen mag in- en uitgaan, eten en slapen, alsof het zijne eigen woning ware. D. B.

THUIS-BLIJVERSWAGEN, znw., m. — *Meegaan met den thuis-blijverswagen*, schertsend gezeid voor Niet mogen medegaan, thuis moeten blijven, bij M. *thoesblieversuroagentje*. Vader mag ek meegaan naar de stad? Ja, ge meugt meegaan met den thuis-blijverswagen.

TIEGER, znw., m. — Tijger, Fr. *tigre*.

TIELEBUIS, znw., m. — Spr. *Zoo sot als Tielebuis*, doorgek. T.
— Deze spreekwijze is zonder twijfel ontleend aan de *Clugt van Tielebuys, die wederom herdragen wilde sijn*, een stuk gespeeld te Diest in 1541, door de kamer *Trou moet blycken*, van Haarlem. De zotte Tielebuis is, na deze voorstelling, spreekwoordelijk gebleven. (Z. *Navorscher*, 1891, bl. 156.)

TIEN, znw., v. — Z. Wrdb.
— *De kwa(d)e tien*, het tiental jaren van 50 tot 60 voor de vrouw en van 60 tot 70 voor den man, Fr. *l'âge critique*. D. B. Ze is in heur kwaê tien. In de kwaê tien is een mensch dikwijls ziek en sukkelachtig en ook al grillig en gemelijk.
— Vandaar de beteekenis Kwade luim. Hij is in z'n kwaê tien vandaag, spreēkt 'em nie' aan.

TIENDS, telw. — De tiende, op den tienden rang. Ik ben tiends. Gij moet tiends spelen.

TIENSTE, telw. — Tiende, Fr. *dixième*. D. B. 'Et tienste deel. De tienste les.
Men zegt nochtans meer *tiende*.

TIEN-STUIVERSGAST, znw., m. — Speurhond, spion, geheime verklikker, Fr. *mouchard*. (A.)

TIENTJE, znw., o. — Het vijfde van een Rozenhoedje, zijnde tienmaal den Weesgegroet, eenmaal den Onze Vader en eenmaal den Gloria Patri. Een of meer tientjes bidden. Een « roozenhoeïken » bestaat uit vijf tientjes en de heele rozekrans uit vijftien tientjes.

TIEN-URELIJK, znw., o. — Lijkdienst die om 10 uren gecelebreerd wordt.

TIEN-UREMIS, znw., v. — Mis die te tien uren gezongen of gelezen wordt. De tien-uremis is gewoonlijk de hoogmis.

TIER, znw., m., niet v. — Z. Wrdb. J.

TIERELIEREN, w., o. — Slempen, zwieren, zuipen. Op tierelieren gaan. Hij doe' van heelder dagen niks as zuipen en tierelieren.

TIETELING(E)SKEN, znw., o. — Z. TIETERKEN.

TIETENBOL, TIETENTOL, znw., m. — Troetelwoord voor een klein kind. (A.) Het jongste kind was 'en tietenbolleken van twee jaar. E klein tietentolleken.

***TIETENTOL**, znw., v. — « Eene vrouw die zich onderscheidt door gemaakte manieren en bevalligheid. Wat een tietentol van een meisken ! »

Sch. geeft dit w. voor de stad Antw.

TIETERKEN, TIETELING(E)SKEN, znw., o. — Iets dat klein is, een klein manneken.

— Naam van den pink, in de kindertaal en de vingerrijmkens.

— Ook **Petieter(ken), potieter(ken).**

TIETERS, bw. — Het hoofdhaar overal kort geknipt. Zijn haar tieters laten snijden.

TIETERSHAAR, znw., o. — Zeer kort geknipt hoofdhaar.

TIETERSKOP, znw., m. — Hoofd, waarvan het haar overal kort geknipt is.

TIETIJF, TIETIJ, znw., v. — Kleine mug. (**Z.** der **K.**) Ik heb dezen nacht bijna nie' kunnen slapen, de tietijven beten.

TIETJE, TITJE, znw., o. — Een vogeltje dat in de Wrdb. Goudhaantje en Sparresijsje genaamd wordt, Fr. *roitelet huppé*, Lat. *Regulus cristatus*. (**K.**)

— In *Loquela* (Nr 2, 1890) wordt dit vogeltje *tiertje*, *tjieritje*, *tsieritje* genaamd.

TIJ, znw., v., niet o. — Fr. *marée*. J.

TIJ, znw., m. — Wordt soms gehoord voor Tijd, Fr. *temps*. (**K.**) Tij genoeg hebben. 't Is nog tij genoeg.

TIJD, znw., m. — Fr. *temps*. Z. Wrdb.

— *Besloten tijd*, z. BESLOTEN.

— *Zijnen tijd uitdoen*, z. UITDOEN.

— *In tijds*, bij tijds, Fr. *à temps*, *assez tôt*. Ziet da' ge in tijds thuis zijt. Ik zal daar in tijds veur zorgen.

— *Bij tij(d)en*, bijwijlen, somtijds, bij poozen. R. Bij tij(d)en is hij om zot te wörren. Gij weet bij tij(d)en nie' watda' ge zegt.

— *Met tij(d)en*, op sommige tijdstippen. Met tij(d)en is de visch heel goeiekoop.

— *Met tijd*, bij tijds. Ik had met tijd mijn werk af en 'k kost gaan wandelen.

— *Over tijd*, z. OVERTIJD.

— *In middelen tijd*, middelerwijl, intusschen. Doe' gij uw boodschap maar, ik zal in middelen tijd op 'et huis letten.

— *In diee(n) middelen tijd*, in dien tusschentijd. Ze gingen den doktoor roepen, maar in dieë' middelen tijd stierf de zieke.

— *Tot tijd ter wijlen*, voorloopig, intusschen, Fr. *provisoirement*, *en attendant*. Ik zal die boomkens hier tot tijd ter wijlen planten.

— *Half z'ntijd, den halven tijd*, de helft van tijd, meesttijds. Hij is half z'ntijd ziek. Gij zijt half z'ntijd nie' thuis. Hij is den halven tijd zat.

— *Dikkes van tijd*, z. DIKKES.

— *Den eenen tijd op den anderen*, geruimen tijd, zeer lang. Ik heb daar moeten wachten, den eenen tijd op den anderen.

— *In mijnen tijd*, in mijne jeugd. R. In mijnen tijd ging het er zoo nie' as tegenwoordig.

— *Van Deezekens tij(d)en*, z. DEEZEKEN.

— *Zijnen tijd in iet steken*, veel tijd aan iets besteden. T., R. Z. STEKEN.

— *Zijnen tijd gehad hebben gelijk de breembezen* of *gelijk de suikerpeekens.*

— *Die tijd heeft van wachten, zal tijd hebben van zien.*

— *Alles moet zijnen tijd hebben.*

— *Ge moet den tijd nemen gelijk hij is*, men moet met de omstandigheden afrekenen.

— *'t Is armen tijd*, zegt men als men van iets niet wel meer voorzien is. J. 't Begint armen tijd te wörren mee' ons kolen: ze zijn zoo goed as op.

— *Den armen tijd in iet brengen*, gebrek in iets veroorzaken. Eet nog maar wa' vleesch, ge moet nie' bang zijn da' ge er den armen tijd in zult brengen.

— *Da(t) kan den armen tijd nie(t) maken*, dat kan ons geen gebrek veroorzaken.

— *Tijd*, onmiddellijk gevolgd van een verleden deelw., drukt uit dat de daad niet mag uitgesteld worden. T., R. Da' meisken is hoog tijd getrouwd (het is hoog tijd dat zij trouwe). Die pèren zijn tijd geëten. Da' koren is meer als tijd gepikt. Die appelen zijn hoog tijd geplokken.

— *Hoe laat is 't aan den tijd?* welk is het echte, het juiste uur van den dag? Ik geloof da' mijn horlogie wijd achter is. Hoe laat mag 'et aan den tijd zijn?

— *Wel lieven tijd (toch)!* uitroep die een gevoel van spottend medelijden uitdrukt. D. B. Hij klaagt dat hij te hard moet werken en hij weët nie' wat doen, wel lieven tijd toch!

— Gep. w. *Van uur noch tijd weten*, niet weten hoe laat het is. R.

— Zich aan geen uur gelegen laten. R. As hij aan 't kaarten geraakt, weet hij van uur of tijd.

TIJDGENOĔG, znw., m. — Iemand die meent dat hij altijd tijd genoeg heeft. D. B. (Ook in O.-Vl. en Brab., z. Sch.) Men zegt ook *Mijnheer Tijdgenoëg*.

— Spr. *Tijdgenoëg liet zijn koren in 't veld en pikte zijn boekweit eerst*, die uitstelt ondergaat dikwijls schade.

TIJDPASSATIE, znw., v. — Tijdverdrijf.

TIJDVERLET, znw., o. — Tijdverlies, Fr. *perte de temps*. D. B., Sch. Iemand tijdverlet aandoen. Da' frutselwerk hée' mij veul tijdverlet gekost.

TIJK, znw., m., niet o. — Z. Wrdb. R.

TIJKELÉEREN. w., o. — Op iets zinnen, diepzinnig nadenken op iets. Hij zit altijd op iet te tijkeleeren. Ik moet daar is op tijkeleeren. Tijkeleert maar is goed, eerda' ge dieën brief opstelt.

— Afl. *Tijkeleerder.*

TIJL, znw., m. — Bij landb. Eene rij graanhoopen, stuiken of hokken op een bed of gewent. (N. der K.) Z. STOKROOT.

TIJMUS, znw., m. — Tijm, thijm, Fr. *thym*, Lat. *Thymus.*

TIJN, TIJNG, znw., v. — Tijding. Ik heb gisteren tijn gehad dat hij ziek is. Iemand tijn laten. Slechte tijng krijgen.

Ook **Teng,** bij Hfft. *ting*, bij M. *tijng.*

TIK, znw., m. — Driekantige hoed, dien de priesters dragen, Fr. *tricorne.* De geestelijken dragen 'nen tik. Onze pastoor zijnen tik vloog af.

TIK, znw., v., vrklw. *tiksken.* — Hen, hoen, Fr. *poule, poulet,* in de kindertaal. T. (Ook in Limb.) De tikken eten geven. Daar zijn de tikskens.

— Dient om de hoenders te roepen. Tik! tik! tik! riep de boerin en op dat geroep, kwamen de hennen en de kiekens toegeloopen. Bij M. *tuk, tuuk.*

— Vrouwmensch in ongunstigen zin. 'En franke tik. Ze' wijf is 'en vals(ch)e tik.

TIK, znw., m., vrklw. *tiksken.* — Lichte, korte stoot of aanraking (met den vinger, den kneukel, enz.), Eng. *touch.* D. B. 'Nen tik op de deur is genoeg om 'em wakker te maken.

— Getik, tiktak, Fr. *tic-tac.* Ik hoor den tik van de huisklok nie' meer.

TIKKEL, znw., m., vrklw. *tikkeltje.* — Stipje, spatje, puntje. D. B. Marbel me' witte tikkels. Mee' e potlood tikkeltjes maken op papier.

— Een beetje, eene kleinigheid. Daar schoot geen tikkeltje meer over. Ziet is wat tikkeltje da' 'k krijg!

TIKKELEN, w., b. — Stippelen, Fr. *pointiller.* Getikkelde eieren. 'En lijn tikkelen. 'En getikkelde lijn.

TIKKEN, w., b. en o. — De drinkglazen zachtjes tegen elkander stooten, Fr. *trinquer.* D. B. Laat ons is tikken. De glazen tegeneen tikken.

— *Met de eieren tikken.* Volksspel rond Paschen te Antwerpen. Twee eieren zachtjes tegen elkander stooten. Hij wiens ei kraakt of berst, is verloren. Men zegt ook *punt en gat doen.* De scherpe kant van het ei is de *punt* en de breede ronde kant, het *gat.*

TIKKENEI (klemt. op *ei*), znw., o. en v., vrklw. *tikkeneiken.* — Ei in de kindertaal. Tikkeneieren eten. 'En tikkeneiken koken.

TIKKENHAAN (klemt. op *haan*), znw., m. — Haan in de kindertaal.

— Priesterhoed, Fr. *tricorne.* (Ook in Brab., z. Sch.)

— Driekantige voet van eene kookkachel.

TIKKENHAANTJE, znw., o. — Broodje gebakken in den vorm van een haantje zonder pooten, en op een stokje gestoken. Op den kop en den steert wordt een pluimpje gestoken.

TIKKE-TIKKE-TANNEKE. Term, voorkomende in het rijm :

Tikke-tikke-tanneke,
Legt wat in mijn hanneke :
Nei, nei, nei !
Doet da' booze bolleke
Maar dei, dei, dei !

TIKSKEN, znw., o. — Stipje, puntje. D. B. Met de griffel tikskens maken op de schalie.
Kil. Tick, tickskeu, *punctus.*

TIKTAK, znw., m., niet o. — Het tikken van een uurwerk, een weefgetouw, enz. Fr. *tic-tac.*
— Uurwerk, horlogie in de kindertaal.

TIL, TILLE, znw., v. — Verkorting van Mathilde en Clotildis.

TILBURY, znw., m., niet o. — Zeker rijtuig. Z. Wrdb. J.

TILKENSJACHT, znw., v. — Hetzelfde als Wilde Jacht. Z. JACHT.

TILLEMAN, znw., m. — Z. TULLEMAN.

TILTOPPEN, znw., m., mrv. — *Tiltoppen vangen*, is te Tongerloo hetzelfde als den Bef jagen. Z. BEF.

TIMMER, TUMMER, znw., m. — Timmerwerk, Fr. *charpente.* Onzen baas héet den timmer van 't nief gemeentehuis aangenomen. Is den timmer van uw huis al af ?

TIMMEREN, TUMMEREN, w., b. en o. — Z. Wrdb.
— Wordt gezeid van de vogels die hunne nesten bouwen. R., Hfft., Dr. (Ook in Brab., z. Sch.) In den appelboom is 'en vink aan 't timmeren. Sommige vogeltjes kunnen schoon timmeren. De ekster tummert heuren nest in 't sop van hooge boomen.

TIMMERSEL, TUMMERSEL, znw., o., zonder mrv. — Bouwstoffen waarmede de vogels hunne nesten maken. Hfft. Si ! daar vliegt 'en mus(ch) met timmersel in heuren bek !

TINGELING, tw. — Klanknabootsing van het geklingel van bellen.

TINGELINGEN, w., o. — Tingelen, klingelen, sprek. van bellen. 'En belleken tingelingt.

TINGTANG, tw. — Nabootsing van het slaan eener horlogie of het gelui eener kleine klok.

TINGTANGEN, w., o. — Kloppen, slaan op iets dat klank geeft, bij D. B. *tingetangen.* De klokken tingtangen. De kinderen waren op 'ne' ketel aan 't tingtangen.
Kil. Tinghe-tanghen, *tintinare.*

TINKEL, znw., m. — *Geenen tinkel*, niets, geen zier. (**A.**) Laat er geenen tinkel van hooren. Hij hee' van heel den avend geenen tinkel gesproken. Ge weët nu wat er gebeurd is, maar laat er geenen tinkel over of 't is volop ruzie.

TINKELEN, w., o. — Tintelen van de koude. D. B. Mijn vingeren tinkelen van de kou, ik kan nie' schrijven.

— B. Een woord van iets reppen. (**A.**) Ge meugt er gee' woord van tinkelen.

— Z. TINTELEN.

TINKEN, w., o. en onp. — Met eene kleine klok kleppen, zòò luiden dat de klepel maar op eenen kant der klok slaat, Fr. *tinter*. (**Z.-O.** der **K.**) (Ook in Brab., z. Sch.) 't Was al gedaan met tinken, as ek in de kerk kwam. Heget al getonken veur 't lof?

— Afl. *Getink.*

TINTELEN, ook **TINKELEN,** w., o. — Iets trachten te vernemen, door slimme vragen trachten te onderscheppen. Hfft. (Ook in Brab. en Kl.-Br., z. Sch.) Tintelt is naar die zaak. Hoe mag 'et afgeloopen zijn mè' Piet? Ge moest er is achter tintelen.

***TINTELTONNEKEN,** znw., o. — « Tinteldoos, vonkdoosje, Fr. *boîte à mèche.* »

Sch. geeft dat w. voor de Kemp.

TIP, znw., m. — Puntig uiteinde. Z. Wrdb.

— *Op zijn tippen gaan*, op de punten der voeten gaan. T., R.

TIPHOOS (zachte *o*), znw., v. — Z. TIPZAK. (**Z.** der **K.**)

TIPPELS EN TAPPELS, znw., m., mrv. — Bekken aan eenen rand, bij T. en R. *tiptappen*. (**Z.** der **K.**) Hoe hedde da' goed nu toch gesne(d)en? 't Is heelemaal met tippels en tappels.

TIPZAK, znw., m. — Puntige papieren zak, waar de winkeliers waren in gerieven.

Ook **Puntzak, Pinhoos** en **Tiphoos.**

TIST, znw., m. — Verkorting van Baptist.

TITJE, znw., o. — Z. TIETJE.

— Heel klein stukje. Paart da' lekker mee' oe' bruurken, maar hem geen titje geven, zullen: ieder de helft.

TITSEN, w., b. — Eventjes aanraken. E pèèrd met de zweep titsen. Wie hèet daar aan die vlaaien getitst? De muis moet maar is aan 't spek titsen, en de val gaat af.

Kil. Tetsen, *tangere*.

— Een woord van iets reppen, melding maken. Hij dierf er gee(n) woord meer van titsen. Gij meugt gee(n) woord titsen over de dood van ze' moeder, of hij begint te grijzen.

TITSKEN, znw., o. — Een weinigje, een klein beetje. Daar is geen titsken melk meer in de' pot. Geeft mij nog 'en titsken brood.

TITTELDUIF, znw., v. — Tortelduif, Fr. *tourterelle*, Lat. *Columbo turtus*. (K.) T., R., Kl.-Br.

TJAFFELEN, w., o. — Hetzelfde als Taffelen, sukkelen, martelen, langdurig aan iets bezig zijn, met moeite iets verrichten. Z. TAFFELEN. Mee' e werk tjaffelen. Hij hèet den eenen tijd op den anderen getjaffeld om de deur open te krijgen. In den donkeren tjaffelen.

— Moeilijk gaan. Z. TAFFELEN.

— Afl. *Tjaffelèèr*, *getjaffel*.

TJAMPELEN, w., o. — Z. DJAMPELEN.

TJATER, znw., v. — Tjateraarster.

TJATEREN, w., o. en b. — Tateren, kwetteren, babbelen. D. B. Ze doe' nie' as tjateren. Wa' tjatert ze daar?

— Gep. w. *Tjateren en sjateren*.

— Afl. *Tjaterèèr*, *getjater*.

TJATERKONT, znw., v. — Tjateraarster.

TJEEP (scherpe *e*), **TJIEP**, tw. — Dient om eene klokhen met hare kiekentjes te roepen. Z. ook TIK.

TJEEPEKEN, TJEEPKEN (scherpe *e*), **TJIEPKEN**, znw., o. — Kieken, in de kindertaal, bij D. B. *tjiep*. De tjeepekens roepen. De tjiepkens voieren. Z. ook TIK.

TJEEPEN, TJIEPEN, w., o. — Piepend schreeuwen, zooals jonge kiekens en jonge vogels doen, bij D. B. *tjiepen*. De kiekskens tjeepen, als ze de klok verloren zijn. Hoort die jonge muss(ch)en is tjiepen!

TJEEPKEN, znw., o. — Z. TJEEPEKEN.

TJEKKER, znw., m. — Hetzelfde als Djek, slecht, mager peerd, Z. DJEK. (K.) Wa' veur 'nen tjekker hèet hij daar nu in de' wagen staan!

TJEPPE(N, znw., m. — Z. TEPPEN.

TJIBBER, znw., m. — Neus in de kindertaal. (A.) Steěkt oewen tjibber veuruit, da' 'k er tegen pits.

TJIEP, tw. — Z. TJEEP.

TJIEPEN, w., o. — Z. TJEEPEN.

TJIEPKEN, znw., o. — Z. TJEEPEKEN.

TJINGELEN, w., o. — Tingelen, klingelen, rinkelen. Hij smeet mè' 'ne' steen deur de venster. Jongen, dat tjingelde!

— Afl. *Getjingel*.

TJIPKEN, znw., o. — Kleine borrel. 'En tjipken Frans(ch)en. Hij drinkt te veul tjipkens.

TJIRPEN, w,, o. — Tjilpen, sjilpen, sjirpen. De muss(ch)en tjirpen.
— Afl. *Getjirp*, *tjirper*.

TJOE, tw. — Dient om iemand die in de verte is, te roepen. (**Z.** der **K.**) Z. KOE.

TJOEËN, w., b. en o. — Tjoe roepen. (**Z.** der **K.**) Z. KOEËN.

TJOĔFELEN, w., b. en o. — Z. TOĔFELEN.

TJOĔFELING, znw., v. — Z. TOĔFELING.

TJOĔKEN, w., o. — Z. TJOKKEN.

TJOKKELEN, w., o. — Z. DJOKKELEN.

TJOKKEN, TJOĔKEN, w., o. — Tokken, kloppen, Fr. *toquer*, bij D. B. *dokken*. Wordt gezeid van de krevelende pijn die in de gestoorde zenuwen siddert, het slaan der aders, enz. Ik vuul 'et tjokken onder mijnen arm. De wond tjoĕkt vandeeg.

— Aframmelen. Tjoĕkt maar is goed over z'n strang, hij verdien' 'et.

TJOKKERS, znw., m., mrv. — Spotnaam op de inwoners van Arendonk.

TJONK (in 't Z. en W. *tjoĕnk*), tw. — Klanknabootsing van het vervelend gezaag op een snaartuig. Ik hoorden 'em op de viool krabben : tjonk ! tjonk ! tjonk !

TJONKEN (in 't Z. en W. *tjoĕnkən*), w., o. — Slecht spelen op een snaartuig. D. B., R. Op 'en viool tjonken. Hij zat op de piano te tjonken.

TNEGENTIG, telw. — Negentig, Fr. *nonante*. (**N.** der **K.**) D. B., Dr. Tnegentig frang.

— Doch men zegt *een en negentig, twee en negentig*, enz.

TO, znw., v. — Catharina.

TOB, znw., m. — Hetzelfde als Tobbe, v., waschkuip. (Ook m. bij J.)

TOBBEN, w., o. — Woelen, zich onrustig heen en weer bewegen, Fr. *se remuer*. De zieken héet den heelen nacht liggen tobben.

— Kijven, woeden, veel gerucht maken, Hgd. *toben*. Waarom moette zoo tobben en te werk gaan ? Hij tobde nie' weinig, as em zag dat de straatscheenders zijn fruitboomkens gebroken hadden. De zatlappen hebben den heelen nacht zitten tobben.

— Wordt ook gezeid van het woeden der elementen. 'Et weer héet den heelen dag getobd, maar nu is 't weer stil gewörren. Z. ook UITTOBBEN.

Kil. Tobben, *furere, tumultuare*.

— Afl. *Tobber, getob*.

TOBLET, znw., v. — Z. TABLET. (**A.**)

TOCHT, TOĔCHT, znw., v. — Sappigheid, vocht, innerlijke kracht. T., Kl.-Br. Daar zit volstrekt geen tocht in die appelen. Ge hèt 'et vlees(ch) te lank laten bra(d)en : de toĕcht is er heelemaal uit. 't Hée' zoolank gedroogd, dat er geen tocht meer in de' grond is.

— Vruchtgebruik, Fr. *usufruit.* T., R., Hfft. (Ook in Brab., z. Sch.) Zij héet de tocht van 't goed van heure' man. De moeder héet de toëcht, totda' de kinderen bejaard zijn. Bezit ze 't goed dat heure man achtergelaten héet? Nee, maar zij héet er de tocht van.

Kil. Tocht, *ususfructus.*

TOD, znw., v. — Denappel, Fr. *pomme de sapin* (**N.-O.** der **K.**), elders **Dop** en **Dod** genaamd. Todden rapen. Mastetodden.

TOE, vz. — Wordt gebruikt, evenals *te*, om de tegenwoordigheid in eene plaats aan te duiden, Hgd. *zu*, Eng. en Fri. *to* (**N.** en **N.-W.** der **K.**) Hfft., B. Hij woont toe Brussel. Dat is toe Mechelen gebeurd.

— Ook voor Tot, Fr. *jusqu'à.* Wacht toe morgen. Ik ben toe negen uren opgebleven.

— Bovendien, Fr. *en sus, en outre.* D. B. Nam hij 't kwalijk, dat hij nie' verzocht wier'? Nee, hij was kontent toe. Ik ben blij toe, dat ek daar nie' moet hennengaan. Hij was nie' alleen zat, maar nog kwaad toe. Hij is arm en oud en blind toe. Had hij maar 'en bitje redelijk geweest, maar nee, hij was bars(ch) en koppig toe.

— *Volgens Sch. zou het te Antw. ook *bij*, *met* beteekenen, b. v. Hij eet een stuk kaas toe zijnen boterham.

— Tw. Dient om aan te wakkeren. Toe! jongen, doet oe' best maar! Toe! kom voort! Gauw, toe!

— Ook om te smeeken of te verzoeken. Zeg 'et mij, toe! Toe! moeder, geef mij dat! Krijg ek 'nen boterham, toe?

— *Toe maar*, versterking van *toe*, aanwakkerend. Toe maar! jongen, doet oe' best.

— *Toe maar, toe maar al*, uitroep van verbazing. M. Hij héet daar twintig duzend frang geërfd. Toe maal al!

— Bw. Gevuld. T., R. De put is toe.

— *Toe*, als voorvoegsel, vormt een aantal werkw. met de beteekenis van *sluiting, vulling.* R. *Toedabben, toedriegen, toegenezen, toegritselen, toegraven, toehakken, toekrabben, toeladen, toerijden, toerijven, toeschärren, toeschroëben, toesneeuwen, toespa(d)en, toesteken, toestooten, toestoppen, toetassen, toevuren* (toevoeren), *toewruten* (toewroeten), *toezakken* en veel andere.

TOEBAK (klemt. op *toe* en in eenige streken op *bak*), znw., m., niet v. — Wordt overal gebruikt voor Tabak, dat niet gebezigd wordt. (Ook m. bij J.)

— Vandaar *toebaksdoos, toebaksblaas, toebaksblad, toebakszak, toebaksvat*, enz.

— *Iemand toebak geven*, hem afranselen; *toebak krijgen*, slagen krijgen.

— *Geen pijp toebak wèèrd zijn*, z. PIJP.

***TOEBAKKEN**, w., b. — Wordt, volgens Sch., in Brab. en Antw. gebruikt 1° voor Vrucht- en andere boomen met tabakssop overgieten om het ongedierte te dooden; 2° voor Slaag geven.

TOEBEHOORTEN, znw., v., mrv. — Toebehooren, *accessoires, dépendances.* D. B. 'En stoof met toebehoorten (koolbak, schup, tang, enz.) Die broëk kost vijftien frang met 't maken en de toebehoorten.

TOEBÈREN, w., b. — Toesnauwen. (**A.**) Hij kan me nie' aanspreken, of hij bèèrt me toe.

TOEBIJTEN, w., b. — Toesnauwen, op bitsen toon toespreken. (Ook in Brab. en Vl. z. Sch.) Hij bijt mij altijd toe.

TOĔCHT, znw., v. — Z. TOCHT.

TOEDABBEN, w., b. — Door dabben vullen. (z. DABBEN). (**K.**) De honden hebben de pijp toegedabd. E kot (gat) toedabben.

TOEDOEN. w., b. — Sluiten, Fr. *fermer.* Z. Wrdb.

— Spr. *Dat doet de deur toe,* dat geeft den doorslag, Fr. *après cela on tire l'échelle.* T., Kl.-Br. As ge zoo 'n heel bosch kunt verkoopen, dat doet de deur toe.

— Vullen. 'Ne' put toedoen.

TOEËGGEN, w., b. — Al eggende vullen. T. Voren toeëggen.

TOĔFELEN, TJOĔFELEN, w., b. en o. — Slagen geven, ranselen, bij B. *tòffelen.* 'k Zal dieën toëfelen ! De vader toëfelden er over mè' 'ne' stok.

TOĔFELING, TJOĔFELING, znw., v. — Pak slagen, Fr. *raclée.* Iemand 'en toëfeling geven. Hij kreeg 'en geweldige toëfeling.

TOEGAAN, w., o., met *zijn,* Fr. *se fermer.* T., Kl.-Br. De deur wilt nie' toegaan. Da' slot ga' nie' meer toe. Die wond is vanzelf toegegaan.

— *De dagen gaan maar open en toe,* z. DAG.

TOEGENEGENTHEID, znw., v. — Toegenegenheid.

TOEGENEZEN, w., o., met *zijn.* — Al genezende zich sluiten. T. De wond is schoonekens toegenezen.

TOEGERAKEN, w., o., met *zijn.* — Eindigen met toe te gaan, met te sluiten. D.B., T., R., Kl.-Br. Eindelijk is de deur toegeraakt.

— Eindigen met gevuld te worden. T., R., Kl.-Br. Dieë put geraakt nooit niet toe, as ge nie' meer en werkt.

TOEGERIJ, znw., o. — Gesloten rijtuig.

TOEGEVEN, w., b. — Verliezen, toeleggen. T., Kl.-Br. Ik kan oe dat aan dieë' prijs nie' leveren, want dan geef ek toe. Ik heb twee frang per zak toegegeven, mè' me' graan te gauw te verkoopen.

TOEGRITSELEN, w., b. — Al rijvende vullen. (**Z.** der **K.**) T. Gritselt die voorkens maar wat toe.

TOEHABBEN, w., b. — Toesnauwen, bitsig en onbeleefd toespreken. 't Kan zijn dat ek ongelijk heb, maar moette mij daarom zoo toehabben ?

TOEKAART, znw., v. — Kaartbrief, Fr. *carte-lettre.*

TOEKALVEN, w., b. — Met stukken doen afvallen en vullen, sprek. van aarde, enz. Loopt over dieën dam niet, ge zult de groef toekalven.

— Ook o., met *zijn.* T., Kl.-Br. De voor kalft toe, is toegekalfd. Z. ook AFKALVEN en INKALVEN,

TOEKÄRREN, w., b. — Met eene kar aarde of steengruis in eene diepte voeren om ze te vullen. 'Ne' put toekärren. Hij hée' zijne' vijver toegekärd.

TOEKNOPPEN, w., b. — Met knop en knopsgat sluiten, Fr. *boutonner.* Knopt oewe' frak toe.

TOEKOETS, znw., v. — Gesloten koets. R.

TOELEGGEN, w , b. — *Er aan toeleggen*, toegeven, verliezen. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) Hij hée' ze' pèèrd veul te goeiekoop verkocht, hij héet er wel honderd frang aan toegeleed.

— Fig. Het bekoopen, gestraft worden, kwade gevolgen van iets onderstaan. Hij hée' mij gefopt, maar hij zalder aan toeleggen. Hij héet er leelijk aan toegeleed met dieë' jongen te mishandelen.

TOEMAAT (ook *toëmmət, tommət, toëmmərt* en *tommərt*), znw., m. — Nagras, nahooi, Fr. *regain.* D. B., T., R., Hfft. (Ook in Brab., z. Sch.) Toemaat hooien.

— Spr. *Van den toemaat naar de hei loopen*, van den klaver naar de biezen loopen. (**K.**)

Kil. Toe-maet-hoy, *fœnum cordum, serotinum.*

TOEMAATKAT, znw., v. — Eene kat die in 't najaar, in den tijd van den toemaat, geboren is. (**K.**)

TOEMETSEN (Kemp. *toemätsən*), w., b. — Toemetselen. D. B., Sch., T. Eene deur toemetsen.

TOEN, ook **TOENS** (Kemp. *tün, tüns*), bw. — Toen, Fr. *alors.* Z. Wrdb. En wa' gebeurde der toens? Toens was alles uit.

— Vervolgens, Fr. *ensuite.* Eerst kwamen de mannen, toen de vrouwen, toen de jongens en toen de meiskens.

TOENAAM, znw., m. — Fr. *sobriquet, surnom.*

— *Iemand met naam en toenaam kennen, kunnen noemen*, enz. hem zeer goed kennen, hem met naam en familienaam kunnen aanduiden

TOENS, bw. — Z. TOEN.

TOER, znw., m. — Ommegang, stoet, Fr. *cortége.* Naar den toer gaan zien. Mè' Vastelavond gaat er 'nen toer uit.

— Domme streek. R. Da' zijn toeren! Hij héet daar weer 'nen toer aangevangen!

— Luim, kuur. Aardige, zotte toeren hebben.

— De plooikens van eene vrouwemuts die 't gezicht omlijsten. 'En muts mè' 'nen enkelen, mè' 'nen dobbelen toer.

— Breedte, van vrouwenkleederen sprekende. R. Daar is veul toer in heur kleed, wel zes breedde(n)s.

TOEREKENEN, w., b. — Bijeenscharren, sprekende van de assche en de brandende kolen van 't heerdvuur. (K.) Reken 'et vier toe, en laat ons gaan slapen.

TOEREN, w., o. — Z. Wrdb.

— Rondvliegen. Mijn duiven zijn bezig met toeren.

TOERIJ(D)EN, w., b. — Met een rijtuig of eene ploeg vullen, D. B., T. (Ook in Brab., z. Sch.) De sporen zijn hier toegere(d)en. 'En voor toerij(d)en (toeploegen).

TOERIJVEN, w., b. — Z. TOEGRITSELEN.

TOERT, znw., v. — Taart, Fr. *tarte*. (Ook in Brab., z. Sch.) Toerten bakken. 'En lekker toert. « Hier schuilt een dootshooft in een *toert*. » (VONDEL, XV, 129.)

TOERZAAG, znw., v. — Bij timmerl. Spanzaag wier blad somtijds maar eenen halven centimeter breed is en dient om allerhande omtrekken te zagen, Fr. *scie tournante*, *à chantourner*, *à évider*.

TOESCHIETEN, w., o., met *zijn*. — Z. Wrdb.

— Driftig, barsch bejegenen. Iemand toeschieten. Moette mij zoo toeschieten veur 'en onnoozel woord?

— Spr. *Iemand toeschieten gelijk 'nen bleikershond.*

— B. Vullen met er aarde in te werpen door middel eener schup T., R. 'En gracht toeschieten. Is de put toegeschoten?

— Toeleggen, verliezen. Aan dieë' koop zulde geld toeschieten. Ik heb er veul aan toegeschoten.

— O., met *zijn*. Door inzakken gevuld worden. T., R. De put zal toeschieten, as em nie' geschoord wördt.

TOESNABBEN, w., b. — Toesnauwen, bits toespreken. (Ook in Brab.) Hij snabde mij toe, dat ek er geen zaken mee had.

TOESNASSELEN, w., b. — Toesnauwen. (N.-W. der K.)

TOESNEEUWEN, w., o., met *zijn*. — Door sneeuwen gevuld worden. T. Grachten, vijvers, alles lag toegesneeuwd.

TOESNUREN, w., b. — Toesnauwen. (K.) Ik wil nie' toegesnuurd wörren.

TOESPEL, znw., v. — Soort van speld met eene veer en die door middel van een haakje gesloten wordt, Fr. *épingle de sûreté*.

TOESPETEN, w., b. — Toespelden. Speët dieën doëk toe.

TOESTEKEN, w., b. — Met eenige steken dichtnaaien of stoppen. Steëkt da' gat in mijn kous nu maar wat toe; later kunde 't stoppen.

— Al stekende vullen. T., Kl.-Br. De kärsporen wat toesteken.

TOESTOPPEN, w., b. — Door stoppen dichtmaken. T. Stopt die gaten toe mè' wat hooi.

TOESTÖRTEN, w., o., met *zijn*. — Door instorten gevuld worden. De put is toegestört.

TOESTROPPEN, w., b. — Toestrikken met een strop of schuifkoord. R. (Ook in Brab., z. Sch.) 'En beurs toestroppen.

— Slordig dichtnaaien of stoppen. Die gaten in mijn kous zijn nie' gestopt; ge hèt ze aan 't toestroppen geweest.

— Ook o. Sluiten met eene strop of schuifkoord. Die toebaksblaas stropt gemakkelijk toe.

TOESTROSSEN, w., b. Z. TOETROSSEN.

TOETER, znw., m., vrklw. *toeterken*. — Voet van kleine kinderen, in de kindertaal. (A.) Stopt oe' toeterkes onder.

TOETER, znw., m. — Toethoorn, Fr. *cor, cornet*.

— Razer, laweitmaker. (K.) Doet dieën toeter is zwijgen!

TOETEREN, w., o. — Gedurig toeten, tot vervelens toe op eenen hoorn of een koperen speeltuig blazen. Ik ben dat toeteren beu. Hij leet heelder dagen te blazen en te toeteren.

— Razen, laweit maken, luide tieren. (K.)

— Afl. *Toeterèèr, getoeter*.

TOETRAPPEN, w., b. — Al trappende vullen. De grebbekens die 'k gemaakt had, zijn toegetrapt.

TOETRE(D)EN, w., b. — Al tredende vullen. T. E voörken toetre(d)en.

TOETROSSEN, TOESTROSSEN, w., b. — Slordig dichtnaaien of stoppen, zoodat het genaaide of gestopte plooit en beurst. (W. der K.) Z. TROSSEN. Hoe hedde die scheur nu toegetrost! Die kousen zijn nie' gestopt, gij hèt de gaten maar wat toegestrost.

TOETOUTER, znw., m. — Touter, schommel, Fr. *balançoire, escarpolette*, bij M. *toutalter*.

TOETOUTEREN, w., o. — Schommelen, touteren.

TOEVAL, znw., m., niet o. — Z. Wrdb. J.

TOEVAREN, w., o., met *zijn*. — Toespringen, toevliegen, Hgd. *zufahren*. (Z. der K.) Den hond voer mij toe om mij te bijten.

TOEVIJZEN, w., b. — Door vijzen dichtmaken. (Ook in Brab., z. Sch.) Vijs 'et kistje nu weer toe.

TOEVLIEGEN, w., o., met *zijn*. — Vliegende aanranden. R. Hij plaagde de kat zoolank, totda' ze'm toevloog en ze' gezicht openkrabde.

— Barsch, brutaal toespreken. Ik heb m'ne' mond nog nie' opengedaan, en ge vliegt me toe gelijk 'nen bleikershond.

— Door den wind of eenen luchttocht gesloten worden. De deur vloog toe met de' wind. Zoo ook OPENVLIEGEN.

TOEVLUCHT, znw., m., niet v. — Z. Wrdb. T., R., Kl.-Br., J.

TOEVUREN, w., b. — Met eene kar of eenen kruiwagen aarde, steengruis, enz. in eene diepte voeren om ze te vullen, doch geenszins Met eene ploeg toemaken, zooals Sch. zegt. i. v. *toevoeren*. T. Dieë put moet toegevuurd wörren. Ook **Toekärren**.

TOEWIJTEN, w., b. — Toeschrijven, wijten, Fr. *attribuer*. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) Da' ge ongelukkig zijt, hedde aan oe zelven toe te wijten. Dat i mislukt is, héet i lank aan mij toegeweten.

TOEWÖRPEN, w., b. — Toewerpen. Z. Wrdb.

— *Toegewörpen naam*, toenaam, Fr, *surnom*, *sobriquet*. Ze zeggen Spits tegen hem. Heet hij zoo? Ba neen, dat is maar 'nen toegewörpen naam.

Ook **Bijgewörpen naam**.

TOEZAKKEN, w., o., met *zijn*. — Door inzakken gevuld worden. T. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) De putten waren heelegans(ch) toegezakt, ik heb ze terug moeten openmaken.

TOEZEGGEN, w., b. — Met zekerheid beloven. (Ook in Limb.) Ik heb 'em de kamer van mijn huis, die 'k nie' gebruiken kan, toegezeed.

— De Wrdb. vertalen dit w. door *promettre*, beloven; bij ons zegt het meer.

TOEZIENDER, znw., m. — Toeziende voogd, Fr. *subrogé-tuteur*.

TOEZWILLEN, w., o., met *zijn*. — Door zwellen toegaan. Zijn eene oog was toegezwollen.

TOGEN, w., b. — Scheepsterm. Sleepen, Fr. *remorquer*. E schip togen.

Kil. heeft Togen (vetus), *trahere*.

TOGEN, w., b. — Bij timmerl. Met de toogpinnen eene vergering dichtsluiten. Z. TOOGPIN.

TOK (uitspr. *toëk*), znw., m. — Stoot, stomp, slag, tik. Hij kreeg 'nen tok dat em viel. Mee' 'en toksken leet em omver.

TOKKELATER (klemt. op *la*), znw., m. — Koperen buisje met langs weerkanten eene slip en voorzien van twee ringskens die er over schuiven, dienende om er eene griffel, een potlood, een stukje teekenkrijt, enz. in te steken. (Ook in O.-Brab., z. Sch.)

TOKKEN (uitspr. *toëkən*), w., b. en o. — Slaan. T. De voerman was op ze' pèèrd aan 't toëken. Ge meugt dieë' jongen nie' meer toëken, of 'k zalder is tuss(ch)enkomen.

— Stooten, aanraken. T. Hij toëkte me' z'ne' kop tegen de' muur. Ge hèt m'ne' marrebol getoëkt.

Kil. Tocken, tacken, *tangere*, *icere*. Vrglk. het Fr. *toucher*, het Ital. *toccare*, het Sp. *toccar* en het Eng. *to touch*.

TOL, znw., m. — Bij landb. De raap, de knol van het raapgewas, zonder het loof. (K.) Er zijn dees jaar veul tollen. Dikke tollen. De tollen wassen hier goed.

— Volgens Sch. Dikke raap. — Kil. Tolle, *rapum*.

— Knobbelige aanwas aan den wortel van rapen en koolen, bij D. B. *knoop* en *kwabbelziekte*. (K.) De rapen krijgen hier allemaal den tol. De savooien hebben den tol. Den tol is aan de koolen.

TOLLEN, w., o., met *zijn*. — Bij landb. Verdikken, sprek. van rapen. (K.) Sedert eenige dagen zijn de rapen fel getold. De rapen tollen nie' hard dees jaar.

TOLMEULEN, TOLSNIJ(D)ER, znw., m. — Bij landb. Werktuig om rapen aan stukken te snijden.

TOMBOLA, znw., m., niet v. — Z. Wrdb. J.

***TON**, bvw. — « Dun, Lat. *tenuis*. » Wordt, volgens Sch., in de Kemp. gezeid als men spreekt van kleedingstoffen.

TON, znw., v. — Eene ton of zoo iets, waarboven een berd ligt met gaten doorboord, en waar men met ijzeren schijven naar werpt. Naar de ton gooien. Op de ton spelen.

TONAS, znw., v. — Bij horlogemakers. As waar de veer op windt.

TONG (in 't Z. en W. *toèng*), znw., v. — Fr. *langue*.

— Verg. *En tong gelijk e mes, gelijk e serpent*, van eenen lasteraar.

— Spr. *Op zijn tong nie(t) gevallen zijn*, wel ter taal zijn, goed kunnen antwoorden. (Ook in Brab., z. Sch.) « Het spreken heb ik van mijne moeder geleerd, en die *was op hare tong niet gevallen*. » (CONSCIENCE. *Het Geluk van rijk te zijn*, 9.)

— *Zijn tong verloren hebben*, wordt gezeid van iemand die niet spreken of antwoorden wil of durft.

— *'En kwa(d)e tong is 'en venijnige slang*.

— *Spreken me(t) 'en dobbel' tong*, z. DOBBEL.

— *Zijn tong slaagt ijzer*, hij stottert, hij stamelt. Wordt vooral gezeid van dronkaards die met eene belemmerde tong spreken. R.

— Ook *zijn tong slaagt kadul*.

— *Iemand bij zijn tong pakken*, hem voor kwaadsprekerij vóór het gerecht dagen. R. (Ook in Brab., z. Sch.)

— *Zijn tong veur zijn tanden hou(d)en*, zwijgen.

— *'En lange* (of *vuil'*) *tong hebben*, een kwaadspreker zijn.

— *Over de tong kakken*, overgeven. Fr. *vomir*. (Ook in Vl. en Brab., z. Sch.)

— *'En fijn' tong hebben*, vleiend en arglistig kunnen klappen.

— *Op de tong rij(d)en*, beklapt worden, besproken worden in nadeeligen zin.

Kil. Rijden op de tonghe, *diffamari: sinistra fama divulgari*.

— *Ievers zijn tong naar uitsteken*, iets niet geerne eten. R. Ik zetten 'em brood mè' spek veur, maar hij stak er zijn tong naar uit.

— **Zijn tong intrekken*, zijn woord intrekken. — Sch. geeft die spr. voor *Antw.*, Brab. en Vl.

— Zwijgen. Trekt oe' tong in, babbelèèr!

— *Zijn tong inslikken*, zwijgen. Liever mijn tong in te slikken as leugens te verkoopen.

— *Zijn tong labbert te veul*, hij babbelt te veel.

— *Onder zijn tong gesne(d)en zijn*, gemakkelijk praten.

— Bij slotm. De tong van een slot is het uitspringende gedeelte van den schieter, Fr. *tête de pène.*

TONGEL (uitspr. *Toĕngəl*), znw., o. — Zoo spreekt het volk den naam uit van een dorp in 't kanton Westerloo, dat Tongerloo heet.

TONGREEP, znw., m. — Tongriem, spanader, Fr. *filet, frein de la langue.* Den tongreep snij(d)en.

TONIJZER, znw., o. — Bij smeden. Oud geslagen ijzer en plaatijzer, Fr. *mitraille.*

TONIJZER, znw., o. — Bij kuipers. IJzeren werktuig om den bodem eener ton in de gergels te drijven.

TONK (uitspr. *toĕnk*). Tweede hoofdvorm van Tinken. Z. dat w.

T'ONSTERT, T'ONZENT, znw., m. — Z. THUIS.

TOOG (zachte *o*), znw., m. — Priestertabbaard, Fr. *soutane.* (Ook in Brab., Vl. en Limb., z. Sch.)

— Men geeft dien naam ook aan de Toga der rechters en advokaten.

TOOG (scherpe *o*), znw., m. — Toonbank in eenen winkel of eene herberg, Fr. *comptoir, table de boutique.* D. B., Hfft. (Ook in Brab., z. Sch.) Achter den toog staan. 'Nen hoogen toog. Toog en schappen verkoopen.

TOOGBOOT (de eerste *o* is zacht), znw., m — Sleepboot, Fr. *remorqueur.* (A.)

TOOGGAT (zachte *o*), znw., o. — Bij timmerl. Gat dat geboord wordt om er eene toogpin in te slaan.

TOOGPIN (zachte *o*), znw., v. — Bij timmerl. Groote ijzeren priem dien men, in 't vergèren van verscheidene stukken, gebruikt om eene schee in haar gat te vestigen; als men ziet dat die stukken goed samenpassen, dan slaat men er de toogpinnen uit en vervangt ze door de bouten die er voor goed inblijven.

TOOM, znw., m. — Hoofdstel van een peerd, Fr. *bride, harnais de tête.* In de Wrdb. is *teugel* synoniem van *toom*, doch *teugel* is bij ons iets anders. Z. ald. De toom van een peerd bestaat uit de volgende stukken: het *kopstuk* met de *ooglappen*, het *gebet*, de *leunies*, de *neusriem*, de *keelband* en de *kinketting.*

— Spr. *Me(t) e zuut toomken*, met zachtheid, met vleiende woorden, in Holl. Met een zacht lijntje. D. B., T., R. Hij zocht mij mee' e zuut toomken mee te krijgen. Iemand mee' e zuut toomken ievers binnenlei(d)en.

— *Iemand de(n) vollen toom geven*, hem den teugel laten vieren. Wa(t) zijn de ouwers te beklagen, die hun kinderen de' vollen toom geven!

— *De(n) vollen toom krijgen, hebben*, alles mogen doen wat men wil, zijne driften den teugel vieren.

TOOMWIJS, bvw., enkel als gez. gebezigd. — Bij voerl. Den toom kennende en er naar luisterende, sprek. van peerden. Da' veulen is ál wat toomwijs.

— Fig. De eerste beginselen kennende. T., Kl.-Br. Iemand toomwijs maken. Sommige kinderen zijn al wat toomwijs, as ze naar de school komen.

Z. ook SPOORWIJS.

TOON, znw., m. — Fr. *ton*. Z. Wrdb. De *o* is scherplang.

TOON, znw., m. — Getuige, Fr. *témoin*. Zijnder toonen die da' gezien hebben? Ze hebben hem geslagen en gestampt, maar ongelukkiglijk héet hij er geen toonen van.

-- Gep. w. *Tuss(ch)en toonen en getuigen*, in 't openbaar. Hij héet 'em tusschen toonen en getuigen verweten veur schelm en bedrieger.

— *'Nen toon vals(ch) maken*, iemands valsche getuigenis bewijzen. T., R.

— Voorschrift, voorbeeld dat de kinderen in de school moesten afschrijven, Fr. *exemple*.

TOONEN, w., b. en o. — Getuigen, getuigenis afleggen vóór het gerecht. T., R., Kl.-Br. Hij héet iet getoond dat hij nie' gezien héet. Vals(ch) toonen. Ik moet morgen gaan toonen.

Kil. Toonen, tooghen, *testare, testificare*.

— O. Een fraai voorkomen hebben. Nudat oe' huis geschilderd is, toon' 'et veel meer as ee(r)st. Die bloëmen toonen schoon. Die printen aan de muren toonen nie' genoeg.

— Schijnen, het uitzicht hebben van. R. Hij is nog maar dertig jaar en hij toont er wel vijftig. Ge toont jonger alsda' ge zijt.

TOOR (scherpe *o*), znw., v. — Verkorting van Victoria.

TOORN, TOREN, znw., m. — Verdriet, hertzeer, Fr. *chagrin*. Iemand veul toren aandoen. Die dochter doet heur ouwers veul toorn aan deur heur slecht gedrag.

— Last, moeilijkheid. Die mannen kunnen 'ne' mens(ch) veul toren aandoen. Jongen, wat doede me toren aan deur oe' gezaag! Ik heb veul toren gehad met dieë' koppigaard.

— In 't Mdln. beteekende *toren* ook Alles wat iemand lastig valt, verongelijking, verdriet, smert.

« Dlam sprac: « In was doe niet gheboren,
Twi soudicker af hebben *toren*? »
(*Esopet.*)

« De stenen deden hem zulken *toren*,
Daer mense mede werp ter doot. »
(MELIS STOKE.)

TOORTS, znw., v. — Z. Wrdb.
— Lischdodde, *Typha latifolia* L. en *Typha angustifolia* L.
— Z. ook TORTS.

TOOT (zachte *o*), ook **TEUT**, znw., m. — Tuit of pijp van eene kan of eenen moor. Den toot van den theepot is afgebroken. Den teut van 'ne' koffiepot.

— Uitgebogen groef in den rand van eene teil, pan, enz., langs waar men het vocht uitgiet. De melkteilen hebben 'nen toot, maar de testen niet.

— Spitstoeloopend uiteinde van iets. Er zijn toten aan da' brood gebakken. Uw kleed hangt met 'nen toot.

— Gep. w. *Met hoten en toten*, vol toten of uitspringende punten. 'Et brood is mee' hoten en toten gebakken.

— Spr. *Als de maan drij toten heeft*, zegt men schertsend tot iemand die een verzoek doet, dat men niet kan of wil voldoen. Ge zult da' krijgen, as de maan drij toten hèet.

— Mond met vooruitstekende lippen. Zij hée' 'nen toot. De negers hebben allemaal 'nen toot.

— Schertsender of verachtender wijze voor Mond. Houd oewen toot. Hij viel op zijnen teut. Ik zetten 'em goed eten en drinken veur, maar hij stak er zijnen toot nie' aan.

— Tronie, aangezicht, Fr. *frimousse*. Iemand vlak op zijnen toot slagen.

— Leelijke muil, zuur gezicht, Fr. *grimace*. Ze trok 'nen teut, omda' 'k heur zee da' ze heur wa' stilder moest klee(d)en. As ge dieë' jongen spreëkt van te studeeren, dan trekt em 'nen toot.

— Bij D. B. *toot, tote, teute*, v. — Z. ook Sch. en Kil.

TOOTAPPEL, znw., m. — Appel die van boven spits afloopt.

TOOTEEMER, znw., m. — Emmer die voorzien is van eenen toot. De akers waar men de koeien in melkt, zijn tooteemers.

TOOTJE, TEUTJE (uitspr. *tötjə*), znw., o. — Kus, Fr. *baiser*, in de kindertaal. Kind, krijg ek 'en tötje? Geëft moeder 'en tötjen.

TOOTLEPEL, znw., m. — Gewone lepel, ter onderscheiding van den ronden lepel. (K.)

TOOTPOT, znw., m. — Buikige aarden pot, voorzien van eenen toot, Kil. *tote-pot*. Giet 'et melk maar in dieën tootpot.

TOOVERÈÈR, znw., m. — Toovenaar.

TOP, znw., m. — Z. Wrdb.
— *Geenen ou(d)en top schèren*, niet oud worden. D. B. Hij zal ook al geenen ouwen top scheren, want hij drinkt te veul.
— Kuif van vogels, Fr. *toupe, toupet*. M. Er zijn meezen me' 'nen top en andere zonder. 'Ne papegaai mè' 'ne' schoonen top.
— Draaitol, tol, Fr. *toupie, toupin*, ook **Dop** en **Non** genaamd. Met den top spelen. Daar zijn verschillige soorten van toppen. D. B., Hfft.
Kil. Top, dol, *turbo, turben, trochus*.
— Denappel, Fr. *pomme de sapin*, ook **Dop, Dod** en **Tod** geheeten

TOP, bw. — Midden in, diep er in, teenemaal. Hij woont top in de hei. Ik zit hier top in 't slijk. Hij viel top in de beek. Wij staan hier top in 't bos(ch). Hij zit top in de schuld.

— *Top onder*, geheel onder. Hij viel in 't water en ging top onder.

— *Top end daal* (uitspr. *toppentaal*), geheel en gansch. (Z. der K.) Hij sprong top end daal in de gracht. Hij is er top end daal ingetrokken.

TOPEIND, TOPEND, znw., o. — Het deel van eenen boom waar de takken uit groeien. D. B. In eenen gevelden boom die van zijne zijspillen en takken ontdaan is, onderscheidt men hoofdzakelijk drie deelen: den *stuikblok* of het *eerseind*, den *stam* en het *topeind*. Het topeind is het bovendeel van den stam tot aan de topspil.

TOPLEEUWERK, znw., m. — Kuifleeuwerk, Fr. *alouette huppée*, Lat. *Alauda cristata*.

TOPMEES, znw., v. — Kuifmees, Fr. *mésange huppée*, Lat. *Parus cristatus*.

TOPMINDERING, znw., v. — Het spitstoeloopend deel van eene kous, waar de teenen in zitten. D. B. Zij was bezig met de topmindering te breien.

TOPMUTS, znw., v. — Mansslaapmuts.

TOPPEN, w., b. — Aftoppen, van den top berooven. D. B. De labboonen toppen (er den top uitnijpen; opdat de vruchten zich des te beter zouden ontwikkelen). Het haar toppen (het korten, met er de toppen maar van af te knippen.)

TOPPEN, w., o. — Knikken met den kop, sprek. van vogelen. Den uil topt. Ziet dieë' vogel is toppen.

TOPPEN, w., o. — Met den top spelen, Fr. *jouer à la toupie*, ook **Doppen** en **Nonnen** geheeten. D. B. De jongens toppen gèren. 't Is nu in den tijd van 't toppen.

— Kil. Toppen, doppen, *ludere trocho*.

— *Sch. geeft het voor de omstreken van Lier in den zin van ons *paapken schieten*. Z. ald.

TOPPENDE, bw. — Komt als versterking bij Vol. D. B. Toppende vol (opgehoopt vol). De mand is toppende vol.

TÖPS, bvw. — *Töps zijn*, alles verloren hebben in het spel. (K.)

TOPSPIL, znw., v. — De spil of schacht die door de kroon stijgt en den top van eenen boom uitmaakt, in tegenoverstelling met de zijspillen, die de dikke takken zijn. D. B.

TOPVOL, bvw. — Hetzelfde als Toppende vol, opgehoopt vol. Hij schonk de glazen topvol. 'En topvolle mand appelen.

TÖR, znw., m. — Wolkgevaarte met torens en tuiten, waaruit men onweder of slagvlagen verwacht. (**N.** der **K.**) 't Zal wörren donderen: er hangen törren in de locht.

— Vrglk. het Mdnl. *torre*, toren, Lat. *turris*.

TOREKENSKERMIS, znw., v. — Kermis die den 2e Zondag van October te Schilde, aan de kerk, gevierd wordt.

TOREN, znw., m. — Z. TOORN.

TOREN, znw., m. — Fr. *tour*. Z. Wrdb.

— Spr. *'t Zal op uwen toren beiaarden*, z. BEIAARDEN.

— Wolkgevaarte met tuiten en torens, anders ook **Dondertoren** genaamd. Dikke torens in de locht.

TÖRF (uitspr. *törrᵊf*), znw., m., ook als stofnaam. — Turf, Fr. *tourbe*. Törf steken. Er zijn verschillige soorten van törf. De heischadden of heidezoden die men in den heerd brandt, worden ook törf geheeten. « En als de boer geen beest en was, hij zou geen spek verkoopen; gooit hem me(t) 'nen törf in zijnen nek en laat hem daarmee loopen. »

— Verg. *Zoo swart als 'nen törf*.

— Fig. Kwajongen. (**A.**) 'Nen törf van 'ne' jongen. Ranselt dieën törf is goed af: hij heget verdiend.

TÖRFBIJL, znw., v. — Bij landb. Bijl, waarmede men turf kapt.

TÖRFBOT, znw., v. — Bij landb. Soort van turfschop, die nagenoeg den vorm heeft van den visch, die bot heet. Tegenwoordig gebruiken de boeren de törfbot niet meer om heischadden te steken, maar eene schup met omgebogen zijkanten, die zij *vapeur* noemen. (**K.**)

TÖRFKOT, znw., o. — Bij landb. Hok waar men turf in bewaart. (**K.**)

TÖRFPEN, znw., v. — Bij landb. Slag van viertand met eenen teel van 6 of 7 meters lang, dienende om turf te schrijven. Z. SCHRIJVEN. (**K.**)

TÖRFROEI, znw., v. — Bij landb. Lange ijzeren roede om den moerturf wanneer zij beslagen is, in vierkante klompjes te verdeelen. (**K.**) Ook **Slagroei**.

TÖRFSCHOP, TÖRFSCHOB, znw., v. — Bij landb. Leemen gebouwken, waar men de turf opstapelt en bewaart. (**K.**) Hfft. Z. SCHOP.

TÖRFSCHUP, znw., v. — Bij landb. Schup om turven of heischadden te steken. (**K.**)

TÖRK (uitspr. *Törrᵊk*), znw., m. — Turk, Fr. *Turc*.

— Verg. *Smooren gelijk 'nen Törk*.

TÖRKS(CH), bvw. — Turksch, Fr. *turc*.

— *Törksche muts*, muziektuig in koper met veel bellekens, dat eenigszins de gedaante heeft van eene Turksche muts. (Ook in Vl., z. Sch.)

— Soort van pompoen of pronkappel in 't midden met eenen rand, waardoor het schijnt dat er twee pronkappels in elkander zitten of gegroeid zijn. 't Is eene variëteit van de *Cucurbita maxima* L. (Ook in Brab., z. Sch.)

TORMENT, znw., o. — Pijn, groote kwelling, Fr. *tourment*.

— Oorzaak van verdriet, kruis. Dieë zeun is 'en recht torment veur z'n ouwers.

TORNOOIEN, w., o. — Zoo heet het volk een kermisspel dat in dezer voege gespeeld wordt: In 't midden eener koord, dwars over de straat aan twee palen gespannen, hangt eene kuip of een bak met water, waar van onder eene plank tegen genageld is, met een gat doorboord. Een man met eenen langen stok in de hand, wordt in een wagentje er snel onder door gereden en steekt met den stok in het gat, zoodat de kuip omklinkt en al 't water hem en die den wagen trekken, over het hoofd stort.

TORSAGGER, znw., m. — Bij timmerl. Z. VIJSAGGER.

TORSBOOR, znw., v. — Z. VIJSBOOR.

TORT, bvw. — *Tort zijn*, alles verloren hebben in 't spel. (A.) Z. ook TROT.

TORTS, znw., v. — Toorts.

— De tortsen der ambachten, Fr. *enseignes des métiers*, waren schoone kartels, die men nu nog te Lier in de processie draagt. Ik meen dat men er vroeger toortsen in stak. In sommige steekt men tegenwoordig nog bloemtuilen.

— Z. ook TOORTS.

TOTEBEL, znw., v. — Snulachtig vrouwmensch. (A.) 'En totebel van e meisken.

TOTSKOP, znw., m. — Potskop, kikvorschenlarve, Fr. *têtard*.

— Koppigaard, onvriendelijk, niet spraakzaam persoon, zuurmuil. O! duë leelijken totskop! Dieën totskop zit daar te moëfen.

— Klein kind, eenige dagen of weken oud, dat nog bij iedere beweging met het hoofd stoot of schudt. (A.) 'Ne kleinen totskop.

TOTTEKEN, znw., o. — Troetelnaam voor een klein kind, bij Dr. *toddeken*. Mijn alderliefste totteken.

TOTTER, znw., m. — Val die gepaard gaat met eenen bons of slag. 'Nen totter doen. Hij viel van den trap en hij dee' 'ne' leelijken totter. Men zegt 'nen *totter doen*, *gaan* of *vallen*.

TOTTER, znw., m. — Kleine persoon. Wa' kleinen totter is me da'!

TOTTEREN, w., o., met *zijn*. — Al hotsend en botsend vallen. (Ook in Brab. en 't L. v. A., z. Sch.) Hij totterden uit den boom. Ik ben van al de trappen getotterd.

— Met *hebben*. Sukkelen, taffelen, met groote moeite aan iets bezig zijn. As ge nie' wilt geholpen zijn, tottert dan maar voort. Hij is bezig met totteren.

— Wordt gezeid van heel kleine kinderen, die met het hoofd tikken of stooten. Al stootende zoeken met den mond. (**A.**) Een kindje in de bussel tottert, wanneer het de borst der moeder zoekt. Dan stoot het met het hoofdje, telkens dat het bij instinct voelt dat het mis is.

Afl. *Totterèèr*, *getotter*.

TOUTEREN, w., b. — Bij landb. Lichtjes dorschen. Dat geschiedt ofwel met den vlegel, ofwel met eene lange berkenroede. Klaverzaad wordt niet gedorschen, maar getouterd.

— O. en b. Slaan, rammelen. Toutert er maar is goed over, over dieën deugeniet!

TOUTERING, znw., v. — Rammeling, pak slagen, Fr. *raclée*. Geeft 'em 'en goei toutering. 'En toutering krijgen. Z. AFTOUTEREN.

TOUTERSTEK, znw., m. — Bij landb. Berkenroede waarmede men toutert. Z. TOUTEREN.

TOUW, znw., v., niet o. — Dikke koord. D. B., Hfft., J.

— **De touwen laten slippen* bet. volgens Sch. te Antw. Gaan sterven. *Slippen* staat hier gewis voor *slepen*, zegt hij. Neen! *Slippen* is *glippen*, *laten schieten*.

TRAAG, bvw. — Z. Wrdb.

— Verg. *Zoo traag als 'nen os, als 'en slek*.

TRAAGZAAM, bvw. — Traag, langzaam. D. B. 'Nen traagzame mensch. Traagzaam handelen. Mijne knecht is veul te traagzaam.

TRAAN, znw., m., niet v. — Vischolie. J., D. B., R. (Ook in Brab., Limb. en Twenthe, z. Sch. en G.)

TRAAN, znw., v. niet m. — Fr. *larme*. D. B., R., J. (Ook in Brab., Limb. en Twenthe, z. Sch. en G.)

— *Ik sal er geen traan veur laten*, ik ben er niet droef om. R.

TRAFELEN, w., b. — Z. TREIFELEN.

TRAFIK (klemt. op *fik*), znw., m. — Zware arbeid, afmattend werk. Zoo alle dagen zakken dragen op 'nen hooge' zolder, dat is trafik. Die werkliê wörren goed betaald, maar ze moeten trafik doen.

TRAGERIK, znw., m. — Trage persoon. Allo! tragerik, spoeid oe wa'!

TRAINÉEREN, TRANÉEREN, w., o. — Talmen, bij T. *traneeren*. Gij traineert altijd zoolank. Wij hebben daar 'en bitje getraneerd, en zoo is 't laat gewörren.

TRAKKEN, w., o. — Bij jagers. Drijven, kloppen, Fr *traquer*, *battre*. (**Z.** der **K.**) De jagers hemmen eenige klein jongens gekregen om te trakken.

TRAKKEN, w., o. — Toeven, vertoeven, wachten. (**Z.** der **K.**) R. Wij blijven nie' langer trakken. Gij hèt nogal lank getrakt. Ik ben nie' gèren me' u op gank, omda' ge overal blijft trakken.

— De Teuth. heeft Tracken, tueven, beyden.

TRAKKER, znw., m. — Drijver, klopjager, Fr. *traqueur*.

TRAKTÉEREN, w., b. — Onthalen, beschenken. Z. Wrdb.
— Havenen, aframmelen. Ze hebben 'em daar fel getrakteerd.

TRALALIERE, znw., m. — *Op tralaliere gaan*, op zwier gaan, sprek. van dronkaards.

TRALALIEREN, w., o. — Slempen, op tralaliere gaan. Hij héet de heel week getralalierd.

TRALIEKENSKERMIS, znw., v. — Spr. *Naar traliekens-kermis gaan*, te biechten gaan (sch.).

TRAM, znw., m., niet v. — R.

TRAMPELEN, w., o. — Trappelen, Fr. *piétiner*, Eng. *to trample*. D. B., G., Joug. (Ook in Limb., z. Sch.) Ik staan hier te trampelen van de kou. Trampelen van ongeduld.
— Afl. *Trampelèèr*, *getrampel*.

TRANÉEREN, w., o. — Z. TRAINÉEREN.

TRANSPALUL en **TREISPALUL** (klemt. op *lul*), znw., m. — Iemand die overal blijft pleisteren en blijft zitten. (Lier). Ik gaan nie' gèren mee' hem mee, omdat 'et zoo 'nen transpalul is. Dieën treis-palul blijft overal hangen.

TRANT, znw., m. — Langzame gang. (Z. der K.) T. Ik gaan wat op m'nen trant.

TRANT, znw., m. — Z. Wrdb.
— Spr. *Ieder land hee(ft) zijnen trant*.

TRANTEN, w., o., met *hebben* en *zijn*. — Traagzaam gaan, wandelen, kuieren. (Z. der K.) D. B., T., Kl.-Br. Waar trantegij hennen? Hij trant gèren. Ik ben is tot hier getrant.
— Afl. *Tranter*, *getrant*.
Kil. Tranten (vetus) *gradi lentè*, *lenta passu*.

TRANUTSEL (klemt. op *nut*), znw., v. — Onhandig, traag vrouwmensch. (Z. der K.)

TRANUTSELEN, w., o. — Onhandig, traag zijn aan zijn werk. (Z. der K.) Hij tranutselt den eenen tijd aan den anderen, eerdat em gedaan héet.
— Afl. *Tranutselèèr*, *getranutsel*.

TRANUTSELKLOOT, znw., m. — Tranutselaar.

TRANUTSELKONT, znw., v. — Z. TRANUTSEL.

TRAP, znw., m. — Spoor van het trappen. T. De wei is vol trappen van de koeien.

TRAP, znw., m., niet v. — Fr. *escalier*. R.

TRAP, znw., m. — Stamp, schop, Fr. *coup de pied*. As ge nie' en zwijgt, dan geef ik oe 'nen trap.

TRAPBÖ(R)STEL, znw., m. — Ruwe borstel met korten steel, dienende om de trappen af te schuren.

TRAPGANS, znw., v. — Z. Wrdb.
— *Trapganzen vangen*, z. BEF.

TRAPGAT, znw., o. — De opening die in de roostering van een gebouw of eenen keldervloer gelaten is, om er den trap in te plaatsen.

TRAPGÈVEL, znw., m. — Gevel met karteelen, Fr. *pignon à redents*. R., D. B.

TRAPHOUT, znw., o. — Bij mulders. Rechtstaande stuk hout dat den trap ondersteunt en waar de steert op rust.

TRAPLEEN en **TRAPLÈÈN**, znw., v. — Trapleuning, Fr. *rampe d'escalier*.

TRAPLEER, znw., v. — Dobbele ladder met treden of trappen in plaats van sporten. D. B. Evenals de scheerleer, bestaat de trapleer uit twee leeren, die van boven met eene spil samengevoegd zijn, doch de scheerleer heeft sporten.

TRAPPEEREN, w., b. — Betrappen, Fr. *attraper*. M., Dr., Oppr. Den dief wier' op heeter daad getrappeerd. Ik trappeerden 'em, toen dat em de kas wilden openbreken.

TRAPPER, znw., m. — Pedaal van een rijwiel. Houdt oe' voeten op de trappers.
— De trappers van een orgel zijn twee balken die elk uit een gat steken en dienen om de lucht in het orgel te blazen. De blazer plaatst eenen voet op elken trapper, drukt dezen dan met geweld omlaag en laat hem weer opkomen, terwijl hij den tweeden trapper nederdrukt. Zoo gaat het over en weer.
— Wordt gezeid van de schoenen van iemand die zwaar trapt en er veel gerucht mee maakt. Hij hee' zijn trappers weer aan.

TRAPSPIE, znw., v. — Bij mulders. Trapsgewijs uitgekorven blok hout of wigge, twee voet lang, dienstig om onder den looper of bovensten molensteen geschoven te worden, wanneer men hem oplicht, Fr. *crémaillère*.

TRAPWANG, znw., v. — Bij trapmakers. Ieder van de twee kantstijlen van eenen trap, waar de treden in vergaard zijn.

TRAVALIE, znw., v. — Hoefstal, Fr. *travail*.

TRAVANS (klemt. op *vans*), znw., m., zonder lidw. — Pak slagen, rammeling. (Ook in Brab., z. Sch.) Travans krijgen.
— Tw. Bootst eenen luiden slag na. Travans! daar viel de deur op de' grond.

TRAVANS, znw., m. — Dikzak. (*Z.* der **K.**) 't Is 'nen dikken travans van 'ne' jongen.

TRAVANSEN, w., b. en o. — Travans, slagen geven. Iemand duchtig travansen. Travanst er maar op! Z. ook AFTRAVANSEN.

TRAVANSING, znw., v. — Rammeling, Fr. *raclée*.

TRAVETTER (Kemp. *travättər*, klemt. op de 2e lettergr.), znw., m. — Kluppel, dikke stok. (**K.**) Neemt den travetter en rammelt 'em maar duchtig af.

— Zonder lidw. Slagen, rammeling. Travetter krijgen.

TRAVETTEREN (Kemp. *travättərən*), w., b. — Afrossen, aframmelen. Ik zal oe travetteren, deugeniet! Travettert 'em maar is goed.

TRAVETTERING, znw., v. — Rammeling, pak slagen. Iemand 'en travettering geven.

TRAWETTEL (klemt. op *wet*), znw., m. — Versleten lap, die van een kleedingstuk afhangt. (*Z.* der **K.**) De trawettelen sleipen heur van achterna.

TREÈ, znw., m. — Tred, trede, Fr. *pas*. T., R. Groote treeën nemen.

— Trede van eenen trap, Fr. *marche*.

— Verhoog in planken, Fr. *estrade*. In de scholen leet er 'nen tree, omdat de meester hooger zou staan as de kinderen.

— Bij houtdraaiers. Wip of voetplank, waarmede men de draaibank in beweging brengt, Fr. *pédale*.

TREE-AL-AAN, znw., m. — Iemand die altijd genegen is om uit te stellen, uit vadsigheid. Wa' kunde mè' zoo' nen tree-al-aan beginnen?

TREÈKLOON, znw., m. — Samengest. uit *tree* van *treden* en *kloon*, Fr. *sabot*. Trage, vadsige persoon. (**K.**) Ginder komt dieën treekloon voetje veur voetjen aangegaan.

TREEKÖRF, znw., m. — Soort van korf die van onder smal en van boven breed is.

TREÈMAL, znw., v. — Bij trapm. Dun plankje, waarmede men op de trapwangen van eenen steektrap de hoogte en breedte der treden afteekent.

TREES, znw., v., vrklw. — *Tresken* en *Trezeken*. Verkorting van Theresia, Fr. *Thérèse*.

— Pad, Fr. *crapaud*. (*Z.* der **K.**) D. B.

— Spotnaam dien men geeft aan eenen bedeesden jongen. Jan is precies 'en trees. Hij stond daar lijk 'en trezeken.

TREFFELIJK, bvw. — Eerlijk, deugdzaam, deftig, achtbaar, Fr. *honnête*, *respectable*. D. B. (Ook in Brab. en O.-Vl., z. Sch.) Hij is van 'en treffelijke familie. Treffelijke mens(ch)en. Ik aanzag 'em veur 'nen treffelijke' mens(ch).

— Ook van zaken. Treffelijke wijn. 'En treffelijke maaltijd.

TREFFEN, *trof*, *getroffen*, ook *trefte*, *getreft*, w., b. en o. — Z. Wrdb.

— Gevallen, lukken. T., R., Kl.-Br. 't Wilt zjust treffen, da' 'k oe hier tegenkoom. 'Et trefte percies dat hij 'nen oogenblik tijd had om mij te woord te staan.

TREFTER, znw., m. — Trechter, Fr. *entonnoir*. Kil. 'Nen blekken, 'nen tennen trefter. Iet deur 'nen trefter gieten.

TREIFELEN, TRAFELEN, w., b. — Al vleiende of op eene listige wijze trachten te bekomen. Meest gebruikt in de sam. *aftreifelen*. Z. ald. Hij treifelt 'et geld uit mijnen zak.

— Lokken. T. Wie héet oe in dat huis getreifeld?

Kil. Treyfelen, *blandiri*, *pellicere*.

TREIL, znw., m. — Bij landb. Houten staf, aan het ondereinde van een met gaten doorboorde schijf voorzien, en dienende om de melk in de stand te boteren of te karnen, bij D. B. *trendel* en bij Kram. *karntril*. (K.)

TREISPALUL, znw., m. — Z. TRANSPALUL.

TREIT, znw., v. — Bij voerl. De treitriem en treithaak van een peerd.

TREITHAAK, znw., m. — Bij voerl. Strenghaak van een peerd.

TREITLÈÈR, znw., o. — Z. TREITRIEM.

TREITRIEM, znw., m. — Bij voerl. Lederen riem met een oog aan het haam van een peerd, waar de treithaak in hangt.

TREK, znw., m. — Trekking van de lucht in de schouw, jacht. D. B., T., R. (Ook in Holl.-Limb., z. Sch.) Daar is weinig trek in de schouw. Hoe hooger dat de schouwpijp is, hoe grooter dat den trek is.

— Luchttocht, Fr. *courant d'air*. T., R. In den trek zitten. Den trek van 'en deur, 'en venster.

— Jaarwedde, Fr. *appointement*. D. B., Sch., T. Hij héet daar 'ne' schoonen trek. Hoeveel trek heddegij? Hij hée' 'nen trek van vijftienhonderd frang.

– Inkomen. Die mens(ch)en hemmen nie' veul trek.

— Hulp, onderstand, wekelijks of maandelijks door het Armbestuur gegeven. Die arm sukkel is heuren trek afgenomen.

— Eene poos tabakrookens. D. B. Hij dee' eenige trekken en lee' toen zijn pijp neer.

— Schielijke, kortstondige en krampachtige pijn. D. B., R. Ik wör' nu en dan trekken gewaar in mijn tanden.

— Lukslag, voordeelige koop. Op dieë' koopdag waren trekken te doen. Gij hèt 'ne' goeien trek gedaan aan die kleerkas.

— Troep samenvliegende vogels. R. Daar vloog hier 'nen heelen trek leeuwerken veurbij.

- Kernachtig of kluchtig gezegde. Kinderen doen soms aardige trekken. Gij deedt daar 'ne' goeien trek. Hij kan vieze trekken doen.

— Bij wevers. ***Eenen trek weven***, zooveel als men in eenmaal weven kan, zonder den trekstok te moeten gebruiken.

— ***Den trek van iet vasthebben***, eene zekere veerdigheid om iets te verrichten. T., R. Z. ook PAK.

TREKACHTIG, bvw. — Tochtig, huiverig, kil. 't Begint 's morgens en 's avends trekachtig te wörren.

TREKAPPEL, znw., m. — Appel of knop van eene deur, voorzien van eene vijsmoer, Fr. ***bouton à écrou***.

TREKBEEN, znw., o. — Been dat korter is dan het andere. (Ook in Brab., z. Sch.)

— Spr. ***Hier is*** (of ***leet***) ***trekbeen begraven***, zegt men van een zeer zandigen weg. (K.)

TREKBEENEN, w., o. — Met sleependen en vermoeienden tred gaan, alsof de beenen niet meewilden, min of meer kreupel gaan, bij D. B. ***trekhielen***. Iemand die vermoeid gegaan is, begint te trekbeenen.

— Gaan gelijk iemand wiens een been korter is dan het andere. Hij trekbeent 'en bitje.

TREKBÖ(R)STEL, znw., m., vrklw. ***trekbö(r)steltje***. — Bij schilders. Een penseel of borsteltje, waarmede de schilders nevens eene lat of eenen regel lijnen trekken.

TREKGAT, znw., o. — Plaats waar voortdurend een windtocht gevoeld wordt. Smalle straten langsheen eene kerk zijn doorgaans trekgaten.

TREKGAT, znw., o. — Bij timmerl. Het gat in eene vergering, waar de toogpin moet ingeslagen worden.

TREKHOND, znw., m. — Hond die vóór eenen kruiwagen of in een karreken gespannen wordt. R.

TREKIJZER, znw., o. — Bij timmerl. Een stuk ijzer met diepe kerven in den boord, dienstig om de tanden eener zaag in en uit te plooien, ook **Zagentrekker** genaamd. D. B.

TREKKEN, w., o. — Z. Wrdb.

— *Op flesschjen, op stoopen* trekken, eig. op fleschen of stoopen aftappen. Bier op fleschen trekken.

— Fig. Iemand beetnemen, bedriegen. Z. STOOP.

— Spr. ***Iemand deur de goot trekken***, z. GOOT.

— Met de photographie afbeelden. D. B. Ik heb mij laten trekken. Op de foor trekken ze goeiekoop, maar 't is er naar. Heddegij uw portret al laten trekken?

— ***Het lang trekken***, lang bezig zijn, in tegenoverstelling van ***het kört maken***. D. B., Hfft. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.). De pastoor heget vandaag lank getrokken (heeft lang gepreekt). Gaat is in de gebuuren, maar trek 'et niet te lank (blijf niet lang weg). De zieke zal 't niet lank meer trekken (zal niet lang meer leven).

— Zoo ook ***het kŏrt trekken.*** Trek 'et nu maar wa' kŏrter as gisteren.

— Spr. ***Iedereen trekt aan 't langste koor(d)eken,*** ieder leeft geerne zoolang hij kan.

— ***Ter hand trekken,*** z. HAND.

— ***Tuiken trekken,*** z. TUIKEN.

— Ontvangen, inbeuren, winnen. Hoeveul hedde getrokken? Ik heb nog tien frank van hem te trekken. Hij trekt jaarlijks 2000 frang.

— Bij timmerl. ***De zaag trekken,*** den eenen tand rechts, den volgenden links omhalen en buitenwaarts dwingen met het trekijzer. D. B.

— Speelterm. Eenen knikker uit de o schieten of den biljartbal zòò stooten, dat de marbol dicht bij dien van eenen makker komt liggen (welken men dan gemakkelijk kan « doodschieten »), of dat men den tweeden bal raakt, zonder den band te treffen. R.

— O. Veel aftrek vinden. De koffie trekt goed tegenwoordig. Dieën artikel trekt nie' meer.

— Regelmatig geld of onderstand ontvangen. D. B. Hij trekt van de' Staat. Die mens(ch)en trekken van den arme.

— Trekbeenen, min of meer kreupel gaan. Wat hedde aan oewe' voet, da' ge zoo trekt?

— Gedijen, welig groeien. D. B., R. De fruitboomen trekken hier niet. Die plant trekt best in drooge, zandachtige gronden.

— ***'En schèèr trekt,*** wanneer zij klemt of het haar moeilijk afsnijdt; ***e schaars*** of ***schèèrmes trekt,*** wanneer het den baard moeilijk afscheert. D. B.

— ***Trekken op,*** trekken naar, gelijken op, Fr. ***ressembler à.*** D. B. Sch., R., Hfft. Die kinderen trekken allemaal op heur (hun) vader. Dees vogels trekken goed op ganzen, maar 't zijnder toch geen.

— Verg. ***Op malkander trekken gelijk twee druppels water,*** ten volle op malkander gelijken.

— ***Er niet op trekken, nievers op trekken*** of ***op niks trekken*** zijn termen van afkeuring. R. Hij gaat om zes uren uit en hij komt om één uur 's nachts thuis, waar trekt da' nu op? Hij biedt mij tien frang veur dien boom: dat trekt op niks.

TREKKER, znw., m., en **TREKÖRGEL,** v. — Harmonica, Fr. ***accordéon,*** bij D. B. ***trekorgel,*** m. De lotelingen trokken deur 't dŏrp mè' 'nen trekker. Dansen op 't muziek van 'en trekŏrgel.

TREKKER, znw., m. — Fotograaf, Fr. ***photographe.***

TREKLAT, znw., v. — Bij schilders. Lat waarmede men boorden trekt langsheen de muren om de schildering in paneelen te verdeelen. De treklat is aan eene zijde op hare gansche lengte uitgeschaafd ter breedte van ± éénen centimeter.

TREKMES, znw., o. — Bij kuipers. Een snijmes met eene kruk of handhave aan beide uiteinden.

TREKMUTS, znw., v. — Kanten vrouwenmuts met twee vleugels, ook **Kap** geheeten. In die streek dragen de boerinnen nog veul trekmutsen.

— Ook eene witte of katoenen muts, die vast aan het hoofd sluit.

— De Wrdb. vertalen het door ***serre-tête, bonnet de nuit.***

TREKÖRGEL, znw., v. — Z. TREKKER.

TREKPLAASTER, znw., v. — Hetzelfde als het Holl. Trekpleister, Fr. *vésicatoire*.

— *Volgens Sch., in Brab., *Antw.* en O.-Vl. hetzelfde als ons *plakplaaster*, iemand die ergens lang pleistert.

TREKPLAAT, znw., v. — Bij timmerl. Bindhout dat twee balken in een timmerwerk verbindt, Fr. *entretoise*. Een kleine scheerbalk die omtrent in 't midden van twee lichte gebintstijlen is vastgemaakt om daarmee het gebint te vormen, is eene trekplaat. Eene dikke plank die horizontaal in de scheerstijlen en den priemstijl wordt ingewerkt, is insgelijks eene trekplaat. De trekplaten vervangen de scheerbalken.

TREKSCHAAF, znw., v. — Bij kuipers. Een kromgeplooid trekmes met twee handhaven.

TREKSLOT, znw., o. — Slot dat toespringt bij het toetrekken der deur.

TREKSOP, znw., o. — Het tweede zeepsop om te wasschen.

TREKSTOK, znw., m. — Bij wevers. Stok van twee voet lang, dienende om de ketting strakker te spannen of losser te maken, bij D. B. *deumstok*. Dwars door het eene einde van den garenboom, waar de ketting van afgewonden wordt, zijn er rondom gaten geboord; in een van deze gaten, volgens dat het de ketting eischt, steekt men den trekstok, die voor 't overige vastligt en rust op eenen tap in de leer.

TREKWÖRTEL, znw., m. — Bij boomvellers. Dikke wortel dien men aan den boom laat, totdat al de andere afgekapt zijn en welke dient om den boom in eene zekere richting te doen vallen. D. B., R.

TREMELEN, w., o. — Traagzaam iets verrichten. Hij tremelt altijd zoolank. Tremelt toch zoo nie'.

— Afl. *Tremelèèr*, *getremel*.

*__TREMONTAAN__ (uitspr. *termontaan*), znw., m. — « Gewone stemming, humeur. Ik ben vandaag niet op mijnen termontaan. »

Sch. kent dat w. toe aan de stad en de prov. Antw.

TREMP, znw., m. — Bij landb. Smalle strook, met gras begroeid, dienende tot scheiding tusschen twee akkers. (K.)

— Sch. heeft *tremt*, m. « karweg dien men tusschen twee akkers laat. »

*__TREMP__, znw., v. — « Geringe, slechte viool: op de tremp spelen. Vanhier: *tremper* of *trempspeler*, slechte vioolspeler. »

Sch. geeft dat w. voor Brab., *Antw.* en de *Kemp.*

*__TREMT__, znw., m. — Z. TREMP 1°.

TRÈNEN, TRENNEN (uitspr. *tränn∂n*), w., o. — Hetzelfde als Drènen, doorzijpelen, doordringen, zweeten, druipen, Fr. *suinter, filtrer*. (Ook in 't Hag. en Brab., z. Sch.) Het water trèènt deur de' muur. Daar trent bloed en etter uit die wond.

TRENOT (klemt. op *not*), znw., m. — Z. TERNOT.

TRENOTSEL, znw., m. — Z. TRENOT.

TRENSELEN, w., o. — Onhandig te werk gaan, langzaam aan iets werken, talmen, frutselen, bij D. B. *trantselen*. (**K.**) (Ook in Brab., z. Sch.) Trenselt zoo nie' aan da' werk. Dieë werkman kan geweldig trenselen. Hij doe' nie' as wa' trenselen.

— Afl. *Trenselèèr, getrensel.*

Kil. Trensselen, *ignavè operam præstare.*

***TREPEL**, bw. — « Voor Trepelend of trippelend in den zin van Snel, gebruikt in de zegswijze: hij gaat, komt daar trepel aan. »

Sch. geeft dat w. voor de Kemp.

TRES, znw,, v. — Kleine hoeveelheid haarpijlen, draden, enz. volgens hunne lengte te zamen genomen, Fr. *tresse*.

— Streng wol, katoen, kemp, enz., enkel gedraaid en zoo in balen gepakt. (**A.**)

TRÈTER, znw., m. — Achterste in de kindertaal. (**A.**) Ik zal oe seffens wa' kletsen onder oewen trèter geven, as ge nie' braaf en zijt.

TRÈTER, znw., m. — Treiter, plager,

TRÈTEREN, w., b. — Plagen, kwellen, treiteren, Fr. *tourmenter*.
— Afl. *Getrèter, trèterij.*

TRÈTERIJ, znw., v. — Plagerij, getreiter.

TREUZENEUS, TREUSNEUS, znw., m. — Geringe zaak, kleinigheid, Fr. *bagatelle*, bij D. B. *treuteneute, truntenote, trunteneute*. (Ook in Brab., Kl.-Br. en Hasp., z. Sch. en R.) Iet verkoopen veur 'nen treuzeneus. Wat hedde daar aan gegeven? Ba! 'en kleinigheid, 'nen treuzeneus.

TREZEE, TRIZEE (klemt. op *zee*, zuivere *e*), znw., m. — Vergiettest, Fr. *passoire, égoutoir*. Er zijn koperen en aarden trezee's.

Ook **Temst**.

TRIBUNAAL, znw., m., niet o. — T.

TRIEN, znw., v., vrklw. *Trientje* en *Trieneken*. — Verkorting van Catharina.

***TRIJSMOLEN**, znw., m. — Sch. geeft dit w. voor Brab. en de prov. *Antwerpen*. Z. TRIJZELMEULEN.

TRIJSPALUL, znw., m. — Z. TREISPALUL. D. B.

TRIJZEL, znw., m., niet v. — Eene zeef waar 't goed graan voorblijft en 't slecht doorrijst. (Ook m. bij J.)

TRIJZELEN, w., b. — Graan zuiveren in den trijzelmeulen. Ook **Winderen.**

TRIJZELMEULEN, znw., m. — Wanmolen, Fr. *moulin à vanner*. Ook **Winder.**

TRIMESTER, znw., m., niet o. — Z. Wrdb. J.

TRIMMEN, w., o. — Scheepsterm. Kolen uit het ruim halen en bij den stoker brengen. (A.)

— Hard werken, slaven zonder ophouden. (A.) Hij maakt goeie' sier met 't geld daar gij zoo hard veur trimmen moet.

TRIMMER, znw., m. — Zeeman die aan boord de kolen moet aanbrengen om het vuur te onderhouden.

TRIP, znw., v. — Gierige vrouw. 'En trip van e wijf. 'En gierige trip.

TRISTIG, bvw. — Bedroefd, neerslachtig, treurig, Fr. *triste*, bij D. B. *triestig*. Hij zag er zoo tristig uit. 'En tristig gezicht. Zijt daar nie' tristig over.

— Ook van zaken die treurnis verwekken. 'En tristig huis. Dat is daar 'en tristig dörp. 'En tristig weer. 'En tristige locht. Tristig niefs.

— Droevig, ellendig. Een tristig huishouwen. Hij hèet daar 'en tristig lèven. Hij hèet al ze' geld opgedaan, 't is ommers tristig!

TRIZEE, znw., m. — Z. TREZEE.

TROBBEL, znw., m. — Z. TROPPEL.

TRODDEL, znw., m. — Broddelwerk, slecht naai-, brei- of stopwerk. T., R.

— Geheime, verdachte doenwijze. T., R. Uit dieën troddel kunde nie' in of uit.

TRODDELEN, w., o. — Broddelen, slordig brei-, naai- of stopwerk verrichten. T., R. Ge zij' weer aan die kous aan 't troddelen geweest.

— Afl. *Troddelèèr*, *getroddel.*

TROEF, znw., m., niet v. — Fr. *atout*. T., J.

— In samenstellingen zegt men *troeve(n*, niet *troef*. Troevenaas, troevenboer, troevenegen, troevevrouw, enz.

— Lust, moed. Daar zit geenen troef in dieë' jongen. Vruger was Jan zoo plezant en zoo vol moed, en nu is den troef er uit.

— Zonder lidw. Pak slagen. Iemand troef geven. Hij zal troef krijgen.

— Spr. *Armoei is daar troef*, er heerscht groote armoede. R.

TROĔFEL, znw., v. — Groote kromme ijzeren schop, voorzien van eenen langen steel, en dienende om steenkolen, assche, aarde, kalk, steengruis, enz. op te scheppen. (Ook in Kl.-Br., z. Sch.)

— Spr. *Hij wördt met de troĕfel gevoeierd*, zegt men uit scherts van iemand die een grooten mond heeft.

— Niet te verwarren met *truffel*. Wegens het verschil tusschen *schep*, *schup*, *schoep* of *schepel* en *troĕfel*, z. SCHOEP.

— In de Wrdb. is *troffel* hetzelfde als Truweel, Fr. *truelle*.

TROET, znw., m. — Term in een kinderspel. Een kring van meisjes staat rond één, dat op de hurken zit en wiens kleed zij met beide handen aan den zoom vasthebben en omhoog houden. Dat meisje heet *troet*. Een ander kind loopt rond den kring, onder het zingen van:

Daar zit 'nen dikken troet
In den brouwer zijnen hoed.
Die kan naaien,
Die kan spinnen,
Die kan alle popkens winnen.
Hans,
Dans,
Laat éénen poot los!

Bij het woord *los!* tikt zij een meisje op den rug, dat ééne zijner handen laat vallen; gebeurt dit ten tweeden male, dan neemt het het rondloopende meisje bij het kleed, en zoo doen vervolgens allen, die het kleed van den *troet* vasthouden. Hangt nu eindelijk het kleed bij gebrek aan handen heel en gansch omlaag, dan wordt het opnieuw boven het hoofd bijeengebracht, zoodanig dat de *troet* in de onmogelijkheid is te zien.

Daarna heeft er tusschen het meisje dat eerst rond den kring liep en nu de *moeder* verbeeldt, en de kinderen de volgende samenspraak plaats:

— « Moeder, krijg ik 'nen boterham? »
— « Ja, haal het brood maar uit de(n) kelder. »
— « Ik derf niet! »
— « Waarom niet? »
— « Daar zit 'ne leelijken *troet* in de(n) kelder! »
— « Wacht! ik zal zelf eens gaan zien. »

Op 't oogenblik dat de moeder de kelderdeur, 't is te zeggen het kleed opendoet, springt de *troet* te voorschijn en loopt achter de kinderen om ze een voor een te grijpen en.... den kop af te kappen. (Sint-Antonius.)

— Dit spel heet elders *wie zit daar in mijnen brouwersketel?*

TROEVEN, znw., m. — Troef in samenstellingen. Z. TROEF.

TROG, znw., m., in 't N. der Kemp. en in de Wrdb. hetzelfde als Moelie, mullie, mult, Fr. *pétrin*, bet. in 't Z.-O. der Kemp. Bak waar de verkens uit eten.

TROI, znw., v. — Z. TRUI.

TROK, znw., m. — Trek, luchttocht. (A.) In den trok zitten.
— Eene poos tabakrookens. (A.) Ik gaan nog 'nen trok doen en dan gaan ik slapen. Zoo'n trokske n is lekker.

TROMMEL (in 't Z. en W. *troëmməl*), znw., v. — Z. Wrdb.
— Spr. *Met 't trommeltje gewonnen en met 't fluitje verteerd*, zoo gewonnen, zoo geronnen.
— *Iemand aan de deur gooien* (*roeien, wörpen, smijten*) *met trommel en fluit*, met klikken en klakken, met al wat hij heeft.
— Fig. Achterste, in de kindertaal. Ge zult kletsen onder oe' trommel krijgen, as ge nie' wijs en zijt.
— Korte, dikke vrouw. Zoo'n trommel van e wijf moet veul afzien, as 't zoo heet is.
— Bij horlogemakers. Het kastje in een zakuurwerk, dat de veer insluit.
— Bij suikerbakkers. Blikkèn doos, waar men suikergebak in legt en draagt.
— Bij landb. Voorste deel eens wanmolens. T.

TROMMELFUIK, znw., v. — Bij visschers. Soort van fuik om visch te vangen.

TROMMELKOOR(D), znw., v. — Sterke koord die gebruikt wordt om trommels op te spannen.

TROMMELSTEK, znw., m. — Trommelstok.

TROMPETBLAZER, znw., m. — Fig. Iemand met dikke, bolle wangen.

TROON, znw., m. — Fr. *trône*. Z. Wrdb. De *o* is scherpl.
— De troon van een bed is de vierkante lijst die tegen 't geweif der kamer over het bed hangt om de beddegordijnen op te houden, Fr. *ciel-de-lit*.

TROPPEL, TROBBEL, znw., m. — Dicht op eikaar gepakte of dicht bij eikander staande groep voorwerpen of menschen. 'Nen troppel boomen. De bieën hangen in troppels bijeen. 'Nen troppel mierzeiken (mieren). De salaad is nie' gelijk uitgekomen: hij staat overal op troppels. 't Volk stond op troppels.
— Tros bij elkander staande noten, kerzen, enz. 'Nen [illegible]. Aan dieën tak daar staan nog schoon troppels.
Kil. Troppel. *globus, congeries, congestum*.

TROPPELENDE, TROPPENDE, TROPPENS, bw. — Komt als versterking bij *vol*. De kerk was troppelende vol volk. Hij schenkt ze' glas troppelende vol. De mand is troppens vol.

TROS, znw., m. — Bij metsers. Sluitsteen, Fr. *clef de voûte*.

TROSKENSBEZEN, znw., v., mrv. — Aalbeziën, Fr. *groseilles*. **A.**) Er zijn roode en witte troskensbezen.

TROSSEL, znw., m. — Hetzelfde als Tros, Fr. *grappe*. (**Z.** der **K.**) 'Nen trossel druiven. 'Nen trossel noten.

TROSSEN, w., b. en o. — Slordig naai- brei-, of stopwerk verrichten. Ziet is hoeda' ze dieë' lap op heure' jak getrost héet. Ge hèt aan die kous weer aan 't trossen geweest.

TROT, TORT, bvw. — *Trot* (*tort*) *zijn*, alles verloren hebben in he spel.

TROTTEKEN, znw., o. — Troetelnaam voor een klein kind. — Het Oudfra. *dru*, *drud* beteekende *ami*, *galant*, *favori*, enz.

TROUW, znw., m. — Daad van te trouwen, huwelijk. T. Iemand den trouw beloven. Ik moet bij den trouw zijn as getuige.

— Te Antw. is *trouw* in den zin van *huwelijk* van het v. geslacht. Drij jaar na z'n trouw, dag op dag, is em gestörven.

TROUWBOEKSKEN, znw., o. — Boekje waarin de burgerlijke overheid inschrijft dat men vóór de wet getrouwd is.

TROUWBRIEF, znw., m. — Huwelijksakt.

TROUWDINGEN, znw., o., zonder mrv. — Huwelijkskleederen.

TROUWEN, w., o. en b. — Fr. *épouser*, *marier*.

— Spr. *Trouwen is hou(d)en*. T. *Trouwen is gee(n) kinderspel. Trouwen is e schoon begin, maar huishou(d)en hee(f)t den duvel in. Jong getrouwd, jong berouwd. Trouwen verslaagt honger en dörst.* T. *Wilde hebben da(t) ze van u spreken, trouwt of sterft. Trouwen is goed, maar niet trouwen is beter.*

— *Zóó zijn we niet getrouwd*, zoo zijn we niet overeengekomen, zoo versta ik de zaak niet. T., M.

— *Achter de haag getrouwd zijn*, z. HAAG.

— *Over den bessem getrouwd zijn*, z. BESSEM. R.

— Sam. *Trouwbroek*, *trouwdag*, *trouwdingen*, *trouwfrak*, *trouwhoed*, *trouwjas*, *trouwkleed*, *trouwmuts*, *trouwschoenen*.

TROUWGELD, znw., o. — Som aan den pastoor en den koster te betalen voor een huwelijk.

— Spr. *Zij is het trouwgeld nie(t) meer weerd*, ze is te oud om nog te trouwen.

TRUFFEL, znw., v. — Vuurschup, aschschup, Fr. *pelle à feu*. De asschen uit den hèèrd scheppen met de truffel.

— Dat w. is nog van dagelijksch gebruik in 't Z.-O. der Kemp. hoewel Kil. het reeds verouderd achtte.

— Niet te verwarren met *troëfel*.

TRUG, bw. — Samentrekking van Terug.

TRUGGELEN, w., b. — Listig en bedrieglijk doen afgeven. Iemand geld uit de' zak truggelen.

— Lokken. 'Ne' knecht uit 'ne' post truggelen. Wie héet oe daar in huis getruggeld?

— O. Talmen, vooral in 't spel. Truggelt zoo nie', speëlt voort. Gij kunt altijd zoo truggelen.

— *Sch. geeft het voor Antw. nog in den zin van Zijnen marbol zachtjes laten voortrollen.

— Afl. *Truggelèèr*, *getruggel*.

TRUI, znw., v., vrklw. *truiken*. — Geit in de kindertaal. (**K.**)

TRUI, ook **TROI**, znw., v. — Gebreide mansborstrok, zonder knoppen, die bij wijze van hemdrok gedragen wordt. B., M., Fri. *tröje*, *tröi*, Neders. *troje*, Mdnl. *troie*, *troye*, *troje*, IJsl. *treya*, Noorw. *trŏya*. Deen. *tröje*, Mhgd. *troie*, *treie*. Schippers en arbeiders dragen 'en trui, 'En wolle' trui. Doet oe' troi aan.

TRUIKEN-RUUR-MIJ-NIET, znw., o. — Kruidje-roer-mij-niet, iemand, vooral een meisje, die lichtgeraakt, gauw gestoord is. (Ook in Brab., z. Sch.) Zie goed toe, watda' ge tegen heur zegt, want 't is zoo'n truiken-ruur-mij-niet.

TRULKLOOT, znw., m. — Treuzelaar.

TRULKONT, znw., v. — Treuzelaarster.

TRULLEKEN, znw., o. — Z. TRULLEMAN.

TRULLEMAN, znw., m. — Treuzelaar, semmelaar, iemand die traag te werk gaat. Dieë smid is 'nen trulleman, ge kunt er niks van gedaan krijgen.

TRULLEN, w., o. — Leuteren, talmen, treuzelen. Hij trult den eenen tijd aan den anderen, eerdat em gedaan héet.

TRULLEN, w., b. en o. — Rollen, Fr. *rouler*. (**Z.-O.** der **K.**). T., R. Trult dieën rol wa' naar ginder. De marbollen trulden van de tafel. Ik heb 'ne' frang laten vallen, en ik geloof dat em onder de kas getruld is.

TRULPALUL, znw., m. — Z. TRULLEMAN.

TRUT, bvw. — Z. TROT.

TRUT, znw., v. — Bij 't gemeen voor Vrouwelijk schaamdeel, *cunnus*. D. B. (**A.**)

— Sukkeltje, sulachtige vrouw, meisje waar niet veel inzit. (**K.**) 'En trut van e wijf. Die Mie is maar 'en trutteken.

TRUTEBEL, znw., v. — Z. TRUT 2°.

TRUTEN, w., o. — Talmen, lunderen, semmelen, treuzelen, Fr. *lambiner*, bij B. *trutten*. Blijft daar nie' staan truten. Hij truüt altijd zoo lank, eerdat hij begint. Z. ook TRUTSELEN.

— Jokken, schertsen, boerten, Fr. *badiner, plaisanter*. Hij truüt gèren. Gij zijt altijd aan 't truten. Daar wier' geklapt, gelachen en getruüt.
— Afl. *Truut, truter, truterij, getruut.*

TRUTER, znw., m. — Talmer, semmelaar.
— Kluchtige snaak, iemand die geerne schertst en boert.

TRUTERIJ, znw., v. — Jokkernij, scherts, boert, kortswijl. Hij zee da' maar uit truterij, ge meuget nie' kwalijk opnemen.

TRUTSELEN, w., o. — Treuzelen, Fr. *agir avec lenteur. s'amuser à des bagatelles, lambiner, chipoter, vétiller*, bij B. *trutten*. D. B. Waar blijft hij zoolank trutselen ? Ge moet daar nie' staan trutselen. Hij trutselt gèren. Z. ook TRUTEN.
— Afl. *Trutselèèr, getrutsel.*

TRUTTE(N, znw., m. — Bedeesd jongeling, Zebedeüs. (**K.**)

TRUUT, znw., m. — Boerterij, scherts, Fr. *plaisanterie, badinage*. Iet zeggen veur den truut. 't Is maar truut, ge meugt da' nie' serieus opnemen. Hij héet da' gedaan uit truut.

TRUUT, znw., v. – De vrucht van den mei- of haagdoorn. (**K.**) Ook **Papekulleken.**

TRUUT, znw., v. — Z. TRUT 2°.

TRUUTPARTIE, znw., v. — Boert, kortswijl. Ge moet da' nie' kwalijk opnemen, 't is maar 'en truutpartie.

TSESTIG, TZESTIG, telw. — Zestig, Fr. *soixante* (**N.** der **K.**), elders **Sestig.** D. B.

TSEVENTIG, TZEVENTIG, TSEUVENTIG, telw. — Zeventig, Fr. *septante* (**N.** der **K.**) elders **Seventig, Seuventig.**

TUËT, znw., m. — Rondreizende man die ketels lapt en lepels en vorken vertint. (**K.**)
— Spottend voor Geringe smid. (**K.**) Dieë smid is maar 'nen tuët.

TUF, znw., m. — Speeksel. Doet er wat tuf aan. Heel de' vloer lag vol tuf.

TUFFEN, w., o. — Speeken, speeksel uitwerpen, Fr. *cracher*. Tuft zoo nie'. Hij tuft heel de' vloer vol. Speeken en tuffen.
— Afl. *Tuffer, getuf.*

TUIER, znw., m. — Bij landb. Bindtouw, zeel waarmede het vee in de weide aan eenen staak gebonden wordt. (**K.**) Dieën tuier is wa' kört. De koei trok heuren tuier over en ze ging op den loop.
Kil. Tuyer, *restis qua pecora in pascuis viciuntur.*
— Volgens Sch. is *tuier* in Kl.-Br., de prov. Antw. en Belg.-Limb. niet het *touw*, maar de *staak*, waar het vee in de weide aan vastligt.

In die opvatting wordt het w. in de Kemp., althans in het N.-W., niet gebezigd.

— Spr. *Iemand 'nen tuier voortzetten*, hem eene straf of kastijding toedienen.

TUIEREN, w., b. Bij landb. — Het vee met eenen tuier of een touw in de weide vastleggen (K.) T., R., Kl.-Br. 'En koei of 'en geit tuieren. De geit stond getuierd. De koeien worden in 't najaar getuierd op de spurrie.

Kil. Tuyeren, *vincere pecora in pascuis*.

Veroud. en gewest., zegt V. D.

TUIERHAMER, znw., m. — Bij landb. Zware hamer, waarmede men de tuierstaken in den grond drijft.

TUIERHOUT, znw., o. — Bij landb. Z. TUIERHAMER.

TUIERSTAAK, znw., m. — Bij landb. Korte staak dien men in den grond slaat en waar de tuier of het tuierzeel aan vast is.

TUIERZEEL, znw., o. Bij landb. — Z. TUIER.

TUIKELEN, w., o. — Tuimelen, buitelen, Fr. *culbuter*, bij D. J. *tuitelen*. Meest gebruikt in de sam. *omtuikelen* en *overtuikelen*.

TUIKEN, znw., o. — *Tuiken trekken*, strooken trekken, Fr. *tirer à la courte paille*. (K.)

TUIL, znw., m. — Kuif op den kop van sommige vogels, Fr. *huppe*. De hop heeft 'nen tuil. Er zijn leeuwerken die een tuiltje op hunnen kop hebben.

TUILTJES, znw., o., mrv. — Eene hofbloem, in 't Fr. *œillet des poètes*, in de wetenschap *Dianthus barbatus* L. genaamd.

Ook **Keikens**.

TUILTJESKÈÈSMEES, znw., v. — Eene mees die een tuiltje, een topken op den kop draagt, in de Wrdb. Kuifmees, Fr. *mésange huppée* en in de wetenschap *Parus cristatus* geheeten. (K.)

TUILTJESLEEUWERK, znw., m. — Kuifleeuwerik, Fr. *alouette huppée*, Lat. *Alauda cristata*.

TUIMEL, znw., m. — Tuimeling, val. Hij deed daar 'ne' leelijken tuimel uit den boom.

TUIMELÈÈR, znw., m. — Bij smeden. Elleboogvormig ijzer dat klinkt en omtuimelt op eenen nagel of eene spil die door den elleboog steekt. D. B. Het ijzeren of koperen elleboogje dat de bel doet klinken, wanneer men den beltrekker in beweging brengt, is een tuimelèèr.

— Bij slotmakers. De tuimelèèr van een dagslot is een rond stuk ijzer of koper met twee vleugels, in zijne dikte met een vierkantig gat doorboord. In dat gat past de pin van de kruk, waardoor men het slot in beweging brengt, Fr. *foliot*, *fouyau*.

— Bij geweermakers. Een half wiel van staal, met twee of meer kertels op den rand dat, in het slot van een schietgeweer, dient om onder het drijven van de slagveer, den haan te doen neerspringen, Fr. *noix de fusil.* D. B.

— Bij wevers. Eene lat die in 't midden rust op eene spil en waar de weefkam aan vasthangt, zoodat de twee einden van den tuimelèèr overhand op en neer gaan met de werking der schemels. De tuimelèèrs liggen in het bovendeel van 't getouw. In plaats van tuimelèèrs kan men ook katrollen gebruiken. D. B.

— Bij metsers. Metselwerk in den vorm van een klein muurken, gemetseld in eenen waterloop of een verlaatputje en dienende om het slijk en andere vuiligheid tegen te houden, dat aldus in den verlaat- of vuilnisput zinkt, terwijl het water over den tuimelèèr heen kan spoelen en langs den waterloop naar de straat- of moêrriool kan vloeien.

— Soort van kunstsprong met het hoofd neerwaarts en de beenen achterover, zoodat men wederom op de voeten rechtstaat, Fr. *culbute.* D. B. Tuimelèèrs maken. Hij maakte 'nen tuimelèèr.

— Ook eene onvrijwillige ombuiteling of een val. D. B. Hij schoof uit en hij maakte 'nen tuimelèèr. Hij dee' daar 'nen leelijken tuimelèèr.

— Soort van duif, in 't Fr. *culbutant.* D. B.

TUIMELRAAM, znw., v. — Raam dat aan de beide zijden op eene pin draait, Fr. *vasistas, châssis à bascule.* D. B.

TUIN, znw., m. — Haag, hegge rond eenen hof, Fr. *haie,* Mdnl. *tuun,* Hgd. *Zaun.* (**O.** der **K.**) D. B. 'Nen tuin planten rond 'nen hof. Dieën tuin is veul te hoog. Den tuin schèren. Zij hanget was(ch)goed op den tuin te droogen.

Verouderd, zegt Kram.

— Ook Omheining van palen of staken. 'Nen tuin zetten rond eene wei, eenen akker.

— IJzeren traliewerk tot afsluiting of omheining dienende. D. B. 'Nen tuin rond e praalgraf. In veel huizen staat er een tuin rond den heerd, opdat de kinderen in 't vuur niet zouden vallen.

Kil. Tuyn, *sepes, septum, sepimentum, vallum.*

— In den zin van Hof, Fr. *jardin,* dien de Holl. er aan geven, is het w. niet bekend.

TUIS(CH)EN (uitspr. *tössən*), w., o. — Schacheren, sjachelen. Hij tuis(ch)t in oû pèèrden.

— Voor grof geld spelen. In die herberg wördt getuis(ch)t. Met de kaart tuis(ch)en,

Volgens Kram. verouderd.

— Afl. *Tuis(ch)er, getuis(ch).*

TUITELEN, w., o. — Ruilen, mangelen, in ongunstigen zin en sprek. vooral van kinderen. (Ook in Limb., z. Sch.) Klein jongens tuitelen gèren. Kinderen, gij meugt nie' tuitelen.

— Afl. *Tuitelèèr, getuitel.*

Kil. Tuytelen, *commutare, permutare.*

TUITEN, w., o. — Een getoet gewaar worden in zijn oor, Fr. *tinter*. D. B. Mijne ooren tuiten nog van 't lawijt. Als oe' rechte oor tuit, dan zeggen ze goed van u, maar is 't oe' linke oor, dan zeggen ze kwaad.

— *Volgens Sch. zou men te Antw. *tuiten* of *tutten* voor *drinken* zeggen. Wel *tutten*, maar niet *tuiten*.

TUL, znw., m., niet v. — Soort van zeer fijn weefsel. R. Zie Wrdb.

TULLEMAN, znw., m. — Z. TULLEPAAP.

TULLEPAAP, znw., m. — De middelste kegel, de kegel die te midden der andere staat. (**Z.** der **K.**)
Elders **Negenman**.

TUMMEREN, w., b. en o. — Timmeren. Z. TIMMEREN.

TUMMERSEL, znw., o. — Z. TIMMERSEL.

TUP, znw., m. — Tip. (**A.**) Hij ging op de tuppen van zijn voeten. 't Tuppeke van m'ne' neus was haast bevrozen.

TURLUT, tw. — Nabootsing van een draaiorgel. 'Et gaat den heelen dag van turlut, turlut.

— Znw., m. Deun, gezaag. 't Is altijd dezelfden turlut dieën hij vertelt.

TURLUTTEN, w., o. — Tureluren, op vervelende wijze spelen. Heel den nacht hoorde 'k die örgels turlutten. Hij turlut den heelen dag op zijn fluit.

TURNHOUTS(CH), bvw. — Van Turnhout.

— *De Turnhouts(ch)e zon*, z. ZON.

TUSS(CH)EN, vz. — Z. Wrdb.

— *Tusschen dit en 'en week, 'en maand, enz.*, binnen den tijd van eene week, eene maand, enz. R. (Ook in Brab., Vl. en Limb., z. Sch.) Tuss(ch)en dit en drij weken meugde tijding van mij verwachten. 'Et zal tuss(ch)en dit en e jaar hier hard veranderd zijn.

— *Er tuss(ch)en zitten*, in 't nauw zitten, in moeilijkheden verkeeren. (Ook in Brab., z. Sch.) Hij zit er leelijk tuss(ch)en, want hij moet mee' Half-Meert vertrekken en hij héet tegen dieën tijd geenen andere' woon. Ik zit er mee tuss(ch)en dat den beenhouwer gee(n) vlees(ch) gebrocht héet.

— *Tuss(ch)en één en twee*, ondertusschen, middelerwijl. Snijd maar boterhammen, ik zal tusschen één en twee de' koffie opschenken.

— Onmiddellijk. R. As ge tuss(ch)en één en twee met da' lawijt nie' gaat ophouwen, dan zal ek is komen helpen.

— *Ievers nie(t) tuss(ch)en komen*, er zich niet mee bemoeien. R. Dat ze 't koken gelijk ze 't eten willen; ik koom er nie' tusschen.

— *Tusschen iet uitblijven, zijn eigen tusschen iet uithou(d)en*, er zich niet mee bemoeien. 't Is wel besteed dat hij wa' kletsen gekregen heeft, dat hij tuss(ch)en die ruzie uitblijft. 't Veurzichtigsten is van zijn eigen tuss(ch)en alles uit te houwen.

— Spr. *Tuss(ch)en 't hangen en 't verwörgen*, z. HANGEN.

— *Tuss(ch)en de plooien vallen*, z. PLOOI.

TUSS(CH)ENIN, bw. — Tusschen andere zaken en bezigheden in. Ik zal zien dat ek da' werk tuss(ch)enin kan gedaan krijgen.

— Nu en dan. Het règent veul, maar tuss(ch)enin komen der schoon dagen.

TUSS(CH)ENKOMEN, w., o., met *zijn*. — *Er tuss(ch)enkomen*, z. TUSS(CH)EN.

TUSS(CH)ENSOORT, znw., v. — Middelsoort, niet te groot of niet te klein. Da' zijn geen groote appelen, 't is maar tuss(ch)ensoort.

TUSS(CH)ENZITTEN, w., o. — *Er tuss(ch)enzitten*, z. TUSS(CH)EN.

TUT, ook **TEUT**, bvw. — Dronken, Fr *soûl*, *ivre*, enkel als gezegde. Hij was tut. Hij drinkt hem alle Zondagen tut.

— Bij Dr. *täot*. In Duitsch-Luxemburg, zegt Sch., hoort men : *er as tut*, hij is dronken. Het Mdnl. *teut* bet. Verward.

TUT, znw., m. — Brui, bras. Ieverans den tut van geven. Ik geef wel den tut van hem. Hij gaf er fijn den tut af.

TUTTEN, w., o. — Drinken, meest gezeid van kinderen en dronkaards die traag drinken. (**A.**)

TUTTER, ook **TEUTER**, znw., m. — Zuigflesch voor kinderen, Fr. *biberon*.

— Zuigdotje, Fr. *nouet à sucer*.

— Mondstukje van caoutchouc aan den darm eener zuigflesch.

— Mondstukje in caoutchouc gelijk aan dat op de tutterflesch gevezen wordt. Het steekt door een beenen cirkelvormig schijfje dat vóór den mond blijft zitten wanneer het kind aan den tutter zuigt, en aldus belet dat het mondstukje in de keel zou schieten en het kind doen stikken. De tutter hangt met een lint aan den hals van 't kind.

TUTTEREN, ook **TEUTEREN**, w., o. — Zuigen, sprek. van kleine kinderen. 'Et kind is al tutterende in slaap gevallen. Sommige kinderen teuteren op hunnen duim of op de vingers.

— Zuipen, overdadig drinken. Ze hebben gisteren avond goe' getutterd.

— Afl. *Tutterèèr*, *teuterèèr*, *getutter*, *geteuter*.

TUTTERFLES(CH), znw., v. — Zuigflesch voor kinderen.

TUTTUTTUT, tw. — Uitroep van ongeduld of verveling. Tuttuttut! laat mij gerust! Tuttuttut! met die vodden!

TWALF, TWELF, telw. — Twaalf, Fr. *douze*.

TWALF(D)S, TWELF(D)S, bw. — De twaalfde. Z. TWEEDS.

TWALFSTE, TWELFSTE, telw. — Twaalfde, Fr. *douzième*.

TWEE, telw. — Fr. *deux*.

— Spr. *Er twee veur één zien*, scheel zien. (Ook in Vl. en Brab., z. Sch.)

— *'t Is e mes dat langst twee kanten snijdt*, z. MES.

— *Met twee woorden spreken*, beleefd spreken en antwoorden, zeggende b. v. *ja Mijnheer*, *neen vader*, enz. in plaats van enkel *ja* of *neen*.

TWEEDE, znw., o. — Tweede verdiep. Hij woont op het tweede.
Zoo ook *eerste*, *derde*, enz., *hoogste*.

TWEEDEKKER, znw., m. — Scheepsterm. Schip dat twee dekken heeft.
Zoo ook *drijdekker*, *vierdekker*.

TWEEDS, bw. — De tweede, vooral in de spelen. Ik ben tweeds. Gij zit tweeds op de bank.

TWEEDUIMS(CH), bvw. — Twee duim dik. Tweeduimsch berd. Een tweeduimsche plank.

TWEEHOOG, znw., m. — Tweede verdieping van een magazijn of stapelhuis. Het graan moet op den tweehoog uitgeschud worren.
Zoo ook *drijhoog*, *vierhoog*, *vijfhoog*.

TWEELOOP, znw., m. — Geweer met twee loopen, Fr. *fusil à deux canons*. D. B.

TWEESKANTEN. — *Langs tweeskanten*, langs weerskanten. De baan is langs tweeskanten met boomen beplant.

TWEESLAG, znw., m. — Twee zweepklappen, onmiddellijk achter elkander voortgebracht. T., Kl.-Br.

TWEEMASTER, znw., m. — Schip met twee masten. Daar is gisteren 'nen tweemaster vergaan.

TWEEMIK, znw., m. — Tweetakkige verdeeling eens boomstams.

TWEETROPPEL, **TWEETROBBEL**, znw., m. — Tros van twee bij elkaar gegroeide noten, kastaniën, enz. Aan dieën tak hangt nog 'nen tweetroppel.

TWEEVOREN. w., b. — Bij landb. Hetzelfde als Diepvoren, een land ploegen en daarna nog eens dezelfde voor uitrijden, Fr. *biloquer*. Als een land gediepvoord wordt, ploegt men de reeds geploegde voren nog eens met de zoogenaamde *wruut* of ondergrondsploeg.

TWEEWASSIG, bvw. — Ongelijk in rijpheid. T., Kl.-Br. Die haver sta' vandeeg tweewassig.

TWEEWATEN, w., o., met *zijn*. — Tweewatig worden. Z. TWEEWATIG. Die schup begint te tweewaten.

TWEEWATIG, bvw. — Wordt gezeid van schuppen, bijlen enz., waarvan de waat of snede schilfert of splitst, bij T. *tweewettig*. Die schup is tweewatig. 'En tweewatig kapmes.

TWEEWOON (scherpe *o*), Kemp. **TWEEWEŬN**, znw., m., te Antw. **TWEEWOONST**, v. — Huis met twee woningen.

TWEEZAK, znw., m. — Valsche, dubbelzinnige mensch. (Ook in Brab., z. Sch.) Betrouwt 'em nie', 't is 'nen tweezak.

TWELF, TWELFSTE, telw. — Z. TWALF, TWALFSTE. Jong.

TWIJFELÈÈR, znw., m. — Loteling die een twijfelachtig nummer getrokken heeft. Is Jan er uit? 'k Weet 'et nie', 't is 'nen twijfelèèr.

TWIJL, vgw. Terwijl, Fr. *pendant*. (**A.**) D. B. Leert nu, twijl da' ge den tijd hèt. Schrijft gij dieën brief, twijl dat ek mij aanklee(d).
— Dewijl, vermits, Fr. *parce que, comme*. (**A.**) Doet dat werk nu, twijl da' ge toch tijd genoeg hèt.

TWINTIGAARD, znw., m., zonder mrv. — Bij steenb. Soort van grooten kareelsteen.

TWIST, znw., m., zonder mrv. — De twijgen of dunne takken van eenen gevelden of uit te roeien boom. (**K.**) De dikke takken heeten spillen en de dunne die op de spillen groeien, heeten twist. Verkooping van eiken spillen en twist. Ik heb twee koopen twist gekocht. Dieën boom hée 'ne' schoonen twist.
Kil. Twist, *rami abscissi, ramalia*.

TWIST, znw., m. — Z. Wrdb.
— *Twist en tweedracht*, erwten en boonen die in éénen ketel zieden. (**A.**)

TWIST, znw., m. — Bij wevers. Eene hoeveelheid van twintig scheerdraden.

TZESTIG, telw. — Z. TSESTIG.

TZEVENTIG, TZEUVENTIG, telw. — Z. TSEVENTIG.

U.

UĚGEN, w., o. — Scherp toezien, mikken. (**Z.** der **K.**) Ik verstaan nie' da' ge zoo den heelen dag in dieën boëk kunt zitten uěgen. Ge meugt nie' te lank uěgen eerda' ge schi(e)t.

UĚKEN, w., o. — Jeuken, hooken. (**Z.** der **K.**) De wond begint te uěken.

UĚKSEL, znw., o. — Jeuksel. (**Z.** der **K.**)

UĚZEN, w., b. — Z. HOOZEN. (**Z.** der **K.**)

UFFRA, znw., v. — Juffrouw.

UIER, znw., m. — Z. Wrdb.

— *Met den uier*, dicht bij 't kalven. T., R. 'En koei met den uier verkoopen.

UIEREN, w., o. — Bij landb. Het opzwellen van den uier eener koe of geit in het laatst der dracht. Ons Bonte begint schoon te uieren.

UIERKOEI, znw., v. — Bij landb. Koe die dicht bij 't kalven is en dus een zeer ontwikkelden uier heeft.

UIL, znw., m. — Fr. *hibou*. Z. Wrdb.

— Spr. *Staan zien gelijk 'nen uil op 'en sieke koei*, onnoozel staan te kijken.

— *Uilen zijn geen valken*, van menschen met een bekrompen verstand moet men niet veel verwachten.

— *Iederen uil meent dat zijn jongen valken zijn*, iedere ouder heeft een groot denkbeeld van zijne kinderen.

— *Staroogen gelijk 'nen uil in de zon*, z. STAROOGEN.

— *Dat is leelijk, zee den uil, en hij bezag zij(n) jonk*, dat is een leelijk geval. T., Kl.-Br.

— *In 't jaar één, als de uilen preeken*, z. ÉÉN.

— *Wat helpen keèrs en bril, als den uil nie(t) zien en wil.*

— Fig. Dommerik, domoor. Hij is 'nen uil.

— Het laagste nummer in eene loterij. Hij hèet den uil getrokken.

— Allerhoogste en goedkoopste plaats in eenen schouwburg, Fr. *paradis*.

UILAARD, znw., m. — Hetzelfde als Huilaard, eene plaats onder het afhangend dak in oude schuren. (**K.**) In de nieuwe schuren vindt men geene uilaarden.

UILEKOP, znw., m. — Dommerik, domoor. Hedde van oe' lèven zoo 'nen uilekop gezien?

UILEKOT, znw., o. — Goedkoopste rang in eenen schouwburg.

UILESPEL, znw., o. — Zeker spel dat met drie teerlingen gespeeld wordt; op de plaat of het blad staan uilen afgebeeld.

UIT, vz. en bw. — Z. Wrdb.

— Gep. w. *In en uit gaan, loopen, vliegen*, enz., vrijelijk ergens in en uit gaan. D. B. Hij ga' bij ons in een uit, ofdat em thuis was. Laat de duiven maar in en uit vliegen.

— *Uit den rouwen*, z. ROUW.

— *Uit den heelen*, z. HEEL.

— *Uit zijn*, geëindigd zijn. De mis is uit. De school ls uit. Wanneer was 'et lof uit?

— Geëindigd met spelen. Ik ben uit. Nog twee slagen, en ik ben uit.

— *Er uit zijn*, er uitgeloot hebben, in de krijgsloting een gunstig nummer getrokken hebben.

— *Uit zijn op iet*, er lust of trek naar hebben. D. B. T., R. Hij is op de' krijg uit. Ik ben er nie' op uit om nu zoo laat daar naartoe te gaan. Er op uit zijn om iemand te bedriegen.

— Geldzuchtig zijn. Ik kan dieë' vent nie' verdragen, omdat hij er te hard op uit is.

— Verg. *Er op uit zijn gelijk de duvel op 'en ziel.*

— *In en uit klappen*, z. IN.

— *In en uit zijn*, wispelturig, ongestadig van karakter zijn. Frans is in en uit, nu is em vrindelijk en strak moëft em weer.

— *'t Is amen en uit*, z. AMEN.

— *Er aan uit kunnen*, er niet aan toegeven, het kunnen verkoopen zonder verlies, er niet op verliezen. Ik zal oe die stof geven tegen vier frang de el, hoewel ik er nie' aan uit kan.

— *Ievers niet uit kunnen*, het niet kunnen lezen, verstaan, enz. Ik kan uit oe' geschrift nie' uit.

— *Ievers niet uit kunnen*, gehouden zijn iets te doen. z. BUITEN.

— *Uit* heeft de weerde van *om te* in *uit lach, uit spel, uit spot*, enz.

— *Uit*, gevolgd van *gaan* met eene onbepaalde wijze, beteekent dat het werk, door dien infinitief uitgedrukt, buitenshuis uitgeoefend wordt: *uit bakelen gaan, uit naaien gaan, uit wass(ch)en gaan, uit werken gaan*, enz.

— *Uit* als voorvoegsel in sameng. werkw., drukt uit: 1° Een verwijderen in: *uitdabben, uiteggen, uitgritselen, uitkuis(ch)en, uitkegelen, uitkappen, uitpikken, uitpitsen*, enz.; 2° Versterking in *uitbluss(ch)en, uitbörstelen, uitfinneeren, uithalen, uitkèren, uitmesten*, enz.; 3° in veel samenstellingen geeft *uit* te kennen dat de werking ten einde is of, tenminste voor den oogenblik, niet kan voortgezet worden: *uitbabbelen, uitbloeien, uitbloemen, uitbulderen, uitdeelen, uitdraaien, uitgeven, uitgrijzen, uithoesten, uitkakelen, uitklappen, uitlachen, uitpraten, uitpreeken, uitrazen, uitslapen, uitspreken, uitvertellen*, enz. Dergelijke werkw. worden niet met *hebben*, maar met *zijn* vervoegd.

UITBAAIEN, UITBEIEN, w., b. — Uitbetten, bettend zuiveren. Ge moet de wond me' lauw water uitbaaien.

— Bij landb. Uitwasschen met kokend water. De vaten waar melk in gestaan heeft, moeten goed uitgebeid worden.

UITBABBELEN, w., b. — Overal rondbabbelen, voortvertellen. (Ook in Vl. en Brab., z. Sch.) Hij héet overal uitgebabbeld dat ek ging trouwen, en daar is gee(n) woord van waar.

— O., met *zijn*. Ten einde babbelen. Laat 'em maar uitbabbelen. Is ze nog nie' uitgebabbeld ?

UITBAGGEREN, w., b. — Z. Wrdb.

— Bij landb. Den bagger of turf uithalen. (Z. der K.) 'En wei, 'nen bemd uitbaggeren.

UITBAKKEN, w., o., met *zijn*. — Onder 't bakken zijne tocht, zijn sap verliezen en hard en droog worden. Laat 'et brood nie' te hard uitbakken.

UITBEIEN, w., b. — Z. UITBAAIEN.

UITBEKKEN, w., b. — Beksgewijs uitsnijden. E stuk papier uitbekken.

UITBELLEN, w., b. — Uitklinken, door den belleman of openbaren uitroeper doen afkondigen. Hfft. (Ook in Vl., Brab. en Limb., z. Sch.) Ik heb mijnen hond verloren, ik zal 'et laten uitbellen.

— Fig. Uitbazuinen, rondbellen, overal bekend maken. Ze mag gee(n) niefsken weten, of ze bellet overal uit.

UITBÈREN, w., b. — Den beer uithalen. Den bèèrput uitbèren.

UITBERSTEN, w., o. — Z. Wrdb.

— Zijnen wrevel lucht geven, in gramschap uitvaren. Jan moet soms is uitbersten ; dat doet 'em deugd.

UITBLAAIEN, UITBLA(D)EN, w., b. — Geheel verkoopen. Z. BLAAIEN. Boer Willems hee' z'nen heele' stal uitgeblaaid.

UITBLAGÉEREN, w., b. — Al pochende overal vertellen. Hij héet overal uitgeblageerd dat em met duzenden moet gaan erven.

UITBLEIKEN, w., o. — Uitbleeken. Z. Wrdb.

UITBLOEDEN (uitspr. *uitbloeien*), **UITBLU(D)EN**, w., o. — Z. Wrdb.

— *Den touter laten uitbloeden*, hem stillekens laten uitzwieren.

UITBLOËMEN, UITBLOMMEN, w., o., met *zijn*. — Uitbloeien, ten einde bloeien. De roozen zijn uitgebloëmd.

UITBOËBELEN, w., b. — Uitdrinken. Z. BOËBELEN. Wie héet de flesch uitgeboëbeld ?

UITBOETEN, w., b. — Bezuren, voor iets boeten, Fr. *porter la peine*. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) Hij hée' mij geslagen, maar hij zal 'et uitboeten.

— Door boeting uitwisschen. Zijn zonden uitboeten.

UITBOONEN, w., b. — *Iemand er uitboonen*, z. onder BOONEN.

UITBOOREN, in 't Z. **UITBOREN**, w., b. — Z. Wrdb.

— Fig. Met eenen riek uit den grond halen. Hij is heel alleen z'n pataten aan 't uitbooren.

UITBÖRTELEN, w., o., met *zijn*. — Bortelend uitkomen. D. B. 'Et volk kwam de kerk uitgebörteld.

Kil. Wt-bortelen, *erumpere, egredi cum impetu.*

UITBRABBELEN, w., b. — Overstaanbaar uitbrengen. Wat héet hij daar allemaal uitgebrabbeld?

UITBRAKEN, w., o. met *zijn*. — Uitbreken, Fr. *sortir par effraction*. Den dief is 'et kot uitgebraakt.

UITBRANDEN, in 't Z. **UITBRANNEN**, w., o., met *zijn*. — Fig. Eindigen. Die zaak zal stillekens uitbranden.

— Mislukken. Hij rekende vast op 'en decoratie, maar hij is deerlijk uitgebrand.

— *'En houwelijk brandt uit*, als de toekomenden van elkander scheiden.

UITBREEKEN, w., b. — Z. UITBROOKEN.

UITBREKEN, w., o., met *zijn*. — Zijnen wrevel lucht geven, in hevige woorden zijne gramschap laten blijken. Toon is den beste mensch van de wereld; maar hij moet soms is uitbreken.

UITBRIEVEN, w., b. — Rondbrieven, overal bekend maken. (Ook in Vl. en Brab., z. Sch.) Zij brieft alles uit dat hier gebeurt.

UITBRISS(CH)EN, w., o., met *zijn*. — Wordt gezeid van eenen draaitol die, na gebrischt te hebben, stil blijft liggen. (K.) Z. BRIS(SC)HEN. Ge moet oe' non laten uitbriss(ch)en.

UITBROĔBELEN, w., o., met *zijn*. — Uitborrelen. De soep broëbelde de' ketel uit.

UITBROOKEN, UITBRUËKEN, UITBREEKEN, w., b. — Met geweld uit den grond wringen met eenen riek of eene spade. (K.) Endelijk hem ik dieë' wörtel uitgebruëkt gekregen. — Ook **Uitwroóken, Uitwruëken.**

— Uitbraken. De zieke moest alles uitbrooken dat em geëten had.

UITBRU(D)EN, w., b. — Uitbroeden. (K.)

UITBRUËKEN, w., b. — Z. UITBROOKEN.

UITBUIZEN, w., b. — Uitdrinken, uitzuipen. R. Hij héet heel de fles(ch) uitgebuisd. Z. BUIZEN.

V. D. noemt dat w. verouderd.

UITBUTEN, w., b. — Uit den grond halen door middel van eenen riek. (K.) Puinen uitbuten. Hij hée' zijn pataten alleen uitgebuüt. Z. BUTEN.

UITCIJFEREN, w., b. — Z. Wrdb.

— *Het uitcijferen*, zeer zuinig leven, zijne uitgaven zooveel mogelijk bekrimpen. Dieë gierigaard weet 'et uit te cijferen. Had ik het zoo goed nie' uitgecijferd, wij waren al lank van 't bed op 't stroo geraakt.

UITDABBEN, w., b. — Al dabbende uithalen. (K.) (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) Den hond hee' verschei(d)e(ne) patatbossen uitgedabd. Z. DABBEN.

UITDEELEN, Kemp. **UITDEILEN**, w., b. — Z. Wrdb.

— O., met *zijn*. Niets meer uit te deelen hebben. Ik zou u gèren nog wa' geven, maar ongelukkig, ik zijn uitgedeeld.

UITDOBBEN, w., b. — Struiken, wortels van boomen uitrooien. (Z. der K.) 'En afgeblaaid bosch uitdobben.

UITDOEN, w., b. — Ten einde doen, voltrekken, Fr. *achever de faire ce qu'on fait*. Wordt maar gebruikt in uitdrukkingen, die ook met *doen* gebruikt worden. D. B. E poosken doen — zijn poosken uitdoen (uitslapen). E spel doen — wij zullen eerst ons spel uitdoen, eerda' me gaan.

— *Zijnen tijd uitdoen*, iets doen zoo langen tijd als men daartoe volgens dwang, overeenkomst of betamelijkheid gehouden is. D. B. De soldaten moeten hunnen dienst uitdoen, eerda' ze naar huis meugen komen. De knecht is vertrokken, zonder dat hij zijnen dienst uitgedaan héet. De gevangene hée' bijkans zijn vier jaar uitgedaan.

— Uitgraven, uit den grond halen. D. B., T., R. Boomen uitdoen. Ik zou die bloembossen uitdoen. Hij doe' zijn patatten alleen uit.

— Opbrengen, sprek. van eenen verkoop. Hoeveel hebben die huizen uitgedaan? Die boomen zullen nie' veul uitdoen, is te denken. Ze' peerd hée' nog drijhonderd frang uitgedaan. Oe' huis zal meer uitdoen as ge't publiek verkoopt, as da' ge't uit der hand verkoopt.

— *De(n) stal uitdoen*, het mest uit den stal trekken.

— *De koeien uitdoen*, ze uit den stal laten. R.

— *Zijn eigen uitdoen*, zich ontkleeden. T. Ik gaan mij uitdoen en slapen.

— *Volgens Sch. bet. het in de Kemp. ook nog Uitbesteden, uitzetten, ergens plaatsen, b. v. geld om er interest van te trekken, eene koei verhuren voor eene jaarlijksche som, een kind uitdoen (bij de boeren of elders plaatsen), een kind op de school uitdoen (het op eene kostschool leggen). — Ik heb dit nooit gehoord.

UITDOMPEN (in 't Z. en W. *uitdoëmpən*), w., o., met *zijn*. — Hetzelfde als Uitdampen. Z. Wrdb.

UITDONDEREN, w., b. — Door den bliksem uitgeslagen worden. Daar is in ons geburen 'nen dikken boom uitgedonderd.

UITDOPPEN, w., b. — Iets uitdoen met te doppen. D. B. Z. DOPPEN. Dopt de wond wat uit mee' e zuiver doeksken.

UITDRAGEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Van eene plaats, waar met geene kar te komen is, naar eene andere dragen, waar dit mogelijk is. T. Is er spraak van dingen, die moeten gesleept of gekrooien worden, dan zegt men *uitsleipen*, *uitsleuren* of *uitkruien*. Wij zullen nog verplicht zijn ons hooi uit te dragen, want den bemd sta vol water. Boonstaken uitsleipen. Mutsaard uitkruien.

— Fig. *Het huis uitdragen*, aan vreemden vertellen wat er in het huisgezin omgaat. Die meid is daar moeten vertrekken, omdat ze 't huis uitdroeg. Kinderen dragen nogal dikwijls 'et huis uit.

UITDRÈNEN, UITTRÈNEN, w., o., met *zijn*. — Uitzijpelen, uitzweeten, Fr. *suinter*. De olie drèènt langs den boôm van de kit uit.

UITDROOGEN, w., o. — Uitdrogen. Z. Wrdb.

— Verg. *Uitdroogen gelijk 'ne stokvis(ch)*, *gelijk 'ne koolstok*.

— Fig. Uitteren. Hij zal uitdroogen gelijk e stokske n.

Kil. Wt-drooghen, *tabescere*.

UITEEN, bw. — Uit elkander. Z. Wrdb.

— Vormt talrijke samengestelde werkwoorden die in de Wrdb. niet voorkomen. Wij laten de bijzonderste volgen.

UITEENBREI(D)EN, w., b. — Uit elkander strijken. Ge moet de boter op uw brood wa' beter uiteenbreien.

UITEENCIJFEREN, w., b. — Uit elkander rekenen. T., Kl.-Br. Cijfert is uiteen hoeveul dat alles kost. Ook **Uiteenrekenen**.

UITEENDOEN, w., b. — Uiteenzetten, uitleggen, vertellen, voordragen, Fr. *expliquer*, *raconter*, *débiter*. D. B. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) Doe mij 'ne keer uiteen, hoedat de zaken gebeurd zijn. Hij hée' gee(n) verstand van iet uiteen te doen. Gij hèt mij die geschiedenis wa' schoon uiteengedaan.

UITEENDOUWEN, w., b. — Platduwen. T., Kl.-Br. Ik zal den deeg wat uiteendouwen.

UITEENDRAGEN, w., b. — Uit elkander dragen, al dragend uit elkander spreiden. T. Wie hèèt die mutsaards zoo wijd uiteengedragen?

UITEENFLOSSEN, w., o., met *zijn*. — Z. FLOSSEN.

UITEENGOEIEN, w., b. — Uit elkander werpen. De straatjongens hebben de mutsaard heelemaal uiteengegoeid.

UITEENHASPELEN, UITEENHAPSELEN, w., b. — Ontwarren. T., Kl.-Br. Eindelijk heb ik die rekening toch uiteengehaspeld gekregen.

UITEENKRIJGEN, w., b. — Ontward, gescheiden krijgen. T., Kl.-Br. Ik kan da' garen nie' uiteenkrijgen, dat 'et zoo verward is.

UITEENLEGGEN, w., b. — Openleggen. T., Kl.-Br. Leg 'et waschgoed wa' beter uiteen.

UITEENRAPEN, w., b. — Uit elkander rapen. T., Kl.-Br. De pataten moeten nog uiteengeraapt wörren eerda' me ze zetten.

UITEENREKENEN, w., b. — Z. UITEENCIJFEREN.

UITEENREKKEN, w., b. — Ontwrichten. T., Kl.-Br. Pas op, ge zult mijnen arm nog uiteenrekken.

UITEENROEIEN, w., b. — Z. UITEENGOEIEN.

UITEENSCHAFFELEN, UITEENSJAFFELEN, w., b. — Uit elkander schaffelen. Z. SCHAFFELEN. De kinderen hebben die zavelkoopen heelemaal uiteengeschaffeld.

UITEENSCHĀRREN, w., b. — Uit elkander scharren. Z. SCHĀRREN. De kiekens hebben die hoopkens uiteengeschārd.

UITEENSCHETTEREN (Kemp. *-schättərən*), w., o., met *zijn*. — Met gedruisch uit elkander schieten. De zak scheurde, en de noten schetterden uiteen.

UITEENSCHIJTEN, w., o., met *zijn*. — Uit elkander schieten. 'Et stroo zal uiteenschijten, as ge't nie' beter en tast.

UITEENSCHOKKELEN, UITEENSJOKKELEN, w., o., met *zijn*. — Door het rijden uit elkander schokken. De' kar is versleten; as ge nie' stilder en rijdt, dan schokkelt ze nog uiteen.

UITEENSCHROĔBEN, w., b. — Z. UITEENSCHĀRREN.

UITEENSJAFFELEN, w., b. — Z. UITEENSCHAFFELEN.

UITEENSJOKKELEN, z. UITEENSCHOKKELEN.

UITEENSLAGEN, w., b. — Uit elkander slaan.
— O., met *zijn*. Uiteenstuiven. T., Kl.-Br. Ge hadt die mannen moeten zien uiteenslagen, as de gendarmen kwamen!

UITEENSMÈREN, w., b. — Uit elkander smeren. Ge moet 'et bezetsel op de' muur goed uiteensmèren. Smèèrt de boter wa' beter uiteen.

UITEENSMIJTEN, w., b. — Z. UITEENGOEIEN.

UITEENSPODDEREN, w., o., met *zijn*. — Z. UITEENSPÖRZEN.

UITEENSPORZEN. w., b. — Driftig uit elkander loopen. (**K.**) Die kwajongs' sporzen al die hoopen zand uiteen.
— O., met *zijn*. Uiteenstuiven, bij T. *uiteensporren*. De kinderen spörsden gelijk 'ne wind uiteen, as de meester aankwam.

UITEENSTAAN, w., o. — Uit elkander staan. T. As het volk wa' meer uiteenstond, dan was de zaal te kleiu.

UITEENSTRIJKEN, w., b. — Uit elkander strijken. As ge de' muur schildert, ziet dan da' ge de verf goed uiteenstrijkt.

UITEENTREKKEN, w., b. — Al trekkende langer maken, uitrekken. T., Kl.-Br. As die stof nie' lank genoeg en is, kunde ze wat uiteentrekken.

UITEENWÖRPEN, w., b. — Z. UITEENGOEIEN.

UITEENZUKEN, w., b. — Uit elkander zoeken, soort bij soort voegen. T., Kl.-Br. De boonen zijn allemaal ondereengeraakt, ge zoudt ze wa' moeten uiteenzuken.

UITERLIJK, bw. — Ten uiterste, ten hoogste. D. B. Ik bedank u uiterlijk. Ge zijt uiterlijk bedankt.

UITERSGANK, znw., m. — Lente, voorjaar, Fr. *renouveau*, *printemps* (N.-W. der K.). Hfft., in Limb. *oetersjank*. Wij hebben dees jaar 'ne' schoonen uitersgank gehad.

— Elders **Uitgank** en **Uitkomen**.

UITFINEEREN, w., b. — Verzinnen, uitdenken, bij R. *uitfingeeren* en bij Dr. *uitfigeléren*. Hij weet altijd iet uit te fineeren. Z. *fineren* bij VERD., II, 814.

UITFLOSSEN, w., o., met *zijn*. — Uitrafelen, sprek. van koord. Die koord) is te locht gedraaid, ze flost uit.

UITFLUIZEN, w., b. — Zachtjes door de keel gieten. Hij fluisde heel de flesch uit.

UITFRÈTEN, w., b. — Uitvreten, uiteten. Z. FRÈTEN.

UITGAAN, w., o., met *zijn*. - Uitgeroeid worden. T. Da' bosch gaat te naaste jaar uit.

— *Daar ga(at) veel op uit*, het kost veel. T. Op 'en huishouwen ga' veul op uit.

— *Er om uitgaan*, uit vrijen gaan, bij T. *er op uitgaan*.

— Verg. *Uitgaan gelijk 'en keers*, zachtjes sterven.

— Znw., o. *In 't uitgaan van de week, de maand*, enz., bij 't eindigen van de week, van de maand.

UITGAANDE, UITGAANS, bw. — Wordt gevoegd bij den naam van eene maand of een jaargetijde in den zin van *op het einde*. D. B., T. Hij vertrekt uitgaande Mei. Zij is uitgaans winter gestörven.

UITGALPEN, w., b. — Uitgulpen. Hij galpte 't glas uit.

UITGANK, znw., m. — Voorjaar, lente, Fr. *printemps*, *renouveau*. (K.) (Ook in Brab. en N.-Br., z. Sch.) 'Ne laten uitgank. Ik zal wachten tot in den uitgank om die boomen te verplanten.

— *T'uitgank*, met de lente. T'uitgank zullen me op da' land pataten zetten.

Ook **Uitersgank** en **Uitkomen**.

UITGEĔFSEL, znw., o. — Voorwendsel, Fr. *faux-fuyant, prétexte.* Da' zijn allemaal uitgeĕfsels van hèm.

— Valsch gerucht. Ze zeggen dat hij der gaat uitscheên mè' boeren, maar da' zal maar 'en uitgeĕfsel zijn.

UITGEKÈÈRD, bvw. — Wolkenloos. De locht is uitgekèèrd.

UITGEKLÈÈRD, bvw. — Z. UITGEKÈÈRD. **(A.)**

UITGERAKEN, w., o., met *zijn.* — Uitraken. Z. Wrdb.

— Eindigen met het spel te winnen. Ik heb al zoolank gespeeld, en ik kan nie' uitgeraken.

UITGEVEN, w., b. — Voorwenden. T., R. Hij geeft uit dat em ziek was en dat em daarom nie' komen kost.

— Uitstrooien. T., R. Ze geven uit dat hij naar Amerika vertrokken is.

— Opgeven. Geeft ge 'ne keer e graadsel (raadsel) uit.

— *Uitgegeven zijn,* niets meer hebben om te geven. Daar zijn zooveul bèdelèèrs aan de deur geweest en ik heb zooveul centen uitgedeeld, dat ik uitgegeven ben.

UITGEVROZEN, verl. dlw. van Uitvriezen. De metsers waren in Mèèrt nog uitgevrozen (door den vorst belet te werken).

UITGOMMEN, w., b. — Uitwrijven met elastieken gom. Ge moet die potloodstrepen nog uitgommen.

UITGRIJZEN, w., o., met *zijn.* — Uitweenen. Laat 'em maar uitgrijzen. Zulde haast uitgegrezen zijn?

UITGRITSELEN, w., b. — Met de rijf of gritsel uit den grond trekken. (Z. der **K.**) Onkruid uitgritselen.

UITGRONDEN, w., b. — Bij schrijnw. en trapmakers. Z. GRONDEN.

UITHAKKELEN, w., b. — Hakkelend uitbrengen. Hij moest iet komen zeggen, maar hij kost 'et nie' uitgehakkeld krijgen.

UITHAKKEN, w., b. — Bij landb. Met de hak uithalen. Onkruid uithakken.

— Bij Kram. « *arracher, tirer... avec la pioche.* »

UITHALEN, w., b. — Uitleiden, uittrekken, uitdragen. D. B. E lijk uithalen. Het merk van flierhout uithalen. Ik weet nie' waardat hij 'et uithaalt.

— In 't bijzonder Iemand uit zijn huis komen afhalen om hem feestelijk ergens heen te leiden. Als iemand nieuwelings in eene gilde komt, dan wordt hij uitgehaald door de gildebroeders. Hij is met 't muziek uitgehaald.

— *Bier uithalen,* naar de herberg halen om het thuis te drinken. D. B., R. (Ook in Brab., z. Sch.)

— Bij timmerl. Uithollen, Fr. *creuser.* E gat uithalen met den agger. 'En groef uithalen met de schaaf.

— O. Beteekenen, weerde hebben, bij B. *ophalen*. Die feest hée' nie' veul uitgehaald met da' slecht weer. Ze maken zoo' ne' grooten ophef van 't vierwerk da' gisteren afgestekcn is, en mij dunkt dat 'et weinig of niks uithaalde.

UITHANGBERD, znw., o. — Uithangbord, Fr. *enseigne*.

— Fig. Aangezicht. T. 't Is op zijn uithangberd wel te zien dat em er goe' van lèèft.

UITHANGEN, w., b. — Gebaren, vertoonen, Fr. *affecter*, *afficher*. De' grooten heer uithangen. De' veezer uithangen. Hij hangt de' flauwen uit. Hangt de' vieze nie' uit.

— Wonen, thuis zijn, gehuisvest zijn. Waar hangdegij uit, tegenwoordig? Het Eng. *Where do you hang out?* beteekent hetzelfde.

— *Het uithangen*, zich in opschik en handelwijze trotsch en verwaand toonen. Die kaal juffrouw hanget wa' veul uit. Ik kan nie' verdragen dat i 'et zòò uithangt.

UITHEBBEN, **UITHEMMEN**, w., b. — Uitgeëten of gedronken hebben. Z. Wdb.

— *'En pint* of *'en borrel uithebben*, verzachting voor Dronken zijn.

— Uitgedolven hebben. Ik heb mijn pataten al uit. Heddegij oewen beet al uit?

— Gewonnen of geëindigd hebben. Ik heb e lot uit van 10,000 frang. Wij hebben nu al vier spelen uit.

UITHEULEN, w., b. — Bij klompenmakers. Uithollen. 'Ne' kloon uitheulen.

UITHOOZEN (Kemp. ook *uithuësən*), w., b. — Al hoozende uitwerpen. Z. HOOZEN. Water uithoozen. 'Ne' vijver uithoozen.

Kil. Wt-oosen, *exhaurire*.

UITHOU(D)EN, w., o. — Verblijven, uitblijven. Dieë knecht zal 'et daar nie' lank uithouwen. Gij hèt 'et nogal lank uitgehouwen (ge zijt nogal lang weggebleven.)

UITHUËZEN, w., b. — Z. UITHOOZEN.

UITJASSEN, w., b. - Wegjagen, uitjagen. Hij wier' daar de deur uitgejast.

UITJOËBEREN, w., b. — Uitdrinken. 'En flesch uitjoëberen.

UITKAAIEN, w., o., met *zijn*. — Hard uitbraden. Z. KAAI. Ge laat 'et vleesch te veul uitkaaien. As 'et spek uitgekaaid is, zit er geen tocht meer in.

UITKANT, znw., m. — Uithoek, afgelegen kant van een dorp, kant waar het grondgebied eener gemeente eindigt. Daar woont hier meer volk aan de uitkanten als in 't dörp zelf. Hij woont ieverans aan 'nen uitkant.

Kil. Wt-kant, *confinium*.

UITKAPPEN, w., b. — Uithakken, vellen. T., R. Boomen uitkappen.

— *E verken uitkappen*, z. AFKAPPEN.

UITKĀRREN, w., b. — Uitvoeren met eene kar. D. B. 'En gracht uitkārren.

UITKAVELEN, w., b. — Bij timmerl. Uitkerven, eenen kavel of eene keep in een stuk hout zagen of beitelen. D. B. Men teekent de plaats af, die men in een stuk hout moet uitkavelen. Z. KAVELEN Ook **Uitkippen**.

***UITKEIEN**, ***UITKEIEREN**, w., b. — « Uitdrijven, uitjagen. »
Sch. geeft dat w. voor Brab. en Antw.

UITKEGELEN, w., b, — Wegjagen. Ge moest dieë' kèrel uw huis uitkegelen.

UITKÈREN, w., b. — Uitvegen, Kil. *everrere*. Kèèr 'et huis uit. 'Et zand uitkèren.
V. D. noemt dit w. verouderd, doch het is nog springende levend in Antw., Kemp., Hasp., Hag. en Kl.-Br. (z. R.)

UITKERTELEN, w., o., met *zijn*. — Uitvezelen. T., Kl.-Br. Heur kleed kertelt van onder uit.

UITKESTEREN, w., o., met *zijn*. — Z. UITKAAIEN.

UITKETTEREN, w., b. — Uitjagen. Ze ketterden 'em de deur uit.

UITKEUTEREN, w., b. — Al keuterende uithalen. 'En pijp uitkeuteren. Hedde daar niks om mijnen hollen tand uit te keuteren?
— Fig. Keuterende uitjagen. R. Keutert dieën hond is de deur uit.

UITKIPPEN, w., b. — Z. UITKAVELEN.

UITKLAFEREN, w., o., met *zijn*. — Uitklauteren. Hij kwam den boom uitgeklaferd.

UITKLAPPEN, w., o., met *zijn*. — Ten einde klappen. T., R. Laat mij 'ne keer uitklappen. As ekik uitgeklapt ben, spreëkt gij dan.

UITKLASSEN, w., b. — Eenig vocht uitstorten. Houd oe' kruik recht, of ziede nie' da' ge 't bier uitklast?

UITKLEE(D)EN, w., b. — Fig. Uitplunderen, uitschudden.
— Spr. *Zijn eigen uitklee(d)en eerdat men gaat slapen*, zijne goederen weggeven aan zijne kinderen, eer men dood is. (Ook in Brab., z. Sch.)

UITKLEFFEREN, w., o., met *zijn*. — Z. UITKLAFEREN.

UITKLOPPEN, w., b. en o. — Bij jagers. Drijven, opjagen, Fr. *battre, traquer*. Morgen komen de jagers en ik moet mee uitkloppen. Wij hebben gisteren 't groot bosch uitgeklopt.
— Door kloppen het bed doen verlaten. Hij hee' mij deze' morgend om vier uren uitgeklopt.

UITKOM, znw., m. — Lente, Fr. *printemps*. Z. UITKOMEN.

UITKOMEN, w., o., met *zijn*. — Te voorschijn komen, uit den schuilhoek komen, sprek. van kinderen die Bedod, Fr. *jeu de cache-cache*, spelen.

— *Op iet uitkomen*, iets bedoelen. T. Da' ge daar zegt, komt op iemand uit. Ik hoor wel waarda' ge op uitkomt. Dat ek 'em eens de waarheid heb derven zeggen, daar komt em nog altijd op uit.

— Ontdekken, betrappen. Ik kwam er zjust op uit, as de dieven de kas wilden openbreken Om die deugenieten kunnen te straffen, zou ek er moeten op uitkomen, terwijl da' ze bezig zijn.

— Aan het licht komen. Z. Wrdb.

— Spr. *Alles komt uit, al moesten de kraaien het uitbrengen*, niets blijft verholen.

UITKOMEN, znw., m., te Antw. ook **UITKOM**. — Lente, voorjaar, Fr. *printemps, renouveau*. D. B. (Ook in O.-Vl. en Brab., z. Sch.) Wij hebben 'ne schoonen uitkomen gehad. Ik zal wachten tot in den uitkomen. Den eenen uitkomen is den andere nie'.
Ook **Uitgank** en **Uitersgank**.

UITKOPPEN, w., o., met *zijn*. — Ten einde koppen (z. KOPPEN.) Het is nie' goed van 'ne koppigaard aan te spreken terwijl hij nog koppig is; 't is best van hem eerst te laten uitkoppen. Is ze nog nie' uitgekopt?

UITKÖ(R)STEN, w., o., met *zijn*. — Door het braden tot eene korst worden, bij D. B. *uitkeusteren*. Die pataten zijn te hard uitgekö(r)st. Laat 'et vlees(ch) zoo nie' uitkö(r)sten.

UITKRAMEN, w., b. — Uiten, in ongunstigen zin, T., R. Hij kraamt zoo'n aardige dingen uit. Wat héet i daar allemaal uitgekraamd?

UITKRIJGEN, w., b. — Ten einde geraken met iets uit te eten of te drinken; uitgewischt of uitgespeeld krijgen. D. B., R. Ik kan mijn soep nie' uitkrijgen. Drinkt oe' glas uit, of kunde 't nie' uitkrijgen? Ik kost da' geschrift moeilijk uitkrijgen. Eindelijk hebben wij 't spel uitgekregen.

UITKRUIFELEN, w., o., met *zijn*. — Uitkruipen. Hij kruifelden op handen en voeten de deur uit.

UITKUIS(CH)EN, w., b. — Uitzuiveren. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) Kuis(ch)t die potten is wa' schoonder uit. E vat uitkuis(ch)en.
— Fig. Uiteten of uitdrinken. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) 'Et verken hée' zijnen bak schoon uitgekuis(ch)t. We zullen die fless(ch)en is uitkuis(ch)en.

UITKWANSELEN, w., b. — Kwanselende uitstorten. D. B. Draagt oe' pot recht, da' ge't melk nie' uit en kwanselt.

UITLAKKEN, UITLEKKEN, w., b. — Hetzelfde als Uitlikken in de Wrdb.

UITLAPPEN, w., b. — In eens uitdrinken. D. B., Sch., R. Hij lapten algauw drij borrels uit.

— *Er iet uitlappen*, iets ongerijmds of onbetamelijks zeggen. Tist kan der wat uitlappen, as em zat is.

UITLATEN, w., b. — Z. Wrdb.

— *E proces uitlaten*, afzien van de vervolging.

— Niet ontsteken. Laat de lamp maar uit.

UITLEBBEREN, w., b. — Uitrekken, uittrekken. Ik zal oe' ooren is uitlebberen, deugeniet!

UITLEEGEN, w., b. — Er aarde uitvoeren om het te verlagen. 'Ne' weg, 'nen akker uitleegen.

UITLEG, znw., m., zonder mrv. — De bijdrage die ieder stort om eene zekere som te verzamelen. De maandelijks(ch)en uitleg in ons guld bedraagt 'nen halve' frang. Ik moet mijnen uitleg nog betalen.

— *De uitleg van een kleed* is het verlengen van den omgenaaiden zoom. D. B.

UITLEGGEN, w., b. — Ieder eene bijdrage storten om eene som te verzamelen, die men tot iets gebruiken wil. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) De kinderen leggen alle weken uit om iet te koopen veur vaders of moeders besteek. De leden van eene gilde leggen alle maanden eenig geld uit voor een jaarlijksch feestmaal.

— Bij naaisters. *Een kleed uitleggen*, het verlengen met den omgenaaiden zoom uit te laten. D. B.

— *Uitgeleed zijn*, opgehouden hebben met leggen. D. B., R., Kl.-Br. Ons hinnen zijn uitgeleed.

UITLEI(D)EN, w., o., met *zijn*. — Uitvliegen, het nest verlaten, sprek. van vlug geworden vogeljongen, bij D. B. *uitleeden*. R. (Ook in Brab. en Hag., z. Sch.) Ik meende die vink gaan uit te rooven, maar ze was uitgele(d)en. Sommige vogels lei(d)en seffens uit.

UITLEIPEN, UITLEIPEREN, w., o. — Z. UITLIJPEN, UITLIJPEREN.

UITLEKKEN, w., b. — Z. UITLAKKEN.

UITLEUREN, w., b. — Al leurende te koop bieden. Goed uitleuren. Winkelwaar uitleuren.

UITLÈVEN, w., o., met *zijn*. — Verkwijnen, allengskens sterven, D. B., Sch., R. Dieë mens(ch) zal stillekens uitlèven. Wat hèet dieë jongen? Hij lèèft uit.

UITLÈVING, znw., v. — Verkwijning, zwakheid, waardoor iemand uitleeft of allengskens sterft. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) Ik vrees dat hij op 'en uitlèving komen zal. Hij heeft eigentlijk geen ziekte, 't is eer 'en uitlèving.

UITLICHTEN, w., b. — Eenen stervende eene brandende gewijde waskeers in de handen geven. D. B., R. (Ook in Brab. en Holl.-Limb., z. Sch., bij Hfft. *de ziel uitlichten*). 'Ne' stervenden uitlichten. Ik heb vader en moeder uitgelicht. Sommigen gelooven dat de waskeers die gediend heeft om eenen stervende uit te lichten, daardoor ontwijd is.

— O., met *zijn*. Zachtjes sterven. (A.) Hij is uitgelicht gelijk e keske (kaarsje.)

UITLICHTER, znw., m. — Bij horlogemakers. Hefboom die alle halve of heele uren het slagwerk in beweging brengt door twee pennen, die aan het uurrad gevestigd zijn.

UITLIJPEN, **UITLIJPEREN**. **UITLEIPEN**. **UITLEIPEREN**, w., o., met *zijn*. — Uitrekken, wijder worden, sprek. van stoffen. Die stof lijpt geweldig uit. 'En uitgeleiperd kleed.

UITLOOP, znw., m., zonder mrv. — Uitslag aan de lippen, Lat. *herpès labialis*. Uitloop hebben van de koorts.

UITLOOPEN, w., b. — Bij timmerl. De lijst, sponning, enz. die met eene schaaf aangesteken wordt, zoodanig uitschaven, dat zij letterlijk het profiel aanduidt, dat op het schaafijzer is afgeteekend.

— *Uitgeloopen zijn*, uitloop hebben aan de lippen. Fr. *avoir de l'herpès aux lèvres*. T., R., M. Hij is uitgeloopen van de körts. — Z. Kil.

UITLOSSEN, w., b. — Speelterm. Eenen makker die in 't pand overhalen of krijgertje spelen gevangen is, gaan verlossen.

UITLOTEREN, w., b. — Door loteren, heen en weer trekken, uitkrijgen. 'Nen tand dieë losstaat, uitloteren. Probeert is of ge da' boomken nie' kunt uitloteren.

UITLOTTEN, w., o., met *zijn*. — *Er uitlotten*, in de milicielotting een gunstig nummer trekken. Jan is er uitgelot.

UITLUI(D)EN, w., b. — Voor een lijk luiden. *Iemand uitluiden*, luiden voor iemand die komt te sterven, luiden over iemands dood en voor zijne begrafenis. Hfft. In de meeste Kempische dorpen worden de dooden onmiddellijk na hun overlijden uitgeluid.

UITMAGEREN, w., b. Uitputten, mager, onvruchtbaar maken, sprek. van den grond. Sommige gewassen mageren de' grond geweldig uit.

UITMAKEN, w., b. — *Iemand uitmaken veur*, hem uitschelden, verwijten. D. B. Iemand uitmaken veur rotte' vis(ch). Hij hèe' mij uitgemaakt veur al da' leelijk is. Zij maakten 'em uit veur dief en al da' slecht is.

UITMETEN, w., b. — Meten hoe lang, breed, hoog of groot iets is. D. B. Ik heb uitgemeten hoe wijd dat ek van de kerk woon. 't Zou is moeten uitgemeten wörren hoe groot dat da' stuk grond is.

— *Aardig (verkeerd, kwalijk, slecht) met iet* of *met iemand uit meten*, er aardig, verkeerd, slecht mee varen. T., R. (Ook in Vl., z. Sch.) Ik heb altijd te veul betrouwen gehad in dieë mens(ch), maar ik bender slecht mee uitgemeten : hij hée' mij leelijk bedrogen. Dieë jongen plaagt altijd de honden, maar hij zalder nog wel is verkeerd mee uitmeten.

UITMEUTELEN, UITMEUTEREN, w., o., met *zijn*. — Bij kleine stukjes afvallen, uitbrokkelen. Mijn tanden beginnen uit te meutelen. 'Ne muur meutelt uit, wanneer de mortel tusschen de steenen uitvalt.

***UITMIEREN**, w., b. — « Met oplettende oogen zeer nauwkeurig iets bezien of lezen, onderzoeken, iets aandachtig doorsnuffelen, iets wel uitpluizen. Laat hem die oude papieren maar uitmieren. »
Sch. geeft dit w. voor Brab. en *Antw.*

UITMIRKEN, w., b. — Z. *UITMIEREN. (A.)

UITMOEREN, w., b. — Bij landb. Z. UITBAGGEREN.

UITMUIZEN, w., o., met *zijn*. — Stillekens vertrekken, zich ongemerkt verwijderen. R. Hij is de deur uitgemuisd zonder te betalen.
— Men hoort meer *er uitmuizen* en er *van deurmuizen*. Z. MUIZEN.

UITNEMEN, w., onp. — Uitnemend, buitengewoon zijn, alles overtreffen, Fr. *être extraordinaire*. D. B. 't Neemt uit gelijk 'et vandaag schoo(n) weer is. Leeren dat dieë jongen doet ! 't Neemt uit !
Volgens Kram. veroud.

UITNEMEND, bvw. en bw. — Buitengewoon, ongemeen, Fr. *extraordinaire(ment*. D. B. 't Héet deze' zomer uitnemenden heet geweest Hij is uitnemende rijk. 'Nen uitnemende student. 'En uitnemende slecht weer. 'Nen uitnemende vloeker.

UITNIETELEN, w., b. — Uitpeinzen, verzinnen. (Z. der K.) Hij nietelt altijd iet uit.
— Uitpluizen, uitcijferen. Ge moet da' zoo nauw nie' uitnietelen.

UITNIJPEN, w., b. — Z. AANNIJPEN.

UITPAKKEN, w., o. — Fig. Schoon gekleed, fraai uitgedost voorkomen. (Ook in Vl. en Brab., z. Sch.) Ze pakte nie' weinig uit mee' heure' nieven hoed. Ge zult uitpakken, as ge heelegans(ch) in 't nief steekt.

— *Met iemand uitpakken*, er fier over mogen zijn. Ge meugt uitpakken mee' uw vrouw, 't is 'en pronte.

— *Tegen iemand uitpakken*, met hem wedieveren. T., R. Ik dierf goed tegen hem uitpakken in 't rekenen.

UITPANNEN, w., b. — Iemand eene serenade geven in ketelmuziek. Ze moesten die smots uitpannen. Ze hebben da' schandaal gisteren avend uitgepand.

UITPEIZEN, w., b. — Uitpeinzen, uitdenken, verzinnen, Fr. *imaginer*, *inventer*. D. B., T., R., Kl.-Br. Ik moet 'ne' middel uitpeizen om zoo iet behoorlijk te doen. Ik weet nie' waarda' ge zoo iet uitpeist.

UITPEUZELEN, w., b. – Term in het knikkerspel. Z. PEUZELEN. Hij peuzelt al de knikkers uit.

UITPIEREN, w., b. — Uitmageren, uitputten, sprek. van den grond. Uitgepierd land. Dat onkruid piert de' grond geweldig uit.

— Uitlezen, ten einde pieren. Z. PIEREN. Ik heb in me' lèven al wa' boëken uitgepierd. Hedde dieën boëk nog nie' strak uitgepierd?

UITPIKKELEN, w., o., met *zijn*. — Min of meer gebrekkig uitkomen Grootvader kwam de kerk uitgepikkeld.

UITPINNEN, w., b. — Z. UITPIEREN 1°.

UITPITSEN, w., b. — Uitnijpen. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) De jonge scheuten wörren uitgepitst. De toppen van de labboonen uitpitsen.

— Van verschillende gerechten een weinig nemen. As em aan tafel zit, eet em nie' gelijk 'en ander, hij pitst hier en daar maar wat uit.

UITPLOEGEN, w., b. — Uit de aarde ploegen. Z. Wrdh.

— Bij timmerl. Met de ploegschaaf uithollen.

UITPLUSSEN, w., b. — Hetzelfde als Uitpluizen, Fr. *éplucher*, doch alleen in de eigenlijke beteekenis. Wol uitplussen. Plust is wa' lijverd uit.

— O., met *zijn*. In plusjes uitrafelen. Die stof plust geweldig uit.

UITPOIEREN, UITPOREN, w., b. — Uitvisschen met de poier. 'Ne' vijver uitpoieren.

UITPOLSEN, w., b. — Polsen, uitvragen, uitvorschen. Iemand uitpolsen. Hij polste mij uit om te weten hoeveul dat ek jaarlijks win.

UITPOREN, w., b. — Z. UITPOIEREN.

UITPÖRSEN, w., o., met *zijn*. -- Al porsende uitkomen, uitspatten. Z. PÖRSEN. Het bier kwam de ton uitgepörst.

UITPRAKKEZÉEREN, w., b. — Uitdenken, verzinnen. T., Kl.-Brab. Nu héet em weer 'ne' meulen gemaakt dieë mè' 'ne' mecaniek draait: ik weet nie' hoedat em dat allemaal uitprakkezeert.

UITPROSSEN, w., o. — Z. UITPÖRSEN.

UITPULLEN, UITPULKEN, w., b. — Al pullende uithalen. Z. PULLEN. De stopverf uit 'en tafel uitpullen. Foei! kind, pulkt oewe' neus nie' uit.

UITRECHTEN, w., b. — Hetzelfde als Uitrichten. Wa' rechtte daar allemaal uit? Hij recht nooit iet uit da' goed is.

UITRIJ(D)EN, w., b. — Uitploegen. D. B., T., R. 'En voor diep uitrij(d)en.

UITRIJFELEN, w., b. en o. — Uitrafelen. Die stof rijfelt uit. Ge meugt dieën doëk nie' uitrijfelen.

UITRIJVEN, w., b. — Z. UITGRITSELEN.

UITRIJZEN, w., o., met *zijn*. — Zachtjes uitvallen, sprek. van graan, zaad, zand, enz. As ge 't koren te rijp laat wörren, dan rijzet uit de aren uit. Z. RIJZEN.

UITRITSEN, w., o., met *zijn*. — Uitglijden, uitschuiven. Mijne voet ritsten uit, en ik viel. Pas op, da' ge nie' uitritst. Z. RITSEN.

UITROEIEN, w., b. — Uitwerpen, uitsmijten. (K.) Die kinderen hebben hier 'en ruit uitgeroeid.

UITROEPEN, w., b. — Iemand in 't voorbijgaan uit zijn huis roepen om mede te gaan. R. (Ook in Brab., z. Sch.) Wij vertrekken morgen om zes uren, ik zal oe komen uitroepen.

— Uitjouwen, spottend hoonen, uitdagen. Die deugenieten roepen de mens(ch)en uit, die over de straat gaan. Kinderen, roept nooit iemand uit.

Kil. Wt-roepen, *provocare*.

UITROOVEN (Kemp. *uitruëvən*), w., b. — Eenen vogel, een konijn, enz. uithalen, Fr. *dénicher un oiseau, un lapin*. Ne' vogel uitrooven. Hij héet e konijn uitgeroofd op zes jong. In dieën boom hiel(d) 'en ekster, maar ze is uitgeroofd. 'Ne' vogel uitrooven op vuil eieren, op platte, op vlugge jong. 'En eekhoreken uitrooven.

Ook **Rooven** en **Uittrekken**.

UITRUIS(CH)EN, w., b. — Uitwrijven. (Ook in Brab., z. Sch.) Inkplekken uitruis(ch)en mè' gom.

UITRUIVEN, w., o., met *zijn*. — Ten einde ruiven. Mijne kanarievogel is uitgeroven. Z. RUIVEN.

UITRUTSELEN, w., b. — Door te schudden eenige vloeistof uit het vat doen komen. Ge rutselt zoo hard met de flesch, da' ge de medecijn er zult uitrutselen.

UITS, znw., m. — Z. HÖRTS.

UITSCHAFFELEN, UITSJAFFELEN, w., o., met *zijn*. — Al schaffelend, al sukkelend uitkomen. De sukkelèèr sjaffelde de deur uit.

UITSCHÄRREN, w., b. — Uitkrabben, uitschrabben, uitschrapen. De kiekens hebben 'et zaad in den hof uitgeschärd. De potten uitschärren mè' 'ne' lepel.

***UITSCHAVEELEN**, w., b. — « Uitjouwen, uitschreeuwen, uitmaken. »

Sch. geeft dat w. voor Antw. en de Kemp.

UITSCHEE(D)EN, w., o. — Hetzelfde als Uitscheiden. — *Er uitschee(d)en*, eindigen. Scheedt er uit met da' lawijt.

UITSCHELLEN. w., b. — Uitschelden. Iemand uitschellen. — Spr. *Iemand uitschellen veur 't slijk van de straat*, voor al wat leelijk is.

UITSCHIETEN, w., b. — Door een geweerschot uitdooven. De vlam van 'en kèèrs uitschieten.

— Speelterm. Knikkers uit de o schieten. Jan héet al de knikkers uitgeschoten, op twee naar.

— Aarde uit eene voor, eene gracht, eenen put, enz. uitsteken en over den grond wegwerpen. T., R., Kl.-Br. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) 'Ne' moosput uitschieten. As 't koren gezaaid is, dan wörren de voren uitgeschoten.

— O., met *zijn*. Glijdende uitschuiven. D. B. Mijne voet schoot uit in de' modder en ik viel.

— Uitvaren, uitvallen in bitsige woorden. D. B. Hij schiet uit tegen iedereen. Toen ek 'em daarover sprak, schoot hij uit.

UITSCHIJTEN, w., b. — Uitschelden, verwijten. T., R., Kl.-Br. (Ook in Brab., N.-Br. en Vl., z. Sch.) Hij schijt iedereen uit. Hij scheet mij wel wat uit.

— Belachen, Fr. *se moquer de*. Hij wil mij daar naartoe zenden, maar ik schijt 'em wel wat uit.

— O., met *zijn*. Uitschieten, uit elkander schuiven. T., R., Kl.-Br. 'Et stroo zal uitschijten, as ge 't nie' beter en tast.

— Uitspatten. T., R., Kl.-Br. Ik had wat appelen in den oven gezet, en ze zijn allemaal uitgescheten.

UITSCHIJTING, znw., v. — Uitschelding. Iemand 'en uitschijting geven. Hij kreeg daar 'en goei uitschijting.

UITSCHOËFELEN, w., b. — Gulzig uiteten. Hij héet 'en volle telloor pataten uitgeschoëfeld.

UITSCHOEPEN, w., b. — Uitscheppen met eene schoep. Graan uitschoepen.

UITSCHOEREN, w., b. — Uitschuren. (Z.-O. der K.)

UITSCHOOTELING, znw., m. — Uitschot. Uitschooteling van steen. Die boomen zijn maar uitschooteling.

UITSCHOOTEN, w., b. — Uitschiften, uitschieten, Fr. *rebuter, rejeter, choisir et séparer*.

— Het kort en geschonden stroo en het onkruid uit het lang en goed stroo schudden. (K.) Stroo uitschooten.

UITSCHOT, znw., m., niet o. — Fr. *rebut*. R., J.

UITSCHOU(D)EN, w., b. — Uitwasschen met kokend water. D. B. Potten en ketels uitschou(d)en.

***UITSCHREEUWEN**, w., b. — « Uitjouwen, achterna roepen. Die schoolknaap schreeuwt de menschen uit. »
Sch. geeft dat w. voor Brab. en *Antw.*

UITSCHROËBEN, w., b. — Uit den grond krabben. (**K.**) De kiekens schroëben 'et jonk zaaisel uit.

UITSCHUDDEN, w., b. — Z. UITSPANNEN.

UITSCHUIFELEN, w., b. — Den bodem van eene voor, eenen greppel, eene gracht, enz. al schuivende met eene schup gelijk maken. 'En voor uitschuifelen.
— O., met *zijn*. Uitsloffen, uitschieten, van sloffen gezegd. Alle vijf minuten schuifelen z'n sloëfen uit, hij loopt meer op z'n kousen as op z'n sloëfen.
— *Er uitschuifelen*, er uittrekken, heengaan. Hij is er in stilte uitgeschuifeld.

UITSCHUIVEN, w., o., met *zijn*. — Uitglijden, Fr. *glisser*. (Ook in Brab. en 't L. v. W., z. Sch.) Hij schoof uit en hij viel.
— Fig. Eenen borrel drinken, in eene herberg binnentreden. (**A.**) 'k Ben nog twee keeren uitgeschoven, veuraleer naar huis te gaan.
— Zich laten verleiden, spreek. van eene jongedochter. Da' meisken is ook al uitgeschoven.

UITSCHUPPEN, w., b. — Uitschoppen. Schupt dieën deugeniet den huize uit.

UITSEEZEN, w., o., met *zijn*. — IJlings uitloopen. Ge hadt den dief de deur is moeten zien uitseezen!
— *Er uitseezen*, ijlings zich verwijderen. De koets van den baron seesde der uit.

UITSEN, w., b. — Z. HÖRTSEN.

UITSJAFFELEN, w., o., met *zijn*. — Z. UITSCHAFFELEN.

UITSJAMPIEREN, w., b. — Bij timmerl. De kanten van een rechthoekig stuk hout afsteken, doch de uiteinden laten.

UITSJAUWELEN, w., o., met *zijn*. — Uitbabbelen. Ik liet 'em uitsjauwelen. As ze eens aan 't praten komt, geraakt ze nie' uitgesjauweld.

UITSJOËFELEN, w., o., met *zijn*. — Z. UITSJAFFELEN.

UITSJOMPELEN (in 't Z. en W. *uitsjoëmpələn*), w., o. — Strompelend buitentreden. Hij sjompelde den huize uit.

UITSLABBEN, w., b. — Slabbend uiteten. De kat heget melk uitgeslabd.

UITSLAG, znw., m. — Gewassen die uit den grond gesproten zijn, zonder dat men ze gezaaid hebbe.

— Vorst aan de oppervlakte van den grond, voortkomende uit de lage temperatuur van den grond.

— Bij timmerl. Z. UITSLAGEN.

— Huiduitslag, huidpuistjes. Z. Wrdb. Als iemand uitslag heeft, zegt men: *'t is uitslag van den inslag*. Z. INSLAG.

UITSLAGEN, w., b. — Uitslaan. Z. Wrdb.

— Slachten om het vleesch te verkoopen. Jan slaagt tegen Paschen 'en koei uit. Ik slaag toekomende week e kalf uit.

— Bij timmerl. Om een kapgebint nauwkeurig af te werken, moet men eerst en vooral op den plattegrond de juiste afmetingen: dikte der muren, breedte der dakgoot, hoogte van 't verdiep, enz. aanteekenen. Op dezen plattegrond moet men dan met het hout, waaruit het gebint en de kap zullen bestaan, de bewerkingen verrichten, noodig om aan het dakgeraamte den vorm te geven, op den plattegrond afgeteekend. Dat noemt men *uitslagen* of den *uitslag maken*, Fr. *tracer*. Een gebint uitslagen. Den uitslag van 'en kap maken.

— O., met *zijn*. Uitspruiten, uitschieten, zonder dat men 't gezaaid hebbe. D. B. Graan en zaad da' gerezen is, slaagt uit veur de' winter. Ik hem 'et onkruid al zoo dikwijls uitgetrokken, en 't slaagt altijd uit.

— Sprek. van metalen, Fr. *s'oxyder*. D. B. Wit ijzer slaagt gemakkelijk uit. Koper slaagt gruunachtig uit.

— Uitslag krijgen op de huid. D. B. Heel ze' gezicht was uitgeslagen. Mens(ch)en die de melaatschheid hebben, slagen overal uit.

— Beschimmelen. D. B. Mijn schoenen zijn wit uitgeslagen.

— Sprek. van den grond die met eene dunne korst bevriest. R. « De grond slaagt uit », als het weder dooiende is en dat nochtans de oppervlakte van den grond bevriest, uit kracht van de koude die in de aarde blijft.

— Vochtig worden, vocht opwerpen, sprek. van steenen. De vloersteenen slagen uit, 't zal wŏrren rĕgenen.

UITSLAGER, znw., m. — Boomken dat uit het zaad opgeschoten is, zonder dat men dit heeft gezaaid. (K.) De hei staat hier vol uitslagers. Kapt die uitslagers af.

Ook **Vlieger** en **Waaieling**.

UITSLAPEN, w., o. — Elders slapen, Fr. *découcher*. D. B., Sch. Ik blijf in Antwerpen uitslapen. Ik slaap nie' gèren uit, as ik ievers naartoe gaan, ik koom liever dezelfden dag terug.

— *Uitgeslapen zijn*, slim, doortrapt zijn. Dieë kerel is uitgeslapen.

***UITSLEDDEREN**, ***UITSLIDDEREN**, w., o. — « Uitslibberen, uitglijden. »

Sch. geeft die w. voor Vl., de *Kemp*. en Brab.

UITSLEIPEN, w., b. — Uitsleepen. Z. Wrdb.

— Een hoornbeest door de dood verliezen of verplicht zijn het te dooden uit reden van ziekte. (K.) T., R. Die mens(ch)en hemmen dees

jaar al twee koeien moeten uitsleipen. Ik heb gisteren mijn schoonste kalf uitgesleipt.

Ook **Uitsleuren**.

— Z. UITDRAGEN.

UITSLERVEN, w., b. — Uitslurpen. (**Z.** der **K.**) Ge meugt uw soep zoo nie' uitslerven, dat is onbelèèfd.

UITSLEUNEN, w., b. — Uitdunnen door te sleunen. Z. SLEUNEN. Die boomkens zouwen wa' moeten uitgesleund wörren.

UITSLEUREN, w., b. — Hetzelfde als Uitsleipen. 'En koeibeest uitsleuren.

— Z. UITDRAGEN.

***UITSLIDDEREN**, w., o. — Z. *UITSLEDDEREN.

UITSLIPPEN, w., b. — Beschimpen, uitlachen met den eenen wijsvinger herhaaldelijk over den anderen te strijken (bij kinderen gebruikelijk), bij D. B. *uitslijpen* en bij K., M. en OPPR. *uitsliepen*, Oostfri. *ûtslipen*. Iemand uitslippen. Slipt'em maar uit. Als de kinderen iemand uitslippen, herhalen zij tevens op eenen schimpenden toon het woord *èpèpè*.

UITSLODDEREN, w., b. — Slodderende laten vallen. Z. SLODDEREN. Gij sloddert al oe' koren uit.

— O., met *zijn*. Afvallen, uitschieten, afschuiven. Uw kousen slodderen uit, trekt ze op. Mijn sloĕfen slodderen uit, omda' ze te groot zijn.

UITSLOĔBEREN, w., b. — Sloĕberende uiteten. 'Et verken heè' zijnen bak schoon uitgesloĕberd.

UITSLOĔFEN, w., o. — Wordt gezeid van een schoeisel waarin de hiel op en neergaat. Die schoenen sloĕfen uit, ze zijn me veul te groot.

UITSLOĔSTEREN, w., b. — Z. SLOĔSTEREN.

UITSLOKKEN (in 't Z. en W. *uitsloĕkən*), w., b. — Slokkend uiteten. Den hond slokt zijne' pot uit.

UITSLOMMEREN (uitspr. *uitsloĕmmərən*), w., b. — Z. UITSLODDEREN. (**Z.** der **K.**)

UITSLŎRPEN, w., b. — Uitslurpen.

UITSME(D)EN, w., b. — Z. Wrdb.

— Fig. Uitsparen, sprek. van den tijd. Ik heb weinig tijd, maar 'k zal toch zien da' 'k 'en uurken uitgesmeed krijg om oe te bezuken.

— Ook van geld dat men uitspaart of afhoudt, niet van 't overtollige, maar van hetgeen men noodig heeft. Ge moet zien da' ge alle maanden 'ne' frang of twee kunt uitsme(d)en om in de pensioenkas te störten. Op die som kan ik gemakkelijk wat uitsme(d)en.

— Insgelijks van geld, dat men bedriegelijk of althans bedektelijk afhoudt van eene som die men ons toevertrouwd heeft. M'nen baas heè

me just vertig frang meegegeven, 'k zal zien da' 'k er wat drinkgeld en n'n reis uitsmee. 't Is best van dieë' jongen mê' gepast geld uit te zenden, want anders smeedt em er altijd eenigte centen uit.

UITSMEUTELEN, w., o., met *zijn*. — Wordt gezeid van eene mat, waarvan de biezen losgaan en uitvallen. (**A.**)

UITSMIJTEN, w., b. — Uitrooien, sprek. van hout- of plantgewas, dat niet mag blijven staan. D. B., T., R., Kl.-Br. Ik zal dat houtgewas hier uitsmijten en er gruunten planten. As dieën boom nie' wördt dragen, dan smijt ek 'em uit.

UITSMICHELEN, UITSMIGGELEN, UITSMIKKELEN, w., b. — Smakelijk uiteten. Z. SMICHELEN, SMIKKELEN. Hij hée' zijn telloor pap al uitgesmikkeld.

UITSMIKSEN, w., b. — Z. UITSMICHELEN.

UITSMILTEN, w., b. — Uitsmelten.

UITSMOOREN, in 't Z. **UITSMOREN**, w., b. — Uitrooken. D. B., R. Laat mij eerst mijn pijp uitsmooren.

UITSMULLEN, w., b, — Smullende uiteten. Den bedelèèr smulde de rijstpap uit, die ik 'em gegeven had.

UITSNIJ(D)EN, w., o., met *zijn*. — *Er uitsnij(d)en*, zich ijlings uit de voeten maken. Den dief snee er uit.

UITSNUTTEN, w., b. — Uitsnuiten. Zijnen neus uitsnutten.

UITSOËKEN, w., b. — Uiteten of uitdrinken. Wordt maar gebruikt in de Gebiedende wijze, als men spreekt tot honden. Soëk 'et uit, Spits!

UITSOPPEN, w., b. — Al soppende ledigen. Neëmt e körstjen brood en sop 'et vet wat uit.

UITSOPPEN, w., b. — Het sop uitsnijden of uitnijpen. Labboonen uitsoppen. 'En boomken uitsoppen.

UITSPAAIEN, w., b. — Uitspitten. Werklieden die 'en bos(ch) aan 't omdoen waren, hebben 'ne' schat uitgespaaid.

UITSPANNEN, w., b. — *Iemand uitspannen*, gerechtelijk zijne have en zijn goed verkoopen, ter betaling zijner schulden. (Ook in Vl. en Zeeland, z. Sch.) As hij mij nie' en betaalt, dan span ek 'em uit. Morgen wördt dieë winkelier uitgespannen. 'Nen uitgespannen boer.

— *Uitgespannen zijn*, het noodige niet meer hebben om behoorlijk huis te houden of zijn werk te verrichten. Zijn twee oudste zonen en zijn dochters zijn getrouwd; als de jongste nu nog soldaat moet wörren, dan is hij heelemaal uitgespannen.

UITSPEEKEN, w., b. — Uitspuwen. (Ook in Brab., z. Sch.) Speek 'et uit.

— Uitspreken, zeggen. Gebruikt in de Geb. wijs in de uitdrukking : *speek het uit, ik zal 't uitzuken* = zeg het maar, dan weet ik het ook. Wordt gezeid tot iemand die hakkelt of zich niet voldoende kan uitdrukken, die naar zijne woorden zoekt.

UITSPELEN, in 't N. der Kemp. **UITSPEULEN**, w., b. — Uitschieten, uittrekken, sprek. van kleedingstukken. (Ook in Brab. en Vl., z. Sch.) Hij speelde gauw zijne' frak uit en hij begost te loopen.

UITSPLIJTEN, w., o., met *zijn*. — Uitrafelen, van kleedingstukken, waarvan de naad losgebersten is. Me' kleed begint aan de mouwen uit te splijten.

UITSPOUWEN, w., b. — Uitspuwen. Nauwelijks had hij daarvan geëten, of hij spouwden alles uit.

— Fig. Zedeloozen praat vertellen. Hij hée' weer wat uitgespouwd.

UITSPRANTEN, w., o., met *zijn*. — Uitstruiken, spranten of scheuten krijgen op den wortel. (**K.**) 'Et koren moet nog veul uitspranten, of 't staat te dun.

UITSPUITEREN (uitspr. *uitspöttərən*), w., o., met *zijn*. — Uitspuiten. Z. SPUITEREN.

UITSPULEN, w., b. — Uitspoelen. Z. Wrdb.

— O., met *zijn*. Weggespoeld worden. T., R., Kl.-Br. 'En heel stuk van den dijk is uitgespuüld.

UITSTAAN, w., o. — Uit den grond opgeschoten zijn, sprek. van gewassen. D. B. Me' koren staat al eenige dagen uit.

UITSTAANS, znw., o. — *Mee iemand* of *iet uitstaans hebben*, er iets mee te stellen hebben, er gemeenschap, betrekking, omgang mee hebben. Ik heb mee' u geen uitstaans. Heddegij daar uitstaans mee? Ik wil met dieë' kérel geen uitstaans meer hebben.

UITSTEĔKSEL, znw., o. — Uitzondering. Ik zal zooveul geven as 'en ander, ik kan toch geen uitstēeksel maken.

UITSTEKELING, znw., m. — Iemand die uitzondering maakt, die niet doet gelijk de anderen. Ik zal maar 'ne' frang geven gelijk de anderen, ik wil alleen geenen uitstekeling zijn.

UITSTEKEN, w., b. — Uitdelven met riek of schup. Patatten uitsteken. Den hovenier héet eenige bloëmbossen veur u uitgesteken. Töif uitsteken.

— Uitrichten, begaan, in ongunstigen zin. D. B. Hij hée' weer wa' uitgesteken. Gij steëkt altijd wa' kwaê perten uit. Wa' mag em nu weer uitgesteken hebben, dat em weeral in 't kot moet?

— Uithangen. D. B. 'En vlag uitsteken. Overal staken vlaggen uit.

— Spr. *Den blauwe(n) veurschoot uitsteken*, z. BLAUW.

— Vermelden, bepalen, Fr. *stipuler*. Die veurwèèrde staat in 't testament uitgesteken.

— O. Uitzondering maken, niet doen gelijk een ander, Fr. *faire exception.* D. B. Waarom moette gij altijd boven andere meiskens uitsteken? Ik zal ook in da' goed werk geven om nie' uit te steken.

UITSTEL, znw., m., niet o. — Fr. *délai.* T., R., J.

— Spr. *Uitstel is geen afstel. Uitstel is zelden wel.*

UITSTELLEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Ook met eenen persoonsnaam tot voorwerp. De pastoor héet 'em veertien dagen uitgesteld om te bichten te komen. Dieë jongen is e jaar uitgesteld veur zijn eerste communie, omdat hij nie' bekwaam was.

— Ten toon stellen. D. B. Gedurende de maand Mei wörret beld van O.-L. Vrouw in de kerk uitgesteld. 'Et Hoogweerdig uitstellen.

UITSTOËBEREN, w., o., met *zijn.* — Uitstuiven. (K.) Hij kwam gelijk 'ne wind de kamer uitgestoëberd.

UITSTOUWEN, w., b. — Uitdrijven. Stouwt de koeien uit naar de wei.

— O., met *zijn.* De schèper is vandaag mè' z'n schapen nie' uitgestouwd.

UITSTRUIKEN, w., o., met *zijn.* — Op den wortel uitschieten, wortelscheuten krijgen, tot eenen struik worden. Terf en koren struiken uit na de' winter. Dat houtgewas struikt gemakkelijk uit.

UITSTUIFBÖ(R)STEL, znw., m. — Borstel, dienende om het stof uit hoeken en voegen te kuischen.

UITSUKKELEN, w., o. met *zijn.* — Al sukkelende buitengaan. Het oud moederke sukkelde de deur uit.

UITTIJKELEEREN, w., b. — Uitdenken, verzinnen. Z. TIJKELEEREN. Hij tijkeleert altijd wat uit. Hoeda' ge zoo iet uittijkeleert, begrijp ek nie'.

UITTJUITEN, w., b. — Z. UITTUITEN.

UITTOBBEN, w., o., met *zijn.* — Uitwoeden. Z. TOBBEN. Laat 'em maar uittobben. 'Et weer is eindelijk uitgetobd.

UITTRAPPEN, w., b. — Z. AANTRAPPEN.

UITTREIFELEN, w., b. — Uitlokken. De valschaard zoekt onze' knecht hier uit te treifelen.

UITTREKKEN, w., b. — Door middel van de photographie afbeelden. D. B., T., Kl.-Br., R. Ik laat mij vandaag uittrekken. Ik ben nog nooit nie' uitgetrokken geweest. — Ook **Trekken.**

— Uithalen, Fr. *dénicher.* R. (Ook in O.-Vl., z. Sch.) 'Ne vogel uittrekken. E konijn uittrekken. Hij héet e meesken uitgetrokken. — Ook **Rooven** en **Uitrooven**.

— O., met *zijn. Er uittrekken*, heengaan. Ik meende Jan in de kamer te vinden, maar hij was er stillekens uitgetrokken.

— In de krijgsloting een gunstig nummer trekken. Piet is er uitgetrokken.

UITTRÈNEN, w., o., met *zijn*. — Z. UITDRÈNEN.

UITTROUWEN, w., o., met *zijn*. — Door trouwen het huis verlaten waar men diende. Die meid is hier uitgetrouwd.
Vrglk. INTROUWEN.

UITTRUGGELEN, w., b. — Z. UITTREIFELEN.

UITTRULLEN, w., b. en o. — Uitrollen. (Z. der K.)

UITTUFFEN, w., b. — Uitspuwen. (K.) Foei! kind, tuft dat uit!

UITTUITEN, UITTJUITEN, w., b. — Uitlachen, spottend hoonen. (K.) Ik mag gee(n) woord spreken, of hij tuit mij uit. As ek tegen dieë' jongen iet zeg, dan staat hij mij daar uit te tjuiten.

UITTUTTEN, w., b. — Z. UITTUTTEREN.

UITTUTTEREN, w., b. — Bij kleine slokjes achtereen of al zabberende uitdrinken. Hij hee' ze' glas weeral uitgetutterd.

UITVAART, znw., v., en in sommige streken o. — Eigenlijk Plechtige lijkdienst, gevolgd van de begrafenis, Fr. *obsèques*, *funérailles*, wordt in de Kemp. veel gebruikt in den zin van Lijkmaal, maaltijd die de familie en de geburen na den lijkdienst en de begrafenis aangeboden wordt. Uitvaart hou(d)en. De uitvaart heeft plaats in het sterfhuis of in eene herberg. Op eene uitvaart wordt er brood met kaas geëten en bier of koffie gedronken.
— Te Antw. heet men *uitvaart* de dienst in de kerk, zonder lijk, en *lijkdienst*, als het lijk er bij is. Bij eene uitvaart staat in de kerk een getimmerte, dat, met een baarkleed overdekt, de kist verbeeldt.
— Laatste dag der kermis. T., R.

UITVAL, znw., m, — Uitslag, uitkomst, afloop, Fr. *résultat*. D. B., R. (Ook in Brab., z. Sch.) Ik vrees dat die zaak geene' goeien uitval zal hebben. Dat is iet, daar ge den uitval nie' kunt van veurzien.

UTVALLEN, w., o. — Uitvliegen, uitvaren. Z. Wrdb.
— Verg. *Uitvallen gelijk 'ne kwa(d)en hond.*
— *Op goe(d) valle 't uit*, op goed geluk af. Ik was van mijne' weg gesukkeld, en ik ging maar voort op goe' valle 't uit.

UITVÈGEN, w., b. — Uitvegen, Fr. *effacer*. Z. Wrdb.
— Fig. Betalen. Iemands schuld uitvègen. 'Et gelag uitvègen.
— In den zin van het Fr. *balayer*, dien de Wrdb. er aan toekennen, gebruiken wij het w. niet.

UITVERKOOP, znw., m. — Uitverkooping. Ik heb die stof goeiekoop gekocht op 'nen uitverkoop.

UITVERKOOPEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Spr. *Iet uitverkoopen gelijk men het ingekocht heeft*, iets voortvertellen gelijk men het hooren vertellen heeft.

UITVETTEN, w., o., met *zijn*. — *Er uitvetten*, snel weghoopen. Ge hadt den dief er is moeten zien uitvetten! (K.)

UITVEZEN, w., b. en o. — Uitvezelen, uitrafelen.

UITVIEREN, w., wdrk. — Zich koesteren bij het vuur, zich warm houden, rust nemen. Ge zij' lank ziek geweest, ge moet oe nu maar 'nen tijd goed uitvieren. Dieë luiaard weet 'em uit te vieren.

UITVIJNEN, w., b. — Uitvinden. (K.)

UITVIJZEN, w., b. — Uitschroeven.

UITVIZILÉEREN, w., b. — Z. UITFINEEREN. (Z. der K.)

UITVLIEGEN, w., o., met *zijn*. — Door den wind uitgerukt worden, sprek. van boomen. T. Deur de' störm van gisteren zijnder verscheidene boomen uitgevlogen.

— *De deur uitvliegen*, weggejaagd worden.

— O., met *zijn*. Fig. Van huis afwezig zijn, gaan wandelen. As ek maar is kan uitvliegen, dan zijn ek weeral kontent.

UITVLUCHT, znw., m., niet v. — Fr. *prétexte, faux-fuyant*. T., R., J.

UITVLUCHTSEL, znw., o. — Uitvlucht, voorwendsel, ongegronde verontschuldiging. D. B. Da' ge daar vertelt, zijn allemaal uitvluchtsels.

UITVUNDEREN, w., b. — Uithooren, polsen, Fr. *sonder quelqu'un*. (K.) Wa' zou i vanzin zijn mee' al da' geld? Ge moest 'em is uitvunderen. Ik zou wel is willen weten wa' vaders gedacht daarover is: ik zal 'em is uitvunderen. — Z. VUNDEREN.

UITVUREN, w., b. — Uitvoeren. Z. Wrdb.

— Met een voertuig wegbrengen. T., Kl.-Br. Mest uitvuren. Bier uitvuren.

UITWAAIEN, w., o., met *zijn*. — Door den wind uitgeworpen worden. T., R., Kl.-Br. Verscheidene boomen zijn uitgewaaid.

— *Zijn eigen laten uitwaaien*, een luchtje scheppen. 'k Gaan me is laten uitwaaien. As ge zoo 'nen heelen dag binnengezeten hèt, dan doeget goed van oe is te laten uitwaaien.

UITWAS, znw., m., niet o. — Fr. *excroissance*. R., J.

UITWASS(CH)EN, w., b. — Ten einde wasschen. T. 'En kuip uitwasschen.

— Van binnen reinigen. T. Potten uitwass(ch)en. 'Nen eemer proper uitwass(ch)en.

— Door wasschen wegnemen. T. Plekken uit de kleeren uitwass(ch)en.

— Versterking van wasschen. T. 'En hemd uitwass(ch)en.

UITWASSEN, w., o., met *zijn*. — Door wassen verdwijnen. T., R. Da' litteeken zal misschien nog wel uitwassen.

— Fig. Da' ge daar misdaan hèt, is iet da' van ze' lèven nie' meer uit en wast.

UITWEE(D)EN, w., b. — Uitwieden.

UITWEGEN, w., o. — Eenen uitweg hebben. Langs waar weegt dieën akker uit?

UITWERKEN, w., b. — *Iet op iemand uitwerken*, hem voor iets doen boeten. T., R., Kl.-Br. As dieën baas iet tegengaat, dan werkt em 'et uit op zijn gasten.

— Wanneer een stouwer of natiebaas volk aanneemt en er een nieuweling tusschen is, op wien men eenen wrok heeft, dan werkt men hem uit, d. i. men werkt zoo hard, dat hij het niet kan bijhouden en het werk moet laten staan. Dan is hij uitgewerkt, uit de ploeg gewerkt, gejaagd. (**A.**)

— *Zijn colère op iemand uitwerken*, zijne gramschap op iemand koelen. De voerman werkte zijn colère uit op ze' peerd, dat 'et nochtans nie' gebeteren kost.

— *Zijne(n) kop uitwerken*, doen wat zijn opgewonden hoofd ingeeft. T., R., Kl.-Br. Daar was niks aan te zeggen, hij moest zijne' kop uitwerken.

UITWEŬNEN, w., o. — Z. UITWOONEN.

UITWINDEREN, w., b. — Uitwannen door den winder of wanmolen. Graan uitwinderen.

UITWITTEN, w., b. — Door witten doen verdwijnen. Ik zal probeeren om die plekken op de' muur uit te witten.

UITWOONEN, Kemp. **UITWEŬNEN**, w., o., met *hebben*. — Buiten het ouderlijk huis wonen, ergens in eene kostschool verblijven. D. B. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) Hij hèet e jaar of drij uitgewoond om Frans(ch) te leeren.

UITWÖRPEN, w., b. — Uitwerpen. Z. Wrdb.

— O. Fluimen uitwerpen. De zieke wörpt geweldig uit.

UITWROOKEN, **UITWRUËKEN**, w., b. — Met geweld uit den grond wringen. Eindelijk heb ik toch dieën boom uitgewrookt gekregen.

UITWRUTEN, w., b. — Uitwroeten.

UITZABBEREN, w., b. — Zabberende ledigen. T., Kl.-Br. Moette nu oe' talloor zoo zitten uitzabberen?

UITZANEN, w., o., met *zijn*. — Bij landb. De melk laten staan totdat al de room er op gekomen is. T., R. Laat 'et melk nog wa' staan, 't is nog nie' uitgezaand.

UITZAVELEN, w., b. — De laag zavel die onder de erf of bouwlaag zit, uitgraven. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) Ik heb mijnen hof laten uitzavelen, maar hij is er weinig mee verbeterd. 'Ne' grond uitzavelen.

UITZET, znw., m., niet o. — Fr. *dot*. J.

— Soort van bleek bier dat veel in Vlaanderen gebrouwen wordt. D. B. 'En flesch uitzet. Gents(ch)en uitzet.

UITZETTEN, w., b. — Verrichten, bedrijven, uitrichten, dikwijls in ongunstigen zin. D. B., T., R. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) Ik heb vandaag nog nie' veul uitgezet. 't Is 'nen brave jongen, maar hij zet weinig uit. Sommige kinderen zetten nie' veel uit in de school. Wat hedde nu weer uitgezet, deugeniet? Wa' kwaê perten uitzetten is 't liefsten dat em doet.

— Bij steenb. De gebakken steenen uit den oven nemen.

UITZETTER, znw., m. — Bij steenb. Werkman die den gebakken steen uitzet.

UITZEVEN, w., b. — Uitziften. (Ook in Limb., z. Sch.) Mèèl uitzeven om de zemelen af te scheiden. Zaad uitzeven.

UITZITTEN, w., o., met *hebben*. — Laat uitblijven, in de herberg zitten. De vader berispte zijne' zoon, omdat hij zoo laat uitgezeten had. Hij blijft heelder nachten uitzitten.

UITZOIEN, w., b. en o. — Uitzieden, uitkoken. Da' vleesch zoit te veul uit. Vleesch uitzoien veur de soep.

— Uit het vat koken. De pap is heelemaal uitgezoien.

UITZONNEN, w., b. — In de zon leggen of hangen om te drogen. (Ook in O.-Vl., z. Sch.) Kleeren uitzonnen.

— Ook o., met *zijn*. De handelaars in dennezaad laten de doppen uitzonnen, opdat ze zouden openspringen en het zaad er uit valle.

UITZUIPEN, w., b. — Z. AFZUIPEN.

UITZWADDEREN, w., b. — Zwadderende uitstorten. Let op da' ge 't melk nie' uitzwaddert.

UITZWALPEN, w., b. — Zwalpende uitstorten. Draagt de kruik recht, ge zult al 'et melk uitzwalpen.

UITZWANSELEN, w., b. — Zwanselende uitstorten, bij D. B. *uitswanselen*. Gij zwanselt al 'et water uit.

UITZWEETEN, w., b. — Bekoopen, bezuren, uitboeten. D. B., T., Sch., R., Kl.-Br. Hij zal 'et deze' keer uitzweeten. Ge hèt mij geslagen, maar ge zullet uitzweeten.

UITZWIJMELEN, w., o., met *zijn*. — Zwijmelend buitentreden. De zatlap zwijmelde de herberg uit.

ULIE, ULLE(N, ELLIE, ELLE(N, ÖLLIE, ÖLLE(N, vrnw. — Ulieden, datief en accus. van Gijlie, Fr. *vous*. Ik heb ulie gezien. Hij héet tegen ölle gesproken.

— Bezitt. bvw. Uw, Fr. *votre*. Ellie vader. Ulie boeken. Ellie huizen Ulie kinderen.

UNIFORM, znw., m., niet o. — Fr. *uniforme*. J.

UPERKEN, znw., o. — Halve pint of vierde van eenen maatpot. (A.) 'En uperke melk. 'En uperke garnaat.

Kil. Uperken, *cheopina*, *cyathus*.

— In de Kemp. heet men *huëperken* een maatje of potje, dat men overschudt in eenen grooteren pot, zoodra het gevuld is.

UUR, znw., v., niet o. — Fr. *heure*. D. B., T., R., J.

— *'En geslagen uur*, een vol uur. R. Ik heb 'en geslagen uur zitten wachten.

— Spr. *Van uur noch tijd weten*, z. TIJD.

— *Weten wat uur het is* of *weten hoe laat het is*, gestraft worden. R.

— *Van iet zooveul weten als van de uur van zijn dood*, er niets van weten.

UURWIEL, UURRAD, znw., o. — Bij horlogemakers. Het wiel dat de uren verdeelt, zoodat het maar één slaat als het één is, drie als het drie uren is, enz.

UUST, tw. — Dient om stilte te bevelen. Uust! de spreker ga' beginnen.

UVEREN, w., o. — Z. NUVEREN. (O. der K.)

Kil. Uveren, *avere*, *concupiscere*.

UWE, vrnw. — Wordt door sommigen, vooral te Antw., gebruikt voor Gij, als zij iemand beleefd willen aanspreken. Héet Uwe da' gezien? Ik zal Uwen in tijds verwittigen.

't Is eene verkorting van UEdele.

V.

VA, znw., m. — Vader in de kindertaal. Daar is va. Geeft va 'ne' kus.

VAAG, bvw. — Onbebouwd, Fr. *inculte*. Vage grond. Vaag land. Hij hêe' veul vage grond liggen.

— *Vaag liggen*, niet bebouwd, niet bewonnen worden, Fr. *être en friche*. D. B. Dieë grond leet hier al lank vaag. Hij laat zijn beste gronden vaag liggen.

Vaag liggen is niet hetzelfde als *braak liggen*.

VAAIER, VAAR (uitspr. *voar*), vrklw. *vaaierken* en *vaarken*. — Vader, Fr. *père*. Wordt enkel gebruikt om met zekere minachting te spreken. Hij derft zijn eigen vaaier slagen. De zeunen en dochters gaan gekleed gelijk eêlmanskinderen, terwijl hun vaar honger lijdt. 'Nen ouwe vaaier. Een zoon, van of tot zijnen vader sprekende, zal dezen nooit vaaier, doch altijd vader noemen. Vrglk. MOIER.

VAAK, znw., m. — Lust tot slapen. Z. Wrdb.

— *Klap* of *praat veur de(n) vaak*, flauwe, ongegronde redenen. Al dat hij vertelt, is praat veur de' vaak.

— Spr. *Vaak tusschen zijn tanden hebben*, honger hebben.

VAAKACHTIG, bvw. — Slaperig. R. (Ook in Vl. en Brab., z. Sch.) Ik ben vandaag zoo vaakachtig.

VAAKBIETERS, znw., m., mrv., **VAAKLUIZEN**, v., mrv. — *De vaakbieters* of *vaakluizen bijten*, zegt men van een kind dat door den vaak gekwollen wordt en lastig is.

VAAM, znw., v. — Hetzelfde als Vaiem, zooveel als men met de uitgestrekte hand afmeten kan. D. B., T., R.

VAAN, znw., o., niet v. — Z. Wrdb. T. (Ook in Brab., z. Sch.)

— Kerkbanier, standaard. D. B. In de processie wörren de vanen van de kerk gedragen. Die kerk bezit köstelijke vanen.

— Fig. Hemdslip. In ze' vaan loopen. Hij kwam in ze' vliegende vaan de trappen afgeloopen. Ze' vaantje steekt uit zijn broek.

— Spr. *Me(t) opgesteken vaantje*, naar eene voorgewende reden.

— *Me(t) e gestreken vaantjen afkomen*, met angst, half bevreesd.

— *Naar de vaantjes zijn*, ten ondere zijn, mislukt, naar de maan, bijna dood. Dieë koopman is naar de vaantjes. Mijn horloge is naar de vaantjes. Moet em nog ziek wörren, dan is em naar de vaantjes.

— *Loopt naar de vaantjes*, loop naar den drommel. Loopt naar de vaantjes mee' oe' vodden!

VAAR, znw., m. — Z. VAAIER.

VAART, znw., v. — *Vaart hebben*, niet gewend worden, heimwee hebben. (K.) Ik heb daar in den beginne veul vaart gehad. Vaar(t) et oe nie' da' ge getrouwd zijt? Neen, ik heb er geen vaart van.
— Zoo ook *vaart ondervinden*, gevoelen dat iets vaart.

VAARTBRUG, znw., v. — Draaibrug over eene vaart.

VAARTDIJK, znw., m. — Dijk langsheen eene vaart.

VAARTKAPOEN, znw., m. — Schimpnaam dien men geeft aan vaartschippers, scheepslossers en ander volk dat aan de vaart werkt en doorgaans ruw van taal en zeden is.

VAARTPÈÈRD, znw., o. — Peerd dat gebruikt wordt om de schuiten te trekken op eene vaart.

VAARTSCHIPPER, znw., m. — Schipper op eene vaartschuit.

VAARTSCHUIT, znw., v. — Trekschuit, schuit die gewoonlijk op eene vaart door peerden of menschen getrokken wordt.

VAARTSTRENGEN, znw., v., mrv. — Strengen waar de peerden aan gespannen zijn, die vaartschuiten trekken.

VAARWEG, znw., m. — Bij landb. Rijweg tusschen twee velden. (K.)
Kil. Vaer-wegh, *actus: via per quam jumentum vel vehiculum agere licet.*

VAARWEL, znw., m., niet o. — Fr. *adieu*. J.

VACHTEN. w., o. — Vechten, Fr. *se battre*. (N. der K.) Ze waren daar aan 't vachten. Elders **Vichten.**

VADDERIK, znw., m. — Vadsigaard. 'Ne vadderik van 'ne' jongen.

VADDIG, bvw. — Lui, vadsig, Fr. *indolent, paresseux*. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) 'Ne vaddige knecht. Jongen, ge zij' veul te vaddig.
Kil. Vaddigh, *flaccidus, torpidus, piger.*

VADER, znw., m. — Wegens het verschil tusschen *vaaier* of *vaar* en *vader*, z. VAAIER.
— Z. MOEDER.

VADEREN, w., o. — Dikwijls « vader » zeggen. D. B. 't Is vader van hier en vader van daar, hij doet iet van vaderen. Jongen, ik had liever dat ge wa' minder vaderde en wa' meer werkte.

VADERKENSDAG, znw., m. — Allerkinderendag, Fr. *le jour des Innocents*, zoo genaamd omdat de kinderen alsdan kleederen van vader en moeder aantrekken. (Ook in Brab. en N.-Br., z. Sch.)

VADERLAND, znw., o. — Z. Wrdb.
— Spr. *Iet doen veur 't vaderland*, veel moeite doen, fel werken. Hij héet al wa' gedaan veur 't vaderland!

VADERONS, znw., m. — Het Onze Vader, het gebed des Heeren, Fr. *l'oraison dominicale*.

— Fig. Korte tijd, oogenblik, amerij, Fr. *instant, moment*. As ge 'ne' vaderons wacht, dan gaan ek mee.

— *Iet kunnen gelijk zijne(n) vaderons*, het zeer wel kennen. R.

VADS, znw., v. — Lui, vadsig mensch. Wat 'en vads van 'ne' jongen! Die meid is 'en eerste lui vads.

VADSIGAARD, znw., m. — Vadsige mensch.

VAGEBONDER, znw., m. — Vagebond, havelooze kerel, Fr. *vagabond*. Hij was gekleed gelijk 'ne vagebonder.

VAGEVIER, znw., o. — Vagevuur. Fr. *purgatoire*.

— Fig. Groot lijden. (Ook in Brab. en Vl., z. Sch.) Zij vagevier hebben op de wereld. 't Is daar oprecht e vagevier in dat huis.

***VAK**, bvw. — « Behendig, gemakkelijk. Hij doet dat vak. » Sch. geeft dat w. voor de Kemp.

VAL, znw., m. — Z. Wrdb.

— Spr. *Naar de(n) val gaget (gaat het) al.*

— Helling, glooiing, Fr. *pente*. Het dak hee' geene' val genoeg. Dieë grond héet hier weinig val. Het water heeft hier geene' val genoeg.

— Bij trapmakers. De breedte eener trede (in eene trap) van af elke voorkanttrede tot voorkanttrede, Fr. *giron*.

— *Val hebben*, passen, voegen. 't Hée' nu weinig val om 'em te gaan spreken. Ik zal oe is komen bezuken as 'et val héet.

— *Ievers val op hebben*, er op vallen, het geerne doen. Ik zal da' nog wel is doen, maar vandaag heb ek er geene' val op.

VAL, znw., v. — Z. Wrdb.

— IJzeren of houten deur, liggende boven eenen kelder, keldervaI. De val staat open, ge kunt in de' kelder zien zonder licht.

— Houten deur, liggende boven eenen zoldertrap of steektrap, zoldertrap. Past op da' ge mee oewe' kop nie' tegen de val stoot, as ge naar de' zolder gaat.

VALAVEND, znw., m. — Avondschemering, het vallen van den avond, Fr. *crépuscule du soir*. D. B. Hij kwam hier in de' valavend aan.

VALIES, znw., v., niet o. — Fr. *valise*. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) J.

VALLEKEN, znw. o. — Z. Wrdb.

— Bij behangers. Reepel stof, gewoonlijk met eene franje of een kanten boordsel omzet, en die vastgemaakt wordt aan een plankje dat boven een venster aangebracht is.

VALLEN, w., o. — Fr. *tomber*. Z. Wrdb.

— Verg. *Vallen gelijk 'en hout, gelijk 'ne steen*, plots. *Op iemand vallen gelijk den duvel op Geeraard*, z. DUVEL.

— *Overrug vallen*, achterover vallen. R.

— Spr. *Het lot valt altijd op Jonas*, de ongelukken treffen altijd dezelfde menschen.

— *'t Is gelijk 't valt, zee den dekker, en hij rolde van 't dak.*

— *Op zijn tong nie(t) gevallen zijn*, z. TONG.

— *Er deur vallen*, in een lied of gezang blijven steken of er nevens zingen. T., Kl.-Br.

— *Deur de mand vallen*, z. MAND.

— *Uit de locht komen gevallen*, niet weten wat er gaande is, of waarover men spreekt.

— *Als de locht valt, zijn we allemaal dood*, of : *zijn al de musschen dood*, of : *zijn al de vogelen gevangen*, zegt men wanneer iemand ongerijmde veronderstellingen maakt. T., Kl.-Br.

— *Me(t) vallen en opstaan geraakt 'ne mensch deur de wèreld.*

— *Alles is meugelijk, behalve omhoog vallen.* R.

— *Van zijne(n) center vallen*, z. CENTER.

— *Van zijne(n) stek vallen*, z. STEK.

— *Van zijne(n) sus vallen*, z. SUS.

— *Van zij(n) zelven vallen*, z. ZELF.

— *Van de brug in 't water vallen*, z. BRUG.

— *Op* of *in iet vallen*, het goedkeuren of bijstemmen, er behagen in nemen of geerne doen. D. B., T., R. Ik heb 'em 'ne' goeie' veurstel gedaan, maar hij vielder nie' in. Ik val nie' hard op dat huis, anders zou ek 'et koopen. Ik heb oe gezeed van nog eens terug te komen, maar gij valt er lijk niet op.

— *Over iet kunnen vallen*, bij machte zijn om het te betalen. Ik zou gèren dieèn boëk koopen, maar ik kander nie' over vallen.

— Bij metsers. Welvingsgewijs metsen, de steenen zoo leggen, dat zij over de voorgaande laag hellen. Als men aan de schalmlaag gekomen is, begint men te vallen. Om het gewelf van eenen oven te metsen, moet men vallen. D. B.

— Bevallen, in de kraam komen, enkel in de Onb. wijze. Hfft. Zij kan alle dagen vallen.

— Ook *in duigen vallen* en *in tweeën vallen*. Zij is gisteren in duigen gevallen.

— Wordt veel gebruikt voor *zijn* in uitdrukkingen als de volgende : Hij is nie' lui gevallen. Gij zij' nog nie' pluis gevallen. Hij is nie' vies gevallen, enz. — De pataten vallen maar klein dees jaar. Die stof valt wat dier. As dat huis wa' kleinder viel, ik kocht 'et.

— *Daar valt niet van*, dat mag niet zijn. T., Kl.-Br. Daar valt hier nie' van te slapen, maar van te werken.

VALLING, znw., v. — Verkoudheid, ontsteking van het slijmvlies der keel of verkoudheid in het hoofd, Fr. *rhume*. D. B., Sch., Hfft. 'En valling hebben in de' kop. Hij héet 'en zwaar' valling op de börst. Ik heb 'en valling gepakt mè' gisteren avend in den trek te staan. Sommige mens(ch)en zijn onderhevig aan vallingen.

VALPLANK, znw., v. — Z. SPEELBERD.

VALS(CH), bvw. — Z. Wrdb.

— Verg. *Zoo vals(ch) als Judas, als 'en kat.*

— Leugenachtig. Iemand vals(ch) maken (hem leugenachtig maken). 'Nen toon vals(ch) maken (iemands valsche getuigenis bewijzen). T., R., Kl.-Br.

VALS(CH ERIK, znw., m. — Valschaard, Fr. *homme faux, double.* D. B. (Ook in Limb., z. Sch.)

***VALVEKEN,** znw., o. — « Een veken dat vanzelf toevalt of toedraait. » Z. de verdere beschrijving daarvan bij Sch., die het w. geeft voor Brab. en de *Kemp.*

VAN, vz. — Fr. *de.* Z. Wrdb.

— Wij gebruiken dikwijls *van*, waar de Noord-Nederlander *aan* bezigt. Sterven van de tering. Ziek liggen van de körts D. B., T., R., Kl.-Br.

— *Als ik van u (hem, heur, hun) was*, als ik in uwe (zijne, hare hunne) plaats was, Fr. *si j'étais à votre (sa, leur) place.* Dit is geen gallicisme, maar eene dialectische uitdrukking; integendeel *si j'étais de vous* is een flandricisme.

— *Van dat, van als, van zoogauw dat*, zoodra, Fr. *dès que.* Van dat ek hier gekomen ben, héet hij mij willen benadeelen. Van zoogauw dat hij mij zag, kwam hij naar mij toegeloopen.

— *Van te veuren, van veure(n)s*, te voren, Fr. *d'avance.* Ik heb 'et oe van te veuren gezeed, maar ge wilt nie' luisteren. Ge moet da' van veurens doen.

— De uitdrukkingen *van de(n) middag, van de(n) morgend, van (den) avond, van de week, van (den) nacht, van 't jaar*, enz. zien zoowel op eenen toekomenden als op eenen verleden tijd. Hij hée' van de' noen bier geweest. Ik zal van avend nie' thuis zijn. Ze is van de week getrouwd. 't Zal van de' nacht nog donderen.

— *Van alle*, allerlei, allerhande. Daar komt van alle volk bijeen. In zijnen hof staan van alle bloëmen. Ik heb van alle vogels.

— *Van her*, z. VANHER.

— *Van nu af hin*, z. HIN.

— *Van de beest*, z. BEEST.

— *Van 't zot*, z. ZOT.

— *Van langerhand*, allengskens, Fr. *peu à peu.* D. B. Hij wordt van langerhand al zieker en zieker.

— *Van s gelijken*, desgelijks, Fr. *pareillement.* D. B., T., Kl.-Br. (Ook in Brab., z. Sch.) Ik wens(ch) oe van s gelijken. Goeien avend, Frans! Van s gelijken, Piet!

— *Van over lank*, sedert lang, Fr. *depuis longtemps.* D. B. Ik hem da' van over lank al hooren zeggen. Zoo ook *van over eenige dagen, van over drij maanden, van over jaren*, enz.

— Achter een werkw. in den lijdenden vorm gebruikt men meest *van*, zelden *deur.* D. B., R. Hij wier' van de' meester gestraft. Die schilderij is nog van Rubens geschilderd. Dezen boëk is van 'ne' groote' geleerde geschreven.

— *Er willen van af zijn*, z. AF. T., R., Kl.-Br.

— *Van iet nie(t) willen zijn*, er geen deel willen van uitmaken. T, R., Kl.-Br. Ik wil van die maatschappij nie' zijn. Hij wilt van de' gemeenteraad nie' zijn.

— *Van achterna(ar)*, achterna. T. Den hond liep mij van achternaar. De straatjongens riepen 'em van achterna.

— *Van* komt voor in uitdrukkingen als de volgende : 'En heks van e wijf. 'Nen deugeniet van 'ne' jongen. 'Nen hecht van e peerd. 'En snoepster van e meisken, enz. R. Z. INLEIDING, blz. 84.

— Men gebruikt *van* voor *te* aan het hoofd van verkorte onderwerps- en voorwerpszinnen, wanneer de hoofdzin voorafgaat. Het is nie' schoon van zoo te handelen. Hij is vanzin van morgen te vertrekken.

VAN, znw., m. — Familienaam. Z. Wrdb. Hoe heet ze mee heure' van?

— Het woordje *de*, *van* of *van de*, dat de namen van vele edele families voorafgaat, Fr. *particule nobiliaire*. Hij is feer op z'ne' van. Hij hee' ne' van veur z'ne' naam.

VANDAAG, bw. — Fr. *aujourd'hui*. Z. Wrdb.

— Gep. w. *Vandaag of morgen* (*mergen*), eerlang. R. Da' zal vandaag of morgen gebeuren. Vandaag of mergen zal hij verongelukken.

— *Den dag van vandaag*, tegenwoordig. Daar is den dag van vandaag weinig te verdienen.

— *Komt hij er vandaag niet, dan komt hij er morgen*, zegt men van iemand die zich volstrekt niet haast.

VANDAAN, bw. — Van die plaats, herkomstig. Z. Wrdb.

— Sch. mist, wanneer hij zegt dat dit w. in Antw. en de Kemp. niet gebruikt wordt; het is er integendeel zeer gemeen. Waar komt em vandaan? Ik weet nie' uit welke stad of van welk dörp hij vandaan is, enz. zijn uitdrukkingen die men dagelijks hoort.

VANDEEG, bw. — Terdege, fel, geweldig. (Ook in Brab., z. Sch.) 't Zal te nacht vandeeg vriezen. Ik heb vandeeg moeten loopen om den tram nog te hebben. Die boomen zijn sedert eenige jaren vandeeg gegroeid. De boter was vandeeg dier. De kinderen wören vandeeg stout. 't Is vandeeg schoon weer. Hij was vandeeg ziek.

— Ook gebezigd als bvw. Jan is 'ne vandegen drinker gewörren.

VANDEUR, bw. — *Er vandeur*, weg, voort. T., R., Kl.-Br. Hij is er vandeur getrokken. Hij liep er vandeur. Er stillekens vandeur muizen.

VANDOEN, bw. — Noodig. (Ook in Brab., en O.-Vl., z. Sch.) 't Is nie' vandoen da' gijlie daar met tweeën hennengaat : ééne man is genoeg. Hij hée' zijne' werkman afgedankt, omdat hij 'em nie' meer vandoen had. Ik hem niemand vandoen.

— *Het vandoen, het groot vandoen hebben*, arm, zeer behoeftig zijn. T., R., Kl.-Br.

VANEEN, bw. — Van elkander. Z. Wrdb.

— Gescheiden, sprek. van een huwelijk. Man en vrouw zijn vaneen (leven gescheiden, wonen niet meer samen).

— Vormt veel samengestelde werkwoorden, die in de Wrdb. niet voorkomen, zooals: *vaneenbijten, vaneenbreken, vaneenbrokkelen, vaneendoen, vaneendouwen, vaneenkerven, vaneenkappen, vaneenkloppen, vaneenkrabben, vaneenkrijgen, vaneenpletteren, vaneenscheuren, vaneenslagen, vaneensnijden, vaneenstampen, vaneenstompen, vaneensteken, vaneentrekken, vaneenvallen, vaneenwruten*, enz.

VANEGAT, znw., o. — Vensterken in de naald van eenen kerktoren, ver boven den klokkestoel, waar een vaandel kan uitgestoken worden.

VANG, znw., v. — Bij landb. Het gedeelte van het lijf van een hoorndier tusschen de billen en den buik.

— Bij vleeschhouwers. Een stuk vleesch uit de vang.

Kil. Vangh, vanck, *pars carnosior bovis sub ventro circa femora sive femina, quæ manu capitur attractaturque ad explorandam et tentandam bovis pinguedinem.*

VANG, znw., v. — Bij mulders. Soort van breeden reep, die rond het vangwiel sluit om den gang van den molen te stuiten, Fr. *frein*. D. B.

— Bij horlogemakers. IJzeren staaf die in de keep van het vangwiel valt om den slag te sluiten, als het genoegzaam geslagen heeft, ook *klink* en *wals* genaamd.

VANGHAAK, znw., m. — Bij mulders. Eene plank met eene groef of kerf waarin de prangbalk rust, wanneer hij, opgetrokken zijnde, het vangwiel niet klemmen moet. D. B.

VANGKOP, znw., m. — Bij mulders. Dik uiteinde van de vang, tegenover het ander uiteinde dat vast is aan den prangbalk, bij D. B. *vanghoofd*. De vangkop ligt vast aan een stuk hout, dat men het *kalf* heet.

VANGREEP, znw., m. — Bij mulders. Koord, waarmede men den prangbalk uit den vanghaak trekt, als men den molen wil stilleggen. D. B.

VANGTAND, znw., m. — Bij stroodekkers. Getand ijzer dat men op de dekroeden zet, om ze neer te drukken.

VANGWIEL, znw., o. — Bij mulders. Groot kamwiel aan de as van den windmolen, dat men in de vang klemt, als men den molen wil stilleggen. D. B.

— Bij horlogemakers. Het wiel waar de vang of klink in valt om den slag te sluiten.

VANHER (uitspr. ook *vanhaar, vanheir*), bw. — Opnieuw, Fr. *de nouveau*. Hij is vanher getrouwd. Doet da' vanher. Vanher beginnen.

V. D. noemt dit w. verouderd. In de Kemp. en te Antw. leeft het nog, evenals in 't Hag., 't Hasp. en Kl.-Br. (z. R.)

VANKANT, bw. — Terzijde, Fr. *de côté*.

— *Zijn eigen vankant hou(d)en*, zich niet laten zien.

— *Iemand vankant maken* of *helpen*, hem ombrengen, vermoorden.

— *Zijn eigen vankant maken*, het hazenpad kiezen, gaan loopen.

— Zich zelfmoorden. Hij hèè' zijn eigen vankant gemaakt.

— *Iemand vankant zetten*, hem zijne plaats ontnemen. R.

VANNEER, bw. — Wordt hier en daar gehoord voor Wanneer, Fr. *quand*. T., R.

VANONDER, bw. — *Er vanonder*, weg, voort. Hij is er stillekens vanonder getrokken.

VANZELFS, ook **VANZELVER**, bw. — Vanzelf. Da' spreèkt vanzelfs. Da' ga' vanzelver.

VAPEUR, znw., m. — Spoortrein. Met de' vapeur vertrekken. De vapeur komt om vier uren aan.

— Gemetseld komfoor. In de' zomer maken wij ons eten op 'ne' vapeur gereed.

— Bij landb. Soort van tuifschup met omgebogen zijranden om heischadden te steken.

VĀR, bvw. — Hetzelfde als Ver, Fr. *loin*.

VĀR, znw., m. — Stier, Fr. *taureau*. De Wrdb. vertalen het door *jeune taureau*.

— Spr. *Met den hoop doet men 'ne(n) vār dood*, met den hoop kan men den sterkste meester. (**K.**)

— *Zoo zuur zien als 'ne vār. Zoo moedwillig, zoo koppig als 'ne vār.*

VAREN, w., o., met *zijn*. — Vervaren, ergens heen zijn. D. B. Waar mag zijnen oudste zoon gevaren zijn? Ik weet nie' waar hij gevaren is.

— Rijden, Hgd. *fahren*. (**N.-O.** der **K.**) Mè' kar en pèèrd varen. Wij zullen maar over de' steenweg varen, want in de straat is 't te slijkachtig.

Kil. Vaeren, *vehi curru*.

— Met drift of geweld iets beginnen of iemand bejegenen. (**Z.** der **K.**) Hij voer aan 't eten zonder e kruis te maken. De kat voer aan den hond. Den hond voer mij toe om mij te bijten.

— Iets ontmoeten of beleven dat bevreemdt, verheugt of bedroeft. D. B., T., R. Zoo ben ek daar gevaren en, gelijk ik daar voer, kundegij ook varen. Zoo! den hond héét oe gebeten? Zoo moette precies varen, waarom laatte 'm nie' gerust! Vertelt is, hoeda' ge gevaren zijt. « Men komt den heer 't Serclaes boodschappen, dat hij naar het Schepenhuis moet gaan om te hooren hoe de onderhandelaars *gevaren* zijn. » (CONSCIENCE. *Everhard 't Serclaes*, 2.)

— *Aardig, vies, wonderlijk varen*, iets vreemds, zonderlings tegenkomen, een wonderlijk voorval hebben. Ik ben daar aardig gevaren. Het schijnt dat hij daar vies gevaren is.

— *Goed, wel, gelukkig varen*, gelukkig zijn, goed zijn met iets. Ge zult goe' varen as ge naar mijnen raad luistert. Drinkt e glas bier, ge zult er beter mee varen as met dieë' vuile' jenevel. Ik voer daar ten uiterste wel.

— *Slecht, kwalijk varen*, tegenspoed hebben, slecht zijn met iets. Ik heb ook van da' kunstmest gekocht, maar ik bender slecht mee gevaren. Hij wou den hond plagen, maar hij voer er kwalijk mee.

— Wordt gebruikt als hulpwerkwoord, om eene daad of eenen toestand uit te drukken die voortduurt. (K.) Hij vaart daar staan gapen. Gij voert daar loopen gelijk 'ne schooier. Den hond héet hier den heelen nacht varen bassen. Wa' volk vaart hier altijd dwalen?

— In de beteekenis van het Fr. *naviguer* zeggen wij nooit *varen*, maar altijd *vèren*.

VAREN, *vaarde* en *voer*, *gevaard*, w., o. — Vreemd, ongewoon voorkomen, eenen wonderen indruk maken. D. B., T., R., Hfft. *Varen* is het tegendeel van *handen*. De weelde vaart niet. 'Et moet oe varen da' ge nu in zoo e groot huis woont. Varen?... 't vaart en 't handt mij. 't Vaart mij dat ek niks te doen heb. Hij is terug naar buiten gekomen, 'et voer 'em te hard in de stad. Omdat ik gewoon ben 'en klak te dragen, varet mij geweldig as ek 'nen hoed moet opzetten. Hij zou 'et in zijne' nieve' post wel gewoon zijn geraakt, maar 't eten vaarden 'em te veul. Dat huis hee' mij in den eerste fel gevaard, maar nu ben ek er aan gewoon. 't Zal oe varen, meisken, as ge eens getrouwd zijt.

— *Het zal zijn botten varen*, z. BOTTEN.

Kil. Vaeren, *tædere* et *desuetudine affici*.

VAREN, znw., v., mrv. — Fr. *fougères*.

— Woordenspel. *Hij zal varen plukken*, 't zal hem varen. (K.) Z. VAREN.

VĀRRE(N)S, bw. — Z. VERRE(N)S.

***VAS**, znw., o. — « 1° Knor, knorvleesch; 2° hals, stroot. » Sch. geeft dien vorm voor Brab., Antw. en Kemp. Z. FAS.

VAST, bvw. — Z. Wrdb.

— Gesloten, in 't slot. De deur is vast.

— Verg. *Zoo vast als 'ne muur*.

— *Vast zijn*, zwanger zijn.

— Bw. Dichtbij. Hfft. Hij woont hier vast bij. Dat huis staat vast aan de kerk.

— Zeker. Z. Wrdb. Woordenspel: *Vast als ge geen eten he(b)t*, antwoordt men als iemand zegt: Ja vast, voor: ja zeker.

— Gep. w. *Vast en zeker, zeker en vast, stellig en vast*.

VASTDOEN, w., b. — Sluiten, in 't slot doen, Fr. *fermer*. Doet de deur vast, as ge aangaat.

VASTELAVEND, znw., m. — Vastenavond.
— Rijm :

Vastelave(n)d,
Dikken David,
Dikken buik,
T' Paschen is de Vasten uit.

VASTELAVENDMUTS, znw , v. — Zotskap. 'En vastelavendmuts mee' 'en belleken op oewe' kop en wa' witsel in oe' gezicht, dan hedde gee(n) mombakkes vandoen.

VASTELAVENDZOT, znw., m. — Vastenavondsgek, iemand die op Vastenavond vermomd en verkleed over de straat loopt.

VASTELAVENDZOTTEKEN, znw., o. — Sneeuwklokje, Fr. *perce-neige*, Lat. *Galanthus nivalis.*

VASTEN, znw., m., niet v. — Fr. *Carême.* T., R., J.

VASTEN, w., o. — Z. Wrdb.
— *Naar iet nie' vasten*, het kunnen missen. R. Ge moet mij seffens nog nie' betalen, ik vast er nie' naar.

VASTENBIER, znw., o. — Krachtig bier, bestemd om in den vastentijd gedronken te worden. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.)

VASTENBUL, znw., v. — Bisschoppelijke omzendbrief voor den Vasten, Fr. *mandement de Carême.* D. B., T , R. De vastenbul wordt op den preekstoel afgelezen.

VASTGERAKEN, w., o., met *zijn.* — Vastraken. Z. Wrdb.
— Zwanger raken.

VASTHEBBEN, VASTHEMMEN, w., b. — In zijne macht hebben, Fr. *tenir.* D. B.
— Begrijpen, iemands inzicht doorgronden. Ik had 'em al lank vast, eerdat em tien woorden gesproken had. Sommigen verstonden nie' wat de spreker wilde zeggen, maar ik had 'et seffens vast.
— Bedriegen, foppen. (Ook in Brab. en Vl., z. Sch.) Dieë smous hée' mij leelijk vastgehad.
— Iemand iets betaald zetten. D. B. Wacht maar, manneken, ik zal oe ook nog wel is vasthebben !

VASTHOU(D)EN, w., b. — Z. Wrdb.
— Spr. *Hij hee(ft) gedaan me(t) vasthou(d)en*, hij is in ongenade gevallen, hij wordt niet meer geteld.

VASTHOU(D)ER, znw., m. — Spottend gezeid van eenen speler in eene harmoniemaatschappij, die juist nog geen meester is. (Lier.) Wij hebben zeker dertig man !... Ja, maar daar zijn tien vasthouwers onder !
— Gierigaard, vrek. 't Is schand, zoo 'nen rijke vasthouwer.
— Spotnaam voor eenen aanhanger der behoudsgezinde of der doctrinaire partij.

VASTLIGGEN, w., o. — Onbebouwd, onbewerkt liggen. Hij laat zijnen beste' grond vastliggen. 'En deel van die akkers is bezaaid, maar 'en ander deel lee' nog vast.

VASTNEMEN, w., b. — In de handen nemen.

— Bedriegen, beetnemen, foppen. T., R. Hij hée' mij leelijk vastgenomen.

— Iemand iets betaald zetten. Hij hée' mij gefopt, maar 'k zal 'em ook wel is vastnemen.

VASTSCHĀRREN, w., b. — Vastgrijpen, Fr. *empoigner*, *saisir*. Hij schārde mij vast en hij goeide mij op de' grond. Z. SCHĀRREN.

VASTSPETEN, w., b. — Met spelden vasthechten. R., Kl.-Br. (Ook in Brab., z. Sch.) Speët me' kleed is vast. Z. SPETEN.

VASTSPIEËN, w., b. — Door middel van spieën vastmaken.

VASTSTAAN, w., o. — Fig. In 't nauw gebracht zijn, niet meer kunnen antwoorden. Bij de derde vraag stond hij vast.

VASTVIJZEN, w., b. — Vastschroeven.

VASTZETTEN, w., b. — Fig. Iemand bij het ondervragen in 't nauw brengen, zoodat hij niet meer weet wat antwoorden. De pastoor zetten 'em vast mee' 'en vraag uit de H. Geschiedenis. Ze zullen 'em nie' gemakkelijk vastzetten.

VASTZWEEPEN, w., b. — Bij timmerl. Z. ZWEEPEN.

VAT, znw., o. — Z. Wrdb.

— Spr. *Het vat geeft uit dat het inhee(f)t*, iemand met een bedorven hert vertelt ontuchtige redenen.

— *Hij drinkt e vat me(t) reepen en al, en dan vraagt hij nog naar 't schort van den brouwer*, gezeid van een grooten dronkaard. (A.)

— *'En heilig vat me(t) verdoemde reepen*, een schijnheilige, iemand die den vrome uithangt en doorslecht is. Bij D. B. *een heilige test met eene verdoemde oore*.

— Beukenoot of boekweitgraan in het raadsel :

Hol vat,
Vol vat,
Drij ruggen
En geen gat.

***VATTERKEN**, znw., o. — « Dikke vod om er 't heet strijkijzer mee vast te houden. »

Sch. geeft dat w. voor Turnhout.

VECHTEN, Kemp. **VICHTEN**, in 't N. ook **VACHTEN**, w., o. — Fr. *se battre*.

— Verg. *Vechten gelijk de hanen*.

— *Haar en pluim vechten ; vechten dat de haren stuiven*, z. HAAR.

— Fig. Moeite doen om iets te overmeesteren. Tegen de' vaak vechten. Ik zal tegen da' werk te vechten hebben. Kunde oe' telloor soep nie' uitkrijgen?... Ik moet er tegen vichten om ze uit te krijgen.

VECHTERSVOLK, VICHTERSVOLK, znw., o. — Menschen die voor een niemendal ruzie maken en vechten.

VECHTHAAN, VICHTHAAN, znw., m. — Haan die in de hanegevechten gebruikt wordt.

— Fig. Iemand die geerne vecht, vechtersbaas. Jan is 'nen eerste vechthaan.

VECHTMER(K)T, VICHTMER(K)T, znw., v. — Vechterij, vechtpartij. Let op, da' zal op 'en vechtmert uitloopen.

VÈÈG, znw., v. — De daad van eens te vegen, vlek of streep door vegen veroorzaakt. Gij hèt 'en zwarte vèèg op oe' gezicht. Hij gaf mij 'en vèèg met de' verfbörstel. De muur is nie' goed gewit, hij is vol vègen. Wie héet die vègen op mij' papier gemaakt? Nog eenige vègen met den börstel, en de deur is geschilderd. « De beelden waren besmet met zwarte *vegen.* » (CONSCIENCE. *Simon Turchi*, 16.)

— Slag met de hand, oorveeg. R., Kl.-Br. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) Iemand 'en vèèg om zijn ooren geven. Hij kreeg daar 'en goei vèèg.

— Schamp, zijdelingsch verwijt. R., Kl.-Br. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) Hij is altijd genegen om iemand vègen te geven. Ik kreeg 'en vèèg van hem.

— Nadeel dat iemand ons berokkent, hinder, schade. T., Kl.-Br., R. Hij hée' mij daar 'en geweldige vèèg gedraaid. Ik heb leelijk de vèèg gehad met dat onweer: al mij' koren is verhageld.

— *De vèèg weghebben*, eene ziekte of een gevreesd ongeluk op den hals hebben. T., R. Hij héet de vèèg weg met bij dieë' zieke te komen (hij is met dezelfde ziekte besmet geworden). Zij héet de vèèg eweg (zij is bedrogen).

— *'En vèèg weghebben*, zinneloos zijn. T. Ge zie' genoeg dat hij 'en vèèg eweghceft.

— Dronken zijn. R. Hij had gisteren avond 'en felle vèèg eweg.

VÈÈG, VÈÈGEZELSOOR, znw., m., zonder mrv. — Elastieke gom, waarmede men potlood en inkt op papier uitwrijft.

VÈÈGLAP, znw., m. — Bij ruiters en voerl. Band aan den voet eens Peerds, die het kwetsen van den hiel belet.

VÈÈGMES, znw., o. — Bij hoefsmeden. Mes in den vorm van een schupken, waarmede de hoefsmid den hoef van een peerd afveegt, alvorens het te beslaan, Fr. *paroir*, *renette*.

VEEL, meest **VEUL** uitgespr., bw. — Fr. *beaucoup*.

— *Veel van tijd*, veeltijds, dikwijls. Hij komt veul van tijd te laat in de mis.

— *Zoo veel als*, zoo goed als. Dat is zoo veul as gevloëkt. Dat is zoo veul as 'en weigering.

— *Veel was niet genoeg*, uit der mate. Ik moest mee binnengaan, gaan zitten, ik wierd getracteerd en ik moest blijven eten, veul was nie' genoeg.

— *Veel uit iet maken*, veel doefheid in iets maken. Ze' vader is gisteren gestorven, maar hij maakt er nie' veul uit.

— *Veul van iemand maken*, veel voor iemand overhebben.

— *Veul vijven en zessen*, z. VIJF.

— Zeer. R., Hfft. Hij is nie' veul ziek.

VEEL. Tweede hoofdvorm van Vijlen. Daarnaast *vijlde*.

VÈÈL, znw., o. — Veil, klimop, eiloof, Fr. *lierre*, Lat. *Hedera helix*.

VÈÈL, bvw. — Vaal, Fr. *fauve*. T. 'En vèèl koei, 'Ne vèlen duiver. Vèèl van koleur.

***VEELDER** of ***VEER,** znw. (gesl. ?). — «Scheidingsdam, paal, doorgang. »
Sch. geeft dat w. voor de Kemp.

VEELEWEG, VEELWEG, VEULEWEG, VEULWEG, bw. — Veelal, veeltijds. Daar verongelukken er veul met den tram, maar 't is veuleweg hun eigen schuld.

VEEMOL (scherpe *e*), znw., m. — Veenmol, Fr. *courtillière, taupe-grillon*, Lat. *Gryllus gryllotalpa*. D. B. Veemollen vangen. De grond is hier vergeven van de veemollen.

— Wordt gebruikt als collect. stofnaam. Daar is dees jaar veul veemol.

VEER en **VÈÈR,** znw., v. — Veder, pluim. Z. Wrdb.

— Spr. *Iemand achter zijn veèren zitten*, hem vervolgen. T., Kl.-Br. Hij zit altijd achter mijn veèren.

— *Iemand aan zijn veeren gaan*, hem aframmelen.

— *Iemand 'en veer steken*, hem iets berokkenen, hem heimelijk aanklagen. Ik weet nie' wie da' mij die veer gesteken héet, maar ik geloof da' gij 'et geweest hèt.

— *Hij zal die veer toch op zijnen hoed nie(t) steken*, hij zal toch het genoegen niet hebben zich te beroemen over hetgeen uit het verband blijkt.

VÈÈR, znw., o. — *Het vèèr staan*, iets te boven komen. (**Z.** der **K.**). Hij is zoo ziek da' 'k nie' geloof dat em 't vèèr zal staan.

VÈÈR, znw., v. — Dunne strook hout die in eene groef wordt gedreven, bij het dichtmaken van twee planken. Vèren schörpen.

***VEER,** z. *VEELDER.

VÈÈRDIG (uitspr. *värdəg, värrəg*), bvw. — Hetzelfde als het Holl. Vaardig, Fr. *prêt*. G.

VÈÈRHOUT, znw., o. — Bij metsers. Eene dikke ribbe die horizontaal vastgebonden ligt aan de staanders, om de maashouten eener stelling te ondersehragen.

VÈÈRMES, znw., o. — Knipmes, mes dat toegaat met eene veer. T.

VÈÈRS (Kemp. ook *vièès, vjèès*), znw., v. — Hetzelfde als het Holl. Vaars, Fr. *génisse*, B., bij G. *veerze*.

VÈÈRSKENSMER(K)T, znw., v. — De tweede Zondag der Liersche jaarmerkt. Dan gaan de jonkmans uit om een *veersken*, een meisje, te zoeken.

— Men geeft dien naam ook aan de merkt, die den 3n Paaschdag te Beerse gehouden wordt.

— Als er ergens veel jongedochters bijeen zijn, zegt men ook *'t is hier gelijk 'en veerskensmer(k)t*. R.

VEERTEL (scherpe *e*), znw., v. — Graanmaat die 4 meukens doet. 'En veertel koren. In eenen zak zijn twee veertels.

V. D. noemt het w. gewestelijk.

VEERTIEN, telw. — Z. Wrdb.

— *Veertien dagen*. Wanneer eene meid of een knecht zijnen dienst opzegt of dat deze hem door den meester wordt opgezeid, dan geeft de eene den andere veertien dagen tijd, 'tzij om eenen anderen dienst te vinden, 'tzij om eenen anderen dienstbode te krijgen, en dat heet men *in zijn veertien dagen zijn, zijn veertien dagen doen*. (Ook in Brab., z. Sch.)

VÈÈRZEKALF, znw., o. — Kalf van 't vrouwelijk geslacht. D. B.

VEES (zachte *e*). Tweede hoofdvorm van Vijzen.

VEES (zachte *e*), **VÈÈS**, znw., v. — Vezel, draadachtig deeltje van iets, Hgd. *Fasen*, Fr. *fibre, filament*. Snijd die vezen daar is af. Daar hangen vezen aan. De twee stukken hingen nog met e veësken aaneen.

— Draad aan de peul van eene erwt of boon, elders **Blies** geheeten. (Z. der K.)

Kil. Vaese, vese, veese, vesel, *fibra*.

VEESACHTIG, bvw. — Vezelachtig. Veesachtig garen.

***VEEZEN** (viezen), w., o. — « Verbasterde uitspraak van Veinzen. Vees niet. Ge moet niet veezen (gij moet met geene slechte redenen voor den dag komen).

Sch. geeft dat w. voor Antw.

VEEZER, znw., m. — Iemand die nooit tevreden is, die op alles aanmerkingen weet te maken, die niets verdragen kan, die veel te kieskeurig is, bij wie het altijd te kort of te lang is, zager, kniezer. (K.) Wordt gebruikt voor mannelijke en vrouwelijke personen. 't Is zoo 'ne veezer as em ziek is. Ziet 'em daar is zitten, de veezer! 'Ne veezer van e meisken. Die mens(ch)en kunnen braaf zijn, maar 't zijn toch maar veezers.

VEEZEREN, w., o. — Den veezer uithangen, doen gelijk een veezer. (**K.**) Ik had liever da' ge gongt slapen, alsda' ge daar zoo zit te veezeren.

— Afl. *Geveezer.*

VÈGEN, w., b. en o. — Vegen. Fr. *nettoyer, essuyer.*

— In den zin van 't Fr. *balayer* zeggen wij *kèren*, niet *vègen.*

— Gep. w. *Kuis(ch)en en vègen.* In 'en huishouwen va't er veul te kuis(ch)en en te vègen.

— Loopen, snel vluchten, rijden, enz. M. Ziet 'em vègen! Den dief vèègden er uit, as em de gendarmen zag komen. Er vandeur vègen.

— *Iemand iet vègen,* hem iets berokkenen, hem iets nadeeligs toebrengen. T., R., Kl.-Br. Wie mag 'em da' gevèègd hebben? Ze hemmen mijn deur beschreven, maar ik weet wel wie mij da' gevèègd hèet.

— Besmeuren, bezoedelen door te vègen. Legt da' papier nie' op die zwarte tafel, ge zuliet vègen. Oe' halfhem(d) is heelegans(ch) gevèègd.

— Ook wdrk. Gij hèt oe gevèègd in oe' gezicht.

— Spr. *Aan iet* of *aan iemand zijn(n) pellevie, zijn botten, zijn broek,* enz. *vègen,* er zich niet om bekreunen, er mee lachen, Fr. *se ficher de.*

— *Daar vèègt hij zijf veur,* z. VIJF.

VEIG, bvw. — Smetsch, walgelijk van reuk of smaak. 'Ne veigen reuk. 't Rook daar zoo veig, dat ek er van mij' zelven zou gegaan zijn. Sommige vogelen hebben 'ne' veige' smaak.

VEL, znw., o. — Huid, Fr. *peau.*

— Spr. Als iemand vraagt: waar is die of die persoon? antwoordt men schertsend: *hij is in zij(n) vel, en als hij er uitkomt, is hij nie(t) wel.*

— *Uit zijn vel springen,* zeer gram zijn. *Iemand uit zijn vel doen springen,* hem zeer kwaad maken.

— *In e kwaa(d) vel steken,* gevaarlijk ziek zijn.

— *Maar het vel over de beenen hebben,* zeer mager zijn.

— *Iemand over zij(n) vel gaan, aan iemands vel gaan,* hem duchtig afrossen.

— *Iemand het vel afdoen* (of *aftärren* of *afstroopen*), hem arm maken, ten onder brengen.

— *Ge kunt geenen kei het vel* (of *de huid*) *afdoen,* z. KEI.

— *Ge zoudt hem uit zij(n) vel schudden,* zegt men van iemand die zeer vet is.

— *Klappen ofda(t) ge geen vel over uwen buik hadt,* z. BUIK.

— Schootsvel. Z. Wrdb. *Zijn vel aanhebben,* dronken zijn.

— O. en v. Vlies over vloeistoffen. As 'et melk gekoökt is, leet er e vel op.

VELDBAAN, znw., v. — Baan door 't veld. T., R., Kl.-Br.

VELDERTEN, znw., v., mrv. — Erwten die in 't veld gezaaid worden.

VELDKAT, znw., v. — Kat die veel in 't veld loopt.

VELDKROP, znw., m. — Soort van salade, in de wetenschap *Valerianella Olitoria* Poll. genaamd.

VELDLOOK, znw., m. — Veldknoflook. T., R., Kl.-Br.

VELDPATER, znw., m. — Priester die op 't slagveld de zielzorg waarneemt.

VELDPEEËN, znw., v., mrv. — Wortelen die in 't veld groeien, in tegenstelling van de *hofpeeën*, die in den tuin gekweekt worden.

VELDPOOTEN, znw., v., mrv. — Z. VELDPEEËN. (**Z.-O.** der **K.**) T., R.

VELDWEG, znw., m. — Weg door de velden. R.

VELE(N, VEULE(N, bw. — Veel, vóór eenen vergrootenden trap. Vele meer. Veule minder. Ge deed velen beter van te zwijgen. Ik ben veule grooter as gij. Dieën toren is veulen hooger as dendezen.

VELKANT, znw., m. — Bij mulders. De averechtsche kant van den kerf eens molensteens.

VELKANTEN, w., b. — Bij mulders. Den kerf van den molensteen versmallen. Velkanten verschilt van maalkanten.

VELLEN, w., b. — Bij spelende knapen. Dengene die vóór u op een ijsbaantje glijdt, doen vallen. (**A.**)

VELLING, znw., v. — *Iemand 'en velling geven*, hem doen vallen op een ijsbaantje. (**A.**)

VELLING, znw., v. — Hetzelfde als Velg, ieder der stukken, die de ronde van een wiel uitmaken, Fr. *jante*. R., Jong., B., M. (Ook in Limb., z. Sch.) De vellingen van e wiel.

VEN, znw., o. — Klein meer in eene heide, bij G. *venne*, v. Hij is in e ven verdronken. In die hei zijn veul vennen. Daar zijn vennen die in de' zomer droogstaan. Uit sommige vennen wordt moerturf gehaald. « Ginds in de *vennen* begonnen de vorschen reeds hunnen avondgroet aan te heffen. » (CONSCIENCE. *Mengelingen*, 15.)

— Komt ook voor als uitgang in plaatsnamen: *Rinkven* (onder St. Job-in-'t Goor), *Schotelven* (onder Arendonk), *Houtvenne*, enz.

VENDEL, znw., m. — Versleten lap of flard die van een kleedingstuk afhangt. De vendels sleipen heur van achterna. Z. ook BENDEL, BENTEL, FLEDDER, KWERDEL en LODDER.

VENDELEN, w., o. — Slenteren, doelloos rondloopen. D. B., Hflt. Hij vendelt hier alle dagen voorbij. Langst de straten vendelen. Waar vendelde nu weer naartoe? Hij vaart daar vendelen.

Afl. *Vendelèèr*, *gevendel*.

VENERABEL, znw., o. — Kunstvaas van goud of zilver, waar de H. Hostie in rust. R.

Ook **Hoogweerdig.**

VENGAAR, znw., v. — Lange gaar die men in waterachtige gehuchten gebruikt, 'tzij om netten op te halen, 'tzij om fuiken te leggen. (K.)

VENIJNIG, bvw. — Z. Wrdb.
— Verg. *Zoo venijnig als 'en slang, als e serpent.*

VENSTER, znw., v., niet o. — Fr. *fenêtre.* D. B., T., R., J.
— Spr. *'t Is maar 'en ruit uit 'en venster,* zijn afsterven doet niemand nadeel. T., R.

VENSTERBERD, VENSTERBLAD, znw., o., **VENSTERPLANK,** v. — Bij timmerl. Plankje rustende op den muur onder aan een venster, Fr. *planchette de fenêtre.*

VENSTERKAZIJING, Antw. **VENSTERKASSIJING,** znw. v. — Bij timmerl. Vensterkozijn. Z. KAZIJING.

VENSTERRICHEL, VENSTERRIJCHEL, znw., m. — Houten dorpel van een venster.

VENT, znw., m. — Man, kerel. Z. Wrdb.
— Verg. *'Ne vent gelijk 'nen boom, gelijk 'nen reus,* groot en sterk.
— Man, echtgenoot, Fr. *mari.* D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) Ik heb 'et van heure' vent gehoord. Eerst kwamen de venten en toen de wijven. Zij hée' 'ne' kwa(d)e' vent. Hoe heet oewe vent? Zij zou gèren 'ne' vent hemmen.
— *Vent zijn,* groot zijn, zich trotsch en verwaand toonen. Hij is vent, omdat hij somwijlen met den börgemeester mag uitgaan. Hij wilt ook al vent zijn, dieë snotneus! (hij wil zich als een man, als een groote gedragen). Hij meent dat hij vent is (hij beeldt zich in iemand voornaams te zijn).

VENTJAGER, znw., m. — Scheepsterm. Poen, soort van schip. (A.)

VENUSHAAR, znw., o. — Soort van grassoort, in de wetenschap *Stipa pennata* L.

VEPSERS, znw., v., mrv. — Vespers, Fr. *vêpres.* Daarnaast *vespers.*

VER, bvw. — Fr. *loin.*
— *Ver gezet,* bijna geëindigd of dood. Het werk is ver gezet. Hoe gaget met de' zieke? Hij is ver gezet.
Ook **Wijd gezet.**

VERALTEREERD, bvw. — Ontsteld, ontroerd, Fr. *altéré.* D. B. M. Hij zag er heel veraltereerd uit.

VERAMUSÉEREN, w., wdrk. — Zich ergens te lang ophouden. (A.) Ik heb mij bij Jef veramuseerd, en nu moet ik loopen of ik kom te laat aan de statie.

VERANDERLIJK, bvw. — Z. Wrdb.

— Verg. *Zoo veranderlijk als de wind, als het haantjen op den toren, als het weer.*

VERANKEREN, w., o., met *zijn.* — Scheepsterm. Blijven vastliggen. Het schip is verankerd.

VERARMOEID, bvw. — Armoedig, mager. Verarmoeide beesten. E verarmoeid kerksken.

— *Er verarmoeid uitzien*, het uitzicht hebben van iemand die veel gebrek lijdt, bleek, mager en slordig zijn. D. B. Hij zag er zoo verarmoeid uit, da' 'k 'em haast nie' meer en kende. Die koeien zienJer verarmoeid uit.

VERARMOEIEN, w., o., met *zijn.* — In armoede vervallen, D. B., bij Kil. *depauperare* en *depauperari.* Hij verarmoeit van dag tot dag. Hij laat zijn beesten verarmoeien.

VERASSURÉEREN, w., b. — Verzekeren tegen brandschade, op het leven, enz. M'n huis is verassureerd veur acht duzend frang. Hij héet 'em op 't lèven laten verassuréeren.

VERBABBELEN, w., b. — Door babbelen verliezen. Ge hèt daar meer as 'en uur verbabbeld. Zijnen tijd verbabbelen.

VERBABBERÉERD, bvw. — Hetzelfde als Verbauwereerd, onsteld, Fr. *ahuri, altéré.* T. Hij was zoo verbabbereerd dat em nie' spreken en kost.

VERBALEMONDEN, w., b. — Kleederen of andere dingen door onachtzaamheid of anderszins schenden en bederven. (Ook in N.-Br.) Hij verbalemondt al zijn beste kleeren. Mijnen besten hoed is heelegans(ch) verbalemond met deur den règen te loopen.

VERBALOOREN, w., b. — Niet achten, niet tellen, als een verstooteling behandelen. (Z. der K.) De oudste dochter wördt er verbaloord, terwijl dat de ander kinderen er alles te zeggen hebben. 't Is zonde gelijk ze dat oud vaderken verbalooren.

VERBAND, znw., o. — Bij metsers. De verbinding der steenen in eenen muur, Fr. *maçonnerie en liaisons.* Er is verband, wanneer de voegen van de steenen op elkander niet vallen. Men onderscheidt het *kruisverband*, het *staande* of *Hollandsch verband* en het *Spaansch verband.* Z. D. B.

— Bij hoveniers, enz. Wordt gezeid van planten of boompjes die in rijen staan, zoodanig dat de planten van de tweede rij niet rechtover die van de eerste komen, maar die van de eerste rechtover die van de derde; die van de vierde rij tegenover die van de tweede, enz. De boomen in eenen boomgaard staan in verband. Als men koolen plant, dan moet men ze in hun verband zetten.

VERBASTERDEEREN, w., o, met *zijn*. — Hetzelfde als Verbasteren, ontaarden. Fr. *dégénérer*. Verbasterdeerde koolen. E verbasterdeerd ras van kiekens. Die soort van boonen verbasterdeeren licht.

VERBAUWEREERD, bvw. — Hetzelfde als Verbouwereerd in de Wrdb. Z. VERBABBEREERD.

VERBEESTEN, w., b. — Verdierlijken, Fr. *abrutir*. Den draok verbeest de mens(ch)en. Zoo e lèven moet iemand op den duur verbeesten. 'Et volk verbeesten.

VERBERDEN, w., b. — Opnieuw van berd voorzien. Die afsluiting zou moeten verberd wörren.

VERBERSTEN, w., b. — Verdwijnen, vergaan, doch enkel in het drinklied :

'T Is wederom de olie van den gersten,
Die de droefheid doet *verbersten ;*
'T Is wederom de olie van het graan,
Die de droefheid doet vergaan !
Zet het glaasken aan uwe lippen
En laat het zachtjes binnenslippen,
Zet het glaasken aan uwen mond
En drink het uit tot op den grond ! enz.

VERBETEREN, w., b. — Z. Wrdb.
— Spr. *Zwijgen kan nie(t) verbeterd worden.*

VERBIE(D)EN, w., b. — Z. Wrdb.
— *Het verbiedt*, het is af te keuren. Te veul eten verbiedt. Ge meugt al is 'en pint met de vrinden gaan drinken, maar zat loopen da' verbiedt.

VERBIJLEN, w., b. — Met de handbijl de kanten afkappen van een gekloven stuk.

VERBIJTEN, w., b. — Doodbijten, doodelijke beten toebrengen. 'Ne grooten hond héet e klei(n) kind zoodanig verbeten, dat 'et er van gestörven is.

VERBLAUWEN, w., b. — Bewimpelen, de waarheid verduiken, iets in een beter licht stellen dan het verdient. As em iet misdoet, dan wörret later gewoonlijk wa' verblauwd. Ge moet 'et nie' verblauwen : ik weet genoeg hoedat 'et gebeurd is. Hij verblauwt de fouten van ze' vader.
Ook **Ververven.**

VERBOĔFEN, VERBUFFEN, w., b. — Overmatig opvullen met spijs, te veel eten. T., R. Dieë gulzigaard verboĕft zijn eigen altijd. Geĕft dat kind zooveul eten nie', ge zullet nog verboĕfen. Ik ben verbuft geëten.

***VERBOKZAKT,** bvw. — « Overboft. »
Sch. geeft dat w. voor Antw.

VERBUFFEN, w., b. — Z. VERBOEFEN.

***VERCIJFERD,** bvw. — « Verbluft, bedwelmd, verbijsterd van zinnen. »
Sch. geeft dat w. voor Brab., *Antw.* en de *Kemp.*

VERDAARD, bvw. — Verdwaasd, bedwelmd, verbauwereerd. D. B. (**A.**) Hij stond daar heelemaal verdaard. Ge ziet er zoo verdaard uit.
— *Ik mag verdaard zijn*, soort van verwensching. (**A.**) Ik mag verdaard zijn as 'et nie' waar is.
Kil. Ver-daeren, *stupefacere.*

VERDEELMES, znw., o. — Bij lattenklievers. Groot kliefmes, waarmede men de halve rollen hout en de groote stukken verdeelt, eer men er latten uit klieft.

VERDEELWIEL, znw., o. — Bij horlogiemakers. Z. UURWIEL.

VERDEESELEN, w., b. — Hout bewerken met den deesel. Z. DEESEL.

VERDEFFENDÉEREN, w., b. — Verdedigen. Ze' lèven verdeffendéeren. Ik heb me tegen 'nen houd moeten verdeffendéeren.

VERDEILEN, w., b. — Verdeelen. (**K.**)

VERDEKKEN, tw. — Bastaardvloek. T., R. Verdekken! waar is m'n pijp gebleven?
— Ook **Jandekken, Nondedekken, Potverdekken, Sakkerdekken,** enz.

VERDEKKENS(CH), bvw. en bw. — Dondersch, duivelsch. T., R. 't Is verdekkens koud. Die verdekkens(ch)e deugenieten!

VERDEMMELEN (uitspr. *vərdämmələn*), w., b. — Platdrukken, ontschikken en verkreuken. (**Z.** der **K.**) Hij héet 'en uur op 't bed gelegen, en hij heget (heeft het) heelemaal verdemmeld.

VERDENKEN, w., b. — Uitdenken, uitpeinzen, Fr. *imaginer.* In dieë' winkel verkoopen ze al da' ge verdenken kunt. Ge kunt niks verdenken, of 't is er.

VERDESTRUWÉEREN, w., b. — Verwoesten, vernielen, Fr. *ravager, détruire.* Den hagel héet den oost leelijk verdestruweerd. De soldaten plunderden en verdestruweerden alles.

VERDIEP, znw., o. — Hetzelfde als Verdieping, ruimte tusschen den vloer en de zoldering. D. B., T., R., Kl.-Br. Dees huis is nie' hoog van verdiep.
— Ook de ruimte tusschen twee zolderingen. 'En huis met twee verdiepen, Fr. *une maison à deux étages.*

VERDIEPSCHAAF, znw., v. — Bij trapmakers. Schaaf met een smal ijzer, dienende om op eene juiste diepte in een stuk hout te schaven, ook **Grondschaaf** genaamd.

VERDIEPSTUK, znw., o. — Bij timmerl. Houten of ijzeren blokje, dat op den zijkant eener bossing- of rabatschaaf is aangebracht, om door het hoog of laag plaatsen van dit blokje de schaaf op eene willekeurige diepte te laten uitloopen.

VERDIER, znw., v. — Verhooging, verhoogpenning die boven het laatste bod gezet wordt in openbare verkoopingen van huizen, gronden, enz., zoolang het goed niet definitief verkocht is, Fr. *enchère*. Elke verdier is 5 frank, waarvan de kooper er vier moet betalen aan dengene die de verdieren gezet heeft. Verdieren zetten. 'Et huis is 3000 frang ingezet, en er staan 30 verdieren op. De koopprijs van da' stuk grond bedraagt nu 6000 frang met de verdieren mee. Die den handslag heeft, heeft het recht van eerst verdieren te zetten. Ook **Hoog**.

— Sch. legt *verdieren zetten* misselijk uit door « Bij een tweede openbare verkooping hoogere prijzen bieden. »

Kil. Ver-dier-penninghen, *nummi auctionarii*.

***VERDIETSCHEN**, ***VERDIETSEN**, w., b. — « Diets maken, wijs maken, aan 't verstand brengen, doen begrijpen. Ik zal hem zijn ongelijk wel verdutschen. »

Sch. geeft dat w. voor Brab., *Antw.*, de *Kemp.* en Limb.

***VERDIKKEN**, w., o. — Wordt, volgens Sch., in de Kempen gezeid, als men in 't kaartspel niet volgen kan. Hij heeft het zeker mis voor. Het w. zal moeten beteekenen Kaarten bijsmijten die veel tellen, doch daarvoor zegt men **Dikken**. Z. ald.

VERDIKPASSER, znw., m. — Diktepasser, Fr. *compas d'épaisseur*.

VERDJANTERS, bw. — Drommels. 't Is verdjanters heet vandaag. — Tw. Verdjanters! wat is 't koud!

VERDJANTERS(CH), bvw. — Drommelsch. Dieë verdjanters(ch)e smous hee' me bedrogen.

VERDOBBELÉEREN, w., b. en o. — Verdubbelen. Verdobbeleert de som.

VERDOBBELEN, w., b. — Verdubbelen.

VERDOĔMEKEN, znw., o. — *Rugge(n) verdoĕmeken*, klein roggebroodje met krenten in gebakken.

VERDOĔMELIJK, in 't N. der Kemp. **VERDOMMELIJK**, bw. — Geweldig, bliksems. R. Hij woont verdoĕmelijk wijd van hier 't Is verdommelijk heet vandaag.

VERDOĔMENIS, in 't N. **VERDOMMENIS**, znw., v. — In gemeene taal voor Lijf, lichaam. D. B., R. (Ook in Brab., z. Sch.) Iemand wat op zijn verdoëmenis geven. Hij rolde mè' zijn verdommenis in de gracht.

VERDOĔMENS(CH), in 't N. **VERDOMMENS(CH)**, bvw. en bw. — Dondersch, bliksemsch, weergaasch. Ik heb zoo 'ne' verdoëmens(ch)en honger! Die verdommens(ch)e kwâjong hebben de' muur afgebroken. 't Is verdoëmens(ch) koud!

VERDOMMEN, w., b. — Verdoemen, Fr. *damner, maudire.* (N. der K.) D. B. Hij is veur eeuwig verdomd. Ik verdom 'et van daar naartoe te gaan.

VERDONDERD, tw. — Vloekachtige uitdrukking. Wel verdonderd toch! wat hedde gedaan!

VERDOOIEN, VERDOEIEN, VERDOIĖN, w., b. — Verwenschen, verdoemen. Zoo iet zoude verdooien. Ik verdoei 'et van 'et te doen. Ik zou 'et fijn verdoiën, Fr. *je m'en ficherais bien.*

— *Da(t) kan me nie(t) verdooien*, dat kan me niet schelen.

— Tw. Bastaardvloek. Wel verdooien toch! Wordt dikwijls versterkt door een ander woord, en zoo bekomt men **Jandooien, Nondedooien, Potverdooien**, enz.

VERDOOIENS(CH), VERDOEIENS(CH), VERDOIENS(CH), bvw. en bw. — Bliksemsch, weergaasch. Hij kan verdooiens(ch) goed drinken. Dieë verdoeiens(ch)e kwaëjongen!

VERDOREN, tw. — Basterdvloek. Da' zal verdoren! nie' waar zijn.

Ook **Jandoren, Nondedoren, Poddoren**, enz.

VERDORENS(CH), bvw. en bw. — Z. VERDOOIENS(CH). Die verdorens(ch)e heks!

VERDOSD, tw. — Verdord, verdoren, Fr. *diantre.* Wel verdosd toch! Ge zult verdosd te laat komen!

VERDOZEN, tw. — Hetzelfde als Verdooien en Verdoren. Hij doet den heelen dag nie' as stoëfen en kraken, en hij hée', verdozen! geen hemd aan ze' lîjf.

— Ook **Jandozen, Poddozen**, enz.

VERDRAAID, bvw. — Dwaas, min of meer gek. Jan ziet er zoo verdraaid uit, ik weet nie' wat ik aan hem heb.

Kil. Ver-draeyt van sinnen, *perturbatus mente et animo.*

VERDRAAIEN, w., b. — Euph. voor Verwenschen, verdoemen. Zoo iet zoude verdraaien! Ik verdraai 'et fijn van dat te doen. Ik zou 'et verdraaien, geloof ek.

— *God zal alle Joden verdraaien, links en rechts langs de baan,* boertige vloek.

— *Verdraaid*, tw. Duivels, inderdaad. Da' kan verdraaid nie' zijn! Arè! verdraaid! ginder komt em aan. 't Is verdraaid waar.

VERDRIET, znw., o. — Blauw klokje. Fr. *campanule*, Lat. *Campanula rotundifolia*.

VERDRINKEN, w., o. — Z. Wrdb.

— Spr. *Hij zal verdronken* (of *vergaan*) *zijn op 'ne(n) windmeulen*, zegt men om een einde te stellen aan de lastige vragen van kinderen. Waar is Jan? Och! mee' uwe' Jan! Hij zal verdronken zijn op 'ne' windmeulen.

— *Verdronken zijn eerdat men 't water gezien heeft*, al vroeg in zijne jeugd bedorven zijn.

VERDROOGEN (Kemp. ook *verdruegən*), w., o. — Verdrogen.

— Hetzelfde als Droog vallen, gezeid van melkdieren, wier melk vermindert en die eindelijk ophouden met te geven. Mijn koei verdroogt hard. In dees sezoen verdroogen de beesten nogal veel.

VERDUFT, bvw. — Vermuft, duf. 't Riekt hier zoo verduft in de kamer: zet de vensters wat open. Da' bier smaakt verduft. Verdufte boter.

VERDUIKEN, w., b. — Verbergen, Fr. *cacher*. D. B. Ge moet 'et nie' verduiken da' ge daar geweest hèt. Hij houdt alles verdoken.

VERDULDIG, bvw. — Geduldig, Fr. *patient*. Gij moet leeren verduldig zijn. Verduldig zijn in 't lijden. « Gij moet *verduldig* u buigen onder Zijnen wil. » (CONSCIENCE, *De Plaag der Dorpen*.)

— Verg. *Zoo verduldig als Job*.

Kil. Ver-duldigh, *patiens*.

VERDULDIGHEID, znw., v. — Geduldigheid, lijdzaamheid, Fr. *patience*. Hij verdraagt de hevigste pijnen met de grootste verduldigheid.

Kil. Ver-duldigheyd, *patientia*.

VERDUREN, w., o., met *zijn*. — Door den langen duur, door het lang liggen vergaan, verrotten, verstikken. Verduurd laken. 't Is zonde dat die boomen daar moeten liggen verduren. Die kleeren zijn heelemaal verduurd. Verduurd hout.

VERDUVELD, tw. — Verduiveld. 't Is verduveld koud!

VERDWAALD, bvw. — IJlhoofdig. De zieke was heelemaal verdwaald: hij wist nie' wat em zee.

— Wordt ook gezeid van iemand die, uit een zwaren slaap ontwakende, nog niet volkomen tot de werkelijkheid is teruggekeerd. Ik was nog heel verdwaald as ik wakker wier'. Hij was verdwaald geslapen.

VERDWAASD, bvw. — Dwaas. E verdwaasd gezicht. Ze zag er zoo verdwaasd uit.

— Half wakend en half slapend. Ik was nog heel verdwaasd, as ik wakker wier'.

VERDWELMEN, w., b. — Hetzelfde als Bedwelmen, Fr. *étourdir*. D. B. Ik was er heelegansch van verdwelmd. Iemand verdwelmd slagen.

Kil. Ver-dwelmen, *perturbari mente*.

VEREENDIGEN, w., o. — Om de eenzaamheid of eenigheid schrik verwekken, benauwen, eenen zekeren angst veroorzaken, bij D. B. en Kil. *vereenen*. (**A.**) Den donkere vereendigt. E lijk in huis vereendigt.

VÈREN, *vèèrde*, *gevèèrd* en *gevèren*, w., o., met *hebben* en *zijn*. — Varen, Fr. *naviguer*. Op e schip vèren. Hij vèèrden op de zee. Hij is naar Amerika gevèren. Ik heb lang op e schip gevèèrd.

— Spr. *Die in 't schipken is, moet vèren*, die gescheept is, moet varen.

— *Vèren* (of *zitten*) *in 't schipken van Sinte-Annuit*, ongehuwd gebleven zijn, geenen man hebben kunnen vinden.

— In de andere beteekenissen zeggen wij *varen*, niet *vèren*. Z. VAREN.

VERENDEN, w., o., met *zijn*. — Uit de oogen verdwijnen, vervaren, te zoek geraken. Niemand weet waar zijne jongsten bruur verend is. Waar mag da' boëkske verend zijn?... ik heb het in langens nie' meer gezien. Hij weet nie' waar ze' geldt verendt.

— Gep. w. *Verend of verstoven*. Waar mag Sus verend of verstoven zijn?

Kil. Ver-eynden, *evadere*, *pervadere*.

VERENGELIGÉEREN, **VERNEGLIGÉEREN**, **VERNEGELIGEÉREN** (*g* op zijn Fransch), w., b. — Bederven, verkwisten, schenden, van 't Fr. *négliger*. Hij verengeligeert zijn beste kleeren.

VERERVEN, w., o., met *zijn*. — Door erfenis gescheiden en verdeeld worden. Die boss(ch)en en landerijen waren eertijds van éénen heer, maar na zijn dood is dat alles vererfd gewörren.

VÈRESCHÖRPER, znw., m. — Ambachtsman die vèren, d. i. dunne latten schorpte of zaagde, welke tusschen de planken van eenen berden vloer gelegd werden om de voegen te sluiten. Tegenwoordig zijn er geen vèreschörpers meer, omdat de planken die men voor eenen vloer gebruikt, in elkander geklikt worden

VEREUVEREN, w., o., met *zijn*. — Opklimmen in rang of stand, in fortuin stijgen. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) Sedert dat hij komenschap doet, is hij fel vereuverd. Hij is nu luitenant, maar hij ga' vereuveren. Die mens(ch)en zijn iet of wa' vereuverd.

VERFRODDELEN, w., b. — Verfrommelen, verkreuken. Ziet da' ge oe' kleed nie' verfroddelt.

VERFROKKELEN, w., b. — Verfrommelen. Uwe frak is verfrokkeld.

VERFRONKELEN, w, b. — Verfrommelen. Da' goed is leelijk verfronkeld.

VERFRONSELEN, w., b. — Verfrommelen, Fr. *chiffonner*. Gij verfronselt oe' kleed. Da' papier is heel verfronseld.

VERFRULLEN, w., b. — Verfrommelen. Verfrult da' papier zoo nie'. Verfrulde kleeren.

VERGAAN, w., o. — Z. Wrdb.

— Verg. *Vergaan lijk sneeuw veur de zon.*

— Spr. *Ge kunt nie(t) vergaan, of ge moet verdrinken* (of *verzinken*), wordt gezeid tot iemand die veel geluk heeft, om te beduiden dat niets hem kan tegenvallen.

— *Hij zal vergaan zijn op 'ne(n) windmeulen*, z. VERDRINKEN.

VERGAFFELEN, w., b. — Verliezen, verkwisten in spel of dronkenschap. Hij hèet alles vergaffeld.

— *Het vergaffelen*, verkerven. Ge hèt 'et daar leelijk vergaffeld.

VERGÈÈRDER, znw., m. — Vergaarder, iemand die geld vergaart en spaarzaam leeft.

— Spr. *Na 'ne(n) vergèèrder komt 'ne vertèèrder*, de erfgenamen verkwisten wat de erflaters gespaard en vergaard hebben. T., R.

VERGEEREN, w., b. — Afslonsen, verbalemonden, sprek. van kleederen. (K.) Onze Frans kan toch ze' kleedsel vergeeren; hij moet weeral 'en ander broëk hemmen.

VERGÈÈRSEL, znw., o. — Voortbrengsel van slijten, elders **Sleet** geheeten. (Lier.) Tuss(ch)en de voeiering en de stof zit veul vergèèrsel.

VERGEETHOËK, znw., m. — Vergeetboek. In de' vergeethoëk geraken, Fr. *s'oublier.* Iet in de' vergeethoëk schuiven.

VERGEETKLAAS, znw., m. — Iemand die zeer vergeetachtig is. Och! gij vergeetklaas! Ge zult uwe' kop nog vergeten.

VERGEETSCHOTEL, znw., v. — Z. VERGEETKLAAS.

VERGELIJKENIS, znw., v. — Vergelijking, Fr. *comparaison.* 'En schoon' vergelijkenis.

— Gelijkenis, parabel, Fr. *parabole.* Jezus sprak in vergelijkenissen.

VERGÈREN, w., b. — Bij timmerl. Verscheidene stukken tot een geheel aansluiten en verbinden, Fr. *assembler.*

— Vergaderen, vergaren. T. Geld en goed vergèren. Den eene houdt van smèren en den andere van vergèren.

VERGÈRING, znw., v. — Bij schrijnw., enz. Aansluiting en verbinding van verscheidene stukken tot een geheel, Fr. *assemblage*, bij D. B. *vergaring.* De vergèring van een raam, van eene deur (vereeniging van al de stukken die een raam, eene deur uitmaken).

— Wordt soms ook gehoord voor Vergadering, Fr. *assemblée.* Naar de vergèring gaan. Daar was veul volk op de vergèring.

VERGERSTEN, w., o., met *zijn.* — Garstig worden, vergarsten. Vergerst spek.

VERGERZELEN (uitspr. *vərgässələn*), w., o. — Huiveren van schrik, van afkeer, enz. Ik vergerzel nog, as ek er aan peis. Z. GERZELEN.

Kil. Ver-gherselen, *perhorrere.*

VERGETEN, w., b. — Wordt zoowel met *zijn* als met *hebben* vervoegd, doch met *hebben* alleen in den zin van Iets nalaten of verzuimen iets te doen. Ik heb 'et 'em vergeten te zeggen, of: ik ben 'et vergeten te zeggen. Hij had zijne' sleutel vergeten, of: hij was zijne' sleutel vergeten. Ik ben zijne' naam vergeten. Zijdegij vergeten wat ek veur u gedaan heb!

VERGETENTHEID, znw., v. — Iets dat men vergeten heeft te doen. Dat is 'en vergetentheid van mij, ik heb er nie' meer op gepeisd. Hij hèe' mij beloofd van 'nen boëk te zenden en hij heget nie' gedaan: zeker 'en vergetentheid van hem.

VERGEVEN, w., o., met *zijn*. — Geheel besmetten, vervullen, bederven, Fr. *empoisonner*, *infecter*. Wordt maar gebruikt in 't verl. dlw. D. B., T., R. (Ook in Brab., z. Sch.) Die schuur is vergeven van de muizen. Al de boomen waren vergeven van de rupsen. Wij zijn vergeven van de ratten. Da' land is vergeven van 't onkruid.

VERGIFBOLLEKEN, znw., o. — Vergiftige bezie. Aan de nachtschaê groeien vergifbollekens.

VERGREZZELEN, VERGRÖZZELEN, w., o. — Z. VERGERZELEN.

VERGRONDEN, w., b. — Wordt gezeid van iets dat niet zuiver gewasschen zijnde, eene grauwe kleur behoudt. D. B., R. (Ook in Brab., 't Hag. en Kl.-Br., z. Sch. en R). Zij vergrondt al da' ze wascht. Die witte zakdoeken zijn leelijk vergrond. Goed dat eens vergrond is, was(ch)t maar moeilijk wit meer. Ook **Ontgronden**.

VERGRÖZZELEN, w., o. — Z. VERGERZELEN.

VERHAAL, znw., o., zonder mrv. — Ruimte, spel, plaats, waarin iets moet bewegen of draaien. T. Ik heb hier gee(n) verhaal om mijne' wagen te draaien. De sleutel hèet te weinig verhaal in 't slot. Zet oe' kar en peerd hier op de' werf, daar is hier verhaal genoeg.

— Grijp, vat. Verhaal hebben op iemand. Wa' kunder aan doen, as em nie' wilt betalen; daar is gee(n) verhaal op hem, en ge kunt toch geene' kei de huid afdoen!

VERHAGELEN, w., o., met *zijn*. — Door den hagel verwoest worden. D. B. God geve dat den oost nie' verhagelt. De fruitboomen zijn verhageld.

VERHAKKELD, bvw. — Verscheurd, Fr. *déchiré*. Verhakkelde kleeren.

— Gep. w. *Verhakkeld en verscheurd*. R. Hij was heelemaal verhakkeld en verscheurd.

Kil. Ver-hackelt, *lacer*, *discissus*, *conscissus*.

VERHAKKELEN, w., b. — Verscheuren. Hij verhakkelt al z'n kleeren.

Kil. Ver-hackelen, *lacerare*, *discindere*, *conscindere*.

VERHAN(D)SVOLLEN, w., b. — Veel in de handen nemen en alzoo schenden of beschadigen, bij T. en R. *verhandvelen*. Pêren verhandsvollen.

— Ook in den zin van In de handen nemen en verdragen, sprek. van hout, stroo, graan, enz. As 't koren wa' rijp is, dan rijst er, bij 't verhandsvollen, veul graan uit de aren. Dieë mutsaard is schier te droog om 'em te verhandsvollen.

VERHANGEN, bvw. — *Verhangen zijn naar iet*, er op verzot zijn. Dieë jongen is verhangen naar fruit. Ik weet nie' hoeda' ge zoo naar den drank verhangen kunt zijn. Hij is verhangen om in da' gezelschap te zijn.

VERHAPZAKKEN, w., b. — Bekomen, opdoen, verkrijgen. Wordt maar gebezigd in de Onbep. wijze. Daar is hier nie' veul meer te verhapzakken. Daar valt hier niks te verhapzakken.

— *Volgens Sch. wordt het in de prov. Antw. ook gebruikt voor Verkwisten, doordoen.

VERHAREN, w., o., met *zijn*. — Wordt gezeid van de huid, wanneer zij door de koude of de guurheid van 't weder, geschrijnd of ontveld wordt. Mijn handen zijn verhaard van de kou. Oe' lippen beginnen te verharen.

— Wordt ook gezeid van het jonge graan, dat door de guurheid des weders of door kouden, snijdenden wind mager en spichtig wordt. In de' winter verharet koren dikwijls. Deur dieë kou(d)e' wind is 't graan fel verhaard. Z. ook AFHAREN.

V. D. zegt dat het w. verouderd is.

Kil. Ver-haeren, be-haeren, *uri ardore aut frigore coeli*.

VERHARTEN, VERHERTEN, w., b. — Verharden.

VERHEISTERD, bvw. — Gejaagd, uit zijn lood geslagen, verdwaasd, verbluft. (K.) Hij zag er zoo verheisterd uit. Zij was zoo verheisterd, dat ze gee(n) woord kost spreken. — Ook **Beheisterd**.

Vrglk. Kil. i. v. Ver-heytsteren, ver-heetsteren, *aestuare, incalescere*, etc.

VERHERLEWIJD, VERHEILEWIJD, VERHELLEWET, bvw. — Z. ONTHEILEWIJT.

VERHERSTEN (uitspr. *vərhästən*), w., b. — Verzengen, verschroeien, Fr. *roussir par le feu*. (K.) Komt niet te dicht bij de stoof, ge zult oewe' frak verhersten.

VERHERTEN, w., b. — Z. VERHARTEN.

VERHERZELEWERZEN (uitspr. *vərhäzzəlзwässən*), w., b. — Teenemaal verwarrelen. (K.) Ge moet is zien hoedat da' garen verherzelewersd is.

VERHITST, bvw. — Verhit. 't Is heel gevaarlijk koud water te drinken, as ge verhitst en bezweet zijt.

VERHOOG, znw., o. — Hetgeen men in de openbare verkoopingen boven de koopsom betalen moet. D. B. Alles zal verkocht worden met 10 p. °/₀ verhoog. Ik heb 20 frang betaald met 't verhoog mee.

— Trede, Fr. *estrade*. Daar stond op de mert e verhoog getimmerd om de 'keuning te ontvangen. Jan moest op 't verhoog komen om z'ne' prijs te ontvangen.

VERHOOGEN, w., o., met *zijn*. — In eene hoogere klasse overgaan. Frans is 'ne goeie student, hij mag mè' Pas(ch)en verhoogen. Piet is twee klassen verhoogd.

VERHOOIEN, w., b. — Door elkander werpen, overhoop smijten. D. B., R. Alles lag daar verhooid. De zieke hèet heel de' nacht liggen tobben, en hij heget bed verhooid. — Z. HOOIEN.

Kil. Ver-hoyen, *confundere*.

VERHOOILOKKEN, w., b. — Kleedingstukken, lijnwaad, enz. dooreenwerpen, verkreuken, uit de plooi doen. (K.) Ge moet zien da' ge oe' kleeren nie' verhooilokt: hangt ze gèèf in de kas.

VERHUIS, znw., m. — Het verhuizen, de verhuizing, Fr. *déménagement*. 'Ne groote verhuis. Zoo 'ne verhuis kost veul geld. Daar is hier 'ne verhuis nèven gere(d)en. Dieë verhuis hèet drij dagen geduurd.

VERHUISWAGEN, znw., m. — Groote overdekte wagen, die ingericht is om er mee te verhuizen.

VERHUIZEN, w., o. — Z. Wrdb.

— Wordt ook b. gebruikt. Toen ik daar kwam, waren ze de meubels aan 't verhuizen.

— Spr. *Drij keeren verhuizen sta(at) gelijk me(t) 'nen brand in huis.*

VERHUIZING, znw., v. — Z. Wrdb.

— Spr. *Drij verhuizingen kosten meer als 'nen brand.*

VERHUTSELD, bvw. — Verslagen, ontdaan, uit zijn lood geslagen. Ik ben nog heelemaal verhutseld van dieë' metser van 't dak zien te vallen.

VERKAARTEN, w., b. — Met het kaartspel verliezen. D. B. Ik heb daar m'nen tijd verkaart. Hij verkaart al ze' geld.

VERKAPPEN, w., b. — Een stuk hout door kappen zijn behoorlijken vorm geven. Hout verkappen om het daarna te zagen. Die sparren moeten nog verkapt wörren.

***VERKATROLD,** bvw. — « Wat niet goed opgewassen, maar verdroogd is. Die rapen, koolen, dat kruid is verkatrold. »

Sch. geeft dit w. voor *Antw., de Kemp.* en Brab.

VERKATROLLEN, w., b. — Bederven, verknoeien. (Heist-op-den-Berg). Hij hèet da' werk heelemaal verkatrold.

VERKAVELEN, w., b. — In kavels, loten leggen, om te verkoopen. D. B. Grond verkavelen.

VERKEER, znw., m., niet o. — Verkeering, vrijage. (A.) 'Nen te lange verkeer deugt nie'.

VERKEERBLED, VERKEERBLET, znw., o. — Bij smeden. Bled van een bouwanker, dat omgedraaid is. Z. BLED.

VERKEERDE, znw., m. en v. — *'t Is geene verkeerde*, hij heeft goede eigenschappen, een goed karakter, enz. M. Jan is nog geene verkeerde, ge kunt er goe' mee uit de voeten.

VERKEEREN, w., o. — Vrijen. Z. Wrdb. In dezen zin zeggen wij: *met* iemand verkeeren. Kram. heeft: *over* een meisje verkeeren.

VERKEERHAMER, znw., m. — Bij metsers. IJzeren gereedschap van eenen voet lang, twee à drie vingers breed, doch smaller in 't midden, hebbende aan elk uiteinde geheel den vorm van eenen beitel, Fr. *besaiguë*. De metser gebruikt den verkeerhamer om aan de steenen te kappen.

VERKEMELEN, w., b. — Verknoeien, bederven. De schilder héet de schilderij heelemaal verkemeld.

VERKEN (uitspr. *vărrəkən*, te Antw. *vārrəkən*), znw., o., vrklw. *verksken*. Hetzelfde als het Holl. Varken, Fr. *porc*, *cochon*.

— Fig. Beestachtige mensch. 't Is e verken.

— *Vet verken*, *gemest verken*, zeer dikke, vette persoon.

— *Wild verken*, muurvarken, pissebed, Fr. *cloporte*, Lat. *Oniscus assellus*.

— *Vette verkens*, pijpjes of stokjes van een mengsel suiker, bloem en vet gebakken en in papiertjes gerold.

— Spr. *Zoo lui, zoo dom, zoo dom (lomp, stom) als 't achterend van e verken*, zoo dom (lomp, stom), *zoo gulzig, zoo vuil, zoo vet als e verken*.

— *Weten waar het verken vast is*, het fijne van de zaak kennen.

— *Het verken is gewass(ch)en*, de zaak is klaar.

— *Het verken is deur de(n) neus geboord*, of *het verken is deur den buik gesteken*, de zaak is van te voren beraamd en geklonken.

— *Veul geschreeuw en weinig wol, zee den duvel en hij schoor e verken*.

— *E vet verken weet niet dat e mager honger heeft*, een volle buik peinst op geen leêgen.

— *'t Is e slecht verken da(t) zijnen bak niet uiteet*, wordt gezeid van iemand die zijne telloor niet uiteet.

— *Die e verken scheert me(t) e kapmes, mag op geen haar zien*.

— *Daar veul verkens zijn, is de spuling dun*, waar veel kinderen zijn, is de keuken gewoonlijk mager.

— *E verken sterft nie(t) van 'ne(n) vuilen, maar van 'ne(n) leêgen bak*.

— *E vuil verken houdt van zuiver stroo*, onzindelijke personen zijn kieskeurig.

— *'t Is al goed da(t) van 't verken komt, zee den boer, en hij at het zeeltjen op daar 't mee gebonden stond.*

— *Ge kunt geen vijf hespen uit één verken snijden,* z. HESP.

VERKENSBEENHOUWER, znw., m. — Beenhouwer die verkensvleesch verkoopt, 'tzij dat hij de verkens zelf slacht of niet, Fr. *charcutier.* T., Sch., R.

— Een *verkensbeenhouwer* is geen *verkensslachter.* Een verkensslachter slacht verkens bij de boeren, maar verkoopt zelf geen vleesch.

VERKENSBESLAG, znw., m. — Gekookte meelspijs om zwijnen te vetten.

VERKENSBOCHT, znw., m. — Z. BOCHT.

VERKENSDRANK, znw., m. — Nat voedsel voor zwijnen. T., R.

VERKENSFEEST, VERKENSFOOI, znw., v. — Feestmaal dat de boer geeft aan familie en vrienden, wanneer hij een verken geslacht heeft.

In 't Z. der Kemp. *pensfeest, penskermis.*

VERKENSGOED, VERKENSETEN, znw., o. — Kleine aardappelen, omdat men die gemeenlijk aan de verkens opvoedert.

VERKENSKARMENEI, znw., v. — Varkenskarbonade.

VERKENSKERZEN, znw., v., mrv. — Soort van geelachtige, harde kerzen, die zeer moeilijk rijp worden.

— Bij Sch. bet. het Wilde kersen.

VERKENSKETEL, znw., m. — Ketel waarin men het eten voor de verkens kookt. T., R.

VERKENSKOP, znw., m. — Z. Wrdb.

— Z. GEPERSTE KOP.

— Spotnaam op de inwoners van St.-Antonius, omdat men aldaar in de kerk verkenskoppen offert.

VERKENSLEELIJK, bvw. — Uit der mate leelijk.

VERKENSLIES, znw., v. — Reuzel, verkensvet, Fr. *saindoux.*

VERKENSLOMP, bvw. — Uit der mate lomp. Hij is verkenslomp.

VERKENSLUI, bvw. — Buitengewoon lui.

VERKENSPATATEN, znw., m., mrv. — Aardappelen die men aan de verkens opvoedert.

VERKENSPOT, znw., m. — Z. VERKENSKETEL. T.

VERKENSRUBBEN, znw., v., mrv. — Steelmoes, jong raaploof. (Z. der K.) Z. RUBBEN.

VERKENSSLACHTER, VERKENSSLÈGER, znw., m. — Die verkens slacht. Een verkensslachter is geen verkensbeenhouwer. De verkensslachters slachten de verkens voor de boeren of zij koopen verkens op om die thuis te slachten en het vleesch aan de verkensbeenhouwers te verkoopen. De verkensbeenhouwers verkoopen het vleesch in 't klein, de verkensslègers niet. Z. ook BEENHOUWER.

VERKENSSTOUWER, znw., m. — Verkensdrijver, een man die jonge verkens ronddrijft om ze te verkoopen.

VERKENSSTROP, znw., v. — Strop om geslachte verkens op te leer te trekken en te hangen.

VERKENVLEES(CH), znw., o. — Verkensvleesch, Fr. *porc*. — Men zegt ook *verkensvleesch*.

VERKERTELEN, w., o., met *zijn*. — Door verslijten in lompen veranderen. T. Heur kleed begint vandeeg te verkertelen. Zij had 'ne' verkertelden rok aan.

VERKESTEREN, w., o., met *zijn*. — Door het te lang braden in eene korst veranderen. Ge meugt da' spek nie' laten verkesteren: de toëcht gaat er heelemaal uit.

VERKET (klemt. op *ket*), znw., o. — Tafelvork.

VERKILLEBOKSEN (uitspr. *vərkilləbo̊ksən*), w., b. — Verwenschen (A.) Ge moet dat doen !... Ik zal 't wel fijn verkilleboksen.

VERKILLEN, w., o., met *zijn*. — Verkleumen, zeer koud worden. R. Ik ben heel verkild met buiten te staan.

— Killig worden, spr. van den grond. De grond verkilt mè' lank vast te liggen. Dieë grond is fel verkild.

— Verkoelen, afkoelen. Laat 'et water wa' verkillen.

VERKILDHEID, znw., v. — Verstijving door koude veroorzaakt, verkleumdheid. 'En verkildheid kan 'en kou veroorzaken.

VERKLAPPEN, w., b. — Verpraten. D. B., Sch., T., R. Zijnen tijd verklappen. Ik heb daar wel 'en uur verklapt.

VERKLASSEN, w., b. — Verkwisten, verspillen door te klassen. Z. KLASSEN. In die herberg is van ze' lèven al wa' bier verklast. Ik heb al me' melk verklast in 't brood.

VERKLÈREN, w., b. — Verklaren. Z. Wrdb.*

— *De oogen verklèren*, de oogen verlustigen, zich verlustigen in 't gezicht van een bemind voorwerp. Dr., M. Zoo zegt een vrijer die zijne beminde gaat bezoeken, dat hij zijne oogen gaat verklèren. Ik heb mijn oogen verklèèrd mee' al die schoon dingen te zien. (Z. over deze uitdrukking *Loquela*, Bijblad van Sporkele 1890. De uitdrukking komt ook in 't Mdnl. voor. Z. VERD. V, 44.)

VERKLETSEN, w., b. — Verspillen. D. B., Sch., T., R. Hij verkletst ze' geld aan wa' vodden en prullen.

— Bij landb. *De boter verkletsen*, vóór den tijd gedaan hebben met boteren, met te veel water in de karn te gieten. (K.) De boter is verkletst.

VERKLOEKEN, w., b. — Versterken, kloeker maken, Fr. *fortifier*. D. B. 'En matige levenswijs verkloekt de gezondheid. Ge zoudt oe wa' moeten verkloeken deur straf eten.

— O., met *zijn*. Ge zij' fel verkloekt, sedert dat ek oe lest gezien hebt, Fr. *vous êtes devenu plus robuste*.

VERKLOOTEN, w., b. — In de lage spreektaal gebruikelijk voor Verspillen, verknoeien. (Ook in Brab., z. Sch.) Zijnen tijd verklooten. Da' werk is leelijk verkloot.

VERKNIKKEREN, w., b. — Verspillen, verbeuzelen. (Ook in Brab., z. Sch.) Gij verknikkert schoon oe' geld aan al die prutsen. Ik heb daar veul tijd verknikkerd.

VERKOOPEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Spr. *Ik verkoop het u gelijk ik het ingekocht heb*, ik vertel het u gelijk ik het hooren zeggen heb.

— *Gij he(b)t hier niks te verkoopen*, niets in te brengen, te gebieden.

— *Hij zou u verkoopen, terwijl ge er bij staat*, hij is u te slim, hij zal u bedriegen zonder dat ge 't merkt.

— Vertellen, uitkramen. Zottigheid verkoopen. Gij verkoopt leugens.

— *Last verkoopen*, z. LAST.

— *Krot verkoopen*, slechte zaken maken.

— O. Verkocht worden. Dieën artikel verkoopt goed.

VERKOOPE(R)S(E), znw., v. — Verkoopster, koopvrouw. (Z. der K.)

VERKÖRT, znw., o. — Gebrek, mangel. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) In verkört zitten. Ik ben in verkört van geld, ge moest mij is 25 fr. leenen.

VERKÖRTEN, w., o., met *zijn*. — Sprok, kort van draad worden, sprek. van hout. T. Masten hout verkört seffens, as de schörs er aanblijft.

VERKROEZELEN, w., o., met *zijn*. — Omkrullen, sprek. van de bladeren van planten. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) De blaren van dieë' perzenboom verkroezelen. Verkroezelde blaren.

VERKROKEN, w., b. en o. — Hetzelfde als Verkreuken, Fr. *chiffonner*. T., R. Let op dat die kleeren nie' verkrookt wörren. Ge het da' papier leelijk verkroökt. Die stof verkroökt gemakkelijk.

Kil. Ver-kroken, *rugare, rugis plicisque deformare*.

— Fig. Krenken, misnoegen, Fr. *froisser*. T. (Ook in Brab., z. Sch.) Ik zou 'em nie' gèren verkroken. Ziet toe watda' ge tegen hem zegt, want hij is gauw verkroökt. « Om noch den koning van Frankryk noch dien van Engeland te *verkroken*... » (DAVID, *Vaderl. Hist.*, VI).

— Spr. *Ge meugt hem nie(t) verkroken, ge moet hem in zijn vouwen laten*. (A.)

VERKROKKELEN, w., b. en o. -- Freq. van Verkrokken, Fr. *chiffonner*. Rolt da' papier goed ineen of 't zal verkrokkelen. Wie hêet die print zoo verkrokkeld? Mijn kleeren waren leelijk verkrokkeld, as ek ze uit 't koffer haalde.

VERKROKKEN, w., b. — Verkroken, verkrokkelen. Z. VERKROKKELEN.

VERKROPPEN, w., wdrk. — Belemmerd of verstopt worden in den slokdarm, zoodat men bijna niet meer zwelgen kan, Fr. *s'engouer*. Zijn eigen verkroppen met droog brood te eten. Drinkt is tuss(ch)en oew eten, ge zult oe verkroppen.

— De Wrdb. verwarren dit w. met Verslikken, Fr. *avaler de travers*. Bij D. B. is het o.

VERKWAKKELEN, w., b. — Verkwisten in beuzelarijen. D. B. T., R. Hij verkwakkelt ze' geld in alle nietighe(d)en.

Kil. Ver-quacken, ver-quackelen, *dissipare, profundere*.

***VERKWASTEN**, w., b. — « Als een kwast of in kwasterij verkwisten, verbrassen, zottelijk doorbrengen. Die kerel heeft al zijn geld verkwast ».

Sch. geeft dat w. voor Brab., *Antw.* en Vl.

VERLAAM, znw., o. — Verademing. (Z. der K.) Ik heb daaraan gewerkt zonder verlaam.

VERLAAT, znw., o. — Bij loodgieters. Kleine buis die het regenwater uit de dakgoot leidt.

— Soort van kleine sluis. V. D. noemt het w. gewestelijk.

VERLAKKERD, bvw. — Verlekkerd. Hij is er op verlakkerd.

VERLANG, znw., o. — Belang, Fr. *importance*. Daar is nie' veul verlang aan die ou' potten (er is niets aan gelegen.) Dat is 'en zaak van groot verlang.

Kil. Ver-langh, be-langh, *necessitas, res necessaria*.

VERLAPPEN, w., b. — Verkoopen. T., R. (Ook in Brab., z. Sch.) Dat ek zoowel me' goed kost verlappen, ik deê 'et. Hij hêe' zijn huis nogal goe' verlapt.

— Verkwisten, verteren in dronkenschap. Hij hêet alles verlapt.

VERLATEN, w., o., met *zijn*. — Later komen, later beginnen, later geschieden. D. B. De hoogmis begint in de' zomer om 9 uren, maar in den winter verlaat ze 'en halve uur. De school is 'en uur verlaat. De treinen zijn sedert eenige dagen verlaat. — Vrglk. VERVRUGEN.

VERLEE(D)EN, w., b. — Walgen, vervelen, tegensteken, Fr. *ennuyer, dégoûter*. D. B., T., R. (Ook in Brab. en Belg. Limb., z. Sch.) 'Et werk verleedt de' luiaard. 'Et verleedt mij hier. Hij is naar de stad vertrokken, omdat 'et hem op den buiten zoodanig verleedde. Altijd dezelfde kost verleedt op den duur. Da' gezaag begint mij te verlee(d)en. — Verouderd en gewestelijk, zegt V. D.

— O., met *zijn*. Verschuwd worden, elders gaan wonen, sprek. van gepaarde vogels. D. B, T., R. De vogel is verleed, omdat ze te dikwijls naar zijne' nest gingen zien. Daar zijn vogels die seffens verlee(d)en. — Niet te verwarren met **Uitleiden**. Z. dat w.

Kil. Ver-leeden, *fastidium adferre, tædium creare.*

VERLEEGEN, w., b. en o. — Hetzelfde als het Holl. Verlagen. Z. Wrdb. D. B. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) z. LEEG.

VERLEENEN, w., b. — *Wat heeft ons Heer verleend ('ne(n) jongen of e meisken)?* vraagt men, sprek. van een pasgeboren kind. D. B., R.

VERLEGEN, bvw. — Van aardappelen, die als ze gescheld en gekookt zijn, zwarte plakken hebben. Dees pataten zijn schoon en bloemig; daar is geenen eene verlegen bij.

VERLEGENIGHEID, znw., v. — Verlegenheid, Fr. *embarras, trouble, timidité.*

VERLEGGEN, w., b. — Afkeuren, afwijzen, in loochenende wendingen. D. B. Dieë werkman kan nie' verleed wôrren: hij werkt veur twee man. Ik wil dieë koffie nie' verleggen, want ik zalder moeilijk beteren vinden.

— O., met *van*. Veranderen van, Fr. *changer de, quitter une chose pour une autre.* D. B. Ik gaan 'ne keer verleggen van beenhouwer. 't Is nie' slecht van is van doktoor te verleggen. Hij hêet al wel vijf keeren van bichtvader verleed.

— Ook absoluut. D. B. Dieën doktoor sta' mij nie' aan, ik gaan is verleggen (d. i. een anderen nemen.) Ik dronk da' bier nie' gèren meer, en daarom heb ik verleed.

VERLEINIG, bvw. — Listig, verleidelijk, arglistig, Fr. *astucieux, séduisant.* E verleinig wijf. Zij hêe' zoo'n verleinige oogen in heuren kop. Da' meisken staat mij nie' aan, zij hee' zoo e verleinig gezicht. Zij kan iemand zoo verleinig bezien.

VERLEINIGHEID, znw., v. — Arglist, verleidelijkheid. Da' ze nie' kan bekomen me' geweld, zuükt ze te verkrijgen me' verleinigheid.

VERLEKBAK, znw., m. — Bak waar men afgewasschen tellooren, pinten, enz. in laat uitlekken.

— Ook een bak, waarin men regenschermen te verlekken zet.

VERLEKKEN, w., o., met *zijn*. — Het water laten uitdruppen. Ge moet 'et was(ch)goed eerst wa' laten verlekken en dan uitwringen.

VERLEMD, bvw. — Verlamd. Iemand verlemd slagen.

***VERLEMMEN,** w., b. — Wordt, volgens Sch., in de Kemp. gezeid voor Beschadigen. Het onkruid verlemt de vruchten.

VERLENGENIS, znw., v. — Verlenging, Fr. *allongement, prolongement.* De verlengenis van dieë' steenweg zal nogal veul kosten. Verlengenis van straf.

— Uitstel van betalen. (Ook in Brab., z. Sch.) Vandaag is zijn pacht vervallen, maar omdat hij nie' betalen en kost, heet hij verlengenis gekregen.

VERLETTEN, w., b. — Z. Wrdb.
— Tijd kosten. B. Zoo e werk verlet veul.

VERLICHTING, z.nw., v. — Het gebeurt dikwijls dat de stervenden, korten tijd vóór de dood, merkelijk beteren en moed en krachten terugkrijgen: dat noemt men de *verlichting tegen de dood*. D. B. Wij meinden allemaal da' vader ging genezen: hij klapte zoo wel en hij zag er veul beter uit, maar 't was enkel 'en verlichting tegen de dood, want eenige uren later was hij e lijk.

VERLIEREN, w., b. — Wordt uitsluitend gebruikt voor Verliezen, Hgd. *verlieren*, hoewel Kil. het reeds verouderd achtte. Geld en goed verlieren. Hij verliert meer als hij wint.

— Dit werkw. wordt zoowel met *zijn* als met *hebben* vervoegd. Hij is al ze' geld verloren. Ik had *en* ik was mijne' sleutel verloren. We hebben *en* we zijn 't spel verloren. Gij zij' verloren (gij het het spel verloren) en ik ben gewonnen.

— *Aan iemand verlieren*, gewaarworden of bemerken dat hij vervalt of achteruitgaat in zijne gezondheid. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) Ik verlier veul aan hem, sedert dat ek 'em nog gezien heb. Hoe is 't me' vader? Nie' goed; sedert eenige dagen hebben me veul aan hem verloren.

— *'Ne(n) zieke verloren geven*, hem ongeneeslijk verklaren. R.

— *Verloren loopen*, verdolen, verdwalen, Fr. *s'égarer*.

— *Het is verloren*, het is vruchteloos, er iets niets aan te doen, Fr. *c'est en vain*. D. B. Ik klopte, ik stampten op de deur, maar 't was verloren: daar kwam niemand opendoen. 't Is verloren gebid en gesmeekt: hij luistert naar mij niet.

— *Verloren kost*, iemand die voor niets goed is, die den kost niet verdient, welken men hem geeft.

— Spr. *Het end is er aan verloren*, z. END.

— *Geen roó duit te verlieren hebben*, niets bezitten.

— *Eéne verloren, zeven verkoren*, wordt gezeid met toepassing op vrijers of klanten.

VERLIJMEN, w., o., met *zijn*. — Dik, slijmachtig worden, sprek. van bier. (Lier.) Het bier verlijmt. Verlijmd bier deugt niet. Z. LEIPEREN.

VERLOCHTEN, VERLOĔCHTEN, w., b. — Hetzelfde als Verluchten in de Wrdb., Fr. *aérer*. 'En kamer verlochten, met de vensters open te zetten.

VERLOCHTEN, VERLOĔCHTEN, w., b. — Verlichten, Fr. *soulager*. In deze beteekenis zeggen wij ook *verlichten*.

— O., met *zijn*. Lichter worden, afnemen in zwaarte. Ik ben wel 10 kilo verlocht, sedert dat ek mij nog is gewogen heb.

VERLODDERD, bvw. — Verscheurd, in lompen. Verlodderde kleeren. Zijde nie' beschaamd van zoo'n verlodderde broek te dragen? « De dienaars stroopen hem zijne *verlodderde* en beslijkte deksels van de leden. » (J. DAVID, *De Middelaer*, VIII, 588.)

VERLOO(D)EN, VERLOOTEN, w., b. — Met loodsel bestrijken, Fr. *vernir*. D. B. Potten verloo(d)en. De eerde' potten zijn van binnen verlood.

VERLOODSEL, VERLOOTSEL, znw., o. — Loodsel.

VERLOOP, znw., o. — Z. Wrdb.
— Beloop. T., Kl.-Br. *Iet op zij(n) verloop laten*, het op zijn beloop laten, er niet naar omzien, Fr. *laisser aller une chose son train*. Hij laat alles maar op ze' verloop. Laat da' maar op ze' verloop.
— Interest, kroos. (A.) Ik moet vandaag in den Berg (Pandhuis) het verloop van 'me' goud (verpande juweelen) afdoen.

VERLOOPEN, w., o., met *zijn*. — Bij landb. Ontaarden, verbasteren, Fr. *dégénérer*, sprek. van vruchten en zaad. D. B., R. Da' koren is vandeeg verloopen. Verloopen graan. Die pataten verloopen nogal gauw. Hij hée' niemendallen in zijnen hof as wa' verloopen goed.
— Door draaien of loopen verslijten. Da' slot is verloopen. 'En verloopen horlogie. Die klok ga' nog goed, maar 't slagwerk is verloopen. Zoo'n sloten verloopen nogal gauw.

VERLOOTEN, w., b. — Z. VERLOO(D)EN. Kil.

VERLOOTSEL, znw., o. — Z. VERLOODSEL.

VERLOTTEN, w., b. — Verloten, Fr. *mettre en loterie*.

VERMAAIEN, w., o., met *zijn*. — Wormstekig worden, doorbeten worden van maden of wormen, sprek. van appelen, peren, erwten, hout. T., R., Kl.-Br. De appelen vermaaien fel dees jaar. 'En vermaaide peer. Vermaaid hout. De erten zijn vermaaid.

VERMAAN, znw., o. — Vermaning, Fr. *avertissement*. D. B. Hij luistert naar gee(n) vermaan.
Kil. Ver-maen, *monitio, adhortatio*.
— *Het *vermaantje* is, volgens Sch., het half kwartier vóór de uur, bijzonder vóór twaalf uren. — Bij D. B. is het *vermaan van een uurwerk* hetzelfde als bij Kram. Voorslag en Klik, Fr. *avant-quart*, bij ons **Schok** genaamd. Het zal seffens vijf uren slagen, ik heb de' schok gehoord.

VERMAKEN, w., b. — Verbinden, zwachtelen, Fr. *panser, bander*. D. B., R. 'En wond vermaken. De surezijn hée' mijnen arm vermaakt. Ik moet alle dagen mijne' voet vermaken.
Kil. Ver-maeken, *vulnus curare, alligare*.

VERMANGELEN, w., b. — Verruilen, Fr. *changer, troquer*. Hij hée' ze' pèèrd vermangeld tegen 'en ander. Vermangeldegij oe' mes tegen 't mijn? Z. ook MANGELEN.

Verouderd en gewestelijk, zegt V. D.
Kil. Ver-manghelen, *permutare*, *commutare*.

VERMAREN, w., b. — Voortzeggen, ruchtbaar maken. E niefs vermaren. Ik gaan tegen Nieuwjaar 'ne' winkel opstellen; helpt dat is wa' vermaren. Zoo iet zou moeten vermaard wörren. 't Kan nie' genoeg vermaard wörren.
Kil. Ver-macren, *divulgare*, *fama celebrare*.

VERMARTELESÉEREN, **VERMARTERESEEREN**, **VERMERTELESÉEREN**, w., b. — Martelen, Fr. *martyriser*. 'En beest vermarteleseeren. De zeven Machabeesche broeders wieren onder de oogen van hun moeder vermarteleseerd.

VERMASSECRÉEREN, w., b. — Vermoorden, Fr. *massacrer*. De Törken vermassecreerden me' duzende' Christenen.

VERMELKEN, w., o., met *zijn*. — Bij landb. Meer melk geven. (K.) T., R. As de koei aan de grunigheid is, zal ze wel vermelken. De koei' zijn fel vermolken, sedert da' ze op de spörrie staan.

VERMEMELEN, w., o., met *zijn*. — Vermolmen, Fr. *se vermouler*. Masten- en canadahout vermemelt gauw. Vermemeld hout. Die tafel is vermemeld. Z. MEMEL.

VERMERTELESÉEREN, w. b. — Z. VERMARTELESÉEREN.

VERMENGELEN, w., b. — Vermengen. Haver met gerst vermengelen.

VERMETSEN, w., b. — Vermetselen. Aan dieën bouw is veul duzend steen vermetst.

VERMEUGEN, znw., o. — Vermogen, bezit, fortuin. Ze' vermeugen is nie' groot, hij bezit al pas tien duzend frang.

VERMEUGEN, bvw. — Hetzelfde als Onvermeugen. Z. ald.

VERMINNEZÉEREN te Antw. ook **VERMINNEZJÉEREN**, w., o., met *zijn*. — Verminderen, afnemen, Fr. *diminuer*. (Ook in Brab., z. Sch.) Me' geld begint fel te verminnezeeren. De pijn verminnezeert.

VERMODDEN, w., b. — Verward dooreenwerpen, bij T. *vermoddelen*. Wie hêet da' lijverd zoo vermod? 'En kas vermodden.

VERMOOR(D)EN, w., b. — Z. Wrdb.
— Bederven, schenden, sterk beschadigen, Fr. *gâter*, *abimer*. D. B. 't Is zonde gelijk dieë jongen zijn kleeren vermoordt. De jagers vermoor(d)en nogal dikwijls de veldvruchten. Dieë jongen vermoordt al ze' speelgoed.
— Verspillen, verkwisten. Veul geld vermoor(d)en. Hij zal ze' erfdeeltje gauw vermoord hebben.
— Doorbrengen, spreek. van den tijd. Ik gaan wa' slapen om den tijd te vermoor(d)en.

VERMOOREN, w., b. — Vermoorden.
— Z. VERMOOR(D)EN.

***VERMOOZEGEN**, w., b. — Volgens Sch., zou dit w., hetwelk in Vl. en vooral in 't L. v. W. thuis hoort, ook te Antw. gebezigd worden. Ik betwijfel dat grootelijks. Z. VERMOSSEN.

VERMOSSEN, w., b. — Hetzelfde als het Holl. Vermorsen, bederven, verknoeien, bij D. B. *vermooschen*. Dieë jongen vermost veul pennen en papier. Den timmerman hèet de tafel vermost, me' ze veul te klein te maken. Hoeveul zeep hedde nu al nie' vermost?
— Verkwisten. Ze' geld vermossen. 't Gemeentebestuur vermost veul geld.

VERMUUGD, bvw. — Vermoeid. Ik ben heel vermuugd. Hij was vermuugd gegaan.

VERNAAMD, bvw. — Vermaard, befaamd. T., D. B. 'En vernaamde afspanning. Dieë winkel is uren in de ronde vernaamd.
Kil. Ver-naemt, *celeber*, *famosus*.

VERNEBBELD, VERNIBBELD, bvw. — Vernepen, verneuteld, onderbleven, niet volgroeid. Vernebbeld graan. E vernebbeld manneken.

VERNEBBELEN, ook **VERNIBBELEN**, w., b. – Vernijpen, ineennijpen, vernielen, doodnijpen. D. B. Ge zoudt 'em vernebbelen. In mijn colère zou ek 'em vernebbeld hebben. As ge dat derft doen, dan vernibbel ek oe.

VERNEGLIGÉEREN, VERNEGELIGÉEREN, w., b. — Z. VERENGELIGÉEREN.

VERNEPEN, bvw. en bw. — Geprangd, beklemd. D. B., T., R. Me zaten zoo vernepen op de bank, da' me ons bijkanst nie' kosten verruren. Mijn voeten zitten vernepen in die schoenen.
— In zijnen groei verhinderd, onvolkomen. D. B., T., R. E vernepen manneken. Vernepen graan. Vernepen fruit. Die appelen ziender zoo vernepen uit.
Kil. Ver-nijpen, *minuere*, *contrahere*.

VERNESTELEN, w., o. — Nestelen, sprek. van ongediert of met verachting van menschen. Waar meugen die muizen ieverans vernestelen? Da' volk hèet hier lank in de geburen vernesteld, maar nu is 't, Goddank! vertrokken. Allen bucht van volk vernestelt hier in de straat.

VERNEUKEN, w., b. — Verbrodden, bederven, doen mislukken. D. B. Gij hèt 'et spel verneükt. De zaak is verneükt. In plaats van iet goed te maken, verneükt hij 't.
— Hinderen, benadeelen. Da' vasten verneükt mij. Dieën règen hée' veul boeren verneükt, die aan den oo(g)st zijn.

— *Iemand verneuken*, hem benadeeligen met hem te onderkruipen, met misbruik te maken van zijne onervarenheid, met hem in verlegenheid te brengen, hem te bedriegen, eene poets te bakken, enz. D. B., R., M. (Ook in Limb., Hag. en Brab., z. Sch.) Hij hée' mij leelijk verneükt. Den beenhouwer hée' mij verneükt me' gee(n) vlees(ch) te brengen. Diee winkelier verneükt de mens(ch)en. Ge meugt oe nie' laten verneuken. Gij zij' verneükt.

— *Zijn eigen verneuken*, door verzuim of achteloosheid zich zelven hinderen. Ik heb mijn eigen verneükt me' naar 'em te luisteren, ik had mijn eigen gedacht moeten volgen.

— *Zijn eigen verneuken met iet*, zich zelven benadeelen met iets te koopen of te verkoopen, te ondernemen, enz. Zijn eigen verneuken mee' e proces.

— Z. ook NEUKEN.

VERNEUTELD, bvw. — Onderbleven, niet volgroeid, vernepen, dwergachtig, Fr. *rabougri*. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) E verneuteld manneken. Verneutelde boomen. Die pèren zijn zoo verneuteld. Verneuteld goed. Verneutelde dingens van appelen, pèren, enz.

Kil. Ver-neutelt, ver-nutelt, *contractus, pumilus*. Ver-neutelt manneken, *homuncio, nanus, pumilio*.

VERNIBBELD, bvw. — Z. VERNEBBELD.

VERNIBBELEN, w., b. — Z. VERNEBBELEN.

VERNIEVEN, w., b. — Vernieuwen.

VERNIS, znw., m., niet o. — Fr. *vernis*. J.

VERNOEMEN en **VERNUMEN**, w., b. — Noemen, iemands naam noemen. (Ook in Brab. en Vl., z. Sch.) Ik heb 'em hooren vernoemen, maar ik weet nie' meer hoedat hij heet. Oewe' naam is daar nie' vernuümd geweest.

VERNOEWEN, w., b. — Vernieuwen. (**N.** der **K.**)

VERNONDEN, tw. — Bastaardvloek. Hij weet nie' wat doen van glorie, en hij hee', vernonden! geen hemd aan ze' lijf!

VERNOOIEN, w., b. — Vervelen, verdrieten, tegensteken, Fr. *ennuyer, dégoûter*. (**K.**) (Ook in W.-Brab., 't L. v. A. en 't L. v. W. Hfft.) Het werk vernooit de' luiaard. Altijd 'tzelfden hooren vernooit op den duur. Dat eten vernooit mij. Ik vernooi mij hier.

— *Het vernooit*, het verveelt, het verdriet. Het vernooit mij schrikkelijk hier alleen te zitten.

Kil. Ver-noyen, ver-noeyen, *tædere*.

VERNUMEN, w., b. — Z. VERNOEMEN.

VERONGELUKKEN, w., o. — Z. Wrdb.

— Dat werkw. is hier ook bedrijvend, evenals bij D. B. Zij voc zichtig, dwazerik! ge zult nog mens(ch)en verongelukken!

VEROON (zuivere *o*), znw., v. — Veronica.

VEROPENBAREN, w., b. — Openbaren. E geheim veropenbaren. God heeft ons de waarheden van ons geloof veropenbaard.
— Wdrk. Zich openbaren. De wond aan z'n been is lank weggebleven, maar nu veropenbaart zij heur weer.

VEROPENBARING, znw., v. — Openbaring.

VERPAARTEN, w., b. — Verdeelen, Fr. *partager*. (Ook in Brab., z. Sch.) 'En erfdeel verpaarten.
Kil. Ver-paerten, *partiri, dividere*.

VERPAKKEN, w., o. en wdrk., met *zijn* en *hebben*. — Bij landb. Verstopt geraken door 't een of 't ander voedsel, eten niet door de keel kunnen krijgen, sprek. van dieren. (K.) T. De koei héet heur aan 'en raap verpakt. Het peerd is verpakt mè' natte' klaver te eten.

VERPASSEN, w., b. — Bezetten, vergeven. Dieë stoel is verpast. De plaats die ge vraagt, is al verpast. De bruid is verpast.

VERPEUTEREN, w., b. — *Het verpeuteren*, het verkerven, verbruien. B., M. Hij heget (heeft het) daar leelijk verpeuterd.
Kil. Ver-peuteren, *delinquere, offendere*.

VERPÖRREN, w., b. — Verroeren, verplaatsen, Fr. *remuer, mouvoir de place*. D. B. Dieë steen is zoo zwaar dat ge'm nie' verpörren en kunt. Ik kan dieë' zak koren nog nie' verpörren, laat staan van 'em op te heffen. Dieën blok arduin kan wel verpörd wörren. « Intusschen stuurden de wapenknechten van den burcht, ofschoon werkende aan het *verporren* van groote steenbrokken, de oogen naar het bosch. » (CONSCIENCE. *De Keus des harten*, 42.)
Kil. Ver-porren, *amoliri, magno conamine, amovere*.

VERPREUTELEN, w., b. — Verpraten, al pratend verliezen. Zijnen tijd verpreutelen.

VERPROCEDÉEREN, w., b. — Verspillen met te procedeeren. Hij zal zijn heel fortuun nog verprocedeeren. Gij hèt nu al zooveul verprocedeerd en wat hedder mee gewonnen?

VERPRULLEN, w., b. — Verbrodden, verknoeien. Gij verprult heel uw werk. De zaak is verpruld.

***VERPRUTSELEN**, w., b. — « Prutselend verkwisten of verliezen. »
Sch. geeft dit w. voor de Kemp.

VERRATELEN, w., o., met *zijn*. — Door de droogte openspringen, in duigen vallen, sprek. van houten emmers, vaten, tonnen, kuipen. T., R. (Ook in Belg. en Holl.-Limb., z. Sch.) 't Vat zal verratelen, als ge 't in de zon laat staan. 'En verratelde kuip. De ton is verrateld. E verrateld vat sluit 'em weer, as ge 't me' water vult.
Kil. Ver-raetelen, *rimas agere, dissolvi*.

VERREBBEREN (uitspr. *vərräbbərən*), w., b. — Verrimpelen, verfrommelen, sprek. van kleeren. (**Z.** der **K.**) Mijn beste kleed is heelemaal verrebberd en verfrommeld. Gij verrebbert al uw kleeren.

VERRÈGENEN, VERRÈGEREN, w., o.. met *zijn*. — Door den regen verwoest of bedorven worden. D. B., T. Het graan is leelijk verrègend met dat onweer. Het land verrègende zoodanig, dat 'et zaad nie' uitkomen en kost.

VERREKKEN, w., b. — Door trekking of uitspanning verzeeren. D. B., R. Zie VERZEEREN. Zijnen arm verrekken mee' iet op te heffen. 'En pees verrekken.

— In de Wrdb. bet. het Ontwrichten, Fr. *démettre*, *déboiter*, *luxer*. Hier is het enkel in 't Fr. *faire une entorse*, *se donner une entorse*, *se fouler la main*, enz.

VERRENNEWÉEREN, w., b. — Ten onder brengen, arm maken, Fr. *ruiner*. De zoon hée' zijn ouwers heelemaal verrenneweerd.

— Vernielen, verwoesten, Fr. *détruire*. Dr. 't Was droevig om zien hoedat den hagel den oo(g)st verrenneweerd had. De konijnen verreneweeren hier alles op 't veld.

VERREN(S, VĀRREN(S, bw. — Wordt gebruikt in *van verren(s*, *van vārren(s*, van ver, Fr. *de loin*. D. B. Ik zag hem van verren aankomen. Hij riep van verrens dat ek komen moest.

— Ook *van vers*, *van vārs* (*van vaas*).

VERRIJ(D)EN, w., b. — Door rijden verliezen. Ik schat dat ek in me' pèèrd tweehonderd frang verre(d)en heb op drij jaar tijd.

— Gep. w. *Verrij(d)en en verrotsen*, z. VERROTSEN.

VERRIJSENIS, znw., v. — Verrijzenis, Fr. *résurrection*.

VERROESTEREN, w., o., met *zijn*. — Verroesten. (**Z.** der **K.**) 'Ne verroesterde sleutel. Ge moet de schup binnenzetten, of ze zal verroesteren.

VERROMPELEN (uitspr. *vərroĕmpələn*), w., b. — Verrimpelen. (**A.**) Uw kleed is leelijk verrompeld. E verrompeld gezicht.

Kil. Ver-rompelen, *corrugare*.

VERROTSEN, w., b. — Kleederen afslompen, bederven, door ze onvoorzichtig te dragen. T. Aan dieë' jongen is geen eer te halen, hij verrotst al zijn kleeren.

— Verkwisten door te rotsen, te rijden, meest gebruikt in de tautologie *verrij(d)en en verrotsen*. Hij verrijdt en verrotst alle jaren mee' hoopen geld.

VERRUMPELEN, w., b. — Verrimpelen. Verrumpelt da' lijverd nie'. E verrumpeld vel.

VERRUREN, w., b. — Verroeren, Fr. *bouger*.

— In plaats van het wdrk. Zich verroeren, Fr. *bouger*, *se remuer*,

gebruikt men veel den tusschenvorm Verruren. Hij verruurde nie' meer. Verruurt nie', of ik schiet.

VERS, VĀRS, bw. — Z. VERREN(S.

VERSAKEN, w., o. — Hetzelfde als Verzaken, Fr. *renier*. In 't Doopsel hebben wij aan den duvel moeten versaken.

— O. en b. In 't kaartspel. Niet *volgen* als men kan, eene kaart achterhouden, als men, volgens de regels van het spel, gehouden is ze te spelen. In dees spel meugde den boer versaken. Gij hèt nie' goe' gespeëld; ge hèt versaakt en ge kost goe' volgen.

— Sch. geeft daar *versakken* voor. Is dat eene schrijf- of drukfout ?

VERSASSEN, w., b. — Van 't een sas in 't ander brengen. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) Een schip versassen.

VERS(CH), bvw. — Z. Wrdb.

— *Lèvendig* (of *lèèfdig*) *vers(ch)*, springende levend, zeer versch, sprek. van visch. Lèèfdig vers(ch)e vis(ch).

— *Met de vers(ch)e daad*, z. DAAD.

— *Vers(ch) van 't stuk*, nog nieuw, nog maar pas gekomen. Dieën onderwijzer is nog vers(ch) van 't stuk (hij komt uit de normaalschool, hij heeft nog geene plaats bediend). Hij is veur geen meid die al gediend hèèt, hij neemt er liever een vers(ch) van 't stuk.

— *Vers(ch)e koei* of *geit*, koe die eerst gekalfd, geit die eerst gelamd heeft.

VERSCHAKELEN, w., b. — Van schakel veranderen. (Ook in Brab., z. Sch.) Verschakelt den hangel wa', de pot hangt te hoog.

VERSCHALEN, w., b. — Bij timmerl. De schaal of korst afzagen of afschaven langs twee of vier kanten, bij D. B. *beschalen*. 'Nen boom verschalen. 'En plank verschalen (er de twee kanten of boorden van afschaven). Ook **Afschalen.**

VERSCHAREN, w., b. — *Malkander verscharen*, elkander aflossen, vervangen, Fr. *relever*, *alterner l'un avec l'autre*. As de vruugmis uit is, komt dan seffens naar huis, want ik moet naar de hoogmis gaan, en anders kunnen wij malkanderen nie' verscharen. De twee ploegen werkvolk moeten malkander verscharen.

Kil. Ver-schaeren, *alternare vices*, *mutuas operas præstare*.

VERSCHENEN, verl. dlw. — Overleden, gestorven. (Ook in Brab., z. Sch.) Jan Oom is gisteren, tegen avend, verschenen.

VERSCHIETACHTIG, bvw. — Schrikachtig, die gemakkelijk verschrikt. E verschietachtig peerd. Zij is heel verschietachtig.

VERSCHIETEN, w., o., met *zijn* en *hebben*. — Plotseling ontstellen of ontroeren, 'tzij van verrassing of verwondering, 'tzij van vrees of angst. Jan eet pap. Zoo! daar verschiet ek van, want 't is 'nen eerste viesneus. Ik verschiet er nie' van, da' ge zoo gevaren zijt, want ik heb 't oe veurspeld. Ik verschoot, as ze mij kwamen zeggen, da' 'k benoemd

was. Ik bender van verschoten dat hij nog zoo gezond gewörren is; wie zou dat ooit gepeisd hebben! Ga nu is naar 't veld: ge zult er van verschieten, hoedat alles sedert eenige dagen gegroeid is. Gij meint dat oe da' weinig kosten zal, maar ge zult verschieten, as ge moet gaan betalen. Ik ben geweldig verschoten van die tijding. 't Is heel gevaarlijk van iemand doen te verschieten. 'Et pèërd verschoot en 't ging op de' loop. Is me da' verschieten! 'Nen dief verschiet van zijn eigen schaê. Ik ben daar zoodanig verschoten, da' mijn hert er nog van klopt. Hij was bijkanst dood van 't verschieten. Ik verschiet nie' gemakkelijk, maar dieën avend was ek toch bang. « O, Christien, onvoorzichtige vrouw, waarom ons zoo ijselijk doen *verschieten?* gromde de baas ». (CONSCIENCE. *Eene Gekkenwereld*, 10.)

— Bij D. B. beteekent het enkel Plotseling ontsteld worden door vrees, schielijk verschrikken, Fr. *se saisir*, *tressaillir de frayer*, evenals bij Kil. die het vertaalt door *concuti*, *consternare*, *pavore resilire;* en bij Kram. beteekent het Verbleeken, Fr. *pâlir de peur*. Nochtans om te verschieten, moet men niet bleek worden; alles wat u verrast zonder u daarom vrees of angst in te boezemen, kan u doen verschieten.

— *De erten doen verschieten*, koud water in den ketel gieten, als de erwten staan te koken.

— *Graan, enz. verschieten*, met eene schoep wegscheppen en het langs alle kanten op gelijke hoogte leggen.

VERSCHIETER, znw., m. -- Scheepsterm. Man die met eene schoep of houten schop het graan, dat in een vaartuig gekapt wordt, verschiet, d. i. wegschept, om het langs het alle kanten in het ruim op gelijke hoogte te leggen.

VERSCHIJTEN, w., b. — Verbeuzelen. T., R. Ik heb daar wa' schoon mijnen tijd verscheten.

VERSCHILLEN, w., o. — Schelen, raken, aangaan, Fr. *importer*. Hfft. (Ook in Brab., z. Sch.) Gade mee e glas bier drinken? 't Kan me nie' verschillen. Of hij kwaad of goed is, wat verschilt me da'! Z. ook SCHILLEN.

VERSCHILLIG, bvw. — Verschillend, verscheiden, Fr. *différent*, *plusieurs*. Elf verschillige soorten. Ik heb hem verschillige keeren gesproken.

Kil. Ver-schilligh, *differens*.

VERSCHOON, znw., o. — Verschooning, gelijk, Fr. *excuse*, *raison*. Verschoon krijgen. Iemand verschoon geven. Meester, ge moet mijne' jongen maar straffen als hij 't verdient: hij zal van mij gee(n) verschoon krijgen. Hij héet daar nie' veul verschoon gehaald.

VERSCHOT, znw., o. — *In 't verschot zijn*, geld hebben om te betalen. Komt binnen eenige dagen terug mee' oe' rekeningen: ik ben nu nie' in 't verschot.

— Zijdewee, lendepijn, Fr. *lumbago*, *tour de reins*, Kil. *gheschot in de sijde*, *schot in de sijde*. Ik heb e verschot in mijnen rug. E verschot in de lee.

— Plotselinge schrik, schielijke ontsteltenis. D. B. Hij was bijkanst dood van 't verschot. Zij wier' bleek van 't verschot.

VERSCHOU(D)EN, w., b. — Met heet vocht branden. (**K.**) T., R., D. B. Hij hee' z'ne' voet verschoud me' kokende water.

Kil. Ver-schouden, ver-schauden, *calida perfundere*, *calida adurere*.

VERSCHOUWEN, w., b. — Verschrikken en verjagen, schuw maken. T., R., Hfft., bij D. B. *verschuwen*. De jagers verschouwen de vogels deur hun geschiet. Jongen, houd oe stil, ge verschouwt de kat mee' oe' lawijt. Ze hebben 'em daar verschouwd.

— O., met *zijn*. Schuw worden. T., R. E veulen is gauw verschouwd. Jan is hier lijk verschouwd, ik zien 'em nie' meer. Dieë vogel is van zijne' nest verschouwd.

VERSCHRALEN, w., o., met *zijn*. — Schraal, dor, droog, mager worden. Ge moet het brood in de' kelder leggen, want in de' kas verschaalt het te veul. Zijn koeien zagen er verschraald uit.

VERSCHUIVEN, w., o., met *zijn*. — Verminderen. T. Ze' geld is wijd verschoven. — Ook **Schuiven.**

VERSEBBELEN (Kemp. *vərsäbbələn*), w., o., met *zijn*. — Verwelken, min of meer het sap verliezen. (**K.**) As ge pataten te vruug uitdoet, dan versebbelen ze. Loof dat in de zon leet, versebbelt seffens. Die peeën zijn vandeeg versebbeld. Versebbelde rapen.

VERSEEZEN, w., o., met *zijn*. — Schertsend voor Verhuizen, vertrekken Hij moet daar weeral verseezen, en hij woont er nog maar pas.

VERSEM, znw., m. — Z. VESSEM.

VERSEMMELEN (Kemp. *vərsämmələn*), w., b. — Verbeuzelen, zijnen tijd verspillen. Ik heb daar wel 'en uur versemmeld. Ga voort aan oe' werk en versemmelt uwen tijd niet!

VERSJACHELEN, w., b. — Verruilen, vermangelen, Fr. *troquer*, in ongunstigen zin, M., bij D. B. *verschachelen*. Hij hée' ze' peerd versjacheld. Hij versjachelt alles. Ziet da' ge die oû meubels versjacheld krijgt tegen ander. Z. SJACHELEN.

VERSJASSEN, w., o., met *zijn*. — Schertsend voor Vertrekken, verhuizen. Ge moet hier versjassen, man! Hij is op twee jaar tijd al drij keeren versjast.

VERSJAUWELEN, w., b. — Door babbelen verliezen, verbeuzelen. Zijnen tijd versjauwelen. Z. SJAUWELEN.

VERSLAGEN, w., b. — Verslaan. Z. Wtdb.

— O., met *zijn*. Verkoelen, van warm koud worden. D. B. Kom aan tafel, want de soep is seffens verslagen. As de pataten verslagen zijn, dan zijn ze maar half zoo goe' ne meer. As 'et eten nie' op de stoof staat, dan verslaag' 'et seffens.

— Bij slachters. Door het slachten in gewicht verminderen. D. B. Me' verken versloeg twintig kilo. Hoeveul verslaagt 'nen os? Sommige beesten verslagen meer as de ander.

VERSLAPEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Spr. *Da(t) ge verslaapt, kunde nie(t) vereten*, wat men uitgeeft om te wonen (slapen), kan men minder uitgeven om te leven (eten).

VERSLAPPEN, w., b. — Verzwakken, Fr. *affaiblir*. Gij verslapt oe' gezondheid met te veul te studeeren. Zijn eigen verslappen met te weinig te eten.

— O., met *zijn*. Zwak worden, Fr. *affaiblir*. De zieke verslapt al meer en meer. Mijn gezondheid, me' gezicht is fel verslapt.

VERSLIJMEN, w., o., met *zijn*. — Bij landb. Wordt gezeid van land dat gedurende zekeren tijd vastgelegen hebbende, killig en ongezond geworden is. Die plek grond is verslijmd. Uw land zal verslijmen, as ge 't nie' om en doet. Land daar schietgruun (raaploof) op staat, verslijmt. Hij laat zijne' grond verslijmen.

VERSLIKKEN, w., wdrk. — Slecht inzwelgen, zoodat er iets in de luchtpijp dringt in plaats van door den slokdarm te glijden, Fr. *avaler de travers*. Ziet da' ge oe maar nie' en verslikt. Hij verslikte *of* hij verslok 'em aan e mörzeltjen brood.

— De Wrdb. vertalen Zich verslikken door *s'engorger*, doch dat is iets anders. Z. VERKROPPEN. Bij V. D. bet. het « slikkende zich bezeeren. »

VERSLIPPEN, w., o., met *zijn*. — Wordt gezeid van eene pen waarvan de punten vaneen af staan of zich kruisen. Sommige pennen verslippen gauw. Mijn pen is verslipt. 'En verslipte pen.

VERSLODDEREN, w., b. — Door slodderen verspillen. Z. SLODDEREN. Draag 'et zakske recht, ge versloddert al uwen rijs.

VERSLOMPEN (in 't Z. en W. *vərsloëmpən*), w., b. — Verslonsen, verslodderen. Gij verslompt uw beste kleeren. Heur nief kleed is al heelemaal verslompt.

VERSLUIEREN, w., o., met *zijn*. — Verslensen. (Z. der K.), bij Sch. *versloeieren*. De bloemen zijn versluierd, om dat 'et op tijd nie' gerègend hèet.

Kil. Ver-sluyeren, ver-slentsen, *flaccescere, flaccere*.

VERSMACHTEN, w., b. en o., met *zijn*. — Verstikken, versmoren, Fr. *étouffer, suffoquer*. Die vrouw hèet heur kind versmacht. Dieën rook zou iemand versmachten. Ik versmacht hier. De werkman versmachtte in den brand.

Kil. Ver-smachten, *suffocare*.

VE(R)SMES, znw., o. — Bij blokmakers. Soort van mes, gekruld gelijk een haak, zittende in een langen steel, waarmede men den hiel, langs binnen in den blok, effensnijdt.

VERSMOORD, bw. — *Versmoord zat*, smoordronken, Fr. *ivre-mort*. Hij was versmoord zat, hij geleek op geene' mens(ch) ne meer.

Kil. Ver-smoort droncken, *obrutus potu*.

VERSMOOREN, in 't Z. **VERSMOREN**, w., b. en o. — Verdrinken, verzinken, doch enkel in fig. beteekenis. Hij versmoort 'em in den drank. Da' kleedsel is zoo groot en zoo wijd, da' 'k er in versmoor.

— Bij timmerl. Wordt gezeid van den kop van eenen nagel die zoo diep ergens ingedreven wordt, dat hij er niet meer uitkomt, bij D. B. *verdrinken*. — Ook **Verzuipen**.

— In de Wrdb. wordt Versmoren vertaald door *étouffer*, *suffoquer*, doch daarvoor zeggen wij **Versmachten**.

VERSMOSSEN, w., b. — Hetzelfde als Vermossen. Z. ald.

VERSNIPPEN, w., b. — Versnipperen. Ge doe' nie' as papier versnippen.

VERSNIPPEREN, w., b. — Verbeuzelen, verspillen. (Ook in Brab. en Kl.-Br., z. Sch.) Ik heb daar veul tijd aan versnipperd. Gij versnippert oe' geld aan nietighe(d)en.

VERSNOĔBELEN, VERSNOĔBEN, w. b. — Versnoepen, verkwisten aan snoeperij. Hij versnoĕbelt al zijne centen. Da' meisken hee' weeral ne' frang gesnoĕbd.

VERSNUBBELEN, VERSNUBBEN, w., b. — Z. VERSNOĔBELEN.

VERSOBBEDOBBEN (in 't Z. en W. *vərsoĕbbədoĕbbən*), w., b. — Verslempen, verkwisten in overdaad en dronkenschap, bij D. B. *verzoppedoppen*. (K.) As em zoo voortgaat met drinken, dan zal em ze' fortuuntje gauw versobbedobd hebben.

VERSOLFERD, bvw. — Dronken. (A.) Hij is zoo versolferd, dat em op z'n beenen nie' meer kan staan.

VERSPELEN, in 't N. der Kemp. **VERSPEULEN**, w., b., met *hebben* en *zijn*. — Hetzelfde als het Holl. Verspillen, Fr. *dissiper*. D. B. Zijnen tijd verspelen. Ze' fortuun, zijn gezondheid verspeulen.

— Verliezen, Fr. *perdre*, 'tzij door het spel, 'tzij door handel te drijven of anderszins. Hij hee' veul geld verspeëld in die onderneming. Had em zoo groot nie' beginnen te boeren, hij zou zooveul nie' verspeëld hebben.

— Kwijtraken, verliezen in een gedrang, enz. Ik heb mijnen hoed en mijne' stok verspeëld in 't gedrang. Ik ben mee' 'em meegegaan tot op de mer(k)t, en daar ben ek 'em verspeëld.

— *Verspelen op*, op iets verliezen. As ek me' pèèrd 400 frang verkoop, dan verspeel ek er tenminste 50 frang op.

— Ook *verspelen aan*. Hij hee' 500 frang aan zijn huis verspeëld.

— *Aan iemand verspelen*, er aan verliezen. Wordt gezeid van iemand waarvan het verlies zich levendig doet gevoelen. De parochianen hebben veel aan hunne' pastoor verspeëld. We zullen veul aan onze' Frans verspelen, as em moet soldaat wörren. Daar is weinig aan verspeëld (er is niet veel aan verbeurd).

— Gewaarworden of bemerken dat iemand vervalt of achteruit-

gaat in zijne gezondheid. Ik heb veul aan Jan verspeëld, sedert da' 'k 'em de' leste' keer gezien heb.

— Missen, Fr. *manquer*. Meë al oe' gesemmel zulde nog den trein verspeien. Ik moet mij spoeien, of ik verspeel de mis nog.

VERSPETEN, w., b. — Elders spelden, op eene andere plaats spelden. Die spel steëkt nie' goed, ge moet ze wa' verspeten.

VERSPEULEN, w., b. — Verspelen.

VERSTAAN, w., b. — Z. Wrdb.

— *Zijn eigen verstaan aan*, begrijpen, kennen, Fr. *comprendre, se rendre raison de*. D. B., R. Ik verstaan mij daar nie' aan, hoedat 'et komt dat hij kan lèven zonder te werken. Ik kan mij daar moeilijk aan verstaan.

***VERSTA-DE-WEL**, zнw., m. — « Verstand, begrijp. Ik zal hem dat eens aan zijn versta-de-wel brengen. »

Sch. geeft dit w. voor Antw.

VERSTAND, znw., o. — Z. Wrdb.

— Verg. *Van iet zooveel verstand hebben als 'en koei van saffraan eten*, er gaar geen verstand van hebben.

— *Verstand gebruiken*, redelijk te werk gaan. D. B. Gij zij' veul ouwer as oe' zuster, gij moet meer verstand gebruiken.

— *Het verstand hebben van*, weten hoe men dient te werk te gaan, hoe men iets moet verrichten. Gij wilt schrijven, en ge hèt 'et verstand nog nie' van oe' pen vast te houwen. Hadde nu 't verstand gehad van 'em daarover te spreken!

— *Van zij(n) verstand (af) zijn*, ijlhoofdig of zinneloos zijn. R.

— Spr. *Hij hee(f)t veel verstand, maar 't is geen goed*, zegt men schertsend van eenen dommerik.

— *Het verstand komt veur de jaren niet*, zegt men om de fouten van de jeugd te verschoonen.

— *Beter 'en ons geluk als e pond verstand*, z. GELUK.

— *Ge he(b)t te veul verstand, gij, ge zult jong sterven*, zegt men tot iemand die u voor den gek wil houden, ofwel in een gesprek wil tusschenkomen, waarvan hij geen verstand heeft.

VERSTEEK, znw., o. — Schuilhoek. R. (Ook in Brab., Kl.-Br. en N.-Br. z. Sch.) In de' Frans(ch)en tijd waren veul priesters in 't versteek. Hij houdt 'em in 't versteek (hij houdt zich verborgen.)

VERSTEENEN, w., o., met *zijn*. — Wordt gezeid van peren, wanneer er harde knobbels of plekken in groeien. T. Die peren zijn versteend. In mijnen hof versteenen de beste peren.

VERSTEK, znw., o. — Bij timmerl. De schuinsche hoek van eene plank of lijst, half rechthoekig afgewerkte plank of lijst, Fr. *onglet*. D. B. Een verstek schaven. Verstekken zagen.

VERSTEKBAK, znw., m. — Bij timm. Houten bak, waarin eene snede is gezaagd volgens het verstek dat men begeert, en waar de lijst wordt ingelegd om in de bestaande zaagsnede het verstek aan de lijst door te zagen, Fr. *boîte à onglets*.

— Ook een bakje bestaande uit drie plankjes, langs den eenen kant noesch afgezaagd, en dienende om de verstekken der regels en stijlen eener vergering zuiver af te werken, Fr. *boîte à recaler.*

VERSTEKHAAK, znw., m. — Winkelhaak om verstekken te schrijven, Fr. *équerre à onglet.* D. B.

VERSTEKKEN, w., b. — Bij timmerl. De stukken van een lijst- of vergeerwerk in verband, in 't verstek brengen, Fr. *assembler à, en onglet.*

VERSTERF, znw., o. — Hetzelfde als Versterfenis in de Wrdb. en *versterfte* bij D. B., Fr. *dévolution d'un héritage par décès.* Z. ook VERSTÖRF.

VERSTERVEN, w., b. — Het lichaam temmen, de zinnelijke lusten bedwingen door vasten en kastijdingen, Fr. *mortifier.* D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) De heiligen verstierven hun lichaam door vasten en boetveerdigheid. Zijn zinnen versterven.

— O., met *zijn.* Verwelken en verdrogen, sprek. van planten. Doet die puinen goed uiteen en wind ze alle dagen om, omda' ze goed zouwen versterven.

— Verdwijnen, in den grond zinken, sprek. van vuil water. Waar moet da' water hier versterven? 'Ne sterfput is 'ne put daar 't vuil water in bijeenloopt en versterft.

VERSTERVING, znw., v. — Het bedwingen der natuurlijke genegenheden, het temmen der zinnelijke lusten, Fr. *mortification.* D. B.

VERSTIJVEN, *versteef, versteven* (nooit *verstijfde, verstijfd*), w., b. en o. — Fr. *engourdir, s'engourdir.* Z. Wrdb. Ik ben versteven van de kou.

VERSTIKKEN, w., o., met *zijn.* — Door de vochtigheid teenemaal bedorven worden, sprek. van stoffen, boeken, papier, enz. Mijn beste kleeren zijn verstikt mee' in die muffige kamer te hangen. Kleerstoffen die in rumatieke plaatsen liggen, verstikken na eenigen tijd. Hij hée' veul ellegoed in zijne' winkel, maar 't grootste deel er van is verstikt of van de mot opgeëten. 't Is zonde van die boeken zoo maar te laten verstikken.

***VERSTOMPELEN, *VERSTOMPEN,** w., b. — « Wegsteken, verstoppen. Ook: met verachting wegstooten. »
Sch. geeft die w. voor *Antw.* en Kl.-Br.

VERSTÖRF, znw., o. — Som geld die door eenen afgestorven meester aan zijne dienstboden vermaakt wordt. Beth hee' geen verstörf gehad, maar ze trok 'en goei huur. Z. ook VERSTERF.

VERSTOVEN, verl. dlw. — *Verend of verstoven,* z. VERENDEN.

VERSTRAFFEN, w., b. — Straffer, kloeker maken, versterken, Fr. *fortifier.* 'Ne zieke dieën aan de beterhand is, moet 'em verstraffen

deur krachtig voedsel. Brouwer, oe' bier is te slap, ge moest 'et wa' verstraffen. 'Et werk verstraf' 'et lichaam. 's Morgens vroeg opstaan en 'en lange wandeling doen, da' verstraft de gezondheid.

— O., met *zijn*. Hij is sedert eenige maanden fel verstraft.

VERSTRENGENÈEREN, w., o., met zijn. — Strenger worden, sprek. van het weder. (A.) Het weer verstrengeneert; we zullen gauw in de' sneeuw zitten.

VERSTROPPEN, w., b. — Verwarren. As ge nie' veurzichtig en zijt, dan zulde 't garen verstroppen. Verstropt garen.

— Ook o. Da' garen is leelijk verstropt. Dieën draad verstropt gemakkelijk.

— Verstoppen, Fr. *obstruer*. De kwaëjongens hebben ievers de goot verstropt, want 'et water loopt nie' meer af.

— O., met *zijn*. De gracht is verstropt. De deur van de kerk was verstropt van 't volk. De goot verstropt hier nogal licht.

VERSTUIKEN, w., b. — Door stooten verzeeren. D. B. Z. VERZEEREN. Hij hée' zijne' voet verstuikt. Ik heb mijn hand verstuikt met te vallen. As iemand 'em verstuikt héet, dan gaat hij naar 'nen belezer om 't verstuikte lid te doen belezen.

— De Wrdb. vertalen Verstuiken door *démettre*, *disloquer*, *luxer*, doch dat is hier de zin niet.

VERSUKKELEN, w., o., met *zijn*. — Zoek geraken, Fr. *s'égarer*. D B., T. (Ook in Brab. en Kl.-Br., z. Sch.) Ik heb oewen brief nie' ontvangen, hij zal onderwege versukkeld zijn. Op den trein versukkelt er soms nogal iet.

— Ook van menschen en dieren. Ik weet nie' waar de vent versukkeld is. Waar mag oewen hond versukkeld zijn?

— *Volgens Sch. ook te Antw. b. gebruikt in den zin van « Iemand zorgeloos behandelen. »

Kil. Ver-suckelen, *vagari*.

VERSUTSELD, bvw. — Onthutst, ontsteld, verbauwereerd, uit zijn lood geslagen. (K.) Da' niefs hee' mij geweldig doen verschieten, ik ben der nog heel van versutseld. Gij ziet er zoo versutseld uit! Wat is er gebeurd? Hij was zoo versutseld, dat hij gee(n) woord spreken kost.

VERTARLAWEIT, bvw. — Versleten, kapot. (A.) Wanneer een bed zoodanig versleten is, dat de pluimen er uitvliegen bij het opdekken, dan zegt men dat het vertarlaweit is.

VERTASSEN, w., b. — Van de eene plaats op de andere tassen. D. B. 'Et koren moet vertast wörren, want 'et leet hier nie' goed. Hout, stroo vertassen.

VERTÈÈRLINGEN, w., b. — Door middel van teerlingen verloten. E Zondag wördt er in « De Kroon » 'en hesp vertèèrlingd.

— Door te teerlingen verspelen. Ik heb 'ne' frang vertèèrlingd.

VERTELLEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Verg. *Vertellen gelijk 'nen boek.*

— *Ievers iet te vertellen hebben*, in vragende en loochenende wendingen, bet. Er gezag of invloed hebben. T., R., Kl.-Br. Gij hèt hier niemendallen te vertellen. Hij is rijk getrouwd, maar hij hée' thuis nie' veul te vertellen.

— *Nie(t) veel meer te vertellen hebben*, bijna dood of uitgebrand zijn. Dieën boom hée' nie' veul meer te vertellen. Is de stoof nog aan? Wel! ze hée' nie' veul ne meer te vertellen.

VERTENDER, znw., m. — Vertinner, Fr. *étameur.*

VERTENNEN, w., b. — Vertinnen, Fr. *étamer.*

VERTIERELIEREN, w., b. — Verkwisten, Fr. *dissiper.* Hij héet heel ze' fortuin vertierelierd.

— Ook **Verturlutten.**

VERTRAMPELEN, w., b. — Vertrappelen. (Ook in Brab. en Vl., z. Sch.) Het gers lag heelemaal vertrampeld.

VERTREK, znw., o. — Gemak, secreet, huisken, Fr. *lieu d'aisances.* D. B.

VERTREKSEL, znw., o. — Vertelsel, sprookje, Fr. *conte.* (**A.**) R. E vertreksel vertellen. « En daar kwam e verken met 'nen langen snuit en 't vertreksel is uit ».

— Kil. heeft Vertrecken, vertellen, *referre.*

VERTRUTSELEN, w., b. — Verbeuzelen. D. B. Ik heb daar veul tijd vertrutseld.

VERTUITELEN, w., b. — Verruilen, vermangelen, vooral van kinderen. Ge moet dieë' jongen gee(n) speelgoed geven, want hij vertuitelt toch alles. Nu héet em ze' mes weer vertuiteld veur 'nen appel. Z. TUITELEN.

Kil. Ver-tuytelen, *permutare, commutare et malè permutare.*

VERTURLUTTEN, w., b. — Z. VERTIERELIEREN.

VERTUTSELD, bvw. — Z. VERSUTSELD. (**A.**)

VERVAAKT, bvw. — Slaperig, slaapdronken. D. B. Ik was nog heelegans(ch) vervaakt, as ek deze' morgend opstond. Gij ziet er zoo vervaakt uit.

VERVÈÈRD, bvw. — Hetzelfde als het Holl. Vervaard, Fr. *effrayé.*

— Afl. *Vervèèrdheid, vervèèrlijk.*

VERVÈÈRDERIK, znw., m. — Bloodaard, benauwderik, Fr. *couard, poltron*, bij D. B. *vervaarderik.*

VERVEN, w., b. en wdrk. — Met eenige verf of kleurstof besmetten. Gij hèt oewe' jas geverfd met tegen dieë' pas geschilderde' muur te

liggen. Oe' handen zijn geverfd van de krakebezen. Gaat tegen die deur nie' staan: ze is nog niet droog, en ge zoudt oe verven.

— O. Verf afgeven. Voorzichtig veur de' muur, want hij verft nog. Gaat op dieë' stoel nie' zitten, want hij verft. Kleerstoffen verven, wanneer zij hunne kleur meedeelen aan de huid of het linnen. Da' slaaplijf verft fel: mijn hemd ziet er gelijk rood van. Krakebezen en vleeschkerzen verven vandeeg.

— Wij gebruiken *verven* ook in den zin van het Fr. *teindre*, kleerstoffen in de verfkuip kleuren (z. Wrdb.), maar nooit in de beteekenis van Met eenen borstel verf op iets uitstrijken, Fr. *peindre*. Daarvoor zeggen wij Schilderen. Nochtans, in 't Z. der Kemp. bezigt men in die laatste beteekenis wel *verven*.

— Ook o. Geverfd worden. Die stoffen verven schoon.

VERVÈREN, w., b. — Hetzelfde als Vervaren, angst inboezemen, Fr. *effrayer*.

— Ook wdrk., Fr. *s'effrayer*. Dat kind vervèèrt 'em in den donkere. Ge moet oe nie' vervèren.

VERVERVEN, w., b. — Verbloemen, bewimpelen, verschoonen. De waarheid ververven. Hij hèet die misdaad wel gedaan, maar 't wördt ververfd. — Ook **Verblauwen**.

VERVIEREN, w., o., met *zijn*. — Hetzelfde als Vervuren, vergaan, verrotten, Fr. *se carier*. De stam van dieën boom is inwendig verviert.

— Opbranden zonder vlam. Laat dat hout maar stillekes vervieren.

VERVINKEN, w., o. — Z. VERVONKEN.

VERVLOGEN, tw. — Mijdspreuk voor Vervloekt. T., M. Ik heb vervlogen geenen tijd! 't Is vervlogen te laat! Vervlogen toch!

VERVOLGENS, bw. — Naar gelang, volgens de omstandigheden. T., R. Die vrucht lukt nie' altijd even goed, dat is vervolgens de' jaargang. Somwijlen gaat em wandelen en somwijlen blijft em thuis, dat is vervolgens 'et weer.

— Ordelijk, zonder overslaan. Ge moet die peeën zoo wa' vervolgens wee(d)en.

VERVOLGENSAF, bw. — Zonder overslaan, bij T. *vervolgensaan*. Die rapen moeten vervolgensaf uitgeplokken wörren. — Ook **Veur de hand**.

VERVONKEN (in 't Z. en W. *vərvoĕnkən*), ook **VERVINKEN** en **VERVUNKEN**, w., o., met *zijn*. — Opbranden zonder vlam. Vervonkte kolen. Ge laat 'et hout vervinken, blaas 'et aan! Vervunkt hout.

VERVREMDEN, w., o. — Vervreemden. Z. Wrdb.

VERVRUGEN, w., b. en o. — Vervroegen. Z. Wrdk.

VERVUILEN, w., o., met *zijn*. — Vol onkruid groeien, spiek. van akkerland. (K.) Dieën boer laat ze' land vervuilen. 'Ne vervuilden akker.

VERVUNKEN, w., o. — Z. VERVONKEN.

VERVUREN, w., b. — Vervoeren. Z. Wrdb.

VERWAAID, bvw. — Verdwaasd, verwilderd. (Ook in Brab., Kl.-Br. en O.-Vl., z. Sch). Hij zag er zoo verwaaid uit. Die Mie is 'en verwaaide zottin.

VERWACHTEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Wordt ook wdrk. gebruikt met *aan* en bij T. met *op*. Ik verwacht mij aan slecht niefs. Hij verschoot er nie' van, want hij verwachtten er 'em aan.

— *De(n) (het) een(e) verwacht de(n) (het) ander(e) niet*, ze komen snel achter elkander, volgen elkander ras op. T., R. Vloeken dat em kan! Den eene vloek verwacht den andere nie'.

— *Te verwachten zijn*, te verwachten hebben. As ge u nie' en betert, dan zijde nog veul ongeluk te verwachten.

VERWAREN, w., o. — Kraamvrouwen oppassen. (Lier). Uit verwaren gaan.

Kil. Ver-waeren de kraem-vrouwe, *curare puerperam*.

VERWARES (klemt. op *es*), znw., v. — Bakel, baker, Fr. *garde d'accouchée* (Lier). (Ook in 't Hag. en Brab., z. Sch.)

VERWASSEN, w., o., met *zijn*. — Vergroeien. Die patatcn zijn in loof verwassen. As ge oe' rapen te hard mest, dan verwassen ze in loof.

VERWÈÈR, znw., o. — Verweermiddel, iets waarmede men zich verweert. D. B. Ik had gee(n) verwèèr bij mij, anders had ek 'em duchtig afgetakeld. Zoo 'ne stok is e goe' verwèèr, as ge aangerand wördt.

VERWEÈREN, w., o., met *zijn*. — Onder den invloed van het weder zijn, in de opene lucht liggen of hangen. D. B. Kleeren die lang in de kas hingen, hangt men buiten om ze te laten verweèren.

Kil. Ver-wederen, *soli sive aëri exponere*.

VERWEEREN, w., o., met *zijn*. — Vereelten, bij D. B. *verweren*. Verweerd hout. De pataten verweeren hier allemaal. Mijn handen zijn verweerd.

Kil. Ver-weeren, *callere, occallere*.

VERWEGEN, w., o. — Bewegen, verroeren. Ik zien geen enkel blad verwegen.

VERWELGEN, w., o. — Hetzelfde als Verwelken, Fr. *se flétrir, se faner*. Die bloemen zijn gelijk verwelgd. De rapen zullen verwelgen, as ge ze in de zon laat liggen.

VERWERKEN, w., b. — Z. Wrdb.

— O. Verwerkt worden. Die stof verwerkt goed.

VERWERP, VERWÖRP, znw., o. — Bij landb. Nageboorte der koe. (Z. der K.)

VERWERPEN, VERWÖRPEN, w., o., met *hebben*. — Bij landb. Vóór den tijd jongen werpen. (K.) (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) De koei hee' 'nen dag verwörpen.

VERWERZELEN (Kemp. *vərwässələn*), w., b. en o. — Verwarren. Gij zult de' saai verwerzelen. Da' garen verwerzelt licht. Oe' haar is gans(ch) verwerzeld.

Kil. Ver-werselen, *intricare*.

VERWETTEN, w., b. — Verwedden. Z. WETTEN.

VERWEŬNEN, VERWOONEN, w., b. — Opbrengen, betalen voor huishuur. Ik verwoon daar dertig frang in de maand. Gij verweŭnt daar veul te veul.

VERWEZEN, bvw. — Verslagen, ontsteld. Sch., T., R. Er verwezen uitzien, Fr. *avoir l'air effaré*.

VERWIJZEN, w., b. — Verraden, door iets aan te wijzen. Ik wist 'ne' vogel houwen, en mijne kameraad héet 'em aan verschillige ander jongens verwezen.

VERWITTIGINGSKLOK, znw., v. — Klok die geluid wordt vóór den Angelus; als ze ophoudt, begint de beeklok te slaan of te kleppen; dat is het teeken om den Engel des Heeren te bidden. (A.) Ook **Signaalklok**. Z. BEEKLOK.

VERWOCHTEN, w., b. — Verwachten, Fr. *attendre*. (N. en O. der K.)

VERWONDERD, bvw. — Weetgierig, nieuwsgierig, Fr. *curieux, désireux de savoir*. D. B. Ik ben is verwonderd watda' ge zult gaan aanvangen, as ge in oe' nief huis woont. Ge moet nie' verwonderd zijn hoeda' 'k 't maken zal. Ik ben verwonderd watdat er uit dieë' jongen groeien zal.

VERWOONEN, w., b. — Z. VERWEŬNEN.

VERWRINGEN, w., b. — Door wringen bederven. D. B. E slot verwringen, Fr. *forcer une serrure*. 'Ne verwrongen sleutel, Fr. *une clef faussée*.

— Door wringen verzeeren. Z. VERZEEREN.

VERWROOKEN (Kemp. ook *vərwruëkən*), w., b. — Verwringen, Fr. *forcer*. (K.) Ik heb het slot verwrookt. Z. WROOKEN.

VERZAGEN, w., b. — In stukken zagen. 'Nen boom tot berd verzagen. Dat hout moet verzaagd wörren.

VERZEEREN, w., b. — Schielijk en met geweld de pezen en bindspieren van een gewricht uit hunnen natuurlijken stand brengen, Hgd. *versehren*, bij D. B. *verpijnen*; ook Inwendig kwetsen, verwonden. Men kan een lid verzeeren 1° door draaiing en dat heet *verwringen*; 2° door stooten en dat is *verstuiken*; 3° door trekken en dat is *verrekken*.

Ik heb mijn been verzeerd me' van de leer te vallen. Hij hee' zijne' voet leelijk verzeerd mee' over 'en gracht te springen. De metser dieë van 't dak gevallen is, kan nog wel genezen, as er van binnen maar niks verzeerd en is. Zijne' voet verzeeren mee' 'em om te slagen. Zijn hand verzeeren me' ze te verstuiken.

— D. J. noemt dat w. verouderd. Bij ons is het nog springende levend. *Verzeeren* verschilt van *bezeeren*, dat enkel Zeer doen, Fr. *(se) faire mal* beteekent. V. D. heet het gewestelijk.

Kil. Ver-seeren, *dolere, dolere afficere.*

VERZEKEREN, w., b. — Een pasgeboren kind dat gevaar loopt van te sterven, doopen, zonder de plechtigheden van het Sacrament. D. B., Sch., R. E kind verzekeren. De bakel is 'et kind komen verzekeren.

— Eenen zieke de laatste Sacramenten toedienen. De pastoor is de' zieke gisteren komen verzekeren.

VERZENDERKENSDAG, znw., m. — De eerste dag van April, wanneer men kinderen en eenvoudige lieden uitzendt met eene uitgevonden boodschap. D. B.

VERZENGELEN, w., b. en o. — Freq. van Verzengen. Zijn haar was verzengeld. Komt niet te dicht bij de stoof, ge zult oewe' jas verzengelen. De doëken zullen verzengelen, as 't vier zoo hevig brandt.

VERZETTELIJK, bvw. — Vermakelijk, lustig, wat verzet geeft, Fr. *amusant.* D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) Die boëken zijn heel verzettelijk om lezen. Kaarten is e verzettelijk spel. Verzettelijke mens(ch)en.

VERZEVENJAREN, w., o., met *zijn*. — Van eenen loop van tijd die zeven jaar geduurd heeft, in eenen volgenden treden. D. B. 't Kind is gisteren veur den eerste' keer verzevenjaard. Men beweert dat, iederen keer dat een mensch verzevenjaart, de natuur van zijn lichaam verandert.

VERZINKEN, w., o. — Z. Wrdb.

— Spr. *Ge kunt nie(t) vergaan, of ge moet verzinken*, ge kunt geen kwaad, als 't niet tegenslaat T.

VERZINNEN, w., wdrk. — Tot een ander besluit komen, Fr. *se raviser.* Hij meende gaan te trouwen, maar hij héet 'em verzonnen.

— Zich bedenken, overpeinzen. Weette nie' meer op welken datum?... Verzint oe is goed. Laat mij is 'nen oogenblik verzinnen. Hij verzon zijn eigen of hij 't doen of laten zou.

VERZITTEN, w., b. — Verliezen door ergens te zitten. D. B. Ik heb daar mijnen tijd verzeten.

— Woordenspel. Als iemand zegt: *da(t) verstaan ik niet*, dan antwoordt men: *als ge 't nie(t) verstaat, dan moette 't maar verzitten.* (A.)

VERZJÈREN, VERZJÀRREN, VERZJERREN, w., b. — Lichtveerdig, onbezonnen verzuimen, iets verspillen of verkwisten, bij

D. B. *verzeerden*. Hij hèc' weer al ze' geld verzjèrd. Ze' fortuun verzjèren. 'Et dink is verzjèèrd. Goeien raad verzjärren.

— Met het onb. *het* tot voorwerp. Verkerven. T., Kl.-Br. Hij heget daar leelijk verzjerd.

VERZOCHTEN, w., b. en o., met *zijn*. — Verzachten. 'En remedie om de pijn te verzochten. Het weer is verzocht.

VERZOLEN, w., b. — Verdienen, profijt doen. (K.) Ik meinde daar is goed te varen, maar daar was niks te verzolen.

VERZOMEREN, w., o., met *zijn*. — Door de zomerwarmte bederven, eenen sterken, onaangenamen smaak krijgen. Verzomerd spek smaakt gers(tig). De hespen zullen verzomeren, as ze hier blijven hangen.
Kil. Ver-someren, *aestuare, aestivo aëre corrumpi.*

VERZUIPEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Fig. Die broek is zoo groot da' 'k er in verzuip.

— Bij timmerl. Z. VERSMOOREN.

— *Verzopen tronie, verzopen gezicht*, dik, opgeblazen gezicht van 't drinken.

— *Verzopen land*, dronkaard die doorgedronken is.

— *Iemand die 't verzuipen nie(t) weerd is*, een doorslecht mensch. Dieë kerel is veur alles in staat, hij is 't verzuipen nie' weerd.

— *Verzopen zijn eerda(t) ge't water gezien he(b)t*, z. VERDRINKEN.

VERZUIVEREN, w., b. en wdrk. — Reinigen, verschoonen met te wasschen, zuiver ondergoed aan te trekken, enz. R. Eenen zieke verzuiveren. Hij verzuivert 'em op tijd niet. E kind verzuiveren.

— Eene purgatie innemen om het bloed of den buik te zuiveren. As ge oe van tijd tot tijd verzuivert, dan zulde geen koppijn meer hemmen.

VERZUIVERING, znw., v. — Verschooning, reiniging, sprek. van het lichaam en het ondergoed. Die kinderen hebben daar hun verzuivering nie'. Den oppas van dieë' zieke en zijn verzuivering laten veul te wens(ch)en over.

VERZUTEN, w., b. — Verzoeten, Fr. *adoucir*. Z. Wrdb.

— Ook o. Zachter, milder worden, sprek. van het weder. T. Het weer verzuüt.

VESPERAAL (klemt. op *aal*), znw., m. — Vesperboek, boek dat het officie der vespers bevat, Fr. *vesperal.*

VESSEM, znw., m. — Hiel, Hgd. *Ferse*, Fr. *talon*. (Z.-O. der K.) (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) Hij loopt altijd achter mijn vessemen.

VESSEMEN, w., b. — *'En naald vessemen*, eenen draad door het oog eener naald steken, Fr. *enfiler une aiguille*. (K.) (Ook in Brab. en Kl.-Br., z. Sch.) Moeder is al in heur seventig, en ze kan nog 'en naald vessemen zonder bril.

Kil. Vessemen, *acum filo trajicere, filum inserere in foramen acus.*

VEST, znw., v., niet o. — Jas, Fr. *veste.* J.

VEST, znw., v. — Aarden wal rondom eene stad. Z. Wrdb.
— Breede gracht rondom een kasteel of eene pachthoeve. Hij is in de vest gevallen en verdronken. — Ook **Börg, Börggracht** en **Hofgracht.**
— Gracht die deel uitmaakt van de verdedigingswerken eener versterkte plaats.

VESTBERG, znw., m. — Aarden wal deel uitmakende van de versterking eener stad, Fr. *rempart.*

VESTING, znw., v. — Hetzelfde als Vest, gracht eener versterking.

VESTWATER, znw., o. — Het water eener vest. Vestwater is nie' goed om drinken.

VET, bvw. — Fr. *gras.* Z. Wrdb.
— Verg. *Zoo vet als 'en slek, als 'nen das, als e verken, als e molleken, als spek, als slijk, als modder, als ('en) olie; — als 'en kraai op heuren bek* (sch.)
— Spr. *Me(t) iet vet zijn*, er niet mee gebaat zijn, er geen voordeel van hebben. D. B., T., Kl.-Br. Ge hèt nu 'ne' knecht, maar ge zijt er vet mee; hij is nog te lui dat hij uit zijn oogen ziet.
— *Het vet maken*, het bont maken. Hij maak' 'et veel te vet.
— *Dat is vet*, het gaat verre. Dat hij mij maar alleen uitgescheld had, maar hij hée' mij derven slagen, en dat is te vet. Zoo iet had ik van hem nie' verwacht, 't is vet!
— *Het vet hebben*, het goed hebben, een goed leven hebben. Hij heget nie' al te vet.
— Spr. *'t Is vet, zee Montens, en hij gaf en duit*, scherts. (Lier).
— Fig. Winstgevend. Hij héet e vet postjen aan de hand.
— Vruchtbaar, sprek. van den grond. G. Vette grond.
— Wordt gezeid van hout, dat veel hars of terpentijn bevat, Fr. *résineux.* Vet hout.
— Wordt gezeid van eene dikke overtrokken lucht, waaruit het gedurig regent. 't Zal nog genoeg règenen, de locht ziet er vet uit.

VET, znw., o. — Fr. *graisse.* Z. Wrdb.
— Fig. Voordeel, winst. Het vet is er af. Hij zal daar nie' veul vet aan lekken. Er is geen oogsken vet meer op. Daar is gee(n) vet aan vast. 't Vet is van de(n) pot (er is niet veel meer aan die zaak te verdienen.)
— Spr. *In 't vet zwemmen*, in weelde en overvloed leven.
— *Met zij(n) vet nie(t) overla(d)en zijn*, mager zijn. R. Van eenen mageren persoon zegt men ook: *het vet hangt in zijn(en) weg niet.*
— *Iemand smèren me(t) zijn eigen vet*, hem doen gelooven dat hij veel voordeel gedaan heeft met iets dat men hem verkocht heeft, hoewel het niet waar is. Gij meint da' ge 'ne' goeie' pak gedaan hèt aan die boomen, maar ge hèt oe laten smèren mee' oe' eigen vet.
— *Ge zult daar van 't vet in 't vier nie(t) spouwen*, het is daar mager, men schept er slecht op.

— *Iet in 't vet hebben*, een buitenkansje, een feestje hebben. Hij héet altijdaan wat in 't vet. Daar is bij hem weer wat in 't vet.

— *Van zijn eigen vet lèven gelijk den das*, van zijne eigen inkomsten.

— *Vet om den duvel zijn koolen te stoven*, z. DUVEL.

VETBOL, znw., m. — Vetgezwel, vetblaasje, Fr. *lipôme*. 'Ne' vetbol laten uitsnij(d)en. Hij héet e vetbolleken op ze' veurhoofd staan.

— In vet gebakken deegballeken. Vetbollen bakken.

VETBRUUR, znw., m. — Schimpwoord. Dikke pater. Ook: dikke, vette manskerel. (A.) Dieë vetbruur weegt wel honderd kilo's.

VETDOOS, znw., v. — Vrouw, die dik en vet en bovendien vuil en slordig is. (A.) 'En vetdoos van e wijf.

VETJE, VETTEKEN, znw., o. — Winst, profijtje, buitenkansken, feestje. D. B., M. Ik heb daar e schoon vetjen aan gehad. De gasten hebben vandaag e vetteken, den baas is vijf-en-twintig jaar getrouwd.

— *Zijn vetjes maken*, veel geld uit zijne ondernemingen trekken.

— Bij drukkers. Vette letter. Den titel moet in vetjes gedrukt wörren.

VETLAP, znw., m. — Smeerlap, vuilaard. (Ook in Brab., z. Sch.) 'Ne vuile vetlap. Dieë vetlap hée' mij bedrogen.

— Ook gezeid van vettige kleedingstukken. Is me da' ne' vetlap van 'nen hoed, 'ne' frak, enz.

VETMAAI, znw., v. — Dikke, vette made, waar de meikever uit voortkomt, Fr. *larve de hanneton*, in de Wrdb. Engerling, en bij D. B. *vetlap* genaamd.

VETPANNEKEN, znw., o. — Aarden panneken met vet gevuld en van eene wiek voorzien, dienende bij de openbare verlichtingen, Fr. *falot*.

VETPLAK, VETPLEK, znw., v. — Vetvlek, Fr. *tache de graisse*.

VETPLANT, znw., v. en m. — Algemeene naam van alle planten met dikke, vleeschachtige bladeren, Fr. *plante grasse*. D. B.

VETPOT, znw., m. — Fig. Vuile, onzindelijke mensch. Wa' 'ne vetpot, hij wascht hem nooit!

— Spr. *'t Is vetpot*, 't ziet er lief uit. (A.) Is em weeral zat? 't Is vetpot!

VETPOTTEKEN, znw., o. — Z. VETPANNEKEN.

VETTE, znw., v. — Bij landb. Mest, Fr. *engrais, fumier*, inz. kort mest. (K.) Zie D. B. Scheikuudige vetten, Fr. *engrais chimiques*. Moosslijk en allerhande afval in 'nen hoop ondereengezet, is 'en goei' vette veur de wei(d)en.

VETTEKEN, znw., o. — Z. VETJE.

— Stukje uitgesmolten of uitgebraden vet. (**A.**) Z. ook KAAI.

VETTEKOT, znw., o. — *In 't vettekot zijn*, ergens zijn waar goed geëten en gesmuld wordt, bij Sch. *in 't vetkot liggen*. (**Z.** der **K.**)

VETTEN, w., b. — Vet maken, mesten, Fr. *engraisser*. D. B. Hij vet veul koeien. 'Nen os vetten.

— O. Slagen geven. (Ook in O.-Vl. en Kl.-Br. z. Sch.) Ze pakten 'em vast en ze begosten er duchtig op te vetten. — Z. ook AFVETTEN.

VETTER(H)AM, znw., m. — Snede brood, met spek- of hespevet in plaats van boter besmeerd. (**K.**)

VETTING, znw., v. — Pak slagen, rammeling, Fr. *raclée*. Iemand en vetting geven.

VETVINGEREN, w., b. — Voordeel trekken uit iets. Ge zult daar weinig aan vetvingeren. Hij héet aan dieë' verkoop nie' veul gevetvingerd.

VETZAK, znw., m. — Vette, logge mensch. R.

VEUL, bw. — Veel, Fr. *beaucoup*. Hfft., B., Jong., M. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) Veul geld. Veul te veul.

— *Op veul na niet*, in verre na niet. Ik ben op veul na zoo rijk nie' as gij.

— Zie VEEL.

VEULE(N, bw. — Z. VELE(N.

VEUR, vrz. en bw. — Voor. Z. Wrdb.

— In plaats van *om te* hoort men veel *veur te*. D. B., T. De mens(ch) moet eten veur te lèven, maar nie' lèven veur te eten. Ge zult oe moeten wèren veur gedaan te krijgen. Hij hée' geenen tijd veur te eten of te drinken.

— Gep. w. *Veur en na(ar)*, altijd, gedurig. Ik moet veur en na op de' winkel passen, ik heb nooit geenen tijd.

— *Veur iemand* of *veur iet zijn*, er veel van houden, er voor genegen zijn. D. B. Hij is veur 't geld. Ik ben veur geene' wijn. Hij is veur geen complimenten. Eenigen waren veur hem en anderen er tegen.

— *Veur iemand staan*, hem voorstaan. Z. STAAN.

— Wordt soms gebruikt voor *tegen*. D. B., R. Kendegij 'ne' goeie' middel veur de tandpijn? 'En remedie veur te zweeten. Zoo'n zalf is goe' veur wonden en kappen.

— Ter aanwijzing van een doel. T. Hij moet werken veur de' kost. Die meid is bekwaam veur alle werk.

— Ter aanwijzing eener oorzaak. T. Iemand bedanken veur zijn moeite. Hij is veur 'nen niet gestoord.

— Wordt bij znw., bvw. en werkw. geplaatst, die eene aangename of onaangename gemoedsaandoening uitdrukken. T. Ge moet daarveur (daarom) niet bedroefd zijn. Mijn colère veur die schandalen is te groot.

[illegible]

VEURDEEL, [illegible] — [illegible] *per anticipation* [illegible] Z. [illegible]

— [illegible] *Spr.* [illegible] *land, daar niemand gee(n) veurdeel en heeft.* [illegible]

VEURDEL (uitspr. *vördəl*), znw., m. — Bij landb. Z. TREMP.

VEUR-DEN-NOEN, znw., m. — Voornoen. R. Ik heb deze' [illegible] veul werk

VEURDOEN, w., b. — Voordoen. Z. Wdb.

Spr. Veurgedaan is nageleerd. T., R., Kl.-Br.

VEUREGGER, VEURAGGER, znw., m. — Bij blokmakers. Hetzelfde werktuig dat ook **Veurganger** heet. Z. ald.

VEUREN, bw. — Voren. Z. Wrdb.

— *Van veüre(n)s*, van te voren, Fr. *auparavant, d'avance*. Ik heb 'et oe van veurens gezeed. Ik zal u eenige dagen van veurens verwittigen. Hij was van veurens zoo 'ne stille jongen en nu is 't zoo 'ne wallebak.

VEURGANGEN, w., o. — Bij blokmakers. De bewerking met den veurganger.

VEURGANGER, znw., m. — Een man, in dienst van eenen heer, die met de pachters handelt, de pachten int, enz. Een veurganger is geen rentmeester. Hij hée' lange jaren veurganger geweest bij den baron X.

— Bij blokmakers. Stuk ijzer, in den vorm eener boor, waarmede men het eerste hol in den blok steekt om hem verder te heulen.

VEURGANK, znw., m. — Het voorgaan met goede voorbeelden. Die kinderen hebben nooit 'ne goeie' veurgank gehad van hun ouwers.

VEURGEBÖRCHT, znw., o. — *Veurgebörcht van de hel*, plaats waar de kinderen verblijven die zonder doopsel sterven, Fr. *limbes*.

VEURGEDACHT, znw., o. — Voorgevoel, Fr. *pressentiment*. Ik heb daar lank e veurgedacht van gehad.

VEURGERAKEN, w., o., met *zijn*. — Zoo ver komen dat men vóór is. D. B., R. As ge hard loopt, dan kunde 'm nog veurgeraken.

VEURGEVEN, w., b. en o. — Bij landb. De staldieren voeder voorleggen. De beesten veurgeven. Héet de meid de koeien al veurgegeven? Geeft de geit nog wat hooi veur.

VEURHAND, znw., m. — *Op de veurhand zitten*, de eerste moeten spelen, in 't kaartspel, bij V. D. *aan de veurhand*.

— *Op veurhand*, vooruit, Fr. *d'avance*. D. B., T. Ik heb 'et oe op veurhand gezeed. Ge weet 'et op veurhand. Z. ook VEURDAAD en VEURDEEL.

VEURHEBBEN, VEURHEMMEN, w., b. — Meenen. T., R. Ik heb veur dat 'et verleden jaar gebeurd is. Hij heget goe' veur. Daar is gisteren bij mij in den hof gestolen, en ik heb het op Jan veur (ik meen dat Jan het gedaan heeft).

VEURHEKKEN, znw., o. — Bij mulders. Het halfdeel eener molenroede dat naast het roeieinde is, en met de windplank bekleed is. Vrglk. ACHTERHEKKEN.

VEURHESP, VEURHEPS, znw., v. — Voorste hesp van een verken. Vrglk. ACHTERHESP.

VEURHOOD (Kemp. ook *veurhuëd*), znw., o. — Voorhoofd, Eng. *forehead*. Daarnevens VEURHOOFD.

VEURJACHT, znw., v. — De peerden die vóór de berrie of den dessel gespannen staan. Deze peerden staan in de veurjacht.

VEURKEUR, znw., m., niet v. — Voorkeur, Fr. *préférence*. J.

VEURKEUS, znw., m. — Hetzelfde als Veurkeur, Fr. *préférence*. Gij hèt de' veurkeus.

VEURKLAD, znw., v. — Groenselwijf, vrouw die de moeskruiden opkoopt ter merkt en langs de straten rondvent. (A.)

VEURKOMEN, znw., o. — Voorkomen.
— Spr. *Hij he(ft) e schoo(n) veurkomen langst achter*, scherts.

VEURMAN, znw., m. — Spr. *Iemand op zijne(n) veurman zetten*, hem op zijne plaats zetten, hem harde waarheden zeggen. (A.)

VEURMEULEN, znw., m. — Bij mulders. De kant van het steenbed naast het vooreind. Vrglk. ACHTERMEULEN.

VEURNEMEN, w., b. — Eene gelofte doen, een voornemen maken. R. Zij hee' veurgenomen van te voet naar Scherpenheuvel te gaan.

VEURNOEN, znw., m. — Voornoen. Fr. *avant-midi*. As 't t'veurnoen schoon weer is, dan gaan ik wandelen.
— Bij D. B. is de klemt. op de tweede lettergr.; hier, op de eerste. V. D. heet het w. gewestelijk.

VEUROVERSTUIKEN, w., o., met *zijn*. — Schielijk vooorovervallen. T., R., Kl.-Br. — Z. STUIKEN.

VEUROVERTUIMELEN, w., o., met *zijn*. — Vooorovervallen. T., R., Kl.-Br.

VEURPLAATS, znw., v. — Voorkamer. Aan dat huis is er beneên 'en veur- en 'en achterplaats, 'en keuken, 'ne gank, enz.
— Bij Kram. « Voorplaats, *avant-cour*. »

VEURRAD, znw., o. — Z. VEURWIEL.

VEURSCHEUT, znw., m. — Eerste jenever bij 't stoken. T., R., Kl.-Br.

VEURSCHOOT, znw., m., niet o. — Voorschoot, Fr. *tablier*. J.
— Raadsel op den *veurschoot* :

Vier hoëken en vier sterten,
Geraadt er naar tot Sinte-Merten.

— Fig. Voorgevel van een huis. Een huis me' 'ne' schoone' veurschoot.

VEURSLAGEN, w., b. — Voorslaan.
— O. Bij smeden. Gloeiend ijzer met den voorhamer slaan tegenover den smeder, Fr. *battre devant*.

VEURSLAGER, znw., m. — Die gewoonlijk den voorhamer slaat, Fr. *marteleur*.

VEURSLAGWIEL, znw., o. — Bij horlogemakers. Een wiel in het slagwerk van een uurwerk. Z. SLUITWIEL.

VEURSPANNEN, w., b. en o. — Eén of meer peerden vóór eenen wagen of eene vrachtkar bijspannen om te kunnen voortrijden. (Ook in Brab., z. Sch.) De voerman moest e peerd veurspannen, omdat er zooveul sneeuw lag.

VEURSPIJT, znw., o. — Spr. *Naspijt komt te laat, en veurspijt is er niet.*

VEURSPON, znw., o. — De voorste zijplank van een bed. Vrglk. ACHTERSPON.

VEURSTEL, znw., m., niet o. — Voorstel, Fr. *proposition*. R., J.

VEURTREK, znw., m. — Bij brouwers. Het eerste afkooksel van een brouwsel.

VEURUITDENKEN, znw., o. — Vooruitzicht, Fr. *prévoyance*. Dieë jongen hee' nog gee(n) veuruitdenken.

VEURUITGAAN, w., o., met *zijn*. — Vorderen, voortgang maken. T. Dieën boer gaat alle jaren goe' veuruit. 'Et werk ga' slecht veuruit. 'Ne student dieë veuruitgaat.

— Verg. *Veuruitgaan gelijk boonen knoopen, gelijk den rijpen oo(g)st*, in 't geheel niet vorderen.

VEURUITGERAKEN, w., o., met *zijn*. — Vooruitraken. Z. Wrdb.

— Vorderen, voortgang maken. T., Kl.-Br. Die leerling geraakt goe' veuruit.

— Vóór iemand geraken. T., Kl.-Br. Da' pèèrd zal 'et uw gauw veuruitgeraken.

VEURUITKRIJGEN, w., b. — Maken dat iemand of iets voortgaat. De voerman kost ze' pèèrd nie' veuruitkrijgen.

VEURUITLOOPERS, znw., m., mrv. — Bij brouwers. De gerst die op den moutvloer te schieten ligt, is rijp voor den ast, zoodra de kiem haar eerste puntje toont; maar soms zijn er eenige korrels, die, eerder rijp dan de andere, hunne kiemen ten volle uitbrengen en deze dan, heet men *veuruitloopers*.

VEURUITSPRINGEN, w., o., met *zijn*. — Springende vooruitkomen. T., Kl.-Br. Toen ek de hulp van 't volk vroeg, kwam er seffens 10-15 man veuruitgesprongen.

— Vóór iemand springen. Ze zijn oe allemaal veuruitgesprongen.

VEURUITSTOOTEN, w., b. — Stootende doen vooruitgaan. Als een kind de hand bij 't knikkeren vooruitstoot, dan heet dat « foppen ».

— Fig. Veel voortgang doen maken. T., Kl.-Br. Dieë meester weët zijn kinderen veuruit te stooten.

VEURUITZETTEN, w., b. — Voortgang doen maken. T., Kl.-Br. Meester, ge moest mijne' jongen is goe' veuruitzetten.

VEURVAL, znw., m., niet o. — Voorval. J.

VEURVEL, znw., o. — Schootsvel, lederen voorschoot. De smid heeft een veurvel aan.

VEURVIJS, znw., v. — Bij timmerl. De voorste schroef der werkbank, om ze te onderscheiden van de achtervijs.

VEURVOET (ook *vörrəvoet*), znw., m. — Korte kous, die maar het onderste van het been bedekt. Op den buiten draagt het vrouwvolk kousen en het mansvolk veurvoeten. E paar veurvoeten. Vörrevoeten breien.

VEURWANG, znw., v. — Bij trapmakers. De voorste- of dagwang van eenen trap. Vrglk. ACHTERWANG.

VEURWÈÈRDE, znw., v. — Voorwaarde, Fr. *condition*.

VEURWERKER, znw., m. — Aanleider of opleider van eene bende turners. (**A.**)

VEURWIEL, znw., o. — Wiel aan het voorste van eenen wagen, in tegenstelling van het achterwiel. D. B. De veurwielen van 'ne' wagen.

VEURZICHTIGHEID, znw., v. — Voorzichtigheid.
— Spr. *De veurzichtigheid is de moeder van de(n) posteleinwinkel.*

VEURZOOM, znw., m. — Bij mulders. Eene lat van het veurhekken, van boven tot onder de roei. Vrglk. ACHTERZOOM.

VEŬSTER, znw., o. — Z. VUISTER.

VEZEL, znw., m., niet v. — Z. Wrdb. J.

VEZELING(E)SKEN, znw., o. — Vezeltje, draadje. (Ook in Brab., z. Sch.)

VEZEN, ook **VÈZEN**, w., b. — De vezels aftrekken. Boonen, erwten vezen. Ook **Bliezen**.
— O., met *zijn*. — Vezelen, uitrafelen. Die stof veest geweldig.

VÈZEN, w., o. — *'t Vèèst niet*, 't is gemeend, 't is ernstig. (**A.**) Ik heb tandpijn. Ja, da' vèèst nie'.
— *Hij vèèst niet*, hij lacht er niet mede, hij neemt het ernstig op. (**A.**) De cholera is 'en kwaai ziekte, ze vèèst nie'. Maakt 'em nie' kwaad, want as em begint, dan vèèst em nie'.
— *Zoo na als 't vèèsde*, het scheelde weinig. (**Z. der K.**) Zoo na as 't vèèsde, viel en in de gracht.

VICHTEN, w., o. — Vechten, Eng. *to fight*. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) **(K.)** Vichten gelijk de hanen. Zij vichten alle dagen. — Z. VECHTEN.

VICTOOR (zachte en scherpe *o*), znw., v. — Victoria.

VIEF, bvw. — Flink, levendig, bij der hand, vlug, handig, bij M. *fief*, Z.-Limb. *fiefig*, Hgd. *pfiffig*. Van 't Fr. *vivace*. E vief meiske. Jongen, ge moet wa' viever zijn. Doet dat is vief.

— Gep. w. *Vinnig en vief*. Zij is vinnig en vief.

VIER, telw. — Fr. *quatre*.

— Spr. *Hij hee(f)t er maar vier en 'ne(n) krentekoek* (of *'nen bezenkoek*), hij heeft zijn volle verstand niet.

VIER, VUUR, znw., o. — Fr. *feu*, Eng. *fire*. Het vier aansteken. Brandt 'et vier?

— Gep. w. *Vier noch vonk*, volstrekt geen vuur. In den hèèrd was vier of vonk.

— *In vier en vlam*. Het huis stond in vier in vlam.

— Spr. *Me(t) e lank vier (af)gaan*, lang duren eer het gedaan is. Da' werk ga' mee' e lank vier af.

— *Rondgaan gelijk e loopende vier*, spoedig ruchtbaar worden.

— *Veur iemand deur e vier loopen*, voor hem doen al wat mogelijk is. D. B. Dieë knecht houdt veul van ze' meester; hij zou wel deur e vier loopen veur hem.

— *Ik derf er mijn hand op in 't vier steken*, soort van eed om de waarheid zijner woorden te bevestigen.

— *Ievers geen kooltje vier veur derven inslikken*, iets niet gelooven, niet durven instaan voor de waarheid van iets.

— *Naar 't vier smaken*, schertsend gezeid van eene spijs, die te heet gemaakt is.

— *Het vier op de teenen hebben*, in 't nauw gebracht zijn.

— *'t Leet* (ligt) *in 't vier niet*, het heeft geene haast, 't is nog tijd genoeg. Wa' wilde oe zoo spoeien om oe' koren te pikken? 't Leet ommers in 't vier nie'?

— *Hoe meer da(t) ge in 't vier spouwt, hoe harder dat het kist*, hoe meer men den drek roert, hoe meer hij stinkt.

— *Vier bij vlas brandt wonder ras*, het is niet goed dat jongelieden van beider kunne bij elkander komen.

— *Van 't vet in 't vier nie(t) spouwen*, z. VET.

— *Hij draagt water in de een hand en vuur in de ander*, z. WATER.

— *Die me(t) vier speelt, wördt er deur verbrand*, die het gevaar bemint, zal er in vergaan.

— *Daar rook is, is vier, zee Uilespiegel, en hij warmde hem aan 'ne(n) peerdsstront* (of: *hij stak zijn pijp aan 'ne(n) peerdsstront aan*).

— Koudvuur, Fr. *gangrène*. 't Vier is in de wond gekomen.

— Bij timmerl. Roode plekken die op het timmerhout komen, soms op groote afmetingen, en die het hout in volledige verrotting overstellen.

VIERDS, bw. — De vierde, op den vierden rang. Ik zijn derds en gij zij' vierds. Hij zit vierds op de bank.

VIEREN, w., b. — Koesteren, wel verzorgen. Hij is gèren gevierd. Oû menschen moeten gevierd wörien. Die kat wördt te veul gevierd, ge zult ze bederven.

— *Zijn woorden vieren*, zijn werk verzuimen of laten staan, terwijl men aan 't praten is.

— Ook wdrk. Jan ziet er goed uit... Da' geloof ek wel, hij weet zijn eigen te vieren. T., R.

— Z. Wrdb. Als 't kermis is, vragen de kinderen te Antwerpen geld aan de voorbijgangers op de straat en dit heeten zij ook *vieren*. Zij zingen, terwijl ze meegaan, totdat ze iets krijgen:

Een oordjen om te vieren,
Da(t) gia(t) me(t) goei manieren;
Schiet eens in uwe(n) zak,
Da(t) gaa(t) me(t) goe(d) gemak.

Voor de rondgehaalde centen worden « oordjeskeerskens » gekocht, die dan in wat zand gezet en aanstoken worden. De kinderen vormen daarna eenen kring en dansen hand aan hand rond de keersjes.

Het *vieren*, geld vragen aan de voorbijgangers, wordt verboden door de policiereglementen, jaarlijks vóór den aanvang der kermis afgekondigd.

— Vuurwapens afschieten om te feesten. T. Als er iemand trouwt, wordt er gevierd.

VIEREN, w., o. — Branden zonder vlam, gloeien, glimmen, Mhgd. *viuren*, Nedersaks. *vüren*, Beiersch *feuren*, Hgd. *feuern*. Toebak die nie' viert in de pijp. Dat hout wilt nie' branden, 't leet daar maar te vieren.

— *Vieren* is niet hetzelfde als *smeulen*, Fr. *couver*, dat gezeid wordt van het vuur en niet van de brandstof. Het vuur smeult, maar de kool viert.

VIERIG, bvw. — Bij landb. Aangetast van het vierwater, sprek. van staldieren. Die koei is min of meer vierig. Z. VIERWATER.

— Haastig en rusteloos, zich niet kunnende stilhouden. Wa' zijdegij vierig! Houd oe toch 'en bitje stil, of ik gaan nie' mee.

VIERIGEN, w., o. — Hetzelfde als Vieren, glimmen, branden zonder vlam. De kolen vierigen. Als de ketels vierigen die over den heerd hangen, dan zegt het volk dat er regen ophanden is.

VIERKANT, bw. — Geheel en al, openlijk, enz. D. B. Hij ree' vierkant de gracht in. Iemand vierkant uitlachen. As ge nie' en zwijgt, dan smijt ek oe vierkant op de straat. De deur stond vierkant open.

VIERKANTIGE, znw., m. — Iemand met plompe manieren. 't Is 'ne vierkantige; 'ne vierkantigen boer.

VIERKAPPENS en **VIERKLAUWENS**, bw. — In galop, in vollen ren, Fr. *au galop*, bij D. B. *te vierklauwe*. Hij kwam vierklauwens aangere(d)en. Het peerd liep vierkappens.

— Wordt ook gezeid van menschen, hoewel niet te peerd zittende. Ziende dat hij achtervolgd wier', begost hij vierklauwens te loopen.

VIERKRUID, VUURKRUID, znw., o. — Groen nieskruid, Fr. *hellebore vert*, Lat. *Helleborus viridis*.

VIERLAK, VUURLAK, znw., m. — Soort van zwart lak of vernis waarmede men hout en ijzer bestrijkt. De blokmakers gebruiken ook vuurlak om hunne blokken te vernissen, na ze eerst met lijmverf overstreken te hebben.

VIERLAKKEN, VUURLAKKEN, w., b. — Met vuurlak bestrijken.

VIERMAAI, VUURMAAI, znw., v. — Glimworm, Fr. *ver luisant*. T.

VIERMEULEN, VUURMOLEN, znw., m. — Stoommolen.

VIEROOGER, znw., m. — Scheldwoord voor iemand die eenen bril draagt.

VIERPIJL, VUURPIJL, znw., m. — Eene schoone roode hofbloem, in de wetenschap *Kniphovia uvaria* Hook., *Kniphovia aloides* Mönch, en *Tritoma* Ker. genaamd.

VIERSCHALEN, w., b. — Bij zagers. *Eenen boom vierschalen* is hem aan de vier kanten de schaal afzagen. T., Kl.-Br.

VIERSCHUP, znw., v. — Vuurschop, Fr. *pelle à feu*.

VIERSPOUWER, VUURSPOUWER, znw., m. — In de vuurwerkkunst. Soort van *fusée*, die vuur spuwt, zooals de mond van een kanon, doch natuurlijk op kleine schaal.

VIERSTEEN, VUURSTEEN, znw., m. — Bij metsers en steenb. Gele, vuurvaste baksteen, gebruikt voor machienvuren.

VIERSTOKER, VUURSTOKER, znw., m. — Iemand die kwaad vuur stookt, opruier.

VIERTROPPEL, znw., m. — Tros van vier aaneenhangende noten, krieken, enz.

VIERTROSSEL, znw., m. — Z. VIERTROPPEL.

VIERVERGULDER, VUURVERGULDER, znw., m. — Goudsmid of goud- en zilverdrijver, die koperen en zilveren voorwerpen in 't vuur verguldt.

VIERVOETS, bw. — Z. VIERKLAUWENS.

VIERWATER, znw., o. — Bij landb. en veeartsen. Soort van waterzucht bij de runderen. De ziekte is nagenoeg dezelfde als de waterzucht (hydropisie) bij den mensch.

— Genever of brandewijn. Ik drink van me' lèven gee(n) vierwater.

VIERWATERACHTIG, bvw. — Onderhevig aan vierwater.

VIERWERKER, VUURWERKER, znw., m. — Bij smeden. Die in de smis het ijzer in het vuur omkeert.

— Vuurwerkmaker, man die vuurwerk maakt.

VIES, bvw. — Aardig, vreemd, zonderling, onbegrijpelijk, ongemakkelijk van inborst, kwaad, leelijk, vuil, walgelijk, kieschkeurig, moeilijk om te bevredigen. Hij was zoo vies gekleed. Zij had zoo 'ne viezen hoed op. E vies getrek. 't Is vies dat hij nie' en komt. Ik stond daar vies te zien. Zie toe wa' ge tegen hem zegt, want 't is zoo 'en vieze. 't Doe' vies, as ge na lange jaren weer in oe' dörp komt. Ik ben daar vies van. Da' ziet er zoo 'ne vieze kost uit! Ge meugt zoo vies nie' zijn.

— Gep. w. *Vuil en vies,* slordig, vuil op zijnen persoon en zijne kleederen en kieschkeurig wat een ander betreft.

— Vermakelijk, koddig, kluchtig, Fr. *drôle, amusant.* R. (Ook in Limb., N.-Br., Brab. en Vl., z. Sch.) 'En vieze historie. 'Ne vieze snaak. 'Ne vieze spuiter. Ik moet altijd lachen mee' hem, 't is zoo 'ne vieze! Vieze kluchten. 'En vieze grap. Vieze mannen hebben vieze baarden (spr.).

— *In zijne(n) viezen zijn,* kluchtig zijn. Hij was weer in zijne' viezen.

— *Vies doen,* z. DOEN.

— D. B. spelt *vys.*

VIESELIJK, bvw. — Walgelijk, afkeer verwekkend, Fr. *dégoûtant.* T., R., Kl.-Br. (Ook in Brab., z. Sch.) 't Is vieselijk van zoo te spouwen.

VIESNEUS, znw., m. — Iemand die kieschkeurig, moeilijk om te voldoen is. Dieë viesneus mag nog geen soep. De' viesneus uithangen.

VIEVIGHEID, znw., v. — Levendigheid, flinkheid, vlugheid. Z. VIEF. Daar zit geen vievigheid in dieë' jongen.

VIJF, telw. — Fr. *cinq.*

— Spr. *Ze alle vijf nie(t) hebben,* zijne vijf zinnen niet hebben, zijn volle verstand niet hebben.

— *De vijf geboden,* de hand. D. B., R. As ge nie' en zwijgt, dan zal ek oe mijn geboden is op oe' gezicht leggen.

— *Alle vijf voet,* zeer dikwijls. D. B., T., Kl.-Br. Hij komt hier alle vijf voet aan.

— *Veel vijven en zessen,* veel onbeduidende gezegden of doenwijzen. D. B., R. Na veel vijven en zessen vertrok hij. Den bèdelèèr zee da' zijn vrouw dood was en zijn huis afgebrand, dat hij zonder werk was en veul vijven en zessen.

— *Vijf veurhebben,* bevoorrecht zijn. R. (Ook in Limb., z. Sch.)

— *Ge vèègt vijf*, zegt men tot iemand die iets geestigs zegt, eene koddige spreuk doet, enz.

— *Daar vèègt hij vijf veur*, zegt men wanneer iemand iets zegt of doet, waardoor hij ons niet kan hinderen of misnoegen. Hij wilt mij geene' goeiendag meer zeggen, maar daar vèègt hij vijf veur. Da' ge nie' eten en wilt jongen, daar vèègde vijf veur.

— *Vijf oordjes veur 'ne(n) stuiver geven*, den duursten prijs betalen.

— *Ge kunt geen vijf hespen uit e verken snij(d)en*, z. VERKEN.

— *Vijf uit éénen nest, maar de moier is er nie(t) bij*, in 't kaartspel, als men eenen vijfde van den boer toont.

— *Geen vijf kunnen tellen*, beteuterd, verlegen staan kijken. Hij hèet altijd allemans praat, en as ge 'm aanspreèkt, kan em geen vijf tellen. Ook **Drij**.

VIJFDS, bw. — De vijfde, op den vijfden rang. Ik ben vijfds. Gij moet vijfds geven.

VIJFMETER, znw., m. — Scheepsterm. Lichter die 5 meters breed is. (**A.**)

VIJFTROPPEL, znw., m. — Tros van vijf aaneenhangende noten, kersen, enz.

VIJFTROSSEL, znw., m. — Z. VIJFTROPPEL.

VIJF-UREMIS, znw., v. — De mis die te 5 uren gelezen wordt.

VIJG, znw., v. — Z. Wrdb.

— Spr. *Hij is tegen de vijgen opgewassen*, hij is altijd dwars of wederstrevig.

— Lafaard. Wat 'en vijg van 'ne' vent! Zoo'n vijg ben ik nog nooit tegengekomen.

VIJGEMAT, znw., v. — Scheltsend voor Groote of versleten vrouwenhoed. Had ze heur vijgemat weer op?

— Dikke, vormelooze neus. (**A.**)

VIJGEPÈÈR, znw., v. — Langwerpige peer met eene bruine schil, zeer sappig en zoet van smaak.

VIJLBLOK, znw., m. — Bij timmerl. Houten blok met eene groeve, waarin men de zaag vastklemt door middel eener spie, als men ze scherpen wil.

VIJLEN, w., o. — Z. Wrdb.

— Op de viool krassen. Hij is weer aan 't vijlen op z'n viool.

VIJM, znw., v. — Mijt, hoop, stapel (**N.** der **K.**), bij D. B. *vim(me, vum(me*. 'En vijm sloorzaad. De vijmen worden met stroo gedekt.

VIJNEN, w., b. — Vinden, Fr. *trouver*. (**K.**) Hfft. Ik kan me' geld nie' vijnen. Waar hée' ze da' gevonnen? « Kanmen beter kroegen *vijnen?* » (VONDEL, VI, 22.)

VIJS, znw., v. — Schroef, Fr. *vis.*

— *Er is 'en vijs los,* zegt men van iemand die niet wel bij zijn verstand is. D. B., R. (Ook in Brab., z. Sch.) « Zoo gij niet oplet, wees zeker, *er zal eene vijs in uwen kop losschieten.* » (CONSCIENCE. *Het Geluk van rijk te zijn,* 5.)

VIJSAGGER, VIJSEGGER, znw., m. — Bij timmerl., enz. Agger met een geschroefd uiteinde, Fr. *tarière à vis.*

VIJSBLOK, znw., m. — Bij timmerl. Stuk hout waar draad in gemaakt is en dat aan eene houten vijs steekt. Men zegt o. a. de vijsblok van de bankvijs.

VIJSBOOR, znw., v. — Schroefboor.

VIJSBOUT, znw., m. — Bij smeden. Bout met metalen draad en waarop eene moêr draait die den bout aansluit, Fr. *boulon à écrou.*

VIJSDRAAD, znw., m. — Bij smeden. Getrokken metalen draad' waar eene moêr op gedraaid wordt, Fr. *pas de vis, filet.*

VIJSHAAK, znw., m. — Bij smeden, enz. Schroefnagel met eenen haak.

VIJSHANGEL, in 't N. der Kemp. **VIJSHAAL,** znw., m — Hangel met eene schroef, ook **Schouwvijs** genaamd, Fr. *crémaillère à vis.* Daar zijn vijshangels en schakelhangels.

VIJSRINK, znw., m. — Bij smeden, enz. Een ring met eene vijs, een losse ring die vast is aan eene vijs, welke in 't hout gevezen wordt.

VIJSSTEK, znw., m. — Bij timmerl. Ronde stok die door den kop van de houten schroef eener bankvijs zit en dient om de schroef uit of in de moer te draaien.

VIJVER, znw., m. — Z. Wrdb.

— Spr. *Die op 'ne(n) kleine(n) vijver zwemt, zal op geene(n) groote(n) verdrinken,* die weinig waagt, zal ook niet veel verliezen.

VIJZEN, *vees, gevezen,* w., b. — Schroeven, Fr. *visser.* D. B.

VIL, znw., v. — Snede met een mes in de huid. Hij hêet em mê' ze' mes 'en leelijke vil in ze' gezicht gegeven.

VILDER, znw., m. — Zeer bot mes, ook **Paddevilder** en **Vörs(ch)evilder** genaamd. Jong.

VILLOKKEN, znw., v., mrv. — Haarbos boven de hoeven van een peerd, bij G. *vetlòkken.*

VILOOREN, w., b. — Om een kind schrik aan te jagen, zegt men schertsend : *'k Zal u vilooren en blokstèèrten !*

VILSNEE, znw., v. — Snede in het leder, die niet dwarsdoor gaat.

VILT, znw., m., zonder mrv. — De groes of zode van eene weide of eenen beemd. (K.) Dieën bemd hêe' 'ne' goeie', 'nen dikke' vilt.

VINDELING, znw., m. — Vondeling. T., R. (Ook in Brab., z. Sch.) Da' kind is 'ne vindeling.

VINDELINGENHUIS, znw., o. — Vondelingshuis.

VINDEN, Kemp. **VIJNEN**, **VINNEN**, w., b. — Fr. *trouver*. Z. Wrdb.

— *Ik zal u vinden*, zegt men dreigender wijze tot iemand om te beduiden, dat men zich wreken zal, dat men hem iets zal betaald zetten, enz.

— *Noord en Zuid*, 1882, bl. 273, zegt dat het gebruik van *vinden*, infinitief, zeer zeldzaam is. In de prov. Antw. is het zeer gemeen, evenals in 't Hasp. (z. R.) Ik heb 'em daar vinden liggen onder 'nen boom. Ik mag 'em nie' vijnen slapen, of 'k rammel 'em af.

— *Dat hedde* of *dat hedde al gevonden*, dat zal niet waar zijn. (A.) Ik mee gaan werken! Dat hedde al gevonden.

VINGER, znw., m. — Fr. *doigt*. Z. Wrdb.

— Spr. *Lange vingeren hebben*, diefachtig zijn. D. B. Waarom is hij daar weggejaagd? Omdat hij lange vingeren had.

— *Zijn vingeren te lang laten hangen*, lange vingers hebben, diefachtig zijn.

— *Zijn vingers thuis hou(d)en*, niet stelen.

— *Aan de vingeren blijven hangen*, onrechtveerdig toegeëigend worden. R.

— *Met zijn vingeren spelen*, te lui zijn, niet werken.

— *Iemand me(t) 'ne(n) natte(n) vinger kunnen aanwijzen*, zonder moeite den persoon kunnen aanduiden, die iets begaan of gezeid heeft.

— *Iemand om zijne(n) vinger kunnen winden*, er al kunnen van gedaan krijgen wat men hem gebiedt of van hem verlangt. Gij klaagt dat dieë jongen koppig is, en ik kan' em om mijne' vinger winden.

— *Ievers zijn vingeren en duimen naar aflekken*, iets zeer geerne eten. R. Ik eet gèren konijnen, daar zou ek mijn vingeren en duimen naar aflekken.

— *Op iemands vingeren zien* of *kijken*, hem in 't oog houden, zijne handelwijze opletteud gadeslaan. Ik kan nie' goe' werken, as ze op mijn vingeren staan te kijken.

— *Het vingerken naast den duim zijn*, z. DUIM.

— *In zijne(n) vinger gesne(d)en hebben*, z. SNIJDEN.

— *Eerst e lid van 'ne(n) vinger, en daarna heel de hand*, zegt men met toepassing op eenen hebzuchtigen mensch, wien men nooit genoeg kan geven. Ook van kinderen, die zelden tevreden zijn te stellen.

— *Niks hebben als zijn tien vingeren*, geen fortuin bezitten.

— *E kalf 'ne(n) vinger geven*, een kalf, bij 't drinken, eenen vinger in den mond geven. T.

— *Geene(n) vinger noodig hebben*, goed kunnen drinken. T.

— *Van 'ne(n) vinger 'nen arm maken*, iets fel overdrijven.

VINGERHOED, znw., m. — Z. Wrdb.

— Spr. *Nog geene(n) vingerhoed groot*, zeer klein, sprek. van eene inhoudsmaat. Ik kreeg daar 'en borreltje, nog geene(n) vingerhoed groot.

— Raadsels op den vingerhoed:

Daar is iet in huis,
't Is grooter als 'en luis,
't Is kleinder als 'en muis
En daar zijn meer vensters in
Als in het Oostersch huis.

—

Daar is 'en dink,
't Is kleinder als 'en muis,
En daar zijn meer vensters in
Als in e keuningshuis.

VINGERLING, znw., m. — Naam van den ringvinger in de kinderrijmkens. — Z. DUIMELING.

— Ring, Fr. *bague*, Kil. *anulus*. Een gouden vingerling. Hij woont in de Vingerlingstraat.

— Lederen hoos, die de boogschutters aan de vingers steken, met welke zij de boogpees naar zich toetrekken, als zij schieten.

— Ook een toegenaaid doekje of de hoos van eenen handschoen, die men trekt over een gewonden vinger. (Ook in 't Gentsche.)

VINGERLINGEWANTEN, znw., v., mrv. — Handschoenen, wanten met eene afzonderlijke hoos voor iederen vinger. (**K.**)

VINGERPOTTEKEN, znw., o. — Vingerhoed.

VINK, znw., v., niet m. — Fr. *pinson*. D. B., T., R., G.

— Fig. Nieuw of als nieuw opgepoetst meubel, dat in openbare verkoopingen met de andere voorwerpen wel geveild, maar ingehouden wordt, indien het den vollen prijs niet bereikt. (**A.**)

— *Looze vinken*, z. LOOS.

— *Blinde vink*, drek. Hij héet in 'en blinde vink getrapt.

VINKELIJN, znw., v. — Koord waarmede de vinkenvangers de netten opstijgeren.

VINKEN, w., o. — Vonken, branden zonder vlam. (**Z.** der **K.**) De kolen lagen daar te vinken.

VINKESLAG, znw, m. — Spr. *Op vinkeslag staan*, staan loeren, iemand staan afwachten achter hoek of kant. (**A.**)

VINNEN, w., b. — Vinden, Kil. *invenire*. (**Z.** der **K.**)

VINNIG, bvw. — Bevallig, lief, fraai. E vinnig kind. Vinnige schoentjes. E vinnig kleed. E vinnig meiske.

— Snel, levendig, wakker, vlug, vlijtig. Vinnige oogskes. Hij ging er vinnig over. Kind, zijt is wa' vinniger. 'Ne vinnige werkman. « Hoe licht en hoe *vinnig* waren zijne huppelende stapkens! » (CONSCIENCE, *Hoe men Schilder wordt*.)

— Handig, gemakkelijk om te hanteeren. E vinnig mes. 'En vinnige ploeg.

— Z. ook Sch. — In de bet. van *aigre*, *véhément*, die de Wrdb-er aan toekennen, is Vinnig bij ons niet bekend.

VINNIGHEID, znw., v. — Levendigheid, bevalligheid, snelheid, vlugheid. « ... Terwijl zij, met eene wonderlijke *vinnigheid*, de spelden over het kussen deed wandelen. » (CONSCIENCE, *Hoe men Schilder wordt.*)

VIOLET, znw., v. — Violtje, Fr. *violette*, Lat. *Viola*, *Viola odorata*.

VIOLETWÖRTEL, znw., m. — *Radix iridis florentinae*.

— Aan de kinderen die gaan tanden krijgen, geeft men een stuk violetwörtel in den mond. Daar bijten zij op, en dit bevordert het doorbreken der tanden.

VIOOL, ook **FIOOL**, znw., v. — Fr. *violon*. Z. Wrdb.

— Spr. *Dat heb ik nog nooit op 'en viool hooren spelen*, dat is iets ongehoords. R., M.

— *Ievers de eerste viool spelen*, er den boventoon voeren. Bij ze' schoo(n)vader speëlt em de ee(r)ste viool, en thuis is em blij dat em zwijgen mag.

— Fig. Lijf, lichaam. (A.) Spr. *Op iemands viool rammelen* of *ranselen*, iemand slagen geven. Ik zal op uw viool rammelen, totda' ge braaf zult zijn.

VIS(CH), znw., m., ook als stofnaam. — Fr. *poisson*.

— *Stelle vis(ch)*, z. STEL.

— Verg. *Vis(ch) gelijk vlees(ch)*, lekkere visch, waaraan een goede beet is.

— Spr. *Iemand uitmaken veur vuile(n)* of *stinkende(n) vis(ch)*, hem uitschelden voor al wat slecht en gemeen is. R.

— *Hij is vis(ch) noch vlees(ch)*, hij is een mensch zonder vaste denkwijze, zonder overtuiging.

— Ook : hij is nog tot niets goed. Jan zou al 'en goei pree moeten verdienen, ongelukkiglijk, hij is noch vis(ch) noch vlees(ch).

— *'Ne(n) vis(ch) vangen*, in 't water vallen, zich de voeten nat maken met in water te treden of te springen. D. B., R.

— *Den eenen is vuil boter en den anderen is vuile vis(ch)*, ze deugen geen van beiden.

— *Boter bij de(n) vis(ch)*, geld bij de waar. Ge kunt zooveul koopen as ge wilt, maar boter bij de' vis(ch).

— *De groote viss(ch)en eten de klein*, de groote neringdoeners brengen de kleine ten onder.

— *E vis(ch)ken uitgoeien om 'ne(n) kabeljauw te vangen*, eene kleinigheid wagen om eene groote winst te doen.

VIS(CH)ACHTIG, bvw. — Geerne visch etende. D. B. Ik ben nie' vis(ch)achtig.

VIS(CH)BEN, znw., v. — Groote, platte, ronde mand, waarin de visch ligt.

VIS(CH)BOER, znw., m. — Man die visch vent langs de straat.

VIS(CH)GAAR, VIS(CH)GAARD, znw., v. — Hengelroede, Fr. *perche*. (**Z** der **K**.)

VIS(CH)KLAD, znw., v. — Vischwijf, vrouw die met visch langs de straten leurt. (**A.**)

VIS(CH)KRÈMER, znw., m. — Z. VIS(CH)BOER.

VIS(CH)KOOR(D). znw., v. — Koord die dient om het lood aan het net vast te maken.

VIS(CH)LEURDER, znw., m. — Z. VIS(CH)BOER.

VIS(CH)LULLEN, znw., mrv. — Het geslacht blijkt niet. Afval van visch, zooals kop, steert, enz., waaraan nog een weinig goede visch is. (**A.**)

VIS(CH)MIJN, znw., v. — Plaats op de vischmerkt, waar de visch gemijnd wordt. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.)

VIS(CH)MOIËR, znw., v. — Naam van drie schildvleugelige waterinsecten. De twee eerste heeten in de Wrdb. Duiker, Fr. *dytique*, Lat. *Dytiscus marginalis* L. en *Dytiscus punctulatus* Fabr. en het andere, het grootste onzer waterinsecten, Watertor, in 't Fr. *hydrophile*. (**K.**)

— Conscience heet dit laatste insect Vischmoorder, Lat. *Hydrophilus piceus et caraboides*.

Ook **Duvel** en **Waterduvel**.

VIS(CH)PATÄTJES, znw., o., mrv. — Kleine, misgroeide aardappelen. (**K**.) Zijn me da' pataten die ge daar hèt staan! 't Zijn vis(ch)patätjes.

VIS(CH)SPAAN, znw., o. — Spaan met gaatjes in, dienende om den gekookten visch uit den pot te heffen.

— In 't Z. der Kemp. bet. het Schuimspaan.

— Spr. *Hij heeft zij(n) verstand me(t) het vis(ch)spaan geëten* of *ingekregen*, hij is zeer lomp.

— In de Wrdb. staat *vischspaan* vertaald, alsof het een schuimspaan ware om kokenden visch te schuimen, of een lepel om gekookten visch te deelen en te dienen aan tafel.

VIS(CH)VENT, znw., m. — Handelaar in visch. Hij houdt den boëk bij 'ne' vis(ch)vent.

— Ook een man die visch vent langs de straten.

VIS(CH)WEIKER, znw., m. — Iemand die gedroogden stokvisch weekt en verkoopt.

VISENTÉEREN, w., b. — Onderzoeken. De gendarmen visenteerden den dief. Den doktoor visenteert de' zieke.

VISS(CH)EN, w., o. — Z. Wrdb.

— Spr. *Die 's zomers vischt en 's winters vinkt, en heeft in huis geen vleesch dat stinkt.*

— *Visschen en jagen maakt hongerige magen.*

— *Ieder vischt op zijn getij(d)en*, ieder zorgt voor zijn belang, wanneer eene gunstige gelegenheid zich voordoet.

VISS(CH)ER, znw., m. — Z. Wrdb.
— Spr. *Viss(ch)ers en jagers zijn wijvenplagers.*
— *Jagers en viss(ch)ers zijn missers.*

VITRIOOL, znw., m., niet o. — Z. Wrdb. R., J.

VITS, znw., o. of v. — *Gee(n) vits*, geen zier, niets, bij R. *vets.* Ge krijgt gee' vits.
— Bij G. *vitse*, v., kleinigheid.

VITSEL, znw., o., zonder mrv. — Gekloven stokken, waarmede een weegt bevlochten wordt, eer men hem met leem beplakt. (**K.**)

VITSELEN, w., b. en o. — De vakken van eenen weegt met gekloven stokken of wissen bevlechten, om ze daarna met leem te bestrijken, bij D. B. *vitsen* en bij Jong. *vietsje.* (**K.**)
Kil. Vitse, vitsel, band-roede, *vimen majus* en Vitselen, *contexere vimina.*

VITSELGARD, **VITSELGAARD**, **VITSELGÈÈRD**, znw., v. — Ieder van de roeden of garden die het vitselwerk van eenen leemen muur uitmaken, bij Jong. *vietsjgeejrde.*

VITSELROEI, znw., v. — Z. VITSELGARD.

VITSELWERK, znw., o. — Werk in vitsel of dooreengevlochten roeden.

VIZIERGAT, **VIZIERKOT**, znw., o. — Kleine vijfhoekige nis nevens den heerd of een vensterken in den hoek der schouw, om langs daar in den stal te zien (**K.**), in 't N. en W. *vuister* genaamd.
— Ook **Maziergat, Mazierkot** en te Heist o/d. B. zelfs **Zielekot**.

VIZILÈEREN, w., b. — Naspeuren, nagaan, afzien, Lat. *vigilare.* T., R. Ik moet is goe' vizilèeren hoe ik da' werk best zal doen.

VJÈÈS, znw., v. — Kemp. uitspraak van Veers, Fr. *génisse.*

VLAAI, znw., v. — Zeker gebak, van deeg gemaakt en met marmelade of *spijs* op. Er zijn vlaaien met appel-, pere-, pruimespijs, enz. Met de kermis bakt men vlaaien.
— Fig. Lap, oorveeg. Hij kreeg 'en vlaai om zijn ooren. Geeft 'em 'en vlaai!
— Lomp en dwaas vrouwmensch. Die Mie is 'en eerste vlaai.
— Iemand met een zacht, toegevend karakter. 't Is 'en vlaai van 'ne' jongen.

***VLAAI**, ***VLEI**, znw., v. — « Zeker vischnet. »
— Sch. geeft dit w. voor de Kemp. en Geel. — Z. ons VLOUW.

VLAAG, znw., v. — Schutsel van stroo, gemeenlijk met de halmen tusschen twee bandroeden vastgeklemd, Fr. *paillasson*, *abri-vent*, bij D. B. *vlaak*, *vlake.* (**K.**)

VLAANDERÈÈR, znw., m. — Vlaming uit de provinciën West- of Oost-Vlaanderen. 't Is 'ne Vlaanderèèr.

VLAANDERS(CH), bvw. — Vlaamsch uit Oost- of West-Vlaanderen. Hij klapt op ze' Vlaanders(ch). Die vrouw is 'en Vlaanders(ch)e, ik kan ze slecht verstaan.

VLAG, znw., v. — Bij landb. Met heide of gras begroeide zode, die men afhakt om ze in den stal onder het vee te werpen. (**K.**) Vlaggen hakken. 'Nen hoop vlaggen. Vlaggen zijn geen ross(ch)en of ook geen schadden. (Z. die **w.**)

VLAG, znw., v. en o. — Fr. *drapeau.*

— Spr. *Zijn vlag in zijne(n) zak steken*, zijne denkwijze verbergen.

VLAG en **VLEG**, znw., v. — Bij stokers. Het eerste afkooksel van het stookmout. Het eerste uittreksel heet *vuile vlag ;* dit nog eens gestookt zijnde, wordt *goede vleg* geheeten ; ten derden male gestookt, is het de jenever.

VLAGGEN, w., o. — Bij landb. Vlaggen afhakken. (**K.**) Wij zijn aan 't vlaggen in ons wei.

VLAGGEN, w., o. — Maandag houden, 's werkendaags de herbergen afloopen en zich bedrinken, in plaats van aan 't werk te blijven. (**K.**) Daar is 'nen hoop zatlappen aan 't vlaggen. As hij eens aan 't vlaggen geraakt, dan vlagt hij de heel week. Gij hèt lijk gisteren en e Maandag gevlagd ? Het vlaggen is e slecht gebruik.

— Afl. *Vlagger, gevlag.*

VLAGGER, znw., m. — Iemand die in de week de herbergen afloopt, in plaats van te werken. (**K.**) Daar zijn vlaggers in 't dörp. 'Nen hoop vlaggers.

VLAGHAK en **VLAGZEISEN**, znw., v. — Bij landb. Houweel of hak, breed van blad, met eenen steel gelijk aan eene zeisen, en dienende om vlaggen te hakken. (**K.**) — Ook **Hakselhak.**

VLAK, ook **FLAK**, bw. — Recht, juist, bij G. *vlank.* Hij sloeg mij vlak in me' gezicht. De steen vloog flak in de ruiten. Hij woont vlak over mijn huis. David slingerde zijnen kei vlak op Goliath's veurhoofd.

VLAKAF, bw. — Effenaf, ronduit, zonder omwegen. R. Ik zee .em vlakaf dat hij loog.

VLAMING, znw., m. — Z. Wrdb.

— Fig. Leugenaar. (**A.**) Ge zij' 'ne' Vlaming (een leugenaar).

— Verg. *Liegen gelijk 'ne Vlaming*, hard liegen.

— Van de Vlamingen heeft men echter ook eene goede meening. Men zegt : *Apen en Vlamingen doen alles na*, wat beteekent dat de Vlamingen al kunnen doen wat ze willen. Men zegt nog : *'Ne Vlaming kan alles leeren.* (**A.**)

VLAMMEN, znw, v., mrv. — Bij timmerl. De gekronkelde aderen of rondgekrulde strepen in kwastig hout, Fr. *ronce*.

VLAS, znw., o. — Z. Wrdb.

— Spr. *Vier bij vlas brandt wonder ras*, z. VIER.

— *Zoo grijs als vlas*, grijs, sprek. van haar.

— Raadsel op het *vlas*:

Toen ik jong was en schoon,
Droeg ik een blauwe kroon;
Als ik oud was en stijf,
Kreeg ik veel slagen op mijn lijf.
Als ik die slagen had verdragen,
Wier(d) ik van keuningen en prinsen gedragen;
En als ik nievers meer veur docht,
Wier(d) ik van de kinderen naar de school gebrocht.

— Eerste blonde haren van knevel of baard. Hij meent dat em al 'en moustache hèet, en 't is nog maar wa' vlas.

VLASBLOND, bvw. — Witblond. Hij hee' vlasblond haar.

VLASFOOI, znw., v. — Een feestje dat de boer gaf, wanneer het vlas binnen was.

VLASGROND, znw., m. — Grond die geschikt is voor de vlasteelt.

VLASHEKEL, znw., v., niet m. — Fr. *serançoir*. G.

VLASJAAR, znw., o. — Een jaar dat het vlas wel lukt.

VLASKNAP, znw., v. — Vlasbraak.

VLASPLAK, VLASPLEK, znw., v. — Plek lands met vlas bezaaid.

VLASREEP (zachte *e*), znw., m. — Z. REEP.

VLEE (zachte *e*). — Tweede hoofdvorm van Vleien.

VLEES(CH), znw., o. — Z. Wrdb.

— Spr. *Goed in zij(n) vlees(ch) zijn* of *goed in 't vlees(ch) zitten*, goed gevleesd zijn.

— *'t Is vlees(ch) van eten*, heel lekker eten. (A.) 'k Heb nog nooit zoo 'ne' lekkeren hèrink geten, 't is vlees(ch) van eten.

— *Als ge uw vlees(ch) niet dragen en kunt, geef het dan aan den hond*, zegt men tot iemand die lui tegen den muur ligt of op iemand leunt.

— *Vis(ch) noch vlees(ch) zijn*, z. VIS(CH).

— *Ze hee(ft) nog vlees(ch) te koop*, zegt men van eene dame die in groot toilet is, en wier kleed aan den hals wijd uitgesneden is, zoodat hals en schouders bloot zijn.

— Term in het topspel. Daar lee' vleesch in 't kot, zeggen de knapen, wanneer er een top in de ronde ligt, waar zij naar mogen kappen.

VLIEGDUIF, znw., v. — Duif die reist, reisduif, Fr. *pigeon voyageur*.

VLIEGEN, w., o. — Z. Wrdb.

— Fig. Weggejaagd, buitengesmeten worden. Hij is daar aan de deur gevlogen. As hij nog in mijn huis derft komen, ge zult 'em zien vliegen. Den dronkaard dee' den huisraad deur de venster vliegen.

— Spr. *Er tegen vliegen*, streng bekeven worden. D. B. Als ge thuis komt, ge zult er tegen vliegen, want vader is nie' gemakkelijk.

— *Deur de wèreld vliegen*, veel voorspoed hebben. R. Daar zijn menschen die deur de wereld vliegen, en ander die er deur kruipen.

— *Ze zien vliegen*, grooten honger hebben. Ik was blij da' 'k eten kreeg, want ik zag ze vliegen. — Bij R. bet. die uitdrukking. Gebrek hebben.

— *Er eenen laten vliegen*, eenen vloek uitbraken; ook: eenen wind laten.

— *Vliegende tandpijn, vliegend flerecijn*, soort van hevige tandpijn, van hevig flerecijn, dat plotseling opkomt en na eenigen tijd ophoudt om wat later weer te beginnen.

— *Vliegende tèring*, tering die den lijder in weinige weken wegmaait. 't Kan eene gewone longtering zijn, die buitengewoon spoedig voortschrijdt, maar meestal is het een bijzondere vorm der tuberculosis of perelzucht, die men *Tuberculosis miliaris acuta, Acute algemeene miliartuberculose, Acute allgemeine Miliartuberculose, miliaire aiguë, phthisie floride, phthisie galopante* noemt.

VLIEGEPAPIER, znw., o. — Vergiftig papier om vliegen te dooden.

VLIEGEPIKKER, znw., m. — Meisjesverleider, iemand die met lieftallige woorden en kleine geschenken de liefde der meisjes tracht te winnen, om ze later tot schande te brengen. N. is maar 'ne vliegepikker.

— Vliegenvanger, een vogeltje dat ook **Bieknapper** heet, en in de wetenschap *Muscicapa* genaamd wordt, Fr. *gobe-mouches*.

VLIEGER, znw., m. — Denneboompje dat niet gezaaid noch geplant is, maar uit het zaad is opgeschoten, dat door den wind heren derwaarts gevoerd wordt. (K.) De hei staat hier vol vliegers. Verkooping van masten vliegers. — Ook **Uitslager** en **Waaieling**.

VLIEGERD, znw., m. — Z. VLIEGAARD.

VLIEGESCHEET, znw., m. — Drek eener vlieg, Fr. *chiure*.

VLIEGESMIJTER, znw., m. — Onbezonnen jongeling of lichtzinnig meisje. (Z. der K.)

VLIEGEVANGER, znw., m. — Toestel om vliegen te vangen. Er zijn vliegevangers in glas en in gevlochten ijzerdraad.

VLIER, znw., m., niet v. — Z. FLIER. J.

VLIES, znw., v., niet o. — Z. Wrdb.

— Draad, vezel aan de peul van erwten en boonen, ook **Blies** geheeten. De vliezen van de snijboonen doen. Erten mè' vliezen.

VLIESKENS, znw., o., mrv. — Nageltjes zonder kop van kantkegelachtige gedaante, Fr. *chevilles à river*. De vlieskens zijn langer dan de gruiskens, doch veel dunner. De schoenmakers gebruiken ze om de pollevieën aan te slaan. (Lier.)

VLIET, znw., v., niet m. — Z. Wrdb.

VLIEZEN, w., b. — Boonen en erwten van hunne vlies ontdoen, ook **Bliezen** genaamd. Zijn de prinsessen al gevliesd? Erten vliezen.

VLIJTIG, bvw. — Z. Wrdb.

— Snel, vlug, werkzaam, vol leven en jeugd en iever. D. B. E vlijtig meisken. 'Ne vlijtige werkman. Kind, zijt is vlijtig. Ze ging daar zoo vlijtig over. Zijn oogen staan der zoo vlijtig in. E vlijtig gezicht. De zon schijnt vlijtig. Dieë mens(ch) hee' 'ne' vlijtige' gank, hij kan der zoo vlijtig overstappen.

— Helder, levendig, sprek. van kleuren. T., R. Vlijtig rood. E vlijtig koleur.

— Jeugdig, vol wasdom, welig, sprek. van planten. D. B., R. Die haver sta' vlijtig. E vlijtig gewas. Vlijtige bloëmekens.

Kil. Vlijtigh, *acer, alacer, agilis, vividus, vegetus*. Vlijtigh ghesichte, *frons hilaris*.

VLIM, znw., v. — Hetzelfde als het Holl. Vlijm, Fr. *lancette*. Jong. Da' mes snijdt lijk 'en vlim. « Den wijsen Solon (om 't veel spreken te vermijden) gingh met een scherpe *vlim* zijn eigen Tonge afsnijden ». (VONDEL, I, 227).

— Verg. *Zoo scherp als 'en vlim. Sn(ij)den gelijk 'en vlim. E mes gelijk 'en vlim.*

— Fijne, diepe snede. Ik heb me daar 'en vlim gegeven dat 'et bloed er uitspoot.

— Naald van denneboomen. Er zijn masteboomen met fijne en met grove vlimmen. Vlimmen scharren. In de Kemp. worden de vlimmen verzameld en in den stal gestrooid.

— De eerste bladeren van graan- en grasgewaasen. Het koren komt maar met één vlim uit.

— Baard of ang van 't graan, Fr. *barbe, pointe de l'épi*. Kil. *arista*. T. De gerst heeft lange vlimmen.

— Ieder van de hoornachtige vliezen van het klokhuis eens appels of eener peer. R., D. B.

— Vin, zwemvlies van eenen visch, Fr. *nageoire*. D. B.

— De veder of pluim van eenen pijl, Fr. *penne, plume de flèche*. D. B. De vlimmen van 'ne' pijl.

VLOEK, znw., m. — Z. Wrdb.

— *Op 'ne(n) vloek* of *op 'ne(n) zucht en 'ne(n) vloek*, op eenen oogwenk. 't Is op 'ne' vloek gedaan.

VLOEKEN, w., o. — Z. Wrdb.

— Verg. *Vloeken gelijk 'ne ketter, gelijk 'ne schèper, gelijk 'nen bandhond, gelijk 'nen hels(ch)en duvel.*

— Gep. w. *Vloeken en zweren, vloeken en tieren, vloeken en tempeesten, vloeken en domineeren, vloeken en sakkeren, vloeken en ketteren.*

— Spr. *Al de duvels uit de hel bijeenvloeken*, z. DUVEL.

— *Da(t) vloekt* of *da(t) vloekt tegeneen*, zegt men van twee zaken die bij elkander niet passen, die veel bij elkander afsteken.

VLOK, bvw. — Malsch, week, welig gewassen, niet vast van vleesch. Die pataten zijn geweldig vlok gewassen. Vlokke zeep. Vlok koren. Dieë klaver sta' veul te vlok. Vlok vlees(ch). Vlokke appelen.

— *Vlokke wind*, bolle wind, Fr. *vent frais, peu pénétrant.*

Vrglk. *flok* bij D. B.

VLOO, znw., v. — Fr. *puce.*

— Spr. *Alles is 'en weet, maar vlooien vangen is 'en gauwigheid.*

— *Ge wõrdt nie(t) harder gebeten als van uw eigen vlooien* (of *luizen*).

— *De magerste vlooien bijten het hardste.* R.

— *'t Is 'en börzeken me(t) vlooien*, zegt men van iemand die levendig en lichtgeraakt is.

— Fig. Rappe, snelle jongen. Frans is 'en vloo.

VLOOIEN, w., b. — Vlooien vangen.

— Spr. *'t Is den hond gevlooid*, z. HOND.

VLOOIESCHEET, znw., m. — Drek eener vloo.

VLOOT (zachte *o*), znw., v. — Soort van grooten rog, vleet, Fr. *raie blanche*, Lat. *Raja batis*. D. B.

VLOOT (scherpe *o*), znw., m. — Soort van zeer lichte, sponsachtige turf. (**N.** en **W.** der **K.**)

VLOTGERS, znw., o. — Lang gras, waarvan de scheuten op het water liggen en door den stroom bewogen worden, in de wetenschap *Glyceria fluitans*. D. B.

VLOUW, znw., v. — Bij visschers. Groot plat vischnet met eene kurkpees van boven en eene loodpees van onder, Fr. *folle*, bij D. B. *vluwe, vluie.*

— Bij Kram. bet. *vlouw, flouw* sneppenet, patrijsnet.

VLUCHTEN, w., b. — Door de vlucht of al vluchtende bergen, in veiligheid brengen, iets verbergen tegen een naderend gevaar. D. B. Hij vluchtte ze' geld in de schuur onder den tas. In de' Frans(ch)en tijd vluchtten de mens(ch)en hun goed in verborgen hoeken. « Hare rijkste gewaden en *gevluchte* kostbaarheden ». (DAVID, *Vaderl. Hist.*, VI.) « Koom uyt het hol, daer ick u heb *gevlucht*, o droefste vrous beschreyelycke vrucht. » (VONDEL, *Amst. Hecuba*).

VLUCHTEN, w., b. — Z. VLICHTEN. Jong.

VLUG, znw., v. — Hetzelfde als Plug in de Wrdb., ploert, kwaëjongen, guit, Fr. *polisson*. T., R. Dieë jongen wördt 'en eerste vlug.

— Deugniet, schelm, bedrieger, Fr. *coquin*. Hfft., R. (Ook in Brab. en Vl., z. Sch.) Hij ziet er maar 'en vlug uit. E vluggesken van e manneken. Die vlug hée' mij bedrogen.

VLUGGEN, w., o. — Zich zitten te koesteren in de warme zon, sprek. van hoenders en andere vogels. (**K.**) De hinnen vluggen in 't zand. De kiekens liggen te vluggen. Ook **Plodden.**

Kil. Vlugghen in de sonne, *apricari*.

VLUGGERIJ, znw., v. — Deugnieterij, ploerterij. **R.** Allemaal vluggerij.

VLUGSEL, znw., o. — Pellekens en pluimkens die er in een vogelnest blijven liggen, als de jonge vogelen uitgeleden zijn. Z. UITLEIDEN.

VÖ, bw. — Verkorting van Veul, veel, Fr. *beaucoup*. (**K.**)

— *Vö te goed is half zot*, al te goed is buurmans gek. T.

— Minder beklemtoond heeft *vö te* alleen de weerde van *te* en wordt maar gebruikt als er geene bepaling volgt. T. Hij is vö te lui.

VO, znw., m. — Verkorting van Ivo.

VOCHT (in 't Z. en W. *voëcht*), znw , v. — Gevecht, vechtpartij. Ik geloof da' ge weer in 'en vocht geweest hèt, want oe' gezicht is vol krabben.

Kil. Vocht, *vetus*. j. ghe-vecht, *pugna*.

VOD, znw., v. — Z. Wrdb.

— Gep. w. *Vodden en bullen*. Hij hee' nie' as wa' vodden en bullen.

— Slecht voorwerp of meubel. Die horloge is maar 'en vod : ze blijft van eene' pas staan.

— Nietsbeduidende woorden. 't Zijn vodden die ge vertelt. Met die vodden allemaal!

— Mislukte zaak. As de zieke nie' wördt beteren, dan is 't er 'en vod mee. 't Zal 'en vod zijn met den oo(g)st, as 't zoo blijft règenen.

— Spr. *Geen vodden in de bicht*, rechtzinnig gehandeld, wees ernstig. T.

— *Iemand achter zijn vodden zitten*, hem vervolgen. T.

— *Zijn vod uitwringen*, is eene zeer gemeene uitdrukking voor : wateren.

VODDEBAAL, znw., v. — Baal waar men vodden in doet.

— Vrouw of meisje dat vuil en slordig gekleed is. (**A.**)

VODDEKRÈMER, znw., m. — Voddenkoopman, iemand die vodden opkoopt.

VODDEKRUIER, znw., m. — Een man, die met eenen kruiwagen rondrijdt om vodden op te koopen. De voddekruiers komen meest allemaal van Lier. De voddekruiers leuren ook met solferstekken en verkoopen borstels en aardewerk, dat zij tegen vodden vermangelen.

VODDEMAN, VODDEVENT, znw., m. — Een man die oude vodden opkoopt.

— Iemand waar men geenen staat op maken kan. T., R. Hedde van ze lèven zoo 'ne' voddeman gezien? Op zoo 'ne' voddevent kunde geene' staat maken.

— Een gemaakte vent van vodden. Men zet voddeventen in het graan en in de kerzeboomen om de vogelen te verschrikken. De jongedochters die niet al te eerbaar zijn, krijgen met den 1e Mei 'nen voddevent.

VODDEMAND, znw., v. — Mand waar men de oude vodden in werpt.

VODDEMART, VODDEMERT, znw., v. — Voddenmarkt.
— Als de lucht vol kleine wolkjes is, zegt men: *'t is voddemart in de loěcht.* (**A.**)

VODDEPOP (uitspr. *voddəpoěp*), znw., v. — Meisje dat slordig gekleed is.

VODDEPRAAT, znw., m. — Flauwe praat, vervelende, zoutelooze klap. (**A.**)

VODDEVENT, znw., m. — Z. VODDEMAN.

VODDEWIJF, znw., o. — Vrouw die aan huizen vodden opkoopt.
— Een gemaakt wijf van vodden. In den nacht vóór den 1n Mei hangt men soms een voddewijf in eenen boom aan de woning van eenen ouden jonkman of van eenen die al dikwijls een blauwe scheen geloopen heeft.

VODDEZJO, znw., v. — Z. VODDEPOP.
— Meisje dat zich bezighoudt met vodden, prutsen, nietigheden.

VODDIG, bvw. — Slap als eene vod. Die stof ziet er zoo voddig uit.

VOĚCHT, znw., o. — Vocht.

VOĚCHTIG, bvw. — Vochtig.

***VOEDERIJ, *VOEIERIJ**, znw., v. — « Plaats in of dicht bij den stal, waar het voeder voor het vee ligt ».
Sch. geeft het w. in die beteekenis voor Brab., *Antw.*, *de Kemp.* en Limb.

VOEG, znw., v. — Bij timmerl. en steenhouwers. Eene rechthoekige kip of groef op den boord van een stuk hout of steen, in welke groef een ander stuk past of toegevoegd wordt.

VOEGBANK, znw., v. — Bij timmerl. en kuipers. Soort van allergrootste reischaaf, die met de snede naar boven ligt en vast staat op vier pooten, zoodat zij wel op eene zware bank gelijkt, Fr. *colombe.* Z. D. B.

VOEGE, znw., v. — *In voege*, in zwang, Fr. *en vogue*. D. B. Da' gebruik is nog in voege. Die mode is daar nie' meer in voege.
— In wezen. T., R. Dat huishouwen zal daar nie' lank meer in voege zijn.

VOEGER, znw., m. — Bij metsers. Voegspijker.

— *Holle voeger*, bij metsers. IJzeren lemmer, een weinig gebogen, met eene houten handhave aan 't uiteinde en eene groef in den rug, die dient om in de voegen van eenen muur eene bies te trekken, nadat zij met den voegspijker zijn effen gestreken.

VOEIER, VOIER, znw., o. — Voeder voor de dieren.

VOEIERAGE, VOIERAGE, znw., v., zonder mrv. — Plantenvoeder voor het vee. T.

VOEIEREN, VOIEREN, w., b. en o. — Hetzelfde als Voeren in de Wrdb., voedsel toedienen. De beesten voeieren. Hij kan alleen nie' eten, ze moeten hem voieren.

— Van voering voorzien, Fr. *doubler*. Een broek voeieren. Een gevoierde broek.

VOEIERGOED, VOIERGOED, znw., o. — Bij landb. Gemalen graan of graanafval voor de beesten. T.

VOEIERIJ, VOIERIJ, znw., v. — Bij landb. Plantenvoeder voor het vee. Daar is tegenwoordig moeilijk aan voeierij te geraken.

— *Z. *VOEDERIJ.

VOEIERING, VOIERING, znw., v. — Hetzelfde als Voering in de Wrdb., Fr. *doublure*. De voeiering van e kleed. Twee ellen voiering.

— Spr. *Geen voeiering in zijnen neus hebben*, z. NEUS.

— *De voeiering van 'en beurs*, *'ne(n) porte-monnaie*, geld. T.

VOEIERKOT, VOIERKOT, znw., o. — Bij landb. Een kot of hok, dicht aan de boerderij, waar men groen voeder voor het vee bewaart.

VOEIERZAK, VOIERZAK, znw., m. — Zak waar men voeder in doet, dat men in bosschen en kanten gaat *schrafelen*. Z. SCHRAFELEN. (K.) Met de' voierzak uitgaan.

VOET, znw., m. — Fr. *pied*.

— Verg. *Voeten gelijk stukken ijs*, zeer koude voeten, *gelijk vioolkassen*, zeer groote.

— Spr. *Geene(n) voet kunnen gaan*, volstrekt niet kunnen gaan.

— *Op zijn voeten*, te voet. 'k Heb heel de reis op mijn voeten afgedaan.

— *Lood in zijn voeten hebben*, met loome stappen gaan.

— *Voet bij stek houden*, iets niet opgeven, niet van zijn stuk gaan, Fr. *ne pas démordre*, bij V. D. *voet bij stuk houden*.

— *Ievers me(t) vuil(e) voeten deurgaan*, er onzacht overheen gaan, doortastende maatregelen nemen. As ze van kwa(d)en wil is en volstrekt nie' betalen wilt, dan zal ek er me' vuil' voeten deurgaan.

— *Iemand iet me(t) handen en voeten zeggen*, met den meesten nadruk.

— *Ten voeten uit*, uitgestrekt. Hij lag ten voeten uit veur zijn bed.

— In de volle lengte, sprek. van een portret. As ik nog mij' portret laat maken, dan laat ik mij ten voeten uit trekken.

— *Veul voeten op de èèrd*, veel geloop, veel drukte, voetstappen, Fr. *démarches*. Die zaak zal veul voeten op de èèrd brengen. 't Hee' veul voeten op de èèrd gekost, om 't dink zoo wijd te krijgen.

— *Onder de voet zijn*, ziek zijn, Fr. *être à terre*. D. B. 'Ne mens(ch) zou zoo heelemaal onder de voet geraken.

— *Onder de voet*, in den weg, van zijne plaats. T., Kl.-Br. Alles leet hier onder de voet.

— *Op voet zijn, op voet staan*, op het punt zijn van iets te verrichten. Ik stond op voet om te vertrekken. T., Kl.-Br.

— *Op de voet zijn*, hersteld zijn in zooverre dat men kan gaan. 'k Heb zes weken plat te bed gelegen, maar nu ben ik toch al op de voet.

— *Uit de voeten*, afgedaan, verricht. T., Kl.-Br. Die rekening geraakt nooit nie' uit de voeten. Alles is uit de voeten.

— *Op goeie(n) voet zijn*, op goeden weg, veel kans hebben om. D. B., T. Oe' werk is op goeie' voet. Hij is op goeie' voet om fortuun te maken.

— *Hij weet nie(t) of hij op zijn voeten of op zijne(n) kop moet gaan*, zegt men van iemand die heel fier, hoogmoedig is.

— *Alle vijf voet*, z. VIJF.

— *Bij iemand e voetje veurhebben*, meer dan anderen in iemands gunst staan. T., Kl.-Br. Hij hèet e voetje veur bij onzen börgemeester.

— *Ievers 'ne(n) voet in huis hebben*, er op goeden voet staan.

— *Zij(n) geluk onder de voeten trappen*, eene goede kans of zijn geluk niet waarnemen.

— *Zijn voeten aan iemand* of *aan iet afvègen*, zich er niet aan storen. Zoo 'nen baas, daar vèèg ik wa' fijn m'n voeten aan af.

— *Geenen voet van plaats kunnen*, arm, onvermogend zijn.

— *Veur de voet*, voor de hand, van voren af aan. Ge moet die peeën veur de voet wee(d)en (wieden).

— *Iemand e voetje zetten*, doen struikelen of vallen. Zijnen voet langs achter tusschen de voeten van een ander plaatsen om hem bij het voortgaan te doen struikelen of vallen.

— *Aan de koû voeten zijn*, tot armoede vervallen zijn. (A.) Ze hebben twee eigen huizen g'had, en nau zijn ze aan de koû voeten.

— Bij timmerl. Z. TEEN.

— Bij mandenmakers. De voet eener mand is de ronde wissen ring onder den bodem der mand.

— Bij slachters. Vierde gedeelte van een geslacht verken. (Ook in Z.-Holl., z. OPPR., 88.)

— Z. ook VOETJE.

VOETBRANDERS, znw., m., mrv. — Roovers, die de menschen met de voeten boven het vuur hielden, om hen alzoo te dwingen hun geld en hunne kostbaarheden te wijzen.

VOETDEEL (zachte *e*), znw., v. — Bij timmerl. De plank die onder op de kepers van een pannendak wordt genageld, Fr. *planche inclinée du chéneau*.

VOETEIND, znw., o. — Eerseind, onderste gedeelte van eenen boom. (**N.-W.** der **K.**)

VOETELING, znw., m. — Zok, schoeisel van wol, katoen of andere stoffe, Fr. *chausson*, bij M. *vötlingen*. D. B. (**N**. der **K**.) Voetelingen dragen. Wolle' voetelingen. Elders **Veurvoet** en **Slob**.

VOETENEND, VOETENEIND, znw., o. — De kant van 't bed, waar de voeten liggen, Fr. *le pied du lit*, bij D. B. *voeteinde*.

VOETGELD, znw., o. — Schertsend voor Schoppen met den voet. Iemand voetgeld geven. Vrglk. HANDGELD.

VOETIJZER, znw., o. — Bij landb. IJzer aan den voet der koeien, waar de tuier of het bindzeel aan vast is. (**K.**)

— Z. VOETKRABBER.

VOĔTJE (ook *vŭtjə*), znw., o. — Vrklw. van Voet.

— Over 't lijfje springen (een jongensspel), bij B. *voetspringen*, *voeten* en *een voetje doen*. (**A**.) Voetje doen. De jongen, over wien de anderen springen moeten, staat naast de meet en gaat telkens, als allen gesprongen hebben, eenen voet verder van de meet afstaan. Te Gent heet dit spel *kruist hem!* Ook **Broĕk-sta-vast** en **Broĕk-over-d'haag**, te Antwerpen.

Frank, Fr. *franc*. (**A.**) E voetje laten wisselen. *Een half voetje*, een halve frank.

— Z. ook VOET.

VOETKRABBER, znw., m. — IJzer naast de deur, waar men de voeten aan afveegt, eer men binnentreedt.

VOETSTELLING, znw., v. — Bij metsers. Lage stelling, die men gebruikt als men niet hoog moet werken.

VOETVIJS, znw., v. — Z. PLOEGSLEUTEL.

VOGEL, znw., m. — Z. Wrdb.

— *'Ne rare vogel*, een vieze snaak, een zonderlinge kerel.

— Spr. *'Ne vogel veur de kat zijn*, niet meer kunnen genezen, zeker naar de dood gaan. D. B. Moet hij herinvallen, dan is hij 'ne vogel veur de kat.

— *De vogels die vruug zingen, wörden van de kat gevangen* of *geĕten*, zegt men tot de kinderen die reeds vroeg in den morgen zingen of luidruchtig zijn.

— *Beter éène vogel in de hand als tien in de locht*, hebben is beter dan krijgen.

— *Aan de pluimen kent men den vogel niet*, de kleederen maken den man niet.

— *Vogels van eender veeren vliegen gèren samen*, soort zoekt soort.

— Houten nagemaakte vogel die op de prang der wip geplaatst is, en waar men tot vermaak of om prijs naar schiet.

Op de wip, naar dewelke de boogschutters om prijs schieten,

staan verschillende vogels. De *oppervogel* of *hooge vogel* is de hoogste vogel; hij staat te midden van de twee *zijvogels*. Al de vogels die op de prangen staan, d. i. op de ijzeren roeden of latten, horizontaal onder den oppervogel en de zijvogels geplaatst, heeten *kleine vogels*. De buitenste vogel, rechts en links van elke rij, wordt *kal* of *hoekvogel* genaamd. Elke prang draagt dus twee kalen.

Op de wip, waar de gildebroeders naar schieten, staat maar één vogel, de *keuningsvogel*. Die hem afschiet, is *keuning*.

— Spr. *Meenen dat men den vogel afgeschoten heeft*, meenen dat men iets heel bijzonders verricht of gezeid heeft. R.

'— Kerel. Wacht, vogel! ik zal u vinden!

— *'Ne vieze vogel*, een droilige of grillige kerel. *'Ne fijne vogel*, een slimmerik.

VOGELBEES, VOGELEBEES, znw., v. — De vrucht van den haveresch en den wilden- of watervlier.

VOGELEN, w., o. — Bij het gemeen voor 't Lat. *coire, futuere, coitum exercere*, bij G. *vögelen*, bij M. *feugeln, veugeln*, Oostfr. *fögeln*.

— Kil. Voghelen, *inire, coire, rem veneream exercere*.

VOGELENTĀR, znw., m. — Z. VOGELTĀR.

VOGELEPIK, znw., m. — Een herbergspel, waarin men met pijltjes of met eenen scherpgebekten houten vogel, die met eene koord aan de zoldering hangt, naar een blazoen werpt, dat op een berd geplakt is, hetwelk aan den muur hangt. Vogelepik doen. In die herberg is 'ne vogelepik.

VOGELESNOT, znw., m. — Stijf geworden sap van pruimeof kerseboomen. (K.) (Ook in Brab., z. Sch.)

VOGELEZAAD, znw., o. — Kanariegras, Fr. *alpiste*, Lat. *Phalaris canariensis* L.

— Vogelgierst, Fr. *sétaire d'Italie, millet des oiseaux*, Lat. *Setaria italica* L.

— Eene andere soort van gierst, Fr. *panic millet*, Lat. *Panicum milliceum* L.

VOGELGOED, znw., o. — Z. VOGELVOET.

VOGELKEEF, VOGELKEVIE, znw., v. — Vogelkooitje, muit, Fr. *cage*.

VOGELKOT, znw., o. — Groote kevie of vlucht, waar groote vogelen, zooals eksters, kraaien, spreeuwen, merels, enz. in gezet worden.

— Een *vogelkot* is geene *vogelkevie*, want door dit laatste verstaat men gemeenlijk een Kooitje, Fr. *cage*.

VOGELLIÈRE, znw., v. — Volksetymologie van het Fr. *volière*, groote vogelkooi.

— Vrglk. *bloemekée* (bouquet), *vlossepèèrd* (vélocipède) en andere.

VOGELPASTOOR (scherpe *o*), znw., m. — Fig. Een jongen die verzot is naar vogelen. (K.) Onze Jan hee' weeral drij vogelen bij, 't is precies 'ne vogelpastoor.

VOGELTĀR, VOGELENTĀR, znw., m. — Vogellijm.
Kil. Voghel-terre, *viscus, viscum*.

VOGELTJE, znw., o. — Z. Wrdb.
— *Het vogeltje komt er in, het bier heeft het vogeltje*, zegt men van bier dat leipert of verlijmd is. (Lier.) Z. LEIPEREN en VERLIJMEN.

VOGELVOET, znw., m. — Eene grassoort die als onkruid in de hoven groeit, in de wetenschap *Oplismenus Crus-galli* Kunth. genaamd.

VOGELWEI, znw., v. — Akkerland, dat ledig en onbebouwd liggende, vol onkruid gegroeid is. (K.) D. B., R., M. (Ook in Brab., z. Sch.) Da' land is nu vogelwei. Daar liggen me' bunders grond vogelwei. Hij laat ze' land vogelwei liggen.
Kil. Voghel-weyde, *ornithoboscium ; — solum cessans, ager effœtus*.

VOIER, VOIERAGE, VOIEREN, VOIERGOED, VOIERIJ, VOIERING, VOIERKOT, VOIERZAK, z. VOEIER, VOEIERAGE, enz.

VOL, bvw. — Fr. *plein*. Z. Wrdb.
— *Gestampt vol, sleikens vol, kroppende vol, reizende vol, sluizende vol, toppende vol, troppende vol, troppelende vol*, enz., versterkingen van vol.
— Verg. *Zoo vol als 'en ei, als 'ne kriel, als 'nen doedelzak* (dronken).
— Bekalfd. T. 'En volle koei.
— In de lage taal ook voor Bezwangerd, Fr. *enceinte*, Kil. *fœtus*.
— Vol gedronken, zat. Hij is vol.
— *'Nen heele zak vol, 'nen eemer vol*, enz., een volle zak, een volle emmer.
— *Zijn klonen, zijn schoenen vol scheppen*, zoo in 't water trappen, dat er van in 't schoeisel komt.
— Bij werkw. die eenigen toestand der lichamen aanduiden, wordt de daad bij overnaming toegekend aan het onderwerp in plaats van aan de bepaling, telkens dat die werkw. gevolgd zijn van *vol*. Den hof groeit vol onkruid. De kas hangt vol kleeren. De gracht komt vol water. De kelder lag vol vaten. De beek liep vol vuil water. Het huis sta' vol volk. De schuif stak vol geld. De kamer vliegt vol muggen. Die straat woont vol slecht volk. De muur kruipt vol spinnekoppen. Die stad zit vol dieven. De vijver zwemt vol viss(ch)en, enz.

VOLEINDEN, VOLENDEN, w., o., met *zijn*. — Vervaren, aan zijn einde geraken, vergaan, achterblijven, verzeilen. Waar mag dieën boěk volend zijn? Ik vind 'em nieverans nie' meer. Ik weet nie' waar Peer volend is, maar 'k geloof dat em in Amerika gestörven is. Ook **Verenden.**

VOLGEN (uitspr. *volləgən*) w., o. — Bij kaartspelers. Kleur bekennen, eene kaart bijspelen van dezelfde kleur als die eerst uitgespeeld is. D. B., R., Kil.-Br.

VOLK (uitspr. *vollək*), znw., o., zonder mrv. — Huisgenooten, 'tzij eigen familie, 'tzij familie bij wie men in dienst is. Hfft., T., Dr., B. Ik gaan naar ons volk. Me' volk is naar den buiten vertrokken, zal een dienstbode zeggen. Gaat is naar bij ons volk, en zegt dat ek vandaag nie' naar huis koom.

— Al de lieden die samen voor iemand werken, werkvolk. R. Den boer is mee' al ze' volk naar 't veld. Den aannemer hee' gee' volk genoeg. Hij hee' ze' volk afgedankt.

— Bezoek, menschen. B. Ik krijg volk vandaag. Wij hebben volk te eten.

— Krijgsvolk. Hfft., Dr. Hij héet drij jaar onder 't volk geweest. Bij welk volk hedde gij gediend?

— Ongedierte. Hij hee' ze' volk bij, zegt men schertsend van iemand die ongedierte aan 't lijf heeft.

— Menschen, Fr. *monde*. Z. Wdb.

— Spr. *Daar 't volk is, is de nèring, zee de schèresliep, en hij ree(d) de kerk binnen*, of: *Daar 't volk is, is de nèring, zee Uilespiegel, en hij krooi me(t) zijne(n) kruiwagen in de kerk.*

VOLKOMEN, w., o., onschb. met *zijn* (klemt. op *komen*). — Tot zijnen vollen wasdom komen. T. De boonen volkomen nie' met da' nat weer. Het koren volkomt schoon. Die peren willen nie' volkomen.

VOLKSKEN, znw., o. — Gepeupel. D. B. 't Is mij 't volksken! Zoo e volksken is veur alles bekwaam. In die straat daar woon' 'et volksken.

Kil. Volcksken, *popellus*, *plebecula*.

VOLLE, bw. — Ruim. Die schoenen zijn wa' volle groot. 't Is nog wa' volle vruug om op te staan. Ik zou dieë' zak wel dragen, maar hij weegt wa' volle zwaar.

VOLLEGGEN, w., b., schb. (klemt. op *vol*). — Bij mulders. *De(n) meulen volleggen*, de vier zeilen heel en gansch op de roeden openspreiden.

VOLLIJVIG, bvw. — Vol van lijf, goed gevleesd, wat minder dan Zwaarlijvig. Ge zegt dat hij mager is?... Nee, hij is, dunkt me, nogal vollijvig. 'En schoon', vollijvige koei.

— Bij Kram. bet. het Zwaarlijvig.

VOLONTATUS. *'t Is er volontatus*, er is van alles overvloed. In heb op zijn bruiloft geweest, en 't was er volontatus.

— Ook *bonne volontatus*.

VOLZAAID, verl. dlw. van Volzaaien, zaaien totdat er niet meer te zaaien is. As alles volzaaid en volzet is, dan hebben de boeren wa' rust.

VOLZET, verl. dlw. — Ten volle bezet, zoodat er geene ledige plaats meer overblijft. T. Alles was volzet: er was gee' stoeltjen of banksken meer te krijgen. Die haver sta' schoon volzet.

VOLZETTER (klemt. op *vol*), znw., m. — Bij metsers. Smal truweeltje om de muren vol te zetten, om de voegen dicht te strijken.

VON. Tweede hoofdvorm van Vijnen, vinnen (vinden).

VONDER, znw., m. — Hetzelfde als Vlonder in de Wrdb., voetbrug, smalle brug of plank over eene beek, Fr. *passerelle*, bij Hffl. *vondel*. (K.) (Ook in Limb. en Brab., z. Sch.)

VONDER, znw., o. — Bij mulders. Balk in den molen, waarop het rijn komt, en die als hefler dient bij 't oplichten der molensteenen.

VONG (in 't Z. en W. *voëng*). Tweede hoofdvorm van Vangen. — Ook *ving*.

VONK (in 't Z. en W. *voënk*), znw., m., zonder mrv. — Tondel, half gebrand linnen dat vuur vat aan eene sprank, Fr. *mèche*, bij D. B. *vonk*, *vunk*, *vink*. De vonk moet droog zijn om aan te gaan.

Kil. Voncke, vuncke, *fomes*, *materia arida quæ de facili ignitur*.

— Niet verwarren met Vonk, v., Fr. *étincelle*. Vier noch vonk.

VONKEN (in 't Z. en W. *voënken*), ook **VINKEN** en **VUNKEN**, w., o. — Gloeien, branden zonder vlam. Als het hout uitgebrand is, dan vonkt het nog. De kolen vinkten in den hèèrd.

— De Wrdb. vertalen Vonken door *s'allumer*, *prendre feu*.

VONKKOP, znw., m. — Wolfsveest, Fr. *vesse-loup*, Lat. *Lycoperdon pyriforme*. In da' bosch staan veul vonkkoppen. As ge op 'ne' vonkkop stampt, dan vliegt er stof uit.

VONKLA(D)E, znw., v. — Tondeldoos, Fr. *boîte à mèche*. (Ook in Brab. en Vl., z. Sch.)

VONKPOT, znw., m. — Koperen pot waar men vonk in bewaarde.

VONKSTAAL, znw., o. — Vuurslag, Fr. *fusil*. D. B. Ook **Ketsstaal**.

VONNIS, znw., o. — Doodstrijd, Fr. *agonie*. *In zij(n) vonnis liggen*, op zijn uiterste zijn, in zijnen doodstrijd liggen. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) De zieke lag in ze' vonnis. Hij hée' gee' lank vonnis gehad.

VONTKROONTJE, VUNTKROONTJE, znw., o. — Kroontje van gemaakte rozen, dat het kind krijgt, hetwelk na de wijding der vont eerst gedoopt wordt. D. B. Z. PAASCHKROONTJE.

VOO, VOOI, znw., v. — Wijfjeskonijn. Het manneken van een konijn heet *rij(d)er* en het wijfken heet *vooi*. « Ze (de konijnen) zijn zoo vet als dassen, maar de groote *voei* moet blijven leven totdat ge weerkomt, Jan. » (CONSCIENCE. *De Loteling*, 10.)

— Fig. Lui vrouwmensch. 'En voo van een wijf. 'En lui vooi. Kil. Voye, *femina cunctuli*.

— Ook in Brab., 't Hag. en 't Hasp. (z. Sch. en R.), bij G. *vô*.

VOOIKAK, VOOKAK, bvw. — Beursch, buikziek, Fr. *blet*. (Z. der K.) (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) Die pêren zijn vookak. Laat die appelen nie' te lank liggen, of ze wörren vooikak. Vookakke peren.

VOOL (scherpe *o*), znw., o. — Kanten sluier dien de vrouwen vóór het gelaat of om het lichaam dragen, Fr. *voile*.

VOOR, znw., v. — Ploegvoor, Fr. *raie, entre-deux des sillons, sillon*. Evenals in W.-Vl. (z. D. B.) wordt de voor op tweederlei wijzen verstaan : 1° deze die de ploeg maakt om aanstonds wederom gevuld te worden met de omkeerende aarde van de volgende voor ; en 't is in deze voor dat men den mest legt ; 2° deze die de ploeg of de schup maakt om niet aangevuld te worden en tot scheiding te dienen tusschen de bedden of gewenten.

— Achterste. Hij viel op z'n voor. M'n voor doe' zeer.

***VOORDE, *VOORT,** znw., (gesl. ?). — « Weg, doorgang. » Sch. geeft dat w. voor Brab., *Antw.* en de *Kemp.*

VOORDER (scherpe *o*), **VÖRDER** (Kemp. *vöddər*), bvw. — Verder, in de uitdrukking *veur de voorder rest*, voor het overige As ge goed oe' plichten doet, dan moette 'r veur de vörder rest niks mee inzitten.

VOORDERS, VÖRDERS (Kemp. *vöddərs*), bw. — Verder, Fr. *de plus, davantage, ultérieurement*. Voorders hee' Jan me niks meer laten weten. Ik heb 'em vörders nie' meer gezien.

VOORT (Kemp. *vört*), bw. — Voorbij, verder, sprek. van den tijd. Wacht maar, totdat 'et eenige jaren voort is (totdat er eenige jaren voorbij zijn, na eenige jaren). Het koren is rijp, eerdat 'et drij dagen voort is. Hij is dood, eerdat 'et eenige uren voort is.

VOORT (Kemp. *vö(r)t*), bw. — Z. Wrdb.

— Als voorv. bij samengestelde werkw. beteekent het **Voortgaan met.** *Voortbassen, voortdoen, voortdrinken, voorteggen, voortgeraken, voortgritselen, voortkermissen, voortkeuteren, voortkoopen, voortklappen, voortpikkelen, voortpikken, voortsemmelen, voortsjauwelen, voortspörzen, voortstampen, voortseezen, voortschaffelen*, enz. Z. R.

VOORTAARDEN, w., o., met *zijn*. — Wordt gezeid van hoedanigheden, begaafdheden, gebreken, ziekten, enz., die van de ouders op de kinderen overgaan. De tering, zeggen de menschen, is eene ziekte die voortaardt. Ge ziet nogal dikwijls dat de begaafdheden van den vader op de kinderen voortaarden. De gebreken van de ouders aarden voort.

VOORTDOEN, w., o. — Voortgaan met iets te doen, Fr. *continuer*. Doe maar voort.

— Voortbouwen, voortgaan met bouwen, sprek. van vogels. De vogel doe' nie' meer voort.

— B. *Iemand voortdoen*, in iemands voordeel spreken, voor iemand ten beste spreken. Ik bedank u, omda' ge mij, in uwen brief aan m'nen nieven baas, zoo goed hèt voortgedaan. Ik hoor zeggen dat hij mij nie' veul hee' voortgedaan in m'ne' post.

VOORTGAAN, w., o. — Z. Wrdb.

— *Voortgaan op*, steunen, staat maken op, Fr. *compter sur*, *s'appuyer sur*. D. B., R. (Ook in Brab., z. Sch.) Ge kunt gerust op mijn woorden voortgaan. Hij is 'ne mens(ch) op wie(n)da' ge nie' kunt voortgaan.

VOORTHOU(D)EN, w., b. — Gadeslaan, in goeden staat bewaren, sprek. van kleeren. Ge moet zien, jongen, da' ge oe' zondags(ch) dingen voorthoudt tot Pas(ch)en, dan krijgde e nief.

VOORTLEENEN, w., b. — Iets dat men geleend heeft, aan iemand anders te leen geven. Ik zal oe 'nen boĕk leenen, maar leent 'em nie' voort.

VOORTOEKEREN, w., o., met *zijn*. — Voortwoekeren, aanhoudend voortzetten. (Ook in Brab. en Vl., z. Sch.) Dat ongediert oekert altijd maar voort. Z. OEKEREN en AANOEKEREN.

VOORTS (uitspr. *voĕits*), bw. — Wordt in 't Z.-O. der Kemp., naar den Brabantschen kant, veel gebruikt voor Voort. Ga voorts. Hij dee' voorts. Voorts-gaan.

VOORTTUIEREN, w., b. — Verder, dichter bij 't gras tuieren. Tuiert de koeien wa' voort.

VOORTVERHUREN, w., b. — Iets dan men zelf huurt, aan een ander verhuren. R. Hij huurt veul land, maar hij verhuurt veul voort.

VOORTVERKOOPEN, w., b. — Iets dat men gekocht heeft, aan anderen verkoopen.

VOORTVERSJACHELEN, w., b. — Iets dat men door sjachelarij verkregen heeft, aan anderen versjachelen. Hij heget pèèrd dat hij gisteren gekocht héet, weer voortversjacheld.

VOORTVERTUITELEN, w., b. — Iets dat men door tuitelarij verkregen heeft, aan eenen andere vertuitelen.

VOORTZETTEN, w., o. — Voorttelen, zich verspreiden, Fr. *se multiplier*, *se propager*. Dat onkruid zet gemakkelijk voort. Er zijn ziekten die seffens voortzetten. Die konijnen zetten voort, dat 't geweldig is.

VOOS, bvw. — Z. Wrdb.

— Verg. *Zoo voos als 'en raap*.

— Sleeuw, doof, sprek. van de tanden, Fr. *agacé*. D. B. Vooze tanden. Mijn tanden wörren voos, as ek iet eet da' zuurachtig is.

— Vadsig, loom. T., R., Sch. As ge 's avends wa' veul gedronken

hèt, dan zijde 's anderendaags voos. Ik ben zoo voos vandaag. 'En vooze meid.

— Bij D. B. bet. het Afgemat, Fr. *exténué*.

VOOS (scherpe *o*), znw., v. — Zangwijze van een lied, Fr. *air*, bij D. B. *voois*, m. 'En schoon, 'en gemakkelijke voos. Da' lieken gaat op de voos van Peerlala. Ik kan de voos, maar ik kan de woorden niet.

— Spr. *Hij is zij(n) leste vooskén aan 't zingen*, hij zal niet lang meer leven.

— Stem, Fr. *voix, suffrage*. De meeste voozen wijzen (de meerderheid van stemmen beslist). Onze kandidaat hèèt al de voozen gehad.

Kil. Voys. j. keur-stemme, *suffragium*.

VOOZEN, w., o. — *In iet voozen*, in iets toestemmen, er zijne goedkeuring aan hechten. Den börgemeester hèet er in gevoosd. Ik voos daar nie' in mee.

VÖRDEL (uitspr. *vöddəl*), znw., m. — Z. VÖRREL.

VÖRDER, bvw. — Z. VOORDER.

VÖRDERS, bw. — Z. VOORDERS.

VÖRFT (uitspr. *vörrəft*), znw., m. — De opene plaats die vóór de hoeve gelegen is. De meeste Kempische boerderijen bestaan uit een hoofdgebouw, dat het woonhuis van den boer en de stallingen bevat. Tegenover dit gebouw staan kleinere gebouwkens, dienende tot bergplaats voor het voeder, den turf, de assche, enz., alsmede voor de karren, ploegen en andere landbouwgereedschappen, zoodat er tusschen die afhankelijkheden en de hoeve een open plein blijft, dat den naam draagt van vörft. Sommige boerenhuizen echter, b. v. die vast tegen eene straat liggen, hebben geen open plein vóór, maar achter de woning. Die achterplaats heet ook vörft. (W. der K.) Dieën boer hée' 'ne' groote' vörft. Gaat hier maar over de' vörft. Hij mag op mijne' vörft nie' meer komen.

— Elders in de Kemp. WERF, WERFT.

VÖRK (uitspr. *vörrək*), znw., v. — Schaapherdersschupken. (K.)

VÖRKEN, w., b. — Met eene vork of schaapherdersschup uitsteken. (K.) Plantsoen vörken.

VÖRMBANK, znw., v. — Bij steenb. Bank of tafel waar de vormer of steenmaker de steenen op vormt.

VÖRMER, znw., m. — Z. STEENMAKER.

VÖRMPEET (zachte *e*), **VÖRMPÈÈT**, znw., v. — Meter of peet bij 't Vormsel, bij R. *vormpaat*.

VÖRMPETERE(N, znw., m. — Peter bij 't Vormsel. R.

VÖRREL, VÖRDEL, znw., m. — Het voorste of achterste bed an een stuk land, dat dwars met de andere gewenten ligt (K.), bij Sch. *vordel, voddel, voorling*, en in 't N. der Kemp. **Hoodgewent** genaamd.

— Te Tongerloo bet. *vöddel* hetzelfde als Tremp. Z. dat w.

VÖRS(CH) (Kemp. ook *vös*), znw., m. — Kikvorsch, Fr. *grenouille.*

— Verg. *Klappen* (of *raisonneeren*) *gelijk 'ne vörs(ch)*, dwaze, ongerijmde dingen vertellen.

— *Springen gelijk 'ne vörs(ch)*, al schokkende springen.

— Spr. *Hij hee(ft) 'ne(n) neus om vörs(ch)en uit de gracht te kappen*, zegt men van iemand die een langen, scherpen neus heeft.

— *'Ne(n) vörs(ch) in de kèèl hebben*, wordt gezeid van iemand die zoo heesch is, dat hij bijna niet spreken kan.

VORS(CH)EGESLIDDER, VÖRS(CH)EGESLEDDER, znw., o. — Kikvorscheneieren. (**Z.** der **K.**)

VÖRS(CH)EKLIBBER, znw., m. — Kikvorscheneieren (**N.** der **K.**), elders **Paddegerak** genaamd. De gracht lag vol vörs(ch)eklibber.

VÖRS(CH)ESLAGER, znw., m. — Iemand die kikvorschen slaat.

VÖRS(CH)EVILDER, znw., m. — Een zeer bot mes. Wa' kunde me' zoo 'ne' vörs(ch)evilder aanvangen?

— Ook **Vilder** en **Paddevilder**.

VÖRSEL, znw., o. — Rijkevorsel, een dorp bij Hoogstraten.

— Spotrijm :

Rijkevörsel,
Arm Mal,
Lomp Zoersel,
Mager Hal.

VÖ(R)SELÈÈR, znw., o. — Vorselaar, een dorp bij Herenthals.

VÖRST, znw., m., niet v. — Fr. *gelée.* D. B., T.

— Spr. *Vörst veur Kersmis geeft geenen afslag*, verkort den vorst niet, dien men nog te verwachten heeft.

VÖRST, znw., m., niet v. — Nok van het dak. T., R.

— Wordt ook gebezigd voor Vorstpan, maar is dan v. Daar is 'en vörst van 't dak gewaaid.

VÖRSTBALK, znw., m. — Bij timmerl. Z. VÖRSTBOOM.

VÖRSTBOOM, znw., m. — Bij timmerl. Nokbalk, Fr. *faîtage*, ook **Kruinhout** en **Nok** genaamd. T., R., Kl.-Br.

VÖRSTER (Kemp. ook *vöstər* en *vostər*), znw., m. — Zoo heet, in sommige streken der Kemp., o. a. in 't N.-O., de Veldwachter, Fr. *garde-champêtre.*

— Te Lier is het een Politiedienaar, Fr. *garde-de-ville.*

VÖRSTHAAK, znw., m. — Bij timmerl. IJzeren haak, onder aan den horenboom genageld en dienende om de onderste vorstpan te beletten af te glijden. D. B.

VÖRSTPAN, znw., v. — Dakpan die op den vorst ligt. T., R. D. B.

VOS, bvw. — Ros, voskleurig, geelrood, Fr. *roux, alézan.* **(K.)** R. (Ook in Brab. en Belg.- en Holl.-Limb., z. Sch.) E vos pèèrd. Hij hée' vos haar. 'Ne vossen baard. 'Ne vosse kater.

— *Vosse* kater,
Drinkt wa(t) water,
Drinkt wa(t) wijn,
Dan zulde geene *vosse* kater ne meer zijn.

(Spotrijm der kinderen op eenen rosharige.)

VOS, znw., m. — Fr. *renard.*

— Spr. *'Ne vos verliert wel zijn haar, maar zijn streken niet.* R.

— *Ne(n) vos hebben, op 'ne(n) vos rij(d)en* of *loopen,* eene blauwe scheen loopen, ergens blauw van afkomen. Wordt meest gezeid van vrijers of vrijsters. Hij meinde ze' meisken op de kermis te vinden, volgens afspraak, maar hij hee' 'ne' vos gehad, want ze was nie' gekomen. Van eenen jongen die naar de hand van een meisje staat, maar afgewezen wordt, zegt men dat hij op 'nen vos gere(d)en of geloopen is. Mie hee' verle(d)en Zondag 'ne' vos gehad: heure vrijer had heur wijsgemaakt dat em zou gekomen hebben, en hij is nie' omgezien.

— *'k Mag geen kiekens meer, zee de vos, en hij zat in de klem.*

— *Als de vos de passie preekt, boeren wacht uw ganzen,* Fr. *quand le diable dit ses paternôtres, il veut te tromper.*

— *Ge moet slim zijn, wilde vos heeten.*

— *Oû vossen zijn moeilijk om vangen.*

— Iemand die ros haar heeft. De twee oudste zonen hebben zwart haar, maar de jongste is 'ne vos.

— Voskleurig peerd of rosharige hond of kat.

VOSKEN, znw., o. — Vrklw. van Vos.

— Fig. Goudstuk, Fr. *pièce d'or.* E voske laten wisselen.

VOSSEKOP, znw., m. — Rosharige persoon.

VOSSEMELK, znw., o. — Melk van eenen vos.

— Spr. *Vossemelk gedronken hebben,* slim, doortrapt zijn.

VOSSEN, w., b. en o. — Bij 't gemeen voor 't Lat. *coire, futuere.* T.

VOSSESTÈÈRT, znw., m. — Eene grassoort, in de wetenschap *Alopecurus pratensis* L. genaamd.

— Men geeft dien naam ook aan den Wederik, Fr. *salicaire,* Lat. *Lythrum Salicaria* L.

Kil. Vossen-steert, *alopecurus.*

VOSTER, znw., m. — Z. VÖRSTER.

VÖTTE, bw. — Samentrekking van *veul te,* veel te. Al te. Vötte ziek (al te ziek). Vötte gauw (al te gauw). **(K.)**

— *Vötte* heeft minder kracht dan *veul te. Vötte* staat tot *veul te* als *al te* tot *veel te.* T., Kl.-Br.

VOUW, znw., v. — Z. Wrdb.

— Spr. *'t Is in 'en goei vouw geslagen*, 't is goed uitgevallen. 't Is in 'en goei vouw geslagen mee onze' Frans, hij is nu bijkans genezen.

— *In zijn goei vouw zijn*, in zijne goede luim. Wacht, totdat em in z'n goei vouw is, dan kunder alles van gedaan krijgen.

— *Ge meugt hem nie(t) verkroken, ge moet hem in zijn vouwen laten*, z. VERKROKEN.

VOUWBLAAIKEN, znw., o., **VOUWBLAFFETUUR**, v. — Bij schrijnwerkers. Vouwblind, openslaand vensterluik, Fr. *volet brisé*.

VOUWLEE (zachte *e*), znw., v. — Bij timmerl. en smeden. Eene lee of een deurhengsel, dat vouwt bij 't openen der deur. Eene vouwlee bestaat uit twee stukken, die aan elkander verbonden zijn door eene spil, gelijk de stukken van eene scharnier. Z. LEE.

VOUWMETER, znw., m. — Meter dien men kan opvouwen en in den zak steken. Metsers en timmerlieden gebruiken eenen vouwmeter. Vrglk. ROLMETER.

VRAAG, znw., v. — Bij landb. Raap die tusschen haver en klaver gezaaid wordt. **(K.)**

VRAAGBOĔK, znw., m. — De kleine Mechelsche catechismus met vragen en antwoorden.

— Zoo noemde men ook de verzameling der vragen, die konden gesteld worden tijdens het examen der bekwaamheidskiezers.

VRAAGSCHOTEL, znw., v. — Een vraagziek mensch, bij D. B. *vraagsteert*. T., R. Die Mie is toch 'en vraagschotel!

— Aan kinderen die nieuwsgierig vragen wat men ergens in heeft, in eenen korf, b. v., antwoordt men spottend: *Neuswijzen en vraagschotels*, te Esschen: *Vraagschotels en noeneuzen*.

VRAAGSTRAAT, znw., v. — Z. VRAAGSCHOTEL. Ge zijt 'en ee(r)ste vraagstraat, ge kunt meer vragen asdat ik kan antwoorden.

— Aan eenen nieuwsgierige die vragen stelt, welke men niet verlangt te beantwoorden, zegt men:

Vraagstraten vangen
Om nieuwsgierige menschen
Op hunnen neus te hangen.

VRACHT, znw., v. — Z. Wrdb.

— *Zijn volle vracht hebben*, dronken zijn. Sus had gisteren weeral z'n volle vracht.

— *Aan iet de vracht nie(t) meer hebben*, het de moeite niet meer weerd achten om te doen wat uit het verband blijkt. Ze zeggen mij van te trouwen, ja, maar 'k heb er de vracht nie' meer aan, want ik ben ommers al vijftig jaar. Ik meinde toen ik in de stad was, mijne' vrind nog is gaan te bezuken, maar ik had er de vracht nie' meer aan, want 't was al avend en 'k moest 'en half uur later al vertrekken.

VRACHTVUURDER, znw., m. — Vrachtrijder, Fr. *voiturier.*

VRAGEN, w., b. — Fr. *demander.* Z. Wrdb.

— Gep. w. *Vragen en heiren,* z. HEIREN.

— Spr. *Vragen is vrij, maar 't weigeren staat er bij.* T.

— *Zijn brood gaan vragen,* bedelen gaan. Eertijds was hij rijk en nu moet hij zijn brood gaan vragen.

— *Met vragen komde te Roomen,* met te vragen komt men overal te recht.

— Ondervragen, met eenen persoon tot voorwerp, Fr. *questionner, interroger.* De pastoor vroeg eerst de meiskens en daarna de jongens. De meester moet zooveul meugelijk al de leerlingen vragen.

— *Naar iet vragen,* er naar verlangen, het lusten (in vragende en loochenende wendingen). Ik vraag naar geene' wijn. Ik zal wel is mee gaan zien, maar ik vraag toch nie' veul naar vertooningen. Vraagdegij veul naar vers(ch)e' vis(ch)?

VRAMES (uitspr. *vraməs*), znw., o. — Vrouwmensch. (**Z.** der **K.**)

VREE (zachte *e*), znw., v. — In de kinderspelen. Plaats waar men vrij is en niet mag gevat worden. (**Z.** der **K.**) Ook **Vrij.**

VREEWIS(CH) (zachte *e*), znw., m. — Stokje waarboven een dotje hooi of zoo iets gebonden is en dat men aan den kant van eenen akker, naast den weg plant, om te beteekenen dat men niet op het land mag loopen. (**K.**) Vreewiss(ch)en planten.

VREEZEN, w., b. — Z. Wrdb.

— *Zijn hert in stukken vreezen* of *te bersten vreezen,* krachtig gesproken voor Hevig vreezen. T., Kl.-Br. Ik vrees mijn hert te bersten dat het te laat zal zijn. Hij vreest zijn hert in stukken, dat hij nie' gelukken zal.

VREK, bvw. — Vrekkig.

— Spr. *Hoe vrekker, hoe gekker.*

— *Hoe rijker* (uitspr. *rekker*), *hoe vrekker.*

VREKGIERIG, bvw. — Uit der mate gierig. D. B. 'Ne vrekgierige mensch. Hij is vrekgierig.

VREKKIGAARD, znw., m. — Vrek. Dieë vrekkigaard zou 'en duit in vieren bijten.

VREMD, bvw. — Hetzelfde als Vreemd, Fr. *étranger.* Kil. E vremd land. 'Ne vremde mens(ch). Iemand vremds.

— Veel verwante talen hebben den korten klinker: Oudeng. *fremd,* Hgd. *fremd,* Deen. *fremmed,* Zw. *fremmande.*

VREMDELING, znw., m. — Vreemdeling, Fr. *étranger.* Kil.

VREMMES, ook **VRÄMMES** en **VRAMES,** znw., o. — Kemp. uitspraak van Vrouwmensch, bij Oppr. *vrommes.* E struisch vremmes. Wa' vremmes is dat?

VREUGD, znw., v. — Z. Wrdb.

— Spr. *Gedeelde vreugd, dobbele vreugd.*

VRIEG. — Tweede hoofdvorm van Vragen. (**Z.-O.** der **K.**)

VRIEMIS, znw., v. — Kemp. uitspraak van Vroegmis. Z. VRUUGMIS.

VRIES, znw., m. — Vorst, Fr. *gelée.* (**Z.-O.** der **K.**) B. 'Nen hevige vries. Het jonk plantsoen hée' veul gele(d)en van de' vries. Ik hem nog liever vries as al dieën regen.

— Spr. *Sint-Andries brengt de(n) vries.*

Kil. Vries, vriese. j. vorst, *gelu.*

VRIESHONDWÖRTEL, znw., m. — Smeerwortel, Fr. *grande consoude,* Lat. *Symphytum officinale* L.

VRIEZEMAN, znw., m. — De verpersoonlijkte winter of vorst. De vriezeman is daar.

— Ook een ingebeeld wezen, waarmede men de kinderen vrees aanjaagt in den winter, opdat zij in koude of sneeuw niet zouden loopen. Pas op, het vriezemanneken zal u pakken!

VRIEZEN, *vroos, gevrozen,* niet *vroor, gevrozen,* w., eenp. — Fr. *geler.*

— Wordt ook met *zijn* vervoegd. 't Was deze' mergend wa' gevrozen.

— *Vriezen dat het kraakt,* Fr. *geler à pierre fendre.*

— *Beenen* of *steenen dik vriezen,* z. BEEN en STEEN.

— *Vriezen dat de steenen bersten, dat de kasseien (steenen) uit de(n) grond komen,* zeer hevig.

VRIJ, bvw. — Fr. *libre.* Z. Wrdb.

— Verg. *Zoo vrij als 'ne vogel in de locht.*

— Gep. w. *Vrij en onbelast,* zonder bezetting of hypotheek. 'En huis vrij en onbelast verkoopen.

VRIJ, znw, v. — In de kinderspelen. Plaats waar men vrij is en niet gepakt mag worden (**A.**) M. Die op de vrij vlucht, mag niet vervolgd worden door dengene die er aan is. Ge mocht me nie' pakken, ik was op de vrij. Ook **Vree.**

VRIJBRIEF, znw., m. — Minnebrief, Fr. *lettre d'amour, billet doux.* Vrijbrieven schrijven. Ik heb gisteren 'ne' vrijbrief gekregen.

VRIJER, znw., m. — Z. Wrdb.

— Eene spin die men ergens in huis aantreft, wordt schertsend door de vrouw of de dochters des huizes *vrijer* genaamd. Daar hangt m'ne' vrijer.

VRIJERSMER(K)T, znw., v. — Vergadering waar veel jongelingen en jongedochters zijn.

VRIJDAG, znw., m. — Z. Wrdb.

— Spr. *Hoort er me(t) Goeie(n) Vrijdag 'en mis veur,* zegt men schertsend om te beteekenen: doe er niets voor. Immers, op Goeden Vrijdag wordt er geen mis gedaan.

— *'t Is hier Goeie Vrijdag*, zegt men als men al het vaatwerk van de schappen afgenomen heeft, om het te kuischen of te schuren, zoodat men tegen den muur niets meer ziet dan de ledige schappen. Zinspeling op het gebruik in de kerken om met Goeden Vrijdag al de versierselen van de altaren weg te nemen.

VRIJDAGSWEÊR, znw., o. — Spr. *Vrijdagsweer is zondagsweer*, zooals het weder 's Vrijdags is, zoo is het ook 's Zondags. R.

***VRIJEN**, w., o. — « Liefhebber zijn. Hij vrijt in duiven. » Sch. geeft die beteekenis voor Antw.

VRIJMASSON, znw., m. — Vrijmetselaar, Fr. *franc-maçon*.

VRIJWIS(CH), znw., m. — Z. VREEWIS(CH).

VRIND, znw., m. — Hetzelfde als Vriend, Fr. *ami*, Mdnl. *vrind*, *vrund*. B.

— Spr. *Vrinden meugen kijven, maar vrinden moeten vrinden blijven*.

— *Vrinden in den nood, vijf en zestig in één lood*, de vrienden in den nood zijn raar.

VROM (in 't Z. en W. *vroëm*), bw. — Samentrekking van Wederom, terug. T., Kl.-Br. Den boô is al lank vrom. Kom seffens vrom. Hij ging vroëm naar huis.

— De meeste samengestelde werkw. met *terug* worden ook met *vrom* aangewend. *Vromgeven, vrombrengen, vromdrijven, vromgaan, vromhalen, vromjagen, vromkomen, vromloopen, vromnemen, vromrij(d)en, vromroepen, vromslagen, vromspringen*, enz. Z. ook TERUG.

VROMBABBELEN, VROMDOEN, VROMVERTELLEN, VROMWETEN, VROMZEGGEN, z. TERUGBABBELEN, TERUGDOEN, enz.

VROOM, bvw. — Kloek, struisch, groot en sterk, Fr. *robuste*. Hfft. 'Ne vrome kèrel. « De eene was hoogopgeschoten en *vroom*. » (EUG. ZETTERNAM, *Mijnheer Luchtervelde*, 33.)

— Verouderd, volgens Kramers.

— In de bet. van Godvruchtig, Fr. *pieux, dévôt*, die de Wrdb. er aan toekennen, wordt het woord hier nooit gebruikt.

Kil. Vrom van leden, *robustus, robustus membris, torosus*.

VROOS. — Tweede hoofdvorm van Vriezen.

VROUW, znw., v. — Z. Wrdb.

— Spr. *Vrouw en man is één gespan*.

— *Die zijn vrouw slaagt, slaagt zijn linke hand me(t) zijn rechte*.

— *Wat vrouwen weten, blijft gesloten gelijk water in 'nen temst gegoten*.

— *Hetgeen de man met de schoep* (of *den schepel*) *in huis brengt, draagt de vrouw er met den vingerhoed* (of *den lepel*) *uit*.

VROUWEWERKER, znw., m. — Schoenmaker, die enkel schoeisels voor vrouwen maakt. **(A.)**

VROUWKENSDAG, znw., m. — Dag van de jaarlijksche tering eener gilde, waarop de vrouwen der gildebroeders hunne mans op « bierzuipen » onthalen. Iedere vrouw moet twee koppels eieren meebrengen, voor haar en haren man; het wittebrood en de suiker betalen de vrouwen gezamenlijk en het bier wordt hun door de gilde geleverd. **(K.)**

VROUWKENSMIS, znw., v. — Mis die gedaan wordt voor de overleden gildevrouwen. Al de vrouwen der gildebroeders zijn op boete verplicht die mis bij te wonen. **(K.)**

VROUWLIE, znw., o., mrv. — Vrouwlieden.

— Wordt gebruikt in samenstellingen in plaats van *vrouwe(n)*. Zoo zegt men: *vrouwliedracht, vrouwliedrank, vrouwliehand, vrouwliehemd, vrouwliehoed, vrouwlieklap, vrouwliekleed, vrouwliekiooster, vrouwliekous, vrouwliekraag, vrouwlienaam, vrouwlieschoen,* enz.

VROUWLIEAGGER, znw., m. — Bij blokmakers. Soort van agger of boor om vrouwliêklonen uit te boren.

VROUWLIEBLOK, znw., m. — Klomp, holsblok voor vrouwen.

VROUWLIEHAND, znw., v. — Vrouwenhand.

— Spr. *Vrouwliehanden en pèèrdetanden meugen nooit stilstaan.*

VROUWLIEKLOON (zachte *o*), znw., m. — Z. VROUWLIEBLOK. **(K.)**

VROUWLIETRAAN, znw., v., niet m. — Vrouwentraan.

— Spr. *Vrouwlietranen zijn goeiekoop.*

VROUWMENS(CH) (Kemp. *vremməs, vrämməs, vraməs*), znw., o. — Vrouwspersoon. Z. Wrdb. Volgens Kram. heeft dit w. eene verachtelijke beteekenis. Hier heeft het gebruik van *vrouwmensch* niets smadelijks in.

— Vrijster, lief. R. Dieë snotter héet ook al e vremmes. Hij had ze' vremmes bij.

— Gemeenzaam, vriendelijk toevoegsel in de samenspraak van vrouwen. Wel! vrames toch! Ja, vrämmes, ik weet er van te spreken.

VROUWSKÈREL, znw., m. — Vrouwspersoon, inz. manachtige, onbevreesde vrouw. Hij had twee vrouwskèrels bij. 't Is 'ne vrouwskèrel!

***VROUWSTRAAT,** znw., v. — *In de vrouwstraat wonen* wordt, volgens Sch., in Vl., Brab. en *Antw.* gezeid van den man, als de vrouw meester is.

VROUWWERK, znw., o. — Bij schoenmakers. Schoeisels voor vrouwen, in tegenoverstelling van die voor mannen of kinderen. **(A.)**

VRUCHT, znw., v. — Z. Wrdb.

— Spr. *'t Zijn goei vruchten, waaraan de wespen knagen,* 't zijn de deugdzame menschen die belasterd worden.

VRUUG (in 't Z. der Kemp. *vrüg*), **bvw. en bw.** — Vroeg, Hgd. *frühe*. 'Ne vruge zomer. 't Is nog te vruug. Vruug of laat. Hfft.

— Spr. *Die den naam heel ft) van vruug op te staan, mag lank slapen.*

— *'t Is morgen weeral vruug dag*, wij zullen morgen vroeg moeten opstaan.

— *Vruug groot, vruug rijp. Vruug rijp, vruug bedörven* of *rot*. Gezeid van kinderen, die zich te rijp toonen voor hunne jaren.

VRUGERTIJDS, bw. — Vroeger, voortijds. Vrugertijds waren de mens(ch)en eenvoudiger as nu. Vrugertijds was dat de mode.

VRUUGMIS, Kemp. **VRIEMIS**, znw., v. — Vroegmis, de eerste mis in den morgen. Den onderpastoor doet de vruugmis en de pastoor de hoogmis. Onder de vriemis wördt er gepreëkt.

— Spr. *'t Was plots gedaan gelijk de vriemis te Balder*, z. BALDER.

VRUUGTIJD (uitspr. *vrügtijd*), znw., m. — Voorjaar, lente, Fr. *renouveau, printemps*, Hgd. *Frühling*. (**Z.** der **K.**) 'Ne schoone vruugtijd. — Elders **Uitgank**, **Uitersgank** en **Uitkomen**.

VUGEN, w., o. — Voegen, passen, Fr. *convenir*, Hgd. *fügen*. Hfft., Kil. Da' kleed vuugt oe nie'. Hij vuugt nie' me' 'nen hoed.

— Verg. *Vugen gelijk 'en tang op e verken*, z. TANG.

— Wdrk. Zich gedragen, Fr. *se conduire*. T., R. Dieë jongen wilt 'em nie' vugen. Hij vuugt zijn eigen slecht. Kind, ge moet oe goe' vugen.

— In de bet. van het Fr. *jointoyer* zegt men *voegen*, niet *vugen*. 'Ne' muur voegen.

VUIL, bvw. — Z. Wrdb.

— *Vuile olie*, aardolie, petrol, Fr. *pétrole*. (**K.**)

— Verg. *Zoo vuil als 'en tang; — hij is zoo vuil dat hij stinkt.*

— Gep. w. *Vuil en smèrig, vuil en zwart, vuil en vies.*

— Spr. *Iet met de(n) vuile laten staan* of *liggen*, iets onafgewerkt laten staan. De metsers hebben 'et hier leelijk met de' vuile laten liggen. As hij e werk begint, laat hij 't altijd met de' vuile staan.

— *Ievers met de(n) vuile staan*, er in de schuld staan. Zij staat in dieë' winkel vandeeg met de' vuile.

— *Hoe vuilder, hoe viezer.*

— *Da(t) leet op 'en vuil'moeder*, dat is eene netelige zaak. (**Z.** der **K.**)

— *Ievers me(t) vuil'voeten deurgaan*, z. VOET.

— *Vuil monden, vuil gronden*, die ontuchtige redenen vertelt, verraadt een bedorven hert.

— *Den eenen is vuil boter en den anderen is vuil vet* (of *vuile vis(ch)*, z. VIS(CH).

— Tochtig, sprekende van honden. Die teef is vuil.

— Plichtig, strafbaar, Fr. *coupable*. Gij beschuldigt 'en ander en ge zij' zelf vuil. Den avokaat bewees dat den aanklager zelf vuil was. Deur da' woord alleen is hij vuil.

— Vol onkruid, sprek. van land. Vuile grond. Den hof lee' zoo vuil.

— *'Ne vuilen boer* is een landbouwer die zijne akkers laat vervuilen.

— *Vuil zien*, misnoegd zien. Hij zag vuil, omdat hij nie' mocht meegaan.

— *Iemand vuil bezien*, iemand gestoord bekijken. Zij kan 'ne' mensch zoo vuil bezien.

— *'En vuil' tong hebben*, z. TONG.

— Znw., o. Z. Wrdb.

— *Oud vuil*, oud nieuws. Da' ge daar vertelt, is oud vuil.

— *Tegen 't vuil kunnen*, wordt gezeid van iets waarop het stof en de onreinheid niet al te zichtbaar zijn. Da' goed kan slecht tegen 't vuil. Ik zou 'en stof moeten hebben die goed tegen 't vuil kan.

— Onkruid. De haver sta' vol vuil. Het vuil uitplukken.

VUILAARD en **VUILDERIK**, znw., m. — Vuile, morsige persoon, vuilik.

— Zedeloos, ontuchtig mensch.

VUILIGHEID, znw., v., zonder mrv. — Vuilheid, morsigheid, Fr. *saleté, malpropreté*. Z. Wrdb.

— Spr. *Vuiligheid is geen heiligheid.*

— Vuilnis, Fr. *ordures, immondices*. Kèèrt die vuiligheid bijeen. 'Nen hoop vuiligheid. Wa' vuiligheid is da'?

— Ongedierte. R. Daar zit vuiligheid in dat huis. Ik geloof dat hij vuiligheid hèet, te zien aan ze' gedurig schroëben en schommelen.

— Onkruid. T., Kl.-Br. Da' land is vergeven van de vuiligheid. Daar groeit van alle vuiligheid tusschen de haver. De vuiligheid uitplukken.

— De moederkoek en de liezen, die na de geboorte bij koeien en geiten afgedreven komen, Fr. *arrière-faix*.

VUILINGSBAK, znw., m. — Vuilnisbak, Fr. *auge à ordures*, te Gent *vuilbak*.

VUILINGSBLEK, znw., o. — Vuilnisblek, Fr. *pelle pour enlever les ordures*.

VUILINGSHOËK, znw., m. — Vuilnishoek, Fr. *décharge*.

VUILINGSHOOP, znw., m. — Vuilnishoop, Fr. *tas d'ordures*.

VUILINGSKĀR, znw., v. — Vuilniskar, Fr. *tombereau*.

VUILINGSKEN, znw., o. — Stofje of zoo iets. Daar is e vuilingsken in mijne oog gevlogen.

VUILINGSKOT, znw., o. — Vuilnishok.

VUILMAKEN, w., b. — Bevuilen.

— Spr. *Zijn handen aan iemand* of *aan iet niet willen vuilmaken*, z. HAND.

VUILTONG, znw., v. — Kwaadspreker of kwaadspreekster.

VUIST, znw., v. — Z. Wrdb.

— *Recht veur de vuist*, voor de vuist, openhertig, Fr. *ouvert, franc, sincère*. Hij is recht veur de vuist. Ik spreek recht veur de vuist, zonder er doëkskes om te doen.

VUISTER, VEUSTER (uitspr. *vöstər*), znw., o. — Vijfhoekige nis die men, nevens den heerd, in de schouwen der boerenhuizen aantreft, en waarin men solferstekken, blinkdoosjes, pijpen en andere kleinigheden bewaart. Ook een vensterken in de schouw, om langs daar in den stal te zien. (**K.**) (Ook in 't Hag. en de omstreken v. Diest, z. Sch.)

— Bij D. B. bet. Veurster, m. *cœur de cheminée, fond de cheminée*, en bij Kil. is Vuyster, vuyrster *focus*, schoorsteen.

— Het *vuister* heet elders **Maziergat, Viziergat, Vizierkot** en **Zielekot**. Z. die woorden.

VULDER, znw., m. — Vilder, peerdenvilder. (**Z.** der **K.**)

VULEN, w., b. en o. — Voelen, Hgd. *fühlen*. Hfft. Die nie' hooren wilt, moet vulen. Ik vuul daar niks af.

VULLÈÈR. zuw., o, — Bij schoenmakers. Oud leder om de zolen en pollevieën op te vullen.

VULLEN, w., b. — Villen, Fr. *écorcher*. (**Z.** der **K.**) E pèèrd vullen.

VULLEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Spr. *Iemands handen vullen*, hem met geld of geschenken omkoopen. Ze hebben 'em de handen gevuld, omdat em zwijgen zou.

— *'En kinderhand is gauw gevuld*, z. KINDERHAND.

VUNDEREN, w., b. — Uithooren, polsen, Fr. *sonder*. (**N.** en **N.-O.** der **K.**) Iemand vunderen. Wacht totdat i komt, ik zal 'em is vunderen. Z. mede UITVUNDEREN.

VUNKEN, w., o. — Z. VONKEN.

VUNT, znw., v. — Hetzelfde als Vont, doopvont, Fr. *fonts baptismaux*. D. B., Kil. *vunte*. (Ook in Brab., z. Sch.)

— *De vunt smet*, het kind aardt naar zijnen dooppeter of zijne meter. D. B.

VUNTKROONTJE, znw., o. — Z. VONTKROONTJE.

VUREN, w., b. — Voeren, Fr. *mener, conduire*, Hgd. *führen*. Hfft. 'Et pèèrd kan die vracht nie' vuren. Waar vuurt de koetsier ons naartoe?

— Ook o. De knecht zat achter in 't gerij en Mijnheer vuurde zelf.

— Hoewel men altijd *vuren* zegt voor *voeren*, zoo hoort men echter altijd *voërman*, niet *vuurman*.

VUUR, VUURKRUID, VUURLAK, VUURLAKKEN, VUURMAAI, VUURMEULEN, VUURPIJL, VUURSPOUWER, VUURSTEEN, VUURSTOKER, VUURVERGULDER, z. VIER, VIERKRUID, VIERLAK, VIERLAKKEN, VIERMAAI, enz.

W.

WA (korte *a*). — Wat, vóór de meeste medeklinkers. (Ook in Vl.) Wa kost da? Wa komdegij hier doen?

WA (uitspr. *wao* en *woa*). — Wordt in 't Z. en Z.-O. der Kemp. gebruikt voor Waar. Wa is Jan? Dat is ni wa. Wa gade naartoe?

***WAAD**, znw., o. (?). — « Licht voor *gewaad, gewand,* » zegt Sch., « wordt te Turnhout en elders overdrachtelijk gebezigd in 't gezegde *er een waad aan zetten*, waaronder *maag* verstaan wordt, en dit beteekent: zijne maag wel vullen, veel eten. »

WAAGFLES(CH)KEN, znw., o. — Fleschje medecijn, dat als een waagmiddel wordt voorgeschreven voor iemand die in stervensgevaar verkeert en weinig of geen hoop laat te zullen genezen.

WAAI, znw., v. — Slag met de vlakke hand. M. Iemand 'en waai geven. Hij kreeg 'en waai dat hij draaide.

— Verwaaid, dwaas vrouwmensch. T., R., Kl.-Br. 'En zotte waai. Die Fien is toch 'en waai!

— Bij visschers. Soort van vischnet, bestaande uit twee tamelijk lange staven, die rechts en links aan een vierkantig net vast zijn. (Ook in Limb., z. Sch.)

Kil. Waede, waeye, *tragula, sagena.*

WAAIBOOM, znw., m. — Fruitboom in vollen grond, Fr. *arbre de plein vent*, in tegenstelling van den Leiboom, Fr. *arbre en espalier.* D. B., R. (Ook in O.-Vl. en Brab., z. Sch.)

WAAIBOOMENHOUT, znw., o. — Als iemand vraagt van welk hout iets gemaakt is, dan antwoordt men soms met de volgende grove scherts: « Van waaiboomenhout... Als g'er op schijt, dan stink' 'et, en als ge 't aflekt, dan blink' 'et. »

WAAIELING, znw., m. — Denneboom die niet gezaaid of geplant is, maar opgeschoten uit het zaad, dat door den wind weggevlogen is. (K.) Maste' waaielingen. Ik zal die waaielingen afkappen. — Ook **Uitslager, Vlieger** en **Waaier.**

WAAIEN, w., onp. — Z. Wrdb.

— Gep. w. *Waaien en bulderen.* 't Héet heel de' nacht gewaaid en gebulderd.

— Spr. *Gelijk het waait en draait,* zooals het gestaan en gelegen

is, met al de aanhoorigheden. R. Ik heb dat huis gekocht me' schuur en stalling, gelijk 'et daar waait en draait, veur 7000 frang.

— *'t Is stil daar 't nooit nie(t) waait*, geen huishouden, of er wordt al eens getwist.

— *Er tegen waaien*, streng bekeven, duchtig berispt worden. D. B. Ge zult er tegen waaien, stoute jongen, as vader thuis komt.

— *Zoo rap als de blaren die waaien*, z. BLAD.

WAAIER, znw., m. — Raam boven eene deur. R. De straatjongens hebben 'ne' steen deur de' waaier gesmeten.

— Beslagmaker, Fr. *faiseur d'embarras*. Hedde van oe' eeuwig lèven zoo 'ne' waaier gezien?

— Z. WAAIELING. De hei staat hier vol waaiers.

WAAIEWIND, znw., m. — Wind in de kindertaal.

WAAL, znw., m. — Fr. *Wallon*.

— Spr. *Daar 'ne Waal schijt, groeit geen gers meer*.

— Fig. Iemand die onverstaanbaar spreekt, brabbelaar.

— Bij vinkenvangers. Eene vink die kwalijk slaat, die haren zang niet ten volle uitzingt. D. B.

— Waleschip, lichter met vierkanten kop. (A.)

WAALS CH), znw., o. — *In 't Waals(ch)*, in 't Walenland. Hij woont in 't Waals(ch). Sus is naar 't Waals(ch) vertrokken.

WAAR, vz. en bw. — Men zegt *iemand* of *iet weten wonen, staan, zitten*, enz. voor *weten waar iemand* of *iets woont, staat, zit*, enz. Ik weet die stad heel goe' liggen. Hij weet de' vogel hou(w)en. Ik weet 'em zitten. — Doch niet met *zijn*, gelijk bij D. B.

WAAR, znw., m. — Eduard.

WAAR, bvw. — Fr. *vrai*.

— *Heilig waar*, z. HEILIG.

— *Eerlijk waar*, z. EERLIJK.

— *Echtig waar*, z. ECHTIG.

— *Rechtzinnig waar*, z. RECHTZINNIG.

— *Zoo waar als ik lèèf, zoo waar als ik hier zit* (of *sta*), zeer waar.

— Spr. *'t Is waar daar 't gebeurd is, 't is open daar 't gescheurd is, 't is toe daar 't genaaid is en rond daar 't gedraaid is*, zegt men lachend als iemand iets vertelt, dat men niet gelooft.

WAAREMPEL, WAREMPEL (klemt. op *em*), bw. en tw. — Waarlijk, waarachtig. Ik geloof waarempel da' ge liegt. 't Is waarempel waar. Warempel! 't is Piet!

WAARENTIG, WARENTIG (klemt. op *en*), bw. en tw. — Hetzelfde als Warempel, Fr. *vraiment, en vérité, par ma foi, certes*, bij Kram. *warendig*. D. B., B., M. 't Is waarentig zoo. Hij hee' mij warentig gefopt. Waarentig! hij is eweg! Dat is warentig gebeurd.

WAARHEID, znw., v. — Z. Wrdb.
— Spr. *Klein kinderen en zatlappen zeggen de waarheid.* T.

WAARVEUR (ook *wavər* uitgespr.), bw. — Waarom. R. Waarveur is da'? Waver komde nie', as ek oe roep?

WAAT, znw., v. — Het scherp van een snijdend werktuig. (**K.**) De waat van de pik, de zeisen. De waat van die schup is versleten.
Kil. Wette, waete, *acies cultri;* waet, waete, *acies, acumen.*

WACHTEN, znw., o. — Z. Wrdb.
— Spr. *Ik kan beter tegen 't wachten als tegen 't hangen*, zegt men als iemand zich verontschuldigt u te lang te doen wachten.
— *Wacht er naar, maar vast er nie(t) naar*, zegt men tot iemand die iets hoopt te krijgen, dat hij, naar onze meening, niet zal bekomen.

WACHTEN, w., b. — Waken, hoeden, Fr. *garder.* D. B., Hfft., OPPR. (Ook in Brab., z. Sch.) De schapen wachten. De koeien wachten.
— « Die spreekwijze is algemeen gebruikt in Zuid-Nederland en *hoeden* kent onze volkstaal niet », zegt Muyldermans in *Bijdragen tot Taal- en Stijlzuivering*, bl. 349. Dat is te luide gesproken. In de Kemp., althans in 't W., is *wachten* zoo goed als onbekend; men zegt er altijd *hu(ə)en.*
Kil. Wachten, *custodire.*

WAFEL, znw., v. — Fr. *gaufre.* Men onderscheidt de *beslagwafel* en de *deegwafel.* Z. die w.
— Slag met de platte hand. 'k Zal oe daar seffens is 'en wafel geven, as ge nie' en zwijgt.

WAFELACHTIG, bvw. — Geerne wafels etende. Ik ben nie' wafelachtig.

WAFELBAK, znw., m. — Het bakken van wafels. D. B. M'n vrouw is aan de' wafelbak. Iemand op de' wafelbak verzuken.

WAFELIJZER, znw., o. — Z. Wrdb.
— Raadsel op het *wafelijzer :*

Twee zwarte beenen,
Twee zwarte kaken;
Dat er uitkomt,
Zal wel smaken.

— Bij smeden. Soort van smistang met platte lippen, die goed op een wafelijzer gelijkt, Fr. *tenailles à grilles.*
— Ook de naam van eene kleine plooitang, Fr. *pinces à plier.*

WAFFELEN, w., o. — Mallen, Fr. *badiner.* T. (**K.**) Hij zit daar altijd met da' vrouwvolk te waffelen. Eerst waffelen en dan ruzie maken.
— Afl. *Waffelèèr, gewaffel.*

WAFFER, bvw. — Wat voor. Waffer huis? Waffere mens(ch)? Waffer kinderen? M.

WAG, znw., v. — Overkous, slobkous, Fr. *guêtre.* Waggen dragen. De jagers hebben waggen aan.

Kil. Wagghe, *tibiale, fascia cruralis, pero.*

WAGEL, znw., m. — Wagen, Fr. *chariot.* **(A.)** Jong. (Ook in Limb. en Brab., z. Sch.)

WAGEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Spr. *Wagen is kans, en broekschijten is Hollan(d)s(ch).*

WAGEN, znw., m. — Fr. *chariot.*

— Kruiwagen, Fr. *brouette.* **(Z.** der **K.)**

— Spr. *Het spel is op de(n) wagen,* z. SPEL.

— *De(n) wagen veur de peerden jagen,* te haastig iets willen gedaan hebben.

— *De(n) wagen veur de peerden spannen,* eene zaak verkeerd behandelen, iets 't achterste voor doen.

— *Wagen van Jan Blijft-thuis.* Hij mag meegaan op de' wagen van Jan Blijft-thuis (hij moet thuis blijven). (Ook te Gent.) Z. THUISBLIJVERSWAGEN.

— *Met de(n) wagen van van der Stappen rij(d)en,* te voet gaan. **(A.)** Vrglk. SCHOENMAKERSCONVOOI.

WAGENLEES (scherpe *e*), znw., v. — Wagenspoor, Fr. *ornière.* (Ook in Brab. en O.-Vl.) Z. ook LEES en KARLEES.

Kil. Waegen-leese, *orbita, vestigium rotæ decurrentis in via.*

WAGESCHOT, znw., o. — Soort van fijn eikenhout, waar de schrijnwerkers en meubelmakers schoone werken van maken. D. B., G.

— Het Eng. *wainscot* bet. het Fr. *boiserie, lambris.*

Kil. Waege-schot, *lignum scriniarium : lignum quernum majus : lignum quod sponte fluctuantis maris undas imitatur.*

WAGESCHOTTEN, bvw. — Van wagenschot. E wageschotte' gestoelt. 'En wagenschotte' communiebank.

***WAGETAL,** znw., (gesl. ?). — « De ziel of beste deel van het eikenhout. »

Sch. geeft dat w. voor Turnhout.

WAK, bvw. — Lauw en vochtig, sprek. van het weder. D. B. Hfft., G. (Ook in Brab., z. Sch.) E wak weer. 'Ne wakken Bamis. Wakke winters zijn ongezonde winters.

Kil. Wack, *humidus.*

WAKKER, bvw. — Z. Wrdb.

— Vlug van geest, slim, vernuftig, Fr. *intelligent.* D. B. (Ook in Brab. en Vl., z. Sch.) 'Ne wakkere kèrel. Om zoo iet op te stellen, moette nogal wakker zijn.

WAL, znw., m. — Lage steenen muur **(Z.-O.** der **K.)**, elders **Schrans** en **Stichel** genaamd. 'Ne steene' wal rondom 't kerkhof. Hij sprong over de' wal.

WAL, znw., m. — Opborreling bij 't koken, Fr. *bouillon*. D. B. Laat de soep nog eenige wallen koken. De vis(ch) moet nog e walleken of drij koken, en dan is em genoeg.

Kil. Walle, *ebullitio*.

WALEBEEST, znw., v. — Verachtelijke benaming voor eenen Waal. R.

WALEKOP, znw., m. — Scheldnaam dien men eenen Waal geeft. (Ook te Gent.)

WALELENT, znw., o. — Soort van fijne kordeelkoord. Z. KORDEELKOORD.

WALEN, znw., m., mrv. — Walenland. Dat dorp moet ieverans in de Walen liggen. Hij woont in de Walen. Vrglk. GEBUREN.

WALEN, w., o. — Onverstaanbaar spreken, babbelen. Ik weet nie' watdat em allemaal waalde, ik kost er gee' woord van verstaan.

WALENHOUT, znw., o. — Zware dennen spar, dienende om in de koolmijnen de gaanderijen te onderschragen. (K.) Die boomkens kunnen dienen veur walenhout. Sparren, hopstaken, natiestokken en walenhouten.

WALE(N)KWARTIER, znw., o. — Het Walenland, Fr. *le pays wallon*. R.

WALEPIJP, znw., v. — Aarden pijp die in de Waalsche streken gebakken wordt.

WALESCHIP, znw., o. — Schuit uit het Walenland, die steenkolen vervoert. (Ook te Gent.)

WALG, znw., m., niet v. — Afkeer, Fr. *dégoût*. Z. Wrdb. J.

WALKBANK, znw., v. — Bij steenb. en pottenb. — Fr. *table à fouler*. Z. WALKEN. D. B.

WALKEN, w., b. en o. — Bij steen- en pottenb. De kleibollen ineenduwen, de klei lenig en taai maken, Fr. *fouler*. D. B.

Kil. Walcken, *premere, pressare, obterere, calcare*.

WALKER, znw., m. — De werkman die walkt.

WALLEBAK, znw., m. — Zwierbol, liederlijke dronkaard. (Ook in Brab., z. Sch.) Die wallebakken hebben heel de' nacht deurgedaan.

WALLEBAKKEN, w., o. — Als een liederlijke dronkaard te werk gaan, dronken langs de straten zwieren en de kroegen afloopen. (Ook in Brab., z. Sch.) De lotelingen hebben drij dagen aan e stuk gedronken en gewallebakt. Hij wallebakten heel de week.

WALLEBAKKERIJ, znw., v. — Daad van te wallebakken, slemperij. De vastelavenddagen zijn dikwijls dagen van wallebakkerij. Wa' ziede ge op zoo'n kermis? Niks as wa' wallebakkerij en baldadigheid.

WALLEN, w., o. — Zachtjes koken, niet doorkoken, broebelende zieden. D. B Jong. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) De patatten staan daar te wallen. De stokvisch mag nie' deurkoken, maar alleen wallen. Kil. Wallen, wellen, *bullire, ebullire.*

WALLUIS, znw., v. — Wandluis, weegluis. (**Z.** der **K.**) Kil. In dat huis zitten walluizen.

WALM, znw., m. — Schoof gezuiverd of geschoot stroo. (**K.**) T.
— Meest als vrklw. *walmken.* Bundeltje stroo, lichtjes samengebonden om te branden gelijk eene fakkel. D. B. (**K.**) E walmken stroo. Hij stak e walmken stroo aan. Walmkens branden.
Kil. Walm, *fasciculus straminis, stramen, stramentum et fascis straminis ardentis.*
— Dekstroo, Fr. *chaume.* Da' stroo kan goed dienen veur walm. Kram. zegt dat dit w. weinig of niet gebruikelijk is.

WALMEN, w., b. — *Stroo walmen*, stroo uitschudden, de gebroken halmen en het onkruid uit het stroo schudden, opdat het walm of dekstroo zou zijn.

WALMSTROO, znw., o. — Z. WALM 3°.

WALS, znw., m., niet v. — Fr. *valse.*
— Bij horlogemakers. Z. VANG.

WALSAARD, znw., m. — Soort van rinschen appel, Fr. *rambourg.* Er zijn witte en roode walsaards. Walsaards zijn fijne appelen met malsch vleesch.

WALSEN, w., b. — Verjagen. Walst hem aan de deur! (jaagt hem de deur uit.)

WAM, znw., v. — Kaak, kieuw van eenen visch. (**Z.** der **K.**)
— Kil. Wammen der visschen, *branchiæ piscium.*

WAMP, znw., v. — Beek die haren oorsprong neemt in de moerassen van Arendonk.

WAN, znw., m., niet v. — Fr. *van.* J.
— Raadsel:

Ge kun(t) (h)et mee 'ne(n) *wan* overdekken
En mee geen duzend peerden voorttrekken.
(Een put.)

— Verg. *E gat hebben gelijk 'ne' wan*, een groot en breed achterste.

WAN, WANBROËK, znw., v. — Z. KWADDERBROËK.

WANDEL, znw., m. — Daad van te wandelen. T., R., Kl.-Br. Op zijne' wandel zijn. Hij is altijd op wandel.

WANDELEND, bvw. — Z. Wrdb.
— *Wandelende Jood*, Fr. *le Juif errant.* — Fig. Iemand die altijd op gang is. Daar is de wandelende Jood. Hij is 'nen echte wandelende Jood, hij is nooit niet thuis.

WANDELING, znw., v. — Wandelplaats. Ge hèt daar schoon' wandelingen. De wandelingen van e kasteel. Die boss(ch)en zijn in de' zomer 'en aangename wandeling.

— *In de wandeling*, wordt gezeid van eenen naam, bij 't volk in zwang, die de ware naam niet is, Fr. *le nom vulgaire*. D. B., R. Ze heeten 'em in de wandeling Jan Raapzaad, maar zijnen echte naam is Peeters. In de wandeling zeggen ze Moozes tegen hem, maar 'k geloof dat hij Frans heet.

WANG, znw., v. — Kaak, Fr. *joue*. Z. Wrdb. Dat w., in 't N. en W. der Kemp. schier onbekend, alwaar men *kaak* zegt, is zeer gemeen in 't Z.-O.

— Bij trapmakers. Ieder van de twee kantstijlen van eenen trap, waar de treden in vergaard zijn.

— Ieder van de kantstijlen, waar de treden eener ladder in vergaard zijn.

WANKELBARIG, bvw. — Wankelbaar. R. E wankelbarig weer.

WANNELAPPER, znw., m. — Rondreizende man, die de wannen bij de boeren lapt.

WANNES, znw., m. — Verkorting van Joannes, Fr. *Jean*.

WANORDER, znw., o. — Wanorde, Fr. *désordre*. D. B.

WANRAAD, znw., m. — Naam van een ingebeelden persoon.

— Spr. *Wanraad verteert zak en zaaden al wat er rondom staat*. (**K.**)

WA(N)T, WA(N)TDA(T, vgw. — Indien, als, Fr. *si*. T., R. (Ook in Brab., z. Sch.) Wa(n)tda' ge nie' en zwijgt, dan zulde kletsen krijgen. Ge zult weten waardat 't mert is, wa(n)tda' ge oe' werk niet af en hèt. Wa(n)tdat hij mij nie' en betaalt, dan doen ek 'em aan.

WANT, znw., v. — Fr. *gant*.

— *Fries(ch)e wanten*, wanten van eene witte grove wollen stof gemaakt, die men *fries* noemt.

— *Vingerlinge wanten*, z. VINGERLINGEWANTEN.

— *Wollen wanten*, z. WILLEWANTEN.

— Spr. *Van wanten weten*, geld hebben, rijk zijn. Hij moet van wanten weten, om zoo'n huis te kunnen koopen. Ook : op de hoogte zijn van iets, ingewijd zijn in de geheimen.

— **Weten wat een paar wanten kost, al heeft men in geenen konsenwinkel gewoond*, van eene zaak ook verstand hebben. -- Dat spreekw. wordt, volgens Sch., te Antw. gebruikt.

WA(N)TDA(T, vgw. — Z. WA(N)T.

***WAP,** znw., m. — Sch. geeft dit w. voor ons WIJP. Z. aldaar.

WAPPEN, w., o. — Zuigen, van kinderen gezegd die iets in den mond steken. (**A.**) Geef 'et kind e suikerstoksken om aan te wappen. Wapt 'ne' keer, me' lieveke.

WAPPER, znw., m. — Zeer lange persoon. 'Ne lange wapper. 'Ne wapper van 'ne' vent.

— *De Lange Wapper*, gevreesde kwelgeest, in de verbeelding der Antwerpsche jeugd bestaande.

WĀR, znw., m., niet v. — Stam van Warren.

WAR, znw., m. — Verkorting van Eduard.

WARE, bw. — Waar (met een voorzetsel), vooral bij kinderen. (W. der K.) Op waren is em geloopen? Ik gaan weg. Naar ware?

WAREMPEL, bw. en tw. — Z. WAAREMPEL.

WAREN, znw., m. — Eduard. (Heist-op-den-Berg.)

WARENTIG, bw. en tw. — Z. WAARENTIG.

WĀRGAREN, znw., o. — Verward garen. Z. Wrdb.

— Fig. Verwarde zaak, Fr. *affaire embrouillée*. Da' proces is 'en echt wargaren: daar is nie' in of nie' uit te kunnen.

— Soort van vischnet. T.

WĀRHAAR, znw., o. — Bij borstelmakers. Kort haar dat uitgehekeld is, dienende om borstels te maken van mindere hoedanigheid. D. B.

WARKAM, znw., m. — Hetzelfde als Ontwarkam. Z. ald. T., R.

WARM, Kemp. **WERM**, bvw. Z. Wrdb.

— Spr. *Warm in zijnen dons zitten*, z. DONS.

— *Met de warm' hand iet geven*, in levenden lijve geven, in tegenstelling van bij testament, bij D. B. *warmer hand iets geven*. Z'nen oom héet 'em tien duzend frang met de warm' hand gegeven.

WARMEN, Kemp. **WERMEN**, w., o. — Warmte geven. Die stoof warmt bijkanst nie'. Vrglk. HEETEN.

WĀRMER(K)T, znw., v. — Verwarring, verwarde zaak. Da' was daar 'en wārmert met die zaak. 't Zal uitloopen op 'en wārmert.

WĀRNEST, znw., m. — Verwarde boel. Dat is daar 'ne wārnest, daar nie' in of uit te kunnen is.

WĀRSTREEN, znw., v. — Streen saai of wollegaren, die in de war is.

WART, znw., v. — Z. WERT.

WAS, znw., m., niet o. — Fr. *cire*. T., R. (Ook m. bij J.)

WAS, znw., m. — Groei, Fr. *croissance*, *crué*. T., R. Daar zit geene was in die boomen. De appelen hebben hunne' was nog nie'. Hij is in zijne' was blijven steken.

— *Half was*, z. HALFWAS.

— Lichaamsgestalte, Fr. *taille*. T., R. Dieë jongen is groot van was. Hij is klein van was.

— Zekere stramheid in armen of beenen, vergezeld van eene kortstondige pijn. Ook **Groei**. T.

WASACHTIG, bvw. — Weelderig, goed wassend, sprek. van planten. Wasachtig koren. De haver sta' wasachtig.

WASBLOËMIG, bvw. — Welig, fleurig, malsch, sprek. van gewassen. (K.) De pataten staan wasbloëmig.

WAS(CH), znw., m., niet v. — Z. Wrdb. Sch., T., R., J.

WAS(CH)BLOK, znw., m. — Blok met drie pooten, waar men de waschkuip op zet.

WAS(CH)DUVEL, znw., m., zonder mrv. — Soda, Fr. *soude*. (K.)

WAS(CH)GEREK, znw., o. — Waschduvel, Fr. *soude*. (K.)

WAS(CH)KOT, znw., o. — Waschhok, waschhuis.

WAS(CH)PÈÈRD, znw., o. — Houten gestel of schraag, waar men het natte waschgoed dat men uit de kuip trekt, op hangt, om het te laten uitlekken. (K.)

WAS(CH)POEIER, WAS(CH)POIER, znw., o. — Wit poeder dat men in heet water doet, om bij het wasschen het goed beter te zuiveren of witter te krijgen.

WAS(CH)TOB, znw., m., niet v. — Waschtobbe.

WASPOT, znw., m. — Bij biemans. Groote aarden pot, waar men was in bewaart.

WASS(CH)EN, w., b. en o. — Fr. *laver*. Z. Wrdb.

— Gep. w. *Wass(ch)en en plassen, wass(ch)en en klassen.*

— Spr. *Zijn vuil lijverd in familie wass(ch)en*, zijne geheimen binnenshuis houden.

— *Ge kunt 'ne(n) neger nie(t) wit wass(ch)en*, 't is vergeefsche moeite iets te willen beproeven, dat onmogelijk uit te voeren is.

— *Iemand zijnen bol wass(ch)en*, z. BOL.

— *Zijn eigen wass(ch)en gelijk 'en kat*, bang zijn om genoeg water te gebruiken als men zich wascht.

— Schuren, met water en bezem schrobben. (Z.-O der K.) Ik moet mijn huis nog wass(ch)en. 't Meisen was de kamer aan 't wasschen, toen ek binnenkwam.

— O. Gewasschen worden. D. B. Die stof was(ch)t schoon. Lijverd was(ch)t beter as katoen.

WASSCHERS(E) (klemt. op de eerste lettergr., uitspr. *wasgers*), znw., v. — Waschvrouw, Fr. *lavandière*. Dat is het eenigste w., waarin *sch* in 't midden van een woord, als *sch* wordt uitgesproken.

— In 't Z. der Kemp. is het nochtans *wass(ch)e(r)s(e)* (met den klemt. op de 2e lettergr.). Te Antw. spreekt men *wasgars* uit.

— Insect van de orde der vliesvleugeligen, dat over 't water zweeft, waterjuffer, Fr. *libellule*.

WAS(CH)STOEL, znw., m. — Driepikkel, waar de waschkuip op staat.

WASSELIJK, bijv. — Z. WASACHTIG.

WASSEN, w. o. — Z. Wdb.

— Spr. *Wassen gelijk rype gerst*, in 't geheel niet wassen.

WAT, WATDAT, vgw. — Z. WA(N)T.

WATER, znw., o. — Z. Wdb.

— Spr. *Kunnen lijden dat de zon in 't water schijnt*, eens anders geluk niet benijden. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.)

— *Stille waters hebben diepe gronden*, zegt men van iemand die veel talent heeft zonder dat men het hem zoo nageven. D. B.

— Wordt ook gezeid van iemand die voor braaf en deugdzaam doorgaat en ongeoorloofde daden bedrijft.

— *Zoo rijk als 't water diep is*, schatrijk. R. Zie ook ZEE.

— *Gods water over Gods dijk laten loopen*, z. GOD.

— *Hoog water*, tranen in de oogen. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) 't Was hoog water bij hem (de tranen stonden in zijne oogen.) Ik zag dat 'et hoog water wier'.

— Wordt ook gezeid wanneer iemand groote behoefte heeft om te gaan wateren.

— *'t Water komt er van in mijne(n) mond*, naar iets watertanden. As ge die appelen ziet, dan kom(t) het water in oewe' mond.

— *Leven gelijk 'ne vis(ch) in 't water*, leven zonder kommer. R.

— *In 't water vallen*, mislukken. De zaak is in 't water gevallen.

— *'t Water loopt van mijn hert*, ik heb grooten honger.

— *Van de brug in 't water vallen*, z. BRUG.

— *Deur alle waters gezwommen zijn*, door alle netten gevlogen zijn, listig, doortrapt zijn.

— Van iemand die listig en bedriegachtig is, zegt men ook *hij is in alle waterkens gewass(ch)en, in de witste eerst.*

— *Tusschen twee waters zwemmen*, niet oprecht spreken of handelen, met personen van verschillende gezindheid op goeden voet trachten te staan.

— *Het water loopt altijd naar de zee*, waar geld is, wil geld zijn. (Ook in Oost- en W.-Vl., z. Sch.)

— *Het water naar de zee dragen*, geven waar 't niet noodig is. (Ook in Vl. en Brab., z. Sch.)

— *Eer da(t) gebeurt, zal er nog veel water deur de zee loopen*, er zal veel tijd verloopen, er zal nog eerst veel gebeuren, eer dit of dat plaats heeft. T., R., Kl.-Br.

— *Water is beter als 't bier is*, ik drink liever bier dan water.

— *Water is geen bloed*, bloedverwantschap is meer eigen dan aangetrouwde familie.

— *Hij draagt water in de eene hand en vier in de andere*, 't is een valschaard. R.

— **In zulke waters vangt men zulke visschen*, met zich aan een gevaar bloot te stellen wordt men er door getroffen. — Sch. geeft die spr. voor Antw.

— *Water* BIJ *zijne(n) wijn doen*, in N.-Nederl. *water* IN *zijnen wijn doen*.

— Waterzucht, Fr. *ascite, hydropisie, anasarque*. Hij is dik van 't water. Hij heget water. Ze kreeg 'et water, en na weinigen tijd was ze dood.

— Spr *Ik zal daar het water nie(t) van la(d)en*, ik trek me dat niet aan, ik zal er geen verdriet in maken.

— *Wit water*, geneesmiddel waar men wonden, gekneusde of verstuikte ledematen, ontstoken oogen, enz. mee lescht, om er den brand uit te houden, Lat. *Aqua vegeto-mineralis Goulardi*, Fr. *eau de Goulard*.

WATERACHTIG, bvw. — Veel van water houdende. D. B. Schenkt mij maar wa' bier in, ik ben nie' waterachtig.

— Z. Wrdb. Spr. *Iemands hert waterachtig maken*, iemand naar iets doen watertanden. R.

WATERBERD, znw., o. — Bij schrijnwerkers. Ogiefsgewijs uitgeschaafde lijst in den onderdorpel van eene balkon- of tuindeur geploegd, om den regen naar buiten te doen vloeien. Ook **Waterlijst, Waterleest.**

— Ieder van de planken, over de windveren gelegd, waarlangs het water afdruipt op de pannen. B.

— Plank, die schuins op het einde der kepers en tegen den gootbodem wordt genageld, om de eerste rij pannen te ondersteunen, Fr. *chanlatte*.

— Berd of planksken, dat men onder aan de voor- of achterdeur nagelt, om te beletten dat het water in huis loope.

WATERBLAAS, znw., v. — Blaas met water gevuld, die bij bevruchte dieren vóór het baren openbreekt. T.

WATERDICHT, bvw. — Z. Wrdb.

— *Nie(t) waterdicht zijn*, wordt gezeid van iemand die zijn water niet kan houden.

WATERDOKTOOR, znw., m. — Geneesheer die op het water meestert, Fr. *hydropathe*.

WATERDRACHT, znw., v. — Valsche zwangerschap. Z. MAANDRACHT.

WATERDUVEL, znw., m. — Z. VISCHMOIER.

WATERENDEKEN, znw., o. — Z. KATTINNEKEN. D. B. *waterandeken*.

WATEREN, w., b. — Roten, vlas in het water leggen om er den bast te doen afgaan. Vlas wateren.

WATERFLORIS, WATERFLEURIS, znw., v. — Soort van pleuris. Pleuris of longvliesontsteking met vochtige uitstorting, Fr. *pleurésie avec épanchement liquide*.

WATERKRAAN, znw., v. — Kraan die door de waterkracht in beweging gebracht wordt. **(A.)**

WATERGAL, znw., v. — Een zieke die van tijd tot tijd slijmerig water braakt, zegt dat hij de watergal heeft. 't Is eerder een teeken van eene maagziekte dan wel eene bepaalde maagziekte.

— D. B. vertaalt het door *catharre de l'estomac, gastrorrhée, pituite* en Kil. heeft Waeter-galle, *humor biliosus.*

WATERGERS, znw., o. — Z. VLOTGERS.
— Z. WATERSPÖRRIE.

WATERHIN, znw., v. — Z. WATERKIEKEN.

WATERKANT, znw., m. — Bij schrijnwerkers. Eene groef onder in den dorpel van een venster, om den regen te beletten langs den muur af te vloeien. 'Nen dörpel me' 'ne' waterkant. Vensters me' waterkanten. — Ook **Drupkant.**

WATERKIEKEN, znw., o. — Waterhoen, Fr. *poule d'eau,* Lat. *Gallinula chloropus.*

WATERKLERK, znw., m. — Klerk die bij de scheepsmakelaars gelast is de papieren voor de schepen in orde te brengen, en die aan boord moet bezorgen. (**A.**)

WATERLANDERS, znw., m., mrv. — Tranen. D. B. Ik mag daar tegen heur nie' van spreken, of de waterlanders zijn daar.

WATERLIJST, WATERLEEST (scherpe *e*), znw., v. — Bij timmerl. Schuinsch stuk hout dat op den tweeden onderregel van een raam wordt aangebracht, om te beletten dat het water binnendringe.
— Z. WATERBERD 1°.

WATERNATIE, znw., v. — Natie die schepen lost en laadt en enkel platte wagens gebruikt. (**A.**) Z. NATIE.

WATEROOG, znw., v. — Tranend oog, oog daar altijd water in staat, Fr. *œil larmoyant.* Wateroogen hebben.

WATEROOGEN, w., o. — Weenen, tranen storten. T., R. Hij begost te wateroogen.

WATERPLANK, znw., v. — Z. WATERBERD 4°.

WATERRAT, znw., v. — Z. Wdb.
— Fig. Een man of jongen die altijd aan 't water verkeert, die geerne zwemt, die met voorliefde op zee gaat.

WATERRIJM, znw., m. — Bevrozen dauw, die na koude nachten, op planten en daken ligt. Fr. *gelée blanche.* D. B., Sch., R. Niet te verwarren met Hijzel of Rouwrijm.

WATERRIJMEN, w., onp. — Waterrijm maken. D. B., R. Het héet deze' nacht gewaterrijmd.

WATERRITS, WATERRUTS, znw., m. — Soort van perzikkruid dat in de grachten groeit, Lat. *Polygonum Hydropiper* L. en *Polygonum mite* Schrk.

WATERSAUS, znw., v. — Saus zonder vet of boter.

WATERSCHEUT, znw., m. — Hetzelfde als Waterloot bij Kram., Fr. *branche gourmande*, *branche parasite*, bij D. B. *waterschote*, *-scheute*, v. T., R. (Ook in Oost-Vl. en Brab., z. Sch.) De waterscheuten afsnij(d)en.

WATERSCHUIMER, znw., m. — Dief die op 't water steelt, b. v. bootjes weghaalt, goederen, touwen, enz. van de schepen steelt en ze met een bootje wegbrengt. (**A.**)

WATERSLAG, znw., m. — Wordt gezeid van de reeks helderklinkende noten in den zang van eenen nachtegaal, en die men nabootst op eene fluit met water gevuld. D. B.

WATERSPÖRRIE, znw., v. en m. — Een kruid op spurrie gelijkende, dat veel in natte gronden tiert en in de wetenschap *Sagina procumbens* L. genaamd wordt.

— Sommigen geven dien naam ook aan eene soort van bies, Lat. *Joncus buffonius* L., in 't Fr. *jonc des crapauds*.

WATERSTEEN, znw., m. — Groote vierkante arduinen steen onder de pomp, waar men het keukengerief op afwascht.

Kil. Waeter-steen, *urnarium*, *lapis quadratus super quo vasa escaria eluuntur*.

WATERSTROP, znw., v. — Soort van strop of strik dien men legt om iets vast te binden. Een waterstrop leggen.

WATERTOOM, znw., m. — Bij voerl. Toom met een gebit zonder armen, bestaande uit twee deelen, die gewrichtsgewijze aaneen zijn en aan hunne buitenkanten voorzien zijn van ringen, waar de leunies aan vastgemaakt worden. T., R.

WATERZAK, znw., m. — Gekookte aardappel die week en waterachtig is. D. B. (Ook te Gent.) Die pataten zijn waterzakken.

— Krab die niets eetbaars bevat, die enkel water inhoudt. (**A.**)

WATERZEU, znw., v. — Z. WATERZOI.

WATERZIENDER, znw., m. — Z. WATERDOKTOOR.

WATERZOI, WATERZEU, znw., v. — Partij kleine visch, die ondereen gekookt is, Fr. *matelote*. D. B.

WATERZON, znw., v. — Flauwe, bleeke zon, bij regenachtig weder.

***WATSEN**, w., o. (?). — « Op beide wangen links en rechts met de hand kletsen. »

Sch. geeft dat w. voor Turnhout.

WATTE, vrnw. — Wordt somwijlen gebruikt voor Wat, Fr. *quoi*. Watte! gij zoudt mij willen leeren!

WAVER, bw. — Z. WAARVEUR.

WEB, znw., v. en o. — Fr. *toile d'araignée*. Z. Wrdb.

WEBBE, znw. — Z. WEÜBBE.

WEDDEL, znw., m. — Een bol van gebakken aarde of stein, met een rond gat door, dien men eertijds bij wijze van handvatsel aan het klinksnoer hing der oude boerenwoningen. (Z. der K.) Bij D. B. *weerling* geheeten.

WEDDER, znw., m. — Z. WEERDER.

WEDDEREN, w., o. — Z. WEERDEREN.

WEE(D) (zachte *e*). Tweede hoofdvorm 1° van Wijden, Fr. *bénir*, *sacrer*, 2° van Weiden, Fr. *paître*.

WEE(D)EN, w., b. — Hetzelfde als Wieden, Fr. *sarcler*. De peeën wee(d)en. Is de haver al geweed?

Zoo hoort men ook *bee(d)en* voor *bieden*.

WEEF (zachte *e*), znw., v. — Weduwe, Fr. *veuve*. Ze' moeder is 'en weef. Hij is hertrouwd mee' 'en weef.

WEEFLA(D)E, znw., v. — Bij wevers. Houten lade, waar het weefriet in ligt en die den inslag in de beet slaat, na elken scheut van het schietspoel. Fr. *chasse, battant du métier à tisser*. 't Is de weeflade die 't getiktak verwekt, dat men bij 't weven hoort. De weeflade heet ook *vliegende la(d)e*.

WEEG. — *Te weeg*, z. onder WEG.

WEEGBERD (scherpe *e*), znw., o. — Blinde, scherm van eenen doel. (K.) Hij schoot in 't weegberd.

WEEGGELD, znw., o. — Geld dat men betaalt om iets te laten wegen, b. v. verkens of andere dieren.

WEEGT (scherpe *e*), znw., m. — Wand, muur van vlechtwerk, met klei of leem bestreken, bij D. B. *weeg*. (K.) 'En huis me' leeme' weegten. De leem is van de' weegt gerègend. Daar was e gat in de' weegt.

WEEK, znw., v. — Z. Wrdb.

— Spr. *Naar de ander week zien*. Wanneer iemands scheel oog (körkoog) wegdraait, terwijl het goede u aanstaat, dan zegt men dat *zij* (het oog) *naar de ander week ziet*. (A.)

WEEK, WEEKELIJK, bvw. — Zwak van gezondheid. Hfft. 'Ne weekelijke mens(ch). Hij is vandeeg week, hij kan tegen niks tegen.

— *Weeke vruchten*, vruchten die licht van de koude en den vorst weten.

— *Week weer*, wak weder, regenachtig weder.

WEEKLUIS, znw., v. — Weegluis, wandluis, Fr. *punaise*.

WÈÈNOOG, znw., v. — Z. WEEROOG.

WEEPS(CH) (zachte *e*), **WEPS(CH)**, bvw. — Licht, niet sterk. 'Ne weeps(ch)e stoel. 't Is 'en schoon' kas, maar ze is wa' weepsch. Da' karreken is veul te weps(ch).

WEER, znw., o. — Weder. Z. Wrdb.

— *Gewassig weer*, z. GEWASSIG.

— *Groeiende weer*, een weder dat groeien doet of waarbij de wasdom vermeerdert.

— *Rot weer*, vuil, regenachtig weder.

— *Staande weer*, vast weder.

— *Wak weer*, z. WAK.

— *Week weer*, regenachtig, buiig weder.

— Verg. *E weer gelijk 'en hoogmis*, schoon, zonnig weder.

— Spr. *Het is geen weer om er 'nen hond deur te jagen*, z. HOND.

— *Loopende wind is staande weer*, z. WIND.

— *In zij(n) weer zijn*, in zijn element zijn, Fr. *être dans son élément*. As hij maar iemand plagen kan, dan is hij in ze' weer.

— In zijn werk zijn, het druk hebben. De mens(ch)en zijn allemaal in hun weer tegen de aanstaande kermis.

— *Tegen weer en wind in*, tegen heug en meug, tegen den zin van iedereen,

— *Schoon weer spelen met*, z. SCHOON.

— *De mens(ch)en maken den almenak en God het weer*.

— *Naar alle weeren* (of *winden*) *draaien*, zeer veranderlijk zijn, sprek. van personen.

WEER (scherpe *e*), znw., m., niet o. — Eelt, hardigheid in de huid, Fr. *cal*, *callosité*, *durillon*. Weeren in de hand. Hij zal 'em geen weeren werken.

— Spr. *Beter 'ne(n) weer in de hand als 'ne(n) gou(d)en ring aan de(n) vinger*.

Kil. Weer, *callus*, *callum*.

— Knoop, knoest, kwast in 't hout, Fr. *nœud*. Dat hout zit vol weeren. 'Ne weer in 'en plank. Op 'ne' weer zitten (al snijdende, schavende of zagende eenen weer in 't hout ontmoeten).

— Spr. *Op 'ne(n) weer zitten*, niet voortgaan, altijd met hetzelfde bezig zijn, gedurig hetzelfde zeggen. Te Gent bet. die spreuk : voor eene moeilijkheid zitten.

Kil. Weer, *nodus*, *tuber*.

— *Weer* is geen verouderd w., zooals Kram. meent, maar van dagelijksch gebruik in geheel Zuid-Nederl. In W.-Vl. wordt het met zachte *e* uitgesproken. (Z. D. B.)

WÈÈR, WÈÈRT, WÈREN voor Was, Waart en Waren. **(K.)** Ik wèèr de leste. Gij wèèrt niet daar. Wij *en* zij wèren.

WÈÈR, znw., v. — Stam van Weren. Z. Wrdb.

— *In de wèèr zijn om*, genegen zijn, er op uit zijn om. Hij is altijd in de wèèr om iemand te bedriegen. Zij is gedurig in de wèèr

om iemand te bedriegen. Dieë jongen is gedurig in de wèèr om kleiu kinderen te plagen.

— *Wèèr bie(d)en*, z. WÈÈRBIEDEN.

WEERACHTIG, bvw. — Met weeren, sprek. van hout. Weerachtig hout.

WEERAL, bw. — Alweer, wederom. D. B., R. 't Is weeral te laat. Hij was weeral zat. Ge kunt weeral oe' les niet. Ook **Alweeral.**

WÈÈRBIE(D)EN, WÈÈRBEE(D)EN, *boo(d) wèèr, wèèrgeboden* en *wèèrbiedde gewèèrbied*, w., o. — Zijn best doen, neerstige pogingen aanwenden. (K.) Hffr. Jongen, ge moest is wèèrbie(d)en om wa' beter te leeren. Ik geloof nie' dat ek mijn idioticon vèur den 1e Februari zal afkrijgen, maar 'k zal toch wèèrbee(d)en. Héet hij al weergebo(d)en om 'en ander plaats te krijgen? Hij héet er naar geweerbied, maar 't is mislukt. Dat is iet, daar ek geen weer naar bee(d)en moet.

WÈÈRBÖRST, znw., v. — Bij timmerl. en metsers. Hetzelfde als Borstwering, de ruimte tusschen het dak en den zoldervloer. De weerborst is de teerlingmaat van den zolder.

WEERBÖ(R)STEL, znw., m. — Haar dat in tegenstrijdige richting groeit van 't overige, Fr. *épi*. D. B. Hij hée 'ne' wèèrbö(r)stel op zijne' kop.

WEERBOT, WEERBOTS, znw., m. — Weerstuit, Fr. *rebondissement*. D. B. De weerbot, de weerbots van 'nen bal.

— Spr. *Tegen de(n) weerbots kunnen*, de gevolgen kunnen dragen van wat men doet. As ge iemand plaagt, dan moette ook tegen de' weerbots kunnen.

***WEERD**, znw., m. — In de prov. Antw. Kleine muur, zegt Sch.

WÈÈRD, WÈÈRDE, WÈÈRDIG. — Hetzelfde als de Holl. woorden Waard, Waarde, Waardig.

— *Wèèrd geven*, de moeite geacht worden. Het geeft me nie' wèèrd van daar naartoe te gaan. Het gaf 'em nog nie' wèèrd van 't geld te komen ontvangen.

— *Geen bedankens (ziens, loopens, gaans, vertellens*, enz.), *wèèrd zijn*, de moeite niet weerd zijn om er voor te bedanken, te loopen, te gaan, het te vertellen, enz.

WÈÈRDER, ook **WEDDER** en **JEDDER** (uitspr. *wäddər, jäddər*), znw., m. — Godspenning, eene gift 'tzij in geld, 't zij in iets anders, die een dienstbode ontvangt wanneer hij zich ergens verhuurt. (K.) 'Ne' jedder krijgen. Wanneer komt de meid die ge gehuurd hèt? Zij komt nie', ze héet heure' wedder teruggebrocht. De wèèrder van eene boerenmeid bestond vroeger in eenige ellen lijnwaad, een koppel hemden, twee blauwe voorschooten, een paar klonen, enz.

WÈÈRDEREN, ook **WEDDEREN** en **JEDDEREN** (uitspr *wäddərən, jäddərən*), w., o. — Den weerder of godspenning teruggeven. (K.) Boer Tijs had 'en nief meid gehuurd, maar ze hée' gejedderd.

WÈÈRDRIBBE, znw., v. — Secreet, gemak, Fr. *lieu d'aisances, latrines.*

— Dat w. behoort niet tot de volkstaal; men vindt het nog op de plakkaten der notarissen.

Kil. Waerd-rubbe, *latrina domestica.* In oude schriften *waerderebbe* (Vlaanderen).

WEÊREN (zachte *e*), w., onp. — Schoon weder zijn. (K.) 't Wilt vandaag nie' weêren. As 'et mergen weert, dan beginnen me aan den oo(g)st.

WEERLICHT, znw., m., niet o. — Bliksem, Fr. *éclair (accompagné de tonnerre).* D. B., M. 'Ne leelijke weerlicht. Bij elke' weerlicht maakten em e kruis. Den donder volgde kört op de' weerlicht.

— *Op 'ne(n) weerlicht*, op eenen oogwenk. Ik ben op 'ne' weerlicht terug. 't Was op 'ne' weerlicht gedaan.

— Bij V. D.: « Weerschijn van zeer verwijderde bliksems, waarvan de donder niet kan gehoord worden. » Daarvoor zeggen wij *heilicht.*

WEERLICHTEN, w., onp. — Bliksemen, Fr. *faire des éclairs (accompagnés de tonnerre).* D. B., M. 'Et donderden en 'et weerlichtte.

— Kram. vertaalt dit w. door *faire des éclairs de chaleur* (zonder donder), doch daarvoor zeggen wij *heilichten.* Z. dat w.

WÈÈ(R)NOOG, znw., v. — Z. WEEROOG.

WEEROOG (scherpe *e*), **WÈÈROOG, WÈÈ(R)NOOG, WEINOOG, WÈÈNOOG, WIJNOOG**, znw., v. — Puistje op het ooglscheel. Fr. *orgeolet, compère-loriot.* D. B. In 't W. der Kemp. **Griet** en in 't Z.-O. **Kwèèn**. Die een weeroog heeft, zegt het volk, heeft tegen de kerk of op 't kerkhof (of in de maan) gepist.

Kil. Weer-ooghe, *hordeolum.*

WÈÈRT, z. WÈÈR 1°.

WEES, znw., v., ook als het een mannelijken persoon geldt. — Fr. *orphelin, orpheline.*

— Spr. *De wees zijn*, de bedrogene, de gefopte zijn, Fr. *être la dupe.* Sch., R.

— *Weesken zijn*, bedeesd zijn. (A.) 't Is toch zoo e weeske.

WEEST, WEESTEN, WEST, WESTEN, in 't N. der Kemp. **WIST, WISTEN**, verl. dlw. — Wordt gebruikt voor Geweest, als er een infinitief op volgt. Hfft., R., Kl.-Br. Wat hedde daar weest halen? Ik heb weesten wandelen. Hij is west werken. De kinderen zijn westen spelen. Hij had wist jagen. Hedde wisten viss(ch)en?

WEESTGEGROET, znw., m., niet o. — Fr. *ave.*

— Oogenblik, zooveel tijd als er noodig is om een weesgegroet te lezen. Wacht 'ne' weestgegroet, dan gaan ik mee.

WEET, znw., v. — Kennis, tijding, Fr. *connaissance, notification.* D. B. Hfft. Iemand de weet laten van iet. Hij is vertrokken buiten de weet van zijn ouwers. Bij mijn weet, Fr. *à mon escient.*

— *Iet aan de weet komen*, het te weten komen. B. Hoe zijd dat aan de weet gekomen? Ik ben aan de weet gekomen dat hij 't gedaan héet.

Zoo ook *iet aan de weet geraken*.

— Spr. *Alles is 'en weet, maar vlooien vangen is een gauwigheid*.

WEETACHTIG, bvw. — *Weetachtig zijn van iet*, van iets de weet, de tijding vernomen hebben. Jan zee mij da' ze' vader dood was maar 'k was er al weetachtig van.

WEEWAAL (zachte *e*), znw., m. — *Gèle weewaal*, weduwaal, wielewaal, Fr. *loriot*, Lat. *Oriolus galbula*.

WEEZEGOED, znw., o. — Het goed dat eene wees toebehoort. D. B.

WEG, znw., m. — Z. Wrdb.

— Spr. *Naar den bekende(n) weg vragen*, vragen naar iets dat men weet, terwijl men den schijn aanneemt van het niet te weten. T.

— *Op weg zijn*, Fr. *être en voie*. D. B. Hij is op goeie' weg om rijk te wörren. De zieken is op weg van te genezen.

— *Te weeg zijn*, op het punt zijn. D. B. Ik was zjust te weeg om te vertrekken, as er gebeld wier'. Ik was te weeg om naar huis te gaan, as er nog 'ne kameraad van mij binnenkwam mee wieda' 'k nog wa' blijven klappen ben.

— *Het uit den weg brengen*, het verkeiven, de grens van het betamelijke overschrijden.

— *De(n) weg omgaan*, z. OMGAAN.

— *Weg kunnen* of *weten met iemand* of *met iet*, middel weten om iemand te geleiden of om iets moeilijks te verrichten. D. B., T., Hfft. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) De meester kan met dieë' koppigaard geene' weg. As 't mij te doen stond, ik zou er wel weg mee weten. Ik kan met da' vraagstuk geene' weg (ik weet niet hoe het oplossen). Ik weet met 't water geene' weg. Weet den avokaat daar weg mee? Ze hebben 'em daar weggejaagd, omdat ze er geene' weg mee en kosten.

— *Geene(n) weg kunnen*, niet uit de voeten kunnen, niet wegkunnen, geene ruimte genoeg hebben. R. Ik kan geene' weg van de tandpijn. Hij kost geene' weg van de' vaak. De zieke kan geene' weg. Ik kan hier geene' weg, dat 'et hier zoo klein is. De plaats mocht wel wa' grooter zijn, me kunnen hier geene' weg.

— *Weg kunnen me(t) iet*, het verkwisten, verteren, gretig opeten. T. Hij kan weg mè' ze' geld. Dieë gulzigaard kan weg met 't eten. Ik weet nie' hoeda' ge mee' al da' bier weg kunt. Hij verkwist veel geld. Ja, hij kander weg mee.

— *Weg weten met iet*, weten waar met iets blijven. T. Ik mocht zooveel peren meenemen as ek wilde, want hij wist er toch geene' weg mee. Hij is zoo rijk, dat em geene' weg weet mè' ze' geld.

— *In iemands weg loopen*, eene hindernis zijn voor iemand.

— *Iemand iet in de(n) weg leggen*, hem door iets hinderen of misnoegen. T. Wat heb ek oe in de' weg geleed, da' ge zoo gestoord zijt op mij?

WEG, bw. — Z. Wrdb.

— Gep. w. *Weg end weer*, heen en weder. Hij ging weg end weer deur den huize.

— Heen en terug, Fr. *aller et retour*. E kaartje weg end weer veur Antwerpen.

— *Weg zijn*, vertrokken, verloren. Den trein is weg. Ze' geld en zijn horloge waren weg.

— Verstrooid zijn. Hij is altijd mè' zijn gedachten weg.

— In slaap zijn. Zwijg stil, hij is weg.

— IJlhoofdig zijn, raaskallen. Hij was heelegans(ch) weg, hij kende niemand ne meer.

***WEGBENZEN**, w., b. — Z. onder BENS.

WEGBONKEN (uitspr. *uitboenkən*), w., o., met *zijn*. — Bonken-de wegrollen. Den bal is weggebonkt.

WEGBOTTEN, w., o., met *zijn*. — Z. WEGBONKEN.

WEGBRISS(CH)EN, WEGBRISSEN, w., o., met *zijn*. — Wegrollen, sprek. van eenen top of tol, die uitgedraaid is.

WEGEN, w., o. — Z. Wrdb.

— Verg. *Wegen gelijk lood*, zwaar wegen.

WEGEN, w., b. en o. — Sturen, voeren, leiden, richten, Fr. *conduire, diriger*, Lat. *in viam dirigere*. (K.) Hij kost 'et pèèrd nie' goe' wegen en hij ree' in de gracht. De ploeg wegen in 't land. De koetsier was zoo zat, dat hij nie' meer wegen en kost. Hij hèet ook e wiel (Fr. *vélocipède*), maar hij weet nog nie' hoedat em 'et dink wegen moet. Meer links! koetsier, ge weegt verkeerd!

Kil. Weghen, *dirigere in viam*.

— Heen en weer varen met kar en peerd, toegang, uitgang hebben tot eenen akker, eene weide, enz. (K.) Hfft. (Ook in Brab., z. Sch.) Mijne gebuur moet mij laten wegen over ze' land. De koopers van perceel II en III, moeten over koop I wegen. Ik weeg langst hier en hij weegt langst ginder.

— Eenen toegang, eenen uitweg hebben. Langst waar weegt oe' land?

WEGENIS, znw., v. — Toegang tot eenen akker, eenen beemd, enz. De kooper van den eerste' kavel moet wegenis geven aan de koopers van de ander perceelen. Mijnen bemd leet te wijd van huis en 'k heb er geen goeï wegenis naar toe.

— De openbare wegen, straten en banen. De wegenis wördt hier slecht onderhou(d)en.

WEGFOËFELEN (ook *eweg-*), w., b. — Wegstoppen, heimelijk verbergen. D. B., T., R. Hij foëfelde gauw de kaarten weg.

WEGGAFFELEN (ook *eweg-*), w., b. — Het hooi, stroo met de gaffel van de eene plaats op de andere gooien. (K.) Baas, hoe moet ik da' stroo wegdoen? Gaffel 'et maar eweg, da' ga' wa' rapper.

WEGHEBBEN, WEGHEMMEN (ook *eweg-*), w., b. — Weggenomen hebben. De dieven hadden al het geld eweg. De kat heget vlees(ch) weg.

— *Iet weghebben van*, er op gelijken, Fr. *ressembler à*. De hyena héet iet weg van den tieger en iet van de' wolf. Dieë jongen hée' veul weg van ze' vader.

— Beethebben. De vèèg, de klets weghebben (zich eene ziekte of een gevreesd ongeluk op den hals gehaald hebben.) Hij hée' 'ne' slag van de' meulen weg (hij is niet wel bij zijn verstand, Fr. *il est toqué*.)

WEGJASSEN (ook *eweg-*), w., b. — Wegjagen. Jast dieën hond eweg. Hij is daar weggejast en 't is veur zijn deugd niet.

WEGKEGELEN (ook *eweg-*), w., b. — Weggooien, wegjagen. Iemand wegkegelen. Kegelt die vodden weg.

WEGKEIEN (ook *eweg-*), w., b. — Wegsmijten. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) Hij keide zijne' stok weg en hij ging op de' loop.

WEGKETSEN (ook *eweg-*), w., b. — Wegjagen, verdrijven. Ze ketsten dieën deugeniet weg.

— O., met *zijn*. Wegloopen. Hij is weggeketst.

WEGKÈREN (ook *eweg-*) w., b. — Met bezem of borstel wegvegen. Kèèrt die vuiligheid weg.

WEGKEUTEREN (ook *eweg-*), w., b. — Keuterende wegjagen. Iemand wegkeuteren.

WEGKUIS(CH)EN (ook *eweg-*) w., b. — Al kuischende verwijderen. Kuis(ch)t die papierkens weg.

WEGKUNNEN (ook *eweg-*), w., o., met *zijn*. — Zich kunnen verwijderen. T. As em eens gezeten is, kan hij nie' meer weg.

— Weten waarheen. T. Dat hij maar ewegkost, hij zou daar nie' lank woonen.

— Fortuin hebben. R. Die mens(ch)en kunnen tamelijk goe' weg. Hij moet nie' meer werken, hij kan eweg.

— Spr. *Wegkunnen zonder hofkoor(d)*, z. HOFKOOR(D).

WEGMAKEN (ook *eweg-*), w., b. — Zijne goederen vermaken aan personen die geene bloedverwanten zijn. R. Hij hee' meer as de helft van ze' fortuun weggemaakt. Ik zou rijk zijn, had m'nen oom ze' goed nie' weggemaakt.

Kil. Sijn goed wegh-maeken, *abalienere bona et testamento legare*.

WEGMUIZEN (ook *eweg-*), w., o. met *zijn*. — Wegsluipen, zich ongemerkt verwijderen. R. Toen hij zag dat er ging gevochten worden, muisden hij stillekens eweg.

WEGPIKKELEN (ook *eweg-*), w., o., met *zijn*. — Zich al pikkelende verwijderen. T., Kl.-Br. Den ouwe pikkelde weg.

WEGRITSEN (ook *eweg-*), w., o., met *zijn*. — Wegijlen, snel wegsluipen. T. Den deugeniet ritsten eweg. Hij is stillekens weggeritst.

WEGROEIEN (ook *eweg-*), w., b. — Wegwerpen, wegsmijten, bij D. B. *wegrooien*. (K.) Hij roeide zijnen boterham weg.

WEGSEEZEN (ook *eweg-*), w., o., met *zijn*. — Snel wegloopen, bij T. *wegsjeezen*. Ik zag 'em wegseezen.

WEGSLIBBEREN (ook *eweg-*), w., o., met *zijn*. — Wegsluipen, T., R. Hij is stillekens weggeslibberd.

WEGSPÖRZEN (ook *eweg-*), w., o., met *zijn*. — Driftig wegloopen, bij T. *wegsporren*. (K.) De fruitdieven spörsden eweg gelijk 'ne weerlicht, as ze de' « garde » zagen.

WEGTRUGGELEN, w., b. — Weglokken. Ik had 'ne' goeie' knecht, maar ze hebben hem weggetruggeld.

WEGVLIEGEN (ook *eweg-*), w., o., met *zijn*. — Fig. Weggejaagd worden. Hij was knecht bij Mijnheer N., maar hij is er weggevlogen, omdat hij lange vingeren had.

WEGZJÈREN, WEGZJERREN, WEGZJARREN (ook *eweg-*), w., b. — Wegwerpen, wegsmijten, bij D. B. *wegzeerden*. Zjèèrt dat eweg! Wa'! gij zoudt al die vuiligheid in den hof planten! Ik zjer 'et weg, as ge er derft mee aankomen.

— O., met *zijn*. Weggaan, zich verwijderen, Fr. *s'en aller*, *déguerpir*. D. B., T. Hij zjèèrde weg. Zjèèrt eweg, leelijkaard.

— In barsche bevelen wordt het ook wdrk. gebruikt. T. Zjert oe eweg!

WEI, znw., v. — Weide.

— Spr. *Op 'en goei wei staan*, een goed kosthuis hebben, ergens goed gevoed worden.

— *Hij is op 'en goei wei geweest*, hij is dronken.

WEIBEEST, znw., v. — Hoornbeest, die op eene weide gevet wordt.

WEIK, znw., m., niet v. — Hetzelfde als Week, het weeken. T., Hfft.

— Spr. *Zijn boontjes op iet te weik leggen*, z. BOON.

WEIKEN, w., b. en o. — Weeken. Hfft., G., Kil. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) Boonen weiken. Vis(ch) weiken. Laat da' 'nen dag in water weiken.

WEINIGSKEN, znw., o. — Een weinig. Fr. *un peu*. Daar is nog e weinigsken olie in de kruik. Schenkt mij e weinigsken bier in. Schuift e klei' weinigsken dichter bij de tafel.

— Meest gebruikt als men de kleinheid, de geringheid van de hoeveelheid wil doen uitschijnen; anders bezigt men *'en bitje*, *'en bitteken*, *'en bitsken* (in 't Z. *e bekken*.)

WEINOOG, znw., v. — Z. WEEROOG.

WEISTEREN, WESTEREN (uitspr. *wästərən*), **WESSEREN,** te Lier ook **WESSELEN,** w., o. — Veel beweging maken, onrustig heen en weer loopen, wemelen, niet stilzitten. Die kinderen kunnen iet doen van weisteren. Weistert zoo niet, zit stil. De kinderen zaten op hun banken te westeren. Z. Sch.

— Afl. *Weisterèèr*, *geweister*.

WEIZAK, znw., m. — Weitasch, Fr. *gibecière*.

***WEKKER,** znw., m., ***WEKKERING,** znw., v. — « Beiaard, klokkenspel dat het half kwartier of vijf minuten vóór de uur gehoord wordt. »

Sch. geeft die w. voor O.-Vl. en *Antw*.

***WEKKEREN,** w., o. — « Beiaarden; te kennen geven. Laat hem dat wekkeren. Het wekkert (de wekker gaat af), Fr. *il carillonne.* »

Sch. kent dat w. toe aan Antw.

WEL, znw., m. — Bij smeden. Z. LASCH.

WEL, znw., m. en v. — Rol, blok van cilindervormige gedaante, Fr. *cilindre*. Houte' wellen. 'En ijzere' wel. De afgezaagde boomstammen die dienen om tot latten gekloven te worden, zijn wellen.

— Bij landb. Ronde of achtkantige blok van hout of arduin, dienende om de kluiten te breken, den grond vast te leggen of eene weide te rollen, Fr. *rouleau*, Hgd. *Wälze*. R., Jong. (Ook in Limb., Hag., Brab. en Kl.-Br., z. Sch.) 'En houte' wel. Met de wel over den akker rij(d)en. Om de weiden te wellen, gebruikt men eene arduinen wel.

Kil. Welle, *cylindrus, volvolus ; lignum teres instar cylindri quo voluto æquatur solum*.

WEL, bvw. — Begoed, welhebbende. Dieën boer is wel: hij zit op 'en eigen hoef mee 'en koppel pèèrden. Hij is rijk getrouwd, en hij was wel van zijn eigen.

— Bw. *'t Is wel*, 't is zeker waar. Ik hem 'et nie' gedaan. 't Is wel! Vrglk. NIE.

WELBLOK, znw., m. — Bij landb. Wel, Fr. *rouleau*, bij M. *welterblok*.

— *Sch. geeft ook het werkw. *welblokken* voor de prov. Antw. Ik heb dit nooit gehoord.

WELD, znw., o. — Weelde, eene gemeente in 't kanton Arendonk.

WELDE, znw., v. — Weelde, Hfft., Kil. (Ook in Brab., z. Sch.) Hij hée' nooit geen welde gekend. Gij zijt de welde nie' gewoon.

— Spr. *Eens welde is altijd geen armoei.*

— *'Ne vogel zingt zoowel van armoei als van welde.*

— *Die de welde nie(t) kan dragen, moet de armoei maar sleipen.*

WELFSTEEN, znw., m. — Roode baksteen van bijzonderen vorm, die dient om welfsels te metselen.

WELGEN, w., b. en o. — Half genoeg koken, bij Sch. *walkeren* en bij R. *swillen*. De roôkoolen meugen maar welgen. Gewelgde koolen.

WELHEBBEND, bvw. — Gegoed, Fr. *fortuné*. Welhebbende menschen. Ze' vader is 'ne welhebbenden bôrger.

Kil. Wel-hebbende, *satis dives, opulentus*.

WELLEN, w., b. — Bij landb. Met eene wel over het land of eene weide rijden, Fr. *rouler*. R. 'Nen bemd wellen. Het land wellen. Als de spôrrie gezaaid is, dan wôrdt ze nog is geweld.

Kil. Wellen, *volvere*.

WELLEN, w., b. en o. — Bij smeden. Twee stukken gesmeed ijzer aan elkander lasschen, zoodanig dat de vereeniging volkomen zij, zonder behulp van koper, tin, lood of een ander metaal.

WELSTELLEND, bvw. — Z. WELHEBBEND. D. B.

WEND, znw., m. — Z. WIJND.

WENDEL, znw., m. — Z. WIJNDEL.

WENDEL, WENDER, znw., m. — Mannelijke eend, Fr. *canard mâle*. Kil.

WENKEN, znw., o. — Koozevorm van Jan. (Hulshout.)

WENSBRAUW, znw., v. — Z. WIJNSBRAUW.

WENS(CH), znw., m. — Z. Wrdb.

— *Te wens(ch), ter wens(ch)* komt als versterking bij *genoeg* en et — Ruimschoots, ten volle. T., R. Ik heb te wens(ch) genoeg geëten. [Hij] heeft 'em geenen drank ne meer, hij hèet ter wens(ch) genoeg. Da' stuk [...]ken is ter wens(ch) lank genoeg.

WENS(CH)EN, w., b. — Z. Wrdb.

— *Het iemand wens(ch)en*, hem groeten om afscheid te nemen. D. B., R. Allà, vriend, ik gaan 'et oe wens(ch)en.

WENS(CH)HOEIKEN, znw., o. — Ingebeeld hoedje, waarmede men in de vertelsels alles kan wenschen wat men wil. 't Vertelsel van Fortunatus' bôrs en ze' wens(ch)hoeiken.

WEPS, znw., v. — Wesp, Fr. *guêpe*. G.

WEPS(CH), bvw. — Z. WEEPS(CH).

WÈRELD, znw., v. en m. — Fr. *monde*. J.

— Spr. *Het is de verkeerde wèreld*, het gaat tegen alle gebruiken in. D. B.

— *Niks ter wèreld Gods kunnen*, aartsdom zijn. R.

— *Veur de oog van de wèreld*, welstaanshalve. 't Is veur de oog van de wèreld, dat em nog naar de mis gaat.

— *De wèreld staat tegen zijnen dank*, zegt men van iemand die er barsch en ontevreden uitziet.

— *Achter mij(n) gat vergaat de wèreld*, spreuk der zorgeloozen en verkwisters.

— *Niks des wèrelds*, volstrekt niets. Ik heb niks des wèrelds. Ge zoudt zeggen hij zou e woord spreken, maar nee', niks des wèrelds!

— *Daar gebeurt meer in de wèreld als in zeven dörpen.*

— *E lawijt van den andere(n) wèreld*, een zeer groot gerucht, een geweldig getier.

— *In de wèreld (van God)*, versterking. Waar gongde dat in de wèreld van God toch verzinnen? Ik weet in de wereld nie' hoeda' 'ne mens(ch) zòò zijn kan. 't Is rouw in de wereld! 't Is wreed in de wèreld!

— *Den eene vliegt deur de wèreld, en den andere kruipt er deur*, de eene mensch heeft veel voorspoed en de andere veel tegenspoed.

— *Zòò gaget* (gaat het) *in de wèreld: den eene bescheten en den andere bepèreld.*

— *De wèreld is e kiekenkot: de bovenste beschijten de onderste.*

— *De wèreld is 'ne verkensbak: die meest sloëbert* (of *slokt*), *hee(ft) meest.*

WÈRELDLIJK, bw. — Wat het wereldlijk, het burgerlijk bestuur betreft. Da' gehucht is wèreldlijk onder Brecht, maar kerkelijk op zijn eigen. — Z. KERKELIJK.

WÈREN, w., wdrk. — Zijn best doen. D. B. Ge moet oe wèren om goed te leeren. As ge vèur den avend nog wilt gedaan hebben, dan zulde oe moeten wèren.

WÈREN. Z. WÈÈR. 1°.

WERF, znw., o. — Maal, keer, Fr. *fois*. Kram. zegt dat dit w. alleen in samenstellingen gebruikt wordt. Hier wordt het nog afzonderlijk gebezigd door den roeper in openbare veilingen. Na het derde werf heeft niemand het recht van bieden meer. Z. WERVEN.

WERF, znw., v. en m. — Z. Wrdb.
— Z. WERFT.

WERF, znw., v. — Z. PIKWERF.

WERF, WERFT znw., m., **WERVENHOUT**, o. — Naam van verscheidene soorten van groven wilg. D. B. geeft op als Wervenhout 1° *Salix tiandra* L., 2° *Salix caprœa* L., 3° *Salix aurita* L., 4° *Salix cineria* L., doch de wilgensoorten waar men den naam van Werf aan geeft, zijn zoodanig verbasterd, dat het om zoo te zeggen onmogelijk is te bepalen welke variëteit men voorhanden heeft. Alleen van den Kruipwerf kan men met zekerheid zeggen dat het de *Salix repens* L. is.

— Kil. heeft Werven-hout, *genus salicis ripariae* en G. Warfhòlt, *salix caprea.*

WERFT, WERF, znw., m. — Open plein vóór eene boerderij, tusschen de woning van den boer en de afhankelijkheden. Z. VÖRFT. (K.) Den börreput sta' gemeinelijk in 't midden van de' werf. Dieën boer hée 'ne' groote' werft. Er sta' 'ne groote notenboom op de' werft. Wa' mag er te doen zijn bij Boer Lauwers? Heel de werf sta' vol volk.

Kil. Werf (vetus), *area*.

WERK, znw., o. — Z. Wrdb.

— Spr. *Het zal zoo'n werk zijn*, dat zal de zaak zijn. D. B. Hij zal den trein te laat gekomen zijn, want anders had hij al hier geweest. Ja, dat zal zoo e werk zijn. Alle ze lèven is dat zoo e werk.

— *Daar is werk op de plank* of *op de natie*, er is veel werk te doen.

— *Gedaan werk is schoo(n) werk*, men moet zorgen dat het werk gedaan wordt.

— *Te werk gaan*, groot misbaar maken, Fr. *se démener, s'agiter*. Hij ging te werk gelijk 'nen bezetene. Ze schreeuwde, ze huilden en ze ging te werk dat 't schrikkelijk was.

— *Werk maken van*, op prijs stellen, Fr. *en faire cas*. D. B. Hij maakt veul werk van zijn vogels. Ik heb bloemen, maar ik maak er nie' veul werk af.

— Aan iets beginnen om het te voleindigen. Ge hèt al zoolank gesproken van 'en huis te bouwen, ge moest daar nu maar is werk van maken. Ze zeggen dat hij gaat trouwen, maar hij maakt er nog geen werk af.

— *Dat is geen werk*, dat is niet mogelijk. Alle dagen vijf uren te voet gaan, nee', dat is gee(n) werk.

— *Bij de(n) werk(e) krijgen, bij de(n) werk(e) hou(d)en*, blijven aanschaffen, blijven bijhouden. T., R. Hij verslijt zooveel kousen dat ik ze nie' bij de' werk' kan houwen mee stoppen. Ik kan de' kost nie' meer bij de werk krijgen veur zoo e groot huishouwen.

— *In de(n) steun van 't werk*, z. STEUN.

WERKDINGEN, znw., o., zonder mrv. — Werkkleederen. Hij had ze' werkdingen aan.

WERKEGAREN, znw., o. — Grof, gemeen lijnwaden garen, in tegenstelling van *vlessegaren*. (K.)

WERKELIJVERD, znw., o. — Grof lijnwaad, in tegenstelling van *vlesselijverd*. (K.)

WERKEN, w., o. — Z. Wrdb.

— Verg. *Werken gelijk 'ne slaaf, gelijk e peerd*.

— Gep. w. *Werken en slaven, werken en wruten*.

— *Werkende mensch*, een mensch die met handenarbeid zijnen kost verdient.

— Spr. *Werken dat de ribben kraken, werken lijf-sta-bij, dat het stof in de geburen vliegt*, zeer hard werken.

— *Werken dat zij(n) gat van achter staat*, te lui zijn om te werken.

— *Hij zal geenen bult krijgen van 't werken*, hij werkt niet, 't is een luiaard.

— *Veur de(n) keuning van Pruisen werken*, zonder vergelding.

— *In daghuren werken*, z. DAGHUUR.

— *Geene(n) slag werken*, z. SLAG.

— *Het werken is maar veur de lomperikken.*

— *Zij(n) gat van 't werken afhou(d)en* wordt gezeid van iemand die van alles uitvindt om aan den kost te komen zonder te werken.

— *Werken is zalig, zee 't begijntje, maar ze dee(d) het noó* (of *ze dee(d) het nie(t) gèren*). T. Te Gent hoort men : *Werken is zalig, zei 't begijntje, en ze bleef in heur bed.*

— *Werken is zalig, ze(d)en de begijnen, en ze droegen gedrijen aan 'nen boonstaak.*

— B. Bewerken, kneden. Boter werken. Den deeg moet goed gewerkt wörren.

WERKENDAG, znw., m. — Werkdag. Fr. *jour ouvrier.* (Ook in Z.-Holl., z. OPPR., 89.)

— *'s Werkensdaags*, op eenen werkdag, in de week.

— *'s Werkendaags(ch)*, werkdaagsch. 's Werkendaags(ch)e kleeren.

WERKE(R)S(E), znw., v. — Werkvrouw, Fr. *journalière.*

WERKKUIP, znw., v. — Bij brouwers. Eene kuip waarin men het mout bewerkt om den slijm te bekomen.

WERKMUIL, znw., m. — Iemand die hard moet werken. (A.)

WERKNON, znw., v. — Leekezuster, *sœur laie, sœur converse.*

WERKPÈÈRD, znw., o. — Peerd dat bestemd is tot akkerwerk. D. B., T., Sch.

WERKPLANK, znw., v. — Bij mandenmakers. Plank waar men de manden en korven op vlecht.

WERKWIJF, znw., o. — Werkvrouw.

WERKZUSTER, znw., v. — Z. WERKNON.

WERT, znw., v. — Z. WÖRT.

WERVEN, w., o. — Bij openbare veilingen roept de roeper driemaal het laatste bod op, er beurtelings bijvoegende : *eerste werf ! tweede werf ! derde werf !* Dat heet *werven.* Na het derde werf geeft de roeper geluk aan den laatsten bieder, d. i. wijst hem den koop toe.

WERVENHOUT, znw., o. — Z. WERF.

WERZEL (Kemp. *wäzzəl*), znw., m. — War, verwarring. Het garen is leelijk in de' werzel.

WERZELEN (Kemp. *wäzzələn*), w., o. — Warren, warrelen. Da' garen werzelt zoo. Uw haar werzelt vandeeg.

— Woelen, onrustig, woelig zijn, krioelen, wemelen, wriemelen,

in verwarring heen en weer loopen. Ge moest da' volk daar is zien werzelen hebben. De bieën werzelen in hunne' körf. « In zijn midden *werzelde* en krioelde de bonte en dichte hoop door elkaar. » (VAN BEERS, *Jongelingsdroomen.*)

— Warren, oneenig zijn, Eng. *to warsle.* R. Ik ben weggegaan, omdat ek zag, dat 'et er begost te werzelen. Het werzelt vandeeg in 't dörp.

— Afl. *Gewerzel.*

WESSEL, WISSEL, znw., m. — Hetzelfde als Wezel, Fr. *belette.* (Z.-O. der K.)

WESSELEN, w., o. — Z. WEISTEREN.

WESSEREN, w., o. — Z. WEISTEREN.

— Om sommige aflaten te verdienen, b. v. den aflaat van Portioncula, moet men verschillende keeren in en uit de kerk gaan en telkens vijf vaderonzen en vijf weesgegroeten bidden. Dat heet men in 't Z. der Kemp. *wesseren.*

WEST, WESTEN, z. WEEST.

WESTEL, znw., o. — Verkorting van Westerloo, een dorp in 't Z.-O. der provincie.

WESTEN, znw., o. en m. — Fr. *ouest.*

WESTEREN, w., o. — Z. WEISTEREN.

WESTWEZEL, znw., o. — Zoo spreekt het volk altijd den naam uit van het dorp, dat *Wuustwezel* heet.

WET, znw., v. — Fr. *loi.* Z. Wrdb.

— *'En stalen wet,* z. STALEN.

— Gemeenteraad. D. B. Hij is aan de wet gekozen. 'Ne man van de wet. De wet van Oolen.

— Gerecht, parket. R. Sommige menschen gelooven nog, dat men geenen drenkeling geheel uit het water mag trekken, voordat de wet er bij is. De wet héet hier geweest om de misdaad te onderzuken.

WETEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Verg. ***Van iet zooveel weten als de doo(de) steenen, als de domme steenen, als gaat daar liggen, als van de uur van zijn dood,*** volstrekt niets.

— Spr. ***Nie(t) weten waar zijne kop staat,*** z. KOP.

— ***Nie(t) weten*** WAAR ***men het heeft,*** in de omstandigheden, den toestand waarin men verkeert, niet thuis zijn. Ik wist waarlijk nie' waar ik het had, mee al da' lawijt. Jan wist nie' waardat em 'et had, toen ze 'm kwamen zeggen dat hij e lot uithad.

Het Wrdb. der Nederl. Taal (VI, 193) zegt dat men *voorheen* zegde: ***niet weten*** WAAR ***men het heeft,*** doch dat men thans zegt: ***niet weten*** HOE ***men het heeft.***

— ***Weten waar het mer(k)t*** (of ***kermis***) ***is, weten aan wat prijs,*** z. MER(K)T.

— *Weten hoė laat* of *wat uur het is*, z. UUR.

— *Weten waar Bert zijne(n) mostaard haalt*, z. BERT.

— *Weg weten met*, z. WEG.

— *Iemand* of *iet weten zitten, liggen*, enz., z. WAAR.

— *Van iemand* of *van iet weten te spreken*, bij ondervinding kennen. D. B. Betrouwt 'em nie', want 't is 'nen bedrieger: ik weet er van te spreken. Tandpijn is 'en erge pijn, ik weet er ook van te spreken.

— *Weten van iet*, er door gehinderd worden. D. B., R. Die planten weten nie' van de' vōrst. Mijnen hoed weet van den regen niet. Hij viel uit den boom, maar hij hêet er niks van geweten.

— Aan iets onderhevig zijn. Hij weet veel van maagpijn. Ik weet nogal dikwijls van tandpijn.

— Van iets kennis hebben. T. Weette gij daar iet af? Ik wist er niemendallen af.

— *Goed te weten, wel te weten*, wees er van overtuigd. T. Mee Nievejaar vertrekt hij, wel te weten. 't Is op 'ne' Vrijdag gebeurd, goed te weten. (De klemt. ligt op *goed* en *wel*).

Nie(t) beters te weten (klemt. op *beters*), ik weet niet beter, ik meen dat het zoo is. Hij is over twee jaar gestörven, nie' beters te weten.

— *Iemand ik weet nie(t) wat doen* (klemt. op *weet*), hem duchtig onder de handen nemen. Dat ek 'em kost krijgen, den deugeniet, ik dee' 'em ik weet nie' wa'.

— *God weet*, mogelijk. R. God weet is hij nie' verongelukt. Ze is misschien dood? God weet 'et!

WETLÈÈR, znw., o. — Z. WETRIEM.

WETRIEM, znw., m. — Lederen riem waarop men messen wet.

WETSTEEN, znw., m. — Z. Wrdb.

— Spr. *Da(t) kunde in 'ne(n) wetsteen knoopen*, het loopt niet hoog. De kennis die hij hêet, kunde in 'ne' wetsteen knoopen. Dat hij van mij krijgt, kan hij in 'ne' wetsteen knoopen.

WETTEN, w., o. — Wordt nogal veel gehoord voor Wedden, Fr. *parier*, vooral bij kinderen. Derfde (durft gij) wetten? Willen me is wetten?

WETTERING, znw., v. — Eene weide die zòò aangelegd is, dat zij kan bewaterd worden. (**K.**) 'En wettering aanleggen. Er is dees jaar veel hooi gewassen op de wetteringen van Mijnheer H.

WEŬBBE, ook soms **WEBBE,** znw., m. — *Van iet de(n) weŭbbe hebben*, er eenen hekel aan hebben, er eenen afschrik voor gevoelen. (**A.**) Ik moet morgen as getuigen op den tribunaal komen, 'k heb er de' weŭbbe van.

WEŬN, znw., m. — Woon, woning, Fr. *demeure, habitation*. D. B. (**K.** 'Ne schoone weŭn. Hij hêe nog geene' weŭn.

WEŬNEN, w., o. — Wonen, Fr. *demeurer*, *habiter*. (K.) (Ook in Vl.) Hij weŭnt in e schoon huis. Waar hée' ze lest geweŭnd? Hij is op den buiten komen weŭnen, omdat hij nie' gèren in de stad weŭnde.

WEŬNING, znw., v. — Woning, Fr. *demeure*, *habitation*.

WEVEN, w., o. — Niet stil zitten, weg en weer schuiven, wemelen, Hgd. *weben*, *wiebeln*. Sommige kinderen kunnen in de school nie' stilzitten, ze zitten gedurig op hun bank te weven.
— Afl. *Wever*, *geweef*.

WEVENÈÈR, znw., m. — Weduwnaar, Fr. *veuf*. Dieë man is 'ne wevenèèr. Ze is hertrouwd me' 'ne' wevenèèr.

WEVER, znw., m. — Z. Wrdb.
— Spotrijmen op den wever:

1. Daar zat 'ne wever op zijn getouw,
Hij wist nie(t) wat em weven zou;
Hij weefde van dit, hij weefde van dat
En hij weefde de hemdslip van zij(n) gat.

2. De wever had zij(n) spoelemutsken op,
Van de kikkebommedelle!
Mee e pluske der op,
En hij weefde van dit, en hij weefde van dat,
En hij weefde de hemdslip van zij(n) gat.

3. De wever had zijn patatten gehakt,
Aan iederen hörst 'ne(n) stront gekakt;
Hier 'en bitje,
Daar 'en bitje.
Wip! wip! wip!
Haar ende snaar ende wip!

WEVERSBLAREN, znw., o., mrv. — Groote weegbree, Lat. *Plantago major* L. D. B.
— Men geeft dien naam ook aan eene plant met groote bladeren, die in de weiden groeit en in de wetenschap *Rumex optusifolius* L. heet.

WEVERSKNOOP, znw., m. — Knoop gelijk de wevers leggen als zij weven. (Ook in Brab. en Vl., z. Sch.)

WEZE. Term in een kinderrijm:

Weze, weze, water,
Den hond dieë leet in 't water,
De kat die leet er bij;
't Is 'en schoon schilderij!

WEZEL, znw., m., niet v. — Fr. *belette*. J.
— Verg. *Zoo bang als 'ne wezel*.

WEZEN, znw., o. — Gelaat. Z. Wrdb.

— Spr. *Hij heeft 'en dagelijks(ch) wezen, maar 's Zondags moet hij het er ook mee doen*, wordt gezeid van iemand die noch schoon noch leelijk is.

— Het zijn. Z. Wrdb.

— *Iemand in zij(n) wezen laten*, hem gerust laten, hem laten betijen. Laat 'em maar stillekens in ze' wezen. Het is best 'ne' koppigaard maar in ze' wezen te laten, totdat hij uitgekopt is.

— *Van iet nog geen wezen hebben*, er nog onnoozel in zijn, nog niet weten hoe men iets moet aanvangen. (Ook in O.-Vl., Brab. en Limb., z. Sch.)

— Leedwezen, droefheid. Ik heb er wezen in da' ge da' kwalijk neemt. De parochianen hebben danig wezen in de dood van hunne' pastoor.

WEZENTLIJK, bw. — Wezenlijk.

WICHT, znw., o., mrv. *wichter*. — Kind, zoowel van 't mannelijk als 't vrouwelijk geslacht; knaap, meisje, vrouw. (Z.-O. der K.) (Ook in Limb.) De wichter gaan naar de school. De schoolwichter. Da' wicht is ommers nog veul te jonk om te trouwen. De wichter waren veur de deur aan 't spelen. De meester bekeef de wichter. Dat arm wicht wördt mishandeld van heure' man. Da' meisen is 'en handig wicht.

— Gemeenzaam, vriendelijk toevoegsel in de samenspraak van vrouwen. (Z.-O. der K.) Ja, wicht, wa' kan ek er aan doen. 't Is erg, wicht. Maar wicht lief, waarom hedde mij da' nie' gezeed?

WIEG, znw., v. — Fr. *berceau*.

— Spr. *In de wieg nie(t) versmacht zijn*, wordt gezeid van iemand die zeer oud is (bij zijn afsterven). (Ook in Vl.)

— *Iemand in de wieg leggen*, hem in de kleeren steken, foppen.

— Draagberrie, overdekte berrie, waarmede men zieken, gewonden of dooden naar 't gasthuis brengt, Fr. *civière*. (Ook in Brab., z. Sch.)

WIEGSCHAKEL, znw., m. — Touter, Fr. *escarpolette*.

WIEGHOUT, znw., o. — Bij landb. Houten welke men door middel van twee staanders buiten nevens den kar- of wagenbak in ijzeren hozen vestigt en van boven met haken in krammekens vastmaakt, om breeder te kunnen laden en te beletten, dat het hooi, stroo, enz. te veel op de wielen hangt.

WIEGSCHAKELEN, w., o. — Touteren, schommelen. (Beersel.)

WIEGSCHALEN, w., o. — Z. KWIKKWAKKEN.

WIEK, znw., v. — Lemmet eener lamp, Fr. *mèche*. D. B. Draait de wiek wat hooger. De wiek is te kört. De wiek afsnij(d)en.

Kil. Wiecke (fland.). i. lemmet, *ellychnium*.

WIEL, znw., o. — Draaikolk in een stroomend water, Fr. *tournant, gouffre*. (K.) In die rivier zijn gevaarlijke wielen. De zwemmer geraakten in e wiel en hij verdronk.

Kil. Wiel, kolck, wielinghe, *vortex, vertex, contorta in se aqua : gurges : profund in amne locus quo aqua circumagitur.*

— *Volgens Sch. bet. het in de prov. Antw. ook Diepe kuil achter eenen dijk, door overstrooming gevormd, en wordt in die beteekenis, ook *weel* uitgesproken.

WIEL, znw., o. -- Z. Wrdb.

— Spr. *Zòò kan 't wiel nie(t) blijven draaien,* zòò kunnen de zaken niet blijven voortgaan.

— *Op wieltjes loopen,* gemakkelijk van de hand gaan, geen tegenkanting ontmoeten. De zaak zal op wieltjes loopen.

— Rijwiel, trapwiel, Fr. *vélocipède.* (K.) Hij rijdt op e wiel. Ik heb ook e wiel gekocht. Ik heb dit ding door de boeren ook wel eens *ijzeren peerd* hooren noemen.

— Van het Fr. *vélocipède* maakt de ongeleerde buitenman *vlossepèèrd, flossepèèrd,* ja zelfs *lossepèèrd.*

WIELBOUT, znw., m. — Bij smeden. Bout met scherp oploopenden gesofreinden kop, Fr. *tige de roue.*

WIELTJESKERMIS, znw., v. — Naam eener kermis, die in September te Turnhout gevierd wordt.

WIER. — Tweede hoofdvorm van Wörren (worden).

WIEROOK, znw., m. — Z. Wdb.

In samenst. neemt dit w. geene *s* in 't N. en W. der provincie, maar in 't Z. wel. *Wierookdoos, wierooksdoos, wierookvat, wierooksvat,* enz.

WIES, znw., m. — Verkorting van Aloïs, Aloysius.

— V. Verkorting van Louiza.

WIES, znw., m. — Partij whist. T., R. (K.) Willen me 'ne' wies spelen ?

WIES, znw., v. — De twee uit een kaartspel.

WIESKAART, znw., v. — Whistkaart.

WIET, WIETER, znw., m. — Verkorting van Lodewijk (Louis) of Aloïs.

WIETAK, WIETEK, znw., m. — Een vogeltje, dat in de Wrdb. Zwartkeeltje, Fr. *traquet rubicole,* genaamd wordt, in de wetenschap *Saxicola rubicola.*

WIETER, znw., m. — Z. WIET.

WIETEREN, w., b. — Beetnemen, foppen, bedriegen. Ge zult mij nie' wieteren, manneken !

WIETEREN, w., o. — Kwetteren, kweelen, Fr. *gazouiller,* bij D. B *kwietelen.* 's Mergens vruug wieteren de zwalemen. Hoort de vogeltjes maar is wieteren ! Zingt oewe kanarievogel nu ? Hij wietert zoo 'en bitje.

— Afl. *Wieterèèr, gewieter.*

WIEWOUTER, z. w., m. — Vlinder, zomervogel, Fr. *papillon.* (A.) 'Ne schoone wiewouter. Wiewouters vangen.

— De vlinders heeten ook nog, volgens de streek, *zomervogels, schoenlappers, pepels, piepelingen, pimpels* en *dikkentèèrs.*

WIEZEN, w., o. — Whisten. T., R. (K.) Laat ons 'ne' pot wiezen. Ze hebben den heelen avend gewiesd.

WIEZEN, znw., m. — Aloysius. (Heist-op-den-Berg.)

WIEZER, znw., m. — Iemand die gewoonlijk whist speelt.

WIEZEWES, WIZZEWAAS (uitspr. *wizzewös*), znw., m. — Lichtzinnige mensch. Op zoo 'ne' wiezewös is geene' staat te maken. Dieë wiezewes verkwist den al.

— Iemand die zich niet stil kan houden, die gedurig in beweging is. Maar zit toch stil, wizzewaas!

WIGGEL, znw., m. — Het wiggelen, het bewegen bij 't gaan, bij 't wandelen, bij 't werken. Ik ben nooit stil, ik moet den heelen dag in de' wiggel zijn. Hij is heelder Zondagen op de' wiggel. Dieën ouwe vent blijft stillekes aan in de' wiggel.

— *Iemand in de(n) wiggel houd(d)en,* aan den draai houden, iemand paaien met ijdele beloften.

WIGGELÈÈR, znw., m. — Ongestadige, veranderlijke persoon. Me' zoo 'ne' wiggelèèr kunde nie' over de baan.

— Ook bij T., die, zonderling genoeg, *waggelaar* spelt, hoewel het w. *wiggelèèr* uitgesproken wordt.

WIGGELEWAGGEL(E, bw. — Sukkelachtig, waggelend. Hij ga' maar wiggelewaggele meer. Sedert dat em 'en geraaktheid gehad héét, is z'ne gank maar wiggelewaggel.

WIJD, bvw., vergr. trap *wijder* (*weddər*) en *wijer.* — Wordt schier uitsluitend gebezigd voor Ver, Fr. *loin.* (Ook in Brab., Limb., N.-Holl., Gron. en Deventer, z. Sch., B., M. en Dr.). 'En wij(d)e reis Wijd gaan. Zoo wijd as de oogen dragen. Hij zie' niet wijder alsda' zijne neus lank is. Hij is wijd van huis. Ik woon wijd van hier. Hoe wijdere loop, hoe slechtere koop.

— Bw. Nagenoeg, Fr. *à peu près.* R. Dat is wijd hetzelfde. 't Is wijd eender.

— *Wijd gezet,* bijna op. Me' geld is wijd gezet.

— *Wijd deur, wijd weg, wijd gezet,* dicht bij de dood. Hij zal nie' lank meer lèven, hij is wijd deur. Morgen vruug zal em dood zijn, want hij is wijd gezet.

— *Wijd weg,* in sluimer, dus nog niet vast genoeg in slaap om niet te hooren, hoewel onduidelijk, wat e' gezeid wordt.

WIJDDE (uitspr. *weddə*), znw., v. — Hetzelfde als Wijdte. D. B., Kil. In de wijdde. Van hier naar Amsterdam is 'en heel' wijdde.

WIJDUIT (uitspr. *wijtuit*), bw. — Veruit. Hij is wijduit den beste van den heelen hoop.

— Nagenoeg. Da' komt wijduit op 'tzelfde neer.

WIJDWEG, bw. — Verreweg. R., Kl.-Br. U daar nie' mee bemoeien is wijdweg 'et beste.

WIJF, znw., o. — De buitenlieden gebruiken nog immer dat w. om hunne echtgenoote aan te duiden en vinden daar niets onbeleefds of minachtends in. Zoo ook in N.-Br. Z. Hfft.

— Spr. *Die e wijf trouwt om 't schoon lijf, verliest het lijf en houdt het wijf. — Twee katten en één muis, twee wijven in één huis, twee honden aan één been, komen zelden overeen.*

— *Oû wijven*, soort van grauwe erwten met blauwe bloemen. (**K.**) Bij D. B. zijn *oudewijfs* een soort van bittere erwten, die men zaait tot voeder van het vee.

— Soort van groene, doorlevende koolen, ook *oû weven* geheeten.

— Raadsels :

E wijfken
Mee e rood lijfken,
E steenen hertjen
En e stertjen.
(Eene kriek.)

Vier oû wijven,
Ze grollen en ze kijven,
Ze loopen en ze hijgen
En ze kunnen malkanderen nie(t) krijgen.
(De molenroeden.)

WIJFKENSDAG, znw., m. – Z. VROUWKENSDAG.

WIJGAARD, WIJGERD, WIJGER, znw., m. — Wijngaard, druivelaar, Fr. *vigne.*

WIJL, znw., v. — *Tot tijd ter wijlen*, voorloopig, Fr. *provisoirement.* D. B. Z. TIJD.

WIJLIE, WIJLE(N, WELLIE, WELLE(N, vrnw. — Wij, Fr. *nous.* Wijlie gaan vertrekken. Me hebben wijle gedaan. Welle kunnen nie' komen. Z. IK.

WIJN, znw., m. — Fr. *vin.* Z. Wrdb.

— Spr. *Wijn op melk is goed veur elk, maar melk op wijn is venijn.*

— *Water bij zijne(n) wijn doen*, z. WATER.

— *Als de wijn is in de(n) man, is de wijsheid in de kan.*

— *'t Is 'ne wijn*, wordt gezeid van vruchten, die sappig en smakelijk zijn. As ge in die pèèr bijt, loop' 'et sap van uwen baard; 't is 'ne wijn!

— *Pèren gelijk wijn*, zoete, sappige peren. *Bier gelijk wijn*, krachtig, smakelijk bier.

WIJNACHTIG, bvw. — Veel van wijn houdende. D. B., R. Geef mij maar e glas bier, ik ben nie' wijnachtig.

— *In iet nie(t) wijs zijn*, niet weten hoe men iets zal doen, niet weten of men iets doen of laten mag. Wa' zou ek doen? Zou ek 'et koopen? Ik weet 'et nie', ik bender nie' wijs genoeg in.

— *Iemand zoo wijs laten gelijk hij is*, hem in zijne meening laten, hem geene verdere inlichtingen geven. Z. WIJSHEID.

WIJSELIJK, bw. — Kinderlijk ernstig, naïef. Hij zee da' zoo wijselijk, dat iedereen in 'ne' lach schoot.

WIJSHEID, znw., v. — Z. Wrdb.

— Spr. *De gierigheid bedriegt de wijsheid*, z. GIERIGHEID.

— *Iemand in zijn wijsheid laten*, hem in zijne meening laten, hem geene verdere inlichtingen geven. R. Ik vroeg 'em hoe ek 'et doen moest, maar hij liet mij in mijn wijsheid. — Ook *iemand zoo wijs laten als hij is*.

WIJSMAKEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Spr. *Ge kunt hem wijsmaken da(t) Christus op 'ne(n) pèreboom zit, dat Ons Heer daar op de straat te zien is, dat de kat eieren leet*, men kan hem de grootste ongerijmdheden wijsmaken.

— *Maakt dat de ganzen wijs*, z. GANS.

WIJSSTOK, znw., m. — Stokje dat men gebruikt om iets aan te wijzen. De liëkenszangers hebben eenen wijsstok, waarmede zij de tafereelen van een lied aanwijzen, die op een doek geschilderd zijn. In de scholen gebruiken de kinderen eenen wijsstok, om iets op de landkaart of op 't bord aan te wijzen.

WIJT, znw., v. — Betichting. *De wijt hebben*, beticht worden. (K.) Daar mag hier niks mispeuterd wörren, of ik heb de wijt.

— Het Oudeng. en Schotsch *wite*, *wyte* bet. *reproche*, *blâme*, z. DELF. Kil. Wijte, *incusatio*.

WIJVE(N)ZOT, znw., m. — Vrouwengek, iemand die op de vrouwen verzot is.

WIJWATER, znw., o. — Z. Wrdb.

— In sam. neemt dit w. geene *s*. Dus zegt men *wijwaterflesch*, *wijwaterkuip*, *wijwaterkwispel*, *wijwaterpot*, *wijwatervat*, enz. T., R., Kl.-Br. Nochtans, in 't Z. der Kemp., zegt men *wijwatersflesch*, *wijwatersvat*, enz.

— Spr. *'t Is wijwater, zee den duvel, en hij was de gaten uit.*

— Fig. Genever. T. (schertsend.) Ook : Pis van kleine kinderen, die nog op den arm gedragen worden of in de bussel zitten.

— Spr. *Iemand wijwater geven*, hem bestoffen, ophemelen, goedkeuren, vooral als men niet van zin is te voldoen aan eenen wensch of een verlangen, uitgedrukt door hem, dien men enkel met loftuitingen wil afschepen. (A.)

WIJWATERBÖ(R)STEL, WIJWATERKWISPEL, WIJWATERKWIPSEL, in 't Z. **WIJWATERSBÖ(R)STEL, WIJWATERSKWISPEL**, znw., m. — Wijwaterkwast, Fr. *goupillon*.

cuma, Ohgd. *willicomo*. (z. Delf.) Gij zijt altijd willekom. Ik ben daar nie' lank gebleven, omdat ek er nie' willekom was. De eerste zijn de willekomste. Ge zij' mij willekommer as hij.

— Verg. *Willekom gelijk den eersten dag in de(n) Vasten, gelijk 'nen hond in e kegelspel* (sch.)

— Znw., m. Een feestje dat men geeft, ter gelegenheid van zijne benoeming in een dorp, inz. gezeid van eenen pastoor. De pastoor geeft morgen zijne' willekom. Onze nieve pastoor zal binnen eenigte dagen zijne' willekom geven. De pastoor wacht lank om zijne' willekom te geven. (Ook in Vl., doch in ruimer opvatting. Een nieuwe bediende, zelfs een arbeider, wordt geplaagd om zijn « welkom » te geven. Werklieden geven doorgaans een « rondeken » bier of jenever. Dit gebruik was vroeger te Gent zelfs voorgeschreven in de buurtwetten voor elken nieuwen bewoner eener buurt.)

WILLEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Spr. *De(d)en we da(t) we zou(d)en, we hadden da(t) we wou(d)en.*

— *Het wilt niet gezeed zijn*, het mag niet gezeid worden. Zoo'n dingen willen nie' gezeed zijn. Zwijgt daarvan, 't wilt nie' gezeed zijn.

— *Willen hebben*, begeeren, eischen, Fr. *vouloir, exiger*. R. Ik wilde hebben da' ge mij gehoorzaamt. De meester wilt da' geklap in school nie' hebben. Hij wou hemmen da' 'k 'et dee'.

— Beweren, staande houden, Fr. *prétendre*. D. B. Ze willen hemmen dat hij naar Amerika vertrokken is. Hij wilt hebben, dat ek mijn huis te dier betaald heb.

— *Kwaad willen*, iets ernstig opnemen, iets in rechten willen vervolgen. As hij kwaad wilt, dan kunde gestraft wörren.

— Wordt gezeid van wonden of zieke ledematen, die in 't kwaad keeren. As die wond kwaad wilt, dan zulde'r veul mee afzien.

— *Het wilt zoo zijn*, 't is eene goddelijke beschikking. (Ook in Vl., z. Sch.) Hoe is 't toch meugelijk van deur zoo 'ne' kleine' val te verongelukken? Ja, 't is dat 'et zoo hee' willen zijn. Endelijk toch is den dader van die moord gevonden, 't is ofdat 'et zoo willen zijn héet.

— *Ik wil er van af zijn*, z. AF.

— Wordt gebruikt in den zin van *om te*. R. Ge moet goed oppassen, wilde geleerd wörren.

WILLEWANTEN (klemt. op *wan*), **WILDE WANTEN**, znw., v., mrv. — Jonge labboonen, die men eet met schelpen en al.

WILLEWUITEN, te Antw. ook **WILLEWUITER** (klemt. op *wui*), znw., m. — Wilde, dwaze, ruwe persoon. Dat is 'ne willewuiten van 'ne' jongen. Die meid is 'nen echte willewuiten.

WILT, 3e pers. enk. van den Teg. tijd der Aant. wijze van Willen. D. B., J, T., R., Hfft. Hij wilt nie'. Zij wilt vertrekken.

WIMP, znw., v. — Riviertje, dat zijnen oorsprong neemt ten N.-O. van Arendonk en in de Kleine Nete vloeit, een weinig ten O. van Kasterlee.

WIN, znw., m. — Wordt in 't Z.-O. der Kemp. gezeid v[illegible]or Winder, wanmolen.

— V. Ook voor Winde, Fr. *cric.*

WIND, znw., m. — Z. Wrdb.

— *De Hollandsche wind*, de noorderwind.

— Spr. *Loopende wind is staande weer*, als de wind veel dra[illegible]it, is het vast weder.

— *Die wind zaait, zal onweer maaien*, die twist stookt, zal er [illegible] de gevolgen van dragen.

— *Veul wind en weinig règen*, veel praat en weinig daad, v[illegible]eel praat of ijdel beslag en geene oorden.

— *Loopt naar de(n) wind*, loop naar den weerlicht, Fr. *allez-vo*[illegible]*us* [illegible]*is*. *en*. Men zegt ook *loopt naar den win(d), dan zijde veur den règen th*[illegible]

— *De wind van achter*, voorspoedige reis. Wordt meest spotte[illegible] gebruikt. Wel thuis, en de wind van achter! Te Antw. voegt m[illegible] er bij : *dan zeilde goed!*

— *In de(n) wind zijn*, min of meer dronken zijn. Hij was gister[illegible] avend wat in de' wind.

— *Ik vuul de(n) wind wel, al komt hij deur geen schuurde*[illegible] ik begrijp wel wat men bedoelt, al zegt men het maar met hal[illegible] woorden.

— *Stinken 'en uur boven wind*, geweldig stinken.

— *'t Is waaiende wind*, zegt men, wanneer ergens twist of oneeni[illegible]heid heerscht.

— *Op 'ne(n) wind*, op eenen oogwenk. Ik ben op 'ne' wind teru[illegible] 't Was op 'ne' wind gedaan.

— *Daar mag gee(n) windeken tegen zij(n) gat vliegen, of hij* [illegible] *ziek*, hij is zwak van gezondheid.

— *Woorden in de(n) wind*, ijdele woorden, verloren, nutteloo[illegible] woorden. Al da' ge tegen hem zegt, zijn woorden in de' wind.

— *Boven wind zijn*, fortuin gemaakt hebben.

— Men zegt dat de wind *omneer* of *omleeg* is, wanneer hij *uit* het Zuiden of Westen komt; en dat hij *omhoog* of *boven* is, wanneer hij uit het Noorden of Oosten komt.

WINDBALK, znw., m. — Bij mulders. Zware balk, in wiens midden de halssteen ligt, waarop de groote hals van de molenas ligt en draait.

WINDBERD, znw., o. — Bij mulders. Z. WINDPLANK.

WINDBERG, znw., m. — In de bouwkunde. Het bovengedeelte van eenen trap- of topgevel, dat voorbij de dakschilden schiet. D. B.

WINDBERST, znw., v. — Bij timmerl. Reet of berst in den stam van eenen boom, voortgebracht door den wind, de koude of de droogte, Fr. *fente*, *gélivure*.

WINDBLAAS, znw., v. — Windbuil, windmaker, bluffer, stoffer.

WINDBREUK, znw., v. en m. — Breuk die men gemakkelijk kan terugduwen en die — zoo men zegt — den invloed van het weder, van den wind ondergaat. 't Is 'en ongelukkig mensch, en dan hee' ze nog 'en windbreuk op den hoop toe.

WINDDROOG, bvw. — In den wind gedroogd zonder zon. D. B., R. Den boer haalt ze' koren in, as 't winddroog is.

WIN(DE), znw., v. — Windas, dommekracht, Fr. *cric.* — Bij mulders. Een windas op den steert van den molen, om de zeilen in den wind te trekken, Fr. *engin.*

WINDEI(E)R, znw., v. — Windei.

WINDER, znw., m. — Bij landb. Wanmolen, trijzelmolen, molen die met de hand gedraaid wordt en waarin men het kaf van 't graan afzondert. (K.)

WINDEREN, w., b. — Bij landb. Het kaf van het graan afzonderen door middel van den winder of wanmolen. (K.) Koren winderen. Is de haver al gewinderd?

WINDHAAR, znw., o. — Haar waarmede men matrassen en bedden opvult. 'En matras me' windhaar.

WINDHAREN, bvw. — Van windhaar. E windharen bed.

WINDPLANK, znw., v. — Bij mulders. Eene plank die langs het roeiënde op de honden met wervels vastligt. D. B. De windplanken zijn de stormplanken niet.

WINDPOKKEN, znw., v., mrv. — Hetzelfde als Wijnpokken, Fr. *varicelle.*

WINDVANGER, znw., m. — Bij smeden. De sluitval van den blaasbalg, langs waar de wind ingetrokken wordt, Fr. *âme.*

WINDVÈÈR, znw., v. — Bij timmerl. De windveren zijn planken, die men op het uiteinde van een dak nagelt om te beletten, dat de wind de pannen er zoude afwerpen. De windveren heeten ook **Oversteken.** De windveren gaan van aan den nok tot aan de platen. — Planken die men, in stee van vorsten, boven op den nok des daks nagelt, om dit tegen den wind te beschutten.

WINDVLEUGEL, znw., m. — Bij horlogemakers. Een stuk in een uurwerk, dat het slagwerk zacht doet sluiten.

WING, znw., v. — Winde, Fr. *cric.* — *Aan de wing staan*, aan de bootkraan, om ze in beweging te zetten op het teeken van iemand die naziet, of de koopwaren hoog of laag genoeg zijn. De kranen werken door de kracht van 't water, en deze beweegkracht kan tijdelijk doorgelaten of tegengehouden worden door hem, die aan de wing staat. (A.)

WINKEL, znw., m. — Z. Wrdb.

— Wordt veel gebruikt voor Werkwinkel. Fr. *atelier*. D. B. Hij werkt op 'ne' winkel. De winkel van den timmerman was gesloten.

— *Dat is mijne winkel*, dat is iets dat mij behaagt. T. Zoo e plaatsken, da' zou mijne winkel zijn.

— *Dat is in zijne(n) winkel*, dat is in zijne kaart gespeeld.

— Iets zonderlings. T. Dat is daar 'ne vieze, 'nen aardige winkel. Uit zoo 'ne' winkel kunde nie' in of uit.

— *Dat is allemaal ééne winkel*, 't zijn allemaal koeken van éénen deeg, de eene is gelijk de andere. T. Den baas en z'n knechts, 't is allemaal ééne winkel.

— Speculatie. T. Da' schrijven in de gazetten is allemaal maar 'ne winkel.

— *Zijne winkel draait hier niet*, hij heeft hier geenen bijval. Hij wier' gewaar da' zijne winkel hier nie' en draaide.

— *Den heele(n) winkel laten draaien*, huis en thuis laten varen. T.

— WINKELS, znw., m., mrv. — Z. DRAAIWINKELS. Me' winkels omgaan.

WINKELEN, w., b. — Wentelen. T., R. (K.) Hij lag daar op de' grond te winkelen.

WINKELDOCHTER, znw., v. — Z. Wrdb.

— Fig. Koopwaar, b. v. stuk stof, die in den winkel blijft liggen bij gebrek aan vraag, omdat de mode er van voorbij is, enz. 't Is uitverkoop in 't kleermagazijn, maar daar zijn veul winkeldochters bij.

***WINKELGANG**, znw., m. — « Omweg. Eenen winkelgang maken (vrijwillig eenen omweg maken). »

Sch. geeft dat w. voor de Kemp.

WINNEN, w., b. — Bij landb. Kweeken, telen, sprek. van akkervruchten. (K.) Ik kan op da' land van alles winnen. Verle(d)en jaar heb ek schoonen beet gewonnen. Hij wint bijlange zooveul nie' meer as eertijds. Hij hee' pataten gewonnen met de macht. Dieën boer wint goed op ze' land. In mijnen hof win ek veul boonen en erten.

Kil. Winnen, *colere agrum*.

— O. Aan de beterhand zijn. R., Kl.-Br. De zieken hee' sedert eenige dagen veul gewonnen.

— Men zegt ook *aan iemand winnen*, merkbare beterschap aan eenen zieke gewaarworden. Sedert dat ek 'em lest gezien heb, hem ek veel aan hem gewonnen.

— B. Fr. *gagner*. Z. Wrdb.

— *Dat is gewonnen*, dat is het beste, dat is het voordeeligste. 's Avends vruug gaan slapen is gewonnen. U eigen met geen politiek bemoeien, is gewonnen.

— *Gewonnen zijn*, gewonnen hebben in het spel. Ik ben gewonnen en gij zij' verloren.

— Spr. *Winnen en verlieren zitten in ééne(n) zak*, *winnen sta(at) bij verlieren*, bij T. en R. *winnen en verliezen zijn zuster en broer*.

— *Zoo gewonnen, zoo geronnen* (of *verteerd*).
— *Haast gewonnen, haast verteerd, als men altijd geerne smeert.*
— *Met 't fluitje gewonnen en met 't trommeltje verteerd. Kwalijk gewonnen, kwalijk verteerd.*

WINNEN, w., b. — Winden. (Z. der K.)

WINNENSLAND. znw., o. — Bij landb. Het land dat bewonnen wordt, dat men telken jare omploegt, de kanten, grachten, en wegen niet medegerekend. « As ge van e veld van 300 roei (hemelsche grootte) 230 roei winnensland aanhoudt, dan meugde kontent zijn, » zeggen de boeren. Kil. *winnende land.*

WINNING, znw., v. — Bij landb. Teelt, sprek. van akkervruchten, Fr. *culture.* (K.) Eertijds wier' hier veul boekwei gezaaid, maar nu is die winning bijkanst aan 't eind. As 'et meevallen wilt, dan is die vrucht 'en schoone winning.

— Boerderij, pachthoeve met het daarbij behoorende land, Fr. *métairie, ferme.* (Z. en Z.-O. der K.) R. (Ook in Brab., Belg. en Holl.-Limb. en 't Hag., z. Sch.) Hij weunt op 'en groote winning. Die winning wördt verkocht. Van wie is die winning ? 'En winning mee' 'en koppel pèèrden.

WINTER, znw., m. — Fr. *hiver.*

— Spr. *De winter scheedt van de(n) somer*, zegt men wanneer het in het begin der lente voor den eersten keer dondert. Z. ook MEIVISCH.

— *Hij is in de(n) winter geboren*, 't is een dief.

WINTEREIK, znw , m. — Steeneik, Lat. *Quercus sessiliflora* Sm.

WINTERFRAK, znw., m. — Winterjas.

WINTERGRAAN, znw., o. — Graan dat in den herfst gezaaid wordt. R.

WINTERJONK (uitspr. *wintərjoĭnk*), znw., o. — Kind met zeer zwak gestel. (A.)

WINTERKOREN, znw., o. — Rogge die men vóór den winter zaait. M.

WINTERLAND, znw., o. — Bij landb. Land dat in wintervoren geploegd is. Z. WINTERVOOR.

WINTERPÈÈR, znw., v. — Zeer late peer, die enkel deugt om gebakken te worden, Fr. *catillac.* T., R., Kl.-Br.

WINTERSAVOOIEN, znw., v., mrv. — Savooikoolen die vóór den winter geplant worden.

WINTERSPINAZIE, znw., m. — Spinazie, in den herfst gezaaid. T., Kl.-Br.

WINTERTERF, znw., v. — Tarwe die in den herfst gezaaid wordt.

WINTERVOOR, znw., v. — Bij landb. *E land, 'nen hof in wintervoren leggen,* vóór den winter in hooge bedden of ruggen met diepe voren omploegen of omgraven, om den grond tijdens den winter goed te laten uitvriezen.

WINTERZOTTINNEN, znw., v., mrv. — Eene blauwe hofbloem, in de wetenschap *Aster Amellus* L. genaamd, Fr. *œil du Christ.* Ook **Allerheiligenbloemen**.

WIP, znw., m., niet v. — Het wippen. Me' 'ne' wip was hij over de gracht. In twee drij wippen is hij den trap op en boven.

— Oogslag, snelle beweging, Fr. *clin d'œil,* bij D. B. *wijp.* Ik zag 'em me' 'ne' wip de deur ingaan. Ik kost nie' goed zien of 'et Frans was, ik heb 'em maar met 'ne' wip gezien. 't Is op 'ne' wip gedaan. Kil. Wip, *vibratio, agitatio tremula atque subita.*

WIP, znw., v. — Fr. *bascule, levier.* Z. Wrdb.

— Bij mulders. Balkje dat de luias doet omhoog gaan tot tegen het kamwiel des molens en het derwijze in werking doet komen.

WIP, znw., v. — Lange rechtstaande boom, waar bovenop eene ijzeren prang staat met ijzeren spillen, die houten vogels dragen, in Vl. *gaaipertse* genaamd. De wip nochtans, waar de gildebroeders van Sint-Sebastiaan eenmaal 's jaars naar schieten, heeft van boven maar eene enkele stang zonder spillen, op wier toppunt de *keuningsvogel* gevestigd is. Die den vogel afschiet, is *keuning.* De hoogste vogel van eene wip met zijspillen, heet *oppervogel.* Naar de wip schieten. 'En wip oprichten. De wip neerlaten. (Ook in Brab., z. Sch.) Z. VOGEL.

WIP, znw., v. — Spotnaam dien men geeft aan een mageren, hoogopgeschoten persoon. 'En wip van e meisken. Jan is toch 'en lange wip.

— *Schèle wip,* iemand die scheel ziet, Kil. *strabo.*

— Kinderrijm :

Lange wip, lange wap,
Van wa' maaktegij die pap?
Van wa' bloēm, van wa' mèèl,
Waarom ziedegij zoo schèèl?

Dit rijm wordt opgezegd in 't volgende meisjesspel. Aan de kruk eener deur of iets dergelijks, wordt het midden eener dikke koord vastgemaakt. Een meisje houdt de beide uiteinden vast. Op die dubbele koord gaat een ander meisje zitten als op eene hangmat en wordt alzoo over en weer gewiegd, onder het opzeggen van het bovenstaande rijm. **(A.)**

WIPBOOG, znw., m. — Handboog waarmede men naar de wip schiet, in tegenstelling van den *doelboog,* met welken men naar de doelen schiet.

WIPPEN, w., b. — Bij landb. *Pataten wippen,* de aardappelstruiken alleen uitsteken met eenen riek, zonder den grond daar rond om te graven, zoodat aardappelen, loof en onkruid ondereen liggen op het

veld. (K.) Dit wordt gedaan als de aardappelen vuil staan. Boeren die heel veel aardappelen hebben staan, laten ze soms ook wippen.

— O. Naam van zeker kaartspel.

WIPPER, znw., m. — Spotnaam voor een langen, mageren persoon. Z. WAPPER.

WIPPER, znw., m, — Die aardappelen wipt.

WIPSTUK, znw., o. — Bij horlogemakers. Knopje op den rand van een remontoir-uurwerk, waar men met den nagel van den duim op drukt, als men de wijzers wil verzetten.

WIS, znw., m., en v. — Wisch, dunne taaie boomloot, buigzame twijg, teen, Fr. *scion, laguette, brin d'osier, de saule, verge*. D. B. Kil. Wisse, *vimen*.

WIS, znw., m. — Bij blokmakers. Een zeker aantal paren blokken, die opgewist of met twee wissen aaneengeregen zijn. Er gaan 13 paar groote blokken in eenen wis. Een wis « derdeling » bevat 18 paren, terwijl een wis « halfkens » er wel 26 telt.

WIS, znw., m., niet v. — Maat om gekloven brandhout te meten. Een wis is drie voet lang en breed en vier voet hoog. 'Ne wis halfhout. Drij wissen « stek ».

Kil. Wisse houts, *fascis lignorum majorum*.

WIS, znw., m. — Men zegt van eenen hond dat hij *allemans wis* is, wanneer hij iedereen vriendschap betoont, met iedereen meeloopt, enz. — Wordt ook gezeid van een meisje, dat met alle jongens meegaat. Zij is allemans wis.

WIS, znw., v., vrklw. *Wisken*. — Verkorting van Louiza.

WIS(CH), znw., m. — Rond bundeltje stroo. (Ook in Brab., en Limb., z. Sch.) Wordt meest gebruikt in de samenstelling *stroowis(ch)*. E pèèrd wrijven me' ne' stroowis(ch). Als 't huis geschuurd is, dan leggen ze op den buiten eenen stroowisch voor de deur, opdat de binnenkomenden er hunne voeten zouden aan afkuischen.

WISHOUT, znw., o., zonder mrv. — Gekloven brandhout van boomstammen. R. (Ook in Brab., z. Sch.) Wishout stoken. De bakkers gebruiken wishout om den oven te heeten.

WISJEWOSJE, znw., o. — Iemand met een zwak, weifelend karakter. (A.)

— Stokje met een voddeken aan 't uiteinde dienende om, in vet of smout gedoopt, de pan te smeren, als men koeken bakt. (A.)

WISKEN, znw., o. — Bundeltje koper- of ijzerdraad van 20, 30 toeren, dat de borstelmakers gebruiken om borstels te trekken. E wisken draad.

WISSEL, znw., m. — Z. WESSEL.

WISSELEN, w, b. — Z. Wrdb.

— Gep. w. *Gewisseld en gedraaid*, ten volle gelijkend. (A.) D[redacted]a' kind is ze' vader gewisseld en gedraaid.

— Spr. *Nie(t) veul meer te wisselen hebben*, bijna ten onderen [redacted] of bijna dood zijn.

WISSELKIST, znw., v. — *Wisselkist hou(d)en*, meel tegen kore[redacted]en uitwisselen, zonder mulder te zijn, en voor loon een zeker gewich[redacted]ht afhouden. (K.) De winkeliers op den buiten, die in meel en bloem doe[redacted]n, houden gewoonlijk wisselkist.

WISSELRAD, znw., o. — Bij horlogemakers. In eene horlog[redacted]ge is eene spil met twee lepels (Fr. *une axe à deux palettes*), die d[redacted]e beweging regelt tusschen den slinger en het schakelrad. Het wisselra[redacted]d heet in 't Fr. *échappement* en is geenszins te verwarren met het schakelrad[redacted]d, Fr. *roue d'échappement*, *roue de rencontre*. Het wisselrad doet d[redacted]e minuutpijp twaalfmaal sneller voortgaan dan het uurrad.

WISSELTAND, znw., m. — Tand die later uitvalt, melktand[redacted]. Als een wisseltand uitvalt, dan moet men met dien tand een krui[redacted]s maken en hem achterwaarts over het hoofd werpen, zeggende:

Lieve Heer, geeft mij een beentje,
Gij krijgt een steentje.

Ofwel:

Tand, tand, gaat over 't land,
Te naaste jaar 'ne nieuwen tand.

WISSEPIK, znw., v. — Bij mandenmakers. IJzeren werktuig om wissen af te kappen.

WISSEWAAS, WISSEWES, znw, m. — Z. WIEZEWES.

WISSEWASJE, WISSEWOSJE, znw., o. — Z. WIEZEWAAS.

WIST, WISTEN, z. WEEST.

WIT, bvw. — Fr. *blanc*.

— Verg. *Zoo wit als krijt*, *als melk*, *als sneeuw*, *als ('nen) hagel*, *als zilver*.

— Grijs van haar. Verg. *Zoo wit als 'en duif*.

— Bleek, Fr. *pâle*. Verg. *Zoo wit als 'nen doek*, *als de dood*, *als 'n: muur*, *als 'ne plattekèès*.

— Fig. Zeer bevriend. T., R. 't Is wit met die twee mannen (ze zijn goede vrienden). Ge zij' nogal wit bij den börgemeester, ge moest bij hem is ten beste spreken veur mij. Hij is vandeeg wit in dat huis (hij komt er veel en wordt er goed aangetrokken). Zij niet te wit mee' oe' geburen, want veul te wit wördt later zwart. Z. ZWART.

— *Ge zult wit zijn*, het zal u slecht vergaan. Hij zal wit zijn, as em zoo iet derft doen.

— *Daar is wit op 't steentje*, er is veel kans om te gelukken.

— *Zwart op wit zetten*, teekenen, zijn handteeken zetten. R.

— *Wit geld*, zilveren geld, Fr. *monnaie d'argent*, Kil. *moneta argentea.*

— *Witten heer*, z. WITHEER.

— Spr. *'t Is altijd 'ne witte me(t) 'ne(n) swarte*, 't is nooit goed, 't is altijd te lang of te breed. (Ook in Brab., z. Sch.)

WITBÖ(R)STEL, znw., m. — Borstel om te witten, witkwast.

WITBUIKEN, znw., v., mrv. — Spaansche kersen, bonte kersen, wit en rood gekleurde kersen.

WITGAT, znw., o. — Soort van watervogel, iets grooter dan eene merel. 't Is, meen ik, een slag van Pluvier.

WITGATJE, znw., o. — Soort van zwaluw, Fr. *hirondelle des fenêtres*, Lat. *Hirundo urbica*, ook **Nonneken** genaamd. D. B.

WITGOED, znw., o. — Ongeverfde weefsels, als katoen, lijnwaad, enz. D. B., T., R. (Ook in Brab., z. Sch.)

WITGOEDWINKEL, znw., m. — Winkel waar men witgoed verkoopt.

WITHEER, znw., m. — Naam dien men geeft aan sommige kloosterlingen, die een wit habij dragen, inz. de Norbertijnen of reguliere kanunniken der orde van Premonstreit, Fr. *Norbertins*, *Prémontrés*. T., R. Ook *witten heer*.

WITLOOF, znw., o. — Loof van andijvie of suikerij, dat in den grond gelegd wordt, opdat het wit worde en als salade kunne geëten worden. T., R. Witloof van bitterpeeën of suikerij heet ook **Bitterloof**.

WITPEN, znw., v. — Duif met één of meer witte pennen in de vleugels.

WITTE, znw., m. — Lodewijk, Fr. *Louis*. (K.)

WITTE APPELTJES, znw., o., mrv. — Sneeuwbes, de vrucht van den *Symphoricarpus racemosus* Mich.

WITTEBLOĔM, WITTEBLOM, znw., v. — Zekere soort van witte aardappelen met witte bloemen, zeer geprezen om hunnen goeden smaak.

WITTEBROOD, znw., o. — Z. WITTENBROOD.

WITTEKEN, znw., o. — Naam van het *ei* in het raadsel:

Witteken witteken op den berg,
Witteken witteken af den berg;
Daar is geenen eenen timmerman,
Die witteken wittekes maken kan.

— Naam van de *vlam* in het raadsel: Witteken slaagt zwetteken (zwarteken = den ketel) tegen zij(n) getteken (gatje), dat het preutelde

WITTEKOP, znw., m. — Hoofd met wit, vlasblond haar. hee' 'ne' wittekop.

— Iemand die zulk haar heeft.

WITTEN, w., b. — Fig. Alles in huis aan stukken slaan. 't V ruzie in 't huishouwen, en de vent héet in zijn zattigheid alles ge (kapot geslagen).

— O. Gewit worden. Dieë muur wit moeilijk.

WITTE(N)BROOD, znw., o. — Wittebrood, Fr. *pain blanc.*

— Spr. *Zij(n) wittenbrood véur eten,* zijne gelukkige dagen e hebben. D. B., R. *Die zij(n) wittenbrood véur eet, moet zijn rug brood na eten.*

— Soort van grooten witachtigen appel. De wittebrooden zijn minder dan kattekoppen.

WITTIGHEID, znw , v. — Witheid, Fr. *blancheur.*

WITVOET, znw., m. — Spr. *Ievers 'ne(n) witvoet hebben de witvoet zijn,* er goed gezien worden. (**A.**)

WITZAAD, znw., o. — Gierst, Fr. *millet,* Lat. *Panicum mi ceum* L. (Ook bij T.)

WITZWING, zuw., v. — Duif met witte vleugels. De witzwin zijn vaal van kleur, doch de slagpennen zijn wit.

WIZZEWES, WIZZEWAAS, znw., m. — Z. WIEZEWE

WOCHTEN, w , b. en o. — Wachten, Fr. *attendre.* D. B. (**N.** **N.-O.** der **K.**) Ik zal oe hier wochten. Wocht 'nen oogenblik. Ik wo nie' meer, ik hem al veul te lank gewocht.

WÖDDEN, w., o. — Wordt door sommigen gezeid voor Wed

WOEI, znw., v. — Zotte streek, kuur. Ze héet heur woeien w

WOEIKEN, znw., o. — Naam, dien men eene jonge geit g om ze te roepen.

WOEKERIJ, znw., v. — Woekerhandel, Fr. *commerce usuria juiverie.*

Kil. Woeckerije, *fænus, fæneratio.*

WOĔR. — Tweede hoofdvorm van Worden. (In sommige stre der Kemp.)

WOĔRP. — Tweede hoofdvorm van Wörpen (werpen). (Id

WOĔST, ook **WUŬST,** bvw. — Z. Wrdb.

— Gep. w. *Van woest en wijd,* van wijd en zijd, Fr. *de tous c* De menschen kwamen van woest en wijd toegeloopen om da' wo te zien.

WOEWOE, tw. — Klanknabootsing van 't geblaf eens ho

— Znw., m. Hond in de kindertaal. 'k Zal de' woewoe is roe as ge nie' wijs en zijt.

WOL, znw., m., niet v. — Fr. *laine*. T., R.

— Spr. *In de(n) wol geverfd zijn*, listig, zeer slim zijn. (Ook in Limb.) Dieë kèrel is in de' wol geverfd, zijt daar zeker van.

— Spr. *Veul geschreeuw, maar weinig wol, zee den duvel, en hij schoor e verken.*

— *Ge moet schèren daar wol is*, men moet zijn voordeel zoeken, waar het te vinden is.

— *Het valt met de(n) wol*, het valt goed uit, treft goed.

— Bij timmerl. Z. ROUW.

WOLBLAD, znw., o. — Wolkruid, toortskruid, Fr. *bouillon blanc, mollaine*, Lat. *Verbascum thapsus*.

WOLF (uitspr. *wolləf*), znw., m. — Fr. *loup*.

— Verg. *Honger hebben gelijk 'ne wolf. Eten gelijk 'ne wolf.*

— Spr. *Den honger jaagt de(n) wolf uit 't bos(ch)*, nood dwingt.

— Bij landb. *De wolf in de(n) stèèrt*, eene koekwaal. De wolf in den steert is een worm, die vooral bij drachtige koeien, die slecht gevoederd zijn, in het onderste van den steert groeit en, als hij niet uitgesneden wordt, den steert slap maakt en die slapheid mededeelt aan gansch het lijf. D. B., R., G., M. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.)

— Bij smeden. De wolf in 't plaatijzer zijn blutsen, die er niet uit te krijgen zijn.

WOLFIJZER, znw., o. — Wolfsklem. D. B. Hier liggen wolfijzers en schietgewèren.

WOLFSBEET, znw., m. — Sluitappel, appel die kunstig in twee stukken met hoeken en kanten gesneden is, die wel op elkander passen.

WOLFSDARM, WOLFSDERM, znw., m. — *Ne(n) wolfsdarm hebben*, buitengewoon veel kunnen eten.

WOLGERS, znw., o. — Z. BALKGERS.

WOLK (uitspr. *wollək*), bvw. — Z. Wrdb.

— Verg. *Gelijk 'en wolk*, groot, struisch, vet, bloemig. R. 't Is e vrouwmens(ch) gelijk 'en wolk. 'En koei gelijk 'en wolk.

WOLVENBAKKES, znw., o. — Bij timmerl. Schaaf om noten te schaven. Z. NOOT.

WONDER, znw., o. — Z. Wrdb.

— M. *'t Geeft me wonder*, ik ben nieuwsgierig om te weten, Fr. *je suis curieux de savoir*. 't Geeft me is wonder ofdat hij zal komen.

— *Da(t) geeft me geene(n) wonder*, dat verwondert mij niet. Hfft. 't Geeft me geene' wonder dat dieë jongen nie' en leert, hij let ook geenen oogenblik op. Dat hij in körte jaren zoo rijk gewörren is, geeft mij geene' wonder: hij hee' geld gewonnen lijk slijk.

WONDERDIER (klemt. op *dier*), bvw. — Zeer duur. Die stof kost zes frang de' meter.... Dat is nog zoo wonderdier nie'!

WONDERWIJD (klemt. op *wijd*), bw. — Zeer ver. Die stad is *zoo wonderwijd* nie' van hier.

WOON (scherpe o), Kemp. **WEŬN,** znw., m., niet v. — Woonst, woning, Fr. *demeure, habitation.* J.

WOONEN, Kemp. **WEŬNEN,** w., o. — Wonen, Fr. *demeurer, habiter.*

— Spr. *Daar den brouwer woont, kan den bakker nie(t) woonen,* die veel drinkt, kan niet veel eten.

WOONSDAG, WOONSTAG (scherpe *o*), **WEŬNSDAG, WEŬNSTAG,** znw., m. — Woensdag, Fr. *mercredi.*

WOORD, znw., o. — Z. Wrdb.

— *Me(t) e woord gezeed,* in één woord, Fr. *en un mot.*

— Spr. *Zij(n) woord eten,* zijn woord intrekken. R. Ik zal doen wat ek zeg, ik wil me' woord nie' eten.

— *Van zij(n) woord zijn,* zijn woord houden, getrouw zijn aan zijn gegeven woord. Gij hèt mij beloofd van om twee uren te komen en ge komt om vier uren; dus, ge zij' van oe' woord nie'. Hij is 'ne man van ze' woord.

— *E groot woord hebben,* veel praat hebben, bluffen, grootspreken. Hij héet e groot woord.

— *Da(t) woord was nog nie(t) koud, of...,* het woord was nog maar nauwelijks uitgesproken. Ik zee 'em : « Zijt toch veurzichtig ! » en si ! da' woord was nog nie' koud, of hij viel uit den boom.

— *Iemand het woord uit de(n) mond stelen,* voorkomen hetgeen hij meende te zeggen. Gij steel' 'et woord uit mijne' mond (ik meende dit juist te zeggen).

— *Ge he(b)t altijd uw woorden nie(t) in de hand,* men heeft niet altijd het gepast antwoord niet bij der hand.

— *E woord van spreken hebben,* recht of reden hebben om te spreken. R. Ik geloof dat ek hier toch ook e woord van spreken heb.

— *Met twee woorden spreken,* z. TWEE. R.

— Het mrv. *woorden* bet. Twist, kwestie, gekijf. D. B., R. Zij hebben nogal dikwijls woorden ondereen. Ik heb nog nooit mee' iemand woorden gehad. Zij kregen onderwege woorden en ze begosten te vechten.

— Al die uitdrukkingen worden overal in Vlaamsch-België gebruikt.

WÖRDEN (uitspr. *wörrən*), w., o. — Z. Wrdb.

— Wordt gebruikt in den zin van Gaan of om eene daad uit te drukken, die staat te beginnen. Ik geloof dat 'et zal wörren sneeuwen. Dieën boom zal nog wel wörren wassen. As 't wördt règenen, dan kunnen me nie' uitgaan. Kind, zörgt toch da' ge wa' beter wördt leeren. Ge zult nog wel wörren werken, luierik dieë ge zijt ! Hij is later nog wörren schooien. As dieë vogel nie' wördt zingen, dan laat ek hem vliegen. Hij wier' rood zien van colère.

Z. ook D. B. en Sch.

WÖRGEN (uitspr. *wörrəgən*), w., o. — Kroppen in de keel,

wringen, sprek. van spijzen. (**Z.** der **K.**) Die patatten wörgen danig in de kèèl. Die pèren kunde nie' eten, ze wörgen te herd.

WÖRM, znw., m. — Worm, Fr. *ver*.
— Verg. *Zoo arm als 'ne wörm*, doodarm.
— *'Nen arme wörm*, een doodarme mensch.

WÖRM (uitspr. *wörrəm*), znw., v. — Bij timmerl. Een der beide, op de stijlen van een gebouw rustende horizontale balken, gelijkloopend met den nokbalk, waarop de gebintstijlen van onderen rusten; steunbalk van het gebint. bij B. *wormt* en *wurmt*.

WÖRMKRUID, znw., o. — Reinvaren, Fr. *tanaisie vulgaire*, *barbotine*, Lat. *Tanacetum vulgare*.
— Door V. D. als gewestelijk vermeld.

WÖRP (uitspr. *wörrəp*), znw., m. — Bij pottenbakkers. Maat potaarde, volgens dewelke potten gemaakt en verkocht worden. Er gaan meer of minder potten in eenen worp, naar gelang hunner grootte. Hfft.

WÖRP (uitspr. *wörrəp*), znw., m. — Bij visschers. Soort van schepnet.

WÖRPEN, w., b. — Werpen, Fr. *jeter*. Kil. *jacere*.

WÖRREN, w., o. — Worden, Fr. *devenir*, *être*.

WÖ(R)ST, znw., v. — Worst. Z. Wrdb.
— Vreesachtige, laffe persoon, onbekwame mensch. 'En wö(r)st van ne' vent. Frans is 'en wö(r)st, hij kan alles, maar 't is mee z'n tong.

WÖ(R)STENBROOD, znw., o. — Langwerpig broodje waar eene worst in gebakken is. Hfft. Wörstenbrood bakken. Het worstenbrood behoort tot de traditionneele gerechten en wordt vooral met Verloren Maandag geëten.

WÖ(R)STENHOREN, znw., m. — Blikken trechtertje om worsten te maken.

WÖ(R)STESAUS, znw., v. — Saus van worstennat.

WÖ(R)STESPIJS, znw., v. — Fijngehakt vleesch om worsten te maken.

WÖ(R)T en **WE(R)T**, znw., v. — Wrat, Fr. *verrue* (**Z.** der **K.**), bij D. B. *worte*, *warte*, bij B. *worrt*, *woort*, bij M. *waart*, bij Kil. *warte*, *werte*, *worte*, Fri. *wart*, Neders. *waarte*, Hgd. *Warze*, Noordfri. *wört*, *wart*, Oudfri. *worte*, Eng. *wart*, IJsl. *varte*, Dee. *vorte*, Ang. *weart*. 'En groote wört. Hij hee' zijn hand vol wörten. 'Ne middel tegen de werten.

WÖRTELVOOR (Kemp. ook *wöttəlvoor*, znw., v. — Bij landbouwers. Diepe en tamelijk breede voor, tusschen eenen houtkant en het land uitgegraven, om te beletten dat de wortels van het hout in den akker zouden uitschieten. (**K.**)

WÖRTEN, w., b. — Werpen, smijten, Fr. *jeter*. (**N.-O.** der K.) Me' steenen wörten.

WOUWER, znw., m. — Vijver, Fr. *étang*. (**O.** der **K.**) 'Ne diepe wouwer. Op deze' wouwer zit veul visch.

Kil. Wouwer, vijver, *vivarium, piscina*.

WOUWOU, tw. — Een woord dat men gebruikt, om het geblaf van eenen hond na te bootsen.

WRAK, bvw. — Koud, vast en vochtig, sprek. van grond. T., R. Wrakke grond. E wrak stuk land.

— Wordt ook gezeid van eene weide die zuur gras oplevert. 'E wrakke wei.

— Vast en waterachtig, sprek. van aardappelen. Wrakke patatten.

WREED, bvw.. en bw. — Fel, sterk, groot, geweldig, onstuimig. T., R. 'Ne wree(d)e wind. 't Is wreed koud. 't Hee' wreed geregend. 't Is wreed gelijk em liegen kan. 'Ne wree(d)e kerel, Fr. *un homme robuste*.

— Spr. *'t Is wreed, zee den uil, en hij bezag zij(n) jonk.*

— Straf, krachtig, bijtend. Wree(d)en azijn. Da' bier is wreed. Wree(d)e pepermunt. Wree(d)e jenevel.

— Z. ook FREED.

WREILEN, w., b. en o. — Met het lijf sterk wrijven, schuren, bij T. *vreilen*. (**Z.-O.** der **K.**) Hoe zitte daar tegen de' muur te wreilen? 'Et verken wreilt 'em tegen ze' kot. Ge zullet papier nog van de' muur wreilen.

— Sch. spelt verkeerdelijk *wrijlen*.

— Afl. *Gewreil*.

WRETSEL, znw., v. — Houten draaiwerveltje. (**Z.** der **K.**) De schapraai sluit mee e wretseltje. 'En wretsel aan 'en venster.

WREVELEN, w., b. en o. — Wrijven, schuren. (**Z.** der **K.**) Wa' zit-te doa tegen de' muur te wrevelen!

— Afl. *Wrevelèèr, gewrevel*.

WRIJF, znw., m., niet v. — Hetzelfde als Wreef in de Wrdb., het bovendeel van den voet, Fr. *cou-de-pied*. **D. B.,** T., **R.**

— Door V. D. als gewestelijk vermeld. Kil. Wrijf des voets, *suprema pars pedis*.

***WRIJLEN,** w., b. en o. — Z. WREILEN.

WRIKKELEN, WRIKKEN, w, o. — Z. FLIKKEREN.

WRINGBOOR, znw., v. — Bij smeden. Tweepuntige, vierkante handboor, dienende om gaten te verwijden, ook **Pinboor, Puntboor** geheeten, Fr. *équarrissoir, pistolet*.

WRINGEN, w., b. en o. — Z. Wrdb.

— Knellen, prangen, Fr. *pincer, serrer*. Die schoenen wringen mij geweldig

— Wroegen, pijn doen, kwellen, spijten, enkel met het onb. *het* tot onderwerp. Hfft. 't Wringt hem, dat hij nie' mag blijven. Da' ge mij nie' willen kennen hèt, is iet da' me lank gewrongen hêet. 't Wringt 'em danig dat hij nie' meer, lijk eertijds, z'ne' vrijen doen hêet.

— Tegenstand bieden bij 't gebruiken, klemmen. R. Die zaag wringt 'e'n bitje. Da' mes wringt watte.

— Met moeite aan zijnen kost geraken, tobben. Hij moet wringen om deur de wereld te geraken.

— Wrang zijn, kroppen in de keel, niet goed door de keel willen. D. B., R. Die pèren wringen vandeeg. Onrijpe mispelen wringen.

— *Tegen iemand wringen*, wrokken, zijnen wrok tegen iemand uitwerken, hem vijandig zijn. T., R. (Ook in Brab., en Vl., z. Sch.) Hij wringt tegen iedereen. Hij hee' langen tijd tegen de' pastoor gewrongen. Daar zijn mens(ch)en die altijd tegen iemand moeten wringen.

— Wordt gezeid van boomstammen, die men niet recht klieven kan, omdat de draad niet recht is en draait. Dat is 'ne schoonen boom, maar hij wringt leelijk.

— *Iemand iet wringen*, hem iets berokkenen. Ik zou wel is willen weten, wie me da' gewrongen hêet!

— *Zijn eigen gewrongen hou(d)en*, zich stil, zich koes houden, Fr. *se tenir coi*. Houd oe maar gewrongen, want daar is de « garde ».

WRINGER, znw., m. — Persoon die wrok draagt, nijdigaard. T. Hij is 'nen eerste wringer, hij wringt tegen iedereen. Mijne gebuur is 'ne wringer.

— Iemand die moeilijk zijnen kost wint, tobber. Jan is 'nen ongelukkige wringer.

— Vrucht die wringt, die niet door de keel wil. Da' zijn wringers van pèren.

— Boomstam, waarvan de draad scheef loopt, zoodat hij wringt wanneer men hem klieft. In da' bosch staan schoon' boomen veur lathout, maar daar zijn nogal veul wringers bij.

WRINGIJZER, znw., o. — Bij smeden. IJzeren werktuig, dienende om eenen tap in metaal te draaien en zoo eenen schroefdraad te trekken, Fr. *tourne-à-gauche*.

WROK, znw., m. — Z. Wrdb.

— Gep. w. *Zonder wrok of wrevel*. Ik heb 'et 'em gezeed zonder wrok of wrevel.

WRONG, znw., m., niet v. — Z. Wrdb. J.

WRONK (in 't Z. en W. *wroënk*), znw., m. — Wrok, pik, Fr. *rancune*. T. (Ook in Brab., z. Sch.) Hij hee' 'ne' wronk op mij. Kil. Wronck, *simultas*.

WRONKHALS, znw., m. — Draaihals, een vogel in de wetenschap *Yunx torquilla* genaamd.

— Ook **A(d)erspacht**.

WROOKEN, ook **WRUÊKEN**, w., b. en o. — Al wrikkende wringen, met geweld wringen, bij Oppr. *vrêken*. (K.) Wrookt zoo nie', ge zul' 'et slot nog kapot wrooken. Hij wruêkten 'et mes uit mijn hand.

— Afl. *Gewrook, gewruêk.*

Kil. heeft Wreycken wt de handen, *extorquere, eripere ex manibus.*

WRUTEN, w., b. en o. — Wroeten. Z. Wrdb. In de' grond wruten. 't Verken héet e groot gat gewruût.

— Zwoegen, hard werken. Wruten van de' morgend tot den avend.

— Gep. w. *Werken en wruten.*

WRUUT, znw., v. — Wroetster, vrouw die zich afslooft door hard te werken. 'En wruut van e wijf.

— Bij landb. Ploeg zonder rister om te diepvoren. (K.)

WRUUTBEEST, znw., v. — Kind dat niet stil wil liggen in zijn bed, dat altijd woelt en wroet. Ook een kind dat op den a…t gedragen wordt en altijd hooger wil klauteren. Onze Frans is 'en ee(r) wruutbeest, hij houdt hem geenen oogenblik stil.

WUITEN, znw., m. — Meerkol, roetaard, Fr. *geai.*

— Wilde guit, dwaze jongen of meisje. Z. WILLEWUITEN.

WULEN, w., o. — Woelen, Hgd. *wühlen*. T., Hfft. Z. Wrdb.

— Door eene menigte volk heendringen. T. Wa' wilde nu toch deur al da' volk wulen!

— Oop. Er woelig toegaan. 't Héet heel de' nacht in 't dörp gewuüld.

— In overvloed zijn, sprek. van menschen. De straten wuulden van 't volk. Daar waren zooveul mens(ch)en dat 't wuülde.

— Ook van andere zaken. Daar zijn dees jaar zooveul pèren dat 't wuült.

— B. Bij voerl. Toewringen door middel van het karzeel, den laadboom en den wuulstok. Z. WUULSTOK.

WULLE, znw., m. — Bij metsers. Vierkante ijzeren hamer met zeer kortel steel. De metsers gebruiken den wulle om gaten in de muren te slaan.

WUNDEL, znw., m. — Z. WIJNDEL.

WUUL, znw., m. — Gewoel, geraas, gedrang. T., R. Ik kan met dieë' wuul nie' om. Ik heb mijnen hoed verloren in de' wuul van 't volk. Ik was blij dat ek uit dieë' wuul uit was.

WUULHAAN, znw., m. — Naam van het peerd in een raadsel. Z. GIEPGAAP.

WUULSTOK, znw., m. — Bij voerl. Wringstok om de lading van eenen wagen vast toe te halen, Fr. *tortoir.*

WUUST, WUST, bvw. — Z. WOEST.

Z.

ZAAD, znw., o., doch m. in 't Z. der Kemp., vrklw. *zaadje* en *zaaiken*. — Z. Wrdb. (Ook m. bij T. en R.)

— Vischkuit, vischeieren, Fr. *frai*. In deze beteekenis wordt het ook m. gebruikt in 't W. der Kemp. De zaad van 'nen hèring.

— Schiethagel, gegoten loodkorrels, Fr. *dragée*. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) Me' zaad schieten. 't Geweer was mè' zaad gela(d)en.

— Knikkers of marbols, die de kinderen inzetten in eene o of ronde) op den grond geteekend; geld dat men inzet, eer men begint te spelen, Fr. *mise, enjeu*. D. B., T., Oppr., Dr., R., (Ook in Brab. en O.-Vl., z. Sch., Ieder zet ze' zaad in. Me' zaad staat in. Ze' zaad hebben, op zaad zijn, op ze' zaad staan (noch winnen noch verliezen). Boven ze' zaad zijn (winnen).

Kil. Saed, ***prima pecunia quæ confertur, ut inde lucrum fiat.***

— *Planten veur zaad, laten staan veur zaad*, iets planten of laten staan om er zaad uit te winnen. T.

— *In 't zaad doen*, bezaaien. T. Het land in 't zaad doen.

— Spr. *Zaad in 't baksken*, geld. Daar is gee' zaad meer in 't baksken.

— *Op droog zaad zitten*, geen geld meer hebben. Hij zit al lank op droog zaad.

— *'t Is zak naar zaad*, z. ZAK.

— *Kwaad zaad vergaat niet*, onkruid vergaat niet.

— *Kwaa(d) zaad strooien*, kwaad vuur stoken, twist stoken. R.

ZAADDRAGER, znw., m. — Plant die men laat opschieten om er zaad van te winnen. (Ook in Limb., z. Sch.)

ZAADLELIE, znw., v. — Eene lelie, die in de wetenschap *Lilium tigrinum* Gawl. heet.

ZAADPLANT, znw., v. — Z. ZAADDRAGER.

ZAADPUINEN, znw., v., mrv. — Soort van puinen of hondsgras, Fr. *chien-dent*, die veel zaad voortbrengen. (K.) Z. PUINEN.

ZAAG. — Tweede hoofdvorm van Zien. (**N**. en **N.-O**. der Kemp.)

ZAAG, znw., v. — Fr. *scie*.

— *'En zaag spannen*, zaniken, zagen, tot vervelens toe hetzelfde zeggen. Hij zal weer 'en zaag spannen, de zageman.

ZAAG, znw., v. — Vrouw die zanikt, die altijd hetzelfde zegt. 'En zaag van e wijf. Die Trees is toch 'en zaag!

ZAAG, znw., m. — Gezanik, vervelend gepraat. Ik ben oewe' za[illegible]g beu. Kundegij naar dieë' zaag luisteren? Er kwam geen einde aan zijn[illegible]e zaag. « Om Gods wil, Trees, laat mij toch gerust met dien *zaag* v[illegible] rijk te zijn. » (CONSCIENCE. *Het Geluk van rijk te zijn*, 6.)
— Gep. w. *Knaag en zaag*, z. KNAAG.

ZAAGACHTIG, bvw. — Zanikend, zagend. Ze spreekt op 'n[illegible] zaagachtigen toon. Zaagachtig spreken.

ZAAGBLOK, znw., m. — Stuk van eenen doorgezaagden boom[illegible] stam. Eike' zaagblokken.

ZAAGBOOM, znw., m. — Boom die bestemd is om tot be[illegible] verzaagd te worden. Eiken en masten zaagboomen.

ZAAGKLOOT, znw., m. — Zaniker, zageman.

ZAAGKONT, znw., v. — Vrouw die zanikt, zaagster.

ZAAGMACHIEN, znw., o. — Zaagmachine.
— Fig. Iemand die aanhoudend zaagt of zanikt.

ZAAGMEULEN, znw., m. — Fig. Iemand die gedurig zaagt en zanikt, zageman.

ZAAGPÈÈRD, znw., o. — Een gestel op vier pooten, waar men brandhout op zaagt.
— Bij blokmakers. Het zaagpeerd van eenen blokmaker bestaat uit een houten balksken van omtrent 2 dm. tot 2,5 dm. middellijn op 2,5 m. lengte, dat met het eene uiteinde op twee pooten staat en met het andere op den grond rust. In het balksken zijn vier gaten gemaakt, waar men een hout in steekt om den boom, als hij er op gerold is, vast te leggen.

ZAAGPIN, znw., v. — Man of vrouw die zaagt of zanikt. Zij is 'en eerste zaagpin.

ZAAGTANG, znw., v. — Vrouw die gedurig zanikt.

ZAAGTEEF, znw., v. — Persoon die geweldig zagen of zaniken kan. (Wordt zoowel op eenen man als op eene vrouw toegepast.)

ZAAIBAK, znw., m. — Houten bak, voorzien van een hengsel, dien de landbouwer aan den arm draagt, wanneer hij zaait en waar het zaaigraan in is, Fr. *semoir*.

ZAAIEN, w., b. — Z. Wrdb.
— O. Gezaaid worden. Peezaad zaait moeilijk, as er wa' wind is.

ZAAIER, znw., m. — Vrouwelijke haring.

ZAAIER, znw., m. — Die zaait.
— Spr. *'Ne zaaier is 'ne graaier* (rader).

ZAAIERIJ, znw., v. — Zaden, inz. hofzaden. M. Hij doet in zaaierij. Ik zou nog wa' zaaierij moeten koopen. Hij staa' mee' alle soorten van zaaierij op de mert.

ZAAIERS, znw., m., mrv. — Soort van aardappelen. Men onderscheidt *roó zaaiers*, *witte zaaiers* en *blauw zaaiers*.

ZAAIGRAAN, znw., o. — Graan, bestemd om gezaaid te worden, Fr. *semailles*. D. B., T., R.

ZAAIHAVER, znw., v. — Haver die bestemd is om gezaaid te worden, Fr. *semailles d'avoine*. T., R.

ZAAIKEN, znw., o. — Verklw. van Zaad, zaadje.

— Spr. *E zaaiken in 't zand is e raapken in de hand.*

ZAAIKLEED, znw., o. — Bij landb. Groote voorschoot, om uit te zaaien. D. B., R.

ZAAIKOREN, znw., o. — Rogge, bestemd om gezaaid te worden, Fr. *semailles de seigle*. T.

ZAAILINGEN, znw., m., mrv. — Uit zaad gewonnen planten, inz. gezeid van aardappelen.

ZAAITERF, znw., v. — Tarwe, bestemd om gezaaid te worden, Fr. *semailles de froment.*

ZAAIVOREN, w., b. — Bij landb. Den akker beploegen om hem te bezaaien of te beplanten. D. B. (Ook in Brab. en Oost-Vl., z. Sch.) E stuk land zaaivoren. Mergen beginnen me te zaaivoren.

ZAAK, znw., v. — Kwestie, het punt dat betwist wordt en te beslissen is, Fr. *la question*. D. B. De zaak is nu van te weten, ofdat hij plichtig is. Dat is de zaak niet.

— *Is 't zake, was 't zake*, indien, in geval. D. B., Hfft., R., Kil. (Ook in Limb., Hag. en Brab., z. Sch.) Is 't zake dat hij misdaan hèet, dan zal hij gestraft wörren. (Z. OUD., VI, 16, op *sake*.)

— Spr. *Bij de zaak zijn*, bij der hand zijn, bekwaamheid en handigheid hebben. Die meid is bij de zaak.

— *Als ieder hem moeide me(t) zijn eigen zaken, dan zou hij 't 'en ander nie(t) lastig maken.*

— *Me(t) iet* of *me(t) iemand zaken hebben*, er zich mede bemoeien (in vragende en loochende wendingen). Gij hèt daar geen zaken mee, Fr. *cela ne vous regarde pas*. Ik heb mee hem of mee heel zijn familie geen zaken. Heddegij daar zaken mee?

ZAAL, znw., v., doch m. in 't Z. der Kemp., Fr. *salle*. (Ook in Limb., Brab., Hag. en Hasp., z. Sch., T. en R.)

— Verkoopzaal der notarissen. (A.) 'En huis in de zaal brengen (het openbaar verkoopen).

ZAAL, znw., m. en v., niet o. — Zadel, Fr. *selle*. (Ook m. bij T., Jong. en G.)

ZAALRUG, znw., m. — Ingezakte rug van een peerd. Da' pèèrd hee' ne' leelijke' zaalrug.

ZAAN, znw., m., niet v. — Room van melk, Fr. *crême*. T., R.
— Bij Kram. heeft *zaan* eene gansch andere beteekenis. Kil. Saen, saene, *cremor lactis*.

ZAANBOTER, znw., v. — Roomboter, Fr. *beurre de crême*.

ZAANSTOOP, znw., m. — Stoop waar men zaan in zet.
— Verg. *'Ne kop gelijk 'ne zaanstoop*, een zeer groot en dik hoofd.

ZAANVAT, znw., o. — Houten vat met twee ooren, waar men de melk in laat runnen.

ZAAT, znw., v. — Scheepstimmerwerf, Fr. *chantier*. Hij werkt op de zaat. Te Hoboken is 'en groote zaat.

ZABBEREN, w., b. en o. — Zachtjes en aanhoudend aan iets zuigen. T., R. Melk zabberen. Zabbert toch zoo nie' aan oewe' koffie. Ajuin zabberen (een volksspel, waarin men eenen ajuin die op het water drijft, er met den mond moet uithalen.) Gij eet nie', gij zit daar maar te zabberen.
— Drinken of dunne spijs eten met het bijdenkbeeld van Afkeer verwekkend. T., R. Ik drink nie' van da' glas, daar iedereen aan gezabberd héet.
— Onp. Stofregenen. T., R. 't Héet den heelen dag gezabberd. 't Is weer aan 't zabberen. Règen' 'et buiten? Nee', 't zabbert maar watte.
— Afl. *Zabberèèr*, *gezabber*.
— In de Wrdb. bet. het Kwijlen, zeeveren, Fr. *baver*, in welke opvatting ik het hier nooit heb hooren bezigen, hoewel Sch. het opgeeft voor Brab. en Antw.

ZABBERWEÊR, znw., o. — Een weder waarbij het aanhoudend stofregent. Zoo e zabberweer is vervelend.

ZACHT, znw., b. — Z. Wrdb.
— Spr. *Zachte meesters maken stinkende wonden.*
— Z. ook ZOCHT.

ZAGEMAN, znw., m. — Iemand die verdrietig en langwijlig spreekt of altijd over hetzelfde praat; ook een die gedurig, tot vervelens toe, iets vraagt. R. Hij is 'nen oprechte zageman. Goddank! dat dieë vervelende zageman toch eindelijk afgeschoven is. Zwijgt, zageman!

ZAGEMANNEKEN. Naam van een kinderspel. Eene rij kinderen, gewoonlijk meisjes, houden malkander hand aan hand vast. Het kind dat op een der hoeken staat, steekt de hand tegen den muur. Dat op den anderen hoek geplaatst is, loopt onder die hand door, gevolgd door de gansche rij die zingt:

Één hosken (haasken)
Deur ons trosken!
Zoo schieten wij onzen vogel,
Zoo schieten wij ons konijn.
Onze vogel is geschoten,
Ons konijn leet op de plein.

Nu draait het kind, dat de hand tegen den muur hield, zich om en gaat met den rug tegen den muur staan. De rij loopt onder de handen door, die het eerste en tweede kind malkander geven; daarna onder de handen van het tweede en het derde, enz., totdat de ketting heel en gansch opgewonden is, en de kinderen tegen elkander gepakt staan. Dan geven de twee uitersten elkaar de hand, de anderen kruipen dan door en, terwijl ze allen de armen kruisens overeen bewegen en de beweging van het zagen nabootsen, klinkt het eenstemmig:

Ziege zage manneken,
Boter in e panneken,
Kèès in e potteken,
Dan is ons Mieken nog nie' zotteken.
(St. Antonius.)

ZAGEMÈÈL, znw., o. — Hetzelfde als Zaagmeel, Fr. *sciure*.

ZAGEMENT (klemt. op *ment*), znw., o. — Zageman of vrouw die zaagt. 't Is verdrietig as ge zoo e zagement in huis hèt. Zoo e zagement is ' en echt torment, zee Sus Leirs van ze' wijf.

ZAGEN, w., o. — Zaniken, verdrietig en langwijlig spreken, langdradig en vervelend praten, altijd hetzelfde zeggen. D. B., M. (Ook in Brab. en Hag., z. Sch.) Zij kan geweldig zagen. Zaagt toch zoo nie'. Zagen en klagen. Hij hèet hier wel meer as 'en uur staan zagen. As em eens aan 't zagen geraakt, dan weët em van geen uitscheên.

— Vervelend en gedurig iets vragen. D. B. Dieë jongen doet iet van zagen: nu leet hij weer aan mijn ooren te zagen om 'en horloge te meugen koopen. Hij zaagde zoolank totdat ek eindelijk meeging.

— Afl. *Zaag*, *zaagachtig*, *zagement*, *zager*, *gezaag*.

ZAGENTREKKER, znw., m. — Bij timmerl. enz. Een stuk ijzer met diepe kerven in den boord, dienstig om de tanden eener zaag in- en uit te plooien, bij D. B. *zaagtrekker*.

ZAGER, znw., m. — Z. ZAGEMAN.

ZAGEVIJL, znw., v. — Bij timmerl. Driekantige vijl, waarmede men de tanden der zagen scherpt.

ZAK, znw., m. — Z. Wrdb.

— Spr. *Twee keien in 'nen zak rammelen hard*, z. KEI.

— *Er gaan veel zeggen in 'ne(n) zak eerdat hij vol is*, men moet niet alles gelooven wat er verteld wordt.

— *Op zijne(n) zak zitten*, niet geefachtig, gierig zijn.

— *Smèren, tèren, drinken* enz. *op 'en andermans zak*, eten, drinken op een andermans kosten.

— *In de(n) zak pissen*, duur te staan komen. (A.) Het feestje van e Zondag hee' me nogal fel in de' zak gepist.

— *'t Zijn diepe zakken die nie te leeggeraken*, om veel te verteren, moet men een groot fortuin hebben.

— *De(n) leste(n) man de(n) zak opgeven*, blijven totdat al de anderen weg zijn. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.)

— *'t Is zak naar zaad*, 't is saus naar 't kommeken, de eene is niet beter dan de andere.

— *Ik steek in geene(n) zak*, ik mag me vrij onder de menschen vertoonen.

— *In zijne(n) zak schieten*, betalen. Ik heb 'nen diere' koop gedaan, ik zal in mijne' zak meugen schieten.

— *Katten in zakken koopen*, iets koopen zonder het gezien te hebben. D. B.

— *Duvels zak is nooit vol*, z. DUVEL.

— *Iemand in de(n) zak steken*, hem bedriegen. R.

— *Als ge ze allebei in 'ne(n) zak staakt, ge zoudt nie(t) weten wie bovenschudden*, ze deugen geen van beiden.

— *Zijne(n) zak beliegen*, z. BELIEGEN.

— Buik van een dier en, schertsend, van eenen mensch. 'Et pèèrd hee' pijn int zak. Hij héet daar zijne' zak goe' gevuld.

Kil. Sack, *venter*.

— Eene inhoudsmaat. Een zak graan doet 8 meukes of 2 veertelen, doch een zak aardappelen doet er maar 6. Z. ook Kil.

— *Zak*, als achtervoegsel, heeft de beteekenis van *aard* of *rik*. *Dikzak*, *goedzak*, *haarzak*, *krèètzak*, *leugenzak*, *luiszak*, *papzak*, *rotzak*, *vetzak*, enz. R.

***ZAKDOEK**, znw., m. — « *In zijnen zakdoek grijzen*, willen doen gelooven dat men grijst, Fr. *verser des larmes de crocodile.* »
Sch. geeft die spr. voor Antw.

ZAKE, znw., v. — Z. ZAAK.

ZAKGAREN, znw., o. — Dunne koord om zakken te naaien.

ZAKHAAK, znw., m. — Bij mulders. Haak waar de zak onder het malen aan vasthangt, van onder aan de meelgoot.

ZAKKEGOED, znw., o. — Grove stof, waarvan men zakken en balen maakt.

ZAKKENBAND, znw., m. — Hetzelfde als Zakband in de Wrdb.

ZAKKEPAPIER, znw., o. — Grauw papier, waarvan men zakken plakt.

ZAKLOOPEN, znw., o. — Een volksspel, waarbij men het onderlijf in eenen zak knoopt en zoo om het hardste loopt. D. B., R. Met

de kermis is 't zakloopen, staakklimmen, tornooien, ajuin zabberen, vorschen kruien en ringsteken.

ZAKNEUSDOEK, znw., m. — Zakdoek, Fr. *mouchoir*.

ZAKSTROP, znw., v. — Strop of strik, waar men de zakken aan stropt, die men met den luireep op- of nederlaat.

ZALF (uitspr. *sallef*), znw., v. — Z. Wrdb.

— Spr. *Daar is geen zalf aan te strijken*, zegt men van iemand die naar geenen raad of geene vermaningen wil luisteren, die zich niet beteren wil. Ik heb 'em gebid en gesmeekt om hier te blijven, maar daar was geen zalf aan te strijken: hij moest maar vertrekken. Aan dieën deugeniet is geen zalf te strijken.

ZALIG, bvw. — Wordt soms spottend gebruikt voor Ellendig, rampzalig, slecht. D. B., T. Daar is dieë zalige zageman weer. Ik ben blij dat ek in die zalige straat nie' meer en woon. Ge zij' 'ne zalige van mij zoolang te laten wachten.

— Ook voor Dronken. Hij is alle Zondagen zalig.

— *Zalig zijn me(t) iemand* of *me(t) iet*, er niet mee beholpen zijn. Ge zijt er zalig mee me' zoo'n horloge, die alle botten staat!

ZALIGHEID, znw., v. — Z. Wrdb.

— Spr. *Iemand zijn zaligheid geven* of *zeggen*, hem de les spellen, den bek snoeren of streng berispen. D. B, T. (Ook in Brab., z. Sch.) Ik heb 'em is goe' zijn zaligheid gegeven. Men zegt ook *iemand zijn acht zaligheden zeggen*.

ZALIGMAKER, znw., m. — Waterjuffer, Fr. *libellule*.

ZAN, znw., v., vrklw. *Zanneken*. — Verkorting van Suzanna.

— Fig. Kwezel, begijn. Ge staat daar gelijk e zanneken.

ZAND, znw., o., doch m. in 't Z. der Kemp. — Fr. *sable*. (Ook in Brab.)

— *Zand knoopen*, uiterst traag te werk gaan. (A.)

— In 't N. en W. der prov. Antwerpen verstaat men door *zand* 1° Stuifzand, rivierzand, enz.; 2° Fijn wit zand, waarmede men de vloeren der huizen bestrooit. Doch in 't Z.-O. bet. het ook Zavel, gele of roodachtige aarde, dienende om mortel te maken, kasseien te leggen, enz. Roo(d)e zand. Geelachtige zand.

— Naam dien men geeft aan sommige zandige plaatsen. Te Antwerpen is een Zand. Hij woont op 't Zand. Onder St.-Job-in-'t Goor en onder Wechelderzande is ook eene streek, die het Zand heet.

— Wordt, evenals *slijk*, soms gebruikt als bvw. in den zin van Zandig, doch enkel als gez. Laat ons 'nen andere' weg nemen, 't is hier veul te zand.

ZANDBOER, znw., m. — Zandverkooper, zandleurder.

— Spotnaam op de inwoners van Desschel. De Zandboeren van Desschel.

ZANDEKEN, znw., o. — Zandkorrel.

ZANDER, znw., m. — Alexander.

ZANDFLUITER, znw., m. — Een steltvogel, ook **Heifluiter** genaamd. Z. ald.

ZANDKNOOPER, znw., m. — Iemand die zeer traag is in zijne verrichtingen. (**A.**)

ZANDKRÈMER, znw., m. — Zandboer, een man die zand langs de huizen vent.

ZANDLEURDER, znw., m. — Z. ZANDBOER, ZANDKRÈMER.

ZANDPAPIER, znw., o. — Papier met zand belijmd, dienende om iets af te schuren.

ZANDPLOD, znw., v. — Kind dat gedurig in 't zand ligt. (**K.**) Dieë jongen is presies 'en zandplod.

ZANDSVEN, znw., o. — Naam van een groot ven, liggende op de grenzen van Brecht, Westmalle en Schilde.

ZANDTRAPPER, znw., m. — Spotnaam dien men geeft aan eenen soldaat der linietroepen. Ook **Piot** en **Snoek.**

ZANEN, w., b. — Bij landb. Afroomen, Fr. *écrémer*. Het melk zanen.

— O., met *zijn*. Roomen, Fr. *crémer*. Is 't melk nog nie' gezaand? In de' zomer zaan' 'et melk gemakkelijker as in de' winter.

ZANG, znw., v. — Bij landb. Handvol korenaren, na den oogst van den akker opgeraapt en samengebonden, Fr. *glane*, Hgd. *Sange*. D. B., T., R. (**K.**) (Ook in Limb. en Brab., z. Sch.) 'En zang koren. Zangen maken.

Kil. Sangh, sanghe, *fasciculus spicarum*.

— *Volgens Sch. zou men te Antw. *sant* zeggen (?).

— Buik. (**Z.** der **K.**) Hij hee' z'n zang goe' gevuld. Z'n zang volhemmen.

ZANK, znw., m. — Zang, Fr. *chant*.

— Spr. *Veul noten op zijne(n) zank hebben*, veel beslag maken, Fr. *faire beaucoup d'embarras*. Hij hee' veul noten op zijne' zank, dieë magere springer, maar ik zal 'em wel 'en ander deuntje leeren.

— *De(n) zank krijgen op iet*, door den lust bekropen worden, aangelokt worden om ergens aan te zitten. Ziet da' ge oe' bezaaide bedden goe' bedekt, want as de kiekens er de' zank op krijgen, dan schärren ze alles overhoop. Ik heb 'nen appelboom vast tegen de straat staan, en er hangen nogal veul appelen op, maar ik vrees dat de straatjongens er de' zank zullen op krijgen, en dan blijft er geenen enkelen op staan

ZAP, znw., o. — Hetzelfde als Sap in de Wrdb. D. B.

ZAPPIG, bvw. — Sappig. D. B.

ZAT, bvw. — Dronken, Fr. *soûl, ivre*. Z. Wrdb.

— Verg. *Zoo zat als 'en snep, als e kieken, als e verken, als e zwijn, als 'ne pataat, als 'nen hoed, als e kanon, als honderd duzend man, als 'en beest, als 'en kruk, als 'ne stront, als 'nen ou(d)e Zwitser, als 'nen heer; — zoo zat dat men geen beenen meer en kent.*

— *Zatte beest, zatte bermhertigheid, zatte kadul, zatte kul, zat kieken, zat schavijn, zat verken, zat zwijn*, namen die men eenen dronkaard geeft.

— *Zatte flesch, zat maaksel, zatte karnalie, zatte trut, zatte kont, zat schavijn, zat schandaal*, dronken wijf.

— *Zatte processie*, z. PROCESSIE.

— *Zat genoeg*, z. GENOEG.

— *Hij is altijd zat of onderwege*, nooit nuchter.

ZATLAP, znw., m. — Dronkaard, Fr. *ivrogne*. 'Nen hoop zatlappen. T., R.

— Spr. *God bewaart de zatlappen en de klein kinderen.*

ZATLAPPEN, w., o. — Slempen, zat loopen. T., R. Hij hêet den heelen dag gezatlapt.

ZATLAPPERIJ, znw., v. — Dronkenschap, slemperij. T., R.

ZATSEL, znw., o. — De hoeveelheid die men drinkt om eens dronken te zijn. T., R., Kl.-Br. Hij gaat er weer e zatsel op zetten (= hij gaat zich weer bedrinken.)

ZATTERIK, znw., m. — Dronkaard, zatlap, Fr. *ivrogne*. D. B. (Overal in Vl.-België.)

ZATTIGHEID, znw., v. — Zatheid, dronkenheid. Hij kost op zijn beenen nie' staan van zattigheid.

ZAVEL, znw., m., niet o. — Soort van zand dat uit de aarde gegraven wordt, en dient om steenwegen te kasseien, mortel te maken, enz. D. B. (Ook m. bij T., J. en R.) Zavel steken. Daar is grijze, geele en roode zavel.

— Lichte en geelachtige akkergrond. De pataten groeien gêren in lichte zavel. Zute zavel.

— Volgens Kram. en V. D. wordt het w. weinig gebruikt en beteekent bij hen Grof zand, kiezel, Fr. *gravier*.

ZAVELGROND, znw., m. — Zavelachtige akkergrond.

ZE, bvw. — Zijn. Ze vader. Ze kind. Ze moeder.

ZE, vrnw. — Wordt veel gebruikt voor Men, Fr. *on*. (Overal in Zuid-Nederl.) Ze zeggen dat em dood is. Ze bellen, Fr. *on sonne*. Ze komen vertellen dat...

ZE, ZIJ, vrnw. — Wordt in sommige streken ten Z.-W van Antwerpen, doch niet in de Kemp., gebruikt voor Zich. Dieë kèrel geneert ze niet. Hij stoort zij aan geen vermaan.

ZEBEDEÜS, znw., m. — Sul, sukkelaar, bedeesde mensch. R... (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) 'Nen onnoozele Zebedeüs. Hij stond daar gelijk 'ne Zebedeüs.

ZEE (zachte *e*), in 't Z. ook **ZÈÈ**. — Tweede hoofdvorm van Zeggen. Hfft., M.

ZEE, znw., v. — Fr. *mer*.
— Spr. *E weer ofdat de zee zou uitdroogen*, een zeer droog weder.
— *Het water loopt altijd naar de zee*, z. WATER.
— *Het water naar de zee dragen*, z. WATER.
— *Daar zal nog veel water deur de zee loopen*, z. WATER.
— *Zoo rijk als de zee diep is*, schatrijk. Z. ook WATER.
— *Daar zijn der meer in den beker verdronken als in de zee verzonken.*
— *Liever mee 'en kwaê kar op 't land* (of *op de hei*) *als mee e goe(d) schip op zee.*

ZEEGBAAR, bvw. — Eerbaar, zedig, deugdzaam, Fr. *honnête*, *modeste*, *vertueux*. (Ook in Vl. en Brab., z. Sch.) E zeegbaar meisken. Kil. Sede-baer, sed-baer, *modestus*, *moratus*.

ZEEGERS, ZEEGARS, znw., o. — Zeegras.
— Grove, gemeene tabak. Hij smoort niks as zeegers.

ZEEK. — Tweede hoofdvorm van Zeiken. Daarnevens ZEIKTE.

ZEEL (scherpe *e*), znw., o. — Dik touw, reep. 'En dik zeel. Zeelen draaien. Wind er e zeel om. (Bij V. D. bet. het Draagriem.)
— *Zeeltje springen*, touwtje springen, Fr. *sauter à la corde*.
— Spr. *Eé(n) zeel trekken*, samenspannen. Da' volk trekt allemaal eé(n) zeel. As wij allemaal éé(n) zeel trokken, ze zouwen wel moeten toegeven.
— *Zij(n) zeel nie(t) overtrekken*, zeer lui zijn. T., Kl.-Br. Hèt geen nood dat hij ze' zeel zal overtrekken!
— *Het zeel niet te lank trekken*, niet te lang aan iets bezig zijn. (Ook in Brab. en Vl., z. Sch.)

ZEELBAAN, znw., v. — Baan waar de zeeldraaier werkt.

ZEELDRAAIEN, w., o. — Touwslagen, lijndraaien, Kil. *torquere restis*.
— Spr. *Aan 't zeeldraaien zijn*, achteruitgaan, slechte zaken maken in stoffelijken zin.

ZEELDRAAIER, znw., m. — Touwslager, lijndraaier, Fr. *cordier*. Kil. *restio*.
— Verg. *Achteruitgaan gelijk de zeeldraaiers*, z. ACHTERUITGAAN.

ZEEMENIS, ZJEEMENIS, tw. — Z. SEEMENIS.

***ZEEMER**, znw., m. — Bet., volgens Sch., in de omstreken van Antw. 1° Vleier; 2° Soort van vogel.

ZEEP, znw., v. — Fr. *savon*.

— Spr. *Om zeep zijn, om zeep gaan*, ten ondere gaan, vergaan, sprek. van personen en zaken. D. B. Ze' fortuuntje zal gauw om zeep zijn. Oe' gezondheid is om zeep. 'Et land gaat om zeep. Dieë winkelier is om zeep. Ze' geld is om zeep. (Die uitdrukking wordt overal in Vl.-België en zelfs in Holl. gebruikt.)

— *Iemand schèren zonder zeep*, hem op eene listige wijze bedriegen. R. (Te Gent ook gebezigd in den zin van Bespotten.)

— *Zeep krijgen, zeep aan zijn hielen krijgen om de deur uit te schuiven, met zeep aan den buik rij(d)en*, weggejaagd, aan de deur gezet worden.

ZEEPALING, znw., m. — Zeeaal, Fr. *congre*, Lat. *Muræna conger*. D. B.

ZEEPBLAAS, znw., v. — Zeepbel, Fr. *bulle de savon*.

ZEEPBÖ(R)STEL, znw., m. — Borsteltje met lang haar, dienende om den baard in te zeepen. D. B.

ZEEPER, znw., m. — Z. ZEEPZAK.

ZEEPKINNEKEN, znw., o. — Z. KINNEKEN.

— Spr. Van een oud, mager peerd zegt men spottend : *Hij héet e zeepkinneken ingeslikt, ge kunt de banden tellen.*

ZEEPMES, znw., o. — Schertsend voor Sabel. R. De « garde » trok ze' zeepmes. — Ook **Lat** en **Slekkesteker.**

ZEEPNOOT, znw., v. — Waarschijnlijk de vrucht van den *Juglans cinerea* L.

ZEEPSCHERF, znw., v. — Plat, dun stukje zeep.

ZEEPSPAAN, znw., o. — Plat, langwerpig stuk hout, om bruine zeep te gerieven. R.

ZEEPTRIEN, znw., v. — Sloor, sulachtige vrouw. T., R., Sch. Ze stond daar gelijk 'en zeeptrien. 'En zeeptrien van e wijf.

— Bij Dr. bet. *zeepetrine* vuil wijf.

ZEEPZAK, ZEEPER, znw., m. — Soort van vasten, vetten aardappel. (Ook te Gent, z. Sch.) Da' zijn zeepzakken van patatcn. Zeepers bloëmen nie' bij 't koken.

ZEER, znw., o. — Z. Wrdb.

— *Gauw zeer gedaan zijn*, lichtgeraakt zijn. Ziet toe wa' ge tegen hem zegt, want hij is gauw zeer gedaan.

— Spoedig op zijn. 'En hesp is gauw zeer gedaan. In e groot huishouwen is 100 fr. gauw zeer gedaan.

ZEER (scherpe *e*), znw., o. — Groot blekijzer of blekspeer. (**K.**)

ZEEREN, w., b. — Eenen boom op eene zekere hoogte blekken, van zijne schors ontdoen, eer men hem velt. (**K.**) Boomen zeeren.

ZEET (zachte *e*), in 't Z. ook **ZÈÈT.** — Wordt algemeen gebruik voor Zegt, 3° pers. enk. van den Teg. tijd der Aant. wijze. Hfft.

ZEEVER, znw., m., niet o. — Fr. *bave.* Z. Wrdb. J.

— Fijne regen, motregen. D. B. Daar valt 'ne fijne zeever.

— Flauwe praat, ongerijmde klap. D. B., R. (Ook in Brab. en Limb. z. Sch.) Ik was zijne' zeever beu. 't Is allemaal zeever dieë' ge vertelt. — Zwijgt mee' oewe' *zieke' zeever!*

— Te Antw. zegt men ook *zeever in pakskens.* Al dat em vertelt is zeever in pakskens.

— O. Ledevocht, ledewater, vocht dat op het wit van versche eieren gelijkt, tusschen de gewrichten, Fr. *synovie.*

ZEEVEREN, w., o. — Flauwen praat vertellen. D. B., R. Wat héet hij daar allemaal gezeeverd? Hij staat daar te zeeveren.

— Onp. Motregenen. D. B. Het héet den heelen dag al gezeeverd.

— Gep. w. *Zeeveren en zabberen,* aanhoudend motregenen.

— Afl. *Zeeverachtig, zeeverèèr, gezeever.*

ZEEVERWEÊR, znw., o. — Een weder, waarbij het aanhoudend zeevert of motregent.

ZEEZEKEN, znw., o. — Z. DEEZEKEN.

ZEEZEKENSZALF, znw., v. — Z. MOEDERKENSZALF 1°.

ZEEZES, znw., m. — Z. DEEZES.

ZEG, znw., m. — Maar, gerucht. De zeg is dat hij gaat trouwen. Ik weet nie' of 't waar is, maar de zeg is toch zoo.

— *Zijne(n) zeg hebben,* zijne meening mogen uiten. D. B., T., R. (Ook in Brab., z. Sch.) Oû mens(ch)en moeten hunne' zeg hebben. Ik wil hier ook mijne' zeg hebben.

ZEGEL, znw., m., niet o. — Fr. *sceau, timbre.* J.

— Spr. *Daar hedde* (hebt ge) *de(n) zegel van aan uw hemd hangen,* ik geloof u niet.

ZEGELGAREN, znw., o. — Sterk bindgaren om pakken toe te binden, die men daarna verzegelt, met op het garen lakstempels te drukken.

ZEGEN, znw., m. — Z. Wrdb.

— Spr. *Zijne(n) zegen over iet geven,* er zijn oordeel over vellen, er uitspraak over doen. Wordt schertsend gezeid van iemand die zich de rol aanmatigt om iets te beslissen. D. B. Dieë moeial moet over alles z'ne' zegen geven. Nu meugen wij zwijgen, want hij héet er z'ne' zegen over gegeven.

ZEGENEN, ook **ZÈGENEN,** w., b. en o. — Z. Wrdb.

— *God zegene u,* zegt men als iemand niest.

— Eene reliquie ter vereering aan de geloovigen laten kussen. De pastoor zegende met de reliquiën van den H. Donatus. Na de mis zal

er gezegend worden met de reliquieën van den H. Bernardus. De pastoor liet zegenen van de H. Apollonia.

— *Te zegenen gaan*, eene reliquie gaan vereeren. Na de mis gingen de menschen te zegenen. Ik heb te zegenen geweest.

— Spr. *De pastoor zegent zij(n) zelven eerst*, z. PASTOOR.

ZEGEPRAAL, znw., m., niet v. — Fr. *victoire*. Z. Wrdb. J.

ZEGET, in 't Z. ook **ZÈGET**. — Samentrekking van *zeet het*, *zegt het*, 3e pers. van den tegenw. tijd der Aant. wijze. Hfft.

ZEGGE, znw., v. — Poelgras, rietgras, Lat. *Carex*.

— Spr. *Daar gaan veul zeggen in 'ne(n) zak, eerdat hij vol is*, z. ZAK.

— Vlakte waar de zegge groeit, steeds in 't mrv. Ons koei staan op de zeggen. In de Gèèls(ch)e zeggen.

ZEGGELIJK, bvw. — Kunnende gezeid worden. D. B. Wordt enkel gehoord in loochenende wendingen. Ik heb honger en dörst dat 't nie' zeggelijk en is.

ZEGGEN, w., b. — Z. Wrdb.

— *Hoe zeggen ze tegen u* of *wat zeggen ze tegen u?* hoe heet men u, welken naam geeft men u, als men u aanspreekt? D. B., R. Hoe zeggen ze bij ulie tegen da' kruid? Bij ons zeggen ze tegen 'en roodbörstje roôbaardje.

— Spr. *Iemand zijn zaligheid zeggen*, z. ZALIGHEID.

— *Zegde niks?* geeft gij geen glas ten beste, tracteert ge niet? (Ook te Kortrijk, z. Sch.)

— *Leelijk zeggen*, z. LEELIJK.

— *'t Wil(t) nie(t) gezeed zijn*, z. WILLEN.

— *'t Is wat te zeggen*, zegt men om zijn misnoegen of zijne ontmoediging over iets uit te drukken. 't Is wat te zeggen dat dieë jongen toch nie' beter leeren wil! Hij drinkt al op dat hij wint, 't is toch wat te zeggen!

— *Het goed kunnen zeggen*, welsprekend zijn, goed ter taal wezen.

— *Het is nie(t) gezeed*, het is niet zeker. T., R., M. Het is nie' gezeed dat hij vandaag komt. Het is nie' gezeed dat 'et vandaag overblijven zal.

— *Iet nie(t) kunnen zeggen zonder spreken*, iets niet mogen zeggen.

— *Daar is geen zeggen aan*, hij luistert naar geen verbod. R. Daar is gee(n) zeggen aan dieë' jongen.

— *Zeggen en doen is twee*, praten zijn geen oorden. T.

— *Van hooren zeggen komen de leugens in 't land; die veel hoort zeggen, hoort veel liegen; van hooren zeggen hoorde veul liegen.*

ZEGGENSWOORDEN, znw., o., mrv. — Woorden, beloften, enz. die niet beschreven zijn, waar geen geschrift van bestaat, in Gron., Drenthe en Oost-Friesl. *zegswoorden*, z. M. Hij hée' mij beloofd van 'en deel van de winst af te staan, maar 't zijn maar zeggenswoorden. Mè' zeggenswoorden, as er geen geschrift is, komde nie' ten rechte

ZEGVRIJ, bvw. — *Zegvrij zijn*, mogen zeggen wat men wil, zonder daarover berispt of bestraft te worden. Dronkaards zijn dikwijls zegvrij. 'Ne zot is zegvrij. Iemand aan wiens gezeg men weinig of geen belang hecht, waar men zich niet aan stoort of dien men niet durft struffen, is zegvrij.

ZEIK, znw., m. — Bij landb. Vloeibare uitwerpsels der dieren, ale, mestgier, Fr. *purin*. Zeik vuren naar 't land. Zeik mest de bemden goed.

— In gemeene taal ook voor Pis, water van menschen, Fr. *urine*.

ZEIKBAK, znw., m. — Bij landb. Bak waarin men zeik naar den akker voert.

ZEIKBOER, znw., m. — Landbouwer, die zeik aanhaalt voor zijne landerijen.

ZEIKELINGS, bw. — Tappelings. T., R. Het bloed liep zeikelings uit de wond.

ZEIKEN, w., o. — Wateren, sprek. van dieren, en, in gemeene taal, ook van menschen, Fr. *uriner*.

— In stralen ergens uitvloeien, tappelings uitloopen. Ik was zoo nat da' mijn kleeren zeikten. Het règent dat 'et zeikt, Fr. *il pleut à verse*. Regenen dat 'et dee'! Het zeek water! Oe' broëk zeikt van 't water. T.

— Wordt ook gezeid van eenen draaitol die wegrolt, wanneer hij uitgedraaid is. (K.) Ziet dieën dop is zeiken!

ZEIKER, znw., m. — Iemand die zeikt.

— Gevaarlijk peerd, dat zijne kwaadaardigheid toont door te zeiken en te slaan. R.

— Heimelijke persoon. Hij is maar 'ne zeiker. Da' meisken is 'nen eerste zeiker.

ZEIKKĀR, znw., v. — Bij landb. Kar met eenen bak, waarmede men zeik vervoert.

ZEIKNAT, bvw. — Druipnat. T., R. Hij kwam zeiknat uit de beek.

ZEIKPOMP, znw., v. — Bij landb. Pomp, waarmede men den zeik uit eenen zeikput in de zeikkar overpompt. T., R.

ZEIKPUT, znw., m. — Bij landb. Gemetselde put, waar men zeik in bewaart.

— Ook een put in den stal, waar de zeik der dieren in loopt.

ZEIKSEL, znw., o. — Hoeveelheid water, die in eens geloosd wordt, bij D. B. *zeeksel*. T., R.

ZEIKVAT, znw., o. — Bij landb. Een vat waarin men zeik naar het land voert. T., R.

ZEIL, znw., o. — Fr. *voile*.

— Spr. *E zeiltje naar de(n) wind spannen*, de huik naar den wind hangen.

ZEILEN, w., o. — Z. Wrdb.

— Dronken loopen. Ziet 'em zeilen.

— Spr. *Hij zeilt me(t) volle zeilen*, hij is dronken.

— Buitengejaagd worden. Dat em in mijn huis derft komen, hij zal zeilen!

ZEILFOOI, znw., v. — Scheepsterm. Wanneer een scheepsbevrachter met eenen schipper tot accoord komt over den prijs voor het bevrachten van eenen lichter, en die overeenkomst gebeurt in eene herberg, in tegenwoordigheid van andere schippers, dan moet de schipper die de overeenkomst sluit, al de andere tracteeren met eenen borrel of een glas bier. Dat is de *zeilfooi*. (**A.**)

ZEISEN, **ZEISEL**, in 't N. der Kemp. ook **ZEISIE** en te Antw. **ZEISEM**, znw., v. — Zeis, Fr. *faux*.

Kil. Seyssen, seynsen, seyssel, *secula*, *falx messoria*.

ZEKER, bvw. — Fr. *sûr*, *certain*.

— Verg. *Zoo zeker als goud*, *als twee en twee vier is*, *als ik hier zit*, *als ik hier staan*.

— Bw. Wanneer *zeker* zonder klemtoon gebruikt wordt, dan beteekent het Waarschijnlijk, ongetwijfeld, Fr. *sans doute*. Hij zal zeker nie' komen? Fr. *il ne viendra pas sans doute?* Ge hèt zeker iet verloren, omda' ge zoo zuükt? Waar is mijne wandelstok? Hij zal daar zeker in den hoek staan (d. i. ik meen dat hij daar in dien hoek staat, maar ik zou het niet kunnen verzekeren). — Maar als men den klemtoon op *zeker* legt, dan bet. het *certainement*. Hij is *zeker* vertrokken (d. i. het lijdt geenen twijfel dat hij vertrokken is, hij is stellig en vast vertrokken). — Ook bij D. B. en R.

— *Zeker spelen*, zeker van zijne zaak willen zijn. R. Zeker spelen is gewonnen. Om zeker te spelen, zal ek 'em börg vragen, eer ik verkoop.

— *Zeker spreken*, langzaam en op beslisten toon spreken. (Ook in N.-Holl., Zeel., Geld. en Overijs., z. B.) Hij kan zoo zeker spreken, 't is zoo 'ne zekere.

ZEKERE, znw., m. — Iemand die langzaam en op verzekerenden toon spreekt. (Ook in Brab., z. Sch.) Hij kan 'et zeggen, 't is zoo 'ne zekere in ze' spreken.

ZEKERS, bw. — Zeker, Fr. *sans doute*, *certainement*. D. B., Hfft. (Ook in Brab., z. Sch.) 't Is toch zekers nie' waar? Ge zij' zekers getrouwd?

ZELF (uitspr. *zellәf*), vrnw. — Z. Wrdb.

— *Mij (ons, u) zelven*, versterking van *mij*, *ons*, *u*. Ik schèèr me zelven. We klee(d)en ons zelven wat op en dan gaan wij uit.

— *Zij(n) (ze) zelven*, *heur zelven*, *hun (hullie) zelven*, zich zelven. Hij hée ze' zelven verdaan. Ze hee' veur niemand as veur heur zelven te zörgen. Hij maakt ze' zelven ongelukkig. Ze ging in de kerk van heur zelven. Hij lag van ze' zelven. Zoo ook **Eigen**.

— *Van zij(n) zelven gaan, vallen, zijn, liggen*, in onmacht vallen, in bezwijming zijn.

— Dikwijls wordt *zelf* versterkt door *eigen*. Hij kende zijn eigen zelven nie'. Ik schèèr mijn eigen zelven.

— *Van zelfs*, van zelf. Da' spreekt van zelfs. Hij zal van zelfs wel vertrekken. De pijn zal van zelfs wel overgaan.

— *Op zelf rijden* of *ploegen*, bij landb. Bij het ploegen de bedden en voren niet van plaats veranderen, maar ze op dezelfde plaats laten.

ZELFEND, znw., o. — Zelfkant, ongeschoren boord van wollen en andere stoffen, Fr. *lisière d'une étoffe*. Kil.

ZELLEN, w., o. — Wordt in sommige streken der Kemp. gebruikt voor Zullen. B. We zellen zien. Zelde komen? Ze zellen vertrokken zijn.

— Tw. Z. ZULLEN.

ZELLIE, ZELLE(N, vrnw. — Z. ZIJLIE.

ZELVER (uitspr. *zell*ᵊ*vər*), vrnw. — Wordt door sommigen gebezigd voor Zelf. R. Doe gij da' zelver. Hij kwam zelver. Nu zegde dat 't niet waar en is, en ge hèt 'et zelver verteld. — Het wordt hier enkel gebruikt in den nominatief.

— *Van zelver*, van zelf. Het zal van zelver beteren. Dieë jongen leert van zelver.

ZEMEL, znw., v. — Vrouw die traag en op verdrietigen toon spreekt. 'En zemel van e wijf. Ik heb allemaal schrik dat ek die zemel zien.

ZEMELACHTIG, bvw. en bw. — Zanikend. Zemelachtig spreken. 'En zemelachtige stem.

ZEMELEN, w., o. — Langzaam en de woorden rekkend en uithalend spreken, Oostfri. *sämelen*. Hfft., M., Oppr. (Ook in Brab. en Hag., z. Sch.) Hij kan geweldig zemelen. Zemelt zoo niet! Ze is weer aan 't zemelen. Ik kan die vrouw nie' goe' verdragen, omda' ze zoo zemelt. Vrglk. *semmelen*.

— Te Heist-op-den-Berg beteekent het Aanhoudend kijven. Kil. vertaalt het o. a. door *gravia ignaviter*.

— Afl. *Zemelèèr, gezemel, zemelachtig*.

ZEMELKNAUWER, ZEMELKNOOPER, znw., m. — Sammelaar, treuzelaar.

ZEMELKONT, ZEMELTRIEN, ZEMELTRIP, ZEMELTRUT, znw., v. — Vrouw die zemelt.

ZEMELZEEKER, ZEMELZEIKER, znw., m. — Sammelaar. (A.) As dieë zemelzeeker da' werk moet doen, dan kunde'r nogal lank naar wachten.

ZENDE, znw., v. — Een geschenk dat men iemand zendt, vooral van verkensvleesch. D. B. Iemand 'en zende dragen. Als de boeren een verken slachten, dragen zij eene zende naar den pastoor, den schoolmeester, enz.

Kil. Sende, *donum quod mittitur* et *visceratio*.

ZENGELEN, w., b. — Freq. van Zengen, schroeien, Fr. *roussir*. Sta zoo dicht nie' bij de stoof, ge zult oe' kleeren zengelen.
Kil. Senghelen, *ustulare*.

ZENUWBLOED (uitspr. *zenəgbloed, zeunəgbloed*), znw., o. — Kleine roode bobbeltjes, die zich op verschillende plaatsen van het lichaam vertoonen en voortdurend jeukingen veroorzaken. (A.)

ZERK (uitspr. *zärrək*, te Antw. *zärrək*), znw., m., niet v. — Grafsteen. D. B., T.

ZERP (uitspr. *zärrəp*), bvw. — Zuur. Z. Wrdb.
— Grof, niet fijn, korrelig, hard. (K.) Zerp zand (zand dat kraakt en krijscht, als men er over gaat). Zerpe patatten (grove, korrelige aardappelen). Zerp goed, zerp laken (hard laken, grove stoffen).

ZES, telw. — Spr. *Veel vijven en zessen*, z. VIJF.
— *Van zessen klèèr zijn*, gauw gereed, bij der hand, handig en bekwaam.

ZESDS, bw. — De zesde. Z. TWEEDS.

ZESKWAART, znw., m. — Stof die zes kwaart van eene el of anderhalve el breed is.

ZESKWAARTS(CH), bvw. — *Zeskwaarts(ch) goed*, stof die zes kwaart van eene el of anderhalve el breed is.

ZESPOOTER, znw., m. — Luis. Hij hee' zespooters op.

ZESTIEN, telw. — Z. Wrdb.
— Spr. *Tegen penning zestien op*, zeer fel. Drinken tegen penning zestien op. Ik moet stoken tegen penning zestien op, dat het hier zoo koud is.

ZESTIENDE, znw., m. — In 't kaartspel. Zes kaarten van dezelfde kleur die op elkander volgen. Ik heb 'ne' zestiende van troevenaas.

ZESTIEN-EN-HALVE, znw., m. — Eén frank en half. R. Hij betaalt zestien-en-halve veur zijn kosten. — Z. een rijm waar dit w. in voorkomt, onder DERVEN.

ZESTIENSTE, bvw. — Zestiende.

ZESTROPPEL, znw., m. — Tros van zes aaneengegroeide noten, kastanjiën, enz.

ZES-UREMIS, znw., v. — Mis die te 6 uren begint.

ZES-WEKENMISSEN, znw., v., mrv. — Zoo heet men missen, die, zes weken lang en eenmaal per week, voor eenen overledene gedaan worden.

ZET, znw., v. — Bij landb. en hoveniers. Plantstok, Fr. *plantoir*. D. B. Patatten, boonen, enz. planten met de zet.

ZET, znw., m. — Kwinkslag, geestig gezegde, Fr. *mot spirituel, saillie*. 'Nen aardige zet. Hij doe' soms vieze zetten.

ZETBERD, znw., m. — Bij timmerl. Een driehoekig stuk berd, dat langs twee zijner kanten in den haak en recht is. In den rechten hoek, op zekeren afstand van de twee rechte kanten, is een rond gat, dienende om 't zetberd, als 't ergens ligt, met vinger en duim op te heffen. De timmerlieden leggen het zetberd in de hoeken van hun werk, om te zien of die hoeken recht zijn.

ZETEL, znw., m. — Leunstoel, armstoel, Fr. *fauteuil*, Kil. *sedes*. In 'ne' zetel zitten. De zieke lag in z'ne' zetel.

— Bij mulders. De zetel van eenen molen bestaat uit vier dikke stukken hout, die vast aan elkander vergeerd liggen rond den standaard en, door de steekbanden ondersteund, tot stoel dienen aan de bakboomen, waarop geheel de molen rust en draait, Fr. *selle*. D. B.

ZETGIS(T, znw., m. — Bij brouwers. Droge gist, die men in 't versch gebrouwen bier doet om het te helpen drijven, Fr. *levure mère*. D. B.

ZETGOED, znw., o. — Bij landb. Aardappelen, boonen, erwten, enz., dienende om te planten. (Ook in Brab., z. Sch.) Zetgoed van pataten. Ik zou moeten boonen planten, en ik heb nog geen zetgoed.

ZETHAMER, znw., m. — Bij smeden. Een stuk verstaald ijzer met effen vlak, of waarin eene groef of een andere vorm uitgehold is, en waar men op slaat om het ijzer glad te smeden, of om den uitgeholden vorm aan een onderliggend stuk gloeiend ijzer te geven, Fr. *chasse*.

ZETTEN, w., b. — Planten, sprek. van aardappelen, boonen, echalotten, enz. R., Kil. *plantare*. Zijn oe' pataten al gezet? Beet zetten. Rond Sint-Job wörren de boonen gezet.

— Bouwen, Fr. *bâtir*, Kil. *ædificare, construere domum*. Hij hèet daar e schoon huis gezet. 'En schuur, 'ne' stal zetten.

— Stellen, voorduiden. Sint-Laurens zet de kermis te Oostmal.

— Fijn slijpen op eenen oliesteen. D. B. E schaars zetten. Ik zal oe' pennemes is op de' steen zetten.

— Verwedden. Ik zou er mijne' kop tegen willen zetten, dat 'et nie' waar is. Ik zet vijf frang tegen gij ééenen, dat 'et zòò is.

— Bij huis- en meubelschilders. Schilderen, Fr. *peindre*. 'Ne' muur in olie zetten (in olieverf schilderen). Ik zal mijn keuken in lijmverf laten zetten. 'En deur in eik zetten. Hij hèe' zijn kleerkas in noot laten zetten.

— *Zijn zinnen op iet zetten*, z. ZIN.

— *Kloëken zetten*, ze op eieren te broeden zetten. T., R. Hij zet alle jaren kloëken. Da' zijn bezondere ei(e)ren om kloëken te zetten.

— *Zijnen naam zetten*, teekenen, zijnen naam schrijven. Hij zou willen börgemeester zijn, en hij kan maar ampel zijnen naam zetten.

— *Het zetten op*, beginnen, Fr. *se mettre à*. D. B. Den dief zetten 'et op e loopen.

— *Op iet 'en borrel, 'en pint zetten*, er een borrel, eene pint op drinken. As de kooplie iet goed verkocht hebben, dan zijn ze gewoon

van daar 'en pint op te zetten. Kom, me zullen nog maar 'en borrel zetten op de' gelukkigen uitval van onze onderneming. Jan Dirks hée' weer ruzie gehad me' zijn wijf, en hij héet er 'en stijve pint op gezet.

— *Iemand op zijn plaats zetten*, hem den bek snoeren, hem tot zwijgen brengen. Die vuiltong zou is op heur plaats moeten gezet wörren.

— Wdrk. Zich verzetten, zich verweren, zich met iemand meten. Onze kater derft 'em gemakkelijk tegen den hond zetten.

— *Het weer begint hem te zetten*, het begint vast weder te worden.

— *Op iet gezet zijn*, er aan gewoon gemaakt zijn. T. Hij is zoodanig op dieë' vuile' jenevel gezet, dat hij 'em nie' laten kan.

— *Wijd gezet zijn*, z. WIJD.

ZETTER, znw., m. — Bij landb. Plantaardappel. De zetters uitrapen. Groote zetters. Veur zetters moette de schoonste pataten nemen.

ZEU, znw., v. — Ruimte tusschen twee huizen, waar de drup der daken valt. (Lier.)

ZEU, znw., v. — Z. ZOI.

— Portie, eenige handvollen kleine visch ondereen.

— Eene partij afval van rog.

ZEUKEN, znw., o. — Spr. *Geeft hem het zeuken met het meuken*, geef hem alles (gez. van iemand die nooit tevreden is, en altijd meer zou willen hebben dan men hem geeft.)

ZEUN, znw., m. — Zoon, Fr. *fils*. (**N.** en **W.** der **K.** en **A.**) **Hfft.**, B.

ZEVEN, in 't N. en W. der Kemp. **ZEUVEN**, telw. — Fr. *sept*.

— Wordt dikwijls gebruikt voor een onbepaald getal. Ik heb 'et oe wel zeven keeren gezeed (verscheidene malen). Ik heb daarveur geen zeven man noodig (geen groot getal). « Daar steekt men dan een vaan uit, wel *zeven* torens hoog. » (VAN DROOGENBROECK, *Dit zijn Zonnestralen*.)

— Spr. *Zeven jaar gewörden zijn*, weten wat men te doen en te laten heeft. Ik weet genoeg wa' mij te doen staat : ik ben ommers ook zeuven jaar gewörren.

— *Drijmaal zeven gewörden zijn*, eigenlijk : 21 jaar oud zijn ; fig. : geen kind meer zijn, weten wat men te doen heeft.

— *Me(t) zeven haasten*, zeer haastig, in groote haast. Ik heb dieën brief me' zeven haasten geschreven.

— *Daar eet ik zeven smaken van*, dat smaakt mij buitengewoon goed.

— *'t Zijn die zeven oordjes* (of *stuivers*) *niet*, dat is de ware reden niet.

— *Op zijn zeven gemakken*, heel op zijn gemak. T. Dieë luiaard doet alles op zijn zeven gemakken. Wandelt daar is op oe' zeuven gemakken naartoe.

— *Iet kwijtgeraken me(t) zeven handen*, iets heel gemakkelijk kunnen verkoopen. Ge moet die pèren nie' nemen as ge nie' en wilt, ik kan ze me' zeven handen kwijtgeraken.

ZIELEKOT, znw., o. — Wordt, te Heist-op-den-Berg en streken, gehoord voor hetgeen men elders Maziergat, Viziergat, Vizie en Vuister heet. Z. VUISTER.

ZIELELOF, znw., o. — Het lof gedurende de octave van Al zielen.

ZIELENBROOD, znw., o. — Het brood (de broodjes), dat wijdt in de kerk op Sint-Huibrechtsdag, daags na Allerzielen. (A.) *zielenbroôken*.

— Volgens DE REINSBERG-DÜRINGSFELD, *Calendrier belge*, II, bakte men te Antwerpen, op Allerzielendag, broodjes van zeer fijne, bloem, met veel saffraan in, om er eene gele kleur aan te geven, verbeelding van de vlammen des Vagevuurs. Die broodjes werden *zie broôkens* geheeten.

ZIELENBROÔKEN (uitspr. *zielənbroeikən*), znw., o. — Z. ZIEL BROOD.

ZIELENOCTAAF, znw., o. — Octaaf van Allerzielen. Sch., Gedureude het zielenoctaaf is het alle dagen lof.

ZIELHOND, znw., m. — Zielverkooper, makelaar die vrijwilli aanwerft of opkoopt voor 't leger, of plaatsvervangers bezorgt aan dege die eenen man willen koopen. Z. MAN.

ZIELMIS, znw., v. — Z. Wrdb.

— Spr. *Zijnen buik 'en zielmis (laten) doen*, z. BUIK. R.

ZIELSTUK, znw., o. — Bij beenhouwers. Lendestuk van geslacht dier, Fr. *filet*.

ZIELTJE, znw., o. — Huig, lelletje der keel, Fr. *luette*. D kinderen zeggen: « Ik heb 'et topke van me' zieltje verbrand », als hetgeen zij gedronken hebben, te heet was.

ZIELTJESKOĔK, znw., m. — Schoon gebakken pannekoek, de eerste koek die gereed is, als men koeken bakt. (A.)

— Ook de pannekoek die eertijds werd gebakken ter intentie van de dooden, en weggegeven of opgeëten werd. Wanneer hij gebakken was, werd door de huisgenooten gezamenlijk een vaderons gebeden voor de geloovige zielen, waarna de koek in zooveel stukken gesneden werd, als er deelgenooten waren. (A.)

ZIELTJESMIS, znw., v. — Mis voor een overleden kind beneden de zeven jaar. Ook **Engeltjesmis**.

ZIEN, w., b. — Z. Wrdb.

— In plaats van *ik zie*, zeggen wij altijd *ik zien*.

— Spr. *Daar staan zien gelijk 'nen hond op 'en zieke koei, gelijk 'en hin op 'ne(n) pier*, onnoozel, verwonderd staan te kijken.

— *Staan zien*, verwonderd zijn. Hij zal staan zien, as em die tijding verneemt. Ik stond er van te zien, as ek hoorde zeggen dat hij dood was. Ge moet er nie' van staan zien, dat hij vandaag of morgen komt.

— *Zien op*, er nauw op uit zijn, uit gierigheid. D. B., T. Hij ziet op 'ne' cent. Ik zien op geene' frang. As ge iet wilt koopen da' goed is, dan meugde op geen vijf frang zien.

— *Zien te*, trachten, Fr. *faire en sorte que*. D. B., T. Ik zal mijne' kost zien te winnen. Ge moest zien te trouwen. Ik zal zien dat ek tegen 't jaar 'en ander pèèrd koop.

— *Het in iet of in iemand gezien hebben*, liefhebber zijn van iets of iemand. Hij heget in de bloemen gezien. Mijne vriend heget in de boeken gezien. Dieë jongen heget in de meiskens gezien.

— *Geene(n) steek* of *geen hand veur zijne oogen sien*, volstrekt niets zien.

— *Veur iet gezien zijn*, verplicht zijn het te betalen. T., R. As ek da' tijdschrift neem, dan ben ek weeral veur vijf frang gezien.

— *Iemand zien komen*, z. KOMEN.

— *Deezeken laten zien*, z. DEEZEKEN.

— *Nie(t) zien naar*, iemand niet ontzien. R. Hij zie' naar God of ze' gebod.

— *Deur 'nen dooven bril zien*, niet klaar zien in eene zaak.

— *Er twee veur één zien*, scheel zien. R.

— *Iet ten oogen uit zien*, z. OOG.

— *Deur geene andere oogen zien als...* Z. OOG.

— *Dat zullen we zien, zee den blinde.* (scherts.)

— *'k Wens(ch)te da(t) 'k het zag, da(t) se in de kerk dansten, zee den blinde*, wordt gezeid bij 't uiten van eenen wensch, die niet kan verwezenlijkt worden.

— *Leelijk zien, vuil zien*, er kwaad, gestoord uitzien.

— *Gruun zien*, z. GRUUN.

— *Wit zien*, z. WIT.

— *Veur 'en deerlijk* of *veur e nooselijk zien*, voor eene kleinigheid, Fr. *à vil prix*. Z. DEERLIJK en NOOSELIJK.

— Voorzien. Ik zien da' ventje nie' lank meer lèven. Ik zien 'em nie' oud wörren (ik geloof niet dat hij oud worden zal.) Ik zien 'em daar nie' lank woonen (ik voorzie dat hij daar niet lang wonen zal).

— Wordt gebruikt als koppelwoord, wanneer het gezegde een hoedanigheidswoord is, dat eene kleur uitdrukt. Goud zie' geel en zilver zie' wit. Den boom zag zwart van de kraaien. De pot verwijt de' ketel dat hij zwart ziet. Die appelen zien rood.

ZIEN, znw., v. — Verkorting van Regina en Josina.

ZIENBUIS, znw., v. — Verrekijker, Fr. *télescope*.

ZIENELIJK, bvw. — *Nie(t) zienelijk*, niet om aan te zien, afzichtelijk. Hij had z'n heel gezicht vol roven en puisten, hij was nie' zienelijk.

ZIJ, znw., v. — Wijfje van de kwakkel of de patrijs. (K.)

ZIJ, znw., m., niet v. — Fr. *soie*. T., R.
— Verg. *Zoo zacht als zij, als e zijken*.

ZIJ, znw., v. — Zijde spek. R. Ik heb twee zij(d)en gekocht.

ZIJ, bvw. — Zijn. (Z. SPRAAKKUNST.) Zij vader. Zij kind. Zij ge
— Vrnw. Z. ZE.

ZIJBEUK, znw., m. — Beuk nevens den middenbeuk in ee
kerk, Fr. *nef latérale, bas-côté*. D. B.

ZIJ(D)E(N) LINT, znw., o. — Grassoort met witgroen gestreept
bladeren, die men als sieraad in de hoven plant, Lat. *Baldingera arund-
nacea* en *Baldingera picta* Dmrt., bij D. B. *Phalaris picta* of *variegata*

ZIJG, znw., v. — Melkzeef, melkteems, Fr. *couloir*, bij D. B. *zi*
en bij R. *zij(g)*. — Bij ons wordt de *g* altijd uitgesproken, evenals
in *zijgen*.
Kil. Sijghe, *colum qualus*.

ZIJGEN, w., o., met *zijn*. — Wordt gezeid van stoffen, waarvan
het weefsel zeer onsterk is, zoodat de draden breken en uiteenrafelen
bij het dragen.

ZIJGET. — Samentrekking van *zijt het*. Gij zijget.

ZIJHAMER, znw., m. — Bij smeden. Hamer die de tweede
man slaat bij het smeden, Fr. *marteau de traverse*.

ZIJLIE, ZIJLE(N, ZELLIE, ZELLE(N, ZÖLLIE, ZÖLLE(N, vrnw. — Zij, Fr. *ils*. Waar zijn zijlie? Ze hebben zellen 't wel geweten. Z. HIJ.

ZIJN, w., o. — Z. Wrdb.

— In plaats van *ik ben*, zegt men in de Kemp. veel *ik zijn*. D. B. In stede van *gij zijt*, *wij* en *zij zijn*, gebruiken velen *gij be(n)t*, *wij* en *zij ben*.

— In plaats van *ik was*, hoort men in sommige streken *ik waar*.

— In stede van *gij waart*, *wij* en *zij waren* zegt men in 't Z. en O. der Kemp. *gij weèrt*, *wij* en *zij wèren*.

— *Zijn* wordt meer met *hebben* dan met *zijn* vervoegd. Zoo is 't in geheel Zuid-Nederland en zelfs in N.- en Z.-Holl. en Groningen (z. B., Oppr. en M.), alsmede in 't Engelsch, 't Deensch en 't Zweedsch. Bij de Ouden vindt men altijd *zijn* met *hebben* vervoegd. « Drie jaer *haddi* here *gewesen* ». (VAN MAERLANT, *Spieg. hist.* I, II, XIII, 34.) « Daer si *gheweest hadde* nonne. » *Beatrijs*, v. 559). « Al *haddic ghesijn* noch so lanc, ic en hadde niet vonden gront. (*Reis van Sinte-Brandaen*, v. 166)

— Verscheidene verleden deelw., die in de algemeene taal met *hebben* voorkomen, worden vervoegd met *zijn*. Zijde nog nie' uitgeklapt? — uitgekopt? — uitgeraasd? — uitgeschreeuwd? — uitgegeven? — uit gerust? — uitgezongen? enz. Ik ben nog nie' aangesmoord. De voerman was nog nie' ingespannen. Ook eenige onp. ww. kunnen met *zijn* vervoegd worden. 't Is dezen nacht gevrozen. 't Was deze' morgend gesneeuwd.

— Soms wordt het werkw. *zijn* herhaald. Ge zij' 'nen deugeniet, zijde! 't Is 'ne schelm is 't.

— *Er aan zijn*, z. AAN.

— *Er af zijn*, z. AF.

— *Er boven op zijn, boven Jan zijn*, z. BOVEN.

— *Er in zijn*, iets vast gelooven. Ik bender in, da' Jan z'n houwelijk nie' voortgaat.

— *Er hoog in zijn*, iets met veel overtuiging gelooven.

— Een ongunstig nummer in de militieloting getrokken hebben. Sus is er in, hij zal moeten soldaat wörren.

— *Er uit zijn*, een goed nummer getrokken hebben.

— Uit de moeilijkheid zijn, goed gevaren zijn. Hij heet 'en goei erfenis gedaan, nu is em er uit.

— *Op school zijn*, in eene kostschool zijn.

— *Op stiel zijn, op 't kleermaken*, enz. *zijn*, een ambacht leeren.

— *Er op zijn*, z. OP.

— *Zòò zijn*, zwanger zijn. R.

— *Er willen van af zijn*, z. AF.

— *Er deur zijn*, z. DEUR.

— *Zijn veur*, genegen zijn voor. D. B. Ik ben veur geene' koffie. Zijde gij veur visch? Hij is geweldig veur 't lezen (hij leest geerne).

— *(En) waar zijn*, het is waar. Dient tot sterke bevestiging, als men iets verteld heeft, dat ongelooflijk voorkomt. Hij ging weg en weer te voet naar Antwerpen, zonder onderwegen ievers binnen te gaan. En waar zijn!

— *Niet goed bij de(n) zijne zijn*, zijn volle verstand niet hebben. D. B.

— *Zijn* wordt eigenaardig gebruikt in den 2ᵉ pers. der Gebiedende wijze. « Moeder, krijg ik den appel dieë daar op 't schap leet? » — « Nè! zijt 'em dan maar, zageman! » Daar, Frans, zij 'ne' frang, ge meugt wel iet hebben veur oe' moeite. Zijt dieën boek, me' kind, 't is oewe prijs. Zij gij dieën boterham maar, Mieken, ik zal veur Janneken 'nen andere' snij(d)en.

In die uitdrukkingen beteekent *zijt* zooveel als Daar, neem aan, Fr. *tenez*.

— *Hij hee(f)t er geweest*, hij is dood.

— *Wa(t) zou het, wa(t) zou hij, wa(t) zou ze, wa(t) zoude (zoudt gij), wa(t) zou(d)en me, wa(t) zou(d)en ze!* Wordt met onderdrukking van het werkw., dat uit de voorgaande zinssnede op te vatten is, dikwijls gebruikt om uit te drukken, dat iets is of niet is. 't Beteekent zooveel als *verre van daar, bijlange niet*. D. B. Het zal te nacht vriezen. *Antw.* Wa' zou 'et! Hij zal weer nie' komen. *Antw.* Wa' zou em! Ze kunnen onmeugelijk hunne' kost winnen. *Antw.* Wa' zouwen ze!

— *Nie(t) veel van eten, drinken, zeggen, enz. zijn*, niet gewoon zijn veel te eten, te drinken, te zeggen. R.

— *Iemand laten zijn*, hem gerust laten. R. Laat dieë' koppigaard maar zijn. — Ook *iemand in zijn wezen laten*.

— Wordt gebruikt voor *antwoorden*, in deze en dergelijke zinnen. As ik 'em sprak van te betalen, dan was 'et altijd: ik heb gee' geld. Sommige kinderen letten nooit nie' op en, as de meester hun dan ondervraagt, dan is 't: ik kan 'et nie'. R.

ZIJN, bvw. — Z. Wrdb.

— Te St-Antonius ook *zen* (heldere *e*) uitgesproken. Ik kan zennen naam nie' komen. Dees huis is 'et zen. Heeft *zijn* den nad niet, dan wordt het toonloos uitgesproken. Ze geld. Z'n kamer. Z'nen b

— Znw., o. Spr. *Iemand het zijn geven,* hem streng berispen bekijven.

— *Iemand in 't zijn laten,* hem zijne overtuiging laten, zich ni bemoeien met zijne godsdienstige of politieke opinie.

— *Ieder 't zijn, dan hee(f)t de kwa(d)e* (of *den duvel*) *niks.*

— *Hij is nie(t) goed bij de(n) zijnen,* hij heeft zijn volle verstand nie

ZIJSLAG, znw., m. — Speelterm. Slag in de zijde met de vlakk hand, dien men geeft aan hem die staat, terwijl men over 't lijfke springt. (**A.**)

ZIJSPEK, znw., o. — Het spek van de zijden van een zwijn. Het zijspek is dikker en vetter als het buikspek.

ZIJSPIL, znw., v. — Dikke tak van eenen boom, ter onderscheiding van de *topspil.* D. B. Z. SPIL.

ZIJVOGEL, znw., m. — Z. onder VOGEL.

ZIKKEL, in 't N. der Kemp. ook **ZICHEL,** znw., v. — Hetzelfde als Sikkel in de Wrdb., Fr. *faucille.* D. B.

ZIKKELEN, w., b. — Afsnijden met de zikkel. (**K.**) Gers zikkelen. Voeier zikkelen.

— O. Met een bot mes snijden. (**K.**) Hoe zitte daar te zikkelen, neemt 'en ander mes!

ZIKSEN, ZIKSIE, ZWIKSEN, ZWIKSIE, ZWIKSEL, znw., v. — Putwip, boom of balk die met zijn midden ligt en rust op eene ijzeren spil, welke door de twee armen van den putmik steekt, ook **Putligger** genaamd. (**K.**)

— In sommige streken geeft men dien naam, niet aan den putligger, maar aan den stok die er aan bevestigd is, en dient om den emmer in den bornput op en neer te laten.

Kil. Sicksene, *tollenon.*

ZIKZAK, znw., m. — Waadbare plaats, groote plas water, ondiepte in het midden eener aardebaan of aarden rijweg. (**N. en W. der K.**), in 't **Z.** der Kemp. **Gewad** genaamd.

ZIL, znw., v. — Landmaat ter grootte van 100 roeden, het derde van een bunder (**Z.** der **K.**) Sch., T., R., Hfft. Twee zillen koren. 'En zil land.

Kil. Sille lands. j. loopen, hondert roeden, *quadrans jugeri.*

ZILT, znw., o. — Eene huidziekte, in 't Fr. *eczema.* Hij heget (heeft het) zilt.

ZILT, ZILTIG, bvw. — Z. Wrdb.

— Vochtig, klam, sprek. van muren en huizen. Ne ziltige muur. E ziltig huis. In 'en kamer daar 't zoo zilt is, meugde nie' slapen.

ZILTIGHEID, znw., v. — Vochtigheid, klamheid. De ziltigheid van de muren.

ZILVERDEEN (zachte *e*), znw., m. — Z. ZILVERMAST.

ZILVEREN, bvw. — Z. Wrdb.

— Spr. *Daar liggen zilveren balken in zijn huis*, 't is belast, er staat eene hypotheek op. (A.)

— Elders *papieren balken*.

ZILVERLING, znw., m. — Soort van kleinen witachtigen appel, bij Sch. *zilvering*.

ZILVERMAST, znw., m. — Soort van den, waarvan de naalden langs den achterkant wit zijn, Lat. *Abies pectinata* D. C.

— Sommigen geven dien naam ook aan den *Pinus Strobus* M., Fr. *pin Weymouth*, *pin blanc*.

ZIN, znw., m. — Z. Wrdb.

— Spr. *Zijn zinnen op iet zetten*, er zich op toeleggen. D. B., T., R. Hij hee' zijn zinnen op 'et muziek gezet. Dieë jongen zet zijn zinnen op het teekenen.

— *Zijn zinnen op iemand zetten*, er naar verlangen. Hij hee' z'n zinnen op da' meisken gezet, hij zou der gèren mee trouwen.

— *Hersenen en zinnen verlieren*, z. HERSENEN.

— *Kwa(d)e zinnen hebben*, slecht geluimd, kwalijk gezind zijn.

— *Kwa(d)e zinnen hebben in* of *op iet*, er kwaden moed op hebben. Ik heb maar kwaê zinnen in 't weer, 't kan gemakkelijk 'en heel'week règenen.

— *Ge zoudt er kranke zinnen van krijgen*, men zou er zijn verstand van verliezen.

— *Zooveel zinnen hebben als 'ne gernaat pooten*, z. GERNAAT.

— *Ijl beurzen, ijl zinnen*, z. IJL.

— *Van zin*, van zins, voornemens. Hij is van zin van te vertrekken. Ik ben nie' van zin van naar z'n pijpen te dansen.

ZINGEN, w., b. en o. — Z. Wrdb.

— Verg. *Zingen gelijk 'ne nachtegaal, gelijk 'en lijster, gelijk 'en air, gelijk 'ne kreaal.* (z. KREAAL.) *Zingen gelijk de boerekinderen doen als ze grijzen, zingen gelijk 'nen boer die tandpijn he(f)t*, weenen.

— *Zingende mis*, mis die gezongen wordt, Fr. *messe chantante*. D. B.

— Ronken, gonzen, ruischen. D. B. Het water zingt in de' moor. De muggen zingen.

— Tuiten. Mijn ooren zingen.

— Spr. *Wa(t) nu gezongen, zee de köster, en de kerk stond in brand*, wat ru aangevangen in deze netelige zaak? T. — Men hoort ook: *Wa(t) nu gezongen, zee de köster, en hij kost geen Latijn.*

— O. Gezongen worden. Die wijs zingt loëcht.

ZINK, znw., m., niet o. — Z. Wrdb. R., J.

ZINKEN, w., b. — Begraven, ter aarde bestellen, Fr. *inhumer*. Men verstaat daardoor gemeenlijk Een lijk begraven zonder voorafgaanden lijkdienst. D. B., T., R. (Ook in Brab., z. Sch.) E lijk zinken. As de kist gezonken was, verlieten wij het kerkhof. Hij wördt dezen achternoen gezonken. De lijken van personen, die aan eene besmettelijke ziekte gestorven zijn, worden onmiddellijk gezonken.

Kil. Sincken den dooden, *tumulare, inhumare mortuum*.

ZINKING, znw., v. — Begrafenis, Fr. *inhumation*, inz. Teraardebestelling zonder voorafgaanden lijkdienst. De zinking heeft morgen plaats en de lijkdienst overmorgen en acht dagen.

ZINKNET, znw., o. — Bij visschers. Soort van vischnet.

ZINNEKEN, znw., o. — Vastenavondzot. (Lier.) Naar de zinnekens gaan zien. Me' Vastelavend loopen de zinnekens.

ZIP en **ZJIP,** znw., v. en m. — Vest, kort wambuis. (K.) Doet oe' zip aan. Hij had 'en diemite' zjip aan. Dieë zip past nie'. — Van 't Fr. *jupe*.

— Fig. Maag, buik. Hij hèet 'en heel talloor rijspap in z'n zip geslagen.

— Rug. Iemand wat over z'n zjip geven.

— *Naar zijn zip krijgen*, bekeven, berispt worden.

ZISTER, znw., o. — Zekere graan- of zaadmaat, Oudfra. *sestère*.

— Ook eene maat om eikeschors te meten.

Kil. Sester, sister, *sextarius, modius, mensura apud varios varia*.

ZIT, znw., m. — De zitting van eenen stoel, Fr. *siége*. Een stoel bestaat uit de volgende deelen : de leen, de zit en de pikkels of stapels. De zit van dieë' stoel deugt niet.

— Zitting, zitplaats, stoel, zetel, Fr. *siége, place pour s'asseoir*, Hgd. *Sitz*, Eng. *seat*. B., M. Neemt 'ne' zit. Er was zooveul volk, dat ik geene' zit meer kost krijgen. Waar is mijne zit? Hier is nog 'ne zit op overschot. Heddegijlie allemaal 'ne' zit?

Kil. Sitte, *sedes*.

ZITPLANK, znw., v. — Bij wevers. Plank achter aan het getouw, boven de spanplank, waar de wever tegen rust.

ZITSTOEL, znw., m. — In de kerk kan men twee stoelen nemen : eenen leunstoel om op te knielen, en eenen zitstoel om op te zitten, ook *achterstoel* en *gatstoel* genaamd.

ZITTEN, w., o. — Gezeten, met der woon gevestigd zijn. Dieën boer zit daar op zijn eigen gedoen. Hij zit op 'en hoef mee' 'en koppel peerden. Eertijds zat hij op 'en eigen boerderij, en nu zit hij op 'en kamer. In dat dörp zitten veul stroopers.

— In de gevangenis zitten. (Ook in Brab. en Vl., z. Sch.) Hij moet vier maanden zitten. Den dief hèet e jaar gezeten. Ik kreeg twintig frang boet of drij dagen gevang; ik zal maar gaan zitten.

— *Zittende werk, zittende bezigheid, zittend ambacht*, werk, bezigheid, ambacht dat al zittende verricht wordt. Naaien, weven, spinnen, enz. is zittende werk.

— *Aan iemand* of *aan iet zitten*, iemand of iets niet gerust laten, plagen, kwellen. Den hond zat aan de kiekens.

— *Zitten aan*, er zijne handen niet kunnen afhouden, er aan futselen. R. Dieë jongen kan nieverans nie' afblijven, hij zit overal aan. Nu héet em weer aan mijn boeken gezeten en ze allemaal overhoop gegoeid.

— Stelen. R. Hij hee' bij zijnen heer aan 't geld gezeten. De kat zat aan 't vleesch. De straatjongens zitten altijd aan onze appelen.

— In dezelfde beteekenis zegt men ook *zitten in*. De dieven hebben in den hof gezeten (om te stelen).

— *Er zit niks achter*, z. ACHTER.

— *Achter iemand* of *iet zitten*, z. ACHTER.

— *Achter iemands hakken zitten*, hem achtervolgen.

— *Achter iemands veeren zitten*, hem voortstuwen.

— *Er zit niks op*, hij bezit niets, hij is onvermogend. Ik zou 'em wel aandoen veur zijn schuld, maar daar zit niks op. Hij ga' met de dochter van den börgemeester trouwen. Zit daar nogal iet op? (heeft zij fortuin?)

— *Da(t) zit er op*, 't is onvermijdelijk. As 't zoo blijft droogen, dan zalder geen eten zijn veur menschen of beesten. Ja, da' zit er op.

— *Er mee zitten*, geld hebben, rijk zijn. Hij verteert veul geld, ik geloof dat hij er mee zit.

— *Er goed veur zitten*, welhebbende zijn, Fr. *avoir du foin dans ses bottes*. Die menschen zitten er goe' veur. Ik meinde dat dieë koopman er beter veur zat.

— *Er slecht veur zitten*, arm, onvermogend zijn. Dieën bóer zit er slecht veur. Hij zou 'nen handel beginnen, as i er zoo slecht nie' veur en zat.

— *Het zitten hebben*, trotsch, hooveerdig zijn. Sedert dat em geërfd héet, héet em het nie' weinig zitten. — Ook **Steken**.

— Eene ongesteldheid hebben, die veel last veroorzaakt. Hij heget geweldig zitten, hoort 'em maar is hoesten. Ik heb 'et zitten aan de maag.

— Dronken zijn. Jan had 'et gisteren avend weer leelijk zitten.

— *Hoe zit het?* hoe staat het, hoe gaat het? Hoe zit 'et me' zijn houwelijk? Hoe zit 'et mee oe' gezondheid?

— *Gee(n) zittende gat hebben*, z. GAT.

— *Op zijn gat zitten*, z. GAT.

— *E gat zitten*, een beetje gaan zitten. Toe! zit nog e gat!

— *Op zijne(n) zak zitten*, z. ZAK.

— *Zitten met*, er niet wel mee zijn. R. Daar zit em nu schoon me' ze' proces! Hij zit er mee, mè' ze' kwaad wijf!

— Onwettig samen wonen met, Kil. *concumbere illegitimè, cohabitare illegitemè*. Hij zit mee een op 'en kamer. Hij zit mee' een die zijn vrouw nie' is.

— *Er mee tusschen zitten*, in verlegenheid, in moeilijkheden zitten. Morgen vervalt de wissel, en geen geld hebben om te betalen! 'k Zit

er leelijk mee tusschen. Ik zat er veile(d)en jaar geweldig mee tusschen: 't was volop oo(g)st, en ik kost aan geen werkvolk geraken.

— Wordt veel gebruikt voor *zijn*. R. Het zit daar nie' zjust (juist). Hij zit nie' pluis. 't Zat er scheef in 't huishouwen. Daar zit niks in (er is geen kwaad in gelegen). In den kiot, in de schuld zitten.

— Wordt gebezigd voor al wat in iets anders besloten is en zoo schijnt te rusten. In da' land zitten veul puinen. De muur zit vol spinnekoppen. Hier in de' grond zit schoo(n) zand. De memel zit in die stoelen. De wind zit in 't Westen. In die appelen zit weinig smaak. Daar zit weinig verstand in dieë jongen. In die zaak zit meer in asda' ge wel denkt.

— Komt voor in talrijke spreuken en eigenaardige uitdrukkingen. Op heete kolen zitten (onrustig zitten). Op 'en hekel zitten (niet gezeten kunnen blijven). Mee' 'en ei (in ze' gat) zitten (ongerust zijn). In nesten zitten (in moeilijkheden verkeeren). In 't droog zitten (z. DROOG). Op droog zaad zitten. (z. ZAAD.) Hij zit me' z'n huis vol klein kinderen. Hij zit me' streken. Op 'ne' steen zitten (bij 't graven in den grond, door eenen steen weerhouden worden). Op 'ne' nagel zitten (al borende schavende of zagende in hout eenen nagel treffen, die u belet voort te boren, te schaven of te zagen).

— Wordt soms met het vrnw. *hem* aangewend. Drinken en nie' zat wörren, daar zit 'et 'em in.

— Men zegt: Dieë stoel zit zocht, die bank zit hard (die stoel is zacht, die bank is hard om er op te zitten.)

ZITTEN, znw., o. — Zitplaats, plaats om te zitten. De zaal was zoo vol volk, da' me gee' zitten meer vonden. Hier is gee' zitten genoëg.
Kil. Een sitten, *sedes*.

ZJAAK, znw., m. — Verkorting van Jacob, Fr. *Jacques*.

ZJAK, znw., v. — Zweep, Fr. *fouet*, bij D. B. *djakke*, *tjakke*. Iemand van de zjak geven. De voerman had 'en goeî zjak.

— *Zjak geven*, *zjak krijgen*, slagen geven of ontvangen. 'Et peerd kreeg nie' weinig zjak.
Kil. Jacke, kletsoore, *scutica*.

ZJAKKEN, w., o. — Slaan, inz. met eene zweep, bij D. B. *djakken*, *tjakken*. 'Et peerd wou nie' veuruit, en de voerman zjakte der maar op.

ZJAKKENA, znw., m. — Soort van neteldoek, lichte stof in verschillende kleuren, bij J. *djakena*. Over 40-50 jaar werd die stof veel gebruikt voor zomerkleeren en kostte minstens éénen frank de el.

ZJAKKING, znw., v. — Rammeling, pak slaag.

ZJAP, znw., m. — Z. JAP en de samenstellingen.

ZJAPPETOUW, znw., m. — Slaapkleed voor jonge meisjes. (A.)

ZJAR, znw., m. — Z. ZJÈÈR.

ZJĀRREN, w., b. en o. — Z. ZJÈREN.

ZJART, znw., m. — *Iemand 'ne(n) zjart voortgeven*, hem aandrijven, aanwakkeren. (K.) Er zijn kinderen die ge van tijd tot tijd 'ne' zjart moet vooitgeven, anders doen ze niks in de school.

ZJEEMENIS, tw. — Z. SEEMENIS.

ZJEEZEKEN, znw., o. — Z. DEEZEKEN.

ZJEEZEKENSZALF, znw., o. — Z. ZEEZEKENSZALF.

ZJEEZES, tw. — Z. DEEZES.

ZJÈÈR, ZJER, ZJĀR, znw., m. — *De(n) zjèèr geven van iet of van iemand*, er den bui van geven, Fr. *s'en ficher*, R., bij D. B. *den zeerd van iets krijgen* of *hebben*. Hij geeft de' zjèèr van te werken. Ik zou 'em moeten gaan helpen, maar ik geef wel de' zjèèr van hem.

— Aard, soort. Ik zou e kostuum willen in de zjār van het uw. Waarschijnlijk het Fr. *genre*.

— Manier, wijze, mode. Hij is naar de' leste' zjār gekleed.

— *Groote zjèèr, zjār*, prachtvertoon. 't Is allemaal groote zjār in dat huis. Groote zjèèr vuren.

ZJEF, znw., m. — Verkorting van Jozef.

ZJENEVEL, znw., m. — Jenever.

ZJER, znw., m. — Z. ZJÈÈR.

ZJÈREN, ZJERREN, ZJĀRREN, w., b. — Smijten, werpen, wegjagen, Fr. *jeter, chasser*, bij D. B. *zeerden*. Zjèèrt 'em de deur uit! Ze zjèèrden 'em de straat op. Zjart die vuiligheid maar buiten. Iet deur de venster zjerren. Bij B. bet. *sjerren* werpen, snel vooruit doen vliegen.

— O., met *zijn*. Voortspoeden, heengaan. Zjèèrt van hier, Fr. *allez-vous en, va-t-en d'ici!* — Ook wdrk. Zjèèrt oe van hier!

— Met *hebben*. *Er nèven zjèren*, misdoen, kwalijk handelen. Jan zjèèrt er leelijk nèven: hij doe' maar niks meer as drinken. Dat is er nèven gezjèèrd (dat is verkeerd, kwalijk gehandeld).

— Onp. Aangaan, schelen, raken, Fr. *importer*, in loochenende wendingen. R. Dat hij gestraft wördt, da' zjèèrt 'em nie'. Dat hij in mijn huis nie' meer komen en wilt, wat zjart me dat!

— *Met iemand* of *met iet gezjèèrd zijn*, er mede geplaagd zijn. Ik wil met dieë' last nie' gezjeerd zijn. Wij zijn alle dagen me' vremde katten gezjerd. Ik ben nie' geren me' zoo 'nen zageman gezjard.

ZJIP, znw., v. — Z. ZIP.

ZJO, znw., v. — Verkorting van Joanna.

ZJOĔBEREN, w., b. — Drinken. Hij zjoĕberden aan de volle fles(ch).

ZJOELEKEN, znw., o. — Knikker, Fr. *chique*. Veur zjoelekens spelen.

ZJOLLEKEN, znw., o. — Troetelnaam voor een klein kind. R.

ZJOOR (zachte *o*), znw., m. — Z. SJOOR.

ZJUI, tw. — Langgerekte roep, dien men uitstoot om iemand, die in de verte is, te verwittigen. Vrglk. KOE en TJOE.

ZJUIEN, w., o. — Een langgerekt geroep uitstooten om iemand, die in de verte is, te verwittigen. Zjuit is op 't werkvolk, 't moet komen eten. Vrglk. KOEËN en TJOEËN.

ZJUL, znw., v. — Karspoor, lees, Fr. *ornière*. (Poederlee.) In de zjul is 't gelattig, as 't vriest.

ZJUP, znw., v. — Z. ZIP.

ZOCHT, bvw. — Zacht, Fr. *mou, tendre*, Eng. *soft*. D. B., Hfft. E zocht kussen. Dieë stoel zit zocht. Zochte wol.

— Verg. *Zoo zocht als dons, als zij(de), als e zijken.*

— Week, niet hard. (N. der K.) 'Et brood is nog wa' zocht, steek 'et terug in den oven.

— *Zocht hout*, hout dat gemakkelijk bewerkt wordt.

— Sch. zegt dat *zacht* meer in eenen zedelijken zin, en *zocht* meer op stoffelijke dingen toegepast wordt. Men zegt in Brab. niet: *het weer is zocht*, maar *zacht*. Men maakt er verschil tusschen *zocht slapen* en *zacht slapen*; het eerste beteekent: op iets dat donzig, malsch, fluweelachtig is, slapen; het tweede *zacht* valt op het werkw. *slapen* en is zooveel als: zoetjes slapen. Zoo zegt men ook: *zocht haar, laken, vel.*

'I Is mogelijk dat men in sommige streken een verschil kent tusschen *zocht* en *zacht*, maar in 't algemeen maakt men dat onderscheid niet. In 't Z. der Kemp. is, meen ik, *zocht* onbekend, terwijl men in 't Westen nooit *zacht* hoort gebruiken. Aldaar ook wordt het w. zelden in eenen zedelijken zin gebezigd, maar vervangen door een ander woord, zooals *stil, zuut, gerust*, enz.

ZOCHTEGEZOUTEN, znw., m. — Iemand van een snulachtig voorkomen; iemand die goedaardig en tevens zorgeloos is. Ook **Zutegezouten**.

ZOCH(T)SEL, znw., o. — Het binnenste, het zachtste van een vogelnest. (K.) Het zochsel bestaat uit dons en pluimkens.

ZOĔG, znw., v. — Hetzelfde als Zeug, Fr. *truie*, Mdnl. *soch*. T.

— Fig. Luie of logge vrouw. 'En dikke zoĕg van e wijf. 'En lui zoĕg. Kil. Soegh, *sus, porca.*

ZOĔG, znw., v. — Bij landb. Kleine gracht in eene weide, bij T. *zou*, greppel.

ZOĔKEN, bvw. — Z. ZUKKEN.

ZOEL, bvw. — Wordt gezeid van de zoete, aangename warmte van het weder, Kil. *tepidus*. 'Ne zoele zomeravend. 'Ne zoele Mei. 'Et

weer is zoo zoel en aangenaam. In den herfst komen er dikwijls nog zoel' dagen. E zoel windje.

— Bij D. B. en V. D. bet. dit hetzelfde als Zwoel in de Wrdb., Fr. *étouffant*, waarvoor wij *laf* zeggen.

ZOEL, znw., o. — Zoerle-Parwijs, een dorp in 't kanton Westerloo.

ZOELIGHEID, ZOELTE, znw., v. — De aangename, zoete warmte des weders.

ZOER, bvw. — Zuur, Fr. *aigre*. T., R. (Z. der K.) Zoer bier. Zoo zoer as azijn.

— Afl. *Zoerachtig*, *zoerigheid*.

Kil. Soer. i. suer, *acidus*.

ZOET, znw., o. — Roet, schouwroet, Fr. *suie*, Eng. *soot*, Zw. *sot*, Deen. *sod*, IJsl. *sót*. De schouw hangt vol zoet. Zoo zwart als zoet. « Eerst gruun als gers, dan wit als sneeuw, dan rood als bloed, dan zwart als *zoet*. » (Raadsel op de zwarte vleeschkers.)

Kil. Soet, roet van de schoude, *fuligo*.

ZOET, bvw. — Wordt gebruikt als aanspraak tot kinderen. Me' lieveke zoet! Kom maar hier, me' vrindje zoet! Me' kinneke zoet!

— In de andere beteekenissen zegt men altijd *zuut*. Z. ald.

ZOI, znw., m. — Het zieden. T., R. (K.) Is 't water nog nie' in de' zoi? 'Et eten is uit de' zoi.

ZOI, ZEU, znw., v. — Zure oprispingen der maag, Fr. *renvois acides*, *pyrosis*. T., R. De zoi hebben. Ik krijg alle dagen de zeu.

— *De zeu in 't bloed*, uitslag, brand, bobbeltjes op de huid. (Lier.)

ZOIEN, w., b. en o. — Zieden, koken, Fr. *faire bouillir*, *bouillir*. T., R. (K.) Pap zoien. Het melk zoide, as ek binnenkwam. De soep hee' genoeg gezoien. Is de moor gezoien?

— Spr. *Hij zit daar gezoien en gebra(d)en*, hij zit er gedurig.

ZOK, znw., v. — Hetzelfde als Sok in de Wrdb., Fr. *chausson*. Men verstaat daardoor: 1° Halve kous die maar een gedeelte van het been bedekt en ook **Veurvoet** en **Slob** genaamd wordt; 2° Schoeisel van wol of karzei, uitgesneden gelijk een pantoffel, dat men over zijne kousen aandoet. Wolle' zokken. Karzeie' zokken.

— Spr. *Op zijn zokken afkomen*, met bedekte en vleiende woorden iets trachten te vernemen. D. B., T., R. « Ik heb u al lang *op uwe sokken hooren afkomen*, Meken. « (CONSCIENCE, *Hoe men Schilder wordt*.)

— *Afkomen gelijk 'nen bèèr op zokken*, stil, onbemerkt afkomen.

— Fig. Een goedaardige jongen, eene goede sukkel. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) 'En zok van 'nen jongen. 'En goeî zok.

ZOKKEN, bvw. — Z. ZUKKEN.

ZOLDER, znw., m. — Z. Wrdb.

— Spr. *Die hangt op de(n) zolder tè droogen*, zegt men tot kinderen die herhaaldelijk naar iemand vragen, om van hun vragen verlost te zijn. Waar is moeder?... Och! die hangt op de' zolder te droogen.

— *Papier op zolder*, zeeltje springen zonder dat de koord den grond raakt.

— *De zolder valt in*, zegt men wanneer iemands maag luide oprispt.

— *Geene(n) zolder in zijne(n) neus hebben*, wordt gezeid van personen, wier neusvlies zoo gevoelig is, dat zij bij de minste prikkeling moeten niezen.

ZOLDERBERD, znw., o. — Bij timmerl. Berd waarmede men zolderingen legt.

ZOLDERKLIMMERS, znw., m, mrv., **ZOLDERKRUID**, o. — Eene vetplant, in de wetenschap *Sedum purpurium* Link, genaamd.

ZOLDERNAGEL, znw., m. — Bij timmerl. Nagel van 5 tot 6 cm. lang, dienende om zolderplanken vast te slaan.

ZOLDERVAL, znw., v. — Valdeur die de opening dichtmaakt, waar de zoldertrap staat. D. B.

ZOLDERVÈÈR, znw., v. — Bij timmerl. Losse veer van gewoon hout, waarmede men zoldervloeren maakt.

ZÖLLIE, ZÖLLE(N, vrnw. — Z. ZIJLIE.

ZOMERBRAND, znw., m. — Huiduitslag, die hier en daar op het vel roode plekken vormt; men wordt dit meest gewaar bij zomertijd.

ZOMERDEEL, znw., o. — Het boekdeel van den Romeinschen brevier, waar de getijden in staan van het somerseizoen, Lat. *pars æstiva*. D. B.

ZOMERDINGEN, znw., o., zonder mrv. — Zomerkleederen, Fr. *habits d'été*.

ZOMERDRAAD, znw., m. — Herfstdraad, witte draad, voortgebracht door zekere spinnen, die, vooral bij schoon weder, op het einde van den zomer in de lucht rondvliegt.

ZOMEREIK, znw., m. — Steeleik, Lat. *Quercus Robus* L.

ZOMERGOED, znw., o. — Zomerstof, lichte stoffen, waar men zomerkleederen uit verveerdigt.

ZOMERKOREN, znw., o. — Rogge die na den winter gezaaid wordt. T., Kl.-Br.

ZOMERLAND, znw., o. — De heete luchtstreek. De zwaalmen vertrekken naar 't Zomerland.

ZOMMERROEI, znw., v — Zekere ziekte van honden en katten, waardoor zij hun haar verliezen.

ZOMERSAVOOIEN, znw., v., mrv. -- Savooien die na den winter geplant worden.

ZOMERSEIZOEN, znw., o. — De zomer, Fr. *l'été*. R.

ZOMERSMAAK, znw., m. — Bijzondere smaak, die de zomer geeft aan zekere spijzen, voornamelijk aan vleesch.

ZOMERSPINAZIE, znw., m. — Spinazie die in de lente gezaaid wordt. T., Kl.-Br.

ZOMERTERF, znw., v. — Tarwe die na den winter gezaaid wordt. T., Kl.-Br.

ZOMERVOGEL, znw., m. — Vlinder, Fr. *papillon*. M. (Ook in 't L. v. A. en de Meierij, z. Sch.) De zomervogels vliegen van bloem tot bloem. 'Ne witte, 'ne gèle zomervogel. De zomervogels heeten ook Schoenlappers, Wiewouters, Pepels, Pimpels en Flikketèèrs.

Kil. Somer-voghel. j. pepel, *papilio*.

— Fig. Iemand die een lichtkleurig en luchtig kleedsel aanheeft.

ZOMERZOTTEKEN, znw., o. — Sneeuwklokje, Fr. *perce-neige*.

ZOMERZOTTEN, znw., m., mrv. — Z. PAASCHBLOEM. (Schilde.)

ZON, znw., v. — Fr. *soleil*.

— *De Turnhouts(ch)e zon*, de maan, al schertsend. (W. der K.)

— Gep. w. *Zon noch maan*, geen daglicht. De slagvensters blijven potdicht gesloten, nooit komt er zon of maan in de kamer.

— *Binnenkomen gelijk de zon en de maan*, zonder spreken.

— Spr. *Kunnen lij(d)en dat de zon in 't water schijnt*, z. WATER.

— *Met de zon om*, links af ronddeelen of spelen (b. v. in 't kaartspel). M. Ge geeft verkeerd, het ga' met de zon om.

— *De zon kloppen*, lui in de zon liggen, zich koesteren in de zon, in plaats van te werken.

— *Bleeke zonnen en lachende vrouwen zijn niet te betrouwen.*

— *De zon schijnt veur iedereen.*

— *De zon put water*, zegt men als zij wegduikt.

— *Anker en zon*, een waagspel. Een berd waarop in zes vierkanten een anker en eene zon staat, alsook de vier kleuren der kaarten: ruiten, schuppen, klaveren, herten. De zes zijden der twee teerlingen waarmede men werpt, dragen dezelfde teekens: anker, zon, ruiten, enz. Men zet eene som op twee of meer vierkanten; toonen de teerlingen bij het werpen dezelfde teekens, dan trekt men zijnen inzet dubbel terug; in 't tegenovergestelde geval verliest men zijnen inzet.

ZONBLOEM, ZONBLOM, znw., v. — Zonnebloem, Fr. *hélianthe annuelle*, Lat. *Helianthus annuus* L.

— *Frans(ch)e zonbloem*, eene hofbloem, die in de wetenschap *Callistephus chinensis* Nees. heet, Fr. *Reine-Marguérite*.

ZOND, ZONDE, znw., v. — *'t Is zond(e*, 't is jammer, 't is spijtig, het mag niet zijn. D. B. 't Is zonde van oe' beste kleeren in

de week af te slompen. 't Zou zond zijn, moest die teekening verloren gaan.

— *Ievers zond(e van maken*, er zeer noode toe kunnen besluiten, het moeilijk van zich kunnen verkrijgen. Ik maak er zonde van om oe dieë' schoonen boek in handen te geven.

— In die uitdrukkingen zegt men ook **Zund** en **Zunde**, doch in den zin van 't Fr. *péché* altijd *zonde*. Da's 'en groote zonde.

ZONDAG, znw., m. — Z. Wrdb.

— Spr. *Dat 't alle dagen Zondag was en kermis in de week, dat eten en drinken 'en ambacht was, ik werkte geene(n) steek.*

— *'s Zondags groote Jan, en in de week arme man.*

— *'s Zondags bierken met de macht, en in de week water uit de gracht.*

ZONDAGSCENT, ZONDAGSCENS, znw., m., **ZONDAGSGELD, ZONDAGSOORDJE**, o. — Drinkgeld, penning, dien de kinderen 's Zondags van hunne ouders te verteren krijgen. D. B. Ze' zondagsgeld opsnoepen. E zondagsoordje krijgen. Dieën brave jongen houdt z'n zondagscenten bijeen.

ZONDAGSGEBED, znw., o. — Een gebed dat de priester 's Zondags, vóór de hoogmis of vóór het sermoon, voor zekere afgestorvenen bidt. T., Kl.-Br., bij D. B. *jaargebed.*

ZONDAGSWEER, znw., o. — Z. eene spr. onder VRIJDAGSWEER.

ZONDAUW, znw., m. — Zonnedauw, *Drosera rotundifolia.*

ZONDE, znw., v. — Z. ZOND.

ZONDER, vgw. — Z. Wrdb.

— Wordt veel gebruikt in elliptische wendingen als volgt: Den beenhouwer hée' gee(n) vleesch gebrocht; nu zit ik zonder (zonder vleesch). Zijde nog veurzien van koffie? Neen, ik ben heelemaal zonder.

— In 't Z. der Kemp. zet men *er* vóór *zonder*. De bakker had gee' brood, nu zit ik er zonder.

ZONDIGEN, w., o. — Z. Wrdb.

— Spr. *Op dat huis is leelijk gezondigd*, het is belast, er staat eene hypotheek op.

ZONDRAAIER, znw., m. — Soort van klamper of dagroofvogel.

ZONHOED, znw., m. — Hetzelfde als Zonnehoed in de Wrdb. Hoed met breede randen, van stroo, biezen of bunt gevlochten, dien men opzet om zijn gelaat tegen de zon te bevrijden.

ZONK (in 't Z. en W. *zoënk*), znw., v. — Diepte of laagte, inzakking op een veld, eene weide, eene straat, eenen vloer, een dak, enz., bij D. B. *sonke*. Hfft. (Ook in Brab., z. Sch.) Er is 'en zonk in 't dak. 'En zonk in 'ne' vloer. De straat lee' vol zonken.

ZONKLOPPER, znw., m. — Luiaard die in de zon ligt, in plaats van te werken. Z. onder ZON.

ZONNESLAG, znw., m. — Hetzelfde als Zonnesteek, Fr. *coup de soleil.*

ZONNETENT, znw., v. — Tentje dat men schuinsuit, als een dak, voor de vensters spant, om de uitgestalde waren tegen de zonnestralen te beschermen.

Bij Kram. heeft het eene andere beteekenis.

ZOO, bw. — Z. Wrdb.

— *Iet zòò laten*, van iets niet meer spreken, het vergeten (klemt. op zoo). Wij zullen da' nu maar zòò laten.

— *Zoo een*, omtrent, Fr. *environ.* Hij zal zoo 'en tachtig jaar geweest hebben, as em stierf.

— *Zoo zijn*, bevrucht zijn.

— Wordt door velen overbodig gebruikt, wanneer zij iets vertellen. Ja, zeet em zoo... Hij zee zoo da' 'k wa' moest wachten. Zoo, zee de vos zoo...

— *Zoo een*, bvw. — Zulk. Zoo 'nen dommerik heb ik nog nooit gezien.

ZOOAS, bw. — Zooals.

ZOOGAUW, bw. — Zoodra. Komt zoogauw as ge kunt.

ZOOL, znw., m., niet v. — Fr. *semelle.* T., R.

ZOOM, znw., m. — Bij mulders. Lange, uit hout gezaagde lat, die gelijkloopend met het roeiëind, de scheeën verbindt en deel uitmaakt van 't hekken. Er zijn 3 of 4 zoomen in het hekken eener molenwiek.

ZOONAAR, ZOONA, bw. — Bijna, Fr. *presque*, bij B. *soona.* Ai! zoonaar viel 'em in de gracht. Hij was zoona verdronken.

ZOOREN, w., o. — Sluimeren, dommelen, lichtjes slapen, Fr. *sommeiller* (N. der K.) elders **Zuilen.** Ik was aan 't zooren geraakt.

ZOOTIJ (klemt. op *tij*), vgw. — Zoodra, Fr. *aussitôt que.* R. (Ook in Brab., z. Sch.) Zootij as ek gedaan heb, zal ek komen. Zootij dat hij vertrokken was, zijn ze naar hem komen vragen.

ZOOVEUL, bw. — Zooveel.

— *Zooveul als*, om zoo te zeggen, bijna. Hij was zooveul as dood.

ZOOWEL, bw. — Intusschen, maar eens. (Ook in Gron. en Overijs., z. Wa. M.) As ek zoowel rijk was, ik kocht dat huis. As ik zoowel nog jonger was, ik wier' soldaat.

ZOP, znw., v. — Hetzelfde bij de Kemp. boeren als Soep, Fr. *soupe.* Zop zoien. 'En krachtige zop.

— Bij landb. Nat voedsel voor koeien. (K.) D. B.

— Niet te verwarren met *sop.*

ZORG (uitspr. *zörrᵊch*), znw., m., niet v. — Armstoel, leunstoel, Fr. *fauteuil*. In grootvaders zörg zitten. De zieke zat in zijne' zörg.

ZÖRGELIJK (uitspr. *zörrᵊchəlek*), bvw. — Gevaarlijk, Fr. *périlleux*, *dangereux*. 't Is zörgelijk van nu nog alleen met den avend te gaan, ge hoort tegenwoordig zooveul van aanrandingen.
Kil. Sorghelick, *periculosus*.

ZÖRGEN, w., o. — Zorgen.
— Spr. *Den dag van morgen zal veur zij(n) zelven zorgen.*
— *Die veur zijn eigen zörgt, zörgt veur 'ne(n) goeie(n) vrind.*

ZOT, bvw. — Gek, zinneloos, Fr. *fou*; — dwaas, Fr. *sot*. Z. Wrdb.
— Verg. *Zoo zot als 'en deur, als 'en musch, als Tielebuis.*
— *Polfer zot*, doorgek, gansch zinneloos.
— *Kwaad zot zijn*, woedend zinneloos.
— Geil, dartel. E zot meisken. Zij is zoo zot als 'en musch. Zot vrouwvolk.
— *'t Is zoo zot als 't groot is* of *als 't zijn kan*, het is zeer dwaas en ongerijmd. T. Hij wilt nu nog met den avend vertrekken; 't is zoo zot as 't groot is.
— *Zot van glorie* of *van hooveerdij*, zeer ijdel en hooveerdig, Fr. *fou d'orgueil*. D. B.
— Spr. *Hij is zoo zot nie(t) alsda(t) zij(n) mutsken staat*, hij is wijzer dan hij schijnt.
— *Het zotste da(t) ge vindt, dat is 'en moeder mee heur kind.*
— *Gelijk zot*, uit der mate, overdreven. T. Hij loopt gelijk zot. Ze stond daar te dansen en te springen gelijk zot.
— *In zijne(n) zotten zijn*, zijne dwaze of speelzieke luimen hebben. Ons kat is weer in heure' zotten: zie ze maar is loopen en spelen.
— *Zot naar*, verzot op, driftig, begeerig naar. T., R. Die kinderen zijn zot naar hun vader. Hij is zot naar 't vrouwvolk. Kinderen zijn deurgaans zot naar fruit. Hij is zot naar oû boeken. Ik ben nie' zot naar wijn.
— Men zegt ook *zot van*. Dieë jongen is zot van fruit.
— Wordt gezeid van eene vijs of moer, die altijd draait zonder te sluiten. R. Die moiër (moer) is zot. 'En vijs zot draaien.
— Ook van eenen top die al dansende draait. (**A.**) Mijnen top is zot.
— Znw., o. Dartelheid, malligheid. Zij begin' 'et zot in heure' kop te krijgen.
— *Het zot hou(d)en me(t) iemand* of *iet*, er den spot mede drijven.
— *Het zot me(t) iemand of iet schèren*, zelfde beteekenis. (**Z.** der **K.**)
— *Het is van 't zot*, het is eene groote dwaasheid. 't Is van 't zot van zooveul geld uit te geven aan schoon' kleeren. 't Is van 't zot van zooveul onkosten te doen.
— Spr. *Oud zot, kwaad zot*, wie oud verliefd geraakt, is het dolst verliefd.

ZOT, znw., m. — Fr. *fou, sot.*

— Spr. *De(n) zot hou(d)en me(t) iemand* of *me(t) iet*, er den spot mee drijven, Fr. *se moquer de, se railler de.* Hij houdt de' zot mee u. Ge meugt de' zot nie' houwen mee' 'et gebed.

— In 't Z. der Kemp. zegt men ook *de(n) zot schèren me(t) iemand* of *me(t) iet.*

— *Iemand veur de(n) zot hou(d)en*, iemand voor den gek houden, Fr. *duper quelqu'un, se moquer de quelqu'un.*

— *Het deugt hier of te Gèèl niet, zee de zot, en hij was er.* R.

— *'Ne zot zonder kuren is geene zot.*

— *Al lachende zeet de zot de waarheid.*

— *Als 'ne zot zwijgt, wordt hij nog veur wijs gehou(d)en.*

— *Zotten en gekken schrijven hunnen naam op alle plekken*, Fr. *le nom des fous se trouve partout.* R.

— *'Ne zot kan meer vragen alsdat tien wijzen kunnen antwoorden.*

— *Kinderen en zotten zeggen de waarheid.*

— *Die trouwt me(t) 'ne(n) zot om zij(n) kot* (of *zijn klod*), *verliert het kot* (of *de klod*) *en houdt de(n) zot.*

— *Van 'ne(n) zot verweten is gauw vergeten.*

— Boer in 't kaartspel, Fr. *valet.* D. B. Troevezot. Klaveren zot. Ruiten zot. De' zot uitspelen.

ZOTHOU(D)ERIJ, znw., v. — Jokkernij, Fr. *badinage, plaisanterie.* 't Is nie' gemeind, 't was allemaal zothouwerij. Iet doen uit zothouwerij.

ZOTHUIS, znw., o. — Krankzinnigengesticht, Fr. *maison d'aliénés.*

ZOTKAPOOTJE, znw., o. — Dwangkamizool, dwangbuis, Fr. *camisole de force.* Ze hebben hem 't zotkapootje moeten aantrekken, of hij had kuren gedaan.

ZOTSPEL, znw., o. — Het spel van gekken. As ge da' jonk volk daar zie' staan dansen en springen, dan zoude nie' anders zeggen, of 't is e zotspel. Heel die vertooning was e schoo(n) zotspel.

— *'t Is e zotspel* of *'t is gelijk e zotspel*, zegt men wanneer men iets vreemds ontmoet of eenen tegenslag ondervindt, waarvan men zich de oorzaak niet kan voorstellen. Anders schiet ek zoo goed op den doel, en nu kan ek geen enkel' roos treffen, ik weet nie' hoe 'et komt; 't is precies e zotspel. Ik hem hier zoo dikkes geweest en nu vind ek mijne' weg nie' meer: 't is gelijk e zotspel.

ZOTTELIJK, bw. — Uit der mate, overdreven. De boter was vandaag zottelijk dier. Hij is zoo zottelijk rijk niet. Daar was zoo zottelijk veul volk niet.

ZOTTEMUTS, znw., v. — Gek, lichtzinnig vrouwmensch, malloot. Wat is die Trien toch 'en zottemuts!

ZOTTIGHEID, znw., v. — Zotheid, Fr. *sotise, folie.*

— Dwaasheid. 't Is 'en groote zottigheid van zoo te handelen.

— Verwijtingen en scheldwoorden. D. B. Ik kreeg 'en hoopen zottighe(d)en naar mijne' kop. Iemand zottighe(d)en zeggen.

ZOUT, bvw. — Z. Wrdb.

— Verg. *Zoo zout als brak, als pekel.*

— Spr. *'t Is nogal zout*, het gaat nogal ver, het overschrijdt de grenzen der betamelijkheid. Ik zijn van gee' klei' gerucht vervèèrd, maar dees vind ik toch nogal zout.

ZOUT, znw., o. — Z. Wrdb.

— Spr. *Het zout in zijn pap* (of *in zijn patatten*) *nie(t) verdienen*, niets verdienen. D. B.

— *Engels(ch) zout*, sulfas van magnesia, Fr. *sel d'Epsom.*

ZOUTZAK, znw., m. — Fig. Lamme, logge, verdrietige mensch, Kil. *homo tetricus et tristis.* 'Ne zoutzak van 'ne' vent. Hij zit daar lijk 'ne zoutzak.

— Iemand die veel zout in zijn eten doet. Doede nu nogal zout in de soep? Ge zij' persies 'ne zoutzak!

ZUCHT, znw., m. — Z. Wrdb.

— Spr. *'Ne zucht gelijk 'ne pèèrdescheet*, een zware zucht.

— *'t Zijn zuchten van genuchten, want die van verdriet zijn zoo zwaar niet*, zegt men tot iemand die eenen zucht van verlichting of van voldoening loost.

— Soms schertsend gebruikt voor Wind, veest, Fr. *pet.* 'Ne' zucht laten.

ZUCHTIG, bvw. — Ziekelijk, kwijnend. Wordt maar gebruikt in de woordkoppeling *ziek of zuchtig.* Dr. Zij is altijd ziek of zuchtig. Kil. Suchtig, *languens, languidus.*

ZUIGEN, w., o. — Z. Wrdb.

— Verg. *Zuigen gelijk een echel.*

ZUIGER, znw., m. — Plat, aarden schoteltje, dat men onder de bloempotten zet en van tijd tot tijd met water vult.

ZUIK, znw., v. — Speelterm. Slag met den marbol tegen dien van een ander. (Turnhout.) Gèèft 'em 'en zuik!

ZUIL, znw., m. — Sluimer. D. B. E zuiltje doen. Ik schoot uit mijne' zuil en 'k sprong recht.

ZUILEN, w., o. — Sluimeren, dommelen, in halven slaap zijn, Fr. *sommeiller.* D. B. Ik had zoo'n bitje gezuild, toen ek wakker wier'. Ik sliep nie', ik zuilde. « 't Windje zelfs plooide zijn vlerkjes dicht en *zuilde* in de slapende boomen. » (J. VAN BEERS, *Levensbeelden.*) Z. ook ZOOREN.

ZUIP, znw., m., niet v. — Het zuipen. Z. Wrdb.

ZUIPEN, w., b. en o. — Z. Wrdb.

— Spr. *De blaas hebben van 't zuipen*, een dik, opgeblazen gezicht van 't drinken.

— *Zuipen gelijk 'nen tempelier.*

— *Zuipen tegen penning zestien op*, z. ZESTIEN.

ZUIPEN, znw., o. — Warme drank van bier of wijn met eieren en suiker. (**K.**) D. B., Hflt. (Ook in Brab., z. Sch.) 's Avends e zuipen nemen tegen 'en valling. E zuipen koken. — Z. ook BIERZUIPEN.

— Spr. *'t Zuipen veur 'en ei bederven*, met iets kleins te willen sparen, iets groots bederven.

Kil. Suypen, kandeel, *miscellanea potio.*

ZUIVER, bw. — Geheel en al, Fr. *tout à fait, complètement.* D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) Ik ben nu zuiver genezen. De pijn is zuiver gedaan. Ze' geld zal nu wel zuiver op zijn. — Ook **Kuis(ch).**

— Louter, in den vollen zin van 't woord. Die bloemen hebben zoo 'ne' vuilen reuk, dat ek er zuiver aardig van wör'. « En dat ik altijd uwe stem in mijn oor hoor roepen : Trien, Trien, dat ik er *zuiver* van opspring in mijnen slaap. » (CONSCIENCE, *De Loteling*, 9.)

— *Nie(t) zuiver vallen*, niet pluis zijn. R. (Ook in Limb., Hag. en Brab., z. Sch.) Hij valt nie' zuiver, as em 't spel meint.

— *'t Zit daar nie(t) zuiver*, het is er niet pluis.

ZUKEN, w., b. — Zoeken, Fr. *chercher.* Hfft. Iet uit den hoek zuken. Hij zuükt altijd daar 't nie' verloren en is.

— *Iemand zuken*, iemand trachten te benadeelen, lastig vallen, ongelijk aandoen om tot verwijten of slaan te geraken. Da's nu al 'en heel maand, dat dieën deugeniet mij zuükt.

— *Het weer zuükt*, het weder is onzeker. Het weer zuükt, maar ik geloof toch, da' me règen zullen krijgen.

ZUKKEN, ZOKKEN, ZOĔKEN, bvw. — Zulk een, zulke. (**K.**) Zukkene man. Zokken moeder. Zoëken kinderen. — Bij B. *zuk* en *zok*, bij M. *zōk*, *suk*, Drentsch *suk*, Overijs. *zok.*

ZUL, znw., v. — Bij landb. De balk, die tegen de ben of tegen de zoldering van eenen koestal ligt en waar de stalreipels aan vast zijn, bij Hfft. *sulle.* (**K.**) De balk tegen de ben is de *onderzul*, en die tegen de zoldering is de *bovenzul.* Dieën boom zou kunnen dienen veur 'en zul. Ook **Zult.**

— Bij uitbreiding geeft men dien naam in 't N.-W. der Kemp. aan de ben zelf. Z. BEN. Gooi 'et voier maar op de zul.

— Bij metsers. Grondlaag of fondament, in steen gemetseld, onder eenen leemen muur of weegt. (**K.**) (Ook in Brab., Kl.-Brab. en Oost-Vl., z. Sch.)

— Bij timmerl. Houten deurdorpel. (**K.**) Vrglk. het Fra. *seuil.*

Kil. Sulle, *limen.*

ZULLE(N, ZELLE(N, tw. — Hoort gij, verstaat gij? Hfft., in 't N. der Kemp. **Hoore.** Ge moet komen, zulle! 't Is tijd zelle! Doen, zellen! Niet vergeten zullen!

— Ook bij uitroepingen, bevelen, enz. Ge zult dat doen, zullen! of den duivel zal de kèèrs houwen! Gauw terugkomen, zelle! want ik wacht nie' gèren.

ZULLEN, in sommige streken **ZELLEN**, w., o. — Z. onder ZIJN.

ZULT, znw., v. — Z. ZUL 1°.

ZUND, ZUNDE, znw., v. — Wordt gebruikt voor Zonde, doch enkel in de uitdrukkingen *'t is zunde* en *van iet zunde maken*. Z. ZONDE. Da' kind heet, och arme! zoo'n kou dat 't zund is. 't Is zunde dat die bloemen hier moeten vergaan. Hij maakt er zunde van om zijnen besten hoed op te zetten. 't Is zunde van de' suiker, dieë ge er op verkwist hèt. 't Is zund in de wèreld!

ZURIG, bvw. — Zuurachtig, rinsch. Die pèren smaken zurig.

ZUSTER, znw., v. — Z. Wrdb.

— *Zusterkens der armen*, kloosternonnen, die arme grijsaards verzorgen, Fr. *petites sœurs des pauvres.*

ZUSTEREN, w., o. — Den naam *suster* dikwijls uitspreken. D. B. M'n bruur, dieën alles verkwist hèet, komt schoon manneken spelen bij mij; 't is zuster van hier en zuster van daar, maar ik ben mee' al da' zusteren nie' gediend.

ZUTEGEZOUTEN, znw., m. — Hetzelfde als Zochtegezouten, goedaardige, maar zorgelooze persoon. Hij ziet er zoo 'ne' zutegezouten uit.

ZUTEKENS, bw. — Zoetjes, zachtjes.

ZUTEKRUB, ZUTEKREB, znw., v. — Bij veeartsen en slachters. Alvleesch, Fr. *pancréas.*

— Fig. Lekkernij of drank die zeer zoet is.

ZUTELIES, znw., v. — Ongezouten verkensvet, reuzel, Fr. *saindoux.*

ZUTELIEVEKEN, znw., o. — Boschleeuwerik, Fr. *alouette des bois*, Lat. *Alauda arborea.*

ZUTEMELKS(CH), bvw. — *Zutemelks(ch)e pap*, pap van zoetemelk.

— *Zutemelks(ch)e kèès*, plattekaas van zoetemelk gemaakt.

— *Zutemelks(ch)e rijs*, rijst met zoetemelk gekookt.

ZUTEMELKSKALF, znw., o., **ZUTEMELKSMEŬTTEN**, m. — Kalf dat met zoetemelk gemest wordt.

ZUTEN, w., b. — Bij landb. Afwasschen, uitspoelen met kokend water. (K.) De melkteilen zuten. De boerin moet al de vaten zuten, die tot de boterbereiding dienen. Zijn de potten gezuut? Ook **Beien** en **Schou(d)en.**

ZUTEN, w., o. — Zoet maken, zoetigheid geven. Z. Zoeten in de Wrdb.

ZUTEN-INVAL, znw., m. — Een huis waar iedereen welkom is. R. Het is daar de zuten-inval.

— Overal vindt men herbergen, die « De Zoete Inval » heeten. Op het uithangbord staat doorgaans een manneken afgebeeld, dat in eenen omgekeerden biekorf valt.

ZUTIGHEID, znw., v. — Zoetheid, zoetigheid. Z. Wrdb.

— Zoete snoeperijen, suiker. Ik ben veur geen zutigheid. Die kinderen eten veul te veul zutigheid.

ZUUK, znw., m. — Het zoeken.

— *Op zuuk gaan, op zuuk zijn*, zoeken, gaan zoeken, aan 't zoeken zijn. D. B., T. Ik gaan op zuuk naar 'ne' knecht. Me gingen op zuuk en me vonden 'em in de' kelder. Hij is op zuuk achter 'en huis.

ZUUR, in 't Z. **ZOER,** bvw. — Fr. *aigre.*

— Verg. *Zoo zuur als azijn; zoo zuur als hengst* (?) — Wat is dat w. *hengst* hier te zeggen? Zuur roggebrood wordt ook *zure hengst* geheeten.

— Spr. *Zuur brood (zuur brokskens, zure appeltjes) eten*, veel lijden. Hij zal nog zuur brood eten.

— *Da(t) zal hem zuur opkomen*, hij zal het bezuren.

— Wordt gezeid van grond, wanneer er veel zure planten groeien, zooals mos, biezen, enz. Die bemden zijn daar allemaal zuur. 'En zuur' wei.

— Norsch, onvriendelijk. Hij zag er zoo zuur uit. Zie zoo zuur niet.

— Verg. *Zoo zuur zien als 'nen os.*

— Koud en overtrokken of mistig. (Ook in Z.-Holl., z. OPPR., 90.) E zuur weer. De locht ziet er maar zuur uit.

ZUUT, bvw. — Zoet, Fr. *doux*, Hgd. *süsz*. Hfft. Z. Wrdb.

— Verg. *Zoo zuut als suiker, als heuning.*

— Spr. *Me(t) e zuut toomken*, z. TOOM.

— *Zute grond*, lichte, vruchtbare grond.

— *Zute zavel*, vruchtbare, zavelachtige grond.

— *Zuut hout*, hout dat gemakkelijk bewerkt wordt.

— *Zute lies*, z. ZUTELIES.

— Zoetaardig, zachtaardig, zachtmoedig. 'Ne zute mens(ch).

— Z. ook ZOET.

ZWAAI, znw., v. — Z. ZWAART.

ZWAAIER, znw., m. — Bij landb. Een tak, een mei of zoo iets, dat men onder op de snaar of den steel der zeisen zet, als men gras moet maaien dat kort is, om het gemaaide goed bijeen te houden.

ZWAAIHAAK, znw., m. — Bij timmerl. Zwei wier beide beenen niet als de winkelhaak in rechthoek vastliggen, maar die, evenals de beenen van eenen passer, kunnen open- en toegaan, zoodat men naar believe eenen scherpen of stompen hoek kan maken, bij D. B. *leugenzwee*, Fr. *sauterelle, fausse-équerre.*

ZWAALM, ZWALEM, ZWALM, ZWOLM, (uitspr. *zwaoləm, zwaoləm, zwalləm, zwolləm*), te Antw. **ZWAMEL,** znw., m., niet v. —

Zwaluw, Fr. *hirondelle.* De zwaalmen zijn vertrokken. De zwalemen brengen geluk aan, gelooven de buitenmenschen. De zwalmen houden in stallen en tegen de muren. 'Ne jonge zwolm.

ZWAALMSTÈÈRT, ZWALEMSTÈÈRT, ZWALMSTEERT, ZWOLMSTÈÈRT, ZWAMELESTÈÈRT, znw., m. — Bij timmerl. Zwaluwstaart. Z. Wrdb.

— Bij metsers. Soort van kareelsteen, breeder aan den eenen kant dan aan den anderen, dienende om cirkelvormige muren te metselen.

— Frak met lange, smalle slippen, Fr. *pet-en-l'air.*

ZWAAN, znw., v., niet m. – Fr. *cygne.* (Overal in Zuid-Nederl. en zelfs in Gelderl. en Overijsel. Zie T., R., J. en G.) — SERVAAS DE BRUIN (*Fransch Woordenboek,* II. *Hollandsch-Fransch*) maakt het ook v.

ZWAAR, znw., v. — Z. ZWAART.

ZWAAR, bvw. — Z. Wrdb.
— Verg. *Zoo zwaar als lood.*

ZWAARS, znw., v. — Z. ZWAART.

ZWAART, znw., v. — Hetzelfde als het Holl. Zwoord, o, zwijnshuid, Fr. *couenne,* te Antw. **ZWAAR,** in 't Z.-O. der Kemp. **ZWAARS** (uitspr. *zwais, zwös, zwösze, zwois*) geheeten. De zwaart van 't verken. De zwaart van 't spek.

— Sneedje zwijnsvel, dat den eenen kant van eene snede hesp of spek begrenst. De zwaarten van 't spek, van de hesp. Geeft de zwaartjes aan de kat.

— Spr. *'t Spek en de zwaart zijn van éénen aard,* zulke ouders, zulke kinderen. (K.)

— Fig. Rug. *Iemand wat over z'n zwaars geven,* hem aframmelen.
Kil. Swaerde, *cutis porcina.*

— Ook *zwaai, zwazie.*

ZWAD, znw., o., niet v. — De rechte rij waarop het afgemaaide gras komt te liggen, Fr. *andain.* — Ons hooi lee' nog in 't zwad. (Ook elders gebruikelijk. Zie V. D., M., G., D. J., Oppr., B.)

ZWADDER, znw., m. — Dunne, waterachtige spijs of drank. R. (Ook in O.-Vl. en Brab., z. Sch.) Ik eet zoo 'ne' zwadder niet. Zwadder van melk. Wa' zwadder van koffie hedde nu weer opgeschonken?

— *Op (den) zwadder gaan* of *zijn,* op zuiptocht gaan, op zwier zijn, drinken en slempen. Dieë zatlap gaat heelder dagen op zwadder. Hij is weer op de' zwadder.

ZWADDERATIE, znw., v. — Hetzelfde als Zwadder, dunne, waterachtige spijs of drank.

ZWADDEREN, w., b. en o. — Heen en weer schudden, zwalpen, zwanselen, kwanselen, sprek. van vloeistoffen. T., R. E vat dat nie' vol

is, zwaddert bij 't vervuren. Zwaddert zoo nie' met de' pot, ge zul' 'et melk er uit zwadderen.

— Waggelen van vetheid. Zijn kaken zwadderen van vettigheid.

Kil. Swadderen, *profundere, turbare aquas.*

— Op zwadder gaan, dronken rondzwieren, slempen. Hij héet heel de week gedronken en gezwadderd.

— Afl. *Zwadderèèr, gezwadder.*

— Bij landb. Karnen met het zwaddervat.

ZWADDERKAAK, znw., v. — Afhangende wang. Hij hee' zwadderkaken.

ZWADDERKIEKEN, znw., o. — Zwadderaar, een dronkaard die altijd op zwadder is.

ZWADDERVAT, znw., o. — Bij landb. Tonkarn, karn in den vorm eener loodrecht geplaatste ton, die te midden eener as draait.

ZWAFFELEN, w., o. — Wiggelen, weg en weer bewegen, Fr. *branler, vaciller.* (**K.**) 'Et wiel van dieë' kruiwagen zwaffelt. 'En ploeg die zwaffelt. E mes waarvan de lemmer zwaffelt in den hecht.

— Afl. *Gezwaffel.*

ZWAK, bvw. — Vlug, rap, behendig, gezwind, Fr. *alerte, agile.* D. B., R., Kl.-Br. (Ook in Brab. en Hag., z. Sch.) 'Ne zwakke kèrel. Hij is nog zwak veur zijn jaren. Gaat daar is zwak naartoe. 't Is 'ne zwakke werkman. Ik ben nog zwak te been. Stapt wa' zwakker aan.

— *Ge zij(t) 'ne swakke* of *'ne zwakke zwemmer,* zegt men tot iemand die stoft en pocht en niet kan of zal uitvoeren wat hij zegt.

— *'En zwakke uur,* een groot uur gaans. R.

— Lenig, buigzaam, plooibaar, Fr. *flexible, souple.* Dr., G. (Ook in Brab., Vl. en Zeel., z. Sch.) Zwak zijn in armen en beenen. Iemand zwak maken. De kat is rap en zwak. Ge moet dat doen me' 'ne' zwakken arm.

— Bw. Fel, volop. 't Is zwak aan 't règenen. Hij was zwak aan 't boteren.

Kil. Swack, wack, taey, *flexilis.*

— In de Wrdb. wordt Zwak vertaald door *faible, débile,* doch daarvoor zeggen wij Slap.

ZWAKWEG, ZWAKEWEG, bw. — Fel, volop. Het is zwakweg aan 't règenen. Hij was zwakeweg aan 't dörs(ch)en.

ZWALEM, znw., m. — Z. ZWAALM.

Kil. Swaelem. i. swaeluwe, *hierundo.*

ZWALEMSTÈÈRT, znw., m. — Z. ZWAALMSTÈÈRT.

ZWALGEN, w., o. — Zwalken, dobberen, drijven. (**A.**) Mee e vlot op 't water zwalgen.

ZWALIE, ZWOELIE, ZWOĔL, znw., v. — Platte houten schop, dienende om het brood in den oven te schieten en er uit te

trekken (**Z.** der **K.**), elders **Ovenpaal** en in 't N. der Kemp. **Schoëlie** genaamd.

ZWALM, znw., m. — Z. ZWAALM.

ZWALMSTÈÈRT, znw., m. — Z. ZWAALMSTÈÈRT.

ZWALP (uitspr. *zwallᵊp*), znw., v. — Gulp. D. B. 'En zwalp bloed. 'En zwalp water. Het bloed gutste mee' heelder zwalpen uit de wond.

ZWALPEI, znw., o. en v., **ZWALPEI(E)R,** v. — Bebroed ei, dat niet uit kan komen of bedorven ei. D. B. Kil. *ovum requietum non recens, putidum.*

ZWALPEN (uitspr. *zwallᵊpen*), w., b. en o. — Heen en weer schudden, sprek. van vloeistoffen. Zwalpt zoo nie' met den eemer. Ge zul' 'et water er uit zwalpen.

— Afl. *Gezwalp.*

ZWALPER (uitspr. *zwallᵊpər*), znw., m. — Soort van duif die aan huis verblijft. Zwalpers zijn geen vliegduiven. Hij hee' smirrels, zwalpers en kroppers.

— Zwalpei, vuil of bebroed ei, dat niet uit kan komen.

ZWALPEREN (uitspr. *zwallᵊpərən*), w., b. en o. — Freq. van Zwalpen. 'Et water zwalperden uit 'et vat.

ZWAMEL, znw., m. — Zwaluw, Fr. *hirondelle.* (**A.**)

ZWAMELESTÈÈRT, znw., m. — Z. ZWAALMSTÈÈRT.

ZWAN, znw., v. — Verkorting van Joanna. (**Z.** der **K.**)

ZWANNEMIE, znw., v. — Joanna-Maria. (**Z.** der **K.**)

ZWANS, znw., v. — Zwalp, kleine hoeveelheid van eene vloeistof, die ergens gestort is. Daar leet (ligt) 'en zwans melk op de tafel. 'En zwans koffie. 'En zwans water.

ZWANS, znw., m. — Dunne soep of pap, waterachtige melk, slappe koffie. Ik eet van dieë' zwans nie'. Zwans van koffie.

ZWANSELEN, w., b. — Hutselen, doen zwalpen, sterk heen en weer bewegen, bij D. B. *swanselen.* 'Ne' pot melk dragen zonder 'et te zwanselen.

— Eenig vocht storten door het heen en weer bewegen van het vat. Draagt den eemer recht, ge zwanselt 'et water er uit. De vloer is vol bier gezwanseld. Hij zwanselt alles nat.

— O., met *zijn* en *hebben.* Heen en weer geschud worden, zwalpen. 'Et water zwanselden uit den eemer. 'Et melk zwanselt in den aker.

— Met *hebben. Zwanselen met,* zwalpen, schudden met. Zwanselt zoo nie' met den eemer, ge zul' 'et water er uit zwanselen. Kunde dieë' pot niet dragen zonder er mee te zwanselen?

Ook **Zwansen** en **Kwanselen**

— Met *hebben*. Zwijmelen, heen en weer slingeren. (Ook in Belg.-Limb. en 't Hag., z. Sch.) De zatlap zwanselde van den eene' kant naar den anderen.

— Afl. *Zwanselèèr*, *gezwansel*.

ZWANSEN, w., b. en o. — Hetzelfde als Zwanseien. Z. ald.

ZWANZEN, w., o. — Zwieren, op zuiptocht gaan, sprek. van dronkaards. Hij héét heel de week al gezwansd.

ZWANZER, znw., m. — Dronkenlap, zwierbol.

ZWART, Kemp. **ZWERT** (uitspr. *zwät*), bvw. — Fr. *noir*.

— Verg. *Zoo zwart als pek*, *als zoet*, *als 'ne moor*, *als 'nen duivel*, *als 'nen hoed*, *als 'en hus*, *als 'ne ketel*, *als 'ne smid*, *als 't bakkes van de hel*, *als 'en heks*, *als 'en toowerheks*, *als 'en kool*, *als de schouw*, *als 'ne pot*, *als 'ne schouwvèger*, *als 'en kraai*, *als 'nen törf*, *als de stoof*, *als 'ne pottefèèr*, *als 'ne mol*, *als e molleken aan zijn gat*.

— *Zwarte gal*, z. GAL.

— *Zwarte mis*, mis voor eenen overledene, waarbij de officiant zwart gewaad aanheeft.

— *Zwarte heer*, wereldlijke geestelijke, Fr. *prêtre séculier*. Men geeft dien naam in 't Z. der prov. aan de wereldlijke pastoors en onderpastoors, die in 't zwart gekleed zijn, om ze te onderscheiden van de *witheeren* of Norbertijnen, die in sommige parochiën de bediening van pastoor of onderpastoor waarnemen en in 't wit gekleed zijn.

— *Zwarte kraai*, smaadnaam op eenen R. K. geestelijke.

— *Zwart brood*, roggebrood, Fr. *pain de seigle*.

— *Het zwart manneken*, de duivel, de booze geest, Fr. *le diable*.

— *Zwart goed*, nationale goederen, goederen die onder de eerste Fransche republiek aan de kerken en kloosters ontroofd zijn. D. B., R.

— Spr. *'t Is zwart*, 't is af, de vriendschap is verbroken. 't Is zwart met die twee mannen. Eertijds waren 'et zoo 'n goei vrienden en nu is het al sedert verscheidene maanden zwart. Vrglk. WIT.

— *'t Is altijd 'ne witte me(i)'ne(n) zwarte*, z. WIT.

— *Zwart op wit zetten*, z. WIT.

— *Zwart op wit*, schriftelijk bewijs.

— *Liegen da(t) ge zwart ziet*, onbeschaamd liegen.

— *Zwart zien van de kou*, *zwart zien van honger*, *zwart zien van magerigheid*, zeer groote koude hebben, zeer grooten honger hebben, zeer mager zijn.

— *De pot verwijt de(n) ketel dat hij zwart ziet*, z. POT.

— *Hij zal nog zwarte(n) sneeuw zien*, z. SNEEUW.

ZWART, ZWERT, znw., o. — Onweerswolk, zwarte wolk waaruit het dondert en bliksemt. Daar hangt e leelijk zwert. 'Et zwart is afgetrokken. Daar kwamen twee zwarten tegeneen op. — Ook **Donderzwart**.

ZWARTBRAAK, ZWERTBRAAK, znw., v. — Bij landb. Land dat tot de volgende lente braak blijft liggen, nadat er de zomer-

vruchten af zijn. (**K.**) Korenland zwertbraak laten liggen. Zaaide nog spörrie of rapen op da' stuk grond? Nee' ik laat 'et zwertbraak liggen.

ZWARTEKOP, ZWERTEKOP, znw., m. — Iemand met zwart haar.

ZWARTE MAST, ZWERTE MAST, znw., m. — Z. PINMAST.

ZWARTERIK, ZWERTERIK, znw., m. — Zwarte, onzindelijke persoon. Gaat oe wass(ch)en, zwarterik!

ZWARTZUSTER, ZWERTZUSTER, znw., v. — Liefdezuster van de orde van St. Augustinus. R., bij D. B. *zwarte zuster.*
— Schertsend voor Flesch rooden wijn.

ZWATS, znw., v. — Z. ZWANS.

ZWATSEN, w., o. en b. — Hetzelfde als Zwadderen. Z. ald.

ZWAZIE, znw., v. — Z. ZWAART.

ZWEEMER, znw., m. — Stok waar de emmer aan vast is, en die in den bornput neergelaten wordt om water te scheppen. (**Z.** der **K.**)
— De zweemer van eene pomp is de arm of zwengel, waar men mee pompt.
— Fig. Lange, magere persoon.

ZWEEP, znw., v. — Z. Wrdb.
— *Zweep krijgen*, slagen krijgen. 'Et peerd kreeg zweep, omdat 'et nie' trekken wilde. Dieën deugeniet verdient zweep.
— Lange en dunne tak, lange en buigzame boom. Ge meugt die boomkens zoo hoog nie' opsleunen, ge maakt er zweepen van. Snijdt die langste zweepen wa' van den boom.
— Lange man of vrouw. 'En zweep van 'ne' jongen.
— Bij timmerl. Een stuk hout, dat voorloopig dient om timmerwerk staande te houden.
— Spr. *De klets* of *de(n) slag van de zweep kennen* of *weghebben*, weten waar de klepel hangt, van iets verstand hebben, weten hoe men zich te gedragen heeft, zonder aangezet te moeten worden.
— *'t Is gemakkelijk de zweep te leggen op andermans pèèrden.*

ZWEEPEN, w., b. — Bij timmerl. Een timmerwerk voorloopig staande houden door middel van zweepen.

ZWEEPING, znw., v. — Bij timmerl. De verzameling stukken hout, die dienen om een timmerwerk voorloopig staande te houden.

ZWEEPKEN (uitspr. *zwippəkə*), znw., o. — Het cijfer 1 in de kindertaal. (**A.**)

ZWÈÈR, znw., m., niet v. — Fr. *ulcère, flegmon.* R.

ZWÈÈRD, znw., o. — Het Holl. Zwaard, Fr. *glaive.*
— Spr. *Den honger is e scherp zwèèrd,* z. HONGER.

— Pijn, smert. De dood van 'nen eenige' zoon is 'en hard zwèèrd veur 'ne' vader.

— Scheepszwaard.

ZWEET, znw., o. — Z. Wrdb.

— Spr. *Luiaards (of luis) zweet is gauw gereed.* T.

ZWEETEN, w., o. — Z. Wrdb.

— Verg. *Zweeten gelijk e peèrd, gelijk e verken, gelijk 'en beest.*

— Spr. *Water en bloed zweeten*, uit der mate verlegen en benauwd zijn. D. B.

— *Zwijgen da(t) ge zweet*, geen enkel woord mogen reppen. D. B., T.

— Kram. heeft het verl. dlw. *gezweeten*. Wij zeggen altijd *gezweet*.

— *Zweetende ziekte*, soort van besmettelijke ziekte, die vroeger in Antwerpen uitbrekende, veel slachtoffers gemaakt heeft. Alle jaren gaat te Antwerpen eene processie uit, ter herinnering aan die plaag, waarvoor tijdens het uitbreken openbare gebeden voorgeschreven werden.

ZWEMMEN, w., o. — Z. Wrdb.

— Verg. *Zwemmen gelijk 'en end, gelijk 'en waterrat.*

ZWEMMER, znw., m. — Z. Wrdb.

— Spr. *Ge zij(t) 'ne zwakke zwemmer*, z. ZWAK.

ZWENDEREN, w., o. — Slenteren, doelloos gaan, traagzaam wandelen. (**Z.** der **K.**) Hij zwendert den heelen dag deur 't dörp. Waar mag zij nu naartoe zwenderen?

— Afl. *Zwenderèèr, geswender.*

ZWÈRAGE, znw., v. — Verzwering. T., R. Hij hèet 'en zwèrage aan zijn hand.

ZWERMEN, Antw. **ZWĀRMEN**, w., o. — Z. Wrdb.

-- Zie eene spr. onder BIE.

ZWERT (uitspr. *zwāt*), bvw. — Zwart, Fr. *noir*. (**K.**) Z. ZWART.

ZWERT, ZWERTBRAAK, ZWERTEKOP, ZWERTERIK, ZWERTZUSTER. z. ZWART, ZWARTBRAAK, enz.

ZWERTEKEN, znw., o. — Z. WITTEKEN.

ZWEZEL en **ZWEZER**, znw., m. — Hetzelfde als Zwezerik, Fr. *ris de veau.*

ZWIER, znw., m. — Vrije beweging. D. B. Ik heb hier mijne' zwier nie' om kunsten te doen. Iemand z'ne zwier laten.

— Fig. Volle vrijheid. 'Nen ouwer mag z'n kinderen hunne' zwier nie' laten (niet alles laten doen wat zij willen).

— *In zwier*, in gang, aan den gang, sprek. van iets woeligs. De kermis was al volop in zwier.

ZWIEREBALK, znw., m. — Touter, schommel, Fr. *escarpolette, balançoire.* (Sint-Antonius, Zoersel, enz.) In de' zwierebalk zitten. Met de kermis staander zwierebalken.

ZWIEREBALKEN, w., o. — Schommelen, touteren, Fr. *jouer à l'escarpolette*. (Sint-Antonius, Zoersel en elders.) Willen me wa' gaan zwierebalken? De kinderen hemmen heel den achternoen gezwierebalkt.

ZWIEREN, w., o. — Z. Wrdb.

— Gep. w. *Draaien en zwieren, zwaaien en zwieren, loopen en zwieren.*

— Slingeren, heen en weer bewegen. D. B., T. Hij zwiert met de armen bij 't gaan. De slinger van 'en horloge zwiert weg en weer. Aan 'nen boomtak hing 'en koor(d) te zwieren.

ZWIERSCHAKEL, znw., m. — Touter, Fr. *escarpolette*.

ZWIERSCHAKELEN, w., o. — Schommelen, touteren. (Berlaar.)

ZWIET, znw., m. — Groot vertoon, pracht, praalvertoon, bij B. *swiet*. Hij vuurt groote' zwiet. Ik kan mee' al dieë' zwiet nie' om. Zwiet vuren.

— Van 't Fr. *suite?*

ZWIJGEN, w., o. — Z. Wrdb.

— Verg. *Zwijgen gelijk e graf, gelijk O. L. Heer aan 't kruis, gelijk 'ne kerpel.*

— Spr. *Zwijgen dat men zweet, dat men berst*, z. ZWEETEN.

— *Hij zou nog nie(t) zwijgen, al zetten ze 'm e mes op de kèèl.*

— *Zwijgen kan nie(t) verbeterd wörden.*

— *Spreken is zilver, maar zwijgen is goud.*

— *'t Is beter gezwegen als van spreken schande gekregen.*

— *Zwijgen en denken kan niemand krenken.*

ZWIJMELACHTIG, bvw. en bw. — Zwijmelend, waggelend. 'Ne zwijmelachtige gank. Zwijmelachtig gaan.

ZWIJMELEN, w., o. — Waggelen, met waggelende beenen gaan gelijk een dronken mensch, Fr. *vaciller*. D. B. Hij was zoo zat, dat hij van den eene' kant naar den andere zwijmelde. De zatlap zwijmelde de deur uit. Hij ging al zwijmelende over de straat.

Kil. Swijmelen, *cespitare*.

— Afl. *Zwijmelachtig, zwijmelèèr, gezwijmel.*

ZWIJN, znw., o. — Fig. Overdadige en beestachtige mensch; iemand die in slemperij of wulpschheid leeft.

— *Zat zwijn*, dronkaard.

— Verken. Z. Wrdb. Verg. *Zoo zat als e zwijn.*

ZWIKHOUT, znw., o. — Z. ZIKSEN.

— Spr. *Het zwikhout trekken*, zijn woord intrekken. (K.) Hij beloofde vast mee te gaan, maar nu trekt hij 't zwikhout.

Ook *klink trekken*.

ZWIKS, znw., m. — Zwemdok (A.) Naar de' zwiks gaan.

ZWIKSEL, znw., v. — Z. ZIKSEN.

ZWIKSEN, w., o. — Zwemmen. (A.) (Enkel in gebruik bij kinderen en aankomende jongens.) Wille-me is gaan zwiksen? Hij kan al goe' zwiksen.

—— Afl. *Zwikser*.

ZWIKSEN, ZWIKSIE, ZWIKSE, ZWIKSEL, znw., v. — Z. ZIKSEN.

ZWIKZWAK, znw., m. — Iets dat lang en zwak is en dus heen en weder zwenkt. Zwikzwakken van boomen.

—— Lange en dunne persoon. 'Ne zwikzak van 'ne' vent. 'Ne lange zwikzwak.

—— Zweep in het raadsel:

Vier wielen wielewiet,
Acht pooten, wielewoot
En 'ne körten dikzak,
Mee 'ne(n) lange(n) zwikzwak.

ZWILLEN, w., o. — Hetzelfde als Zwellen, Fr. *gonfler*. Hfft., Kil. *tumere*.

— *Iemand laten zwillen*, iemand laten loopen, hem aan zijn lot overlaten, alle betrekkingen er mee afbreken. Laat oe' familie maar zwillen, en luistert naar mij.

ZWING, znw., v. — Zwingelhout, zwengelhout, waar de strengen der peerden aan vastgemaakt zijn, Fr. *volée*. (Ook in Z.-Holl., z. OPPR., 90.)

Kil. Swinghe van den waghen, *lignum transversum temonis*.

— Vleugel, vlerk van eenen vogel, Fr. *aile*, Eng. *wing*. 'Ne vogel me' straffe zwingen. 'En duif me' witte zwingen. « En als het nu getooid was met krans en gouden *zwing*. » (TH. VAN RYSWYCK, *Balladen*). « Ge ontplooit de *zwingen* hoe en waar gij wilt. » (EM. HIEL, *Gedichten*).

Kil. Swinghe, *ala accipitris, aut alterius id genus avis*.

ZWINGEL, znw., m. — *Zwingel krijgen*, eene rammeling krijgen.

— *Iemand zwingel geven*, hem afranselen.

ZWINGELBERD, znw., o. — Bij landb. Eene rechtstaande plank, waar men het vlas op zwingelt. (K.)

Kil. Swinghel-berd, *asser linarius: quo linum mollitur*.

ZWINGELEN, w., b. — Bij landb. Met den zwingel de esters uit het vlas slaan. Z. Wrdb.

— Fig. Aframmelen. Ik zal dieë' zwingelen! De vader zwingelde over zijne' zeun.

— O. Gezwingeld worden. Da' vlas zwingelt goed.

ZWINGELKOT, znw., o. — Bij landb. Eene overdekte plaats waar men het vlas zwingelt.

ZWINGELMES, znw., o. — Z. ZWINGELSPAAN.

ZWINGELSPAAN, znw., o. — Bij landb. Breed houten spaan, waar men het vlas mee zwingelt, Fr. *espade*. (K.)

ZWINGELSTOEL, znw., m. — Bij landb. Tuig waarop men het vlas zwingelt. (K.)

ZWINGELSTOK, znw., m. — Z. ZWINGELSPAAN.

ZWIS, znw., v. — Dunne melk met waterachtigen schijn, afgezaande melk. (Arendonk.)

ZWOĔLIE, ZWOĔL, znw., v. — Z. ZWALIE.

ZWOLM, znw., m. — Z. ZWAALM.

ZWOLMSTÈÈRT, znw., m. — Z. ZWAALMSTÈÈRT.

ZWONG (in 't Z. en W. *zwoĕng*), znw., v. — Bij timmerl. De keer van de nagel- of de centerboor, de houten boog of halve cirkel dien men ronddraait om het boorijzer in het hout te draaien, Fr. *poignée*. — Sch. maakt het w. mann. en spelt *zwonk*, doch zoo wordt het niet uitgesproken.

Kil. Swonck, swonghe, *versatile manubrium*.

***ZWONK**, znw., m. — Z. ZWONG.

ZWÖS, ZWÖZZE, znw., v. — Z. ZWAART.

ZWULLIE, znw., v. — Bij plafonneerders. Houten of metalen vorm om lijstwerk of mouluren te trekken. De plafonneerders gebruiken eene zwullie om kornissen te maken.

KONINKLIJKE VLAAMSCHE ACADEMIE VOOR TAAL- & LETTERKUNDE

IDIOTICON

VAN HET

ANTWERPSCH DIALECT

(STAD ANTWERPEN EN ANTWERPSCHE KEMPEN)

OPGESTELD DOOR

P. JOZEF CORNELISSEN,

GEMEENTEONDERWIJZER TE SINT-ANTONIUS (BRECHT)

EN

J.-B. VERVLIET,

LETTERKUNDIGE TE ANTWERPEN.

Bekroond *door de Koninklijke Vlaamsche Academie voor Taal- en Letterkunde.*

AANHANGSEL

GENT

A. SIFFER

Drukker der Koninklijke Vlaamsche Academie

1906

de en laatste Aflevering.

ZWINGELSTOEL, znw., m. — Bij landb. Tuig waarop men het vlas zwingelt. (K.)

ZWINGELSTOK, znw., m. — Z. ZWINGELSPAAN.

ZWIS, znw., v. — Dunne melk met waterachtigen schijn, afgezaande melk. (Arendonk.)

ZWOĔLIE, ZWOĔL, znw., v. — Z. ZWALIE.

ZWOLM, znw., m. — Z. ZWAALM.

ZWOLMSTÈÈRT, znw., m. — Z. ZWAALMSTÈÈRT.

ZWONG (in 't Z. en W. *zwoĕng*), znw., v. — Bij timmerl. De keer van de nagel- of de centerboor, de houten boog of halve cirkel dien men ronddraait om het boorijzer in het hout te draaien, Fr. *poignée*. — Sch. maakt het w. mann. en spelt *zwonk*, doch zoo wordt het niet uitgesproken.
Kil. Swonck, swonghe, *versatile manubrium*.

***ZWONK**, znw., m. — Z. ZWONG.

ZWÖS, ZWÖZZE, znw., v. — Z. ZWAART.

ZWULLIE, znw., v. — Bij plafonneerders. Houten of metalen vorm om lijstwerk of mouluren te trekken. De plafonneerders gebruiken eene zwullie om kornissen te maken.

LIJKE VLAAMSCHE ACADEMIE VOOR TAAL- & LETTERKUNDE

IDIOTICON

VAN HET

NTWERPSCH DIALECT

TAD ANTWERPEN EN ANTWERPSCHE KEMPEN)

OPGESTELD DOOR

P. JOZEF CORNELISSEN,

GEMEENTEONDERWIJZER TE SINT-ANTONIUS (BRECHT)

EN

J.-B. VERVLIET,

LETTERKUNDIGE TE ANTWERPEN.

roond door de Koninklijke Vlaamsche Academie voor Taal- en Letterkunde.

AANHANGSEL

GENT

A. SIFFER

Drukker der Koninklijke Vlaamsche Academie

1906

en laatste Aflevering.

UITGAVEN DER KONINKLIJKE VLAAMSCHE ACADEMIE

Ie REEKS.

1. **Jaarboek** van 1887 tot 1906, ieder 2,00

IIe REEKS.

1. **Verslagen en Mededeelingen**, van 1887 tot 1905, ieder 4,00

IIIe REEKS. — MIDDELNEDERLANDSCHE UITGAVEN.

1. **De Zevenste Bliscap van Maria.** Mysteriespel der XVe eeuw, uitgegeven door K. STALLAERT (1887). XXIII-116 blz. 2,50
2. **Woordenlijst voor de Zevenste Bliscap van Maria**, opgesteld door K. STALLAERT (1888), 141 blz. 0,50
3. **Woordenlijst op de Alexanders Geesten** van JACOB VAN MAERLANT, door L. ROERSCH, 1ste *aflevering* (1888), 68 blz. 1,00
4. **Van de vij Vroeden van binnen Rome**, bezorgd door K. STALLAERT (1889), XX-182 blz. 3,00
5. **Het Roermondsch dialect**, getoetst aan het Oud-Saksisch en Oud-Nederfrankisch, door Dr L. SIMONS (1889), 62 blz. 1,25
6. **Madelghijs' kintsheit**, al de gekende fragmenten, bezorgd door Jhr. Mr. NAP. DE PAUW (1889), 208 blz. (met facsimile's) 2,50
7. **Dit is die Istory van Troyen**, bezorgd door Jhr. Mr. NAP. DE PAUW en EDWARD GAILLIARD, 4 deelen, met facsimile's (1889-1892) . . 25,50
8. **Middelnederlandsche Gedichten en Fragmenten**, uitgegeven door Jhr. Mr. N. DE PAUW (1893-1897), 3 afl., elke 2,00
9. **Kalender en Gezondheidsregels**, door P. ALBERDINGK THIJM (1893), 66 blz. 1,25
10. **De Keure van Hazebroek**, door EDW. GAILLIARD (1894-1905), 5 deelen, elk 5,00
11. **Middeln. geneeskundige Recepten en Tractaten, Zegeningen en Tooverformulen**, uitgegeven door Dr DE VREESE (1894), XII-144 blz. 2,00
12. **Beschrijving van Middeln. handschriften die in Engeland bewaard worden**, door K. DE FLOU en EDW. GAILLIARD (1895 en 1896), 3 bd., elk . 2,00
13. **Beowulf**, Angelsaksich volksepos, vertaald in stafrijm en met inleiding en aanteekeningen voorzien, door Dr. L. SIMONS (1896) 355 bl.. . . 4,00
14. **Hennen van Merchtenen's Cornicke van Brabant** (1414), uitgegeven door GUIDO GEZELLE (1896), 235 blz. 3,00
15. **Jehan Froissart's Cronyke van Vlaenderen**, getranslateert uuten Franssoyse in Duytscher tale bij Gerijt Potter van der Loo, in de XVe eeuw, uitgegeven en toegelicht door Jhr. Mr. NAP. DE PAUW (1898), 2 deelen 1252 bladz. (derde deel ter pers) 11,00
16. **Ypre jeghen Poperinghe**, Gedingstukken der XIVe eeuw nopens het laken, uitgeg. door Jhr. Mr. NAP. DE PAUW (1899), XLVI-320 blz. . . 4,00
17. **Bouc van der Audiencie** (Raad van Vlaanderen), door Jhr. Mr. NAP. DE PAUW. Eerste stuk (1901), XXI-612 blz. (2e stuk ter pers). . . . 5,00
18. **Die bedudinghe naden sinne van Sunte Augustijns Regule**, uitgegeven door K. DE FLOU (1901), XXIII-277 blz. 3,00

IVe REEKS. — UITGAVEN DER COMMISSIE VOOR GESCHIEDENIS BIO- EN BIBLIOGRAPHIE.

1. **Alphabetische lijst van namen der in België geboren Nederl. schrijvers, dienende tot het samenstellen van de Biographie der Zuidned. schrijvers**, door FR. DE POTTER, 524 blz. (*niet in den handel*).
2. **Vlaamsche Bibliographie** (1830-1890), door FR. DE POTTER (1893-1902), 4 afleveringen (deel 1890-1900 ter pers), ieder 5,00
3. **Catalogus van de Bibliotheek der K.Vl. Academie voor Taal- en Letterkunde** (1898), door FR. DE POTTER 5,00
4. **Leven en Werken der Zuidnederlandsche schrijvers** (1e en 2e aflev.) (verdere afleveringen ter pers), elk 1,25
5. **Korte staatkundige geschiedenis van het Iersche volk**, door Mr. A. PRAYON-VAN ZUYLEN (1902), 504 blz 5,00

Bibliographie van den Vlaamschen Taalstrijd, door TH. COOPMAN en J. BROECKAERT (1787-1844), eerste deel, 338 blz.; 2e deel, 334 blz. (verdere deelen ter pers), elk 3,50

IDIOTICON

VAN HET

ANTWERPSCH DIALECT

KONINKLIJKE VLAAMSCHE ACADEMIE VOOR TAAL- & LETTERKUNDE

IDIOTICON

VAN HET

ANTWERPSCH DIALECT

(STAD ANTWERPEN EN ANTWERPSCHE KEMPEN)

OPGESTELD DOOR

P. JOZEF CORNELISSEN,

GEMEENTEONDERWIJZER TE SINT-ANTONIUS (BRECHT)

EN

J.-B. VERVLIET,

LETTERKUNDIGE TE ANTWERPEN.

***Bekroond* door de Koninklijke Vlaamsche Academie voor Taal- en Letterkunde.**

— AANHANGSEL —

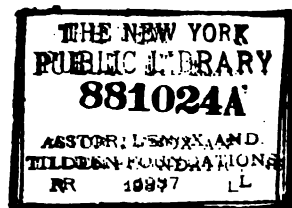

GENT

A. SIFFER

Drukker der Koninklijke Vlaamsche Academie

1906

Printed in Belgium.

AANHANGSEL.

A.

A, znw., v. — Z. Idiot.

— *'En A* of *'en A-ken*, een wit brood van eerste hoedanigheid, zoo geheeten, omdat er eene A op geprent staat.

A (korte *a*), bw. — Wordt gebruikt vóór *één*, *twee* en *drij*, vooral bij 't tellen van spelende kinderen. A één! a twee! a drij!

— Men zegt ook: *a één, a twee, oe drij!*

AACH, znw., v. — Riviertje, loopende van Turnhout tot Grobbendonk. Z. AA. (Idiot.)

AAK, znw., v. — Z. Wrdb.

Ook *Keulenèèr*, *Keulsche aak* en *Rijnschip*. J.

AAL, znw., m. — Gemeene paling. J. De beste paling is bruiner van kleur en heet *paling*.

Kil. Ael, *anguilla minuta*.

AALMOES, znw., v. — Z. Wrdb.

— Spr. *Aalmoes geven verarmt niet.*

AALMOESENIER, znw., m. — Z. onder BUSMANNEKEN. (Aanh.)

AALZAK, znw., m. — Bij visschers. Lang, rond vischnet, hebbende den vorm eener fuik en dienende om paling te vangen.

AAN, vz. en bw. — Z. Idiot.

— Duidt een begin aan. Wij zijn al aan de nief patatten. Wij gaan morgen aan ons hooi.

— *Iemand er aan maken*, z. AANMAKEN.

— *Er is wat aan*, zij is zwanger. Ik geloof dat er aan Jannes vrouw weer wat aan is.

— *Daar is geen doen aan*, er is niets aan te doen. Zoo ook met *bie(d)en*, *kuis(ch)en*, *verbie(d)en*, *verhelpen*, *zeggen*, enz.

— *Aan* vormt samengestelde werkwoorden, die alleen in 't verl. deelw. gebruikt worden en vergezeld zijn van *komen*. (Z. Idiot.) Van dit slag zijn ook de volgende: *aangebaft*, *aangebansd*, *aangebirsd*, *aangebrakt*, *aangebratst*, *aangebrisd*, *aangedritst*, *aangedrobd*, *aangekleft*, *aangekwakkeld*, *aangekwankeld*, *aangepaggeld*, *aangepotterd*,

aangeschodderd, aangesjoĕfeld, aangesjoĕft, aangesjompeld, aangesjompt, aangeslavenderd, aangesleft, aangesloĕft, aangeslompt, aangespodderd, aangespoddereerd, aangeteend, aangevendeld, enz.

Z. voor de beteekenis dier woorden de enkele werkwoorden BAFFEN, BANZEN, BIRZEN, BRAKKEN, enz.

AANBÈREN, w., b. — Bij landb. Met beer aangieten. J. Die patatten zouwen nog wa' meugen aangebèèrd wörren.

AANBIDDING (klemt. op *bid*), znw., v. — *Gedurige Aanbidding*, dag die in iedere parochie jaarlijks toegewijd is aan de aanbidding van het H. Sacrament.

AANBOEGEN, w., b. — Scheepstermen. Een schip vastleggen door middel van eene tros of een dik touw. Het eene uiteinde is aan den boeg van 't schip vastgemaakt, het andere aan eenen paal of eenen ring op de kaai.

— O. Den wind meer indraaien, zoodat de zeilen kippen. Z. KIPPEN. J. Als de schippers eenen laatsten gang halen, moeten zij soms aanboegen, willen zij op hunne aangeduide plaats komen. Door het aanboegen verliest het schip stilaan zijne vlucht.

Ook *achteruit aanhou(d)en*.

AANBOOMEN, w., b. — Bij wevers. Op den weefboom doen. J. Een stuk aanboomen.

AANDIENEN, w., b. — Z. Idiot.

— Eenen dienst aan iemand verzoeken. Ge moet 'em da maar aandienen, hij zal 'et wel doen.

AANDOEN, w., o. — Z. Idiot.

— *Me(t) iemand aandoen*, aanhouden, ongeoorloofde liefdesbetrekkingen hebben. Hij doe' mee 'en ander wijf aan.

— *Me(t) iemand* of *me(t) iet aandoen*, er zich, zoo goed als 't gaat, mee behelpen. Ik zou 'en volwassen meid moeten hebben, maar omdat 'et zoo köstelijk is, doen ik maar mee e klei(n) meisken aan. Kunde die schup nog gebruiken, Jan? — Och! 't is wel geen heel goei nie' meer, maar ik doen der zooal mee aan.

AANDOMPEN (in 't Z. en W. *aondoĕmpən*), w., o., met *zijn*. — Bedampen. J. De ruiten dompen aan in de keuken. De ruiten zijn aangedompt.

Ook *aanslagen* en *bedompen*.

AANDRAAIEN, w., b. — Bij wevers. *E stuk aandraaien*, de draden van een versch opgeboomd stuk, door fribbelen, aan die van den kam hechten. J.

AANDRIEGEN, w., b. — Bij kleermakers. Al driegende vasthechten. J. E stuk aandriegen.

AANEEN, bw. — Gedurig. R. Hij zit aaneen zonder werk. Ge zijt aaneen ziek. Het règent aaneen.

Ook *aaneenaan* en *rinkaaneen*.

AANEENDOEN, w., b. — Z. AANEENMAKEN. (Idiot.)

AANEENFROBBELEN, w., b. — Z. AANEENFRIBBELEN. (Idiot.)

AANEENFRULLEN, w., b. — Z. AANEENFRUTSELEN. (Idiot.)

AANEENGENEZEN, w., o., met *zijn*. — Zich aaneenhechten door genezen. Zijn been is schoon aaneengenezen.

AANEENHANGEN, w., o. — Z. Idiot.

— Verg. *Aaneenhangen gelijk gekapt stroo*, van eene rede die geenen samenhang heeft.

— *Met haken en oogen aaneenhangen*, vol bedrog en valschheid zijn.

— Wij zeggen: *hij hangt* MET *leugens aaneen*, en in N.-Nederl.: *hij hangt* VAN *leugens aaneen*. (Z. *Woordenb. der Ned. Taal*, I, 120.)

AANEENKLOTTEN, w., o., met *zijn*. — Z. BIJEENKLOTTEN. (Idiot.)

AANEENMARTELEN, AANEENMERTELEN, w., b. — Al sukkelend aan elkander voegen. T. Hij héet 'en uur gezweet, eerdat em z'nen brief aaneengemerteld had.

AANEENSTROSSEN, w., b. — Slordig aan elkander naaien Hoe hedde nu dat hemd aaneengestrost, 't is schand!

AANEENTRODDELEN, w., b. — Z. AANEENSTROSSEN.

AANEENTROSSEN, w., b. — Z. AANEENSTROSSEN.

AANFOËFELEN, w., b. — Wonderlijk aankleeden. D. B. Ge foëfelt oe zoo aardig aan! Ze was vies aangefoëfeld.

Ook *aanstooten* en *aantakelen*.

AANGAAN, w., o., met *zijn*. — Z. Idiot.

— *Aan iemand aangaan*, hem aansporen, aanzetten. Ik zal aan mijne' knecht is goe' moeten aangaan, anders is er toch niets aan te doen.

— Hem gevoelig berispen of afranselen. Ik zal aan dieën deugeniet is aangaan, want 't gaat over zijn hout.

— Zich met iemand meten, er tegen vechten. Hij daagden iedereen uit, en daar was niemand nie' die aan hem dierf aangaan.

— *Aan iet aangaan*, er aan beginnen. Ik gaan vandaag aan da' werk nog nie' aan.

AANGEBRAND, bvw. — Z. Idiot.

— Spr. *Het riekt daar aangebrand*, het deugt er niet, er zijn daar slechte zaken op gang.

— *Zij is aangebrand*, zij is bedrogen, verleid, sprek. van eene jongedochter.

AANGERAKEN, w., o., met *zijn*. — Z. Idiot.

— Scheepsterm. Aan wal geraken, tot aan den kant kunnen. J. Daar loopt zooveel vloed, dat het schip maar slecht aangeraken zal.

AANGEVEN, w., o. — Z. Idiot.
— Opspelen, kijven. Ge zult heur is hooren aangeven, as ze da' niefs zal vernemen!

AANGEVEZEN, z. AANVIJZEN.

AANGEWENNEN, w., b. — Aanwennen. (**Z.** der **K.**) Ge meugt u die manieren nie' aangewennen.

AANHAKEN, w., o. — Een huis binnentreden om er eenen goedendag te zeggen, een pintje te drinken, enz., ergens aanloopen. (**K.**) Kom, hier hake(n) me nog is aan.
Ook *aangeven*.

AANHALEN, w., o. — Z. Idiot.
— Besmetten. Die ziekte haalt geweldig aan.

AANHANGEN, w., b. en o. — Z. Idiot.
— *Het er laten aanhangen*, groote, meestal nutteloozе uitgaven doen. Sedert dat em geërfd héet, laat em het er aanhangen.
— *Er wat aanhangen*, bij eene geschiedenis of een nieuws iets onwaars bijvoegen, overdrijven. J. Ik geloof oe nie', vrind, ge hangt er weer wat aan.
— *Er aanhangen*, verliezen in 't spel. J. Ge hangt er aan veur zes pinten.
— Aan iets hangende zijn. J. Hangen de gordijnen al aan?

AANHESSEN, w., b. — Z. AANHUSSEN. (**Z.** der **K.**)

AANHOU(D)EN, w., o. — Z. Idiot.
— Scheepsterm. Z. AANBOEGEN 2°.

AANHUSTEN, w., b. — Z. AANHUSSEN. (**W.** der **K.**)

AANKĂRREN, w., b. — Z. Idiot.
— Met aarde vullen of ophoogen door middel van eene kar. Hij hee' z'nen hof aangekärd. 'Ne' put, 'ne' vijver aankärren.

AANKLAPPEN, w., b. — Z. Idiot.
— Door woorden iemand tot iets aanzetten. J., D. B. Ik zou die koei nie' gekocht hemmen, hadden ze mij ze nie' aangeklapt.

AANKOETEREN, w., b. — Aanwakkeren om te werken, bij T. *aankoederen*. (**Z.** der **K.**) M'ne knecht moet van tijd tot tijd aangekoeterd wörren, anders doet em niks.
Ook *aankeuteren*.

AANKOMEN, w., o. — Z. Idiot.
— Zeer doen, pijn doen. J. Zoo 'ne sneeuwbal tegen uw oog, da' komt nogal aan.
— Al kokende opkomen. J. Pas op dat de pot nie' overkoökt, want 't melk komt aan.
— Van pas zijn, juist treffen. Hij gaf 'em 'en schamp, en 't kwam zjust aan.

— *Ergens aankomen*, aanraken. Daar meugde nie' aankomen. Ge meugt aan ze' iijf nie' aankomen, of hij begint te schreeuwen.

AANLA(AD)SEL, znw., o. — Dik van vloeistoffen, dat aan vaten en flesschen kleeft, bezinksel. Z. AANLADEN. (Idiot.)

AANLAPPEN, w., b. — Aanplakken, koopen en niet betalen. J. Diee plakker hee' mij 30 fr. aangelapt.

— Doen verliezen in 't spel. J. Ik zal oe is gauw 'en pint of twee aanlappen.

AANLEGGEN, w., b. en o. — Z. Idiot.

— Met *het* tot voorwerp. Leven, beginnen. J. Ge legget te breed aan, ge zullet nie' volhouwen.

— Spr. *De brei te breed aanleggen*, z. BREI. (Idiot.)

— Worstelen, vechten. Wille(n) me is aanleggen om te zien wiedat de sterksten is? Die twee kunnen malkanderen nie' verdragen; as ze bijeen komen, dan leggen ze aan.

— *Het leet er (hem) op aan* om goe(d) weer te wörren = het schijnt goed weder te zullen worden.

— O. Scheepsterm. Aan wal komen. J.

AANMAKEN, w., b. — *Iemand er aanmaken*, proces-verbaal tegen iemand opmaken. J. Al die in de boss(ch)jen van den baron hout rapt of blaren schärt, wordt er aangemaäkt.

AANNEMEN, w., b. — Z. Idiot.

— *Iemand aannemen*, hem voor den gek houden, zonder dat hij 't gewaar wordt. (Z. der K.) Gisteren avend hebben ze de' bakker weer aangenomen.

— *Iemand over iet aannemen*, hem over iets aanspreken, met een denkbeeld van stoutheid vanwege den aanspreker. Den ee(r)ste' keer da' 'k 'em tegenkoom, gaan ik 'em daarover aannemen.

— O. Treffen, ontroeren. As ge zoo'n droevige dingen ziet, ge meugt gelooven dat 'et aanneëmt.

— Pijn veroorzaken. Den tandmeester trok m'nen tand uit, maar da' nam nogal aan.

— Lengen, sprek. van de dagen. De dagen nemen al vandeeg aan.

AANPAFFEN, w., o. — Z. AANPAFFELEN. (Idiot.)

AANPAK, znw., m. — Zekere hebbelijkheid om iets aan te vatten. Is 't et moeilijk van op 'ne' velo leeren te rijen? Och, nee, 't is niks as 'nen aanpak.

AANPAKKEN, w., b. — Z. Idiot.

— Aanvangen, ondernemen. J. Hij héet al van alles aangepakt om z'ne' kost te winnen, en daar is niks dat 'em meevalt.

— *Iemand aanpakken*, hem over iets aanspreken, met een denkbeeld van stoutheid. Hij pakte mij daarover aan in de volle straat.

AANPLAASTEREN, w., b. — Aanpleisteren. J.

AANPOOTEN, w., b. — Bij timmerl. Z. AANTEENEN. (Idiot.) J.

AANREKKEN, w., o. — Speelterm. Zich rekken, reiken, om de bolket van zijnen makker des beter te raken.

AANROEPEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Dit werkw. wordt zoowel onschb. als schb. vervoegd. Ik heb God aanroepen. Hij aanriep God en alle heiligen, *of:* hij riep God en alle heiligen aan.

AANROESTEN, w., o., met *zijn*. — Z. Wrdb.

— Spr. *Aangeroest zijn van de vuilighеid, van de zwartigheid*, zeer vuil zijn. J. Dieë vent ze' vel is aangeroest van de vuiligheid.

AANSAFFELEN, w., o. — Z. AANSJAFFELEN. (Idiot.)

AANSCHARREN, w., b. — Z. Idiot.

— Aanspreken, soms met een denkbeeld van stoutheid vanwege den aanspreker, soms met een denkbeeld van last voor den aangesprokene. J. Hij schärde mij in 't midden van de straat aan en hij maakte mij uit veur al da' gemein is.

AANSLAGEN, w., b. — Z. Idiot.

— Gerechtelijk doen verkoopen, beslag leggen op. J. As ge mij nie' en betaalt, dan slaag ik oe' huis aan.

— O., met *zijn*. Bij landb. Ontkiemen, sprek. van zaden. (Z. der K.) Ge moet daar gee(n) pee- of klaverzaad op wörpen, want 't slaagt er toch nie' aan. Da' zaad is al 'en week of twee gezaaid, en 't wilt nie' aanslagen.

AANSLEIPEN, w., o. — Lang duren, langdurig zijn, bij D. B. *aanslepen*. Die ziekte blijft aansleipen. Sleipet nog lank aan, cerda' ge mij betaalt? Ge laat alles maar aansleipen.

AANSLOOIEREN, w., o, — Z. AANSLUIEREN.

AANSLUIEREN, w., o. — Aansleuren, aanslepen, bij D. B. *aansluweren*. Hij zie' naar niks om en hij laat alles maar aansluieren. Die zaak slooiert al meer as e jaar aan.

AANSMÈREN, w., b. — Z. Wrdb.

— Wijsmaken. Ge hèt 'em daar weer wat aangesmèèrd.

— Verkoopen met bedrieglijk inzicht. Dieë lijverdboer hee' m'n vrouw balekatoen aangesmèèrd in plaats van lijverd.

AANSPELEN, w., b. — Aanschieten, aantrekken, van kleedingstukken. J. Hier si! manneken, speëlt is gauw dees kleëkens aan.
Vrglk. UITSPELEN.

AANSPETEN, w., b. — Aanspelden.

AANSPREKEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Aandoen, aanranden, de beurs afeischen. J. Dat is daar 'ne gevaarlijke weg: der ga' geenen avend veurbij, of er wörren mens(ch)en aangesproken.

AANSTAAN, w., o. — Behagen. Z. Wrdb.

— Spr *Legt er wre(n) kop bij, als 't u niet) aanstaat*, zegt men als iemand ontevreden schijnt over iets dat hem bevolen wordt. J.

AANSTEKEN, w., o. — *Er aansteken*, zeker zullen sterven. As em nog is ziek wördt, dan steekt em er aan.

— Verloren zijn in 't spel. Ge steekt er aan veur 'ne' frang.

— Ten onderen zijn. Bert steekt er aan, hij ga' failliet.

AANSTERKEN, w., b. — Bij wevers. Nogmaals sterken. J. Ge moet de keting nog wat aansterken.

AANSTOOT, znw., m. — *Aanstoot hebben*, veel bezocht worden, vertier hebben, sprek. van winkels, herbergen, enz. De winkel van hierover héet tegenwoordig veul aanstoot, er is altijd volk overhoop. Die herberg hee' maar weinig aanstoot meer.

Ook *aantrek*.

— *Aanstoot maken op iet*, er recht op meenen te hebben, Fr. *avoir des prétentions sur quelque-chose*. Hij maakt aanstoot op de plaats van secretaris te V., want ze is hem beloofd.

AANSTRIJKEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Bij metsers. De losliggende pannen door het tusschenin smeren van kalkmortel aaneenhechten.

AANSTRIKKEN, w., b. — Z. AANBREIEN. (Idiot.) (Z. der K.) 'En kous aanstrikken.

AANSTUIK, znw., m. — Bij metsers. Z. onder AANSTUIKEN.

AANSTUIKEN, w., b. — Z. Idiot.

— Bij metsers. Bij het metsen van dikke muren worden de lagen trapsgewijze naar achter opgemetst met eene verschansing van eenen halven steen. Zoo komt het b. v. dat een muur van drie steen dikte, 't zij zes halve steenen, vijf ongelijke lagen in de hoogte aanbiedt. Het effenwerken dezer vijf lagen heet men *aanstuiken*. Wanneer deze lagen platgemetst zijn, legt men opnieuw vijf lagen trapsgewijze om ze daarna weer aan te stuiken. Dat gedeelte metselwerk heet *aanstuik*.

AANSTUREN, w., b. — Doorzenden, wegzenden. Hij hee' z'n meid aangestuurd. Stuurt die mannen maar aan, want ze staan hier alle dagen mee hunne' last.

AANTREK, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Aantrek hebben gelijk 'ne stront in 'nen hutsepot*, grove scherts.

AANTREKKEN, w., b. — Z. Idiot.

— Ook gebruikt in de bijzondere beteekenis van Iemand die verlaten of ongelukkig is, in zijn huis opnemen. Toen vader dood was, wier ik van 'en zuster van moeder zaliger aangetrokken.

— *Zijn eigen iet aantrekken*, er zich mee bemoeien ; er door getroffen zijn. J.

— *Zijn eigen iemand aantrekken*, er zorg voor dragen, er vriendelijk mede omgaan. D. B., J.

— Spr. *Hij trekt niks aan als kousen en schoenen*, hij trekt zich niemendal aan.

AANTUIGEN, w., b. — Z. Idiot.

— Fig. Aankleeden. Dieë kèrel is altijd deftig aangetuigd.

AANVIJZEN, w., b. — Z. Idiot.

— O. *Aangevezen komen*, angstig of snulachtig aankomen. Hij kwam daar aangevezen lijk 'ne snul.

AANVLETTEN, w., o. — Scheepsterm. Op eene andere plaats de ontbrekende lading gaan aanvullen.

AANWAAIEN, w., o., met *zijn*. — *Aan iemand aanwaaien*, er mee in kennis, liefdes- of huwelijksbetrekking komen. Sus hee' zoo'n aardig wijf, hoe mag hij daar aangewaaid zijn?

AANWAS, znw., m. — Uitwas, Fr. *excroissance*. J. 'Nen aanwas aan 'nen boom. Ze hee' 'nen aanwas in heuren hals.

V. D. vermeldt het w. als gewestelijk.

AANWENDEN, w., b. — Aanwennen. Ge meugt oe da' nie' aanwenden.

AANZANDEN, w., o., met *zijn*. — In zand vermeerderen. J. Deur 't op- en afgaan van 't water, zanden de platen gedurig aan.

AANZIEN, w., b. en o. — Z. Idiot.

— Dit ww. is meest onschb. in den zin van Iemand of iets voor iets houden, hem als zoodanig beschouwen of aanmerken; in de andere beteekenissen is het meest schb.

— Wachten, geduld nemen. Ik meinde 'ne' nieve frak te koopen, maar ik zal nog wat àànzien. Ik zal oe geven da' ge vraagt, maar ge moet nog 'en week of drij àànzien.

— *Nie(t) àànzien*, onberaden te werk gaan, niemand of niets ontzien. As em zat is, dan ziet em nie' aan wat em zeet. Ge smijt al die boëken overhoop, ziet toch wa' beter aan.

AAP, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Me(t) iemand den aap hou(d)en*, iemand voor den gek houden. J.

— *Nu komt den aap uit de mouw*, nu komt de ware reden voor den dag, nu laat hij zien wat hij beoogt.

— *'t Is moeilijk 'nen ou(d)en aap bakkezen te leeren trekken*, oude lieden leeren moeilijk iets aan.

— *Houd uw moeders kind veur den aap*, lacht met u zelven in plaats van een ander te bespotten.

— *Apen apen apen na(ar)*, gezeid van iemand die eene domheid nadoet.

— *Staan zien gelijk 'nen aap in 'nen porseleinwinkel*, beteuterd staan zien.

— *Den aap zit er in de schouw*, het is er niet pluis, het spookt er, er ligt eene kwade hand over het huis. (K.) In dieën tijd hadden ze van allen tegenslag: ze kosten 't melk nie' gerunnen krijgen, de beesten wieren ziek in de' stal, 't was ofdat er den aap in de schouw zat.

AARD, znw., m. — Z. Idiot.

— Soort, Hgd. *Art*, Fr *genre*. De zebra is 'en beest in den aard van 'nen ezel. Mijnen hoed is in den aard van den uwen. Ik heb 'en huis laten bouwen van dezelfden aard as da' van den börgemeester.

— Lust, Fr. *goût*. (Ook in Limb., z. Sch.) Ik hem geenen aard om naar de kermis te gaan. Ik vind in da' spel geenen aard.

— *Den aard is er van af*, zegt men van spijs, visch, vleesch, enz., die niet goed eetbaar meer zijn, die oudbakken smaken. 't Is oûbakken garnaat: den aard is er van af.

AARDIG, bvw. — Z. Idiot.

— Kluchtig, vies, koddig, sprek. van personen. Jan is zoo 'nen aardige zot: ge zoudt er oe eigen slap mee lachen.

ACHT, znw., v. — Z. Wrdb.

— *Acht nemen op*, acht slaan op. Ik heb geen acht genomen op 't geen dat em vertelde.

ACHTDRAAD, znw., m. – Scheepsterm. Touw uit acht draden gevlochten. J.

ACHTER, vz. — Z. Idiot.

— *Achter den rug hebben*, ten volle bereikt hebben, sprek. van den ouderdom. J. Ik heb me' vijf en dertigste jaar al achter den rug. Hij hèet al zes kruiskes achter den rug (hij is reeds zestig jaar geworden).

— Bw. *Van achter zitten*, de laatste moeten spelen, op de achterhand zitten, in kaartspelen. J.

— *Ten achteren staan*, schuld hebben. J. Ze sta' bij mij nog veur twintig frang ten achteren.

ACHTERAF, bw. — *Van achteraf*, van achter en zoo voort. J. Ge moet van achteraf beginnen.

— *Van achteraf, langs achteraf*, barsche weigering. Of ge meugt meegaan? Ja, van achteraf!

ACHTERBIL, znw., m. en v. — Bij slachters. Bil van de achterste beenen van een dier. J. Geëft mij e stuk uit de achterbil.

ACHTERBLIJVEN, w., o., met *zijn*. — Z. Wrdb.

— Achterloopen, Fr. *se retarder*, sprek. van uurwerken. J. Mijn horloge blijft vijf minuten per dag achter.

ACHTERBLIJVERS, znw., m., mrv. — Spotnaam op de inwoners van Heist-op-den-Berg.

ACHTERBOOT, znw., m. — Scheepsterm. Het bootje dat met eene koord vastgemaakt is aan de grootere schepen, en dat aan de leden der bemanning dient om naar een of ander punt te varen, waar het

schip niet komen kan of mag. Ook dient het in tijd van nood tot redding van de schippers, wier boot zinkt, enz. Daarom heet men het ook *redbootje*.

ACHTERBORD, znw., o. — Het bord, de plank, waarmede de kar langs achter sluit. (**N.-W.** der **K.**). Z. BORD. Vrglk. VEURBORD.
Elders *achterschof*.

ACHTERDEEL, znw., o. — *In zijn achterdeel zijn*, in iets ten achteren zijn. J., D. B. Ik ben in mijn achterdeel mee me' werk.
— Nadeel, schade, hinder. D. B., J., R. Ge meugt dieë' mens(ch) geen achterdeel doen. Ge doe' me meer achterdeel as veurdeel aan.
Ook *na(ar)deel*.
Kil. Achter-deel, *detrimentum*. Het *Wrdb. der Nederl. Taal* en V. D. zeggen dat dit w. verouderd is.

ACHTERDEK, znw., o. — Scheepsterm. Dek van achter op 't schip. J.
Ook *achterplicht*.

ACHTERDEUR, znw., v. — Z. Wrdb.
— Spr. *'En goei achterdeur hebben*, iemand die u in den nood helpt en ondersteunt. J.

ACHTERDOCHT, znw., v. — Z. Wrdb.
— Wordt, in 't Z. der Kemp., evenals elders *achterdenken*, gebruikt in den zin van Bekommering, vrees. Z. ACHTERDENKEN. (Idiot.)

ACHTEREN, bw. — Z. Wrdb.
— *Ik zien hem liever van achteren als van veuren*, ik zie hem liever heengaan dan komen. Z. ook HIEL. (Idiot.)

ACHTEREND, znw., o. — Achterste, *podex*, *anus*.
— Verg. *Zoo lomp (stom, dom) als 't achterend van e verken*. J.

ACHTERGEDOEN, ACHTERGETREK, znw., o. — Achterste deel van mensch, dier of zaak, achtergestel. J. Hij viel mee z'n achtergedoen op de steenen. Da' peerd hèet e geweldig groot achtergetrek.

ACHTERHUIS, znw., o. — Huis, dat niet tegen de straat gebouwd is, maar achter de huizen der straat, en waar men langs een poortje of eenen gang, die op de straat uitgeeft, naartoe gaat. Hij woont in 'en achterhuis. Ik verhuur mijn achterhuizekens tegen 'ne' goeie' prijs.
— Ook plaats achter de keuken, gewoonlijk als schotelhuis gebruikt. J.
Bij Kram. heeft het w. eene andere beteekenis.

ACHTERKAAK, znw., v. — Bil. Hij hèet dikke achterkaken.

ACHTERKWAARTIER, znw., o. — Bij beenhouwers. Het vierde eener geslachte beest langs achter.

ACHTERLATEN, w., b. — Nalaten, verzuimen. J. Ge meugt nie' achterlaten van hem gaan te bezuken.

Kil. Achter-laten, *omittere*. Kram. zegt dat dit w. weinig gebruikelijk is.

ACHTERNADOEN, ACHTERNAARDOEN, w., b. — Nabootsen, nadoen. Alles da' 'k doen, doet dieë kwaëjongen achternaar.

ACHTERONDER, znw., m., niet o. — Z. Wrdb. J.

ACHTEROP (in 't Z. en W. *achtəroëp*), bw. — *Van achterop, langs achterop*, barsche weigering, ook *achteraf*. T. Krijg ik da' pennemes? Van achterop!

ACHTEROVER, bw. — Z. Wrdb.

—— Vormt talrijke samengestelde werkwoorden, zooals *achterovergoezien, achterovergaan, achterovertuimelen, achteroverwörpen, achterovervallen*, enz.

ACHTERPLAATS, znw., v. — Z. Wrdb.

—— Achterkamer. 'En huis mee' en veurplaats en 'en achterplaats.

ACHTERPLICHT, znw., v. — Z. ACHTERDEK. J.

ACHTERSCHENKEL, ACHTERSCHRENKEL, znw., m. — Bij slachters. Schenkel het dichtst bij de bil, bij J. *achterschinkel*.

ACHTERSCHIP, znw., o. — Scheepsterm. Plaatsje van achter op sommige schepen, waar de stuurman in zit, als hij het schip bestuurt. J.

ACHTERSCHOF, znw., o. — Het achterste schof van kar of wagen. Z. SCHOF en vrglk. VEURSCHOF.

Ook *achterbord*.

ACHTERSCHOT, znw., o. — Scheepsterm. Schutsel tusschen ruim en achteronder om het te onderscheiden van het *veurschot*. J.

ACHTERSTAL, znw., m. — Z. ACHTERSTEL.

ACHTERSTEL, ACHTERSTAL, znw., m. — *In (zijnen) achterstel (achterstal zijn)*, met iets ten achteren zijn. Ik zijn in mijnen achterstel mee me' werk. Brodders gelijk gij geraken mee alles in achterstal.

ACHTERSTOEL, znw., m. — Z. GATSTOEL en ZITSTOEL. (Idiot.)

ACHTERUITDENKEN, w., o. — Denken op hetgene voorbij is, met bekommering over de gevolgen. Hij drinkt ze' geld tot de leste duit op en hij wördt zoo ärm as Job, maar toch nie' achteruitdenken!

Ook *achteruitpeizen*.

ACHTERUITDRIJVEN, w., b. — Z. ACHTERUITSTOUWEN. J.

ACHTERUITGERAKEN, w., o., met *zijn*. — Achteruitgaan, achteruitraken. J. Hij geraakt alle jaren meer en meer achteruit mee z'nen handel.

ACHTERUITLEEREN, w., o., met *hebben* en *zijn*. — Vergeten van wat men vroeger geleerd had. J. Onze jongen leert achteruit in plek van veuruit.

ACHTERUITLEGGEN, w., b. — Wegleggen, besparen. J. Die in z'n jonkheid nie' wat achteruitleet, zal gebrek lijen in z'nen ouwen dag.

ACHTERUITMALEN, w., o. — Scheepsterm. Door middel van den stoom achteruitvaren. J.

ACHTERUITPEIZEN, w., o. — Z. ACHTERUITDENKEN. T.

ACHTERUITSTOUWEN, w., b. — Naar achter stouwen, achterwaarts drijven. Schèper, stouwt oe' schapen achteruit, want ze loopen in m'ne' klaver.

— O. *Achteruitstouwen met* (met *zijn*). De schèper stouwde mee z'n schapen achteruit.

Ook *achteruitdrijven*.

ACHTERUITZWEMMEN, w., o., met *hebben* en *zijn*. — Zòò zwemmen, dat men achteruitgaat. J. Den duikelèèr zwom achteruit.

ACHTERVANG, ACHTERVANK, znw., m. — Bij beenhouwers. Deel van 't rund gehecht aan de spier en gaande tot de achterbil. J.

ACHTERWIEL, znw., o. — Elk van de twee achterste raderen van een vierwielig rijtuig. Vrglk. VEURWIEL.

ACHTKANTIG, bvw. — Z. Wrdb.

— Fig. Lomp, plomp van manieren, dom van voorkomen. 't Ziet er zoo 'nen achtkantigen uit. 'Nen achtkantigen boer. Vrglk. VIERKANTIG.

ACHTKWAART, znw., m. — Stof die acht kwaart van eene el of twee ellen breed is. J.

Vrglk. ZESKWAART.

ACHTKWAARTS(CH), bvw. — *Achtkwaarts(ch) goed*, stof die acht kwaart of twee ellen breed is. J.

Vrglk. ZESKWAARTS(CH).

ACHTTIENSTE, bvw. — Achttiende. J. Ook *achttiende*.

ACHT-UREMOEIER, znw., v. — Ingebeeld wezen om de kinderen schrik aan te jagen, die 's avonds niet vroeg naar bed willen. (Turnhout.)

ACTIE, znw., v. — Z. Idiot.

— Te Heist-op-den-Berg beteekent *acties* beuzelingen, beuzelarijen. Gij zit mee acties. Zwijgt met die flauw acties!

ADAM EN EVA, znw., m. — Longekruid, Fr. *pulmonaire officinale*, Lat. *Pulmonaria officinalis*.

ADAMSKLEEREN, znw., o., mrv. — *In adamskleeren*, gansch naakt. Hij liep in adamskleeren de straat op.

ADAMSKOSTUUM (*u* kort), znw., o. — Z. ADAMSKLEEREN.

ADJU, tw. — Vaarwel, Fr. *adieu*. Adju zeggen.

— Als znw. is het w. mann., niet o.

AF, bw. — Z. Idiot.

— *Goed af zijn*, goed varen, geluk hebben. Jan héet daar 'en erfdeel getrokken, daar em mee op z'n renten kan gaan lèven : hij is goed af, de kèrel ! Ge moet nie' meer werken asda' ge wilt, en nog klaag-de : me dunkt da' ge goed af zijt.

— *Goed af zijn, goed af liggen*, wordt gezeid in 't biljartspel, wanneer de ballen zôô liggen, dat de speler moeilijk den carambole kan maken. 't Is goed af, ge zult dieë' carambole nie' maken. Ik zal dieë' carambole missen, de bille's liggen te goed af.

AFBANZEN, w., b. — Afloopen, alle kermissen bezoeken, sprek. van loopzieke jongedochters. (W. der K.) Zij banst alle jaarmerten en kermissen af.

— O. Veel banzen. Ons meid héet deze' zomer al wat afgebansd.

— *Afgebansd komen*, dartel, dwaas afkomen. Ginder komen de zottinnen afgebansd.

AFBEE(D)EN, w., b. — Z. AFBIE(D)EN. (Idiot.)

AFBEENEN, w., b. — Afleggen, T. Ik heb vandaag al zes uren afgebeend : gee(n) wonder da' 'k muug ben.

— *Afgebeend komen*, haastig komen aanloopen. Den briefdrager komt ginder afgebeend.

AFBENGELEN, w., b. — Afslaan, aframmelen. (Z. der K.) Ze moesten dieën deugeniet eens te goei afbengelen !

AFBERDEN, w., b. — Met planken of berd afsluiten, bij D. B. *afberdelen*. Ik zal da' pleintje langst de straat doen afberden, want iedereen loopt er over.

AFBEULDERIJ, znw., v. — De daad van af te beulen. Zoo e werk is oprecht 'en afbeulderij.

AFBEULEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Bij landb. Slecht beploegen of bewerken. (Z. der K.) Hij kan ze' land nie' weinig afbeulen.

AFBIJNEN, w., b. — Afbinden. (K.)

AFBINDEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Scheepsterm. *Het zeil afbinden*, het zeil achteruithalen en reven. J. As het te hard waait, binden de schippers het zeil af.

— Bij wevers. *'En roei afbinden*, een koordje in de plaats van eene roede steken en dat dan samenbinden. Dat doet de wever b. v. als hij een stuk afboomt. J.

— Met riet, stroo, enz. afzetten, bedekken. J. De kanten van de loges worden bij de steenbakkers met riet of stroo afgebonden.

AFBINNEN, w., b. — Afbinden. (**Z.** der **K.**)

AFBIRZEN, w., o. — Z. AFBRISS(CH)EN.

AFBLIEZEN, w., b. — Z. BLIEZEN. (Idiot.)

AFBLOT, znw., m. — Afvelling op de huid. Gij hèt afblot in oe' gezicht van deur de' wind te loopen.

AFBLOTTER, znw., m. — Zweer die niet ettert, maar afblot. Ook *blotter* en *blekker*.

AFBOEGEN, w., o. — Scheepsterm. Bij een ongunstigen wind een eindje tegen stroom in varen, om op geen ander schip te loopen. J.

AFBOKEN, w., b. — Afslaan. (**Z.** der **K.**) Boökt dieë' schelm maar eens te goei af, 't zal wel besteëd zijn.

AFBOOMEN, w., b. — Bij wevers. De ketting van den boom afwinden. J. 't Stuk was nie' breed genoëg opgeboomd, ik heb het moeten afboomen.

AFBOSSEN, w., b. — Z. Idiot.
— Z. BOSSEN. (Aanh.)

AFBOTSEN, w., o., met *zijn*. — Z. Idiot.
— Z. AFBOTTEN. (Aanh.)

AFBOTTEN, w., o., met *zijn*. — Z. Idiot.
— Fig. Geenen indruk maken, zonder uitwerksel blijven. Zegt tegen dieë' jongen al da' ge wilt, hij zal nie' luisteren: op hem bot alles af.
Ook *afbotsen*.

AFBRAKKEN, w., b. — Afloopen als een brak. J. Ge hèt zeker de boss(ch)en weer afgebrakt om vogels te zuken?
— O. Veel brakken. Dieë jongen héet iet afgebrakt in de vacantie.
— *Afgebrakt komen*, als een brak komen aanloopen. Ziet die bende deugenieten daar is komen afgebrakt.

AFBRAMEN, w., b. — De braam afnemen, de bramen of vormnaden van gegoten metaal afnemen, Fr. *ébarber*. Een mes afbramen.
Ook *bramen*.

AFBRANDEN, w., b. — Z. Idiot.
— Aansporen, aanzetten. (**A.**) De goei börgerij wördt hier gedurig aangebrand veur alle soorten van goei werken.

AFBRATSEN, w., b. en o. — Z. AFBANZEN. (**Z.** der **K.**)

AFBREUZELEN, w., b. en o. — Afbrokkelen. (**Z.-O.** der **K.**)

AFBRISS(CH)EN, AFBRISSEN, AFBRIZZEN, AFBRIEZEN, AFBIRZEN, w., b. — Wild, onstuimig afloopen. Hij héet heel de stad afgebris(ch)t.

— O. Veel brisschen. Ze héet al wat afgebrisd dees week.
— *Afgebrisd komen*, brissende afkomen.

AFBRITSEN, w., b. en o. — Z. AFBANZEN.

AFDAGGELEN, AFDJAGGELEN, w., b. — Doen afzakken, sprek. van aarde, enz. (N.-W. der K.) De kinderen hemmen m'nen hoop zavel heelemaal afgedaggeld.

AFDEELEN, Kemp. **AFDEILEN**, w, o. — Z. Idiot.
— Spr. *Tegen den deurstijl afdeelen*, eene erfenis geheel alleen bekomen. T.

AFDEMMELEN (uitspr. *afdämmələn*), w., b. — Z. AFDAGGELEN. (Z. der K.).

AFDISPUTÉEREN, w., b. — Het tegendeel beweren van wat iemand zegt. T. Ik wil niks ne meer tegen oe zeggen, want ge disputeert altijd alles af.
— Van het tegendeel voertuigen. Dat daar geen tooverij mee gemoeid is, da' zulde me toch nie' afdisputeeren.

AFDJAGGELEN, w., b. — Z. AFDAGGELEN.

AFDJANGELEN, w., b. — Z. AFDAGGELEN.

AFDJENGELEN, w., b. — Z. AFDAGGELEN.

AFDJINGEN, w., b. en o. — Z. AFDJANGELEN. (Idiot.)

AFDOEN, w., b. — Z. Idiot.
— Afdienen. J. Doet de tafel maar af: me hemmen gedaan mee' eten.
— Spr. *Iemand het vel afdoen*, z. VEL. (Idiot.)
— *Ge kunt geene(n) kei de huid* (of *het vel*) *afdoen*, z. KEI. (Idiot.)
— *Zijn hand van iemand afdoen*, z. HAND. (Aanh.)
— *Iemand iet afdoen*, hem in iets overtreffen. T., J. Ik heb drij keeren roos geschoten: doe me dat is af, as ge kunt.

AFDOMPEN (uitspr. *afdoëmpən*), w., b. — Afdoffen, dompen, d. i. doffen geven. (Z. der K.) Dompt 'em maar is te goei af.

AFDOTSEN, w., b. — Dotsen, stompen geven. (N.-W. der K.) Ik had 'em niks miszeed, en hij begost mij af te dotsen.

AFDOUWER, znw., m. — Bij smeden. Halve deurkruk.

AFDRAAIEN, w., b. — Z. Wrdb.
— Spr. *Zijn ziel afdraaien op iet*, z. ZIEL. (Idiot.)
— Met spoed en weinig zorg afmaken. T. Hij hee' me daar met de gauwte e paar schoenen afgedraaid, maar ze zijnder naar.
— Bij pottenbakkers. *Potten afdraaien*, ze den tweeden en laatsten keer op de schijf zetten om hun den vasten en volmaakten vorm te geven. J., D. B.

AFDRAGEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Bij landb. *Het vuil afdragen*, het onkruid van den akker dragen. J.

— O. Bij landb. Afhellen. J. Een land draagt af, wanneer het op de kanten veel lager ligt dan in 't midden.

AFDRÈNEN, AFDREINEN, AFDRIJNEN, w , o., met *zijn*. — Afzijpelen, druppel voor druppel afvloeien. Het water drèènt van de ziltige muren af.

AFDRIJVEN, w., o., met *zijn*. — Bij brouwers. Wegvloeien, sprek. van de gist. J. Als 't bier gedaan heeft met drijven, dan moet men het aangieten om de gist te laten afdrijven.

AFDRITSEN, w., o., met *zijn*. — Weggaan, zich verwijderen al dritsende. (**A.**) Z. DRITSEN. (Idiot.) Hij dritst af.

— *Afgedritst komen*, dritsende afkomen.

AFDROBBEN, w., o., met *zijn*. — Wegdraven. (**Z.** der **K.**) De kinderen kregen eenige centen, en ze drobden af.

— *Afgedrobd komen*, dravende afkomen.

AFDROOGEN, w., b. — Z. Idiot.

— Geheel verslaan in 't spel. J. Derfdegij tegen mij kegelen? Ik zal oe anders is afdroogen.

— Bedriegen. Ze hebben 'em afgedroogd dat 't schand is.

AFDROOZEN, w., b. — Door droozen, d. i. door geweld te doen om den buik te ontlasten, doen afkomen. (**Z.** der **K.**) T. Ik moet die koei verkoopen, want ze droost heur lijf af.

AFFAIRE, znw., v., mrv. *affaire(n)s*. — Zaak, Fr. *affaire*. Da' 's 'en aardige affaire. 't Is maar 'en slechte affaire.

— *Me(t) iemand* of *iet affaire hebben*, er zich mee bemoeien, er uitstaans mee hebben, in vragende en loochende wendingen. Ik heb mee u en mee heel uw familie geen affaire. Ge hèt er geen affaire mee. Heddegij affaire met 'tgeen da' 'k doen?

— Handelszaak, Fr. *affaire*. Hij héet 'en goei affaire overgenomen. Zijn affaire pakt nie'. De affaires gaan slecht den dag van vandaag.

— Spr. *Affaire ga(at) veur smèren.*

— Kegelvormig snoepding van gebranden, verstijfden siroop, in een papieren hoorntje gegoten. Affaires koopen. Er zijn zwarte, roode en gele affaires.

AFFERRIS (uitspr. *afferrəs*, klemt. op *fer*), znw., m. — Vaandeldrager in eene gilde (**Z.** der **K.**), bij R. *alferis*, bij Sch. *alferis*, *alferus*, *alpherus*.

AFFIGGELEN, w., b. — Z. AFFIKKELEN 1°. (Idiot.)

AFGAAN, w., o. – Verloochenen. Z. Idiot.

— Spr. *Als ge dien geloofd en God afgaat, dan zijde zeker zalig* of *dan zijde veur eeuwig verdomd* of *dan zulde lang veur de poort*

van den hemel staan, zegt men, met den klemtoon op *dien*, van eenen persoon die geen geloof verdient.

— Ondergaan. J. De zon is al lank afgegaan.

— Aftreden, een ambt of eene bediening nederleggen, omdat de diensttijd verstreken is. (Volgens het *Wrdb. der Nederl. Taal* verouderd; hier echter nog volop in gebruik). Den börgemeester en twee schepenen gaan dees jaar af.

— Afslaan, verminderen in prijs. T., J. 't Schijnt dat de boter twee centen per pond afgegaan is.

— Losbranden. Z. Wrdb. Spr. *'t Zal 'ne(n) slag geven als 't afgaat*, zegt men schertsend van iets dat, naar men meent, niet zal gebeuren. J.

AFGAMMEN, w., b. — Bij steenbakkers. In gammen zetten. J. Steen afgammen.

AFGANK, znw., m. — Buikloop, Fr. *diarrhée*. J. Aan den afgank zijn. 'Ne middel om den afgank te stoppen.

— Spr. *Hard van afgank zijn*, moeilijk van zijn geld kunnen scheiden. J.

AFGASPEN, w., b. — Z. AFGESPEN. (Idiot.) (**Z.** der **K.**)

AFGEBÖ(R)STELD, bvw. — Afgeborsteld.

— Fig. *Goed afgebö(r)steld zijn*, netjes gekleed.

AFGELAKT, AFGELEKT, bvw. — Afgelikt.

— *Afgelekt broóken*, smaadnaam voor eene weduwe die wil hertrouwen. As ik moest trouwen, ik zou toch geen afgelakt broóke willen.

— Spr. *Er uitzien gelijk 'nen afgelekten boterham*, bleek, ontzenuwd. J.

AFGELOOPEN, bvw. — *Afgeloopen vis(ch)*, visch die dicht bij 't bederf is en reeds een reukje heeft. (**A.**)

AFGERAKEN, w., o., met *zijn*. — Z. Idiot.

— *Afgeraken van*, kwijtraken. J. Ik kost van dieë' vervelende zageman nie' afgeraken. Is oe' zuster van heur tandpijn afgeraakt?

AFGESTELD, bvw. — *Afgestelde heiligdag*, z. AFGEZET. (Idiot.)

AFGETROKKEN, bvw. — Bij landb. Afgemolken, geene melk meer gevende. J. 'En afgetrokken koei.

— Wordt gezeid van brood, dat tusschen korst en kruim afgebersten is. Het brood is slecht, 't is afgetrokken.

AFGEVEN, w., o. — Z. Idiot.

— Toegeven, zich ten onderen geven, afhouden (in loochenende wendingen). T. As ge gelijk hèt, dan moette veur niemand nie' afgeven. Hij geëft nie' af, al moest em z'ne' leste' cent er aan verspelen.

AFGEZWERMD, bvw. — Bij biemans. *Afgezwermde körf*, korf die eenen voorzwerm en eenen nazwerm gegeven heeft. J.

AFGROND, znw, o. — Volksetymologie voor Affront, enkel in gebruik bij ongeleerde menschen. Hij hee' me daar e groot afgrond aangedaan.

— Spr. *Afgronden veur bergen nemen*, affronten voor complimenten nemen, de vernedering voor den lof aannemen.

AFHAALBAK, znw., m. — Bij olieslagers. Bak die onder de afhaalschuif geplaatst wordt om het gebroken zaad te doen invallen.

AFHAALDER, znw., m. — Scheepsterm. Touw dat de verlenging is van fok en zeilval en dient om fok of zeil neder te halen. J.
Ook *neerhaalder*.

— Bij olieslagers. De houten of ijzeren strijker bij de steenen, die het gebroken zaad van den ligger afhaalt.

AFHAALSCHUIF, znw., v. — Bij olieslagers. Schuif in den rand der steenkuip om het gebroken zaad, dat door den afhaalder bijeengebracht is, in de afhaalbakken te doen vallen.

AFHAALSTOK, znw., m. — Bij olieslagers. De verticaal geplaatste stok, aan welks ondereinde de afhaalder vast is.

AFHEMMEN, w., b. — Afhebben, geeïndigd hebben.

AFHIPPEN, w., b. — Met der haast, tusschenin iets doen, verrichten. (Kasterlee.) Wordt enkel gebruikt in 't verl. dlw. en de onb. wijze. As ge toch naar 't dörp gaat, dan moestte daar is ingaan. Zoude dat afgehipt krijgen?

AFHOU(D)EN, w., o. — Z. Idiot.

— Scheepsterm. Het schip van den kant houden. J. Houdt af, of me vèren tegen de' kant!

AFHOZEN, w., b. — Bevuilen en verslijten met door dun en dik te loopen. (K.) Onze Jan kan z'n kleeren afhozen met deur de boss(ch)en te loopen.

AFJAGEN, w., b. — Bij biemans. *'Ne(n) zwerm afjagen*, eenen zwerm in eenen anderen korf of in een biekleed doen vallen.
Ook *afkloppen*.

AFJONSTIG, bvw. — Afgunstig. (Te Antw. en in de Kemp. onbekend, doch te Boom en omstreken en in Kl.-Brab. gebruikt.)

AFKALEIEN, w., b. — Bij metsers. Gansch met mortel ruw bestrijken. J. Zie KALEIEN. Is de keldermuur heelemaal afgekaleid?

AFKANKEREN, w., o., met *zijn*. — Verdwijnen door den kanker. J. Zijne neus is heelemaal afgekankerd.

AFKAPPEN, w., b. — Bij voerl. Afstorten, den bak der kar omwippen en zoo ontladen. J. 'En kär zavel afkappen. Kapt de' steen van de kär af.

AFKEIEN, w., b. — Afwerpen, afslaan. D. B. De deugenieten waren de appelen aan 't afkeien.

AFKERVEN, w., o., met *zijn*. — Op de vouwen doorgaan, door het gedurig open- en toeplooien, Fr. *se couper*. D. B., J. Oe' schoenen beginnen af te kerven. Den rug van dieën boek is leelijk afgekerfd.

AFKETTEREN, w., b. — Z. AFKEUTEREN. (Heist-op-den-Berg.)

AFKIEKEN, w., b. — Afletten, afspieden. (Z. der K.) Wij zullen 'em is afkieken, om te zien waardat en blijft.

AFKIEZEN, w., b. — *Iemand (er) afkiezen*, in eene verkiezing eenen kandidaat die moet herkozen worden, doen vallen. Onzen börgemeester is er verle(d)en Zondag afgekozen.

AFKIJKEN, w., b. — Z. AFKIEKEN. (N. der K.) J.

AFKLAPPEN, w., b. — Afpraten, ontraden. D. B., T., J. Hij meinde z'n eigen gaan te verkoopen veur soldaa', maar ze hebben 'et 'em afgeklapt.

— Door praten tot eene andere meening overhalen. Ge zult heur nie' afklappen, dat er spoken bestaan.

— Afhandelen door praten. Dat dink is nu afgeklapt: spreëkt er nie' meer af.

— O. Veel klappen. Ik heb wa' moeten afklappen vandaag.

AFKLEFFEN, w., o., met *zijn*. — Kleffende afkomen. Z. KLEFFEN. (Aanh.) Wie komt daar afgekleft?

AFKLEFFEREN, w., o., met *zijn*. — Afklauteren. Hij klefferde den boom af.

AFKLETSEN, w., b. — Z. Idiot.

— Bij den dans iemand zijne danseres afnemen. (Z. der K.) Jan is slechtgezind op u, omda' ge 'm gisteren avend ze' lief afgekletst hèt.

— In eenen quadrille nevens het meisje gaan staan, terwijl de jongen alleen danst. (Z. der K.)

AFKLIPPELEN, w., b. — Z. AFKLUPPELEN. (N. der K.)

AFKLOËFEN, w., o., met *zijn*. — Met groote klompen aan de voeten, van iets afdalen. Ik hoorden 'em de' zoldertrap afkloëfen.

— *Afgekloëft komen*, kloëfende afkomen.

AFKLOPPEN, w., b. — Afkuischen door te kloppen. J. Klopt oe' klonen af, eerda' ge binnengaat, want ze hangen vol slijk.

— Van kleederen sprek., zegt men *uitkloppen* en *uitslagen*.

— Doen verliezen in 't spel, kloppen. Hij speëlden op den biljart, maar ze klopten 'em af.

— Bij biemans. Z. AFJAGEN.

AFKNOËFELEN, w., b. — Afwerken. Ik zou da' werk nie' gèren alleen afknoëfelen.

AFKOOKPAN, znw., v. — Bij goudsmeden. Koperen pan waarin men goud of zilver met verdund vitriool of sterkwater kookt om het te reinigen, om er het vuil van af te koken. D. B.

AFKOOPEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Term in 't kaartspel. Op den troef, waar iemand mee gekocht heeft, een hoogeren leggen, die dus den eersten nietig maakt. J. Ik heb oewe' slag afgekocht mee' troevenboer.

AFKUIS(CH)EN, w., b. — Z. Idiot.

— Geheel verslaan in 't spel. Hij speëlde met de kaart tegen mij, maar ik heb 'em nettekens afgekuis(ch)t.

AFKWATSEN, w., b. — Doen afbrokkelen, afzakken. Wie héet dieën hoop èèrd afgekwatst?

— O., met *zijn*. Afkalven, afzakken. De grachtkant is afgekwatst.

AFLAAT, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *'Nen aflaat verdienen*, eene gracht of voor op het land maken, om het water te doen afloopen. (Z. der K.)

AFLAATBUIS, znw., v. — Bij loodgieters. Looden of zinken buis, die van een dak langs den muur naar beneden loopt en dient om het water der dakgoot weg te voeren.

AFLAPPEN, w., b. — Z. Idiot.

— Afschieten. J. Hij lapte den oppervogel af.

— O. Worstelen, vechten. (A.) Ge deift tegen mij nie' aflappen, he erge?

AFLATEN, w., b. — Z. Idiot.

— Loslaten, laten afloopen. J. Laat de koor(d) wa' meer af.

— Bij brouwers. Laten afloopen. Het bier aflaten.

AFLEEGEN, w., b. — Lager maken, verlagen. J. Ge moet uwen hof wat afleegen, anders zulde 'r niks in winnen.

AFLEG, znw., m. — Bij landb. Wat men bij 't afleggen met de spade afsteekt, bij J. *afzet*. Z. AFLEGGEN. (Idiot.)

AFLEGGEN, w., b. — Z. Idiot.

— Aflossen. J. 'En schuld afleggen. Ik kan te naaste jaar de rent afleggen.

— O. Bij landb. Verlost worden, van koeien, schapen, geiten en zwijnen, Kil. *fœtare*. J. Ons koei hee' gisteren afgeleed.

AFLEUREN, w., b. — Leuren, te koop bieden langs... J. Hij leurt heel 'et dörp af.

AFLEZEN, w., b. — Lezen, lezende laten hooren. J. Ge hèt oe' redevoering nie' veurgedragen, maar afgelezen.

— Kram. vertaalt het door *lezende afkondigen, publier en lisant*. in welke opvatting het hier ook gebezigd wordt.

AFLICHTEN, w., o. — Bij mulders. De licht opheffen. Z. LICHT. (Idiot.) Als het hard waait, moet men aflichten.

AFLONKEN (in 't Z. en W. *afloĕnkən*), w., b. — Afloeren. J. Kom, me zullen 'em is aflonken, hier achter de haag.

AFLOOPEN, w., b. — Z. Idiot.

— Beredderen, de noodige stappen doen om eene zaak te doen gelukken. J. Blijft gij maar thuis, ik zal 'et wel afloopen. Zij zelf, en nie' heure vent, héet alles afgeloopen.

— Al loopende breken. J. Ik heb 'nen arm van 't postuur afgeloopen.

AFLUIEN, w., o., met *hebben* en *zijn*. — Wordt gezeid van 't luiden voor de tweede maal, vóór de mis en 't lof, het luiden van 't half uur. (K.) De köster héet daar seffens afgeluid. Ga naar de kerk: 't is al 'en heel bitjen afgeluid. Op het afluien volgt het kleppen.

AFLUSTEREN, w., b. — Bij kleermakers. Den valschen glans van een kleedingstuk afnemen. J. 'Ne' frak aflusteren.

AFMARTELEN, AFMERTELEN, w., b. — Afbeulen.

— O. Veel tegenspoed ondervinden. Ik heb 'et verloopen jaar wat afgemerteld mee m'n kinderen.

AFMEŬKELEN, w., o. — Z. AFMEUTELEN. (Idiot.) (Z. der K.)

AFMEUZELEN, w., b. — Afpeuzelen. D. B. De beentjes afmeuzelen.

AFNEUZELEN, w., b. — Z. AFMEUZELEN.

AFNIJPEN, w., b. — Afnemen, uitsparen. J. Ik heb wel nie' veul geld, maar ik zal der toch eenige frangs afnijpen om oe te helpen.

AFNOES(CH)EN, AFNOEZEN, w., b. — Z. AFNUS(CH)EN. (Idiot.) (N.-W. der K.)

AFPADDEN, w., o., met *zijn*. — Z. Idiot.

— Al paddende heengaan. Endelijk padde 't ventjen af.

— B. Paddende doen afzakken. De straatjongens hebben de' zavelhoop afgepad.

AFPAGGELEN, w., o. — Z. AFPADDEN. (Idiot. en Aanh.)

AFPAKKEN, w., b. — Z. Idiot.

— Afnemen, sprek. van speelkaarten. Hedde al afgepakt? Pakt af!

AFPEUTEREN, w., b. — Z. AFPOOTEREN. (Idiot.)

AFPIKKELEN, w., b. en o. — Z. Idiot.

— O., met *zijn*. Al pikkelende heengaan. Deur den duur pikkelde ze af.

AFPOEIEREN, AFPOIEREN, w., b. — Aframmelen. Ze hemmen 'em goed afgepoeierd.

AFPOTTEREN, w., o., met *zijn*. — Potterende heengaan. (**K.**) De kleine potterden af.

— *Afgepotterd komen*, potterende afkomen.

AFPREEKEN, w., wdrk. — Door prediken zich afmatten. J. De pater hee' z'n eigen afgepreëkt.

AFPREEMEN, w., b. — Afnemen, ontnemen. (**A.**) Dieën deugeniet preemt de kinderen hun centen af.

AFPRENGELEN, w., b. — Z. Idiot.

— Aftruggelen. R. Iemand geld afprengelen. Hij prengelt ze' moeder heure' leste' cent af.

AFPROSSEN, w., b. — Z. Idiot.

— O. Veel afzien, veel last en moeilijkheid ondervinden. (**Z.** der **K.**) Ik hem vandaag wat afgeprost!

AFPULKEN, w., b. — Z. AFPULLEN. (Idiot.)

AFRAPEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Bij landb. *De boter afrapen*, de boter van de gekarnde melk met de hand of eenen lepel afscheppen. J.

AFRAPER, znw., m. — Bij oliesl. Eenige balken die, in de gedaante van eenen haak samengevoegd, het vermorzeld zaad onder den steen trekken. J.

AFRAPSEN, w., b. — Afraspen. J.

AFRAVATTEREN, w., b. — Aframmelen. (**Z.** der **K.**) De vader ravatterde z'ne' zoon duchtig af.

AFRIJ(D)EN, w., b. — Z. Idiot.

— Afrossen, afranselen. Ik zal dieë' kèrel is afrijen, den ee(r)ste' keer da' 'k 'em tegenkoom.

— Iemand harde waarheden zeggen, bekijven. Hij wier' goed afgere(d)en van z'nen baas.

— Iemand hard doen werken, hem voortdurend tot spoed aanzetten. De knech(t)s hemmen 'et nie' onder de mert bij boer Janssens: hij kan ze nogal afrijen. Ge zoudt 'ne' mens(ch) afrijen, dat em er bij neervalt.

— Door ruwe beweging verslijten. (**K.**) Hij rijdt z'n beste kleeren af.

— *E pèèrd den nek afrij(d)en*, het door zwaar of lang werk afmatten. J.

— *E stuk land afrij(d)en*, bij landb. Zòò ploegen, dat de sneden altijd naar den kant keeren. Als men het land afrijdt, ploegt men langs twee zijden en de ploeg wordt van de eene zijde naar de andere gesleept. J.

AFRIJVEN, w., b. — Afharken. Den hofpad afrijven. Hij reef 'et onkruid van de bedden af.

In 't Z. der Kemp. *afgritselen*.

AFRIPPEN, w., b. — Hard afstroopen, de bladeren, bloemen of vruchten van een gewas met éénen ruk van den stengel aftrekken, met hem tusschen de vingers door te halen, bij D. B. *afrispen*. Hij kan nie' deur den hof gaan, of hij moet bloëmen afrippen.

AFROTSEN, w., b. — Door ruwe beweging zijne kleederen verslijten. (K.) T. Hij rotst al zijn kleeren af, den ruifel!

— O. Veel rotsen. Z. ROTSEN. (Idiot.) Ik heb wat afgerotst vandaag!

— *Afgerotst komen*, rijdende afkomen.

AFSCHEE(D)EN, w., o., met *zijn*. — Z. Idiot.

— Afloopen, ten einde geraken. De zaak is weeral goed afgeschee(d)en.

— Zich afscheiden van, Fr. *se séparer de*. D. B. J. 'Ne gierigaard kan moeilijk van ze' geld afschee(d)en.

V. D. en het *Wrdb. der Nederl. Taal* zeggen dat het w. in de 2e beteekenis verouderd is.

AFSCHEUREN, w., b. — Z. Wrdb.

— Spr. *Hij kan der wat afscheuren*, hij kan wat leugens vertellen.

AFSCHIETEN, w., b. en o. — Z. Idiot.

— Betalen. J. Heur vader zal meugen afschieten, as ze trouwt. Hij héet duzend frang moeten afschieten.

— Bij landb. *De(n) stal afschieten*, z. AFDOEN. (Idiot.)

— Speelterm. In 't spel met de knikkers in de O, den marmel of den bol van eenen speelmaat raken, er op schieten, waardoor deze buiten het spel is. Frans is dood, ik heb hem afgeschoten.

AFSCHIFTEN, w., o., met *zijn*. — Dreigen te scheuren, op het punt zijn van los te gaan, sprek. van stoffen en naden, bij J. *afschiffen*. Me' kleed is op de mouwen aan 't afschiften.

AFSCHIJTEN, w., o., met *zijn*. — Afvallen, afglijden. J. As de korenmijt moest afschijten, dan waren me gefopt.

AFSCHIPPEREN, w., b. — Afschepen, onverhoord wegzenden. Hij kwam veur de plaats, maar hij wier' algauw afgeschipperd.

AFSCHOBBEN, w., o. — Z. Idiot.

— Met *zijn*. Al schobbende zich verwijderen. Ik zag hem afschobben.

AFSCHRIFT, znw., o. — Uittreksel van zijne inschrijving op het bevolkingsregister, om daarmede zich aan te geven bij den beambte van den burgerlijken stand zijner nieuwe woonplaats, wanneer men naar eene andere gemeente verhuist. J. Ik heb mijn afschrift gevraagd, maar 't is nog nie' hier.

AFSCHRIJNEN, w., b. — De huid lichtjes afschaven, afwrijven. Ik heb 't vel van m'ne' vinger afgeschrijnd met tegen de' muur te vallen.

AFSCHRIJVEN, w., b. — Z. Idiot.

— Afschrabben van de lijst des burgerlijken stands. J. Ik moet mij hier doen afschrijven, want ik trek naar Zoersel.

— Uitschrabben, Fr. *biffer*. Hij is nie' meer in de maatschappij, ze hebben 'em afgeschreven.

AFSCHROEVEN, w., b. — Afschaven, afwrijven. (Z. der K.) Ik heb 'et vel van mijne' vinger afgeschroefd. As ge de kuip binnendraagt, zorgt dan da' ge de verf van de deur nie' af en schroeft.

AFSCHUIFELEN, w., b. en o. — Z. Idiot.

— Afschuiven. T. Zij veurzichtig, want de weg is gelattig en ge zoudt gemakkelijk van de' grachtkant kunnen afschuifelen.

AFSCHUPPEN, w., b. — Z. Idiot.

— Schoppen geven. Ik zal dieën deugeniet wel wat afschuppen.

AFSCHUTTEN, w., o. — Scheepsterm. Door middel van sluizen eene vaart, een kanaal afvaren. J.

AFSIKKEN, w., b. — Z. AFSJIKKEN. (Idiot.)

AFSLAGEN, w., b. — Z. Idiot.

— Afbreken, Fr. *démolir*. 'En oud huis afslagen.

— Bij landb. De einden der gewenten dwars ploegen, vooraleer den grond voorgoed om te ploegen.

AFSLAVOTSEN, w., b. — Afslonsen, afslompen. T. (**Z.** der **K.**) Ge hèt uw kleed nog geen maand, en 't is al afgeslavotst.

AFSLEUREN, w., wdrk. — Zich afmatten door te sleuren. J., T., R. Ik heb mij afgesleurd met den heelen dag water te dragen.

— B. Afrukken, sprek. van kleederen, enz. Hij sleurde 't kleed van de tafel af.

AFSLOBBEN, w., o., met *zijn*. — Afzakken, sprek. van kleederen. (**Z.** der **K.**) Uw kousen slobben af: doet uw kousebanden vast.

AFSLODDEREN, w., b. — Z. Idiot.

— O., met *zijn*. — Z. AFSLOBBEN.

AFSLOĔFEN, w., o., met *zijn*. — Sloefende afkomen. Hij komt ginder afgesloĕft.

AFSLOTSEN, w., b. — Z. AFSLAVOTSEN.

AFSMILTEN, w., b. — Afsmelten.

AFSNEUKELEN, w. b. — Z. AFSNEUKEN. (Idiot.)

AFSNIJ(D)SEL, znw., o. — Z. Wrdb.

— Afval van stokvisch, ook *stokvis(ch)lullen* en *stokvis(ch)lörren* geheeten. Arm mens(ch)en moeten content zijn mee afsnijsel in plaats van stokvis(ch).

— Afval van hesp, gerookt vleesch, enz., zooals de *zwaart* (zwoord), vette stukjes, enz., die door de *frutters* of penserijverkoopers bij het gerieven worden weggesneden.

AFSNIPPEN, w., b. — Afsnipperen, bij kleine stukjes met een mes afsnijden. D. B.

AFSNOLLEN, w., b. — Afsnuffelen, nieuwsgierig afloeren, afspieden. (**Z.** der **K.**) Hij komt hier alles afsnollen.

AFSNUISTEREN, w., b. — Doorzoeken, doorsnuffelen. J., D. B. Ik heb al de schuiven afgesnuisterd, maar den brief nie' gevonnen.

AFSPA(D)EN, w., b. — Afspitten. Hoeveul roeien kunde wel afspa(d)en op 'nen dag?

AFSPLINSTEREN, w., b. en o. — Afsplinteren.

AFSPOLKEN, w., o., met *zijn*. — Z. AFSPOLLEN. (Idiot.)

AFSTEKEN, w., o., met *hebben*. — Z. Idiot.

— *Ik steek af*, in 't kaartspel dat men *jokken* noemt, heeft niet de beteekenis: « ik speel uit, » maar beteekent: « ik speel alleen, zonder mijnen maat, tegen de twee tegenstrevers, en moet vier slagen van de vijf halen, of ik ben verloren ». Zoo men maar met twee spelers is, beteekent het enkel, dat men vier slagen van de vijf moet halen.

— In de spelen waar men met een stok speelt, b. v. in 't kloppen, mag de gever, wanneer het stok genomen is, de bovenste kaarten van de overgeblevene nemen, en dit heet men ook *afsteken*.

— B. Eenen steek van den breipriem op den anderen steken. Den ee(r)ste' steek meugde nie' breien, dieë' moette afsteken.

AFSTOËBEREN, w., o., met *zijn*. — Driftig, haastig afkomen. (K.) Hij kwam de' zoldertrap afgestoëberd.

AFSTOKEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Bij steenb. en bakkers. Tot de bepaalde hitte brengen. J. Den oven afstoken.

AFSTOPPELEN, w., b. — Bij landb. De stoppelen onderploegen.

AFSTREPPEN, w., b. — Z. AFSTRIPPEN.

AFSTRIJ(D)EN, w., b. — Z. Idiot.

— *Iemand iet afstrij(d)en*, in eenen woordenstrijd hem iets uit het hoofd trachten te praten, van het tegendeel overtuigen. Ze hemmen altijd ruzie: as den eene iet zeet, strijdt den andere het hem af. Ge zult me da' nie' afstrijen, want 'k heb 'et me' m'n eigen oogen gezien.

AFSTRIKKEN, w., b. — Afbreien. (Z. der K.) Ik krijg die kousen nie' afgestrokken.

AFSTRIPPEN, w., b. — Iets tusschen de vingers of de nagels aftrekken. Z. STRIPPEN. (Idiot.) Bloëmen afstrippen. Strip 'et zaad van de stelen af.

AFSTULPEN, w., b. — Bij voerl. Den bak der kar omwippen en zoo ontladen. (N.-O. der K.) Stulpt dat haksel van de kar af. Ook *afkappen*.

AFSUKKELEN, w., o., met *zijn*. — Sukkelend afkomen. Grootvader sukkelde den trap af. 't Oud ventje komt ginder afgesukkeld.

AFTAFFELEN, w., b. — Doen afzakken, doen afkalven. (K.) De' kant van 'en gracht aftaffelen. De kinderen hebben den heele' zavelhoop afgetafleld.

AFTEEKENEN, w., b. — Als voldaan onderteekenen. J. 'En rekening afteekenen.

AFTELLEN, w., o. — Z. Idiot.

— Betalen. J. Hij zal moeten aftellen as z'n kinderen bejaard zijn.

AFTEUGELEN, w., b. — Afranselen. R. Hij moest z'ne' zeun is goed afteugelen, dan zou em wel beteren.

AFTJOĔKEN, w., b. — Aframmelen. Tjoëkt dieën deugeniet maar is goed af.

AFTOCHTKLOK, znw., v. — Het klokje, dat vroeger om 11 uren 's avonds luidde, ten teeken dat de herbergen moesten gesloten worden op straf van boet. Die niet sloten, vielen in *conterventie* (contravention) en werden gestraft. (**A.**)

Ook *elf-urekloksken*, in de Kemp. *policieklok*.

AFTRANSEN, w., b. — Aframmelen, afrossen, bij J. *aftrensen*. De vader transte z'ne' zeun duchtig af.

AFTREKKEN, w., b. — Z. Idiot.

— *Het bed aftrekken*, het bed afhalen, Fr. *défaire le lit*. (Kram. zegt dat dit gewestelijk is).

— Aftappen op-flesschen of stoopen. Bier aftrekken. Ik zal da' stuk wijn morgen aftrekken. Hoeveul flesschen zijnder afgetrokken?

— Op eene vreemde wijze voordragen, sprek. van een lied, eene rede, enz. Hij moest 'en aanspraak doen, maar hij héet daar nogal wat afgetrokken.

— Bij schoenmakers. Bestrijken, J. Den schoen in den zwarten was aftrekken.

— Bij kopergieters. Geel koper dompelen in sterkwater waar schoorsteenroet in gemengeld is. D. B. Men trekt het koper af om het eene gouden kleur te geven.

AFTRÈNEN, w., o. — Z. AFDRÈNEN.

AFTRUGGELEN, w., b. — Aftroggelen.

Het *Wrdb. der Nederl. Taal* heeft: « *Aftroggelen* — voorheen, en in Vlaamsch België nog heden, ook *aftruggelen* ».

AFTUINEN, w., b. — Met eenen tuin, eene haag afmaken. D. B., J. (**N.-O.** der **K.**) Hij ga' z'nen hof aftuinen.

AFVAL, znw., m. — Z. Idiot.

— *De afval* van eene beest is loos of licht, lever, hert, pens of mook, maag, krop, keuningshoofd, milt, loospijp en zutekrub (alvleesch), samen genomen. J.

AFVANGERIJ, znw., v. — De daad van iemand af te vangen. T. Ge hèt mij beloofd van mij komen te helpen, en nu laatte mij in de' steek: is da' geen afvangerij? Z. AFVANGEN. (Idiot.)

AFVELLEN, w., o., met *zijn*. — Ontvellen, het vel loslaten en verliezen. Mijn lippen vellen af. Uw handen zijn zoo afgeveld.

Het *Wrdb. der Nederl. Taal* zegt dat dit w. weinig in gebruik is. Wij bezigen geen ander.

AFVIJZEN, w., b. — Z. Idiot.

— O., met *zijn*. Ongemerkt, in stilte vertrekken. Ik meende hem te spreken, maar hij was stillekes afgevezen.

AFVLIEGEN, w., o., met *zijn*. — Van zijn ambt of zijne betrekking ontslagen worden, afgezet, afgekozen worden. Met de naaste keus zullen de liberalen er weer afvliegen. As em z'n eigen nie' beter wördt gedragen, dan vliegt em van zijne' post nog af.

AFVOOZEN, w., b. — Door kiezen afzetten. (K.) R. Me zullen te naaste jaar onzen börgemeester afvoozen.

AFVRAGEN, w., b. — De toestemming om te mogen trouwen aan de ouders der bruid vragen, wettelijk of niet. Jan gaat trouwen: hij heget gisteren weest afvragen. Heur vader wilt nie' maar 't geeft er nie' aan, het houwelijk is deur de' notaris afgevraagd en 't gaat deur.

Bij J. bet. het: de toestemming tot het huwelijk *wettelijk* aanvragen.

AFVULLEN, w., b. — Afvillen. (Z. der K.) De huid afvuilen.

— Onbehendig afsnijden. (Z. der K.) Ge hèt dieën boterham niet afgesne(d)en, maar afgevuld.

AFWAS(CH)BÖ(R)STEL, znw., m. — Borstel in den vorm van eenen schildersborstel, doch met koordjes in plaats van haar, dienende om het keukenvaatwerk af te wasschen.

AFWEE(D)EN, w., h. — Bij landb. Afwieden.

AFWERKEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Z. AFWÖRPEN.

AFWERVEN, w., b. — Op eene openbare veiling eenen koop toeslaan, nadat de afslager of roeper driemaal heeft gewerfd. Z. WERVEN. (Idiot.) Jan meinde nog te bie(d)en op den achtste' koop, maar hij was al afgewerfd.

AFWEŬNEN, AFWOONEN, w., b. — Door lang inwonen verslecht zijn. Dat huis is afgeweünd.

AFWIKSEN, w., b. — Aframmelen. (Z. der K.) Ze moesten dieën deugeniet maar is goed afwiksen: hij verdient nie' meer.

AFWOONEN, w., b. — Z. AFWEŬNEN.

AFWÖRPEN, w., b. — Z. Idiot.

— Afleggen, Fr. *mettre bas*, sprek. van dieren. Ons koei hèet te nacht e kalf afgewörpen.

AFWREILEN, w., b. — Afwrijven, afschuren. (Z.-O. der K.) T. De koei heget vel van heur pens afgewreild.

AFZEGGEN, w., b. — Z. Idiot.

— Iets met woorden afwijzen, het weigeren, niet aannemen. Wilde e glas bier komen drinken? Ja, da' zeg ik nie' af. As ze mij zoo e postje presenteerden, ik zou 'et nie' afzeggen.

— Soms, doch zelden, gebruikt voor Opzeggen. Ik ben vanzin mijn gazet af te zeggen.

AFZETTEN, w., b. — Z. Idiot.

— Afzoomen, afboorden. De wegen mè' palm afzetten. 'Ne' frak me' nestel afzetten.

— Afleggen, niet meer dragen, spiek. van kleederen. 'En afgezet kleed. De kleeren die hij afzet, geeft hij aan z'ne' knecht.

— *Het brood afzetten*. Bij bakkers. Het op bollen zetten om het te laten rijzen. J. (Ook in Kl.-Brab. en Brab., z. Sch.)

AFZETTER, znw., m. — Laatste borrel dien men drinkt, 'tzij na den maaltijd, 'tzij bij 't slapen gaan. J. Kom, me gaan nog 'en afzetterke pakken.

AFZIEN, w., o. — Z. Idiot.

— Wordt ook verbonden met *van* en *aan*. Die vrouw moet veul van heure' vent afzien. Ik heb dezen nacht veul afgezien aan m'n tanden.

— Verg. *Meer afzien alsdat e peerd kan trekken*, zeer veel lijden.

— Spr. *Afzien is niks, maar lij(d)en!* scherts.

AFZINGEN, w., b. — Z. Idiot.

— Overtreffen in 't zingen. Dieë nieve zanger zingt de ander allemaal af.

AÏE, tw. — Kreet van pijn of van schrik. J. Aïe! dat doe' zeer! Aïe! hij valt uit den boom!

AIR, znw., o. — Z. HAIR. (Aanh.)

***AJOUKAART**. Drukfout bij Sch. voor *ajonkaart*. Z. dat w. (Idiot.)

AKER, znw., m. — Z. Idiot.

— In 't Z.-O. der Kemp. bet. *aker* een blikken of zinken emmer om te putten.

AKKEMEIER, znw., m. — Opzichter bij eene ploeg straatkeeiders. (**A.**)

AKKETAT (klemt. op *tāt*), znw., v. — Klets, klap. (**A.**) 'k Geef oe' bedeemen 'en akketāt, als ge nie' zwijgt. Hij kreeg daar 'en akketatjen in ze' gezicht.

AKKOORD, znw., o. — Z. Idiot.

— *'En accoord slagen*, eene overeenkomst sluiten.

AKSEFOĔKS (klemt. op *foĕks*), znw., m. — Stomp met de vuist. (**A.**) Hij kreeg 'nen aksefoĕks tegen z'ne' kop.

AL, bw. — Z. Idiot.

— Wordt in veel woorden als versterking gebruikt: *algauw*, *alhaast*, *allicht*, *alvast*, *alver*, *alwijd*, *alzeker*. Z. die ww. op hunne alphabetische plaats in 't Idiot.

— Wel, toch, Fr. *bien*. J. Ga naar Jan, ge zult er al iet van bekomen.

— *Al zoo*, ruim zoo. J., R. Hij is al zoo 'ne grooten drinker as z'n bruur.

AL, vnw. — Z. Idiot.

— *En al*, ook, wat daarvan meer is. R. Ge zij' nu ziekelijk en al, ge moet nu maar in huis blijven. Ge zij' nu getrouwd en al, ge moet nu wa' minder drinken. Hij is nu onderwijzer en al en toch nie' serieus wörren!

Ook *alles*. Z. Idiot.

ALEENS, bw. — Zelfs, in vragende en loochenende wendingen. J. Hij wilt trouwen, en hij kan aleens veur z'n eigen de' kost nie' winnen. Hij zou·börgemeester willen wörren, en hij kan aleens zijnen naam nie' zetten.

ALERM, znw., m. — Z. ALARM.

— *'Nen alerm maken*, groot misbaar. J. Och God! moette daar nu zoo 'nen alerm over maken?

ALF, znw., m. — Bliek, blei, een visch, in 't Fr. *able*.

ALGELIJK, bw. — Om het even. J. Of em komt of nie' en komt, 't is algelijk. 't Is algelijk waardat em weünt: hij kan nieverans zijne' kost nie' winnen.

ALGEMEIN, bvw. — Algemeen.

ALKLAAR, tw. — Scheepsterm. Schipperswoord als alles gereed is om te vertrekken, Eng. *allraid*. J.

ALLEBIAAI, ALLEWIAAI, tw. — Zingende uitroep der matrozen, als zij de zeilen uitzetten, een anker lichten of iets zwaars moeten ophijschen. J.

ALLEENEKE(N)S, bw. — Alleen, in de kindertaal. J. Toe, Fransken, loopt nu is alleenekes.

ALLE BOTTEN, bw. — Z. Idiot.

— In Groningen en Overijsel *iederbod*, in Gelderl. *iederbot*, *alcbot*, Oostfri. *albot*, *elker bot*, Zwaben en Zwitserl. *allebot*, *allbot*, Beieren *alle bot*.

ALLEKEN, znw., o. — Vrklw. van Al.

— *E gou(d)en alleken en e zilvere(n) niemendalleken*, niets. Als een kind te veel wil hebben en zaagt om te bekomen wat het verlangt, dan zegt men: ge krijgt seffens e gouwen alleken en e zilvere' niemendalleken.

ALLEMAAL, bw. en vrnw. — Z. Idiot.

— Wordt gebruikt achter *wat*, hetzij vragend, hetzij als betrekk. vrnw., om aan de uitdrukking iets algemeens, iets onbepaalds te geven. Wa' zeet dieë vent allemaal? Ik weet nie' watda' 'k daar allemaal gezien heb.

— Komt nog voor met onbestemde beteekenis in deze en dergelijke zinnen: Ik docht allemaal da' Jan dood was, maar nu zeggen ze dat em nog lèèft. Ik zag allemaal iet deur de locht vliegen. Ik hoorde dezen nacht allemaal iet. Hij meinden allemaal dat em nog geld van mij te trekken had, en 'k had 'em betaald.

ALLEMAN, vrnw. — Iedereen.

— Spr. *Iet vertellen aan God en alleman*, aan iedereen die 't hooren wil.

— *Allemans vrind is allemans zot.*

ALLEMANSPRAAT, znw., m. — *Allemanspraat hebben*, veel beslag maken. In huis héet em allemanspraat, en bij vremde mens(ch)en kan em geen drij tellen.

ALLEMANSWIS, znw., m. — Hond die met iedereen meeloopt. J.

— Meisje, dat iedereens vriend is, dat met alle jongens meegaat.

ALLENSKENS, bw. — Allengskens. Ook *alleskens*.

ALLERHEILIGENBLOĔM, ALLERHEILIGENBLOM, znw., v. — Eene hofbloem, in 't Lat. *Chrysanthemum Indicum* L.

ALLES, vrnw. — Z. Idiot.

— Wordt altijd gevolgd door *dat*. Doet alles dat ik oe gezeed heb.

— *Alles wel?* gewone begroeting, zooveel als: hoe vaart gij?

ALLEWIAAI, tw. — Z. ALLEBIAAI.

ALLO, tw. — Z. Idiot.

— (Klemt. op *o*, lange *o*). Uitroep om de aandacht te trekken. Allo! komt is veur!

— (Korte *o*). Welnu, ewel. Allo dan, ge zul' 'et zien.

ALM, znw., m. — Z. ALAAM. (Idiot.)

— Door den *alm* verstaat men gewoonlijk de verzameling der werktuigen en gereedschappen, noodig tot het uitoefenen van een bedrijf. De alm eener boerderij zijn de ploegen, eggen, karren, enz. De alm eener brouwerij zijn de ketels, vaten, tonnen, kuipen, koelbakken en al wat verder tot de brouwerij behoort.

ALMAARTOE, bw. — Gedurig. Ik heb almaartoe döist. Hij maakten almaartoe gebaren.

ALMENAK, znw., m. — Almanak. Z. Idiot.

— Spr. *In wat almenak hedde da(t) gelezen*, waar hebt ge die leugen opgevischt

— *De mens(ch)en maken den almenak en God het weer.*

ALP, znw., v. — Schepbordje van het rad eens watermolens, Kil. *ala tympani molæ aquariæ.*

ALS, vgw. — Z. Idiot.

— Spr. *Als de locht invalt, dan zijn de muss(ch)en allemaal dood. Als ons kat 'en koei was, dan koste ze achter de stoof melken.*

— *Van als*, zoodra. D. B., J. Van als em binnenkwam, begost em te kijven. Van as 't licht wördt, begint de vogel te zingen.

— *Als* wordt door sommigen in voegw. uitdrukkingen gebruikt voor *dat*. J. In den tijd als de beesten spraken. Wacht, tot as ik gedaan heb.

— Wordt gebruikt als vgw. van tijd in toepassing op een bepaald voorval in den verl. tijd. Als ik van de stad terugkwam, was 'et al donker. Ook *toen*.

ALSDA(T, vgw. — Als, vergelijkend. J. Hij bezit nog zooveel nie' alsdat hier op m'n hand leet.

— Dan. J. Gij drinkt meer op alsda' ge vertèèrt.

ALTEMETS, bw. — Desniettegenstaande. (A.) Hij hee' weinig tijd, maar hij zal altemets da' werk doen.

AMANDELNOOT, znw., v. — Amandel.

AMBACHT, znw., o. — Z. Wrdb.

— Spr. *Twaalf ambachten en dertien ongelukken*, wordt gezeid van iemand die mislukt in al zijne ondernemingen. J.

AMBER, znw., m., niet o. — Z. Wrdb.

— Amberen mondstuk van eene pijp of een sigarenbuisje. Den amber van mijn pijp is gebroken.

AMBRAS, znw., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Veul ambras en weinig in de kas.* J.

AMELINGEN, w., m., mrv. — Gensters, vonken van brandend stroo, niet *hamelingen*. (Z. Idiot.)
Kil. Ameringhen, *scintillæ.*

AMEN, tw. — Z. Idiot.

— Kinderrijm :

Amen,
Met de kermis staan der kramen,
En als de kramen breken,
Dan zullen wij koëken eten.

AMPER, bvw. — Twijfelachtig, sprek. van 't weder. (Z. der K.) 't Is maar amper weer: 't zal vandaag nie' hooien.

— Bw. *Er amper uitzien*, ziekelijk, kwijnend. (Z. der K.) Hoe vonde hem? Hij zag er maar amperkes uit.

ANDER, bvw. — Z. Idiot.

— Spr. *Ander tij(d)en, ander zeden. Ander volk, ander wetten.* J.

— *Dat is anderen thee, andere peper*, z. THEE en PEPER.

— *Naar de ander week zien*, scheel zien. J.

— *Onder ons gezeed en op 'en ander geswegen* (*zeggen de klappeiers*) wordt gezeid om de aanhoorders het zwijgen op te leggen.

— *Met den anderen*, onderlusschen. J. Hij hèet oe gefleemd en geflodderd, men kan nie' meer, en met den anderen doet em nie' as kwaad van oe spreken.

— *Ten anderen*, daarbij, Fr. *d'ailleurs*. J. Ik gaan nie' mee naar de herberg, want ik vind er geenen aard, en ten anderen, den doktoor hee' mij 't bier drinken verboden. J.

Bij V. D. bet. het *ten tweede*.

ANDERS(CH), bw. — Verschillend. J., D. B. Nudat de deur geschilderd is, is ze heel anders(ch). Hij is dezelfde nie' meer, hij is nu heelemaal anders(ch).

ANDIJVIESALAAD, znw., m. — Andijvie.

ANGELUS, znw., m., niet o. — De Engel des Heeren. Den angelus bidden.

— Z. BEEKLOK. (Idiot.)

ANIJSBOL, znw., m. — Bol van suiker, die eenen anijssmaak heeft.

ANIJSSTOK, znw., m. — Suikerstok met eenen anijssmaak.

ANISETTE, znw., m., niet v. — Z. Wrdb.

ANKERLIER, znw., v. — Scheepsterm. Kaapstander om het anker op en neder te laten.

ANKERVAST, bvw. — Zoo vast als een anker.

ANNÈ, tw. — Z. ARRÈ. (Idiot.)

ANNEBET, znw., v. — Anna-Elisabeth.

ANNEMIE, znw., v. — Anna-Maria.

ANSJOVIS, znw., m., niet v. — Z. Wrdb. J.

ANTONIUS, znw., m. — Spr. *'t Is gelijk* (*Sint-*) *Antonius me*(*t*) *zij*(*n*) *verken*, zegt men van twee onafscheidbare vrienden.

ANTWERPS(CH), bvw. -- Z. Idiot.

— Spr. *Op zijn Antwerps*(*ch*) (*e*)*weg lèven*, zonder zorg, gerust.

APAART, bw. en bvw. — Apart. Iet apaart leggen, zetten, enz. Hij hèet 'en apaarte kamer veur z'n boëken.

APEKUL, znw., m. — Iemand die flauwe, kinderachtige manieren heeft. Ge zij' 'nen eersten apekul.

APESCHEET, znw., m. — Kleine jongen, snuiter. Ziet is wa' kleinen apescheet

APPEL, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *'Nen appel die bedörven is, schendt al dat in de körven is.*

— Wordt soms collect. gebruikt. Daar is dees jaar weinig appel. Den appel is mislukt.

— *De appeltjes, de kleine appeltjes*, het getal 88 in het lotospel.

— Maan, in het raadsel :

Laken da(t) ge nie(t) vouwen en kunt,
'Nen appel dieë(n) ge nie(t) schellen en kunt
En geld da(t) ge nie(t) tellen en kunt.

Laken = lucht ; appel = maan ; geld = sterren.

— Raadsel op den appel :

Gruun zien de muren,
Wit zien de geburen,
Zwart zien de papen,
Die in 't kapelleken slapen.

APPÈL, znw., m., niet o. — Z. Wrdb.

APPELEKAK, APPELKAK, znw., m. — Sul, doodgoede snul, lomperd. Vrglk. ABBELEKAK. (Idiot.)

— Flauwe, kinderachtige mensch.

Ook *appelscheet.*

APPELENTJOENE, znw., m. — Jongen of meisje met een treurig gezicht, die daar beteuterd en met hangende lip staat. (**A.**) Heddegij e potteke gebroken, da' ge e gezicht trekt gelijk 'nen appelentjoene ?

APPELENTOET, znw., m. — Appelbroodje, broodje met eenen appel in gebakken. (**Z.** der **K.**)

Ook *appelpol.*

APPELFLOOT (zachte *o*), znw., v. — Z. APPELFLAUWTE. (Idiot.) (**A.**)

APPELKAK, znw., m. — Z. APPELEKAK.

APPELKRAAM, znw., o. — Kraam waar men appelen verkoopt. **J.** Ze' moeder sta' mee 'en appelkraam op de mert.

APPELPRUT, znw., m. — Appelen en aardappelen onder elkander gestoofd. Wij eten dezen avend appelprut.

APPELSCHEET, znw., m. — Z. APPELEKAK.

APPELSIEN, znw., v. — Z. Idiot.

— Fig. Oorveeg. (**A.**) As ge nie' en zwijgt, dan zal ik oe daar bedeemen is 'en appelsien geven.

APPELTJES, znw., o., mrv. — Sneeuwbes, de vrucht van den *Symphoricarpus racemosus* Mich.

Ook *witte appeltjes, klotsbollekens* en *paffers.*

APPELVINK, znw., v. — Kernvink, Fr. *gros-bec vulgaire*, Lat. *Coccothraustes vulgaris*. J., D. B.

Ook *botvink*.

APPETIJT, znw., m. — Eetlust, Fr. *appétit*. D. B. Ik heb vandaag geenen appetijt. Hedde geenen appetijt veur visch?

— Lust in 't algemeen. D. B. Ik heb geenen appetijt om daar naartoe te gaan.

APPETIJTELIJK, bw. — Smakelijk. Hij kan zoo appetijtelijk eten.

APRIL, znw., m. — Hellend oploopende weg, tegen eenen dijk aangelegd. D. B., J., Sch.

APRIL, znw., m. — Z. Wrdb.

— Spr. *In April gaan de katten op den dril.*

— Z. ook eene spr. onder MÈÈRT. (Idiot.)

APPRENTIE, znw., v. — Z. Idiot.

— *Apprentie maken*, wordt ook gezeid van eene koe, waarbij de kenteekenen van 't kalven verschijnen. Ons koei maakt apprentie, me zullen te nacht moeten opblijven.

APTHEKER, znw., m. – Apotheker.

APTHEKERSWINKEL, znw., m. — Apothekerswinkel.

— Spr. *Van zij(n) lijf 'nen apthekerswinkel maken*, veel geneesmiddelen gebruiken. J.

ARDENEN, znw., o. — St. Hubert, stadje in de Ardennen, beroemd om zijne bedevaart naar den H. Hubertus, patroon tegen de razernij. Hij is van 'nen razenden hond gebeten, en hij ga' morgen naar Ardenen.

ARIG, bvw. — Kemp. uitspr. van Aardig. (Z. Idiot.)

— Als men tot iemand zegt: *ge zij(t) 'nen arige*, d. i. een wonderlijke, zonderlinge mensch, dan antwoordt hij schertsend: *Ja, ik ben 'nen harige, want ik heb meer haar als pluimen en meer vingeren als duimen.*

ARM, ERM, znw., m. — Z. Wrdb.

— Spr. *Zonder armen of beenen te breken*, zonder ongeval, zonder ongeluk. J. Me zullen da' werk wel gedaan krijgen zonder armen of beenen te breken.

— *Alles op den arm, niks in den darm*, schoone kleeren, maar geen eten.

— *Iemand op zijn armen dragen*, hem zeer beminnen. J.

— Bij olieslagers. Spraak van omtrent 50 cm. lengte. De armen steken in de tuimelas en wentelen met deze rond.

ARM, ERM, bvw. — Z. Idiot.

— Gep. w. *Arm en rijk*, iedereen.

— Verg. *Zoo arm als 'en maai, als 'en kerkmuis*, zeer arm.
— Spr. *Al is 'en moeder arm, ze dekt toch warm.*
— *Arm in de(n) stal is arm overal.*
— *'t Is beter arm te zijn me(t) eeren, als me(t) schand zij(n) goed te vermeeren.*
— *'t Is armen tijd*, z. TIJD.
— *'t Is arm potage*, zegt men als er niet veel te eten is.
— *Den armen tijd* of *den arme(n) man in iet brengen*, z. TIJD.
— *Da(t) kan den armen tijd nie(t) maken*, z. TIJD.
— *'t Is 'en arm land daar niemand wel vaart* of *daar niemand geen veuverdeel en hee(f)t*, er zijn altijd en overal lieden die geluk hebben.

ARME, ERME, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Van den arme komen*, wordt scheitsend gezeid van iets dat men zeer spaarzaam gebruikt. J. De boter komt hier van den arme.
— *Den arme gegeven is Gode geleend.*
— *Die den arme versmaadt, die krijgt het vruug of laat.*
— *Zusterkens der armen*, kloosterzusters die arme grijsaards verzorgen.

ARMKAMER, ERMKAMER, znw., v. — Armbestuur. Zij is van de armkamer besteed.

ARM-MENS(CH)E(N)VIS(CH), znw., m. — Z. DOOF. (Idiot.)

ARMOEI, ERMOEI, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Armoei is geen schand.*
— *Eens weelde is altijd geen armoei.*
— *Die hem met de armoei weet te genèren, is weèrd dat hij ze hee(f)t.*
— *'t Is 'en armoei*, gezeid van iets dat armoedig, gering, klein van weerde is. J. 't Zal dees jaar 'en armoei zijn met de patatten, want ze zullen allemaal rotten.

ARMZIELIG ALLEEN, bw. — Geheel alleen. (A.) Ze woont daar armzielig alleen in e klein huizeken.

ARRÈ (klemt. op *re*), znw., m. — Dikke boterham, bij J. *arra*. Zoo 'nen *arrè* heb ik liever as al oe' *s'il-vous-plaikens* (dunne boterhammekens).

ARZIJN, ARZIJNFLES(CH), ARZIJNGEZICHT, ARZIJNKRUIER, ARZIJNZEIKER, z. AZIJN, AZIJNFLES(CH), enz.

AS, vgw. — Als. Z. Idiot.
— Het woordenspel met *assche* luidt ook : *ass(ch)en is verbrand hout en verbrand hout zijn vervunkte koLen.*

AS, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Zijn as sleurt van achterna(ar)*, zegt men van iemand die zijne beenen van vermoeienis laat slepen.

ASBEUGEL, znw., m. — Bij wagenmakers. IJzeren band om eene houten kar-as.

AS(CH)KATER, znw., m. — Z. Idiot.

— In N.-Holl. het. *kater* een zeer fijn tarwebrood van bijzonderen vorm. (Z. BOUMAN. *De Volkstaal in Noord-Holland*, 51.)

ASDA(T, vgw. — Z. ALSDA(T. (Aanh.)

ASEM, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Geenen asem hebben*, geen geld. Hij hee' geenen asem ne meer. Hij zou wel willen bouwen, maar hij hee' geenen asem genoeg.

ASPRES, bw. — Z. ESPRES. (Idiot.)

ASS(CH)E, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *Ge kunt geene(n) vinger in de ass(ch)e steken, of hij weet het*, men mag niet het minste doen, of hij bemoeit er zich mede. J.

— *Me(t) zijn slippen in 'en andermans ass(ch)e zitten*, zich bemoeien met zaken die ons niet aangaan.

— *Da(t) leet in de ass(ch)e nie(t)*, er is geene haast bij.

— *Schijt in de ass(ch)e*, z. SCHIJTEN. (Idiot.)

— *Zoo droog als ass(ch)e.*

— *Me(t) iemand* of *me(t) iet in de ass(ch)e rij(d)en*, met iemand of iets beetgenomen zijn, in verlegenheid komen.

ASS(CH)EHOENSDAG, znw., m. — Aschdag. (Z. der K.)

ASS(CH)EMÖRTEL, znw., m. — Bij metsers. Kalk met steenkoolasch vermengd, bij J. *assche(n)moortel.*

ASS(CH)EPLOD, znw., v. — Kat die gedurig tegen de asch van het heerdvuur ligt. (K.)

ASS(CH)EPOESTER, znw., v. — Z. Idiot.

— Kat die gedurig aan de assche van den heerd ligt.

ASS(CH)EWEUNSDAG, znw., m. — Aschdag. (K.)

ASS(CH)E, znw., m. — Asch. (N. der K.)

ASTEMBLIEFT, tw. — Als 't u belieft, asjeblief.

ASTRANTIE, znw., v. — Assurantie, verzekeringsmaatschappij.

ATISSEM, ATJISSEM, tw. — Klanknabootsing van het niezen.

AVARIE, znw., v. — Avarij.

— *Avarie hebben*, behept zijn met eene besmettelijke venerische ziekte. (A.)

AVE(N)D, znw., m. — Z. Idiot.

— *Te avend, t'avend*, hedenavond. Ik zal oe t'avend verwachten. (Verouderd, zegt het *Wrdb. der Nederl. Taal*).

— *Tegen avend*, tegen den avond. Den doktoor zal tegen avend komen.

— *Heilig avend luien*, z. HEILIGAVE(N)D.

— Spr. *Den avend thuis brengen*, op den avond thuis komen. Ik moet mij spoeien, of 'k breng den avend thuis.

— *Zonder goeien dag of goeien avend te zeggen*, zonder eenige groetenis. Hij is vertrokken zonder goeien dag of goeien avend te zeggen.

AVE(N)DKOST, znw., m. — Avondmaal. (K.) Ik heb m'nen avendkost al binnen.

AVE(N)DLUIEN, znw., o. — Avondklok. J. Na 't avendluien scher(d)en de boeren der uit mee werken.

AVE(N)DSCHEUT, znw., m. — Kanonschot bij het vallen van den avond. Ik heb den avendscheut in 't kamp gehoord.

AVE(N)DZUTE, znw., v. — Bloem, *Hesperis matronalis*.

AVETJE (klemt. op *vet*), znw., o. — Profijt, winst, onverwachte meeval. (A.) Diee verhuis was e goed avetje; ik zal dees week dobbel pree gewonnen hebben. Ik win 3 fr. per dag, zonder de avetjes.

— Ongunstig voorval, tegenslag. (A.) Nog zoo'n avetjen of twee, en hij zie' naar z'n societeit nie' meer om. Mee' al die avetjes zal em gauw van 't bed op 't stroo geraken.

AVOCAAT, znw., m. — Z. Idiot.

— *Avocaat van kwa(d)e zaken*, z. DUITENDIEF. (Aanh.)

AVOCATE(N)DOOS, znw., v. — Z. *ADVOCATEDOOS in 't Idiot.

— De spreuk *hij snuift uit zijn avocate(n)doos*, wordt werkelijk te Heist o/d Berg gebruikt, in de beteekenis die Sch. opgeeft.

AZIJN, ARZIJN, znw., m. — Fr. *vinaigre*.

— Spr. *Azijn gedronken hebben*, zuur zien, in kwade luim zijn. J.

— Verg. *Zoo zuur als azijn*.

AZIJNFLES(CH), ARZIJNFLES(CH), znw., v. — Z. Wrdb.

— Spr. *Een gezicht trekken gelijk 'en azijnflesch*, een zuur gezicht.

AZIJNGEZICHT, ARZIJNGEZICHT, znw., o. — Zuur gezicht. J.

AZIJNKRUIER, ARZIJNKRUIER, znw., m. — Iemand die alles langs den slechten kant n ziet, Fr. *pessimiste*. (A.) Oewe vent is 'nen arzijnkruier, ge zult er nie' veul plezier van hebben.

AZIJNZEIKER, ARZIJNZEIKER, znw., m. — Haarkloover, vitter, Fr. *chicaneur*. (A.)

B.

B, znw., v. — Tweede letter van het AB.

— Stafrijm : *Botte boerebeest, brengt beter boter boven.*

— *'En B* of *'en B-ken*, een wit brood van tweede hoedanigheid, waarop de letter B geprent staat.

— *Dobbel B, toebak van de dobbel B*, zware grofgesneden rooktabak, zoo geheeten omdat op den zak eene BB gedrukt staat. Vader smoort altijd dobbel B.

BA, znw., m. — Z. Idiot.

— Ook gebruikt voor Grootvader, in de kindertaal. (**K.**)

BAAI, znw., v. — Een groot meisje, dat zich kinderachtig gedraagt. (**N. W.** der **K**) Z. LAAF. (Idiot.)

BAALGAREN, znw., o. — Grof garen, waar men gevulde balen mee toenaait. D. B., J.

BAALMAND, znw., v. — Bij hoveniers. Lange, platte mand die men onder de kar hangt, aan de vier hoeken met een kettinkje vastgemaakt, en waar men groenten in laadt.

BAAN, znw., v. — Z. Idiot.

— Ook tamelijk breede aardeweg, waar men met eene kar kan rijden. 'En baan deur 't veld.

— *Op zijn baan*, op zijnen weg. As ik em zoowel op m'n baan moest vinden, ik was in staat om 'em 'en ongeluk te doen.

— Spr. *Iet uit de baan zetten*, uit den weg ruimen. T., R.

— *In de baan staan*, in den weg staan. T.

— *Van de baan nie(t) meer kunnen*, zoo sukkelachtig zijn, dat men bijna niet meer gaan kan. T.

— *Met iet over de baan kunnen*, met iets overweg kunnen. Mè' brieven schrijven kan ik nie' over de baan.

— *Daar is iet op de baan*, er is iets ophanden. *Daar is iet op de baan bij Franses vrouw*, zij is zwanger.

— *De baan hou(d)en*, voortgaan, zijnen kost blijven winnen. As ge zooveul geld blijft verteren, dan zulde de baan nie' houwen.

— *Da(t) kan de baan nie(t) hou(d)en*, dat kan zoo niet blijven duren.

— *Op de baan gaan*, op den buiten uitventen. J. Daar is den dag van vandaag nie' veul meer te verdienen mee' op de baan te gaan.

— *Op de baan zijn*, veel op den openbaren weg verkeeren. De mannen, die gedurig op de baan zijn, drinken veul.

BAANJAGEN, w., o. — Kinderspel. Z. HAAR- EN KLEIN BEESTJES. (Idiot.)

BAANSCHOEN, znw., m. — Halfleers met dikke benagelde zool en platten hiel, meest gedragen door lieden die veel op de baan zijn. J.

— Zware, plompe schoen.

Z. ook LANDSCHOEN.

BAANTJE, znw., o. — Z. Wrdb.

— Betrekking, bediening. J. Hij heet e goe' baantjen aan de hand.

BAAR, znw., v. — Lijkbaar, katafalk, is o. in 't Z. der Kemp.

BAARD, znw., m. — Z. Idiot.

— Vuiligheid rond den mond. J. Kuis(ch)t uwen baard af. Ge hèt 'nen baard van pruimespijs aan uwe' mond.

BAARDSCHOOL, znw., v. — Z. SCHÈÈRSCHOOL. (Idiot.) Naar de baardschool gaan. 'k Heb 'et hooren vertellen in de baardschool.

BAAS, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Beter kleinen baas als groote knecht.*

— *Den baas van 't kot*, het getal 90 in 't lotospel. (A.)

Ook *den hoogsten uit de(n) zak, grandpapa, op den top, de kruiwagen* en *den ou(d)e.*

BAAT, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *Alle baten helpen, zee de mug, en ze piste in de zee.*

— *Alle baten helpen, zee 't kind, en 't ruurde me(t) 'nen breipriem in de pap.*

BABBELÈÈR, znw., m. — Snoepding, gemeenlijk langwerpig, ook wel rond van vorm, van suiker of siroop gemaakt. D. B., J. E pak babbelèèrs. Zie ook BOL en MUNTBOL.

BABBELEN, w., o. — Z. Wrdb. en Idiot.

— Verg. *Babbelen gelijk 'ne papegaai, gelijk 'en appelwijf.*

— Verklappen. Hij is weer alles gaan babbelen : me zullen gestraft wörren.

— Kauwen, knauwen, Kil. *mandere præsepiolis.* D. B. Ik lig den eenen tijd op den anderen op da' vlees(ch) te babbelen, en 'k kan 'et nie' kapotkrijgen.

BABBELKLOOT, znw., m. — Babbelaar.

BABBELSMOES, znw., m. — Overdrager, Fr. *délateur.* Betrouwt dieën babbelsmoes geen haar.

BA(D)EN, w., o. — Z. Idiot.

— Gep. w. *Springen of ba(d)en*, z. SPRINGEN.

BAF, znw., m. — Harde, dofle slag. J. Hij sloeg de deur toe en da' gaf 'nen baf dat heel 't huis daverde.

BAF, znw., m. — *Den baf* of *baffen vangen*, z. BEF 2° (Idiot

BAG, znw., v. — Bij voerl. Wissen mand, in den vorm eener wan, die onder de kar hangt en waar men o. a. 't voeder voor 't peerd in legt.

BAGATEL, znw., v., niet o. — Z. Wrdb.

BAGET (klemt. op *get*), znw., v. — Bij schrijnwerkers. Lijstwerk, waarvan het profiel den vorm heeft eener halve ronde. J.

— Bij wevers. IJzeren staaf waar de jager op loopt. J.

— Bij metsers. Bies in de voeg van eenen muur.

BAGETIJZER, znw., o. — Bij smeden. IJzer dienende om bagetten te maken. J.

BAGETSCHAAF, znw., v. — Bij schrijnw. Schaaf om bagetten te schaven.

BAGETVOEGER, znw., m. — Bij metsers. IJzeren lemmer, een weinig gebogen, met een houten handvat aan 't einde en eene groef in den rug, die dient om in de voegen van eenen muur eene bies te trekken, nadat zij met den voegspijker zijn effen gestreken.

BAGGENET, znw., v. — Bajonet.

BAGGER, znw., m. — Koolraap, *rutabaga*.

BAGGERBEUGEL, znw., m. — Bij dijkwerkers. Zware ronde hoepel met talrijke gaatjes in; langs de eene zijde is de *hank*, dien men op den baggerstok vastmaakt; langs de andere zijde is een neus om den beugel gemakkelijker in het zand of het slijk te kunnen steken. J.

BAGGERBOOT, znw., m. — Bij dijkw. Baggerschuit.

BAGGERD, znw., m. — Z. Idiot.

— *Baggerd* is niet hetzelfde als *moer*. Moer is de turf gelijk hij uit den grond komt, terwijl baggerd de moer is, die kleingemaakt en in pap veranderd wordt, welke men in vierkante klompjes verdeelt en laat drogen.

BAGGERDKUIL, znw., m. — Diepe kuil op de plaats waar men turf uitgehaald heeft. (Z. der K.)

BAGGERDSCHUP, znw., v. — Turfschup. (Z. der K.)

BAGGEREN, w., o. — Z. Wrdb. en Idiot.

— Door modder en slijk polsen. Dieë k(w)aëjongen zit altijd in 't slijk te baggeren.

BAGGERNET, znw., o. — Bij dijkw. Zak van grauw lijnwaad, die aan den baggerbeugel, door middel van geteerd zakkeband, vastgeregen wordt. J.

Ook *baggerzak*.

BAGGERSCHUP, znw., v. — Bij dijkw. Lichte schop, gansch in hout, dienstig voor het scheppen van slijk en voor andere lichte grondwerken. J.

BAGGERSTOK, znw., m. — Bij dijkw. Zeer lange stok, wel gelijkende op eenen vlaggestok, en op het uiteinde voorzien van den baggerbeugel. J.

BAGGERZAK, znw., m. — Z. BAGGERNET. J.

BAGSTEG, znw., v. — Scheepsterm. Dik touw dienende om den mast recht te houden bij groote schepen. J.
Ook *zijtijkel*.

BAK, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *'t Is gee(n) goe(d) verken da(t) zijnen bak nü(t) uiteet*, zegt men op iemand die zijn eten gedeeltelijk laat staan. J.
— *'t Was daar vollen bak*, 't was er vol volk. Ik kost in de kamer nie' meer in, 't was er vollen bak.
— Verdeeling van eenen schoollessenaar. J. De leerlingen leggen hun gerief in hunnen bak.

BAK, znw., m. — Z. Idiot.
— Het werk van te bakken. Wij zijn aan onzen bak.

BAKELẸÈR, znw., m. — Laurierbezie, Kil. *bacca laura*.
Het *Wrdb. der Nederl. Taal* acht *bakelaar* verouderd.

BAKKĀR, znw., v. — Z. Idiot.
— Ook de benaming van eene aardkar.

BAKEN, znw., mrv. — Z. BATEN.

BAKKEN, w., b. — Z. Idiot.
— Spr. *Ze bakken overal brood*, men kan overal gered geraken, men kan overal den kost winnen. J.
— *Zijn brood is gebakken*, zijn fortuin is gemaakt.
— *Platte broòkens bakken*, z. BROOD. (Idiot.)
— *Iemand zijn broòken bakken*, hem duchtig bekijven.
— *Lieverkoekskens bakken ze hier niet*, z. LIEVERKOEKSKEN. (Idiot.)

BAKKER, znw., m. — Z. Idiot.
— Witte meikever, *Melolontha albida*.
— *Hoe bakker!* uitroep om te beduiden dat men iets niet gelooft en onmogelijk acht. (A.)
— Spr. *Beter naar den bakker als naar den doktoor*.
— Spotrijmen der kinderen:

Bakker,
Schijt lakker,
Schijt koëk
In den hoëk!

—

Den bakker van den hoëk
Dieën hee(f)t te nacht geblazen
De zemelen van zijn broëk;
Die hangt hij veur de gelazen
Gelijk eene(n) peperkoëk.

— Dominosteen met vier oogen.

BAKKERSSTIEL, znw., m. — Het bedrijf, het ambacht van den bakker. Den bakkersstiel leeren.

BAKKES, znw., o. — Z. Idiot.

Het *Wrdb. der Nederl. Taal* beweert dat *bakkes* in België niet in gebruik is. Dat is eene dwaling.

— Verg. *Zoo zwart als 't bakkes van de hel*, duister, pikdonker.

— Spr. *Zijn bakkes ingesmèèrd hebben*, goed ter taal zijn.

— Muil van eenen klomp. J. Het bakkes van dieë' kloon is te groot.

— Bij landb. Opening van den trijzelmolen, langs waar het kaf wegvliegt.

BAKPAN, znw., v. — Z. Wrdb.

— *En oû bakpan*, een oud wijf. Zou 'k me' zoo 'n oû bakpan trouwen!

BAKPLAAT, znw., v. — Plaat van ijzer, waarop men brood legt in den oven.

BAL, znw., o. — Het binnenste, de holte van de hand en den voet. Ik heb 'en snee in 't bal van m'n hand. Het bal van de' voet.

Kil. Bal van de hand, *metacarpium*. Bal des voets, *planta pedis*.

BAL, znw., m. — Z. Wrdb.

— Spr. *Veur de ballen blijven zitten*, voor de onkosten staan, alles moeten betalen.

BALANS, znw., v. — Z. Wrdb.

— De *balans* van eenen vlieger is de koord aan den vlieger, waar het kluwen aan vast is en den vlieger in evenwicht houdt.

BALDADIG, bvw. — Woest, geweldig. J. 't Is 'nen baldadige kerel. Baldadig te werk gaan.

BALDADIGAARD, znw., m. — Woeste, baldadige kerel.

BALEKATOEN, znw., m. — Z. BAALKATOEN. (Idiot.)

BALEKATOENEN, bvw. — Z. BAALKATOENEN.

BALEMOND, znw., m. — Iemand die zijne kleederen of andere zaken niet spaart, maar ze ruw verslijt en vernielt. Z. VERBALEMONDEN. (Idiot.)

BALIE, znw., v. — Hek, slagboom, Kil. *repagulum, versatile*. J.

— Spr. *Buiten balie zijn*, uit de oogen van zijne overheid, zoodat men vrij kan doen wat men wil, zonder vrees van berispt of bestraft te worden. (Z. der K.)

BALK, znw., m. — Z. Idiot.

— Gezwollenheid onder de oogen. J. Ik hem te nacht nie' kunnen slapen. Ik zien 'et, ge hèt balken onder oe' oogen.

BALKENBRIJ, znw., m. — Brij, beslag, gemaakt van hespensoep en boekweitmeel, waarvan men koeken bakt.

BALKGAT, znw., o. — Bij metsers. Gat in den muur, onder de zoldering, waar het uiteinde van den balk in bevestigd wordt. J.

BALKLIJSTER (uitspr. *ball'klester*), znw., v. — Soort van groote lijster, jeneverbeslijster, Fr. *grive litorne*, Lat. *Turdis pilaris*. In 't Idiot. staat *ballijster;* dat is eene fout.

BALKON, znw., o. en m. — Z. Wrdb.

BALLEKEKETS. Met den bal kaatsen. Twee jongens staan een eind van elkander en kaatsen malkaar den bal toe. Ballekekets doen.

BALLEN, w., o. — Wordt gezeid van spijs, die ballen vormt in den mond. D. B. Da' brood balt in de' mond.

BALPIJP, znw., v. — Groote blaaspijp waar men, met potaarden ballen, mee naar kleine vogels schiet, Fr. *sarcabane*. D. B., bij J. *ballepijp*.

BALUSTER, znw., m. — Bij timmerl. Leuningpijler, Fr. *balustre*. J.

BAMISBLOĔM, BAMISBLOM, znw., v. — Eene hofbloem, *Aster Amellus* L.
Ook *winterzottinnen*.

BANBEEK, znw., v. — Beek die door de aanpalende eigenaars moet gekuischt en onderhouden worden. (**N.-W. der K.**)

BAND, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Dat er de banden afspringen*, geweldig, met kracht. J. Hij werkt dat er de banden afspringen.
— Ketting waar een hond aan vastligt. Den hond leet op den band.
— Bij timmerl. Karbeel. J.
— Schuins loopende klamp, in de rechthoekige vakken eener deur aangebracht, tot meerdere sterkte tegen het afzakken. J.

BANDENBREKER, BANDENNIJPER, znw., m. — Werktuig, dienende om de ijzeren banden der balen wol, katoen, enz. te doen lossen of te breken. Het bestaat uit eenen steel of een handvat en twee platte, gebogen ijzeren plaatjes of tongen. De ijzeren banden die men los wil breken, worden tusschen die twee tongen gevat en zoo op en neer gewrongen. (**A**)

BANDENNIJPER, znw., m. — Z. BANDENBREKER.

BANDROEI, znw., v. — Bij stroodekkers. Stok dien men op een strooien dak aanbindt om het vast en gesloten te houden. J., D. P.

BANDSTROO, znw., o. — Bij landb. Lang, uitgekozen stroo, waarmede men klaver, kemp, enz. tot bussels bindt. D. B.

BANG, bvw. — Z. Idiot.
— *Bang* wordt ook verbonden met *veur*, doch enkel als bepaling van datgene waarvoor men eenig gevaar vreest. Daar ben ik nie' bang veur, Fr. *je suis sans crainte à ce sujet*. Hij is bang veur ze' lèven, *il craint pour sa vie*. Veur één dingen ben ik bang, *une chose m'inquiète, me donne du soucis*.
— *Bang van* beteekent heel iets anders dan *bang veur*. *Ik ben*

bang van dieën hond = ik vrees dien hond, ik ben bevreesd dat hij mij bijten zal; *ik ben bang veur mijnen hond* = ik ben bevreesd dat hij sterven zal, dat hem iets kwaads zal overkomen, enz. *Hij is bang van ze' vader* = hij vreest hem; *hij is bang veur ze' vader*, hij vreest dat hem iets nadeeligs gebeure.

— *Bange schijter*, z. BANGSCHIJTER. (Idiot.)

— Wordt ook als m. znw. gebezigd. R. Bang hebben. Ge moet daar geenen bang van hebben. Ik heb nog geenen bang.

BANGELIJK, bvw. — Schrikwekkend, vreeselijk. 'En bangelijke geschiedenis. In 't midden van den nacht hoorden wij 'en bangelijk geschreeuw.

BANGESKEN, znw., o. — Bankje, banksken.

BANKSKEN, znw., o. — Bankje.

— Spr. *Op 't banksken zitten*, met het gerecht af te rekenen hebben. J. Hij héet al dikkes op 't banksken gezeten.

BANSEL, znw., v. — Z. BANS. (N.-W. der K.)

BANSELEN, w., o. — Z. BANZEN. (N.-W. der K.)

BANSLOOT, znw., v. — Sloot die door de aanpalende eigenaars moet gereinigd en onderhouden worden. (N.-W. der K.)

BARLIKKEN, BERLIKKEN (klemt. op *lik*), w., o. — Herstellen, flikken, afwerken, bij J. *baarlikken, barlikken.* (A.) Ik ben nog 'en poos op den bureau gebleven, ik had er nog iet te barlikken. Waarom blijft de metser op 't dak zitten? Hij hee' nog iet te berlikken aan de schouw.

— Ook b. Ik zal da' werk is gauw barlikken.

BARON, znw., m. — Z. Wrdb.

— Verg. *Gekleed gaan gelijk 'nen baron*, zeer schoon.

— Naam dien men aan honden geeft.

BARREEL, znw., m. — Z. Idiot.

— Men zegt ook *de barreelen zijn open*, wanneer het vervoer op de steenwegen vrij is.

BASKUL, znw., m., niet v. — Z. Wrdb.

BASSEN, w., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Bassende honden bijten niet*, de stoutste sprekers zijn minst te vreezen.

— *Commandeert uwen hond en bast zelf*, z. COMMANDEEREN. (Aanh.)

— Gep. w. *Hoesten en bassen*, veel en luide hoesten.

BASSER, znw., m. — Blaffer. Dieën hond is 'nen basser, ge kunt er heel den nacht nie' af slapen.

— Iemand die veel en luide hoest.

BASTAARD, BASTERD, znw., m. — Z. Wrdb.

— *Iemand bastaard maken*, hem onterven. J. Hij hee' z'nen zeef bastaard gemaakt.

— Spr. *Zij(n) gat bastaard maken*, overgeven, kotsen.

BATEN, BAKEN, znw., mrv. Het geslacht blijkt niet. — Z. Idiot.

— Inz. in de beteekenis van Boeverijen, deugenietenstreken. Ik heb me' z'n ouwers gesproken en al z'n baten uitgebrocht.

BATS, bw. — *Bats maken*, opsmullen. We zullen die vlaai is bats maken. *Bats zijn*, opgesmuld zijn. Gij vraagt naar de' zalm?... Dieën is al lank bats.

BATS, znw., v. — Scheepsterm. Lang smal schip met scherpen kop, soms voorzien van een sprietuig. Het is een zeilschip naar overzee. J.

Ook *Engels(ch)en hengst*.

BATS, znw., m. — Z. Idiot.

— Slag van de eene bonket tegen de andere. (K.) Geëft em den bats.

BATS, znw., v. — Iets groots in zijne soort. (Mol.) Wat 'en bats van 'en patat! Ziet is hoe 'en groote bats!

Ook *bommel, bonker, kardoëfel, kèrel* en *klepper*.

BATSEN, w., b. — Z. Idiot.

— Batsen geven. (K.) Ik hem z'n bolleket gebatst.

— O. In 't water baden en al badend hard doortrappen, zoodat het water spat. (K.)

BATTEVIE, BATTEVIER, znw., m. — Z. Idiot.

— Men zegt ook *den battevie(r draaien, den battevie(r spelen*.

— De klemt. is op *vie, vier*.

BAVOOI (klemt. op *vooi*), znw., v. — Lui vrouwmensch. Mie is maar 'en bavooi, ze slaapt daar ze staat.

BAZAAN, BEZAAN, znw., m., **BAZAANVEL, BEZAANVEL,** o. — Bij schoenm. Fijn, gekleurd leder, dat men van binnen in den schoen plakt. J.

Ook *voeiervel* en *voeieringslèèr*.

BAZĀR, znw., m. — Z. Wrdb.

— Klikken en klakken, hoop voorwerpen, boel. Ik zal oe mee' heel oewen bazār de straat opgoeien. Maakt da' ge mee' oewen bazār weg zijt veur 7 uren. Hoeveul stuks zijnder? 'k Weet 'et nie', maar 'k vraag 20 fr. veur den heelen bazār.

BAZEKNECHT, znw., m. — Vaste werkman aan eene natie. (A.) De naties te Antwerpen gebruiken vaste mannen of *bazeknechten* en *gruun mannen*. De bazeknechten zijn werklieden die standvastig in dienst zijn, of er werk is of niet en eene vaste daghuur verdienen. De gruun mannen zijn werklieden die aangeworven worden, als er meer werk is dan dat door de bazeknechten kan afgemaakt worden.

BAZELISKEN, znw., o. — Z. BAZELOENTJE.

BAZELOENTJE, znw., o. — Kort lijnwaden kieltje, gedragen door arbeiders, die vuil werk verrichten. (**Z.** der **K**.). — Vrglk. BOEZEROEN.

— Ook *schobbejak, schobejak.*

— Bij schippers. Boezeroen.

BÈBEN, znw., m. — Z. BEBBEN. (Idiot.)

BEBEULEN, w., b. — Onbehendig bewerken, spreek. van land. (**Z.** der **K.**) Hedde al gezien hoeda' ze da' land bebeuld hemmen?

BEBIDDEN, w., b. — Z. BELEZEN.

BED, znw., o. — Z. Idiot.

— Verg. *'En bed gelijk 'nen hondsnest.*

— *Het bed aftrekken,* z. AFTREKKEN. (Aanh.)

— *Het bed opdekken,* z. OPDEKKEN. (Idiot.)

— Spr. *In 't midden van 't bed gaan liggen,* alles alleen willen hebben.

— *Op zijn bed trouwen,* in het laatste uur trouwen, gewoonlijk om een ongeoorloofden toestand te regelen. J.

— Tuinbed. Spr. *Hij* (of *zij*) *zou er 'en beddeken moeten zaaien* (te weten knechts of meiden). Wordt gezeid van iemand die geene knechten of meiden houden kan en er geduig andere heeft.

— Gereed gelegde bedding van eenen steenweg. J.

BEDAGGELEN, BEDJAGGELEN, w., b. — Z. Idiot.

— Betrappelen. (**N.-W.** der **K.**) De koei hemmen heel 't land bedaggeld.

BEDANKEN, w., b. — Z. Wrdb.

— *U iet nie(t) bedanken,* het zich berouwen. T. Da' ge die meid gehuurd hèt, da' zulde oe ook nie' bedanken, want ze is vuil en lui.

— *Dat is zonder bedanken, daar is geen bedanken mee gemoeid,* het is de moeite niet weerd om mij daarvoor te bedanken, Fr. *il n'y a pas de quoi.*

— *Geen bedankens weerd zijn,* de moeite niet weerd zijn om er voor te bedanken.

BEDANK-OE, znw., m. — Bedanking, bedankje. J. Hèet em oe iet gegeven? Wat zou em! Ik kreeg zelfs nog geenen bedank-oe.

BEDDEBAKVIJS, BEDVIJS, znw., v. — Bedschroef, schroef dienende om de bedsponnen aan het hoofd- en voeteneinde vast te maken.

BEDDEKOETS, znw., v. — Z. BEDDEBAK. (Idiot.) J.

BEDDESTIJL, znw., m. — Z. BEDSTIJL. (Aanh.)

BÈDEL, znw., m. — Het bedelen, de bedelarij. Van den bèdel lèven. Op den bèdel gaan.

Het *Wrdb. der Nederl. Taal* noemt dat w. ten onrechte verouderd.

BEDEMMELEN, w., b. — Vertrappelen, ontschikken. (Z. der K.) (Ook rond Roermond, z. Sch.) Ziet toch is hoeda' ge 't bed bedemmeld hèt. De grond is hier heelemaal bedemmeld.

BEDIEDENIS, znw., v. — Beteekenis, Kil. *significatio*. J. Dat hee' geen bediedenis.
Het *Wrdb. der Nederl. Taal* heet het w. verouderd.

BEDIENEN, w., b. — Berechten. Z. Idiot.
« In België niet in gebruik », zegt het *Wrdb. der Nederl. Taal*, « aldaar zegt men *berechten* ».
Die bewering is valsch: het w. wordt gebezigd in Antwerpen, de Kempen, alsook in Brab. en Limb. (Z. Sch.)

BEDJAGGELEN, w., b. — Z. BEDAGGELEN. (Aanh.)

BEDJANGELEN, w., b. — Z. BEDAGGELEN. (Aanh.)

BEDJENGELEN, w., b. — Z. BEDAGGELEN. (Aanh.)

BEDRIEGEN, w., b. — Verleiden, sprek. van jongedochters. J. E meisken bedriegen. Ze is bedrogen van de' knecht.

BEDRIJF, znw., o. — Broodwinning, handel, gedoente, het goed dat men beheert of bereddert. D. B., J. Dieën boer héet daar e schoon bedrijf. Z'n bedrijf verkoopen. Z'n bedrijf is 'en tien bunder groot.

BEDSPAAN, znw., o. en v. — Koperen tuig, bestaande uit twee op elkander passende pannen, waarin men brandende houtskolen doet, om in den winter bed en lakens te verwarmen, met er de bedspaan heen en weer, door en over te wrijven.
Niet te verwarren met *bedpan*.

BEDSTIJL, BEDDESTIJL, znw., m. — Een van de vier hoekstijlen van een bed. J.

BEDVIJS, znw., v. — Z. BEDDEBAKVIJS.

BEDWANG, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Moeten is bedwang en schreeuwen is kinderzang*. J.

BEE(D)EN, w., b. — Bieden. J.

BEEK, znw., v. — Z. Wrdb.
— Raadsel op de beek:

Langer als den toren,
Krommer als 'nen horen,
Klèèrder als wijn:
Die 't g(e)raadt, zal keuning zijn.

BE(E)L(D)EKEN, BÉLEKEN, znw., o. — Z. Idiot.
— Fig. Ondeugend meisken. Mie is maar 'en béleken.

BE(E)L(D)EKENSBOĚK, BÉLEKENSBOĚK, znw., m. — Boek waar veel plaatjes of prentjes in staan.

BE(E)LD,EKENSMIS, BÉLEKENSMIS, znw., v. — Eene mis met prentjes in een kerkboek. Die prentjes verbeelden de verschillende deelen der mis. Hij hee' 'ne' kerkboëk mee' 'en bélekensmis.

BEEN, znw., o. — Z. Idiot.

— Verg. *Zoo hard als been.*

— Spr. *'t Zijn sterke beenen die de weelde dragen*, overvloed leidt tot overdaad.

— *Den blok aan 't been hebben*, z. BLOK.

— *De dood in zijn beenen hebben*, z. DOOD. (Idiot.)

— *Beenen zuken waardat er geen steken*, iets zoeken waar het niet verloren is.

— *Geen beenen of graten in iet vinden*, geen bezwaar.

— *Been schijten*, op het beslissend oogenblik zijn woord intrekken, zich achteruittrekken als het er op aankomt. (**A.**) Praat héet em genoeg, maar as 't er op aankomt, dan schet em been.

— *Iet me(t) gebroken beenen laten liggen*, half afgewerkt. Ik zal maken da' k den hof vandaag omgespaaid hem, waut 't is mergen kermis, en 'k zou em nie' gèren me(t) gebroken beenen laten liggen.

— *Daar zijn geen beenen aan gebroken*, er is niets aan verbeurd.

— *Op heur leste beenen loopen*, hare verlossing nabij zijn, op het einde harer dracht zijn, sprek. van eene zwangere vrouw.

— *Zijn beenen in 'ne(n) knoop slagen*, hard loopen. (**A.**) Ziet em loopen, hij zal zijn beenen nog in 'ne' knoop slagen.

— *De beenen van van Dyck*, benaming van 't getal 11 in 't kien- of lotospel. (**A.**)

Ook *de doodsbeenen.*

BEENFIJT, znw., o. — Fijt die niet enkel de huid en 't vleesch, maar ook de beenderen aandoet, Fr. *panaris fibreux*, bij J. *beenderfijt*

BEENHOUWER, znw., m. — Z. Idiot.

— *Hoe beenhouwer!* z. BAKKER. (Aanh.)

— Spotrijm der kinderen:

> Beenhauwer,
> Wörste(n)knauwer,
> Vlooiescheet,
> Hondenbeet!
> (*Antwerpen.*)

BEENHOUWERSGANK, znw., m. — Z. BEENHOUWERSREIS. (Idiot.) J., R.

BEENKNABBELENS, znw., o. — Z. BEENBEGRAVENS. (Idiot.)

BEENSCHIJTER, znw., m. — Lafaard, die veel praat heeft, maar terugtrekt als 't op handelen aankomt. (**A.**)

BEENTJESKERMIS, znw., v. — Nakermis, de laatste dag der kermis. (**K.**)

BEENZIEKTE, znw., v. — Beenbederf, Fr. *ostéite, carie osseuse*, bij J. *beendersiekte*.

BÈÈR, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Bèèr spelen met iemand*, hem alle soorten van spotternijen doen verduren. Ze hemmen gisteren avend weer bèèr gespeëld me' Jan: hij was zat en ze hadden 'em zwart gemaakt en 'en gazet op z'nen rug gespeët.

— *Den bèèr jagen*, woest, baldadig te werk gaan. De lotelingen hebben nie' weinig den bèèr gejaagd.

— *Al is 't dat den bèèr grolt* (of *grumt*), *toch moet hij dansen*, op iemand die tegen een gebod preutelt, maar toch gehoorzamen moet.

— *Daar kunde 'nen bèèr mee vasthebben*, zegt men schertsend wanneer men iemand met eene domme grap beetneemt.

— Ingebeeld wezen om de kinderen te verschrikken. Z. SLOKKEBÈÈR. (Idiot.)

— Buik, in de uitdrukking: *mijnen bèèr grolt* of *danst*, ik heb honger.

— Bij natievoerlieden. Lange zak, met stroo gevuld en met eene koord omwonden, om het stroo goed bijeen te houden; zoo heeft die zak den vorm eener worst. De bèèr wordt gelegd op het uiteinde van groote, zoogenoemde platte wagens en op den grond aan dat uiteinde, om de vaten zonder schokken van den wagen op den grond te laten rollen en het breken der duigen te beletten. Wanneer men de vaten van de platte wagens laat rollen bij middel eener laadleer, dan legt men ook eenen bèèr aan het uiteinde, om te beletten dat de vaten wegrollen.

BÈÈRBOER, znw., m. — Boer die beer aanhaalt voor zijne landerijen.

BÈÈROES (klemt. op *oes*), znw., m. — Z. Idiot.

— Spookwezen om de kinderen vrees aan te jagen. (**K.**) Wijs zijn, want den bèèroes is daar!

BEES, znw., v. — Z. Idiot.

— Genever waar zwarte aalbeziën op gezet zijn. J. Geëft mij 'en borrel van de bees.

— De toegift (koekjes, babbelaars, enz.) die men krijgt, als men in eenen winkel iets koopt. (**Z.** der **K.**) Ik hem e' pakske koëkskes veur 'en bees gekregen. In dieë' winkel geven ze groote bezen.

BEES (zachte *e*), znw., v. — Kus. Van 't Fr. *baiser*. J. Geëft mij 'en bees.

BEEST, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *Hoe grooter geest, hoe grooter beest*, hoe geleerder iemand is, hoe gemeener hij zich gedraagt.

BEESTENETEN, znw , m. — Veevoeder. J.

BEESTE(N)PATAT, znw., m. — Aardappel die alleen tot veevoeder dient.

BEESTIG, bvw. — Z. Idiot.

— Gierig. J. Hoe kunde toch zoo beestig zijn van dieën arme' sukkelèèr geen aalmoes te geven?

— **Bw.** Uit der mate. J. Hij was beestig zat. Hij kan beestig vloeken. Ze is beestig gierig.

BEET, znw., m. — Z. Idiot.

— *'Nen beet lachen.* Wij hebben daar 'ne' smakelijken beet gelachen.

BEETSALAAD, znw., m. — Salade van beetloof.

BEF, znw., m. — Z. Idiot.

— Men zegt ook *den bef hu(d)en.* Te Heist-op-den-Berg zegt men *otters vangen*, te Tongerloo *tiltoppen vangen* en te Stabroek *trapganzen vangen.*

— *Me(t) iemand de(n) bef jagen* bet. te Heist o/d Berg Iemand voor den gek houden. Gisteren hemmen ze weer mee' onze knecht de' bef gejaagd.

BEF, znw., m. — Hetzelfde als Baf (Z. Idiot.): 1° de daad van gulzig of smakelijk te eten; 2° het eten zelf. Hij is veur den bef. Dat is goeien bef.

BEFFEN, BEFFEREN, w., o. — Gulzig of smakelijk eten. Z. BAFFEN. (Idiot.) Ziet em beffen! Ik kan segenwörrig goe' befferen.

BEFFEREN, w., o. — Z. BEFFEN.

BEFRODDELEN, w., b. — Z. BEFROMMELEN. (Idiot.) (K.)

BEFROKKELEN, w., b. — Z. BEFROMMELEN. (Idiot.) (K.)

BEGAARLING, tw. — Vloekachtige uitdrukking.

BEGAFFELEN, w., b. — Misdrijven, misdoen. (K.) Wa' mag em daar weer begaffeld hemmen?

BEGANKENIS, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *'t Is al erger als 'en begankenis*, zegt men als er ergens veel volk bijeenkomt. J.

BEGAREN, tw. — Vloekachtige uitdrukking.

BEGÈÈREN, w., b. — Z. Wrdb.

— Spr. *Die 't klein nie(t) begèèrt, is 't groot nie(t) wèèrd.*

BEGÈÈRLIJK, bvw. — Hebzuchtig, gulzig, te veel begeerende. Ik kan em nie' verdragen, want hij is veul te begèèrlijk. Ge meugt zoo begèèrlijk nie' zijn.

— Spr. *Hij is nie(t) begèèrlijk, maar hij hee(ft) gèren veul.*

BEGEVEN, w., wdrk. — Z. Idiot.

— *Hem begeven tot*, er aan beginnen. Ik heb veul werk, en ik kander mij nie' toe begeven.

BEGIJN, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *De begijn draagt 'nen doek, totda(t) ze kan krijgen 'en broek.*

— *De begijnen hou(d)en aan den hoek, maar als Jan van Pas komt, dan pakken ze naar de broek.*

Men weet dat de begijnen nog mogen trouwen.

BEGIJNENDAGGELD, znw., o. — Z. BEGIJNEDAGHUUR. (Idiot.)

BEGIJNE(N)SCHEETJE, znw., o. — Nauw hoorbare wind.

BEGIJNE(N)STRAAT, znw., v. — Straat te Antwerpen, waar de gevangenis is.

— *In de Begijne(n)straat zitten,* in de gevangenis. Hij héet twee maanden in de Begijne(n)straat gezeten.

BEGINNELING, znw., m. — Leerjongen, jongen die iets begint te leeren, Fr. *apprenti.* D. B. Da' werk is goe' gemaakt veur 'nen beginneling. Gij wint 1000 fr. per jaar? Dat is heel schoon veur 'nen beginneling.

BEGINNEN, w., b. — Z. Idiot.

— De spreuk luidt volledig: *Wij zullen eens gaan beginnen, zei de vos tegen de hinnen, en hij had er al zeven binnen. Mij niet, zei de haan, en hij moest er eerst aan.*

BEGIPSEN, w., b. — Gispende besproeien. J., bij D. B. *begispen.* Ge moet me nie' begipsen, of ge krijgt kletsen.

BEGRAFENIS, znw., v. — Teraardebestelling. Z. Wrdb.

« In België, » zegt het *Wrdb. der Nederl. Taal,* « kent de levende taal alleen *begraving,* niet *begrafenis.* » Neen! in België, althans in Antw., Brab. en de Kemp. kent de levende taal alleen *begrafenis!*

BEGREZEN, bvw. — Bekreten. Hij kwam binnen mee' 'en begreze(n) gezicht.

BEGRIJZEN, w., b — Beweenen. Spr. *Hij zal gauw begrezen zijn,* de zijnen zullen om zijn afsterven niet zeer bedroefd zijn.

BEGRINSD, bvw. — Z. BEGREZEN. (Z. der K.)

BEGROESD, bvw. — Met gras begroeid. Z. BEGROEZEN. (Idiot.) 'En begroesde plein. De grond geraakt hier heelegansch begroesd.

BEGROEZEN, w., o. — Z. Idiot.

— Bekomen, b. v. na eene ziekte. Hij is aan 't begroezen.

BEHANDELEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Verg *Iemand behandelen gelijk e glaze(n) manneken,* zeer omzichtig.

BEHANGERSBÖ(R)STEL, znw., m. — Bij behangers. Borstel, dienende om het papier, waarmede de muren behangen worden, plat en effen te strijken.

BEHANGPAPIER, znw., o. — Behangselpapier. J. Ook *meubelpapier.*

BEHATEN, w., b. — Haten, benijden, Kil. *odio habere.* Hij behaat mij.

— Spr. *'t Is beter behaat als beklaagd.*

BEHOVEN, w., b. — Bewerken, bezaaien en beplanten, sprek. van eenen hof. (**Z.** der **K.**) Ik gaan eenigte roeien grond meer behoven.

BEIAARDEN, w., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Het beiaart op u, het beiaart op uwen toren,* het gaat u aan, men spreekt van u.

— *'t Zal op uwen kop beiaarden,* gij zult het uitboeten, het bezuren.

BEITELSCHUPKEN, znw., o. — Bij boomsleuners. Klein schupje aan eenen langen steel, dienende om de waterscheuten die op den stam komen, af te steken.

BEK, znw., m. — Z. Idiot.

— Spottend voor Mond.

— Spr. *Zijnen bek hou(d)en,* zwijgen.

— Bij wevers. IJzeren punt der schietspoel. J.

BEKALFD, bvw. — Kalf inhebbende. D. B., J. 'En bekalfde koei.

BEKKEN, znw., o. — Z. Wrdb.

— Bij oliesl. De houten bak onder den druipzak, waarin de gefilterde olie druipt.

BEKKER, znw., m. — Z. Idiot.

— Laatste pannekoek, van den overschot deeg gebakken. (**Z.** der **K.**) Ik zal de' bekker veur mij haven (houden).

— Hardgebakken aardappel, in schijven gesneden en in eene pan met vet of smout gebraden. (**Z.** der **K.**) Haalt er de bekkers maar uit, ik eet liever de ander.

BEKLAUWEN, w., b. — Met de handen veel aanraken, in de hand nemen en bevuilen, beduimelen, Fr. *patrouiller, souillonner,* bij D. B. *bepootelen.* Ge meugt da' papier nie' beklauwen. Ge beklauwt da' vleesch, da' 'k er complect vies aan zijn.

BEKLEDDEREN, w., b. — Z. BEKLODDEREN. (Idiot.)

BEKLETSEN, w., b. — Bekledderen, beklodderen, bespatten, beslijken. D. B., T., J. Oe' kleeren zijn van onder tot boven mè' slijk bekletst.

— Beslaan, met een bijdenkbeeld van vuilheid, nutteloosheid, enz. T., J. Heel de tafel stond me' potten en pannen bekletst.

BEKLOSSEN, w., b. — Een slecht werk maken, broddelwerk verrichten. (**Z.** der **K.**) Hij hèè' z'n broek zölf gemakt, moa' z' is beklost. Hij hèè' vör den eeste' keer weest ploegen, moa' ha hèget land lellek beklost.

BEKNUDDEREN, w., o., met *zijn*. — Z. Idiot.
— Bekomen, herstellen, genezen. (**N.** der **K.**) De zieke beknuddert met den dag.

BEKOMEN, te Antw. en in 't N. der Kemp. ook **BEKOMMEN**, w., o., met *zijn*. — Z. Idiot.
— Vochtig, klam worden. J. Leg 'et brood in de' kelder nie', want 't zalder bekomen.

BEKOREN, w., b. — Iemand in verzoeking brengen.
« Thans in eig. zin nagenoeg verouderd, » zegt het *Wrdb. der Ned. Taal.* Dat moge waar zijn voor N.-Nederl.; in België is het w. van dagelijksch gebruik; ja, *verzoeken* kent men niet in dien zin. Hetzelfde dient gezeid van

BEKORING, znw., v. — Verzoeking.

BEKÖRTEN, w., wdrk. — Zich te zeer ontblooten. R. Ik heb mij bekört van geld mee' hem die som te leenen. Ik kan oe geen pataten verkoopen: ik zou mij bekörten.

BEKRAMMEN, w., b. — Bij dijkw. *Eenen dijk bekrammen*, hem met gevlochten stroo beleggen tegen het beschadigen van 't water. J.

BEKREMELEN, w., b. — *Iemand bekremelen*, scherp afdingen. (**A.**) Ze hee' me nie' weinig bekremeld, eerda' ze kocht.

BEKROONEN, w., b. — Bekronen.

BEKWAAM, bvw. — Z. Idiot.
— Geschikt om verkocht, geslacht, geplukt, geoogst, enz. te worden. Da' verken is bekwaam genoeg, wij zullen 'et laten dood doen. De peren zullen haast bekwaam zijn. Is 't koren nog nie' bekwaam om gepikt te wörren?

BEKWAAMSEL, znw., o. — Z. BEKAAMSEL. (Idiot.)

BEKWIKKELEN, w., o., met *zijn*. — Herstellen, bekomen, weer tot gezondheid komen. (**Z.** der **K.**) (Ook in Brab., z. Sch.) De zieke bekwikkelt ziender oogen. Hij is sedert eenige dagen fel bekwikkeld.
— Goed opgroeien, sprek. van kinderen. (**Z.** der **K.**) Da' kind bekwikkelt goed.

BEL, znw., v. — Z. Idiot.
— Barbara. (**A.**)
— Vocatief van geit. (**Z.** der **K.**)

BEL, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *De bel aan de deur hebben* (*hangen*), rentenieren, op zijne renten leven.

BEL, znw., o. — Gehucht en parochie onder Geel.
— Spotrijm :

Bel,
Boter in de snel,
Boter in de(n) pot:
Heel Bel is zot.

BELACHEN, w., b. — Van iemand of iets den brui geven, met misprijzen weigeren wat iemand vraagt. Ge zoudt willen dat ik u de beste plaats afstond?... Ik belach u eens fijn! Hij moet alle dagen tot negen uren werken, maar ik zou 'et belachen, as ik in zijn plaats was!

BELDENPIKKER, zuw., m. — Iemand die kleine houten beeldjes uitsteekt.

BELDSTEKEN, znw., o. — Beeldhouwen. (**Z.** der **K.**) Hij doeget beldsteken.

BELDSTEKER, znw., m. — Beeldhouwer, Kil. *sculptor*. (**Z.** der **K.**)

BELEBBEREN (uitspr. *bəläbbərən*), w., b. — Verkroken, verfrommelen. (**Z.** der **K.**) Ziet is hoeda' ge oe' kleed belebbert. Heure veurschoot is heelegans(ch) belebberd.

BELEGSCHUP, znw., v. — Bij dijkw. Schup waarvan het blad voorzien is van een scherp ijzeren belegsel om gemakkelijk grond of zand te kunnen steken. J.
Ook *beslagschup*.

BELEG, BELEGSEL, znw., o. — Bij timmerl. Al de belegstukken te zamen, die men op de vergering van deuren, vensterluiken, enz. nagelt. J.
Ook *beslag* (Z. Idiot.)

BELEGSEL, znw., o. — Z. Idiot.
— Bij timmerl. Z. BELEG.
— Bij kleerm. Stuk stof dat men binnen in eenen frak of eenen jas naait, tusschen de voering en het voorste, van aan de schouders tot onder, om stijfte aan het kleedingstuk te geven.
Ook *belegstuk*.

BELEGSTUK, znw., o. — Z. Idiot.
— Bij kleermakers. Z. BELEGSEL.

BÉLEKEN, znw., o. — Z. BE(E)L(D)EKEN.

BÉLEKENSBOĔK, znw., m. — Z. BE(E)L(D)EKENSBOĔK.

BÉLEKENSMIS, znw., v. — Z. BE(E)L(D)EKENSMIS.

BELEZEN, w., b. — Z. Wrdb.
— Spr. *Iemand belezen en bebidden*, iemand bidden en smeeken. Hij begost mij te belezen en te bebidden, dat ik er toch niks van aan ze' vader zou zeggen.

BELLEMERT, znw., v. — Z. BELMERT.

BELLEMIE, znw., v. — Isabella-Maria.
— Geit, vooral in de kindertaal. (**Z.** der **K.**)

BELLETES (klemt. op *tes*), znw., v. — Verwaaid, gek vrouwmensch, die daarbij nog pronkziek en behaagzuchtig is. (A.) R. Frans is maar slecht gekoppeld; hij zoo 'ne stille jongen en ze' wijf zoo 'n belletes.

BELLUIT, BELLUT (klemt. op de laatste lettergr.), znw., v. — Z. BALLUIT. (Idiot.)

BELOFTE, znw., v. — Z. Wrdb.

— Spr. *Belofte maakt schuld, en die ze nie(t) volbrengt, krijgt 'nen b*[illegible]. J.

BELOOP, znw., o. — Bij dijkw. Oppervlakte en kubiek van het te maken werk. J. Het beloop wordt gewoonlijk met paaltjes afgeteekend.

BELUIK, znw., o. — Vensterluik, slagvenster, blaffetuur. (A.) Doet de beluiken toe.

— Besloten ruimte, Fr. *enclos*. D. B. Het beluik van 'nen hof. Het beluik van eene stad.

Kil. Be-luyck, *clausum, septum, locus conclusus sive septus.*

BEMERKING, znw., v. — Aanmerking, opmerking, Fr. *remarque, observation*. D. B., J.

BEMEUBELEN, w., b. — Van meubelen voorzien. 'En huis bemeubelen. 'En bemeubelde kamer.

BENDEUR, znw., v. — Bij landb. De deur die op de ben van den stal uitgeeft.

BENDVLUG, znw., v. — Landlooper, havelooze persoon, Fr. *vagabond*. (Z. der K.) Vrglk. BEMDVLIEG. (Idiot.).

— Kwajongen, guit, Fr. *polisson*. (Z. der K.)

BENE(D)EN, bw. — Z. Idiot.

— *De wind is bene(d)en*, hij komt uit het Zuiden of Westen. (Z. der K.)

Ook *omleeg*.

BENGEL, znw., m. — Z. BENDEL. (Idiot.)

BENGEL, znw., m. — Stok, kluppel om mede te slaan. (Z. der K.) Ik heb hier zjust 'ne' lange' bengel om u af te rammelen, as ge nie' wijs en zijt.

BENGELEN, w., b. — Aframmelen. (Z. der K.) Wacht, 'k zal u bengelen, menneken!

BENGELEN, w., o. — Blijven aanhouden met iets te vragen, iemand blijven lastig vallen om hem iets te doen koopen. (Z. der K.) As ge van die rondleurders nie' en köpt, dan blijven ze bengelen.

BENGELEN, w., o. — Veel rondloopen (in slechten zin). (Z. der K.) Woa' herre vandaag wee' overal voaren bengelen?

BENIJACHTIG, bvw. — Afgunstig. Hij is zoo benijachtig, dat em nie' kan verdragen dat 'en ander zijn brood verdient.

BENIJ(D)ELIJK, bvw. — Te benijden, benijdensweerdig. 'En benijelijk lot. Mijnen toestand is zoo benijelijk niet.
Volgens het *Wrdb. der Nederl. Taal*, in N.-Ned. ongebruikelijk.

BENSTAAK, znw., m. — Z. STALREIPEL. (Idiot.) (**Z.** der **K.**)

BENUMEN, w., b. — Benoemen.

BEPLAKKEN, w., b. — Bij metsers en plafonneerders. Met mortel bestrijken. J. 'Ne' muur beplakken.
Meer *bezetten*.

BERD, znw., o. — Z. Idiot.
— Spr. *Iet op 't berd goeien*, te berde brengen, ter spraak brengen.
— *Ievers aan 't berd zijn* of *zitten*, aan den disch, ter tafel.
— *Zoo stijf als 'en berd.*
— Bij mulders. De berden zijn de houten langs de molenroeden, die met harden wind worden weggenomen om den windvang te verminderen. Iedere wiek heeft er vijf, waarvan het uiterste *endberd* heet.

BERECHTDOĔK, znw., m. — Doek dien men op het tafeltje spreidt, waar het H. Sacrament onder de berechting op rusten moet. J.

BERECHTINGSBÖRS, znw., v. — Beurs van kostelijke zijde, waarin de priester de H. Olie en de H. Hostie naar de zieken draagt. D. B., J.

BÈRELEN, w., b. en o. — Bedelen. (**K.**)
— Afl. *Bèreleèr*, *bèrcles*, *gebèrel*.

BÈRENTAND, znw., m. — Scheepsterm. Kleine bollaard van voren op 't schip, waar het touw aan vast is, als het anker boven is. J. Zie BOLLAARD.

BERG, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Bergen ontmoeten malkanderen niet*, *maar menschen wel*, zegt men dreigender wijze van of tot iemand op wien men zich wreken wil.
— Pandhuis, lommerd, Fr. *mont de pitié.* Hij hee' z'n horloge in den berg gezet.

BERGBRIEFKEN, znw., o. — Lombardbriefje, ontvangstbewijs dat in den berg van bermhertigheid wordt afgegeven aan iemand die er iets beleent.

BERIEKEN, w., b. — Hetzelfde als het Holl. Beruiken.
Z. VERD., I, 942.

BERIJ(D)EN, w., b. — Beroeren, kwellen, thans nog enkel in de uitdrukking *van de maar bere(d)en worden*. Z. MAAR. (Idiot.)

BERIJMD, bvw. — Met rijm bedekt. J. Het gers in den hof is berijmd.

BERIPSEN, w., b. — Berispen. J.
— Afl. *Beripsing.*

BERKEN, bvw. — Z. Wrdb.
— *Berke(n) roei*, roede van berkenhout, die vroeger gebruikt werd om de kinderen te kastijden. J.
— *Berke(n) mei*, z. BERKEMEI. (Idiot.)

BERLIKKEN, w., b. en o. - Z. BARLIKKEN. (Aanh.)

BERMHERTIG, bvw. — Z. Idiot.
— Spr. *Zijn bermhertige oogen opendoen*, medelijden hebben. J.
— *Ons Heer is bermhertig*, wordt gezeid om eene fout te verschoonen. J.

BERNIKKEN, w., b. — Z. BARLIKKEN.

BEROOKER, znw., m. — Bij biemans. Toestel met blaasbalgje, gevestigd in eene spitstoeloopende buis, waarin men vodden of tabak brandt. Nijpt men op het blaasbalgje, dan komt er uit de buis rook, die de bieën bedwelmt of verjaagt.

BEROUW, znw., o. — Z. Wrdb.
— Spr. *Het berouw komt veur de zonde niet.* J.

BERS(CH), bvw. — Barsch.

BERSTBEES (zachte *e*), znw., v. — Naam van verschillende vergiftige bezieën, o. a. van den *Solanum nigrum*, den *S. dulcamara* en de *Atropa belladona.*

BERSTEN, w., o. — Z. Wrdb en Idiot.
— Spr. *Beter den buik gebersten als de spijs bedörven.*
— *Hij is van de eerste leugen nie(t) gebersten en van de tweede nie(t) gesprongen*, hij is een aartsleugenaar.

BESCHĀR, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Nie(t) veul beschār aan iet maken*, er niet veel aan werken.

BESCHETTERD, bvw. en bw. — Z. BETETTERD. (Idiot.)

BESCHIJTEN, w., b. — Z. Wrdb.
— *Iemand beschijten*, iemand uitlachen, niet doen wat hij verlangt. Ge zoudt weeral e nief kleed moeten hebben?... Ik beschijt oe fijn. Hij wilt dat ik daar naartoe gaan, maar ik beschijt 'em : hij kan zelf gaan.
— *Iet beschijten*, het verdraaien, er den brui van geven. Ik beschijt 'et wa' fijn van hier zoolank zitten te wachten, ik trek er van deur.
— *Beschijt u maar niet*, zegt men tot eenen hooveerdige.
— *Het draait altijd bescheten uit*, het valt altijd tegen.

BESCHOEIEN, w., b. — Bij dijkw. Een steilen waterkant met hout en steen afzetten. J. 'En kaai beschoeien.

BESCHOEIING, znw., v. — Bij dijkw. Afsluiting eener ka... met rijshout en poten, om den kant tegen de strooming van het wat... sterk te maken. J.

BESLAGDEUR, znw., v. — Bij timmerl. Deur met een bele... of beslag. J.

BESLAGEN, bvw. — *Goed beslagen zijn* of *zitten*, rijk zijn geld hebben. T., R., J.
— Z. ook Idiot.

BESLAGSCHUP, znw., v. — Z. BELEGSCHUP. J.

BESLIS, znw., o. — Z. Idiot.
— Beslag, drukte. Veul beslis hebben. Da' was daar 'en beslis, eerdat iedereen z'n plaats had. Ze zijn geweldig in beslis om de feest te regelen.

BESLOMMEREN (uitspr. *bəslŏmmərən*), w., b. — Al slommerend bestrcoien, her- en derwaarts laten vallen. (Z. der K.) Heel de grond lag me' stroo beslommerd. Beslommert de vloer nie' me' papier.
Ook *beslodderen*.

BESMEUREN, w., b. — Besmetten, bevlekken. J., Kil. 'En besmeurde conscientie. Besmeurt uw dingen niet. Zijne frak was me' vet besmeurd.

BESNEUVELD, bvw. — Lichtjes dronken. (K.) Hij was 'en bitje besneuveld.
Ook *besnoven*.

BESNOT, bvw. — Met snot bedekt. J.
— Spr. *Die nie(t) besnot is, moet zijnen neus nie(t) vègen*, die niet plichtig is, moet het zich niet aantrekken. J.

BESOLFERD, bvw. — Dronken. (A.) Jan was weer 'en bitje besolferd.

BESPEEZEN, w., b. — Bespatten, bij D. B. *bespaarzen*, *besparzen*, *bespeerzen*, *besperzen*. (N.-W. der K.) Oe' broek is bespeesd van 't slijk. De muur was bespeesd van 't bloed. Loopt deur 't slijk nie' ge zult oe' kleeren bespeezen.
Kil. Be-sparsen, *aspergere*.

BESPEITSEN, w., b. — Bespatten, bij D. B. *bespeiten*, *bespeitsen*, bij J. *bespeeten* en bij T. *bespatsen*. (K.) Zijn broek was van onder tot boven bespeitst. De straatjongens hemmen de gèvel me' slijk bespeitst.

BESPEULEN, w., b. — Bespelen. (N. der K.)

BESPOUWEN, w., b. — Bespugen, bespuwen, Kil. *conspuere*. Gij bespouwt heel den vloer.
Ook *bespeeken*.

— Bemilen door braken of overgeven. Hij moest overgeven, en hij bespouwde z'n kleeren.

BESPREI(D)EN w., b. — Bestrooien, Kil. *consternere.* Z. Idiot.
— Dit w. wordt te Heist-op-den-Berg gebruikt in den zin dien Sch. opgeeft.
Z. ook *Wrdb. der Nederl. Taal,* II, 2082.

BESPREK, znw., o. — Z. Idiot.
— Voorwaarde, Fr. *condition.* J. Ik zal oe 'en maand veurniet laten woonen, onder besprek da' ge 't huis laat schilderen en behangen.

BESSEM, znw., m. — Z. Idiot.
— *'Ne gekleeden bessem,* meisje, lang van gestalte en wier kleeren los aan 't lijf hangen.

BESSEMKLOK, znw., v. — Z. Idiot.
— Dat w. is goed bekend te Turnhout.

BESSEMSTEEL, BESSEMSTOK, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Over den bessemstok (bessemsteel) getrouwd zijn,* ongehuwd samenleven als man en vrouw. Z. ook BESSEM. (Idiot.)

BEST, bvw. — Z. Idiot.
— Zeer goed. J. Da' zijn beste pataten. Sus is 'nen beste jongen.
— Bw. Wordt gebruikt ter aanduiding dat men op de geschikste wijze handelt door te doen wat het zinsverband aanduidt. (In N.-Ned. verouderd, zegt het *Wrdb. der Nederl. Taal*). Ik heb zoo'n pijn in mijne' kop, ik geloof dat ik best zou gaan slapen. Ge zult best nog dezen avend naar den doktoor gaan, morgen kan 'et te laat zijn.
— Veel verbonden met *doen.* Ge zult best doen van der aan niemand niks van te zeggen.
— *Beter is beter en best ga(at) bovenal. Daar is niks beter als 't beste.*

BESTEED, verl. dlw. — Z. Idiot.
— Spr. *'t Is er nie(t) aan besteed,* 't is het niet weerd. Zooveul geld uitgeven om naar de expositie te gaan, neen, 't is er nie' aan besteed.

BESTEKEN, w., b. — Z. Idiot.
— *Kousen besteken,* kousen bestoppen, de hielen met sajet benaaien voor de sterkte. D. B., bij R. *oversteken.*

BET, znw., v. — Z. Idiot.
— Spotnaam op vrouwspersonen. J. 'En vuil bet. 'En leelijke bet. 'En kwaai bet van e wijf.

BETAFFELEN, w., b. — Misdrijven. Hij héet daar iet betaffeld, en hij derft er in huis ne meer komen.

BETASSEN, w., b. — Betasten. (K.)

BETER, bvw. — Z. Idiot.
— Spr. *Beter 'ne na(der)e gebuur als 'ne wij(d)e vrind.*

BETEREN, w., b. — Z. Wrdb.

— Spr. *'t Zijn der goei die hun beteren.*

BETERNIS, znw., v. — Beterschap, verbetering. J. Den deugeni[e] hee' beternis beloofd: me zullen nu is zien wat em doen zal. Da[t] is nog geen beternis aan de' zieke te zien.

BETERSWIL. *Leugen om beterswil*, noodleugen, leugen o[m] bestwil, om eenige moeilijkheid te vermijden. J.

BETERZIJ, znw., v. — Beterhand. J. De zieken is aan de beterzij[;] hij zal gauw genezen zijn.

BETICHTE, znw., m. — Aangeklaagde, beschuldigde.

BETICHTEN, w., b. — Beschuldigen, Kil. *accusare*. Iemand betichten. Gij hèt mij daar beticht.

Het *Wrdb. der Nederl. Taal* zegt dat dit w. in N.-Nederl. niet meer als rechtsterm wordt gebruikt.

BETIG, bvw. en bw. — Bijtend. (**Z.** der **K.**) 't Is betig koud. 'Nen betige wind. De zon schijnt betig.

— Bitsig. Iemand betig aanspreken. Hij gaf me zoo'n betig antwoord.

Bij Kil. *betigh* en *ghe-betigh*.

BETIJELIJK, bw. — Zonder aarzelen, zonder verzinnen. (Grobbendonk.) Ik zou er betijelijk opgeslagen hebben, as em nie' gezwegen en had.

BETOCHTEN (uitspr. *betoèchtən*), w., b. — *Eene erfenis, eene nalatenschap betochten*, iemand er het vruchtgebruik, de tocht van geven.

Kil. Be-tochte goeden, *bona usufructuaria*.

BETOTTEREN, w., b. — Bedotten, bedriegen. (Heist-op-den-Berg.) Ge zult mij nie' betotteren!

BETRAPPEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Besmet worden met eene ziekte of met ongedierte. J. Hij zat vol luizen en hij wist zooveul waardat em ze betrapt had as niks. Ik heb die valling betrapt mee' in den trek te staan. Den typhus betrappen.

BETREKKEN, w., b. — Z. Idiot.

— Vóór het gerecht brengen. J. Hij hee' mij uitgemaakt veur schelm en dief, maar ik zal 'em betrekken.

Kil. Be-trecken in recht, *in jus vocare*.

— Iemand iets betaald zetten, aframmelen, deerlijk mishandelen, b. v. in eene vechtpartij. As ek 'em kan krijgen, ik zal 'em betrekken! Ze hemmen Jan leelijk betrokken.

« In vroeger tijd, zegt het *Wrdb. der Nederl. Taal*, komt *betrekken* eene enkele maal voor in den zin van *afranselen*. »

BETROUWEN, znw., o. — Vertrouwen, Fr. *confiance*. Ik heb geen betrouwen in 'ne' leugenèèr. Ik stel mijn betrouwen op God.

Volgens het *Wrdb. der Nederl. Taal*, in N.-Nederl. weinig voorkomende. Kram. geeft het w. niet.

BETROUWEN, w., b. — Z. Idiot.

— Spr. *Ik betrouw hem niet; verder (wijder) als ik hem zie*, hij is een dief, ik betrouw hem niets.

— *Iemand geen haar betrouwen*, hem volstrekt niet vertrouwen.

— *Zij getrouwen, maar betrouwen niemand.*

BETROUWEN, w., b. — Door trouwen verkrijgen. J., T., R. Ik hoor zeggen dat Frans e schoon fortuin betrouwd heeft. Hij betrouwt iet van 'en twintig duizend frank.

BETUTSELD, bvw. — Beteuterd, ontsteld. Hij was zoo betutseld, dat em gee' woord kost spreken.

Ook *versutseld* en *vertutseld*.

BEU, bvw. — Z. Wdb.

— Spr. *Iet beu zijn gelijk koude pap.* J.

— *Zij(n) leven beu zijn*, buitensporigheden of gevaarlijke werken verrichten. J.

Ook *boi*.

BEUGEL, znw., m. — Z. Idiot.

— De beugel van eene hanglamp is het toestel waar de lamp in hangt. 'Ne koperen beugel.

— Ieder van de ringen, op het peerd (een turntoestel) bevestigd. Z. PEERD.

— Scheepsterm. IJzer dat men gewoonlijk boven de zweerden plaatst om er de riemen op te leggen. J.

— Vlieger, Fr. *cerf-volant*. (Mechelen.)

BEUGELGELD, znw., o. — Geld dat men boven de koopsom moet betalen voor den beugel of kennef van eene geit of koe, die men op eenen openbaren koopdag koopt.

Ook *kennefgeld*.

BEULHOUT, znw., o. — Bij landb. Z. BEULHAAK. (Idiot.)

BEULING, znw., m. — Bloedworst. (N. en W. der K.) Beulingen maken. De beulingen worden gemaakt van den afval van 't verken, ondereengekapt en met brood en verkensbloed vermengd.

Ook *pens*, *bloedpens* en *bloedbeuling*.

BEŬRS, BÖRS, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *IJl börzen, ijl zinnen*, als 't geld op is, gaat men dikwijls onverstandig te werk.

— *'t Is 'en börzeken me(t) vlooien*, z. VLOO. (Idiot.)

BEUZELEN, w., o. — Z. Idiot.

— Niet weten wat men zegt, Fr. *radoter*. Ge moet van hem niks aantrekken, want hij beuzelt.

BEVANGEN, w., o. — Beklemmen, benauwen, van den adem of van de borst. (J., T., R. Dieën toebakssmoor bevangt mij.

BEVEN, w., o. — Z. Idiot.

— Verg. *Beven gelijk 'nen hond dieën uit 't water komt, gelijk het oud stadhuis* (A.), *gelijk e loof.*

— Gep. w. *Schrikken en beven.*

BEVERKENS, znw., o., mrv. — Z. Idiot.

— Men geeft dien naam ook aan *Brisa maxima* L.

Ook *daverhertekens* en *platluizen.*

BEVINDEN, Kemp. **BEVIJNEN**, in 't Z. ook **BEVINNEN**, w., b. — Bevinden. Z. Wrdb.

— Iets waarnemen, aantreffen, iets zòò vinden, volgens het *Wrdb. der Nederl. Taal* verouderd. Ik heb dat daar zòò bevonnen. Den doktoor hee' bij Jan geweest en hij zeet dat em er geen ziekte aan kan bevijnen.

— Iemand op iets betrappen, mede door het *Wrdb.* verouderd geheeten. Niemand hee' mij ooit op leugens bevonnen.

— Spr. *Eéns bevonden is zeven keeren gedaan.*

— *Zijn eigen goed* of *slecht met iemand* of *met iet bevinden*, er goed of slecht mee zijn. D. B., J. In Holl. zegt men *sich goed bevinden bij.*

BEVLETTEN, w., b. — Bij dijkw. Bezoden, voorzien van zoden. J. Den dijk bevletten.

BEVRAGEN, w., wdrk. — Inlichtingen nemen over iets. J. Ik zal mij daarover eerst bevragen. Om dat huis te huren, moette u hiernèven, in de' winkel bevragen.

Z. *Wrdb. der Nederl. Taal* i. v. *bevragen* II.

BEVROZEN, bvw. — Z. Idiot.

— Spr. *Daar staan gelijk eene die bevrozen is*, die te dom of te lui is om zich te verroeren. T.

BEWAARNIS, znw., v. — Bewaring, Kil. *custodia.* J. Ik zal oe dieën akt in bewaarnis geven. Hij draagt 'nen bril tot bewaarnis van zijn oogen.

Verouderd, zegt het *Wrdb. der Ned. Taal.*

BEWAREN, w., b. — Z. Wrdb. en Idiot.

— Wordt verbonden met *van*, wanneer de bepaling iemand of iets aanduidt, waartegen men beschermd wordt, in N.-Ned. met *voor*. Onze Lieven Heer beware mij van zoo'n ongeluk.

> Danke Deezeke zoet,
> Die ons kindje bewaren moet
> *Van* water, vier en brand
> En *van* den boozen vijand.
>
> (*Kindergebed*).

— Spr. *Wat God bewaart, is wel bewaard.*

— *God bewaart zatlappen en klein kinderen.*

BEWEEGLIJK, bvw. — Z. Wrdb.

— Treffend, roerend, aandoenlijk. J. Gij hèt daar 'en beweeglijk

lieken gezongen. Het stuk da' ze speëlden, was zoo beweeglijk, dat de menschen met de tranen in de oogen stonden.

Verouderd, zegt het *Wrdb. der Nederl. Taal.*

BEWIN, znw., o. — Bedrijf van eenen landbouwer. Dieën boer héet e groot bewin. 'En bewin van eenige bunders. E klein bewin.

Ook *bedrijf* en *labeur*.

BEWOUD, znw., o. — Z. Idiot.

— Dat w. wordt ook in 't Z. der Kemp. gebruikt.

BEZAAN, znw., m., **BEZAANVEL**, o. — Z. BAZAAN.

BEZAANHENGST, m. — Scheepsterm. Groote hengst met een tuig (fok en zeil) gelijk aan dit eener gewone schuit. Zoo genoemd om hem te onderscheiden van den *spriethengst*, die een spriettuig voert.

BEZENBROÔKEN, znw., o. — Krentenbroodje, rond broodje met krenten. J. De bezenbroôkens worden 5 centiemen verkocht.

BEZE(N)KOEK, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Hij he(f)t er maar vier en 'nen beze(n)koëk*, hij heeft zijne vijf zinnen niet, hij is niet bij zijn volle verstand. J.

BEZE(N)ZAP, znw., o. — Aalbessensap.

BEZET, bvw. — Bij 't kaartspel. Eene kaart is bezet, als er eene mindere van dezelfde soort bij is. Ik had ruitenheer bezet en troevenaas bloot.

Ook *besteken*, z. Idiot.

BEZETEN, bvw. — *Van den duvel bezeten zijn*, betooverd, sterk genegen. Hij is van den duvel bezeten om in dat huis te zijn.

BEZETENE, znw., m. — Z. Wrdb.

— Verg. *Huilen, razen, schreeuwen, stampen, tieren, vloeken, te werk gaan gelijk 'nen bezetene.*

BEZETTEN, w., b. — Z. Idiot.

— Scheepsterm. 'En touw bezetten, het touw op de uiteinden met eene dunne koord omwinden, ten einde het uitvezelen te beletten. J.

— Bij biemans. *De(n) korf bezetten*, met kalk en koemest bestrijken. J.

BEZETWERK, znw., o. — Bij metsers. Beraapwerk, Fr. *crépissage.*

BEZIG, bvw. — Z. Wrdb.

— *Met iemand* of *iet bezig zijn*, er over bekommerd zijn. J. Oewe zeun zal wel vromkomen, moederken, ge moet daar zoo nie' mee bezig zijn.

— *Over* (of *van*) *iemand* of *iet bezig zijn*, er over spreken. Ze waren zjust over mij bezig as ik binnenkwam. Hij is gedurig van zijn houwelijk bezig.

BEZUKEN, w., b. — Z. Idiot.
— Spr. *God bezuükt zijn beste vrinden.*

BEZUNDERD, bvw. — Verschillend, Fr. *différent.* (Heist-op-den-Berg.) Ik heb elf bezunderde soorten van pèren.
— In 't Idiot. staat *bezunder.* Dat is eene misgreep.

BEZWAREN, w., b. — Bij dijkw. *'Nen dijk bezwaren*, met aarde ophoogen om hem beter tegen de kwade zee bestand te maken. J.

BIBBER, znw., m. — Z. Idiot.
— *De(n) lèèfdigen bibber hebben*, sterk beven.

BICHTEN, w., o. — Z. Idiot.
— Spr. *Ge zoudt hem Ons Heer geven zonder bichten*, gezeid van eenen schijnheilige. J.

BICHTSTOOL (scherpe *o*), znw., m. — Purperen stool dien de priesters aandoen, als zij biecht hooren. J.

BICHTUUR, znw., v. — Uur waarop men biecht hoort. J. Van vier tot vijf is de beste bichtuur.

BIDDER, znw., m. — Z. Idiot.
— De bidder is gemeenlijk een prentje, uit een mannekensblad geknipt, eenen heilige, den H. Geest, een kerksieraad, zooals eene remonstrantie, eenen kelk, enz. verbeeldende.
— Marbol dien de kinderen nooit verspelen zullen, dien zij bewaren om te kunnen winnen. (Calmpthout)

BIDEL (klemt. op *del*), znw., m. — Pedel, kerkbediende die in de mis en het lof met den staf staat. Deze staf heeft van boven een zilveren beslag, waarop een zilveren Lieve-Vrouwebeeldje, met gouden stralen omgeven.

BIE, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Zoo rap, zoo snel, zoo wakker als 'en bie.*
— Raadsel op de bie :

Daar kwamen eens vier gelijken
Uit éénen koninkrijke;
Ze zagen hun gewonnen goed
Branden in 'ne(n) koperen hoed.

BIEBAK, znw. — Z. BIEKAS. J.

BIEBÄRREN, w., o. — Weg en weder wiegen, schommelen. (Z. der K.) De kinderen biebärren in e zeel. E kind in de armen nemen en er mee biebärren.

BIEBERDEKEN, znw., o. — Bij biemans. Houten plankje met eene opening in, dat in den winter vóór het telgat geplaatst wordt, om het schadelijk ongedierte af te weren en de koude lucht zooveel mogelijk af te sluiten, bij J. *biebardeken.*

BIEBÖ(R)STEL, znw., m. — Bij biemans. Lange borstel met steel, waarmede men de bieën van de ramen veegt. J.

BIEDEUR, znw., v. — Bij landb. Ieder van de planken die men boven op de zijwanden der kar opzet, om meer en hooger te laden. (O. der K.)

BIEDIEFKEN, znw., o. — Vogel. Vliegenvanger, *Muscicapa*, Fr. *gobe-mouches*.
Ook *bieknapper*, *leempikker* en *vliege(n)pikker*.

BIEHAAK, znw., m. — Bij biemans. Lederen riem, aan welks twee uiteinden een ijzeren haak vast is en die dient om de korven te verdragen.

BIEKAS, znw., v. — Bij biemans. Houten of strooien kas, waar men bieën in houdt. J.

BIEKENOOT, znw., v. — Beukenoot. J. (Z. der K.), elders *bukenoot*.

BIEKLEED, znw., o. — Bij biemans. Z. BIEDOEK. (Idiot.)

BIEKOGEL, znw., m. — Bij biemans. Z. KAPRUIN. (Idiot.) Eigenlijk *biekovel*.

BIEKÖRF, znw., m. — Bijenkorf.
— Fig. Kegelvormige zomerhoed van stroo of biezen gevlochten.

BIELONT, znw., v. — Bij biemans. Lont van lijnwaad of andere stof, die men gebruikt om de bieën te bedwelmen. J.

BIEMES, znw., m. — Bij biemans. Mes dat men gebruikt bij het bewerken der raten. J.

BIENUS, znw., m. — Verkorting van Albinus en Sabinus.

BIEPLANK, znw., v. — Bij biemans. Plank die verscheidene korven draagt. J.
Ook *bieschap*.

BIER, znw., o. — Z. Idiot.
— *Klein bier*, z. DRINKEBIER. (Idiot.)
— Spr. *Koud bier maakt warm bloed*.

BIEREN, w., o. — Z. Idiot.
— B. Met bier doorgieten, sprek. van eene aarden pijp. 'En steene' pijp moet gebierd wörren, eerda' ge ze gebruïkt.

BIERPOT, znw., m. — Pot waar men bier in uithaalt.

BIERSTEM, znw., v. — De heesche stem van eenen dronkaard.

BIERSTOOP, znw., m. — Stoop waar men bier in aftrekt.

BIERSTOP, znw., m. — Stopsel, kurk voor bierflesschen. J. Vrglk. WIJNSTOP.

BIES, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Van de(n) klaver naar de biezen loopen*, z. KLAVER. (Idiot.)
— *Beter 'en brèèm als 'en bies*, z. BRÈÈM. (Aanh.)

BIESCHAP, znw., o. — Z. BIEPLANK. J.

BIESTEK, znw., m. — Bij biemans. Kleine houten stok, kruiswijze in den korf geplaatst, om de bieën hun werk vaster te laten zetten. J.

BIETUIN, znw., m. — Bij biemans. Z. BIEHAL. (Idiot.) (N.-W. der K.)

BIEWEER, znw., o. — Weder, voor- of nadeelig voor de bieën. J.

BIEZEN, bvw. — Van biezen. J. 'En bieze' körfken. 'Nen biezen hoed.

BIEZEN, w., b. — Bij schoenm. *Schoenen biezen*, de kanten met biezen beleggen. J., R. (Z. BIES, Idiot.)

BIJ, vz. en bw. — Z. Idiot.
— *Bij moeten*, scheepsterm. Moeten opgeheschen worden. J. Als het zeil bijstaat, moet de fok bij.

BIJBÖRST, znw., v. — Bij slachters. Deel tusschen den vasten boôm en de borst eener geslachte beest. Z. BOÔM.

BIJBROKKEN, w., b. — Z. Idiot.
— Spr. *Nie(t) veul meer bij te brokken hebben*, ten onder geraakt zijn, geen gezag meer hebben, niet lang meer te leven hebben.

BIJDOUWEN, w., b. — Scheepsterm. Dicht tegen wal duwen, naar den wal toe duwen. J. Ziet is of den boot al vlot is, dan kunde 'm wa' bijdouwen.

BIJEENBROSSEN, w., b. — Z. BIJEENTROSSEN. (Idiot.)

BIJEENGAAN, w., o. — Passen, voegen. T., R., J. Melksaus en vleesch gaan nie' bijeen.

BIJEENGERAKEN, w., o., met *zijn*. — Te zamen komen. T., R., J. Ik begrijp nie' hoedat die mannen altijd bijeengeraken.

BIJEENKALKEN, w., b. — Samentellen. Kalkt nu al de onkosten bijeen en zegt me hoeveul dat 't is.

BIJEENSTEKEN, w., b. — Z. Idiot.
— *De koppen bijeensteken*, bijeenkomen met het voornemen om iets heimelijks te beramen. J.

BIJEENSTROSSEN, w., b. — Z. BIJEENTROSSEN. (Idiot.)

BIJEENSUKKELEN, w., o., met *zijn*. — Onverwacht, bij toeval bijeenkomen, met een bijdenkbeeld van met moeite. J. Na lank rondloopen zijn we toch weer bijeengesukkeld.

BIJEENTRODDELEN, w., b. — Z. BIJEENTROSSEN.

BIJEENVUGEN, w., o. — Bijeenvoegen.
— Passen, voegen. Die twee vugen goe' bijeen: ze zijn alle bei even dom. 'Ne zwarte frak en 'en lichte broek vugen schoon bijeen.

BIJGERAKEN, w., o. — Scheepsterm. Dicht tegen wal geraken. J. Daar liep zoo' ne felle wind, dat het schip niet bijgeraken kost.

BIJHALEN, w., b. — Scheepsterm. *Het schip bijhalen*, bij kant, bij wal trekken. J.
Ook *bijtrekken*.

BIJHANGEN, w., b. — *Er wa(t) bijhangen*, eene zaak vergrooten, overdrijven. Is het allemaal waar da' ge vertelt? Hangde 'r nie' wa' bij?

BIJHIJS(CH)EN, w., b. — Scheepsterm. Hijschen, ophijschen. J. De vreemde schepen hijschen de gele vlag bij.

BIJHOU(D)EN, w., b. — Scheepsterm. Dicht tegen wal houden, voortdurend naar den wal blijven varen. J. 't Is zoo e kwa' weer, da' me best zullen doen van 't schip bij te hou(d)en.

BIJKOMEN, w., o. — Scheepsterm. Bij wal komen, dicht tegen wal komen. J. Wacht om de touw te smijten, laat het schip nog wa' bijkomen.

BIJKRIJGEN, w., b. — Scheepsterm. Bij wal, bij kant krijgen. J. Wat da' me ook de(d)en, me kosten den boot nie' bijkrijgen.

BIJLANGE, bw. — Z. onder BIJ. (Idiot.)
— Men zegt ook *om den bijlange niet*, wat krachtiger is dan het enkele *bijlange niet*. J. Vertrekte naar de stad? Om den bijlange niet!

BIJLEGGEN, w., b. — Z. Wrdb.
— Spr. *Legt er uwe(n) kop bij, als 't u nie(t) aan en staat*, zegt men tegen iemand die niet tevreden is over iets dat men hem oplegt. J.
— Speelterm. In den pot zetten, bijzetten. J. Gij moet nog 'ne' cent bijleggen.

BIJNZEEL (scherpe *e*), znw., o. — Bindtouw, touw om de lading op eene kar te binden. (K.)

BIJROEIEN, w., o. — Scheepsterm. Bij wal roeien, naar den wal of eene andere plaats toe roeien. J.

BIJSLEIPER, znw., m. — Bij oieslagers. Kleine balk die het zaad onder de steenen brengt.

BIJSTAAN, w., b. — Z. Wrdb.
— Spr. *Werken lijf sta bij*, zeer neerstig. J.
— *Eten buik sta bij*, zeer veel. J.
— *'t Is daar armoei sta bij*, z. ARMOEI.
— O. Scheepsterm. Opgeheschen staan. J. Me waren gauw te Temsch; me hadden 'ne' schoone' wind en alles stong bij.

BIJSTEKEN, w., b. — Scheepsterm. Uitsteken. J. Mee Pas(c steken de stoombooten de vlag bij.

BIJT, BIJTDOOD, znw., m. — Mes. Tegen kinderen ge om hun schrik voor het scherpsnijdend mes in te boezemen. Blijft af, kind, dat is 'nen bijt! Oei! oei! doet dieën bijtdood weg!

BIJTEN, w., b. en o. — Z. Idiot.

— Fig. Bitsig spreken. Ik zal wel doen da' ge zegt, ge moet daa zoo nie' bijten.

— Spr. *Hij zou 'ne(n) cent* of *'en duit in tweeën bijten*, hij is gierig.

— *Lachende mondekens zijn bijtende hondekens.*

— *Dat hij 'nen hond was, hij beet u*, z. HOND.

— Snijden, wonden, in de kindertaal. Blijft van da' mes, k het bèt. Z. BIETEN. (Idiot.)

BIJTIJD, BIJTIJDS, bw. — Intijds, bij J. *bijtij*. Zörgt d morgen bijtijd hier zijt. Hij is nooit nie' bijtijds aan ze' werk.

BIJTREKKEN, w., b. — Z. BIJHALEN.

BIJVAL, znw., m. — Z. Idiot.

— Bijwinst, onverwacht profijt. J. Hij wint 1200 fr. per jaar, r met den bijval wel 1500. Ik verdien 'en goei pree en dan heb ik en daar nog al is 'nen bijval.

BIJWINDEN, w., b. — Scheepsterm. Bij wal, bij kant wir met behulp eener rol of lier, als men 't schip niet kan bijhalen. J

BIJZETTEN, w., wdrk. — Plaats nemen aan tafel. D. B. Toe, Jan, zet oe bij en eët mee.

BIJZICHTIG, bvw. — Bijziende, Fr. *myope*. J., R. Ook *bijzie* en *bijzienig*.

BIJZIENIG (*ie* kort), bvw. — Bijziende, Kil. *myops*. (Z. der Jef is vandeeg bijzienig. 'Ne bijzienige mens(ch).

BIJZITTEN, w., o. — Plaats nemen aan tafel. Zit bij, F Ik verzocht 'em van mee te eten, maar hij wilde nie' bijzitten.

BIK, znw., v. — Kraan om koopwaren op te halen. (**A.**)

BIL, znw., m., is v. in 't Z. der Kemp. Z. Idiot.

— Spr. *Over zijnen bil strijken*, in den zak schieten, om te beta

BIMBAM, znw., m. — Z. BOMBAM. (Idiot.)

BIM-BOM-BAM, z. BOL. (Aanh.)

BIMBOUT, znw., m. — Waterjuffer, Fr. *demoiselle*, *libell* (Turnhout.)

BINDEN, Kemp. **BIJNEN,** in 't Z. ook **BINNEN,** w., — Z. Idiot.

— *Een wiel binden.* Bij smeden. Eenen band om een wiel legg De smid was aan 't wielen bijnen.

BINDSCHOEN, znw., m. — Schoen die maar tot aan de enkels reikt en met een lint vastgebonden wordt. T.

BINNENBAS, bw. — Z. Idiot.
— Men zegt ook *iet binnenbas spelen* en *slagen*.

BINNENBEKLEEDSEL, znw., o. — Bij timmerl. Het bekleedsel of belegsel langs den binnenkant van een raam of eene deur.

BINNENBIL, znw., m. en v. — Bij vleeschh. Bil der beest langs den binnenkant. J.

BINNENBLOK, znw., o. — Z. BLOK. (Idiot.) Wij hebben goei patatten gewonnen op ons binnenblok. (**Z.** der **K.**)

BINNENBOS, bw. – Z. BINNENBAS.
— *Binnenbos zijn*, zijn doel bereikt hebben, rijk zijn.

BINNENBRAKKEN, w., o., met *zijn*. — Wild binnenloopen. Ik kan dieë' jongen slecht buitenhouwen, want nauwelijks is em de straat op, of hij komt weeral binnengebrakt.

BINNENDOUWEN, w., b. — Door duwen doen binnengaan. J. Ik stond veur de deur en ze douwden me binnen.

BINNENGALPEN, w., b. — Gulzig inzwelgen. (**K.**) Hij had seffens 'ne' liter bier binnengegalpt.

BINNENGELEG, znw., o. — Bij landb. Al het land eener hoeve, dat dicht bij de woning ligt. (Turnh. Kemp.) Daar is veul land aan die hoef, maar weinig binnengeleg.

BINNENGIETEN, w., b. — Inzwelgen. J. As em 'en borrel drinkt, dan giet em die in eens binnen.

BINNENGOED, znw., o. — Bij schoenm. Leder of stoffen die binnen in de schoenen aangebracht zijn.
Ook *binnenwerk*.
— Bij sigarenmakers. Het binnenste eener sigaar.

BINNENGOEIEN, w., b. — Z. BINNENROEIEN. (Idiot.)

BINNENHOUT, znw., o. — Het hout dat binnen in de kruin van den boom groeit. Dieën boom héet te veul binnenhout. Ge moet da' binnenhout wat uitkappen.

BINNENJASSEN, w., b. — Binnenjagen. J. Jast den hond is binnen. De jongen wilde op straat loopen, maar hij wier' binnengejast.

BINNENKANT (klemt. op *kant*), znw., m. — Voorhof, Fr. *basse-cour*.
— Z. BINNENGELEG. (Turnh. Kemp.) Veul binnenkant is gemakkelijk om te bemesten.

BINNENKEUTEREN, w., b. — Door keuteren doen binnengaan, bij J. *binnenkoteren*. Keutert dieën deugeniet is binnen me' ne' stok.

BINNENKRÈMEREN, w., o. — Z. BINNENKREMMELEN. (Idi[illegible]
(Z. der K.)

BINNENKRIJGEN, w., b. — Z. Idiot.

— Kunnen opeten. J. Met den beste' wil van de wèreld ka[illegible] die pap nie' binnenkrijgen.

BINNENKRUIFELEN, BINNENKREFFELEN, w., [illegible] met *zijn*. — Kruipende binnenkomen. Hij kruifelde op handen en voe[illegible] binnen.

BINNENLAPPEN, w., b. — Binnengieten, inzwelgen. J. J[illegible] lapte met de gauwte 'nen borrel binnen.

BINNENLOOPER, znw., m. — Bij olieslagers. De binnens[illegible] der beide rondwentelende molensteenen.

Ook *binnensteen*.

BINNENLUI, znw., v. — Bij mulders. Het deel der lui binne[illegible] in den molen. J. Zie LUI.

BINNENNAAIËLSEN, znw., o. — Z. LEPEL. (Aanh.)

BINNENNAAIEN, w., b. — Bij schoenm. Met den hersdraad het overleder aan den binnenzool naaien. J.

BINNENNAGELEN, w., b. — Bij schoenm. Nagelen zonder rand. J.

BINNENNEST, znw., m. — Inwendige van een vogelnest, bestaande uit wol, pluimen, haar, enz. D. B., J.

BINNENROEPEN, w., b. — Z. Idiot.

— Spr. *Hij is binnengeroepen*, hij is gestorven.

BINNENSCHUPPEN, w., b. — Al schoppende doen binnengaan. J. De jongen wilde nie' in huis komen, maar ze' vader gong er naartoe en hij schupten 'em binnen.

BINNENSEEZEN, w., o., met *zijn*. — Haastig naar binnen loopen. J. Ge hadt 'em is moeten zien binnenseezen!

BINNENSLOĔBEREN, w., b. — Natte spijs gulzig inzwelgen. J. Hij sloĕberde twee tallooren pap binnen.

BINNENSLOKKEN, w., b. — Gulzig inzwelgen. Dieë gulzigaard slokt alles binnen.

BINNENSMIJTEN, w., b. — Z. BINNENROEIEN. (Idiot.)

BINNENSPIER, znw., v. — Bij beenhouwers. Dunne reep vleesch die onder den rand, tegen den rug, ligt.

BINNENSPOOR, znw., o. — Spoor, rijweg te midden van het veld gelegen.

BINNENSTAMPEN, w., b. — Door stampen doen binnengaan. J. Hij was zoo colèrig, dat em z'ne' zeun binnenstampte.

BINNENSTEEN, znw., m. — Z. BINNENLOOPER.

BINNENSTEKEN, w., b. — Eten. J. Hij kan nogal wa' binnensteken.

BINNENSTOËBEREN, w., b. — Binnenstormen. (**K.**) Al het volk kwam binnengestoëberd.

BINNENSUKKELEN, w., o., met *zijn*. — Met moeite binnentreden. J. Den ouwe vent sukkelde binnen.

BINNENTREKKEN, w., b. — Intrekken, naar binnen halen. J. Trekt de vlag maar binnen.

— In huis trekken. Ik stond aan de deur, en ze trokken me binnen.

— O., met *zijn*. Binnengaan. J. As em mij zag aankomen, trok em seffens binnen.

BINNENVELD, znw., o. — Z. BINNENBLOK.

BINNENVÈREN, w., o., met *zijn*. — In de haven varen. J. De wind stond goed en de schipper kost recht binnenvèren.

BINNENVIJZEN, w., o., met *zijn*. — In stilte binnenkomen, binnensluipen. Hij kwam zoo stillekes binnengevezen, da' ge genoëg zaagt dat em iet mispeuterd had.

BINNENVLIEGEN, w., o., met *zijn*. — Naar binnen vliegen. J. Ik floot en de duif vloog seffens binnen.

— Binnenstormen. J. Daar was ruzie en gevecht in huis en de policie vloog binnen om de vechters te schee(d)en.

BINNENVRIEZEN, w., onp. — In gebouwen vriezen. As er veel sneeuw leet, vriezet dikwijls binnen.

BINNENVUREN, w., o. — Binnenvoeren, d. i. eten. Hij kan goe' binnenvuren.

BINNENWERK, znw., o. — Z. Idiot.

— Z. BINNENGOED. (Aanh.)

BINNENWINDEN, w., b. — Scheepsterm. Door middel van eene rol of lier in de haven winden. J. E schip binnenwinden.

BINNENWÖRPEN, w., b. — Z. BINNENGOEIEN.

BINNENZOOL, znw., m. — Bij schoenm. Zool die van binnen in den schoen steekt. J.

BINNENZOOLLÈÈR, znw., o. — Z. FLANK.

BIRS, znw., v. — Loopzieke jongedochter. (**N.-W.** der **K.**) Die Mie is 'en ee(r)ste birs. Z. BRIS(CH). (Idiot.)

BIRS, znw., m. — Stam van Birzen.

— *Op den birs zijn*, op den loop, op den dril. (**N.-W.** der **K.**) Zij is heelder Zondagen op den birs.

BIRZEN, w., o. — Driftig loopen met den steert in de hoo... sprek. van rundvee. (**N.-W.** der **K.**) M. In 't Z. en W. zegt ... BIZZEN. (Z. Idiot.)

— Loopen met drift en onstuimigheid, overal heenloopen, inz. ... loopzieke jongedochters gezeid. (**N.-W.** der **K.**) M.

Elders *briss(ch)en, brissen, brizzen, briezen, bissen, bizzen*. (Z. Idi...

BIS, znw., v. — Z. BIRS. (**N.-O.** der **K.**)

BIS, znw., m. — *Op den bis zijn*, z. BIRS. (**N.-O.** der **K.**)

BISKANT, bvw. — Erg, verdrietig, Fr. *bisquant*. T., J. Zool... moeten wachten is toch biskant.

BISKEEREN, w., o. — Z. BUSKEEREN. (Idiot.)

BISKORÉE, BUSKORÉE, znw., m. — Touter, schomm... (Mechelen.)

BISTMEÜTTEN, BISTKALF, znw., o. — Bij landb. K... van enkele dagen oud, dat nog van biestmelk leeft.

BITJE, znw., o. — Z. Idiot.

— Spr. *De klok slaagt me(t) bitjes*, het is later dan middernacht. De klok sloeg me' bitjes as em thuis kwam.

BITTER, znw., m. — Gebrande en gemalen chicorei. (**Z.** der **K.**) E pond bitter. Ge hèt te veul bitter in de' kaffie gedaan.

In 't Idiot. staat *bittere*. Dat is eene fout.

BITTERPEESALAAD, znw., m. — Salade van suikerijbladeren.

BLAAI, znw., m. — Z. Idiot.

— Stam van Blaaien. Aan den blaai zijn. Z. BLAAIEN in 't Idiot.

— Winst. Een werk dat niet openbaar aanbesteed wordt, laat altijd veel blaai over.

BLAAS, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *Iemand 'en blaas in zijnen nek slagen*, hem vodden wijsmaken.

— Blaaskaak, bluffer. Spr. *'t Is 'en groote blaas maar 'ne kleinen baas*.

— Benaming van 't getal 80 in 't lotospel.

BLAASKEN, znw., o. — Z. Idiot.

— *Blaaskens règenen*. Z. BLAASKENSRÈGEN. (Idiot.) As 't blaaskens règent, dan règent het den heelen dag.

Ook *broëbeltjes*.

— *Blaaskens maken*, bluffen, pochen. J. Betaalt liever uw schuld as blaaskens te maken.

BLAASKENSMAKER, znw., m. — Pocher, stoffer, windmaker, Fr. *blagueur*.

BLAASKUS (*u* toonloos), znw., m. — *H. Blaaskus, patroon van 't zeepsop*, ingebeelde heilige. (**A.**)

— Spr. *E gezicht hebben gelijk den H. Blaaskus, patroon van 't zeepsop*, een dik, opgeblazen gezicht.

BLAASMOUW, znw., v. — Bij kleermakers. Mouw die wijd en bollig gemaakt is. J.

BLAASTER, BLUISTER, znw., v. — Blaar, bladder. Het brood is nie' gegaan, want de kö(r)st is vol bluisters.
Kil. Bluyster, *pustula*.

BLAASTERACHTIG, BLUISTERACHTIG, bvw. — Vol blazen. Blaasterachtig brood. Bluisterachtige steen.

BLAD, znw., o. — Z. Idiot.
— Verg. *Beven gelijk 'en blad. Zoo rap als de blaren die waaien.*

BLAGÉEREN, w., o. en b. — Snoeven, bluffen, pochen. Ik kan diee' vent nie' lij(d)en, omdat em zoo blagéeren kan. Ze gaat overal in de geburen blagéeren over heur rijk houwelijk. Stoëfen en blagéeren.
— Op snoevenden, aanmatigenden toon nadeelig over iemand spreken. Hij heet in alle herbergen geblageerd dat ik moet verhuizen. Gij doet nie' as over iedereen blageëren. Ze blageert op Jan en alleman. As em maar iet weët van 'en ander, dan gaat em daar overal mee blagéeren.

BLAGÉERDER, znw., m. — 1° Snoever; 2° Bluffende kwaadspreker.

BLANK, bvw. — Z. Idiot.
— *Blank ijzer*, bij smeden. IJzer door vijlen wit en glanzend gemaakt. J.

BLANKE, znw., m. — Dominosteen die eene halve voorzijde zonder oogen heeft.

BLANKS(CH), bvw. — *Blanks(ch)e kaarten*, kaarten die niet tellen. (Herenthout.)

BLANKVIJLEN, w., b. — Bij smeden. *Het ijzer blankvijlen*, vijlen totdat het wit is en glanst.

BLARELOOS, z. VLEUGELLOOS.

BLAUW, bvw. — Z. Idiot.
— *Blauw kèèsmees*, pimpelmees.
— *Blauw kölmus(ch)*, z. KÖLMUS(CH).
— *Blauw veurschooten*, roodekoolen, gestoofd met aardappelen, azijn, suiker en aardappelbloem.
— *Blauw geschelpt*, z. GESCHELPT.

BLAUWE, znw., m. — Spr. *Op 'nen blauwe loopen*, eene blauwe scheen loopen, een weigerend antwoord krijgen. Z. BLAUW in 't Idiot.

BLAUWE RÈGEN, BLAUW(E) STÈÈRTEN, znw., m. — Z. EER EN PRIJS.

BLAZEN, w.. o. — Z. Idiot.
— Spr. *Van toeten noch blazen weten,* van niets.
— *'t Is beter geblazen als de(n) mond verbrand.*
— Bij kleerm. Oneffen liggen, poefen, borzen, van kleederen gezegd. J.

BLAZER, znw., m. — Z. Idiot.
— Die den blaasbalg van het kerkorgel beweegt. J.

BLAZERUS, znw., m. — Blasius.

BLED, BLET, znw., o. — Z. Idiot.
— Het *bled* van een forket (tafelvork) is het platte uiteinde.

BLEIKERSHOND, znw., m. — Spr. *Iemand toeschieten* of *toevliegen gelijk 'nen bleikershond,* iemand barsch en stuursch aanspreken, toesnauwen. (**A.**)

BLEIN, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Die zij(n) gat verbrandt, moet op de bleinen zitten.*

BLEINFIJT, znw., o. — Soort van zachte vijt, Fr. *panaris erysipélateux,* bij J. *bleinvijt,* v.

BLEKKEN, w., b. — Z. Idiot.
— *'En ei blekken,* pellen. (**Z.** der **K.**)

BLEKKER, znw., m. — Z. Idiot.
— Blekijzer. Z. Idiot.

BLEKZWÈÈR, znw., m. — Zweer die niet ettert, maar afvelt of afblekt en zoo langzamerhand verdwijnt.
Ook *blekker, blotter* en *blotzwèèr.*

BLENSEN, w., o. — Veel lawaai maken, luidruchtig babbelen (**K.**) Da' wijf doe' nie' as blensen. Zij raast en ze blenst overal. Z. BLENS in 't Idiot.

BLENZEN, znw., v., mrv. — Kaarten die niet tellen. (**Z.-W.** der prov.) 'k Heb geen een goei kaart in m'n hand: 't zijn allemaal blenzen.

BLÈRE, znw., v. — Koe die bont is. Z. BLAAR. (Idiot.)
— Spr. *Daar is meer als één koei die Blère heet,* z. BLAAR.

BLES, znw., v. — Z. Idiot.
— Bij landb. IJzeren plaat tot op zekere hoogte rond den steel van een schup of eenen riek geslagen, om dezen te versterken.

BLESRIEK, znw., m. — Bij landb. Riek, waarvan de hoos en de halve steel met blessen beslagen zijn.

BLESTER, znw., m. — Z. BLAASTER.

BLESTER, znw., v. — Praatziek en kwaadsprekend wijf. Wat is die Mie toch 'en blester!

BLESTERACHTIG, bvw. — Z. BLAASTERACHTIG. (Aanh.)

BLESTEREN, w., o. — Z. Idiot.
— Veel en luide babbelen, van vrouwen gezeid. (K.)

BLESTEREN, w., o. — Z. BLAASTEREN. (Idiot.)

BLESTERKONT, znw., v. — Z. BLESTER.

BLEÜTTEN, BLÖTTEN, znw., m. — Jongen, in wien geen leven zit, onnoozele hals, stumperd, snul. (Z. der K.) 't Is maar 'nen blötten!

Kil. Blutten, *homo stolidus, obtusus, incautus, inanis*. Z. *Wrdb. der Ned. Taal*, II, 2936.

BLIDDER, znw., v. — Vrouw die veel lawaai maakt en veel praats heeft. Ze' wijf is 'en eerste blidder.

BLIDDEREN, w., o. — Doen als eene blidder, veel lawaai maken, veel praats hebben.

BLIJ, bvw. — Z. Idiot.
— Verg. *Zoo blij als 'ne kermishond, als 'ne kermisduvel.*
— Spr. *Ik ben blij, zee de klapster van de hei, dat ik er mij nie(t) mee gemoeid en hei* (had), *en ze had de heel geburen al staan in ruren.*

BLIJNIET, znw., m. — Een niet.
— Spr. *Twee blijnieten, in ieder hand evenveul*, eene kleinigheid, een ijdele niet (spottend gezeid als men iets van heel kleine weerde krijgt).

BLIJVEN, w., o. — Z. Idiot.
— *Moeten blijven*, voor straf na het klasuur in de school moeten wachten om naar huis te gaan. J. Van waar komde, jongen? Ge hèt zeker moeten blijven? Sus moest tot vijf uren in de school blijven.

BLIKKEN, w., b. — Bij kaartsp. Z. BLEKKEN, BLIKKEREN. (Idiot.) (A.) Wat troef is er geblikt?

BLIND, bvw. — Z. Idiot.
— Verg. *Zoo blind als 'ne pier.*
— Spr. *Liever schèèl als blind*, z. SCHÈÈL. (Aanh.)
— *Blinde Merten*, kinderspel. Z. BLINDE MARGERIET. (Idiot.)
— *Blind dragen*, zwanger zijn, grootgaan, zonder dat men na een vorig kinderbed de regels nog gezien heeft.
— *Blinde dracht*. 'En blinde dracht hebben. Z. *blind dragen*.
— Vergeefsch, vruchteloos. J. 't Is 'en blind zuken naar dieën boëk, as ge nie' en weët waarda' ge'm geleed hèt.
— *Zijn eigen blind zuken*, zich veel moeite geven om iets te vinden, doch vruchteloos. 'k Heb m'n eigen blind gezocht naar dieën boek en toch kan ik hem nie' vinden.

BLINDE, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *'k Wens(ch)te da(t) 'k zag da(t) ze in de kerk dan-zee den blinde.*

— *Naar iet slagen gelijk 'nen blinde naar 'en ei*, er naar ra

— Dominosteen waarvan de geheele voorzijde wit en zo oogen is.

Ook *dobbel niks, dobbel wit, de zwaarste, 'en bloot gat.*

BLINK, znw., m. — Z. Idiot.

— Glasachtig schijnsel op de oogen, dat van ziekelijkheid getu Heelemaal genezen is em nie', want ge ziet den blink nog op z'n oog

BLINKAARD, BLINKERD, BLINKER, znw., m. — I ontbloote achterste. Janneken, as ge nie' wijs en zijt, dan slaag oe seffens op uwen blinkerd.

BLINKDOOS, znw., v. — Z. Idiot.

— Schertsend voor Zakuurwerk. Hoe laat is't op uw blinkdoo

BLINKDOOZEN, znw., v., mrv. — Spotnaam dien men g aan de groene jagers, omdat de boorden hunner ransels zwart ware als die der kanonniers nog wit waren. (**A.**)

BLINKER, BLINKERD, znw., m. — Z. BLINKAARD.

BLINKPOT, znw., m. — Z. Idiot.

— Spottende benaming, die men te Antwerpen geeft aan den lijkwagen, waarboven het kruis is weggenomen en waarvoor men eene vaas (*urne funéraire*) in de plaats gezet heeft. Die burgerlijk begraven worden, worden met den blinkpot naar 't kerkhof gebracht.

BLOARUT, znw., v. — Z. BLAAR 2°. (Idiot.) Mie is 'en zotte bloarut.

BLOED, znw., o. — Z. Idiot.

— Verg. *Zoo rood als bloed.*

— Spr. *Da(t) zit hem in 't bloed*, dat is hem aangeboren.

— *Hij zou iemand bloed doen spouwen*, iemand tot de uiterste gramschap vervoeren.

— *Bloed zien*, door overmatige dronkenschap moordlustig worden, gereed om te vechten met het mes. As em zat is, wördt em gelijk raasdig en dan ziet em bloed.

— *Deezekens bloed laten zien*, als de kinderen de oogschelen met de vingers wijd opentrekken, zoodat men het rood der oogen ziet. (**A.**)

BLOEDBEULING, znw., m. — Bloedworst, Fr. *boudin noir.*

BLOEDDRAAD, znw., m. — Z. HEILIG-BLOEDDRAAD.

BLOEDIG, bw. — *Bloedig arm*, doodarm. Die mens(ch)en zijn bloedig arm.

BLOEDKAROS, znw., v. — Z. Idiot.

— Ook in de Kemp. bekend.

BLOEDLUIS, znw., v. — Wollige boomluis, meest te vinden op de appelboomen. De bloedluizen leven bij menigte vergaard en gelijken op wit schuim. Wrijft men ze dood, dan ziet men een roodkleurig vocht. Vandaar hun naam.

BLOEDNUCHTEREN, bvw. — Gansch nuchter, nog volstrekt niets gegeten noch gedronken hebbende. (**A.**)

BLOEDPENS, znw., v. — Bloedworst, bloedbeuling, Fr. *boudin noir*. J.

BLOEDPOKKEN, znw., v., mrv. — Bloedende pokken, Fr. *variole hémorrhagique*.

BLOEDVLEES(CH), znw., o. — Vleesch dat niet ten volle gebraden is, waar nog bloed in zit. Ik eet liever bloedvleesch als vleesch daar de tocht heelemaal uitgebra(d)en is.

BLOEI, znw., o. — Bloed in de kindertaal. (**N.-W.** der **K.**)

BLOEIEN, w., o. — Z. Wrdb.

— *Bloeiende kanker*, de ware, echte kanker, die gedurig opgaande botten voortbrengt, Fr. *cancer*. D. B.

— Niet te verwarren met den *bloedkanker*.

BLOĔM, BLOM, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *Ieverans bloĕmekens* (*blommekens*) *aandoen*, verbloemen, bewimpelen.

— *'En bloĕm van e meisken*, een schoon meisje. Rosalie is 'en bloĕm van e meisken. Mieken is 'en blom.

BLOĔMFAAS, BLOMFAAS, znw., v. — Bloemvaas.

BLOĔMGROND, BLOMGROND, znw., m. — Grond die goed geschikt is om er bloemen te kweeken. J.

BLOĔMHOF, BLOMHOF, znw., m. — Bloementuin.

— Verg. *'Nen hoed gelijk 'nen bloĕmhof*, met veel bloemen versierd. J.

— *'t Was 'nen bloĕmhof in de kerk*, zegt men met het oog op de hoeden en de mutsen der vrouwen.

— Te Boom en elders heet een gedeelte der kerk zelfs *bloĕmhof*. Ze zit in den bloĕmhof.

BLOĔMHOUT, BLOMHOUT, znw., o. — Hout waar bloemen aan groeien. Syringa's, hortensia's, camelia's en ander bloĕmhout. Hij heeft veul blomhout aangekregen veur z'nen Engels(ch)en hof.

BLOĔMKIST, BLOMKIST, znw., v. — Groote houten bak, waar men bloem in bewaart.

BLOĔMKUIP, BLOMKUIP, znw., v. — Kuip waar de bloem in bewaard wordt. J.

BLOĔMWAGEN, BLOMWAGEN, znw., m. — Wagen met vier wielen om bloem te vervoeren.

BLOĔMZAK, BLOMZAK, znw., m. — Zak waar bloem in vervoerd wordt. J.

— Duw, dof, slag met de vuist op den rug van den gebukten jongen, gegeven door hem die over 't lijfken springt. (A.)

— *'Nen bloĕmzak geven*, is bij het over 't lijfken springen, ook zich met zijn achterste op de zijde laten vallen van hem die staat.

BLOESJAK, znw., m. — Bij naaisters. Jak waarvan de stof bollig, opgeblazen aaneengenaaid is.

BLOK, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Den blok aan 't been hebben*, verleid, bedrogen zijn, sprek. van eene jongedochter.

— *De(n) champetter op den blok zetten*, z. CHAMPETTER.

— Klomp, holsblok, Fr. *sabot*. Hij draagt winter en zomer blokken.

— *Steens(ch)e blok*, bij timmerl. Z. BLOKKEEL 2°. (Idiot.)

— Korte, maar struische en kloek gebouwde man of kind. J., R. 'Nen blok van 'ne' vent. Da' kind is 'nen blok.

— Goedzak, sukkelaar, domme snul, Kil. *homo stupidus, ignavus*. 'Nen blok van 'ne' jongen. Jan is 'ne goeien blok.

BLOKHOUT, znw., o. — Bij klompenmakers. Afval van de klompen.

BLOKKEN, w., b. — Z. BLOKSTÈÈRTEN.

BLOKKETING, BLOKKETTING, znw., v. — Ketting, waarvan de schakels in den vorm van blokjes zijn. Er zijn rijwielen met blokketingen en met rolketingen.

BLOKMAKER, znw., m. — Klompenmaker, Fr. *sabotier*, in de Kemp. *kloonmaker*. J.

BLOKMAKERSSTIEL, znw., m. — Ambacht van den klompenmaker, in de Kemp. *kloonmakersstiel*. J.

BLOKRIJF, znw., v. — Bij landb. Rijf met groote tanden, doch enkel aan eene zijde.

BLOKSKEN, znw., o. — Vrklw. van Blok.

— Bij timmerl. Klein vierkant bewerkt stukje hout, dienende tot versiering aan eene kornis, Fr. *denticule*. J.

BLOKSTÈÈRT, znw., m. — Afgekorte steert van een peerd. Z. BLOKSTÈÈRTEN.

— Fig. Peerd dat zulken steert heeft.

BLOKSTÈÈRTEN, w., b. — Den steert van een peerd afkorten. D. B. E pèèrd bloksteerten.

Ook *friezen*.

— *Vilooren en blokstèèrten*, z. VILOOREN. (Idiot.)

BLOKTREK, znw., m. — Als men zijne daghuur, zijn weekloon of zijn maandgeld trekt, zegt men: *'t is bloktrek vandaag.*
— En in 't algemeen als men geld ontvangt, dat men gewonnen heeft, zegt men: *'t is bloktrek.* (A.)

BLOKWIELTJE, znw., o. — Soort van spinnewiel.

BLOM, BLOMGROND, BLOMHOF, BLOMHOUT, BLOMKIST, BLOMKUIP, BLOMWAGEN, BLOMZAK, z. BLOËM, BLOËMGROND, enz.

BLONT, znw., m. — Geweven zwarte kant van katoen of zijde, dienende om mutsen op te doen.
— Dat w. behoort niet enkel thuis te Lier, maar wordt overal gebruikt.

BLOOT, bvw. — Z. Wrdb.
— Verg. *Zoo bloot als 'ne pier.*

BLOOTE, znw., m. — Dubbele o in 't dominospel.

BLOOTGEVEN, w., wdrk. — Zijnen zwakken kant toonen, zich verraden. Mè' ruiten te spelen gaf i z'n eigen bloot.

BLOOTLEGGEN, w., wdrk. — Z. BLOOTGEVEN.

BLOOTSHOODS (uitspr. *blötshöts*), bw. — Blootshoofds.

BLOTTEN, znw., m. — Z. BLEÜTTEN.

BLOTTER, znw., m. — Z. BLEKZWÈÈR.

BLOTZWÈÈR, znw., m. — Z. BLEKZWÈÈR.

BLUISTER, znw., m. — Z. BLAASTER. (Aanh.)

BLUISTERACHTIG, bvw. — Z. BLAASTERACHTIG. (Aanh.)

BLUS(CH)POEIER, znw., o. — Spr. *Hij is gelijk blus(ch)poeier*, opvliegend, lichtgeraakt, spoedig gestoord. (A.)
Verkeerdelijk voor *buspoeder.*

BLUSS(CH)EN, w., b. — Z. Idiot.
— Bevochtigen, natmaken. J. Den règen heget stof geblus(ch)t.

BLUT, bw. — *Blut zijn*, alles verloren hebben in 't spel. (Ook in Holland, z. *Wrdb. der Ned. Taal*, II, 2933.)

BOBIJN, bij sommigen **BOMBIJN**, znw., v. — Z. Idiot.
— Garenklosje, al of niet met garen omwonden. « Thans alleen in Zuid-Nederland, » zegt het *Wrdb. der Nederl. Taal.*

BOBIJNTJE, znw., o. — Z. Idiot.
— Spr. *Het bobijntjen is afgeloopen*, zijn leven is ten einde.

BOCHT = buitenkot van een zwijn, is m., niet v. — Z. Idiot.

BODÉE, znw., m., vrklw. *bodéeken.* — Snuiter, kleine jongen. (A.) Het Fra. *baudet?*

BODDEREN, w., o. — Z. BOTTEREN. (Idiot.)

BODORE, BODORIE, BODOT (klemt. op de 2e lettergr.), tw. — Soort van vloekachtige uitdrukkingen..

BOĔBELEN, w., o. — Hakkelen, doddelen, onverstaanbaar spreken. (**K.**) Wa' boĕbelt hij daar? Hij is weer aan 't boĕbelen : ge weĕt nie' wat em zeet.

— Kijven, grommen. (**Z.** der **K.**) Hij kan wat afdoen van boĕbelen. Ze boĕbelt den heelen dag.

BOĔBELFLES(CH), znw., v. — Champagneflesch.

BOEBOE, znw., m. — Z. Idiot.

— Blaffende hond, in de kindertaal.

— Ingebeeld wezen, waarmede men de kinderen bang maakt.

BOĔF, znw., m. — Het opblazen der rokken bij het in de koord springen, wanneer de koord op het onderste deel der rokken slaat en ze alzoo doet opzwellen als een ballon. 'Nen boĕf maken.

— De meisjes maken nog eenen boĕf, als ze bij 't springen in de koord, zich plotseling op de hurken laten zakken en de aldus door de rokken gevatte wind deze doet opzwellen als een ballon.

— V. Soort van vouw of plooi in den vorm van een blaasje, met het pinijzer in den kop der pinmutsen gemaakt. (**A.**) Z. PINIJZER. (Idiot.)

BOĔFEN, w., b. en o. — Met het pinijzer boĕfen of blaasvormige plooien maken in de witte mutsen. Z. PINIJZER.

— Beurzen, valsche plooien maken, spr. van kleederen. Da' kleed boĕft onder de mouwen.

BOĔFEN, w., o. — Schieten met een vuurwapen, in de kindertaal.

BOĔFMOUW, znw., v. — Mouw die opblaast. E kleed me' boĕfmouwen.

BOĔGERD, znw., m. — Boekweit. (Tielen.)

BOEGSELPLANK, znw., v. — Bij timmerl. Z. BOEGSEL. (Idiot.)

BOEGSTEG, znw., v. — Scheepsterm. Boegstag.

BOEIING, znw., v. — Scheepsterm. Buitenkant van 't schip, te beginnen van aan de berghouten tot aan het bovenste. J.

BOEILEGGER, znw., m. — Scheepsterm. Loodsschuit, schip waarvan de bemanning gelast is met het bewaken der boeien op de Schelde. J.

BOEIS, znw., m. — Schommel, touter. (Puurs.)

BOEISKORRÉE, znw., m. — Schommel. (Mechelen.)

BOEIZEN, w., o. — Schommelen, touteren. (Puurs.)

BOĔK, znw., m. — Z. Idiot.

— Men zegt ook: *hoe liggen de boĕken?*

— Spr. *Spreken gelijk 'nen boĕk*, verstandig.

— *Op den boĕk staan*, ingeschreven staan voor eene plaats, voor het bekomen van hulp, voor het verkrijgen van eene gunst.

BOĔKE(N)FRUL, znw., m. — Boekworm, boekengek.

BOĔKE(N)SCHAP, BOĔKE(N)SCHAB, znw., o. — Plank in eene boekenkas of tegen den muur, waar men boeken op zet.

BOĔKERD, BOĔKWEI, znw., v. en m. — Z. Idiot.

— Raadsel op de boekweit:

Daar is 'ne viezen dat,
't Hee(f)t drij ruggen en gee(n) gat.

— Z. ook VAT. (Idiot.)

BOĔKERDEBLOM, BOĔKWEIBLOĔM, znw., v. — Bloem van boekweitmeel.

BOĔKERDEFOOI, BOĔKWEIFOOI, znw., v. — Bij landb. Een avondfeestje dat de boer aan zijn volk geeft, als de laatste boekweit gedorscht is. (K.) De dorschers slaan allen gelijk driemaal op de laatste brei en roepen luidkeels: fooi! fooi! fooi! Men eet aardappelen met botersaus en abberdaan of stokvisch en « boĕkerdekoĕk » (pannekoeken van boekweitbloem), met siroop bestreken. (Calmpthout.)

BOĔKERDEFOOIKĀR, BOĔKWEIFOOIKĀR, znw., v. — Bij landb. De laatste kar boekweit, die men huiswaarts voert. Boven op de lading steken twee of drie groote berkemeien. De kinderen zitten op de kar en zingen:

Magende, magende (?) kārren.
De vrouw die bakt de(n) koĕk.
De koĕk die wou nie(t) rijzen,
De vrouw begost te grijzen.
Hooi, strooi,
Boekerdefooi!
Boekerdekaf,
T'avend is de boĕkerd af!

(*Calmpthout.*)

BOĔKERDEKAF, BOĔKWEIKAF, znw., o. — Bij landb. Kaf van boekweit.

BOĔKERDESTROO, BOĔKWEISTROO, znw., o. — Bij landb. Stroo van gedorschte boekweit.

BOĔKERDGROND, BOĔKWEIGROND, znw., o. — Bij landb. Grond die geschikt is voor de boekweitteelt.

BOĔKERDLAND, BOĔKWEILAND, znw., o. — Bij landb. Land waar boekweit op gestaan heeft.

BOĔKERDSTUIK, BOĔKWEISTUIK, znw., m. — Bij landb. Stuik boekweit op het veld. Z. STUIK. (Idiot.)

BOĔKHOU(D)ER, znw., m. — Z. Wrdb.

— Schertsend gezeid van iemand die boeken ontleent en ze houdt, niet teruggeeft. (**A.**)

BOĔKSKEN, znw., o. — Boekje.

— Spr. *Bij iemand op 't zwart boĕksken staan*, in zijne gunst niet staan.

BOĔKWEI, z. BOĔKERD en de samenstellingen.

BOĔKZAK, znw., m. — Z. Idiot.

— Lederen zak waarin de boeken geborgen worden, die de kinderen mede ter school nemen. Aan den boekzak is een oor in leder bevestigd en dan wordt hij aan de hand gedragen, zooals een reiszak; ofwel er zijn twee riemkens aan, die dan over de schouders gelegd worden en onder de armen door aan eene gesp, rechts en links, vastgemaakt worden. Dan draagt de knaap den boĕkzak op den rug gelijk een ransel.

— Scheldnaam voor een koppig kind. O! duë leelijken boĕkzak!

— Smaadnaam, gegeven aan een meisje, dat te fier is of te koppig, of over wie men te klagen heeft. Die Roos is 'nen ee(r)sten boĕkzak, en daarmee is zij geprezen.

BOEL, znw., m. — Boedel, al wat iemand bezit, have, meest schertsend gebruikt. J. 't Gerecht héét heel z'nen boel doen verkoopen. Z'n boeltje is nog geen hondeid frang wèèrd.

— Vereeniging van enkele personen, zooals in een huisgezin of van talrijke personen, zooals in eene maatschappij, waar het niet al te best of te juist toegaat. 't Is me daar 'nen boel! Blijft uit die vergadering weg, want 't is er 'ne slechten boel.

BOĔMELÈÈR, znw., m. — Verhard snot in den neus, kindertaal. (**A.**)

BOĔMELÈRE(N)FRÈTER, znw., m. — Scheldwoord. Wat meer dan kwâjongen. (**A.**)

BOENBÖ(R)STEL, znw., m. — Zeer groote borstel van hard haar met langen steel, dienende om vloeren te boenen.

BOER, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *'Nen boer is 'en beest.* Rijmspreuk:

En als den boer geen beest en was,
Hij zou gee(n) spek verkoopen.
Gooit hem me(t) 'nen törf in zijnen nek
En laat hem daarmee loopen!

— *'Nen boer is 'nen boer, draait hem eens om en 't is nog 'nen boer.*

— *'t Is altijd op de boeren hunnen rug dat 't règent*, bij slecht weder. J.

— *'t Is gemakkelijker van 'nen boer 'nen heer te maken als van 'nen heer 'nen boer.*

— *Bij den boer*, bij de boeren, op den buiten. J. Bij den boer gaan ze met de kiekens slapen en ze staan met de vogelen op.

— *Den boer uithangen*, zich lomp gedragen.

— Tot de kinderen die met een enkelen *ja* of *neen* antwoorden, zegt men: *ja boer, neen boer*, om hen te leeren dat zij met twee woorden moeten spreken. (**A.**) Z. ook HOND. (Idiot.)

— Tot onbelcefde kinderen die *wat* zeggen in plaats van *wablief*, zegt men: *De boeren zeggen wablief.*

— *Van iet zooveul weten als den boer van de Eiermer(k)t*, volstrekt niets.

— *'Nen boer moet over 't weer kunnen klagen, of 't is geenen boer.*

— *Ruit uit, zee den boer, en hij scheet plat*, in 't kaartspel, als men ruiten uitspeelt.

BOEREBEEST, znw., v. — Z. Idiot.

— Fig. Zware, grofgesneden rooktabak, die te Geel gefabrikeerd wordt, anders *dobbel B* geheeten. Zie B.

BOERE-BLIJ-UIT, znw., m. — Z. BOEREKERMIS. (Idiot.)

BOEREBOTER, znw., v. — Zuivere, onvervalschte boter, het tegenovergestelde van *leurboter*. Ze is duurder dan leurboter, die van min goede hoedanigheid is.

BOEREBROĔK, znw., v. — Spr. *Uit 'en boerebroĕk geschud zijn*, van boerenafkomst zijn.

BOERECIJFER, znw., o. — Z. BOEREGETAL. (Idiot.)

BOEREGELEG, znw., o. — Boerderij, hoeve met het daarbij behoorende land.

BOEREKERMIS, znw., v. — Z. Idiot.

— Te Mechelen de tweede Zondag der kermis. Dan komen de boeren van 't omliggende naar de foor.

BOEREKLAAS, znw., m. — Lummel, boerepummel. 't Ziet er 'nen eersten boereklaas uit.

BOEREKLAK, znw., v. — Klak die de boeren dragen.

BOEREKLOS, znw., v. — Smaadnaam voor eene boerin.

BOEREKRAMIK, znw., m. — Brood van uitgezift roggemeel gebakken.

BOERELAWIJT, znw., o. — Z. BOEREKERMIS. (Idiot.)

BOERELIJVERD, znw., o. — Lijnwaad geweven van vlas, dat de boeren zelf gewonnen en gesponnen hebben.

BOEREMAND, znw., v. — Groote, ronde mand, in gebruik bij landbouwers.

BOEREMEISEN, znw., o. — Boerenmeid.

BOERENBROOD, znw., o. — Grof brood, bestaande uit een mengsel van tarwebloem en roggemeel, zooals de boeren gewoonlijk bakken; ook roggebrood.

BOERENDOCTOOR, znw., m. — Plattelandsdokter, die geene groote geleerdheid heeft.

BOERENTURLUT, znw., m. — Kleeding op zijn boersch, van eene boerendochter, die juffrouw wil spelen. 't Is niks as boerenturlut die' ze aan heur lijf héet.

BOEREPASTOOR, znw., m. — Dorpspastoor.

BOEREREMEDIE, znw., v. — Volksgeneesmiddel. J., R.
Ook *straatremedie*.

BOERESLOMP, znw., v. — Slordige, boersche vrouw. Ze' wijf is 'en boereslomp.

BOERETEENEN, znw., m., mrv. — Z. Idiot.
— Ook in de Kemp.

BOEREWERKMAN, znw., m. — Werkman bij eenen boer. J.

BOEREWINNING, znw., v. — Boerderij, boerenhoeve, pachthoeve.

BOERKENSKERMIS, znw., v. — Naam van eene kermis, die te Deurne en de aanpalende wijk van Borgerhout gevierd wordt.

BOESHAMER, znw., m. — Bij goudsmeden. Hamer bestaande uit eenen steel midden in een kromgebogen ijzer, dat aan beide uiteinden eenen ronden kop heeft. De goudsmid gebruikt den boeshamer om eene zilveren of gouden plaat uit te slaan en te verbreeden. D. B.

BOESTERING, znw., m. — Bokshÿaring, gedroogde en gezouten haring. (Z. der K.)
Meer *boëkshèring*. (Z. Idiot.)

BOETEN, w., b. — Z. BUTEN.

BOETEROL (klemt. op *rol*), znw., v. — Bij goudsmeden. IJzeren bout waarmede men een dun metalen blad op den teerling of in 't lood hol maakt en ophaalt, Fr. *bouterolle*, bij D. B. *bouterol*.

BOETEROLLEN (klemt. op *rol*), w., b. — Bij goudsmeden. Eene metalen plaat met de boeterol ophalen, bij D. B. *bouterollen*. Men boeterolt op den teerling of in 't lood.

BOEZELAANTJE, znw., o. — Z. BAZELOENTJE.

BOEZEN, w., b. — Bij goudsmeden. Onder den slag van den boeshamer uitbreiden. D. B. Een gouden plaat boezen.

BOGIJN, znw., v. — Z. BEGIJN.

BOGGER, znw., m. — Z. BOËGER. (Idiot.) (A.)

BOGORIE (klemt. op *go*), tw. — Bastaardvloek.

BOK, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Iemand bij den bok lei(d)en*, hem bedriegen.

— *Ou(de) bokken hebben stijve horens*, oude menschen zijn stijfhoofdig.

— *Stinken gelijk 'nen bok; zoo stijf als 'nen bok.*

— Kort en dik eikenhouten gestel, dienende om assen van rijtuigen op te lichten, ook om andere zware voorwerpen van den grond op te winden.

— Toestel gebruikt bij het turnen, overtrokken met leder en dienende om over te springen, Fr. *mouton*. De bok is korter en dikker dan het peerd.

BOKEN, w., b. en o. — Beuken, slaan, Kil. *batuere*. J. Vlas boken. Hij begost op de deur te boken. Ze pakten den deugeniet vast en ze bookten er is goed op.

— Afl. *Boker*, *gebook*.

BOKKEM (uitspr. *boĕkkəm*), znw., m. — Bokking, gezouten en gedroogde haring.

BOKKENBAARD, znw., m. — Baardje op de kin. J.

BOKKESPRINGER, znw., m. — Spotnaam der lansiers. Ook *geitespringer*. (A.)

BOKS, znw., m. — Partij met het kaartspel dat *boksen* heet. Laat ons 'nen boks doen.

— Naam der herten in het boksen. Gij hèt drij boksen opgehaald.

BOKSEN, w., o. — Z. Idiot.

— Voor iedere herten die men in dit kaartspel ophaalt, krijgt men eene schrap aan.

BOKSIG, bvw. — Z. BOKKIG. 1° (Idiot.)

BOKSTEEN, znw., m. — Bij metsers. Vierkante baksteen, in verschillende grootten en teekeningen, dienende om vloeren te leggen.

BOL, znw., m. — Z. Idiot.

— Prop, kluwen van ronden vorm, ook bobijn. 'En bolleken garen. 'Nen bol saai. 'Nen bol papier.

— *Frans(ch)e bollen*, soort van witte, bloemige aardappelen.

— Verstandig man. J. 'Ne geleerden bol. Dieë jongen zal 'nen bol wörren.

— Verstand. Daar zit bol in dieë' jongen. Hij hee' veul bol.
— *De bollen*, benaming van 't getal 66 in 't lotospel.
Ook *zes en zes, de klokken van Roomen* en *bim-bom-bam*.

BOL, bvw. — *'Nen bolle wind*, een frissche, niet scherpe wind, Fr. *un vent frais, peu pénétrant*. « Inzonderheid in Friesland, » zegt het *Wrdb. der Nederl. Taal.*

BOLHAMER, znw., m. — Z. Idiot.
— Bij koperslagers. IJzeren hamer met bolronden kop om iets bol te doppen. D. B.

BOLLAARD, znw., m. — Scheepsterm. Rond of vierkant gestel, waar men de touwen op de buitenkanten van 't schip aan vastmaakt. J.

BOLLEBAAN, znw., v. — Effen baan, waar men het bolspel doet.

BOLLEKEN VET, znw., — Dikke, vette jongen.

BOLLEKENS, znw., o., mrv. — Slag van ronde witte aardappelen, geprezen om hunnen goeden smaak.
Ook *Frans(ch)e bollen*.

BOLLEN, w., o. — Z. Idiot.
— Spr. *Te kört bollen*, zijn doel niet bereiken. J.

BOLLE(N)WINKELTJE, znw., o. — Snoepwinkeltje, winkeltje waar men bollen, babbelaars en andere snoeperij verkoopt.

BOLLIKKEN, w., b. — Bij schoenm. Den zool met den bollikker met was gladmaken. J.

BOLLING, znw., v. — Prijskamp op het bolspel.

BOLOT (klemt. op *lot*), tw. — Vloekwoord.

BOLSTAAK, znw., m. — Bij goudsmeden. IJzeren bout met ronden kop dienstig om, in het ophalen, het goud of zilver te ondersteunen dat men met den hamer klopt. D. B.

BOM, znw., v. — Z. Idiot.
— *Bom van eenen hoed*, de bol van eenen vilten hoed.

BOM (in 't Z. en W. *boëm*), tw. — Uitroep als iets valt. Bom! daar valt iet.

BOMBIES, znw., v. — Soort van groote, dikke bies, gebezigd om stoelen te matten.

BOMBIJN, znw., v. — Z. BOBIJN.

BOMMELEN (in 't Z. en W. *boëmmələn*), w., o. — Veel drinken, buizen. Ze moeten daar fel gebommeld hemmen, want daar wördt gezeed dat den baas twee tounen getapt hèet.

BOMMEN (in 't Z. en W. *boëmmən*), w., o. — Met de bom of bouket spelen. Bomdegij mee?

BOMMEZAAD. — *Bommezaad zijn*, na het spel juist zooveel knikkers hebben als toen men begon te spelen. (O. der K.)

BOMPAPIER, znw., o. — Bij brouwers. Grauw papier, dat rond de houten bom gevouwen wordt, om de vaten dichter te stoppen.

BOMVOL (in 't Z. en W. *boèmvol*), bvw. — Tot aan de bom gevuld. Het vat was bomvol.

BON, znw., m. — Verkorting van Bonaventura.

BONING, znw., m. — Z. Idiot.
— Ook *boling*. De vorm *boning* is de meestgebruikte.

BON(H)EUR, znw., m. — Voordeel, winst. J. Daar is weinig bonheur aan te doen. Koop 'et nie, want ge zult er geenen bonheur aan doen.

BONJOUR, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Den bonjour jagen*, baldadig te werk gaan.

BONJOURKEN, znw., o. — Handgebaar der kinderen om goedendag te zeggen. Toe, manneken, maakt is 'en bonjourken.

BONKEL (uitspr. *boènkəl*), znw., m. — Scheepsterm. Klein luik in 't voor- of achtergedeelte van een schip.

BONKEN, w., o. — Z. Idiot.
— *Er op bonken*, er geducht op slaan. Ontziet 'em nie', den deugeniet, bonkt er maar op.
— Schieten. De jager kan der op bonken.

BONKELÈÈR (in 't Z. en W. *boènkəlèèr*), znw., m. — In eenen molen. Een liggend rad met gegergelde gaten, waar de tanden van een staande tandwiel in grijpen, dat de beweegkracht in den bonkelèèr overbrengt. — Vrglk. BOVENBONKELÈÈR en ONDERBONKELÈÈR.

BONTEKWETTER, znw., v. — Z. BONTEKWET. (Idiot.)

BONTENHANNEN, znw.. m. — Roetaard, meerkol, Fr. *geai*, Lat. *Garrulus* of *Corvus glandarius*.
— Fig. Meisje dat zot gekleed gaat.

BOOG, znw., m. — Z. Wrdb.
— Spr. *Meer als één pees* (of *snaar*) *op zijnen boog hebben*, verschillende middelen hebben om zijn doel te bereiken.

BOOGEN, w., b. en o. — Buigen. Z. Idiot.
— « Thans schijnt het (nl. *boogen*) derhalve ook in Zuid-Nederland in onbruik geraakt te zijn, » zegt het *Wrdb. der Nederl. Taal.*
Het w. wordt nog dagelijks gebruikt te Antw. en in de Kemp., alwaar het ook *buègen* uitgesproken wordt.

BOOGSCHEUT, znw., m. — Boogschot.
— Korte afstand. J. Hij woont maar 'nen boogscheut van hier. 't Is maar 'nen boogscheut wijd.

BOOGSCHUTTERIJ, znw., v. — Inrichting waar men met den handboog naar de doelen schiet.

— Het schieten met den boog. De boogschutterij is hier sedert eenige jaren fel verslapt.

BOOGSPRIET, znw., m. — Scheepsterm. Boegspriet. J.

BOOK (zachte *o*). — *Bosk krijgen*, een pak slagen.

BOOKHAMER (zachte *o*), znw., m. — Beukhamer, boothamer, Kil. *tudes, malleus stuparius.* J., T.

BOOKMEULEN (zachte *o*), znw., m. — Bij landb. Tuig om kemp of vlas te beuken; plaats waar het staat. T.

BOOM, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Zoo sterk als 'nen boom, 'ne mensch gelijk 'nen boom, 'ne vent gelijk 'nen boom*, een struisch man.

— *Eekels* (of *takskens*) *worden boomen.*

— *Ge moet het boomken buigen, terwijl het jong is*, men moet de kinderen tot het goede opleiden, terwijl ze jong zijn. J.

— *Boomken groot, manneken dood.*

— *Ou(de) boomen willen niet verplant worden*, op oude menschen. J.

— *Boomen komen malkanderen niet tegen, maar menschen wel*, spreuk der wraakzuchtigen.

— *Ik zal het aan geen boomen vertellen, zoolang als er menschen zijn*, iedereen zal het weten. J.

— Jezus' kruis, in het raadsel:

'Nen boom zonder takken,
'En kroon zonder blommen,
'Ne spiegel zonder glas:
G(e)raadt eens wat da(t) was.

Boom = kruis; kroon = doornenkroon; spiegel = Christus.

BOÔM, znw., m. — Bodem. Z. Idiot.

— Bij slachters. Vleesch van den buik der geslachte dieren. Z. Idiot. Men onderscheidt den *loozen boóm* en den *vasten boóm.*

BOOMGAT, znw., o. — Afstand tusschen twee op eene rij staande boomen. Hij was nog geen boomgat wijd gegaan, of hij snakten al naar z'nen asem.

BOOMGELD, znw., o. — Opgeld, kavelgeld dat men betalen moet op eenen boomkoopdag.

BOOMKLEFFERKEN, znw., o. — Boomkruipertje, *Certhia familiaris.* J.

BOOMKOOPDAG, znw., m. — Openbare veiling van boomen.

BOOMKOT, znw., o. — Gat, hol in eenen boom. (K.) Daar hiel' 'en kèèsmees in 'en boomkot.

BOOMKUIL, znw., m. — Put die openstaat na het vellen van eenen boom. T. Al de boomkuilen stonden vol water.

BOOMKWIKKER, znw., m. — Boomenkweeker, Fr. *arboriculteur*.

BOOMKWIKKERIJ, znw., v. — Boomenkweekerij. Fr. *pépinière*.

BOÔMLAAG (scherpe en zachte *o*), znw , v. — Bij landb. Onderste laag graanschooven in de schuur.

BOOMPUT, znw., m. — Z. BOOMKUIL. J.

BOOMS(CH), bvw. — Van Boom.
— *Booms(ch)e steen*, steen die te Boom en in 't omliggende gebakken wordt.

BOOMSEL (scherpe *o*), znw , o. — Bij mulders. Groef tusschen de kerven van den gescherpten molensteen. J.

BOÔMSTAAK (scherpe en zachte *o*), znw., m. — Bij koperslagers. Soort van aambeeld waar men den bodem van eenen moor of ketel op klopt. De boômstaak bestaat uit eenen houten staak waar een bolronde of platte ijzeren blok op rust, en vandaar de *ronde boômstaak* en de *platte boômstaak*. D. B.

BOÔMSTOK (scherpe en zachte *o*), znw., m. — Bij koperslagers. IJzeren hefboom, dienende vooral om ketels op te heffen. J.

BOOMZEEL, znw., o. — Sterk zeel dat gebezigd wordt bij 't vellen van boomen.

BOON, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *In de boonen zijn*, dronken.
— *In iemands boonen geloopen* (of *gescheten*) *hebben*, hem misnoegd, vergramd hebben.
— *Boonen zullen mij kroonen, zei de man, maar zutemelk en wittebrood is mijn dood.*
— *'En boontjen op iemand hebben*, er op verliefd zijn.
— Bij slachters. Het buitendeel van de bil, dat aan het moierstuk en de binnenbil vast is.
— Dikke vang.
— Eivormige klomp die aan de lever hangt.
Ook *lel*.

BOONENTIJD, znw., m. — De tijd van het boonenplanten.
— Fig. Gunstige tijd om iets tot een goed einde te brengen. Nu de kans waargenomen, vrind, 't is boonentijd.

BOONE(N)ZETTER, znw., m. — Die boonen plant.
— Spr. *Sint-Job is den boone(n)zetter*, z. SINT-JOB. (Idiot.)

BOONSTAAK, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Boonstaken scherpen op uwe(n) kop, is ook 'en gewoonte*, antwoordt men wrevelig, als iemand zegt: dat is maar 'en gewoonte.

BOONTJE, BOONKEN, znw., o. — Vrklw. van Boon.

— Bij slachters. Z. BOON.

— In 't Z. der Kemp. ook gebruikt als benaming voor de nieren van een geslacht dier, inz. van een zwijn.

BOOR (zachte *o*), znw., o. — Klein kind. (**Z.** der **K.**) E lief boorke. Vrglk. BORELING.

— Iemand die in zijnen groei is blijven steken, onderblijveling. (**Z.** der **K.**) E klein boor van e menneken.

— *E vies boor*, een kluchtige snaak. (**Z.** der **K.**)

BOORD (in 't N. en W. scherpe, en in 't Z. zachte *o*), znw., m. — Z. Wdb.

— Spr. *Het aan boord leggen*, maatregelen nemen om iets gedaan te krijgen, middelen gebruiken om zijn doel te bereiken. D. B., J. Hij moet het goed aan boord leggen om toe te komen mè' z'n daghuur. Ik heb nog zooveul werk, dat ik nie' en weet hoeda' 'k het aan boord moet leggen om gedaan te krijgen.

— In de diamantnijverheid. De ruwe buitenkanten van diamant.

BOORDSEL (uitspr. *bötsəl*), znw., o. — Bij landb. Lage muur tusschen den dorschvloer en den graantas in de schuur. (**Z.** der **K.**) Elders *denneweegt*, *dennebeegt*, *denjag*, *deünweg*, *pui*, enz.

BORD, znw., o. — Bij wagenmakers. Schof, spon, ieder van de zijplanken of het vóór- en achterberd van eene kar of eenen wagen.

BORDEERHAMER, znw., m. — Bij koperslagers. IJzeren hamer met eene afgeronde pin. D. B.

Ook *pinhamer*.

BORDGAT, znw., o. — Bij wagenmakers. De bordgaten zijn de ijzeren oogen, die aan de zijkanten van den bodem van de kar of den wagen vastgespijkerd zijn en dienen om de sponnen of borden in te steken en recht te houden.

Ook *hoos*.

BORDIS (klemt. op *dis*), znw., v., niet o. — Bordes, vloer, portaal, veelal vier- of vijfmaal zoo breed als de treden, boven aan of midden in eenen trap.

BORDISTRAP, znw., m. — Trap die door ééne of meer bordissen in twee of meer armen verdeeld is.

BORELING, znw., m. — Z. BORELINGSKEN (Idiot.) en vrglk. BOOR.

— Dit w. wordt niet enkel te Antw., maar ook in de Kemp. gebruikt.

BÖRGEN, w., b. — Bergen. (**Z.** der **K.**)

BÖRGER, znw., m. — Z. Idiot.
— *'Ne viezen börger*, een zonderling man. J.

BÖRGERSAFKOMST, znw.. v. — *Van börgersafkomst zijn*, uit ouders van den burgerstand geboren. J.

BORGERSFAMILIE, znw., v. — Burgershuisgezin. J. Hij behoort tot 'en goei börgersfamilie.

BÖRGSOM, znw., v. — Som die de aannemer storten moet vóór een ondernomen werk te beginnen, Fr. *cautionnement*. J.

BÖRM, znw., o. — Bornhem.

BÖRMS(CH), bvw. — Van Bornhem. Börms(ch) bier. Börms(ch)en bruine.

BÖRST, znw., v. — Half hemdeken zonder mouwen, dat geheel de borst bedekt, Fr. *chemisette*. D. B., J.

BÖ(R)STELEN, w., o. — Z. Idiot.
— Vechten. Ze begosten daar in de herberg ferm te bö(r)stelen; ik bender van deurgetrokken. Op die kermis wördt er alle jaren gebö(r)steld.
— B. Slaan, aframmelen. Ik zal 'em börstelen, as em onder m'n handen valt.

BÖRSTHEM, BÖRSTHEMD, znw., o. — Hemd waar eene fijn gestreken borst in staat.

BÖRSTLAP, znw., m. — Z. Idiot.
— Flanellen of wollen doek dien personen, welke zwak van borst zijn, op de borst dragen om ze tegen de koude te beschutten.

BÖRSTZAK, znw., m. — Bij kleerm. Binnenzak in een ondervest ter hoogte van de borst.

BÖRZIG (uitspr. *bözzəg*), bvw. — Groot, geweldig. (Z. der K. Zoo'n bözzige petetten hemmen me nog nooit nie' gehad.

BOS(CH), znw., o. en m. — Z. Idiot.
— Spr. *Het bos(ch) in zijn*, weggevlucht zijn.
— **Raadsels** :

't Groeit in 't bosch
En 't bloeit in 't bosch,
En 't komt in huis staan dansen.
(*De treil of boterstaf.*)

Het groeit in 't bosch
En 't bloeit in 't bosch,
En 't komt in huis staan schuddekoppen.
(*De wieg.*)

Het groeit in 't bosch
En 't bloeit in 't bosch,
En 't komt in huis staan meester spelen.
(*De stok.*)

Het groeit in 't bosch
En 't bloeit in 't bosch,
En 't komt in huis staan schreefkens maken.
(*De bezem.*)

Het groeit in 't bosch
En 't bloeit in 't bosch,
De smid smeedde der aan
En alle menschen gelooven er aan.
(*De unsel.*)

BOS(CH)A(D)ER, znw., v. — Adder, Fr. *vipère.*

BOS(CH)BÈÈR, znw., m. — *Boschbèèr zijn*, verloren zijn in 't spel, de bedrogene, de gefopte zijn.

BOS(CH)BRAK, BOS(CH)BREK, znw., m. -- Soort van mier. Z. BRAK. (Idiot.

BOS(CH)GAAR (uitspr. *bosgoar*), znw., v. — Lange stok aan het boveneinde voorzien van een halvemaanvormigen ijzeren haak, gelijk eene sikkel. Arme lieden gebruiken de boschgaar om in het bosch het doode hout uit de boomen te trekken. (Z. der K.)

BOS(CH)GANGER, znw., m. — Iemand die gewoon is naar 't bosch te gaan om hout te rapen, strooisel te scharren, enz. (K.)

BOS(CH)KANT, znw., m. — Omstreek der bosschen. J. Hij weunt ieverans aan den bos(ch)kant.

BOS(CH)MENS(CH), znw., m. — Fig. Lompe, ruwe kerel, onbeschaafde mensch.

BOS(CH)PALING, znw., m. — Adder, Fr. *vipère.*

BOS(CH)PANEN, BOS(CH)PUINEN, BOS(CH)PEEËN, BOS(CH)PEIEN, BOS(CH)PESSEMEN, znw., v., mrv. — Hondsgras met dikke, kortbrekige wortels, zooals men er veel op boschgrond aantreft, *Holcus lanatus.*

BOS(CH)VIOLET, znw., v. — Viooltje dat in de bosschen groeit, *Viola sylvestris.*

BOSMAN, znw., m. — Z. BOSSEMAN. (Idiot.)

BOSS(CH)EN, w., b. — Z. Idiot.
— Hout dunnen in eenen kant of bosch. (K.) Hfft. Hout bosschen. In dieë' kant valt nog veul te boss(ch)en.

BOSSEN, w., o. — In 't kegelspel. Al de kegels in eens nederwerpen. J.

BOSTEL, BOSTER, znw., m. — Z. BOSTERD. (Idiot.)

BOT, znw., m. — Knop of oog van eenen boom of heester, waaruit bladeren en bloemen voortkomen. Z. Idiot.

In Noord-Nederland thans alleen in hoogeren stijl gebruikelijk, zegt het *Wrdb. der Ned. Taal.*

BOT, znw., v. — Z. TÖRFBOT. (Idiot.)

BOTER, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *Den eenen is vuil boter en den anderen is vuile visch* of *vuil vet*, ze deugen geen van beiden. J.

— *Hij hee(f)t er de boter geëten*, hij is er in ongenade gevallen. J.

— *Hij heeft van de boter geëten* of *aan de boter gezeten*, zegt men van iemand wiens haar kort afgesneden is tot tegen de huid.

— *Vers(ch)e boter en vers(ch) brood is mijn dood, zei de man.* Vrglk. eene spreuk bij BOON. (Aanh.)

— *Boter bij de(n) visch*, geld bij de waar. J.

— *Zoo mals(ch) als boter*, J.

— *Boter(ken) wegen.* Kinderspel. A en B staan tegen malkanders rug. A steekt zijne armen onder die van B, zoodanig dat de ellebogen haaksgewijze in elkander zitten. Nu heffen ze elkander op: A buigt en B wordt omhoog geheven op den rug van B. Zoo gaat het met beiden overhand. J.

BOTERBANK, znw., v. — Bij boterhandelaars. Bank waar de boter op gemengd en bewerkt wordt.

BOTERBOL, znw., m. — Bol van suiker, babbelaar, die naar boter smaakt. J.

BOTERBOON, znw., v. — Soort van witte, dikke ronde boon.

BOTEREN, w., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Ieverans zitten te boteren*, er verblijven, met der woon gevestigd zijn. Jan Dieltjes zit tegenwoordig te Zoersel te boteren.

— Wordt gezeid van een peerd, dat staat te trappelen op zijne achterpooten en niet vooruitgaat. Onze grijze bleef daar staan boteren en hij wilde nie' veuruit.

— Het gemak doorsteken, als 't verstropt is. De porseleinen gemakput is van onder veel smaller dan van boven; ligt er te veel papier in, dan zakt de beer niet en kan niet doorloopen. Men moet dan met eene dunne ijzeren roede of een riet het papier doorsteken of doorduwen. Dat heet men *boteren.* (A.)

BOTER(H)AM, znw., m. — Z. Idiot.

— *'Nen boterham me(t) één hand*, een dikke; *met twee handen*, een dunne.

— Spr. *De boterhammen wör(d)en er nie(t) geteld*, men is er niet

gierig op het eten. *Daar de boterhammen geteld wör(d)en, de*
niet.

— Lange en vervelende brief. J. Hij hee' me daar 'nen b
gestuurd van wel zes bladzijden.

— *Boterhammen snij(d)en*, keilen, slidderen. J.

BOTERKALEUR, znw., v. en o. — Z. BOTERKOLEU

BOTERKLIER, znw., v. — Bij landb. Klier die op
van de lank der koe ligt. J., bij D. B. *boterwegge.*

BOTERKLOS, znw., v. — Smaadnaam dien men geeft aa
handelaar of eene handelaarster in boter. (K.) Z. BOTERKRÈME

BOTERKOEI, znw., v. — Koe die veel boter geeft. J

BOTERKOLEUR, BOTERKALEUR, znw., v. en o. —
gele kleur. J.

— Kleur om boter te verven.

BOTERKUILTJE, znw., o. — Bij landb. De plaats onder
buik der koe, nabij den uier, waar de melkaderen bijeenkomen.
dikker de melkaderen zijn, des te duidelijker is het boterkuiltje
te nemen.

Ook *boterputteken.*

BOTERKUIP, znw., v. — Kuip waar men boter in opste
en bewaart.

BOTERMACHIEN, znw., o. — Bij landb. Melkafroomer.

BOTERMAND, znw., v. — Groote witte gevlochten mand, dienende om boter te verzenden. J.

BOTERMELK, znw., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Hij zal daar nie(t) veul botermelk vuilmaken*, hij zal er niet lang in dienst blijven. J.

— *Botermelk in 't lijf hebben*, geenen troef hebben, zonder moed zijn.

BOTERMELKS(CH), bvw. — Z. Idiot.

— *Botermelks(ch)e kèès*, plattekaas van karnemelk.

BOTERMELKSCHEP, znw., v. — Houten kom, waarmede men botermelk uit de stand schept.

BOTERMELKSMEŬTTEN, znw., m. — Z. BOTERMELKSKALF. (Idiot.)

BOTERMETER, znw., m. — Bij landb. Glazen werktuig, waarmede men de hoeveelheid graden vetstof der melk bepaalt, Fr. *lacto-butyromètre.*

BOTERMIJN, znw., v. — Botermarkt ten plattelande.

BOTERPEE, znw., v. — Roode peen of wortel dien men gebruikt om de boter te kleuren. As ik geen boterpeekens gebruikte, dan zou m'n boter zoo wit zien as kèès.

BOTERPUTTEKEN, znw., o. — Z. BOTERKUILTJE.

BOTERSTAAF, znw., m. — Z. BOTERTREIL. (Idiot.)

BOTERSTAF, znw., m. — Z. BOTERTREIL.

BOTERSTANDEKENS, znw., o., mrv. — De gele waterplomp, *Nuphar luteum* Sibth. en Sm.

BOTERTEIL, znw., v. — Teil om boter in te bewerken, bij J. *boterteel*.

BOTERUIER, znw., m. — Bij landb. Kleine uier, bij J. *botereur*. Die koei hee' 'nen boteruier.

BOTERZAK, znw., m. — Bij boterkoopl. Witte, baalkatoenen zak, waar de boter in gepakt wordt, die moet verzonden worden.

BOTERZIKKEL, znw., v. — Bij boterkoopl. Soort van sikkel om de boter te zuiveren van de haren die er zouden in zijn.

BOT-HIER-EN-DAAR, BOT-HIER-EN-GINDER, tw. — Vloekachtige uitdrukking. T. Gade bot-hier-en-daar zwijgen!

BOTKRIJGEN, w., b. — Iemand door vragen zoo verre brengen, dat hij niet meer weet wat zeggen. J. Niemand kan 'em botkrijgen.

BOTSING, znw., v. — Rammeling, pak slagen.

BOTSTAAN, w., o. — Niet weten wat antwoorden. Op die vraag stond hij bot. Leert goed uw les, wilde morgen nie' botstaan.

BOTTEN, znw., m., mrv. — Z. Idiot.
— Spr. *Iet in zijn botten lappen*, uitdrinken. J.

BOTTEN, w., o. — Z. Wrdb.
— Kinderspel. Z. STUIKEN. (Idiot.) (**Z.** der **K.**)

BOTTER, znw., m. — Scheepsterm. Hollandsche visschersboot met scherpen, hoogen kop en smalle, langwerpig ronde zweerden. J.

BOTTEREN, w., o. — Z. Idiot.
— Onp. Er woelig toegaan. 't Zalder botteren as 't kiezing is. 't Héet er te nacht gebotterd in 't dörp.
Ook *batteren*.

BOTTERIK, znw., m. — Z. Idiot.
— Schertsend voor Hooge en stijve halsboord. (**Z.** der **K.**) Hij hee' z'n botterikken weer aan. Vrglk. SPON.

BOTTIGHEID, znw., v. — Stompheid. D. B., J., Kil. *obtusio*.
— Onbeleefdheid, lompheid. D. B., J.

BOTVINK, znw., v. — Z. Idiot.

— In 't W. der Kemp. verstaat men daardoor niet de gew vink, *Fringilla cœlebs*, maar wel de Kernvink, eene soort die veel groo is en in 't Lat. *Coccothraustes vulgaris* genaamd wordt. Deze vo heet rond Antwerpen *appelvink*.

BOTZETTEN, w., b. — Door lastige vragen in 't nauw brenge J. Hij begost wa' praat te maken, maar ik zetten 'em bot.

BOU(D), bvw. — Sterk, onversaagd, stout. 'Nen bou(d)e kère Bou(d) spreken.

— Spr. *Bou(d) gesproken is half gevochten.*

BOUT, znw., m. — Z. Idiot.

— Verg. *Zoo recht als 'nen bout.* J.

— Beenen uiteinde aan het dikste van eenen stompen pijl. D. B., J., R.

— Kleine, maar struische persoon. T. Dat is 'nen bout he?

BOUTRECHT, bvw. — Recht, Fr. *fixe*. D. B., J. Vader is al diep in de seventig en hij ga' nog boutrecht.

BOUWEN, w., b. — Z. Idiot.

— Spr. *'Ne man om er kerken op te bouwen*, op wien men staat mag maken. J.

BOUWIJZER, znw., o. — Bij smeden. Al het zwaar gesmeed ijzer, aan een gebouw gebruikt. J.

BOVEN, vz. en bw. — Z. Idiot.

— *Boven verbod*, tegen verbod in. (Z. *Wrdb. der Ned. Taal*, III, 830, 23). Hij héet da' boven verbod gedaan, en daarom is em gestraft.

— Spr. *Boven iemanls kop gewassen zijn*, zijn gezag niet meer erkennen.

— *Van boven pront, van onder stront. Van boven blinken, van onder stinken*, op kaalaards.

— *Boven zijn*, op het verdiep, op de bovenkamer, op den zolder zijn. J. As ge Jan wilt spreken, klimt den trap maar op: hij is boven.

— In 't jasspel, vijftig in tel hebben. J.

BOVEN ALLE VROUWEN, znw., v. — Schertsend voor een hoogstaltig vrouwspersoon,

BOVENBONKELÈÈR, znw., m. — In eenen molen. Het liggende wiel boven in den molen, dat door het bovenwiel wordt gegrepen en zoo de beweegkracht van de horizontale molenas overbrengt op de verticaal staande steenspil. B. Vrglk. BONKELÈÈR en ONDERBONKELÈÈR.

BOVENKÖSTER, znw., m. — Hoofdonderwijzer. Z. KÖSTER. (Idiot.)

BOVENLÈÈR, znw., o. — Bij schoenm. Het leder van het been der schoenen.

BOVENLIGGEN, w., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Hij lag op één na boven*, zegt men schertsend van iemand die in eene worsteling verloor.

BOVENMAAT, znw., v. — Overmaat, wat men boven de maat krijgt. Ook *overmaat.*

BOVENMOUW, znw., v. — Bij kleerm. Deel der mouw dat langs boven komt en gansch zichtbaar is. Vrglk. ONDERMOUW. Ook *buitenmouw.*

BOVENOP, bw. — Z. onder BOVEN. (Idiot.)

BOVENOVER, bw. — Z. onder BOVEN. (Idiot.)

BOVENPLAATS, znw., v. — Kamer of vertrek van het bovenhuis. D. B., J.

BOVENSCHIP, znw., o. — Scheepsterm. Schip dat meest dient om graan en steen te vervoeren. J.

BOVENSPELEN, w., o. — Bij 't jasspel. Ten minste vijftig halen. J. Wij moeten zien da' me deze' keer bovenspelen.

BOVENTREKKEN, w., b. — Naar boven trekken, naar omhoogtrekken. J. Doet 'en koor' aan de' zak, ik zal 'em boventrekken.

— O., met *zijn*. Naar boven gaan. J. 't Sloeg negen uren, en hij trok boven.

BOVENZAK, znw., m. — Bij kleerm. De bovenste buitenzak in eenen jas, ter hoogte van de borst.

BOVENZANK, znw., m. — Bovenzang. Z. Wrdb.

— *Den bovenzank hebben*, het eerste en laatste woord hebben, den boventoon voeren. J.

BRAA(D)PÈÈR (uitspr. *broaipèèr*), znw., v. — Winterpeer die gebraden geëten wordt. J.

BRAA(D)SCHOTEL (uitspr. *broaischotəl*), znw., v. — Aarden schotel om iets in te braden.

BRAAF, bvw. — Z. Idiot.

— Toegevend, welwillend, zachtaardig, goedhertig. J. Hoe kunde toch zoo kwaad zijn op Sus? 't Is den braafste mens(ch) van de wèreld.

— *Hij is braaf als hij slaapt*, zegt men schertsend van ondeugende kinderen. J.

BRAAK, znw., v., niet m., zooals het Idiot. vermeldt. — Bij landb. Braakliggende akker. J., D. B. Wa' gade zaaien op die braak?

BRAAM, znw., m. — Z. Idiot.

— Bij metsers. De uitpuilende buitenkanten van de voegen.

— Bij schilders. De bramen der verf zijn de dikke strepen verf, die een onachtzaam schilder overlaat aan de randen van deuren, enz., omdat hij zijne verf niet goed uitstrijkt.

BRABANDER, znw., m. — Peerd van Brabantsch ras. 'nen brabander gekocht.

— Scheepsterm. Schip met fokkemasten en zeilen, van 50 to inhoudsmaat.

BRABBELKLOOT, znw., m. — Brabbelaar.

BRABBELKONT, znw., v. — Brabbelaarster.

BRABBELPOT, znw., m. — Z. BRABBELMER(K)T. (Ic

BRAGADE (klemt. op *ga*), znw., v. — *Bragade maken*, va neus maken, veel praat hebben, op luiden, aanmatigenden of uitd toon spreken, Fr. *faire des bravades*. (**A.**) Hij meende daar wa' b te maken, maar 't was mis; ze walsten 'em seffens aan de

BRAGGEL, znw., m. — Eten waarmede gemorst is. Eet gij braggel zelf op.

BRAGGEL, znw., v. — Braggelaarster.

BRAGGELEN, w., o. — Z. Idiot. Dat w. bestaat weze
— Morsen, brassen, in vochtige dingen of natte spijs met de han wroeten. Dieë jongen zit altijd in z'n eten te braggelen.
— In slijk en vuilnis wroeten. De verkens braggelen in de' mod
— Bij landb. Met de handen het nat voeder voor de koeien ondere mengen.
— Afl. *Gebraggel*, *braggelèèr*.

BRAGGELKONT, znw., v. — Braggelaarster.

BRAJOTEL (klemt. op *jo*), znw., v. — Lichtzinnige, wilde deerne. (**Z.** der **K.**)

BRAJOTELEN (klemt. op *jo*), w., o., met *hebben* en *zijn*. — Loopen als eene wilde, lichtzinnige deerne. (**Z.** der **K**.) Zij brajotelt naar alle kermissen.

BRAK, bvw. — Bij landb. Vast, zwaar, taai en vochtig, sprek. van den grond. Op die hoef zou ik nie' gèren boeren, 't is er allemaal zoo 'nen brakke grond.
Ook *wrak*.

BRAK, znw., v. — Z. Idiot.
— Woonwagen, rollende wagen, tot woning dienende aan eene rondreizende familie.

BRAK, BREK, znw., m. — Z. Idiot.
— Z. MASTBRAK. (Idiot.)

BRAKEN, w., o., met *hebben* en *zijn*. — Z. Idiot.
— Hetzelfde als Brakken, door dun en dik loopen, overal doorheen breken. Deur velden en boss(ch)en braken. Dieë jongen braäkt overal maar deur.

BRAKER, znw., m. — Iemand die braakt, geweld doet om ergens uit te brek'n. Z. BRAKEN. (Idiot.) Ons verken is 'nen ee(r)sten braker, bij is weeral ze' kot uitgebraäkt.

— Brak, rakker, woelige straatjongen. Da' zijn brakers van kinderen.

BRAKKER, znw., m. — Brak, woelige straatjongen.

BRAMEN, w., b. — Z. AFBRAMEN. (Aanh.)

BRANDBRIEF, znw., m. — Z. Idiot.

— Brief, waarin spoedige hulp gevraagd wordt, Fr. *lettre pressante*. D. B., J.

BRANDBROĚK, znw., v. — Spr. *Hij hee(ft) zijn brandbroěk aan*, hij is zeer haastig.

BRANDEN, w., b. — Z. Idiot.

— *'Nen hond branden*, hem met een gloeiend ijzer den sleutel van Sint-Huibrecht op het voorhoofd branden. J., R.

— Spr. *Branden van gierigheid*, uit der mate gierig zijn.

— *Daar is niks te branden als stroo, en 't is nog nat*, armoede is er troef.

BRANDER, znw., m. — Z. Idiot.

— Brandijzer, Fr. *chenêt*.

BRANDERKEN, znw., o. — Z. BAARDBRANDERKEN. (Idiot.)

BRANDEWIJNBEZEN, znw., v., mrv. — Zwarte aalbessen, de vrucht van den *Ribes nigrum*. (Z. der K.)

BRANDGIERIG, bvw. — Uit der mate gierig. Brandgierige mens(ch)en. Ik zou 'em nogal kunnen verdragen, as em zoo brandgierig nie' en was.

BRANDGIS(T), znw., m. — Bij brouwers. Eerste onrein schuim van verschgetond bier.

BRAS, znw., m. — Z. Idiot.

— Bij landb. Nat voeder voor de koeien. Den bras gereedmaken.

BRASKETEL, znw., m. — Bij landb. Ketel waarin het koevoeder gekookt wordt.

BRASPATATTEN, znw., m., mrv. — Bij landb. Aardappelen met pellen en al gezoden in den brasketel.

BRASSEN, w., o. — Scheepsterm. *Een zeilschip brast*, als het laveert en de zeilen dwars vóór den mast gaan. J.

BRASSEN, w., o. — Z. Idiot.

— Geld en goed verkwisten. J. As em zoo voortgaat mè' brassen, dan zal z'n boeltje der gauw deur zijn.

BRATS, znw., v. — Meisje dat bratst. (Z. der K.) Da' m[illegible]isken is 'en ee(r)ste brats, ze kan nie' thuis blijven.

Elders *bris*, *bres*, *birs*, *bans*.

BRATS, znw., m. — Daad van te bratsen.

— *Op den brats zijn*, op den loop. (Z. der K.) T. Zij is b[illegible]elder Zondagen op de' brats.

BRATSEN, w., o., met *hebben* en *zijn*. — Overal heen lo[illegible]pen, [illegible]geen sprek. van lichtzinnige jongedochters. T. (Z. der K.) Daar mag mert of geen kermis zijn, of de zottin bratst er naartoe.

Elders *banzen*, *brissen*, *bressen*, *birzen*, *britsen*.

BRATSKONT, znw., v. — Z. BRATS 1°.

BRAZELET, znw., v. — Armband, Fr. *bracelet*. D. B., J.

BREED, bvw. — Z. Idiot. [illegible]. J.

— Spr. *'t Is zoo lang als 't breed is*, het komt op 'tzelfde neer.

— *'Nen bree(d)en rug hebben*, veel kunnen verdragen. J.

BREEKGOED, znw., o. — Z. BREEKWAAR.

BREEKSPEL, znw., o. — Werk dat men heel voorzichtig mo[illegible]oet doen. Aan 'en horloge werken is maar 'en breekspel. [illegible]er

— *Breekspel maken*, iets verstoren, doen mislukken. Ik heb lieve[illegible]k. da' ge nie' en komt, want ge doe' niks as breekspel maken. [illegible]k

— Iemand die een feest, een vermaak komt storen, doet mislukken. Nee, nee, laat da' breekspel maar thuis, anders is 't heel dink weer verbrod.

BREEKWAAR, znw., v., zonder mrv. — Al wat licht breekt, zooals glaswerk, porcelein, aardewerk, enz. Die mè' breekwaar omgaat, moet veurzichtig zijn. Pas op veur die mand, er is breekwaar in.

Ook *breekgoed*.

BRÈÈM, znw., v. — Z. Idiot.

— Braam, Fr. *ronce*.

— Spr. *Beter 'en brèèm als 'en bies*, beter iemand die haar op de tanden heeft dan een goedzak. (Z. der K.) T.

BREI, znw., v. — Z. Idiot.

— *In de brei hooien*. Z. Idiot. Die uitdrukking bet. eigenlijk: het hooi dat uiteengespreid ligt om te drogen, moeten laten liggen, niet kunnen bijeendoen, omdat het begint te regenen (K.)

— Laag smeer op eenen boterham. 'En dikke brei op 'nen boterham leggen.

BREIBERD, znw., o. — Breihout, Fr. *porte-aiguille*, bij J. *breibard*.

BREIBUSSELTJE, znw., o. — Stroobundeltje, dat men onder den arm draagt en waar men de breinaalden in steekt.

BREIEN, w., b. — Z. Wrdb.
— Vlechten, Fr. *tresser*. (N. der K.) Matten breien. Het haar breien.

BREISEL, znw., o. — Al wat dient om op het brood te smeren, zooals boter, vet, siroop, enz. R. Gaat om e pond boter, want daar is geen breisel ne meer.

BREK, znw., m. — Z. BRAK.

BREKEN, w., b. — Z. Idiot.
— Verzachten. J. De grootste hitte is gebroken.

BREKER, znw., m. — Bij beenhouwers. Zwaar kapmes, lang van eel, om den rug der beest open te kappen.

BREL, znw., v. — Snottebel. (Z. der K.)

BREMZIG, bvw. — Tochtig, sprek. van zwijnen. (O. der K.)

BRES, znw., v. — Z. Wrdb. en Idiot.
— *Bres loopen*, overdreven vriendschapsbetrekkingen met iemand onderhouden, meer te zijnent verkeeren dan wenschelijk is om de vriendschap te bewaren, veel te wit met iemand zijn. (Z. der K.) Hij loopt veul te dikkes naar da' meisken, hij zalder gauw bres loopen.

BRES, znw., v. — Loopziek meisje. (O. der K.) Z. BRIS. (Idiot.)

BRES, znw., m. — *Op den bres zijn*. (O. der K.) Z. BRIS. (Aanh.)

BRESSEN, w., o. — Z. BRISSEN. (Idiot.) (O. der K.)

BRESTIG, bvw. — Z. BREMZIG.

BRETEUR, BRETEURDER, znw., m. — Die breteurt, bij J. *breteurder*. Heure vent is 'nen eersten breteur.

BRETEUREN, w., o. — Baldadig te werk gaan, opspelen, uitvaren. J. As em zat is, doet em niks as breteuren, en anders is 't den beste vent van de wèreld.

BREUKMEESTER, znw., m. — Heelmeester die breuken behandelt.

BREUSTIG, bvw. — Paardriftig, sprek. van zwijnen.
Ook *preustig*.

BREVET (uitspr. *brevee*), znw., m., niet o. — Z. Wrdb.

BRIBBELEN, w., o. — Komt voor in de tautologie *bribbelen en brabbelen*, verward spreken. D. B., J.

BRIEFKEN, znw., o. — Briefje.
— Spr. *Gij he(b)t het (recht) briefken gevonden*, gij geeft de ware oplossing. J.
— Banknoot. 'En briefke van twintig frank.

BRIES, znw., v. — Scheepsterm. Wind. Z. Wrdb.
— *Goei* of *felle bries*, halve storm.

BRIES, znw., v. — Loopzieke jongedochter. Z. BRIS. (I

BRIES, znw., m. — *Op den bries zijn*, z. BRIS. (Aank

BRIEVE(N)PAPIER, znw., o. — Postpapier, Fr. *papier à*

BRIJZEL, znw., m., niet v. — Z. Wrdb. D. B., J.
— Spr. *Beter 'en brok als 'nen brijzel*, beter een groot stu een klein, sprek. van eten. J.

BRIK, znw., m. — Knol, oud peerd. Z. Idiot.
— Ook in Noord-Friesl. Z. *Wrdb. der Nederl. Taal*, III,

BRIL, znw., m. — Z. Wrdb.
— Koekje van speculatie, hebbende den vorm eener 8.
— Dubbele I in 't dominospel.

BRILLEMAN, znw., m. — Iemand die eenen bril draagt

BRILLE(N)MARCHAND, znw., m. — Brillenkramer, ro reizend koopman, leurder die brillen verkoopt.

BRIS, BRIS(CH), znw., m. — De daad van te brissen. Z. BR- S(CH)EN. (Idiot.)
— *Op den bris zijn*, op den loop. Zij is gesta(d)ig op den bri

BRITS, znw., m. — Z. BRATS.

BRITS, znw., v. — Z. BRATS.

BRITSEN, w., o. — Z. BRATSEN.

BROD, znw., v. — Z. Idiot.
— Plaats waar men gebrod heeft, fout in 't breien. Oewen bre is vol brodden.
— *De brod hebben*, eenen tegenslag, eene mislukking. Jan hee' leelijk de brod mè' z'n pataten : meer as de helft is rot. Wij hemmen de brod gehad mee' onzen oost.
— In zijn werk ten achtere zijn. Helaan gewerkt, mannen, of we hebben t'avend de brod weer.

BRODDEN, w., o. — Z. Idiot.
— Broddelen, knoeiwerk verrichten. 't Is 'ne slechte werkman, hij doe' nie' as brodden.
— In zijn werk ten achteren zijn, laat in den avond nog met een werk bezig zijn, dat in den dag zou moeten gedaan zijn. Bij boer Sus waren ze gisteren avend laat nog in de' stal aan 't brodden. Spoeid oe mee' oe' werk : ge zult weer moeten brodden.

BRODDER, znw., m. — Broddelaar, knoeier.
— Iemand die altijd met zijn werk ten achteren is.

BROËBELTJE, znw., o. — Waterblaasje.
— *Broëbeltjes règenen*, blaaskens regenen. Z. BLAASKEN.

BROËBELTJESRÈGEN, znw., m. — Z. BLAASKENSREGEN. Bij J. *brobbelkensregen.*

BROED, znw., o. — Bij biemans. Cellen die eieren, maden of poppen bevatten. J.

— *Fijn broed*, werkbieën. J.

— *Grof broed*, mannelijke bieën. J.

BROEDNEST, znw., m. — Bij biemans. Plaats waar het broed staat. J.

BROËK, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *De vrouw draagt er de broëk*, zij is er meester, de man staat onder haar gezag. J.

— *Daar staan gelijk iemand die in zijn broëk gescheten hee(f)t*, onnoozel, beteuterd staan zien.

— *Iemand 'en broëksken passen*, hem streng berispen. J.

— *Iemands broëksken warmzetten*, hem een pak slagen op het achterste geven, sprek. van kinderen.

— *Iemand de broëk afdoen*, z. BAARD. (Idiot.)

— *Houd uw broëksken maar aan*, zwijg maar stil, doe geene moeite. J.

— *Uit 'en arm' broëk geschud zijn*, van arme ouders geboren zijn.

— *Het kan beter van de broëk als van den band*, het past beter aan eenen jongen te trakteeren dan aan een meisje.

— *Broëk over d'haag*, z. BROËK-STA-VAST. Idiot. (A.)

— Geld dat men op eene openbare veiling trekt van de instelpremiën of de verdieren die men gezet heeft. J. Frans hèet daar op de verkooping weer 'en schoon broëk getrokken.

— Bij beenhouwers. Achterbil van een slachtdier.

— Scheepsterm. Kleedsel van de fok, gewoonlijk van leder of geölied doek, om ze voor 't net te bevrijden. J.

BROËKEN, w., o. — Zijn gevoeg doen. Z. Idiot.

— Dat w. wordt werkelijk in dien zin gebezigd.

BROËKSCHIJTEN, znw., o. — Z. Wrdb.

— Spr. *Stoëfen en broëkschijten is geen kunst.*

— *Wagen is kans en broëkschijten is Hollan(d)sch.*

BROËKSCHIJTER, znw., m. — Bloodaard. J. Zoo 'nen broëkschijter derft 's avends nog nie' alleen gaan slapen.

BROËKSTUK, znw., o.. — Bij slachters. Stuk vleesch uit de achterbil van een geslacht dier.

BROËKVENTJE, znw., o. — Kind dat eerst in de broek is.

— Kleine, onaanzienlijke persoon.

BROESEM, znw., m. — Dik, vuil schuim. Z. BROES. (Idiot.) Met de' gis(t) komt al den broesem boven. Daar lee' 'ne vuilen broesem op 't water.

BROESEMEN, w., o. — Dik, vuil schuim opwerpen. Z. BROE (Idiot.) De ketel broesemt.

BROK, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *'t Is beter 'en brok als 'nen brijzel*, z. BRIJZEL.

BROKBUSSEL, znw., v. — Z. Idiot.

— Bij landb. Ronde bussel, gemaakt van afval van gedorscht st waar men geenen bosterd meer kan van maken.

Ook *motbussel* en *krombussel*.

BROKSTROO, znw., o. — Bij landb. Afval van gedorscht stro gebroken halmen.

Ook *motstroo* en *kromstroo*.

BRONSELPOT, znw., m. — Waterpot waar iemand zijn gevo in gemaakt heeft, vooral wanneer het van eenen zieke komt of het gevo is van een purgeermiddel, of ook wanneer de pot goed gevuld is. (A

BROOD, znw., o. — Z. Idiot.

— *Gewonnen brood*, gewend brood. Z. GEWEND. (Idiot.)

— Spr. *Ze bakken overal brood*, z. BAKKEN.

— *Iemand zijn brooken bakken*, z. BAKKEN. (Aanh.)

— *Dat er de honden geen brood zou(d)en van eten*, z. HOND (Aanh.)

— *Aan zijn brood komen*, zijnen kost verdienen. J.

— *Wiens brood men eet, diens woord men spreekt.* J.

— *Dat is dagelijks(ch) brood veur hem*, dat overkomt hem alle dagen. J. Zat zijn is dagelijks(ch) brood veur hem.

— *Van brood wörde rood en van kramik wörde dik.*

— *Iet wagen al bleef er geen brood in de schapraai* (*in de kas in 't schap*), iets wagen zonder de gevolgen te berekenen. R.

— *Verloren brood*, iemand die 't al verkwist heeft of zijnen kost niet weerd is.

— *Onbezörgd brood eten*, voor niets te zorgen hebben. R.

— Bol kaas. (Z. der K.) 'En brood kèès.

BROODARM, bvw. — Doodarm. Vrager waren die mens(ch)en wel, en nu zijn ze broodarm.

BROODHENGST, znw., m. — Z. BROODWOLF. (Idiot.) (Mechelen.)

BROODHOND, znw., m. — Z. BROODWOLF. (Idiot.) J.

BROODPLAAT, znw., v. — IJzeren plaat waarop men het brood in den oven legt.

BROODPLANK, znw., v. — Ovenpaal.

BROODSCHIETER, znw., m. — Ovenpaal.

BROODSCHOTEL, znw., v. — Schotel waar men de overgebleven broodbrokkelingen in legt.

BROODSCHUP, znw., v. — Ovenpaal.

BROODVRIND, znw., m. — Broodvriend.
— Spr. *Veul broodvrinden, weinig noodvrinden.*

BROODWINDER, znw., m. — Broodwinner.
— Dier of voorwerp dat het brood helpt verdienen. J. Zijn ôrgel is z'nen eenigsten broodwinder. Mijnen hond is mijnen broodwinder.

BROÔKEN, znw., o. — Broodje.
— Vrucht van het Kaasjeskruid. J.

BROS, znw., v. — Bij schoenm. Rechte els. J.

BROS, bvw. — « In Zuid-Nederland onbekend, » zegt het *Wrdb. der Nederl. Taal.* Toch wordt het er gebezigd in den zin van Vergruisd, los (van grond). Z. Idiot.

BROSSEN, w., b. en o. — Slordig naaien of stoppen. Ik weet nie' hoeda' ge da' kleed gebrost hèt. Stoppen kan ze nie', zoo maar wa' brossen.

BROUW, znw., m. — Brouwsel. As 't dondert, dan is heel m'nen brouw naar de' weerlicht.

BROUWBRIEF, znw., m. — Briefje, biljet, door den ontvanger der accijnzen afgeleverd en de toelating gevende om te brouwen.

BROUWERSPAPIER, znw., o. — Z. BOMPAPIER.

BROUWERSSTIEL, znw., m. — Het bedrijf, het beroep van den brouwer. Den brouwersstiel leeren. Den brouwersstiel is nog nie' bedôrven.

BROUWERSWIJF, znw., o. — Dikke struische vrouw. Hij heét 'en vrouw getrouwd gelijk 'en brouwerswijf.

BRUÊKEN, w., o. — Braken, geweld doen om over te geven. Ik heb den heelen dag moeten bruêken.
Ook *buêken.*
— Z. ook BROOKEN. (Idiot.)

BRUG, znw., v. — Z. Idiot.
— Bij timmerl. Zolderribbe, dwarshout, kleine balk, dwars over eenen langeren liggende en waar de planken der zoldering op rusten. (Z. der K.)

BRUGBOOG, znw., m. — Bij metsers. Gemetselde boog eener brug. J.

BRUGHUIS, znw., o. — De woning van den brugwachter, aan de draaibrug eener vaart.

BRUGKEPER, znw., m. — Bij timmerl. Zolderribbe. (Z. der K.)

BRUGLEUN, znw., v. — Z. BRUGLEEN. (Idiot.)

BRUID, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *Als de bruid is in de schuit, dan zijn de schoon liëkens uit. Als de bruid is in de schuit, lief schipperken, dan is 't vrijen uit*, eens dat het huwelijk gesloten is, beginnen de zorgen.

BRULLEMERT, BRULMERT, znw., v. — De derde Zondag der Liersche jaarmerkt. De eerste Zondag heet *pottekensmert* en de tweede *vèèrskensmert*.

BRUREN, znw., m. — Broeder, als gemeenzame toespraak tot groote menschen en kinderen. (**Z.** der **K.**) Dag, bruren, hoe is 't er mee ? Kom is hier, bruren.

BUÈGEN, w., b. en o. — Z. BOOGEN.

BUFFEL, znw., m. — Buffer van eenen waggon.

BUFFEL, znw., m. — Dikke lederen riem, op een stuk hout bevestigd, dienende om te polijsten. D. B.

— *Vette buffel*, buffel bestreken met olie en tripoli.

— *Drooge buffel*, bestreken met Fransch rood.

BUI, znw., v. — Z. Wrdb.

— Spr. *Hij hee(ft) zijn bui op, zegt men schertsend*, als iemand een biezen of bunten zomerhoed opheeft. (Putte bij Capellen.)

— *Me(t) buien, me(t) zijn buien*, bij buien. Hoe is 't nu mee' oewen baas ? Och ! da' ga' zoo mè' z'n buien : den eene' keer is em veul te zot en den andere' keer veul te bot. Het sneeuwt en règent mè' buien.

BUIACHTIG, bvw. — Buiig. 't Is buiachtig weer.
Het *Wrdb. der Nederl. Taal* acht dit w. verouderd !

BUIGEN, w., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Buigen of bersten*, het eene of het andere doen.

BUIK, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Da(t) kunde op uwen buik schrijven en met uw hemdslip uitvègen*, zegt men van eene schuld op wier betaling met niet moet rekenen.

— *Beter den buik gebersten als het eten bedorven*, zeggen de gulzigaards.

— *Eten buik sta bij*, z. BIJSTAAN.

— *Lachen da(t) ge uwen buik moet vasthou(d)en*, uitgelaten lachen.

— *Mijnen buik ree(d) in de koets*, zegt men van een lekker genoten eetmaal.

— *Mijnen buik plakt tegen mijnen rug*, ik heb grooten honger.

— *Zijnen buik 'en zielmis doen*. Z. Idiot. Men zegt ook : *laten doen*.

— De spreuk : *klappen ofda(t) ge geen vel over uwen buik hadt*, wordt ook te Antw. gebruikt. Z. Idiot.

— *'Nen buik bier* is zooveel bier als men drinken kan om zijne volle bekomst te hebben.

BUIKALMACHTIG, zuw., m. — Schertsend gezeid van iemand die een zeer dikken buik heeft. J. Si! ginder komt buikalmachtig aan.

BUIKLEEST (scherpe *e*), znw., m. — Z. BUIKLIJST. (Idiot.)

BUIKS (uitspr. *beüks*), znw., m. — Dikke buik. Mens(ch)en mee zoo'nen buiks kunnen nie' wijd loopen.

— Schimpnaam voor eenen persoon, die een dikken buik heeft. Den buiks zit heel de' Zondag in de herberg.

BUIKVULSEL, znw., o. — Eten dat den buik vult, maar waar toch niet veel voedsel in zit. (**Z.** der **K.**) Vrglk. BUIKVULLING.

BUIL, znw., m. — Z. Idiot.

— Bij olieslagers. De zakken waarin het verwarmde meel tusschen de schrooien tot koeken wordt geperst.

Men heeft *veurslagbuilen* en *naslag-* of *opwerkbuilen*.

BUIL, knobbel, is v. te Antw. Z. Idiot.

BUILDRAGER, znw., m., is niet in Fr. *porte-faix*, maar *débardeur*. Z. Idiot.

BUILGAREN, znw., o. — Bij olieslagers. Dik wollen garen waarmede de builen worden genaaid.

BUILGAT, znw., o. — Opening in eenen vrouwenrok om langs daar in de tesch te komen. T. (**K.**)

BUILLAKEN, znw., o. — Bij olieslagers. Wollen weefsel waarvan de builen worden gemaakt.

BUILZAK, znw., m. — Zak die van boven en van onder open is. Langs onder wordt hij door eene prop toegemaakt, daarna omgekeerd en vol graan geschept, en de zak wordt op het hoofd (nooit op den rug) gedragen en dan uitgeschud. De builzakken worden enkel voor graan gebruikt. (**A.**)

BUIS, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *'t Loopt deur geen buisken*, 't gaat niet gemakkelijk.

BUIS(CH)E (uitspr. *bössə*), znw. — Het geslacht blijkt niet. *Buis(ch)e geven*, z. KATOEN GEVEN. (Idiot.)

BUISROL, znw., m. — Bij koperslagers. Houten staaf met rol, dienende om de buizen te rollen. J.

BUISTANG, znw., v. — Bij smeden. Tang die gebruikt wordt bij 't maken van buizen.

BUITEN, znw., m. — Z. Idiot.

— *In den buiten*, buiten, onder de opene lucht. (**Z.** der **K.**) 't Is koud in den buiten, ik gaan binnen.

BUITENBEKLEEDSEL, znw., o. — Bij timmerl. Belegsel of bekleedsel, dat aan den buitenkant van een raam wordt genageld, om de stijlen een vasten stand tegen het metselwerk te verzekeren.

— Bekleedsel van eene deur of een venster langs de buitenlucht.

BUITENBÖ(R)STELEN, w., b. — Buitenjagen, uit den h[illegible]ize drijven. J., D. B.

BUITENBÖRTELEN, w., o., met *zijn*. — Bortelend buit[illegible]en-komen. Al 't volk kwam buitengebörteld.

BUITENBRAKEN, w., o., met *zijn*. — Uitbreken. Den [illegible]dief is buitengebraakt.

BUITENDOUWEN, w., b. — Naar buiten duwen. J. Jan w[illegible]vou vechten, maar ze douwden 'em buiten.

BUITENGANK, znw., m. — Op Paaschmaandag was het vo[illegible]or-heen te Antwerpen de gewoonte voor de eerste maal van het seizo[illegible]en, op zijn paaschbest gekleed, naar den buiten te wandelen. Dat noem-[illegible]nde men den *buitengank*.

BUITENGOEIEN, w., b. — Z. BUITENROEIEN. (Idiot.)

BUITENHALEN, w., b. — Naar buiten brengen. J. Haalt d[illegible]de wasch nu maar buiten, de zon die schijnt.

— Scheepsterm. *E schip buitenhalen*, uit de haven halen, om [illegible]n te kunnen wegvaren als men wil. J.

BUITENHEBBEN, BUITENHEMMEN, w., b. — N[illegible]aar buiten gebracht, geleid, gestooten, gedragen, enz. hebben. 't Lee' nog[illegible]gal wa' last eerda' ze de' zatlap buitenhadden.

BUITENKÈREN, w., b. — Naar buiten keren. Kèèrt da' zan[illegible] maar buiten.

BUITENKRUIFELEN, BUITENKREFFELEN, w., o., [illegible] met *zijn*. — Kruipende buitengaan. Hij kruifelde op handen en voete[illegible] buiten.

BUITENLOOPER, znw., m. — Bij olieslagers. De buitenste[illegible]s der beide omwentelende molensteenen.

Ook *buitensteen*.

BUITENMOUW, znw., v. — Z. BOVENMOUW.

BUITENNAAIEN, w., b. — Bij kleermakers. Naaien dat de [illegible] naad niet zichtbaar is. J.

BUITENROĔFELEN, w., b. — Buitensmijten, buitenzetten. [illegible] J. Hij meinden hier van zijne' neus te maken, maar hij wier' buiten-geroĕfeld.

BUITENROOT, znw., v. — Buitenste rij, rij aan den buiten-kant. J.

BUITENSEEZEN, w., o., met *zijn*. — IJlings buitenloopen. Ze meinden hem daarbinnen 'en rammeling te geven, maar hij seesde [buiten]

BUITENSJOĔFELEN, w., o., met *zijn*. — Voetje voor voetje tengaan. Grootvader sjoĕfelde buiten.

BUITENSJOMPELEN, w., o., met *zijn*. — Strompelend buitengaan. Hij sjompelden in den donkere buiten.

BUITENSLEFFEN, w., o., met *zijn*. — Sleepvoetend buitengaan.

BUITENSMIJTEN, w., b. — Buitenwerpen.

BUITENSNAPPEN, w., o., met *zijn*. — Naar buiten sluipen. De dief snapte stillekens buiten.

BUITENSTEEN, znw., m. — Z. BUITENLOOPER.

BUITENSTOĔBEREN, w., o., met *zijn*. — Naar buiten stuiven. Al 'et volk kwam buitengestoĕberd.

BUITENSTOOTEN, w., b. — Naar buiten stooten. Ik was binnen, maar ze stieten me buiten.

BUITENSUKKELEN, w., o., met *zijn*. — Met moeite buitengaken. 't Was daar e gedrang in huis, dat ik nie' en weet hoeda' buitengesukkeld ben.

BUITENTREKKEN, w., b. — Naar buiten trekken. Ze trokken buiten, anders had em alles kört en klein geslagen.

BUITENVOOR, znw., v. — Bij landb. De buitenste voor van land, tusschen den akker en den weg of kant.

BUITENWALSEN, w., b. — Aan de deur zetten. J. Hij meinde er wa' van z'ne' neus te maken, maar ze walsten em buiten.

BUITENWERK, znw., o. — Werk in de open lucht. J. As 't vriest, kunnen de metsers geen buitenwerk meer doen.

BUITENWIKSEN, w., b. — Z. BUITENWALSEN.

BUITENWÖRPEN, w., b. — Buitenwerpen.

BUITENZAK, znw., m. — Zak die langs den buitenkant van de vest staat. J.

BUITENZETTEN, w., b. — Aan de deur zetten. In plaats van de' zatlap nog drank te geven, moesten ze'm buitenzetten. Zet de hand maar buiten: ik zal ze seffens meenemen.

BUITENZOOL, znw., m. — Bij schoenm. Zool die men van buiten aan den schoen ziet. J.

BUITHELLING, znw., v. — Scheepsterm. Vloer van 't schip. J.

BUITING, znw., v. — Scheepsterm. Z. BUITHELLING. J.

BUITING, znw., m. — *De Buiting*, Paal, eene gemeente in Limburg. (**Z.-O.** der **K.**)

BUIZEN, w., b. en o. — Z. Idiot.

— Onp. Overwateren, water over het schip werpen. J. Het [redacted]
en het buist gedurig.

BUIZEN, w., b. — Eene buis geven, doen mislukken in [redacted]
examen of eene kiezing. J. 'Ne gebuisde student. Hij is te Leuven geb[redacted]
De professor riep dat hij de normalisten zou buizen die niet w[redacted]
oppassen. De kiezers zullen dieë' kandidaat buizen. 'Ne gebuisde kandi[redacted]

BUKEN, bvw. — Van beuk. J. Buken hout. Buke' plan

BUKENOOT, znw., v. — Beukenoot. J.

BUKKEN, w., o. — Z. Wrdb.

— *Bukkende werk*, werk waarbij de verrichter moet bukke[redacted]
Ik kan tegen geen bukkende werk tegen : mijnen rug doet er se[redacted]
van zeer.

BUL, znw., v. — Z. Idiot.

— *Die bullen hebben* of *met die bullen zitten*, de maandston[redacted]
hebben.

Ook *goed* en *dingen*.

BULT, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Ge zult er geenen bult van krijgen* of *la(d)en*, het [redacted]
voor u geene onaangename gevolgen hebben.

— Bij metsers. Min of meer uitstekend deel van eenen muur. [redacted]

BUREAU, znw., m., niet o. — Z. Wrdb.

— Schertsend voor Geheim vertrek, gemak, bestekamer. Ik mo[redacted]
is naar den bureau gaan.

BUSKOPPENHOED, BUSKOPSHOED, znw., m. — Bi[redacted]
schopsmijter.

— Een servet, gevouwen in den vorm van eenen kleinen mijte[redacted]

BUSKORÉE, znw., m. — Z. BISKORÉE.

BUSMANNEKEN, znw., o. — Tot op het tijdstip dat het Armbestuur van Antwerpen in de handen der liberalen overging (in 1872 kwam deze partij aan 't bewind), was het de gewoonte dat er ook door het Armbestuur in de kerken gecollecteerd werd.

's Zondags was de afgeveerdigde van 't Armbestuur gekleed met eenen tabbaard, afgezet met groene linten en dragende de afbeelding van den H. Geest. Die tabbaard was de eigendom van het Armbestuur, dat er eenen zelfden had in elke kerk. De afgeveerdigde werd *aalmoesenier* geheeten. Hij collecteerde met eene ronde houten schotel. In de diensten waaronder gecollecteerd werd door eenen knaap en eenen kerk- of kapelmeester, ging de aalmoesenier tusschen beiden; werd er enkel gecollecteerd door hem en den knaap, dan ging deze vooraan.

Onder de gelezen missen en tijdens de lijkdiensten in de week, werd de afgeveerdigde vervangen door een oud manneken, dat met eene groote bus collecteerde en daarom het *busmanneken* geheeten werd.

Zijne bus was van boven voorzien van eene slip of een soort van trechter, waarop eene groote A (Armbestuur) geschilderd stond en langs waar men het geld in de bus liet glijden. Het busmanneken was gekleed met eene soort van kapoot, bestaande uit eenen kor en frak of eene lange vest met schoudermanteltje, in den aard van eenen koetsiersfrak.

BUSSEL, znw., v. — Z. Idiot.

— Kind dat in de bussel zit. Houdt m'n bussel is vast, maar zorgt da' ze nie' en schreet.

BUSSELGOED, znw., o., zonder mrv. — De luiers van een busselkind.

BUSSELJONK, znw., o. — Z. BUSSELKIND. (Idiot.)

BUSSELSPEL, znw., v. — Speld van gewonen vorm, maar eens zoo lang. Zij is zoo groot als de gewone kantspeld, behalve dat deze een klein kopje heeft en zeer dun is.

BUTEN, w., b. en o. — Z. Idiot.

— Z. DABBEN. (Idiot.) Meest gezeid van honden en konijnen, die eenen put of eene pijp maken in den grond.

BUTEN, w., o. — Speelterm. De hand te verre vooruitsteken bij 't schieten met de marbels. Z. POOTEREN. (Idiot.)

BUTER, znw., m. — Iemand die aardappelen uitbuut. Z. BUTEN. (Idiot.)

BUUT, znw., m. — Z. Idiot.

— Onverwacht of onverhoopt profijt. Da' koopke zal oe nie' weinig buut opleveren.

— Winst. 't Is schand, hij houdt den buut altijd veur hem alleen.

CABRIOOL, znw., m., niet v. — Luchtsprong, Fr. *cabriole*. en.
— Spr. *Cabriolen maken*, van zijnen neus maken, beslag maken ur.
Ge moet hier geen cabriolen komen maken, of 'k smijt u aan de deur.

CADÉE, znw., m. — Z. Idiot. e.
— Drek. Hij héet in 'ne' cadée getrapt. Pas op, daar lee' 'ne cadée

CADET, znw., m., meest in 't vrklw. *cadetje*. — Heertje, jonge ge heer. Wie is dieë cadet? Hij was gekleed gelijk e cadetje. Bij J. *kleine kadet* = kleine jongen.

CADUK, bvw. — Z. KADUK. (Idiot.) ¶.

CAFÉ, znw., m., niet o. — Koffiehuis. J.

CAHIER, znw., m., niet o. — Z. Wrdb. J.

CALICO(T), znw., m., niet o. — Z. Wrdb. J.

CANADA, znw., m. — Canadeesche populier. J.
— Hout van den canada. J.
— Vandaar *canadaberd*, *canadahout*, *canadaplank*, enz. J.

CANADAËN, bvw. — Van canadahout gemaakt. J. E canadaë(n) tafelblad.

CANAPÉ, znw., m. en v. — Z. Wrdb. (Ook m. bij J.)

CANDELABER, znw., m. — Z. Idiot.
— Lantaarn met drie, vijf of zeven koppen (lantaarns), zooals men er op de lanen, leien en in sommige straten der groote steden vindt. (A.)

CANTOR, znw., m. — Z. KANTOR. (Idiot.)

CAPRIES, znw., v. — Z. CAPRICE. (Idiot.)

CARACO, znw., m. — Z. KARAKO. (Idiot.)

CARACOL, znw., m. — Z. KARAKOL. (Idiot.)

CARAFFA, znw., m. — Woord dat de herkomst of hoedanigheid van de beste soort drop of jap aanduidt.
— Wordt ook gebruikt: 1° in de beteekenis van jap, drop. Geeft me is e stuk caraffa; 2° in den zin van aanhanger der katholieke partij. In dat geval vervangt het den schimpnaam *japneus*, doch zonder kwetsende bedoeling. Ge meugt betrouwen in hem hebben, 't is echte caraffa. (A.)

CARAMBOL, znw., m., niet v. — Z. Wrdb. J. Ook *kerrembol*.

CARESSANT, znw., m. — Vrijer. Ik heb Mie gezien mee heure' caressant. Ons meid hee' weeral 'nen andere' caressant.

CARITAAT, znw., v. — Z. Idiot.
— Liefdegift, aalmoes. D. B., J. Ik kom om 'en caritaat veur den arme. Ge moet somwijlen al is 'en caritaat doen.
Ook in 't Mdnl. Z. VERDAM, III, 1204.

CARNOKENSKERMIS, znw., v. — Naam van eene kermis, die te Borgerhout gevierd wordt. Er is dan eene foor op het Laar, waar het standbeeld van Carnot staat.

CAROT, znw., v. — In de uitdrukking: *iemand 'en carot trekken*, hem foppen, verneuken. Bij J. *caroot*.

CAROTTENTREKKER, znw., m. — Bedrieger, fopper, bij J. *carootentrekker*.

CARTABEL, znw., v. — Z. KARTABEL. (Idiot.)

CASINO, znw., m., niet o. — Z. Wrdb. J.

CEES (scherpe *e*), znw., v. — Z. SEES. (Idiot.)

CEESPÈÈRD, znw., o. — Z. SEESPÈÈRD. (Idiot.)

CEMENTMÖRTEL, znw., m. — Bij metsers. Mortel bestaande uit zavel en cement en meest gebruikt bij water- en kelderwerken, bij J. *cementmoortel*.

CEMENTPLAVEI, znw., m. — Bij metsers. Z. CEMENTSTEEN. (Idiot.)

CEMENTZAK, znw., m. — Bij metsers. Langwerpige zak, waar cement in vervoerd wordt. J.

CENTERBOOG, znw., m. — Z. CINTERBOOG. (Aanh.)

CENTERBOOT, znw., m. — Scheepsterm. Plezierjacht met een enkel groot zweerd te midden. De centerboot is een niet overdekte boot van boven, en zoo komt het dat hij dikwijls water schept bij hevigen wind. J.

CENTERHOUT, znw., o. — Z. CINTERHOUT. (Idiot.)

CENTEREN, w., b. — Z. CINTEREN. (Idiot.)

CENTERSTEEN, znw., m. — Z. CINTERSTEEN. (Idiot.)

CENTRIEK (*ie* kort), znw., m., niet o. — Excentriek.

CERAMIEK, znw., m. — Bij metsers. Zeer harde steen, gemaakt uit klei, vermengd met smeltbare en kleur aanbrengende stoffen. J.

CERAMIEKEN, bvw. — Bij metsers. Van ceramiek. J. ceramieke' vloer.

CEREMONIEMEESTER, znw., m. — Priester die met ee staf staat in de hoogmis en het lof. 't Is een staf van zilver of ebbenhout, met zilveren beslag. Een Lieve-Vrouwebeeldje in zilver s er bovenop. De ceremoniemeester verwittigt de priesters als ze moe opstaan na den Gloria, den Credo, enz.

CHAMPETTER, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *De(n) champetter op den blok zetten*, in een huis al openbaar verkoopen, voor schuld. (Z. der K.)

— Iemand die in de herbergen de glazen van anderen uitdrin (Eindhout.)

CHAMPETTEREN, w., b. — In de herberg de glazen v anderen uitdrinken. (Eindhout.) Pas oëp veür dieë' kèrel, want bij uw pint champetteren.

CHEL (Fransche *ch*), znw., m. — Michiel.

CHICHEL, znw., v. — Z. CHICHELKONT. (Idiot.)

CHOCOLAT, znw., m., niet v. — Chocolade. J.

CHOE, tw. — Z. KOE. (Idiot.)

CHOEËN, w., o. — Z. KOEËN. (Idiot.)

CHRISTEN, bvw. — V. D. schrijft *christenmensch* in één woor en noemt het o.; hier is 't altijd m. en moeten de twee deele gescheiden worden, omdat ieder lid zijn eigen beteekenis behoudt. J Hij is geene christene mensch.

CHRISTENE, znw., m. — Z. Idiot.

— *Slappe christene*, iemand die zeer zwak is en bijna geene macht heeft.

CHRISTUS, znw., m. — Z. Wrdb.

— Kruisbeeld, *crucifix*. 'Ne schoone Christus.

— *'Nen beene(n) Christus, 'ne palmenhoute(n) Christus*, een zeer magere mensch.

— Spr. *Zoo dom als 't peerd van Christus*, als een ezel.

— *De jaren van Christus*, 33 jaar; naam van het cijfer 33 in 't kienspel.

— *Hoe is 't Christus meugelijk*, hoe kan het bestaan. T.

— *Ge kunt hem wijsmaken da(t) Christus op 'ne(n) pèrenboom zat*, men kan hem de grootste ongerijmdheden wijsmaken.

CIE, znw., v. — Verkorting van Lucie.

CIJNS, znw., m. — Erfpacht, Fr. *emphytéose*. J. Dat huis staat op cijns. Wij hebben cijns veur 99 jaar.

CIJNSGELD, znw., o. — Geld dat men jaarlijks betalen moet om iets in erfpacht te hebben. J.

CIJNSGROND, znw., m. — Grond door erfpacht bekomen. J. Dat huis staat op cijnsgrond.

CIJNSPACHTER, znw., m. — Erfpachter.

CIJNZEN, w., b. — Bij erfpacht bekomen. J. Wij hebben dieë' grond gecijnsd.

CILIA, znw., v. — Cecilia. J.

CILLE, znw., v. — Verkorting van Cecilia.

CINTERBOOG, CENTERBOOG, znw., m. — Bij metsers. Cirkelvormig gewelf, Fr. *voûte en plein cintre.* J.

CISCA, znw., v. — Z. SISKA. (Idiot.)

CITROENBOL, znw., m. — Suikeren bol, babbelaar, die eenen citroensmaak heeft.

CIVIEL, bvw. — *Civiele prijs*, redelijke, gematigde prijs. J.

CLAUS, znw., m. — Groote Mechelsche catechismus met uitleg. (K.) Ik heb den heele' claus van buiten gekunnen.

CLEM, znw., v., vrklw. *Clemmeken.* — Verkorting van Clementina.

CLOS, znw., v. — Kapmantel. Z. 'KLOS.

COCO, znw., m. — Z. Idiot.

— Naam dien men geeft aan papegaaien, als men ze aanspreekt.

COLERIEK, bvw. — Opvliegend, lichtgeraakt. R. Sedert z'n leste ziekte is hij geweldig coleriek.

COLISTAFEL, znw., v. — Bij meubelmakers. Schuiftafel, Fr. *table à coulisses.* J.

COLLEGE, znw., o. — School, vooral van humaniora. J. Naar 't college gaan. Professor in 't college. Het klein seminarie van Hoogstraten heet ook college.

— Spr. *Te hoog in 't college loopen*, te veel kosten. (**A.**)

COLLETTIENEN, znw., v., mrv. — Zekere kloosternonnen, die ook *Arme Klêren* genoemd worden.

COMMANDANT, znw., m. — Z. Wrdb.

— Iemand die geerne gebiedt. J. Ik kan die Trees nie' verdragen, omdat 't zoo 'ne commandant is.

COMMANDÉEREN, w., b. — Z. Wrdb.

— Bestellen. Hij kwam in de herberg en commandeerde e glas bier.

— Spr. *Commandeert uwen hond en bast zelf*, zegt men tot iemand wiens bevel men niet wil uitvoeren. Bij M. *komdijr dien hond en blaf zulf.*

COMMIES, znw., m. — Tolbeambte, Fr. *douanier*.
— Accijnsbediende.

COMMIEZE(N)GOED, znw., o. — Waren of goedere slechte hoedanigheid. (**A.**) Zijn schoenen zijn al versleten, maar ' nie' anders, want 't is commieze(n)goed.
— Waren of goederen die onder de weerde te koop geboden wo en dus verondersteld worden gesmokkeld te zijn.

COMPLET, COMPLEET (zachte *e*), znw., o. — Verbaste van 't Fr. *couplet*, bij J. *compleet*.

CONDITIE, znw., v. — Z. Idiot.
— *In Engels(ch)e conditie werken*, groote balen graan (van 200-3 kilo) worden uit de boot met de kraan opgetrokken en neergelaten de weegschaal. Nadat zij afgewogen zijn, worden zij omgekanteld, 't graan loopt uit den zak in eene schuif, die in een luik van de bo uitgeeft. (**A.**) 't Is ook in *overslag werken*.
— Schertsend voor Achterste. Hij viel op z'n conditie.

CONGÉ, znw., m., niet o. — Z. Wrdb. J.

CONGO-BOOT, znw., m. — Stoomboot die een regelmatigen dienst naar Congo verricht.

CONSCIENTIE, znw., v. — Z. Idiot.
— Verg. *'En conscientie gelijk 'en spons*, een slecht, een rekbaar geweten.

CONTENT, bvw. — Het Fr. *content*.
— Blijde, gelukkig. J. Ge meugt content zijn, da' ge oe' geld teruggevonnen hèt.

CONTER, znw., m. — Wanneer in een spel, 't zij met de kaarten, op het biljart, enz., twee deelnemers verloren hebben, dan spelen zij soms nog eens tegen elkander, om te weten wie het al zal betalen. Dat noemt men *de(n) conter spelen*.

CONTERBAAS, znw., m. — Z. BAZEKNECHT.

CONTEREN, w., o. — Den conter spelen. Wij zullen conteren om te zien wiedat alles moet betalen.

CONTERFOOR (scherpe *o*), znw., m. — Bij schoenmakers. Hielbelegstuk, Fr. *contrefort*. J.

CONTERIJZER, znw., o. — Z. KONTERIJZER. (Idiot.)

CONTERVENTIE, CONTRAVENTIE, znw., v. — Overtreding, Fr. *contravention*.
— *Iemand in contraventie* (*conterventie*) *slagen*, hem wegens overtreding voor den rechter dagen. J.

CONVENT, COVENT, znw., o. — Ieder groot huis in een begijnhof, waar veel begijnen in wonen en waar de nieuwaangekomen hunnen proeftijd doen. Het samenwonen der begijnen bedraagt werken en bidden; iedere begijn heeft overigens haar eigen kamertje, eet alleen en naar beliefte. De nieuwaangekomen doen allen hunnen proeftijd in de conventen; na een bepaald aantal jaren mogen zij, als zij bestaansmiddelen hebben, alleen of met tweeën een huis van het hof bewonen. Aan het hoofd van ieder convent staat eene juffer, elk convent heeft eene novitiemeesteres. De conventen tellen geregeld 25 tot 30 begijnen; sommige zelfs gaan tot bij de 40. J.

CONVOOI, znw., o. en m. — Spoortrein, Fr. *convoi*. J. Met 't convooi vertrekken.

COPIJ, znw., o. — Z. KOPIJ. (Idiot.)

CORDEEL, znw., o. — Z. KORDEEL. (Idiot.)

CORPORAAL, znw., m., niet o. — Z. Wrdb. J.

COUPON, znw., m., niet v. — Z. Wrdb. J.

COVENT, znw., o. — Z. CONVENT.

CRAWAT, znw., m., niet v. — Z. KRAWAT. J.

CREDENTIETAFEL, znw., v. — Kleine tafel, staande in de sacristij of op het koor, waar men de ampullen, enz. op zet, die onder de mis gebruikt worden.

CREDO, znw., m., niet o. — Z. Wrdb. J.

CRIËUS, bvw. — Nieuwsgierig, Fr. *curieux*. J.

CRIËUSNEUS, znw., m. — Iemand die zeer nieuwsgierig is.

CRIËUZETÉKAS, znw., v. — Kijkkas, rarekiekkas.

D.

D, znw., v. — Vierde letter van het AB.

— *'En D* of *'en D-ken*, een brood van tarwebloem en roggemeel gebakken, zoo geheeten, omdat er eene D op geprent staat.

— Kwelspreuk met D: *Den dikken Dirk deed den dunnen duvel dansen; door dik, door dun, door distels, door dorens, deed den dikken Dirk den dunnen duvel dansen.*

DAAR, bw. — Z. Idiot.

— *Daar just*, daar even.

— Is dikwijls aanwijzend gelijk het Fr. *là*. J. Geeft mij dieën boëk daar.

— *Da' 's tot daar toe*, dat kan er nogal door, dat is nog te vergeven. Da' 'ne mensch 's Zondags e pintje drinkt en plezier maakt, da' 's tot daar toe, maar da' ge zoo den heelen nacht vaart wallebakken en 's morgens thuis komt, da' 's schand.

In N.-Holl. zegt men *het is daar aan toe* en in Gron. *da 's daorantou*. Zie B. en M.

— *Daar bovenover*, daarenboven. Hij is 'ne zatlap en 'ne vechter daar bovenover.

DAAR, znw., m. — Verkorting van Medard.

DAARMEE, bw. — Nu, om te sluiten. J. Ge krijgt niks, en daarmee is dat uit. Ik heb nog 'ne' frang, en daarmee is alles op.

— Daarom. J. Ik was ziek, en daarmee ben ik nie' gekomen.

DAARHENNEN, bw. — Daarheen.

DAAROM, bw. — Z. DAARVEUR.

DAARTEN (uitspr. *doatən*), bw. — Daar, Fr. *là-bas*. Enkel gebruikt achter een voorzetsel. (**Z.** der **K.**) D. B. Van hierten tot daarten.

DAARVEUR, bw. — Daarom. Z. Idiot.

— Als men de onbescheiden vraag stelt *waarveur?* antwoordt men wrevelig: *daarveur!* en dat beteekent zooveel als: dat gaat u niet aan.

— Zoo antwoordt men insgelijks *daarom* of *al daarom* op de vraag *waarom?*

DABBEGAT, znw., o. — Hel, onderwereld, in de uitdrukking: *het dabbegat in zijn*, dood zijn, en in de verwensching: *ik wenschte dat hij in 't dabbegat stak.*

Kil. Dabbe-gat, *Charonea scrobs, spiraculum Ditis, Orci culus, ima sedes Erebi, barathrum, antrum Plutonium.*

DAG, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Den ou(d)en dag*, de ouderdom met zijne kwalen en ellenden. Is vader ziek? Och neen, 't is den ouwen dag. Ik ben nogal gezond, maar den ouwen dag komt er aan.

— *Den ou(d)en dag komt nie(t) alleen*, brengt ziekten en zwakheden mede. J.

— *Da(t) schilt gelijk dag en nacht*, hemelsbreed. J.

— *Weggaan zonder goeien dag of goeien avend te zeggen*, zonder groet. J.

— *Veur dag en dauw*, zeer vroeg in den morgen. J.

— *Dag en nacht*, zeer veel. J. Hij studeert dag en nacht.

— *Ou(d)en dag*, scheldwoord. Dieë leelijken ouwen dag wilt nog gaan vrijen.

— *'t Zal wel eens dag wör(d)en*, die onzekerheid zal wel eens opklaren. T., J.

— *Van als den dag in den locht komt*, bij het eerste licht. J.

— *Den dag van heden, den dag van vandaag*, tegenwoordig, in onzen tijd, op den huidigen dag.

— *'t Zijn kwa(d)e dagen, zee 't begijntje, en 't at nog e nievejaars wafeltje.*

— *Daar hangen nog dagen in de locht, daar de muizen of ratten nie(t) aan geëten hebben*, het is nog tijd genoeg om te doen wat uit het verband blijkt.

DAGHUUR, znw., v. — Z. Idiot.

— *Op zijn daghuren gaan*, in daggeld werken.

DAGHUURWERKMAN, znw., m. — Daglooner, bij J. *daghuurman*. As er te veul werk is, dan neem ik 'nen daghuurwerkman bij.

DAGHUURWERKVROUW, znw., v. — Vrouw die in daghuur werkt, bij J. *daghuurvrouw*.

DAGHUURWERKWIJF, znw., o. — Z. DAGHUURWERKVROUW.

DAGMAAL, znw., o. — Landmaat van 100 roeden of ruim 33 aren. (Heist-op-den-Berg en omstreken.)
Kil. Dagh-mael, dagh-want, *modius agri, quadrans jugeri.*

DAGWANT, znw., o. — Z. DAGMAAL.

DAK, znw., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Scherlings (schrijlings) over iemands dak zitten*, eene hypotheek op iemands huis hebben.

DAKGOOT, znw., v. — Houten of zinken goot, die het water van 't dak opvangt en in de afleidbuis laat vloeien. J.

DAKLEEST (scherpe *e*), znw., m. — Z. DAKLIJST. (Idiot.) J.

DAKPLAAI, znw., v. — Plank die een leemen muur langs boven sluit en waar het onderste deel van 't dak op rust. (Z. der K.) T.

DAKRAAM, znw., v. — Dakvenster. J.

DAKSCHIJTER, znw., m. — Duif, verachtender wijze. (Wordt gezeid omdat de duiven meest op de daken zitten en men d te allen kante duivenmest vindt.

DAKSGEWIJS, bvw. — Op wijs van een dak. D. B., J.

DAM, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Den dam afgaan*, ten onder gaan. Dieë koopman ga den dam af.

DAMBLOK, znw,, m. — Bij olieslagers. Ladeblok.

DAMME. — Samentrekking van *dat wij*. Z. DAT.

DAMMEKEN, znw., o. — Gekleurde ruit in sommige stoffen. J 'Nen handdoëk mee dammekens.

DAMNETEL, znw., m. — Z. DANNETEL. (Idiot.)

DAN, bw. — Z. Wrdb.
— Ook gebezigd, doch zelden, in toepassing op een bepaalden tij in 't verledene, dus in den zin van *toen*. (Z. *Wrdb. der Nederl. Taal* II, 268.) As ge over eenigte jaren in nood waart en geen geld hadt heb ik u dan nie' geholpen zooveul as ik kost?

DANG, znw., v. — Angel eener bie, wesp, enz. Z. ANG. (Idiot.)

DANGEREUS (Fransche *g*), bvw. – Gevaarlijk. J. 'Nen dangereuze kèrel. Zoo e werk is dangereus.

DANK, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *De wèreld staat tegen zijnen dank*, van iemand die er zeer misnoegd of verdrietig uitziet. J.

DANS, znw., m. — Z. Idiot.
— *Den dans ontspringen*, aan een gevaar ontsnappen. J. Hij zal den dans nie' ontspringen (hij zal sterven).

DANSEN, w., o. — Z. Idiot.
— Men zegt *dat een vloer goed* of *slecht danst*, wanneer men er gemakkelijk of slecht op dansen kan.

DANSHERBERG, znw., v. — Herberg waar men met de kermis dansfeest houdt. De pastoor preëkten op de dansherbergen.

DANSKOT, znw., o. — Dansherberg, verachtender wijze. Hij loopt al de danskoten af.

DANSMEESTER, znw., m. — Iemand die geerne en goed danst.

DARVEN, w., b. — Z. DERVEN. (Idiot.) (A.)

DAS, znw., m. — Z. Wrdb. en Idiot.
— Spr. *Zoo vet als 'nen das*.
— *Van zijn eigen vet lèven gelijk den das*, z. VET.

DASBÖ(R)STEL, znw., m. — Bij schilders. Borstel van dassenhaar.

DASSEN, w., b. — Bij schilders. Met den dasborstel schilderen.

DAT, vgw. — Z. Idiot.

— Over het eigenaardig gebruik van *dat* in uitroepende zinnen, z. Idiot., blz. 89, nr 32.

DAUW, znw., m. — Z. Wrdb.

— Spr. *Van den hemels(ch)en dauw lèven*, van niets. Ge kunt van den hemels(ch)en dauw nie' lèven.

DAVERHERTEKENS, znw., o., mrv. — Trilgras, *Brisa media* en *Brisa maxima*.

Ook *beverkens* en *platluizen*.

DE, lidw. — Z. Idiot.

— In eenige tijdsbepalingen heeft *de* de weerde van het aanwijzend *deze*. J. Van de week, van 't jaar, van de maand, van den avend, enz. Ik kan van de week nie' komen.

— Heeft de weerde van het aanwijzend voornaamwoord in deze en dergelijke uitdrukkingen: Wienes hoed is dat? *De* Jannes (die van Jan). Gustes konijn is dood, *het* onze Rikkes leeft nog (dat van onzen Rik). Z. IDIOT. bl. 66.

DEBBER (uitspr. *däbbər*), znw., m. — Nattige, slijkerige grond, slijk, bij J. en R. *dabber*. (Z. der K.) Langst de dreef kunnen we nie' gaan, want 't is er ééuen debber.

DEBBERACHTIG (uitspr. *däbbərachtsch*), bvw. — Modderig, slijkerig, bij J. *dabberachtig*. (Z. der K.) Wat is de grond hier toch debberachtig!

DEBBEREN (uitspr. *däbbərən*), w., o. — In slijk en modder trappelen. (Z. der K.) T., bij J. *dabberen*. De kinderen staan daar in 't slijk te debberen.

— Afl. *Debberèèr*, *gedebber*, *debberachtig*.

DEDDER, znw., m. — Z. Idiot.

— Dun slijk, modder. J. Trapt in dieën dedder nie'. Vrglk. PLADEDDER.

DEEGSCHUP, znw., v. — Bij bakkers. IJzeren schopken, waar men het deeg van de mult mede afsteekt. J.

DEEGTEENEN, znw., m., mrv. — Spr. *Iemand om deegteenen sturen*, om iets dat niet bestaat (op den 1n April).

DEELGAFFEL, DEILGAFFEL (uitspr. *delgaffəl*), znw., v. — Bij landb. Houten drietand, dienende om het voeder uit den koeketel te heffen. (Z. der K.) Vrglk. DEELRIEK.

Ook *drenkgaffel*.

DEELKUIP, DEILKUIP (uitspr. *delkuip*), znw., v. — Bij landb. Groote kuip waar de koezop uit den koekelel wordt ingegoten om ze daarna te verdeelen in de koekuipen. (Z. der K.)

Ook *drenkkuip*.

DÈÈR, znw., m. — Deernis, droefheid. Z. Idiot.

— Spr. ***Ge kunt den dèèr uit zijn oogen snij(d)en,*** de dr
staat op zijn aangezicht geprent.

DEEL, znw., m. — Het deelen, het erven. D. B., J. As Ja
dood is, dan zijmme aan den deel.

DEELEN, DEILEN, w., b. en o. — Z. Wrdb.

— Erven. D. B., J. Körts nadatum moeten wij gaan deelen. Ho
hedde daar gedeild?

DEENAPPEL (zachte *e*), znw., m. — Pijnappel, dena
(Z. der K.)

DEEZEKEN, znw., o. — Z. Idiot.

— Spr. ***Deezeken zal kijven,*** zegt men tot de kinderen om he
doen braaf zijn.

— ***Zoo lomp als Deezekens peerd,*** zoo dom als een ezel.

— ***Deezekens bloed.*** Als een kind zijne oogschelen op- of oml
trekt, schijnt de oogappel omringd te zijn met bloed, en dan zegt m
dat het ***Deezekens bloed*** laat zien. (A.)

— ***De jaren van Deezeken,*** drie en dertig jaar; benaming v
't getal 33 in 't kienspel.

DEEZEKENSBEESTJE, znw., o. — Lieve-Vrouwebeest
zonnekever.

DEEZEKENSDAG, znw., m. — Kerstmis (in de kindertaa

DEEZEKENSKNIP, znw., m. — Neep, slag of stomp die he
zeer doet. (A.)

DEEZEKENSKOREN, znw., o. — Moederkoorn, brandkoren
Fr. *ergot du seigle.*

DEEZEKENSZALF, znw., v. — Speeksel in de kindertaal.
Hedde deur oe' vingerken gestooten? Ik zalder wat deezekenszalf aa
doen en dan zal 't gauw genezen zijn.

DEEZESGENAAI, tw. — Vloekachtige uitdrukking.

DEFTIG, bvw. en bw. — Z. Wrdb.

— Fel, geweldig, ferm, groot. R. Iemand 'en deftige rammeling
geven. Hij wilde mij meenemen naar z'n huis, maar 'k heb 'em deftig
bedankt. Hij was deftig zat. Dat is deftig gelogen.

DEG, znw., m. — Z. DAAI. (Idiot.) (Z. der K.) Den deg bovenhalen.

DEGACHTIG, bvw. — Z. DAAIACHTIG. (Idiot.)

DÈGENSTEEK, znw., m. — Steek met eenen degen.

— Spr. ***'t Is 'nen dègensteek in 't water,*** een nutteloos werk.

DEGGER, znw., m. — Z. Idiot.

— Dat w. wordt in 't Z. der Kemp. gebezigd, doch schertsend,
als men spreekt van een bot mes, en dan nog meest in de samenstelling
pietendegger. Z. dat w.

DEILEN, w., b. en o. — Z. DEELEN.

DEILGAFFEL, znw., v. — Z. DEELGAFFEL.

DEILKUIP, znw., v. — Z. DEELKUIP.

DEILRIEK, znw., m. — Z. DEELRIEK. (Idiot.)

DEILSCHOTEL, znw., v. — Z. DEELSCHOTEL. (Idiot.)

DEK, bw. — Dikwijls. (Z.-O. der K.) Z. DIK. (Idiot.)

DEKEN, znw., o., niet v. — Deksel. J. Z. Wrdb.

DEKENIJ, znw., v. — Gebied van den deken. J. Sint-Antonius is onder de dekenij van Zandhoven, en Brecht onder de dekenij van Hoogstraten.

— Woning van den deken. J. Dat huis hier is de dekenij.

DEKHAAK, znw., m. — Bij stroodekkers. Z. DEKIJZER. (Idiot.

DEKPLANK, znw., v. — Scheepsterm. Plank van het dek. J.

DEL, znw., v. — Laagte, diepte in een karrespoor, in de baan, in 't land.

DEL, znw., v. — Verkorting van Adela.

DELF, DELFT, znw., v. — Sloot, gracht tusschen de akkers of langs de straten. D. B. (Hoboken, Hemiksem, enz.) 'En diepe delf. 'En delft graven.

Kil. Delve, dilve, *fovea.*

DELHOOFD, znw., o. — Z. DENNEWEEGT. (Idiot.)

DEMIT, znw., m., niet o. — Diemit. D. B., J., T., R.

DEMMELEN, w., o. — Op iets kruipen of wentelen, zoodat het ondereengeraakt of ontschikt wordt. (Z. der K.) Meest gebezigd in de sam. *deureendemmelen, ondereendemmelen* en *overdemmelen.* In 't bed demmelen. De kinderen waren op 'nen hoop patatten aan 't demmelen.

DEN, znw., m. — Scheepsterm. Lange plank van 't schip, die op haren kant staat en waar de luiken op liggen, bij J. v.

Verouderd, zegt V. D.

Kil. Dennen van tschip, *tabulala navium.*

DEN, lidw. — Komt vóór de uren. J. Veur den éénen. Rond den tienen.

DENDEUR, znw., v. — Scheepsterm. Deur waardoor men van het ruim in het vooronder kan gaan. J.

DENEBOL, znw., m. — Denappel, Fr. *pomme de sapin.* (Z. der K.)

DENESTAAL, znw., m. — Wortelblok van eenen afgezaagden denneboom. (Z. der K.)

Elders *mastestaal.*

DENJAG, DENJEG, znw., m. — Bij landb. Z. DENNEWE EGT. (Herenthout en omstr.)

DENNEN, w., b. — Scheepsterm. In het ruim opsluiten of ber gen. Een lading dennen is eene lading in het schip nemen, zoo noch tans dat het ruim, waar de lading in opgestapeld is, door de luiken kan gesloten worden. J.

DENNENBOOM, znw., m. — Scheepsterm. Houten balk die van het eene schild naar het andere gelegd wordt en tot steun d ient van halve luiken, bij J. *denboom.*

DENPLANK, znw., v. — Scheepsterm. Rechtstaande plank, die een deel van den den uitmaakt, waar de luiken op rusten. J.

DERDE, bvw. — Z. Wrdb.

— Spr. *Iemand tot in den derden hemel verheffen*, uitbun dig loven. J.

— *In den derden hemel zijn*, zeer verheugd, opgetogen zijn. J.

— Znw., o. Derde verdieping van een huis. Hij woont in de Kammenstraat, no 6, op 't derde.

DERDEKENS, bw. — De derde in rang (door kinderen in hun ne spelen gebruikt). Ik ben derdekens.

DERDELING, znw., m. — Z. Idiot.

— Bij olieslagers. Wig die deel uitmaakt van het ladewerk.

DERDENS, bw. — Z. DERDS. (Idiot.)

DÈREN, w., o. — Z. Wrdb.

— Spr. *Nie(t) en weet, nie(t) en dèèrt* (of *let*), Lat. *ignoti nulla cupido.* J.

— Leed, verdriet doen, medelijden verwekken, Kil. *misereri.* J. Het dèèrde mij dat de sukkelèèr zoo slecht gekleed was.

DERF, bvw. — Z. Idiot.

— Wordt niet enkel gezeid van brood, maar ook van grond en van gekookte aardappelen, die vast en taai zijn. (Z. der K.) Derve patatten. Dieë grond is derf.

— Ook van een hard bed. Op zoo'n derf bed kan ik nie' slapen. Z. VERD. II, 130.

DÈRING, DERRING, DÈRINK, DERRINK, znw., m. — Naam dien men geeft aan verschillende planten, die als onkruid op den akker groeien : 1° aan den Hederik, Lat. *Sinapis arvensis ;* 2° aan de Jodenkers, Lat. *Barbarea vulgaris ;* 3° aan den *Raphanus Raphanistrum.*

Ook *hirk, hirrik.*

DERTIEN, telw. — Z. Wrdb.

— Spr. *Zoo zijn er dertien in 'en dozijn*, spottend toegepast op onbeduidende personen of zaken.

— *Twaalf stielen, dertien ongelukken*, op iemand wien alles tegenslaat.

DERTIENSTE, bvw. — Dertiende.

DEUGENIETENTROEP, znw., m. — Verzameling van deugnieten, schelmen. Heel z'n familie is 'nen deugenietentroep.

DEUGENIETE(N)WINKEL, znw., m. — Z. DEUGENIETENTROEP.

DEUMELEN, w., o. — Z. DREUMELEN. (Idiot.)

DEUNEN, w., b. — Eenen kant, eene heg schaarhout uitrooien en weer beplanten. (**Z.** der **K.**)

DEUNTJE, znw., o. — Gezegde, gevraagde. J. 't Is altoos 'tzelfde deuntje mee u. Dat deuntje ken ek al lank.

DEUR, vz. en bw. — Z. Idiot.

— *Er deur zijn*, alles verloren hebben, ten onderen zijn. 'k Had vijf frang om te spelen, en nu zijn ik er heeleganseh deur. Hij koopt maar en hij verkwist maar, hij zal der gauw deur zijn.

— *Deur* in samengest. werkw., met den klemt. op *deur* en scheidbaar, beteekent ook 5° Met snelle beweging; 6° Heen, weg, voort, en is dan gewoonlijk in 't 5° geval door *er* en in 't 6°, door *er van* voor afgegaan. Z. verder de samenstellingen.

DEUR, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *Dicht bij de deur zijn, bij de deur liggen*, op weinig afstand zijn, niet verre zijn. J. Ik gaan nie' dikkes naar mijn Vlaanders(ch)e familie: Ronse lee' bij de deur nie'.

— *Zet de deur open*, roept men als iemand groote leugens vertelt. J.

— *Veur de deur staan*, weldra aankomen. J. De winter sta' weeral veur de deur.

— *Ieder maak(t) het schoon veur zijn deur*, ieder tracht zich te verontschuldigen. J.

— *Dat doet de deur toe*, is de moeite weerd. J. Zoo'n erfenis doet de deur toe.

— *Langs de deur* (of *de deuren*) *gaan*, gaan bedelen.

DEURBEENEN, w., o., schb., met *zijn* en *hebben*. — Voorbijsnellen. T. Hedde dieën dief hier nie' zien deurbeenen?

— Krachtig en spoedig gaan. T. Ik riep dat em moest blijven staan, maar hij, hij beende maar deur.

— *Er van deurbeenen*, rap heenloopen.

DEURBETEREN, w., o., schb. — Voortgaan met beteren. T. As de zieke zoo blijft deurbeteren, dan is em genezen eerdat 't veertien dagen voort is.

DEURBIJTEN, w., o., schb. — Hard bijten, gevoelig bijten. Den hond beet in m'n been, en ge meugt gelooven dat em deurbeet.

DEURBOEREN, w., o., schb., met *zijn*. — *Er deurboeren*, z. onder BOEREN. (Idiot.)

DEURBÖRS, znw., m. — Tweede koffieaftreksel, water da door de koffiebeuis gegoten wordt, als de koffie afgedronken is. (Z. de K.) Ook *deurgeut*, *deurgietsel*, *deurspuulsel* en *deurlek*.

DEURBÖRZEN, w., b., schb. — Doorgieten, sprek. van offie die reeds opgeschonken is. As er geene koffie genoeg en is, börs dan nog maar wat deur.

DEURBRAAF, bvw. — Zeer braaf. Z. BRAAF. Ik aanzien Rik veur 'nen deurbrave jongen.

DEURBRAKEN, w., o., schb., met *zijn* en *hebben*. — Er gens doorbreken. Dieë jongen braakt overal deur, deur hagen en kar ten.

DEURBRAKKEN, w., o., schb., met *zijn* en *hebben*. — Door dik en dun loopen. J. Uw broek is van onder vol slijk en uw m uw is gescheurd, waar hedde nu weer deurgebrakt?

DEURCHRISTELIJK, bvw. — Zeer godsdienstig. J. Da' zijn deurchristelijke menschen.

DEURDOOIEN, w., o., schb. — Hevig dooien. As 't maar wa' meer deurdooide, dan zou de vörst gauw uit de' grond zijn.

— O., onschb., met *zijn*. Geheel opendooien, wegdooien. 't Ijs is te dik, 't zal nog zoo gauw nie' deurdooid zijn.

DEURDÖRS(CH)EN, w., o., en b., schb. — Voortgaan met dorschen, voortdurend dorschen. T. Hij dörs(ch)te maar deur.

— In stukken dorschen. T. 'Ne' vlegel deurdörs(ch)en. jlt

— Met kracht en spoed dorschen. T. As ge veur den avond gedaan hebben, dan zulde meugen deurdörs(ch)en, vrindje!

— Door dorschen in nadeeligen toestand brengen. T. Zijn hand n deurdörs(ch)en.

DEURDRAAIEN, w., b., schb. — Bij landb. Door den wa molen of winder draaien. Wij moeten die terf nog deurdraaien.

DEURDRÈNEN, DEURDREINEN, DEURDRIJNEN, w., b. en o. — Z. DEURTRÈNEN.

DEURDRINKEN, w., b., schb. — Door drinken de kwade gevolgen van iets wegnemen. J. As ik 'en valling heb, dan drink ik ze deur.

DEUREENDABBEN, w., b. — Al dabbende vernielen. (K.) Houdt de kiekens vast, want ze zijn in staat van alles in den hof deureen te dabben.

DEUREENDEBBEREN (uitspr. *döriëëndäbbərən*), w., b. — Vertrappelen, plattrappen. (Z. der K.) De kiekens hebben in den hof alles deureengedebberd.

DEUREENDEMMELEN, w., b. — Ontschikken, overhoop gooien met er op te gaan liggen en wentelen. (Z. der K.) Hij heget (heeft het) bed heelemaal deureengedemmeld, ik zal 't et vanher moeten opdekken. Jaagt de kinderen van 't hooi, want ze demmelen het gan(ch) deureen.

DEUREENDRINKEN, w., b. — 't Een door 't ander drinken. J., T., R.

DEUREENSCHUDDEN, w., b. — Door elkander schudden. — In 't kaartspel. Mengen. J., T. Schudt de kaarten goed deureen.

DEUREENSTEKEN, w., b. — In 't kaartspel. Z. DEUREENSCHUDDEN.

DEURENTEUR, bw. — Z. onder DEUR. (I liot.) Hij is deurenteur bedorven.

— *Deurenteur steken, deur end deur steken.* Bij kleermakers. Eenen stiksteek maken en de naald langs onder en langs boven doorsteken, bij J. *deur en weer steken.*

DEURGAAN, w., o., schb., met *zijn.* — Z. Idiot.

— Vooruitgaan, vet worden. J. Da' verken ga' goed deur.

— In 't kaartspel. Vallen. J. Waarom liette (liet ge) troevenboer nie' deurgaan ?

— *Er deurgaan*, snel vorderen. J. Graan dörs(ch)en mee e machien, ge meugt gelooven dat dat er nogal deurgaat.

— Snel rijden. Zoo 'nen electrieken trein gaat er nogal deur.

— Z. Wrdb. Spr. *Er deurgaan gelijk het mes deur de boter.*

— *Er van deurgaan*, heengaan. Hij is er stillekens van deurgegaan.

— *'En koei laten deurgaan.* Bij landb. Ze muntig houden, niet naar den stier leiden.

DEURGAANS, bw. — Doorgaans, gewoonlijk, Kil. *continenter.* J. Kram. heeft *doorgaans*, met den klemt. op *door;* hier ligt de klemt. op *gaans.*

DEURGAT, znw., o. — Deuropening, opening in den muur, die door de deur gesloten wordt. J.

DEURGEBRILD, bvw. — *Deurgebrild zijn*, op zeker tijdstip van het leven, na lang bijziende geweest te zijn, op gewonen afstand zien. J.

DEURGEGREZEN, verl. dlw. — Uitgeput van grijzen, van weenen. T. Ge kunt toch nie' blijven grijzen, ge geraakt toch eens deurgegrezen.

DEURGERAKEN, w., o., schb., met *zijn.* — Ergens doorheen komen. Ik kan deur me' werk nie' deurgeraken.

— *Er deurgeraken*, zijn fortuin verliezen. J. As em de brei zoo breed blijft aanleggen, dan zal em er gemakkelijk deurgeraken.

DEURGEUT, znw., m. — Z. DEURGIETSEL.

DEURGEVEN, w., o., schb. — Z. Idiot.

— Wijken, begeven, inzakken. J. Die plank geeft deur, as ge er overgaat.

DEURGIETEN, w., b., schb. — Z. DEURBÖRZEN.

DEURGIETSEL (uitspr. *deurgiëtsəl*), znw., o. — Tweede trek van koffie. Zoo'n deurgiëtsel drink ek nie', 't is schuddekul.

DEURGRINSEN, w., o., schb. — Voortgaan met weenen, sprek. van kinderen. (**Z.** der **K.**) T. Daar was geen doen aan da' grinsbakkes, wat ik 'em ook beloofde, hij grinsde maar deur.

DEURGRITSELEN, w., o., schb. — Doorheen gritselen, rijven. (**Z.** der **K.**) T. Gritselt zoo nie' boven op, gritselt te goei deur!

— Voortgaan met gritselen. T. Ik zee 'em dat em er moest uitschee(d)en, maar hij gritselde maar deur.

— Met kracht en spoed gritselen. T. As ge die plek wilt afhemmen binnen 'en uur, dan zulde helaan moeten deurgritselen.

DEURHALEN, w., b., schb. — Bij wevers. De draden van de ketting of van den drom door het riet en de hevels van den kam halen, Fr. *remettre*. D. B., J.

DEURHELPEN, in 't Z. **DEURHÖLPEN**, w., b., schb. — *Er deurhelpen*, verkwisten. T. Hij zal ze fortuuntjen er gauw deurgeholpen hebben.

DEURJAGER, znw., m. — Z. DEURJÈGER. (Idiot.), Kil. *homo edax, nihilo tamen habitior.*

DEURKERMISSEN, w., o., schb. — Aanhouden met kermis te vieren. T. Hij hèet tot Donderdags deurgekermist.

— *Deurgekermist zijn*, afgemat zijn van kermis te vieren. T.

DEURKLAPPEN, w., o. en b., schb. — Z. Idiot.

— *Iet er deurklappen*, iets door klappen winnen. T. In den ee(r)ste wilde der niemand nie' van weten, maar op den duur kreeg em 'et er toch deurgeklapt.

DEURKOMEN, w., o., onschb., met *zijn*. — Doorworstelen. Dieë schelm is alles deurkomen. Ik ben al veul ongelukken deurkomen.

— Schb. *Er deurkomen*, door eene moeilijkheid, eene ziekte enz. geraken. 't Exaam is moeilijk, maar 'k zal der wel deurkomen.

— *Er van deurkomen*, van eene gevaarlijke ziekte genezen. Hij hèet den typhus en 't is te vreezen, dat em er nie' meer zal van deurkomen.

DEURKRUIPEN, w., o., schb., met *zijn*. — Z. DEURSPARTELEN. J., D. B.

DEURLEK, znw., m. — Z. DEURGIETSEL.

DEURLICHTEN, w., b., schb. — Ergens doorheen lichten.

— Spr. *Ge kunt hem deurlichten (me(t) e ke(er)sken)*, hij is zeer mager.

DEURLIEGEN, w., o., schb. — Geweldig liegen. J. Nuda' ge toch aan 't liegen zijt, hedde gelijk da' ge deurliegt.
Bij V. D. = aanhoudend liegen.

DEURLOOPEN, w., o., schb., met *zijn*. — Z. Idiot.
— *Er van deurloopen*, heenloopen. De schelm liep er van deur.

DEURMEMELD (klemt. op *me*), bvw. — Vermolmd. Deurmemeld hout. Die plank kan nie' dienen: ze is heelemaal deurmemeld.

DEURMUIZEN, w., o., schb., met *zijn*. — *Er van deurmuizen*, heensluipen, zich onbemerkt verwijderen. Ik zee tegen onze' Jef dat em moest thuis blijven, maar hij was er stillekens van deurgemuisd.

DEURNAAIËLSEN, znw., o. — Bij schoenm. Dikke, gebogen els voor grof werk, bij J. *deurnaaiëls*.

DEURNAAIEN, w., b. — Bij schoenm. Zonder rand de zool aan het overleder naaien, dwarsdoor naaien en niet schuins. J.

DEURPIJLEN, w., o., schb., met zijn. — *Er van deurpijlen*, snel wegloopen of wegrijden, bij J. *er deurpijlen*, snel bewegen. Den dief pijlde der vandeur, as em de gendarmen zag.

DEURPIKKELEN, w., o., schb., met *hebben* en *zijn*. — Aanhoudend gaan. T. Ik riep achter hem, maar hij pikkelde maar deur.
— Voorbijpikkelen. T. Hij is hier over 'en half uur deurgepikkeld.
— Met kracht en spoed gaan. T. As ge goed deurpikkelt, dan zijde veur den noen nog daar.
— *Er van deurpikkelen*, pikkelend heengaan.

DEURPIKKEN, w., o., en b., schb. — Bij landb. Voortgaan met pikken. Pikt maar deur, totda' ge nog twee gewenten afhèt.
— Aan stukken pikken. T. Hij hee' z'ne' kloon deurgepikt.
— Met kracht en spoed pikken. T. Ge zult bra moeten deurpikken om gedaan te krijgen.

DEURRIJ(D)EN, w., o., schb., met *zijn*. — Z. Idiot.
— *Er van deurrij(d)en*, 1° heenrijden. De koets ree' er van deur; 2° snel wegloopen. De strooper ree' er van deur, as em den boschwachter gezien had.

DEURRITSEN, w., o., schb., met *zijn*. — *Er van deurritsen*, zich snel uit de voeten maken. Onze Karel moest thuis blijven, maar hij is er van deurgeritst.

DEURROËFELEN, w., o., schb. — *Er deurroëfelen*, snel werken. J. 't Werk gaat te traag veuruit naar m'n goesting, me zullen er is deurroëfelen.

DEURRUIFELEN, w., b., sch. — Door ravotten, ruifelen, verslijten. Aan dieë' jongen is geen eer te halen: hij ruifelt al z'n kleeren deur.

DEURRUIS(CH)EN (*ui* kort), w., b. — Door wrijven wo
Ik heb mijnen arm deurgeruis(ch)t.

— O. Krachtig wrijven. De stoof zal wel blinken, ruis(ch)t goed deur.

DEURSCHIETEN, w., o., met *zijn*. — Z. Idiot.

— *Er van deurschieten*, zich ijlings verwijderen. Ziet den er is van deurschieten.

DEURSCHIJNEN, w., o., schb. — Met kracht schijnen. J.
lank as de zon nie' deurschijnt, zal de grond nat blijven.

DEURSCHOBBEN, w., o., schb. — Voortgaan met schob met op een drafje te loopen. Ik riep achter u da' ge moest wac maar ge hoorde nie' en ge schobde maar deur.

DEURSCHÖRZEN, w., o., schb. — Z. DEURSPÖRZEN.

DEURSCHRIJVEN, w., o., schb. — Met kracht en sp schrijven. J., T.

DEURSCHROEVEN, w., b., schb. — Door schroeven, schu wrijven, wonden. (Z. der K.) Het verken hee' z'n huid deurgeschro

DEURSCHUIVEN, w., o., schb., met *hebben* en *zijn*. — *deurschuiven*, haastig vorderen of bewegen. J. Ziet is hoedat da' schi er deurschuift.

DEURSLAG, znw., m. — Doorslag. Z. Wrdb.

— Spr. *Den deurslag geven*, een doorslaand antwoord geven. J. Uw antwoord gaf den deurslag, daar kost niemand niks ne meer op zeggen.

— Bij kleermakers. Beitel om de knopsgaten te slaan. J.

DEURSLAGEN, w., b. — Doorslaan. Z. Idiot.

— *Er 'ne(n) slag deurslagen*, z. SLAG.

— O. Met kracht slaan. J. As em slaagt, dan slaagt em deur.

DEURSLIBBEREN, w., o. en b., schb. met *hebben* en *zijn*. — Voortgaan met slibberen, in den zin van op het ijs glijden. Ik riep dat em naar huis moest komen, maar hij slibberde maar deur.

— Door 't glijden op het ijs verslijten. Allebei zijn klonen waren deurgeslibberd.

— Voorbijsluipen. T. Hij meinde hier stillekens deur te slibberen, maar 'k had 'em vast.

— Ongemerkt doorsluipen. T. Ze meinde deur te slibberen zonder kaart, maar ze hadden 'et gezien.

— *Er van deurslibberen*, heimelijk heensluipen. Hij is er stillekens van deurgeslibberd.

DEURSLIM, DEURSLUM, bvw. — Zeer slim. J.

DEURSNIJ(D)EN, w., o., schb., met *zijn*. — *Er deursnij(d)en*, snel vorderen. J. Den trein snee er nogal deur.

— *Er van deursnij(d)en*, in allerijl heenloopen. Den dief snee er van deur.

DEURSPACHELEN, DEURSPAGGELEN, w., o., schb., met *zijn*. — Z. DEURSPARTELEN.

DEURSPARTELEN, DEURSPERTELEN, w., o., schb. met *zijn*. — Doorworstelen, met moeite te boven komen. Ik heb veul afgezien in me' lèven, maar deur hard werken en sparen ben ik er deurgesparteld.

DEURSPELEN, w., o., schb. — Z. Wrdb.

— Den ganschen nacht door met kaarten, enz. spelen. T. Die deugenieten hemmen weer deurgespeëld.

DEURSPERTELEN, w., o., schb., met *zijn*. — Z. DEURSPARTELEN.

DEURSPETEN, w., b., onschb. — Doorsteken met eene naald of speld, Kil. *transfigere veru*. J. Het papier was heelegans(ch) deurspeët.

DEURSPOLKEN, w., o., schb., met *zijn*. — Z. DEURSPOLLEN. (Idiot.)

DEURSPÖRZEN, w., o., schb., met *hebben* en *zijn*. — Aanhouden met driftig loopen (K.), bij T. *deursporren*. Ik riep dat em moest blijven staan, maar hij spörsde maar deur.

— Driftig voorbijloopen. (K.) Hij kwam achter ons huis deurgespörsd.

— *Er deurspörzen*, driftig loopen.

— *Er van deurspörzen*, driftig heenloopen.

DEURSPUULSEL (*u* kort), znw., o. — Z. DEURGEUT.

DEURSTAMPEN, w., b., schb. — In stukken stampen. J. De deugenieten hadden het hekken deurgestampt.

— O. Met kracht schoppen, gevoelig stampen. Hij stampte mij, en hij stampte deur, want 'k wör 'et nog aan m'n been gewaar.

DEURSTIJL, znw., m. — Z. Wrdb.

— Spr. *Tegen den deurstijl afdeelen*, z. AFDEELEN. (Aanh.)

DEURSTOUWEN, w., b., en o., schb., met *hebben* en *zijn*. — Voortgaan met stouwen, drijven. Ze riepen op de' schèper, maar hij hoorde nie' en hij stouwde maar deur.

— Met eene kudde of eenen stouw voorbijgaan. Hij is hier over 'en half uur mee z'n ossen deurgestouwd.

— Verder drijven. Stouwt oe' schapen nog eenige stappen deur.

— *Er van deurstouwen*, heenstouwen. De schèper is er van deurgestouwd.

DEURTOBBEN, w., b, en o., met *zyn*, ...
tobben, zich arm maken. Hij héet e groot fortuun, maar as em de
zoo breed blijft aanleggen, daar zal em er nog deurtobben. Hij
heel ze fortuun er deurgetobd. Dieë koopman is er deurgetobd.

DEURTRAPPEN, w., o., schb. — Met kracht en spoed g
J. As ge daar om één uur moet zijn, dan zulde goe' meugen de
trappen, m'ne' vrind!

DEURTREKKEN, w., b., schb. — Z. Idiot.

— *Iemand er deurtrekken*, kwaadspreken van iemand, hem v
wijtingen doen. Ze hebben Jan er gisterenavend leelijk deurgetrokk

Bij V. D. = iemand berispen.

— Door eene moeilijkheid helpen met een bijdenkbeeld van moei
J. Hadden ze'm er mee geweld nie' deurgetrokken, hij zou in z'n exa
blijven steken zijn.

— Met iemand den gek scheren. T. Ze hebben em er gistere
avend leelijk deurgetrokken.

— O., met *zijn*. Voortgaan, verder gaan. T. Trekt maar deu

— Voorbijtrekken T. De soldaten zijn hier deurgetrokken.

— *Er van deurtrekken*, heengaan. J., T. Hij is er stillekens v
deurgetrokken.

DEURTRÈNEN, w., b., onschb. — Doordringen, doorzweeten. J.
De olie deurtrèènt de kit.

— O., schb., met *zijn*. Doorzijpelen. J. De petrol trèènt deur.

• Ook *deurdrènen*, *deurdreinen*, *deurdrijnen*.

DEURTROKKEN, bvw. — Z. Idiot.

— Verg. *Deurtrokken gelijk 'nen oliepot.*

DEURVALLEN, w., o., schb., met *zijn*. — *Er deurvallen*
mislukken, falen. J. Hij hee' z'n exaam gedaan, maar hij is er deurgevallen.
Hij kan goe' zingen en toch valt em er soms nogal deur.

— *Er onder deurvallen*, iets waar men op rekende, niet bekomen,
achter 't net visschen. Hij meinde zeker de plaats van secretaris te
hebben, maar hij viel der onder deur.

DEURVET, bvw. — Zeer vet. J.

DEURVRIEZEN, w., onp., schb. — Hevig vriezen. J.

Bij V. D. « aanhoudend vriezen. »

DEURVUREN, w., b. en o., schb. — Voortdurend voeren. T.
Weer of gee(n) weer, ze vuren maar deur.

— Voorbijvoeren. T. Ze moeten die boomen langst ons schuur
deurvuren.

— Verder voeren. T. Ge meugt die kär hier nie' laten staan,
vuurt ze nog wat deur.

— Een of meer peerden vóór iemands gespan of in de plaats
daarvan zetten en zijn voertuig alzoo door eenen moeilijken weg brengen.
T. Hij zat vast in die rotte straat: ze hebben moeten veurspannen en
hem deurvuren.

DEURWINTEREN, w., b. — Z. Idiot.

— O. Bij biemans. Den winter doorleven. J. Bieën die in 'ne goeie' körf zitten, daar voedsel genoeg in is, winteren best deur.

Ook *overwinteren.*

DEURWONNEN, bw. — *Deurwonnen ziek,* door en door ziek. (Z. der K.) Ze zeeën da' Jan genezen is, maar 'k heb 'em bezocht, en hij is nog deurwonnen ziek.

DEURWREILEN, w., b. en o., schb. met *hebben* en *zijn.* — Ergens doorheen dringen. T. (Z. der K.) Hij wreilde tuss(ch)en 't volk deur.

— Door wrijven en schuren verslijten of openen. T. De koei zal zoolank wreilen, totda' ze heur huid zal deurgewreild hebben. Dieë kaëjong wreilt al z'n broëken deur.

DEURZAGEN, w., b., schb. — Z. Wrdb.

— Sterk vervelen door praten. T. Och! scheed er uit mee' oe' gezeever, ge zoudt 'ne' mens(ch) deurzagen.

DEURZIEK, bvw. — Zeer ziek, Kil. *perinfirmus.* J. De jongen is deurziek, ge moet naar den doktoor gaan.

DEURZWANZEN, w., b. — Z. DEURBÖRZEN. (Aanh.)

'**DEUVELEN,** w., b. — Z. DEUVIKEN. (Idiot.)

Sch. kent dat w. aan Antw. toe.

DEUZELACHTIG, bvw. — Hetzelfde als Deuzig. (Z. Idiot.) D. B. Ik ben zoo deuzelachtig in m'ne' kop.

DEVOTIE, znw., v. — Godvruchtigheid, vurigheid in 't gebed. Z. Idiot.

Als iemand naar de kerk gaat om te bidden, wenscht men hem *goei devotie.* J.

DIAMANTDOP, znw., m. — Z. DOP.

DIBBEN, w., o. — Z. DUBBEN. (Idiot.) (Z. der K.)

DICHTHALZEN, w., b. — Scheepsterm. Met den hals (zeiltouw) dichttrekken. J. 't Zeil dichthalzen.

DICTUS, znw., m. — Verkorting van Benedictus.

DIDDERING, znw., v. — Huivering, bibbering. Dodderingen hebben. Z. DIDDEREN. (Idiot.)

DIE, bvw. — Wordt soms gebruikt in de plaats van het lidwoord. Ik heb *dieë'* vent van Mie gezien.

— Wordt ook soms bij znw. gebruikt, die zaken aanduiden, waar men, uit eerlijke schaamte, geene verdere verklaring van geven wil. J. *Die dingen, die bullen, da(t) goed* hebben (de maandstonden). In *dieë(n)* staat zijn (in zwangeren toestand).

— Soms ook om met verachting over iets te spreken. *Die* brandende zon is weer daar.

DIEF, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *'t Is moeilijk stelen in 'en huis daar den baas zelf 'nen d*

— *Komen gelijk 'nen dief in den nacht*, onverwacht.

— *De kleine dieven hangen ze op en de groote vallen deur de s*

— *Klein dieven ziet men knoopen, groote dieven laat men lo*

— *Iedereen is dief in zijne(n) stiel.*

DIEL, znw., m., vrklw. *Dielken.* — Egidius. (Heist-op-den-B

DIEN, znw., v. — Verkorting van Bernardina, Leopoldina,

DIENEN, w., b. — Z. Idiot.

— *De metsers dienen*, bereiden en aanhalen al wat de m noodig heeft.

— Spr. *Die eerlijk di(e)nt, vertèèrt wat hij wint.*

— *Nief meisens dienen goed*, nieuwe bezems vegen schoon.

— *Ik kan geen stomme heeren dienen*, z. HEER. (Idiot.)

DIENKOM, znw., v. — Groote kom, waar men een gerech opdient.

DIENSCHOTEL, znw., v. — Groote schotel, waar een ger in opgediend wordt. J.

DIENTWIL. *Om dieëntwil*, z. OM. (Idiot.)

DIEP, bvw. — Z. Wrdb.

— Spr. *Stille waters hebben diepe gronden*, z. WATER. (Idi

— *Te diep in 't glas kijken*, te veel drinken. J.

— *Diep in de(n) zak* (*den buil, de tesch*) *moeten gaan* of *schiet* veel moeten betalen. J.

— *Er diep in zijn*, iets met veel overtuiging gelooven.

— *Er diep insitten*, 1° veel werk hebben ; 2° veel schulden hebb

— *Diep in*, ruim, boven. J. Hij is diep in de tachtig.

DIEPE, znw., m. — *Den diepen in sijn*, verdronken zijn.

DIEPERIK, znw., m. — Z. Idiot.

— *Den dieperik ingaan* of *invallen*, naar zijnen ondergang gaan, meer en meer verslechten.

DIEPO, znw., m. — Verbastering van 't Fr. *dépôt.* J.

DIER, bvw. — Duur. Z. Idiot.

— Spr. *Den dieren tijd in iet brengen*, iets verkwisten, verloren laten gaan. J. Eet nog maar wa' vleesch, ge moet nie' bang zijn da' ge er den dieren tijd zult in brengen.

— *Dieren tijd*, tijd dat de levensmiddelen zeer duur zijn.

DIESWIL *Om dieswil*, z. OM. (Idiot.)
Z. VERD., II, 180.

DIEVENTROĔP, znw., m. — Familie of gezelschap van dieven.

DIEVE(N)WEER, znw.. o. — Weder waarop er regen, wind en groote duisternis is en dat dus geschikt is voor de dieven. J. Ook *schelme(n)weer.*

DIFFRENT, bvw. — Verschillend, Fr. *différent.* J. Ik heb zes diffrente pèren in m'nen hof staan.

DIJEN, w., o., met *zijn.* — Z. Wrdb.
— Dik, lijmerig worden, Kil. *coalescere.* J. De pap wilt nie' dijen. Dat is rijs, dieẽ goed dijt.

DIJK, znw., m. — Z. Wrdb.
— Spr. *'Nen dijk zetten,* een overvloedigen maaltijd nemen. Wij zullen te noenend is 'ne' goeien dijk zetten.
— Wordt in een gedeelte der Kempen, o. a. te Tielen, gebruikt in de beteekenis van Gracht, vijver of groenkuil. D. B. Hij is in den dijk gevallen en verdronken. Het gruun gaan wass(ch)en in den dijk. De dijken staan vol water.
— Scheepsterm. *Een dijk water,* veel water, zooveel water dat het bijna tot op den top van den dijk stijgt. J.

DIJKHAAK, znw., m. — Bij dijkwerkers. Stok van 1 m. lang, waar pen en haak aan is en die dient om de planken en staken te keeren in 't bewerken van eenen dijk. J.

DIJKSCHUP, znw., v. — Bij dijkw. Houten spade met van onder eene plaat ijzer beslagen. J.

DIJKWACHTER, znw., m. — Beambte die belast is met het bewaken der dijken en der vischvangst en het controleeren van de brug- en sluiswachters zijner sectie.

DIK, bvw. — Z. Idiot.
— Spr. *'t Is altijd te dik of te dun,* er is altijd wat af te keuren.
— Znw., o. Spr. *Zijn dik en zijn dun wel meugen,* goed kunnen eten en drinken.
— *Ge moet het dun me(t) het dik meenemen,* 't een met ander, 't kwaad met het goed.

DIKBEK, znw, m. — Z. APPELVINK en BOTVINK. (Aanh.)

DIKGAT, znw., o. — Iemand met een dik achterste.
— Zwijn met een dik achtereind.
— Mechelsche koekoek, soort van hen.

DIKKIGHEID, znw., v. — Dikheid. J. Onzen brouwer kan geene' weg van dikkigheid.
— Gezwollenheid. Ik heb 'en dikkigheid in m'nen hals.

DIKSTELEN, znw., m., mrv. — Kleine, ronde peren als een bolleken, met een kort dik steeltje.

DIL, znw., v., vrklw. *Dilleken.* — Verkorting van Odilia.

DIN, znw., v., vrklw *Dinneken.* — Verkorting van Leopoldina n Dymphna.

DINGENA, znw., v. — Dymphna.

DINK, znw., o. — Z. Idiot.
— Mannelijk schaamdeel. Z. VERD., II, 203.
— *Die dingen hebben, met die dingen zitten,* de maandstonden hebben.
Ook *bullen, vodden* en *goed.*

DIRK, znw., m. — Scheepsterm. Gei. J.
— Zwaar touw, dat van den loopenden dirk naar het bovendeel van den mast, en van daar door den dirkblok naar het uiteinde van de gei loopt. Die dirk wordt meest *staande dirk* genoemd. J.
— *Loopende dirk,* verlenging van den staanden dirk, touw door de katrol loopende, die van onder aan den staanden dirk hangt. Ook *dirklooper* geheeten. J.

DIRKBLOK, znw., m. — Scheepsterm. Katrol in het bovendeel van den mast geplaatst, waar de staande dirk doorloopt, als de gei opgeheschen of neergelaten wordt. J.

DIRKLOOPER, znw., m. — Z. DIRK.

DJAGGELEN, DJANGELEN, w., o. — Z. DAGGELEN 2°. (Idiot.)

DJANTERSGENAAI, tw. — Vloekachtige uitdrukking.

DJAPPE, znw., m. — Naam van 't getal 1 in 't kien- of lotospel. (**A.**)
Ook *djoppe, pietje, uil* en *zothuis.*

DJÈÈS, bvw. en bw. — Z. DWÈÈRS. (Idiot.)

DJEK, znw., m. — Z. Idiot.
— Naam dien men geeft aan eenen hond van Engelsch ras.

DJENGELEN, w., o. — Z. Idiot.
— Z. BENGELEN 2°. (Aanh.)

DJENGELEN, w., o. — Z. DJAGGELEN.

DJILLEKEN, znw., o. — Gilles.
— Gekke, speelzieke jongen. (**A.**) Ge zijt 'en echt djilleken, ge zijt altijd aan 't truten.

DJINGEL, znw., m. — Z. OPHAALKRAAN. (Idiot.)

DJOĔF, znw., m. — Dof, doĕf, slag op den rug. (Mol.)

DJOĔFEN, w., b. en o. — Doffen, rugslagen geven. (Mol.)

DJOMPER (uitspr. *djoĕmpər*), znw., m. — Stomp, duw. (**A.**) Ik kreeg 'nen djoĕmper op m'ne' neus, dat 't bloed er uitspoot.

DJOPPE, znw., m. — Z. DJAPPE.

DJUËZEKEN, znw., o. — Z. DEEZEKEN. (Idiot.)

DJUËZES, znw., m. — Z. DEEZES. (Idiot.)

DO, DOKUS, znw., m. — Judocus.

DOBBEL, bvw. — Z. Idiot.
— *Dobbele bloks*, scheepsterm. Katrol met twee, nevenseen geplaatste schijven. J.
— *Dobbel, dobbele gersten*, zwaar gerstenbier.
— *Dobbele*, znw., m. Dobbele gersten. Geeft mij e glas dobbelen.
— *Dobbel leer*, z. SCHÈÈRLEER. (Idiot.)
— *Dobbel deur*, deur met twee vleugels.
— *Dobbel niks, dobbel wit*, z. BLINDE. (Aanh.)

DOBBELEWITJE, znw., o. — Z. OBLEWITJE. (Idiot.)

DOBBELSTEVEN, znw., m. — Scheepsterm. Boot met twee scherpe toppen.

DOBBELTONGEN, w., o. — Spreken met eene belemmerde toug, doddelen, brabbelen. D. B. (K) Hij dobbeltongt 'en bitje. Ze dobbeltongde zoodanig, da' 'k ze nie' kost verstaan.

DOBBELWERK, znw., o. — Bij kantwerksters. Soort van kant, in 't Fr. *point de Paris*.

DOCHT (in 't W. *doëcht*). Tweede hoofdvorm van Deugen. (Ook in Z.-Holl., z. OPPR., 41.)

DOD, DOT, bw. — *Dod zijn*, alles verloren hebben in het spel. (A.)

DOEL, znw., o. — Dorp in het Land van Waas.
— Wordt door het volk te Antwerpen altijd *den Doel* geheeten. J. Naar den Doel vèren. Hij woont op den Doel.

DOELBLINDE, znw., v. — Z. BLINDENS (Idiot.)

DOELBOOG, znw., m. — Bij boogschutters. Handboog, waarmede men naar de doelen schiet, in tegenstelling van den *wipboog*, welke dient om naar de wip te schieten.

DOELPIJL, znw., m. — Pijl met scherpe punt en dunne vlimmen, bij het doelschieten gebezigd. J.

DOELSCHIETING, znw., v. — Het schieten naar de doelen. J.

DOELSCHUTTER, znw., m. — Boogschutter naar de doelen. J.

DOEN, w., b. en o. — Z. Idiot.
— Spr. *Al doende leerde* (leert men), *al draaiende keerde* (keert men) *en al springende leerde dansen*.
— Bedragen, weerd zijn. J. Nen Hollan(d)s(ch)e gulden doe' 2,20 fr.
— *Me(t) iemand te doen hebben*, met iemand moeten afrekenen. J. As ge dieë' jongen nog derft slagen, dan zulde mee mij te doen hebben.

— Er ongeoorloofde betrekkingen mee hebben. J. Hij hee' mee z'n meid te doen gehad.

— *Da(t) 's niks gedaan*, beteekent niemendal, is niets weerd. In de' Winter 's Zondags 's achte(r)noens uitrijen per velo is niks gedaan, 't is veul te vruug donker.

— *Het kunnen doen*, groote uitgaven kunnen doen.

DOES, znw., m. — Z. Idiot.

— Dikke, grove mensch. Dit w. wordt wezenlijk in 't N. der Kemp. en ook elders gebruikt. 'Nen dikken does van 'ne' vent.

DOEZELTJE, znw., v. — Troetelwoord, waarmede men kleine kinderen aanspreekt.

DOKSCHUIMER, znw., m. — Z. KAAISCHUIMER. (Idiot.)

DOKLOODS, znw., m. — Scheepsterm. Stuurman gelast met de schepen in en uit de dokken te brengen. J.

DOKTOORKEN, znw., o. — Soort van meikever. (Turnhout.)

DOKUS, znw., m. — Z. DO.

DOLBOTEREN, w., o. — Z. Idiot.

— Van den weg afdwalen, het spoor bijster worden. (K.) Ik zijn verle(d)en nacht naar Vörselèèr gere(d)en met de kär, maar donker dat 't was! 'k Heb vandeeg gedolboterd om er te geraken.

DOLF, znw., m. — Adolf.

DOLLEKEN, znw., o. — Troetelwoord voor een klein kind.

DOLLEKEN, znw., o. — Koozevorm van Adolf.

DOM (in 't Z. en W. *doəm*), bvw. — Z. Idiot.

— *Zijn eigen dom hou(d)en*, zwijgen, van niets gebaren. T., R., J. Hij wist wel wat er gebeurd was, maar hij hiel hem dom.

— Zwaar van gewicht volgens den omvang. J. 'En domme vracht.

DOMMEDÉEREN, w., o. — Z. DOMINEEREN. (Idiot.)

DOMMIGHEID, znw., v. — Domheid, dwaasheid. J.

DOMP (uitspr. *doəmp*), znw., m. — Vuistslag, dof op den rug. (Z. der K.) As ge nie' en zwijgt, dan zal ek oe is 'nen domp geven.

DOMPEN (uitspr. *doəmpən*), w., o. — Doffen geven. (Z. der K.) Dompt er maar is goed op!

DOMPEN (in 't Z. en W. *doəmpən*), w., b. — Bij metsers. Bij 't verhandelen van zware stukken arduin legt men daaronder dikke stukken hout of rollen; ligt het stuk hout of de rol in 't midden, dan is de vracht in evenwicht, zoodat men ze gemakkelijk langs het eene einde kan doen nederhellen om het andere einde op te lichten. Dit nederhellen heet men *dompen*.

DOMPEN (in 't Z. en W. *doǝmpǝn*), w., o. — Z. Idiot.
— Sterk rooken. J., D. B. Ze zaten daar te dompen dat heel de kamer vol smoor was.

DOMPER (in 't Z. en W. *doǝmpǝr*), znw., m. — Z. Idiot.
— Iemand die veel rookt.

DONDER, znw., m. — Z. Wrdb. en Idiot.
— Spr. *Om den donder niet*, om den drommel niet!
— *'En stem gelijk den donder*, zeer zwaar en krachtig.
— *Hij stond als van den donder geslagen*, verbaasd en ontsteld.

DONDERBLAREN, znw., o., mrv. — Donderbaard, huislook, *Sempervivum tectorum*, Kil. *sedum majus, semper vivum*.

DONDERBLOEM, znw., v. — Klaproos, kollebloem, Fr. *coquelicot*, Lat. *Papaver Rhœas*. (Z. der K.)

DONDEREN, w., o. — Z. Wrdb.
— Spr. *Te leelijk* of *te lomp om te helpen donderen*, zeer leelijk, zeer lomp. J.
— *Loopt naar den bliksem en helpt donderen*, maak u weg. J.
— Met *zijn*. Met groot gerucht van eene hoogte vallen. Hij donderde van al de trappen.

DONDERKOP, znw., m. — Wolkgevaarte dat onweder voorspelt. J. (Ook in N.-Holl., Gron., Friesl. en Oost-Friesl., z. B. en M.) Meer *dondertoren*.

DONDERSGENAAI, tw. — Vloekachtige uitdrukking.

DONDERSTEEN, znw., m. — Bliksem, Kil. *lapis fulmineus*. J. Daar is 'nen dondersteen op de kerk gevallen.

DONDERVLIEGSKEN, znw., o. — Z. DONDERBEESTJE. (Idiot.)

DONKER (in 't Z. en W. *doǝnkǝr*), bvw. — Z. Idiot.
— Spr. *Naar 'nen donkere(n) kelder gaan*, eene onderneming aanvatten, waarvan men den uitslag geenszins voorzien kan. J.
— *Donker avend*, laat in den avond. J. 't Was donker avend, as ik thuis kwam.
— *De donker maanden*, de wintermaanden, wanneer de dagen zeer kort zijn.
— *De zes donker weken*, de drie weken vóór en de drie weken na Kerstmis. J.

DONKERAVE(N)D, bw. — Z. onder DONKER.

DONKERE (in 't Z. en W. *doǝnkǝrǝ*), znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Zoo goed in den donkere zien als zonder licht*, scherts. J.

DONKEREN, w., onp. — Donker worden, Kil. *obscurare*. 't Is nog maar vijf uren, en 't begint al te donkeren.

DONS, znw., m. — Galm, zachte klank van een snaarinstru... Die piano hee' ne' goeien dons.

DOOD, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *Zoo bleek* of *zoo wit als de dood*. J.

— *Den eenen zijn dood is den anderen zijn brood*, Fr. *la mort de l'un fait vivre l'autre*. J.

— *Tegen alles is remedie, behalve tegen de dood. Tegen de dood is geen kruid gewassen. Daar is geenen andere middel tegen de dood als mee te gaan.*

— *Ik was om de dood te sterven*, ik was zeer bevreesd. J.

— *De dood is er mee gemoeid*, zegt men van eene ziekte die doodelijk schijnt. J.

— *De dood in zijn knoken hebben*, niet lang meer zullen leven.

— *'t Is de dood in börgerskleeren*, op een mageren, doodsbleeken mensch.

DOOD, bvw. — Z. Idiot.

— Gep. w. *Dood en begraven, dood en vergeten.*

— Spr. *Iemand blij maken me(t) 'en doo(d)e mus(ch)*, z. MUSCH. (Idiot.)

— *Dat dood is, is gauw vergeten.*

— *Eén dood is 'en ander in de(n) schoot*, troost bij 't afsterven van kleine kinderen. J.

— *De muizen liggen er dood in den schapraai*, z. MUIS.

— *Doo(d)e tij*, scheepsterm. Tij waarbij het water niet snel vloeit en niet hoog stijgt, het tegenovergestelde van *giertij*.

— Met *dood* maakt men: 1° veel samengest. bvw.: *dood* beteekent daar *zeer*: *doodarm, doodmuug, doodrijp, doodziek*, enz.; 2° veel samengest. werkw. Zijn deze wederkeerig, dan beteekenen zij meest: iets zoodanig, in zoo groote mate doen, dat er de dood of althans eene uiterste vermoeienis uit volgt. Zulke zijn *doodeten, doodfrèten, dooddrinken, doodpreeken, doodroepen, doodrazen, doodschreeuwen, doodzingen*, enz. Zijn zij enkel bedrijvend, dan beteekenen zij gewoonlijk *dooden*, en, onzijdig, *sterven* — met het middel of de oorzaak der dood. Van dit slag zijn: *doodbeulen, doodnijpen, doodschieten, dooddonderen, doodvallen, doodvriezen*, enz. Dieë gulzigaard zou z'n eigen doodeten. Daar was zooveul volk da' 'k mij moest doodschreeuwen om verstaan te wôrren. Hij is plots doodgevallen. (Zoo ook bij J.)

DOODAVE(N)D, bw. — Zeer laat in den avond. 't Zal doodavend zijn eerdat ik thuis ben.

Ook *donkeravend*.

DOODBANG, bvw. — Z. DOODVERVÈÈRD. (Idiot.)

DOODBED, znw., o. — Bij olieslagers. De zwaargemetselde massief steenen cilinder die de steenkuip ondersteunt, waar de steenen over rondwentelen.

DOODBENAUWD, bvw. — Z. DOODVERVÈÈRD. J.

DOODBRAAF, bvw. — Doodgoed. J. Karel is 'nen doodbrave mensch, hij zou geen vlieg kunnen kwaad doen.

DOODDOEN, w., b. — Z. Idiot.
— Spr. *Er 'nen oomen aan dooddoen*, z. OOMEN. (Idiot.)

DOO(D)EN, w., b. — Z. Idiot.
— *'Een rent doo(d)en*, eene rent aflossen. T., R.

DOODDONDEREN, w., o., met *zijn*. — Door den bliksem dood geslagen worden. Z'n bruur is doodgedonderd.

DOODETEN, w., wdrk. — Zich door eten dooden. Dieë gulzigaard zou z'n eigen doodeten.

DOODDRINKEN, w., wdrk. — Zich door drinken dooden. De atlap heet em doodgedronken.

DOODFRÈTEN, w., wdrk. — Z. DOODETEN.

DOODGIERIG, bvw. — Uit der mate gierig.

DOODKRIJGEN, w., b. — Met moeite dooden. J. Ge kunt 'ne' pier nie' doodkrijgen.

DOODLEELIJK, bvw. — Uit der mate leelijk. D. B.

DOODLOOPEN, w., wdrk. — Door loopen zich zeer afmatten of sterven. J. Ik heb mij dood moeten loopen om niet te laat te komen.

DOODMAGER, bvw. — Uit der mate mager.

DOODROEIEN, w., b. — Doodsmijten, bij J. *doodrooien*. De straatbengels hebben 'en kat doodgeroeid.

DOODROEPEN, w., wdrk. — Door roepen zich zeer afmatten. J. Ik heb mij moeten doodroepen om verstaan te worden.

DOODSBEENEN, znw., o., mrv. — Doodsbeenderen. Z. BEEN. (Aanh.)

DOODSBRIEF, znw., m. — Z. Wrdb.
— Geplooide en ingevouwen doodskaart, op dun papier gedrukt.

DOODSCHREEUWEN, w., wdrk. — Z. DOODROEPEN.

DOODSKIST, znw., v. — Doodkist.

DOODSKOPPEN, znw., m., mrv. — Penseebloemen, groote variëteit van de *Viola tricolor*.

DOODSLAGEN, w., b. — Doodslaan.

DOODSTUIKEN, w., o., met *zijn*. — Sterven door te vallen. J. Hij viel van den trap en stuikte dood op de steenen.

DOODUIT, bw. — Gansch uitgedoofd. J. De stoof is dooduit.

DOODVERSLETEN, bvw. — Door en door versleten. J. 'Nen ouwen, doodversleten vent.

DOODVRIEZEN, w., o., met *zijn*. — Door den vorst gedood worden. Zij vonden hem doodgevrozen langs de baan.

DOODWERKEN, w., wdrk. — Door werken zich zeer afmatten of sterven. De vader hèet hem doodgewerkt veur z'n kinderen.

DOODWÖRPEN, w., b. — Z. DOODROEIEN.

DOODWRUTEN, w., wdrk. — Z. DOODWERKEN.

DOODZEILEN, w., b. — Scheepsterm. Met de zeilen op, niet vooruitvaren. J.

DOODZONDE, znw., v. — Z. Wrdb.

— Verg. *Zoo leelijk als 'en doodzonde*, uit der mate leelijk.

— De witte stipjes die soms op de nagels der vingeren verschijnen, heet men te Antwerpen *doodzonden*.

DOODZWEET, znw., o. — Zweet van eenen stervende. D. B., J., Kil. *sudor lethalis*.

DOODZUIPEN, w., wdrk. — Z. DOODDRINKEN.

DOOF, bvw. — Z. Idiot.

— Dof, mat. Z. Idiot. Spr. *Deur 'nen dooven bril zien*, z. ZIEN. (Idiot.)

— Mistig, overtrokken. Doof weer. Doove locht. 't Weer ziet er zoo doof uit.

DOOI, znw., m. — Z. Idiot.

— *Openbaren dooi*, volle dooi. De wind is in 't Zuiden, 't is openbaren dooi.

— Spr. *Dooi zonder (regen of) wind is nie(t) weerd dat het begint*. J.

DOOIACHTIG, bvw. — Genegen tot dooi. J. Dooiachtig weer.

DOOIER (ook *doeër*, *doier* en *döjjər* uitgespr.), znw., m. — Z. Wrdb.

— Verg. *Zoo gèèl als den dooier van 'en ei*, schoon geel. J.

— *Patatten gelijk dooiers van eieren*, vol bloem. J

DOOPGELD, znw., o. — Gift in geld, die men den koster en den priester schenkt om een kind te doopen. J.

DOOPMANTEL, znw., m. — Wit manteltje dat men de kinderen omhangt wanneer men ze ten doop brengt.

DOOPSUIKER, znw., m. — Suiker dien men aan geburen en bloedverwanten uitdeelt bij den doop van een kind. In sommige dorpen werpt men van dien suiker, die den vorm heeft van boonen, onder de kinderen, wanneer men met den doop uit de kerk komt.
Ook *kindersuiker*.

DOOPVOOL (scherpe *o*), znw., o. — Kanten sluier, Fr. *voile*, dien men de kinderen omhangt, als men ze ten doop brengt.

DOOPVUNK, znw., v. — Doopvont. (A.

DOORÈTEN (zachte *o*), znw., mrv. — Het geslacht blijkt niet. Bij landb. Overschot van het 't ruige voeder der beesten, waar zij het beste uitgezocht hebben en dat zij onder de voeten vertrappen, bij Sch. *orten, oorten, ooreten.* (Z. der K.)

— Spr. *Als me(t) Lichtemis de zon op de(n) misboek schijnt, dan moeten de schèpers de doorèten opbijnen* (opbinden).

DOOS, znw., v. — Z. Idiot.

— Achterste. J. Hij viel op z'n doos. Spr. *Zijn doos ergens goed indraaien,* zich ergens op voordeelige wijze vestigen.

DOOVE, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *'t Is op den doove gefloten,* 't is aan doovemans deur geklopt, hij luistert niet. Ik zee dat em moest thuis blijven, maar 't was op den doove gefloten: hij ging toch.

— *Da(t) zulde geenen doove gebakken hebben,* ik zal mij daarover wreken.

— *Daar zijn geen doover dooven als die nie(t) hooren willen.*

DOOVEMAN, znw., m. — *Aan doovemans deur kloppen,* niet verhoord worden. J.

DOOVERIK, znw., m. — Z. DOOVER. (Idiot.) J.

DOOVIGHEID, znw., v. — Doofheid. J.

DOP, znw., m. — Z. Idiot.

— Bij diamantslijpers. Werktuig dienende bij het slijpen van ruwen diamant. De dop bestaat uit een houten handvat, waarboven eene koperen schijf, die van onder bol en van boven plat is. Op het platte bovendeel der schijf ligt een laag solduur, eveneens in den vorm van eenen halven platten bol. De diamant die geslepen moet worden, wordt boven in de solduur vastgehecht. De solduur wordt hard als ze koud is en week door de hitte der gasvlam, waarin men ze houdt, als de diamant moet omgekeerd worden, om aan de andere zijde geslepen te worden.

— Bij schoenm. Halfronde houten spie, die men boven op de leest slaat om te kleine schoenen iets of wat te verwijden.

DOPPE(N)PLEIN, znw., v. — Plein waar de handelaars in dennenzaad de mastendoppen of dennenappelen laten drogen om het zaad er uit te krijgen.

DOPPER, znw., m. — Z. Idiot.

— Zacht klopje op 't hoofd der kinderen, ten teeken van goedkeuring. Da' verdient 'nen dopper.

DORE, znw., m. — Z. DEUR. (Idiot.) Hij is zoo zot as 'nen dore.

DOREN, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *In wat doren heeft hij getrapt?* waarom is hij weer zoo slecht geluimd?

— Z. een raadsel onder ABJAAN. (Idiot.)

DOREN, znw., m. — Dooier van een ei, bij D. B. *dorre*. (Z. der K.) Den doren van 'en ei.

DOREN, znw., m. — Verkorting van Isidoor, Theodoor. (Z. der K.) Elders *Door*.

DÖRF, znw., m. — Z. DERF. (Idiot.)

DÖRP, znw., o. — Z. Idiot.
— Spr. *'t Kan beter van de stad als van 't dörp*, z. STAD. (Idiot.)
— Zie ook eene spreuk onder KERK. (Idiot.)

DÖRS(CH)EN, w., o. — Z. Idiot.
— Gedorscht worden. Da' graan dörs(ch)t moeilijk.

DÖRSTACHTIG, bvw. — Dorst gevend. J. 't Is dörstachtig weer.

DÖRSTIG, bvw. — Z. DÖRSTACHTIG. J.

DOT, bw. — Z. DOD.

DOTS, znw., m. — Stoot met den kop. (N.-W. der K.) De geit gaf mij 'nen dots.
— Stomp of dof. Iemand dotsen geven.

DOTSEN, w., b. en o. — Stooten gelijk schapen en geiten met den kop doen. Z. Idiot. (Dit w. wordt inderdaad in 't N.-W. der Kemp. gebezigd.) Die geit doe' nie' as dotsen. Den ram hee' mij gedotst.
— Wordt daar ook gezeid van kinderen. De kleine dotst.
— Stompen, doffen geven. Ze pakten em vast en ze begosten op z'nen rug te dotsen.

DOTSKOP, znw., m. — Onvriendelijk, niet spraakzaam persoon, zuurmuil. Da' meisken is 'nen ee(r)sten dotskop. 'Nen dotskop van 'ne' jongen.

DRAAD, DRAAT, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Hebt ge 'en naald, hij heeft 'nen draad*, een gepast antwoord op elke opwerping, een redmiddel voor elke moeilijkheid.
— *Aan den draad zijn, aan den draad geraken*, arm geworden zijn, ten ondere geraken. Eertijds was hij rijk, maar deur slechte zaken is hij aan den draad geraakt.
— *Daar is geene goeien draad aan te krijgen*, hij wil zich niet beteren.
— *Tot op den draad versleten*, gansch versleten, sprek. van menschen en stoffen.
— Scheepsterm. IJzeren of stalen koord gebruikt om de schepen vast te leggen of zware vrachten te lossen.

DRAADRECHT, bvw. — Zeer recht, loodrecht, bontrecht. Grootvader is al in de zeventig, en hij is nog draadrecht.

DRAAGMEISEN, znw., o. — Z. DRAAGMEISKEN. (Idiot.)

DRAAGOOR, znw., v. — Bij kuipers. IJzeren oor dienende om aan kuipen te zetten en die te kunnen dragen. J.

DRAAI, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Goed in zijnen draai zijn*, in welstand zijn. T. Hij is tegenwoordig goed in z'nen draai.

— Veel voordeel afwerpen. T. Mijne winkel is goed in z'nen draai.

— *Op den draai zijn*, de herbergen afloopen en drinken. J.

DRAAIBEITEL, znw., m. — Z. Idiot.

— Bij timmerl. Platte beitel, schuins aangeslepen met hollen bek. Ook *draaigoës*.

DRAAIBERD, znw., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Trekt op me(t) uw draaiberd*, maak u weg.

— Bij stoeldraaiers. Vierkant houten plankje dat de stoeldraaier op de borst legt, als hij boort. J.

DRAAIBOOM, znw., m. — Afsluitboom aan rijwegen en uit-regen. J.

Bij V. D. beteekent het « sluitboom aan spoorwegen. » Doch daarvoor zeggen wij *barreel*.

DRAAIEN, w., b. en o. — Z. Idiot.

— Berusten, afgaan op, bestuurd worden. J. Heel de zaak draait op de vrouw, want de vent is nie' bekwaam.

— Dansen. Wille(n)-me is draaien?

— Spr. *Op zijnen hiel staan draaien*, z. HIEL. (Idiot.)

— *Den duvel draaien*, z. DUVEL. (Idiot.)

— Z. ook eene spreuk onder WIEL. (Idiot.)

— Op een kermiskraam winnen met op een draaiberd te draaien. Ik heb 'en doos speelgoed gedraaid.

DRAAIER, znw., m. — Bij landb. Plat houtje van ongeveer 10 cm. lang, door welks uiteinden een schuinsch gat geboord is, en dat in 't midden van 't koeizeel door middel van knoopen is gevestigd, om te beletten dat de koord ineendraaie en het dier er in verward gerake.

— Zwengel, Fr. *manivelle*. J. Den draaier van 'ne' koffiemeulen.

— Naam der 3 in 't lotospel; dominosteen met drie oogen. Ook *truter*.

DRAAIGOĔS, znw., v. — Z. DRAAIBEITEL. J.

DRAAIMEULEKEN, znw., o. — Draaimolen.

— Spr. *Zij(n) fortuun op 't draaimeuleken zetten*, zijn fortuin wagen.

DRAAITRAP, znw., m. — Spiltrap. J.

DRAAIWERK, znw., o. — In eenen molen. Alle assen en wielen, die de beweegkracht van eenen molen vormen, in tegenstelling van den onbeweeglijken opstal.

DRAB, znw., m. — Koffiedik. (N.-W. der K.)

DRABZAK, znw., m. — Z. DRAFZAK.

DRACHT, znw., v. — Z. Idiot.
— Reis voor duiven. J. Quiévrain is de eerste dracht. Tours is 'en wij(d)e dracht.

DRAFBAK, znw., m. — Bij landb. Houten bak waar men draf in bewaart. J.

DRAFKUIP, znw., m. — Bij landb. Kuip waar men den draf in bewaart. J.

DRAFPUT, znw., m. — Bij brouwers. Put bezijden de brouwerij, waar de draf in bewaard wordt.

DRAFZAK, znw., m. — Bij olieslagers. De druipzak waardoor men de olie filtreert en waarin dus de drab overblijft.
Ook *drabzak*.

DRAGEN, w., b. en o. — Z. Idiot.
— Spr. *Hij is gedragen, maar nog nie(t) gegraven*, hem zal nog veel ergs overkomen. R.
— *Zoo wijd alsdat de oogen dragen*, zeer verre.
— Gedragen worden. Dieë körf draagt lastig.
— *Dragens!* uitroep in het marmelspel om het recht te eischen zijnen marmel op te nemen en te verleggen, als hij op eene ongunstige plaats ligt om te schieten. *Dragens niet!* uitroep waardoor dit recht wordt afgeweerd.
Ook *dragers*.

DRAGERS, tw. — Z. onder DRAGEN.

DRAGONDER, znw., m. — Z. Idiot.
— Fig. Woeste kerel. 'Nen dragonder van 'ne' vent.
— Vrouw met een mannelijk voorkomen, die haren man onder de pantoffel houdt. Ze' wijf da' 's 'nen dragonder. Z. ook GENDARM en KAPITEIN.

DRATS, znw., v. — Z. Idiot.
— Vlaag regen. Ik heb 'en goei drats règer op me' lijf gehad.
— Fig. Rammeling of duchtige bekijving. (Z. der K.)

DREE (zachte *e*), znw., m. — Andreas verkort.

DREF, DREFGROND, znw., m. — Z. Idiot.
— Dit w. wordt wezenlijk te Heist-op-den-Berg en in de omstreken gebruikt, in de beteekenis die Sch. er aan geeft. *Drift* kent men aldaar niet.

DREGEN, w., o. — Scheepsterm. Het schip vóór den wind laten schieten, als men aan 't laveeren is.

DREINEN, w., o. — Z. DRÈNEN. (Idiot.)

DREIPEN, w., o. — Z. LEIPEN. (Aanh.)

DREMPELEN, w., o. — Trampelen, trappelen. (K.) Wie staat aan de deur te drempelen! De koei' willen nie' weien, ze doen daar nie' as drempelen.

DRENKGAFFEL, znw., v. — Bij landb. Z. DEELGAFFEL. (Aanh.)

DRENKKUIP, znw., v. — Bij landb. Z. Idiot.
— Z. DEELKUIP. (Aanh.)

DRENKMEŬTTEN, znw., m. — Z. DRENKKALF. (Idiot.)

DRES, znw., v. — Slijkspat. Uw broëk hangt vol dressen.
— Vlaag regen. 'En dres règen. 'En dres op ze' lijf krijgen.
Ook *drats*, *drets* en *drits*.

DRETS, znw., m. en v. — Z. DRATS. (Idiot.)

DRETSEN, w., b. en o. — Z. DRATSEN, DRESSEN en DRITSEN. (Idiot.)

DREUNEN, w., o. — Z. DRÈNEN. (Idiot.) (A.)

DREUTEL, znw., m. — Kind dat buitengewoon klein is voor zijnen ouderdom. (A.)

DREUZELEN, w., o. — Z. DREUTELEN. (Idiot.) (A.)

DREZELEN, w., o., met *zijn*. — Samenschieten, schiften, van melk gezeid. T. 't Melk drezelt. Gedrezeld melk.
Ook *kezelen*, *krezelen*, *matten* en *schee(d)en*.

DRIEGGAREN, znw., o. — Bij kleermakers. Wit katoenen garen om te driegen.

DRIEGSTEEK, znw., m. — Bij kleermakers. Manier van met wijde steken te naaien. D. B., J.

DRIES, znw., m. — Z. Idiot.
— Weide of klaverland dat men in zaailand veranderd heeft, Kil. *ager novalis*, *ager pascuus*. D. B., J. 'Nen dries bezaaien. Z. ook KLAVERDRIES.
— Open plaats, openbaar plein, min of meer begraasd, met of zonder boomen. D. B., J., Kil. *pascuum publicum*. De börgers bleiken op den dries. Daar leet in 't midden van 't dörp 'ne grooten dries. Op den dries gaan spelen. Te Antwerpen zijn twee straten die den Dries heeten: de groote en de kleine Dries.
— Ook fig. gezeid van eenen grond die vaag ligt en waar veel onkruid en gras op groeit. Da' land wördt 'nen dries.
— **Raadsel**:

> Wijd boven de *driesen*,
> Hoor ik e peerdeken brieschen;
> Daar is wijf noch man,
> Die da(t) peerdeken toomen kan.
>
> (*De donder*.)

DRIESHAAK, znw., m. — Bij landb. Z. ROS(CH)HAAK. (Idiot.)

DRIJ, telw. — Z. Idiot.

— Spr. *Alle goei dingen bestaan in drij en alle kwaê ook.*

DRIJAAR, znw., v. — Bij landb. Koornhalm met drie aren.

DRIJBEEN, znw., o. — Z. TWEEBEEN. (Idiot.)

DRIJDEKKER, znw., m. — Scheepsterm. Schip met drie dekken.

DRIJDÈMER, znw., m. — Bij landb. Koe die maar uit drie demen of spenen geeft.

DRIJFIJZER, znw., o. — Bij mandenmakers. IJzer, waarmede men de wissen bij het mandenmaken aandrijft.

DRIJFKELDER, znw., m. — Bij brouwers. Kelder waarin de stukken liggen, op welke het bier gist. D. B., J.

DRIJFWEG, znw., v. — Bij olieslagers. Soort van wig, deel uitmakende van het ladewerk en dienende om de olie goed uit te persen. J.

Ook *weg*.

DRIJHOOG, znw., m. — Derde verdieping van een magazijn of stapelhuis. (A.) Wij moeten dieën toebak op den drijhoog leggen en, as er geen plaats is, op de' vierhoog.

Zoo ook *éénhoog*, *tweehoog*, *vierhoog*, *vijfhoog*.

DRIJJAARS(CH), bvw. — Driejarig. Drijjaarsch peerd (peerd van drie jaar oud).

DRIJKANTIG, bvw. — Linksch, lomp. J. 't Is 'nen drijkantigen boer.

DRIJKANTIGE, znw., m. — Lomperd, onbehendige.

DRIJKEUNINGEN, znw., m. — Driekoningenfeest. J.

DRIJKLIZOOR (klemt. op *zoor*, scherpe *o*), znw., m. — Bij metsers. Stuk baksteen dat de volle breedte, doch maar 3/4 der lengte heeft.

DRIJKWAART, znw., v. — Bij mandenmakers. Mand van 3/4 meuken inhoud.

— O. Bij timmerl. Berd van driekwaart duim dik. J.

DRIJKWAARTKÖRF, znw., m. — Bij mandenmakers. Hengselkorf van 3/4 meuken inhoud.

DRIJMANSHAAS, znw., m. — Snotjongen, melkbaard, Fr. *blancbec*. (K.) Dieën drijmanshaas zat daar ook al in de herberg.

DRIJMASTSCHIP, znw., o. — Scheepsterm. Zeilschip met drie masten en ra's in elken mast. J.

DRIJPEN, w., o. — Z. LIJPEN. (Aanh.)

DRIJPONDER, znw., m. — Brood, inz. soldatenbrood van 3 pond zwaar.

DRIJSCHEUT, znw., m. — In 't knikkerspel. Als iemands marmel zóó ligt, dat hij er gemakkelijk drie andere marmels mee raken kan, dan heeft hij eenen drijscheut.

Zoo ook *tweescheut*, *vierscheut*, enz.

DRIJTANDER, znw., m. — Bij landb. Drietand, mesthaak met drie tanden. J.

DRIJTROBBEL, znw., m. — Z. DRIJTROPPEL. (Idiot.)

DRIJVEN, w., b. — Z. Idiot.

— O., met *hebben* en *zijn*. Bij brouwers. Gisten. D. B. Het bier drijft. Als het bier drijft, loopt het onrein schuim van de vaten.

DRIJWAS, znw., m., zonder mrv. — Aankomende jongens en meisjes van 15 tot 17 jaar, die tamelijk lichtzinnig zijn. (K.) Vrglk DRIJMANSHAAS.

DRINKEN, znw., o. — Drank, koffie, bier, enz. J. Brengt mij wat drinken. Hier staat uw drinken. Hij had z'n drinken in 'en blekke' bus. De werkman neemt z'n drinken mee naar ze' werk.

Ook *te drinken*. Ik heb mijn te drinken bij.

DRITS, znw., v. en m. — Z. DRATS.

DROBBEN, w., o. — Z. Idiot.

— Wordt ook gezeid van 't loopen van kleine kinderen.

DROES, znw., m. — Iemand zonder leven, zonder vuur, droomer, iemand die weinig van zeggen is. Mie hee' 'ne' goeie vent, geloof ik, maar 't ziet er zoo 'nen droes uit.

— Iemand die dik en plomp van lijf is. J. 'Nen dikken droes.

Z. ook DOES. (Idiot.)

DROEVIG, bvw. — Z. Idiot.

— Donker, overtrokken. J. 'En droevig weer. 'En droevige locht.

DROL, znw., m. — Z. Idiot.

— Ook de benaming van zeer ruw zakkengoed, vol pluis en strookens, dat bij 't aanraken eene menigte pluisjes nalaat, die men maar moeilijk van zijne kleederen kan afkrijgen.

DROOG, bvw. — Z. Idiot.

— Verg. *Zoo droog als lèver*.

— Z. ook eene spr. onder MÈÈRT. (Idiot.)

— *Da(t) viel hem droog* (of *koud*) *op de maag*, dat was hem onaangenaam om hooren. J.

— *Droogen boterham*, boterham zonder kaas, vleesch of drank. J.

— *Drooge vörst*, vorst zonder regen noch sneeuw. J.

— *Drooge geborte*, geboorte met weinig water. J.

— *Drooge dok*, droogdok. J.

DROOGMEŬLDER, znw., m. — DROOGEMEULDER. (Idiot.)

DROOGSTAAN, w., o. — Bij landb. Opgehouden hebben van melk te geven. Ons koei staat droog. 'En geit die droogstaat.

DROOMEN, w., b. en o. — Z. Idiot.

— Spr. *Ge droomt van sutekoëk*, gij voorziet iets dat niet gebeuren zal.

— *Droomen is bedrog; schijt in uw bed, dan vinde 't nog.*

DROOZEN, w., o. — Z. Idiot.

— Geweld doen om den buik te ontlasten. (**Z.** der **K.**) T. Ge meugt zoo nie' droozen as ge op 't gemak zit, want dat is gevaarlijk.

DROS, znw., m. — *'Nen dikken dros*, een dikke vent of een dik wijf. (**Z.** der **K.**)

DROSSEN, w., o. — Scheepsterm. Bij onstuimig weder met volle zeilen varen. J.

DRUK, bw. — *Het druk hebben*, z. Wrdb.

— Drukte maken, beslag maken, Fr. *faire de l'embarras*. Och Heer! wat héet dieë kaalaard het druk!

DRUKKEN, w., b. — Z. Idiot.

— Schertsend en aangenaam vertellen. Laat 'em los, want hij kan ze drukken as em in gank is.

DRUKKER, znw., m. — Die katoenen of wollen stoffen drukt. J.

DRUP, znw., v. — Druppel, borrel. (**A.**) Geëft me nog 'en drup.

DRUPNEUS, znw., m. — Druipneus. J.

Ook *lekneus*.

DRUPPEL, znw., m. — Z. Wrdb.

— Spr. *Op malkanderen trekken gelijk twee druppels water*. J.

— Borrel. J.

DRUPPELTJES BLOED, znw., o., mrv. — Herfstadonis, Fr. *adonide d'automne*, Lat. *Adonis autumnalis*.

Ook *kooltjes vier*.

DUFFELEN, w., b. — Z. DOËFELEN. J.

DUIF, znw., v. — Z. Idiot.

— Verg. *Zoo grijs als 'en duif*, van haar en baard. J.

DUIKNEK, znw., m. — Gedoken nek. Dië man hee' 'nen duiknek.

— Ienand die zulken nek heeft. T. Wa' veur 'nen duiknek is da'?

— Fig. Gluiperige persoon. T. Ge meugt dieën duiknek nie' wijder betrouwen asda' ge'm ziet.

DUIM, znw., m. — Z. Idiot.

— *Duimken hoogen toren*. Kinderspel. Verschillende kinderen leggen de vuisten op elkander, zoodanig dat de duimen, die zij opgeheven houden, in de vuisten steken. De op elkander staande vuisten vormen

dan eenen toren, dien zij op en neder bewegen op de maat van het rijmpje:

> **Duimken, duimken, hoogen toren,**
> **Al die handen of tanden laat zien,**
> **Krijgt tien doëfen en 'ne(n) knip!**

Daarna verbergen de medespelers haastig de handen, de jongens in hunne zakken, de meisjes onder hunnen voorschoot en houden de lippen vast op elkander gedrukt om de tanden niet te laten zien. Dat duurt zoolang totdat een of meer kinderen in eenen lach schiet en zijne tanden ontbloot of onvoorziens zijne handen toont. De straf wordt toegepast en het spel herbegint.

— Spr. *Iet uit zijnen duim zuigen*, verzinnen, uitvinden.

— *Iet op zijn duimken kennen*, zeer goed.

DUINEN, znw., mrv. — Het geslacht blijkt niet. In de provincie Antwerpen, waar natuurlijk geene echte duinen bestaan, geeft men dien naam aan de zandbergjes die men in sommige streken aantreft, en vooral aan de heuvelruggen, die de scheiding uitmaken tusschen de Schelde- en de Maaskom. Te Calmpthout zijn veel duinen.

— Fig. Opeenstapeling van wolken aan den gezichteinder, die regen voorspellen. 't Zal nog règenen, want er hangen duinen in de locht.

DUIT, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *'En duit bijbrengen*, medehelpen in eene verhouding die de moeite niet weerd is.

— *'t Zal 'en duit me(t) gaatjes zijn*, iets onbeduidends.

— *Wij kunnen uw duit missen*, uwe hulp is te gering.

— *Zet hem op zijne(n) kop, daar zal geen duit uit zijne(n) zak vallen*, hij bezit niets.

DUITENDIEF, znw., m. — Min of meer geleerd man, dien men niet mag betrouwen, iemand voor wien alle middelen, eerlijke en oneerlijke, goed zijn, om geld te winnen. (**A.**)
Kram. vert. het w. door *avare, pince-maille, ladre.*

DUITS(CH), bvw. — Z. Idiot.

— Bij kantwerksters. *Duits(ch)e slag*, kleine, volgewerkte vierkantjes.

DUITS(CH), znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Duits(ch)en en muss(ch)en vindt men overal*, zegt men te Antw. met het oog op de talrijke Duitschers die er verblijven.

— Dominosteen met twee oogen. (**A.**)

DUIVELANDER, znw., m. — Scheepsterm. Schipper die eene Duivelandsche boot bevaart. J.

DUIVELANDS(CH), bvw. — *Duivelands(ch)en boot*, scheepsterm. Schip met hoogen kop en groot tuig, dat alleen tot het vangen en vervoeren van mosselen gebruikt wordt. J.

DUIVE(N)KEEF, DUIVE(N)KEVIE, znw., v. — Kevie waar men duiven in draagt.

DUIVENKIJKER, znw., m. — Z. Idiot.
— Fig. Klein huis, kruip-in. Is dat 'en huis om in te woonen? 't Is 'nen duivekijker.

DUIVE(N)ZAKSKEN, znw., o. — Linnen zakje met houten bodem, waar men duiven in draagt. J.
Ook *hou(d)er*.

DUIVIN, znw., v. — Z. Idiot.
— Fig. Meisje van lichte zeden, wonende in een verdacht huis. (**A.**) Die herberg is e slecht kot: daar woonen duivinnen.

DULHUISKEN, znw., o. — Huisje voor zinneloozenbewakers te Sinte-Margaretha te Tielen.

DUN, bvw. — Z. Idiot.
— Verg. *Zoo dun als 'en plank, als 'ne pier.*

— Bij metsers. *Dun werken*, door weinig mortel te gebruiken, eene dunne voeg tusschen de lagen leggen. J.

DUNNE, znw., m. — Benaming, van 't getal 31 in 't kienspel.

DUNNEKEN, znw., o. — Dunne boterham. Mag ik nog 'nen boterham veur u maken, Sus? Ja, maakt me nog maar 'en dunneken

DUNSEL, znw., o. — Z. Idiot.
— Groente voortkomende van het uitdunnen. J. Dunsel van radijzen, salaad, rapen, enz.
Bij V. D. = jonge, eerste (krop)salade.

DUNTE, znw., v., mrv. *dunte(n)s* — Lende, zijde van een peerd. Da' pèèrd is altijd opgetrokken aan zijn dunte(n)s.
Ook *lis* en *liesen*.

***DUPPELEN**, ***DUPPEN**, w., o. — Z. DUBBEN. (Idiot.)
— Sch. geeft die vormen voor Vl., Brab. en *Antw.*

DUUR, znw., m. — Z. Wrdb.
— *Op den (langen) duur*, eindelijk, Fr. *enfin*. Ik had wel 'en uur gewacht en op den duur ben ik aangegaan.
— Men zegt ook *deur den duur*.
— *Op den duur loopen*, de school verzuimen, Fr. *faire l'école buissonnière*. (Mechelen.)

DUVEL, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Den duvel aan iet gezien hebben*, iets noode verrichten. Hij ga' nie' gèèn naar 't veld om te pikken: hij hèet er den duvel aan gezien.
— *'t Is altijd den duvel die de kèèrs draagt*, 't is altijd dezelfde die beticht wordt, die het moet bezuren.
— *Den duvel inhebben* of *gezien hebben*, zeer kwaad, woedend zijn.
— *Aan iet hou(d)en gelijk den duvel aan 'en ziel.*

— *Met duvel en geweld*, met geweld, volstrekt. Hij wilt met duvel en geweld gaan trouwen.

— *Te leelijk om veur den duvel te dansen*, zeer leelijk.

— *Den duvel is arm, die hee(f)t geen ziel*, zegt men, sprek. van iemand die men weet weinig of niets te bezitten, ofschoon de besproken persoon den schijn aanneemt welbehebben te zijn. (A.)

— *Den duvel in de(n) kop krijgen*, kwaadwillig, boos worden.

— *Op da(t) liëken hee(f)t den duvel hem doodgefloten*, zegt men van iets dat reeds tot vervelends toe herhaald is.

— *'Ne gestampten duvel*, een kwaadaardige, gramstorige kerel.

— *Duvel noch hel vreezen*, niets.

— *Zoo zwart, zoo lomp als 'nen duvel.*

— Fig. Lijf. R. Iemand wat op zijnen duvel geven. Hij hee' wat op z'nen duvel gehad.

— Soort van scheepskraan. Z. OPHAALKRAAN. (Idiot.)

— Bij landb. Dorschtuig. T.

— Houten wagentje om den koeketel in den stal te voeren. Ook *ketelstoel.*

— Ook de benaming van eene soort van Ploeg.

DUVELEN, w., o. — Z. Idiot.

— Kaartspel. Soort van jasspel dat met tweeën gespeeld wordt en waarin de spelers tegen elkander op bieden.

DUVELJAGER, znw., m. — Z. Idiot.

— Ook de benaming van een hoveniersgetuig, dat langs den eenen kant hak en langs den anderen kant krabber is, Fr. *benette, serfouette.*

— Treinsleeper, stoomwagen, Fr. *locomotive.* (K.)

DUVELSBOËK, znw., m. — Register der plaatselijke belastingen. (Eindhout.) Ik moet dees jaar vier frang meer betalen in den duvelsboëk.

Elders *binnenboëk, octrooi, abonnement* en *bollement.*

DUVELSBROOD, znw., m. — Z. Idiot.

— Boomzwam, soort van aanwas op eikeboomen, ook *stomme zwam* geheeten.

DUVELSOOG, znw., v. — Z. Idiot.

— Ieder van de twee lanteerns vóór aan het stoomtuig van den spoorweg of den buurttramweg. (K.) As er mist is, dan branden de duvelsoogen bijkans heel den dag deur.

DUVELSSAUS, DUVELSSOUS, znw., v. — Saus van azijn, olie en mostaard.

DUVELTJE, znw., m. — Z. Idiot.

— Klein postuurtje van vliermerg, met een stukje lood van onder, waardoor het altijd rechtspringt, als men het omwerpt, Fr. *ramponeau, prussien.* 'En duveltje maken. De kinderen spelen met duveltjes.

DUZEND, telw. — Z. Idiot.

— *Op zijn dusend gemakken*, zeer gemakkelijk, zonder de minste moeite. J.

DUZENDGEBEENTE, znw., o. — Z. DUZENDBEEN. (Idiot.)

DUZENTIG, telw. — Door sommigen gebruikt voor Duizend.

DWAAS, bvw. — Z. Idiot.

— Verg. *Zoo dwaas als e kalf.*

— Dom, afgemat van zinnen, slaperig. J. Ik ben te morgend dwaas opgestaan. Ge zoudt dwaas gezien wörren in zoo'n expositie.

DWAASLICHT, znw., o. – Dwaallicht, stallicht, Fr. *feu-follet*, Kil. *ignis fatuus.* (**Z.** der **K.**) T., R.

DWARSPIKKEL, znw., m. — Sport van eenen stoel. (**A.**)

DWEEPEN, w., o. — Z. DWEPEN. (Idiot.) (**Z.** der **K.**)

DWEEPER, znw., m. — Z. DWEPER. (Idiot.) (**Z.** der **K.**)

DWÈÈRSACHTIG, bvw. — Genegen om te dwarsdrijven. J. Hij is geene mensch gewijs, zoo dwèèrsachtig dat ein is.

DWÈÈRSGANK, znw., m. — Scheepsterm. Plank die van de eene zijde van het schip naar de andere loopt en waar men de gangen op legt om van het eene einde van 't schip naar 't ander te gaan. J.

DWÈÈRSLAT, znw., v. — Dwarslat in hout of ijzer, Fr. *traverse.*

DWÈÈRSSTROOM, bw. — Scheepsterm. Een schip ligt *dwèèrs-stroom*, wanneer de zijde van het schip, in plaats van zijnen kop, naar den loop van het water gekeerd is.
Ook *dwèèrstij* en *dwèèrszee.*

DWÈÈRSTIJ, bw. — Z. DWÈÈRSSTROOM. J.

DWÈÈRSTOUW, znw., v. — Scheepsterm. Touw dat men op het middendeel van 't schip vastmaakt, om dicht bij den wal vastgemeerd te blijven. J.

DWÈÈRSWERKER, znw., m. — Bij biemans. Bie die hare raten dwars over het telgat maakt. J.

DWÈÈRSWIND, bw. — Scheepsterm. Een schip vaart *dwèèrs-wind*, wanneer de wind volop in de zeilen blaast. J.

DWÈÈRSZAK, znw., m. — Dwarsdrijver. J.

DWÈÈRSZEE, bw. — Z. DWÈÈRSSTROOM.

DWEIL, znw., m., niet v. — Opneemvod. Z. Wrdb. J.

DWINGTOOM, znw., m. — Bij voerl. Toom waardoor het peerd belet wordt zich te rechten, zich op de achterpooten te zetten.

— Toom die uitsluitend gemaakt is voor kwaadwillige peerden. Er is langs weerskanten een ijzeren plaatje aan dat, door aan de lijn trekken, aan den muil raakt en er zoo fel op nijpt dat de peerden bedwongen zijn.

E.

E, znw., v. — De scherplange *e* wordt in 't Z. der Kemp. enkel als *eï iï* uitgesproken, wanneer zij gevolgd is door *st, rst, tst,* en in *gesloten*. Z. Idiot., bl. 10.

EECHELKOOLEN, znw., v., mrv. — Waterklaver, Lat. *Menyanthes trifoliata* L.
Kil. Eechel-koolen, *hirundinis brassica*.

— **ECHTIG**. Achtig, achtervoegsel. (Z. der K.) Zuurechtig, zweetechtig, steenechtig.

EECHENIS, znw., v. — Liesstreek. Z. EEKENIS. (Idiot.)
Kil. Enghenisse, inghenisse, eeghenisse, *inguen*.

EEKEL, znw., v. — Z. Idiot.
— Eikelvormige oorbel. D. B. Zij draagt nog zilvere' eekeltjes. De eekels zijn geen mode meer.

EEMER, znw., m. — Z. Idiot.
— Raadsel op den *eemer:*

Daar is 'en dink,
't Sopt zij(n) gat, eerdat 't drinkt.

EÉN, telw. — Z. Idiot.
— Spr. *Eén is geen een*, één is wel iets, maar te weinig om te tellen.
— *In 't jaar Eén, als de uilen preeken*, een tijdstip dat nooit komen zal.
— Vrnw. Een zekere. Kendegij hier in 't dörp eene Janssens? Woont hier 'ne Sus Deckers in de straat?

EÉNBEEN, znw., o. — Z. TWEEBEEN.

EÉN-EN-TWINTIGEN, w., o. — Naam van zeker kaartspel.

EÉNHANDIG, bvw. — Maar van een en denzelfden persoon willende behandeld worden, maar van zijn eigen volk gediend of bestierd willende worden. D. B., J. 'En éénhandig kind. 'En éénhandig pèèrd.

EÉNHOOG, znw., m. — Eerste verdieping van een magazijn of stapelhuis. De zakken moeten op den éénhoog uitgeschud wörren.

EENIGHEID, znw., v. — Eenzaamheid. Z. Wrdb.
— Wij zeggen altijd *op zijn eenigheid zijn, zitten, woonen, wandelen staan*, enz., niet *in zijn eenigheid*. J.

EENIGSTE, znw., o. — Het eenig ding. J. Het eenigste da' oe te zeggen heb, is da' ge 's avends wa' vruger thuis zoudt zijn.

EENS, bw. — Z. Idiot.

— *Eens zoo... als*, eenmaal meer dan. J. Ik ben èens zoo ou as gij.

— Veel meer. Doet oe' plichten zooas 'et behoort, en ge zult ee zoo gerust zijn.

— Spr. *Eens is geen eens* zegt men om zich te verontschuldige als men iets doet, dat men beter zou laten.

— *Eens bevonden is zeven keeren gedaan.*

EENSPIERIG, bvw. — Z. EENPIJLIG. (Idiot.) (Z. der K.) T.

EENTJE, znw., o. — Eenheid van zaken die klein zijn. J. G hèt zooveul roozeboomkens, geeft er mij eentje.

— Slag, klap. Ik gaf er 'em zoo eentjen om z'n ooren, dat e suizebolde.

EENZAMIG, bvw. — Eenzaam. J. Hij weünt daar zoo eenzamig 'En eenzamige straat.

EER, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *Daar schaamte is, is eer.*

— *Ter eere van wat heilige?* waarom?

— *Iet in eere hou(d)en*, er zorg voor dragen. J. Ik zal u 'nen boë leenen om te lezen, maar ge moet zien da' ge'm in eere houdt.

— *Met der eere*, z. ALDEREERE. (Idiot.)

EER, bw. — Vóór, eerder dan. (Z. der K.) Ik was thuis eer Jan. Ge waart in de kerk eer ikke.

ÈÈRDBAKKĀR. znw., v. — Z. ÈÈRDKAR. (Idiot.)

ÈÈRDBREKER. znw., m. — Bij landb. Werktuig om de aard kluiten te breken.

ÈÈRDEBAAN, znw., v. — Aardebaan.

ÈÈRDEN, bvw. — Aarden.

ÈÈRDEWEG (uitspr. *èrə, jèrə, jär-, jarweg*), znw., m. — Weg geheel uit aarde bestaande, zonder steenen. J.

ÈÈRDEWERK, znw., o. — Aardewerk, pottengoed, Fr. *poterie*.

ÈÈRDMAAI, znw., v. — Soort van dikke, grijze made, die in den grond zit en de wortels afknaagt. 't Is de larve van den meikever niet.

EER EN PRIJS, znw., m. — Eereprijs, Lat. *Veronica officinalis*. Ook *blauwe règen* en *blauw(e) stèèrten*.

EERLIJK, bvw, — Z. Wrdb. en Idiot.

— *Uit eerlijke schaamte iet doen* of *laten*, uit eerbare schaamte, uit groote bescheidenheid. J.

— Spr. [illegible]

— Sp. w. [illegible] mij [illegible] en [illegible] gr[illegible].

EERPELKIP, znw., v. — Bij [illegible] gesch[illegible], of [illegible] en K.

EERST, bw. — Z. Idiot.

— Pas, [illegible]. Fr. *à peine*. T. Ik hee' [illegible] ge[illegible], en ge zijt [illegible] vergeten.

— Komt voor als versterking. T. [illegible]

— *Ee(r)st en vooral, ee(r)st vooral*, vooreerst. Fr. *premièrement*. Ee(r)st en vooral moet ik u zeggen [illegible] — Zorgt dat ge ee(r)st vooral uw werk gedaan hêt.

EE(R)STE, bvw. — Z. Idiot.

— Spr. *Den ee(r)sten, als ge van [illegible] begint te tellen, de laatste.*

— *Den ee(r)sten den besten*, wat u eerst onder de hand valt. Welken hamer moet ik brengen? Pakt den ee(r)sten den besten.

— *De ee(r)ste gelegenheid de beste*, bij V. D. *de eerste de beste gelegenheid*.

— *De ee(r)ste drij dagen niet*, niet spoedig. T. Hij zal van zijne' val de ee(r)ste drij dagen nie' genezen zijn.

— Znw., o. *Het ee(r)ste*, het eerste verdiep. J. Hij woont op het ee(r)ste.

Zoo ook *het tweede, het derde, het hoogste*.

— *In den ee(r)sten*, in 't eerst, in 't begin. In den ee(r)sten wilde die jongen nie' leeren, maar nu doet em goe' z'n best.

EE(R)STEKE(N)S, bw. — Z. EE(R)STE(N)S.

EE(R)STELING, znw., m. — Bij landb. Beest die voor de eerste maal drachtig is. (Ook in 't Hag. en 't Hasp., z. Sch. en R.) Ik heb m'n koei verkocht, 't was 'nen eersteling.

EE(R)STEN. *Van ee(r)sten af*, van eerst af, van in het begin. J. Hij hee' van eersten af goed opgepast.

EE(R)STE(N)S, bw. — Z. Wrdb.

— Wordt gebruikt in de spelen, om de beurt aan te duiden. J. Ik ben ee(r)ste(n)s.

Ook *ee(r)steke(n)s*.

EESEL, EEUWSEL, znw., o. — Z. Idiot.

— Bij landb. Weide of beemd, tusschen een bosch gelegen of langs twee of vier zijden door een schaarbosch begrensd. (K.)

Kil. Euwssel, *ager pascuus*.

EETPATAT, znw., m. — Aardappel, goed om door de menschen geëten te worden, in tegenstelling met *beeste(n)patat*. J.

EEUWIG, bvw. — Z. Idiot.

— Spr. *Daar is niks dat eeuwig duurt, zee de metser, en de oven viel achter zij(n) gat in*, scherts. J.

— *Op 'en eeuwig zwijgen*, gansch vertrouwelijk. J. Ik vertel u dat op 'en eeuwig zwijgen, hoore!

— *Op mijn (uw, zijn, heur, ons, enz.) eeuwig gemak*, 1° zeer traag, zeer langzaam; 2° zonder de minste moeite. D. B., J. Hij kwam daar op z'n eeuwig gemak aangewandeld. Ik kan da' werk veur de avend op m'n eeuwig gemak afmaken.

EEUWIGHEID, znw., v. — Z. Wrdb.

— Spr. *Naar de eeuwigheid zijn*, dood zijn. J.

— *Iemand naar de eeuwigheid zenden*, hem dooden. J.

— *Da(t) zal 'en eeuwigheid duren*, zeer lang. J.

— *Aan alles komt 'en ende, behalven aan de eeuwigheid*. J.

EEUWSEL, znw., o. — Z. EESEL.

EFFECTIEF, bw. — Z. FEKTIEF. (Idiot.)

EFFEN, bvw. en bw. — Z. Idiot.

— Met *effen* vormt men twee soorten van samengestelde werkwoorden: in de eene bet. *effen* gelijk: *effenschaven, effenstrijken*, enz.; de tweede soort heeft betrekking op rekeningen of geschillen: *effenbrengen, effengeraken*, enz.

— Spr. *Effen rekeningen maken goei vrinden*. J.

— Znw., o. *Iet op zijn effen brengen*, 1° in orde brengen, schikken; 2° een geschil vereffenen, eenen twist beslechten. J. Hij had al mijn boëken overhoop gesmeten en ik heb wel 'nen dag gewerkt om ze op hun effen te brengen. Twee van mijn geburen hadden ruzie en ze stonden al vechtens gereed, maar ik heb 'et op zijn effen gebrocht.

Zoo ook *op zijn effen geraken, komen, krijgen* en *zijn*.

EFFENAF, bw. en bvw. — Z. Idiot.

— Spr. *Effenaf gelijk 'en begijne(n)falie*, zeer eenvoudig, sprek. van kleederen. Heur kleed is effenaf gelijk 'en begijne(n)falie.

— Ten volle, ernstig. J. Hij was effenaf gestoord. 't Was nie' gezeed om te lachen, maar 't was effenaf gemeind.

EFFENGERAKEN, w., o., met *zijn*. — Eindigen met vereffend te worden, sprek. van schulden en twisten. Da' geraakt nooit nie' effen met die twee mannen.

Ook *op zijn effen geraken*.

EFFENÈÈR, znw., m. — Z. Idiot.

— Iemand die uitmunt om moeilijke, ingewikkelde of betwiste zaken te slissen, in oneenigheid levende personen met elkander te verzoenen. Si! ge kunt zeggen da' ge wilt, maar dieë' Piet is 'ne goeien effenèèr. Ik heb daar 'en moeilijke zaak aan de hand, ge moest gij eens effenèèr zijn.

EFFENKLAPPEN, w., b. — Met woorden vereffenen, sprek. van een geschil. J. Ze hadden ruzie, maar 't was gauw effengeklapt.

EFFENKLOPPEN, w., b. — Door kloppen gelijkmaken. J. Ook *gèèfkloppen*.

EFFENKOMEN, w., o., met *zijn*. — Vereffend worden, sprek. van geschillen. J. Da' zal tuss(ch)en die twee bruurs moeilijk meer effen komen.
Ook *op zijn effen komen*.

EFFENKRIJGEN, w., b. — Kunnen vereffenen, sprek. van schulden en geschillen. J. Hij krijgt nooit zijn rekening effen. Moeit je nie' met die mannen : ge kun' 'et ommers tuss(ch)en die twee nie' effen krijgen ?
Ook *op zijn effen krijgen*.

EFFENLEGGEN, w., b. — Door leggen gelijkmaken. J. Ge moet die planken effenleggen.
Ook *gèèfleggen*.

EFFENMAKEN, w., b. — Gelijkmaken.
Ook *gèèfmaken*.
— Vereffenen, sprek. van schulden. Ik koom mijn rekening effenmaken.

EFFENREKENEN, w., o. — Vereffenen, sprek. van schulden. J. Hij is gisteren komen effenrekenen. Toe ! laat ons effenrekenen.

EFFENSCHAVEN, w., b. — Door schaven gelijkmaken. J. Ook *gèèfschaven*.

EFFENSTAAN, w., o. — Geene schuld meer hebben, in stoffelijken en zedelijken zin. J. Hoe is 't mee uw rekening bij den timmerman ? Ik staan effen. Effenstaan met zijn consciëntie.
— Noch winnen noch verliezen bij het spel. Toen ik begost te kaarten, won ik vijf centen en nu staan ik effen.

EFFENSTRIJKEN, w., b. — Door strijken gelijkmaken. J. Ook *gèèfstrijken*.

EFFENWRIJVEN, w., b. — Door wrijven effenmaken. J. Ook *gèèfwrijven*.

EG, znw., v. — Z. Wrdb.
— Raadsel op de *eg* :

> Ik ken 'en dink,
> Het valt nie(t) pluis,
> 't Bijt met zijn scherpe tanden
> Het èèrd' in stof en gruis,
> En 't gaat op zijnen rug naar huis.

— Z. ook HAKKERDETAKKER, HEER, ÈÈRDKRAB en KRABBEMUIS.

EGGEN, w., b. — Z. Wrdb.
— Spr. *Mee iemand nie(t) kunnen eggen of èren*, er niet mede

uit de voeten kunnen, er niets mee kunnen aanvangen. Mee zoo 'n koppigaard is niet te eggen of te èren.

— O. Geëgd worden. Nat land egt moeilijk.

EGGENTREKKER, znw., m. — Bij landb. Z. EGGESLICHTER. (Idiot.)

EGGERSTOK, znw, m. — Bij landb. Z. ÈÈRSTOK. (Idiot. — (Z. der K.)

EI, znw., o. en v. — Z. Idiot.

— Het mrv. is in 't Z. der Kemp. *ei(e)r*.

— Verg. *Zoo vol, zoo rond als 'en ei.*

— Spr. *Veur 'en pan eieren*, voor een kleinen prijs. Hij hèet dat huis gekocht veur 'en pan eieren.

— *Het zuipen om 'en ei bederven*, zich benadeelen uit gierigheid.

— *Naar iet slagen gelijk 'nen blinde naar 'en ei*, er naar raden.

— *Zijn eieren verloren leggen*, iets nadeeligs ondernemen.

— *Daar loopen gelijk 'en hin me(t 'en ei in heur gat*, niet weten wat aanvangen.

— *Hij komt nog maar pas uit het ei*, hij is nog jong, nog zeer onervaren.

— *Dat ei moet nog gebroed worden*, die zaak is nog niet rijp.

— *Eén ei is geen ei, twee eieren is 'en ei en drij eieren is 'en paaschei.*

Raadsels op het ei :

Ik kwam eens deur e straatje gegaan,
Ik zag daar e wit kapelleken staan;
Ik klopten op de deur,
Daar kwam 'ne gele pater veur.

—

En tonneken volgedaan,
Zonder hol of bomgat aan.

—

Daar ging e wijfken langst de(n) kant
Me(t) e kanneken in heur hand;
Ze kost er nie(t) uit drinken,
Of ze moest er 'en holleken in klinken.

—

Daar is 'en dink da(t) nie(t) kan eten of drinken,
Schijten of stinken;
Maar den tijd zal komen dat 't zal eten en drinken,
Schijten en stinken.

Z. ook ROLLEKEN-BOLLEKEN en WITTEKEN.

EI(E)REBOLLEN, znw., m., mrv. — Soort van bewerkte steenkolen, in den vorm van eieren, Fr. *boulets ovoïdes.*

EI(E)RELOOPER, znw., m. — Zandlooper die gebruikt wordt bij 't koken van eieren. J.

EI(E)REPLANT, znw., v. — Eiergewas, *Solanum ovigerum*, *aubergine blanche*, *plante aux œufs*, fam. Solan. J.

EI(E)REPRUIM, znw., v. — Groote witte pruim, wel gelijkende op een ei, bij J. *eipruim*.

EI(E)RESMAAK, znw., m. — Smaak naar eieren. J. Die keêken hebben 'nen ei(e)resmaak.

EI(E)RE(N)RINK, znw., m. — Bij bakkers. Koek in den vorm van eenen ring, van deeg gebakken, dat met eieren toebereid is.

EIGEN, bvw. — Z. Idiot.

— *Bij uw eigen te werk gaan*, in zich zelven gaan, zelf oordeelen. T., R.

— *Op mijn (uw, zijn, enz.) eigen*, onafhankelijk, op zich zelven. J., R. Vruger was Sinte-Lenaarts onder Bracht, maar nu is 't et lank op z'n eigen. Sint-Teunis is wereldlijk onder Bracht, maar kerkelijk op z'n eigen. Zij woont op heur eigen.

— *Van eigen, van eigens*, z. VANEIGEN, VANEIGENS.

EIGENGEBAK, znw., o. — Iets dat men zelf gebakken heeft, bij J. *eigenbaksel*. Meugde da' brood?... 't Is nochtans eigengebak.

EIGENGEBROUW, znw., o. — Wat men zelf brouwt, bij J. *eigenbrouwsel*.

EIGENGEMAAK, znw., o. — Iets dat men zelf gemaakt heeft, bij J. *eigenmaaksel*. 't Is wel nie' fijn geschilderd, maar ge moet weten dat 'et eigengemaak is.

EIGENGENAAI, znw., o. — Wat men zelf naait, bij J. *eigennaaisel*. Da' kleed is redelijk goe' gemaakt en 't is nochtans maar eigengenaai.

EIGENGEWIN, znw., o. — Wat men zelf gewonnen, geteeld heeft. Pruuft is van die meloenen, 't is eigengewin.

EIGENHANDIG, bvw. en bw. — Met eigen hand. J. Die kas hee' me' grootvader eigenhandig gemaakt.

Bij V. D. bet. het « zelf (geschreven) ».

EILAND, znw., o. — Z. Wrdb.

— Verg. *'En kamer gelijk 'en eiland*, zeer ruim. J.

EIVOL, bvw. en bw. — Zeer vol. J. De kamer was eivol.

EKSTER, znw., v. — Z. Wrdb.

— Verg. *Babbelen (praten, klappen), stelen gelijk 'en ekster*.

ELECTRIEK (*ie* kort), znw., m. — Electriciteit. J. Da' ga' met den electriek.

— Electrisch licht. J. Te Bracht brandt den electriek in de straten.

ELEVATIE, znw., v. — Consecratie, als de priester de H. Ho
en den Kelk opheft. J.

Ook *Opheffing* en *Hoogen van Ons Heer*.

ELF EN DERTIG, telw. — Wordt schertsend gebruikt v
een getal, dat men niet wil of kan bepalen. Hij héet den elf en dertigs
prijs gehad (den laatsten). Hoeveul hedde daarmee gewonnen?... Elf
dertig frank.

— Ook spottend gebezigd om eene kleine hoeveelheid aan te duid
R. Mee hoeveulen waren ze wel op de vergadering? Wel mee elf
dertig man!

— Spr. *Elf en dertig gelijk de vos eieren leet*, antwoordt m
schertsend op eene nieuwsgierige vraag, als men het juist getal niet zegg
wil.

— *Op zijn elf en dertig gemakken*, op zijn duizend gemakk
Hij komt daar op zijn elf en dertig gemakken aangewandeld.

ELFSTE, telw. — Z. Idiot.

— Spr. *Hou(d)en da(t) ge he(b)t en pakken da(t) ge krijgen kunt*
't elfste gebod. J.

ELF-URE(N)KLOKSKEN, znw., o. — De klok die op v
dorpen om elf uren 's voormiddags geluid wordt, om het werkvolk te v
wittigen dat het werk ten einde loopt; of die 's Zondags te elf ur
's avonds wordt geluid, ten teeken dat de herbergen moeten gesloten word
— Z. AFTOCHTKLOK. (Aanh.)

ELF-URE(N)KOREN, znw., o. — Schrale, slechtgewassen rog
(Z. der K.) Hij hee' me daar 't koreken staan, 't is percies elf-ure(n)kor

ELF-URE(N)MEST, znw., o. — Slechte mest. (Z. der K.) M
van wa' denespellen en haksel is toch maar elf-ure(n)mest.

ELLEBOOG, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Da(t) zal ik achter mijnen elleboog steken*, ik zal het o
houden, ik zal er mij over wreken.

— *Hij zal het me(t) zijn ellebogen meugen aannemen*, hij zal ni
krijgen.

— Bij pottenbakkers. Zekere pottebuis, die de gedaante van e
gekromden arm heeft. J.

ELLEBOOGMOUW, znw., v. — Bij kleerm. Mouw die a
den elleboog met eenen hoek gesneden is. J.

ELMUS, znw., m. — Willem. (Heist-op-den-Berg.)

ELSEN, znw., o. — Z. Idiot.

— Fig. Wordt gezeid van iemand met een wrokkig en afgunst
karakter, die met anderen niet kan overeenkomen. Jef is zoo 'en else
dat de ander kinderen hem vluchten.

Ook *piek* en *ezel*.

ELSVOGELTJE, znw., o. — Sijsje, Lat. *Fringilla Spinus*.

EN, znw., v. — Eend. (Z. der K.)

EN, znw., o. — Eind, einde. (Z. der K.)
— *Tennen, tennen, tenen*, z. TENDEN.

END, znw., o. — Z. Idiot.
— Spr. *Ge zie(t) wel 't end van uwe(n) vinger, maar nie(t) 't ende van uw lèven*, het uur der dood is onzeker.
— *Het end is er aan verloren*. Z. Idiot. Die uitdrukking heeft twee beteekenissen: 1° om aan te duiden dat iets zeer lang duurt, 2° dat iets in hooge mate voorkomt. J. Wanneer ik mijn idioticon zal af hebben, weet ik nie': 't end is er aan verloren. Lui dat die vrouw is! 't End is er aan verloren.
— Deel wegs. J. Ik zal 'en end mee' u meegaan, totda' ge op den rechte' weg staat.

ENDBERD, znw., o. — Bij mulders. Het uiterste berd eener molenwiek. Z. BERD.

ENDE, vgw. — En. Z. Idiot.
— Komt nog volledig in *weg ende weer*. Z. WEG. (Idiot.)
— *Over end(e) over*, z. OVER.

ENDE(N, znw., o. — Z. Idiot.
— Spr. *Ende goed, alles goed*. J.
— *'t Endeken lijdt de(n) last*, het begin eener zaak schijnt gemakkelijk, maar op het einde komen de moeilijkheden.
— *Op 't ende van de mert, van 't spel*, z. Idiot.
— *'t Endeken zal 't vonnis wijzen*, de uitkomst zal de zaak doen kennen. J.
— *'t Loopt er op 'en ende* (ook *end*), zegt men van iets dat gaat eindigen, het leven, het fortuin, het huishouden, enz. J. 't Loopt op 'en end bij Michiels: morgen wördt er alles verkocht. *'t Is 't endeken*, zegt men van iemand die gaat sterven.
— *Ten ende (of tenden) raad zijn*, geenen raad meer weten, radeloos zijn. J.

ENDIGEN, w., b. — Eindigen, ten einde brengen. J. E werk endigen.
— O., met *zijn*. Eindigen, een einde hebben. J. Da' moet hier kost da' kost endigen.

ENGEL, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *'t Is 'en engeltjen in den Hemel*, zegt men van een jong gestorven kind.

ENGEL, znw., m. — Verkorting van Engelbrecht, Engelbertus.

ENGELKOPKEN, znw., o. — Geschilderd of gebeeldhouwd kinderhoofdje met vlerken. J., D. B.

ENGELS(CH), bvw. — Z. Idiot.
— *Engels(ch)e hengst*, z. BATS. J.

ENGELS(CH) GERS, znw., o. — Z. onder GERS. (Idiot.)

ENKEL, bvw. — Z. Idiot.

— *Enkel deur*, deur zonder vleugels. J.

ENT (toonl. *e*), enclit. vrnw. — Het, et. (Z. der K.) Hij doegent nie'.

ER, bw. — Maakt, met of zonder bijwoord, talrijke eigenaardige uitdrukkingen. Wij laten er eenige volgen :

— *Er aan zijn, er aanhangen, er aansteken*, z. AAN.

— *Iemand er aanmaken*, z. AANMAKEN.

— *Er maar op aan klappen*, z. AAN.

— *Er deur zijn*, z. DEUR.

— *Er van deurtrekken*, enz., z. DEUR.

— *Er gestaan hebben, er tegenbotsen, er tegenvliegen, er van krijgen*, bekeven, geslagen worden.

— *Er neven slagen, er neven zjerren*, kwalijk handelen, enz.

— *Er uitschee(d)en*, eindigen.

— *Er uitmuizen*, z. UIT.

— *Er komen*, z. KOMEN.

— *Het is er op*, z. OP.

— *Er niet lang meer loopen*, niet lang meer leven.

— *Er geweest hebben*, dood zijn.

— *Er goed* of *slecht veur zitten*, welhebbend of arm zijn.

— *Het is er mee gebeld*, 't is uit, op, geëindigd.

Enz., enz.

ÈREMUIZEN, bvw. — Scheepsterm. *Èremuize(n) schuit*, boot die vroeger in gebruik was en bijzonder tot het vangen en vervoeren van visch geschikt was. J.

ÈREN, w., b. en o. — Ploegen, Kil. *arare*, doch enkel nog in de spr. *mee iemand nie(t) kunnen eggen of èren*, z. EGGEN. (Aanh.)

ERG, bvw. — Z. Idiot.

— Spijtig, verdrietig. J. 't Zou erg zijn dat onze pastoor moest sterven.

— *'t Is nie(t) erg, 't is zoo erg nie(t)*, 't is niets buitengewoons. Is hij rijk getrouwd? Och, 't is zoo erg nie'.

ERG, znw., o. — Z. Wrdb.

— *Zonder erg*, zonder kwaad inzicht. Ik heb da' zonder erg gezeed : ge meugt dus op mij nie' kwaad zijn.

— *In iet geen erg hebben*, geen kwaad gedacht. Ik had er geen erg in, anders had ik u komen verwittigen.

— *'t Is geen erg, 't is zoo'n erg niet*, het beteekent niet veel. J. Is Jan herd ziek? Och nee, 't is geen erg. Ze zeggen dat onzen börgemeester schatrijk is, maar 't is zoo'n erg niet.

— *'t Is geen erg*, 't veroorzaakt geene onrust. Is hij vandeeg gekwetst? Nee, 't is geen erg.

ERM, znw., m. — Z. ARM.

ERM, bvw. — Z. ARM en de samenstell.

ERREBOL, ERRENBOL, znw., m. — Marmel. (K.) As ge errebollen hèt, dan gaan me spelen.
Ook *marre(n)bol, merre(n)bol.*

ERT, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Zijn erten zijn daar gewand*, hij heeft daar alle vriendschap en vertrouwen verloren. T.
— *'t Is 'ne goeie* of *hij is leelijk genoeg om in de erten te zetten*, hij is zeer leelijk.
— *Ze zijn aan 't erten zaaien*, zegt men lachend als het hagelt.

ES, 3° pers. enk. van den Teg. tijd der Aant. wijze van *zijn*. — Is. (Heist-op-den-Berg.) Hij es dood. Mie es vertrokken.

ETEN, w., b. — Z. Idiot.
— Spr. *Van de boter geëten hebben*, z. BOTER.
— *Hij hee(ft) ze geëten*, 't is een slimmerik. J. Ook *hij hee(ft) ze gefret.*
— *Zij(n) woord eten*, zijn woord intrekken. J.
— *Moette er van eten?* zegt men tot iemand die zich bemoeit met iets dat hem niet aangaat. J.
— *'Ne mensch moet eten en vergeten.*
— Znw., o. Spr. *De(n) kost veur 't eten hebben*, zonder werken.
— *Goed eten en drinken is den halve kost.*
— *Veur den eten*, vóór het eten. *Na den eten*, na het eten. J.

EVANGELIE, znw., o. — Z. Idiot.
— Spr. *'t Is geen Evangelie*, ge moet het niet gelooven. J. 't Is allemaal geen Evangelie dat em vertelt.
— Kinderrijm:

Paternoster, Evangelie,
T'avend gaan wij rapen stelen.
Op den akker daar ze staan,
Zullen wij t'avend henen gaan;
Komt den boer, dan gaan wij loopen,
Komt den hond, dan zullen we'm dooden
Komt hij niet,
Dan hebben wij al zijn rapen veurniet.

EZEL, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Die ezel geboren is, zal ezel sterven.*
— *Die eens ezel is, moet altijd de(n) zak dragen*, de sukkelaars moeten het altijd misgelden. J.
— Verg. *Zoo dom* of *stom, zoo lomp, zoo lui als 'nen ezel. Slagen krijgen gelijk 'nen ezel.* J.

— Soort van plooibare schraag, die niet enkel gebruikt wordt door schilders, maar ook door blikslagers en in de scholen om het schrijfbord te dragen, enz. J.

— Z. ELSEN. (Aanh.)

EZELSOOR, znw., v. — Fig. Iemand die lastig is om er mede te handelen, en daarbij lomp en opvliegend. Me' zoo'n ezelsoor van 'ne' vent kan ik nie' overkomen.

EZELTJESKERMIS, znw., v. — Kermis die voorheen op den Dam te Antwerpen plaats had, en waar men voor prijs op ezels reed.

F.

FAAS, znw., v. — Vaas, Fr. *vase*. J. Chineesche fazen. De meid héét 'en schoon faas gebroken.

FABRIEKHEER (*ie* kort), znw., m. — Lid van eene kerkfabriek of een kerkbestuur. (A.)

FABRIEKGOED (*ie* kort), znw., o. — Fabrieksgoed.

FABRIEKMAN (*ie* kort), znw., m. — Fabriekswerker. J.

FABRIEKMEISKEN, znw., o. — Fabriekswerkster. J.

FABRIEKSCHOUW, znw., v. — Schoorsteen eener fabriek.
— Verg. *Smooren gelijk 'en fabriekschouw*, fel rooken.

FABRIEKVOLK, znw., o. — Werkvolk der fabrieken.

FABRIEKWERK, znw., o. — Fabriekswerk.

FABRIEKWERKER, znw., m. — Fabriekswerker. J.
Zoo ook *fabriekwerkster* voor *fabriekswerkster*.

FACHT, znw., v. — Z. FAG. (Idiot.) Hij snee 'en dikke facht af. (Z. der K.)

FAK, znw., o. — Vak, Fr. *métier*. Dat is uw fak nie'.

FAKKELTOCHT, znw., m. — Optocht met fakkellicht, fakkeloptocht. J.

FALIESTRIJKER, znw., m. — Falievouwer, vleier, huichelaar. Betrouwt dieë' faliestrijker geen haar, hij zal oe bedriegen.

FAMILIE, znw., v. — Z. Wrdb.
— Spr. *Van iemand familie zijn langs Adams kant (en Eva's ellebogen)*, in geene bloedverwantschap met hem staan.
— Luizen. J. Ge staat daar gedurig te krabben en te kretsen : hedde misschien familie?

FANNIE, znw., v. — Stephania verkort.

FAS, znw., o. — Bij slachters. Z. Idiot.
— Het *fas* is de verlenging van de ruggegraat in den hals en bevat het lindemerk.

FATSOEN, znw., o. — Z. Idiot..
— Bij bakkers. *Het brood zij(n) fatsoen geven*, het schoon rondmaken. J.

FEEM (zachte *e*), znw., v. — Vrijster, beminde. (**K.**) Hij is z'n feem gaan wandelen.

Vrglk. het Fri. *famke*, meisje.

FEEP (zachte *e*), znw., v. — Z. FEEM.

FEESTELIJK, bw. — Triomfantelijk, plechtig, al schertsen. D. B., J. Iemand feestelijk bedanken. Hij wierd daar feestelijk aan deur gezet.

FEL, bvw. — Z. Idiot.

— Sterk, moedig, verstandig. J. Hij hee' 'ne' felle' knecht. J is 'ne felle werker. Ik ken geene' feldere' student as Fons van den bakk

FEMELEN, w., o. — Stil en geheimzinnig met iemand sprek fezelen, bij Sch. *fijmelen*. Die twee vrouwkie staan daar gedurig tegene te femelen.

— Afl. *Femelèèr*, *gefemel*.

FERMERIE, znw., v. — Z. Idiot.

— Het krankzinnigengesticht te Geel.

FERRELEN, w., o. — Met de voeten tegen elkander slaan 't gaan. (K.) Hij ferrelt vandeeg, want z'n broek is van onder alt kapot.

Ook *aanslagen*, *haren*, *knoeselen*, *knoeselvoeten*, *meèrzen merzelen*.

FERTELÈÈR, znw., m. — Iemand die lastig gaat, slecht been is; knoeier. (K.) Ziet dieë' fertelèèr daar is komen aangesukke Ik zou dieë' metser op mijne' werf nie' willen, 't is 'ne groote fertelè en daarmee is em geprezen.

FÈTERSTOK, znw., m. — Bij landb. Z. TOUTERSTEK. Tlic — Z. VANTERSTEKKEN. (Idiot.)

FETS, znw., v. — Valsche stoot op het biljartspel, Fr. *faus queue*. (**Z.** der **K.**)

Ook *fots*.

FEZELEN, w., o. — Z. Idiot.

— Naam van zeker kaartspel.

FIAKKER, znw., m. — Slecht, versleten peerd. Hij had da weer 'ne' fiakker in ze' gerij staan!

— Kwaad rijtuig, slechte fiets. Ik zou nie' gèren in zoo' ne' fiakk uitrijen.

Van 't Fr. *fiacre*.

FIE, znw., v. — Sophia. J.

FIJN, bvw. en bw. — Z. Idiot.

— *Fijn brood*, brood van tarwebloem.

— *Fijnen bek*, die geerne lekker eten heeft. J. Sus is 'ne fij bek. Ook *'ne(n) fijnen bek hebben*.

FIJNDERIK, znw., m. — Sluwe mensch, slimmerik. J.

FIJNE MAST, znw., m. — Z. onder MAST. (Idiot.)

FIJNKAPPEN, w., b. — Fijnhakken. J.
Door V. D. als gewest. vermeld.

FIJNKLAPPER, znw., m. — Z. SCHOONKLAPPER. (Idiot.)

FIJNKNABBELEN, w., b. — Fijnknauwen. J. Ge moet oew eten fijnknabbelen.

FIJNSCHAVEN, w., b. — Door schaven fijnmaken. J.

FIJNVALLEN, w., o., met *zijn*. — Z. VIESVALLEN. J.

FIL, znw., v. — Philomena verkort.
Ook *Fille*, *Meen*, *Mien* en *Mina*.

FILOE, znw., m. — Bedrieger, Fr. *filou*. J.
— Naam dien men aan sommige honden geeft.

FILUS, znw., m. — Filibrecht, Filibertus.

FIMMELEN, w., o. — De school verzuimen, haagschool houden, Fr. *faire l'école buissonnière*. (Borgerhout.) Jongens, wille-me vandaag is fimmelen. Mijnheer, Jan Peeters hee' gisteren gefimmeld.

FIS, znw., v. — Bunzing. Z. Idiot.
— Dit w. is o. in 't Z. der Kemp.
— Spr. *Stinken gelijk e fis.*

FITLEFATER, znw., m. — Stuk taai leder. (O. der K.) Deur zoo 'ne' fitlefater is gee' mes deur te krijgen.

FITSAARD, znw., m. — Korte wind, die slechts een zwak gepiep laat hooren. (A.) Als iemand zulken wind laat, zegt men ook: *hij he(ft) er eenen de(n) kop afgenepen.*

FLAAT, znw., v. — Vrouw die weinig werk afdoet, die daar staat te zagen of flauwen praat vertelt.

FLADDERWIND, znw., m. — Z. FLODDERWIND. (Idiot.)

FLAG, znw., v. — Achterste. (Z. der K.) Hij ging op z'n flag liggen. Ze viel op heur flag.

FLAMBOOS (scherpe *o*), znw., v. — Framboos, *Rubus idæus*. J.
Ook *framboos.*

FLANK, znw., m. — Bij schoenmakers. Gewoon leder dat aan de binnenzolen genaaid wordt. J.
Ook *flanke(n)lèèr* en *binnenzoollèèr.*

FLANKE(N)LÈÈR, znw., o. — Z. FLANK.

FLANSEN, w., b. — Wegwerpen, in eens uitgieten, sprek. van vloeistoffen. Flanst da' water daar maar hennen.

FLINK, bvw. — Z. Wrdb.
— Uitmuntend, in 't algemeen. 'Ne flinke student. 'Ne flinke schrijver.

FLINT, znw., v. — Voorwendsel, valsche uitvlucht. (Z. der K.) Z. FLINT. (Idiot.) 't Zijn flinten, ik geloof u niet.

FLIPPIENEN, FLUPPIENEN, znw., v., mrv. — Gele lupien, Lat. *Lupinus luteus*.

FLITS, znw., v. — Z. FLINT. (Z. der K.) Ze zit mee flitsen.

FLODDER, znw., m. — Z. Idiot.
— Bij kleerm. Los bezetsel aan de mouwen en rokken der vrouwenkleeren, Fr. *volant*, meest spottend gebezigd. J.

FLOERBÖR STEL, znw., m. — Borstel van zeer fijn haar, dienende om fluweelen kragen af te borstelen.

FLOES, znw., m. — Veest, nauw hoorbare wind. (Z. der K.)

FLOEZEN, w., o. — Veesten, nauw hoorbare winden loozen. (Z. der K.)

FLOEZER, znw., m. — Die floest.

FLORANTIE, znw. v. — *In volle florantie*, in vollen bloei, in vollen fleur. Ons huishouwen is in volle florantie. Zijn bloemen staan in volle florantie.

FLOREN, znw., m. — Floris, Florentinus, Floriaan, enz.

FLUIS, znw., v. — Bij landb. *Het koren krijgt de fluis*, als het stroo te welig opwast en er geen graan inkomt.

FLUIT, znw., m. — Plattekaas. Krijg ik fluit op m'nen botterham ?

FLUIT, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Met 't fluitje gewonnen en met 't trommeltje verteerd*, zoo gewonnen, zoo geronnen. J.
— *'t Ga(at) gelijk e fluitje van 'en oordje*, zeer gemakkelijk, zonder moeite. J.
— Mannelijke roede.

FLUITEN, w., o. — Z. Idiot.
— Spr. *Iemand laten fluiten*, hem te vergeefs laten roepen of wachten. J., R.
— *'t Is verloren gefloten, als het pèèrd nie(t) pissen wiit*, z. PÈÈRD.
— *'t Is op den doove gefloten*, z. DOOVE. (Aanh.)
— Tuiten. R. M'n oor fluit. Als uw rechteroor fluit, dan zeggen ze goed van u, maar fluit uw linkeroor, dan spreken ze kwaad.

FLUITJE, znw., o. — Bij kleermakers. Stuk vóór aan de broek, waar de knopsgaten in zijn om de broek te knoppen.

FLUITJESBROEK, znw., v. — Bij kleerm. De gewone mansbroek zooals ze thans wordt gedragen en die van vóór met knoppen en knopsgaten sluit.

FLUITJESHOUT, znw., o. — Elzen-, sporken-, en ander hout, waar de jongens in 't voorjaar, als de schors goed afgaat, fluitjes van maken. J.

FLUITJESMELK, znw., o. — Afgezaande melk.

FLUPPIENEN, znw., v., mrv. — Z. FLIPPIENEN.

FOĚNS, znw., v., vrklw. *foěnsken*. — Eetbare paddestoel. T. (Z. der K.) Hij ga' foěnskens plukken.

— Verg. *Zoo rot als 'en foěns.*

FOĚRTEN, w., o. — *Foěrt* roepen. (Z. FOĚRT, Idiot.) As em kwaad is, hoorde'm nie' doen as foěrten. Hij sakkert en hij foěrt tegen iedereen.

FOETER, znw., m. — Z. Idiot.

— *Om de(n) foeter niet*, om den drommel niet.

FOETEREN, w., b. — Heimelijk wegmoffelen. Wa' foeterde gij daar in oewe' zak?

— Kinderspel. Heimelijk de knikkers uit de o wegnemen.

FOK, znw., m. — Z. Idiot.

— Neus, al schertsend. Hij hee' 'ne' goeie fok.

FOK, znw., m. — Kruim, kracht. In da' vleesch zit geene' fok in.

FOKKEBOLLEN, w., o. — Ombuitelen, omtuimelen. (N. der K.) De kinderen lagen daar te fokkebollen in 't zand.

FOKKEN, w., b. en o. — Lat. *futuere, coïre.*

FOKKENEUS, znw., m. — Brilneus.

FOKKENHALS, znw., m. — Scheepsterm. Touw waar men de fok van onder mee openzet. J.

FOKKENHUIK, znw., o. — Scheepsterm. Zeildoeken deksel der fok. J.

FOKKENTIJN, znw., m. — Aardigaard. Oe! duě fokkentijn! (Herenthout)

FOKKEVAL, znw., o. — Scheepsterm. Touw waar men de fok mee ophijscht. J.

FOKKEVALBLOK, znw., m. — Scheepsterm. Katrol hoog in den mast geplaatst, waar het fokkeval door loopt. J.

FOMP (uitspr. *foěmp*), znw., v. — Homp, dik stuk brood, enz. (Z. der K.) Ge kreegt zeker moa ééne' boterham, da' ge zoo'n foěmp bijhèt.

FON, znw., m. — Grond eener zaak, Fr. *fond*. Ik heb van de zaak hooren spreken, maar ik ken der den echte' fon nie' van.

FON, znw., m. — Fons, verkorting van Alfons.

FONNEN, znw., m. — Z. FON

FONTEIN, znw., v. — Z. Wrdb.

— Spr. *Spuiten, loopen gelijk 'en fontein.*

— Bij olieslagers. Glad ijzer onder in de lade van den blok, met aan weerszijden der kaakijzers eene gleuf, waardoor de geperste olie wegloopt.

FONTONTEN, znw., v., mrv. — Z. Idiot.

— Overdreven versiersels, lintjes en strikjes. As ik in oe' plaats was, ik dee' die fontonten van me' kleed.

FOOL (scherpe *e*) znw., v. — Kat die te veel gefoold of getroeteld wordt. Z. FOOLEN. (Idiot.) Jaagt die fool van uwe' schoot.
Ook *pros* en *plod*.

FOPPEN, w., b. — Z. Idiot.

— Bedriegen. J. De leurder hee' mij gefopt mee z'n slecht'e waar.
Bij V. D. « misleiden, voor den gek houden, verschalken. »

FORS, znw., v. — Z. Idiot.

— *Met de fors*, zeer, uit der mate. J. Daar zijn dees jaar appelen met de fors.
Ook *met de macht*.

FORT, znw., o. — Z. Wrdb.

— Achterste in de kindertaal. (A.) Schreeuwt zoo hard nie' meer, of ge krijgt op oe' fort.

— Dik en zwaarlijvig vrouwmensch. J.

FOTS, znw., v. — Z. FETS. (Aanh.)

FRAN, znw., m. — Frans. (Hulshout.)

FRANK, bvw. — Z. Idiot.

— Sterk van smaak.

— Wrang, zuur.

FRANNEN, znw., m. — Z. FRAN.

FRANS(CH), bvw. — Z. Idiot.

— *Op Frans(ch)e solde staan*, z. SOLDE. (Idiot.)

— *Frans(ch)e klonen* of *blokken*, soort van zeer lage, sierlijk bewerkte vrouwenholsblokken.

— *Frans(ch)e bolien*, z. BOL. (Aanh.)

— *Frans(ch)e muur*, rieten of van latwerk gemaakte muur.

— Bij goudsm. *Fransch rood*, fijngestampte koperroest om te polijsten, kopersulfaat dat gebrand is en zuiver gewasschen, opdat het zand er zou uit zijn.

— Bij schoenm. *Fransch lèèr*, leder gelijk aan *pink*, maar wat roeder van kleur. J.

— Znw., o. Spr. *Fransch spreken gelijk 'en koei Spaansch*, slecht Fransch. J.

— *Die pot spreekt Fransch*, hij is gescheurd.

FRANS(CH)E KLAVER, znw., m. — Z. onder FRANS(CH). (Idiot.)

FRANS(CH)E ZONBLOEM, FRANS(CH)E ZONBLOM, znw., v. — Z. onder ZONBLOËM.

FRATS, znw., v. — Gierigaard. (Mol.)

FREE (zachte *e*), znw., m. — Frederik.

FREE (zachte *e*), znw., v. — Z. VREE. (Idiot.)

FREED (scherpe *e*), bvw. — Z. Idiot.
— Spr. *Zoo freed als e schaap.*

FREER, znw., m. — Zwager. (Z. Idiot.) Wordt meest met zachte *e* uitgesproken.

FRÈÈT, znw., o. — Z. Idiot.
— *'t Lièfdig frèèt hebben,* altijd kunnen eten, veel eten en toch nooit genoeg, nimmer verzadigd zijn. (A.)

FRENSEN, FRENS(CH)EN, w., o. — Hinniken, hunkeren, bij Kram. *wrenschen.* (Z. der K.)

FRETBAKKES, znw., o. — Vrouwmensch dat kort en bitsig antwoordt. (Moll.)
— Iemand met een mager en spits gezicht.

FRETSEL, znw,, o. — Z. WRETSEL. (Idiot.)
— Stokje met van voren een mikje om in een vogelnest te draaien en dit zoo uit eene houtmijt of een boomhol te trekken, als men er met de hand niet aankan. (Z. der K.)

FRICADEL (klemt. op *del*), znw., v. — Balleken van gekapt vleesch, brood en eieren. J.

FRICADELLE(N)VLEES(CH), znw., o. — Gekapt vleesch om fricadellen te maken.

FRICASSEEREN, w., o. — Lustig, smakelijk eten. Wij zullen is gaan fricasséeren.

FRICO(T) (klemt. op *co*), znw., m. — Eten. J. Ze geven daar goeie frico.

FRIEDUS, znw., m. — Godfried.

FRIKKELEN, w., b. en o. — Bij kopergieters. Met eene halfronde vijl eene groef of kip boogswijs uithollen. D. B.

FRIS(CH), bvw. — Z. Idiot,
— Spr. *Fris(ch) en gezond,* zeer gezond.
— *Friss(ch)e morge(n)d,* spreuk bij 't drinken van eenen druppel of borrel.

FRISS(CH)IGHEID, znw., v. — Frischheid. J.

FROBBELEN, w., b. — Z. FRIBBELEN. (Idiot.)

FRON, znw. m. — Hoogmoed, hooveerdij. (A.) Ziet is wa' fron dat em heet! Sedert dat em wa' geërfd heet, heet em fron te koop.

FROOT (zachte *o*), znw., m. — Idioot. (Poppel.) Hij ziet er uit gelijk 'ne froot.

FRUTS, znw., v. — Pruts, nietigheid, beuzelarij. (Ook in Z.-Holl., z. OPPR., 56.) Hij is altijd mee frutsen bezig. Dat is 'en fruts.
— Gep. w. *Frutsen en prutsen*, nietigheden, beuzelarijen.

FRUITKAMER, znw., v. — Kamer waar men het fruit bewaart. D. B., J.

FUIKGAAR, znw., v. — Bij visschers. Lange stok, waarmede men de fuiken ver in 't water leggen kan en ophalen. (Z. der K.)

FUKSIAS, znw., m. — Fuchsia.

GAAN, w., o. met *hebben* en *zijn*. — Z. Idiot.

— Spr. *Gaan gelijk e fluitje van 'en oordje*, z. FLUIT.

— *Het gaat er naartoe*, de toestand is zeer slecht. J. Het gaat er naartoe in dat huishouwen.

— *Waar gaat dat naartoe* of *hennen?*

— *In tweegevecht gaan*, met iemand een tweegevecht aangaan.

— *Laten gaan da(t) gank hee(f)t*, z. GANK.

— *De gaande en de komende man*, de vreemdelingen, de gasten, de klanten. J. Ik verkoop hier nogal veul aan de' gaande' en de' komende' man.

Kil. Gaende man, *viator*.

— *Iet over u laten gaan*, iets verdragen. J., T.

— *Gaat haalt* voor *gaat halen*. Z. SPRAAKK., blz. 92, Nr 49.

— Wij zeggen *acht gaat viermaal* IN *twee en dertig* en niet OP *twee en dertig*. J.

— *Gaan van*, 1° gerust laten, ophouden van te tergen, te mishandelen, J., D. B. Ga van mij, of ik geef u 'en rammeling; 2° verlaten, van getrouwde lieden. J., D. B. Ze ga' van heure' vent. — Ook *afgaan van*, in de 2e beteekenis.

— *Gade (gaat gij)*, ellipt. gebruikt voor: gaat gij stilzitten, ophouden, mij gerust laten. J., D. B., R. Gade! leelijken hond! wa'! gij mij bijten.

— Geldig zijn, sprek. van munt. J. De Frans(ch)e sollen gaan hier nie' meer.

— Afgaan, stoelgang hebben. Ik moet 'en purgatie nemen, want ik gaan nie' meer op tijd.

GAAP, znw., v. — Gaapster. 'En gaap van e wijf. Ons Mie is 'en eerste gaap.

GAAP, znw., m. — Bij wevers. Opening van de keting die ontstaat met de eene schacht omhoog en de andere omlaag te trekken en waar de schietspoel doorgejaagd wordt. J.

GAAPACHTIG, bvw. — Genegen tot gapen, tot geeuwen. J. Ik heb te nacht maar slecht geslapen, en daarmee zijn ik zoo gaapachtig.

GAAPSTAAK, znw., m. — Z. GAAPSTOK.

GAAPSTOK, znw., m. — Gaper, iemand die stokstijf staat te gapen, gaapster. 'Ne gaapstok van e meisken. Dië jongen is toch 'ne gaapstok, hij staat overal op te gapen. Kom voort, gaapstok!

Verouderd, volgens V. D. en het *Wrdb. der Nederl. Taal.*
Kil. Gaep-stock, *avidus spectator, stupidus spectator.*
Ook *gaapstaak.*

GAAR (uitspr. *goar*), bvw. — Z. Wrdb.
— Bekwaam om te trouwen. (Z. der K.) Z'n dochter is al haast gaar om te trouwen.
— Bekwaam om verkocht, geplukt, geoogst, gebruikt te worden, enz. (Z. der K.) De terf is strak gaar om gepikt te wörren.

GAARS, znw., m. — Vuiligheid. (Kasterlee.) De mozegoot lag vol gaars.
Verg. *gorseme* bij VERDAM, III, 206.

GAAS, znw., m., niet o. — Z. Wrdb.
— Bij kantwerksters. Meer doorschijnend gedeelte in de bloem.

GAAS, znw., m. — Slijk. (Kasterlee.) De goot was verstropt, ze zat vol gaas.
Vrglk. *goor, waas, waze,* Fr. *vase.*

GAATJESNIJPER, znw., m. — Bij schoenmakers. Soort van ijzeren nijptang om de rijggaten in de bottinnen te maken.
Ook *hollekensnijper* en *oogskensnijper.*

GABBERACHTIG, bvw. — Genegen tot gabberen. D. B., J.

GADDER, znw., m. — Z. Idiot.
— Ook gezeid van menschen, dieren en zaken, die weinig weerd zijn of niet deugen. J. Jan is nogal 'ne gadder, al dat em wint, drinkt em op. Is dat oewen hond? 't Is me 'ne gadder, zulle! Da' zijn gadders van patatten.

GA(D)ESLAG, znw., m. — Spaarzaamheid, overleg. Daar zit geene ga(d)eslag in die vrouw.

GA(D)ESLAGEN, w., b. — Z. GASLAGEN. (Idiot.)
— *Slaag het ga(d)e,* ge zult het zien. J. Hij zal nog trouwen, slaag het ga(d)e.

GAFFELSCHIP, znw., o. — Scheepsterm. Schip met gaffeltuig. J.

GAFFELTUIG, znw., o. — Scheepsterm. Zeil dat van boven aan eene rechte gaffel hangt en waar bijna altijd een vlieger boven staat. J.

GAL, znw., v. en m. — Z. Idiot.
— Spr. *Zoo bitter als gal, zoo gruun als gal.*
— *Ge zult er de gal nie(t) van krijgen,* op mager en slecht eten.
— *'En gal op iemand hebben,* iemand een verborgen haat toedragen. (A.)
— *Ou(d)e gal, grijze gal,* scheldnaam gegeven aan eenen persoon, van wien men afkeerig is en die reeds grijs haar heeft. (A.)

GALANT, bvw. en bw. — Kloek van lijf en leden en teven flink en knap. J. E galant meisken. Rik is 'ne galante jongen. Ze gaa er galant over.

— Aangenaam, verzettelijk. J. In zoo e karken rijen, dat is galant jongen!

GALANTIGHEID, znw., v. — Knapheid. Daar is aan heur weinig galantigheid aan.

GALG, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *Hij is zoo erg als het hout van de galg*, op een ondeugend kind. J.

— *Er uitzien gelijk eenen die van de galg gaan loopen is*, mager en bleek.

GALGEPATER, znw., m. — Z. Idiot.

— Dwaas, ongemanierd mensch. (Z. der K.) Blijft mee zoo' ne' galgepater overal maar weg, want ge kunt er nie' as schande mee halen.

— Slechte kerel, booswicht, galgenaas.

GALJAS (klemt. op *jas*), znw., m. — Pint Leuvensch bier of see met eenen borrel genever, die te zamen gedronken worden. (A.)

GALON, znw., m., met o. — Z. Wrdb.

GALP, znw., m. — Gulp. Daar kwam 'en heel galp bloed ui de wond.

— Zwelg, slok. Hij dronk z'n borrel in ééne' galp uit.

GALPEN, w., o., met *zijn*. — Gulpen. Het bloed galpten ui de wond.

— Met *hebben*. Zwelgen, gulzig en onmatig drinken. Ziet 'em galpen 't Sta' lellik van zoo te galpen.

GAMBAAR, bvw. — Bij steenb. Droog genoeg om gegamd te worden, sprek. van steen. J. De steen is nog nie' gambaar, laat em nog wat droogen.

GANGER, znw., m. — Voetganger, Kil. *viator*. R. (Z. der K.) 'Ne felle ganger. Ik ben maar 'ne slechte ganger.

« Thans buiten samenstelling verouderd, » zegt het *Wdb. der Ned. Taal*.

Ook *gaander*.

GANGESKENSVOLK, znw., o. — Z. POORTJESVOLK. (Aanh.)

GANGIG, bvw. — *Gangig zijn*, gaan, werken, sprek. van uurwerken, sloten, enz. (Z. der K.) Is uw horloge nu gangig? 't Slot van de veurdeur is nie' gangig meer.

GANK, znw., m. — Z. Idiot.

— *In gank*, aan den gang. Hoor! 't muziek is al in gank. Het gerecht was volop in gank.

— *In gank zijn me(t)*, bezig zijn met. Hij is in gank mee ze' pak te maken.

— *Iemand in (den) gank krijgen*, een werk doen beginnen.

— *In gank zetten*, in beweging brengen. J. Zet de horloge maar in gank.

Zoo ook *in gank blijven, brengen, hou(d)en, krijgen.*

— Scheepsterm. Weg dien een schip in dezelfde richting aflegt, wanneer het laveert. J. *Gangen halen*, laveeren.

— Breede plank om het schip met de kaai te verbinden. J.

GANS, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *Maakt dat aan de ganzen wijs, die loopen berrevoets op hun bloote pooten*, dat geloof ik niet.

— *Als de vos de passie preekt, boeren wacht uw ganzen*, z. VOS. (Idiot.)

GANSKENSSPEL, znw., o. — Ganzenspel. J.

GAPEN, w., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Zoo heet dat de kraaien gapen*, stikkend heet.

GARDE, znw., m. — Veldwachter, Fr. *garde-champêtre.*
Ook *gerde* en *gerre.*
Gewest. bij V. D.

GARDIAAN, znw., m. — Z. Idiot.

— Sch. heeft gelijk; dit w. wordt, in de opgegeven beteekenis, in 't Z. der Kemp. gebezigd.

GAREEL, znw., o. — Z. Wrdb.

— Spr. *Iemand in 't gareel spannen*, zwaren arbeid opleggen.

— *In 't gareel staan*, zwaren arbeid verrichten.

— Broekgalg, Fr. *bretelle.*

— Bij olieslagers. Vereenigde balken die de steenen in hunnen stand houden. J.

— Z. KATTEGAREEL. (Idiot.)

GAREELGELD, znw., o. — Bij landb. Geld dat men boven de koopsom moet betalen, als men een peerd koopt.
Vrglk. BEUGELGELD, HALSTERGELD, KENNEFGELD.

GAREELSPAAN, znw., o. — Bij gareelmakers. Elk van de twee platte stukken hout, waar de kussens van 't gareel op liggen.

GARENKETEL, znw., m. — Ketel waar men 't garen in afkookt, nadat het gesponnen is.

— Spr. *Zoien* of *koken gelijk 'ne garenketel*, hevig koken.

GARIG, bvw. — Werkzaam, vlijtig en oppassend. (Z. der K.) 'En garige meid. 'Ne garige werkman. Lies is 'en garige.

GASP, znw., v. — Dunne roede. (Z. der K.) Iemand afslagen

mee 'en gasp. De voerman snee 'en gaps uit de' kant en sloeg er m
op ze' pèèrd.

Ook *gips* (z. Idiot.)

GASTHUIS, znw., o. — Z. Wrdb.

— Spr. *'t Is er e gasthuis*, er is altijd iemand in 't huisgezin zi

GAT, znw., o. — Opening, hol. Z. Idiot.

— Spr. *Iet in de gaten hebben*, iets gewaar worden, vermoeden

— *Ievers ge(n) gat deur zien*, geene uitkomst in iets zien, in N.-Ned
ergens geen gat in zien.

— *E gat in den dag slapen*, zeer lang slapen. J.

— *U uit de gaten maken*, wegloopen.

— *Kwaa(d) gat*, 1° windstreek waar slecht weder uit komt; —
Westen is e kwa' gat; 2° Plaats, eind wegs waar de wind hevig is. A
den hoëk van die straat is e kwa' gat. J.

— Bij schippers. Monding van eenen stroom of eene rivier. J.

— Aars, achterste. Z. Idiot. Wij zeggen *op* (niet *voor*) *zijn*
krijgen, iemand wat op (niet *voor*) *zijn gat geven.*

— Spr. *Zij(n) gat intrekken*, verminderen, opraken, van voorraad. O
mutsaard begint leelijk ze' gat in te trekken, wij zullen er anderen moe
bestellen.

— *'t Trekt er op gelijk mij(n) gat op e kommeken soep*, 't gel
er volstrekt niet op.

— *Zij(n) woord deur zij(n) gat trekken*, zijn woord intrekken

— *'t Zal hem in zij(n) gat sneeuwen*, 't zal hem leelijk tegensl

— *Aan zij(n) gat is nie(t) veul vet te lekken*, er is niets
hem te bekomen.

— *Daar mag ge(n) windeken tegen zij(n) gat waaien, of hij is z*
hij is zeer zwak van gezondheid.

— *Zij(n) gat bastaard maken*, overgeven, braken, Fr. *vomi*

— *Iemand het holleken* of *de(n) kwet uit zijn gat vragen*, l
alles uitvragen.

— *Dat hij in zijne(n) kop hee(f)t, hee(f)t hij in zij(n) gat*
hij is zeer koppig.

GATLAKKER, GATLEKKER, znw., m. — Gatlikker,
vleier.

GATSNOER, znw., o. — De snoeren, waarmede de vrouwlie
hun voorschoot langs achter vastbinden. De gatsnoeren van oewe' veurscl
zijn los.

GATSTUK, znw., o. — Bij slachters. De afsnijdsels van de ach
hespen van een zwijn.

GAUWIGHEID, znw., v. — Z. Wrdb.

— Spr. *Alles is 'en weet, maar vlooien vangen is 'en gauwigh*

GAUWKEN, znw., o. — Gauwerd, iemand die zeer rap is.
jongesken is e gauwken.

— Gauwdief. Houdt 'em in de oog, want 't is e gauwken.

— Schertsend voor iemand die zeer traag en loom is. Ha! zijde daar nu, gauwken? Ik kan op dezelfden tijd wel tien keeren weg en weer gaan.

— Benaming van zekere kleine, bronsachtig gekleurde kevers, die met groote snelheid over den grond loopen.

GAZET, znw., v. — Dagblad, nieuwsblad, krant. In de gazet lezen. 't Staat in de gazet.

Zuidned. bij V. D.

— Spr. *Ge kunt de gazet deur zijn kaken lezen*, hij is zeer mager.

— *Da(t) zou in de gazet meugen gezet worden*, wordt gezeid van iets dat buitengewoon te verwonderen is. J.

— Fig. Persoon die altijd de eerste nieuwskens kent. J. Mie is 'en eerste gazet, zij weet al dat er vijf uren in de ronde gebeurd is. Zij is de gazet van 't dörp.

GAZETSCHRIJVER, znw., m. — Dagbladschrijver. J.
Ook *gazettier*.

GAZETTENDRAGER, znw., m. — Die gazetten ronddraagt.

GAZETTE(N)LEURDER, znw., m. — Een man die dagbladen uitvent.

GAZETTIER, znw., m. — Z. GAZETSCHRIJVER. J.

GAZON, znw., m., niet o. — Z. Wrdb.

GEBAF, znw., o. — Gestamp. Z. BAFFEN. (Idiot.)

GEBAS, znw., o. — Geblaf. J.
— Het hoesten. J.

GEBEUREN, w., o. — Z. Wrdb.

— Spr. *Daar gebeurt meer op de wereld als in zeven dörpen.*

— *'t Is te Brussel gebeurd en te Kastel e jaar gewörren*, 't is gelogen. (Tielen, Kasterlee en omstreken).

GEBID, znw., o. — Het herhaald bidden.

— Gep. w. *Gebid en gesmeek*. Op ze' gebid en gesmeek ben ik toch eendelijk meegegaan.

GEBIED, znw., o. — Z. Wrdb.

— *Iemand onder zij(n) gebied hebben*, er aan bevelen. J.

— *Onder iemands gebied staan*, iemand gehoorzamen. J.

GEBIE(D)EN, w., b. — Aanzeggen, uitnoodigen, verzoeken op eenen lijkdienst, eenen rozenkrans voor eenen overledene, enz. (Z. der K.) Iemand op 'en uitvaart gebie(d)en. Wij waren nie' op de' lijkdienst gebo(d)en. Als iemand gestorven is, dan worden de geburen op den rozenkrans geboden, die voor den overledene gebeden wordt. Ze zijn de uitvaart van Jan Somers komen gebie(d)en.

— Aankondigen, bekendmaken, afroepen. (**Z.** der **K.**) De pastoor hèet 'en mis gebo(d)en veur Thijs zaliger.

Verouderd, zegt het *Wrdb. der Nederl. Taal.*

GEBIJT (*ij* kort), znw., o. — Gebit. Z. GEBET. (Idiot.)

GEBINT, znw., o. — Z. Idiot.

— Scheepsterm. Zwaar dwarshout in de breedte van de schepen, dat de zijden er van stevig houdt. J.

— Z. GEBENT. (Idiot.)

GEBIRS, znw., o. — Het birzen. Z. BIRZEN. (Aanh.)

GEBLAAS, znw., o. — Z. Wrdb.

— Gebluf, grootspraak. Ik kan mee ze' geblaas nie' om.

GEBLAGEER (klemt. op *geer*, zachte *e*), znw., o. — Gebluf, gesnoef. Z. BLAGÉEREN. (Aanh.)

GEBLENS, znw., o. — Het *blensen*. (Aanh.)

GEBLIDDER, znw., o. — Het *bliddereu*. (Aanh.)

GEBLOMD, bvw. — Gebloemd, met bloemen doorweven of beschilderd. (**N.** der **K.**) J. E geblomd tapijt. 'Ne geblomde neusdoëk.

GEBOD, znw., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Hou(d)en da(t) ge he(b)t en pakken da(t) ge krijgen kunt, is 't elfste gebod.*

GEBO(D)EN, bvw. — *Gebo(d)en heiligendag*, kerkelijke feestdag, dien men gehouden is te vieren. O.-H. Hemelvaart is 'ne gebo(d)en heiligendag.

— *Gebo(d)en mis*, mis die te voren afgekondigd is.

— *Gebo(d)en worden*, afgekondigd worden. T. Daar is 'en mis gebo(d)en veur Sus Janssens. Is de koopdag van Boer Deckers nog nie' gebo(d)en ?

GEBOĔBEL, znw., o. — Z. Idiot.

— Gehakkel. Uit ze' geboëbel is nie' wijs te wörren.

— Gekijf, gegrom. Ik kan da' geboëbel nie' uitstaan.

GEBOĔF, znw., o. — Gebof. Wa' geboëf hoor ik daar ?

GEBOER, znw., o. — Het boeren, wijze van boeren, meest spottend gebezigd. Ze' geboer sta' me nie' aan.

GEBOĔRT, znw., o. — Z. Idiot.

— Volgens het *Wrdb. der Nederl. Taal:* « Meest met zekere minachting gezegd. In de gewone spreek- en schrijftaal thans niet meer in gebruik. »

GEBOL, znw., o. — Het *bollen*. (Idiot.)

GEBONDEN, GEBONNEN, bvw. — Wordt gezeid van soep, pap, saus, enz. die goed dik en gesmijdig is. Botersaus en ertsoep moeten goed gebonden zijn. De botermelks(ch)e pap was te waterachtig, nie' genoeg gebonnen.

GEBOOG (scherpe *o*), znw., o. — Komt voor in 't raadsel op den regenboog:

Hoog omhoog,
Krom geboog,
Van God geschapen;
Niemand kan der aan geraken,
Of hij moet in Deezekens armen slapen.

GEBOOK (zachte *o*), znw., o. — Het *boken*. (Aanh.)

GEBORTELING, znw., m. — Inboorling. Hij is 'ne geborteling van Brecht.

GEBOTER, znw., o. — Het herhaald boteren.

GEBOTS, znw., o. — Dof gerucht, gebons. In 't midden van den nacht hoorden ik e gebots op de deur.

GEBRAAK, znw., o. — Het *braken*, breken. Da' gebraak van die deugenieten van jong begint mij te vervelen.

GEBRAGGEL, znw., o. — Gemors. Z. BRAGGELEN. (Aanh.) Da' gebraggel aan tafel is vieselijk.

GEBRATS, znw., o. — Z. GEBRIS(CH). (Idiot.)

GEBRES, znw., o. — Z. GEBRIS(CH). (Idiot.)

GEBRIES, znw., o. — Z. GEBRIS(CH). (Idiot.)

GEBROD, znw., o. — Gebroddel.

GEBROKEN, bvw. — Z. Idiot.
— *Gebroken vloek*, basterdvloek. J.

GEBRUL, znw., o. — Z. Wrdb.
— Luidruchtig geschrei. Scheed er uit met da' gebrul.

GEBUUR, znw., m. — Z. Wrdb.
— Spr. *'t Is beter 'ne goeie gebuur als 'ne wij(d)e vrind*. J.

GEBUURMAN, znw., m. — Buurman, Kil. *vicinus*. J. Meest als toespraak tot eenen gebuur.
Zuidned. zegt V. D.

GEBUURVROUW, znw., v. — Buurvrouw. J.
Zuidned. zegt V. D.

GEBUURWIJF, znw., o. — Z. GEBUURVROUW, Kil. *vicina*.

GEBUUT, znw., o. — Het *buten*. (Idiot.)

GEDAAN, bvw. — Z. Idiot.

— Geëindigd, uit. J. 't Is met de' vent gedaan, hij is dood.

— *Mee e werk gedaan krijgen* of *hebben*, het kunnen voltrekken

GEDACHT, znw., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Daar is schijn noch gedacht van*, hoegenaamd niets.

— *E goe(d) gedacht en 'en körke(n) ziel, dan kunde nie(t) versink*

GEDANK, znw., m. — Komt voor in 't raadsel op het ijs:

Daar leet 'en plank
Van Gods gedank;
't Is geen eiken of 't is geen ess(ch)en,
Ge zul(t) het nie(t) gra(d)en, al waarde gezessen.

GEDEBBER, znw., o. — Het *debberen*. (Aanh.)

GEDEMMEL, znw., o. — Het *demmelen*. (Idiot.)

GEDENKEN, w., b. en o. — Z. Idiot.

Dit werkw. wordt nooit wederkeerig gebruikt.

— *Da(t) zal u gedenken*, dat zal u berouwen. J., D. B.

— Znw., o. Geheugenis. 't Is al zoolank 'le(d)en, dat ik er gee gedenken meer van heb.

GEDENKENIS, znw., v. — Gedachtenis, aandenken, Fr. *souveni* Kil. *memoria*. Iemand 'en gedenkenis geven. Die horlogie is nog ' gedenkenis van me' vader zaliger.

— Z. GEDENKEN.

Z. Verdam, II, 1050.

GEDIEND, verl. dlw. — *Gediend zijn met*, z. DIENEN. (Idio

— Spr. *Onze Lieven Heer is meer gediend me(t) 'nen blij(d) geest als me(t) 'nen droeven.*

— Bvw. Wordt gezeid van postzegels, die gestempeld zijn, Fr. *oblitére* Al die tembers zijn gediend. Gediende tembers.

GEDIENDE, znw., m. — *Ou(d)e gediende*, oudgediende, geweze soldaat. J.

— Iemand die reeds lang een werk verricht en er in ervaren is.

GEDOOF (zachte *o*), znw., o. — Het *doven*. (Idiot.) Mee' o gedoof op dieë' jongen, ge zult hem nog zot maken!

GEDOTS, znw., o. — Gestoot. Z. DOTSEN. (Aanh.)

GEDOUWEN, bvw. — Z. Idiot.

— Wordt gezeid van peerden die gekwetst of open zijn onder h gareel, op de bouten van voor of boven in den nek tegen de mane

GEDRAAID, bvw. — In de uitdrukkingen *gedraaid en gesponn* en *gewisseld en gedraaid*, ten volle gelijkend, sprek. van personen. is heur moeder gedraaid en gesponnen, gewisseld en gedraaid (zij is uiterlijke en doening gansch aan hare moeder gelijk).

Bij J. *gedraaid en gesponnen*.

GEDRUP, znw., o. — Gedruip, gedruppel.

GEDUB, znw., o. — Het *dubben*.

GEDURIG, bvw. — Rustig, geduldig, het tegenovergestelde van *ongedurig*. Kind, zijt toch wa' gedurig.

GEDURIGEN. *Alle gedurigen*, z. ALLE GEDURIGEN. (Idiot.) J.

GEDWEEG (scherpe *e*), bvw. — Gedwee.
— Verg. *Zoo gedweeg als e lammeken*.
Verouderd bij V. D.

GEEF (zachte *e*), znw., m. — Genegenheid tot geven. Z. Idiot. Hij is vandaag *op* of *in* heure' geef nie'. Veur de' geef nie' zijn (niet mild zijn.)

GÈÈFKLOPPEN, **GÈÈFLEGGEN**, **GÈÈFMAKEN**, **GÈÈFSCHAVEN**, **GÈÈFSTRIJKEN**, **GÈÈFWRIJVEN**, ww., b. — Z. EFFENKLOPPEN, EFFENLEGGEN, enz. (Aanh.)

GÈÈL, bvw. — Z. Idiot.
— Spr. *Zoo gèèl als 'en pèèr*.
— *Gèle weewaal*, z. WEEWAAL.

GÈÈL, znw., o. — Geel, gemeente in 't kanton Mol.
— Spr. *Hij komt van Gèèl*, *hij moet naar Gèèl*, hij is zot, krankzinnig.
— *Hij rijdt naar Gèèl*, op iemand die eenen schimmel of een wit peerd berijdt.
— *'t Deugt hier of te Gèèl niet, zee de zot, en hij was er*.

GÈÈLAARD, znw. m. — Z. Idiot.
— Mensch die er geel uitziet, die aan geelzucht of leverziekte lijdt.

GÈÈLBIER, znw., o. — Bij brouwers. Geilbier, bier dat in de gèèl'kuip is en de gist gewaar wordt.

GÈÈLOOGEN, w., o. — Z. Idiot.
— Niets zeggen en anderen afgunstig bekijken. (A.) Hij zit daar weer te gèèloogen.

GEEN (zachte *e*, Fransche *g*), **GÈÈN**, znw., m. — Verkorting van Eugenius.

GEENBEEN (klemt. op *geen*), znw., o. — Z. TWEEBEEN. (Aanh.)

GEEP (scherpe *e*), znw., m., niet v. — Soort van zeevisch. Z. Wrdb.

GEERAARD, znw., m. — Z. Wrdb.
— Spr. *Er op slagen*, *vallen*, *zitten gelijk den duvel op Geeraard*, z. DUVEL. J.

GÈÈRD, znw., m. — Z. Idiot.
— Bij landb. De eigenlijke dorschvlegel, zonder den staf.

— Koespeen, koedeem, in het raadsel:

Tuss(ch)en hemel en èèrde
Hangen vier gèèrden;
't Zijn geen eiken of geen ess(ch)en,
Ge zul(t) het nie(t) gra(d)en, al waarde gezessen.

GÈÈRHOUT, znw., o., mrv. *gèèrhouter(s.* — Bij landb. Ieder van de houten of balkjes, die in elkander sluiten, als de schuurdeur toegaat. (O. der K.)

GEESELBLOK, znw., m. — Bij landb. Z. SLAGPÈÈRD. (Idiot.)

GEESELEN, w., b. — Z. Wrdb.
— *Er is 'en begijn te geeselen*, z. BEGIJN. (Idiot).

GEET (scherpe *e*), znw., m. — *Lange geet*, lang opgeschoten persoon. (Z. der K.)
Ook *gits*, v.

GEFALUWEERD (klemt. op *weerd*, zachte *e*), bvw. — Veinzend, schijnheilig. (A.) Zoo 'ne gefaluweerden deugeniet is nie' te betrouwen. Ik geloof niks van al dat em zeet, hij is veul te gefaluweerd.

GEFEMEL, znw., o. — Gefezel. Z. FEMELEN. (Aanh.)

GEFERREL, znw., o. — Het *ferrelen*. (Aanh)

GEFLEDDER, znw., o. — Het *fledderen*. (Idiot.)

GEFLÈÈR, znw., o. — Laag gevlei. Ik ben met da' geflèèr nie' gediend.

GEFLENDER, znw., o. — Z. GEFLENTER. (Idiot.)

GEFLENKER, znw., o. — Het *flenkeren*. (Aanh.)

GEFLIDDER, znw., o. — Z. GEFLEDDER.

GEFLOES, znw., o. — Het *floezen*. (Aanh.)

GEFOETER, znw., o. — Gevloek, gesakker.

GEFOETERD, bvw. — *Nie(t) gefoeterd zijn om iet te doen*, er niet toe bekwaam zijn. J.

GEFOOL (scherpe *e*), znw., o. — Het *foolen*. (Idiot.)

GEFOP, znw., o. — Het *foppen*. (Idiot.)

GEFRÈÈT, znw., o. — Het *frèten*. (Idiot.)

GEFREL, znw., o. — Het *frellen*. (Idiot.)

GEFRIBBEL, znw., o. — Het *fribbelen*. (Idiot.)

GEFROBBEL, znw., o. — Z. GEFRIBBEL.

GEFROEZEL, znw., o. — Het *froezelen*. (Idiot.)

GEFRONSEL, znw., o. — Het *fronselen.* (Idiot.)

GEGAAN, znw., o. — Herhaald gaan. J. 't Héet dezen nacht e gedurig gegaan geweest.

GEGAANS, znw., o. — Spr. *Gegaans maakt gekoms,* bezoeken veroorzaken wederbezoeken.

GEGALP, znw., o. — Het *galpen.* (Aanh.)

GEGEERD (scherpe *e*), bvw. — Bij kleerm. Voorzien van geeren. Gegeerde rok, bij J. *geerenrok.*

GEGIES, znw., o. — Het aanhoudend *giezen.* (Idiot.)

GEGOTEN, bvw. en bw. — Z. Wrdb.
— Volkomen passend, van kleederen gezeid. J. Da' kleed is aan oe' lijf gegoten.
Ook *geschilderd.*

GEGRENIK, znw., o. — Het *greniken.* (Idiot.)

GEGRINSEL, znw., o. — Het *grinselen.* (Idiot.)

GEGRIS, znw., o. — Het *grissen.* (Idiot.)

GEGRITSEL, znw., o. — Het *gritselen,* het rijven. (Idiot.)

GEGROL, znw., o. — Gegrom.
Zuidned. bij V. D.

GEGRUMMEL, znw., o. — Gegrom.

GEHAARBEK, znw., o. — Het *haarbekken.* (Aanh.)

GEHAD, verl. dlw. van Hebben.
— *Iemand gehad hebben,* door iemand bezocht geweest zijn. J. Ik heb gisteren Jan nog gehad.

GEHANDELD, bvw. — Z. GEHAND. (Idiot.)

GEHAPSEL. znw., o. — Gehaspel.

GEHEELD, bvw. — Geheel, niet in stukken, enkel als gezegde. (Z. der K.) Laat dieë' koëk maar geheeld.

GEHEIR, znw., o. — Het gedurig *heiren,* uitvragen. Da' geheir van dieë' vent verveelt mij vandeeg.

GEHEISTER, znw., o. — Het *heisteren.* (Idiot.)

GEHEMELD, bvw. — *Gehemeld zijn,* dood zijn. (Poppel.) Sus Lauwers is al lank gehemeld.

GEHENGSEL, znw., o. — Het *hengselen.* (Aanh.)

GEHENKEL, znw., o. — Z. GEHINKEL.

GEHENSEL, znw., o. — Het *henselen.* (Aanh.)

GEHIKT, bvw. — Zwanger, sprek. van eene jonge dochter.

GEHINKEL, znw, o. — Het hinkelen. Z. HINKELEN. (Idiot.)

GEHOĔRZEL, znw., o. — Z. GEHÖRZEL.

GEHOETEL, znw., o. — Het *hoetelen.* (Idiot.)

GEHOKKETOK, znw., o. — Het *hokketokkèn.* (Idiot.)

GEHOOI, znw., o. — Gezoek, gesnuffel, gemoddel. Z. HOOIEN. (Idiot.)

GEHÖRZEL, GEHOĔRZEL, GEHURZEL, znw., o. — Gehommel. Ik hoor altijd e gehörzel in mijne' kop.

GEHOTTER, znw., o. — Het *hotteren.* (Idiot.)

GEHUMMEL, znw., o. — Gehommel.

GEHURZEL, znw., o. — Z. GEHÖRZEL.

GEI, znw., v. — Scheepsterm. Giek.
— Dat w. kennen en gebruiken alle schippers; sommige nochtans bezigen ook *dirk* om de gei te beduiden. J.

GEÏKT, bvw. — Z. GEHIKT

GEÏNTRESSEERD, bvw. — Z. INTRESSANT. (Idiot.)

GEITEKENNEF, znw, m. — Bij landb. IJzeren beugel rond den hals van geiten.

GEITEMES, znw., o. — Geitenmest.

GEITENBEUGEL, znw., m. — Bij landb. Z. GEITEKENNEF.

GEITESLABBER, znw., m. — Puntbaard, sikkebaard. Hij draagt ook 'ne' geiteslabber.

GEITESPRINGER, znw., m. — Z. BOKKESPRINGER.

GEJAUW, znw., o. — Gemauw. Het gejauw van katten.

GEK, znw., m. — Z. Wrdb.
— Spr. *Van 'ne(n) gek verweten, is gauw vergeten*, z. ZOT.
— *Iedere gek he(ft) zij(n) gebrek.*
— Scheepsterm. Beweegbaar deksel in den vorm eener schuif, dat de opening sluit, langs waar men in den vooronder van 't schip gaat. J.
— Bij landb. Houten gestel om van voor op de schee der kar te zetten, ten einde beter te kunnen laden.

GEKAJAUW, znw., o. — Z. GEJAUW.

GEKAJEET (scherpe *e*), znw., o. — Gejank van honden.

GEKALEURD, GEKOLEURD, bvw. — Gekleurd.

GEKALIS, znw., o. — Gefleem, gevlei.

GEKAPT, bvw. — Z. Wrdb.
— *Gekapt stroo,* onsamenhangende rede. J. Al dat em vertelde, was gekapt stroo.
— *Aaneenhangen gelijk gekapt stroo,* z. AANEENHANGEN.
— Znw., o. Bij beenh. Gehakt, fijngehakt vleesch. J.

GEKETS, znw., o. — Het herhaald 1° kaatsen; 2° vuurslaan; 3° rondloopen; 4° smalen op iemand.

GEKLABANS, znw., o. — Het *klabansen.* (Idiot.)

GEKLABOTTER, znw., o. — Het *klabotteren.* (Idiot.)

GEKLAP, znw., o. — Gekout, gepraat. Ik hoorde geklap in huis.

GEKLAVANS, znw., o. — Z. GEKLABANS.

GEKLAVEDDER, znw., o. — Z. GEKLAVETTER. (Idiot.)

GEKLAWETTER, znw., o. — Z. GEKLAVETTER.

GEKLOĔK, znw., o. — Geklok.

GEKLOTS, znw., o. — Z. GEKLONS. (Idiot.)

GEKNAAS, znw., o. — Z. GEKNIJS. (Idiot.)

GEKNARZEL, GEKNERZEL, GEKNERS, znw., o. — Geknars.

GEKNEUKEL, znw., o. — Het *kneukelen.* Z. Idiot. De meester wilt da' gekneukel nie' bij 't schrijven.

GEKNOĔF, GEKNUF, znw., o. — Z. GEKNOĔFEL. (Idiot.)

GEKNOESEL, znw., o. — Het *knoeselen.* Z. Idiot. Mee oe geknoesel is oe' broek van onder kapot.

GEKNUF, znw., o. — Z. GEKNOĔF.
— Geknor van zwijnen.

GEKOĔCH, znw., o. — Het koĕchen. Z. KOĔCHEN. (Idiot.)

GEKOKKEL, znw., o. — Het *kokkelen.* (Idiot.)

GEKOLEURD, bvw. — Z. GEKALEURD.

GEKONKELFUIS, GEKONKELFOES, znw., o. — Gekonkel, kuiperij. J.

GEKOP, znw., o. — Het koppig zijn. Da' gekop moet hier gedaan zijn.

GEKRAAK, znw., o. — Z. Wrdb.
— Gebluf, gesnoef. Ik kan met da' gekraak nie' om.

GEKRAK, znw., o. — Het krakken. J. Hedde da' gekrak nie' gehoord?

GEKREBEL, znw., o. — Z. GEKREVEL. (Idiot.)

GEKREIT, znw., o. — Z. GEKRÈÈT. (Idiot.)

GEKREMEL, GEKREMER, znw., o. — Z. GEKREMMEL. (Idiot.)

GEKREZEL, GEKRIEZEL, znw., o. — Het *krezelen*, *kriezelen* van bier of wijn.

GEKROLD, bvw. — Gekruld.
— Spr. *Gekrolde haren, gekrolde zinnen.*

GEKUIS(CH), znw., o. — Geveeg. Gaat da' gekuis(ch) en gevèèg nog nie' ophouwen ?

GEKUIZEL, znw., o. — Het *kuizelen*. Z. Idiot. Van gekuizel komt dikwijls gevecht.

GEKWALM, znw., o. — Het *kwalmen*, zachtjes koken.
— Z. GEKWALP.

GEKWALP, znw., o. — Het *kwalpen*. Z. Idiot.

GEKWALSTER, znw., o. — Z. GEKWALP.

GEKWANKEL, znw., o. — Z. GEKWAKKEL. (Idiot.)

GEKWERTEL, znw., o. — Het *kwertelen*, gepruttel van kokende spijzen.

GEKWETTER, znw., o. — Aanhoudend gekweel. J.
Zuidned. bij V. D.

GEKWIJPEL, znw., o. — Het *kwijpelen*. Z. (Idiot.)

GEKWIK, znw., o. — Z. GEKWIKKEL. (Idiot.)

GEKWIPSEL, znw., o. — Gekwispel.

GELAAG, znw., o. — Steenbakkerij. J. Zie GELEG. (Idiot.)

GELABBER, znw., o. — Het aanhouden *labberen*. (Aanh.)

GELA(D)EN, bvw. — Z. Idiot.
— Bevrucht, zwanger. R.

GELAMPET, znw., o. — Het *lampetten*. (Idiot.)

GELANDE, znw., m. en v. — Men is in de polders *groote gelande*, als men kan gekozen worden in het Polderbestuur; *kleine gelande*, als men enkel kiezer is. Dat hangt af van 't getal hectaren waar men eigenaar van is, en van den polder waar het land in ligt. J.
Kil. Ghe-lande, *possessor agri aut fundi.*
Ook *gelander*.

GELANDER, znw., m. — Z. GELANDE.

GELD, znw., o. — Z. Idiot.
— Spr. *Met 't geld koopt men de boter*, met geld kan men al koopen wat men noodig heeft. J.

— *Het geld slaagt den duvel blind*, voor geld kan men alles bekomen.

— *'t Is veur 't geld dat de bèèr danst.*

— *'t Geld is dier*, geld is moeilijk om verkrijgen.

— *'t Zijn slechte börzen die geen geld hou(d)en*, op eenen verkwister.

— *'t Geld hee(ft) 'ne(n) goeie(n) meester vandoen.*

— *Veur 't geld zijn gelijk den duvel veur 'en ziel.*

— *Het geld maakt de(n) man.*

— *Het geld brengt er veul in de hel, maar 't blijft er zelf uit.*

— *In bekört* of *verkört van geld zijn* of *zitten*, gebrek aan geld hebben.

— *Men zou geld geven om u te zien*, zegt men tot iemand die zeer zelden een bezoek brengt. J.

— *Het geld verzuut den arbeid.* J.

— *Daar geld is, wilt geld zijn*, de rijken hebben meest kans. J.

— *'t Geld is allemans vrind.* J.

— *Geld in 't water smijten* (*goeien, rotien, wörpen*), nutteloos verkwisten. J.

— Sterren in een raadsel. Z. APPEL.

GELDBONK, znw., o. — Iemand die met veel geld zit.

GELDFEEST, znw., v. — Dure voldoening. R. Ik gaan nie' mee naar Brussel, 't is weeral 'en geldfeest.

GELDSCHROK, znw., m. — Geldzuchtige mensch. Dieë geldschrok zou 'en duit in vieren bijten.

GELDSCHUIF, znw., v. — Lade in eene toonbank, waar men het geld in bewaart.

GELD VAN ROOMEN, znw., o. — Eene plant, in de wetenschap *Lonicera flexuosa*, var. *reticula* Thunb.

GELEBBER, znw., o. — Geslab, geleb.

GÈLE FLIER, znw., m. — Steenviolier, Fr. *giroflée des murailles*, *Cheiranthus cheiri*.

GELEIWERK, znw., o. — Gleiswerk, vaatwerk van fijne witte aarde met tinasch verglaasd, Fr. *faïence*. J.

GELEK, znw., o. — Gelik, het likken.

GÈLEN, w., o., met *zijn*. — Bij brouwers. Gijlen.

GELENDEL (klemt. op *len*), znw., o. — Gehucht onder Westerloo. Op de kaarten van het oorlogsdepot staat *Gelinde*.

GELET, znw., o. — Z. GELIT.

GELFS(CH), bvw. en bw. — Bij kleerm. Schuins, scheef, niet recht, Kil. *obliquus*. Het lijverd gelfs(ch) snijen.

GELIJ(D)EN, w., b. — Lijden, gedoogen, verdragen, Kil. *tolerar*
Enkel in de onb. wijze gebruikt achter *kunnen*. J. (Heist-op-den-Berg
Ik kan dieë vent nie' gelijen, omdat em zoo stoëfen kan.

GELIJK (met lange en geklemtoonde *ij*), bw. — Z. Idiot.
— Gelijktijdig, terzelfder tijd. Wij waren gelijk daar. Ze zijn gelijl aangekomen.
— Voor de verschillende spelende partijen. Hoe zit het spel? Twe gelijk. Vier schrabben gelijk. J.
Wanneer de kans ongelijk is, zet men *veur* tusschen de twee cijfers Hoe staget spel? Drij veur één. Zes veur drij. Bij J. *om*.
— *'t Is gelijk*, 't komt overeen uit, wat er ook van zij. Gedaa of nie' gedaan, 't is gelijk, ge moet mee.
— Vrnw. Allen. De mannen zijn gelijk vertrokken. Zijn kieken zijn te nacht gelijk gestolen.

GELIJK (met korte *ij*, *e* of *a*), vgw. — Z. Idiot.
— In de vergelijkingen met een werkw. of een znw. wordt altij *gelijk* gebezigd. J. Loopen gelijk 'nen haas. 'Ne vent gelijk 'nen boom
Ook *lijk*.
— In de andere gevallen komt *a(l)s*. J. Zoo droog als poeier. Zo bang as 'ne wezel.
— Over het eigenaardig gebruik van *gelijk* in uitroepende zinnen z. Idiot., blz. 89, nr 32.

GELIT, in 't Z. ook **GELET**, znw., o., mrv. *gelitten*, *geletten*
— Geleding, gewricht, lid, Kil. *membrum*. Iemand uit ze' gelit schudden Mijnen arm is uit het gelit.
Verouderd, zegt het *Wrdb. der Ned. Taal.*
— Gelid, aaneengesloten rij van manschappen, die in eene recht lijn naast elkander staan. De mannen stonden in 't gelet. De soldate in gelitten zetten.

GELOEIIG, bvw. en bw. — Z. GLOEIIG.

GELOEIE(N)TIG, bvw. en bw. — Gloeiend. (**Z.** der **K.**), bij J *geloeiendig*.

GELOOF, znw., o. — Z. Wrdb.
— *In 't geloof zijn*, meenen, in de goede meening zijn. J.

GELOTS, znw., o. — Het zuigen van kinderen.

GELUI, znw., o. — Z. Wrdb.
— Klokkenklank. J. Te 's-Gravenwezel hebben ze e schoo(n) gelui.

GELUIMD, bvw. — *Op iet geluimd zijn*, op iets luimen, he geerne hebben. D. B., J. Hij is op de dochter van den börgemeeste geluimd, omda' ze nogal wa' bezit. Op 'en plaats, 'ne' post geluimd zijn.

GELUK, znw., o. — Z. Idiot.
— Spr. *Meer geluk hebben als 'en hoerekind*, veel geluk hebben
— *'t Geluk is uit de wereld niet, maar veur iedereen is het niet*.

GELUKKIG, bvw. — Z. Wrdb.
— *'Ne gelukkigen tap*, z. TAP. (Idiot.)

GEMACHT, znw., o. — Mannelijkheid, Kil. *virilia*. Z. Wrdb. Het *Wrdb. der Nederl. Taal* zegt: « Thans is het woord weinig meer in gebruik, ofschoon het in de platte volksspraak nog wel gehoord wordt. »

Te onzent is *gemacht* een deftig woord, dat dagelijks gebruikt wordt, ook door de eerbaarste lieden.

GEMAK, znw., o. — Z. Idiot.
— Spr. *Op zijn duzend, op zijn elf en dertig gemakken*, zeer langzaam, zonder eenige moeite. Ook *op zijn zeven gemakken*. Z. Idiot.
— *Iet mee gemak doen, gemak hebben om iet te doen*, op eene gemakkelijke wijze doen, ervarenheid hebben om iets te doen. T.
— Bestekamer, Kil. *latrina*. J.
Gewest. bij V. D.
Ook *vertrek* en *huisken*.

GEMAKBLOK, znw., m. — Scheepsterm. Katrol met haak, voorzien van een draaiend ijzeren plaatje, dat geopend wordt om de lijn op de schijf te leggen en daarna gesloten, zoodat het touw er niet meer uit kan. J.

GEMAKKELIJK, bvw. — Z. Idiot.
— Als bw. duidt het dikwijls eene mogelijkheid aan. J. Vrglk. Idiot. Haal 'et was(ch)goed binnen, want 't zou gemakkelijk kunnen règenen.

GEMAKPOT, znw., m. — Bij pottenb. Groote pot om in een gemak te zetten. J.

GEMAKPUT, znw., m. — Beerput van een gemak.

GEMEENTENHUIS, znw., o. — Gemeentehuis. J.

GEMÈÈ(R)S, znw., o. — Het *mèèrzen*. (Aanh.)

GEMEET (zachte *e*), znw., o., mrv. — Z. GEMET.

GEMEGGEL, znw., o. — Gewroet in 't slijk.

GEMEINT, znw., v., soms ook o. — Z. Idiot.
— Bosch, weide, heide, enz. waar ieder inwoner der gemeente vrij mag hout rapen, het vee hoeden, turf en strooisel halen, Kil. *pascuum commune*. (K.) Ik koop nooit nie' veul hout: ik gaan maar naar 't gemeint. Z'n beesten naar de gemeint stouwen. Ik haal m'n schadden en me' strooisel naar 't gemeint.

GEMEKKEL, znw., o. — Z. GEMEGGEL.

GEMELK, znw., o. — Getalm. Mee al uw gemelk zulle(n) me nog den trein te laat komen.

GEMERZEL, znw., o. — Z. GEMÈÈ(R)S.

GEMET, znw., o. — Oppervlakte van 300 *kleine* roeden of 42,85 aren. (**N.-W.** der **K.**) Het mrv. is *gemeet*. E gemet koren. Hij héet drij gemeet èèrpelen geplant.

GEMEUTEL, GEMEUTER, znw., o. — Het *meutelen*. (Idiot.)

GEMEUZEL, znw., o. — Gepeuzel.

GEMODDER, znw., o. — Motregen. Da' gemodder verveêlt me.

GEMOED, znw., o. — Z. Idiot.

— *Tegen zij(n) gemoed spreken*, tegen zijne overtuiging.

— *In zij(n) gemoed*, inwendig, in gemoede. J. Gij zegt da' Gust 'nen deftige jongen is, maar in uw gemoed moette bekennen dat hij 'nen deugeniet is.

— *In zij(n) gemoed gaan*, rijp overdenken. J. Ga maar is in uw gemoed, vrind, en ge zult moeten bekennen da' ge ongelijk gehad hèt.

GEMOEID, bvw. — Z. Wrdb.

— *Het kwaad* of *den duvel is er mee gemoeid*, alle middelen zijn vergeefs. J.

— *De dood is er mee gemoeid*, de ziekte is doodelijk. J.

GEMOES, znw., o. — Gepruil.

GEMOEZEL, znw., o. — Het *moezelen*. (Aanh.)

GEMONKEL (uitspr. *gəmoĕnkəl*), znw., o. — Het monkelen, het meesmuilen. (A.)

GEMOOK, znw., o. — Het *mooken*. (Aanh.)

GEMOOS (scherpe *o*), znw., o. — Z. GEMOS. (Idiot.) (**A.**) J.

GEMÖRK, GEMÖRKEL, znw., o. — Gepruttel, geknor.

GEMÖRS, znw., o. — Krevelende, knagende pijn. Ik vuul altijd zoo e gemörs in m'n tanden.

GENADE, znw., v. — Z. Idiot.

— *Op Gods genade*, op goed geluk af, op goed valle 't uit. J. Wij waren van onze' weg af en wij gingen maar op Gods genade voort.

— *Genade zuken*, het medelijden, de erbarming, de hulp of bescherming van iemand inroepen. Den hond, van de straatjongens mishandeld, kwam bij mij genade zuken (bij mij gevlucht). Jan is er heelemaal deurgeboerd, nu zal hij moeten genade zuken (middel zoeken om uit zijnen neteligen toestand te geraken).

GENADIG, bvw. — Z. Wrdb. en Idiot.

— *Genadigen* (niet *genadige*) *God!* uitroep van ontsteltenis of schrik. Genadigen God! ons huis sta' volop in brand!

GENDARM, GENDERM (Fransche *g*), znw., m. — Marechaussee, Fr. *gendarme*.

— Fig. Groote vrouw met een mannelijk voorkomen. Ze' wijf is 'ne gendarm.
— *Gendarm en dief*, kinderspel.

GENEUTER, znw., o. — Geknutsel.

GENICHTEN, znw., v., mrv. — Z. Idiot.
— De lobben eener okkernoot in het raadsel:

Daar waren vier genichtjes,
Ze sliepen in één kistje,
Ze sliepen paar aan paar;
Ge zul(t) het nie(t) gra(d)en,
Al wierdde honderd jaar.

GENIPT, znw., o. — Z. Idiot.
— *Het in 't genipt hebben*, geveinsd zijn. Betrouwt dieë' kèrel nie', hij heget in 't genipt.

GENUTSEL, znw., o. — Het *nutselen*. (Aanh.)

GEPAD, znw., o. — Het *padden*. (Idiot.)

GEPAGGEL, znw., o. — Het *paggelen*. (Idiot.)

GEPAND, bvw. — *Gepande lakens*, beddelakens die de volle breedte hebben van het lijnwaad en waar men nog omtrent eene halve breedte heeft aangenaaid, zoodat zij ongeveer anderhalven pand breed zijn. — Vrglk. ONGEPAND.

GEPARLESANT, znw., o. — Het *parlesanten*. Daar scheen geen end aan da' geparlesant te komen.

GEPAST, bvw. — Juist. Mee gepast geld betalen. Hij komt altijd mee gepaste centen. Als de som die men betalen moet, juist is, zegt men: *'t is gepast*. J.

GEPATENTEERD, bvw. — Een patent hebbende, noodig om zekere bedrijven uit te oefenen.
— Schertsend. *'Ne gepatenteerden deugeniet, 'ne gepatenteerden dief, 'ne gepatenteerde leugenèèr*, een aartsdeugniet, een groote dief, een aartsleugenaar.

GEPEGGER, znw., o. — Gemors in 't slijk.

GEPEIS, znw., o. — Gepeins. J., D. B.
Dichterlijk bij V. D.

GEPEISTER, GEPESTER, znw., o. — Het *peisteren*. J. (Idiot.)

GEPEPPER, znw., o. — Het *pepperen*. (Idiot.)

GEPERKT, bvw. — Voorzien van perkskens, vierkantjes, sprek. van stoffen. E wit en zwart geperkt kleed.

GEPEUPEL, znw., o. — Gespuis, janhagel. J., Kil. *ghe-popel*.
Zuidned. bij V. D.
Ook *gepuchel*, *gepuggel* en *gepuffel*. Z. Idiot.

GEPIEP znw., o. — Het *piepen.* Gaat daar is weg, met d… gepiep aan de deur!

GEPIK, znw., o. — Geprikkel, geprik, het steken.

GEPIKKEL, znw., o. — Het *pikkelen.* (Idiot.)

GEPIMP, znw., o. — Z. GEPIMPEL. (Idiot.)

GEPLAAIER, znw., o. — Z. GEPLAGGER. (Idiot.)

GEPLAASTER, znw., o. — Z. GEPLAMUISTER. (Idiot.)

GEPLAMOES, znw., o. — Z. GEPLODDER en GEPLAMODDER. (Idiot.)

GEPLOD, znw., o. — Het *plodden.* (Idiot.)

GEPLOES, znw., o. — Z. GEPLAMOES.

GEPOPPEL (uitspr. *gəpoəppəl*), znw., o. — Getrippel.

GEPOTTER, znw., o. — Het *potteren.* (Idiot.)

GEPRAZEL, znw., o. — Z. GEFRAZEL. (Idiot.)

GEPREUTEL, znw., o. — Gepruttel. J. Zwijgt mee uw gepreutel! Zuidned. bij V. D.

GEPREZEN, bvw. — *Daarmee is hij geprezen,* zoo is hij wezenlijk, zoo bestaat hij werkelijk, met minachting gezeid. J. Zij is 'en babbelèèrster en 'en vuiltong, en daarmee is zij geprezen.

GEPROSSEL, znw., o. — Z. GEPROTTEL. (Idiot.)

GEPRUTSEL, znw., o. — Z. GEFRUTSEL. (Idiot.)

GEPS, GESP, znw., v. — Z. Idiot.
— Scheepsterm. Zwaar ijzeren oog van het zweerd, langs de tegenovergestelde zijde van den zweerdkop, waar de zweerdhaak in pikt. J.

GEPUF, znw., o. — Geveest, het puffen.
— Gespuw.

GEPULK, znw., o. — Z. GEPUL. (Idiot.)

GERAAKT, bvw. — Door eene beroerte getroffen, lam. J. Grootvader is 'en bitjen aan z'n rechtehand geraakt.
Gewest. bij V. D. Kil. Ghe-raeckt worden, *siderari, sidere vexari.* Ghe-raeckt van de hand Gods, *apoplecticus, paralyticus.*
— Getroffen, aangedaan. J. Hij was geraakt, as em dat ongeluk vernam.
— Min of meer zinneloos. Hij is in zijne' kop geraakt.
— *Van de(n) vörst geraakt,* een weinig bevrozen. De patatten zijn dezen nacht van de' vörst geraakt.

GERAG, znw., o. — Het *raggen.* Z. Idiot.

GERAKEL, znw. — Z. RAKELEN. (Idiot.)

GERAKEN, w., b. — Z. Idiot.

— O., met *zijn*. Worden, soms met moeite, soms in ongunstigen zin. J. Ge zult zat geraken, als ge blijft drinken. Onderwegen geraakte hij ziek. Ik zal nog zot geraken met da' lawijt.

Zuidned. bij V. D.

— *Er geraken*, zijn doel bereiken. As ge zoo slecht blijft studeeren, dan zulde 'r nie' geraken.

GERATEL, znw., o. — Gereutel. J. Het geratel van 'ne' stervende. — Z. GERAKEL.

GERAVOTS, znw., o. — Geravot. Het geravots van kinderen.

GERDE, znw., m. — Z. GARDE.

GEREED, bvw. — Achter dit w. staat de bepalende infinitief dikwijls in den genitief, in plaats van door *om te* voorafgegaan te zijn. J. Ik stond springens gereed. Jan is vertrekkens gereed. Vechtens gereed. Pakkens gereed.

GEREEDHANGEN, w., b. — Al hangende bereiden. J. Hangt oe' kleeren op 'ne' stoel gereed, dan kunde ze morgen vruug gemakkelijk vinden.

GEREEDSCHAP, znw., o. — Z. Idiot.

— V. Gereedheid. *In gereedschap zetten*, in gereedheid zetten, Hgd. in *Bereitschaft setzen*. Ge moet nu alles maar in gereedschap zetten, dan zn moette mergen nie' zuken.

Het *Wrdb. der Nederl. Taal* merkt aan: *Gereedschap*. — Eigenlijk hetzelfde als *gereedheid*, en als zoodanig in het Mnl. ook gebruikelijk (zie *Mnl. Wdb.*). »

GÈRE(N, bw. — Z. Idiot.

— *Ik zou nie(t) gèren*, elliptisch gebruikt voor: ik zal er mij wel voor wachten. J., T. Gade doen wat oe' bruur zeet? — Ik zou nie' gèren!

GÈREN, w., b. — Bij landb. *De schuurdeur gèren*, sluiten door middel van de « gèèrhouters ». Z. GÈÈRHOUT.

GEREUKEL, znw., o. — Het *reukelen*. (Idiot.)

GEREZEN, bvw. — *Gerezen suiker*, z. GREZESUIKER. (Idiot.)

GERGEL, znw., m. — Bij timmerl. Werveltje, houten draaiwerveltje, dat b. v. eene kasdeur toehoudt. (Grobbendonk.)

GERIEF, znw., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Goe(d) gerief is de helft van 't werk.*

— Keus, wat men verkiest. J. Ik vond me' gerief in dieë' winkel nie' en 'k ben naar 'nen anderen gegaan.

GERIEVEN, w., b. — Z. Idiot.

— *Iemand van iet gerieven*, hem zooveel er van geven als hij noodig heeft. J.

— *Nee(n) gerieven*, zeggen dat men het niet gerieven kan, omdat men het niet in huis heeft. Daar is niks droeviger veur 'ne' winkelier asda' ge nee' moet gerieven.

GERM, znw., v. — Vrouwelijk schaap, ooi. (Ook in Limb., z. Sch.)
— Spr. *Zoo mager als 'en germ*, zeer mager.
Kil. Gherme, *ovis matrix*.

GERONK (in 't Z. en W. *gəroënk*), znw., o — Het ronken. J.

GEROOKT (Kemp. *gərökt*), znw., o. — Gerookt vleesch, rookvleesch. Wij eten 's avonds wa' gerookt bij 'nen boterham.

GEROTSRATS, znw., o. — Geravot.

GERRE, znw., m. — Z. GARDE.

GERS, znw., o. — Z. Idiot.
— Spr. *Zoo gruun als gers*.
— *Het gers onder iemands voeten maaien*, iemand met iets voor zijn.
— *Er gee(n) gers laten over groeien*, aanstonds handelen en niet uitstellen.
— *Pakt wa(t)gers !* laat mij gerust, uitroep van verveling of ongeduld.
— *Gers noch loof*. Z. Idiot. — Geen groen voeder. Daar sta' gers noch loof meer op 't veld.

GERSDUIKEL, znw., o. — Z. GERSDUIKER. (Idiot.)

GERSPEEPER, znw., m. — Graspieper, een vogel in de wetenschap *Anthus pratensis* geheeten, bij J. *ga(r)spieper*.
Ook *peeper* en *pijpeling*.

GE(R)ST, bvw. — Garstig. Z. GERS. (Idiot.)

GERST, znw., m. en v. — Z. Wrdb.
— Spr. *Wassen gelijk rijpe gerst*, in 't geheel niet groeien.

GERUBD, bvw. — Geribd, voorzien van ribben.

GERUCHT, znw., o. — *'t Leste gerucht*, z. GERICHT. (Idiot.) R.
— Z. Wrdb. Spr. *Van gee(n) klei(n) gerucht vervèèrd zijn*, stout, niet bang zijn. J.

GERUGGEL, znw., o. — Z. GERUCHEL. (Idiot.)

GERUIF, znw., o. — Het gedurig ruiven. Da' geruif van dieë' vogel blijft duren.

GERUL znw., o. — Het *rullen*. (Aanh.)

GERUST, bvw. — Z. Idiot.
— *Iemand gerust laten*, met rust, met vrede laten, niet lastig vallen. J. Laat mij gerust mee uw gezaag. Jongen, ge moet den hond gerust laten, of hij zal bijten.
Zuidned. bij V. D.

— Spr. *Laat gerust da(t) gerust is*, laat met vrede wat in vrede is. Vooral als waarschuwing door bijgeloovigen om 's nachts niets te storen dat hekserij of spokerij is.

— *'En geruste ziel*, een geruste mensch, iemand die zich niets aantrekt.

GERUSTIG, bw. — Waarlijk, inderdaad (drukt verrassing uit). Ik geloof gerustig dat onze Felix ginder aankomt.

— *Gerustig waar*, echt waar, zeker waar.

GES, znw., m. — Gist. (**Z.** der **K.**)

GESAFFEL, znw., o. — Z. GESJAFFEL. (Idiot.)

GESBOER, znw., m. — Handelaar die gist aflevert in de winkels. (Z. der K.)

GESCHABEEL, GESCHAVEEL, (scherpe *e*), znw., o. — Geschimp.

GESCHAVENDEL, znw., o. — Geslenter.

GESCHEET (scherpe *e*), bvw. — Z. GESCHOOT. (Idiot.) (Heist-op-den-Berg.)

GESCHERFD, znw., o. — Bij landb. Kortgesneden stroo dat aan de peerden gevoederd wordt. (**Z.** der **K**) Heget pèèrd ze' gescherfd gehad?

GESCHOËPT, bvw. — *Met iemand* of *iet geschoëpt zijn*, er mee bedrogen, gefopt zijn. (**Z.** der **K.**) T. Wij zijn met da' weer lellik geschoëpt. Zij is geschoëpt mee heure' zatte' vent.

GESCHOKEER, znw., o. — Het *schokéeren*. (Idiot.)

GESCHÖRFT, bvw. — Z. Idiot.

— Schurftig. E geschörft schaap.

GESCHÖRST, bvw. — Wordt gezeid van vrouwen, wier maandstonden geheel wegblijven. (**A.**) Juffrouw M... is nog maar dertig jaar en ze is al geschörst; ik vrees da' ze zal uittèren.

GESCHÖRST, bvw. — Voorzien van schors. Dezen boom is nogal dik geschörst. Dees hout is geweldig dun geschörst.

GESCHOT, znw., o. — Z. Idiot.

Dat w. wordt, in de door Sch. opgegeven beteekenis, te Heist-op-den-Berg gebruikt.

GESCHOTSEL, znw., o. — Z. GESCHOKKEL. (Idiot.)

GESCHREEUW, znw., o. — Z. Wrdb.
— Spr. *Veul geschreeuw en weinig wol, zee den duvel, en hij schoor e verken.*

GESCHRIFT, znw., o. — Schrift, het geschreven schrift. Uit ze' geschrift kan ik nie' wijs wörren. Hij héet e slecht geschrift.
In Noord-Nederl. alleen gewestelijk, zegt het *Wrdb. der Ned. Taal.*
— Schriftelijk bewijs. Ik heb hem honderd frank geleend, en ik heb er gee' geschrift van.

GESCHROEF, GESCHROEFEL, znw., o. — Gewrijf, gesch[illegible]rk. Z. SCHROEVEN. (Idiot.)

GESIJS, znw., o. — Het *sijsen*. (Idiot.)

GESIPSAP, znw., o. — Het *sipsappen*. Z. Idiot.

GESIRP, znw., o. — Getjilp.

GESJODDEL, znw., o. — Z. GESCHODDEL. (Idiot.)

GESJOETER, znw., o. — Het *sjoeteren*. Z. Idiot.

GESJOTSEL, znw., o. — Z. GESCHOTSEL.

GESKRÈMER, znw., m. — Z. GISKRÈMER. (Idiot.)

GESKRUIK, znw., v. — Z. GIS(T)KRUIK. (Aanh.)

GESLABBER, znw., o. — Z. GESLAMMER. (Idiot.)
— Geslab, gelep.

GESLAGEN, bvw. — Z. Idiot.
— *Van iet geslagen zijn*, verstomd, ontsteld, ter neer geslagen. J. Ik was geslagen, as ek dat ongeluk hoorde.
— *Van de hand Gods, van den hamer geslagen zijn*, zeer verbaasd of ontsteld zijn.
— Bij duivenmelkers. Wordt gezeid van duiven met witten kop of nek, die hier en daar een vlekje op het wit vertoonen. 'k Heb vijf smirrels, en daar is er maar ééne bij dieë geslagen is.
— *Geslagen vleesch*, het vleesch eener beest, dat goed is voor den verkoop, alle afval weggelaten. J.

GESLAVENDER, znw., o. — Geslenter.

GESLAVETS, znw., o. — Het *slavetsen*.

GESLAVOTER, znw., o. — Het *slavoteren*.

GESLEDDER, GESLIDDER, znw., o. — Komt voor in *vörs(ch)egeseledder*, *vörs(ch)egeslidder*.

GESLEIP, znw., o. — Gesleep.
— Gep. w. *Gesleur en gesleip.*

GESLENDER, znw., o. — Geslenter.

GESLEPEN, bvw. — Z. Wrdb.
— ***Op iet geslepen zijn***, naar iets begeerig zijn. J., R. Hij is geweldig op da' postje geslepen.

GESLERF, znw., o. — Het *slerven*, geslurp.

GESLETEN, bvw. — *Gesleten zijn*, eene breuk hebben. (Heist-op-den-Berg.) D. B., J.

GESLETENHEID, znw., o. — Breuk. Z. Idiot.
Dat w. wordt te Heist-op-den-Berg gebruikt.

GESLIDDER, znw., o. — Z. GESLEDDER.

GESLOĔF, znw., o. — Het *sloĕfen*.

GESLOMMER (uitspr. *gəsloĕmmər*), znw., o. — Z. GESLODDER. (Idiot.)

GESLOTEN, bvw. — Z. Idiot.
— ***De grond is gesloten***, als hij vastgetrapt of gezakt is. J.

GESMAGGEL, znw., o. — Het *smaggelen*. (Aanh.)

GESMEPS, znw., o. — Het *smepsen*.

GESMICHEL, GESMIGGEL, znw., o. — Z. GESMIKKEL. (Idiot.)

GESMIJ(D)IG, bvw. — Rekbaar, buigzaam, week, Kil. *mollis*. Gesmij(d)ig koper. 'En gesmij(d)ige stof.
— Ook van boter, gekookte erwten, enz. Week, malsch. Gesmij(d)ige boter. De ertsoep is gesmij(d)ig.
Het *Wrdb. der Ned. Taal* zegt dat de vorm *gesmijdig* thans in onbruik is.

GESMOKKEL, znw., o. — Aanhoudende motregen. Da' gesmokkel zou 'ne mensch boi wörren.

GESMOOR (in 't N. en W. scherpe en in 't Z. zachte *o*), znw., o. — Gerook, het *smooren*, *smoren*.

GESNAFFEL, znw., o. — Gesnuffel.

GESNEBBEL, GESNEBBER, znw., o. — Het *snebberen*.

GESNIP, znw., o. — Gesnipper.

GESNOĔB, GESNUB, znw., o. — Z. GESNOĔBEL. (Idiot.)

GESNOĔFEL, znw., o. — Gesnuffel.

GESNOL, znw., o. — Het *snollen*.

GESNUB, znw., o. — Z. GESNOĔB.

GESNUT, znw., o. — Het herhaald snuiten van den neus.

GESOETER, znw., o. — Z. GESJOETER.

GESP, znw., v. — Z. GEPS.

GESPAGGEL, znw., o. — Z. GESPACHEL.

GESPECHEL, znw., o. — Z. GESPACHEL.

GESPEGGEL, znw., o. — Z. GESPACHEL.

GESPEITS, znw., o. — Het *speitsen*, spatten.

GESPIN, znw., o. — Komt voor in de spr.: *'t Eerste gewin is kattegespin.*

GESPRAAKZAAM, GESPRAAKZAMIG, bvw. — Z. GESPREEKZAAM. (Idiot.) Kil. *affabilis*. J.
Z. Verdam, II, 1680.

GESPRENGD, bvw. — *Gesprengde schelvis(ch)*, schelvisch die middelmatig, niet te veel noch te weinig gezouten is. (A.)
Kil. Ge-sprenght vleesch, *carnes sale.*

GESPRUIT, bvw. — Z. Idiot.
— Znw., o. Gespruit gaan. Geeft nog wa' gespruit aan de verkens.

GESPUIT, bvw. en znw., o. — Z. GESPRUIT. (Z. der K.)

GESTECHEL, GESTEGGEL, znw., o. — Het *stechelen.*

GESTELD, bvw. — Z. Idiot.
— Spr. *Ge zij(t) gesteld gelijk 'nen boer zonder geld. Gesteld zijn gelijk 'nen hond mee vlooien.*

GESTIEF, znw., o. — Het *stieven*. Het gestief van 't zand.

GESTOĔF, znw., o. — Gepoch, gebluf.
— Gep. w. *Gestoĕf en gekraak, gestoĕf en gestuit.*

GESTOMP, znw., o. — Het *stompen.*

GESTOMPEL, znw., o. — Het *stompelen.*

GESTOORD (scherpe *o*), bvw. — Verstoord, kwaad, boos, Kil. *commotus ad iram*. J. Hij was gestoord, omdat em nie' mocht meegaan.
Zuidned. bij V. D.

GESTREEKEL, znw., o. — Het *streekelen.*

GESTRIJ, znw., o. — Gekijf, getwist. Daar kwam geen end aan 't gestrij.

GESTROĔBEL, GESTRUBBEL, znw., o. — Z STROĔBEL. (Idiot.)

GESTRONKEL, GESTRUNKEL, znw., o. — Gestruikel. Met da' gestrunkel zou 'k nog vallen.

GESTROOMEL, GESTRUĔMEL, znw., o. — Z. GESTRONKEL.

GESTUBBEL, znw., o. — Z. STUBBELING. (Idiot.)

GESTUIKT, bvw. — Ineengedrongen, van de gestalte. E kört gestuikt manneken.
— Bij duivenmelkers. Met wit gevlekt. Mijn gestuikte duivin is weg.

GESTUIT, znw., o. — Gepoch, gebluf.
— Gep. w. *Gestoëf en gestuit.*

GETEEKEND, bvw. — Z. Wrdb.
— Spr. *Hij is geteekend zonder garen*, heeft eenen bult.
— Znw., m. Spr. *Wacht u van de geteekenden*, de gebrekkelijken
niet altijd de onnoozelsten.

GETEMPEEST, znw., o. — Het *tempeesten.*
— Gep. w. *Gevloek en getempeest.*

GETIEGERD, bvw. — Getijgerd. J. 'En getiegerde kat.

GETJATER, znw., o. — Z. GETATER. (Idiot.)

GETJEEP (scherpe *e*), **GETJIEP**, znw., o. — Gepiep van jonge
nders.

GETJEF, znw., o. — Gekef. Da' getjef van dieën hond begint te vervelen.

GETJOE, znw., o. — Z. GEKOE. (Idiot.)

GETJOËK, znw., o. — Het *tjoëken.*

GETJOKKEL, znw., o. — Z. GEDJOKKEL. (Idiot.)

GETJONK, znw., o. — Het *tjonken.*

GETOETER, znw., o. — Getoet.

GETRANUTSEL, znw., o. — Het *tranutselen.*

GETREMEL, znw., o. — Getalm.

GETREŬNTEL, GETRUNTEL, znw., o. — Getreuzel.

GETRODDEL, znw., o. — Het *troddelen.*

GETROKKEN (in 't W. ook *gətroëkkən*), bvw. — Vertrokken,
en mager in het aangezicht, als gevolg van pijn, vermoeienis of
rdom. R. E getrokken gezicht. Sedert da' ge die pijn het, ziet
e' gezicht heelemaal getrokken uit.
« Thans alleen nog in Zuid-Nederl., » zegt het *Wdb. der Ned. Taal.*

GETRUL, znw., o. — Getreuzel.

GETRUNTEL, znw., o. — Z. GETREŬNTEL.

GETUIT, znw., o. — Het *tuiten.*

GEUF, znw., m. — Z. GEUVIK.

GEUT, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Iemand van de geut geven*, hem natgieten.

GEUVIK, znw., m. — Grondeling, kleine riviervisch, dik van kop, groote snorren, Fr. *gobie, goujon*, Lat. *Gobio fluviatilis.*
Dus geen witvisch, zooals Sch. zegt.

Kil. Govie, goviken, *gobio, piscis.*
Ook *geuf.*

GEUZE(N)BROOD, znw., o. — Brood dat gebakken is van roggemeel en een weinig tarwebloem. (Z. der K.)

GEUZENHOFKEN, znw., o. — Hofje op een openbaar plein, gewoonlijk rond een standbeeld. (A.)

GEVEE (scherpe *e*), znw., o. — Z. Idiot.
— Ook ander gedierte, dat eigenlijk geen vee is. (K.) Ik heb geen ander gevee as eenigte kornijnen en e schaap. 'Nen hond en 'en kat en vier kiekens is al ons gevee.

GÈVEL, znw., m. — Gevel. Z. Wrdb.
— Spr. *Iemand tegen zijne(n) gèvel loopen* of *pissen*, hem misnoegen, hem iets in den weg leggen. Wie mag er tegen z'ne' gèvel geloopen hemmen, dat em er zoo gestoord uitziet?

GEVEN, w., b. — Z. Idiot.
— Spr. *Die geeft dat hij heeft, is weerd dat hij armoei lijdt.*
— *'t Is beter te meugen geven als te meugen hebben.*
— *'t Is gemakkelijk te geven uit 'en andermans börs.*
— *Ik geef u de pap in de(n) mond en dan wilde nog nie(t) slikken*, ik maak u het antwoord allergemakkelijkst en dan nog raadt gij het niet.
— *Hij zal van geven nie(t) sterven*, hij is gierig, niet mild.
— *Geven op*, gedeeltelijk betalen. J. Ik zal u twintig frank op mijn schuld geven.
— *'t Zal 'ne(n) slag geven, als 't afgaat*, z. SLAG. (Idiot.)
— *'En scheet geven*, z. SCHEET. (Idiot.)
— *Het iemand geven*, iemand harde waarheden zeggen, bekijven, berispen of slaan. J. Ook *iemand er van geven.* De predikant hee' ze er van geven. Ik heb lank geduld gehad, maar nu heb ik het hem gegeven. Toe! geeft hem het! (zegt de toeschouwer, die tot slaan opstookt of twee vechtenden aanhitst)
— *Hem ten onderen geven*, zich onderwerpen. J.
— *'t Geeft mij geene(n) swets*, 't is mij de moeite niet weerd. (Z. der K.)

GEVICHT, znw., o. — Gevecht. (K.)

GEVUUGLIJK, bvw. en bw. — Betamelijk, gepast, behoorlijk, bij J. *gevoeglijk.* Da' kan nu nie' meer gevuuglijk gebeuren. Ik kan hier gee' gevuuglijk huis huren.
Kil. Ghe-voeghlick, *conveniens, decens.*

GEVUUGZAAM, GEVUUGZAMIG, bvw. en bw. — Inschikkelijk, gewillig, bij J. *gevoegzaam, gevoegzamig.* 'Ne gevuugzame knecht. Daar is heel de wèreld geene gevuugzamere mensch as Mijnheer Dekkers.

GEWADBRUG, znw., o. — Brug over een gewad. Z. GEWAD. Idiot.)

GEWAL, znw., o. — Zacht gekook.

GEWASEMD, bvw. — Bij pottenbakkers. *Gewasemde pot*, pot waar kleine berstjes in zijn, veroorzaakt door den damp die uit den nog vochtigen pot opstijgt, wanneer hij in eene felle hitte gebracht wordt. J.

GEWÈÈRDIGEN, w., wdrk. — Zich verwaardigen. D. B., J., Kil. *dignare*. Ik nam mijnen hoed veur hem af, maar hij, hij gewèèrdigde z'n eigen nog nie' van mij te bezien.

Het *Wrdb. der Ned. Taal* zegt dat *gewaardigen* verouderd is.

GEWEERLICHT, znw., o. — Het herhaald bliksemen.

GEWELD, znw., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Mee fors en geweld*, met alle geweld. Hij wilde mee fors en geweld vertrekken.

— *Geweld doen gelijk e pèèrd.*

GEWESSER, GEWESSEL, GEWESTER, znw., o. — Z. GEWEISTER. (Idiot.)

GEWICHT, znw., o. — Z. Wrdb.

— *Goe(d) gewicht*. Bij slachters. Gewicht dat de kooper mag aftrekken, wanneer hij eene beest per kilo, levend gewogen, koopt. Als iemand een verken per kilo koopt, levend gewogen, dan moet de verkooper twee kilo goe(d) gewicht geven. Koopt men het « gesteken », dan krijgt men geen goe(d) gewicht.

GEWICHTIG, bvw. — Z. Wrdb.

— Schertsend voor Zwaar, die zwaar weegt, sprek. van personen. Onzen brouwer is 'ne gewichtige vent, hij weegt wel 120 kilos.

GEWIJS, bw. — Z. Idiot.

— Men zegt ook *van gewijs*. Sus is geene mensch van gewijs.

— Znw., o. *Op ('t) gewijs van*, op wijze van. De zebra is 'en beest op 't gewijs van 'nen ezel.

— Wordt in veel samenstellingen gebruikt voor *wijs*, *wijze*. *Hoeksgewijs*, *kerksgewijs*, *kruisgewijs*, *kopsgewijs*, *hoopsgewijs*.

GEWIN, znw., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Klei(n) gewin brengt rijkdom in.*

— Eigen voortbrengel, eigen kweek. J. Die terf is van ons gewin.

— Pachthoeve, boerderij. E groot gewin. Z. WINNING. (Idiot.)

GEWONNEN, bvw. — *Gewonnen brood*, z. GEWEND. (Idiot.) J.

GEWONNEN, bvw. — Z. Idiot.

— Spr. *Zoo gewonnen, zoo vertèèrd, zoo gewonnen, zoo geronnen.*

— Voordeelig, raadzaam. J. Vruug opstaan is gewonnen. Oe mee gee' politiek bemoeien is gewonnen.

— *Gewonnen verloren*, bw. Veel, in hooge mate. Hij drinkt maar, gewonnen verloren.

GEWOON (scherpe *o*), bvw. — Z. Idiot.

— *Het ieverans gewoon wörren, zijn, geraken,* ergens gewennen. Ik kan het in de stad nie' gewoon wörren.

GEWOONTE (scherpe *o*), znw., v. — Z. Wrdb.

— Spr. *De gewoonte is 'en tweede natuur.*

GEWÖRREN, w., o., met *zijn.* — Geworden. Z. Wrdb.

— *Wa(t) zal er van gewörren?* wat zal er van worden? J. Ik weet nie' wat er van Jan gewörren is.

Zuidned. bij V. D.

GEWREVEL, znw., o. — Gewrijf, geschurk.

GEWRING, znw., o. — Het wrokken tegen iemand.

GEWRUCHT, znw., o. — Gewricht. J.

GEWRUUT, znw., o. — Gewroet.

— Lastig werk, lange, moeilijke arbeid. J. Ik ben da' gewruut op 't veld beu.

GEZEEPT, bvw. — Spr. *Goe(d) gezeept is half geschoren,* de aanleg is de helft van 't werk.

GEZICHT, znw., o. — Z. Idiot.

— Spr. *E gezicht gelijk de dood, gelijk 'ne plattekèès,* bleek. *E gezicht trekken gelijk 'en Waals(ch)e doodzonde, gelijk 'en prigatie* (purgatie), droef, teneergeslagen. (A.)

— *Iemand in 't gezicht loopen,* hem tegenkomen. Ik liep Frans vlak in ze' gezicht aan den omdraai van de straat.

« Alleen in Zuid-Nederl. », zegt het *Wrdb. der Ned. Taal.*

GEZIND, bvw. — Z. Wrdb. Achter dit w. staat de bepalende infinitief dikwijls in den genitief, in plaats van door *om te* voorafgegaan te zijn. Het weer is regenens gezind. Ik ben nog nie' trouwens gezind.

GEZJÈÈRD, bvw. — Z. GEZJERD. (Idiot.)

GEZJÈÈRS, znw., o. — Z. GEZJERS. (Idiot.)

GEZOND, bvw. — Z. Idiot.

— Spr. *Fris(ch) en gezond;* — gisteren was grootmoeder nog frisch en gezond, en vandaag is ze al dood.

— *Zoo gezond als 'nen haas.*

— *Die gezond is, weet nie(t) hoe rijk dat hij is,* de gezondheid is de grootste schat.

GEZUSTERS, znw., v., mrv. — Z. Wrdb.

— Raadsel op de *lippen:*

Twee gezusters ééner dracht
Zijn te zamen dag en nacht,
En meer als honderd duzend keeren op het jaar,
Kussen zij malkaar.

GIS(T)KELDER, znw., m. — Bij brouwers. Kelder waar de gisting van 't bier gebeurt.

GIS(T)KIT, znw., v. — Blikken kan met een hengsel, waar men gist in haalt of bewaart.

GIS(T KRUIK, znw., v. — Aarden kruik waar men gist in bewaart.

GITS, znw., v. — *Lange gits*, lange slungel, lang vrouwmensch. (A.) Ziet die lange gits daar is gaan.
Ook *geet*.
— Spottend voor Geit. (Herenthout.) Melk van de gits.

GLAS, znw., o. — Z. Wrdb.
— Spr. *Te diep in 't glas kijken* of *zien*, te veel drinken. J.

GLAZEN, bvw. — Z. Idiot.
— Spr. *Wij zullen u in e glaze(n) kasken zetten*, op iemand die zeer zwak is en altijd klaagt. J.

GLOEIBAK, znw., m. — Bij goudsmeden. Bak van dun ijzer, waarin men iets gloeit op het vuur. De goudsmid gebruikt den gloeibak om kleine stukjes goud of zilver te gloeien, ten einde ze zacht en zuiver te maken. D. B.

GLOEIENDE, bvw. — Gloeiend.
— *Gloeienden heet*, zoo heet dat het gloeit.

GLOEIE(N)TIG, bvw. — Z. GLOEIENDIG. (Idiot.)

GLORIA, znw., m., niet v. — Z. Wrdb. J.

GLORIE, znw., v. — Hoogmoed. *Zot van glorie*, Fr. *fou d'orgueil*.
— Fig. Vuur. Daar brandden e schoon glorieken.

GOB, znw., v. — Dikke snede. (O. der K.). Hij snee me daar 'en gob brood af van wel twee vingeren dik.

GÖBBEL, znw., m. — Gulzige dronk, gulp.

GÖBBELEN, w., o. — Z. Idiot.
— Gulpen, gulzig drinken. Hij kan göbbelen, dikke Sus!

GOD, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Van de hand Gods geslagen zijn*, hevig verbaasd zijn. J.
— *Komen gelijk van God gezonden*, gansch gepast. J.
— *God noch zijn gebod ontzien*, niets vreezen. J.
— *Zijne(n) God van iet maken*, iets uit der mate beminnen. J.
— *Da(t) God bewaart, is wel bewaard*. J.
— *God wre(e)kt daar Hij nie(t) en spre(e)kt*. J.
— *God börgt wel, maar Hij scheldt nie(t) kwijt*. J.
— *Die op God betrouwt, betrouwt op 'ne(n) goeie(n) meester*. J.
— *God slaagt nie(t) of Hij zalft*. J.

— *Wij lèven wel bij ééne(n) God, maar nie(t) bij ééne(n) mens(ch),* i moeten iedereen laten leven.

— *Om de liefde Gods,* als het u belieft, ik smeek er u om. J. ·ijgt toch om de liefde Gods!

— *Iet doen ter eere Gods,* voorniet, zonder vergelding. J.

— *Om Gods wil,* z. GODSWIL. (Idiot.)

— *God bezuukt zijn beste vrinden,* de deugdzaamste menschen ·len beproefd.

— *God* (of *Ons Heer*) *mag zijn ziel hebben,* wensch achter den ·m van eenen overledene. J.

— *God zegene en beware u,* wanneer de ouders hunne kinderen ·nen. J.

— *Op Gods genade,* z. GENADE. (Aanh.)

— *De gratie Gods afwachten,* z. GRATIE. (Idiot.)

— *God is liever gediend mee 'nen blij(d)en geest als mee 'nen ·vigen.*

— *Niemand kan mij dwingen (hebben, dèren) als God en de groote* ·, niemand kan mij deren.

— *Och God! och Heere God! och God toch! God lieven Hemel! · in den hoogen hemel! God hemels(ch)e deugd! God lieven tijd! lieven God! gocie God!* enz., uitroepen van verbazing, vrees, mede·n, enz.

— *God zal alle Joden verdraaien, rechts en links langs de baan,* ·tige verwensching.

— *God weet het,* antwoord op eene vraag die men niet kan beant·rden.

— *God weet,* misschien. God weet is zij nie' dood!

— *God helpe u,* gezeid tot eenen bedelaar dien men zonder aalmoes gaan.

— *God zegene ons!* uitroep van verbazing, ergernis, enz. God ·ne ons! wat da' me allemaal moeten hooren!

— *God zij geloofd!* Goddank. God zij geloofd da' me ons koren ·enhebben!

GODSGELEERDE, znw., m. — Godgeleerde. J.

GODSGELEERDHEID, znw., v. — Godgeleerdheid. J.

GODSGENADEKRUID, znw., o. — Genadekruid, Lat. *Gratiola ·cinalis* L.

GODSGENADIG, bvw. — Z. Idiot.

— Heel, gansch. T., R., J. 't Héet de' godsgenadigen dag gerègend.

GODSJEU(G)DIG, bvw. en bw. — Z. Idiot.

— Gerust, zonder overleg, zonder inzicht. Hoe kunde toch zoo gods·eugdig den heelen dag in oewe' stoel zitten zonder iet te doen?

— Vrijwillig, opzettelijk. Hij sprong godsjeugdig in de gracht.

GODSMOEDIG, bw. — Z. GODSJEUGDIG. J.

GOËCHELEN, w., o. — Halfgesmoord lachen. J. Ze zaten daar te goëchelen. *Lachen en goëchelen. Gichelen en goëchelen.*

— Afl. *Goëchelèèr, gegoëchel.*

« Inzonderheid in Gelderland en Overijsel », zegt het *Wrdb. der Ned. Taal.* »

GOED, bvw. — Z. Idiot.

— *Te goed hou(d)en*, later vereffenen, eigenl. en fig. J.

— *Goed zijn op iemand* verschilt *van goed zijn veur iemand.* Het eerste beteekent : geen vijandschap tegen iemand koesteren, en het tweede : iemand goed, welwillend behandelen.

— *Goed te weten, ni(t) beters te weten*, z. WETEN. (Idiot.)

— *Er goed uitzien*, een gezond voorkomen hebben. J.

— *E goe(d) lèven hebben, het goed hebben*, lekker, gemakkelijk, rijk leven.

— *Goe(d) gewicht*, z. GEWICHT.

GOED, znw., o. — Z. Idiot.

— *Veur iemands (eigen) goed*, om zijn bestwil, in zijn belang. J. Al dat ik doen, is veur uw goed. 't Is veur oe' eigen goed dat ik het zeg.

— *Du(t) goed hebben*, de maandstonden.

Ook *bullen, vodden* en *dingen.*

GOEDDOEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Wel onthalen, goed vergasten. J. As ge me komt bezuken, dan zal ik oe is goeddoen.

GOE(D)GEZIND, bvw. — In goede stemming, opgeruimd. J. Hij zag er vandaag goe(d)geziad uit.

Ook *welgezind.*

GOEDHALEN, w., b. — Scheepsterm. Op eene goede plaats leggen. J. Ze zijn bezig met 't schip goed te halen.

Ook *goedleggen.*

GOE(D)KOMEN, w., o., met *zijn.* — In goeden toestand komen. Zij maar gerust, alles zal nog wel goe(d)komen.

Ook *te goei komen.*

GOEDLEGGEN, w., b. — Z. GOEDHALEN.

GOËDSJEU(G)DIG, bvw. en bw. — Z. GODSJEU(G)DIG.

GOËDSKLOON (zachte *o*), znw., m. — Braaf en zacht mensch, goedzak. (Mol).

GOËDSMOEDIG, bw. — Z. GODSMOEDIG.

GOËDSMOËDS, bw. — Met overleg, bedachtelijk. Z. Wrdb.

— Zonder erg, zonder nadenken. R. Ik heb da' zoo maar goëdsmoëds gezeed, en nu heb ik er spijt af.

GOËDSWIL, bw. — Z. GODSWIL. (Idiot.)

GOEIENDAG, bw. — Z. GOEDENDAG. (Idiot.)
— Spr. *Goeiendag samen, zee de vos, en hij stak zijne(n) kop in 't kiekenkot.*

GOEIZEN, w., o. — Z. GOËRZEN. (Idiot. en Aanh.)

GOELE, znw., v. — Gudula.

GOĔRZEN, GOĔZEN, w., o. — Z. Idiot.
— Kinderspel. Aardappelbollen op een puntig stokje steken en dan wegwerpen.
Ook *gipsen.*

GOĔS, znw., v. — Voorbijgaande vlaag van gramschap, opgewondenheid die niet lang duurt. (Z. der K.) Jan is lijk weer kaad? — Ja, da's moa' 'en goës, dat is toch seffens gedaan.

GOĔSTING, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Doet uw goesting en trouwt morgen,* zegt men wrevelig tot iemand die iets gaat verrichten, dat men vruchteloos afkeurt. J.
— *Uit goesting,* uit liefde, uit voorkeur. Hij héet da' meisken uit goesting genomen.

GOĔZEN, w., o. — Z. GOËRZEN.

GOLP, znw., v. — Bij kleermakers. Klep om de spleet van een zak in eenen jas te dekken. 'Ne zak mee golpen.
— Bij D. B. beteekent *gulp(e* verticale spleet in een kleed. Z. ook *Wrdb. der Ned. Taal,* V, 1264.

GOLZEN, w., o. — Gulzig drinken. Hij zette de flesch aan z'ne' mond en hij golsde zoolank totda' ze leeg was.

GOMLASTIEK (*ie* kort), znw., m., niet o. — Z. Wrdb. J.

GOMLASTIEKEN (*ie* kort), bvw. — Van gomlastiek. J.

GOMSTESSEL, znw., m., en o. — Stijfsel dat ongekookt gebezigd wordt, ook *rouwe stessel* geheeten.

GOMZIEKTE, znw., v. — Zekere ziekte der boomen, Fr. *gommose.* J.

GON, GONDE, znw., v. — Verkorting van Aldegondis, Kunegondis.

GOOR (zachte *o*), znw., m. — Verkorting van Gregorius.

GOOR (zachte *o*), znw., v. — Stamp, voetschup. (A.) Komt aan m'ne' kant, ik geef u 'en goor onder oe' broëk. Veur ieder goor die ge me geëft, krijgde 'r twee trug.
— Als de jongens « over 't lijfken » doen (broek-sta-vast), dan geven ze bij 't overspringen den gebukten jongen soms eenen stamp met hunnen rechterhiel op zijn achterste, zooals een ruiter zijn peerd van de spoor geeft. Die stamp is eene goor.

GOOREIND, GOOREND (scherpe *o*), znw., o. — Gehucht en parochie onder Wuustwezel.

— Het volk zegt altijd *het Gooreind*. Ik woon op 't Gooreind.

GOOT, znw., v. — Z. Idiot.

— Scheepsterm. Z. MARKER.

GOOTLEEST (scherpe *e*), znw., v. — Z. GOOTLIJST. (Idiot.)

GORDINGSPAN, znw., v. — Bij timmerl. Z. SPAN. (Idiot.)

GOREN, w., o. — Stamper, goren geven. (**A.**) Nog eens moette goren, en dan geef ik oe 'en rammeling.

GÖ(R)S, znw., o. — Gras. (**Z.** der **K.**)

Z. de samerst. met *gers*.

GÖRT, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *De(n) gört onder iet ruren*, met kwinkslagen of zotteklap tusschenkomen in een ernstig gesprek. (**A.**) Kunde gij dan nooit serieus zijn, da' ge er de' gört moet onder ruren as me klappen?

— De zaak verbruien. De zaak zou goed afgeloopen zijn, hadde gij er de' gört nie' onder geruurd.

GOTTEKEN, znw., o. — Vrklw. van God, enkel in den uitroep *och Gottekens* (*toch*)!

GOUD, znw., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Zoo zeker als goud. Al de(t) blinkt is gee(n) goud.*

GOU(D)ENRÈGEN, znw., m. — Z. Idiot.

— Soort van vuurwerk, waarbij een bal of eene kleine bom in de lucht uiteenspat en als een gouden regen nedervalt.

GOUDGÈÈL, znw., o. — Bij pottenbakkers. Zekere stof voorkomende van een mengsel pijp- en potaarde en dienende om eene bijzondere kleur aan de potten te geven. J.

GOUDKUSSEN, znw., o. — Bij vergulders. Kussentje waarop de blaadjes goud met welke men verguldt, gelegd en gesneden worden.

GOUDMES, znw., o. — Bij vergulders. Mes waarmede men de blaadjes goud op het goudkussen aan stukken snijdt.

GRAAF, znw., v. — Bij dijkwerkers. Spade met zeer breed ijzeren blad, waarvan het snijdend deel min of meer gerond staat. Men heeft er twee soorten: eene met een horizontaal en eene met een oogvormig handvat. J.

Ook *graafschup*.

GRAAFSCHUP, znw., v. — Z. GRAAF.

GRAANKOOR(D)EKEN, znw., o. — Bij mulders. Koord die men aan den schoen of het reugel doet om min of meer graan in de steenen te laten loopen. J.

GRAANOPHAALDER, znw., m. — Elevator, graanzuiger, machien om het graan uit de schepen te halen.

GRAANSCHUIT, znw., v. — Schuit om graan te vervoeren. J.

GRAANZAK, znw., m. — Zak waar men graan in doet. J.

GRAAT, znw., v. — Z. Wrdb.
— Spr. *Zoo mager als 'en graat.*
— *In iet geen graten of beenen vinden*, z. BEEN.

GRAATMAGER, bvw. — Zeer mager, zoo mager als een graat. J.

GRAB, znw., v. — Grap. Hij kan mee geen grabben om.

GRACELIJK, bvw. en bw. — Z. GRATIELIJK. (Idiot en Aanh.)

GRACHT, znw., v. — Sloot tot afscheiding of ontwatering.
« Alleen in Zuid-Nederl. en in Groningen, » zegt het *Wrdb. der Ned. Taal.*
— Spr. *Iemand van de(n) kant in de gracht helpen*, zijnen toestand verergeren.
— *Hij zal in geen twee grachten te gelijk springen*, 't is een slimme.

GRADUAAL (klemt. op *aal*), znw., m. — Boek dat alles bevat wat volgens de kerkelijke rubricken onder de mis moet gezongen worden, Fr. *graduel.*

GRAF, znw., o. — Z. Wrdb.
— Raadsel op Jonas in den visch:

Het graf leefde,
Die der in zat, beefde;
Het graf at,
Die der in zat bad.

GRAFMAKER, znw., m. — Doodgraver. J., Kil. *fossarius.* Zuidned. bij V. D.

GRAMMOESJES (klemt. op *moes*), znw., o., mrv. — Grammoedige gebaren. (A.) Maakt maar geen grammoesjes, want 't is toch boter tegen de galg gekletst.

GRAMOETSEN, GRAMUTSEN (klemt. op de 2e lettergr.), znw., v., mrv. — Z. GRAMATSEN. (Idiot.)

GRANDPAPA, znw., m. — Z. BAAS. (Aanh.)

GRASDUIKER, znw., m. — Z. GERSDUIKER. (Idiot.)

GRATIE, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Ons Heer geeft gratie naar vocatie.*
— *In iemands gratie staan*, in iemands gunst zijn, goed aangeschreven staan bij iemand.

GRATIELIJK, GRACELIJK, bvw. en bw. — Z. Idiot.

— Tamelijk, niet te slecht of niet te best, redelijk, Kil. *mediocriter.* — Ons patatten staan nogal gratielijk. De jongen gedraagt hem tegenwoordig gracelijk.

GRAUW, bvw. — Z. Idiot.
— Verg. *Zoo grauw als 'en mispel, als 'en schörs.*

GRAUW, znw., v. — Grap, klucht. (**Z.** der **K.**) Dat is 'en grauw!

GRECHT, znw., v. — Gracht. (**Z.** der **K.**)

GRÈÈF, znw., v. — Z. Idiot.
— Is geene *driekantige*, maar eene *vijfkantige* schop.

GREEP, znw., v. — Z. Idiot.
— Scheepsterm. Voorste deel der gaffel dat den vorm van eenen klauw heeft. J. 't Is met de greep, dat de gaffel in den mast sluit.

GREIZELÈÈR, znw., m. — Z. KRIJZELÈÈR.

GREMEL, znw., v. — Z. Idiot.
— Bij landb. Koei die gedurig gromt.

GRENDEL, GRENGEL, znw., m. en v. — Z. Idiot.
— Spr. *Achter de grendels zitten*, in de gevangenis.

GRENDELVÈÈR, GRENGELVÈÈR, znw., v. — Bij smeden. Z. SCHUIFVÈÈR. (Aanh.)

GRESPOT, znw., m. — Z. GRISPOT. Idiot. (**Z.** der **K.**)

GRESSEN, w., o. — Z. GRISSEN. Idiot. (**Z.** der **K.**)

GRESSTOOF, znw., v. — Z. GRISSTOOF. Idiot. (**Z.** der **K.**)

GREZZELEN, w., o. — Z. GERZELEN. (Idiot.)

GRIEL, znw., m. — Z. KRIEL. (Idiot.)

GRIELEN, w., o. — Krielen, wemelen. De straten grielden van 't volk. 't Grielt in den hof van moerzeiken.

GRIET, znw., m. — Komt voor in *endegriet*. Vrglk. GRUIT.

GRIJS, bvw. — Z. Idiot.
— Spr. *Ge zoudt er grijs haar* (of *grijze haren*) *van krijgen*, zegt men van iets dat veel verdriet veroorzaakt.
— *Liever grijs als kaal*, van twee kwalen liefst de minste.

GRIJS, znw., m. — Geween, tranenvloed. Ze schoot in 'ne' grijs men kan nie' meer.

GRIJZELÈÈR, znw., m. — Z. KRIJZELÈÈR.

GRIJZEN, w., o. - Z. Idiot.
— Spr. *Grijzen gelijk 'en Madeleen.*

*GRIJZER, znw., m. — « Is, » zegt Sch. « omstreeks Lier de persoon die op de kist van eenen doode zit, als het lijk naar de kerk gevoerd wordt. »

GRIL, znw., v. — Z. Wrdb. en Idiot.
— *Aprils(ch)e grillen*, veranderlijk weer in April. J.

GRIMAS (klemt. op *mas*), znw., v. — Grijnzende vertrekking van 't gelaat, Fr. *grimace*. J. Zie GRAMATS, GRAMOETS.

GRINSACHTIG, bvw. — Genegen om te grinsen. (Z. der K.) T. — E grinsachtig kind. Grootvader wördt grinsachtig.

GRINSBAKKES, znw., o. — Kind dat gedurig weent. (Z. der K.)

GRINSEN, w., o. — Z. Idiot.
— Knorren, grommen. T. (Z. der K.) Dieë boer doe' nie' as grinsen op z'n knech(t)s en meisens.

GRINSPOOK (zachte *o*), znw., v. — Die aanhoudend grinst of schreit. (Z. der K.)

GRINSPOT, znw., m. — Brommer, knorpot. (Z. der K.)

GROEI, znw., m. — Z. Idiot.
— Bij landb., graankoopl., enz. Van graan dat op den zolder ligt, zegt men *dat de groei er in komt*, wanneer het in de lente begint te kiemen. Alsdan moet men het goed omzetten, opdat het niet schiete.

GROEIEN, w., o. — Z. Idiot.
— Spr. *Groeien gelijk rijpe gerst*, scheits.
— *Diamant doen groeien*, groote diamanten tegen kleine verwisselen.

GROES, znw., m. — Z. Idiot.
— Met gras bewassen land. D. B., J., Kil. *cæspes viridis*.
— Spr. *Zoo dik als 'ne groes*, zeer dicht. Zijn haar sta' zoo dik as 'ne groes.

GROESHAAK, znw., m. — Bij landb. Z. ROS(CH)HAAK.

GROËSKENS, znw., o., mrv. — Z. SPAANS(CH) GERS. Ook *roës(ch)kens*, *rus(ch)kens*.

GROEZEMENTEN, znw., o., mrv. — Z. GRUIZELEMENTEN. (Idiot.)

GROF, bvw. — Z. Idiot.
— Spr. *Er met de grove bijl overgaan*, ruw, maar half goed afwerken.
— *Er met de(n) groven bö(r)stel* of *bessem overgaan*, doortastend handelen. J. Ook *rouw*.

GROLACHTIG, bvw. — Genegen tot knorren. J.

GROLLEN, w., o. — Z. Idiot.
— Gep. w. *Grollen en grèven*, aanhoudend knorren.

GROMMEL (uitspr. *groèmməl*), znw., m. — Stekelbaars, stekelvischje, Fr. *épinoche*, Lat. *Gasterosteus aculeatus*.

GROND, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Grond vulen*, fig. voelen dat men genoeg gegeten heeft. (A.) Ik schee er uit mee eten, ik vuul grond.

— *Iemand in den grond helpen*, z. HELPEN.

GRONDPUINEN, znw., v., mrv. — Hondsgras met zeer diepschietende wortels.

GRON(D)SIG, bvw. — Z. GRONDIG. (Idiot.)

GRONDSLAG, znw., m. — Z. Wrdb.

— Ligging van den grond. J. De grondslag is in de Kempen merkelijk hooger als de zee.

GROOF (zachte *o*), bvw. — Grof. (Z. der K.) Groof goed. Dieē zand is groof.

GROOT, bvw. — Z. Idiot.

— Spr. *Hij kent geen letter zoo groot als 'en huis* of *als 'en schuurdeur*, hij is gansch ongeletterd.

— *'t Is 'ne grooten heer mee 'en kaal börs*, rijk in schijn.

— *'Ne kleine groote* of *'ne groote kleine* is een jongen, wien de kinderschoenen nijpen, die wil doen gelijk een groote.

GROOTGAAN, w., o. — Z. Idiot.

— *Grootgaan van een kind*, er zwanger van gaan. Ze ga' van heur achtste groot.

— *Grootgaan van iemand*, door iemand bezwangerd zijn. Ze zeggen dat de dochter grootgaat van de' knecht.

GROOTJUFFER, znw., v. — Overste van een begijnhof. J.

GROOTMOIER, znw., v. — Grootmoeder, minachtend. Z. MOIER. (Idiot.)

GROOTVAÂR, GROOTVAAIER, znw., m. — Grootvader, met minachting. Z. VAAR, VAAIER. (Idiot.)

— Schertsend voor Armbestuur. Naar grootvaaier gaan (van den Arme gehouden worden).

GROOT-VÖRST, znw., o. — Dorp en parochie onder de gemeente Vorst, kanton Westerloo.

— Ook *Vörst-Sinte-Gertrudis*.

GROS, znw., o. — Z. Wrdb.

— *Met 't gros*, in groote hoeveelheid. Ik heb dees jaar appelen gewonnen met 't gros. Hij koopt zijn winkelwaren met 't gros in.

GROSBOTTEN, znw., m., mrv. — Laarzen met hooge schachten. (Z. der K.) Hij draagt altijd grosbotten.

GROSDUINEN (klemt. op *dui*), znw., mrv. — Het geslacht blijkt niet. *In grosduinen vaneen*, in kleine stukjes, bij J. *grasduinen*. (*Z.* der **K.**) Het in grosduinen vaneenslagen.

GROSSIER, znw., m. — Kruidenier in 't groot, Kil. *negociator magnarius*. J.
Verouderd, zegt het *Wrdb. der Ned. Taal.*

GROSSIERSWINKEL, znw., m. — Winkel van eenen kruidenier die in 't groot verkoopt J.

GROVE MAST, znw., m. — Z. MAST. (Idiot.)

GROVIGHEID, znw., v. — Grofheid. J.

GRÖZZELEN, w., o. — Z. GERZELEN. (Idiot.)

GRUIS, znw., o. — Z. Idiot.
— *Veur gruis spelen*, voorniet spelen, spelen zonder inzet. (**A.**) Me hadden geen cens, m'hebben veur gruis gespeëld.
— IJzererts. (Lichtaart.)

GRUISBLAAS, znw., v. — Spottende benaming gegeven aan de boeren, die « aan den gruis » rijden, d. i. het ijzererts van het veld naar den spoorweg voeren. Die boeren verwaarloozen gewoonlijk hunne boerderij en 't wordt hun verweten. (Lichtaart.)

GRUISBROOD, znw., o. — Bij bakkers. Brood dat gebakken wordt van tarwebloem met wat roggemeel gemengd. (*Z.* der **K.**)
Elders *grof brood*, *gesteken brood*.

GRUIT, znw., m. — Eendengroen, eendenkroos, Fr. *lentille d'eau*, verscheidene soorten van *Lemna*. Kil. *lenticula palustris quæ in paludibus et stagnis per æstatem aquæ supernatat, gratissimum anatibus pabulum*. J.
Ook *endemoes* en *endegriet*.
Het *Wrdb. der Ned. Taal* (V. 1170) zegt: « *Gruyte* bij KILIAAN voor = eendenkroos (*lenticula palustris*) is verder alleen uit woordenboeken bekend; het moet voor een door hem verzonnen beteekenis gehouden worden (verg. VERDAM 2, 2198); misschien deed *gruiten* (2e art.), slooten reinigen, hem deze beteekenis onderstellen. »

GRUITEN, w., b. — Paling met de peur vangen. J.

GRUITEN, w., b. — Met de gruitzeisen grachten en slooten reinigen, Kil. *omnio et perfecte canales expurgare*. J.
Ook *beken*, *slooten* en *grutten*.

GRUITZEISEN, GRUITZEISIE (uitspr. *gruitzessie*), znw., v. — Bij dijkwerkers. Werktuig bestaande uit een mes dat schuins gevestigd is op eenen stok van drie tot vier meters lang. De poldermannen gebruiken de gruitzeisie om de groote waterloopen van riet, lang gras, gruit, enz. te zuiveren. J.

GRUTTEN, w., b. — Z. GRUITEN.

GRUMMEL, znw., m. — Tepel, puntje der vrouwenborst. Wordt gebruikt in de gemeene taal ten opzichte van kinderen. (A.)

GRUUN, bvw. — Z. Idiot.
— Spr. *Zoo gruun als gal.*

GRUUNJAGER, znw., m. — Loofvorsch, boomkikvorsch, *Hyla arborea.* (Mol.)

GRUŬNSELKĀR, znw., v. — Kar om groenten te vervoeren.

GRUŬNSELVROUW, znw., v. — Groentevrouw. J.

GRUŬNSELWIJF, znw., o. — Z. GRUŬNSELVROUW. J.

GRUŬNSELWINKEL, znw., m. — Groentewinkel. J.
Ook *gruunwinkel.*

GRUUNWINKEL, znw., m. — Z. GRUŬNSELWINKEL.

GUDS(CH)EN, bvw. — Z. GODS(CH)EN.

GUDSIG, bvw. — Z. GODSIG.

GUIL, znw., m. — Bij visschers. Kib, zak van een net, bij D. B. *kuil.*

GUIL, znw., v. — Geul, lange streep loopend water, die gewoonlijk in den stroom uitgeeft. J.

GUL, znw., v. — Z. GULD. Idiot. (Z. der K.)

GULDEBRUUR, GULLEBRUUR, znw., m. — Gildebroeder.

GULLEBIER, znw., o. — Bier ten behoeve eener gilde gebrouwen. T. (Z. der K.)

GUS, znw., v. — Z. GOĕS.

H.

HAAG, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. ***De kap over de haag goeien***, van kloosterlingen, terug in de wereld gaan. J.

— ***Alle hagen schudden*** (schutten) ***wind***, de mededinging vermindert den verkoop. J.

— ***Hij*** (of ***zij***) ***hangt op de haag te droogen***, zegt men spottend tegen dengene die naar iemand vraagt, als men niet zeggen wil waar de bedoelde persoon zich bevindt.

— ***Broek over d(e) haag***, kinderspel. Over 't lijfje springen. (**A.**)

— Bij steenbakkers. Rij verschgebakken steenen. D. B., J. De' steen in hagen zetten.

HAAGKWETTER, znw., v. — Z. HAAGKWET. (Idiot.)

HAAGSCHÈÈR, znw., v. — Haagschaar, zeer groote schaar met houten handvat, waar men de hagen mee scheert. J.

HAAGTEIT, znw., v. — Pijl uit eene haag of eenen kant gesneden, waar de kinderen, in plaats van pluimen, dikwijls eene speelkaart in steken. (Meerhout.) As me klein wèren, schote(n) me dikkes mee 'en haagteit.

HAAK, znw., m. — Z. Idiot.

— ***Met den haak in de keel zitten***, in eenen spijtigen toestand zijn. Vrglk. Idiot.

— Pook, Fr. ***tison***. J. Keu'ert is met den haak in de stoof. Ook ***keuterhaak***, ***stoofkeuter*** en ***stoofhaak***.

— ***De haken***, ***de haken van de stoof***, benaming van het getal 77 in het loto- of kienspel. (**A.**)

Ook ***de krammen***, ***de sleutels***, ***de sabels***, ***de twee sabels***.

— Z. HAAKMES. J.

HAAK, bvw. — Haaksch. J. Dieë muur is nie' haak.

HAAKMES, znw., o. — Bij klompenmakers. Mes in de gedaante van eenen haak, dienende om het binnendeel der blokken uit te draaien. J. Ook ***haak***.

HAAKSGEWIJS, bw. — Haakswijze, op eenen haak gelijkende. J.

HAAKTANG, znw., v. — Bij smeden. Groote tang waarvan de twee lippen haaksgewijs staan; zij wordt vooral gebruikt om voorwerpen met groote toppen, bij het bewerken, vast te nemen.

HAAM, znw., m., niet o. — Bij landb. en voerl. Halsjuk, gareel voor ossen en peerden. Het peerd den haam aandoen.

Ook *gareel*.

— Fig. Kleederen. Hij had vandaag zijnen besten haam aan.

— O. Zie HAAMHOUT. (Idiot.) (Mol.) J.

— *Volgens Sch. wordt *haam*, m. en *haamhout*, o. in de Kemp. gebruikt in den zin van « houten hamer die dient om de *meststik* door het mest te slaan om dit kort te maken. »

HAAMHOUT, znw., o. — Z. Idiot.

— Z. *HAAM.

HAAN, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Vechten gelijk de hanen.*

— *Daar zal hin of haan over kraaien*, niemand zal het weten.

— *Baas zijn van 't hinne(n)kot als den haan niet thuis en is*, in zijn eigen huis niets te zeggen hebben.

— *'Ne goeien haan is van ze' lèven nie(t) vet.*

— *'t Is verkeerd en heel verdraaid, waar 't haantje zwijgt en 't hinneken kraait*, de man moet meester zijn.

— *Den roo(d)en haan doen kraaien*, brand stichten.

— Raadsel op den haan:

Mijnheer van Hukken
Hee(f)t e kleed van honderd duzend stukken;
Hij hee(ft) wel twintig vrouwen
En spre(e)kt nooit nie(t) van te trouwen.

— Bij landb. Feestje, bestaande uit rijstpap, dat de boer geeft aan zijn volk als de aardappelen uit zijn, en overdrachtelijk, de rijstpap zelf, die te dezer gelegenheid geëten wordt. (Z. der K.) Pachtès, ge moët den haan maar zoien, want de petatten zijn van den avend uit.

Elders *patatfooi*, *èèrpelfooi*.

— *Roo(d)en haan*, kinderspel. Z. KLARE-KLARE-MOSSELARE. Idiot. (Tongerloo.) Bij het rondgaan met den zakdoek, zingt het kind:

Roo(d)en haan,
Wat hedde gedaan?
Ge hèt geen kousen of schoenen meer aan.

HAANTJE, znw., o. — Z. Idiot.

— *Haantjes en boeren*, te Mol, zeker Sint-Niklaasgebak. Z. HAANTJE 1°. (Idiot.)

— Bij wagenmakers. Het haantje van eenen platten wagen is het voorstuk, bestaande uit de twee kleine wielen. Het haantje kan draaien en in alle richtingen gewend worden. (A.)

— Scheepsterm. Gekromd ijzer dat langs de twee uiteinden uitsteekt en op den mast of op het kleffokhout vastgevezen wordt om hieraan het katteval en andere lichte touwen vast te maken. J.

HAAR, znw., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Zoo fijn, zoo dun als haar.*

— *Zooveul slagen krijgen alsdat er haren op uwe(n) kop staan*, zeer veel.

— *Fransch mee haar op*, slecht Fransch.

— *Met 't haar getrokken*, gewrongen. Die vergelijking is met 't haar getrokken.

— *Daar is geen haar deugens aan*, hij deugt in 't geheel niet.

— *Grijs haar, wijs haar*, oude menschen hebben veel verstand en ondervinding.

— *Liever grijs haar als geen*, z. GRIJS.

— *Hij is fijn van haar*, hij is listig en geslepen.

— *Iet of iemand op 'en haar kennen*, volledig, tot in de minste bijzonderheid.

— *Geen haar (breed) achteruitgaan* of *uit de(n) weg gaan*, niet wijken, niet zwichten.

— Raadsel op de kat, die de muis vangt en opeet:

> Haar haar had haar,
> Haar haar vond haar;
> Haar haar had 'nen ring,
> Daar haar haar deurging.

HAARBEKKEN, w., o. — Twisten, krakeelen, bij J. en D. B. *herrebekken*. (Z. der K.) Die twee mannen zijn gedurig aan 't haarbekken.

HAARDIK, bvw. en bw. — Zeer dicht, van gewassen. De salaad is zoo haardik uitgekomen, dat er meer als de helft te veul staat.

HAARKRAAI, znw., v. — Bij landb. Z. HAARKRUIN. Idiot. (Heist-op-den-Berg.)

HAARMIK, znw., m. en v. — Bij landb. Twee gaffelvormige stokken, die kruiswijze in den grond gezet worden en waar de *snaar* der zeisen in rust, bij het haren.

HAARMÖRTEL, znw., m. — Bij metsers. Mortel met haar gemengd, bij J. *haarmoortel*.

Ook *hare(n) mörtel*.

HAAS, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Zoo bang als 'nen haas. Zoo gezond als 'nen haas. Loopen gelijk 'nen haas*, snel loopen, vluchten.

— *Zoo raar als de witte hazen*, zeer zeldzaam.

— Listige deugniet, schelmsche bedrieger. (Z. der K.) (Ook in Brab., z. Sch.) Betrouwt hem nie' want 't is 'nen haas.

HAAS, znw., m. — Z. Idiot.

— Bij beenh. Ook, bij rundbeesten, het spierstuk, liggende in 't achterkwartier, onder de nierbedden, Fr. *filet*, Kil. *pulpa, pulpamentum*.

HAAST, znw., v. — Z. Idiot.

— *Met der haast*, met spoed.

— Spr. *Haast en spoed is zelden goed. Haast en snel is zelden wel.*

HAASTIG, bvw — Z. Wrdb.

— *Haastig woord,* woord zonder veel overleg gezeid. J.

— Spr. *'En haastig woord is gauw gezeed.*

— Tot spoed gedrongen door gebrek aan tijd en geduld, gehaast. Waarom zijde zoo haastig ?... Het brandt er ommers niet? Spoeid toe, want ik ben haastig.

« Thans in Noord-Nederland verouderd, » zegt het *Wrdb. der Ned. Taal.*

— Spoed eischend, dringend. Loopt naar den doktoor, het is heel haastig. 'En haastige commissie.

« In Noord-Nederland ongebruikelijk, » zegt het *Wrdb. der Nederl. Taal.*

HAASTIGHEID, znw., v. — Z. Wrdb.

— *In 'en haastigheid,* in eene onberedeneerde opwelling. J. Ik heb da' woord in 'en haastigheid gezeed, ik heb er spijt af.

HABIET, znw., o. — Plechtige, officieele kleeding, zwarte frak, Fr. *habit noir.* J. Den börgemeester had z'n habiet en z'ne' sluier aan.

— Voor het gewaad der kloosterlingen zeggen wij *habijt,* niet *habiet.*

HADDEN, onvolm. verl. tijd van Hebben.

— Spr. *Als hadden komt, is hebben te laat.*

HAGEL, znw., m. — Z. Wrdb.

— Spr. *Zoo klèèr als 'nen hagel, als hagel,* hagelwit.

HAGELBOL, znw., m. — Hagelsteen.

— Spr. *Zoo dik, zoo bedicht als de hagelbollen,* zeer talrijk.

HAGELWOLK, znw., v. — Wolk waar hagel uit valt. J.

HAGEN, w., h. — Bij steenb. De gevormde steenen te drogen zetten in rijen. D. B. Zie HAAG.

HAGER, znw., m. — Bij steenb. De werkman die de gevormde steenen in hagen zet. D. B.

HAI, tw. — Ai, aai, uitroep van pijn, schrik of afkeer, bij T. *haai.* (K.) Hai! mijne kop! Hai! dat is gerellig!

HAIR, znw., o. — Het Fransche *air.* Manier, doenwijze; zwierige, hooveerdige doenwijze. (K.) Mie héet 'en hair over heur as 'en baronnes, en ze is nie' meer as ik of gij. As ge tegen Jan iet zegt dat 'em nie' aan en staat, dan héet em 'en hair van gestoord te zijn en te koppen. Ook *air.*

HAK, znw., v. — Z. Idiot.

— Werktuig dat men gebruikt bij het vellen van boomen om de aarde omhoog te halen, wanneer dit niet goed meer gaat met de spade, ter oorzake van de kleine wortels. (Z. der K.)

— Soms ook gebezigd voor Vlagzeisen of Hakselhak. Z. die w. (Idiot.)

HAK, znw., m. — Hiel. Z. Idiot.

— Het *Wrdb. der Ned. Taal* zegt dat *hak* in Vlaanderen niet dan uit werken van Noordnederlandsche schrijvers bekend is. Onze aanhalingen bewijzen het tegendeel.

HAKEMAN, znw., m. — Watergeest, nikker, spook waar men de kinderen bang voor maakt. (Heist-op-den-Berg.) Kinderen, blijft van 't water, want den hakeman zal er u intrekken.

Ook *manneken-haak.*

HAKKELEN, w., o. — Z. Wrdb.

— B. en o. Ruw snijden, zoodat het gesnedene in stukken en brokken valt. Ik hakkel het brood kapot met da' bot mes.

HAKKER, znw., m. — Bij landb. Klein houweel om het onkruid uit te hakken. (Z. der K.)

Elders *hak.*

HAKKETAK, HEKKETEK, znw., m. — Z. Idiot.

— Slecht voorwerp, meubel dat slecht ineenzit, krakend en waggelend voertuig (K.) 'Nen hakketak van 'ne' stoel. Daar is em weer mee z'nen hekketek van 'en kär.

HAKZEISEN, HAKZEISEL, HAKZEISIE, znw., v. — Bij landb. Houweel of hak, breed van blad, met eenen steel gelijk eene zeis en dienende om haksel of vlaggen te hakken.

Ook *vlagzeisen, plagzeisen, vlaghak* en *hakselhak.*

HAL, znw., v. — Z. Idiot.

— Stadsgevangenis te Turnhout. De diendeis hebben der eenen in de hal gezet.

HALEN, w., b. — Z. Idiot.

— Gep. w. *Halen en dragen.* In zoo e magazijn valt er gedurig te halen en te dragen.

— Scheepstermen. *Het schip aan den kant halen,* aan den wal brengen. *Goederen aan boord halen,* ze naar 't schip overbrengen. *Gangen halen,* laveeren. Z. GANK. J.

— *E kind halen,* verlossen. J.

— Opdoen, betrappen, sprek. van eene ziekte. J. Hij héet daar de pokken gehaald.

— Bij biemans. Bijeenbrengen. J. De bieën hemmen vandaag nie' veul gehaald.

HALF, bvw. — Z. Idiot.

— Spr. *'Ne goeie verstaander hee(ft) maar 'en half woord noodig. Goed eten en drinken is den halve kost. Stout gesproken is half gevochten. Goed gezeept is half geschoren.*

— *Ievers in den halve(n) kost zijn,* een deel der maaltijden thuis en een ander in het kosthuis nemen. J.

— *Half zijn,* in de helft der dracht zijn, van eene zwangere vrouw. Z. HALFDRACHT.

— *Half ze' gat*, zorgeloos afgewerkt. As ge 'm e werk opleg[illegible]t, bij doeget maar half ze' gat.

— *Half z'n tijd*, z. HALFZ'NTIJD. (Idiot.)

— Wij zeggen : *twee meters en half, drij cens en half*, en [illegible] niet : *twee en een halve meter, drij en een halve cent.*

— *Half kwartier*, zeven en eene halve minuut.

— *Half stuk*, twee en een halve frank.

— *Half mijn!* uitroep om de helft van eene vondst te bespr[illegible]eken of af te eischen. D. B. Vrglk. HEEL MIJN !

HALF-ACHTMIS, znw., v. — Mis die te half acht begi[illegible]nt. J.

HALF-BAMIS, znw., m., zonder lidw. gebruikt. Midden Oct[illegible]ober. J. Ik vertrek te Half-Bamis.

HALFDRACHT, bvw. — Eene vrouw of een dier is halfdr[illegible]acht, wanneer de tijd tusschen de ontvangenis en de verlossing half verloop[illegible]n is.

HALFELFKEN, znw., o. — Koffie met boterhammen die [illegible] men in den laten voormiddag neemt. Sch.

HALF EN HALF, znw., m. — Soort van drank. Z. onder H[illegible]ALF. (Idiot.)

— O. Brood dat voor de helft van roggemeel en voor de helf[illegible] van tarwebloem gebakken is.

HALFEER, bvw. — Van halve weerde. De patatten zijn [illegible]dees jaar maar halfeer tegen op ander jaren.

HALFGROEI, bvw. — Z. HALFWAS. (Idiot.) J.

HALFHEM, znw., o. — Halfhemd.

HALFHOOGE, znw., m., mrv. — Bij blokkenm. Blokken die de volgroeide mannen dragen. J.

HALFKEN, znw., o. — Kleine borrel. Schenkt mij nog 'en half[illegible]en.

— Halve boterham. Nog 'en halfken meugde mij snijen.

— Half kwartier. 't Is daar just het halfken gerammeld.

HALFLAP, znw., m. — Bij schoenm. Deel van de zool dat het voorste deel van den voet bedekt.

Ook *halfzool.*

HALFLIJN, znw., v. — Bij mulders. Lijn om het zeil ten h[illegible]lve te trekken.

HALFLUIK, znw., o. — Scheepsterm. Deel eener luik dat gema[illegible]ke-lijk kan weggenomen worden. 't Is langs de opening van het half[illegible]ik dat men in 't scheepsruim daalt, wanneer dit door de luiken gesloten is[illegible] J.

HALFMAAN, znw, v. — Z. Idiot.

— Zonder bepaling. Halve maan. J. 't Is morgen halfmaan.

— Scheepsterm. IJzeren beleg op de onderzijde en de halfron[illegible]d-vormige zijde der houten zweerden om deze stevig te maken. J.

HALF-MAATKÖRF, znw., m. — Bij mandenm. Korf met ;sel, die groot genoeg is cm een half meuken te bevatten.
Ook *halfmeukens(ch)e körf.*

HALF-MAATMAND, znw., v. — Bij mandenm. Mand die een meuken kan inhouden. J.
Ook *halfmeukens(ch)e mand.*

HALFMAST, bvw. — Scheepsterm. Op halve hoogte van den . J. De schepen hijschen de vlag halfmast, ten teeken van rouw. J.
Ook *halfsteng* en *halftop.*

HALF-MÈÈRT, znw., m. — Half-Maart.
— Spr. *Half-Mèèrt, vier en licht uit den hèèrd. Half-Mèèrt, 'innewiel van den hèèrd.*

HALFMEUKENS(CH), bvw. — Een half meuken kunnende tten. Halfmeukens(ch)e mand. Halfmeukens(ch)e körf.

HALF-NEGENMIS, znw., v. — Mis die te half negen begint. J.

HALFPAN, znw., v. — *Het is halfpan,* als tusschen vrienden 'rijers de genegenheid verkoeld is. J.
— *Het is maar 'en halfpan,* 't is mislukt, 't is maar half en half. J. is de zaak afgeloopen? Och! 't is er maar 'en halfpan mee.
Ook *halfpanneken.*

HALFPANNEKEN, znw., o. — Z. HALFPAN.

HALFPAP, bw. — In de spreuk: *'t Is halfpap, 't zal seffens ken luien,* als iemand het uur vraagt en men 't hem niet zeggen wil.

HALFPONDER, znw., m. — Bij schoenmakers. Wigvormige :n nagel dien men in de hielen slaat, bijzonderlijk van de vrouwenenen. Het zijn kleine *musschenbekken.* J.

HALFRONDIJZER, znw., o. — Scheepsterm. IJzer dat langs :ene zijde plat, langs de andere zijde rond is; het wordt veel op uiting der schepen vastgenageld; de platte kant past tegen het schip, ander deel staat recht. J.

HALFSCHOOL, znw., v. en o. — Kwartier of half uur uitspantusschen de gewone schooluren. J.

HALFSLAG, znw., m. — Bij kantwerksters. Soort van kant, in r. *point de Lille.*

HALFSTEENS(CH), bvw. — Bij metsers. *Halfsteens(ch)e muur,* r van eenen halven steen dikte. J.
Ook *halvesteens(ch).*

HALFSTENG. bw. — Z. HALFMAST. J.

HALFTOP, bw. — Z. HALFMAST. J.

HALF-TWELFMIS, HALF-TWALFMIS, znw., v. — Mis die te halftwaalf begint.
Ook *kwaartjesmis*.

HALF-ZESMIS, znw., v. — Mis die te halfzes begint.

HALF-ZEVENMIS, HALF-ZEUVENMIS, znw., v. — Mis die te halfzeven begint.

HALFZOLEN (klemt. op *zolen*), w., b., onschb. — Bij schoenm. De halfzool vernieuwen, halflappen zetten. J. E paar schoenen laten halfzolen.

HALFZOOL, znw., m. — Z. HALFLAP. J.

HALS, znw., m. — Z. Idiot.
— *Hals over kop*, met het hoofd voorover. Hij viel hals over kop in 't water.
— Overhoop, in wanorde. Alles leet daar hals over kop in huis.
— Gep. w. *Hals en been*. Alles leet onder de voet, ge zoudt er hals en been breken.
— Scheepsterm. Touw dat dient om het onderdeel van het zeil dicht bij den mast aan te spannen. J.

HALSBALK, znw., m. — Z. Idiot.
— Bij timmerl. Dwarsbalk in het dak, die rust op de bovenste gordingen, Fr. *tirant*. De halsbalk is geen scheerbalk, maar hij ligt evenwijdig met den scheerbalk. (**Z.** der **K.**)
Ook *span*, *gordingspan* en *hane(n)balk*.

HALSBAND, znw., m. — Z. Idiot.
— Halsboord, boord. Hij had 'ne grooten halsband aan.
Ook *band* en *bandeken*.
— Bij landb. Band rond den hals, waarmede de beest op stal staat. J.

HALSTER, znw., o., niet v. — Z. Idiot. Graanmaat van 22 kg.

HALSTERGELD, znw., o. — Bij landb. Geld, fooi die de kooper van een peerd aan den verkooper moet schenken, in vergoeding van de halster, die hij op den koop toe krijgt.

HALVENDUIM, znw., m. — Bij timmerl. Berd, planken van eenen halven duim dikte. T., R., J.
Ook *halfduimsch berd*.

HALVESLAG, znw., m. — Halve gek. Piet ziet er zoo 'nen halveslag uit, ik geloof nie' dat em ze alle vijf héet.

HALVESTEENS(CH), bvw. — Z. HALFSTEENS(CH).

HALZEN, w., o. — Z. Idiot.
— B. Scheepsterm. Den hals aanhalen, vaster trekken. J. Als het zeil van hoogte staat, wordt het van onder dichter gehalsd.

HAM, znw., v. — Hesp, Fr. *jambon*. Z. Wrdb.
— Wordt gebruikt in 't N. der Kempen. Elders is *ham* onbekend en zegt men *hesp*, *heps*.

HAMELENBOUT, znw., m. — Hamelbout. J.

HAMELENHOUTJE, znw., o. — Bij beenhouwers. Houten stok om een geslacht schaap uit te spannen en gemakkelijk af te kappen.

HAMERKOP, znw., m. — Bij schoenmakers. Nagel met breeden kop die, voor de sterkte, op den boord der zool geslagen wordt en deels met zijnen kop er over valt. J.
Ook *kram* en *kramnagel.*

HAMMEKEN, znw., o. — *'k Heb 'en (h)ammeke!* uitroep in 't kien- of lotospel, wanneer men drie nummers op dezelfde rij zijner kaart bedekt heeft. (A.)

HAMME(N)FEEST, znw., v. — Z. HESPE(N)FEEST.

HAND, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Zijn handen thuis hou(d)en*, overal afblijven, niet aanraken.
— *Zijn handen aan iet vol hebben*, er veel werk mee hebben. J.
— *Van de hand tot de(n) mond valt de pap op de(n) grond.*
— *Iet van de hand wijzen*, weigeren.
— *De hand* of *de handen aan iet steken*, de hand aan iets slaan.
— *Daar is geen hand aan te steken*, niets aan te verhelpen.
— *De hand boven water hebben*, rijk zijn, fortuin gemaakt hebben.
— *Zoo onmeugelijk als met de handen aan de maan* of *aan de locht te reiken*, gansch onmogelijk.
— *U verweren met handen en voeten*, op alle wijzen.
— *Rap met de hand is rap met den tand*, die goed werken kan, goed eten.
— *Legt de hand op uwe(n) kop en zie wiedat er onder staat*, oordeel u zelven eer gij een ander oordeelt.
— *Geld op de hand*, gereed geld.
— *Iemand wat in de hand steken* of *stoppen*, 1° bedrieglijk opdringen; 2° wat geld geven.
— *Veur iet in zijn hand nie(t) zien*, er geen de minste moeite voor doen.
— *Handen aan zij(n) lijf hebben*, goed kunnen werken.
— *Geen handen aan zij(n) lijf hebben*, onhandig zijn.
— *Zijn handen staan op zijnen rug*, op eenen onhandige.
— *Met de warm(e) hand geven*, in levenden lijve, in tegenstelling van bij testament. De meid stond nie' in 't testament, maar Mijnheer had heur drij duzend frang met de warm hand gegeven.
— *Van de hand in den tand lèven*, niets van zijne inkomsten overhouden. Dat huishouwen lèèft van de hand in den tand, alles ga' met de rapen in de(n) pot.
— *Iemand onder de handen nemen*, berispen, streng de waarheid zeggen.
— *Zijn hand van iemand afdoen*, hem niet meer ondersteunen, aan zijn lot overlaten.
— *Deur de hand vliegen*, met spoed en bedrevenheid verricht worden.

— *Op iemands handen zien*, nauw toezien of hij werkt. Ik werk daar nie' gèren, ze zien er altijd op oew handen.

— *Zijnen duim in de hand hou(d)en*, gierig, niet geefachtig zijn.

— *De hand uit zijn*, welgesteld zijn, onbekommerd kunnen leven.

— Bij naaisters. *Van de hand naaien, van de hand weg naaien*, de naald zóó steken, dat zij met het oog naar de linkerhand gekeerd is en dat de rechterhand zich van het lichaam vooruit verwijdere om den draad door te halen. *Naar de hand naaien* is het tegenovergestelde. D. B.

— Bij voerl. *Op de hand gaan*, langs de handzij. Z. HANDZIJ. Idiot. J., D. B.

— Bij metsers. *Over de hand werken*, langs de binnenzijde opmetselen. De metser die de muren van een huis over de hand opmetselt, staat niet langs buiten, maar langs de binnenzijde van 't gebouw. J.

— Bij wevers. *Over de hand weven*, onregelmatig verwisselen. J.

— Het handenwerk, de handenarbeid aan iets besteed, en het bedrag der kosten dat men daarvoor in rekening brengt, Fr. *main d'œuvre*. Ik heb mijne' gèvel laten schilderen en veur de hand alleen dertig frang betaald. De hand kost dikwijls meer dan de gebruikte grondstoffen.

— Bij dijkwerkers. Dertig stappen rijdens. Is de afstand van de ladingsplaats tot het stort of de losplaats dertig passen (daaromtrent 30 m.) of min, dan wordt het vervoer in kruiwagen door éénen persoon gedaan, dan gaat het vervoer *op ééne hand*; is die afstand meer dan dertig stappen, dan wordt het door twee personen gedaan, dan gaat het vervoer *op twee handen*; op zestig stappen afstand, dan gaat het *op drij handen*. Indien men eene merkelijke helling bestijgen moet, dan rijdt men soms *op halve handen*, d. i. vijftien stappen verre. J.

HANDBOOM, znw., m. — Hefboom. J.

— Scheepsterm. Windboom.

HANDBOOR, znw., v. — Z. Idiot.

— Bij smeden. Kleine boor dienende om de gaten in 't ijzer te vergrooten of te zuiveren.

HANDBÖRSTEL, znw., m. — Z. HANDVLEUGEL. (Idiot.) J., D. B.

HANDDANIG, bvw. — Z. Idiot.

— Behendig, handig. 'Nen handdanige werkman. Die meid is heel handdanig.

HANDDOEKDROOGER, znw., m. — Bij meubelm. Eenvoudig gestel op eene slaapkamer, waar men, na zich gewasschen te hebben, den handdoek op te drogen hangt.

HANDEG, in 't Z. der Kemp. ook **HANDEEG** (zachte *e*), en in 't N. **HANDEGT**, znw., v. — Bij landb. Driekantige egge die door éénen mensch getrokken wordt, bij J. *handeegd, handeegde*.

HANDEL, znw., m. — Geschiktheid, behendigheid, goede manier om iets te behandelen. J. Hij hee' nieverans geenen handel van, de stommerik!

Ook *handeling*.

— Hetgeen iemand handt, aanstaat, schikt, past. Zoo e pèèrd en gerij da' zou precies mijnen handel zijn.

HANDELEN, w., b. — Z. Idiot.
— O. Geschikt zijn voor iemands hand, zoodat deze er gemakkelijk mee werkt. (Z. der K.) Die schup handelt me nie', ik kan der nie' mee werken.
— Bevallen, lijken, passen. (Z. der K.) Zoo 'n huis zou mij handelen.
— *Zus* of *zoo handelen*, rechts of links zijn. (Z. der K.) Ik handel rechts en m'n bruur slinks.
— *Gehandeld zijn*, z. GEHANDELD. (Aanh.)
Ook *handen*.

HANDELING, znw., v. — Geschiktheid, goede manier om iets te doen. J. Zie HANDEL. Onze knecht hee' nog geen handeling om mee pèèrden om te gaan.

HANDEN, w., o. — Z. Idiot.
— Aanstaan, bevallen, passen, Kil. *conferre, placere*. J. Zoo 'n huis handt mij nie', 't is veul te klein. Het zal ons handen, als het weer wa' beter wördt.
— Samen een werk verrichten, de eene rechts, de andere links werkende. 't Valt mee met die twee werklie, ze handen goed bijeen.
— *Zus* of *zoo handen*, rechts of links zijn. Ik hand rechts. Daar zijn menschen die slinks handen.
— *Gehand zijn*, z. GEHAND. (Idiot.)
Ook *handelen*.

HANDGIFT, znw., v. — Z. Wrdb.
— Die het eerst van iemand koopt. D. B., J. Omda' ge mijn handgift zijt, zal ik het u goeiekooper geven.

HANDHAVEN, w., b. — Bij pottenbakkers. De potten eene handhaaf, een oor aanzetten. J.
— Het gedroogde aardewerk schaven, zuiveren en opmaken om gebakken te worden. D. B.

HANDHÈÈF, znw., v. — Handvatsel. De handhèèf van 'ne' koffiepot.
Ook *handhaaf*.

HANDHEI, znw., v. — Bij dijkwerkers. Houten blok door twee of drie man behandeld, om lichte palen in den grond te slaan zonder de medehulp van de handschalk. J.
Ook *handverken* en *verken*.

HANDKRAAN, znw., v. — Z. OPHAALKRAAN. (Idiot.)

HANDSCHALK, znw., v. — Bij dijkwerkers. Kleine schalk, bij welke men den blok ophaalt door menschenhanden en niet door den stoom. J.

HANDSTEEN, znw., m. — Bij steenb. Steen met de hand gemaakt. De andere is machiensteen. J.

HANDVERKEN, znw., o. — Z. HANDHEI.

HANDWAN, znw., m. — Bij landb. Wan die met de hand bewogen wordt. J.

HANDZAAM, bvw. — Handig, vaardig met de handen, Kil. *manu promptus.* (K.) M. Trees is 'en handzaam meisken.
Verouderd, zegt het *Wrdb. der Ned. Taal.*
— Handig, gemakkelijk om te hanteeren, te gebruiken, Kil. *commodus.* J., M. 'En handzame schup.
Gewestelijk bij V. D.

HANEBALK, **HANENBALK**, znw., m. — Bij timmerl. Z. HALSBALK. J.

HANEKAM, znw., m. — Z. HANEKAMMEN. (Idiot.)
— *Celosia cristata*, Fr. *amarante*, *crête-de-coq.*
— Soort van *Onobrychis.*
— *Rhinanthus crista galli* en *Rh. minor.*
Ook *ratels.*
— Soort van groote aardbeziën, naar hunnen vorm, die eenigszins op eenen hanekam gelijkt.

HANESCHREEUW, znw., m. — Gekraai van eenen haan.
— Spr. *Me(t) Kers(t)mis* (of *me(t) Drijkeuningen*) *zijn de dagen 'nen haneschreeuw gelengd.*
Ook *haneschree.*

HANESPOOR (zachte *o*), znw., o. — Hanetrede, kiem van een ei, Fr. *germe d'un œuf.*

HANGELBOOM, znw., m. — Bij mulders. Ieder van de rechtstaande balken waar de steert en de trap van den molen aan vast zijn.

HANGELENTANGEL, znw., m. — Z. HANGIJZER 1°, Idiot. (Grobbendonk.)

HANGEN, w., o. — Z. Idiot.
— Verloren zijn in 't spel. As ik geen drij slagen meer haal, dan hang ik.
Ook *er aanhangen.*
— Spr. *'t Hangt mijn kèèl uit*, z. KÈÈL.
— *Alles aan zij(n) gat hangen*, alles uitgeven wat men bezit aan opschik en schoone kleederen.
— *Ik hang al*, z. KADARM.
— Bij biemans. *Een zwerm hangt*, wanneer al of bijna al de bieën er van in eenen tros bijeenzitten. J.
— Znw., o. Plaats om te hangen. Ik heb in die kleerkas geen hangen genoeg.

HANGENEEL (scherpe *e*), znw., m. — Bij smeden. Roede dienende om metselwerk op te houden en te versterken.

HANGER, znw., m. — Metalen toestel waar eene petroollamp in hangt. J.
Ook *beugel*.

HANGSCHAPRAAI, znw., v. — Schapraai die tegen den muur hangt. J.

HANK, znw., m. — Bij dijkw. IJzeren steel van den baggerbeugel, waarmede deze aan den baggerstok gehecht wordt. J.

HANNEKAAT, znw., m. — Meerkol, Fr. *geai*, Lat. *Corvus glandarius*. (Esschen.)
Elders *roetaard*, *roeter*, *roethannen*, *bontenhannen*, *hannewuiten*, *hikster*, *hannebroek* en *rotzak*.

HANNEKEN, znw., o. — Vrklw. van Jan.
— Spr. *Hanneken en Lisken*, iedereen, Jan en alleman, bij T. *Henneken en Lesken*. (**Z.** der **K.**) Iet tegen Hanneken en Lisken vertellen. Mee Hanneken en Lisken loopen.

HANNEKE(N)MAAI, znw., o. — Worm die in 't fruit zit, kindertaal. J. Gooit die pèèr eweg, hannekemaai zit er in.

HANNEKENSNEST, znw., m. — Vrouw en kroost, heel het huisgezin. Hij was op de kermis mee heel z'nen hannekensnest.
— Wanordelijke kamer. J. Z'n slaapkamer is 'nen hannekensnest.

HANNEKEN-THUISBLIJVERSWAGEN, znw., m. — Spr. *Mee Hanneken-thuisblijverswagen meegaan*, thuis moeten blijven, niet mogen meegaan. (**Z.** der **K.**)
Ook *thuisblijverswagen*.

HANNEN, znw., m. — Z. Idiot.
— *Mageren hannen*. Kinderspel. Eenige kinderen hebben eenen *bril* in speculatie (koekje in den vorm eener 8). Ieder bijt op zijne beurt een klein stukje af, zoodanig dat de bril altijd zijne gedaante behoude. Wie onder het bijten den bril doet doorbreken, betaalt eene kleine boet, b. v. een duit. (**A.**)
— Spr. *Klappen gelijk 'nen hannen*, dwaas, ongerijmd.
— *'s Zondags groote jannen en 's Maandags klappen ze lijk 'nen hannen*.

HANSKE(N)-GEMAK, znw., o. — Iemand die van zijn gemak houdt, die lui is en weinig verricht. (**Z.** der **K.**)

HANSKE(N)-SPRING-OP, znw., m. — Kniptor, soort van kever, tot de familie der elateriden behoorende.
Ook *knetser*, *knikker* en *knikkop*.

HANS KNAP, znw., m. — Vermomde persoon, omhangen [illegible]et eenen zak of eene baal, waaraan een soort van monsterkop is bevesti[illegible]d, die niet slecht op eenen saters- of duivelskop gelijkt. Die kop is gem[illegible]kt uit eenen « kloon » (klomp, holsblok), waarvan de helft der zool, [illegible]na afgezaagd geweest te zijn, aan de andere helft is vastgemaakt door mid[illegible]del van twee leeren lapjes. Het losse deel wordt derwijze geplaatst, dat [illegible]het door eene koord kan bewogen worden. Het is aan den binnenkant m[illegible]et een stuk rooden baai bedekt en langs buiten bekleed met een stuk[illegible]kje geitenhuid, nog voorzien van het haar. De roode lap verbeeldt eene to[illegible]ng en het haar eenen baard. Vooraan in den klomp zijn twee gaten, d[illegible]die de oogen voorstellen, en op den kop staan twee stokjes met vlagj[illegible]es, die horens moeten verbeelden. De klomp is daarenboven bevestigd a[illegible]an eenen stok, waarmede de persoon die den Hans Knap voortleidt, de[illegible]en vasthoudt.

Hans Knap wordt met Verloren Maandag, bij middel van koorde[illegible]en of ketens, door twee of drie zwartgemaakte personen, elk met eene [illegible]en stok gewapend, door de straten van het dorp geleid. Men gaat er me[illegible]ee van deur tot deur, al zingende: « Hans Knap, Knap, Knap, 'ne ce[illegible]ent of een duitje, om Hanskens baard af te doen. Hij is in geen honder[illegible]erd jaar meer afgedaan. Zie eens hoeveel grijze haarkens hij heeft! Han[illegible]ans Knap, Knap, Knap. »

Daarna begint de Hans te springen als een razende en de geleider[illegible]ders roepen: « Hou, Hans! Hou, Hans! » totdat het monster tot bedare[illegible]en kome. Hans knapt met zijnen muil, telkens als zijne geleiders zingen [illegible]! « Knap, knap, knap! » — Dan klinkt het gebod: « Hans, bidden! [illegible] Het monster opent den muil en neemt eene smeekende houding aan [illegible] Gewoonlijk geeft men den Hans centen, worsten of verkenspooten, di[illegible]d men op zijne tong legt, waarna een der geleiders den Hans met de[illegible] kop vat en beveelt: « Hans, spouw uit! » Deze laat dan het gekregen[illegible] in de hand van zijne geleiders vallen. (N. der K.) *Volkskunde*, IV, 22[illegible]

HAPSEL, znw., m. — Z. HASPEL.

HAPSELEN, w., b. en o. — Z. HASPELEN.

HARD, HART, HERD, HERT, bvw. — Z. HERD. (Idiot.) [illegible]

— Wordt verlengd tot *harte*, *herte*, niet tot *harde*. Herte steenen[illegible] 'Nen harte kop.

— Sterk en gezond, Kil. *fortis*, *robustus*. Jan is 'nen herte kerel[illegible] hij is nooit nie' ziek.

— *'Nen herten bèèr*, een taaie, iemand die tegen alles bestand is[illegible]

— Weder genezen, gezond. Ik heb lank ziek geweest, maar n[illegible] ben ik weer hart.

— *Hard zijn in zijn lijf*, hardlijvig.

— *Hard van afgank zijn*, moeilijk afgaan; fig. moeilijk van zij[illegible] zijn geld kunnen scheiden.

— *Hard van hooren*, hardhoorig.

— Scheepsterm. *Het schip is hard op het roer*, als het aan [illegible] de wendingen van het roer traag gevolg geeft. J.

HARDBÈRIG, HARTBÈRIG, HERDBÈRIG, HERTBÈRIG, bvw. en bw. — Onvriendelijk, barsch, onbermhertig, hardvochtig. (Z. der K.) Jan is maar 'nen hertbèrige mensch, hij hee' mee niemand geen compassie. Iemand hertbèrig toespreken. Zij nooit herdbèrig tegen uwen evennaaste.

— Taai, sterk, tegen alles bestand. (Z. der K.) Frans is 'nen herdbèrige' kèrel, hij kan overal tegen.

Kil. Herd-baer, herd-baerigh, *durus, tolerans labori, frigoris, doloris.*

Z. *Wrdb. der Ned. Taal,* V, 2167, op t w. *hardbarig.*

HARDMELKIG, HARTMELKIG, HERDMELKIG, HERTMELKIG, bvw. — Bij landb. Moeilijk gemolken kunnende worden, bij J. *hertmolkig.* Ons koei is zoo herdmelkig, da' ge er u aan zoudt doodtrekken.

HARDZETTEN, HARTZETTEN, HERDZETTEN, HERTZETTEN, w., b. — Z. Idiot.

— Bij smeden. Betemperen, Fr. *tremper.* J. IJzer hardzetten.

HAREN, w., o. — In de woordkoppeling *haren en bassen,* kijven, schelden. (Z. der K.) Da' wijf doe' nie' as haren en bassen tegen iedereen. Ge zit altijd op dieë' jongen te haren te bassen.

Vrglk. het verouderde *haderen, haren,* kijven, twisten. In Twente beteekent *haren* roepen, schreeuwen. (*Wrdb. der Ned. Taal,* V, 2203.)

HAREN, w., o. — Met de voeten tegen elkander slaan, bij 't gaan. (K.) Gij haart 'en bitjen en daarom is oe' broëk van onder zoo gauw kapot.

Ook *aanslagen, ferrelen, merzelen, mèèrzen, knoeselen* en *knoeselvoeten.*

HARLEKIJNG, HARLEKENG, znw., m. — Harlakijn.

HARNAS, znw., o. — Z. Wrdb. en Idiot.

— Spr. *In 't harnas vliegen* of *schieten,* in gramschap opstuiven.

HART, bvw. — Z. HARD.

HARTBÈRIG, HARTMELKIG, HARTZETTEN, z. HARDBÈRIG, HARDMELKIG, HARDZETTEN.

HĀR, tw. — Z. HEIR. (Idiot.)

HĀRWEG, tw. — Z. HEIRWEG.

HĀRWEGEN, w., o. — Z. HEIRWEGEN.

HASPEL, znw., m. — Z. Idiot.

— Ingewikkelde, verwarde zaak. J. Ik weet nie' hoedat ik uit dieën haspel zal geraken.

— De lengte van de draden eener streen sajet, wollegaren, volgens den omtrek van den haspel waar het op gehaspeld is. Men zegt van sajet of breigaren dat het *lange haspel* is, wanneer de draden lang zijn; zijn de draden kort, dan zegt men dat het *korte haspel* is.

— Het draadje dat boven aan de streen saai gebonden wordt, om te beletten dat ze in de war gerake. (**A.**)

— Spr. *Op den haspel passen*, weinig of geen eten krijgen. Ook *hapsel.*

HASPELEN, w., b. en o. — Z. Idiot.

— *Iemand laten haspelen*, hem laten betijen, laten begaan. Ook *hapselen.*

HATELIJK, bvw. — Z. Wrdb.

— Bw. Zeer, hevig, Kil. *immodice, praeter modum, nimis.* (**K.**) Ik zou hem nogal is meer gaan bezuken, as em maar zoo hatelijk wijd van hier nie' en weünde. Frans zou gèren mee 'en arm meiske trouwen, maar z'n ouwers zijn der hatelijk tegen.

HAVENMEESTER, znw., m. — Scheepsterm. Opzichter eener haven, havenkapitein, Fr. *capitaine de port.* J.

HAVER, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *Iemand zijn haver geven*, hem duchtig bekijven.

— *De haver steekt hem*, hij kan de weelde niet verdragen.

— *Er ingaan gelijk haver*, met smaak en gretigheid genuttigd worden.

— *Haver van 't stoksken geven*, afslaan, aframmelen.

Ook *stokhaver.*

— *Als de haver 't pèerd achternaloopt, dan is ze tijd geëten*, als een meisje 't mannevolk achternaloopt, is 't tijd dat ze trouwe.

— *Hij kan haver pikken uit 'en flesch*, hij is zeer mager.

HAVERBOĔRKEN, znw., o. — Handelaar of koopman in haver, wiens handel klein en wiens middelen beperkt zijn. Haverboerkens hebben hunne waren uit de tweede hand, daar zij ze niet van de voortbrengers, maar van de invoerders koopen. (**A.**)

HAVEREN, w., b. — Goed voederen. Da' pèèrd wördt goe' gehaverd. Jan is goe' gehaverd, hij is vet.

HAVERE(N)GÖRT, znw., m. — Havergort.

— Z. HAVEREGÖRT. (Idiot.)

HAVERE(N)KAF, znw., m. — Haverkaf.

HAVERE(N)MOUT, znw., o. — Havermout.

HAVERE(N)STROO, znw., o. — Haverstroo.

HAVERTAS, znw., m. — Bij landb. Stapel in de schuur van schooven haver. J.

HAVERZIFT, znw., v. — Bij landb. Zift van den winder om haver te zuiveren. J.

HAZENOOT, znw., v. — Z. Idiot. J.

— Raadsel op de *hazenoot:*

Ik kwam eens in e straatje,
Ik vond er e kameraadje;
Ik stroopte 't zijn broeksken af
En 'k beet het in zijn gaatje.

— Z. ook ARJAAN. (Idiot.)

HAZESPOOR, znw., o. — Spr. *Het hazespoor kennen* of *kiezen*, het hazenpad kiezen, op den loop, op de vlucht gaan.

HEBBEN, HEMMEN, w., b. — Z. Idiot.

— Spr. *Niet hebben doet derven.*

— *Beter hebben als krijgen.*

— *Als hadden komt, is hebben te laat.*

— *Hoe meer dat den duvel hee(ft), hoe meer dat hij hebben wilt*, een gierigaard is nooit voldaan.

— *Nie(t) weten waar men het hee(f)t*, z. WETEN. (Idiot.)

— In de kinderspelen. *Iemand hebben*, hem vangen. J. Ik had Jan en hij wilt er nie' aan zijn.

— *Niks, iet, wat aan iet hebben*, aan iets te zeggen hebben, er zaken mee hebben. J. As ik zeg da' 'k gaan vertrekken, wat hedde er dan aan?

— *Ze hebben*, rijk, vermogend zijn.

— *Daar hedde* (*hebt ge*) *'t* (*nu*), ziet ge 't nu? heb ik het niet voorspeld? J. Ik zee hem nog zóó dat em op den boom nie' mocht klummen, en si! daar hedde 't nu! Nu leet em er uit!

— *Van iemand* of *iet moeten hebben*, beminnen, lusten (in vragende en loochende wendingen). J. Sedert dat ik ondervonden heb hoeda' Sus bestaat, moet ik van hem nie' veul meer hebben. Moette gij veul van wijn hebben? Och! neen, ik moet er niks van hebben.

— *Het goed* (*gemakkelijk, schoon, lastig, moeilijk*, enz.) *hebben*, een goed, gemakkelijk, enz. ambt of bedrijf uitoefenen, een goed, schoon, gemakkelijk, lastig, enz. leven leiden.

— *Het groot, grootsch, lastig, feer, fresd hebben*, grootsch, trotsch en verwaand zijn.

HEBBIG, bvw. en bw. — Bijtend, bitsig, barsch, ruw, onbeleefd. (Ook in Brab., z. Sch.) 'Nen hebbige kèrel. Gij zijt 'en hebbig spook van mij zoo toe te snauwen. Hij kan zoo hebbig antwoorden.

Ook *habbig*.

— Wordt gezeid van honden die gauw en heimelijk bijten. Da' 's 'nen hebbigen hond, betrouwt hem nie'.

HEBBIGAARD, znw., m. — Hebzuchtige persoon. J.

— Die iemand barsch toesnauwt.

HECHTE(N)MERT, znw., v. — Peerdenmerkt waar niet dan slechte peerden verkocht worden.

HECHTENTUIS(CH)ER, znw., m. — Schacheraar in oude, magere peerden.

HEDEN, bw. — Z. Wrdb.

— Wordt enkel gebruikt in de uitdrukkingen *tot heden toe* en *op den dag van heden.*

HEDE(N)KEN. In de uitdrukking *hedeken Guds!* uitroep van bevreemding, verwondering, ergernis, beklag, enz. Dikwijls voorafgegaan door *wel* of gevolgd door *nog toe* of *toch.*

HEEL, bvw. en bw. — Z. Idiot.

— *Er is gee(n) stuk meer aan heel,* het is gansch verbrijzeld, verscheurd, kapot. Daar was gee' stuk meer aan heel aan z'ne' frak.

— *'t Is 'en heel deel,* zegt men schertsend voor iets dat weinig weerd is. Hij dierf mij tien centen geven veur mijn moeite, 't is 'en heel deel.

— *Den heelen al,* alles. As em zat is, dan slaagt em thuis den heelen al kapot.

— *Heel mijn!* uitroep om eene heele vondst te bespreken of te eischen. Vrglk. HALF MIJN.

***HEEL** (zachte *e*), bvw. — Wordt, volgens Sch., in Brab. en Antw. gebezigd voor *hel, helder.*
Nooit gehoord.

HEER, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Heer en meester zijn,* volstrekt meester.

— *Ge kunt geen twee heeren dienen.*

— *Ons Heer moet van ieder zij(n) getal hebben.*

— *Daar Onze Lieven Heer 'en kerk bouwt, bouwt den duvel kapelleken.*

— *Witten heer,* z. WITHEER. (Idiot.)

— *Zwarten heer,* wereldlijke geestelijke.

— Tanden der egge in het raadsel:

Vier en twintig heeren
Die het land omkeeren,
Ze drinken bier noch wijn;
Geraadt wa(t) veur heeren dat da(t) zijn.

HÈÈR, bw. — *Van hèèr,* z. VANHÈÈR.

HEEREBOONEN, znw., v., mrv. — Prinsessen, prinsesboonen. (Arendonk.)

HEERENBOTERHAM, znw., m. — Dunne boterham die wel gesmeerd is. J.

HEERENDIENST, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. Men zegt ook: *Heerediensten zijn geen erfrenten.*

HEEREPÈÈR, znw., v. — Langwerpige, blozende peer die meelachtig is. (Z. der K.)

HÈÈRKRACHT, znw., v. — Z. Idiot.

— Gevolg van eene natuurkracht waar de mensch niet verantwoordelijk kan voor gesteld worden. J. Dat het huis invicl, is aan de' störm te wijten; 't is de fout van den aannemer nie', 't is hèèrkracht.

HEESROEPEN, w., wdrk. — Door roepen heesch worden. J. 'Ne mensch zou 'em moeten heesroepen om verstaan te wörren in 't midden van da' lawijt.

Zoo ook *heesprecken, heesschreeuwen, heeszingen.*

HEET, bvw. en bw. — Z. Idiot.

— Spr. *Van te heet en te zuut he(f)t de kok geen schand, maar veel van te koud en te zout.*

— *'t Is 'nen heeten bij 't vier,* hij heeft moed als er geen gevaar is.

— Hevig op zijn werk, vooral gezeid van boeren. Jan is 'nen heeten boer.

— Lichtgeraakt, gauw gestoord. Tist is 'en heet manneken, hij kan niks verdragen.

— *Heet staan op,* hevig zijn om iets te verrichten. Hij staat heet op ze' werk.

HEETEBROĔK, znw., v. — Iemand die hevig is op zijn werk, die zijn werk eerst en spoedig wil gedaan hebben. Boer Wouters is 'en heetebroĕk, hij hèet altijd z'nen oost al af, as 'en ander ce(r)st begint te pikken.

HEETEN, w., o. — Z. Idiot.

— *Iemand* of *iet heeten liegen,* iemand leugenachtig maken, iets afstrijden, loochenen. J. Ge moet mij nie' heeten liegen, as ik oe zeg da' ge daar waart: ik heb er oe mee eigen oogen gezien. Da' ge gedanst hèt met de kermis, da' kunde nie' heeten liegen, want ik was er bij.

HEF, znw., m. — Bij landb. *Den hef in den uier,* zinking, hardigheid in den uier van koeien die hardmelkig zijn. J. De hef wordt veroorzaakt door slechte melking, zoodat de zaan in den uier achterblijft en versteent.

Ook *hemst.*

HEFBLOK, znw., m. — Bij olieslagers. Stuk hout met een verbreed en een smal eind, dat met dit laatste horizontaal door een der stampers of heien wordt gestoken; het breede eind steekt uit en wordt, als de molen maalt, door de armen van het tuimelwiel gegrepen, zoodat de stamper of hei naar boven wordt getrokken.

HEFFEN, w., b. — Z. Idiot.

— Spr. *Iemand onder zijn broĕk höffen,* iemand eenen schop tegen zijn achterste geven. (Z. der K.) T.

— O. Drinken. J. Hij kan goed heffen.

HEI, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *Hij zal in de hei nie(t) lammeren,* hij is slim, doortrapt, hij zal zich niet laten verschalken.

HEI, znw., v. — Bij olieslagers. Zwaar stuk hout of balk die telkens door de molenas opgeheschen, neervalt om de olie uit de veur-slagbuilen te persen. J., D. B.
Ook *stamper*.

HEIBAAS, znw., m. — Bij dijkwerkers. Werkman die de schikkingen neemt en de bevelen geeft bij het plaatsen der heischalk en het inheien van palen. J.

HEIGROND, znw., m. — Droge, zandige grond waar heide staa of gestaan heeft. J.

HEILAKEN, znw., o. — Laken dat in de Kempen geweven wordt.

HEILEEST (scherpe *e*), znw., m. — Soort van schörft in den grond. Z. SCHÖRFT. (Aanh.)

HEILIG, bvw. — Z. Idiot.
— *Heilig genoeg om*, in staat om iets afkeurends te doen. Zij is heilig genoeg om nie' te komen, al hee' ze 't vast beloofd. Ik geloof vast da' Gust mij zuukt te verneuken. Ja, daar is em heilig genoeg veur. Hij is heilig genoeg om in de herberg gaan te zitten, in plaats van naar de kerk te gaan.
— *'En heilig vat met verdoemde reepen*, z. VAT. (Idiot.)

HEILIGAVE(N)D, znw., m. — Avond van den dag vóór eenen kerkelijken feestdag, Kil. *dies vigilarium*.
— *Heiligave(n)d luien*, het luiden der klok 's avonds vóór eenen heiligdag. Het luidt heiligavend.

HEILIG-BLOEDDRAAD, znw., m. — Roodzijden draad die de reliquie van het H. Bloed te Hoogstraten aangeraakt heeft. Met de begankenis van het H. Bloed te Hoogstraten verkoopt men heilig-bloed-draden in de kerk. Ik bewaar 'nen heilig-bloeddraad in mijne' kerkboek.

HEILIGDAG, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *'Nen heiligdag van iet maken*, er veel van houden, lusten. Vrglk. Idiot. Sommigen maken 'ne' grooten heiligdag van labboonen, en ik moet er niks van hebben.
Ook *heiligendag*.

HEILIGE, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Op God en alle heiligen roepen, God en alle heiligen aanroepen*, luide kermen.
— Schertsend gebruikt om het tegenovergestelde te zeggen. Iemand die uiterlijk deugdzaam, maar in den grond een echte deugniet is. Den heilige van hiernèven.
— *'Nen heilige me(t) wasse(n) beenen* of *leeme(n) voeten*, iemand zonder invloed, op wien niet te rekenen valt.

HEILIGENDAG, znw., m. — Z. HEILIGDAG.

HEILIGSCHRIJVER, znw., m. — Huichelaar, femelaar, schijnheilige. Ik zou nie' gèren m'n dochter mee zoo 'nen heiligschrijver laten trouwen.

HEINTJEPEK, HEINKEPEK, znw., o. — De duivel. — Naam van verschillende zwarte kevers. Z. DUVEL.

HEINTJE-VEURUIT, znw., o. — Haantje-de-voorste. Hij is 't heintje-veuruit van de bende.
Ook *haantje-veuruit* en *baantje-veuruit*.

HEIRU, HEIRHU, HEIRDJU, tw. — Bij voerl. Roepwoord om een peerd schuinslinks te doen afdraaien.

HEIRWEG, tw. — Bij voerl. Roep tot de peerden om links te keeren.
Ook *harweg* en *heir*.

HEIRWEGEN, w., o. — Bij voerl. Met den toom snukken, opdat het peerd heirweg ga. Heirwegen, voerman, daar komt nog 'ne wagen aan.
Ook *harwegen*.

HEISING, znw., v. — IJzeren hengsel van eenen emmer. (Turnhout.) Z. HEIS. (Idiot.)

HEISPAAIER, znw., m. — Werkman die heidegrond omspit. — Spr. *Eten gelijk 'nen heispaaier*, veel eten.

HEISTERDEWEISTER (beide *ei*'s kort), tw. — In wanorde, overhoop. J. Alles lag daar heisterweister in de kamer.
Ook *hesterdewester*, *hesserewesser*.

HEIST-TEN-BERG, znw., o. — Heist-op-den-Berg.

HEIVLAG, znw., v. — Bij landb. Heideplag, afgestoken heidezode.

HEKEL, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Zoo scherp, zoo rouw als 'en hekel.*

HEKEL, znw., m. — Bij landb. Haak van de ang eener zeisen. 't Is met den hekel dat de zeisen vastgemaakt wordt in het hekelgat van de snaar (steel).

HEKELGAT, znw., o. — Bij landb. Klein gaatje of kuiltje bezijden aan het onderste einde van de snaar eener zeisen en dienende om den hekel van de ang te vatten.

HEKELTÈÈR, znw., m. — Haagbeuk, Fr. *charme*, Lat. *Carpinus betulus*.
Ook *elzentèèr*, *helzentèèr*, *herzeltèèr* en *herzelentèèr*.

HEKKEN, znw., o. — Z. Idiot.
— Z. HOOT.
— Scheepsterm. Rechte staaf hout of ijzer die in den top van den mast geplaatst is, waar de vleugel aan genaaid is en die op den trommelstek draait. J.

HEKSE(N)VEURSCHOOT, znw., m. — Voorschoot die te lang is, die langer is dan het kleed. (Z. der K.)

HEL, znw., v. — Z. Wrdb.

— Spr. *Branden gelijk 'en hel. Zoo donker als 'en hel. E vi*[…] *gelijk 'en hel.*

— *Zoo zwart als 't bakkes van de hel*, pikdonker.

— *Al de duvels van de hel bijeenvloeken*, z. DUVEL. (Idiot.)

— *Hij ziet er uit ofdat hij de hel geblazen had*, zeer rood.

— *Naar de hel gaan*. Wanneer iemand op ongelijnd papier schrijft en niet rechtdoor, maar schuins naar onder loopt, dan zegt men: *k ga(at) naar de hel.*

Vrglk. *naar den hemel gaan.*

HELCHTER, znw., v. — Halster van een peerd, Fr. *licou*. Kil. (Mol.)

HELDER NOCH SPELDER, bw. — Z. HELDER NOCH PELDER. (Idiot.)

HELLING, znw., v. — Scheepsterm. Plaats waar de schepen met hoogtij komen en blijven rusten. J.

— Plaats der scheepstimmerwerf, waar de schepen afglijden.

HELM, znw., m. — Geboortevlies.

— Spr. *Met den helm geboren zijn*, in alles gelukkig zijn. J.

In Noord-Nederl. beteekent die uitdrukking: geboren zijn met de gave der voorspelling.

HELPEN, w., b. — Z. Idiot.

— *Iemand uit de voeten helpen*, iemand uit den nood, uit de verlegenheid helpen. T.

— *Iet uit de voeten helpen*, iets afmaken. T.

— *Iemand in de(n) grond* of *in de(n) put helpen*, hem doen sterven van verdriet.

HELS(CH), bw. — Zeer, uit der mate, in de uitdr. *helsch donker* en *helsch kwaad*. J.

HEM, znw., m. — Heb.

— Spr. *Veur den hem zijn*, hebzuchtig zijn.

Z. HEB.

HEM, HEMD, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Geen hemd aan zij(n) lijf hebben*, zeer arm zijn.

— *Het hemmeken is nader als den rok* (of *als het roksken*), eerst voor bloedverwanten, dan voor vreemden.

HEMDROK, znw., m. — Borstrok. 'Nen baaien, 'ne flanellen hemdrok. Z. Wrdb.

Ook *slaaplijf, slapelijf.*

— Doodkist in het raadsel:

'Nen hemdrok zonder mouwen:
Die hem hee(f)t, die moet hem hou(d)en,
Die hem maakt, begeert hem niet;
Die hem koopt, die wilt hem niet,
En die hem hee(f)t, die weet het niet.

HEMEL, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Hemel en aarde zijn op éénen dag nie(t) gemaakt*, Gent en Brugge, Keulen en Aken zijn op éénen dag niet gebouwd, men moet geduld hebben.

— *In den derden hemel zijn*, overgelukkig, wel in zijnen schik. Jan is in den derden hemel met 't houwelijk van zijn dochter.

— *Iemand tot in den derden hemel verheffen*, zeer loven en prijzen.

— *Hemel en aarde bewegen*, alle mogelijke moeite doen om iets te bekomen.

— *Onder den blauwen hemel slapen*, onder de open lucht.

— *Zijnen hemel op aarde hebben*, zeer gelukkig zijn.

— *'t Is al dat den hemel geven kan*, van iets dat ten volle naar wensch is.

— *God in den hoogen hemel!* uitroep van verbazing.

— *Hemeltje lief! genadigen Hemel!* uitroepen van ontsteltenis, verbazing, enz.

— *In den hemel zijn*, zich in een zeer aangenamen toestand van rust en kalmte bevinden. Als de kinderen naar de school zijn, ben ik gelijk in den hemel.

— *Naar den hemel gaan.* Als iemand op ongelijnd papier schrijft en niet rechtdoor, maar schuins naar boven loopt, dan zegt men dat hij naar den hemel gaat.

Vrglk. *naar de hel gaan.*

— Gehemelte van den mond, Kil. *cælum oris, palatum.* (A.)

Z. Verdam, III, 321.

HEMELEN, w., o., enkel in de Onbep. wijze. — *Hij is gaan hemelen*, is gestorven, Kil. *cælum petere.* J.

HEMELS(CH), bvw. — Z. Idiot.

— *Hemels(ch)en drijpikkel! Hemels(ch)en tijd! Hemels(ch)en troost! Hemels(ch)en Vader!* uitroepen van verbazing, ontsteltenis, enz.

HEMST, znw., o. — Bij landb. Hardigheid in den uier van koeien die hardmelkig zijn. (Z. der K.)

Ook *hef.*

HENGSELEN, w., o. — Hengelen, trachten naar iets, hunkeren. T. Da' kind héet daar al lank staan hengselen om iet te krijgen. Ik heb al lank gezien dat de kat hengselde om aan 't melk te geraken.

— Afl. *Hengselèèr, gehengsel.*

Ook *henselen.*

HENGST, znw., m. — Z. BATS. (Aanh.)

HENKELEN, w., o. — Z. HINKELEN. Idiot. (Z. der K.)

HENNEN, bw. — Z. Idiot.

— *Iet daar zoo maar hennen zeggen*, zonder overleg, lompweg

HENSELEN, w., o. — Z. HENGSELEN.

Afl. *Henselèèr, gehensel.*

HEPS, znw., v. — Z. HESP.

HEPSE(N)FEEST, znw., v. — Z. HESPE(N)FEEST.

HER, voorv. — Z. Idiot.
— Te Antw. plaatst men *her* vóór *ge* in verl. deelwoorden. Ik heb geroepen en *hèrgeroepen*, in plaats van *gehèrroepen*.

HERBERGFILOSOOF, znw., m. — Schimpnaam voor iemand die veel in de herbergen zit te praten. J.

HERCUUL (*u* kort), znw., m. — Z. Wrdb.
— Sterke persoon, vooral iemand die, op de kermissen, in eene barak, werken verricht die eene buitengewone kracht vereischen. J.

HERENTHALS, znw., o. — Gemeente in 't arrondissement Turnhout.
— Spr. *'t Sluit met 'en pee gelijk de poorten van Herenthals*, op iets dat niet of slecht sluit.

HERHAAK, znw., m. — Bij landb. Haak, gekromd langs twee kanten, om de zwing aan den ploeg of de egge te hangen. J.

HERHALING. — Z. Idiot., blz. 91.
— Nog verdient aangestipt de herhaling, 'tzij bevestigend, 'tzij ontkennend, van het hoofdgedacht in den voorgaanden zin uitgedrukt, met bijvoeging van *dat*. Die herhaling, op lageren en zachteren toon uitgesproken, is als de weergalm van de vorige woorden. Ge zoudt zeggen dat de winter al langer hoe strenger wördt... dat i strenger wördt. Ik geloof nie' da' ge de waarheid zegt... da' 'k 'et nie 'en geloof. Ik denk da' me daar nog wel is zullen erven... da' me er zullen erven.
Die spreekwijze is meest gewoon bij bejaarde menschen.

HÈRINGBEN, znw., v. — Haringben, mand waar de haring in verzonden wordt. J.

HERKELEN, w., o. — Bij landb. Een keelgeluid door den neus uitbrengen en daardoor het verlangen naar eten te kennen geven, sprek. van hoornvee. (N.-W. der K.) De koei' staan daar te herkelen, ge hadt ze al lank moeten voieren.
Ook *kneuren*.

HERLOOPEN, w., o., met *zijn*. — Bij landb. Opnieuw tochtig worden. T., R., J. Alle drij weken herloopen de koeien, zoolang totdat ze kalf inhebben of drachtig zijn.

HERREBERG, znw., v. — Herberg, drankhuis, tapperij.
— *Herreberg!* de roep waarmede een bezoeker den waard of de waardin waarschuwt.
Ook *herberg*.

HERSEN, w., b. — Bij schoenm. Met hers, met pek bestrijken. 'Nen draad hersen.

HERSKLOS, znw., v. — Schimpnaam op eenen schoenmaker. Z. SCHOENBROS.

HERSPAN, znw., v. — Bij schoenm. Pan waar men pek in kookt en bewaart.

HERT, bvw. — Z. HARD.

HERT (te Antw. *(h)ārt*), znw., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Mijn hert keert er van in mij(n) lijf*, het walgt mij.

— *'t Water loopt van mijn hert*, ik watertand.

— *Daar het hert vol van is, loopt de mond van over.*

— *Zijn hert ophalen*, zich dapper verlustigen.

— *Dat is 'ne steek in mijn hert*, dat is mij eene oorzaak van verdriet.

— *Klein(e) kinderen trappen op 't kleed, maar groote trappen op 't hert.*

— *Bitter in de(n) mond maak(t) het hert gezond.*

— *In zijn hert gaan*, nadenken, overwegen.

— *Uit der oogen, uit der herten*, uit het oog, uit het hert.

— *Hert hebben veur iet*, er lust, iever voor hebben.

— *'t Gaat in mijn hert*, het spijt, het deert mij. 't Ging in mijn hert dat ik die arm weeskens zoo over hun moeder hoorde roepen.

— *E kwaad hert*, een grammoedig, lichtgeraakt karakter. Daar zit 'n kwaad hert in da' manneken.

HERTBÈRIG, HERTMELKIG, HERTZETTEN, Z. HARDBÈRIG, HARDMELKIG, HARDZETTEN.

HERTEKLOP, znw., m. — Wordt gezeid van het slaan van het hert, als het sterker en gevoeliger klopt dan gewoonlijk. J., D. B. As ik de trappen moet opklimmen, dan krijg ik altijd den herteklop.

HERTE(N)ZOT, znw., m. — Hertenboer.

HERTFRÈTEN, w., o. — Zeer gemelijk zijn, gedurig kniezen.

HERTPUTTEKEN, znw., o. — Maagkuil, Kil. *ventriculus cordis*, bij J. *herteput.*

HERTZEER, znw., o. — Z. Wrdb.

— Spr. *Hertzeer is meiskens verdriet*, in 't kaartspel, als men herten uitspeelt.

HERZELENTÈÈR, znw., m. — Z. HERZELTÈÈR. (Idiot.)

HERZELEWERZEL, znw., m. — Warboel. Doe zelf die streen saai uiteen, ik kan dieën herzelewerzel nie' uiteenkrijgen.

— Bw. In verwarring, in wanorde. Alles lag daar herzelewerzel op de' vloer.

HESP, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *Blinken gelijk 'en hesp.*

— Fig. Bil. Den hond beet in z'n hepsen.

— Spr. *'t Schiet in zijn hespen*, hij windt zich op, wordt gram. Ook *heps.*

HESPE(N)FEEST, znw., v. — In vroeger jaren hadden de leden der oude Sint-Sebastiaansgilde te Antwerpen op Paaschmaandag een feestje, dat zij *hespe(n)feest* noemden. Dit feest, waarop veel hesp geëten werd, sloot het winterseizoen, tijdens hetwelk de gildebroeders binnen schoten op den doel; met het zomerseizoen schoten zij buiten.
Ook *hamme(n)feest* en *hepse(n)feest*.

HESSEN., w, b. — Hitsen. (Z. der K.) Den hond hessen.
Elders *hussen*, *husten* en *kissen*.

HESSEREWESSER, bw. — Z. HEISTERDEWEISTER.

HESTERDEWESTER, bw. — Z. HEISTERDEWEISTER.

HET, pers. vrnw., zelfst. gebezigd. — Komt, gansch alleen, als voorwerp, in talrijke eigenaardige uitdrukkingen. Hier volgen er eenige:
— *Het kunnen zeggen*, goed ter taal zijn.
— *Het steken*, *het zitten hebben*, z. STEKEN en ZITTEN.
— *Het in zijnen bol* (*zijn ster*, *zijn bovenkamer*, *zijn horens*) *hebben*, hooveerdig zijn.
— *Het laten steken*, den moed opgeven; sterven.
— *Het kört maken* of *trekken*, korten tijd aan iets besteden.
— *Het nie(t) lang meer trekken*, niet lang meer leven.
— *Het met de(n) vuile laten liggen*, z. VUIL.
— *Hoe maakt hij het?* hoe vaart hij?
— *Hij meent dat hij het is*, hij laat zich veel voorstaan.
— *Het breed aanleggen*, veel uitgaven doen.
— *Het achter de mouw* (of *den elleboog*) *hebben*, valsch, niet oprec[illegible]cht handelen.
— *Ik gaan het u wenschen*, ik ga vertrekken.
— *Het staan hebben*, dronken zijn.
— *Het iemand geven*, bekijven of slaan.
— *Die 't lang hee(f)t, laat het lang hangen*, rijken mogen groote uitgaven doen.
— *Het gemakkelijk, schoon, lastig hebben*, eene gemakkelijke taak, een lastig leven hebben. Enz., enz.

HETSKEN, znw., o. — *Hetsken spelen*, z. KATTEKEN. (Idioot.)

HEU, bw. — 'En kar *te heu* stooten = achterwaarts opslaan. (Poppel.)

HEUBEL, znw., m. — Hobbel, hobbeligheid, al wat op den grond een weinig uitsteekt. (A.) Daar zijn hier op de' weg zooveul heubels da' ge gemakkelijk zoudt vallen. Ik strunkelden over 'nen heubel.

HEUG, HEUGT, znw. — Het geslacht blijkt niet. Lust, zin, in de spreuk: *tegen heug* (*heugt*) *en meug* (*meugt*) of *heug* (*heugt*) *tegen meug* (*meugt*), met tegenzin.
— Die uitdrukking beteekent ook: Volstrekt, met geweld, tegen alle rede in. Het was donkeravend, en toch wilde hij nog heugt tegen meugt vertrekken.

HEUL, znw., m. — Partij spelers die met elkander staan. T. Ik was bij den eersten heul en daarom moest ik veur u schieten.
— Daad van te heulen. T., J. Den heul is aan mij.
Z. *heulen*. (Idiot.)

HEULAGGER, znw., m. — Bij blokmakers. Boor om te heulen.

HEULDERS, tw. — Z. HEULE(N)S.

HEULE(N)S, tw. — Uitroep om het recht te verkrijgen eerst, tweedens, enz. te heulen. Eerst heule(n)s! Ik heb tweeds heulens.
Ook *heulders*.

HEULMES, znw., o. — Bij blokmakers. Mes dat bij 't heulen der klompen gebezigd wordt. J.

HEULTJE, znw., o. — Gehucht en parochie onder Westerloo. — Het volk zegt altijd *het Heultje*.

HEUNING, znw., m. — Z. Idiot.
— Bij biemans. *Gedrupte* of *gelekte heuning*, honing die men uit de raten laat druppen; *geperste heuning*, honing, uit de raten geperst; *geslingerde heuning*, die uit de raten geslingerd is.

HEUNINGPERS, znw., v. — Bij biemans. Dubbel tuig van hout of van ijzer, waartusschen de honing uit de raten geperst wordt. J.

HEUNINGSLINGER, znw., m. — Bij biemans. Draaiend werktuig, dienende om den honing uit de raten te slingeren. J.

HEUNINGWEER, znw., o. — Weder, voordeelig voor de bieën om honing te gaan halen.

HEUNINGZUUT, bvw. — Honingzoet.

HEURE, znw., m. — *Bij den heure nie(t) zijn*, z. ZIJNE.

HEUVEL, znw., m. — Heef, zuurdeeg. (Z. der K.)
Elders *hevel*, *heveldeeg*, *heef* en *heesel*.

HEUVELÈÈRS, znw., m., mrv. — Bij landb. Aardappelsoort met witte, purper gestreepte schil. T.

HEUVELEN, w., o., met *zijn*. — Bij landb. *De grond heuvelt*, als het zaad, schietende, de bovenkorst van den grond ophoogt en doet bersten.

HEVELDEEG, znw., m. — Z. HEUVEL.

HIEL, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Kust mijnen hiel* of *mijn hielen*, loop naar de maan. J.
— *Iemand op zijn hielen zitten*, hem achtervolgen, aanzetten.
Ook *hakken*.
— *Op zijnen hiel staan draaien*, *op zijnen hiel spelen*, ruzie maken, kijven, opspelen.

HIELIJZER, znw., o. — Bij schoenm. IJzeren hiellikker. J.

HIELLIKKER, znw., m. — Bij schoenm. Houten of ijzeren ronde likker om den hiel te likken. J.

HIELMES, znw., o. — Bij blokmakers. Mes met korten hecht, dienende om den hiel langs binnen te heulen. J., D. B.
Ook *ve(r)smes*.

HIER, bw. — Z. Wrdb.
— *Wat hier en daar! wat hier en ginder!* vloekachtige uitdrukking. Wat hier en daar! gij zoudt aan mijn appelen derven gaan!
— Gep. w. *Hier en daar*, op sommige plaatsen; *hier of daar*, ergens.

HIERLA(NG)ST, bw. — Langs hier. Kom hierla(ng)st.

HIE(R)TEN, bw. — Hier, in de uitdrukking *van hie(r)ten tot daa(r)ten*. (**Z.** der **K**) D. B. Hij is geloopen van hie(r)ten tot doa(r)ten.

HIFFEREN, w., b. — Bij landb. Den stal vóór het eigenlijk strooien effenleggen.
Ook *ophiffelen*.

HIJLLOETERS(CH), bvw. — Z. IJLLOETERS(CH).

HIKKEN, w., b. — Z. Idiot.
— *'Ne(n) stok hikken*, eenen stok die nog staat te groeien, met een mes besnijden of er figuren in maken, en hem dan nog eenigen tijd laten wassen, eer men hem afsnijdt. (**Z.** der **K.**)

HIKSEN, w., b. — Hitsen. (**N.-O.** der **K.**) Hij hikst altijd z'nen hond op mij.

HIL, znw., v. — Kinderspel. Kort houtje aan beide uiteinden gescherpt, waar men met eenen stok op slaat om het te doen wegspringen. (Calmpthout.)
Elders *goë(r)s*, *pop*, *klink*, *klinkaard*, *kies*, *kal* en *lil*.

HILLEN, w., o. — Met de hil spelen. Z. HIL. (Calmpthout.)
Ook *lillen*, *klinkslagen* en *kiesslagen*.

HIN, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Met de hinnen gaan slapen*, zeer vroeg.
— *Loopen gelijk 'en hin me(t) 'en ei in heur gat*, ongerust heen en weer loopen.
— *De hinnen die meest kakelen, leggen de meeste eieren niet*, op babbelzieke menschen.
— *'t Hinneken is gèren daar 't uitgebroed is*, ieder is geerne op zijne geboorteplaats.
— *Op iet staan zien gelijk 'en hin op 'ne(n) pier*, verbaasd, verwonderd.

HINKELPETINKEL, znw., m. — Naam van den kikvorsch in een raadsel. Z. HIETERPETIET.

HOEF, tw. — Z. Idiot.

— Bvw. Heet, in de kindertaal. Pas op, Jefken, nog nie' eten, soëp is hoëf.

HOĔF, znw., m. — Spr. *Iemand de(n) vollen hoëf geven*, h den vollen toom geven, den vrijen teugel laten vieren. (**Z.** der **K.**) zoon mag thuis doen al dat em wilt, ze' moeder geëft 'em de' vollen h

HOEFIJZER, znw., o. — Z. Wrdb.

— Spr. *Iemand zijn hoefijzers aftrekken*, hem berechten. Ze heb Sus vandaag z'n hoefijzers afgetrokken.

HOEFIJZERIJZER, znw., o. — Bij smeden. Bijzonder waar men hoefijzers van smeedt. J.

HOEFIJZERTANG, znw., v. — Bij smeden. Tang met pla bek, dienende om de hoefijzers vast te houden, als men die sme

HOEFTANG, znw., v. — Bij smeden. Gewone tang, op i uiteinde voorzien van eenen bol, die in de gaten der hoefijzers gesto wordt om deze op den hoef vast te duwen.

HOĔGEL, znw., m. — Bij landb. Hoopje hooi, kleiner dan opper. (**Z.** der **K.**)

Elders *huggel.*

HOĔGELEN, w., b. — Bij landb. Het hooi in hoëgels zet (**Z.** der **K.**)

Elders *huggelen.*

HOĔK, znw., m. — Z. Idiot.

— *Uit den hoëk halen.* Z. Idiot. Ook: Iets te voorschijn ha Hij haalde 'nen ouwen hoed van over tien jaar uit den hoëk.

HOĔKER, znw., m. — Scheepsterm. Oude visschersloep Hollanders, die een zeer lomp uitzicht had. J.

HOĔKKEPER, znw., m. — Bij timmerl. Z. HORENBOOM. (Idi

HOĔKKRABBER, znw., m. — Scheepsterm. Krabber met hoeken om het teer uit de hoeken te krabben. J.

Ook *hoëkschrabber.*

HOĔKSCHAPRAAI, znw., v. — Hoekkastje, waar men waren in bewaart.

HOĔKSCHRABBER, znw., m. — Z. HOËKKRABBER. J.

HOĔKSGEWIJS, bw. — Hoekswijze. J.

HOĔKVOGEL, znw., m. — Z. VOGEL. (Idiot.)

HOELEKEN, znw., o. — Keers in het raadsel:

Hoeleken, mijn kroeleken
Zit in 'en ijzeren stoeleken;
Hoe langer dat hoeleken mijn kroeleken daar zat,
Hoe körter dat hoeleken mijn kroeleken werd.

HOELIEASS(CH)E, znw., v. — Steenkolenasch.

HOĔNSDAG, HOĔNSTAG, znw., m. — Woensdag. (**Z.** der **K.**) Ook *Hunsdag*, *Hunstag*, elders *Woonsdag*, *Woonstag*, *Weunsdag*, *Weunstag*, *Goĕnsdag*, *Goĕnstag*.

HOĔP, znw., v. — Hop, Fr. ***houppe***. (**Z.** der **K.**) Z. HOP. (Idiot.)

HOĔP, znw., v. — Groene koornhalm, dien men naar omhoog aftrekt, om er een pijptuig van te maken. Het hol gedeelte wordt afgenepen tot op 6 of 7 cm.; dan wordt het dunste einde platgenepen en in den mond gestoken; men blaast, en de hoĕp hoĕpt. (**Z.** der **K.**)
— Buisje of pijpje van schors, dat altijd 'tzelfde onaangenaam geluid geeft, als men er op blaast. (**Z.** der **K.**)
Ook ***hoĕper***, elders ***feep***.

HOĔPEN, w., o. — Op de hoĕp blazen; pijpen zooals de hoĕp doet. (**Z.** der **K.**)
Ook ***fepen***.
— Het geluid dat de hop maakt. (**Z.** der **K.**) De hoĕp hoĕpt.

HOĔPER, znw., m. — Z. HOĔP.

HOEREN, w., o. — Z. Wrdb.
— Gep. w. *Hoeren en boeren*, hoereeren.

HOERESCHOEN, znw., m. — Hoerenjager.

HOĔ(R)S, znw., v. — Z. GOĔRS 1°. (Idiot.)

HOĔ(R)STDESSEL, znw., m. — Z. HŌ(R)STDESSEL. (Aanh.)

HOĔ(R)ZELEN, w., o. — Z. HURZELEN.

HOĔ(R)ZEN, w., o. — Een ronkend of snorrend geluid geven. (Z. der **K.**) Daar hoĕ(r)sden 'en wesp nèven m'n ooren.
Ook GOĔ(R)ZEN.

HOETELEN, w., o. — Z. Idiot.
— In ontucht leven, onkuischheid bedrijven. Da' slecht stuk hoetelt mee alleman.

HOEVEL (toonl. *e*), bw. — Hoeveel. J. Hoevel kinderen zijn er bij oe' bruur?

HOEVEUL, bw. — Hoeveel.

HOF, znw., m. — Z. Wrdb.

— Spr. *Hij hee(f)t in zijnen eigen hof genoeg te wie(d)en*, ... met zijne eigen zaken genoeg te stellen, zonder dat hij zich met ... ander bemoeie. *Ieder moet zijnen eigen hof maar wie(d)en*, ieder m... zijne eigen gebreken verbeteren, voordat hij zich met die van ande... bemoeit.

Z. ook WANNEN. (Aanb.)

HOFMADELIEVEKEN, znw., o. — Dubbele madelief, *Be...llis perennis*, flor. plen.

HOFMEESTER, znw., m. — Scheepsterm. Bediende op ze... zee-schepen, met de zorg voor spijs en drank belast. J.

HOFWOORDEN, znw., o., mrv. — Gezochte, hoogdraven...nde woorden en uitdrukkingen. As em iet zeet, moeten er altijd wat hofwoord...en bij zijn.

Ook *stadhuiswoorden*.

HOFZAAD, znw., o., in 't Z. m. — Zaad van tuingewassen. ...n.

HOKELÈÈR, znw., m. — Knoestige stok, knobbelige kluppel. (K... (K.) Ik pakte 'ne goeien hokelèèr en ik begost 'em goed wat af te vette... ten.

HOKKELING, znw., m. — Bij landb. Eenjarig kalf. V. D. Nooit v... t vr.

HOKKENOOT, znw., v. — Okkernoot. (Z. der K.)

Elders *okkenoot*.

HOKKESJOKKEN, w., o. — Op eenen stoel heen en wee... weer kwikkelen, om b. v. een kind, dat men op den schoot heeft, in slaa... aap te krijgen.

Ook *hokketokken* en *djokkelen*.

HOL, znw., o. — Z. Idiot.

— Niet enkel een pot of ketel, waar men eenige vloeistof in doe... en kan, maar ook een zak, eene mand, een gat in de aarde, enz. Breng... gt is 'en hol om die patatten in te schudden.

— Opening, gat. J. Daar is 'en holleken in oe' kous.

Gewest. bij V. D.

— Bij schoenm. Z. KAMBRUUR.

HOLLANDER, znw., m. — Stoomboot of zeilschip dat onde... r Hollandsche vlag vaart.

HOLLEBLOK, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Sluiten gelijk 'nen holleblok*, gaar niet sluiten.

Ook *blok*, *klotf*, *klotfer*, *kloon* en *hool*.

HOLLEBOLLE. — Spr. *'t Is hollebolle pakt hem*, het waait hard. (Z. der K.)

HOLLEGRIET, znw. Het geslacht blijkt niet. — Kelderijs, ijs

dat op geen water rust. (Z. der K.) Pas op da' ge daar nie' over en rijdt, want 't is holegriet.

— V. Zie HOLLEMOIER. (Idiot.)

HOLLEKEN, znw., o. — Z. Wrdb.

— *Latijn mee hollekens* of *mee knobbels*, slecht Latijn.

HOLLEKENSNIJPER, znw., m. — Bij schoenm. Z. GAATJESNIJPER. (Aalb.)

HOLLEKENSZIFT, HOLLEKENSZEEF, znw., v. — Bij landb. Zift, gansch met ronde hollekens, om klaverzaad en ander klein zaad te ziften. J.

Ook *fijne trijzel*.

HOLLEMOIER, znw., v. — Z. Idiot.

— Ketel, in het raadsel:

Hollemoier,
Kromme vaaier,
Houten Michiel,
Drij kinderen zonder ziel.

HOLLEPOT, znw., m. — Z. Idiot.

— Sch. heeft gelijk, doch door *hollepot* verstaat men eene bijzondere soort van lollepot, die menigvuldige hollekens op den boord heeft.

HOLMES, znw., o. — Bij kuipers. Gebogen snijmes met dubbel handvatsel, dienende om de duigen halfrond te snijden. J.

HOLSZAK, znw., m. — Soort van vogel. (Arendonk.) Welke vogel?

HOM (uitspr. *hoëm*), tw. — Bij landb. Uitroep om koeien of geiten te doen omstaan. (Z. der K.)

Elders *omme*.

HOND, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Die over den hond kan, moet over de(n) steert* (of *over zijn kont*) *kunnen*, die eene groote uitgave kan doen, mag ook op eene kleine niet zien.

— *Iemand kennen van aanziens gelijk den hond zij(n) meester*, z. AANZIEN.

— *Veur de kerk zijn gelijk 'nen hond veur de(n) stok*, z. KERK.

— *Zoo lui als 'nen hond*, zeer lui. *'Ne luien hond*, een groote luiaard.

— *Zoo muug als 'nen hond*, zeer moede.

— *Zoo blij als 'nen hond*, *zoo gierig als 'nen hond*.

— *Overeenkomen gelijk kat en hond*, gedurig twisten.

— *Zij zou me(t) 'nen hond meeloopen, als hij 'nen hoed ophad*, op een zot meisje, eene lichtzinnige deerne.

— *Ge zoudt er honden van körtstèèrten*, men zou er zijn geduld, zijne koelbloedigheid bij verliezen.

— *Dat hij 'nen hond was, hij beet me*, op eenen barschen mensch.

— *Lachende mondekens zijn bijtende hondekens*.

— *De groote honden bijten de klein(e) dood*, de groote win... eest brengen de kleine ten onder.

— *'Nen hond is stout op zijne(n) werft*, in zijn eigen huis h... men veel praat.

— *Wie kan 'nen hond het bassen beletten?* wie kan des kwa... ad-sprekers mond snoeren?

— *Veul honden zijn den haas zijn dood*, met den hoop kan m... men den sterkste meester.

— *Bassende honden bijten niet*, die veel dreigen, zijn minst te vreez... zen.

— *Den hond is over de(n) pot gesprongen*, het middagmaal is vo... or-bij, gezeid tegen iemand die te laat thuis komt om te eten.

— *Hond noch stront zeggen*, niets zeggen, heengaan zonder groete... ten.

— *Die 'nen hond wilt slagen, vindt altijd 'ne(n) stok*, wanne... neer men iemand wil kwaad doen, vindt men altijd een voorwendsel.

— *Met onwillige honden is 't slecht hazen vangen*, met onwilli... llige menschen kan men niets goeds verrichten.

— *Dat er de honden geen brood van zou(d)en eten*, hevig, f... fel. Ik heb 'em daar 'en kemming gegeven dat er de honden geen broo... ood van zouwen eten.

— *Mijn hondeken* (*hondje*, *höndje*, *honneken*, *hönneken*), troete... tel-naam dien men geeft aan kleine kinderen.

HONDENBEUL, znw., m. — Voerman die zijne honden mis... nis-handelt.

HONDENETEN, znw., m. — Doorslecht eten.

HONDEKOT, znw., o. — Z. Idiot.

— Benaming van 't getal 14 in 't kien- of lotospel. (**A.**)

HONDE(N)GELOOF, znw., o. — Als een nieuwsgierige vraagt... gt: « Wa(t) zeet em? » (wat zegt hij?) antwoordt men hem spottend: *he... het vleesch is beter als de beenen, hij is van 't honde(n)geloof.*

HONDENHOEK, znw., m. — Ongewijde plaats op een kerkhof... of, waar de Onroomschen begraven worden. (**A**)

Ook *geuze(n)kerkhof*, *geuzenhoekske*n en *geuze(n)putteken.*

HONDERD, telw. — Z. Idiot.

— Spr. *Zoo zat als honderd duzend man*, zeer dronken.

HONDLEELIJK, bvw. — Zeer leelijk. 'Nen hondleelijke vent... t.

HONDMAGER, bvw. — Zeer mager, bij J. *hondemager*. Ze wa... s hondmager as ze hier vertrokken is, en nu is ze zoo vet as 'en slek...

HON(D)SGEZEIKEN, znw., o., mrv. — *Alle hon(d)sgezeiken*... alle oogenblikken, gedurig. (**Z. der K.**) Hij is alle hondsgezeiken hier... Zij is alle hon(d)sgezeiken ziek.

HON(D)SKERVEL, znw., m. — Gerwe, duizendblad, *Achillea millefolium.*

Ook *gervel* en *hon(d)sgervel.*

HON(D)SNEST, znw., m. — Nest van eenen hond.

— Spr. *'t Spek in den hon(d)snest zuken*, iets zoeken waar het niet verloren is, op onbeduidende zaken besparingen willen doen.

— Vuil, onzindelijk bed. Zijn bed is 'nen hondsnest. Ik zou nie' gèren in zoo 'nen hondsnest slapen.

HON(D)SWEG, znw., m. — Spr. *Den hondsweg in zijn*, verloren versleten, kapot. (K.) As ge Rozeken alle dagen met die schoon pop laat spelen, dan zal ze gauw den hon(d)sweg in zijn. Al da' ge'm geêft, gaat allemaal den hon(d)sweg in.

HON(D)SWEGE, bw. — *Te hon(d)swege zijn*, z. HON(D)SWEG.

HONGER, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Grauw (of zwart) zien van honger*, zeer grooten honger hebben.

— *Honger is 'en kwa(d)e beest* of *e scherp zweerd*.

— *'t Hee(f)t honger*, zegt men van iets dat gaapt. Uwe schoen hèet honger.

HONGERBROK, znw., v. — Z. Idiot.

— Homp, groot stuk. Moeder wat heb ik honger! Wacht, jongen! En ze snee me daar 'en hongerbrok af van wel twee vingeren dik.

HOO (zachte *o*), tw. — Bij voerl. Roepwoord om het peerd te doen stilstaan. J.

— Gemeenzaam woord om te zeggen: scheid uit, 't is genoeg. J. Hoo Frans, scheed er uit, ik heb koffie genoeg.

Ook *hou*.

HOODBERD, HUËDBERD, znw., o. — Bij landb. Het voorste sluitstuk van eenen karbak.

Ook *kärhuëd* en *veurschof*.

HOODMAN, HUËDMAN, znw., m. — Hoofdman eener gilde.

HOODPEULING, HUËDPEULING, znw., m. — Hoofdpeul, hoofdpeuluw.

Ook *höppelling*.

HOODRUG, HUËDRUG, znw., m. — Bij landb. Z. HOOD-GEWENT. (Idiot.)

HOODVROUW, HUËDVROUW, znw., v. — De vrouw van den hoofdman eener gilde.

HOOFDDAM, znw., m. — Scheepsterm. Weg die naar het hoofd of de aanlandingsplaats leidt. J.

HOOFDZWÈÈR, znw., m. — *Losse hoofdzwèèr*, schedelhoofdpijn, Fr. *migraine*.

HOOG, bvw. en bw. — Z. Idiot.

— Spr. *Onthou(d)en van twaalf uren tot hoog noen*, een slecht geheugen hebben.

— *Hoog zijn in iemand* of *in iet*, van iemand of iets een h[illegible]og denkbeeld hebben, er fier over zijn. Dieë vader is hoog in z'ne' z[illegible]n, hij meint dat er zoo geen zijn.

— *Het in 't hoog (gezien) hebben*, voor hooge personen of gr[illegible]ote zaken zijn.

— *Als ge hoog vliegt, kunde leeg vallen; hoe hooger da(t)* [illegible] *ge vliegt, hoe leeger da(t) ge valt*, hoogmoed komt voor den val.

— *Hooge steen*, plaats in oudere kerken, waar de vloer eenen t[illegible]trap hooger ligt, eer het eigenlijk koor begint.

— Scheepsterm. *Hoog in den wind liggen*, varen met de zei[illegible]ilen dicht aangespannen; dit wordt gedaan in het gangen halen, als het sc[illegible]hip bijna stevelings den wind inloopt. J.

Ook *hoog aan den wind liggen*, *hoog in* of *aan den wind loopen*[illegible]. J.

— Znw., o. *Het hoog*, het hoogste nummer in eene loting. J[illegible] Jan heget hoog getrokken.

— *Op 't hoog*, hooggelegen land. Wij hebben al ons patatten [illegible] op 't hoog staan.

Ook *ten hoogen*.

Vrglk. LEEG.

HOOG, znw., v. — Verhooging, verhoogpenning die boven h[illegible] het laatste bod gezet wordt in openbare veilingen van huizen, gronden, en[illegible]nz., zoolang het goed niet definitief verkocht is, Fr. *enchère*. Elke hoog [illegible]g is 5 frank. (Z. der K.) Hoogen zetten. De koopprijs van 't huis was 3000 fr.[illegible] fr., maar daar zijn later nog 50 hoogen bijgekomen.

Elders *verdier*.

HOOGAARS, HOOGAARST (scherpe *o*), znw., m. — Scheeps[illegible]ps-term. Roeiboot met vooruitstekenden kop en zweerden. J. De hoogaarse[illegible]sen zijn bijzonder geschikt tot het vletten.

Ook *hooghengst*.

HOOGE, znw., m. — Bij schutters. Z. OPPERVOGEL.

— *Den hoogsten uit de(n) zak*, z. BAAS. (Aanh.)

— In 't mrv. Partij van de spelers die, vóór het spel, de hoogst[illegible]ste kaarten getrokken hebben. J.

Vrglk. LEEGE.

HOOGEN, w., o. — Hoogen zetten. J. Ge meugt nie' meer hoogen[illegible]n, want 't is al veul te dier.

— *Hoogens*, uitroep in 't marmelspel, waardoor de speler het rech[illegible]ht vraagt de hand te mogen opheffen bij 't schieten, in plaats van ze o[illegible]p den grond te houden. J.

— *Hoogens niet*, uitroep waardoor het recht van *hoogens* word[illegible]dt afgeweerd. J.

HOOGENDAG, znw., m. — Z. HOOGDAG. (Idiot.)

HOOGGETIJ, znw, o. — Hoogtijd, groote kerkelijke feestda[illegible] (Z. der K.) Paschen is een hooggetij. Met de hooggetijen te bichte[illegible] en te communie gaan.

HOOGHENGST, znw, m. — Z. HOOGAARS.

HOOGSTE, znw., o. — De hoogste verdieping. Hij woont op hoogste.

HOOGWÈÈRDIG, znw., o. — Het H. Sacrament met de gouden zilveren kunstvaas, waar het in rust. De pastoor droeg het Hoogwèèrdig.
Ook *Venerabel.*

— M. H. Sacramentsdag en de plechtigheid 's Zondags daarna. Zondags mee Hoogwèèrdig gaat de processie uit.

HOOGZAAL, znw., o. — Oksaal, Kil. *locus chori editior.* J.

HOOI, znw., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Te veul hooi op zijn gaffel* (of *op zijn vörk*) *steken,* te veel willen doen.

HOOIGÖ(R)S, znw., o. — Z. HOOIGERS. (Idiot.)

HOOILOKKEN, w., o. — *In het hooilokken,* ergens wanorde in brengen, iets overhoop werpen. (Z. der K.) (Ook in 't Hag., z. Sch.) Hij t altijd in m'n schuif te hooilokken. Z. ook VERHOOILOKKEN.
Ook *hooien* en *modden.*

HOOITAS, znw., m. — Bij landb. Stapel hooi in de schuur of op den schelft.

— Spr. *De wèreld is 'nen hooitas: die meest trekt, hee(ft) meest.*

— *Ongebonden is best, zee 't kalf* (of *'t schaap*), *en 't zat aan den hooitas.*

HOOIVEULEN, znw., o. — Valsche zwangerschap.
Ook *maandracht* en *molledracht.*

HOOMIS, znw., v. — Hoogmis. J.
Bij Verdam *homisse, hoomisse, hoemisse* en *oemisse.*

HOOP, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *Tuss(ch)en de hoop en de vrees moette zalig wörren.*

HOOP, znw., m. — Z. Idiot.

— *Op den hoop toe,* op den koop toe, daarenboven. J. Ik kocht 'en tafel en 'en kas en 'k kreeg nog 'ne' stoel op den hoop toe. Zij namen hem al ze' geld af en ze gaven hem op den hoop toe nog 'en goei sammeling.

— Spr. *Den duvel schijt altijd bij de(n) grooten hoop,* z. DUVEL.

HOOPRIJ, HOOPROOT (2° *o* zacht), znw., v. — Bij landb. Rij gestuikte schooven. J.
Ook *stokrij, stokroot, stuikrij, stuikroot* en *tijl.*

HOOPSGEWIJS, bw. — Hoopswijze. J., D. B.

HOOREN, w., b. — Z. Idiot.

— Spr. *Van hooren zeggen hoorde veul liegen. Van hooren zeggen komen de leugens in 't land.*

— *E lawijt dat hooren en zien vergaat*, oorverdoovend.
— *Iemand nie(t) kunnen hooren noch zien*, niet kunnen lij[illegible]en.
— *Die nie(t) hooren wilt, moet vulen.*
— *Hoorende doof en ziende blind zijn*, niet willen hooren noch z[illegible]ien.

HOOS (zachte *o*), znw., v. — Z. Idiot.
— Scheldnaam voor een vrouwspersoon. O! du leelijke hoos! [illegible]Ons Trees is 'en vuil hoos, en daarmee is zij geprezen.
— Bij smeden. IJzeren oog waar de roeden of lenen der stoo[illegible]f in rusten.

HOOT, znw., v. — Z. Idiot.
De *o* is zacht.
— Ook een houten raam dat men op den kruiwagen legt, als m[illegible]en graan of stroo laadt. (Z. der K.)
Ook *laa(d)raam* en *hekken.*

HOOTEN, w., o. — Heeten, genoemd worden. (Z. der K.) Ik hoot Jan. Hoe mag dieë plant hooten?

HOPBEL, znw., v. — Bloesem der hop.

HOPMAND, znw., v. — Bij brouwers. Mand waar men hop in draagt. J.

HOPPEL, znw., v. — Bonte koe, wit en zwart gevlekte koe, Kil. *vacca maculosa.* Wij hebben ons hoppel verkocht.
Ook *hoppelkoei* en *gehoppelde koei.*

HOPPELBROOD, znw., o. — Bij bakkers. Brood van tarwebloem met wat roggemeel.
Ook *grof brood, gesteken brood, geuzenbrood* en *gruisbrood.*

HÖPPELLING (klemt. op *pel*), znw., m. — Z. HOODPEULING.

HOPRANK, znw., m. — Stengel der hop. J.

HORA, znw. — Het geslacht blijkt niet. Gekijf, ruzie. T. Als de vent zat thuis komt, dan is 't er hora.

HOREN, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Zijn horens opsteken*, fier zijn. Sedert dat em wa' geëerd héet, begint em fel z'n horens op te steken.
— *'En hore(n)ken steken* of *aansteken*, een pijpje rooken. Uitdrukking gebruikt door personen die aan 't rooken van pijpen verslaafd zijn.
— *Zoo droog, zoo hard als horen.*
— Bij schoenm. Potje dienende om de pap of het plaksel in te doen. J.
Ook *stesselhoren.*
— Bij smeden. Afhellend stuk ijzer, dat met zijne pin in het schrooigat van 't aambeeld geplaatst wordt, om latten of roeden met den hamer te buigen of te krommen.
— Bij schoenm. *Hore(n)ke(n)s*, harde rondekens die aan het uiteinde van een stuk zoolleder voorkomen. J. Die horenkens zien er uit als ronde zwarte bleinen.

HORLOGEWERKER, znw., m. — Kreeftspin, hooiwagen, Fr. *faucheur*. (A.)

HÖRSTDESSEL, znw., m. — Z. HÖ(R)TSDESSEL. J.

HÖRT, znw., v. — Vrouw die gauw lastig is, kwaad wijf. Trien 'en hört van e wijf.

HÖ(R)TSDESSEL, znw., m. — Bij wagenm. Dissel van eenen horts.

Ook *hö(r)tsdessel*, *ö(r)tsdessel*, *hoë(r)stdessel*, *oëtsdessel*, *noëtsdessel*, *ö(r)stdessel*.

HOSKEPEK, znw., o. — De duivel. (Esschen.)

HOT, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *De(n) leste(n) man de hot opgeven*, laatst van al in de -berg blijven zitten.

Ook *de(n) leste(n) man de(n) zak opgeven*.

— Wordt gebruikt om iets groots en plomps aan te duiden, iets dat groter is dan de gewone voorwerpen derzelfde soort. 't Is 'en hot van mand. En leelike hot van 'en kas.

HOT, bw. — Bij voerl. Roepwoord om een peerd rechts te doen draaien.

Ook *hut*, *hutweg*, *djut*, *djutom*, *djutweg*, *jut*, *jutom* en *jutweg*.

HOTSBOTS, bw. — Eensklaps, op 't onverwachts, bij J. *hotsebotse*. Ik kwam hier hotsbots in huis gevallen.

HOTSELDEKROTSEL, bw. — Overhoop, in wanorde. (Z. der K.) Alles lag daar hotseldekrotsel op de' vloer.

HOTTEBIET, znw., m. — Bietebouw, spookwezen waar men de kinderen bang voor maakt. (Z. der K.)

HOTTEN, w., o. — Bij voerl. Hot roepen.

— Spr. *Ge kunt er aan hotten zooveul als ge wilt, ge zult er geen rechte voor mee ploegen*, op iemand die naar geenen goeden raad wil luisteren. (Poppel.)

HOTTERDEPOTTER, bw. — Half loopend. (Z. der K.) Hij kwam daar hotterdepotter aan.

HOTTEREN, w., o., met *zijn*. — Hotten, schiften, van melk gezeid. 't Melk is gehotterd.

HOTTER EN TOTTER, bw. — Hotsend en botsend. Hij viel hotter en totter van den trap.

HOU, tw. — Z. HOO.

HOU(D)EN, w., b. — Z. Idiot.

— Wij zeggen *rekening hou(d)en* VAN *iet* (niet MET *iets*).

— *In eere hou(d)en*, z. EER.

— Spr. *Is geven 'en eer, hou(d)en is profijt.*

— *Hou(d)en da(t) ge he(b)t en pakken da(t) ge krijgen kunt* is *'t elfste gebod.*

— Bij schippers. *Het roer hou(d)en,* het schip besturen. J.

— Opvoeden, kweeken. J. Duiven, konijnen, kiekens, koeien, geiten, schapen, bieën hou(d)en.

— *Hou(d)en aan,* hechten aan, er prijs aan hechten. J., D. B. Ik wil de schilderij nie' verkoopen, ik hou er te veul aan.

— *Er aan hou(d)en,* volstrekt willen. J. Ik hou er aan da' g[illegible]e te avend vruug thuis zijt.

— *Iemand hou(d)en liggen, staan, zitten,* liggende, staande, zittende houden. J. Hij hiel mij staan op de straat. De schelm wou gaan loopen, maar ze hielen hem liggen.

— Scheepsterm. *De anker houdt,* als het anker in den grond blijft vastzitten. J.

— *Da(t) kan de baan nie(t) hou(d)en,* z. BAAN.

— Wrdrk. Niet meer voortspelen, omdat men 't vereischte getal punten behaald heeft. Ik heb over de honderd, ik hou' me.

Ook *uithou(d)en.*

HOUT, znw., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Zoo mager als 'en hout.*

— *Alle hout is geen timmerhout.*

— *Iet doen op zijn eigen houtje,* op zijn eigen gezag, zonder iemand te raadplegen of te erkennen. (Z. der K.)

— *Hout maken,* schaarhout afkappen en opbinden. Hedde gijlie al gedaan mee hout maken?

— *Klein hout,* kort gezaagd en gekloven hout om de kachel aan te steken.

— *Klein hout maken,* hout kleinzagen en kappen voor brand[illegible] hout om de kachel te ontsteken.

HOUTASS(CH)E, znw., v. — Houtasch.

HOUTBRAK, znw., m. — Gebloemd gevleugeld insect, d[illegible]t in grenen- en dennenhout zit en uit wiens eieren larven komen, d[illegible]e in het hout bijten.

Ook *brak* en *mastbrak.*

HOUTDAS, znw., m. — Bij schilders. Borstel van dassenhaar om hout te schilderen.

HOUTDRAGER, znw., m. — Kever met zeer lange voelhorens, Lat. *Lamia textor.*

Ook *houtbijter.*

HOUTE(N)-PINNENBROSKEN, znw., o. — Bij schoenm. Z. STEEKELSEN. (Aanh.)

HOUTKLIEVER, znw., m. — Houtkloover. J.

:OUTMAGER, bvw. — Zeer mager, mager als een hout.

:OUTMAND, znw, v. — Mand waar men het hout in bewaart :nt om de kachel aan te maken. J.

:OUTSCHOB, znw., v., niet o. — Niet *houtschop*. Z. Idiot.

:OUTTREKKER, znw., m. — Lange stok met eenen haak, de om het droog hout uit de boomen te trekken. J.
ok *bo:(ch)gaar*.

OUVAST, znw., m. — Z. Idiot.
Iets waarmede men iets kan vastgrijpen of vasthouden. Zoo 'ne' kunde nie' opheffen, daar is geenen houvast aan.

OUW, znw., v. — Bij landb. Zeker gebrek aan de oogen van n en rundvee, Fr. *onglée*.

OUWELIJKSVEURWÈÈRDE, znw., v. — Huwelijks-:t.

:OVENIERDERIJ, znw., v. — Daad, ambacht, kennis van te eren. J.

[OZEN, w., o. — Z. Idiot.
· Haastig gaan, half loopen. Ziet em maar hozen.

:U, tw. — Bij voerl. Roepwoord om het peerd te doen voort-[.
ok *ju* en *dju*.

[UÊDBERD, HUÊDMAN, HUÊDPEULING, HUÊD-, HUÊDVROUW, z. HOODBERD, HOODMAN, enz.

:UIBEKEN, znw., o. — Broodje dat op den feestdag van Sint-:cht gewijd wordt. (N.-O. der K.)

[UID, znw., v. — Z. Idiot.
· Spr. *Mee huid en haar*, z. HAAR.

[UIDPLAAT, znw., v. — Scheepsterm. IJzeren plaat waarmede :l van een schip bekleed is.

[UIF, znw., v. — Z. Wrdb.
· Overtrek van eenen regenscherm, de stof die over de baleinen nen is. De huif van m'ne' parreplu is versleten.

[UIFKĀR, znw., v. — Z. Wrdb.
· *'En huifkār maken*, op den rug in 't bed liggen en de knieën ›gsteken, zoodat het deksel opgeheven wordt.
- Kinderspel. Den rok of het kleed over het hoofd trekken en ı den wind loopen, zoodat dit kleedingstuk bol staat.

[UIK, znw., v. — Scheepsterm. Deksel dat over het voorste deel :n open schip kan gespannen worden, waardoor dit gedeelte dienstig voor nachtverblijf. J.

HUIKHENGST, znw., m. — Scheepsterm. Hengst zonder vooronder. J. Desnoods worden deze booten op de plaats van den vooronder met zeildoek overspannen, waar de manschap dan tijdelijk hare woonplaats heeft.

HUIS, znw., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Doen gelijk e kind van den huize*, vrij handelen alsof men in familie ware.

— *Geen letter kunnen zoo groot als 'en huis*, gansch ongeletterd zijn.

— *Huizen zijn luizen.*

— *Als de kat van huis is....*, z. KAT.

— *De deur* of *de stijlen van 't huis afloopen*, gedurig in een huis binnenloopen. Vruger zou em de stijlen van 't huis afgeloopen hebben, en nu heb ik hem in geen eeuwigheid meer gezien.

— *Die in e glazen huis woont, mag geen steenen op het dak van zijne(n) gebuur smijten*, doe een ander niet, wat gij niet geerne hebt dat men u doe.

— Bij landb. Achterdeel van den ploeg, opening tusschen het strijkhout en den rister. J.

HUISBAAS, znw., m. — Z. Idiot.

— Benaming van 't getal 45 in 't kien- of lotospel. (A.)

HUISBEMD, znw., m. — Bij landb. Beemd die dicht bij de hoeve ligt.

HUISDUIF, znw., v. — Z. Wrdb.

— Iemand die geerne veel thuis is en zelden uitgaat, Kil. *qui semper domi desidere gaudet.*

Ook *huisplod* en *thuisligger*.

HUISHINNEKEN, znw., o. — Vrouw die geerne te huis is èn zelden uitgaat.

HUISHOU(D)EN, w., o. — Z. Wrdb.

— Spr. *Dat helpt huishou(d)en*, dat brengt voordeel en winst bij.

— *Mee iemand nie(t) kunnen huishou(d)en*, *geen huis mee iemand kunnen hou(d)en*, er niet mee uit de voeten kunnen, er niets mee kunnen aanvangen, niet mee kunnen overeenkomen.

HUISKEN, znw., o. — Z. Idiot.

— Het midden van den evenaar eener balans, waardoor de naald heen en weer gaat en eindelijk stilstaat, als de beide schalen in evenwicht zijn.

HUISKLOK, znw., v. — Uurwerk hangende in eene staande kas. J.

HUISMAKEND, bvw. — *Huismakende lijverd*, lijnwaad waarvan men 't garen te huis spint, in tegenstelling van lijnwaad dat in de fabrieken gemaakt wordt. T. (K.)

Ook *boerelijverd*.

HUISPLOD, znw, v. — Die altijd thuis is en bijna nooit uitgaat, van menschen en dieren (K.) Onze Jan is 'en ee(r)ste huisplod,

ij is altijd thuis. Die kat is 'en huisplod, ze is mee geen stokken uiten te krijgen.

Ook *thuisligger* en, van personen, ook *huisduif*.

HUISWACHT, znw., v. — Spr. *De huiswacht hebben*, te huis moeten blijven, het huis bewaken, terwijl de vrouw afwezig is. Jan kan niet meegaan, hij heet de huiswacht, omda' z'n vrouw naar de stad is.

Ook *thuiswacht*.

HUIVETTER, znw., m. — Huidenvetter, leerlooier. J.

Zoo ook *huivetterij*.

HUIVETTERSSTIEL, znw., m. — Het bedrijf, het ambacht van den huidenvetter.

HUK, znw., m. — *Op zijnen huk zitten*, neergehurkt. J., D. B., R.

Ook *op zijn hukken*.

HUKKEN, znw. — In het raadsel op de hen:

Juffiouw Hukken
Draagt e kleed van honderd duzend stukken,
Zonder naad,
Zonder draad,
Ge zul(t) het nie' gra(d)en, al wierde soldaat.

HULL-BOOT, znw., m. — Scheepsterm. Stoomboot die een regelmatigen dienst op Hull verricht.

HUMMELTJE, znw., o. — Ei, in het raadsel:

Hummeltje tummeltje kroop op de(n) wagen,
Hummeltje tummeltje viel af de(n) wagen;
Daar is geenen eenen timmerman,
Die hummeltje tummeltjes maken kan.

Z. ook WITTEKEN.

HUNSDAG, HUNSTAG, znw.. m. — Z. HOĔNSDAG.

HURZEL (uitspr. *hüzzəl*), znw., v. — Horzel, groote wesp, Fr. *frêlon*. (Z. der K.)

— Kwaad, gramstorig vrouwmensch. 'En huzzel van e wijf. (Z. der K.)

Ook *hoĕrzel* en *hörzel*.

HURZELEN (uitspr. *hüzzələn*), w., o. — Een dof ronkend geluid geven. (Z. der K.) Wespen, hurzels en lollen hurzelen. Wat hoor ik daar hurzelen? Daar hurzelt altijd iet in m'ne' kop.

— Afl. *Gehurzel*.

Ook *hoĕrzelen*.

HUS, znw., v. — Z. Idiot.

— Soort van vrouwenmuts. (Tielen.)

— Vuile, zwarte muts; gebreide wollen muts, voor vrouwen. (Tongerloo.) Doet die vuil hus van oewe' kop. Zij draagt altijd 'en saaie' hus.

— Vuil, slordig wijf. Mie is 'en vuil hus, ge zoudt ze mee geen tang aanpakken.

— Spr. *Zoo zwart als 'en hus.*

HUSSE(N)MAAKSTER, znw., v. — Vrouw die hussen maakt.

HUSTEN, w., b. — Hitsen. Den hond husten.
Ook *hussen*, *hessen* en *kissen*.

HUSTEN, w., o. — Hoesten.

HUT, tw. — Z. Idiot.
Ook *hot*, *djut*, *djutom*, *djutweg*, *jut*, *jutom* en *jutweg*.
— *Hut-hut*, schuins rechts.

HUTS, znw., m. — Z. Idiot.
— *Met den huts*, geheel, niet bij deelen. Ik zal me' verken met den huts verkoopen.

HUTSEPOT, znw., m., niet v. — Hutspot. J.
— Spr. *'t Is 'nen aangebranden hutsepot*, eene vuile zaak, iets dat niet pluis is.
— Verwarde, duistere zaak. J. Uit zoo 'nen hutsepot is nie' wijs te wörren.

HUTWEG, tw. — Z. HUT.

HUURSTEE (zachte *e*), znw., v. — Bij landb. Boerderij die men huurt. Hij zit op 'en huurstee mee éé(n) pèèrd.

HUURZAK, znw., m. — Zak dien een handelaar huurt bij iemand die in zoodanige zakken doet, die zakken verhuurt.

I.

I, tw. — Ei! Drukt genegenheid uit en wordt gebruikt als men tot kleine kinderen spreekt. J. I! ons Janneken is daar!

IEPEREN, znw., o. — Stad in West-Vlaanderen.
— Spr. *Er uitzien gelijk de dood van Ieperen*, *zoo bleek als de dood van Ieperen*, zeer bleek.

IEPREPONTER, znw., m. — Verbastering van het Fr. *hypocondre*, grilziekte, ingebeelde ziekte. (Z. der K.)
Elders *hypo*.

IET, vnw. — Z. Idiot.
— Een weinig, eenigszins. Had ik maar iet geld, ik kocht da' plekske. 't Héet iet gerègend, maar 't is de moeite nie'.
Ook *iet of wa(t)*, *iet of watte*.
— Veel. Daar zullen iet ripsen zijn dees jaar. Daar was iet volk op de mert. Dieë jongen héet al iet geld verkwist.

IJLE, znw., m. — Verbrodde, mislukte zaak. T., R. Da' zal op ijlen uitdraaien. 't Hee' 'nen ijle geweest met die feest.

IFFEREN, w., b. — Z. HIFFEREN.

IJLLOETERS(CH), bvw. — Zinneloos, krankzinnig. Dieë vent is ijlloetersch.
Ook *hijlloeters(ch)*.

IJS, znw., o. — Z. Idiot.
— Spr. *Zoo koud*, *zoo glattig als ijs. Voeten gelijk stukken ijs.*
— *Iemand op 't ijs lei(d)en*, om den tuin leiden. T., R.
— *De man is zot of niet wel wijs, die zijn huis op 't ijs gaat bouwen, want als het niet meer zal vriezen, dan zal de man zijn huis verliezen.*

IJSBEEN, znw., o. — Bij veeartsen, enz. Elk der twee heupbeenderen (*ilium* en *ischion*), die met het schaambeen (*pubis*) het bekken vormen.
Kil. Is-been, isch-been, ijs-been, *ischia*, *coxendix*, *os inferius circa nates*, *os pubis*, *os pectinis*.
Bij Verd. *Isebeen (yschbeen*, *ysbeen*, *ysc(n)been)*, bij J. *ee(r)sbeen*, *ijsbeen*, bij D. B. *ijsbeen*, *ischbeen*.

IJSGROND, znw., m. — Bij kantwerksters. Zeer fijne kant, plat werk, dat niet gesloten is, maar ijdel gelijk eene vensterjalousie, Fr. *point de Malines*. D. B.

IJSPIN, znw , v. — IJskegel. Daar hangen ijspinnen aan 't dak.
— Raadsel op de *ijspin :*

Helder en klaar,
Helder en droog
En 't wast met de(n) wörtel omhoog.

IJSSCHIP, znw., o. — Schip dat op het ijs zeilt. J.

IJSSCHOL, znw., v. — Z. Wrdb.
— Raadsel daarop :

Daar is 'en plank
Van Gods dank,
't Is geen eiken of geen ess(ch)en,
Ge zul(t) het nie' gra(d)en, al waar-de gezessen.

IJSVOGELTJE, znw., o. — Goudstuk van tien frank. (Lier.) Hij liet 'en ijsvogeltje wisselen.

IJSVÖRST, znw., m. — IJzel, Fr. *verglas*. Opgepast van nie' te vallen, want 't is ijsvörst.
Ook *ijsgank*.

IJZER, znw., o. — Z. Idiot.
— Spr. *Zoo hard, zoo sterk als ijzer.*
— *Ik kan geen ijzer me(t) mijn handen breken* of *ik kan geen ijzer bijten*, ik kan het onmogelijke niet.
— *Ge moet het ijzer sme(d)en terwijl het heet is*, de gelegenheid waarnemen.

IJZERWERK, znw., o. — Al het ijzer dat aan een gebouw of aan een voorwerp noodig is. J. Het ijzerwerk van 'en huis schilderen.

IKMEESTER, znw., m. — IJkmeester.
Ook *ikker, hikker* en *hikmeester*.

IN, vz. — Z. Idiot.
— *In zijne(n) goeien zijn*, in zijne goede luim. J.
Zoo ook *in zijnen aardigen, dwazen, kwa(d)en, viezen, zotten, kluchtigen, lastigen, lochten, plezanten, schotschen*, enz.
— *In den tijd*, eertijds, vroeger. J. In den tijd was het vrouwvolk nie' zoo zot gekleed as nu.
— *In en uit gaan*, eventjes binnengaan. J.

INBRAAK, znw., v. — Inbreking. J. 'En diefte mee inbraak. Kil. In-braecke doen, *cum violentia et impetu ingredi*.

INBRAKEN, w., o., met *zijn*. — Inbreken. Langs waar zijn de dieven ingebraakt ?
Ook *binnenbraken*.

INBRESSEN, w., o., met *zijn*. — Instorten, invallen, sprek. van aarde. J., D. B. De kanten van de' put zijn ingebrest.

INBROKKEN, w., b. — Z. Idiot.

— Geven, betalen, toedragen. J. De zeun was nog geen half jaar getrouwd, of de vader moest er ze' geld inbrokken om hem voort te helpen.

INDOEN, w., b. — Z. Idiot.

— Bij landb. In den grond werken. J. Zaad indoen. 't Mest moet nog ingedaan wörren.

Meer *onderdoen*.

— Bij landb. Inoogsten. Het koren, den oost indoen.

Ook *inhalen* en *binnendoen*.

INDOUWEN, w., b. — Induwen.

— *Iemand er indouwen*, bedriegen. Hij héet er mij ingedouwen veur 50 frang.

INDRAAIEN, w., o., met *zijn*. — Inslaan, volgen. J. As ge aan de brouwerij komt, dan moette de eerste straat rechts indraaien.

INDRIEGEN, w., b. — Bij kleerm. Al driegende inhechten. J. De voeiering indriegen.

INDRIJVEN, w., b. — Bij landb. Z. AANDRIJVEN.

IN DUBIO, bw. — In twijfeling, in onzekerheid. R. Ik ben in dubio, of ik er zou naartoe gaan of thuis blijven.

INDUFFELEN, w., b. — Z. INDOËFELEN. J. (Idiot.)

INEENFROBBELEN, w., b. — Z. INEENFRIBBELEN. (Idiot.)

INEENKLISSEN, INEENKLESSEN, w., o., met *zijn*. — Vast in elkander hangen. J. Heur haar was zoodanig ineengeklist, dat het nie' uiteen te krijgen was.

INEENKOËKEN, w., o., met *zijn*. — Z. AANEENKOËKEN. J. (Idiot.)

INEENKWERRELEN, INEENKWERDELEN, w., o., met *zijn*. — Verwarren. Da' garen is zoodanig ineengekwerreld, dat het nie' uiteen te krijgen is.

INEENLAPPEN, w., b. — Spoedig en zorgeloos ineenvoegen. J., T., R. Den tummerman héet de deur wat ineengelapt.

INEENSCHIJTEN, w., o., met *zijn*. — Inzakken. J. De mijt was slecht gezet en ze scheet ineen.

INEENSTUIKEN, w., o., met *zijn*. — Ineenstorten. J., T., R. Met dieën hevige' wind is de schuur ineengestuikt.

INEENVALLEN, w., o., met *zijn*. — Ineenstorten. J., T., R.

INEENZITTEN, w., o. — Z. Wrdb.

— Bestaan, zijn. J. Zegt mij 'ne' keer hoedat de zaken ineenzitten, want ik kander geene' kop aankrijgen.

INFIKKELEN, w., b. — Aframmelen. Ik zal 'em is wat infikkelen, den deugeniet!

INFORMÉEREN, w., wdrk., met *op*. — Zich over iets inlichten. J. Ik zal me daar is op informeeren.

— O. *Naar iet* of *iemand informeeren*, er inlichtingen over nemen. J.

INGAANDE, INGAANS, bw. — Wordt gevoegd bij den naam eener maand en beteekent *beginnende, met het begin van*. D. B. Hij moet ingaande Meert vertrekken. Ik zijn daar ingaans Mei komen weünen.

Vrglk. UITGAANDE, UITGAANS.

INGEKEERD, bvw. — Ingetogen. D. B., J. Ingekeerd zijn onder 't gebed.

INGEKEERDHEID, znw., v. — Ingetogenheid. D. B., J.

INGEPIKT, bvw. — *Ingepikt zijn*, zijn doel bereikt hebben, fortuin gemaakt hebben, van 't noodige voorzien zijn, bij J. *binnengepikt*. Laat de boeren nu maar dörs(ch)en, we zijn goed ingepikt. De smid is goed ingepikt van getuig. Nog eenige stoelen en 'en kleerkas, en dan zijn we ingepikt.

INHAKKEN, w., o. — Tegen iemand ingaan. As i tegen u derft kijven, moette er maar tegen inhakken.

INHALEN, w., b. — Z. Idiot.

— Kinderspel. *'Ne(n) vlieger inhalen*, naar beneden halen met het kluwen op te winden. J.

— Bij zilversmids. Met den hamer inwaarts drijven en vernauwen. D. B. Als men den buik van eene kan opgehaald heeft, dan moet men den hals inhalen.

— Bij wevers. *'Nen draad inhalen*, eenen draad die afgekort was, door kam en riet doen komen, hem doorhalen. J.

INHEETEN, w., b. — Door de warmte doen indringen. J. As ge de' winter aan oe' handen hèt, dan moette ze mè' zutelies insmèren en ze goed inheeten.

ININTEN, w., b. — Inenten. J.

INKASSEN, w., b. — Bij schrijnwerkers. Insluiten met eenen tand.

INKIMMEN, w., b. — Bij kuipers. Inkrozen. J.

INKLAPPEN, w., wdrk. — *Er hem inklappen*, zich door klappen verraden. J. De rechter stelde zoo'n slimme vragen, dat den dief er hem inklapte.

Ook *inpraten*.

INKOM, znw., m. — De plaats langs waar men ergens inkomt. J., D. B. Aan den inkom van 't dörp stond 'en ark getimmerd.
Ook *inkoom*.

INKOMEN, w., o., met *zijn*. — Z. Idiot.
— Op iets denken, van iets spreken dat verdriet of gramschap veroorzaakt. Daar kan ik nie' inkomen zonder te grijzen. Ik mag er nie' inkomen, of ik zou kwaad wörren.

INKOOM, znw., m. — Z. INKOM.

INKRIMPEN, w., o., met *zijn*. — Scheepsterm. Verminderen, verzwakken, sprek. van den wind. J. De wind krimpt in.

INLATEN, w., b. — Bij timmerl. Door eene keep of eene pin in elkander voegen. J.

INLEESTEN (scherpe *e*), w., b. — Inlijsten. J. 'En print inleesten.

INLEESTER, znw., m. — Inlijster.

INLEG, znw., m. — Z. Wrdb.
— Bij kleerm. Z. BELEGSEL.
— Bij kleerm. Ingelegd deel van den rok eens kleeds. Ge hèt den inleg te smal genomen.
— Bij schoenm. Stukjes leder die onder den zool gelegd worden om de randen op te vullen. J.

INLEGGEN, w., b. — Z. Wrdb.
— In den grond leggen om te bewaren. J., T., R. Selder inleggen.
Ook *legeren* en *inlegeren*.
— Bij kleerm. *Een kleed inleggen* is, boven aan den rok, eene vouw maken om later het kleed van onder te kunnen afsnijden en boven te laten zakken.
— Bij wevers. *E stuk inleggen*, iederen gang van het stuk in eenen tand van den effenaar leggen, om het gemakkelijk te kunnen opboomen. J.

INLEGLEESTJE (scherpe *e*), znw., o. — Z. INLEGLIJSTJE. (Idiot.)

INLEVEREN, w., b. — Z. Wrdb.
— B. en o. De maandelijksche of wekelijksche bijdrage, die men als lid eener maatschappij moet betalen, gaan storten in het lokaal, daartoe bestemd. Ik moet nog gaan inleveren, anders wör ik geboet.

INLEVERING, znw., v. — Z. Wrdb.
— Daad van in te leveren, storting. 't Is vandaag inlevering veur de guld.

INLICHTEN, w., b. — Bij mulders. *De steenen inlichten*, den draaienden steen op den ligger laten neerkomen. J.
Ook *bijhouden*.

INLIPPEN, w., b. — Bij timmerl. Met eene lip in elkander voegen, bij J. *inleppen*. Die vergèring moet ingelipt wörren.

INLOTTEN, w., o., met *zijn*. — *Er inlotten*, een slecht nummer in de milicieloting trekken. Jan is er ingelot.
Ook *intrekken*.

INNEMEN, w., b. — Z. Wrdb.
— *Goed van innemen zijn*, wel en veel kunnen eten. J.
Bij V. D.: « smakelijk eten. »
— Spr. *Hij is beter van innemen als van aannemen*, hij kan goed eten, maar slecht leeren.

INPEKELEN, w., b. — Streng berispen of kastijden. Ik zal u inpekelen, as ik u onder mijn handen krijg.

INPEPEREN, w., b. — Doen bezuren, aframmelen. J. Hij hee' mij lafaard genoemd, maar 'k zal het hem inpeperen.

INPRATEN, w., wdrk. — Z. INKLAPPEN. J.

INRAVATTEREN, w., b. — Aframmelen. (Z. der K.) 'k Zal hem inravatteren !

INRIJGEN, w., b. — Bij wevers. *Nen draad inrijgen*, hem door den kam en dan door het riet steken. J.

INROEIEN, w., b. — Inwerpen, insmijten, bij J. *inrooien*.

INSCHIJTEN, w., o., met *zijn*. — Inzakken. J. De mijt zal inschijten.

INSCHINKEN, w., b. — Inschenken. J.

INSJASSEN, w., b. — Bij smeden. Met den drijfhamer doorzetten.

INSLAG, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *'t Is uitslag van (den) inslag*, z. UITSLAG. (Idiot.)

INSLAGEN, w., b. — Z. Idiot.
— *Iemand de(n) kop inslagen*, de hersens. J., T., R.
— Bij wevers. *Katoen inslagen*, in de ketting slaan of verweven. J.
— Bij steenb. *Leem inslagen*, op eenen hoop in elkander slaan.

INSLAGROEI, znw., v. — Bij wevers. Roede die de wever in de gaap der ketting steekt, om zijn geweven goed te kunnen afsnijden. J.

INSLEIPEN, w., b. — Bij landb. Met de sleip in den grond dekken, bij J. *inslepen*. Zaad insleipen.
— Z. AANDRIJVEN.

INSMÈÈRBÖ(R)STEL, znw., m. — Kleine borstel met korten steel, dienende om de schoenen in te smeren.

INSPEET (zachte *e*), znw., m. — Scheepsterm. Helmstok van een walenschip.

INSPRINGEN, w., o., met *hebben* en *zijn*. — Bij 't zeeltje springen. In de koord springen, een, twee of drie sprongen doen en dan uitloopen. J.

INSPULEN, w., b. — Bij landb. — *De boterstand inspulen*, de stand, den treil en het scheel met koud water afspoelen, opdat de aanklevende boter niet verloren ga, bij J. *inspoelen*.

INSPRINKBÖ(R)STEL, INSPRINKELBÖ(R)STEL, znw., m. — Borstel dienende om het gesteven goed te besprenkelen, voordat het gestreken wordt.

INSTAMPEN, w., b. — Z. Idiot.

— Door geweldig stampen met den voet, doen vallen. De deugenieten hadden de deur ingestampt.

INSTEKEN, w., b. — Scheepsterm. *'En reef insteken*, het zeil met een reef verkorten. J.

INSTOUWEN, w., b. — Indrijven, injagen. J. De verkens de' stal instouwen.

INSTRIKKEN, w., b. — Inbreien, een nieuw stuk in eene kous breien. (Z. der K.)

INSTUIKEN, w., o., met *zijn*. — Met geweld invallen. J. De zolder is ingestuikt.

— B. Hij is de' kop ingestuikt.

INTANDEN, w., b. — Bij smeden. Tanden maken aan, invijlen. J. E kamwiel intanden.

INTRAPPEN, w, b. — Bij wevers. *'En roei intrappen*, eene roede in 't stuk steken, als men overtrapt of de keting in tweeën scheidt. J. *De(n) scheut intrappen*, de scheuten aandrijven, wanneer de gaap gesloten is. J.

INTREKKEN, w., o., met *zijn*. — Z. INLOTTEN.

— B. Bij duivenmelkers. *De duiven intrekken*, ze van dichterbij oplaten dan vroeger, b. v. te Doornik, als ze al op Parijs gevlogen hebben. J. De duiven intrekken is slecht, omdat ze dan *overvliegen* of *toeren*, eer ze in hun kot gaan.

— Bij wevers. *'En roei intrekken*, de schrank intrappen en er eene roede insteken. J.

INVALLEN, w., o., met *zijn*. — *Er invallen*, in het lot vallen. J.

INVOEGEN, w., b. — Bij metsers. Instrijken. J. 'Ne' muur invoegen.

INWEŬNEN, INWOONEN, w., o. — Inwonen.

INWRINGEN, w., b. — Z. Idiot.

— Met moeite kunnen eten, met geweld door de keel wringen. Ik kan nie' eten, 't is mee moeite da' 'k er e stuksken boterham ingewrongen krijg.

INVOLGEN, w., b. — Z. Idiot.

— Bij wevers. *Den draad involgen*, den draad die van de winde loopt, gespannen houden. J.

INZETTEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Bij steenb. en pottenb. *Den oven inzetten*, hem vullen met de te bakken steenen of potten. J.

— Bij goudsmeden. Groeven en kuilen slaan van buiten naar binnen, in goud of zilver. D. B.

Vrgl. UITZETTEN.

— O. Beginnen. T., J., R. Meert zet maar slecht in.

INZITTEN, w., o. — Z. Idiot.

— *Er inzitten*, in de moeilijkheid, in den last, in de armoede zitten.

— Het spel verliezen. J. As ik geen twee slagen meer kan halen, dan zit ik er in.

— *Er warm, er goed inzitten*, fortuin bezitten, rijk zijn. J.

ITALIAANDER, znw., m. — Z. Idiot.

— Stoomboot of zeilschip dat onder Italiaansche vlag vaart.

J.

JAAGIJZER, znw., o. — Bij olieslagers. Een der onderdeelen van het ladewerk. Los, spievormig ijzer dat in de lade is geplaatst. J.

JAAR, znw., o. — Z. Idiot.
— *'Ne mensch van jaren*, een bejaarde mensch. *Hij begint al jaren te krijgen*, hij wordt reeds oud.
— Spr. *Na jaren en dagen, na jaar en dag*, zeer lang daarna.
— *Jaar in jaar uit*, altijd.
— *Da(t) zal e jaar en e stuk duren*, zeer lang.
— *Binnen twintig (dertig*, enz.) *jaar blijft er van ons kop noch haar*, zijn wij dood.

JACHOËM, znw., m. — Jood. (A.) 't Is 'ne jachoëm.
— De kinderen zingen:

Jachoëm
Verdoëmd,
In de rotte pataten gestoëmpt.

— In 't Idiot. staat *jochoëm*. Dat is eene fout.

JACHT, znw., v. — Z. Idiot.
— Verzameling van sneldrijvende wolken. Ziet is wa' jacht van wolken dat er in de locht is.

JACHTGEWÈÈR, znw., o. — Z. Wrdb.
— Schertsend voor Luizenkam.

JACHTIJZER, znw., o. — Bij olieslagers. Dik stuk ijzer aan beide kanten van den stampzak, in eenen olieblok. Er zijn twee stampzakken in den olieblok, een aan elke zijde; dus vier jachtijzers, waarvan twee vast zijn aan den olieblok zelven, en twee aan de leesten.

JACHTVIERKEN, znw., o. — Klein ijzeren fornuis.

JAGER, znw., m. — Z. Idiot.
— Scheepsterm. Groot fokkezeil voor den steven. J.

JAGERSGET, znw., v. — Bij schoenm. Bruine zeildoeken get, met een bandje leder afgeboord. J.
Ook *jagerswag*.

JAGERSWAG, znw., v. — Z. JAGERSGET.

JAJA, tw. — Z. JA.
— Dient dikwijls om krachtiger te bevestigen. J. Jaja, ge hèt 't zeker gedaan.

JALOEZIE, znw., v. — Doorschijnend raamken dat men la[illegible]gs binnen vóór de ruiten zet.
Ook *blindeken.*

JAMER (*mer* toonl.), tw. — Ja maar. J. Jamer, zoo gaat de vlie[illegible]-ger nie' op!

JAN, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Iet vertellen aan Jan en alleman,* aan iedereen.
— Stier. Ze hemmen hunne' jan verkocht.
— Kater. Onze jan héet in de' kelder gezeten.
— *Jan den hoed,* benaming van 't getal 15 in 't kien- of lotospel. ([illegible]A.)

JANACHTIG, bvw., en bw. — Zooals een Jan, een verwaan[illegible]nde mensch doet. J. Ik kan 'em nie' verdragen, omdat em zoo janachtig [illegible] is.

JANEVEL (Fransche *j*), znw., m. — Jenever. (**Z. der K.**)

JANNESTREKEN, znw., v., mrv. — Handelwijze, daden va[illegible] van eenen verwaanden mensch; ook van iemand die niet opgewassen is voo[illegible]voor hetgeen hij onderneemt. Wij schreven allemaal in veur 'ne' frang, [illegible], hij alleen veur vijf, maar laat hem maar doen mee z'n jannestreken. H[illegible] Hij wilt over 't Scheld gaan zwemmen; as em z'n jannestreken maar ni[illegible] nie' en beklaagt.

JANNEKE(N)MAAI, znw., v. — Z. HANNEKENMAAI.

JANNEKE(N)MAAN, znw., v. — Z. HANNEKENMAAN.

JANOFFEL, JANOËFEL (Fransche *j*), znw., v. — Genoffe[illegible]ffel, anjelier, *Dianthus caryophilus.*
Ook *jenoffel, jenoëfel.*

JANUS (Fransche *j*, zuivere *a*), znw., m. — Judas, treiteraar, heime[illegible]ime-lijke plager. (**Z.** der **K.**) Ik gaan hier vertrekken, m'ne gebuur is veul t[illegible] groote Janus.

JANUSSEN (Fransche *j*, zuivere *a*), w., b. — Judassen, treiteren[illegible]ren. (**Z.** der **K.**) Hij is maar gedurig in de weer om iemand te treiteren[illegible]eren en te janussen.

JANVERDEKKEN, JANVERDOOIEN, JANVERDOZEN[illegible]N, **JANVERMILLEN,** tw. — Bastaardvloeken.

JAPKLAD (Fransche *j*), znw., m. — Spotnaam voor eenen aan[illegible]an-hanger der katholieke partij. (**A.**)
Ook *japper* en *japneus.*

JAUWEN, w., o. — Mauwen, miauwen. De kat jauwt.
— Afl. *Gejauw.*

JENOFFEL, JENOËFEL (Fransche *j*), znw., v. — Z. JANOFFE[illegible]L.

JEU(G)DIG, bvw. — Z. Idiot.
— Schertsend voor Onaangenaam, niet vermakelijk. 't Vriest d[illegible] 't kraakt, 't moet nu nogal jeudig zijn om buiten te staan.

JIGGER, znw., m. — Z. OPHAALKRAAN. (Idiot.)

JIP (Fransche *j*), znw., v. — Z. ZJIP. (Idiot.)

JOB, znw., m. — Z. Wrdb.
— Spr. *Zoo arm, zoo verduldig als Job.*

JOBBER (Fransche *j*), znw., m. — Z. ZJOBBER. (Idiot.)

JODE(N)GELD, znw., o. — Geld gegeven uit omkooperij, judas-
d.

JODE(N)GOED, znw., o. — Kleergoed waar de Joden mee leuren,
ht goed.
Ook *smouze(n)goed.*

JODE(N)KIND, znw., o. — Smaadwoord.

JODE(N)SPOUWER, znw., m. — Scheldnaam dien de kinderen
n aan iemand die naar hen spuwt. (A.)

JODE(N)STREEK, znw., v. — Z. JODENTOER 2°.

JODENTOER, znw., m. — Z. Idiot.
— Iets moeilijks om verrichten; vervelend, langdurig werk. 't Is
heele jodentoer om da' verward garen uiteen te krijgen.
— Deugnietenstreek. Die verandering in 't werk was 'nen echte
ntoer.

JOĔBER, znw., m. — Lange teug. In ééne' joĕber had em ze'
uitgedronken.

JOK, znw., o. — Bij slachters. Plaats in den nek, waar de beest
ken wordt.

JOK, znw., m. — Z. Idiot.
— De *jok* is eigenlijk troefboer.

JOKKEN, znw., o., mrv. — Bij voerl. Twee leeren riemen dienende
't gareel der peerden van voren aan den dissel vast te maken, ten
den wagen te kunnen stilhouden. J.

JOL, znw., o. — Scheepsterm. Roeiboot met een stompen kop
in 't water vooruitsteekt. J.

JONGEDOCHTER, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *'En eike(n) jongedochter is nog gee(n) canadaë(n) wijf,*
sterke en struische jongedochter is soms, als gehuwde vrouw, zwak
ziekelijk.

JONGS(CH), bvw. — Komt voor in *van mijn (uw, zijn, heur, hun) jongs(ch)e dagen,* van jongsaf. (A.) Hij woont bij z'nen nonkel z'n jongs(ch)e dagen. Van m'n jongs(ch)e dagen af heb ik altijd slap geweest.
Ook *kinds(ch).*

JONK, bvw. — Jong. Z. Idiot.

— Spr. *Jonk gewend is oud gedaan,* gewoonten die men in zijne jeugd aanleert, houdt men heel zijn leven. J.

— *Beter jonk gestörven als oud bedörven,* op kinderen die vroegtijdig sterven. J.

— *Jonk getrouwd is jonk berouwd.* J.

JONKHEID, znw., v. — Z. Wrdb. en Idiot.

— Spr. *'t Is jonkheid, zee den boer, en 't kalf sprong van de(n) wagen.*

JOZEFIETEN, znw., m, mrv. — Naam van de leden eener geestelijke gemeenschap, die het onderwijs voor doel heeft.

— Spotnaam gegeven aan een speciaal korps (artillerie) der burgerwacht van Antwerpen. De Jozefieten zijn katholiek, de twee andere, reeds van vroeger bestaande speciale korpsen, zijn liberaal.

JUDAS, znw., m. — Z. Idiot.

— Benaming van 't getal 13 in 't kien- of lotospel. (**A.**)

JUST (Fransche *j*), bvw. en bw. — Juist, Kil. Juyst, just. *justus, ægrus.* J. Ik kwam just uit de kerk. De rekening is just.

JUTTEPÈÈR, znw., v. — Langwerpige groene peer, met grove schil, zeer sappig en zoet van smaak.

JUTWEGEN, w., o. — Bij voerl. Met den toom snukken, opdat het peerd *jutweg* ga. Meer jutwegen, anders rijdde tegen den boom.

K.

KAAD, znw., o., bvw. en bw. — Z. KWAAD.

KA(AD)STOKER, KA(AD)VIERSTOKER, znw., m. — Z. KWAADSTOKER. (Idiot.)

KA(AD)VIER, znw., o. — Z. KWAADVIER. (Idiot.)

KAADWILLIG, bvw. — Kwaadwillig. (K.)

KAADWILLIGAARD, znw., m. — Z. KWAADWILLIGAARD. (Idiot.)

KA(AD)ZOT, bvw. — Z. KWAADZOT. (Idiot.)

KAAIDRAAIEN, w., o. — Scheepsterm. Het schip doen draaien of zwenken, zoodat het nevens de kaai ligt.

KAAIKENSKERMIS, znw., v. — Bij landb. Feestje dat de boer geeft aan vrienden en magen, als hij een verken geslacht heeft.
Ook *pensfeest, verkensfeest, verkenskermis.*

KAAIMEESTER, znw., m. — Scheepsterm. Luitenant en onderluitenant van den havenmeester of havenkapitein.
Bij J. is de *havenmeester* en de *kaaimeester* dezelfde persoon.

KAAK, znw., v. — Z. Idiot.
— Scheepsterm. Groote blok hout waar de rol in draait. J. De rol draait in twee kaken.
— Bij timmerl. Breedte van het hout dat blijft staan op de diktezijde van het ringhout (langs de eene of andere zijde), na het steken der groef of na het kappen van 't gat. J.

KAAKIJZER, znw., o. — Bij olieslagers. Elk der gladde ijzeren platen, waarmede de lade in den blok aan weerskanten is bekleed.

KAAKSBEEN, znw., o. — Kakebeen, Kil. *maxilla.* J.

KAAL, bvw. — Z. Idiot.
— *Kaal commissie,* boodschap die men met tegenzin doet, omdat er iets beschamends of vernederends aan is. J.
Ook *schörfte commissie.*

KAART, znw., v. — Z. Idiot.
— *Drij (vier, vijf, zes) kaart,* enz., een derde, vierde, enz., drie, vier, enz. kaarten van dezelfde kleur die op elkander volgen.
— Spr. *'En kaart of e kaartje doen,* een kaartje spelen.
— *Iemand in zijn kaart klappen,* volgens iemands zin.

— *De kaart is gekeerd*, de kans is veranderd.

— *Of de kaart is valsch*, of er schuilt bedrog, verraad achter. Hij moet den eerste' prijs hebben, of de kaart is valsch.

— Bij kantwerksters. Stijf papier dat men op het kussen speldt en waar de bouten op rollen. J.

Ook *karton*.

KAARTGELD, znw., o. — Centen, halve centen en ander klein geld, waar men in 't kaartspel mee betaalt. J.

KABASEEMER, znw., m. — Kleine emmer met een beweegbaar hengsel en met een deksel voorzien.

KADĀRM, tw. — Uitroep bij 't lotospel, wanneer men vier nummers op dezelfde rij zijner kaart bedekt heeft. (**A.**)

Ook *ik hang al!*

KA(D)ELIJK, bvw. en bw. — Z. KWA(D)ELIJK. (Idiot.)

KADIEZEN, w., o. — Z. Idiot. Het sterreken moet weg. De vorm *kadiezen* wordt naast *kadijzen* gebruikt.

KADOLLEKEN, znw., o. — Troetelnaam voor een klein k... ...nd.

KAFFEN, bvw. — Van kaf. Een kaffen bed, een kaffen kussen (een bed, een kussen, met kaf gevuld).

KAFFIEKONKEL, znw., m. — Koffiepartij, koffiefeestje. (**O. K.**) Ons bazin houdt mergen kaffiekonkel.

KAFFIEKRAWEI, znw., v. — Feestje dat de boer geeft aan de gebuurmeisjes die zijn huis hebben geschuurd, als hij eene nieuwe woning betrokken heeft. (**Z. der K**)

Ook *krawei*, *koffie*, *koffiefooi*, *koffiefeest*.

KAFKOT, znw., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Hij woont daar gelijk 'ne prins in e kafkot*, schertsend gezeid van iemand die in een klein, slecht huis woont.

KAFSLAGER, znw., m. — Bij landb. Soort van trijzel- of w... ...n. molen die thans in onbruik is.

KAFZEEF (zachte *e*), **KAFZIFT**, znw., v. — Bij landb. ...ift met langwerpige holen, uitsluitend gebruikt om kaf te ziften. J.

KAJAUWEN, w., o. — Het mauwen van katten en inz. ...an katers.

Ook *jauwen*.

***KAJODDER**, znw, (geslacht ?) — « Vermaak, vermaking. » Sch. geeft dat w. voor Lier en omstreken.

KAJONGEN, znw., m. — Z. KWAJONGEN. (Idiot.)

KAJONGEN, w., o. — Z. KWAJONGEN. (Idiot.)

KAJUITJONGEN, znw., m. — Kajuitsjongen. J.

KAJUITSKAP, znw., v. — Scheepsterm. Dekkoepel boven de iit.

KAKELEN, w., o. — Z. Wrdb.
— Spr. *Kakelen kan iedereen, maar eieren leggen niet*, praten geen oorden, zeggen en doen is twee.

KAKHIEL, znw, m. — Hiel die ver naar achter staat. Hij hee' iielen.
— Bij landb. en veeartsen. Wordt gezeid van eene koe wier achter-:en te zeer gebogen zijn, zoodat de hezen ver achteruitsteken. J.
Ook *schijtvessem*.

KAKKEDITJE, znw., o. — Vogel. Z. KAKKEDUUT. (Idiot.)

KAKKEN, w., o. — Z. Idiot.
— *Over zijn tong kakken*, overgeven, braken. J.

KAL, znw., v. — Z. Idiot.
— Z. VOGEL.
— Kinderspel. Rond houtje, aan beide uiteinden gescherpt. De kinde-slaan met eenen stok op eene der punten, waardoor de kal in de t vliegt. J. Met de kal spelen. Kal slagen.
Ook *kies*, *gies*, *pop*, *goërs*, *klink*, *klinkaard*, *hil* en *lil*.

KALE, znw., v. — Riviertje dat boven Tielen begint en er omtrent grens van teekent tot daar, waar het in de Aach loopt.
In den atlas *Calebeek*.

KALETS(E)KEN, znw., o. — Kletsje, klap, in de kindertaal.

KALETSEN, w., b. en o. — Kletsen, klappen geven, in de -ertaal.

KALEUREN, w., b. en o. — Kleuren. J.

KALF, znw., o. — Z. Idiot.
— Spr. *Die 't kalfken drenkt, eet het vleeschken niet.*

KALFAATIJZER, znw., o. — Scheepsterm. Beitelvormig werk-om te kalfaten. J.

KALFAATWERK, znw., o. en m. — Scheepsterm. Uitgevezelde ven om te kalfaten. J.

KALFKEN-VET, znw., o. — Z. onder KALF. (Idiot.)

KALFSHOUT, znw., o. — Bij beenhouwers. Houten gestel met kens, waar men een geslacht kalf op hangt om het uit te spannen zoo gemakkelijker te kunnen afkappen.

KALFSVEL, znw., o. — Z. Wrdb.
— Spr. *Daar komen op de mert meer kalfsvellen als ossehui(d)en*, terven meer kleine kinderen dan groote menschen.

KALFVÈÈRS, znw., v. — Drachtige veers. J., D. B.

KALIBER, znw., m. — Z. Idiot.
— Soort. J. Hij en z'n bruur zijn twee mannen van ééne' kali er.
— Bij smeden. Stuk ijzer met gaten van alle grootten, om dr en riveernagels, draad, enz. op te meten.

KALIK (*i* toonl.), bvw. — Z. KWALIJK. (Idiot.)

KALIKTE (*i* toonl.), znw., v. — Z. KWALIJKTE. (Idiot.)

KALIKVAART (*i* toonl.), znw., v. — Z. KWALIJKVAART. (Id ot.)

KALK, znw., m. — Z. Idiot.
— Bij metsers. *Verstörven kalk*, kalk die na het branden lan gen tijd aan de vochtige lucht is blootgesteld en daardoor zeer moeilijk blus cht.
— Spr. *Er aan zijn gelijk kalk aan de(n) muur*, z. AAN.

KALKBÖ(R)STEL, znw., m. — Witkwast.

KALKFRÈTER, znw., m. — Spotnaam dien men geeft aan ee -nen soldaat der linietroepen. (A.)
Ook *piot, snoek* en *zandtrapper*.

KALKTREZEL, KALKTRIJZEL, znw., m. — Bij man en-makers. Wisschen zift om kalk te ziften.

KALKZEEF (zachte *e*), **KALKZIFT,** znw., v. — Bij mets ers. Tralieweik waardoor men kalk zift.

KALLEN, w., o. — Met de kal spelen. J. De kinderen wa ren op de straat aan 't kallen.

KALMIJN (klemt. op *mijn*), znw., o., zonder mrv. — Bij ko per-gieters. Witte vergiftige dampvlokken die uit smeltend koper opstij en, Fr. *calamine, tuthie*. D. B.

KALOMSTOOF, znw., v. — Z. KOLOMSTOOF.

KALOT (klemt. op *lot*), znw., v. — Pruik. J. Hij draagt altijd 'en kalot.

KALVERZIEKTE, znw., v. — Kalfkoorts. D. B., J., T.,
Ook *kalfziekte*.

KAM, znw., m. — Z. KEIS.

KAM, znw., m. — Z. Idiot.
— Rij stijve haren die sommige verkens op den rug dragen. D aar zijn verkens mee 'ne' kam.
— Bij smeden. Klein uitstekend ijzeren plaatje aan 't einde der b uis en aan den wand rakende.

KAMBRÉEREN, w., b. — Bij schoenm. Opvullen, bij J. *kamme-reeren*. Den buitenzool kambreeren.
Ook *kambruren, opkambreeren* en *opkambruren*.

— Men maakt onderscheid tusschen *kambréeren* en *kambruren* : en zegt *kambréeren*, als er spraak is van bovenwerk (boven den wrijf), *kambruren*, als er spraak is van onderwerk (onder de plank van en voet).

KAMBRUREN, w., b. — Bij schoenm. Z. KAMBRÉEREN.

KAMBRUUR (klemt. op de 2e lettergr.). znw., m. — Bij schoenm. Het gehold buitendeel van het onderwerk tusschen den hiel en den tree, J. *kameruur*.

Ook *hol* en *kreuk*.

— Elk van de dunne stukjes leder die tusschen de twee groote lakken van de zool geschoven worden om hem den behoorlijken vorm geven.

Ook *vullèèr* en *plakièèr*.

KAMER, znw., v. – Z. Idiot.

-- Bij olieslagers. Holte in de loopers, waarin de koperen bussen ken, door welke de steenspil draait.

— Bij oliesl. Dat gedeelte van de lade, hetwelk begrensd wordt oor jaagijzer, fontein en de wanden van den blok.

— Bij beenhouwers. Bovenste van 't nierbed.

— Bij pottenb. *De kamer van den oven*, tamelijk ruime plaats in begin van den oven, voorzien van eene ijzeren deur, langs waar men t vuur voedt. De deur wordt gesloten, zoodra de oven afgestookt - De kamer is van de potten gescheiden door de krekelmuit. J.

KAMERVET, znw., o. — Bij beenh. Vet dat onder den vang zit, van binnen tusschen den dikken darm en 't slot der beest. J.

KAMVERKEN, znw., o. — Verken dat eenen kam op den rug eeft.

KANEELBOL, znw., m. — Babbelaar, suikerbol, ros van kleur en met eenen kaneelsmaak. J.

KANEELSTEK, znw., m. — Suikeren stek, langwerpig snoeping, dat eenen kaneelsmaak heeft.

KANKER, znw., m. — Z. Wrdb.

— *Bloeiende kanker*, de ware, echte kanker, die gedurig opengaande otten voortbrengt, Fr. *cancer*. D. B.

Niet te verwarren met den *bloedkanker*.

KANKERPOOT, KANKERVOET, znw., m. — Bij veeartsen. Etterend gezwel dat de voetzool bij de peerden bederft. J.

KANON, znw., o. — Z. Wrdb.

— Spr. *Zoo zat, zoo doof als e kanon*.

— Dik, zwaarlijvig vrouwmensch. Mie is e kanon. E kanon van e wijf.

KANONBOOR (scherpe *o*), znw., v. — Bij smeden. Dril om een geboord of geslagen gat te zuiveren en wat wijder te maken.

KANS, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *Die nie(t) riskeert, hee(ft) geen kans te verwachten* — T.

— *'t Is kans*, 't is mogelijk. 't Is kans dat het vandaag nog rè… nt. As ge'm er iet van dierft zeggen, dan was 't kans dat em u aan de … eur zette.

KANSEN, w., o. — De kans wagen. T., R., J. Ik heb nog n… ooit gee' geluk gehad in de loterij, maar 'k wil alevel nog is kansen.

KANT, znw., m. — Z. Idiot.

— *Alle kanten*, overal. Hij héet alle kanten gereisd. Ik heb alle kanten gezocht, maar ik heb den boëk nie' gevonden.

— *Kant*, voorafgegaan door *aan* en een hoedanigheidswoord, h… eeft de weerde van *achtig*. *Aan den bitter(n) kant*, bitterachtig, *aan d… e(n) natte(n) kant*, natachtig, enz. Da' bier is nog wel drinkelijk, maar 't is wat aan de' zure' kant. 't Weer héet heel de' zomer aan de' n… tte' kant geweest. Onze knecht is 'ne goeie jongen, maar hij is 'en bi… jen aan den trage' kant. Ons patatten zijn aan de' platte' kant. Vade… r is maar aan de' zieke' kant.

— Spr. *Langs dieë(n) kant hoort hij niet*, naar die woorden luis… stert hij niet. J.

— *Daar is aan hem geene(n) goeie(n) kant aan te krijgen*, hij wil niet deugen.

— *Op geen kanten*, op geenerlei manier. J. Jef wilt op geen ka… ten luisteren.

— *Van kant zetten*, fel eten of drinken. R., J. Dieë gulzigaard … kan nogal wa' van kant zetten aan tafel.

— *Iemand op zijne(n) kant hebben, krijgen*, hem onze ziensw… ijze doen deelen, hem op onze zijde hebben. Hij héet al de groote man… nen van 't dörp op z'ne' kant.

— Korst brood. Z. Wrdb.

— Spr. *Om kanten gaan*, gaan schooien. T., R.

KANTENIER, znw., m. — Kantonnier, beambte gelast met het toezicht der staatswegen. J.

KANTE(N)KLITSER, znw., m. — Spotnaam op de kantwerkst… ers. — Spotnaam op de Turnhouters. Ook *muggenbluss(ch)er*.

KANTGANG, KANTGANK, znw., m. — Bij landb. Eerste g… ng langs de gracht, als men den akker begint te spitten. J.

KANTGAREN, znw., o. — Bij kantwerksters. Garen om … nt te maken.

KANTGEWENT, znw., o. — Bij landb. Ieder der buite… ste gewenten van eenen akker, ieder gewent dat aan eenen kant paal… t.

KANTHAAK, znw., m. — Bij dijkwerkers. Hefboom voorzien van een beweegbaren ijzeren haak, die bijzonder geschikt is om zware vierkante balken om te keeren. J.

KANTSCHOOL, znw., v. — Kantwerkschool. J.

KANTSPEL, znw., v. — Gewone speld van omtrent 3-4 cm. g. J.

KANTSTUK, znw., o. — Bij kuipers. Stuk dat aan den kant a den bodem eener ton ligt, halfmaan. J.
Ook *maan*.

KANTWERKBOUT, znw., m. — Bij kantwerksters. Met draad wonden klos, door de kantwerksters gebruikt. J.

KANTWERKEN, w., o. — Kantwerk maken. J. Daar is den g van heden mee kantwerken nie' veul ne meer te verdienen.

KAP, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *De kap over de haag smijten*, z. HAAG.
— *Op iemands kap zitten*, er kwaad van spreken. J.
— Bij biemans. Scheel eener bieënkas. J.
— Bij voerl. Lederen lap op de kruin van een gareel.
— Bij schoenm. Bovenste deel van den schoen, dat aan het over-er vastgenaaid is. J.
— Bovenste deel der leest, op en af beweegbaar en den vorm hebben-van het bovenste deel des voets. J.
Ook *schuif* en *kwein*.

KAP, znw., m. — Z. Idiot.
— Al het hout dat van eenen boom gekapt wordt bij 't vellen. J. en boom uitdoen veur de' kap.
— Het kappen. Aan diën' kant zulde 'nen heele' kap hemmen.

KAPBEITEL, znw., m. — Bij smeden. Zware beitel om gegoten gesmede stukken open te kappen.

KAPDOËK, znw., m. — Witte kanten doek dien men eertijds er het hoofd der kinderen hing, wanneer zij ten doop gebracht werden.

KAPELLEKEN, znw., o. — Z. Idiot.
— *Ei* en *klokhuis* in raadsels. Z. APPEL en EI.

KAPELLEKENSMERT, znw., v. — Markt die jaarlijks op den rden Paaschdag te Beerse, aan de kapel van den H. Cornelius, gehouden ordt.

KAPELMEESTER, znw., m. — Orkestmeester in eene kerk. Wrdb.
— Beheerder eener kapel in groote kerken te Antwerpen. Er zijn vee soorten van kapellen: die van het Allerheiligste Sacrament en ie van Onze-Lieve-Vrouw. Iedere kapel heeft hare boeken (inkomster, itgaven, processen-verbaal der zittingen), stempel, toog met cartel. De leur van O.-L. Vrouwkapel is *blauw*, van Venerabelkapel *rood;* dit s voor de *franjes*, de *banden* zijn *zwart*. (*Kerkmeesters* hebben *roode anden* met *groene franjes*)

Om erkend te worden als ***kapelmeesters***, moet men nog h[illegible]en eene afzonderlijke kapel in de kerk, met altaar, in 't bijzonder toeg[illegible]wijd aan O. L. Vrouw of het Allerheiligste.

Het bestuur eener kapel bestaat uit eenen voorzitter, eenen [illegible]hat-bewaarder, eenen secretaris en een onbepaald getal leden, die [illegible]llen gekozen worden onder goedkeuring van den pastoor der parochie. [illegible]eder lid betaalt eene jaarlijksche bijdrage, b. v. vijf frank, zoo gezei[illegible] voor het onderhoud der flambeeuwen. Als iemand tot kapelmeester ge[illegible]ozen is, wordt hij plechtig ingehaald met groote mis, offertorium (patene ku[illegible]sen), enz. De kapelmeesters bestaan alleen te Antwerpen.

KAPGOĔRS, znw., v. — Bij timmerl. Kloeke guts dienen[illegible]e om groeven of putten in 't hout te kappen. J.

Ook *dopper*.

KAPHAMER, znw., m. — Bij koperslagers. Scherpe ham[illegible]er, in den vorm van breekijzer, om koper te kappen.

KAPITEIN, znw., m. — Z. Idiot.

— De vrouw die het toezicht heeft over de koffieboonenraapsters[illegible]. (A.)

KAPITÖNNE, KAPITUNNIE (klemt. op *tön*, *tun*), znw[illegible]., v. — Z. KAPITALIE. (Idiot.)

— Lederen hoos waar de schoolknapen hunne boeken in stek[illegible]en en die zij op den rug dragen. (Mol.)

Ook *kazak*.

KAPLEEST (scherpe *e*), znw., m. — Bij schoenm. Houten[illegible] leest met kap. De kapleest dient vooral om de noodige dikte aan den wrijf te geven. J.

KAPOT, bvw. — Z. Idiot.

— Vormt samengestelde werkwoorden met de beteekenis [illegible] van DOOD: ***kapotmaken, hem kapotdrinken, hem kapotwerken***, enz.; 2[illegible] van AAN STUKKEN: ***kapotbijten, kapotdoen, kapotkappen, kapotroeien***, ***k[illegible]pot-rij(d)en, kapotslagen, kapotsmijten***, enz.; 3° van ONTREDDERING: ***k[illegible]pot-gaan, kapotkruipen, kapotliggen, kapotneuken***, enz.; 4° van AFMAT[illegible]ING: ***hem kapotdörs(ch)en, kapotschreeuwen, kapotzingen***, enz. R.

KAPPEN, w., b. — Z. Idiot.

— Bij blokmakers. *Klonen (blokken) kappen*, ze gereedmak[illegible] om van binnen gansch afgewerkt te worden. J.

KAPUCIEN, znw., m., **KAPUCIENTJE**, o. (uitspr. *kap[illegible]cien, kappəcientjə*). — Z. Idiot.

— Bruine meikever, *Melolontha vulgaris* en *M. hippocast[illegible]nis*. (N.-O. der K.)

KAPUCINE(R)S(E), znw., v. — Kapucijnernon, Fr. *capu[illegible]ine*.

KAR, znw., v., vrklw. ***kerken***. — Z. Idiot.

— Spr. ***In de kūr moeten***, aan 't werk moeten.

— ***De kūr is opgeslagen***, op eene vrouw die eene valsche dracht of eenen misval heeft gehad.

— Raadsel op de *kar:*

Daar loopt 'en dink over de brug
Met twee zij(d)en en geenen rug.

KARAKEIBOON, znw., v. — Cacaoboon. (A.)

KARAKEIOOG, znw., v. — Blauw oog dat al genezende bruin lt. (A.) Ze hadden 'em 'en blauw oog geslagen en nau héét em 'en keioog.

KARANTIJN, znw., v. — Scheepsterm. Verblijfplaats der schepen le Schelde te Doel, als zij uit den vreemde met eene besmettelijke :e komen. Karantijn liggen. 't Schip léet op karantijn.
— Onderzoek dat de aangestelde geneesheer op de binnenkomende n- en zeeschepen gaat doen om te zien of de manschap gezond is. schip moet karantijn passeeren.
— Karantijnsloep en beambten tot den karantijndienst aangesteld. de zeeschepen de gele vlag opsteken, dan moet de karantijn er toe varen.
— Karantijnsloep. 't Is het Fr. *quarantaine.* — Ook bij J.

KARANTIJNBOOT, znw., m. — Scheepsterm. Stoombootje ten uike van de karantijnbeambten J.

KARANTIJNDIENST, znw., m. — Scheepsterm. Gezondheids-st op de schepen. J.

KARANTIJNMAN, znw., m. — Beambte der karantijn, die als :r in de karantijnsloep dient. J.

KARANTIJNSLOEP, znw., v. — Groote sloep waar de beambten karantijn mee naar de binnenkomende schepen varen. J.

KARANTIJNVLAG, znw., v. — Gele vlag die de binnenkomende pen opsteken, als zij karantijn moeten passeeren. J.

KARBONKEL, znw., m. — Z. KARDOËFEL.

KARBORD, znw., o. — Het voorste en achterste sluitstuk van kar.
Ook *kārschof, karhuëd.*

KARDEEL (scherpe *e*), znw., o. — Z. KORDEEL. (Idiot.)

KARDOËFEL, znw., m. — Iets groots in zijne soort. (Z. der K.) loëfels van eieren, van patatten. Ik heb daar 'nen appel afgeplokken, is wa' kardoëfel!
Ook *bonker, karbonkel, bommel, klepper, kérel.*

KARDOES, znw., v. — Z. CARTOUCHE. J.

KĀRHUËD, znw., o. — Z. KĀRBORD.

KĀRHUIF, znw., v. — Huif die men over eene kar spant.

KARHUIS, znw., o. — Bij landb. Overdekte plaats waar men de karren zet.
Ook *kărkot* en *kerkot.*

KARKEN, KERKEN, w., o. — Krijschen, schreeuwen, van deuren waarvan de hengsels niet gesmeerd zijn. (**Z.** der **K.**) De deur kărkt.
Elders *kărren* en *kierkărren.*

KARNIJN, znw., o. — Konijn. (**A.**)

KARNOBIS, znw., m. — Struisch, kloek, gezond kind. Wa' 'ne dikke karnobis toch!

KARNOVELS, znw., m. — Z. KARNOBIS. (Idiot.)

KAROEL, znw., o. — Z. KROEL. (Idiot.)

KAROEL (klemt. op *roel*), znw., m. — Verkenssteert. (**K.**)

KĂRRAD, znw., o. — Wiel eener kar.

KARREKIET, KERREKIET, znw., m. — Karkiet, *Acracephalus arundinaceus*, Fr. *rousserole turdoïde.* J.
Zijn liedje wordt als volgt verdietscht:

Karre-karrekiet,
Mijne nest staat in 't riet,
En ge kunt hem vinden
Om den duvel niet.

KARRELDOĔK, znw., m. — Scheepsterm. Licht zeildoek waar men gemeenlijk den vlieger van maakt. J.

KARRIE MET DE HAND. — Kinderspel. Z. HERRIE. (Idiot.)

KĂRSCHEE (scherpe *e*), znw., v. — Bij wagenmakers. Elk der dwarshouten, die de karboomen of slègers vereenigen en den bodem dragen.

KĂRSPOOR, znw., o. — Wagenslag, Fr. *ornière.*
Ook *kerspoor*, *kesspoor*, *kărlees*, *kerlees.*

KARTASSEN. — Spr. *Dat is gebeurd in 't land van Kartassen waardat de honden mee hun gat bassen*, eindformuul van sommige sprookjes.
Vrglk. KALBASSEN.

KARTON, znw., o. — Z. Wrdb.
— Z. KAART. (Aanh.)

KĂRWIEL, znw., o. — Wiel eener kar.
Ook *kărrewiel* en *kărrad.*

KAS, zonder bepaling. — *Van iet kas maken*, zorg, werk, belang, Fr. *faire cas de.* J. Hij maakt veul kas van z'n bloĕmen.

KAS, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Hij leet daar in de kas*, hij wordt er gekoesterd, goed verzorgd.
— *Het aan ze' kasken hebben*, ijdel, hooveerdig zijn.
— Bij smeden. Onderste deel der kamerkachel, bak.
— Scheepsterm. Halfronde afsluiting boven het wiel van eenen
rlboot. J.
— Scheepsterm. Wiel van eenen parlboot J. Daar vèèrt ginder 'nen
ot mee kassen.

KASFRIES, znw., v. — Bij smeden. Versierd ijzeren blad dat
t bovenste van de kas der kachel bedekt.

KASSEI, znw., m. — Z. Idiot.
— Steenweg. Ge hèt maar de' kassei te volgen van hier tot Bouchout
t.

KASSIJSTIJL, znw., m. — Z. KAZIJSTIJL.

KASTEELSMAN, znw., m. — Kostganger van het bedelaars-
ticht te Hoogstraten. (K.) Ik wier' onderwegen deur twee kasteels-
nnen aangesproken.
Z. KASTEEL. (Idiot.)

KASTEL, znw., o. — Verkorting van Kasterlee.
— Spotrijm:

Als 't te Kastel kermis is,
Eten de boeren lijk beesten:
Veul beenen en weinig vleesch,
Pompoenenpap 't aldermeesten.

KASTERZAAD, znw., o. — Zaad van Palma Christi, Eng. *castorseed*.

KASUIFEL, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Iemand over zijne(n) kasuifel geven*, hem afranselen. T.

KAT, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Zoo valsch als 'en kat, zoo rap als de katten. Stelen,
nnen gelijk 'en kat.*
— *Zoo flauw zijn als 'en kat*, grooten honger hebben.
— *Daar kan nog geen kat deur*, van eene haag die zeer dicht is.
— *Nu komt de kat te koor*, nu gaat de moeilijkheid beginnen. Vrglk.
ot.
— *Als ons kat 'en koei was, ik moik ze alle dagen in 'en mand*,
twoord op onmogelijke veronderstellingen.
— *Stelende katten maken wakkere vrouwen.*
— *Lonkende katten halen 't vleesch uit de(n) pot*, pas op voor
e loozen.
— *Die met de kat speelt, wordt er van gekrabd*, die 't gevaar
emint, zal er in vergaan. J.
— *De kat bij 't spek zetten*, iemand de gelegenheid geven om kwaad
te doen.

— *Als ge de kat op 't spek bindt, wilt ze ni(t) eten*, als men iemand de gelegenheid geeft, wil hij ze niet waarnemen.

— *Overeenkomen gelijk kat en hond*, in twist leven.

KATANKER, znw., m. — Scheepsterm. Klein anker dat maar éénen pal heeft. J.

KATER, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Zoo grijs, zoo valsch als 'ne kater.*

— *Loopen gelijk 'nen bezeikte kater*, gejaagd her- en derwaarts loopen.

— *Grijze kater*, schimpnaam op eenen manspersoon die grijs haar heeft.

— *'Ne(n) kater vangen*, z. PALING.

KATERJAN, znw., m. — Kater.

KATHOLIEK (uitspr. *kattəliek*), bvw. — Z. Idiot.

— Spr. *Katholieker willen zijn als de paus zelf* of *als de paus van Roomen*, meer willen doen dan de Kerk gebiedt. 't Is thans toegelaten vleesch te eten op Witten-Donderdag en zuivel te gebruiken op Asch-woensdag en Goeden Vrijdag. Sommige menschen willen van die vergunning geen gebruik maken en men zegt dan van hen, dat zij katholieker willen zijn dan de paus zelf.

KATO, znw., v. — Catharina. J., R.

KATOOGEN, znw., v., mrv. — Grijsgroene oogen.

KATTECOLÈRE, znw., v. — Haastige gramschap. Hij schoot in 'en kattecolère.

KATTEGESPEL, znw., o. — Z. KATTEKENSSPEL. (Idiot.)

KATTEGESPIN, znw., o. — Z. Idiot.

— Spr. Men zegt ook : *'t Eerste gewin is kattegespin, en 't tweede (gewin) gaget* (gaat het) *börzeken in.*

KATTEGETUIG, znw., o. — Z. KATTEGAREEL. (Idiot.)

KATTEKEN, znw., o. — Vrklw. van Kat. Z. Idiot.

Ook *katje*, in 't Z. der Kemp. *ketteken* en *ketje*.

— *Kattekens maken*, kinderspel. Twee meisjes zitten recht tegenover elkander neergehurkt, en houden elk een uiteinde van eene dikke koord vast. Zij bewegen de koord, die op den grond ligt, waardoor er talrijke kronkels in ontstaan.

— *Katteken over den regel*, kinderspel. Z. KATTEKEN. (Idiot.)

— Mannelijk bloeisel van berk, els, hazelaar, enz.

KATTEKOP, znw., m. — Z. Idiot.

— Dommekracht, werktuig om zware vrachten op te lichten of zachtjes neer te laten. J.

KATTEKOPPOL, znw., m. — Broodje met eenen appel in gebakken. (Z. der K.)

KATTEROG, znw., m. — Kleine jonge rog, bij D. B. *katterch.*

KATTESTRONT, znw., m. — Z. Wrub.

— Spr. *Dat is geene kattestront*, dat is de moeite weerd. J. Jan heet gouwe' horloge gekregen. Zoo! dat is ook geene kattestront.

KATTEVAL, znw., o. — Scheepsterm. Touwtje om 't zeil van ler wat op te trekker. J.

KATTEWASCH, znw., v. — Wasch die maar half goed gedaan Ze hee' weer 'ne' kattewas(ch) op den bleik liggen.

KAVEET (scherpe *e*), znw., v. — Z. Idiot.

— Geringe herberg. T., R., J. Mie houdt e kaveetjen in de bos(ch)en.

KAVEINNAGEL, znw., m. — Scheepsterm. IJzeren stek met den kop die in de verschansing of boeiing vastgemaakt is en er met twee uiteinden buitensteekt. 't Is aan deze uiteinden dat lichte touwen gemaakt worden. J.

KAVELEN, w., b. — Z. Idiot.

— O. Wanneer in eenen prijskamp twee of meer mededingers even-recht hebben op eenen prijs, dan moeten zij kavelen, d. i. eenen twee wedstrijd met elkander aangaan, om te zien wie er eerst is.

KAVELGARENS, znw., o., mv. — Scheepsterm. Uiteengedraaide wen die de schippers gebruiken om kurkenzakken te maken. J.

KAWIETER, znw., m. — Fopper, bedrieger.

KAWIETEREN, w., b. — Foppen, bedotten, beetnemen. Ze en mij nie' kawieteren.

Ook *wieteren.*

— Heimelijk wegnemen, pikken. Daar héet iemand m'nen rink awieterd.

KAWIETEREN, w., o. — Kweelen, kwetteren. De vogels rieteren.

Ook *kawetteren* en *wieteren.*

KAZIJSTIJL, znw., m. — Bij timmerl. Een der kantstijlen van deur- of vensterkozijn.

KÈÈL, znw., v. — Z. Idiot.

— Bij visschers. Soort van trechter aan den ingang van een net, de visschen die er inkruipen, den terugtocht te beletten, Fr. *goulet.* D. B.

KÈÈL, znw., v. — Naam van een riviertje te Grobbendonk.

KÈÈLDARM, KÈÈLDERM, znw., m. — Slokdarm.

KÈÈLVET, znw., o. — Bij beenhouwers. Vet dat rond den krop gt.

KEEN (zachte *e*) en **KÈÈN**, znw., v. — Kern.

Ook *kien, kjeen, kièèn* en *kèrel.*

KEER, znw., m. — Z. Idiot.
— *Op éénе(n) keer,* eensklaps. J.
— Beurt. J. 't Is mijne keer nu van te spelen.

KEEREN, w., b. — Z. Idiot.
— Spr. *Zijne(n) kazak keeren,* z. KAZAK.

KÈÈRGELD, znw., o. — Z. BESSEMGELD. (Idiot.)

KEERKLAMP (scherpe *e*), znw., v. — Bij mulders. Klampen di[illegible]ie op de molenroeden bij de as, worden vastgenageld, om te voorkome[illegible]n dat de roeden doorzakken.

KEERNAGEL (scherpe *e*), znw., m. — Scheepsterm. Houten ste[illegible]k of pin die geslagen wordt op de plaats waar de kiel met den voor- e[illegible]n achtersteven samenkomt. J.

KÈÈRS, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Zoo recht als 'en kèèrs.*
— *De kèèrskens uitblazen,* laatst van al in de kerk blijven.
— Raadsels op de *keers:*

Juffrouw de Wit,
Hoe langer da(t) ze zit,
Hoe körter da(t) ze wi(e)rd.

—

Daar staat 'en juffrouw aan de deur
Mee 'ne(n) witte(n) veurschoot veur;
Hoe langer da(t) ze staat,
Hoe meer da(t) ze vergaat.

KÈÈRSRIET, znw., o. — Z. KÈÈRSRUUT. Idiot. (Z. der K.)

KEERWIS(CH) (scherpe *e*), znw., m. — Z. VREEWIS(CH). (Idiot. — [illegible]t.)

KÈÈS, znw., m. — Z. Idiot.
— *Sterke kèès, stinkende kèès,* Brusselsche kaas.
— *Kèès uitleggen* of *zetten,* plattekaas bereiden.

KEES (zachte *e*), znw., m. — Snuifje. (A.) Toe, geëft me nog 'n[illegible]e' kees, da' verloëcht de zinnen.

KÈÈSDOĔK, znw., m. — Bij landb. Lichte doek van lijnwaad [illegible] of baalkatoen, waar men den plattekaas laat door uitlekken.

KEESEMEN, w., o., met *zijn.* — Z. Idiot.
— Bij landb. Wordt ook gezeid van aardappelen. De patatt[illegible]n keesemen schoon.

KÈÈSKENSKRUID (uitspr. *keskəskruid*), znw., o. — Kaasje[illegible]s-kruid, *Malva rotundifolia.*

KÈÈSMANDEKEN, znw., o. — Bij landb. Mandje om de w[illegible]i uit den kaas te laten loopen.
Ook *kèèsspint* en *kèzemandeken.*

KÈÈSMEES, znw., v. — Z. Idiot.
— De zang van dezen vogel wordt als volgt verdietscht : 1) *kèès, koèk en kèès!....* 2) *Tien pintjes, tien pintjes!...* 3) *Spin dik, spin dik!...* 4) *'t Is wit, 't is wit!...*

KÈÈSSPINT, znw., o. — Z. KÈÈSMANDEKEN. T., R.

KEET (scherpe *e*), znw., v. — Z. Idiot.
— Bij dijkwerkers. Houten of leemen hut, dicht bij 't een of 't ander dijkwerk opgericht en waar de poldermannen eten en slapen. J.
— Klein gebouw, al of niet palende aan de boerenwoning en waarin gekookt en gebakken wordt, Kil. *casa.* J
Meer *bakkeet.*
Gewest. bij V. D.
— Bij metsers. Planken hut, tijdelijke bergplaats voor metsersgerief, al opgeslagen ter plaatse van groote werken. J.

KEETBAAS, znw., m. — Bij dijkwerkers. Baas eener keet, belast met de huishoudelijke werken van de mannen eener keet. J.

KEGELBOL, znw., m. — Bol waar men mee kegelt.

KEI, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Zoo hard als 'ne kei.*
— *'Ne(n) kop hebben gelijk 'ne kei*, stijfhoofdig zijn.
— Harde, halfzure appel, enkel goed om te stoven.
Ook *keiappel.*

KEIAPPEL, znw, m. — Z. KEI.

KEIDOOD, bvw. — Morsdood. Hij viel van de stelling en bij keidood.
Ook *kiksdood* en *steendood.*

KEIEN, w., o. — Z. Idiot.
— Werpen, smijten. De deugenieten keiden mee steenen tegen de' deur.
— B. Speelterm. Zijne bolket of zijnen marmel op de nederliggende bolket of den nederliggenden marmel van zijnen tegenmaat laten vallen of werpen.

KEIKENS, znw., o., mrv. — Eene tuinbloem, in 't Fr. *œillet de poètes*, Lat. *Dianthus barbatus* L., Kil. *armeria, caryophyllus minor.*
Ook *tuiltjes.*

KEIOOGEN, znw., v., mrv. — Schele oogen. (**A.**)

KEIS, znw., m. — Ram, mannelijk schaap. (**K.**)

KEIZER, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Keizer zijn*, voor eene waar eenen prijs bieden en seffens kooper aanveerd worden. J. Ik boò veertig frank, en 'k was keizer. Z. Idiot.
Ook *keuning zijn.*

— *Iet doen om de vriend van de(n) keizer te zijn*, om de mensch te behagen. J.

— *Hij meent da(t) keizers kat zijn nicht is*, op eenen verwaande.

— *De(n) keizer gezien hebben*, dronken zijn.

Ook *prins* en *reus*.

KEIZERS(CH)E, znw., m., mrv. — Soort van groote wi te aardappelen.

KELDERZIEKTE, znw., v. — Z. KELDERKÖRTS. (Idiot.)

KELF, znw., m. — IJzeren band waarvan de uiteinden geslot worden door eene vijs, eenen bout of eene spie en die dient om ie te omsluiten en vast te maken. (**A.**) B. v. de ijzeren banden die de aflaatbuizen aan den muur vasthechten, zijn kelven.

In de Kemp. *kennef.*

— Scheepsterm. Gebogen ijzer in den vorm eener groote kram, aan ieder uiteinde voorzien van een oog, om daarin desnoods eenen vijsbout vast te maken. De ketting is aan het anker verbonden door middel van eenen kelf, die door eenen vijsbout gesloten is. J.

KELPER, znw., m. — Karper. (**Z.-O.** der **K.**)

Elders *karpel*, *kerpel.*

KEMPENÈÈR, znw., m. — Kempenaar, inwoner der Kempen.

— Spotrijm:

Kempenèèrken,
Boëkweikoëk,
Neëmt de(n) vlegel
En slaagt er oëp.

KEMPSMOUT, znw., o. — Olie uit hennepzaad. T., R.

KEMPSTEK, znw., m. — Kempstok. J.

— Spr. *Breken gelijk 'ne kempstek. Zoo droog als 'ne kempstek.*

KENNEF, znw. m. — Z. Idiot.

— Bij wagenmakers. Opening van voor in den wagen waar de dessel in ligt.

Ook *bakkes.*

KENNEFGELD, znw., o. — Z. BEUGELGELD. (Aanh.)

KENNEN, w., b. — Z. Idiot.

— *Zij(n) geluk nie(t) kennen*, de grootheid van zijn geluk n begrijpen. Ge kent uw geluk nie' da' ge zoo'n goei vrouw getroffen h

— *Iemand nie(t) kennen, al viel men er over*, hem volstrekt n kennen.

KEPPER, znw., m. — Doffer, het mannetje der duif.

Ook *kebber*, *köpper*, *duiver* en *horen.*

KEPS, bw. — *Keps zijn*, alles verspeeld hebben. (**N.-O.** der **K.**)

Ook *kep*, *keppes*, *kebbes*, *mol*, *trot*, *blut*, enz.

KÈREL, znw., m. — Z. Wrdb.
— Iets groots in zijne soort. J. Dat zijn kerels van appelen. Ook *klepper, bommel, benker, karbonkel* en *kardeijfel*.

KERF, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Veul op zijne(n) kerf hebben*, veel misdreven hebben.
— *Op 'nen nieuwen kerf beginnen*, de oude schuld betalen en er eene nieuwe maken. J.
— Bij muldiers. Tand die op den steen gekapt wordt.

KERK, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *'En huis gelijk 'en kerk*, zeer groot en ruim. J.
— *'t Gaat in de kerk gelijk in den oven: lest er in, eerst er uit.*
— *Hij is bang dat de kerk zal invallen, de kerk zal op zijne(n) kop vallen*, op iemand die niet verder of niet meer in de kerk komt dan strekt noodig is.
— *Hij houdt de kerk van buiten recht*, hij gaat nooit ter kerke.
— *Op dieën) mensch kunde kerken bouwen*, men mag er op betrouwen.
— *Daar zijn meer huizen, jongens, meiskens, enz. als kerken*, men tot iemand om te beteekenen dat hij gemakkelijk aan een huis, meisje, enz. zal aangeraken.

KERKEN, w., o. — Z. KARKEN.

KERKEN, znw., o. — Vrklw. van Kar. (K.)

KERKE(N)BOM, KERKE(N)BOMBAM (in 't Z. en W. *o* = *oë*), m. — Kerk en klokketoren in de kindertaal, bij J. *kerkebimbom*.

KERKELEES (zachte *e*), znw., v. — Kerk in de kindertaal. J. mag mee naar de kerkelees gaan.

KERKFABRIEK (*ie* kort), znw., o. — Kerk als burgerlijke persoon ien. J.

KERKMEESTER, znw., m. — Lid van den kerkeraad. J. Bij V. D. « bestuurder, opzichter eener kerk. »

KERKOT, znw., o. — Z. KARKOT. (Idiot.)

KERKS(CH), bvw. — Z. Wrdb.
— Spr. *Hij is zooveul kerksch als 'nen hond kluppelsch*, hij houdt van de kerk.

KERKSGEWIJS, bvw. — Kerkswijze, op de wijze van eene kerk.

KERKSTOEL, znw., m. — Stoel met hooge leuning dien men de kerk gebruikt. J.
— Stoel die aan de kerk toebehoort en dien men huurt, in tegenelling van de eigen stoelen.

KERKUIL, znw., m. — Z. Wrdb.
— Spotnaam op iemand die veel in de kerk zit J., R.

KERLEES (scherpe *e*), znw., v. — Z. KARLEES. (Idiot.)

KERMIS, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *Als 't op is, is de kermis uit*, z. OP. (Idiot.)

— *'En kermis is 'en geeseling weêrd.* J.

— *Ik zal u met de fluit 'en kermis koopen*, schijnbare belofte om kinderen te paaien. J.

— *Het vaantje steekt uit, 't is kermis*, zegt men als iemands hemd door of uit zijne broek steekt. J.

KERMISBEENEN, znw., o., mrv. — Spr. *Hij heeft kermisbeenen*, gezeid van iemand die op de teenen gaat, waarschijnlijk omdat zijn gang wat van 't dansen wegheeft.

KERMISDUVEL, znw., m. — In de vergelijking: *Zoo blij als 'ne kermisduvel*, zeer blijde.

KERMISHOND, znw., m. — In de vergelijking: *Zoo blij als 'ne kermishond*, zeer blijde.

Ook *als 'ne kermisvogel, als 'ne kermisduvel.*

KERMISVOLK, znw., o. — Volk op eene kermis. Daar was te Zoersel nie' veul kermisvolk.

— Kermisgasten, genoodigden op eene kermis. Wij hebben vandaag veul kermisvolk gekregen.

KERNALIEVOGEL (uitspr. *kərnölləvogəl*), znw., m. — Kanarievogel. J.

KERREKIET, znw., m. — Z. KARREKIET.

KERREMBOL, znw., m. — Z. CARAMBOL.

KERS, znw., v. — Z. Wrdb.

— Maakt in 't mrv. *kerzen*, niet *kersen*.

KERSPOOR, znw., o. — Z. KÄRSPOOR.

KERTEL, KETTEL, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Achter iemands kertelen zitten*, hem achtervolgen, overal opvolgen. (K.)

— Bij mandenmakers. Gekloven wisch.

— Reepel om bezems te binden. T., R.

— Peesachtige, dunne wortel. T., R. Die peeën zijn allemaal peezen en kertels.

KERTELEN, KETTELEN, w., o., met *zijn*. — Vezelen, schiften. T., R. Da' kleed begint aan de mouwen te kettelen.

KERTELSCHAAF, KETTELSCHAAF, znw., v. — Bij mandenmakers. Schaaf die dient om wisschen te klieven en ze zuiver te schaven, met ze door de schaaf te trekken.

KERTIER, znw., v. — Z. KAARTIER. (Idiot.)

KERVEL, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *'t Is kervel van de eerste snee*, op een jong paar.

KERZENBOOM, znw., m. — Kerseboom.
— Raadsel daarop:

Daar is 'en dink,
't Hee(ft) maar één been,
En 't draagt wel honderd duzend steen.

KERZESTEEN, znw., m. — Kersesteen.

KESSPOOR, znw., o. — Z. KĀRSPOOR.

KETELBLU D IG, bvw. — Kittelachtig, lichtgeraakt, gauw ge-d. (**O.** der **K.**) Sus is e ketelblu(d)ig männeken.

KETELSTOEL, znw., m. — Bij landb. Ronde ophooging in ı, met eenen ketelwisch boven op, waar de koeketel op gezet wordt, ıij gekookt is en men hem gaat uitvoederen. Hij staat op de ben ul.
Ook *duvel.*

KETELVOEIER, KETELVOIER, znw., o. — Bij landb. Groen er dat men in den ketel kookt voor de koeien en geiten.

KETELWIS(CH), znw., m. — Bij landb. Strooien wisch, cirkel-ige band stroo, liggende op den ketelstoel, om den koeketel, niet-staande zijnen gewelfden bodem, te houden staan.

KETINGSLAG, znw., m. — Z. KETTINGSLAG.

KETINGSTEEK, znw., m. — Z. KETTINGSTEEK.

KETJE, znw., o. — Katje. (**Z.** der **K**)
— Kinderspel. *Ketje doen*, z. LES GEVEN. (Idiot.)
— Spr. *Dat is 't ketje!* dat is juist zooals ik het verlang.
— Brusselaar. 'En Brussels(ch) ketje.

KETSEN, w., o. — Z. Idiot.
— *Op iemand* of *iet ketsen*, smalen, schimpen. Jan is altijd op nd aan 't ketsen.
— Kinderspel. Met marmels of knikkers in een putje werpen, paar npaar. (Duffel.)
Ook *botten*, *fletsen*, *kletsen* en *stuiken*.
— Babbelen. (**N.-O.** der **K.**) Da' wijf kan iet doen van ketsen.

KETSE(N)BAL, znw., m. — Kaatsbal.
Ook *ketsenbol.*

KETTEBUIS, znw., v. — Klakkebus. (Duffel.)
Ook *klakkebuis*, *klapbuis* en *klotsbuis*.

KETTEKEN, znw., o. — Katje. (**Z.** der **K.**)

KETTEL, znw., m. — Z. KERTEL.

KETTELEN, w., o. — Z. KERTELEN.

KETTELSCHAAF, znw., v. — Z. KERTELSCHAAF.

KETTER, znw., m. — Z. Wrdb.
— Spr. *Vloeken, zwèren, liegen gelijk 'ne ketter. Zoo kwaad als* [...] *nt ketter.* J.

KETTING, znw., v., niet m. — Z. Wrdb.
Ook *keting.*

KETTINGSLAG, KETINGSLAG, znw., m. — Bij kantw[...]rk-sters. Soort van kettingwerk in de bloemen.
Ook *vliegskens.*

KETTINGSTEEK, KETINGSTEEK, znw., m. — Bij kle[...]rm. Steek in den vorm van kettingschakels, dienende tot versiersel.

KEUKE(N)FRANS(CH), znw., o. — Slecht Fransch.

KEUKE(N)GERIEF, znw., o. — Keukengereedschap. J.

KEUKE(N)LATIJN, znw., o. — Slecht Latijn. J.

KEUKE(N)ZUSTER, znw., v. — Non die, in een klooster, met de zorg der keuken gelast is. J.

KEUL, znw., m. — Keule, boonkruid, *Satureïa hortensis.* (Z. de[...] K.)
Ook *keulen.*

KEŬLDERKEN, znw., o. — Klein ventje, dwerg. (Poeder[...]lee.) 't Is zoo e keŭlderke van e männeken 't Was zoo e klein, arig männe[...]ken, en daarom zeeën ze keŭlderken tegen hem, maar nie' as em er bij was.

KEULENÈÈR, znw., m. — Z. AAK. J.

KEULS(CH), bvw. — *Keuls(ch)e aak*, z. AAK. J.

KEUNING, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *De(n) keuning zijne oog uittrappen*, in eenen drek tr[...]den.
— *Keuning zijn*, z. KEIZER. T.
— Soort van meikever. (**A.**)
— Kinderspel. Z. OVERSCHIP. (Idiot.)
— Bij biemans. Koningin. J.
— Bij olieslagers. Dikke ijzeren of arduinen cilinder midden [...] het doodbed, die als eene ronde verhooging boven den ligger uitste[...]t.

KEUNI(N)GINNEKEN, znw., o. — Soort van kleinen mei-kever. (**A.**)

KEUNI(N)GIN VAN DE WEI, znw., v. — Moerasspie[...]kruid, geitebaard, *Spiræa Ulmaria* L., Fr. *reine-des-prés.*

KEUNINGSBOL, znw., m. — Z. KEUNINGSHOOFD.

KEUNINGSHOOFD, KEUNINGSHOOD, znw., o. — Bij beenhouwers. Boekpens, bladmaag, Kil. *ventriculi bubuli pars posterior.* J.
Ook *keuningsbol* en *keuningskop.*
— In 't Idiot. staat het w. vertaald door *rectum*, endeldarm. Dat is eene vergissing.

KEUNINGSKEN, znw., o. — Winterkoninkje, *Troglodytes parvulus*, Fr. *roitelet, troglodyte ordinaire.*

— De zang van dit vogeltje wordt verdietscht als volgt:

1) In ons land daar stoken ze vieren:
Halfhouten zoo dik als mijn been
En die gekloven in vieren,
En daar nog veul dun hout bij!

—

2) Ne klippel zoo dik als mijn been
En dieën in splinsters gekloven,
En daar wa' klein hout onder,
Da' brandt 'lijk den donder.

Ook *retter* en *winterkeuningsken.*

— Kleine bruine meikever.

KEUNINGSKIND, znw., o. — Koningskind.

— Spr. *E lèven hebben gelijk e keuningskind*, zeer gemakkelijk en aangenaam. *Zoo schoon als e keuningskind.* J.

— Zeer schoon kind. Het dochterken van onze' gebuur is oprecht keuningskind.

KEUNINGKOP, znw., m. — Z. KEUNINGSHOOFD.

KEUNINGSVOGEL, znw., m. — Z. onder VOGEL. (Idiot.)

KEUREN, w., b. — Z. Wrdb.

— *Te keuren gaan*, vóór den keurraad verschijnen om onderzocht te worden voor den krijgsdienst. Onze Frans moet vandaag te keuren aan. Ik heb te keuren geweest en 'k moet soldaat wörren.

KEURGELD, znw., o. — Bij slachters. Geld dat de slachter moet betalen aan den vleeschkeurder.

KEURING, znw, v. — Onderzoek van den krijgsraad, bij J. *keur.* Naar de keuring gaan.

KEURMEESTER, znw., m. — Vleeschkeurder, iemand die van ambtswege aangesteld is om het slachtvleesch te keuren.

KEUT, znw., v. — Pijp in den grond, door konijnen, vossen, enz. gegraven.

KEUTERHAAK, znw., m. — Kachelpook, Fr. *tison.*
Ook *haak, stoofhaak* en *stoofkeuter.*

— Benaming van 't getal 7 in 't lotospel.

— *De keuterhaken*, het getal 77.

KÈZEMANDEKEN, znw., o. — Z. KÈÈSMANDEKEN.

KÈZEMUS(CH), znw., v. — Z. KÈÈSMEES. (Idiot.)

KEZEN, w., o. — Snuiven, een snuifje nemen. (A.) Ik heb veul liever te smooren as te kezen.

KÈZEN, bvw. — Van kaas. Komt voor in *kèzen boterham*, snede brood met plattekaas bestreken, ook *kèzer(h)am* geheeten.

KIBBELING, znw., v. — De kaken en de keel van gezouten visch, inz. abberdaan, bij D. B. *kibbel* en *kibbelinge*. De snuit wordt kort afgesneden, dan volgt de kibbeling, die aan het arm volk verkocht wordt. (A.)

KIEKEN, w., b. en o. — Z. KIJKEN.

KIEKEN, znw., o. — Z. Idiot.
— Spr. *Zoo dom (stom) als e kieken.*
— *Achteruitkrabben gelijk de kiekens*, sparen en garen. J.

KIEKENDIEF, znw., m. — Die kiekens steelt, van menschen en dieren gezeid. J.
— Spr. *Zoo zat als 'ne kiekendief.*

KIEKENETEN, znw., o. — Allerlei graan dat aan de hoenders gevoederd wordt.

KIEKE(N)FRÈTER, znw., m. — Spotnaam aan de Brusselaars gegeven.

KIEKE(N)KEEF, KIEKE(N)KEVIE, znw., v. — Kevie voor kiekens bestemd.

KIEKE(N)KÖRF, znw., v. — Groote mand, van onder breed en van boven met eenen engen hals, voorzien van een deksel, om hoenders te vervoeren.

KIEKE(N)MAAG, znw., v. — Maag die alles verteren kan. — J. Sus héet 'en kiekenmaag.

KIEKE(N)NEST, znw., m. — Mandje om eene klokhen in te zetten.

KIEKE(N)PIK, znw., m. — Kiekeneten, afval van gedorscht graan, of gewone tarwe en maïs onder elkander gemengd, tot voeder voor de kiekens bestemd.

KIEKE(N)PLOD, znw., v. — Z. HINNEKLAMPER. (Idiot.)

KIEKE(N)REN, znw., v. — Soort van vierkante hennenkevie met ijzeren traliën, bij J. *kiekε(n)sren.*

KIEKE(N)STEKER, znw., m. — Z. SLAKKE(N)STEKER. (Idiot.)

KIEKE(N)VLEES(CH), znw., o. — Z. Idiot.
— Kippevel. J. M'n heel gezicht is kiekenvleesch met deur die kouwe' wind te gaan.
Ook *hinnekrei.*

KIEKE(N)WIJN, znw., v. — Groote kiekenmand. (Z. der K.)

KIEKKAS, znw., v. — Kijkkas, kraam waarin men door vergrootglazen schoone gezichten bekijkt. J.

KIEKSKEN, znw., o. — Kuiken, kiekentje. D. B., J.

KIEM, bvw. — Z. Idiot.
— Volgens *Naoogst*, 1894, bl. 36, bet. het in 't N.-O. der Kemp. istig, tam. Als ge dat peerd eens hebt afgereden, zal het wel kiem zijn.

KIERKÄRREN, w., o. — Krijschen. (**Z.** der **K.**) De deur kierkärt s de hengsels niet gesmeerd zijn.
Ook *kärren* en *karken*.

KIESSLAGEN, w., o. — Z. KIES. (Idiot.)

KIET, znw., v. — Kuit, zaad van pladijs. (A.) J., Kil. *ova piscium*.

KIEZEN, w., b. — Z. Idiot.
— O. Zijn ambt van kiezer uitoefenen. J. Wij moeten e Zondag aan kiezen.

KIEZING, znw., v. — Verkiezing, Fr. *élection*. J., Kil. *electio*.
Ook *keus*.

KIJKEN, w., b. en o. — Z. Idiot.
— *Aardig kijken*, verwonderd zien. J.
— *Staan kijken*, verbaasd staan zien.
— *Ieverans staan kijken*, niets doen. J. Werkte Jan? Nee, hij sting laar maar te kijken.
Ook *kieken*.

KIJKUIT, znw., m. — Z. Idiot.
— Scheepsterm. Omsloten plaats, op zekere hoogte in den voorsten nast aangebracht, waar, bij groote schepen, bestendig gewaakt wordt. J.

KIJND, znw., o. — Kind, mrv. *kijnder*. Z. Idiot.
— Die vorm wordt niet enkel in 't N., doch ook in 't Z. en Z.-O. ler Kemp. gebezigd.

KIJVEN, w., o. — Z. Idiot.
— *Kijven krijgen*, bekeven worden, bij J. *kijvens krijgen*.
— Spr. *Kijven doe(t) gee(n) zeer en slagen is de mode nu(t) meer*.

KIK, znw., m. — Z. Wrdb.
— Gep. w. *Kik noch mik geven*, noch geluid, noch beweging. J.

KIKDOOD, bvw. — Z. KIKSDOOD. (Idiot.)

KIKKEN, w, o. — In de gep. w. *kikken noch mikken*, zich eer stil houden. J. As de meester in de school kwam, dierf er geenen enen nog kikken of mikken.

KILLEN, znw., o. — Killigheid. Zet 'et water in de zon, dat et killen er af is.
Ook *kil*.

KILLEN, w., o. — Scheepsterm. Z. KIPPEN. J.

KIM, znw., v. — Scheepsterm. Buitendeel van het schip, waar het vlak met de boorden samenkomt. J.

KIMPLANK, znw., v. — Scheepsterm. Breede plank van een sch... p, die het vlak met de boorden verbindt. J.

KIMWIS(CH), znw., m. — Bij mandenmakers. Kloeke wisc... h, gebruikt om de kim der mand te maken. J.

KIN, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *Op de kin kloppen*, niets krijgen, er overschieten, niets hebbe... n. Ziet da' ge dieë' vent niks geëft op krediet, want ge zult op uw ki... in meugen kloppen. Ze kregen allemaal 'ne' prijs en ik mocht op m'n ki... kin kloppen.

KIND, znw., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Zoo onnoozel als e pasgeboren kind*, gansch onschuldig... ig.

— *Ievers zijn gelijk e kind van den huize*, gansch eigen en bemin... nd.

— *Klein(e) kinderen klein leed, groote kinderen groot leed.*

— Uit genegenheid en medelijden tot jongedochters en vrouwe... en gezeid. J. Ja, kind, 't is erg. Trees, me' kind, geef mij 'en borrel.

KINDERAGE, znw., v. — Z. Idiot.

— Kinderachtigheid, woorden en manieren van eenen grooten mensc... sch die nauwelijks aan een kind betamen. J., D. B, R. Mee uw kinderag... age, scheed er nu toch is uit!

KINDERBLOK, znw., m. — Holsblok, klomp voor kindere... ren.

KINDERKLOON (zachte *o*), znw., m. — Z. KINDERBLOK.

KINDERLEEST, znw., m. — Bij schoenm. Kleine leest vo... voor kinderschoenen.

KINDERSUIKER, znw., m. — Z. DOOPSUIKER. (Aanh.) J.

KINDS(CH), bvw. — *Van mijn* (*uw, zijn, heur, ons, hun*) *kin... nd-sche jaren, dagen*, van mijne (uwe, enz.) kinderjaren af. Ik heb v... van m'n kinds(ch)e jaren af herd moeten werken. Hij is van z'n kinds(ch... ch)e dagen blind.

Ook *jongs(ch)*.

KINNEKEN, znw., o. — Z. Idiot.

— *Lieve kinnekens hebben, kennen*, sommige kinderen boven ... de andere bevoorrechten. 'Nen onderwijzer mag geen lieve kinnekens hebbe... en.

— Kleine aardappel aan eenen ouden, in den kelder of in den ku... uil, van onder aan den scheut gegroeid. J., D. B.

De *kinnekens* heeten ook *jong*.

— Maat in gebruik op de mijn der vischmerkt om kleinen vis... ch te verkoopen. Deze maat bestaat uit eene kuip, van binnen ter halv... ver hoogte afgeteekend. Men vult de kuip tot op deze hoogte met mossele... n, bot, paling, enz. (A.)

KINKETING, znw., v. — Bij voerl. Kinketting.

KIP, znw., v., ook m. — Z. Idiot.

— Gat, diepte in een karrespoor of eenen wagenslag, zoodat ...

kar schokt, als de wielen er overgaan. (**K.**) Daar zijn diepe kippen in 't spoor. Ik hem altijd schrik van m'n kär hier om te wörpen, want da' 's hier 'en lellike kip.

Ook *slag*.

— Bij landb. Langwerpige groeve of kuil in den grond, waar men tijdens den winter aardappelen, beeten, enz. in bewaart.

Ook *groef*.

KIP, znw., m. — Turnoefening. Op de barre of het rek in steun wippen, Fr. *s'élancer en appui*. Doet de' kip nog eens.

KIP, znw., m. — Scheepsterm. Haak van het kipanker.

KIPANKER, znw., m. — Scheepsterm. Klein licht anker dat de schippers vooruitbrengen om, door middel van dit anker, hun schip uit eene haven te trekken.

KIPMOEIER, znw., v. — Z. OVERSCHIP. (Idiot)

KIPPEN, w., b. — Pakken, vatten, in sommige kinderspelen, o. a. in het *schummelen*, Kil. *capere*. (**Z.** der **K**) Ik heb Frans gekipt, hij moet in 't kot gaan staan.

KIPPEN, w., o. — Z. OVERSCHIP.

KIPPEN, w., o. — Scheepsterm. *Het zeil kipt*, als het heen en weer slaat, terwijl het schip recht in den wind loopt. J.

Ook *killen*.

KIPS, znw., m. — Bij schoenm. Gezaagd leder, geperst en bereid gelijk *zeehond* (leder). 't Is oneffen en heeft overal kleine hobbeltjes. J.

KIRREKIRREKI, tw. — Uitroep terwijl men een kind kittelt. Als eene moeder met haar kindje speelt, al klappende in de hand, zingt zij :

Klap in de hand,
Half zand,
Half mis,
Koopen gelijk het is;
Hier beloven,
Daar betalen.
Waar zal 't kinneken da' gelleken halen?
Ginder boven,
Kirrekirreki!

Terwijl het kind naar boven ziet, wordt het onder de kin gekitteld, met den uitroep: kirrekirreki!

KISKASSEN, w., o. — Een spel met de klink of kies. (Mol.) De klink wordt in een kuiltje ofwel op eenen steen gelegd en zoo weggeslagen. Men roept *kis!* en men antwoordt *kas!* Als de meespeler de klink met de hand kan pakken, is hij gewonnen en mag hij slaan. R.

KISKEDIE (klemt. op *die*), znw., m. — Pronkzieke manspersoon Zie gij dieë' kiskedie daar maar is hennengaan, da' z'n hemslip gee gat en raakt.

Bij J.: « Spotnaam op eenen manspersoon. »

KISTEN, znw., v., altijd mrv. — Scheepsterm. Verlenging van het ruim dat met geene luiken gesloten wordt. Nochtans bij groote schepen zijn zij meestal voorzien van een of twee kleine luiken, *kistluiken* genaamd, die weggenomen worden om te lossen of te laden. J.

KISTEREN, w., o. — Z. KESTEREN. (Idiot.)

KISTLUIK, znw., o. — Scheepsterm. Z. KISTEN. J.

KITTING, znw., v. — Meikever. (Baarle-Hertog)

KJEEN (zachte *e*), **KJÈÈN**, znw., v. — Z. KJEN. (Idiot.)

KLAAS, znw., m. — Z. Wrdb.

— Dommerik, sul. J. 'Ne lompe klaas van 'ne' vent.

KLAD, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *De klad in iet brengen*, van zekere dingen den prijs of de weerde doen dalen, de merkt bederven. Janssens verkoopt z'n waren onder de' prijs, hij brengt er de klad in.

— *De klad komt er in*, de prijs daalt. Ik gaan al me' fruit verkoopen, kost da' kost, want de klad komt er in.

— Komt voor in *veurklad* en *vis(ch)klad*.

KLADBÖ(R)STEL, znw., m. — Witkwast.

KLADPOTTEN, w., o. — Kladschilderen. J. Hij schilderen!... Kladpotten is al dat em kan.

KLADPOTTER, znw., m. — Kladschilder. J.

KLAGEN, w., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Als de boeren ophou(d)en me(t) klagen en de papen ophou(d)en me(t) vragen, dan zal de wèreld vergaan.*

KLAKKEN, w., o. — Klapperen. Zijn tanden klakten tegen malkanderen van schrik.

KLAMENT (klemt. op *ment*), znw., m. — *Klament geven*, met kracht, met geweld, met drift, met spoed te werk gaan. (A.) Wij hebben klament meugen geven om op tijd aan den trein te zijn.

Ook *katoen*, *peper geven*.

KLAMPENBEEN, znw., o. — Bij dijkwerkers. Een van de drie bokkebeenen eener heischalk, dat op gansch zijne lengte voorzien is van klampen, langs waar men tot op den top der schalk klimmen kan. J.

KLANK, znw., m. — Z. Wrdb.

— *Me(t) klank*, zonder omwegen. J. Hij wier' daar mee klank aan de deur gezet.

KLAP, znw., m. — Z. Idiot.

— *Klap(s)*, middel of gelegenheid om te kouten. Aan zoo 'nen droomer is nie' veul klaps. Daar is weinig klap in dieë' mensch.

— *Veul klaps hebben*, veel praat hebben, stout of onbescheiden spreken. J.

— *Klap veur de(n) vaak*, onnoozele praat. J.

KLAPACHTIG, bvw. — Genegen om te praten, te kouten. Jan is nie' klapachtig, hij zal 'em nie' misspreken.

— Babbelzuchtig, praatziek. Z. Wrdb.

KLAPA(D)ER, znw., v. — Tongriem. De klapa(d)er is bij hem nie' open (hij praat niet veel).

KLAPBUIS, znw., v. — Klakkebus. (N.-W. der K.)
Ook *klakkebuis*, *klotsbuis* en *kettebuis*.

KLAPPEN, w., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Da(t) klappen oorden waren, ik zou er veul hebben.*

— B. en o. Uitbrengen, vertellen. D. B., J. Zij le te weten gekomen wat de pastoor hem gezeed heet? Nee man, da' zal i nie' klappen.

KLAPPE(R,S)E), znw., v. — Klappei. (Z. der K.) Die Mie is een ee(n) te klappès.

KLAPPERTAND, znw., m. — Naam van een ingebeelden persoon. Als de Winter daar is, komen er drij vreemde heeren in 't land, zegt men: *Klappertand*, *Blaas-in-de-hand* en *Lekneus*.

KLAPZAAM, bvw. — Spraakzaam. Onze nieven doktoor is 'ne klapzame mensch. Jan is vrindelijk en klapzaam.
Ook *klapzamig*, *gesprekzaam* en *gespraakzaam*.

KLAPZAMIG, bvw. — Z. KLAPZAAM.

KLASKONT, znw., v. — Vrouw die gewoon is te klassen, te storten.

KLASPOT, znw., m. — Manspersoon die gemakkelijk klast.

KLATERKĀR, znw., v. — Klater, vrouw die veel babbelt. (Z. der K.)

KLATERTÈÈR, znw., m. — Bevende populier, esp, *Populus tremula* L., Fr. *peuplier tremble*. (Z. der K.)
Ook *klaterabeel* en *fledderabeel*.

KLATERTÈREBLAD, znw., o. — Blad van den klatertèèr.

— Spr. *E klatertèreblad hebben*, veel babbelen.

KLATS, znw., v. — Kleine hoeveelheid die in een glas, eenen pot, eene mand, enz. overschiet. T. (Z. der K.) Daar sta' nog 'en klats bier in de flesch.
Elders *klets*.

KLAUS, znw., m. — Z. Idiot.

— Z. CLAUS. (Aanh.)

KLAUW, znw., m. — Z. Idiot.
— Bij loodgieters. IJzer met twee haken, dat gebruikt wordt om de twee stukken van den vorm samen te drukken en slot te geven. D. B.

KLAUWIJZER, znw., o. — Bij smeden. Kleine vierkante ezel met een verhoog of tafel aan het uiteinde, en die in de schroef gespannen wordt. Het dient om plaatijzer over te slaan en om de klinknagels achter eenen boord te kunnen vastleggen.

KLAVATS, znw., v. — Rijzweep, karwats. (Rond Eindhout.)

KLAVER, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Als de klaver uit het veld is*, nooit. T., R. Hij zal trouwen met da' meisken as de klaver uit het veld is.

KLAVERKOT, znw., o. — Bij landb. Z. VOEIERKOT. (Idiot.)

KLAVOTS, znw., v. — Loopzieke vrouw of jongedochter. (**Z.** der **K.**) 'En dwaze klavots.
Ook *klabans*.

KLAVOTSEN, w., o. — Z. KLABANZEN. (Idiot.)

KLAWETTER, znw., v. — Z. KLAVETTER. (Idiot.)

KLAWETTEREN, w., o. — Z. KLAVETTEREN en KLABATTEREN. (Idiot.)

KLAWETTERKONT, znw., v. — Z. KLAVETTERKONT. (Idiot.)

KLAWIER, znw., o. — Klavier, de toetsen van een orgel of eene piano.

KLAWIEREN, w., o. — Naar iets grijpen, met de hand of den klauw naar iets pakken. (**A.**)

KLAWIETEREN, w., o. — Klauteren, bij D. B. *klawiesteren*. (**Z.-O.** der **K.**) Hij klawieterde op 'ne' boom.

KLEDDER, znw., m. — Dun slijk. (**Z.** der **K.**) Loopt deur diee' kledder nie'.

KLEDDER, znw., v. — Morsige vrouw. (**Z.** der **K.**) 'En vuil kledder.

KLEDDERACHTIG, bvw. — Slijkerig. (**Z.** der **K.**) De weg is hier kledderachtig.

KLEDDEREN, w., o., met *hebben* en *zijn*. — Door slijk en vuilnis loopen. (**Z.** der **K.**) Hij kleddert deur slijk en plassen.
Ook *kladderen*.
— Z. KLADDEREN. (Idiot.)

KLEED, znw., o. — Z. Idiot.
— Spr. *Iemand in de kleeren steken*, bedriegen. J.
— *In iemands kleeren nie(t) willen steken*, in zijne plaats niet willen zijn. J.

KLEEDEN, w., b. — Z. Idiot.

— O. Wordt gezeid van iemand wien de kleeding goed of slecht staat. D. B. Den eene mensch kleedt schoonder als den anderen. Zij kleedt goed met dieën donkeren rok.

— Ook gezeid van de kleeding zelve, die een schoon of leelijk voorkomen geeft aan den persoon. D. B. Wol kleedt schoonder als katoen.

KLEEDING, znw., v. — Plechtigheid waarop een kloosterling het ordekleed aantrekt. J.

KLEERKWISPEL, znw., m. — Z. BENGEL. (Aanh.)

KLÈÈRLICHT, bvw. — In de uitdrukking: *in de(n) klèèrlichten dag*, in den helderen dag. J.

KLEERMAKEN, znw., o. — Ambacht van den kleermaker. J. Zijne zoon is op 't kleermaken.

KLEERMAKER, znw., m. — Z. Wrdb.

— Langpootmug, *Tipa obracea*.

Ook *horlogemaker* en *glazemaker*.

KLEERMAKERSSTIEL, znw., m. — Ambacht van den kleermaker.

KLÈÈROOGEN, znw., v., mrv. — Z. VELDKROP. (Idiot.)

KLEFFEN, w., o. — Wordt gezeid van het kleppend geluid van pantoffels of een ander schoeisel dat te groot is en in en uitgaat. Kleft zoo nie' mee oe' sloëfen. M'n klonen kleffen in en uit.

— Afl. *Kleffer, geklef*.

KLEFFERSCHIP, znw., o. — Scheepsterm. Groot zeilschip, smal van vorm en snel in de vaart, klipper. J.

KLEFFOK, znw., v. — Scheepsterm. Kluiffok. J.

KLEFFOKHOUT, znw., o. — Scheepsterm. Hout dat van voren op het schip vooruitsteekt en waar de kleffok op vastgemaakt is. J.

KLEFFOKKEVAL, znw., o. — Scheepsterm. Touw om de kleffok op te hijschen. J.

KLEFFOKSCHOOT, znw., m. — Scheepsterm. Touw aan het onderdeel der kleffok vastgemaakt en gebruikt om de kleffok uit te spannen. J.

KLEIN, bvw. — Z. Idiot.

— Spr. *In de klein uurkens thuis komen*, na middernacht. J.

— *Klei(n) gewin brengt rijkdom in*. J.

— *'t Is beter kleinen baas als groote knecht*. J.

— *Klein pottekens hebben ook oorkens*, kinderen kunnen ook luisteren.

— *Van gee(n) klei(n) gerucht verveerd zijn*, niet licht verschrikken.

— *De kleinste klontjes zijn de zuutste*.

— *Van iemand e klei(n) manneken maken*, hem vernederen.

— *Veur e klei(n) geld*, voor een lagen prijs.

— *Klei(n) volk*, arm, gering volk.

— *Klein woonen* of *zitten*, bekrompen wonen.

— Znw., o. — Spr. *Die 't klein nie(t) begèèrt, is 't groot nie(t) weèrd. Die 't klein nie(t) en telt, zal 't groot nie(t) hebben. Die op 't klein nie(t) wilt passen, zal algauw het groot verbrassen.*

KLEINBIER, znw., o. — Licht bier.
Ook *drinkebier*.

— Spr. *Dat is gee(n) kleinbier*, dat is iet van belang, dat is de moeite weerd. J., R.

KLEINE, znw., m. — Klein kind. J. Ze hée' weeral 'ne kleine gekocht.
Ook *klein* en *kleintje*.

— *Met de(n) kleine*, z. onder KLEIN. (Idiot.)

KLEINIGHEID, znw., v. — Z. Idiot.

— Kleine moeskruiden, zooals salade, wortelen, peterselie, kervel, porrei, enz. Ik moet nog wa' kleinigheid zaaien.

KLEINKAPPEN, w., b. — In kleine stukken kappen. J. Het vleesch kleinkappen.

KLEINKEN, znw., o. — Z. KLEINTJE.

KLEINMAKEN, w., b. — *Hout kleinmaken*, brandhout in kleine stukken kappen.

KLEINSNIJ(D)EN, w., b. — In kleine stukken snijden. J. Ge moet die peeën kleinsnij(d)en, eerda' ge ze in de soep doet.

KLEINTJE, in 't Z. ook **KLEINKEN**, znw., o. — Z. Wrdb.

— Spr. *Veul kleintjes maken e groot en veul graantjes maken 'en brood.*

— Borrel, druppel. Hij pakt te veul kleintjes.

KLEINTRAPPEN, w., b. — Al trappende kleinmaken. J. Trapt die klotten klein, dat de weg gèèf is.

KLEI(N)-VÖRST, znw., o. — Parochie onder de gemeente Vorst, kanton Westerloo.
Ook *Vörst-Sint-Nikolaas* en *Vörst-Meerlaar*.

KLEMBLEIN, znw., v. — Blein door te klemmen veroorzaakt. Ik heb 'en klemblein aan m'ne' vinger.

KLEP, znw., v. — Z. Idiot.

— *De kleppekens van de(n) commissaire*, benaming van 't getal 44 in het lotospel. (**A.**)

KLEPMEULEN, znw., m. — Z. KLEPPERMEULEN. (Idiot.)

KLEPPEN, w., o. — Z. Wrdb.
— Spr. *'t Was geklept eerda(t) ze trouwde*, zij was al zwanger vóór haar huwelijk.

KLEPPENTÈÈR, znw., m. — Verschillende soorten van Vlier *Sambucus*.

KLEPPENTÈÈR, znw., m. — Vlinder, Fr. *papillon*.
Ook *flikkentèèr*, *pepel*, *pimpel*, *piepeling*, *schoenlapper*, *wiewouter* en *zomervogel*.

KLEPWIEL, znw., o. — Bij smeden. Een wiel der boormachien, dat dient om de boor of dril neer te duwen.

KLERK, znw., m. — Z. Wrdb.
— De straatkeerders worden te Antwerpen schertsend *de klerken van Mintjens* geheeten.

KLES, znw., v. — Klis. (Z. der K.) J., D. B. 'En kles haar. Aaneenhangen gelijk 'en kles.

KLESSEN, w., b. en o. — Z. KLISSEN. (Idiot. en Aanh.) (Z. der K.) J., D. B.

KLETSEN, w., b. — Z. Idiot.
— Kletsend uitstorten. J. Kletst da' water daar maar neer.
— O. Geluid van eenen gebersten klomp. T. Oewe kloon kletst, hij is gebersten.
— Kinderspel. Een spel met knikkers in een putje.
Ook *fletsen*, *botten*, *ketsen* en *stuiken*. Z. STUIKEN. (Idiot.)

KLETSKENSBIER, znw., o. — Z. KLASBIER. (Idiot.)

KLETSKENSDANS, znw., m. — Z. KLEPPERWALS. (Idiot.)

KLETSKLOON (zachte *o*), znw., m. — Z. KLEPKLOON. (Idiot.)

KLETTEREN, w., o. — Z. Idiot. en Wrdb.
— *Dat het klettert*, zeer, geweldig, van geluiden en anders. J. Hij zong dat 't allemaal kletterde. Ze liep over de straat dat 't kletterde.

KLEŬDDE, znw., m. — Z. Idiot.
— Lompe, plompe mensch. (Z. der K.) Heure vrijer is 'ne kleŭdde. 'Ne kleŭdde van 'ne' vent.

KLIBBER, znw., m. — Z. Wrdb.
— Komt voor in *vörs(ch)eklibber*.

KLIBBERTANDEN, w., o. — Klappertanden. (Z. der K.) Ze klibbertandde van schrik. Klibbertanden van de kou.

KLIEFBOUT, znw., m. — Bij mandenmakers. IJzeren bout om de wisschen te klieven.

KLIEFIJZER, znw., o. — Bij beenhouwers. IJzeren bout, langs weerskanten van vorken voorzien. Hij dient om de kwartieren gescheiden te houden en, zoo gemakkelijker te kunnen kappen.

KLIEVEN, w., b. — Z. Idiot.
— Bij diamantbewerkers Het groote, ruwe diamant in stukken kapp[illegible]n. De kliever zet een mes op den diamant, waarvan hij de adertjes k[illegible]nt en klopt op dat mes met eene diamanten staaf, totdat de diamant kli[illegible]t.

KLIEVER, znw., m. — Werkman die hout, latten of diamant kli[illegible]ft.

KLIK, znw., v. — Z. Idiot.
— Bij timmerl. Vergaringswerk, bestaande in eenen tand en e[illegible] groef. Een berderen afsluitsel is soms met, soms zonder klik gema[illegible]kt

KLIM, znw., m. — Klimop, eiloof, *Hedera helix.*

KLINK, znw., v. — Z. KLINKAARD. (Idiot.)

KLINK, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Liever 'nen dief aan de klink als 'en luistervink.*

KLINK, bw. — Z. Idiot.
— Geheel en al. Ik ben klink af van 't dang loopen.

KLINKAARD, KLINKERD, znw., m. — Klinker, soort v[illegible] zeer harden baksteen, die meest in Holland gebakken wordt. De klink[illegible] wordt gekruikt voor het bestraten der wegen.

KLINKHAAK, znw., m. — Bij smeden. IJzeren haak waar [illegible] klink der deur in valt.

KLINKKLEP, znw., v. — Bij smeden. IJzeren klep waar [illegible] op duwt om de deurklink op te heffen.
Ook *lip.*

KLIPPELKOĔK, znw., m. — Kluppelkoek. J.

KLIPZOUT, znw., o. — Steenzout, Fr. *sel gemme, sel rupest* — [illegible] D. B.

KLIS, znw., v. — Bij timmerl. Plankje dat men op twee stuk[illegible]en hout nagelt om ze aan elkander vast te hechten. J.

KLISSEN, w., b. — Z. Idiot.
— Doen kleven. De klimop klist zijn tanden aan de takken.
— Wdrk. Hechten, klampen. Hij viel uit den boom en geluk[illegible]ig kost hij hem aan 'nen tak klissen, of hij had verongelukt gewe[illegible]t.
— O. Kleven, Kil. *adhærere.* De takskens van 't vèèl klissen [illegible]n de takken van de boomen.
In 't Z. der Kemp. *klessen.*

KLISSEN, w., b. — Z. Idiot.
— Bij timmerl. Aanhechten, lasschen. J. Twee stukken hout klissen.

KLITS, bw. — *Zij(n) zelven klits smoren,* zooveel rooken dat men er misselijk of onpasselijk van wordt. (Z. der K.)

KLITSEN, w., o. — Met de zweep kletsen. (**Z.** der **K.**) Hoort de' voerman is klitsen!

KLITSOOR (klemt. op *soor*, scherpe *o*), znw., v. — Dun koordeken aan 't uiteinde van eene zweep, slag, Fr. *clachoire, mèche, forcet d'un fouet.* (**Z.** der **K.**)
— Spr. *De klitsoor kennen*, weten wat men te doen en te laten heeft.
Ook *kletskoor(d)* en *klitskoor(d)*.

KLITSOORDRAAD, znw., m. — Dunne koord, waarvan de slag eener zweep gemaakt wordt. (**Z.** der **K.**)

KLIZOOR (scherpe *o*), znw., m. — Bij metsers. Klesoor.

KLOĔF, znw., m. — Z. Idiot.
— Zwaar kind. 'Ne zware kloĕf van e kind.

KLOĔKEPIS, znw., m. — Doorgietsel, slappe koffie.

KLOĔKEN, w., o. — Z. Idiot.
— Broeden, van hennen. Ons hinnen beginnen te kloĕken.

KLOK, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Het kloksken van elf uren luidt*, zegt men spotsgewijs op iemand die mank gaat. (**A.**)
— *De klokken gaan naar Roomen*, als het de laatste maal luidt op Witten Donderdag.
— *De klokken van Roomen*, z. BOL. (Aanh.)

KLOKKEBEIER, znw., v. — Kraakbes. (**N.-O.** der **K.**)

KLOKKEBEIS, znw., v. — Kraakbes, blauwbes, boschbezie Fr. *airelle, myrtille.* (**Z.** der **K.**)
Elders *krakebees, krakebeis* en *klokkebeier*.

KLOKSKENS, znw., o., mrv. — Z. Idiot.
— De bloemen van de Fuchsia.
— De verschillende soorten van *Campanula*.

KLOKSLAG, znw., m. — *Op klokslag*, op stipten tijd. J. Ge moet zien da' ge op klokslag van vier uren hier zijt.

KLOKZEEL, znw., o. — Z. Idiot.
— Schertsend voor Snotneus. Wanneer da' ge 'm ziet ofte niet, hij héet altijd klokzeelen onder z'ne' neus.

KLOMP, znw., m. — Z. Idiot.
— Z. BOUTIJZER.

KLOMPVIS(CH), znw., m. — Z. MAANVISCH. (Aanh.)

KLONEN, w., b. — Foppen, bedriegen. (**K.**) Ze zullen mij nie' klonen.

KLONS, znw., v. — Slons, slordig meisje. Heur meid is maar 'en klons.

KLONTERKENSPAP, znw., v. — Pap van zoetemelk m... 't geklonterde bloem.

KLONTJESSUIKER, znw., m. — Z. KLOTSUIKER. (Idiot. ... J.

KLOON (zachte *o*), znw., m. — Z. Idiot.
— Het achtste van eene ton bier. (**K.**) Vrglk. Idiot.

KLOONMAKERSSTIEL, znw., m. — Het ambacht van d... en klompenmaker. (**K.**)

KLOOT, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Om de klooten niet*, om den drommel niet. Hij wilt ... om de klooten nie' werken.
— *'t Is naar de klooten gelijk Lambrechts marmit.* (Heist-op-d... en-Berg.)
— Scheepsterm. Ieder van de ronde houten bollen die aan d... en muilband vast zijn.

KLOOTEMANSWINKEL, znw., m. — Fopperij, bedrog. 't ... 't Is daar 'ne klootemanswinkel.

KLOOTERIJ, znw., v. — Z. Idiot.
— Zekere soort van lekkernij. Allerlei afval van peperkoek en suik... er-bollen, in een hozeken gedaan. (Turnhout.) Veur 'ne' cent klooterij. ... J.

KLOOTSCHUP, znw., v. — Bij steenb. Schup waarmede m... en de klooten op den klootwagen laadt, bij J. *kloetschup*.

KLOOTVISS(CH)ERIJ, znw., v. — Boerenbedrog, wijsmake... rij. (**A.**) Ik geloof niks van al dat em vertelt, 't is allemaal klootvissche... rij.

KLOOTWAGEN, znw., m. — Bij steenb. Kruiwagen om de kloo... ten aarde op te vervoeren, bij J. *kloetwagen*.

KLOP, znw., m. — Wat iemand voegt, past, handt. Zoo e sp... eel-karken was just m'ne klop.

KLOPHAMER, znw., m. — Z. KLOPHOUT.

KLOPHOUT, znw., o. — Bij landb. Hout dat dient om de tu... ier-staken voor koeien in den grond te slaan.
Ook *klophamer*.

KLOPPER, znw., m. — Z. Idiot.
— Bij landb. Stelsel dat aan de as van den winder of wanm... len verbonden is en den trijzel schudt.

KLOPSTEEN, znw., m. — Bij schoenmakers. Steen waar... nen het leder op effenklopt. J.

KLOS, znw., v. — Z. Idiot.
— Koffiepartij. (Gierle.) Is de bazin thuis? Nee, ze is op de k... los.

KLOS, znw., v. — Z. Idiot.
— Bij timmerl. Bovendeel der boor dat tegen de borst drukt. J.

— Bij timmerl. Sluitblok van een Franschen sergeant. J.
— Bal in de beugelbaan.
Ook *kolf* en *zoeg*.

KLOSSLAGEN, w., o. — Z. ZOËGDRIJVEN.

KLOTHOOT (zachte *o*), znw., o. — Bij landb. Werktuig dienende die aardkluiten te verbrijzelen.
In 't Idiot. staat *klothout*. Dat is mis.

KLOTS, znw., m. — Dof gerucht dat water of eenig ander vocht t, als het ergens tegen klotst, als er iets zwaars in ploft of als het uit eene flesch giet. Ik wierp 'ne' zware' steen in 't water en gaf 'ne' klots.

KLOTSBEES (zachte *e*), znw., v. — Sporkebes, de vrucht van den *nus frangula*. (Z. der K.)

KLOTSBOLLEKEN, znw., o. — Z. APPELTJES. (Aanh.)

KLOTSBUIS, znw., v. — Z. Idiot.
— Dat w. wordt niet in 't N.-O., maar in 't Z. der Kemp. gebruikt.

KLOTSEN, w., o. — Z. Wrdb.
— Drukt het geluid uit dat een vocht maakt, als men het uit de giet. Ge meugt da' bier zoo nie' laten klotsen, giet 'et veurzichtig uit.
— Plomp gaan. Ziet diëen boer daar is hennen klotsen.

KLOTSENDARM, KLOTSENDERM, znw., m. — Korte nsdarm, aan het eene uiteinde toegebonden, dien de kinderen opblazen en induwen, wat een klotsend of klakkend geluid geeft.

KLOTSER, znw., m. — Iemand met eenen plompen gang.

KLOTSKLAAS, znw., m. — Z. KLOTSER.

KLOTTEKENSSUIKER, znw., m. — Z. KLOTSUIKER. (Idiot.)

KLOTTENBREKER, znw., m. — Z. KLOTHOOT.

KLOUTEREN, w., o. — Klauteren. Hij klouterde rap in 'nen

KLUCHT, znw., v. — Z. Idiot.
— *Iet doen* of *zeggen veur de klucht*, niet ernstig, om te lachen. J.
— *Veur de klucht zijn*, liefhebber zijn van lach en grap. J.

KLUCHTIG, bvw. — Z. Wrdb.
— Spr. *'t Is kluchtig, zee Micken Loer, en ze zeikte in de soep.*
— *In zijne(n) kluchtigen zijn*, z. IN.
— *Kluchtigen ambacht*, kinderspel, ook *stommen ambacht geheeten.* BACHT. (Idiot.)

KLUIT, znw., m. — Z. Idiot.
— Bij beenhouwers. De binnenbil, het moierstuk en de boon te n genomen.

— Scheepsterm. Onderste deel van den voorsteven, onder de waterlijn [illegible] dat een weinig vooruitsteekt. J.

KLUIVERBOOM, znw., m. — Scheepsterm. Lichte boom di[illegible] op de jachten gebruikt wordt om de kluiffok uit te spannen, bij J[illegible] *kluiferboom*.

KLUIVERSTEG, znw., v. — Scheepsterm. Vaste stag langswa[illegible] de kluiffok omhoogschuift. J.

KLUPPEL, znw., m. — Z. Idiot.

— Bij kantwerksters. Deel van den bout, waar de vingers op loopen [illegible] D. B.

KLUPPELS(CH), bvw. — Z. KERKS(CH).

KLUT, bvw. — Wordt gezeid van brood dat niet gerezen is [illegible] dat zwaar is en vast. (Grobbendonk.) Mijn brood is klut.

Ook *klot*, *kluit* en *derf*.

KLUTER, znw., m. — Borst. (Mol.) Dieë mensch heget op z'n [illegible] kluter.

KNAAP, znw., m. — Z. Idiot.

— Wordt niet enkel op jongens, maar ook op volwassen mans[illegible] personen toegepast. J. Onze Jan is 'ne lastige knaap. 'Ne vieze knaa[illegible] van 'ne' vent.

— Bij dijkw. *Knaap van den polder*, schatbewaarder en uitvoerde[illegible] der bevelen van den dijkgraaf en zijne gezworenen. 't Is ook de uitdeele[illegible] van het werk aan den put- of ploegbaas en zijn werkvolk en hij oefe[illegible] daarover het toezicht uit.

KNAK, bw. — Z. Idiot.

— Wordt ook als bvw. gebruikt. T. Alles moet bij hem even knak zij[illegible]

KNAP, tw. — Klanknabootsing van 't gerucht van de op elkande[illegible] vallende tanden. J. Knap! zee den hond en hij had het vleesch bee[illegible]

KNAPPEN, w., o. — Happen, den mond of den muil opene[illegible] en met kracht sluiten om iets te vatten. J., D. B Den hond knapte na[illegible] mij, maar hij had me nie'. De kat knapte naar 'en vlieg.

— Eten. Is hier niks te knappen?

KNAR, znw., m. — Gepelde haver of gort, waar men eertijds v[illegible] gebruik van maakte, als de pelmolens nog in zwang waren. (K.) Ik [illegible] gêren knar, maar hij moet goe' malsch zijn. In de' zomer 'ne go[illegible] pot knar en daar 'en schep rouw botermelk en suiker bij, 't is friss(ch)e k[illegible]

Ook *knör*.

KNAUWEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Eenen slok bier of genever in den mond houden en rondkwans[illegible] door 't bewegen van den mond, alsof men aan 't knauwen was. [illegible] kan ze knauwen.

KNEBBEL, znw., m. — Z. KNIBBEL.

KNEBBELEN, w., o. — Z. KNIBBELEN.

KNEBBELING, znw., v. — Z. KNIBBELING.

KNEBBER, znw., m. — Z. KNEPPER.

KNEBBIG, bvw. en bw. — Snebbig, barsch, hebbig. T. (Z. der K.) ...nd knebbig antwoorden. Jan is e knebbig ventje.
Ook *kneppig*.

KNECHT, znw., m. — Z. Idiot. en Wdb.
— Spr. *Daar is geene knecht zoo goed, die(n) ge betrouwen moet.*
— *'s Avonds groote knecht en 's morgens kan de kop nie(t) recht*, ...s lempers.

KNEP, znw., v. — Z. Idiot. Wordt niet enkel te Lier, maar ook ... Z. der Kemp. gebezigd.
— Mond. (Z. der K.) Houd oe' knep toe = zwijg.
— Barsch, snebbig wijf. (Z. der K.) Ze' wijf is maar 'en knep.

KNEPPEKEN, znw., o. — Z. KNEPKEN. (Idiot.)

KNEPPER, znw., m. — Nijdige, afgunstige persoon. Wordt zoowel ... vrouwen als mannen gezeid. (Z. der K.)
— Mond. (Z. der K.) Ze kan heure' knepper nie' houwen.
Ook *knebber* en, in de tweede beteekenis, ook *knep*.

KNEPPIG, bvw. en bw. — Z. KNEBBIG.

KNERZELEN, w., o. — Z. KNARZELEN. (Idiot.) J.

KNERZEN, w., o. — Z. KNARZEN. (Idiot.) J.

KNERZETANDEN, w., o. — Z. KNARZETANDEN. (Idiot.) J.

KNETS, znw., m. — Z. Idiot.
— Ook het scherp gerucht, door twee opeenvallende of tegen elkander ...tende voorwerpen veroorzaakt. De knets van 'nen marbol tegen 'nen ...eren.
— Tw. Klanknabootsing van dit gerucht. J.

KNETSEN, w., o. — Z. Idiot.
— Ook het scherp geluid dat veroorzaakt wordt door het tegen ...nder stooten of het opeenvallen van twee harde voorwerpen. J. Ik ... uwe' marrebol geraakt, want ik hoorde 't knetsen.
— Kinderspel met marmels. J. Zie KNUTSEN.

KNEUKEL, znw., m. — Z. Wrdb.
— Spr. *Iemand op zijn kneukels tikken* of *geven*, streng berispen.

KNEUKELEN, w., o. — Z. KNIPSEN. (Idiot.)

KNEUKELIJZER, znw., o. — Z. BOKSIJZER. (Idiot.) J.

KNEUKELZEEP, znw., v. — *Kneukelzeep gebruiken*, te gierig zijn om bij de wasch zeep genoeg te bezigen, zoodat men het waschgoed duchtig wrijven moet.

KNEUT, znw., v. — Z. Idiot.

— Vrouw die nooit tevreden is, die altijd kneutert.

KNEUT, bvw. en bw. — Z. Idiot.

— Stil, koes. (K.) As de meester kijft, dan zijn ze allemaal kne... t in dschool. Op tstraat meugde spelen, maar in kerk en school moet ... te oe kneut houwen.

KNEVEL, znw., m. — Bij olieslagers. Een rond stokje van 1 1/2 d... lengte, dat horizontaal aan het uiteinde van de stamperkoord is bevesti... d en dat, als de stamper opgehaald moet worden, onder den neus wor... t vastgezet.

— Bij muldeis. Blokje hout om de zakken toe te stroppen, als ... e opgeluid worden.

— Scheepsterm. Houten stek die van onder in de oortouwen vas... t-gedraaid is en waar lichte touwen, en vooral de dirklooper, aan vas... t-gemaakt worden. J.

KNIBBEL, znw., m. — Eten, voedsel, kost. Ik geloof dat '... t bij da' boerken maar ermen tijd is. Ja, maar hij wint alevel zijne' knibbel. Hoe is 't op de feest afgeloopen? Goed, en knibbel overhoop.

Ook *knebbel*.

KNIBBEL, bvw. — Gram, boos, lichtgeraakt. Hij is seffens knibb... el as 'em iet tegengaat.

KNIBBELEN, w., b. en o. — In kleine stukjes bijten, zooal... s muizen en ratten doen. (K.) De muizen hebben wel 'en heel kär stro... o in stukken geknibbeld.

Ook *knebbelen* en *knabbelen*.

KNIBBELING, znw., v. — Wat vaneengebeten, kapotgeknabbel... d is. Knibbeling van stroo.

Ook *knebbeling* en *knabbeling*.

KNIE, znw., v. — Z. Idiot.

— *Vette knie*, z. PAPKNIE.

— Scheepsterm. Zwaar, gekromd stuk hout of ijzer, dat de planke... of ijzeren platen van een schip stevig houdt.

KNIEBAND, znw., m. — Bij voerl. Lederen band aan de kni... der peerden om de knie, bij 't vallen, niet te bezeeren. J.

KNIEBIJTER, znw., m. — Kerkstoel, bidstoel die pijn veroor-zaakt aan de knieën, als men er op knielt.

KNIESELGOED, znw., o. — Bij landb. Afval van tarwe.

KNIKKER, znw., m. — Z. Idiot. en Wrdb. De knikker is altij... l van gebakken aarde. De kinderen geven 5-6 knikkers voor eenen marme... l ja zelfs 8 tot 10 voor eenen glazen.

KNIP, znw., m. — Z. Wrdb.

— *Op 'ne(n) knip*, in een oogwenk. 't Was op 'ne' knip gedaan.

KNIPPEN, w., o. — Z. Wrdb.
— Een korten, scherpen klank teweegbrengen door den middenvinger langs den duim in de hand te doen springen, Kil. *concrepare pollice et medio digito.* J., bij D. B. *knipvingeren.* De meester knipt in de school ten teeken dat 't gebed begint.

KNIPPER, znw., m. — Gierigaard. Ik kan dieë' vent nie' verdragen, omdat 'et zoo 'ne knipper is.
— Bij kleermakers. Werktuig om ronde gaatjes te knippen, die knoopsgaten moeten worden.
— Draaipistool, revolver.
— Knip, knipslag. Ik gaf hem 'ne' knipper tegen z'ne' neus.
Ook *knip* in de laatste beteekenis.
— Z. ook KNIPPERS. (Idiot.)

KNIPS, znw., m. — Z. KNIPSER. (Idiot.)

KNIPSCHÈÈR, znw., v. — Bij goudsmeden. Soort van kleine tang met omgebogen stangen, wier platte en scherpe uiteinden dienen om metalen draden door te knippen. J.

KNOBBEL, znw., m. — Z. Wrdb.
— *Latijn me(t) knobbels*, slecht Latijn.

KNOBBELDEEM (zachte of zware *e*), znw., m. — Bij landb. Speen of deem met wratten bezet. J. Koeien met knobbeldemen melken moeilijk.

KNOBBELROOS (scherpe *o*), znw., v. — Soort van roos, in 't Fr. *érysipèle noueux.* J.

KNOBBELSPEEN (zachte of zware *e*), znw., o. — Ziekte. Speen waar de aders zoo gezwollen zijn, dat ze als knobbels aanvoelen, Fr. *marisque.* J.

KNOBBELSTOK, znw., m. — Z. Idiot.
— Wordt te Heist-op-den-Berg gebruikt.

KNOD, znw., v. — Grap, klucht. Vieze knodden vertellen.

KNOES, znw., v. — Knoest. Daar is 'en knoes aan uwe' stok.
— Afgeknaagde appel of peer.
Ook *knoos* (zachte en scherpe *o*).

KNOESELGUL(D, znw., v. — Jongens, pas de kinderschoenen ontwassen, die willen doen gelijk groote menschen. (Z. der K.)

KNOESELHAAG, znw., v. — Z. KNOESELGUL(D.

KNOEZEN, w., o. — Langzaam eten. (Z. der K.) Hij zit daar al zoolank aan die kö(r)st te knoezen.

KNOL, znw., m. — *Ou(d)e knol*, spotnaam op eenen ouden mensch of een oud, versleten peerd. J.

— V. Oud zakuurwerk waar, in plaats van eene veer, eene kettin moet opgewonden worden. Me' schoonbruur hee' nog 'en schoon gouw knol van ze' grootvader.
Vrglk. RAAP.

KNOL, znw., m. — Kleinbier, licht bier. (Lier.)

KNOLSELDER, znw., m. — Knolselderij.

KNOOK, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Zijn knoken stijf en krom werken*. T. R.
— *Zijn knoken nie(t) ontzien*, hard werken. T., R.

KNOOP, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Daar leet de knoop, dat is de knoop*, de moeilijkheid. J.
— *Er 'ne(n) knoop rond leggen*, er eenen vloek bijvoegen. T.
— Knodde, geleding. J. Het koren staat al in z'n knoopen.

KNOOPBALK, znw., m. — Bij mulders. Balk die tusschen d[illegible] twee ijzerbalken in ligt en waar het staakijzer in draait.

KNOOPEN, w., o. en b. — Z. Wrdb.
— Spr. *Vooruitgaan gelijk boonen knoopen*, niet vorderen.

KNOOPE(N)WEVER, znw., m. — Z. KNOOPE(N)KNAUWER. (Idiot.)

KNOOS (scherpe *o*), znw., m. — Afgeknaagde appel of peer, klokhuis.
Ook *knoos* (zachte *o*) en *knoes*.

KNOOT (zachte *o*), znw., v. — Bij schoenmakers. Been dat men op de leest legt, als men eenen schoen moet maken voor iemand die een gebrek aan den voet, b. v. een eksteroog heeft. J.

KNOP, znw., v. en m. — Z. Idiot.
— *Geen(e knop*, niets. J. Ge krijgt van mij geen knop. Hij bezit geene knop ne meer.

KNOPHAAK, znw., m. — Z. KNOPIJZER. (Idiot.) J.

KNOPSGAT, znw., o. — Z. Idiot.
— Bij kleerm. *Plat knopsgat*, knoopsgat waarvan de draad, bij 't maken, omlaag getrokken wordt. *Opgetrokken knopsgat*, knoopsgat waarvan de draad, bij 't maken, omhoog getrokken wordt. J.

KNOPSGATBEITEL, znw., m. — Bij kleerm. Klein beiteltje waarmede men knoopsgaten steekt, bij J. *knopgatbeetel*.
Ook *deurslag*.

KNOPSGATSCHÈÈR, znw., v. — Bij kleerm. Bijzondere schaar om knoopsgaten te knippen.

KNOPSGATSTEEK, znw., m. — Bij kleerm. Steek waarbij men den draad over de naald legt, bij J. *knopgatsteek*.

KNÖR, znw., m. — Z. KNAR. (Aanh.)

KNOR, znw., m. — Z. KNÖR. (Idiot.)

KNORBEEN, KNÖRBEEN, znw., m. — Kraakbeen, knarsbeen. Ook *knörsbeen* en *knosbeen.*

KNÖRRE, znw., v. — Bij smeden. Z. KNÖR. (Idiot.)

KNÖRREKEN, znw., o. — In stukken gekapte ruggegraat of een van zwijnen en runderen. Ik peuzel zoo gèren aan e knörreken.

KNÖRREN, w., o. — Knorren.
— Gep. w. *Knörren en mörren,* aanhoudend morren.

KNÖRS, znw., m. — Z. KNÖR. (Idiot.)

KNÖRSBEEN, znw., o. — Z. KNORBEEN.

KNOS, znw., m. — Z. KNÖR. (Idiot.)

KNOSBEEN, znw., m. — Z. KNORBEEN.

KNOT, znw., m. — Marmel, marbol. (Mol.) Kom, me gaan met knotten spelen.

KNOTS, znw., v. — Z. Idiot.
— Stuk been met nog wat hesp aan.
— Iets groots in zijne soort. Da' zijn knotsen van patatten.
— Kleine dikke man of jongen. J.
— Spr. *Met de knots zitten,* veel geld hebben.

KNOTS, znw., m. — Scheepsterm. Z. Idiot.
— De knots is een klein schuitje waar men garnaal mee vischt. J.

KNOTSEN, w., o. — Z. Idiot.
— Z. KNUTSEN. (Idiot.)

KNOTSENBOLLEKEN, znw., o. — Staartmees, *Parus caudatus.* Ook *ossenbolleken.*

KNUDDELTJESPAP, znw., v. — Z. KLONTERKENSPAP. (Aanh.)

KNUFFEN, w., o. — Z. Idiot.
— Het knorren der zwijnen. Hoort de verkens maar knuffen.
— Enteren, beginnen te weenen, sprek. van kinderen. Ge moet daar ie' zitten knuffen.
Afl. *Knuffer, geknuf.*

KNUT, znw., v. — Vrouw waar weinig in zit, snulachtig vrouwmensch. (Z. der K.) Da' wijf is maar 'en knut.

KNUTS, znw., v. — Gierige persoon. Wordt zoowel van mannen als van vrouwen gezeid. (Z. der K.) Jan is 'en gierige knuts, hij verteert nooit pot of pint.

KNUTSEN, w., b. — Z. Idiot.
— O. Kinderspel. Een kind laat twee marmels, eenen van hem en eenen van zijnen tegenmaat, op den grond vallen, zoodanig dat zij op

malkander knetsen en van elkander rollen. De speler mag met den eenen marmel naar den anderen schieten of knipsen; er op is winst, mis is verlies.

Ook *knetsen.*

KOĔCHEL, znw., v. — Vrouw die gedurig koĕchelt. Z. KOĔCHELEN — (Idiot.)

KOEI, znw., v. — Z. Idiot.

— *Me(t) 'en koei lei(d)en,* eene tochtige koe naar den stier leiden.

— Spr. *Genevel drinken gelijk 'en koei water.* J.

— *Van iet zooveul verstand hebben als 'en koei van saffraan eten,* er niets van kennen. J.

— *Fransch spreken gelijk 'en koei Spaansch,* slecht Fransch.

— *De beste koeien worden op stal verkocht en met de slechte lei(d)en ze naar de mert,* een jonkman moet eene vrouw te haren huize zoeken.

KOEIBOER, znw., m. — Z. Idiot.

— Boer die zijn land bewerkt met eene koe, in plaats van met een peerd of eenen os.

KOEIDEEM (zachte *e*), **KOEIDÈÈM,** znw., m. — Speen eener koe.

— Raadsel op de *koeidemen :*

Vier haugen er
Tien trekken er
Uit e leeren zaksken
In e koperen baksken.

KOEIHAMER, znw., m. — Z. KLOPHOUT.

KOEIHOUT, znw., o. — Z. KLOPHOUT.

KOEIKEERDER (scherpe *e*), znw., m. — Stok om de koeien te keeren, als ze op een andermans weide willen grazen.

KOEISTAAK, znw., m. — Z. TUIERSTAAK. (Idiot.)

KOEITOUW, znw., v. — Bij landb. Getuig dat men den koeien aan den kop doet als ze gaan weiden. Het bestaat uit den *kopband,* den *draaier* en de *lis.*

KOEITUIER, znw., m. — Bij landb. Touw waarmede men de koeien aan den staak op de weide vastbindt.

KOEITUIS(CH)ER, znw., m. — Koopman in koeien, iemand die koeien opkoopt en voortversjachelt.

Ook *koeipegger.*

KOEIWACHTER, znw., m. — Koehoeder.

Ook *koeihu(d)er.*

KOEIWACHTERKEN, znw., o. — Kwikstaart, *Motacilla.*

Ook *koeistouwerken.*

KOEIZEEL (scherpe *e*), znw., o. — Touw om eene koe te binden [o]f te leiden.

KOEIZOP, znw., o. — Bij landb. Nat voedsel voor koeien. Ook *koeidrank*.

KOĔK, znw., m. — Z. Idiot.
— *Koĕk me(t) bloĕm*, oorvegen, kletser. As ge nie' ga' zwijgen, an krijgde koĕk mee bloĕm.

KOEK (gerekte, lange *oe*), znw., m. — Eén brood, geen brood in [h]algemeen. 'Ne koek brood. (Tielen.)

KOĔKAPPEL, znw., m. — Groote, witachtige appel. Ook *wittebrood*.

KOĔKBIJTEN, w., o. — Kermisvermaak. Twee, drie mannen [l]oopen eenen kluppelkoek op de kramen en bijten overband. Die den [e]ersten hoek doet afvallen of afbijt, moet den koek betalen.

KOĔKEN, w., o, met *zijn*. — Klonteren, meest gebruikt in *aaneenkoĕken* en *bijeenkoĕken*.

KOĔKEPAN, znw., v. — Z. Wrdb.
— Raadsel daarop:

Van binnen en van buiten zwert,
En 't hee(f)t 'en oog op zijne(n) ste(e)rt.

KOEKOEK, znw., m. — Z. Idiot.
— Rijmpjes:

Koekoek één ei,
Legt er twee bij,
Dan hedder drij.

—

Koekoĕk,
Schijtbroĕk,
Half-Mei
Eén ei.

—

— De koekoek roept:

Da(t) zingt en fluit da(t) wil,
Ik roep toch nie(t) veur Half-April.

—

— Bij 't begin van Maart roept de koekoek:

Welkom, Mèèrt, laat mij leven,
Ik zal u te Mei één van mijn jongskens geven.

— Bij 't einde dezer maand zegt hij echter:

Adieu, Mèèrt,
Ik geef u geen pluim uit mijne(n) stèèrt!

KOEKPOT, znw., m. — Pot waar het beslag in is om pan- koeken te bakken. J.

KOELBAK, znw., m. — Bij brouwers. Houten bak waar het ier uit den ketel op getrokken wordt om af te koelen, Fr. *réfrigera- nt.*
— Bij smeden. Z. SMISBAK.

KOELEKEN, znw., o. — Z. KOEL. (Idiot.)
— Kuiltje in de kin van sommige menschen en ook op beide wang en.

KOERIE. Kinderspel. Z. HERRIE. (Idiot.)

KOES, bw. en bvw. — Koest, stil, van honden en ook van mensch en. Koes! leelijken hond. Vruger had Sus veul praat, maar nu moet hij h em koes houwen. Zij koes, of ge krijgt van de' stok.

KOESTEN, w., wdrk. — Zich stilhouden, sprek. van hond en. Enkel in de Gebiedende wijs. J. Koest oe, Karo!

KOEWEN, w., o. — Z. KOEËN. (Idiot.)

KOF, znw., m. — Scheepsterm. Sterk zeeschip met éénen of t ee masten, wel gelijkende op een jacht.

KOFFER, znw., o. — Z. Idiot.
— Spr. *Zijn ofda(t) ge uit e kofferken kwaamt*, uiterst zind lijk voor den dag komen. T.

KOFFIEBOON, znw., v., — Z. Wrdb.
— Soort van Lupienen, *Lupinus polyphyllus.*
— Bij schoenmakers. Nagel veel gelijkende op den hamerkop, aar zijn kop valt niet over den boord van den schoen. J.

KOFFIEGRUIS, znw., o. — Koffiedik.
Ook *koffiedrab*, *koffiedraf*, *koffiedras* en *koffiedroes.*

KOFFIEVIZIET, znw., o. — Koffiepartijtje.

KOFFIEWIJF, znw., o. — Vrouw die veel koffie drinkt.

KOFFOOR, znw., o. — Z. KAFFOOR. (Idiot.)

KOGELTJE, znw., o. — Z. RUGGEKOGELTJE.

KOK, znw., m. — Z. Wrdb.
— Spr. *Van te heet en te zuut hee(f)t de kok geen schand, aar wel van te koud en te zout.*

KOKENAGE (uitspr. *kokənözzə*), znw., v. — Kooksel. T., R. Va' veur 'en kokenage hedde daar opstaan?
— Het koken, het bereiden der spijzen. T., R., bij J. *koker ge.* Moeder is aan heur kokenage.
— De geheele huishouding, met het bijdenkbeeld van wanord ijk- heid of geheimzinnigheid. T., R. Dat is daar 'en aardige kokenag ge kunt er nie' in of uit.

KOKENETEN, znw., o. — Z. Idiot.
— Gekookt eten. As ek 's avens thuis koom, heb ek gèren wa okeneten.

KOKER, znw., m. — Z. Idiot.
— Hoofd, kop, verstand. Hij hee' nogal wat in z'ne' koker steken. a' ge daar vertelt, komt uit uwe' koker nie'.
— Achterste. Männeken, ik zal is aan oewe' koker gaan. Hij kreeg p z'nen blooten koker.

KOKE(R)S(E) (klemt. op *es*), znw., v. — Vrouw die uit koken aat.
Ook *kok*, *kook* en *kokin*.

KOLE(N)LOSSER, znw., m. — Werkman die de kolen uit de hepen lost. J.
Ook *koollosser* en *kooldrager*.

KOLF, znw., m. — Z. Idiot.
— V. Dikke snede brood, kaas, enz. Hij nam het brood en hij snee n goei kolf af.

KOLFBOL, znw., m. — Kolfbal.

KOLFDAG, znw, m. — Dag dat men niet werkt, Fr. *jour de chômage*. (N. der K.)

KÖLKEN, w., o. — Overgeven, kotsen. (Mol.)

KOLLEMINK, znw., m. — Zwarte gestreepte stof, waarvan men rouwenrokken maakte.

KÖLMUS(CH), znw., v. — Z. KÖLLEMUS(CH). (Idiot.)

KOLOMBUIS, znw., m. — Bij smeden. Kachelbuis in den vorm ener kolom.

KOLOMSTOOF, znw., v. — Kolomkachel. J.

KOLVEN, w., o. — Met de kolf spelen. Z. Wrdb.
— Z. KLOSSEN. (Idiot.) J.
— B. en o. Bij landb. Diep ploegen. T. Het land kolven.

KOMEN, **KOMMEN**, w., o. — Z. Idiot.
— *Iemand te na komen*, iemand iets zeggen dat hem kwetst of eleedigt.

KOMENSCHAP, **KOMERSCHAP**, znw., v. — Z. Idiot.
— *'En aardige komenschap*, eene zonderlinge zaak.

KOMMIES, znw., m. — Grenswachter, douanier.
— Z. BIERKOMMIES.

KOMMIEZE(N)GOED, znw., o. — Waren of goederen die onder e weerde te koop geboden worden en dus verondersteld worden gesmokeld te zijn. Hij smoort Hollands(ch)e sigaren, echt kommiezengoed.

— Waren of goederen van slechte hoedanigheid. Zijn schoenen zijn al versleten, maar 't kan nie' anders, want 't is kommieze(n)goed.

KOMST, znw., v. — Z. Idiot.
— *Van waar is de komst*, van waar komt gij?

KONIJNE(N)KNEUT, znw., v. — Z. KONIJNE(N)PIJP.

KONIJNE(N)PIJP, znw., v. — Konijnenhol. J.

KONIJNE(N)STROP, znw., v. — Strik om wilde konijnen te vangen. J.

KONKELEFONKEL (in 't Z. en W. *koĕnkələfoĕnkəl*), znw., m. — Z. KONKELFONKEL. (Idiot.)

KONKELEFONKELEN, w., o. — Z. KONKELFONKELEN. (Idiot.)

KONKELEFUIS, znw., m, — Z. KONKELFOES.

KONKELEFUIZEN, w., o. — Z. KONKELFOEZEN.

KONVOOI, znw., o. en m. — Spoortrein. J. Met 't konvooi vertrekken. De konvooi is daar.

KOOKSTESSEL, znw., m. en o. — Stijfsel die moet gekookt worden, in tegenstelling van *rouwe stessel* of *gomstessel*, die men niet koken moet.

KOOL (zachte *o*), znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Zoo rood als 'en kool vier*, van 't aangezicht.
— *Zoo zwart als 'en kool.*
— *Op heete kolen staan* of *zitten*, zeer ongeduldig zijn. J.
— *Ik zou er gee(n) kooltje vier voor opslikken*, ik zou er niet aan twijfelen.
— In samenstellingen bezigt men *kool*, zelden *kolen*. Dus zegt men: *koolassche*, *koolbak*, *kooleemer*, *koolkelder*, *koolmaat*, *koolschup*, enz.
— Ziekte. Pestkool. Z. Idiot.
Ook *koolvier* en *koolziekte*.

KOOL (scherpe *o*), znw., v. — Fr. *chou*.
— Spr. *Wassen gelijk 'en kool.*

KOOLASS(CH)E, znw., v., in 't N. der Kemp. **KOOLASS(CH)IE**, m. — Steenkolenasch.

KOOLBOLLEN, znw., m., mrv. — Geperste eivormige steenkolen, Fr. *boulets ovoïdes.*

KOOLDRAGER, znw., m. — Z. KOLENLOSSER.

KOOLDUIF (scherpe *o*), znw., v. — Boschduif, *Columba palustris.*
Ook *Oosters(ch)e duif.*

KOOLEEMER, znw., m. — Emmer waarin men steenkolen haalt.

KOOLKOT, znw., o. — Steenkolenhok.

KOOLLOSSER, znw., m. — Z. KOLENLOSSER.

KOOLROOS (tweede *o* scherp), znw., v. — Soort van besmettelijke roos. Fr. *érysipèle pestilentiel.*

KOOLSCHIP, znw., o. — Schip dat met kolen geladen is. J.

KOOLSCHIPPER, znw., m. — Schipper die een koolschip bevaart. J.

KOOLSTAM (scherpe *o*), znw., m. — Koolstronk.
— Men maakt onderscheid tusschen *koolstam* en *koolstok*, volgens dat men den stengel eener groeiende of dien eener uitgegroeide kool bedoelt. T.

KOOLTJE-PROS (scherpe *o*), znw., o. — Roodekoolen die *geweldg*, d. i. half gaar gekookt zijn. Me eten te noenend kooltje-pros mee patatten.

KOOLTJES VIER, znw., o, mrv. — Z. DRUPPELTJES BLOED.

KOOLVIER, znw., o. — Z. KOOL.

KOOLZAK, znw., m. — Kolenzak.

KOOLZIEKTE, znw., v. — Z. KOOL.

KOOP, znw., m — Z. Idiot.
— Spr. *Gezondheid te koop hebben*, zeer gezond zijn. J.
— *Me(t) iet te koop loopen*, het overal ruchtbaar maken. J.

KOOPEN, w., b. — Z. Idiot.
— Wrdk. *Zijn eigen arm koopen*, iets zeer duur betalen. *Zijn eigen -rijk- koopen*, iets tegen zeer kleinen prijs koopen.

KOOPER, znw., m. — Z. Wrdb.
— Spr. *Daar zijn meer zotte koopers als zotte verkoopers.*

KOOPMAN, znw., m. — Z. Wrdb. en Idiot.
— Spr. *Op 't ende van de mert leerde de kooplie kennen.*
— *Tuss(ch)en 't loven en bie(d)en komen de kooplie toteen.*

KOOR (scherpe *o*), znw., v. — Koor eener kerk. Z. Idiot.
— Spr. *De kat komt op de koor* of *te koor*, z. KAT.

KOORDIENST (scherpe *o*), znw., m. — Z KOORLIJK (Idiot.) J.

KOOTJONGEN (uitspr. *kootjoëngən*, met zachte *e*), znw., m. — Knaap die groote-menschenstreken uitvoert. (Heist-op-den-Berg.) Wie zou gedacht hebben van zoo 'ne' kootjongen!
— Kapoen, guit, Fr. *coquin*, *polisson.* (Heist-op-den-Berg.) Frans van onze' gebuur is 'nen ee(r)ste kootjongen.

KOOZEMONDJE, znw., o. — Klein, lief mondje.
— Lief, bevallig kind.
— Kus in de kindertaal. Toe, lieveken, geëft ba is e schoo' koozemondje.

KOP, znw., m. — Z. Idiot.

— Wordt, zonder eenige minachting, schier uitsluitend gebruikt in plaats van *hoofd*.

— Spr. *Kop in iet hebben*, er lust, smaak in hebben.

— *'Ne(n) kop hebben gelijk 'ne kei*, halsstarrig zijn. R.

— *'Ne(n) kop hebben gelijk 'ne register*, een fel geheugen.

— *Iet in zijne(n) kop hebben*, slecht geluimd zijn. R.

— *De(n) kop boven (water) hou(d)en*, den moed niet opgeven. R.

— *Zijne(n) kop volgen* of *uitwerken*, doen wat zijn opgewonden hoofd ingeeft. R.

— *'Ne(n) kop zijn*, uitmunten in eenige wetenschap of kunst. R. Hij is 'ne kop in 't rekenen, in 't muziek.

— *Ge kunt over de koppen gaan*, er is veel volk. J.

— *Iemands kop breken*, zijne koppigheid overwinnen. J.

— *Kop af is 'en doodelijke wond.*

— *Kop noch steèrt*, zonder verband. J. Aan da' ge zegt, is kop noch steèrt.

— *Al gingde op uwe(n) kop staan*, welke moeite gij ook doet. J. Ge krijgt da' pennemes nie', al gingde op oewe' kop staan.

— *De(n) nagel op de(n) kop slagen*, een doeltreffend antwoord geven. J.

— *Nagels me(t) koppen slagen*, doorslaande, treffende antwoorden geven. J.

— *Zijn oogen uit zijne(n) kop zien* of *kijken*, zeer strak kijken. J.

— *'t Zal op uwe(n) kop uitbreken*, gij zult het moeten bezuren.

— *'t Zal op uwe(n) kop beiaarden*, ge zult bekeven, bestraft worden.

— *Op zijne(n) kop laten schijten*, zich laten overrompelen, zich niet durven verweren.

— *Er eenen den kop afnijpen*, eenen wind laten die slechts een zwak gepiep laat hooren.

— Hoofdkaas. Wij eten dezen achternoen kop.

Gewest. bij V. D.

Ook *verkenskop* en *geperste kop*.

— Bij biemans. Korf met eenig werk van boven in den kop. Het is voordeeliger eenen zwerm op eenen kop te zetten dan op eenen ledigen korf. J.

KOPALMACHTIG, znw., m. — Iemand met een zeer groot hoofd. J.

Vrglk. BUIKALMACHTIG.

KOPBAND, znw., m. — Bij landb. Deel van de koeitouw. Z KOEITOUW.

KOPEREN, znw., m. — Koperslager. Gaat is naar de' koperen en vraagt is of onze ketel al gemaakt is.

KOPERSLAGER, znw., m. — Z. Wrdb.

— *Melolontha vulgaris* en *M. hippocastani*.

KOPERTEEKEN, znw., o. — Bij smeden. Werktuig dienende om de plaats af te teekenen, waar een gat moet geboord worden.

KOPNAGEL, znw., m. — Z. Idiot.
— Bij schoenm. Korte nagel met grooten ronden of vierkanten kop. Hij wordt voor de sleet op de zool der schoenen geslagen. J.
Ook *walenkop* en *walennagel*.

KOPNET, znw., o. — Bij voerl. Vliegennet dat over den kop van 't peerd hangt.

KOPPEL, znw., o. — Twee, zonder nadere bepaling. J. As ge naar de stad gaat, brengt dan e koppel halfhemden mee. Geef mij e koppel sigaren.
— Is in die beteekenis ook v. 'En koppel duiven.
— *Met de koppel*, met twee te gelijk. Hij koopt de kinderen met de koppel. De koetsier ree' met de koppel (met twee peerden).

KOPPEN, w., b. — Bij biemans. Den kop of den zegel afsnijden, Kil. *decacuminare*. J. Als men de toegezegelde cellen kopt, sterft het broed dat er in zit. Het is soms voordeelig het grof of mannelijk broed te koppen.

KÖPPER, znw., m. — Doffer. (Z. der K.)
Ook *kebber*, *kepper*, *duiver* en *horen*.

KOPPEREN, bw. — De zijde van een muntstuk, dat het beeld vertoont. Ik wierp de' cent omhoog en hij viel kopperen. Kopperen of letter.
Ook *koppelen*.

KOPPLAAT, znw., v. — Bij smeden. IJzeren plaat, al of niet versierd, die rond den kop der stoof ligt.

KOPSGEWIJS, bw — Per hoofd, iedere erfgenaam evenveel. De erfenis wordt kopsgewijs verdeeld.
Vrglk. STAAKSGEWIJS, STRUIKSGEWIJS.

KOPSTUK, znw., o. — Z. Idiot.
— Bij timmerl. Stuk hout waar al de bogen van 't gewelf samenkomen.
— Bij smeden. Bovenste deel eener kolomkachel.

KOPZEEL (scherpe *e*), znw., o. — Bij slachters. Touw, zeel, dat aan den kop der beest gebonden wordt, bij 't slachten.

KÖR, znw., v. — Bij visschers. Driehoekig net om garnaal te vangen. J.

KOREN, znw., o. — Z. Idiot.
— Spr. *Dat is koren op mijne(n) meulen*, dat staat mij aan, dat gaadt mij.
— *Onder alle koren is kaf*, onder elke familie, vereeniging, enz. is iemand die niet deugt. J.

KORE(N)KNAPPER, znw., m. — Waterjuffer, Fr. *libellule*.
Ook *korenbijter, bieze(n)peèrd, deezekenspèèrd, pèèrdeken, pèèrderij(d)er, ridder van Maltha, glazemaker* en *zaligmaker*.

KORE(N)MEULEN, znw., m. — Bij mulders. Middelste paar van de drie paren steenen die in den molen liggen. J.
Ook *middelmeulen*.

KORE(N)MIJT, znw., v. — Mijt rogge. J.

KORE(N)SALAAD, znw., m. — Kleine lammersalade, *Arnoseris minima* Link.

KORENT, znw., v. — Krent, Fr. *raisin de Corinthe*.
— Spr. *Op zijn korenten lèven*, schertsend voor: van zijne renten leven.
— Aars, achterste. (A.) Hij viel op z'n korent.

KORENTAS, znw., m. — Bij landb. Stapel roggeschooven in de schuur.

KORENTENBOOMKEN, znw., o. — *Aronia melanocarpa*, Fr. *amelanchier*. J.

KÖRF, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Zijne(n) körf goed vullen*, overvloedig eten. Hij héet aan tafel z'ne' körf goe' gevuld.

KÖRFFLES(CH), znw., v. — Bij mandenmakers. Korfje van gevlochten wisschen, dat den vorm heeft van de flesch die er in past.

KÖRKE N ZAK, znw, m. — Scheepsterm. Rond stuk kurk, omringd van een net in touw of koord, dat men aan de zijde van het schip hangt om den stoot tegen de kaaien of tegen andere schepen te temperen.

KÖRKOOG, znw., v. — Het scheel oog van personen die een goed en een scheel oog hebben. (A.)

KORNEL, znw., m. — Kolonel. J.

KÖRREWAGENBOER, znw., m. — Z. KRUIWAGENBOER. J.

KÖ(R)ST, znw, v. — Korst.
— Spr. *De kö(r)sten steken hem*, op iemand die de weelde niet verdragen kan en dartel, brooddronken wordt. T.
Veroud., bij V. D.
— *Gaat om 'en kö(r)st*, ga heen, laat mij gerust. (A.)

KÖRT, bvw. en bw. — Z. Idiot.
— Spr. *Kört en goed*. Zegt kört en goed watda' ge moet hebben. J.
— *Alles kört en klein slagen*, aan stukken. J.
— *'t Is beter 'en körte pijn als 'en lange*, op ziekten en kwalen. J.

— *Ruim te kört komen gelijk Lambrechts me(t) ze' peezaad. Hij zwiide acht pond op 't dagmaal.* (Heist-op-den Berg.)

— *Iemand kört hou(d)en*, iemand in toom houden, streng bewaken. Zij zou gèren genoeg naar de kermissen gaar, maar ze mag nie' van heur vader, ze wördt thuis kört gehou(d)en.

— Bij voerl. *Kört draaien*, zijn gespan in eene nauwe plaats omwenden.

— *Er kört veur zitten, kört van geld zitten*, z. KÖRTZITTEN.

— Broos, licht breekbaar, kort van vezels. De mutsaard is vandeeg kört gewörren. Kört stroo. Kört vleesch.

— *Op e kört*, z. OP. (Idiot.)

KÖRTA(D)ER, znw., v. — Bij beenh. Ader die uitgehaald wordt, als de keel afgesneden is.

KÖRTAF, bw. — Z. Wrdb.

— Bvw. Bitsig. J. Ge zijt altijd zoo körtaf.

KÖRTBLOK, znw., m. — Z. STUIKBLOK. (Idiot.)

KÖRTBLOKKEN, w., b. — Den körtblok afzagen. De zagers körtblokken de boomen, vooraleer ze te zagen.

KÖRTELET, znw., v. — Verkensribbetje, Fr. *côtelette*. D. B.

KÖRTEN, w., b. — Z. Idiot.

— Bij beenh. *De a(d)ers körten*, als de keel afgesneden is, de aders uithalen.

— Bij biemans. *De raten körten*, de laagstaande raten die na den winter ledig en veelal wat beschimmeld zijn, tot op de zuivere deelen wegsnijden, waar de bieën dan gretiger aan voortbouwen.

KÖRTHOU(D)EN, w., b. en wdrk. — Z. onder KÖRT. (Idiot. en Aanh.)

KÖRTSTÈÈRT, znw., m. — Hond die gekortsteert is.

KÖRTSTÈÈRTEN, w., b. — Den steert afkorten. 'Nen hond, e pèèrd körtstèèrten.

— Spr. *Ge zoudt er honden van körtstèèrten*, men zou er zijn geduld, zijne koelbloedigheid bij verliezen.

KÖRTZITTEN, w., o. — Weinig bestaansmiddelen hebben, in geldgebrek zijn. J. Ik kan u gee(n) geld geven, want 'k zit zelf kört.

Ook *er kört veur zitten* en *kört van geld zitten*.

KOSSAARD, znw., m. — Kleine boer, die maar één peerd heeft of zijn land met eenen os bewerkt.

Ook *keuter, keuterboer, keut, ossenboer, ossekeut* en *ossekeuter*.

— Landbouwer die geen gespan heeft en zelf zijn land met de spade bewerkt.

Ook *handwerker*.

KOSSAARDERIJ, znw., v. — Kleine boerderij. Ook *osseplaatsken* en *osseplekske*n.

KOST, znw., m. — Z. Idiot.

— *Zijn kosten koopen*, een kosthuis hebben, ergens in den kost zijn. J.

— Spr. *Hij is daar maar in de(n) kost*, hij heeft in zijn eigen huis niets te zeggen.

— *Goed eten en drinken is den halve kost*. J.

— *Zijne(n) kost wèèrd zijn, zijn handen zijn zijne(n) kost wèèrd*, hij kan door zijn werk den kost verdienen.

KOSTEN, znw., m., mrv. — Z. Idiot.

— Spr. *Op kosten van ongelijk*, z. Idiot. Die spr. beteekent ook bij uitbreiding: Op iemands kosten. T. Ik weet nie' hoedat em nie' beschaamd is van zoo 'en heel maand lank bij vremde mens(ch)en op kosten van ongelijk te lèven.

KOT, znw., o. — Z. Idiot. Het mrv., in 't Z. der Kemp., is ook *kotters*.

— Bij kaartspelers. Spr. *Kot vol!* uitroep in het pandoeren, om te beteekenen dat men biedt tot een vol honderdtal, b. v. 200, als een voorgaande speler maar 150 geboden heeft.

— *Neemt uw oogen in uw hand en ziet deur de kotters*, op iemand die niet klaar kan of wil zien. T. (**Z.** der **K.**)

— Het oog zelf. T. (**Z.** der **K.**) Doet uw kotters open.

— Verkensfeest. (**Z.** der **K.**) Kot hou(d)en. As 't verken dood is, hou(d)en ze kot.

KOTERIJ, znw., v. — Bij landb. Al de aanhoorigheden eener hoeve, wat de gebouwen betreft, behalve huis, schuur en stallingen, zooals: kiekenkot, houtkot, kalfkot karkot, koolkot, turfkot, verkenskot, veulenskot, voederkot, enz. Daar is te weinig koterij aan die hoef.

KOTTER, znw., m. — Scheepsterm. Plezierjacht met hoog tuig en scherpen kop. J.

KOTTERSTUIG, znw., o. — Scheepsterm. Tuig van sommige schepen, bestaande uit een groot zeil, waarboven een groot topzeil of een groote vlieger. J.

KOU, znw., v. — Z. Idiot.

— Scheepsterm. Wind tusschen zuchtje en bries. J.

KOUD, bvw. — Z. Idiot,

— Spr. *Da(t) woord was nog nie(t) koud*, was nauwelijks uitgesproken. J.

KOUDBEITEL, znw., m. — Bij smeden. Korte kloeke beitel om koud ijzer af te kappen.

KOUKEN, znw., o. — Scheepsterm. Kleine wind. J.

KOUSKEN, znw., o. — Ronde wiek eener petroolielamp. (Zondereigen.) 't Kousken is afgebrand. Ga naar de' winkel om kouskens.

KOUWERIG, bvw. — Kouweijk.

KOVER, znw., m. — Z. KOEVER. (Idiot.)

KOZIJN, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Nicht en kozijn vrijt fijn.*

KOZIJNEN, w., o. — Veel het woord kozijn gebruiken als men tot iemand spreekt, Fr. *cousiner*. D. B., J. Vruger, toen hij nog 'nen armen duvel was, toen kost em wel kozijnen, en nu wilt em mij nie' meer kennen.

KRAAG, znw., m. — Z. Idiot.
— Bij metsers. Uitspringend uiteinde eener pottebuis, dat den kop der naaste pottebuis insluit. J.

KRAAGTREKKER, znw., m. — Bij smeden. Stalen lat, waarvan het eene uiteinde haakswijze gemaakt is. Het dient om het boordeken van den hals der kachels open te trekken.

KRAAI, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Kind noch kraai hebben*, geene afstammelingen.
— *Zoo zwart als 'en kraai.*
— *Zwarte kraai*, spotnaam op eenen R. K. geestelijke.

KRAAKSCHOEN, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *'t Is maar kraakschoen*, veel geschreeuw en weinig wol.

KRAAMSTUIPEN, znw., v., mrv. — Stuipen die eene vrouw soms krijgt na hare bevalling en die gewoonlijk een doodelijken afloop hebben.

KRAAMVOLK, znw., o. — Slecht, gemeen volk Ik wil mee zoo e kraamvolk geen uitstaans hemmen.
Ook *kramerij.*

KRAAMWIJF, znw., o. — Kraamvrouw.

KRAANBOOR (scherpe en zachte *o*), znw., v. — Bij kuipers. Boor om in een vat het gat te boren, waar de kraan in gestoken wordt.
Ook *tapboor.*

KRAANLIJN, znw., v. — Scheepsterm. Kruinlijn, dunne lijn die tot boven in den mast gaat. J.
Ook *toplijn.*

KRAANMAN, znw., m. — Scheepsterm. De man die in het ijzeren kamertje zit dat het bovendeel der kraan vormt, en van waar hij de bewegingen der kraan, bij het lossen en laden der schepen bestuurt.

KRAB, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Zoo scheef, zoo krom, zoo scheel als 'en krab.*
— *Me(t) krabben leuren*, zijn aangezicht vol krabben hebben. (Woordenspel.)

KRAB, znw., v. — Bij landb. Kleine rijf met ijzeren of houten tanden. (**Z.** der **K.**)

KRABBEKENSSTEUR, znw., m. — Steurkrab, garnaal die den smaak heeft van de kreeft, *Palemon squilla*. D. B., J.

KRABBER, znw., m. — Z. Idiot.

— Iemand die fel moet werken om zijnen kost te winnen.

— Bij landb. Werktuig met drie of vier omgekromde tanden, dienende om het onkruid uit te roeien.

KRABEIN, znw., o. — Z. KRAKEBEIN. (Idiot.)

KRAK, znw., v. — Z. Idiot.

— Oude koe. Z'n koei is maar 'en krak. 'En ou' krak van 'en koei.

KRAK, znw., v. — Leugen, verdichtsel. Da' ge daar vertelt, is 'en krak.

KRAK, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Schoen me(t) krak, gee(n) geld op zak.*

KRAKELING, znw., m. — Z. Wrdb.

— Luis, in het raadsel: *Wat hebde liefst: 'nen oven mee roven, 'nen körf mee krakelingen of 'nen put mee zingende wijfkens?* (*Roven* zijn brooden en *zingende wijfkens*, kikvorschen.)

KRAKEN, w., b. en o. — Z. Idiot.

— Spr. *Krakende kärren loopen 't langste*, z. KÄR.

— *Dat het kraakt*, fel, geweldig. Hij kan vloeken dat 't kraakt. Hij loog dat 't kraakte.

— Eenen luiden wind loozen. Da's 'nen onbeleefde vent, hij kraakt gedurig.

KRAKKEMIKKEN (klemt op *mik*), znw., v. — Konkelarijen, slinksche middelen. Z. Idiot.

Niet enkel in 't Z. der Kemp., maar ook elders in de Kemp. en te Antw. gebruikt.

KRAM, znw., v. — Z. Wrdb.

— Spr. *Hou(d)en gelijk 'en kram in 't slijk*, scherts.

— Benaming van 't getal 7 in 't kiemspel. (**A.**)

— Z. HAAK. (Aanh.)

— Z. HAMERKOP. (Aanh.)

KRAMERIJ, znw., v. — Het kramen, het kraambed. Kramerij is dikwijls gevaarlijk.

— Iets dat gering, gemeen, slecht is, vodderij, prullen. Laat u toch aan zoo'n kramerij nie' gelegen.

— Z. KRAAMVOLK.

KRAMIKKEN, bvw. — Z. Idiot.

— Van tarwebloem gebakken. (**Z.** der **K.**) 'Ne kramikken boter(h)am. Ook *mikken*.

KRAMINKEL (klemt. op *mi*), znw., v. — Vrouw die gebrekkelijk it.

KRAMINKELACHTIG, bvw. en bw. — Gebrekkelijk. (**Z.** der **K.**) j hee' 'ne' kraminkelachtige' gank. Ze gaat daar zoo kraminkelachtig inen.
Ook *kamankelachtig.*

KRAMINKELEN, w., b. — Gebrekkelijk gaan. (**Z.** der **K.**)
Ook *kamanken, kamankelen.*

KRAMLAP, znw., m. — Bij dijkwerkers. IJzeren borstlap, met ien riem rond het lijf vast, waar de kramschup op drukt, als zij in grond geduwd wordt. J.

KRAMMAT, znw., v. — Bij dijkw. Mat van stroobusseltjes aaneen-lochten, die 10 op 15 cm. breed zijn, waarvan de uiteinden om de isseltjes te binden, met de kramschup in den grond geduwd worden. J.

KRAMMEN, w., b. — Bij dijkw. Stroo, groen hout vlechten scheu de grootere staken om de aangebrachte aarde beter aaneen te iden. J. 'Nen dijk krammen. J.
— Bij blokmakers. Den klomp hout met het krammes den eersten wendigen vorm van kloon geven. J.

KRAMMER, znw., m. — Bij dijkw. Werkman die kramt. J.

KRAMNAGEL, znw., m. — Z. HAMERKOP. (Aanh.)

KRAMPÈÈRD, znw., o. — Bij blokmakers. Werkbank waar men i kloon op kramt. J.

KRAMPOEN, znw., o. — Bij goudsmeden. IJzeren haakje waarde men stukjes goud of zilver vestigt op eene houtskoo', om ze te leeren. D. B.

KRAMSCHUP, znw., v. — Bij dijkw. IJzeren spade met van ler twee pinnen aan, waar de stroowiscn tusschen zit als men kramt, J. *kramspade.*

KRAMSTAAK, znw., m. — Bij landb. Ieder van de staken tegen deuren der kar om de biedeuren vast te zetten. Zij zitten van onder ijzeren krammen. (**O.** der **K.**)

KRAP, bvw. en bw. — Scheepsterm. *'En krappe touw*, touw stijf is en moeilijk plooit, dat vast ineengedraaid is. J.
— Fraai, sierlijk, sprek. van 't scheepstuig. J. Het nief tuig sta' p op 't schip.

KRAUWELEN, w., b. en o. — In de diamantnijverheid. Eerste werking die de ruwe diamant ondergaat. Zij bestaat hierin dat men t eenen diamant of soms ook met een scherp mes, de meest uitingende hoekjes van den ruwen steen afsteekt om dezen laatste den wenschten vorm te geven, alvorens hij geslepen wordt.

KRAUWELÈÈR, znw., m. — Werkman die den diamant krauwelt, Fr. *brutteur.*

KRAWANTELEN, w., o. — Veel wandelen, doelloos rondslenteren. (**O.** der **K.**)

KRAWIETELACHTIG, bvw. — Krevelend, kriebelend. Ik kan geene' meülder op m'n hand verdragen, dat is veul te krawietelachtig.

KRAWIETELEN, w., o. — Krevelen, kriebelen, kittelen.

KRAZEL, znw., o. — Schurft, krawage. (Rond Meerhout.)

KRAZELÈÈR, znw., m. — Witte meikever, *Melolontha albida* (Eindhout.)

KREBELACHTIG, bvw. — Kriebelend. (**Z.** der **K.**)

KREBELEN, w., o. — Z. KREVELEN. Idiot. (**Z.** der **K.**)

KREBELING, znw., v. — Z. KREVELING. Idiot. (**Z.** der **K.**)

KRECHTIG, bw. — *Krechtig waar,* echt waar, zeer waar. (M. v. I.)

KRÈÈTACHTIG, bvw. — Genegen om te krèter, te tergen, te plagen. Flup is 'ne krèètachtige jongen.
— Z. KRÈTELIJK. (Idiot.)

KRÈÈTGEBUUR, znw., m. — Z. KRÈÈTZAK. (Idiot.)

KREEUW, znw., v. — Diepe, lange snede met een mes. (**N.-W.** der **K.**) Ze hebben op de kermis mee messen gevochten, en Jan Dekkers héét 'en lillike kreeuw in ze' gezicht gekregen.
— Groot stuk brood, vleesch, kaas, enz. (**N.-W.** der **K.**) Den bèdelèèr kreeg van de bazin 'en kreeuw brood, da' ge er 'nen boer mee van ze' pèèrd zoudt geslagen hebben.

KREFT, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Zoo mager als 'en kreft. Veuruitgaan gelijk 'en kreft,* niet vorderen.
— Iemand die zeer mager is.

KREI, KRIJ, znw., m. — Schurft, krauwage. (**Z.** der **K.**)

KREIMEŬLDER, KRIJMEŬLDER, znw., m. — Witte meikever, *Melolontha albida.* (Tongerloo.)

KREIZAK, KRIJZAK, znw., m. — Z. KREIMEŬLDER. (Emblehem.)

KREIZELEER, KRIJZELÈER, znw., m. — Z. KRAZELÈÈR.

KREK, bw. — Z. KRAK. (Idiot.)

KREKEL, znw., m. — Z. Wrdb.
— Spotnaam op iemand die teer en mager is. J.
— Bij smeden. Boor, van boven voorzien van een getand wieltje. De krekel wordt gebruikt om met de hand gaten te boren, vooral in hoeken waar men met de gewone boor niet zou rond kunnen.

KREKELMUIT, znw., v. — Bij pottenb. Stapel steenen tusschen de kamer van den oven en de potten die moeten gebakken worden. Die steenen zijn zóó geplaatst, dat er eene menigte openingen in zijn, die de vlam in alle richtingen van den oven doen vliegen. J.

KRÈMERSVOLK, znw., o. — Z. KRÈMERIJ (Idiot.)

KREMPACHTIG, bvw. — Genegen om te krempen. T. (Z. der K.) Hij is danig krempachtig.

KREMPEN, w., o. — Ziekelijk zijn. T. (Z. der K.) Ik heb meer as 'en maand gekrempt, maar nu ben ik genezen.
Ook *kremperen*, *krimpen* en *krumpen*.

KREMPER, znw., m. — Iemand die voortdurend ziekelijk is. (Z. der K.)
Ook *krimper* en *krumper*.

KREMPEREN, w., o. — Z. KREMPEN. (Z. der K.)

KREMPERIJ, znw., v. — Ziekelijke toestand. T. (Z. der K.) Hij is nie' herd ziek. 't is maar krемperij.
Ook *krimperij* en *krumperij*.

KRENG, znw., v. — Z. Idiot.
— Gierigaard of gierige vrouw. Piet is 'en ee(r)ste kreng en ze' wijf ook, ge zult er nie' veul van opdoen.

KRENG, bvw. — Lichtgeraakt, gauw gestoord. (Z. der K.) Ge moet toezien wat da' ge tegen hem zegt, want hij is danig kreng.

KRENG, bw. — Krap, nauw, scherp, schrap. (Z. der K.) Ik zit kreng van geld. Wij zullen maar kreng toekomen mee ons patatten. Da' weegt kreng 'ne' kilo.
Ook *krèèg*, *krui*, *scherp* en *schrap*.

KRENKEN, w., b. — Z. Wrdb.
— Verdriet aandoen. R. Dieë jongen doe' nie' as ze' moeder krenken.

KRÈTEN, w, b. — Z. Idiot.
— Spr. *Ze krèten den hond zoolank totdat hij 't het uitspringt*, men tart zoolang het gevaar, totdat men er inloopt.

KRETSBO(R)STEL, znw., m. — Bij goudsmeden. Een busseltje samengebonden koperdraden of heel dun glasdraad, dat de goudsmid gebruikt om té kretsen, Fr. *gratte-boësse*. D. B.

KRETS(CH), bvw. — Gram, opvliegend, knak, verstoord. (Z. der K.) Hij is seffens krets(ch). Ik wier' krets(ch), omdat em mij bleef krèten.

KRETSEN, w., b. en o. — Z. Idiot.
— Bij goudsmeden. Met den kretsborstel het goud wrijven, Fr. *gratte-boësser*. D. B.
— Bij naaisters. Opgehaald goed met eene speld of naald in plooikens trekken.

KRETSSCHOTEL, znw., v. — Bij goudsmeden. Houten schote
met bier in, waar de goudsmid den kretsborstel in doopt om te kretsen. D. B.

KREUK, znw., m. — Z. KAMBRUUR. (Aanh.)

KREVELACHTIG, bvw. — Z. KREBELACHTIG.

KREZEL, znw., m. — Opstijgend luchtbelletje in bier of wijn
Ook *kriezel* en *grinsel*.

KREZELEN, w., o. — Perelen, sprek. van gegiste dranken. Ziet t
da' bier is krezelen.
Ook *kriezelen* en *grinselen*.
— Z. DREZELEN.

KRIBBELEN, w., b. en o. — Z. Wrdb.
— Gep. w. *Kribbelen en krabbelen*, rap en slecht schrijven.

KRIBBIJTER, znw., m. — Z. Idiot.
— Peerd dat in de kribbe bijt.
— Gierigaard, vrek.
Ook *krubbijter*.

KRIEK, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Blozen gelijk 'en kriek*. J.
— *'En borrel* of *'nen druppel kriek* of *van de kriek*, borrel genever r,
waar krieken op trekken. J. Ook *e krieksken*.
— Raadsel op de *kriek*:

> Ik kwam daar in 'en bosch gegaan,
> Ik zag daar 'en blozende juffrouw staan;
> Zij sprak niet, maar ik sprak;
> Ik knapte ze in mijne(n) knapzak.

— Bij landb. Aanwassen aan de lijfmoeder eener koe. De krieke n
vergaan korten tijd na het kalven. J.

KRIEKE(N)LAMBIK, znw., m. — Lambik, welbekend Brussels h
bier, waar krieken op afgetrokken zijn.

KRIEKEN OVER ZEE, znw., v., mrv. — Z. onder KRIEK. (Idio .)

KRIEKZWART, KRIEKZWERT, bvw. — Pekzwart. Z'n ha r
zie' nog kriekzwert, al is em nie' jonk ne meer.

KRIELIG, bvw. — Dartel, lachziek. E krielig meisken.

KRIEZEL, znw., m. — Z. KREZEL.

KRIEZELEN, w., o. — Z. KREZELEN.

KRIJ, znw., m. — Z. KREI.

KRIJGEN, w., b. — Z. Idiot.
— Spr. *Krijgen en weggeven is doodzonde*.
— Met een bijvoegl. w. of een deelw. gebruikt, heeft *krijgen* de
beteekenis van *maken*, Fr. *parvenir à faire*, *rendre*. D. B., R., J. As

;e mij zoo blijft trèteren, dan zulde me wel dood krijgen. Ik krijg diên lommerik nooit geleerd. Zal ze veur den avend gedaan krijgen? Gij kunt 'em nie' kwaad krijgen. Hoe ik wasch ofte niet, ik zal da' goed nie' rit krijgen.

KRIJGER, znw., m. — Witte meikever. *Melolontha albida.* (Nijlen.)

KRIJMEULDER, znw., m. — Z. KREIMEÜLDER.

KRIJZAK, znw., m. — Z. KREIZAK.

KRIJZELÈÈR, znw., m. — Z. KREIZELÈÈR.

KRIKKEMIK, znw., v. — Z. Idiot.
Volgens *Naoogst*, 1904, bl. 37, wordt die vorm gebruikt in 't N. O. der Kemp.

KRIKKEMIKKEN, w., o. — Preutelen. — Volgens *Naoogst*, 904, bl. 37, gebruikt in 't N.-O. der Kemp.

KRIMPACHTIG, bvw. — Genegen om te krimpen.
Ook *krempachtig* en *krumpachtig*.

KRIMPEN, w., o. — Z. Idiot.
— Kreunen en klagen van ziekelijkheid. As em iet of wa' mankeert, dan zit em daar te krimpen. Krimpt zoo nie', ge zult ommers gauw genezen zijn.
Ook *krempen*, *kremperen* en *krumpen*.

KRIMPER, znw., m. — Kreuner, klager, die voortdurend ziekelijk is en krimpt. Jan is toch 'ne krimper. Zwijgt, krimper!
Ook *kremper* en *krumper*.

KRIMPERIJ, znw., v. — Ziekelijkheid, waarbij men kreunt en klaagt. Die krimperij duurt nu al 'nen dag of vier.
Ook *kremperij* en *krumperij*.

KRINT, znw., v. — Krent, Fr. *raisin de Corinthe.*

KRISTAAL, znw., o. — Kristal. J., D. B.
Ook *kristal.*
— Spr. *Zoo klèèr als kristaal. Blinken, klinken gelijk kristal.*

KRISTALEN, bvw. — Kristallen. J., D. B.
Ook *kristallen.*

KROB, znw., m. — Krop van salade, savooikoolen, enz. 'Ne krob salaad. Da' zijn schoon krobben.
Ook *krop.*

KROCHELPOT, znw., m. — Z. KROCHPOT. (Idiot.)

KROCHER, znw., m. — Scheepsterm. Beurtboot of andere boot die met petrool gestookt wordt en veel gezucht of gekroch verwekt. De krocher vervoert zware waren. J.

KROĔCHT, znw., v. — Z. KROĔFT.

KROËFEL, znw., m. — Zwaarlijvige persoon; dik en zwaar kind. (K.) Wat denk'e? Zoo 'ne zware kroëfel op 'en hondekär!

KROËFT, znw., v. — Zwaar en dik lijf. (K.) Hij liet 'em mee z'n kroëft op 'ne' stoel vallen en hij brak.
Ook *kroëcht.*

KROELEKEN, znw., o. — Z. HOFLEKEN.

KROES, bvw. — Dronken, enkel als gezegde. Piet was vandaag weeral kroes.

KROES, znw., m. — Z. Wrdb. en Idiot.
— Blikken bus, waar de werklieden hun drinken in meedragen. (Z. der K.)
Ook *drinke(n)bus.*

KROET, znw., v. — Z. Idiot.
— Dik stuk brood, kaas, vleesch, enz. (Z. der K.) Hij snee' me daar 'en kroet af van wel twee vingeren dik.

KROK, znw., m. — Kreuk. Dieë stok hee' 'ne' leelijke' krok gekregen.
Ook *krook.*

KROKKEN, w., b. — Kreuken. J. Zij veurzichtig da' ge 't papier nie' en krokt.
Ook *kroken* en *krokkelen.*

KROLDRAAD, znw., m. — Bij goudsmeden. Zilver- of gouddraad die gevlochten of getwijnd is en dient om fijn loofwerk op het goud of het zilver te bewerken, Fr. *filigrane.*

KROLLEBOOT, znw., m. — Scheepsterm. Kleine roeiboot die achter de zeilschepen hangt. J.

KROLSAVOOI, znw., v. — Z. KROLKOOL. (Idiot.)

KROM, bvw. — Z. Idiot.
— Spr. *Krom en scheef.* Ze' vader is krom en scheef van 't werken.
— *Liever krom als mank*, van twee kwalen liefst de minste.
— *Kromme sprongen maken, met kromme sprongen omgaan*, valsch, bedrieglijk handelen. J.
— Van iemand die krom is, zegt men: *Krom gebakeld en scheef gewiegd.*
— Bij schoenm. *Kromme leest*, leest voor mansschoenen.
Ook *mansleest.*

KROMMES, znw., o. — Bij pottenb. Krom mes dienende om de garrels te maken.

KROMMIGHEID, znw., v. — Kromheid. J.

KRONKEL, znw., m. — Z. Wrdb.
— *Kronkels en bonkels.* Z. Idiot. Die uitdrukking wordt te Heist-op-den-Berg gebruikt.

KRONZEL, znw., v. — Stekelbezie. (Mol.)
Elders *kneezel*.

KROON (scherpe *o*), znw., v. — Z. Idiot.
— Omvang van de takken eens booms. J. Dezen boom heet 'en schoon kroon.
Ook *kroes*.
— Bij beenhouwers. IJzeren banden in den vorm eener kroon, waar haken aan vast zijn om het roet aan te hangen. J.
— Z. BOOM.

KROONBALK (scherpe *o*), znw., m. — Bij dijkw. Balk op den top van verscheidene palen vastgelegd om deze, om zoo te zeggen, aan elkander te verbinden J.

KROONRAD (scherpe *o*), znw., o. — Z. KROONWIEL.

KROONBOEI (scherpe *o*), znw., v. — Scheepsterm. Boei die op haar bovendeel voorzien is van eene soort van wissen mand, die boven het water zeer hoog uitsteekt. J.

KROONWIEL (scherpe *o*), znw., o. — Z. Idiot.
— Bij oliesslagers. Groot wiel, horizontaal geplaatst, dat dient om de steenen te bewegen.
Ook *kroonrad*.

KROOS (scherpe *o*), znw., v. — Bij kuipers. Kroos, gergel.

KROOZEN, w., b. en o. — Bij kuipers. Krozen, gergelen.

KROP, znw., m. — Z. Wrdb. en Idiot.
— Spr. *D'(n) krop in de keel hebben*, op het punt zijn van te weenen.
— Rouwkoop, spijt gevoelen.
— Z. KROB J.
— Bij beenh. *Krop van de tong*, stuk vleesch dat aan de tong vast is en deze aan den nek verbindt.

KROP, znw., m. — Kroep, eene ziekte, Fr. *croup*. J.

KROPKOĔK, znw., m. — In zoetemelk geweekte boekweitkoek.
Ook *koĕkweik*.

KROT, bw. — In slechten toestand. J. 't Zit maar krot met diē' kèrel, hij kan nie' meer betalen.

KRUBBIJTER, znw., m. — Z. KRIBBIJTER.

KRUIASKEN, znw., o. — Bij mulders. Haspel waar de ketting op gewonden wordt als men den molen kruit.

KRUIER, znw, m. — Z. Wrdb.
— Spotnaam op de inwoners van Balen.

KRUIN, znw., v. — Z. Wrdb.
— Bovendeel van den oven. J.

KRUINHOUT, znw., o. — Z. Idiot.
— Hout uit de kruin van eenen boom.
Ook *kapruin*.

KRUINIERDERIJ, znw, v. — Kruidenierswaren.

KRUINIERSWAREN, znw., v., mrv. — Z. KRUINIERDERIJ.

KRUINIERSWINKEL, znw., m. — Kruidenierswinkel.

KRUIPAAL, znw, m. — Bij mulders. Paal waar de ketting va[illegible]n het kruiasken aan vastgemaakt wordt.

KRUIS, znw., o. — Z. Idiot.
— Spr. *Hij zou Ons Heer van 't kruis lezen*, op eenen schijn[illegible] heilige. J.
— *Die een kruis ontloopt, komt er twee tegen*. J.
— *Daar staat e kruisken op uw veurhoofd*, gij liegt, in de taa[illegible]l der kinderen. J.
— *E kruisken over iet maken*, er geene hoop meer op hebben [illegible], iets vergeten, er niet meer over spreken. J.
— *Kruisen*, klaveren, in 't kaartspel.
— Bij biemans. Teeken dat de stekken in eenen korf vormen[illegible]; afstand van het eene kruis tot het andere. J. De bieën hebben al d[illegible]rij kruisen gewerkt.

KRUISBRAAF, bvw. — Eenvoudig, doorbraaf, vroom. Den ou[illegible]e Verelst en z'n vrouw zijn kruisbrave menschen.

KRUISGEWIJS, bw. — Kruiswijze, op de wijze van een kruis. [illegible] J.

KRUISKEN, znw., o. — Z. Idiot.
— Bij pottenb. Klein steenen voorwerp met drie uitstekende arm[illegible]n, waarop de koffiepotten met hunne opening geplaatst worden en die be[illegible]let dat zij aaneenbakken. J.

KRUISKEN-A, znw., o. — AB boek. Zie A. J.
Ook *kruiskensboëk*.

KRUISKENSBOËK, znw., m. — Z. KRUISKEN-A. J.

KRUISKENSSTEEK, KRUISSTEEK, znw., m. — Bij kl[illegible]er-makers. Naad waarvan de steek over kruis ligt, bij J. *kruissteek*.

KRUISKRIK, znw., v. — Z. KRIK. (Idiot.)

KRUISSLEUTEL, znw., m. — Sleutel waarvan de baard e[illegible]ne kruisvormige insnede heeft. J.

KRUISSTEEK, znw., m. — Z. KRUISKENSSTEEK.

KRUISWEEK, znw, v. — Week waarin de kruisdagen ko[illegible]en.

KRUISWELFSEL, znw., o. — Kruisgewelf. J.

KRUISWERKER, znw, m. — Bij biemans. Bie die al hare r[illegible]aten kruiswijze in den korf maakt. J.

UIWAGEN, znw., m. — Z. Wrdb.
Z. BAAS. (Aanh.)

UIWAGENBOER, znw., m. — Kleine boer die geen gespan

körrewagenboer.

UIWIEL, znw., o. — Bij mulders. Wiel van het kruiasken.

UK, znw., v. — Z. Idiot.
Knoeier; slechte speler. Z. Wrdb.
Oud versleten mensch of dier. Ja, jongen, ik zijn ekik maar 'en
' meer. Is da' 'nen boer, mee zoo'n kruk van e pèèrd!
Spr. *Zoo zat als 'en kruk*, zeer dronken.

UKKE(N)SPRINGER, znw., m. — Slechte betaler, krotter.

UMPACHTIG, KRUMPEN, KRUMPER, KRUMPE-
KRIMPACHTIG, KRIMPEN, enz.

UMPBEEN, znw., o. — Z. KRIMPBEEN. (Idiot.)

IEREN, w., o. — Wandelen. Z. Wrdb.
Kouten, praten. (**A.**) Ik heb tijd genoeg om wat te kuieren, blijft
r. Hij is bij ons wa' blijven kuieren.
n de beteekenis van *wandelen* wordt het w. te Antwerpen niet
maar wel in 't Noordwesten der provincie, te Esschen, Calmpt-
t.

IL, znw, v. — Bij visschers. Vischnet waarmede men kuilt;
n is het breed en het loopt uit in den vorm van eenen zak. J.

ILDER, znw., m. — Bij visschers. Vischsloep om mede te

Visscher die kuilt. J.

ILEN, w., o. — Bij visschers. In 't groot visschen. J. In den
uilt men dikwijls op de Schelde.

IP, znw., v. — Z. Idiot.
Bij olieslagers. De houten of ijzeren rand die den ligger omgeeft.
steenkuip.

IPER, znw., m. — Z. Wrdb.
Kinderspel. *Kuiper op zeel.* Eerst maakt men twee meten op
fstand van elkander, eene waar de *kuiper* op staat en die het
; op de andere meet staan al de deelnemers aan het spel. Dan
kuiper roepen: « Kuiper op zeel! » en de andere kinderen
en: « Toetegarcel! » Daarna noemt de kuiper eenen jongen
et zeel moet komen trappen, en als deze dit gedaan heeft, mag
r hem pakken. Gelukt hem dat, dan moet de gepakte bij den
) het zeel gaan staan. Het spel duurt zoolang, totdat al de
gevat zijn, uitgenomen een; de laatste moet dan kuiper zijn
olgende spel. (St.-Antonius.)

KUIPERSLIES, KUIPERSLIS(CH), znw., o. — Bij kuipers. Soort van breed lisch dat men tusschen de duigen steekt, opdat de vaten beter zouden sluiten.

KUIS(CH)EN, w., b. — Z. Idiot.

— *Kuis(ch)ens! kuis(ch)ens niet!* uitroepen in het marmelspel, om het recht te krijgen of af te weren van het vuil weg te nemen, dat vóór of rond den marmel ligt.

— Bij metsers. *Steen kuis(ch)en,* oude steen zuiveren van de aanklevende mortel, bij middel van een bijltje of een kapmes.

KUL, znw., m. — Z. Idiot.

— Mannelijke roede, Kil. *coles.*

— *E kullcken bier,* een klein vaatje bier. (Mol.) Daar is e kulleken bier af te drinken mergen.

Ook *kloon.*

KULT-DEN-BOER, znw., m. — Z. Idiot.

— Ook fopperij in 't algemeen. Al dat em vertelt, is kult-den-boer.

KUNDER, znw., m, — Iemand die iets met kennis en bedrevenheid verricht. Jan is 'ne kunder, hij versta' zijne' stiel in de' grond.

KUNNEN, w., b. en o. — Z. Idiot.

— Achter *kunnen,* alsook achter *laten, meugen, moeten, zullen* en *zijn,* valt dikwijls de infinitief weg, waardoor talrijke eigenaardige uitdrukkingen ontstaan. J. Ik kost nie' binnen (gaan). Hij kan er nie' uit (geraken, uit een schrift). Het kan nie' meer op (geëten worden) enz.

— *Kunnen over,* kunnen betalen. J. Honderd frang veur die kas, daar kan ik nie' over.

— *Er tegen kunnen,* zonder moeite eene uitgave kunnen doen. J. Wat is honderd frang veur 'ne' mensch gelijk gij? ge zij' rijk en ge kunt er tegen.

— *Nie(t) op kunnen,* onvermogend zijn, geene groote uitgaven kunnen doen. Dat em maar is op kost, hij zou dat huis wel koopen.

— *Men kan nie(t) meer,* in hooge mate, dat het niet meer zijn kan. Ik wier' daar vriendelijk ontvangen, men kan nie' meer. Hij was bedeeld men kan nie' meer.

— *Kwaad kunnen,* z. KWAAD. (Idiot.)

KUNSTZWERM, znw., m. — Bij biemans. In plaats van eenen korf natuurlijk te laten zwermen, jaagt of neemt men er soms de koningin met een deel der biën af om eene nieuwe bieëngemeente te maken. Aldus maakt men eenen kunstzwerm. J.

KUSSEN, w., o. — Z. Idiot.

— Bij biemans. Deksel van grof doek, met stroo, kaf of zoo iets gevuld, dat boven het ramendeksel wordt gelegd. J.

— Scheepsterm. Gestel van lichte balken aan den kop van eenen ingst, dienende om den steven sterk te maken. J.

— Bij smeden. Stukken staal die tusschen het raam van de moeier-aten zitten. Men heeft er twee in elk raam van eene moeierplaat.

KUSSEN, w., b. — Z. Idiot.

— Spr. *'Nen Waal, 'en Walin gekust hebben*, z. WAAL. (Aanh.)

— *Kust mijn botten, mijn broek, mijnen elleboog, mijn gat, mijn nt, mijn oor, mijnen hiel, mijne(n) pollevie, mijn(n) vessem*, enz., t mij gerust, loop naar den drommel. T.

— *Iederen boer kust zij(n) wijf op zijn manier*, ieder volgt zijne en manier.

KWAAD, znw., o. — Z. Idiot.

— Last, moeilijkheid, zorg. J. As de kinderen kunnen loopen, dan het kwaad er af.

— *Het kwaad is er mee gemoeid*, z. GEMOEID.

In de Kemp. *kaad*.

KWAAD, bvw. en bw. — Z. Idiot.

— Spr. *Zoo kwaad als 'ne ketter*.

— *Het te kwaad hebben, krijgen*, in een moeilijken, schier niet te vingen toestand zijn. J. 't Was zoo heet in de zaal, dat ik het te ad kreeg en moest buitengaan. Peer en Jan waren aan 't vichten, an had het te kwaad tegen Peer.

— *Kwaad willen*, z WILLEN. (Idiot.)

— *Kwa(d)e beest*, onredelijke, opvliegende persoon. R.

— *Kwa(d)e tien*, z. TIEN.

In de Kemp. *kaad*.

KWAA(D SPREKERIJ, znw., v. - Achterklap. J.

In de Kemp. *kaadsprekerij*.

KWAAL, znw., v. — Wederkeerende aanval, van de vallende e gezeid. J. Dieë jongen krijgt soms 'en kwaal. Hij heet al drij keeren kwaal gehad in de kerk.

KWAART, znw., o. — Z. Idiot.

— Vierde eener el.

Ook *vierendeel*.

— Bij timmerl. Vierde van eenen duim. J.

KWAARTIER, znw., o. — Z. Idiot.

— Bij beenhouwers. Vierde eener geslachte beest. J.

— Bij schoenm. Achterste half bovenleder van den schoen. J.

KWAARTIEREN, w., b. — Bij beenhouwers. Vierendeelen. 'En t kwaartieren.

KWAARTJE, znw., o. — Z. Idiot.

— Bij mandenmakers. Mand, van boven breed uitgezet en van onder l, met lange ooren, die een vierde van een meuken inhoudt.

KWA(D)E, znw., m. — Duivel. Z. Wrdb.
— Spr. *Ieder 't zijn, dan hee(f)t de kwa(d)e niks.*

KWADDERKIEKEN, znw., o. — Groote dronkaard.
Ook *zwadderkieken.*

KWAGGELEN, w., o. — Huismiddeltjes gebruiken; meestere dokteren. Z. KWAKKELEN. (Idiot.)

KWAK, znw., o. — Influenza. (Mol.) Ik geloof da' 'k het kwak he
Ook *ploddeken, modeziekte, fluwijntjes.*

KWAKKEL, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Zoo doof als 'en kwakkel.*
— De roep der kwakkel wordt verdietscht:

1) Kwit, kwit, kwit, kwidit!
Kwakkel die in 't koren zit!

—

2) Kwit, kwit, kwidit!
Wat spijt me dit,
Wat spijt me dat,
Mijne steert is uit mijn gat!

KWAKKELEN, w., o. — Pruttelen van kokende spijzen. De rijspap begint te kwakkelen, ze zal haast genoëg hemmen.
Ook *kwertelen, prottelen, protten.*

KWAKKELGAT, znw., o. — Z. KWAKKELKONT. (Idiot.)

KWAL, znw., v. — Z. Idiot.
— Fluim, kwalster.

KWALMEN, w., o. — Z. KWALPEN. (Idiot.)

KWALMEN, w., o. — Zachtjes koken, wellen, bij D. B. *walmen.* Laat de pap nog maar wa' kwalmen. De soep stond op de stoof te kwalmen.
Ook *wallen.*

KWALSTEREN, w., o. — Krasselen, ziekelijk zijn. Dieë mens(ch) zal nie' lank ne meer lèven, hij hèet al veul te lank gekwalsterd.
Ook *kwalmen* en *kwalpen.*

KWANKELEN, w., o. — Z. KWAKKELEN 1°. (Idiot.)

KWANSEL, znw., v. — Bierfeest dat een bruidegom aan de jongelingen zijner buurt geeft. (N.-O. der K.) Wanneer geeft Jan van Tisten z'n kwansel?
Vrgl. KWANSELBIER.

KWAPS CH), bvw. en bw. — Z. KWEPS(CH).

KWATS, znw., v. — Z. Idiot.
— Klein overschot. Daar sta' nog 'en kwats bier in de fles(ch), drinkt ze uit. Pakt die kwats patatten mee.
Ook *kwets, klets* en *kiuts.*

KWATSBROEK, znw., v. — Z. KWADDERBROEK. (Idiot.)
— Manspersoon, op wien men geenen staat kan maken. (Z. der K.)
p dendieën kunde nie' rekenen, 't is 'en ee(r)ste kwatsbroek.

KWEB, znw., v. — Mond. Houdt uw kweb!
— Iemand die een grooten, scheeven mond heeft. Wat 'en kweb!

KWEBBER, znw., m. — Z. KWEB 1°.

KWEDDEL, znw., m. — Z. KWERDEL.

KWEDDELEN, w., b. en o. — Z. KWERDELEN.

KWEDDELEN, w., o. — Z. KWETTELEN.

KWEEBOKEN (zachte *e*), w., o. — Z. KWIKKWAKKEN. (Rond lerenthals.)

KWEEK (zachte *e*), znw., m. — Bij landb. Jonge stier.

KWEEKKWAAK, tw. — Komt voor in 't volgende rijm bij t kweekkwaken :

Kweekkwaak!
Hedde geene(n) vaak?
Nee moeder, niemendallen,
N... is van de leer gevallen.

KWEEKKWAKEN (zachte *e*), w., o. — Z. KWEKEN en KWIKKWAKKEN. (Idiot.)

KWEEN (zachte *e*). **KWÈÈN**, znw., v. — Z. Idiot.
— Onvruchtbare veers, schaap, geit of zeug, Kil. *vacca sterilis*. D. B.
— Onvruchtbare vrouw, Kil. *mulier sterilis*.
— Geslachtloos mensch. R.
— Hoen dat noch haan noch hen is, dat heel den dag raast en akelt, zelfs nu en dan kraait, doch geene eieren legt.

KWEIK, tw. — Klanknabootsend woord om den roep van vele roote vogels, vooral van de kraaien na te bootsen. J.

KWEINLEEST, znw., m. — Bij schoenm. Platte leest waar len eenen kwein op zet. J.

KWÈKER, znw., m. — Z. Idiot.
— Soort van vink die niet zingt of slaat gelijk de andere vinken. De kwèker is een trekvogel.

KWELM, znw., m. — Drasgrond, moerasgrond, die wiegelt als len er op gaat. (K.) Pas op, da' ge op dieë' kwelm nie' en komt, vant ge zoudt er in schieten.
— Grond die vol water zit, die kwatst als men hem betreedt, weeke rond waaruit water welt. (K.)
— Welzand, zand dat door het bronwater bewogen wordt. D. B. (K.)
Ook *drift*, *dref(t* en *vloei* in de laatste beteekenis.
Kil. Quelme, quelle, welle, *scaturigo*.

KWELMGROND, znw., m. — Z. KWELM. D. B.

KWÈPELACHTIG, bvw. en bw. — Wankelend. Kwèpelachtig gaan.

Ook *kwijpelachtig*.

KWÈPELEN, w., o. — Moeilijk, wankelend gaan, 'tzij van diklijvigheid, 'tzij van slapte. (K.) Ziet da' mensch daar is hennen kwèpelen. Hij kwèpelt op z'ne' gank.

Ook *kwijrelen*.

KWEPS(CH), bvw. en bw. — Flauw, smakeloos, van spijzen gezeid. (K.) Ik moet niks hemmen van iet da' kweps(ch) is.

Ook *kwaps(ch)* en *flebs(ch)*, *fleps(ch)*.

KWERDEL, KWEDDEL, KWERREL, znw., m. — Z. Idiot.

— Verward garen, sajet, enz. Da' garen is ééne kwerrel, ik kan het nie' loskrijgen.

— Knoop die slecht gemaakt of verward is.

— Luie, lamme jongeling. (Mol.)

KWERDELEN, KWEDDELEN, KWERRELEN, w., b. — Verwarren. Zij veurzichtig met da' garen, da' ge 't nie' en kwerdelt.

— O., met *zijn*. In de war geraken. Die streen saai kwerrelt van deeg. 't Garen was heelemaal gekweddeld.

KWESTIE, znw., v. — Z. Idiot.

— Geschil, ruzie. J. Die geburen liggen al lank in kwestie. Ik kreeg kwestie mee onze Jan.

KWET, znw., m. — Pap of dikke brij van verkensbloed, kaaien, afval, kraidnoot en bloem ondereengekookt. Die pap wordt in schotels geschept en, nadat zij koud geworden en opgesteven is, met vet in de pan gebakken. (Z. der K.)

— Het weeke, witachtig vleesch van insecten, het weeke ingewand van kleine dieren. (Z. der K.)

— Volgens *Naoogst*, 1894, bl. 37, bet. het te Geel ook: modder, slijk, drek.

KWETS, znw., v. — Z. KWATS.

KWETTEL, znw., v. — Koffiepartij, koffiefeestje onder de boerinnen. (Tielen, Lichtaart, Kasterlee, enz.) Ons bazin is nie' thuis, ze is op de kwettel in de geburen.

— Te Gierle, Lille en omstreken *klos*, elders *kaffiekonkel*.

KWETTELEN, w., o. — Kwettel, koffiefeestje houden; de kwettel bijwonen. (Rond Turnhout.) Daar wördt hier alle winters gekwetteld. Zij moet bijkanst alle weken gaan kwettelen.

KWETTELEN, w., o. — Kwetteren.

KWEZEL, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *Kwezel in den hoèk, totdat er eenen komt mee 'en broèk.*

— Rond het handvat of de kruk eener deur is de schildering ge-

mlijk bevuild door plekken van het vastnemen, door vuile of vette gerplekken, enz. Om te vermijden dat dit gezien worde, schildert men 1 de kruk eene zwarte plek, die men *kwezel* noemt. (**A.**)

KWEZELSMUTS, znw., v. — Witte gepijpte muts, die veel r oude kwezels gedragen wordt.

KWIJPELACHTIG, bvw. en bw. — Z. KWÈPELACHTIG.

KWIJPELEN, w., o. — Z. Idiot.
— Z. KWÈPELEN.

KWIJTSPELEN, w., b. — Heimelijk zich van iemand verwijderen. R. Ik liep algauw e straatjen in, en zoo speelde ik hem kwijt.

KWIKKELEN, w., o. — Z. Idiot.
— Z. KWIKKWAKKEN.

KWIKKEN, w., b. — Verfoeliën, met foelie, kwik beleggen, Fr. *ner.* 'Ne(n) spiegel kwikken.

KWIKKEREN, w., o. — Z. KWIKKELEN. (Idiot.)

KWINKKWANKEN, w., o. — Kinderspel. Twee kinderen zitten de uiteinden van eene plank of eenen balk, die met zijn middelpunt eenen boomstam ligt en laten zich op en neer wiegen.
Ook *kwikkwakken*, *kwikkelen*, *kweken*, *kweeboken* en *kweekkwaken*.

KWINT, znw., v. — Z. Idiot.
— Dominosteen met vijf oogen. (**A.**)

KWIST, znw., v. — *Te kwist gaan*, vergaan, verloren gaan. D. B. uw geld gaat te kwist. Ziet dat er niks van 't brood te kwist gaat. 's gaat te kwist in dat huishouwen.
— *Te kwist geraken*, verloren geraken. Al mijn bloemzaad is te st geraakt.
— *Te kwist zijn*, verloren geraakt zijn. D. B. Al ze' geld is te kwist.
Kil. Quist, *profusio*, *perditio*, *dissipatio*.
Ook in 't Mdnl.

KWITSKWADDER, znw., m. — Wispelturige persoon. (**Z.** der **K.**) oudste zeun is nogal 'ne serieuze jongen, maar de jongste is maar kwitskwadder.

L.

LAADBOOM (uitspr. *loaboeëm*), znw., m. — Z. Idiot.
— Scheepsterm. Zware gei die op de stoombooten gebruikt wordt en denzelfden dienst verricht als de arm eener kraan. Het is door middel van laadboomen dat de groote vrachten in en uit de zeeschepen geheschen worden. J.

LAADLEER (uitspr. *loalieër*), znw., v. — Z. Idiot.
— De laadleer is een soort van ladder zonder sporten, bestaande uit twee dikke stokken of dunne balken, min of meer puntig uitloopende. Het boveneinde is voorzien van een gebogen ijzer of haak, waarmede het rust op het ietwat verheven uiteinde van den wagen; het ondereinde der laadleer is soms voorzien van eene ijzeren punt of een plaatje om het snel afslijten van dat uiteinde te beletten. De laadleer wordt gebruikt om vaten te laden en te lossen.

LAAG, bvw. en bw. — Gemeen. J. Jan is 'ne lage kèrel. Dat is laag gehandeld. In stoffelijken zin zegt men altijd *leeg* (scherpe *e*).

LAAI, znw., v. — Z. LAAF. (Idiot.)

LAAN, znw., v., meest in 't mrv. gebezigd. — Scheepsterm. Lichte plank die in den vooronder en achteronder van het schip tot vloerplank dient. J.

LAAT, bvw. — Z. Wrdb.
— Spr. *Weten hoe laat het is*, bekeven, berispt, gestraft zijn; zijne verdiende straf ondergaan. Hij hee' nooit naar geene' goeien raad willen luisteren, maar nu weet em wel hoe laat het is.
— *Vruug of laat*, eens, eenmaal. Vruug of laat zulde ondervinden dat ik gelijk had.
— *Hoe later in den avend, hoe viezer mannen* of *volk*.
— Znw., o. *In 't laat, met de(n) laten*, op een laat uur, laat. De Zomer was koud, maar in 't laat is 't nog heet gewörren. Ik ben met de(n) laten thuis gekomen.

LABAAI, znw., v. — Z. LAAF. (Idiot.)

LABBEDEZWIER, znw., m. — Z. Idiot.
— Spotnaam gegeven aan eenen langen lummel. (**A.**) D. B.

LABBER, znw., m. — Snul. (**K.** der **Z.**) Tist is 'ne labber van 'ne' jong.
Weinig gebruikt.

LABBEREN, w., o. — Wordt gezeid van de tong, die op en :er gaat, alsof ze beeft. Zwijgt, babbelèèr, oe' tong die labbert.

LABBERKOU, znw., v. — Scheepsterm. Warme, zoele wind. J.

LABBOON, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *Die op tijd wiit labboonen eten, mag Februari nie(t) vergeten,* e labboonen moeten in Februari geplant worden.

LACH, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Zijne(n) lach opeten,* zijnen lach inhouden.

LACHACHTIG, bvw. — Lachziek, genegen tot lachen. J. R. Jonge ieiskens zijn lachachtig.

LACHEN, w., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Die Vrijdags lacht, zal 's Zondags grijzen.*

— *Me(t) iet nie(t) lachen,* het ernstig opnemen, het als gewichtig anzien. J.

— *'t Is nie(t) om mee te lachen,* 't is ernstig, groot, gewichtig. J. Duzend frang verlieren! 't Is nie' om mee te lachen.

— *Lachens,* al lachend. J. Iet lachens zeggen.

LA(D)E, znw., v. — Z. Idiot.

— Bij olieslagers. De langwerpig vierkante ruimte in den voor- en aslagblok, waarin de ijzers en blokken worden geplantst, die dienen ot het uitpersen der olie.

LA(D)EBLOK, znw., m. — Z. Idiot.

— Bij olieslagers. Blok die deel uitmaakt van het la(d)ewerk en dient om beter te persen door het ladewerk aan te drijven.

Ook *damblok.*

LA(D)EN, w., b. en o. — Z. Idiot.

— *Vet la(d)en,* vet aaneigenen, vet worden. E verken mag niet e jonk zijn om veul vet te la(d)en.

LA(D)E(N)MAKER, znw., m. — Man die weefladen maakt. J.

LA(D)EWERK, znw., o. — Bij olieslagers. Al het getuig dienende om de laatste olie uit den koek te persen, gelijk *la(d)eblok* of *damblok, losbeitel* of *losweg, jaagijzer, derdeling,* enz.

LADING, LA(D)ING, znw., v. — Scheepsterm. *In lading (la(d)ing) liggen,* gereed liggen om bevracht te worden. J. *In lading (la(d)ing) nemen,* laden. J.

LAFFERIK, znw., m. — Lafaard, vreesachtige. R.

LAGUERRE (op zijn Fransch uitgesproken), znw., m. — Gekijf, twist, ruzie. 't Was daar strak laguerre bij Frans, omda' z'n eten nie' gereed en was.

LAKSKEN, znw., o. — Z. LEKSKEN.

LAKEN, znw., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Onder de lakens liggen*, in 't bed.

— *Wascht uw vuil lakens zelf*, hetgeen ge misdreven hebt, moogt ge zelf goedmaken.

— *Zij liggen alle bei onder één laken*, het zijn twee handen op éénen buik, ze zijn beiden op denzelfden kam geschoren.

— Sneeuw, lucht in raadsels. Z. SPARREN (Idiot.) en APPEL (Aanh.)

LAKKER, bvw. — Z. LEKKER.

LAKS, bvw. en bw. — Achteloos, nalatig, slof, traag. J. Jan is zoo 'ne lakse vent, ge kunt er niks goeds van gedaan krijgen.

LAKSÉEREN, w., o., met *zijn*. — Losgaan, lossen. (**A.**) G' hèt die plank nie' goe' gelijmd, ze lakseert.

LALA, znw., m. — Flauwe praat. Ik kan mee z'ne' flauwe' lala nie' om.

LALOE ONDER DE KLEP, znw., m. — Uitdrukking die men gebruikt, sprekende van eenen persoon die eene klep voor de oogen heeft om deze tegen het licht te beschermen. (**A.**)

LAM, bvw. — Z. Wrdb.

— Lui, traag. J. Hij is te lam dat em opstaat.

— Vermoeid. Ik ben zoo lam in m'n armen en beenen.

— Toegevend, niet streng genoeg. Dieën toezichter deugt nie', hij is veul te lam.

— Wordt gezeid van een slot, eene veer, enz. die slap is en niet meer werkt. D. B. 'En lamme vèèr. Da' slot is lam.

— *Lam weer*, weder dat iemand lam, loom maakt.

— *Lamme kant*, kant langs waar een boom weinig takken of blaren heeft. J.

— Plaats aan eenen schroefbout, waar geen schroefdraad is. Die vijs hee' 'ne' lamme' kant.

— *Lamme latten*, gezaagde latten, die een of meer ronde kanten hebben.

LAM, znw., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Zoo onnoozel, zoo zacht, zoo gerust als e lam. Zoo gezeg, zoo gemoeïg als e lammeken*, gansch gedwee.

— *Lammeken*, troetelnaam voor een klein kind. J.

LAMBENDIG, bvw. — Z. Idiot.

— *Lambendig weer*, slecht, ellendig weder, als het regent en waait.

LAMBIK (klemt. op *bik*), znw., m. — Z. ALAMBIK. (Idiot.) J.

LAMEERKOT (zuivere *e*), znw., o. — Slecht befaamd huis, waar alle gemeen nieuws verteld en iedereen besproken en beknibbeld wordt. Ik wil nie' hemmen da' ge nog 'ne' voet in da' lameerkot zet.

LAMMEKEN, znw., o. — Z. LAM.

LAMMIGHEID, znw., v. — Z. Wrdb.

— Luiheid, traagheid. J.

LAMOOR (scherpe o), znw., v. — Luiaard, vadsige. J. Hē 'de van z' lēven zo 'n lamoer gezien

Ook *lamoer*.

LAMP, znw., v. — Z. Wrdb.

— Raadsels daarop:

E manneken zonder kop,
't Eēt zijn eigen darmen op.

—

't Drinkt zijn bloed
En 't freēt zijn darmen.

—

't Is niet(s) grooter als 'en boon
En 't maakt heel het huis schoon.

LAND, znw., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Hij gaat of dat hij 't land zou uitloopen*, op iemand die gejaagd gaat.

— *'t Is e slecht land daar niemand gee(n) veurdeel en hee(f)t*. J., T.

— *Van hooren zeggen komen de leugens in 't land*. R.

— Staat, Rijk. *'s Lands werken*, groote grondwerken onder toezicht van den Staat. J. Hij ga' naar 's Lands werken.

Ook *landswerken*.

LANDONIUM, znw., m. — Z. LANDORIUM. (Idiot.)

LANDSCHOEN, znw., m. — Zware, grove schoen, die gedragen wordt door werklieden die aan de grondwerken arbeiden.

LANDSWERKEN, znw., o., mrv. — Z. LAND.

LANDVAST, LANDVASTPAAL, znw., m. — Bij dijkwerkers. Landvest, ankerpaal.

LANGSUIT, bw. — Ten volle uitgestrekt. Hij lag langsuit op de' vloer.

LANK, bvw. en bw. — Z. Idiot.

— Spr. *Ievers mee lange beenen naartoe gaan*, met tegenzin.

— *'En lange tong hebben*, kwaadsprekend zijn.

— *Lank van stiel zijn*, langdradig zijn in zijn spreken; traag zijn in zijne verrichtingen.

— *'t Is altijd te kört of te lank*, z. KÖRT.

— *Beter en körte pijn als 'en lange*, z. KÖRT.

— *Beter kört en goed als lank en krank* (of *slecht*).

— *Het niet lank meer keeren* of *uithou(d)en*, van iemand die ten onderen gaat in fortuin, gezondheid, enz.

— *Het nie(t) lank meer trekken*, niet lang meer leven.

— *Er nie(t) lank meer loopen*, niet lang meer te leven hebben.
— *Iet van de(n) langen darm*, iets dat lang duurt eer 't geëindigd is.
— *Die 't langste lèèft, hee(f)t heel de voldemert.* (Mechelen.)
— *Die 't lank hee(f)t, laat het lank hangen, en die 't nog langer hee(f)t, laat het sleipen.*
— *Lange voeg*, bij metsers. Strekschc of liggende voeg. J.
— Znw., o. Spr. *Iet in 't lank en 't breed vertellen*, met alle omstandigheden. J.

LANKHOUTEN, w., b. — Bij dijkwerkers. Op zijne lengte voorttrekken en voortschuiven. J. 'Nen balk lankhouten.

LANTÈREN, znw., v. en m. — Z. Idiot.
— Spr. *Oogen gelijk lantèrens*, groote, fonkelende oogen. J.
— *'En groote lantèren en e klei(n) licht*, iets groots in schijn. Wordt gezeid van iemand die er uitwendig kloek en gezond uitziet, doch inwendig krank en ziek is; ook van iemand die veel beslag maakt en weinig verstand heeft, enz. J.

LANTÈRENBAK, znw., m. — Scheepsterm. Houten of ijzeren toestel, waar de lanteerns met rood en groen licht zoo in geplaatst worden, dat zij des nachts de richting van een varend schip aanwijzen. J.

LANTÈRENLIJN, znw., v. — Scheepsterm. Lijn waar de lanteern mee in den mast geheschen wordt. J.

LAP, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Zoo taai als 'ne leeren lap.*
— *Getrouwde lap*, getrouwde manspersoon, minachtender wijze. Zij houdt aan mee 'ne' getrouwde' lap.

LAP, tw. — Nabootsing van 't gerucht door eenen slag veroorzaakt. Lap! zee ik en 'k gaf hem 'en flèèr om z'n ooren.

LAST, bw. — Z. LANGST. (Idiot.)

LAPSTUKKEN, znw., o., mrv. — Bij pottenb. Tichelsteenen die dienen om den oven te stoppen. J.

LAST, znw., m. — Z. Idiot.
— Scheepsterm. Gewicht van 2200 Kg. tarwe en 2300 rogge. Voor alle andere koopwaren is het een gewicht van 2 ton of 2000 Kg. J.

LASTIEK (*ie* kort), znw., m. — Elastiek, wollen kleerstof voor mannen. J.

LASTIEKEN (*ie* kort), bvw. — Van elastiek. J. 'En lastieke' broek.

LATERTIJD, bw. — Later. J. In den eerste was Frans maar 'ne verkwister, maar latertijd is em beter gaan oppassen.

LATIJN, znw., o. — Z. Idiot.
— *Latijn mee hollekens* of *knobbels*, slecht Latijn.

LATIJZER, znw., o. — Bij smeden. IJzer in lange latten. Er ond, halfrond, plat, enz. latijzer.

LATRAP, znw., m. — Trappist, cisterciënzer monnik.

LATTEN KLIEVER, znw., m. — Z. Idiot.
— Fig. Lange, zeer magere mensch; groot, mager peerd.

LAUWERS, znw., m., mrv. — Scheepsterm. Oogen gewoonlijk n ijzeren kousen voorzien, die in het lijk van een zeil gewerkt zijn waar de rabanden aan vastgemaakt worden. J.

LAVÈEREN, w., o. — Z. Wdb.
— Sienteren, rondloopen met een bijdenkbeeld van dronkenschap. hebben gisteren deur de stad gelaveerd, zoo zat as honderd duzend man.

LAVEN, w., o. — Aanleggen, luimen op iemand of iets, moeite n om iets te bekomen. (*Z* der **K.**) Hij moet op die plaats nie' laven, nt hij kan ze toch nie' krijgen. Hij laaft al lank op de dochter van ze' gebuur.

LAVUUR (kiemt. op *vuur*), znw., o. — Bij kopergieters. Schuim n koper. D. B.
— Bij goudsmeden. De verzamelde vuiligheid uit het werkhuis, zooals asche van de smis, de droesem van 't water waar de werklieden nne handen in wasschen, enz. D. B.

LAWEIT, znw., o. — Z. Idiot.
— Spr. *E laweit gelijk 'en oordeel, 'en hel*, een heisch gerucht.
— Pracht, schittering. J. Da' meisken is altijd stil gekleed, zij is ar gee' laweit.
— *E groot laweit*, iets dat te groot is om schoon of gemakkelijk zijn. Wa' groot laweit van 'nen hoed had ze daar op heure' kop? ik in oe' plaats was, ik dee' da' groot laweit van 'en tafel hier weg.

LAZERUS, znw., m. — Iemand die overal zweren en puisten eft. Hij is 'ne lazerus van de puisten.

LEBBEREN (uitspr. *läbbərən*), w., o. — Trekken, rekken. (*Z.* der .) Lebbert zoo nie' aan die stof. Iemand mee z'n ooren lebberen.

LEBBEREN (uitspr. *läbbərən*), w., b. en o. — Slabben, leppen, D. B. *labberen*. Den hond lebbert as em drinkt. Kind, ge meugt zoo e' aan die pap lebberen.

LEBBERKAAK, znw., v. — Dikke en slappe wang. Hij hee' bberkaken.
Ook *zwadderkaak*.

LEE. *In 't land van Lee, daar den hond zijn breek afdee*, formuul sommige sprookjes.

LEE (zachte *e*), znw., v. — Lenden. Z. Idiot.
— Spr. *De dood op zijn lee hebben*, er zeer bleek, zeer verschrikt, er krank uitzien.

— Meest in 't vklw. *leêken.* Lijfje, vrouwenjak. Ze draagt winter en zomer 'tzelfde leêken. E zijen leêken.

LEED, znw., o. — Z. Idiot.

— *Leed hebben*, veel drukte maken, beslag maken. Zij heêt e leed eerda' ze gekleed is. Diên bslagmaker had nie' weinig leed.

— Moeite hebben. Ik zal leed hebben om veur den avend met 't werk klèèr te komen.

LÈÈFDIG, bvw. — Z. Idiot.

— *'Nen lèèfdigen doo(d)e*, iemand die zeer mager en bleek is. Jan gelijkt op geene' mens(ch) ne meer, 't is percies 'ne lèèfdigen doo(d)e.

LEEG (scherpe *e*), bvw. en bw. — Laag, Kil. *non altus*. Z. Idiot. Wegens het verschil tusschen *laag* en *leeg*, z. LAAG.

— *Leeg water*, het tegenovergestelde van hoog water, ebbe. J.

— Znw. o. *Het leeg*, het laagste nummer in eene loterij. Onze Sus is er ingelot, hij heget leeg getrokken.

Ook *uil*.

LEEG (zachte *e*), bvw. — Ledig. Z. Idiot.

— *Leêge dagen*, dagen dat men niet werkt, dat men ledig is, heiligdagen en Zondagen. In dees maand komen er veul leege dagen.

LEEGE (scherpe *e*), znw., m., mrv. — Partij der spelers die, vóór het spel, de laagste kaarten hebben getrokken. J. Daar strak was ik bij de hooge en nu zijn ik bij de leege.

LEEGEN (scherpe *e*), w., o., met *zijn*. — Lager worden. J. Onze put begint vandeeg te leegen.

LEEGER, znw., o. — Scheepsterm. Lager, onveilige plaats, waar de wind het hevigst op zit. J. Aan e leeger liggen.

Ook *leegerwal*.

LEEGERWAL, znw., m. — Z. LEEGER.

LEEGGALPEN, w., b. — Gulzig ledigdrinken. In éénen teug galpte hij de flesch leeg.

LEEGGERAKEN, w., o., met *zijn*. — Eindigen met geledigd te worden. Eindelijk is de flesch leeggeraakt. De schuur geraakt nie' leeg.

LEEGSMOOREN, in 't Z. **LEEGSMOREN**, w., b. — Leegrooken. Wacht, totda' 'k m'n pijp leeggesmoord hem, dan gaan ek mee.

LEEKEN (zachte *e*), znw., o. — Z. LEE. (Aanh.)

LEELAM (zachte *e*), bvw. — Loom, vermoeid in armen en beenen. (Z. der K.) Ik ben zoo leelam, ik moet wa' rusten.

LEELIJK, bvw. en bw. — Z. Idiot.

— Spr. *Te leelijk om veur den duvel te dansen*, uitnemend leelijk.

— *'t Doe(t) leelijk*, het neemt uit, het is geweldig. 't Doe' leelijk tegenwoordig met de boter (de boter is geweldig duur). Met de jaarmerkt zal 't leelijk doen met 't volk (er zal schrikkelijk veel volk zijn.)

LEEM (zachte *e*), **LÈÈM**, znw., v. — Bij landb. Houtachtig deeltje van 't vlas, van den kemp, dat bij 't zwingelen weggekapt wordt, Kil. *purgamentum lini.* D. B., J. De lemen van 't vlas, van den kemp.

Ook *ester.*

LEEN (zachte *e*), znw., m. — Bij kantwerksters. Lat die op een voetstuk vaststaat en waar, langs den eenen kant, tanden in gemaakt zijn, dienende om het blad hooger of lager te schuiven, bij J. *linder.*

LÈÈN, znw., m. — Wollen draad die zachter en fijner is dan saai, maar niet zoo sterk, bij J. *lijn.* Lèèn wordt vooral gebruikt om op stramijn te teekenen. Het Fr. *laine.*

LEENEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Stelen. J., D. B. Haal het lijverd van den bleik, want ze zouwen het te nacht wel eens kunnen komen leenen.

LEEP (scherpe *e*), znw., v. — Zeug, vrouwelijk zwijn na het biggen. (**Z.** der **K.**)

Elders *zoëg.*

LÈÈR, znw., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Zoo taai als lèèr*, zeer taai, van vleesch b. v.

— *'t Is gemakkelijk riemen snij(t)en uit andermans lèèr*, 't is gemakkelijk op andermans kosten te leven.

— Bij schoenm. *Fransch lèèr*, z. FRANSCH.

LEER (scherpe *e*), znw., v. — Les, leering. Z. Wrdb.

— Spr. *Dat is 'en leer veur de(n) volgende(n) keer*, dat is eene les voor het toekomende.

LEEREN, w., b. — Z. Idiot.

— Spr. *'Ne mensch is nooit te oud om te leeren (maar altijd te jonk om te hangen).* J.

— *Ge moet leeren me(t) scha(d)e of me(t) schand.* J.

— *De tijd zal leeren*, de toekomst zal het uitwijzen. J.

— *Da(t) zal u leeren*, nu de zaak slecht uitvalt, zult ge ze niet meer aanvangen. J.

— *Ik zal u leeren*, ik zal het u betaald zetten. J. Ik zal u leeren, deugeniet, onder mijn appelen te smijten.

LÈÈRHAMER, znw., m. — Bij schoenmakers Hamer waar men leder mede klopt. J.

LÈÈRPLANK, znw., v. — Bij schoenm. Plank waar men het leder op legt en snijdt. J.

Ook *snijplank.*

LÈÈRSCHÈÈR, znw., v. — Bij schoenmakers. Schaar, grooter en zwaarder dan de gewone, en dienende om leder te snijden. J.

LÈÈRZENBEEN, znw., o — Bij schoenm. Houten been waar men de leerzen op zet om ze op te poetsen of den gewenschten vorm te geven, als ze af zijn. J.

LEEST (scherpe e), znw., m. — Z. Idiot.

— Bij olieslagers. Houten klompje van bijzonderen vorm in eenen olieblok. De leesten worden door de weg met geweld gedrongen tegen de jachtijzers en persen aldus de olie uit de stampzakken.

— Bij smeden. Lange ijzeren pin dienende om kleine buisjes te ronden.

LEESTENHAAK, znw, m. — Z. LEESTHAAK. (Idiot.) J.

LEESTE(N)STAMP, znw., v. — Bij smeden. IJzeren toestel om de lijsten in plaatijzer of andere metalen plaat te stampen.
Ook *moel*, *moelstamp*, *malstamp* en *moluurstamp*.

LEESTENTREKKER, znw., m. — Z. LEESTENHAAK.

LEEUWERK, znw., m. — Z. Idiot.

— Zang van den leeuwerk:

1. *Als hij opstijgt:*

Lieven Heerken, laat mij eens drinken,
Ik zal van mij(n) lèven nie(t) meer vloeken!

Nederdalend:

Sakkerdit! sakkerdit! sakkerdit!

—

2. *Opstijgend:*

Deezeken, mag ik in den Hemel komen?
'k Zal nooit meer vloeken of zweren!

Nederdalend:

Domme, domme, domme!

—

3. *Opstijgend:*

Deezeken, laat mij nog een trappeken hooger,
Deezeken, laat mij nog een trappeken leeger!

Nederdalend:

Dom Deezeken, Deezeken dom!

LEGBAL, znw., m. — Leg. De hinnen leggen heel hunnen legbal uit.

LEGGEN, w., b. — Z. Idiot.

— Spr. *Leggen gelijk 'en hin*, veel betalen.

— *U leggen*, speelterm. Zijne non of zijnen marmel of bol ergens leggen, opdat de anderen er zouden naar kappen of schieten. J., T., R. Ik lee mij in e putteken en zoo kost Frans mij nie' geraken.

— *Leggens! leggens niet!* uitroepen in het marmelspel om het recht te eischen of af te weren zijnen marmel ergens te leggen.

— *Leggen*, *leggens*, znw., o. Plaats om te leggen. Ik heb hier gee(n) leggen genoëg in de kas.

LEGHAAK, znw., m. — Z. Idiot.
— Bij visschers. Vischangel dien men in 't water legt om visch te vangen.

LEGNET, znw., o. — Bij visschers. Plat, vierkant net dat men in 't water dompelt door middel van twee halve reepen en van eenen stok, dienende om 't net schielijk op te halen, als de visch er over zwemt.

LEGVELD, znw., o. — Bij landb. Veld waar het vlas op te drogen gelegd wordt, nadat het gereet is, bij J. *legland.*

LEI, znw., v. — Z. Idiot.
— Berijdbare gemeenschapsweg, die soms nogal lang is, Kil. *via.* Te Weift, onder Hallaar, heeft men de Kluizelei en de Moerelei en onder Heist-op-den-Berg, de Laterlei.

LEI, znw., v. — Toestel waar men de kinderen in leert loopen. T. Ook *leiwagen* en *loopwagen.*

LEI(D)ER, znw., m. — Z. Idiot.
— Bij draaiers. Spaan waar de draaier zijnen beitel op laat steunen.

LEIPEN, w., o. — Z. LIJPEN.

LEIPEREND, znw., o. — Z. LIJPEREND. (Idiot.)

LEIWAGEN, znw., m. — Z. LEI 2°. (Aanb.) T.

LEIZEEL (scherpe *e*), znw., o. — Zeel, touw, waarmede men eene beest leidt.

LEKKER (uitspr. *läkkər*), bvw. — Z. Idiot.
— Kieskeurig. J. Ge zij' nogal lekker da' ge geen erten en meugt. Ook *lakker.*

LEKMOES, znw., o. — Lakmoes. (Z. der K.)

LEKNEUS, znw., m. — Druipneus. As 't koud is, heb ik altijd 'ne lekneus.
Ook *drupneus.*
— Z. KLAPPERTAND. (Aanh.)

LEKPEIEN, znw., v., mrv. — Soort van hondsgras met zeer lange wortels. (Heist-op-den-Berg.)

LEKSKEN (uitspr. *läkskən*), znw., o. — Lik, aanraking met de tong. J. Den hond gaf mij e leksken.
Ook *laksken.*

LEL (uitspr. ook *läl*), znw., v. — Z. Wrdb.
— Bij beenhouwers. Klompje onder aan de lever.
Ook *boon.*

LEMMEKEN, znw., o. — Lammeken, jong schaap of jonge geit. (K.)

LEMMEKENSBAAI, znw., m. — Z. LAMMEKENSBAAI. (Idiot.)

LENGSEL, znw., o. — Bij schoenm. Z. HOOS. (Aanh.)

LENS, znw., v. — Scheepsterm. *In de lens gaan*, bij stormweder met de fok alleen, dus zonder zeilen, naar eene veilige plaats varen. J.

LENSEN, w., o., met *zijn*. — Scheepsterm In de lens gaan. J. 't Schip is naar 't opper gelenst.

LENSTER, znw., o. — Lijster, *Turdus*, Fr. *grive*. (**Z.** der **K.**) Ook *lester* en *linster*.

LENSTERSTROP, znw, v. — Z. LIJSTERSTROP.

LENTEKERMIS, znw., v. — Kermis die in de Lente op Sint-Willebrords te Antwerpen wordt gevierd.

LEPEL, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Zijne(n) lepel wegsmijten*, sterven. D. B., J. Hij hee' z'ne' lepel weggesmeten.
— Bij schoenm. Els die op een lepeltje eindigt en dient om de schoenen binnen te naaien. J.
Ook *lepelels*, *lepelelsen*, *platte els*, *plat elsen*, *schepper*, *schup*, *binnennaaiëls* en *binnennaaiëlsen*.

LEPELELS, znw., v., **LEPELELSEN**, o. — Z. LEPEL.

LEPELREK, znw., o. — Soort van rek waar men lepels in hangt. D. B., bij J. *lepelbard*.

LEPKEN, znw., o. — Lapje, lapken. (**Z.** en **O.** der **K.**)

LES, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Iemand de les opleggen*, hem de les lezen, berispen, hem zeggen wat hij te doen en te laten heeft, hem dat bevelen.

LEST, bvw en bw. — Z. Idiot.
— Spr. *Lest gedenkt best. Lest is best. Die lest lacht, best lacht.*
— *Op zijn leste beenen gaan* of *loopen*, niet lang meer duren, nie lang meer te leven hebben. J.
— *Hij zal in 't Leste Oordeel nog te laat komen*, op iemand di altijd en overal te laat komt.
— Znw., o. *Op 't leste*, zeer laat. Gij komt altijd op 't leste.

LESTEKENS, bw. — Z. LESTE(N)S.

LESTE(N)S, bw. — Laatst, bijzonder gebezigd door kinderen in 't spel. J., T., R. Ik zijn ee(r)st en gij zij' leste(n)s.

LESTER, znw., v. — Uitspraak van Lijster, Fr. *grive*.

LESTERSTROP, znw., v. — Z. LIJSTERSTROP.

LET, znw., v. — Coleta.

LET, znw., m., niet o. — Z. Idiot. Dieë stoel staat hier in de' let. Dieë jongen komt altijd in de' let staan.

LETTEREN, bw. — Langs den averechtschen kant, sprek. van muntstukken. J. Kopperen of letteren. De cent lag letteren.

LETTERSLEUTEL, znw., m. — Bij smeden. Sleutel waarvan de baard den vorm heeft eener letter.
Ook *S sleutel*.

LETTEEKEN, znw., v. - Litteeken. (**Z.** der **K.**)

LEŬB, znw., v. — Doodgoede vrouw, sukkel. (**Z.** der **K.**) Mie is oprecht 'en leüb. 'En goei leüb van e wijf.
Ook *lob*.

LEUGENBAKKES, znw., o. — Schimpnaam op eenen leugenaar. Zwijgt, leugenbakkes!

LEUGENE(R)S(E), znw., v. — Leugenaarster. (**Z.** der **K.**) R.

LEŬNS, LEŬNSAF, bw. — Spievormig. Da' land loopt leünsaf.

LEŬNTERIK, znw., m. — Luiaard. (**Z.** der **K.**) Peer is maar 'ne leünterik, hij doe' nie' voort aan ze' werk.

LEŬNTERIKKEN, w., o. — Luieriken, den luiaard spelen niets doen. (**Z.** der **K.**) In plek van te werken, léet- en daar te leünterikken.

LEURBERD, znw., o. — Bord in den vorm eener platte schuif, dat met eenen riem aan den hals van den leurder of de leurster hangt en waar de koopwaar op ligt.

LEURBOTER, znw., v. — Boter van gemeene hoedanigheid.

LEURDER, znw., m. — Rondventer. J.
Ook *rondleurder*.

LEUREN, w., o. — Z. Idiot.
— Aanbieden voor geringen prijs, omdat men het geerne kwijt is. J. De pèren zijn zoodanig goe' gelukt, da 'k er mee leuren moet om er van af te geraken.
— Voortvertellen, uitbellen. J. As ge dedie iet vertelt, ze zalder seffens overal mee gaan leuren.

LEÚRRE, znw., v. — Z. LÖRRE.

LEUTER, znw., m. — Z. Idiot.
— Bij dijkw. Schopken waar men het overschot van den grond mee uit de kruiwagens wegneemt. J.

LEUVENS(CH), znw., o. — Leuvensch bier. J. Geeft mij e glas Leuvensch.
— Soort van kerkmuziek, die geen eigenlijk Gregoriaansch is.

LEUZIG, bvw. en bw. — Lui, traag, loom, afgemat, Kil. *ignavus*. J. Zie Idiot.

Wordt te Heist-op-den-Berg nog gebruikt, maar 't veroudert.

LÈVEN, w., o. — Z. Idiot.

— *Op* (niet *van*) *zijn renten lèven*, van zijne inkomsten.

— Spr. *Lèven gelijk 'en muis in 't mèèl*, onbekommerd.

— *Iedereen moet lèven*, mag wat profijt hebben. J.

— *Wij lèven wel bij ééne(n) God, maar nie(t) bij ééne(n) mensch.*

— *'Ne mensch moet lèven en laten lèven.*

— *Hij weet van veur nie(t) dat hij van achter lèèft*, z. ACHTER. (Idiot.)

— Zwellen, van hout gezeid. J. Al is het hout verscheidene jaren oud, toch lèèft het nog.

LÈVEN, znw., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Zoolank als er lèven is, is er hoop.* J.

— *E lèven hebben gelijk e keuningskind*, z. KEUNINGSKIND.

— *'t Zal zij(n) lank lèven nie(t) zijn*, 't zal zijn leven verkorten. J. Dat em zoo drinkt, zal ook ze lank lèven nie' zijn.

— *Lijf om lèven* of *lèven om lèven vechten*, om leven en dood.

LÈVENSMIDDELEN, znw., m., mrv. — Z. Wrdb.

— Goede renten. J. Die menschen moeten nie' meer werken, ze hemmen lèvensmiddelen.

LEVEREN, w., b. — Z. Wrdb.

— *Geleverd zijn*, gefopt, bedrogen. J. Hij is geleverd mee zoo'n tang van e wijf. As me den trein moesten te laat komen, me zouwen schoon geleverd zijn, want 't is de leste.

LEZEN, w., b. en o. — Z. Idiot.

— Bij biemans. Z. BIDDEN. (Idiot.) J.

— Kunstje dat men aan de honden leert. Op de achterpooten staan.

LEZER, znw., m. — Z. BIDDER.

LIBER, bvw. — Vrij.

— Gep. w. *Los en liber*, gansch vrij, heel los. Hij is los en liber. Ik heb gèren da' m'n kleeren los en liber aan me' lijf hangen.

LIBERTEIT, znw., v. — Vrijheid. Hij wilt nie' trouwen, hij houdt te veul aan z'n liberteit.

LICHT, znw., o. — Z. Idiot.

— Spr. *In zijn eigen licht staan*, tegen zijn eigen belang handelen. J.

— *Tegen zijn eigen licht zijn*, tegen zijn eigen geluk of voordeel zijn.

— *Iemand zij(n) lichtjen uitblazen*, hem omverschieten.

— *Zij(n) leste lichtjen uitblazen*, den laatsten adem uitblazen.

LICHTBLOK, znw., m. — Z. LICHTERBLOK. (Idiot.)

LICHTEMIS, znw., v. — Z. Idiot.
Ook *Ons-Lie(ve)-Vrouw-Lichtemis.*
— Spr. *Als met Lichtemis de zon op den misboek schijnt, dan moeten de schèpers de « doorèten » opbijnen*, dan zal de oogst slecht zijn. (Z. der K.)

LICHTEN, w., o., met *zijn*. — Scheepsterm. Rijzen, vlotten, vlot schieten, loskomen. J. Als het geladen schip in eene haven *trekt*, d. i. aan den grond blijft vastzitten, dan spannen de schippers alle middelen in, opdat het zou lichten. Dieë zwaren balk begint op den duur te lichten.

LICHTER, znw., m. — Scheepstermen. Algemeene naam van elk schip dat waren overneemt van een schip dat moet gelicht of lichter gemaakt worden.
— Schip dat enkel dient om steen te vervoeren. J.
— Bij dijkwerkers. Werktuig dat geschikt is om den grond los te maken zonder hem om te keeren, en dat gebruikt wordt om het steken der zoden te vergemakkelijken. J.

LICHTING, znw., m. — Scheepsterm. Lichter. Enkel van booten gezeid. J.

LICHTSTOET, znw., m. — Stoet met lichtbeelden en verlichte wagens, die 's avonds uitgaat bij feestelijke gelegenheden. Naar de' lichtstoet gaan zien. 'Ne schoone lichtstoet.

LIE, znw., v. — Eulalie verkort.

LIEF, bvw. — Z. Wrdb.
— Spr. *Lieve kinderen kennen, lieve kinnekens hebben*, verschillend handelen volgens de personen. J.
— *De dood kent geen lieve kinderen*, voor de dood zijn alle menschen gelijk. J.
— Komt in sommige toespraken van genegenheid achter het znw. J. Man lief, Trien lief, kind lief.

LIEGEN, w., o. — Z. Idiot.
— Spr. *Liegen gelijk 'ne pikhaak, gelijk e pèèrd, gelijk 'ne ketter.*
— *Heeten liegen*, z. HEETEN.
— Soort van kaartspel, dat met zooveel personen kan gespeeld worden als men wil. Ieder meespeler krijgt beurtelings « den boek » in de hand en werpt de kaarten één voor één om, terwijl hij ze in hunne natuurlijke volgorde opnoemt, dus: zeven, acht, negen, tien, boer, vrouw, heer aas, als het een spel jaskaarten is. Raadt hij de kaart die hij omwerpt, dan moet hij opnieuw met zeven beginnen en telkens eene boet betalen.
— Missen, falen. D. B., J., T., R. As em zat thuis komt, dan slaagt em den heelen boel kapot, da' liegt nooit.

LIÈKEN, znw., o. — Z. Idiot.
— Spr. *Maakt da(t) lièken eens uit*, houd eens op met uw gerucht, geschrei, gezanik, enz.

— *Da(t) lièken is uit*, dat is geëindigd, gedaan. Vruger kreeg Trees kleeren van mij, maar da' lièken is nu uit. Zwijgt er over en laat da' lièken nu uit zijn.

— *Zooals 't lièken is, moet het gezongen wörren*, de zaken moeten uitgevoerd worden zooals 't behoort.

— *'t Is altijd hetzelfde lièken*, hetzelfde wat hij zegt of doet.

— *Da(t) lièken kennen wij van buiten*, ik weet wat van de zaak is, onnoodig er verder over te spreken.

— *Aan da(t) lièken hee(f)t den duvel hem doodgefloten*, z. DUVEL.

LIELAUWEN, w., o. — Lauw worden, lauw blijven, sprek. van spijzen en dranken die op 't vuur staan. De koffie staat daar al zoolank te lielauwen op de buis van de stoof, zet 'em op 't scheel, dat em warm wördt.

LIER, znw., v. — Z. Wrdb.

— Draaiorgel dat men op den rug draagt, Fr. *orgue de Barbarie*.

— Scheepsterm. IJzeren gestel bestaande uit wielen, eene rol en eenen draaier, en dienende op groote schepen om het schip bij te winden of de zwcerden omhoog te halen. J.

LIEREMAN, znw., m. — Orgeldraaier.

LIES, znw., v. — Z. Idiot.

— Dubbele laag vet die rond de pens ligt, van menschen en dieren vooral van zwijnen, Kil. *membrana pinguis ex ventre porcorum*. J. Da' verken hèèt 'en groote lies. Men zegt dat bij groote hitte de lies van eenen mensch kan smelten.

— Z. DUNTE. (Idiot.)

LIES, znw., o. — Lisch, verschillende soorten van *Iris* en van *Carex*.

— Wordt ook in 't mrv. gebezigd. In die grachten groeien veul liezen. Ook *lis(ch)* en *liesel*.

LIESEL, znw., v. — Meest in 't mrv. *liesels, lieselen*. Z. LIES 2°.

LIEVEKEN, znw., o. — Troetelnaam van kleine kinderen.

LIEVEN, w., o. — Believen in *wa(t) lief(t)*, watblief. J.

LIEVER, bw. — Z. Wrdb.

— Dient tot versterking. As ge mij nie' en gelooft, gaget dan liever vragen. Is 't liever nie' waar? Luistert maar liever.

LIEVESKINNEKEN, znw., o. — Het kind dat men liefst ziet, de Benjamin. Hij is daar het lieveskinneken, hij mag al doen wat hij wil.

LIE(VE)-VROUWEMIS, znw., v. — Mis die gezongen wordt ter eere van O.-L.-Vrouw.

LIE(VE)-VROUWENDAG, znw., m. — Feestdag, toegewijd aan Maria. Zij is congreganist en ze gaat op alle Lie(ve)-Vrouwendagen te biechten en te communie.

LIEZEBET, znw., v. — Z. Idiot.

— Snulachtige, bloode, weinig spraakzame persoon. Wordt zoowel van mannen als van vrouwen gezeid. Hij staat daar gelijk 'en liezebet. Z'n vrouw is oprecht 'en liezebet.

LIEZEN, znw., m. — Eligius verkort.

LIEZEVELLEKEN, znw., o. — Fijn vel, vlies dat rond de lies der beesten ligt. J.

LIEZEVET, znw., o. — Gesmolten verkenslies, reuzel.

Ook *zutelies* en *potvet*.

LIGGEN, w., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Het ieverans leelijk* of *met de(n) vuilen laten liggen*, leelijk misdaan hebben.

— *Niks laten liggen als dat te heet of te zwaar is*, een dief zijn. T.

— *Liggen met*, hebben. J. De duiven liggen mee eieren. Ons konijn lee' mee jong.

— *Ievers liggen*, 1° op eenen grond vruchten hebben of ergens grond in eigendom bezitten. J. Hier lee' Jan Lauwers mee z'n patatten. Hier lee' Mijnheer Fransen met drij hectaren bosch; 2° speelterm : zijnen marmel of bol ergens liggen hebben. Hier lig ik, en Frans léet twee stappen wijder.

— *Liggen* wordt bij *hebben*, evenals *loopen*, *staan*, *zitten*, *hangen*, *vliegen*, enz. overbodig gebruikt om den toestand van 't voorwerp aan te duiden. J. Ik heb m'n kassen vol lijverd liggen. Hij hee' vier koeien staan en 'en veers. Hij héet e vet verken in 't kot zitten.

— *Liggen*, *liggens*, znw., o. Plaats om te liggen. 't Bed was danig smal veur twee menschen, ik had gee(n) liggen genoëg.

LIGGER, znw., m. — Z. Idiot.

— Scheepstermen. Groot binnenschip dat maar weinig meer tot varen geschikt is, maar nog gebezigd wordt om de lading van een ander schip tijdelijk over te nemen. J.

— De liggers van een schip zijn sterke balken van binnen in 't schip. 't Is aan de liggers dat de onderste planken vast zijn. J.

— Bij veeartsen. Ingesloten gezwel, soort van zak of beurs, die zich vormt in de vliezen en gelen etter in zijn midden draagt, Fr. *tumeur fibreuse ou kystique*.

— Ook een sponsig gezwel, Fr. *éponge*.

LIJ, znw., v. — Scheepsterm. Z. Wrdb.

— *Onder lij*, lagere zijde van een varend schip, zijde langs waar het schip min of meer overhelt door de werking van den wind op het zeil. J.

— *Boven lij*, hoogere zijde van een varend schip. J.

LIJ(D)EN, w., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Vrijen doe(t) lij(d)en*.

LIJDEN, znw., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Na lijden komt verblijden. Kwam na lijden geen verblijden, zoo waar lijden groot verdriet; maar na lijden komt verblijden, daarom acht ik 't lijden niet.*

LIJF, znw., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Lijf en lee hebben*, struisch en gezond zijn. Ge hèt lijf en lee genoeg om te werken.

— *Werken lijf sta bij*, fel arbeiden.

— *Lijf om lèven, lijf om lijf vechten, studeeren, ens*, fel, driftig.

— Scheepsterm. *Schip zonder lijf*, smal schip. J.

LIJK, znw., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Zoo bleek als e lijk.* J.

— *Daar zijn ze met 't lyk*, daar is de zaak nu.

— *E scha(l)elijk lijk*, sterfgeval dat een groot verlies veroorzaakt in 't huisgezin, b. v. van eenen vader die sterft en veel kinderen nalaat, voor wie hij alleen het brood verdiende.

— Lijkdienst. Z. Idiot. *Te lijk gebie(d)en*, op eenen lijkdienst uitnoodigen.

LIJKBIDDER, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *E gezicht gelijk 'ne lijkbidder*, treurig. J.

LIJKBIDDERSGEZICHT, znw., o. — Treurig gezicht.

LIJKGELD, znw., o. — Geld dat men betaalt aan de lijksters om eenen doode te lijken.

LIJKKOĔK, znw., m. — Groote ronde koek, van tarwebloem gebakken, dien men bij eenen lijkdienst uitdeelt aan de familie en de geburen van den overledene, die den lijkdienst hebben bijgewoond. (K.)

LIJKOOP (scherpe *o*), znw., m. — Z. LIJFKOOP. (Idiot.)

LIJKPOORT (in 't N. en W. scherpe, in 't Z. zachte *o*), znw, v. — De poort van een kerkhof, langs waar men de lijken ter begraving draagt. D. B.

LIJKSTER, znw., v. — Vrouw die de dooden gaat lijken, als de geburen 't niet doen.

LIJKWATER, znw., o. — Water dat gediend heeft om eenen doode te wasschen die gelijkt wordt.

LIJM, znw., m. — Z. Idiot.

— Scheepsterm. Witachtige streep die bij een ontladen schip aantoont hoe diep het in 't water gelegen heeft. J.

— V. Scheepsterm. *Lijm van de tij*, donkere streep die op het water voortgebracht wordt, op de plaats waar een deel van den stroom rasser vloeit dan elders. J.

LIJMBÖ(R)STEL, znw., m. — Bij schilders. Borstel, kwast om muren of zolderingen in lijmverf te schilderen.

— Borstel om te lijmen.

LIJMEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Bij schilders. In lijmverf schilderen. 'Ne' muur lijmen.

— O., met *zijn*. Dik, lijmachtig worden, sprek. van bier. Da' bier deugt nie' meer, 't lijmt.

Ook *lijperen*.

LIJN, znw., v. — Z. Wrdb. en Idiot.

— Spr. *Iemand aan 't lijntje hebben, krijgen*, plunderen, uitzuigen.

— *Iemand aan 't lijntje hou(d)en*, in den draai houden.

LIJPEN, w., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Me(t) lijpen en drijpen*, met groote moeite, met habben en krabben. (Z. der K.) Mee lijpen en drijpen heb ik me' geld teruggekregen da' 'k hem geleend had.

LIJPERACHTIG, bvw. — Dat lijpert, beurst, rimpelt. Heur kleed is wa' lijperachtig in de lee.

— Dik, olieachtig, sprek. van bier. Lijperachtig bier.

LIJSTER, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *Zingen gelijk 'en lijster.*

LIJSTERSTROP (uitspr. *lestərstrop*), znw., v. — Strik van peerdshaar om lijsters te vangen.

LIJVERD, znw., o. — Z. Idiot.

— Linnengoed, vooral hemden. Hij hee' ze' koffer vol lijverd.

LIJZENTAND, znw., m. — Iemand die traag eet, die schijnt te eten met lange tanden. (K.) Diëë lijzentand, hij mag zeker onze' kermiskost niet!

LIJZENTRIJZEL, znw., m. — Trage, vadsige mensch. Diëë' nemen veur knecht! Wa' zou ik mee zoo 'ne' lijzentrijzel gaan aan vangen?

Ook *trijspalul, transpalul.*

LIKKER, znw., m. — Bij schoenm. Z. SLUITBEZEGEL.

LIKPLAAT, znw., v. — Bij papiermakers. Plank in perenhout om het papier te likken, te glanzen.

LIL, znw., v. — Z. HIL. (Idiot.)

LILLEN, w., o. — Z. HILLEN.

LILOOREN, w., b. — Z. VILOOREN. (Idiot.)

LINDA, znw., v. — Herlindis verkort.

LINDEBLOĔM, LINDEBLOM, znw., v. — Lindebloesem. J. Daar is van 't jaar veul lindeblom.

LING, znw., o. — Scheepsterm. Dubbel touw dat tot strop bijeen-gebracht wordt wanneer er zware vrachten op te hijschen zijn. J.
Ook *strop* en *touwstrop*.

LINK, znw., v. — Z. Idiot.
— Snede in de hand of elders. (Mol.) Hij héet 'en link in z'n hand gesne(d)en, toch wel zoo lank!

LINSTER, znw., v. — Z. LENSTER.

LINSTERSTROP, znw., v. — Z. LIJSTERSTROP.

LINT, znw., o. — Z. Wrdb.
— Bij landb. Bast van vlas of kemp. T., J. Het vlas groeit [illegible] wel, maar 't geeft geen goed lint.

LIP, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Zijn lip laten hangen, 'en lip trekken*, ontevreden, misnoegd zijn. J.
— *Op zijn lippen bijten*, 1° zich inhouden van gramschap, moeite doen om zijne koelbloedigheid te bewaren; 2° zijnen lachlust bedwingen.
Te Antw. *lup*.
— Bij smeden. IJzeren haak van een klinkslot waar men op duwt om de klink op te lichten. J.
Ook *klinkklep*.

LIPTANG, znw., v. — Bij smeden. Nauwe, rechte tang. J.

LIS, znw., v. — Elisa verkort.

LIS(CH), znw., o. — Z. LIES 2°. (Aanh.)

LITANIE, znw., v. — Z. Wrdb.
— Spr. *'t Is 'en litanie van alle heiligen* of *'t is gelijk de litanie van alle heiligen*, op iets dat zeer lang duurt en verveelt.

LITS, znw., v. — Z. Idiot.
— Bij mulders. *Op lits körten*, z. KÖRTEN. (Idiot.)

LITSLIJN, znw., v. — Bij mulders. Lijn die vast is als men het zeel op lits kort, en los als men het zeil half kort. J.

LOB, znw., v. — Z. LEŬB.

LOCHT, LOĔCHT, znw., v. — Z. Idiot.
— Raadsel daarop:

'En huis vol, 'en schuur vol,
En als ge pakt, hedde nog geen handsvol.

— Spr. *Als de locht valt, zijn al de musschen dood*, op onmogelijke veronderstellingen.

LOCHT, LOECHT, bvw. — Z. Idiot.
— Spr. *Zoo locht als varen.*

— Loslijvig, gemakkelijk van stoelgang. Ik ben sedert eenige dagen oo loëcht in me' lijf.
Ook *ras(ch)*.

LOCHTJE, LOËCHTJE, znw., o. — Dansaria, lichte dans. E lochtje dansen. Hij speëlde verschillige loëchtjes op z'n trekörgel.

LOCHTSCHOUW, LOËCHTSCHOUW, znw., v. — Schouw ienende tot verluchting.

LODDELIJK, bvw. en bw. — Met halfgesloten oogen, met flauwen lik. Ge zit daar zoo loddelijk te zien, hedde gij vaak?
— Vriendelijk. J Loddelijke oogskens. Hij bekeek heur zoo loddelijk.

LODDER, znw.. m. — Z. Idiot.
— Iets dat ver versleten is of geene weerde meer heeft. Hij héet ltijd 'ne kwa(d)e lodder van 'ne' frak aan, dieë 't oprapen nog nie' wéërd is. Da' zijn lodders van schoenen. Hij hee' nen ouwe' lodder van ne' velo gekocht.

LODDERACHTIG, bvw. en bw. — Versleten, vol flarden. Lodderachtig gekleed zijn.

LODDEREN, w., o. — Z. Idiot.
— Zuigen aan de moederborst. (**Z.** der **K.**) Dieë groote jongen lee' og alle dagen aan de mem te lodderen.

LOEBAS, znw., m. — Z. Idiot.
— Valschaard die in 't geheim iets zoekt te verrichten. Dieë' loebas aengde nie' wijder betrouwen as da' ge 'm ziet.

LOËCHT, znw., v. — Z. LOCHT.

LOËCHT, bvw. en bw. — Z. LOCHT.

LOËCHTJE, znw., o. — Z. LOCHTJE.

LOËCHTSCHOUW, znw., v. — Z. LOCHTSCHOUW.

LOËKEDOE, znw., m. — Z. LOËKEBÈÈR. (Idiot.)

LOERKÈÈS, znw., m. — Bij landb. Half doorgeloopen, zeer unne plattekaas.
Ook *pas-op*.

LOET, znw., v. — Bij pottenb. Vierkantig bladje koper, groot elijk het plat van de hand en dienende om op de schijf biezen of ouluren rond eenen pot te draaien.

LOETER, znw., m. — Afgezaande, afgelaten melk. (Herenthout.)

LOF, znw., m. — Z. Wrdb.
— Spr. *Eigen lof stinkt en andermans lof klinkt. Eigen lof stinkt, riendenlof hinkt en vreemde lof blinkt.*

LOFTIJD, znw., m. — Uur dat het lof begint. Maakt u maar reed om naar de kerk te gaan, want 't is haast loftijd.

LOI, bvw. — Z. LUI.

LOKGAT, znw., o. — Scheepsterm. Lochgat, kleine opening in de boeiing waar het water door loopt. J.

LOMBAAR(D)S(CH), bvw. — Z. Idiot.

— Groot en grof, plomp. J. E lombaardsch wijf. Lombaardsche schoenen. Ze hee' ne' lombaardsche gank. Lombaardsche kiekens.

Kil. Lombaerdsche hinne, *gallina Medica, decumana, vulgo Lombardica.*

LOMBAAR(D S(CH)E, znw., m. en v. — Die groot, plomp en grof is. J. Die Trien da's toch 'en lombaardsche ! Heure vent is 'ne lombaardsche.

LOMMERKANT (in 't Z. en W. *loĕmmərkănt*), znw., m. — Zijde die beschaduwd is, het tegendeel van *zonnekant*.. J.

LOMMERTE (in 't Z. en W. *lŏĕmmərtə*), znw., v. — Lommer. J. In de lommerte gaan zitten. Onder dezen boom is veul lommerte. —

Ook *lommer*, *lommerd* en *lommerde.*

LOMP (in 't Z. en W. *loĕmp*), bvw. — Z. Idiot.

— *Lomp Zoersel*, spotnaam.

— Spotrijm :

Rijkevörsel,
Arm Mal,
Lomp Zoersel,
Mager Hal.

LONDEN-BOOT, znw., m. — Scheepsterm. Stoomboot die een regelmatigen dienst op Londen verricht. J.

LONK, znw., v. — Lont.

— Spr. *Lonk rieken*, z. LONT.

LONKEN (in 't Z. en W. *loĕnkən*), w., o. — Naar iemand vriendelijk zijdelings kijken, J., D. B. Jan zit altijd op de meiskens te lonken.

— Loeren, luimen, scherp op iets zien met begeerte om het te bemachtigen. J., D. B. Ons kat lonkt op de vogelen.

LONT, znw., v. — Z. Wrdb.

— Spr. *Lont rieken*, onraad vermoeden. J.

Ook *lonk.*

LOOD, znw., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Zoo zwaar als lood, wegen gelijk lood.*

— Bij drukkers. *In 't lood staan*, gezet zijn, Fr. *être composé.* D. B.

— Bij drukkers. *In 't lood zetten*, in drukletters stellen om dan te drukken. D. B.

— Bij drukkers. *Verbeteren op 't lood*, op de letters zelf verbeteren.

LOO(D)EN, LOOTEN, w., b. — Bij pottenbakkers. Met verglasel bestrijken. J.

— Bij metsers. Z. APLOO(D)EN. (Idiot.)

LOODKNIKKER, znw., m. — Bij potterb. Balleken van gebakken aarde, dat men in 't verloodsel dompelt om te zien of het verloodsel goed is om te verlooden. D. B.

LOODOOR (beide *o*' s scherp), znw., v. — Weinig aantrekkelijke en spraakzame persoon. Z'n bruur is 'en ee(r)ste loodoor.

LOODSEL (Kemp. *lötsəl*), znw., o. — Bij potteibakkers. Verloodsel. D. B., J.

LOODSHUIS (scherpe *o*), znw., o. — Scheepsterm. Groot gebouw te Antwerpen, waar het bestuur van het loodswezen zetelt. J.

LOODSSCHUIT (scherpe *o*), znw., v. — Scheepsterm. Z. BOEILEGGER. J.

LOODTEIL, znw , v. — Bij pottenb. Teil of kom waar 't verloodsel in is om de potten te verlooden.

LOOF, znw. o. — Z Idiot.
— Spr. *Zoo stil als e loof*, doodstil.
— Z SCHIETGRUUN. (Idiot.)

LOOG (scherpe *o*), znw., v. — Z. Wrdb.
— Bij drukkers. Potasch met soda gekookt, om den inkt van de letters af te wisschen. D. B.

LOOGBÖ(R STEL, znw., m. — Bij drukkers. Borstel waarmede men den inkt van de letters in de loog afwascht.

LOON, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Loontje komt om zijn boontje.*

LOOP, znw., m. — Z. Idiot.
— *In de(n) loop van 't volk*, weg waar veel voorbijgang is, waar gewoonlijk veel volk voorbijgaat.

LOOP, znw., m. — Loopster, loopziek vrouwmensch. Mie is 'en eerste loop, ze is van ze' lèven nie' thuis.
Ook *loopkont.*

LOOPEN, w., o. — Z. Idiot.
— Spr. *Loopt nie(t) eerda(t) ge gaan kunt.*
— *Loopen gelijk e postpèèrd*, snel.
— *Recht in zijn schoenen loopen*, oprecht, ongeveinsd handelen.
— *Op zijn tandvleesch loopen*, arm zijn.
— *Er nie(t) lank meer loopen*, niet lang meer te leven hebben.
— *Loopt naar de knoppen, den duvel, den bliksem, den bliiderum, den djanter, de pomp, de klooten, de(n) wind, de maan, de koekoeken*, enz. *Loopt naar de maan en plukt sterren. Loopt naar de(n) wind, den zijde veur den règen thuis.*
— Z. LIGGEN. Hij hee' wel meer as honderd kiekens loopen.

LOOPEND, bvw. — Z. onder LOOPEN. (Idiot.)

— Bij schippers. *Loopende dirk*, z. DIRK.

— *Loopende werk*, werk waarbij men in beweging is. J. Mijn maag tèèrt nie', ik zou meer loopende werk moeten hebben.

— Bij metsers. *Loopende verband*, loopverband. J.

— *Loopende vier*, loopvuur. J. Spr. *Rondgaan gelijk e loopende vier* spoedig ruchtbaar worden.

— *Loopende fijt*, vijt die van den eenen vinger tot den anderen overzet. J.

— *Loopende voor*, z. VOOR.

LOOPER, znw., m. — Z. Idiot.

— Die in den kampstrijd met de duiven loopt. J.

— Loopjongen, boodschapper.

— Renbode.

— Rijpeerd. J,

— Z. EIERE(N)LOOPER. (Aanh.)

— Scheepsterm. Alle touw dat door eenen blok loopt. J.

LOOPERKEN, znw., o. — Z. LOOPELING. (Idiot.)

LOOPKONT, znw., v. — Z. LOOP.

LOOPPLANKSKEN, LOOPPLANGESKEN, znw., o. — Bij biemans. Smal plankje onder het telgat, waar de bieën op loopen bij het in- en uitkomen der kas. J.

LOOS (scherpe *o*), znw. — Het geslacht blijkt niet. Scheepsterm. *Loos geven*, bocht geven, vieren. 'En touw loos geven.

LOOS (scherpe *o*), bvw. — Z. Idiot.

— Bij timmerl. *Looze zolder*, vliering.

— Scheepsterm. *Looze boeiing*, planken die tijdens onstuimige zee boven de boeiing geplaatst worden om het water te beletten op het dek te slaan.

— Bij metsers. *Loos werken*, langs den buitenkant de steenlaag een weinig bloot, zonder mortel, laten.

— Bij metsers. *Looze voeg*, voeg die een weinig open, zonder mortel is.

LÖR, LÖRRE, znw., v. — Groot meisje dat zich kinderachtig gedraagt. Zijde nie' beschaamd van zoo e klein meisken te slagen, groote lör da' ge daar staat!

Ook *laar* en *lon*.

— Goede vrouw, sukkel. Mie is 'en goei lörre van e wijf.

LÖRDER, znw,, m. — Smokkelaar. J.

LOS, bvw. — Z. Idiot.

— Bij biemans. Niet verzegeld, open. J. De raten staan vol lossen heuning.

— Scheepsterm. Ledig, ontladen. J. Den boot is los.

— *Los!* uitroep van den schipper op 't oogenblik van 't vertrek, n te bevelen: lost de touwen! J.

— Bw. Van de eene zijde tot de andere, gansch, in *los deur en is over.* J. Hij roeide mee' ne' steen los deur de ruiten. De pijp viel ı ze was los over.

Ook *klink over.*

LOSBEITEL, znw., m. — Bij olieslagers. Zware houten spie in en blok, met den smallen kant boven, onder de loshei geplaatst.

LOSDEUR, znw., v. — Deur langs waar men iets in- of uitlost. Vaarom die twee deuren? De eene is maar 'en losdeur.

LOSGAT, znw., o. — Opening in den muur om iets te lossen. Vaarom gee' losgat gemaakt in de' gevel, om 't hooi op de' schelft : doen?

LOSGENAAID, bvw. — Los, uit den naad. Uw kleed is losenaaid aan de ellebogen.

Ook *ontnaaid.*

LOSHEI, znw., v. — Bij olieslagers. Heiblok die dient om de reggen te lossen, door middel van den lossleutel, dien hij nederwaarts rijft.

LOSHEIEN, w., b. — Bij olieslagers. De loshei in werking brengen n op den losbeitel doen nedervallen, om de door de hei vastgestampte pieën in den blok los te slaan.

LOSKAAI, znw., v. — Scheepsterm. Kaai waar de schepen lossen.

LOSKAPPEN, w., b. — Lossen door er op of in te kappen. J. Im 'ne' plancher gemakkelijk op te breken, moet de metser eerst eenige eenen loskappen.

LOSLOOPEN, w., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Hij is nie(t) bekwaam om los te loopen,* op eenen dwazen, ilden persoon.

LOSSLEUTEL, znw., m. — Bij olieslagers. Z. onder LOSHEI.

LOSWEG, znw., v. — Bij olieslagers. Wig dienende om de drijfeg los te maken.

LOTEREN, w., b. — *Bier loteren,* warm maken, 'tzij met het ı heeten damp te houden, 'tzij met er een gloeiend ijzer in te steken, odat het kil er af zij. (Heist-op-den-Berg.) As ik in de' winter bier rink, dan loter ik het eerst.

LOT, znw., v. — Charlotta verkort.

LOTS, znw., v. — Z. Idiot.

— Meisje dat geerne lotst, zuigt. (Z. der K.) Z. LOTSEN. (Idiot.)

LOTSER, znw., m. — Jongentje dat geerne zuigt. (Z. der K.)

LOVEN, w., b. — Op prijs stellen. Z. Wrdb.
— Spr. *Tusschen 't loven en bee(d)en komen de kooplie toteen.*

LUI, bvw. — Z. Idiot.
— Spr. *Zoo lui als 'ne schelm, als 'en hout, als 'nen hond.*
— *Luien hond, lui beest, luie schelm*, scheldnamen op eenen luiaard.
— *Me(t) zijn lui broëk, me(t) zijn lui botten, me(t) ze' lui gat*, enz. In plek van op te staan, bleef Jan mee z'n lui broëk in 't bed liggen.
— *Lui weer*, weder dat den mensch lui, loom maakt.
Ook *loi*.

LUIAARDIJ, znw., v. — Luiheid. J.
Volgens V. D: weinig gebruikt.

LUIACHTIG, bvw. — Tot luiheid genegen. J. Ik weet nie' hoedat 't komt, maar ik zijn vandaag zoo luiachtig.

LUIBROĔK, znw., v. — Luiaard.

LUIBROĔKEN, w., o. — Luieren, den luiaard spelen. Hij lag daar in z'ne' zetel te luibroëken.

LUI(D)ERKÈÈL, bw. — Luidkeels. Lui(d)erkèèl zingen. Hij begost lui(d)erkèèl te schreeuwen.

LUIELIJK, bw. — Lui, vadsig, Kil. *pigrè, ignavè*. Hij lag daar zoo luielijk tegen de' muur.

LUIEN, w., o. — Z. Idiot.
— *Avend luien, heiligavend luien*, z. AVEND, HEILIGAVEND.
— Spr. *'t Zal op uwen toren luien*, ge zult bekeven, bestraft worden.
— Luidkeels weenen, vooral van kinderen. Hoort dieën bedörven[illegible] dans maar luien.
— Naam van zeker kaartspel.

LUIERIK, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Tegen den avend en den noen, gaan de luierikken wat doen* of *hebben de luierikken 't meest te doen.*
— Ruststoel, zorg. 's Ave(nd)s as ek moei zijn, lig ek wat in m'ne' luierik, anders nooit nie'.

LUIIGHEID, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *De luiïgheid is er deur afgebeeld*, op eenen grooten luiaard.

LUIKEN, w., b. — Z. Idiot.
— Bij mandenmakers. Vlechten, van fijn mandewerk gezeid.

LUIS, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Luizen me(t) stèèrten hebben*, zeer arm zijn. R.

LUIZEN, w., b. — Z. Idiot.
— Ontfutselen, met list of bedrog ontnemen. Hij hèèt al het geld uit m'ne' zak geluisd.

LUKKEN, w., o. — Z. Idiot.
— Spr. *Eens luk(t) het al,* de kruik gaat zoolang te water totdat ij breekt.

LUP, znw., v. — Lip. (**A.**) Zij hee' dikke luppen.

LUSTER, znw., m. — Bij kleermakers. Valsche schijn op een leedingstuk.

LUSTEREN, w., o, met *zijn.* — Bij kleermakers. Een valschen :hijn hebben ten gevolge van het strijken of persen. Dieë frak is nie' oe' geperst, hij is gelusterd.

LUSTERIJZER, znw., o. — Bij strijksters. Strijkijzer dienende m gesteven linnen te doen glanzen.

LUT, znw., v., vrklw. *luttek*e*n.* — Z. Idiot.
— Benaming van 't getal 2 in 't kien- of lotospel. (**A.**)

M.

M, znw., v. — Z. Wrdb.

— Stafrijm: *Mulder, maal mij mijn mèèl: mijn moeder moet morgen mik maken; met melk, met mèèl maakt mijn moeder mik.*

MA, znw., v. — Mama verkort, bij kinderen. J.

MAAGDEKENSPALM, znw., m. — Maagdenpalm, *Pervinca minor*, Fr. *petite pervenche*.

MAAIACHTIG, bvw. — Maden, wormen voortbrengende, Kil. *vermiculosus*. Bèèr is maaiachtig aan prei en ajuin. Maaiachtige grond.

MAAILICHTJE, znw., o. — Z. VIERMAAI. (Idiot.)

MAAIMERT, znw., v. — Plaats waar alles overhoop ligt. (Z. der K.) 't Leet hier in huis gelijk 'en maaimert. Z'n kamer is oprecht 'en maaimert.

— Volgens *Nooogst*, II, 4, ook gebruikt rond Turnhout in den zin van 1° Vogelschrik, 2° Slordig gekleed vrouwmensch.

MAAIZIEKTE, znw., v. — Bij landb. Ziekte eigen vooral aan hoornbeesten die op de weide gestaan hebben, en waarbij zij maden hebben tusschen 't vel en 't vleesch van den rug. J.

MAAKSEL, znw., o. — Z. Idiot.

— Het maken. Hoeveul is 't van 't maaksel?

— Gebrekkige, leelijke, mismaakte persoon. As ge Sus Sas fijn beziet, da' 's al e vies maaksel van 'ne' vent.

MAAN, znw., v. — Z. Idiot.

— *De maan baadt*, als zij omringd is van wolken die regen voorspellen.

— *De maan leet op heuren rug*, wanneer hare hoornen opwaarts staan.

— *De rosse maan* (en niet de *roste maan*), z. Idiot.

— Spr. *Tegen de maan pissen*, iets verrichten waardoor men iemands gunst verliest, hem misnoegt, in ongenade valt. J., D. B. Hij mag in dat huis nie' meer komen, hij héet er tegen de maan gepist.

— Bij kuipers. Z. KANTSTUK.

MAANBLUSSCHER, znw., m. — Spotnaam op de Mechelaars.

MAAND, znw., v. — Z. Wrdb.

— *Van de maand*, deze maand. D. B. Hij ga' van de maand nog verhuizen. Ik heb hem van heel de maand mee geen oogen gezien.

— *'t Kört maandeken*, Februari.

MAANKARPEL, MAANKERPEL, znw., m. — Spiegel-
arper, *Cyprinus rex cyprinorum*. T.

MAANKIJKER, MANEKIJKER, znw., m. — Iemand die al
aande altijd naar omhoog ziet.
Ook *sterrekijker*.

MAANVIER, znw., o. — Bij veeartsen. Soort van zinking die
an tijd tot tijd op de oogen valt, vooral op die der jonge peerden.
De oogen worden verduisterd, de oogschelen zijn rood, gezwollen en
ijna altijd gesloten, de oogappel heeft later eene melkachtige kleur.
Het peerd eindigt dikwijls met blind te worden. Bij J. *maanloop*, *maanloop-
ntsteking*.

MAANVIS(CH), znw., m. — Platte ronde zeevisch, bijna zonder
eert, *Orthagoriscus mola*, Fr. *môle*. D. B. Hij gelijkt goed op eene
onde. platte schijf. De kop is dikker dan het lijf.
Ook *klompvisch*.

MAARDEKEN, znw., o. — Z. MATEKEN. (Idiot)

MAAT, znw., v. — Z. Wrdb.
— Spr. *Twee maten en twee gewichten hebben*, verschillend handelen
olgens de personen. J.
— *Als de maat vol is, loopt ze over.*

MAATKORF, znw., m. — Bij mandenmakers. Korf met een
engsel, die een meuken inhoudt.

MAATMAND, znw., v. — Bij mandenmakers. Mand die eene
naat, een meuken inhoudt. J.
Ook *meukensmand* en *meukensche mand*.

MACADAM (klemt. op *dam*), znw., m. — Kiezel, steengruis, enz.
aarmede men macadamswegen belegt.
— Macadamsweg. 'Ne' macadam leggen.

MACARONI, znw., m., niet v. — Z. Wrdb.

MACHIENSTEEN, znw., m. — Bij steenbakkers. Steen die met
e machine gemaakt wordt.

MACHONIEHOUT, znw., o. — Mahoniehout.

MACHONIËN, bvw. — Mahoniën, van mahoniehout. 'En macho-
ië' kas.

MADAM, znw., v. — Z. Idiot.
— Bij dijkwerkers. Zware houten of ijzeren blok die omhoog-
etrokken wordt en dient om palen in den grond te heien.

MADAMMEN, w., o. — De madam, de mevrouw spelen. Da'
il heur leeren madammen !
— Iemand gedurig met het woord madam aanspreken. As ik in zijne'
inkel koom, dan is 't madam van hier en madam van daar, maar ik
en mee' al da' madammen nie' gediend.

MADDELEEN (zachte *e*), znw., v. — Magdalena.

— Sulachtige vrouw. Zij ziet er zoo 'n maddeleen uit.

— Spr. *Grijzen gelijk 'en Maddeleen*, overvloedig weenen.

— *'En bedrukte Maddeleen*, vrouw of dochter die er treurig, bedrukt uitziet.

MAGER, bvw. — Z. Idiot.

— Spr. *Zoo mager als de dood, als 'en germ, als 'nen hond, als 'ne spiering, als 'en gratie, als 'en spinnekop, als 'nen hèring. Schreeuwen gelijk e mager verken.*

— *Mageren hannen, mageren hecht, magere sprinkhaan, magere specht, mageren hèring, magere springer, magere spiering, mager kreft*, schimpnamen.

MAGEZIJNIER, znw., m. — Magazijnmeester.

« Alleen in Zuid-Nederl. », zegt het *Wrdb. der Ned. Taal.*

MAKANDEREN, vrmv. — Elkander. J.

MAKEN, w., b. — Z. Idiot.

— Spr. *Daar is altijd iet te maken of te breken*, iets te bouwen.

— *Van zijnen neus maken*, z. NEUS.

— *Het van den man (van den heer) maken*, z. MAN, HEER.

— *Zij(n) mest maken*, afgang hebben, sprek. van dieren. T.

— *Zij(n) water maken*, wateren. J., R.

— *Zijn eigen kwaad bloed maken*, z. BLOED.

— *Het goed* of *slecht maken*, goed of slecht varen. *Hoe maakt hij het?* hoe vaart hij?

— *Het nie(t) lank meer maken*, niet lang meer te leven hebben.

— *Wat maaktegij daarvan?* welke beteekenis vindt gij daarin? D. B. Ik verstaan dieë' zin nie', wa' maaktegij daarvan?

— *Kas maken, stukken maken, werk maken*, z. KAS, STUK, WERK.

— Trachten, zorgen. Maakt da' ge hier om één uur zijt.

MAKSIEM, znw., o. — Machine, bij ongeletterde lieden.

MAL, znw., o. — West- of Oostmalle, gemeenten in 't kanton Brecht.

MAL, znw., v. — Z. Idiot.

— Bij smeden. Z. LEESTENSTAMP. (Aanh.)

MALBOOT, znw., m. — Scheepsterm. Beurtboot met stoom, paketboot. J.

MALEN w., o. — Z. Wrdb.

— Scheepsterm. De schroef doen draaien. J. De stoomboot ga' vertrekken, hij begint te malen.

— Snel varen bij middel eener schroef. J. De stoomboot maalt hard.

MALPOST, znw., m. — Brievenpost.

— Postkoets, rijtuig bestemd om brieven en reizigers te vervoeren.

MALS(CH), bvw. en bw. — Z. Idiot.

— Groeizaam. J. E malsch weer. 'Ne mals(ch)en règen. Daar is 'en mals(ch)e bui gevallen.

— Welig, tierig. J. Mals(ch)e klaver. Het koren sta' malsch.

MALSIGHEID, znw., v. — Malschheid. J.

MALSTAMP, znw., v. — Bij smeden. Z. LEESTENSTAMP.

MAMEER (zachte *e*), znw., v. — Moeder. Z'n mameer is gisteren begraven.

— Schoonmoeder. Hij kan mee z'n mameer nie' accordéeren.

— Moeder-overste van een klooster, meest als toespraak.

Ook *meeder*.

MAMMEZEL, znw., v. — Juffrouw, juffer, veelal met verachting. 'En kaal, 'en vuil mammezel. 't Is 'en groote mammezel. Hedde de mammezel van hiernèven gezien? Ze had 'nen hoed op lijk 'en schuit.

MAN, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *'Ne man gelijk 'nen boom, 'nen reus,* struisch, groot, *gelijk 'nen baron,* schoon. J.

— *Den honderdste man,* niemand. J. Den honderdste man verstaat da' werk nog nie'.

— *De kleeren maken de(n) man en de pluimen de(n) vogel.*

— *Man genoëg zijn veur iet,* het kunnen, durven. T. Hij is man genoëg om z'ne' kost te winnen.

— *De man zijn,* veel te zeggen hebben. J. Sus is de man bij den börgemeester.

— *De man nie(t) zijn,* niet geschikt zijn. J. Tist is de man niet om zoo iet goed af te werken.

— *Het onder de(n) man nie(t) hebben,* niet zonder moeite, veel arbeid aan iets moeten besteden.

— *Man en wijf zijn twee zielen in een lijf.*

— *Iet tegen man en maagd vertellen,* tegen iedereen.

— *De man van hierboven,* God. J.

— Lid ; aanhanger. J. De mannen van de fanfaren. De mannen van den börgemeester hebben gevochten tegen die van den eerste' schepene.

— Raadsel op den predikant:

Daar sta(at) 'ne man in 't hout
En hij spre(e)kt zoo stout;
En daar is niemand die dieë(n) man
Derft of tegenspreken kan.

MAND, znw., v. — Z. Idiot.

— *Deur de mand vallen,* z. Idiot. Die spr. beteekent ook : niet meer weten wat zeggen, niet kunnen antwoorden, zijne woorden niet kunnen waar maken.

MANDA, znw., v. — Amanda verkort.

MANDELEN, w., b. — Bij landb. In mandels zetten. J. Het koren mandelen.

MANDEN, w., o. — *Die patatten manden goed*, vullen goed de mand, 't zijn er groote.

MANEKIJKER, znw., m. — Z. MAANKIJKER.

MANEUVERS, znw., v., mrv. — Manœuvres.
— *Maneuvers maken*, rare grimassen maken, kuren doen. Maakt maar geen maneuvers. Dieë voerman zal maneuvers maken mee ze' pèèrd.
Ook *mineuvels*.

MANKEPOOT, znw., m. — Mankpoot.

MANNEKEN, Kemp. ook **MENNEKEN** (*mănnəkən*), znw., o. — Z. Idiot.
— Spr. *Ik was bijkanst e manneken minder*, ik was bijna dood.
— *Veur 't manneken staan*, voor iets instaan. Hij is börg gebleven voor ze' schoonbruur en nu staat em veur 't manneken.
— *Mannekens maken*, met complimenten omgaan, plichtplegingen maken, met afkeuring gezeid. Ik kan nie'om mee mens(ch)en die mannekens maken.
— Streep op eenen slecht gewitten muur. J. Ge kent uwe' stiel nie', heel de muur is vol mannekens.
— Roede, *penis*.

MANNEKEPEK, znw., o. — De duivel in de kindertaal.
— Soort van zwarten kever. Z. PEKBEEST. (Idiot.)

MANSBLOK, znw., m. — Bij blokmakers. Hoogste klomp, enkel door mannen gedragen. J.
Ook *manskloon*.

MANSBOOR (in 't N. en W. scherpe, in 't Z. zachte *o*), znw., v., in 't Z. o. — Bij blokmakers. Z. MANSAGGER.

MANSLEEST (scherpe *e*), znw., m. — Bij schoenmakers. Leest voor manschoenen. J.
Ook *kromme leest*.

MANSPERSOON (scherpe *o*), znw., m., niet o. — Z. Wrdb. J.

MANTELKAP, znw., v. — Kap van kapmantel.

MANTIL (klemt. op *til*), znw., m. — Soort van vrouwenmanteltje van zwarte zijde of andere zwarte stof gemaakt.

MANUËL, znw., m. — Emmanuël verkort.

MARBELDAS, **MERBELDAS**, znw., m. — Bij schilders. Borstel van dassenhaar om marmer na te bootsen.

MARKER, znw., m., meest in 't mrv. — Scheepsterm. Balken onder de plecht. J.

— Gebogen balken die over het ruim gelegd worden en waar de
iken op rusten. In deze balken zijn langs den bovenkant goten om
:t water weg te leiden, dat tusschen twee luiken zou vallen. Zij heeten
)k *goten.*
Ook *merkels.*

MARMOT, znw., v. — Z. Wrdb.
— Schimpnaam op vrouwen. J. 'En vuil marmot van e wijf.

MART, znw., v. — Z. MERT.

MARTEGAAL, znw., m. — Scheepsterm. Z. MARTINGAALSTOK.
diot.) J. De martegaal dient om het zware touw dat van 't schip naar
et uiteinde der boegspriet loopt, sterk te maken om aan de spanning
: wederstaan.
Ook *martingaal(stok).*

MARTELESEEREN, MERTELESEEREN, w., b. — Z. VER-
IARTELESEEREN. (Aanh.)
Veroud, zegt het *Wrdb. der Ned. Taal.*

MARTELSTRAATJE, MERTELSTRAATJE, znw., o. —
pr. *In 't martelstraatje zitten* of *woonen*, sukkelen, tegen ziekte of
:genspoed worstelen. Sedert dat Trezes man dood is, zit ze in 't martel-
traatje.
Ook *sukkelstraatje.*

MARTGOED, znw., o. — Z. MERTGOED. (Idiot.)

MARTINGAAL, znw., m. — Z. MARTEGAAL.

MARTNATIE, znw., v. — Z. MERTNATIE.

MARTSCHOEN, znw., m. — Z. MERTSCHOEN.

MARTZAK, znw., m. — Z. MERTZAK.

MARUS (*u* toonl.), znw., m. — Verkorting van Gummarus.

MASEUR, znw., v. — Z. Idiot.
— Kloosterzuster, vooral als toespraak. J.
Ook *zuster.*

MASTBAND, znw., m. — Scheepsterm. IJzeren band die aan
iet onderdeel van den mast vastgemaakt en van een oog voorzien is,
waar de tap der gei in draait. J.

MASTBANK, znw., v. — Scheepsterm. Gewone bank in eene
tleine boot. Er is een gat in om er desnoods eenen mast in vast te
:etten. J.

MASTESTAAL, znw., m. — Wortelblok van eenen afgezaagden
lenneboom.
Ook *denestaal.*

MASTJE, znw., o. — Z. Idiot.
— Bundeltje garen, bestaande uit een tiental opgerolde streentjes. J.

MASTJESGAREN, znw., o. — Streentjes garen die in mastjes opgebonden zijn. J.
Ook *streentjesgaren.*

MASTKLIMMEN, znw., o. — Z. STAAKKLIMMEN. (Idiot.)

MASTSTROP, znw., v. — Z. Idiot.
— Scheepstermen. Schuifstrop die men rond eenen paal legt om het schip vast te maken, Fr. *nœud coulant.* J.
— Verplaatsbare strop van onder aan den mast, bij kleine booten. Die strop is op zulke wijze gemaakt, dat de spriet er in kan rusten.

MAT, znw., v. — Z. Idiot. en Wrdb.
— Spr. *Zijn matten oprollen,* heengaan, er van doortrekken. J.
— *In de mat gaan,* samen gaan vechten 'tzij om te zien wie de sterkste is, 'tzij om eenen twist te beslechten. (A.)
— *Ievers op de mat dansen,* er den overschot van 't eten halen. (A.)

MATANT, znw., v. — Moei. J., R. Hij hee' nog 'en rijke matant, daar hij moet van erven.
Ook *tant* en *moëtje.*

MATEN, w., b. — Eenen maat geven, met eenen maat zetten, ter gelegenheid van de eerste Communie. (Z.-O. der K.) 't Duurt lan eerdat de eerste-communicanten dees jaar gemaat wörren.
Elders *paren.*

MATHUZALEM, znw., m. — Z. Wrdb.
— Spr. *Zoo oud als Mathuzalem,* zeer oud. J.

MATROS (kleint. op *tros*), znw., v. — Dikke vrouw. (Z. der K. 'En dikke matros.
Ook *masjoëfel* en *machoëchel.*

MATS, znw., v. — Klak die plat op den kop ligt en waar de klep bedekt is door het bovenste der klak. (Zoersel.) Hij hee' mats op.

MED, vz. — Met, Fr. *avec,* Kil. *cum.*
Ook *me(t)* en *mee.*

MEDAILLON, znw., m., niet o. — Z. Wrdb.

MEDEENDOEN, MEDEENGAAN, MEDEENLOOPE N, MEDEENSPANNEN, z. ME(T)EENDOEN, ME(T)EENGAAN, enz. (Idiot.)

MEE, vz. — Met. J. 'Ne körf mee pêren. Hij is mee me' zus getrouwd.

MEE (zachte *e*), znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Mee is 'en oud wijf,* zegt men tot de kinderen, als iemand herhaaldelijk lastig vallen om te mogen medegaan.

MEEDOEN, w., o. — Z. Idiot.
— Aan vermaken en uitspattingen deelnemen. Jan heêt in z'ne' jongen tijd goe' meegedaan. Dieë snotter wilt ook al meedoen en hij hee' nog gee' vel over z'nen buik.

MEEDRAAIEN, w., o., met *zijn*. — Gunstig zijn. T. Alles draait hem mee. As 't weer meedraait, dan zijn me 'ne schoonen oost te verwachten.

MÈÈ(G)DEKENSWAGEN, **MÈÈRDEKENSWAGEN**, z.w., m. — Wagen waar in 't wit gekleede meisjes of mèè(g)dekens op zitten. As de pastoor ingehaald is, was er 'ne mèè(g)dekenswagen in de' stoet.

MEEL (zachte *e*), znw., m. — Z. Idiot.
— Lompe kinkel. (K.) 'Ne lompe meel.
— Mak, gedwee peerd. 'Ne meel van e pèèrd.

MÈÈLKUIP, znw., v. — Kuip waar men het meel in bewaart.

MÈÈLSCHEP, znw., v. — Hol houten schopken met kort handvat om meel te gerieven.

MÈÈLSCHOEP, znw, v. — Groote schop waar men het meel mede schept, bij J. *meelschup*.

MEENEMEN, w., b. — Z. Idiot.
— Spr. *Ze hebben hem meegenomen*, hij is dood.

MEEPAKKEN, w., b. — Z. Idiot.
— Spr. *Ze hebben hem meegepakt*, hij is dood. J.

MEEPARTIE, znw., v. — Partij die gunstig is, in tegenoverstelling van *tegenpartie*, bij T. *meepartij*.

MEEPIKKELEN, w., o., met *zijn*. — Medegaan al pikkelend. T. Het ventje pikkelde mee op z'n körte beentjes.

MEEPOTTEREN, w., o., met *zijn*. — Met korte stapkens medeloopen, van kleine kinderen. (K.) Janneken wilt altijd meepotteren as ik ieverans gaan.

MEEPS(CH) (zachte *e*), **MEPS(CH)**, bvw. en bw. — Z. WEEPS(CH). (Idiot.)

MÈÈRDEKENSWAGEN, znw., m. — Z. MÈÈ(G)DEKENSWAGEN.

MEERDER, bw. — Meer, Fr. *plus*. (Z. der K.) Ik heb meerder geld as gij.

MEEREN, w., o., met *zijn*. — Vermeerderen, aangroeien. In plaats van te meeren, mindert me' geld. Ge moet da' geld uit de oogen leggen 't zal daar nie' meeren (men zal 't er stelen).

MEEREN, w., b. — Scheepsterm. Vastleggen, vastmaken, van een schip gezeid. J.

MÈÈRTS(CH), bvw. — Maartsch.

— *Mèèrts(ch)e bijzen*, Maartsche buien. (Z. der K.)

— Spr. *Mèèrts(ch)e zon en wind schendt zoo menig schoon kind.*

MÈÈ(R)ZEN, w., o. — De enkels tegen elkander slaan bij 't gaan. (Z. der K.) Hij mèè(r)st altijd, daarom is z'n broek van onderen altijd deur.

Ook *merzelen*, *ferrelen*, *aanslagen*, *haren*, *knoeselen* en *knoeselvoeten*.

MEESLAG, znw., m. — Voorspoed, gunstige uitval. T. Ik heb veul meeslag gehad mee m'n veldvruchten. Hij hee' meer tegenslag as meeslag.

MEESTER, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *De groote Meester*, God. J.

— *Meesters vinden bovenmeesters*, hoe vernuftig, handig, sterk, enz. iemand is, altijd vindt hij iemand die hem overtreft. T.

— *Die meester is, hee(ft) veul te zeggen.* J.

— *Nieuwe meesters, nieuwe wetten.* J.

— *Zij(n) meester vinden*, daar iemand overtroffen worden. J.

— *Die me(t) e pèèrd uitgaat, gaa(t) me(t) zij(n) meester uit.* J.

MEESTEREN, w., o., met *aan*. — Artsenij toedienen of gebruiken, Kil. *medicare*. J. Den doktoor meestert al twee jaar aan vaderes been en 't wilt nie' gerezen. Ik heb lank aan m'n oogen gemeesterd.

MEESTERGAST, znw., m. — Meesterknecht. Onze Frans is meestergast in 'en brouwerij.

MEESTERKLERK, znw., m. — Eerste klerk. Ik heb naar den bureau geweest en de' meesterklerk gesproken.

MEET (scherpe *e*), znw., v. — Z. Idiot.

— Bij vogelvangers. Houten stok van ongeveer 1/2 m. lang, van boven van eene opening voorzien en waar de slag- of springstokken aan bevestigd zijn. Aan een slagnet zijn twee meeten.

MEET (scherpe *e*), znw., m. — Bij landb. Hoeveelheid land van drie tot vijf akkers of gewenten. (N.-W. der K.) Voor 't koren legt men 't land in *akkers* (elders *gewenten* of *bedden*). Haver- en klaverland wordt in *meeten* geploegd.

Elders *pand*, *reepel* en *singel*.

MEET (zachte *e*), znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *Aan de meet zijn*, ten ondere zijn. As ge de brei zoo breed blijft aanleggen, dan zulde gauw aan de meet zijn.

MEETEN, w., o. — Bij handboogschutters. De meet van den pijl op de boogpees zetten. Ge schiet onder den doel, ge meet te hoog.

MEETING (zachte *e*), znw., v. — Z. Wrdb.

— Naam der katholieke of behoudsgezinde partij te Antwerpen. Veur de meeting kiezen. De meeting is gewonnen.

MEETINGIST, znw., m. — Aanhanger der meeting of katholieke ırtij. (A.)

MEETJESCHIETEN, w., o. — Z. onder MEET. (Idiot.)

MEETRANTEN, w., o., met *hebben* en *zijn*. — Medewandelen. Z. der K.) Trantegij nie' e bekke mee? 't is nèè zoo schoone weer.

MEETRUNSELEN, w., b. — Medelokken, verleiden om mede gaan. Waar is de meid? Ik denk dat de ander ze meegetrunseld ebben naar de kermis.

Ook *meelokken*, *meetreifelen* en *meetruggelen*.

MEEVALLEN, w., o., met *zijn*. — Z. Wrdb.

— Lukken, gunstig uitvallen. J. As 't weer meevalt, dan zal 't 'en hoon feest zijn.

MEEVOOZEN, w., o. — *In iet meevoozen*, er mee in toestemmen, het mee goedkeuren, er mede zijne stem aan geven. Den börgemeester is de groote plichtige, maar gij hèt er in meegevoosd.

MEEWILLEN, w., o. — Gunstig zijn. As 't weer wa' meewilt, an zalder fruit overhoop zijn.

— Gewillig zijn. J. As de kinderen nie' meewillen, dan kan de neester er niks aan doen.

MEEZE(N)VANGER, znw., m. — Die meezen vangt. J.

MEI, znw., m. — Z. Idiot.

— *De(n) mei steken*, een groenen tak boven op een nieuw gebouwd uis zetten, als de gebinten van 't dak geplaatst zijn. Men steekt er ok de Belgische vlag op. J.

— Fooi die de aannemer of de eigenaar te dier gelegenheid aan werkvolk geeft. De(n) mei drinken.

— Groene tak dien de boeren steken op de laatste kar die zij, den oogst, binnenvoeren. J.

Ook *haan*.

— Naam der maand. Spr. *In de(n) Mei moeten de koeikens in de wei*.

— *Einde van de(n) Mei, stèèrtje van de(n) Winter*.

MEIBOOM, znw., m. — Denneboom met ontschorsten stam, wiens en met papieren vaantjes en goudpapier versierd zijn. De meiboomen en op meiavond vóór de kapellekens van O. L. Vrouw geplant, langs de wegen staan en zij blijven er gedurende gansch de maand

MEIDAUW, znw., m. — Dauw die in de maand Mei valt. De dauw is eene volksremedie en dient om oogkwalen te genezen.

MEIKOOL, znw., v, meest in 't mrv. *meikoolen*. — Z. MEILING.

MEILING, znw., m., meest in 't mrv. gebezigd. — Savooikool vroeg in 't voorjaar gezaaid wordt en reeds in Mei kan verplant den. T.

Ook *meikool*.

MEINEN, w., b. — Z. Idiot.

— Spr. *Hij meint dat hij het is*, hij laat zich veel voorstaan, hij heeft een hoogen dunk van zich zelven.

— *Meinen en missen begint met dezelfde letter*, zegt men als de vorige spreker zegt : *ik mein*, en men van een tegenovergesteld gevoelen is.

MEISKEN, znw., o. — Z. Idiot.

— Lief, vrijster. Hij gaat alle avenden krek naar ze' meisken.

MEL, znw., m. — Bij kaartspelers. Roem. Ik had geenen andere' mel as 'en derdeken van schuppenheer.

MELIA, znw., v. — Amelia verkort. J.

MELK, znw., o. — Z. Idiot.

— *Melk van de zwarte koei*, water, al schertsend. Da' melk is zoo dun, ik geloof dat er melk van de zwarte koei onder is.

MELKBAAN, znw., v. — Melkweg, Fr. *voie lactée*.

MELKBEEST, znw., v. — Melkkoe. R., J.

MELKBLOK, znw., m. — Bij landb. Z. MELKSTOEL. (Idiot.)

MELKEEMER, znw., m. — Melkemmer. D. B., J., Kil. *mulctra*.

MELKER, znw., m. — Mannelijke haring. J.
Gewest., bij V. D.
Ook *milt*.

MELKKIT, znw., v. — Kit om melk in te doen. Z. KIT. (Idiot.)

MELKKOEI, znw., v. — Melkkoe.
— Spr. *Geven gelijk 'en melkkoei*, veel.

MELKSPIEGEL, znw., m. — Bij landb. Uitwendig deel van het lichaam der koe, dat gaat van den uier tot den steert, Fr. *écusson*. Een breede en lange melkspiegel is een kenmerk van eene goede melkkoe.

MELKSTEEN, znw., m. — Wit keiken waar de kwajongens op zuigen gelijk op eenen suikerbol. (A.)

MELKSTOOP (scherpe *o*), znw., m. — Groote koperen of blikken stoop, waarin de melkboeren en melkverkoopsters de melk hebben, die zij ten huize hunner klanten in de stad leveren.

MELKUIER, znw., m. — Bij landb. Uier die weinig gevleesd is. D. B., R. Ons koei hee' ne' schoone' melkuier.

MELKZIJG, znw., v. — Bij landb. Melkzeef, bij J. *melkzij(g)*.

MENNEGAT, znw., o. — Z. Idiot.
— Spr. *Het mennegat ingaan*, sterven.

MENS(CH), znw., m. — Z. Idiot.
— *Geene mens(ch) zijn*, onhandelbaar, ruw. T., R., J.
— *Mens(ch) zijn*, 1° welgemaakt, kloek gebouwd zijn. Jan is meer mens(ch) as ze' vader. Zij is nogal mens(ch) ; — 2° handelen gelijk een

mensch moet handelen. Sus is mens(ch) gewörren bij de soldaten. Ge moet mens(ch) zijn, wilde gèren gezien wörren.

— *Iemand mens(ch) maken*, beschaafd, beleefd. J.

— *'Ne mens(ch)*, iemand. J. Daar is 'ne mens(ch) om u te spreken.

MENS(CH)E(N)KLEEREN, znw., o., mrv. — Burgerskleeren, in tegenstelling van priesterkleeren. Hoelank moette nog met die mens(ch)e(n)-kleeren loopen?

MENS(CH)E(N)SCHOUW, bvw. — Menschenschuw. J.

MENS(CH)E(N)STROOPER, znw., m. — Groote bedrieger. J.

MENU, znw., m., niet o. — Z. Wrdb.

MEPS(CH), bvw. en bw. — Z. MEEPS(CH). (Aanh.)

MERBELDAS, znw., m. — Z. MARBELDAS.

MERBELEN, bvw. — Z. MARBELEN. (Idiot.)

MERBOL, znw., m. — Z. MARREBOL. (Idiot.)

MERBOLLEN, w., o. — Z. MARREBOLLEN. (Idiot.)

MERCURIUS, znw., m. — Z. Wrdb.

— *'Ne vliegende Mercurius*, iemand die nooit stil is, die gedurig in beweging is.

MERDEKEU, MERDIT, MERDJIT, MERDIË, MERDJÖS, MERDJUS, tw. — Vloekachtige uitdrukkingen.

MÈREKEN, znw., o. — Z. MÈÈGDEKEN. (Idiot.)

MERGEN, bw. — Z. MORGEN.

MERKEL, znw., m. — Scheepsterm. Z. MARKER. J.

MERREKIES, znw., v. — Z. MÈÈRKAT. (Idiot.)

MERT, MART, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *Hij is van alle merten thuis gekomen*, hij heeft veel ondervonden. J.

— *De mert afrij(d)en*, wegloopen, zich uit de voeten maken. J.

— *Op 't ende van de mert*, op 't einde van de rekening, Fr. *au bout du compte*. J.

— *Zij gaa(t) weeral naar de mert*, zij zal nogmaals moeder worden.

— *Het staat of het leet hier gelijk 'en mert*, alles ligt hier vol.

— *Me(t) iemands woorden naar de mert gaan*, hetgeen men gehoord heeft, voortvertellen. Hij zal mee mijn woorden nie' meer naar de mert gaan, want 'k zal 'em niks meer zeggen.

— *Iet onder de mert verkoopen*, voor te lagen prijs. J.

— *Boven de mert staan*, voor eene waar een hoogeren prijs vragen dan de markt is.

— *De mert bederven*, voor te lagen prijs verkoopen.

— Bij voerl. aan de naties. *De mart afzetten*, iets moeten voeren. (A.) 'k Moet eerst nog is naar de natie gaan zeggen da' ze de mart moet komen afzetten.

— Met *mert* vormt men samenstellingen zooals *Turnhout-mert, Pulderbosch-mert, Brecht-mert*, enz. (met klemt. op *mert*), in den zin van: *de merkt te Turnhout*, enz.

Zoo ook met *kermis*.

MERTEEMER, MARTEEMER, znw., m. — Blikken emmer met breed, plat hengsel, waarmede men ter markt gaat.

MERTELESEEREN, w., b. — Z. MARTELESEEREN.

MERTELSTRAATJE, znw., o. — Z. MARTELSTRAATJE.

MERTNATIE, MARTNATIE, znw., v. — Natie die uitvoert met hooge wagens. Z. NATIE. (Idiot.)

MERTSCHOEN, MARTSCHOEN, znw., m. — Bij schoenm. Grove schoen die meest op de markt verkocht wordt.

MERTZAK, MARTZAK, znw., m. — Zak dien de mertnaties uitleenden zonder vergelding, dus ten dienste stelden van de kooplieden die hun het vervoer bezorgden. Daar er te veel zakken achterbleven, ging die gewoonte te niet. (**A.**)

MERZELEN, w., o. — Z. MÈÈ(R)ZEN.

MÈS, znw., m. — Rug. Z. Idiot.

— Volgens *Naoogst*, II, 4, wordt dit w. wezenlijk gebruikt te Meerhout, in de beteekenis die Sch. er aan geeft. 't Is eigenlijk *mers* = *mars*.

MESSE(N)SCHEE (scherpe *e*), znw., v. — Bij beenh. Z SCHEE. (Aanh.)

MESTKLAD, MESKLAD, znw., v. — Klad mest. Heel de stee(n)weg lag vol mes(t)kladden.

MESTSCHUP, MESSCHUP, znw., v. — Z. MESSTIK. (Idiot.)

ME(T), vz. — Z. Idiot.

— Wordt ook gebruikt om bij vergelijkenis het fatsoen of den vorm aan te duiden van eenige zaak. D. B., J. 'En brug metsen me' 'nen boog.

— *Da(t) gaat* of *is me(t) zijn tij(d)en, me(t) zijn poozen, zijn uren, zijn dagen, zijn vlagen, zijn loeten*, enz., dat verschilt van tijd tot tijd, van poos tot poos, enz. J.

— *Me(t) honderden, me(t) duzenden, me(t) millioenen*, enz., verscheidene honderden, duizenden, enz. J. Hij hee' me(t) duzenden geërfd.

— *Met den hoop, met den huts, met de macht*, z. HOOP, HUTS, MACHT.

— Bij schippers. *Met tij, me(t) wind*, met voordeelige tij, met voordeeligen wind. J.

Ook *med* en *mee*.

METAAL, METAALSCHUIM, znw., o. en m. — Bij landb. Staalslakken, Thomasslakken, basisch phosphaat, eene phosphoorzuurhoudende meststof, voortkomende van den afval der staalfabrieken.

METDEREERE, bw. — Z. ME(T)ALDEREERE. (Idiot.)

METEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Spr. *De straat meten*, zwijmelen van dronkenschap. J.

MEUBELPAPIER, znw., o. — Z. BEHANGPAPIER. (Aanh.)

MEUGELIJK, bvw. — Z. Idiot.

— Spr. *Alles is meugelijk behalven naar omhoog vallen* of *hoopkens pissen* of *van de(n) kelder op de(n) zolder vallen.*

MEUGEN, w., b. — Z. Idiot.

— Wordt dikwijls gebruikt met een voorzetsel of bijwoord, dat deel uitmaakt van een verzwegen werkwoord. J., D. B. Den hond mocht nie' binnen. Hij mag nie' weg.

— Spr. *Het mag er af*, er mag wat geld, drank, enz. verteerd worden. J., D. B. Ik heb weeral honderd frang verdiend, wij gaan er 'en pint op zetten, 't mag er af.

MEUKENSMAND, znw., v. — Mand die een meuken inhoudt. Ook *maatmand* en *meukens(ch)e mand.*

MEŬLDER, znw., m. — Z. Idiot.

— Zoetwatervisch, gelijkende op den witvisch, doch langer en dikker.

MEŬLDERSSTIEL, znw., m. — Het bedrijf, het ambacht van den mulder.

MEULEKEN, znw., o. — Z. Idiot.

— Kinderspeeltuig. Beenen of andere knop (knoop), waardoor men een draadje of fijn, dun koordje steekt. Men laat eerst den draad rondzwieren en trekt dan met de beide uiteinden, zooals men eene harmonica opentrekt en toedrukt bij 't spelen. Dit intrekken en toegeven van 't gedraaide koordje doet den knoop ronddraaien en ronken.

Z. ook *goërs* en *ronker.* (Idiot.)

— Stuk vuurwerk in den vorm van een moleken dat, afgestoken, al draaiende brandt en vuur uitwerpt.

— *Meulekens maken.* Kinderspel. 1° Twee spelers staan bij elkaar met de aangezichten naar elkander; zij geven malkander de handen en slaan ze haakswijze ineen. Daar staan ze nu voeten tegen voeten en beginnen rond te draaien, dat men nauwelijks de voeten ziet verzetten. Terwijl ze draaien, hangen ze geheel achterover en moeten daarom elkander goed vasthouden. 2° Met het lichaam eenen kring in de lucht beschrijven, terwijl men met de handen op den grond steunt, bij J. *meulekens leggen.* 3° Zie Idiot.

MEULEN, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Op de(n) meulen en in de smis daar zijn de leugens gewis,* waar veel volk bijeenkomt, wordt veel gelogen.

— *Dat is koren op mijne(n) meulen,* dat staat mij aan, dat past mij.

— Bij wagenmakers. De *meulen* van eenen vrachtwagen is het voorste gestel met de twee voorwielen, dat kreugen kan.

MEULE(N)BENGEL, znw., m. — Voerman van den mulder, die bij de boeren rondrijdt om het graan op te laden dat moet gemalen worden en het gemalen graan te huis brengt. (**Z** der **K**.)

Elders *kardrijver.*

MEULENBERG, znw., m. — Hoogte waar een windmolen op staat, Kil. *collis molarius*. J.

MEULENEND, znw., o. — Z. Idiot.
— De streek waar de dorpswindmolen staat. De mannen van 't meulenend hebben gevochten tegen die uit 't dörp.

MEULE(N)GAST, znw., m. — Molenaarsknecht.
Ook *meulenknecht* en *maalgast*.

MEULE(N)KNECHT, znw., m. — Z. MEULE(N)GAST.

MEULE(N)PAD, znw., m. — Pad dat naar eenen windmolen leidt.

MEULE(N)PÈÈRD, znw., o. — Peerd van eenen molenaar.
— Struisch, stevig vrouwmensch. Ons meid is e recht meule(n)pèèrd.
— Spr. *'Nen rug hebben gelijk e meule(n)pèèrd*, een breeden zwaren rug.

MEULE(N)VAT, znw., o. — Graanmaat doende een half halster, Kil. *genus minoris mensuræ frumentariæ*. (Z.-O. der K.) R., Sch.
— Zeer dikke, zwaarlijvige vrouw. (Z. der K.)

MEULE(N)WEG, znw., m. — Weg die naar eenen windmolen leidt. J., D. B.

MEŬNTIG, bvw. — Z. MUNTIG. (Idiot.) (Z. der K.)

MEUR, znw., m. — Geur, doch eer in slechten zin. (Geel en omstreken.) As ik in de kamer kwam daar de zieke lag, kwamen de slechte meuren me tegen.

MEŬTTEKENSTUIS(CH)ER, znw., m. — Z. MEUTTENS-TUIS(CH)ER.

MEŬTTE(N, znw., o. — Z. Idiot.
— Versleten peerd. (A.) Ju, meŭtten! 'k heb m'ne' meŭtte verkocht, hij kost nie' meer loopen.
Ook *hecht*, *brik*, *knol*, *djek*, *tjekker*.

MEŬTTENTUIS(CH)ER, **MEŬTTENSTUIS(CH)ER**, **MEŬTTEKENSTUIS(CH)ER** (*ui* kort), znw., m. — Schacheraar in kalveren. (Z. der K.)
Ook *kalverpegger*.

MIDDELLEEST (scherpe *e*), znw., m. — Z. MIDDELLIJST. (Idiot.)

MIDDENSTE, bvw. — Middelste. J. De middenste root boomen moet uitgedaan wörren.

MIETERÈÈR, znw., m. — Huurkoetsier die nooit zijne vaste standplaats houdt, maar links en rechts rijdt om eenen klant op te vangen, ofschoon dit door het policiereglement verboden wordt. (A.)

MIEZER, bvw. en bw. — Z. Idiot.
— Teeder, zwak, ziekelijk. J. Zij ziet er maar miezer uit. E miezer gezichtje.
Ook *miezerig.*

MIEZERIG, bvw. en bw. — Z. MIEZER.

MIEZERKEN, znw., o. — Iemand die er miezer, bleek, treurig, ziekelijk uitziet. Martha is zoo e miezerken van e meisken.

MIEZERKENS, bw. — Gemeen, poover, bleek, ziekelijk. R., J. Ge moet zoo miezerkens nie' zien.

MIE-ZJEF, znw., v. — Maria-Josepha verkort.

MIJ(D)EN, w., wdrk. — Uit den weg gaan. J., D. B. Mijd oe, want daar komt e gerij aan.
— Met *van.* Mistrouwen, op zijne hoede zijn voor. J. Mijd oe van diê' vent, want hij zal oe bedriegen.

MIJNHOUT, znw., o., zonder mrv. — Bij houtkoopl. Geblekte dennepaler, die in de koolmijnen gebezigd worden.
Ook *walenhout.*

MIJNPAAL, znw., m. — Bij houtkoopl. Geblekte dennepaal die in de koolmijnen gebezigd wordt.

MIK, znw., v. en m. — Z. Idiot.
— Bij kuipers. Blok of dikke plank waar de ooren der tobben tusschen sluiten, als de kuiper van onder aan de tobben werken moet.

MIKKEN, bvw. — *Mikke(n) brood,* fijn tarwebrood. (**Z.** der **K.**)
— *'Ne mikke(n) boter(h)am,* een boterham van fijn tarwebrood. (**Z.** der **K.**)
Ook *kramikken.*

MIKMAK, znw., m. — Z. Idiot.
— Mengelmoes van weinig beteekenende dingen. J. Daar léet in de doos nog wa' mikmak van koekskens, deelt die maar aan de kinderen uit.

MIKMOEIER, MIKMOIER, znw., v. — Bij smeden. Meer met twee groeven op zijde, die men *blind legt* in ijzer of hout, d. i. zoodanig vijst, dat haar bovenvlak gelijk komt met de oppervlakte van het hout of het ijzer.

MILLIOEN, znw., o. — Z. Wdb.
— *In de millioenen werken,* in de koffieboonen werken, koffie uitrapen, al schertsend. (**A.**) Zij en heur dochter werken in de millioenen.

MILT, znw., m. — Milter, mannelijke haring. J.
Ook *melker.*

MINDER, bvw. — Z. Wdb.
— Spr. *Iemand e manneken minder maken,* z. MANNEKEN.

MINÉEREN, w., o., met *zijn*. — Verminderen, afnemen. De wind mineert. Mij' geld begint fel te mineeren.
Ook *minnezéeren*.

MINEUVELS, znw., v., mrv. — Z. MANEUVERS.

MINNEBRUUR, MINNENBRUUR, znw., o. — Minderbroeder, Fr. *frère-mineur*.

MIRAKEL, znw., o. — Z. Wrdb.
— Spr. *'t Is e mirakel*, 't is wonder. 't Is e mirakel van hem te zien (men ziet hem zelden). 't Is e mirakel dat hij nog geneest (hij zal waarschijnlijk niet meer genezen). Dat is gee(n) mirakel (dat is niet wonder).
— *Ik zien liever 'nen heilige die seffens mirakelen doet*, z. HEILIGE.
— *Mirakelen doen*, dwaze, gevaarlijke handelingen. Let op, dieë voerman ga' nog mirakelen doen mee ze' peerd. Gij zoudt op dieë' populier gaan klimmen? Wilde dan mirakelen doen en hals en been breken?

MIS, znw., v. — Z. Idiot.
— *De groote mis*, de hoogmis. Ik gaan gewoonlijk naar de groote mis 's Zondags en m'n vrouw naar de vriemis.
Ook *hoogmis* en *hoomis*.

MISERERE, znw., m., niet o. — Z. Wrdb.

MISERIE, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Daar mens(ch)en zijn, daar zijn miseries*, ieder huis heeft zijn kruis.

MISJONNEN, w., b., onschb. (klemt. op *jonnen*). — Misgunnen, Kil. *invedere, male favere*. J. Hij hee' veul geluk, ik misjon hem da' nie'.
Niet in gebruik te Antw. noch in de Kempen, doch in 't Z.-W. der provincie.

MISMAAKSEL (klemt. op *maak*), znw., o. — Mensch, dier of zaak die mismaakt is. J.

MISPEL, znw., v. — Z. Wrdb.
— Spr. *Zoo grauw, zoo plat, zoo rot als 'en mispel.*
— Raadsel op de mispel:

Vijf herten,
Vijf sterten,
Vijf huttekens,
Vijf puttekens,
Vijf steenen in één vat.
Wat is dat?

Ook *mipsel*.

MISPLANK, znw., v. — Groote breede plank, gebruikt door de leerlingen van het Groot Seminarie en dienende om den altaar te verbeelden. Op die plank leeren zij de plechtigheden der mis doen. Fr. *planche à célébrer*.

MISSEN, w., o. — Z. Wrdb. en Idiot.
— Spr. *Missen is mens(ch)elijk, maar blijven missen is beestelijk.* R.
— *Meinen en missen begint met dezelfde letter*, z. MEINEN.

MISSIE, znw., v. — Zending, reeks sermonen en godvruchtige >efeningen tot heropwekking van het geloof en bekeering der zondaren. De Redemptoristen hebben hier 'en missie gepreekt.

MISSTRIKKEN, w., b., onschb. (klemt. op *strikken*). — Z. MIS-REIEN. Idiot. (Z. der K.) Mieken heet die kous misstrokken, ze moet e afrekken.

MISTELLEN, w., b, wdrk. en o. — Verkeerd tellen. Z. Wrdb.
— Wordt zoowel onschb. als schb. vervoegd. Ik heb maar acht n veertig eieren geteld in plaats van vijftig. Telt ze vanheer, ge zult nisteld hebben.

MISTIJD, znw., m. — Tijd dat de mis zal beginnen. Stans, maakt e gereed, 't zal zoo dadelijk mistijd zijn.

MISTREKKEN, w., b. en o., onschb. (klemt. op *trekken*). — Eene verkeerde kaart trekken of speler. Ik heb 'en kaart mistrokken. Had ik nie' mistrokken, de slag zou me nie' ontsnapt zijn.
— Ook wdrk. Ik heb me mistrokken, ik had ruitenheer moeten pelen.

MISZETTEN, w., b., onschb. (klemt. op *zetten*). — Misstellen, nisplaatsen. D. B., J. Den drukker hée' nen heelen regel miszet.

MODDERBAK, znw., m. — Bij dijkwerkers. Schip uitsluitend estemd om slijk en modder te vervoeren. J.

MODDEREN, w., o. — Motregenen. 't Heet heel de week al emodderd.

MODDERRÈGEN, znw., m. — Motregen.

MODDERSCHOEP, znw., v. — Bij dijkwerkers. Groote holle hop, waarmede het slijk uit slooten en watergangen geschept wordt, j J. *modderschop.*

MODEPOP, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *'En modepop doet alles op. Modepoppen zotte koppen.*

MODEZIEKTE (*ie* kort), znw., v. — Influenza. J.

MODHOOP, znw., m. — Z. MOTHOOP. (Idiot.)

MOE, znw., v. — Moeder verkort. Bij kinderen gebruikt. J.
Ook *moene.*

MOEDER, znw., v. — Z. Idiot.
— Overste van een nonnenklooster
Ook *moederoverste* en *mameer.*

MOEDERBED, znw., o. — Baarmoeder, Fr. *matrice.*

MOEDERCEL, znw., v., **MOEDERDOP**, m. — Z. MOIERC...

MOEDEREN, w., o. — Dikwijls « moeder » zeggen. D. B. ...s Sus thuis komt, dan doet em iet van moederen.

MOEDERGODS ALLEEN, MOEDERGUDS ALLEE..., bw. — Geheel alleen. Hij woont daar moederguds alleen, zonder me... ...d of knecht.

Ook *moedermensch alleen*, *moederziel alleen* en *armzielig alle...*.

MOEDEROVERSTE, znw., v. — Z. MOEDER.

MOEDERPLAAT, znw., v. — Z. MOIERPLAAT.

MOĔF, znw., v. — Onvriendelijke, ongespraakzame vrouw ...f dochter. Die Mie is 'en moĕf, ze spreĕkt of ze steĕkt.

Ook *moĕf*, m.

MOĔFEL, znw., v. — Z. Idiot.

— Bij olieslagers. IJzeren omkleedsel van de steenspil, tusschen ... beide loopers.

MOĔFKOP, znw., m. — Bij landb. Veers zonder horens.

Ook *mofkop* en *stroes*.

MOEI, bvw. — Moede, vermoeid. (N.-W. der K.) Dat eten be... ik moei. Hij was moei van de reis.

Elders *muug*.

MOEIEN, w., o. — Z. Wrdb.

— Spr. *Minst moeien is 't best, zee Uilespiegel, en hij had het hu... in ruzie gezet.* R.

MOEIIGHEID, MOEITE, znw., v. — Moeheid, vermoeidhei... — (N.-W. der K.)

Elders *mugigheid* en *muugte*.

MOĔL, MOĔLSTAMP, znw., v. — Bij smeden. Z. LEESTE(N)-STAMP. (Aanh.)

MOERBEES (zachte *e*), znw., v. — Z. Idiot.

— Framboos. (Tongerloo.)

MOERGROND, znw., m. — Slijkerige, turfachtige grond. D. B.

MOERPEN, znw., v. — Bij landb. Z. TÖRFPEN.

MOES, znw., v., meest in 't mrv. gebruikt. — Ruzie, twist, moeilijkheden, beslag, Fr. *embarras*. (Z. der K.) Ge moet hier geen moezen komen maken.

MOESBEK, znw., m. — Smulbek, die geerne smult. (Z. der K.)

MOET, znw., m. — Scheepsterm. Hoeveelheid water dat vóór den kop van een schip komt, wanneer het sneller vaart dan het schip loopt. J. Van den moet komen de baren voort, die dan tot tegen den kant rollen.

MOETEN, w., o. — Z. Idiot.
— *Ik* (*gij*, *het*, enz.) *moet maar*, het is voldoende. J., R., Ik moet ɜm maar is stuur aanspreken, en hij begint al te grijzen. Het moet ɪaar 'en bitje donker zijn, en ze derft alleen over straat nie' meer gaan.
— Mogen. J. Ge moet nie' peizen dat ik bang van u ben. Hij moet ɪij nie' komen vragen om mee te gaan, want ik en doen het toch nie'.

MOEZEL, znw., m. — Bij landb. Soort van juk, dat de koeien anhebben, als men er mede naar de weide stouwt. (Tielen.)

MOEZELEN, w., o. — Z. Idiot.
— Eten, vooral van kleine kinderen. T. Janneken was aan 'nen ppelsien aan 't moezelen.

MOEZEN, w., o. — Z. Idiot.
— Smullen. (Z. der K.) Hij houdt van te moezen. Waar zit dieë leinen aan te moezen?

MOEZE(N)MAKER, znw., m. — Beslagmaker, moeitemaker, ʁistzoeker. (Z. der K.)

MOFKOP, znw., m. — Z. MOËFKOP.

MOIER, znw., v. — Z. Idiot.
— Bij biemans. Koningin.

MOIERBED, znw., o. — Z. MOEDERBED.

MOIERCEL, znw., v., **MOIERDOP**, m. — Bij biemans. Cel ie dient om er eene koningin in uit te broeden.

MOIEREN, w., b. — Bij smeden. Eenen schroefdraad maken ɪn eene ijzeren pin. J. 'En vijs moieren.

MOIERKUSSEN, znw., o. — Bij smeden. Z. KUSSEN.

MOIERKWAAL, znw., v. — Moederkwaal, Fr. *hystérie*.

MOIERPLAAT, znw., v. — Bij biemans. Plaat, gewoonlijk van nk, waarin afgeronde openingen gemaakt zijn, wijd genoeg om er de erkbieën, niet de dikkere koningin, te laten doorloopen.

MOIERSTAAK, znw., m. — Bij smeden. Houten staak, eenen eter boven den grond, aan welks kop er een soort van schroef is, aar de ijzeren staven tusschen gestoken worden, als zij van eenen vijs-aad moeten voorzien worden.

MOIERSTUK, znw., o. — Bij beenh. Buitenste deel der bil, stuk ɪt aan de binnenbil en het spierken vastgehecht is.

MOIERVOOR, znw., v. — Bij landb. Negende snede op het ɜploegd land, te tellen van de gracht of sloot; deze snede wordt tot ɔor uitgemaakt. In de moiervoor loopen de andere voren uit.
Ook *halsvoor*.

MOK, znw., m. — Koffiedraf. (Z.-O. der K.) Smijt dieë' mok maar in de mooskuil.

MOL, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Zoo blind als 'ne mol, zoo zwart als e molleken aan zij(n) gat. Wruten gelijk 'ne mol.*

— Wordt collectief gebruikt. Daar is dees jaar veul mol.

— Raadsels op den *mol:*

Daar liep 'en dingesken over 'en bruggesken
Mee e fluweelen ruggesken.

—

Daar liep 'en dingesken over de(n) pad
Mee e fluweele(n) gat.

MOL, znw., o. — Gemeente en kantonhoofdplaats in 't arrondissement Turnhout.

— Spr. *'t Is ofda(t) hij Mol en Balen moet afwerken en Desschel en Retie er bij,* op iemand die den schijn aanneemt van veel te werken en inderdaad weinig verricht. (Z. der K.)

— Spotrijm :

Die van Mol die zijn geschoren,
Ze hebben vier wijzers en geenen toren;
Die van Geel die zou(d)en loopen,
Om de wijzers af te koopen;
Die van Balen zijn jaloe(r)sch,
Ze hebben 'nen toren lijk 'ne kroes.

MOLBLIND, bvw. — Zoo blind als een mol, bij J. *molleblind.*

MOLK, bvw. — *Molk zijn,* alles verloren hebben in 't spel. (Gierle.)

MOLLEBOON, znw., v. — Soort van witte, zeer dikke boonen.

MOLLEGAT, znw., o. — Gat in den grond door eenen mol gemaakt.

Ook *molsgat.*

MOLLEMAN, znw., m. — Z. Idiot.

— Z. MOLLEMUTS.

MOLLEMUTS, znw., v. — Muts in zwart merinos, omboord met een opgevulden fluweelen band, die het gezicht omlijst, en door kleine meisjes gedragen. (K.) Die dracht is tegenwoordig, althans in 't W. der Kemp., bijna in onbruik geraakt.

MOLLEN, w., b. — Z. Idiot.

— O. In de aarde wroeten, sprek. van kinderen. (K.) Kinderen mollen gèren in de' grond. Fransken is in 't zand aan 't mollen.

MOLLEPIJP, znw., v. — Hol, gaanderij, gang, die de mol in de aarde graaft.

MOLSGAT, znw., o. — Z. MOLLEGAT.

MOLSHOOP, znw., m. — Z. MOLSHEUVEL. (Idiot.)

MOLUURSTAMP, znw., v. — Bij smeden. Z. LEESTE(N)STAMP. (Aanh.)

MOLUURWERK, znw., o. — Bij metsers en schrijnw. Lijstwerk

MOMMELEN (in 't Z. en W. *moĕmməl'n*), w., o. — Mompelen. J., Kil. *mutire.* Hij mommelden iet tuss(ch)en z'n tanden da' 'k nie' versting.

— Afl. *Mommeleèr, gemommel.*

MOND, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *'Ne mond gelijk 'en schuurdeur, gelijk 'en meulenpoort,* een zeer groote mond.

— *Iemand de(n) mond stoppen,* den bek snoeren.

— *Iet in de(n) mond brengen,* maken dat iets besproken wordt.

— *Me(t) iet de(n) mond verslijten,* zonder nut, vruchteloos over iets spreken. Ik heb hem al zoo dikkels gezeed dat em nie' meer drinken mag, maar 't is niks gekört; ik wilder mijne' mond nie' meer mee verslijten.

— *Me(t) volle monden spreken,* veel en snel praten. J.

— *Met zijne(n) mond vol tanden staan,* niet weten wat zeggen of antwoorden.

MONDELOOS, z. VLEUGELLOOS. (Aanh.)

MONDJEPRUIM, znw., o. — *E mondjepruim zetten,* spreken met de lippen opeengedrukt, Fr. *parler du bout des lèvres.* Personen, vooral pedante vrouwen, die gemaakt zijn in hun spreken, zetten een mondjepruim. (**A.**)

MONKEFROOIEN, w., o. — Pruilen, Fr. *bouder.*

MONSTEREN, w., o. — Scheepsterm. Als matroos zich verbinden eene verre zeereis te ondernemen. J. Hij ga' naar Antwerpen monsteren.

— Als matroos op een zeeschip meevaren. J. Ik heb twintig dagen op zee gemonsterd.

MONSTERGELD, znw., o. — Scheepsterm. Handgeld dat den matrozen gegeven wordt, als zij zich verbinden eene verre reis te ondernemen.

MOOI, bvw. — Z. Wrdb.

— Spr. *Van boven mooi en van onder foei.*

MOOK (scherpe *o*), znw., v. — Z. Idiot.

— Bij uitbreiding ook gebruikt voor den buik der dieren en, verachtender wijze, voor dien van menschen. 'En dikke mook. Ziet 'em daar gaan mee z'n dikke mook.

Ook *pens.*

MOOKEN, w., o. — Veel, overdadig eten. Dieë schoëfelèèr kan mooken.

MOOKEN, w., o. — Wroeten. (N.-W. der K.) De stal leet heel ongelijk van 't stampen en 't mooken van de beesten.

MOONS (zachte *o*), znw., v. — Z. MOOS 1° (Idiot.)

MOORD, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Moord en brand schreeuwen* of *roepen*, luidkeels roepen.
— *'t Is 'en moord*, eene vernieling. 't Is 'en moord van nu die jonge eiten al te plukken, daar zit nog niks in de schelpen.

MOORZWART, MOORZWERT (scherpe *o*), bvw. — Zoo zwart als een moor. In de' Congo weünen moorzwarte mens(ch)en. Moorzwerte kerzen.

MOOSDEUR (zachte *o*), znw., v. — Deur die op de moos uitgeeft, langs waar men op de moos gaat.

MOOZES, znw., m. — Mozes.
— *Kalf Moozes*, luie, lompe kerel.

MORDICUS, bw. — Bij hoog en bij laag, volstrekt, hardnekkig. J. Hij houdt mordicus aan ze' gedacht. Hij wilt mordicus naar de stad trekken.

MOREN, w., o. — Roeren, wroeten, mooren. In 't slijk moren.
— Drabbig maken. 't Water zal vuil wörren, as ge er zoo in blijft moren.
— Met *hebben* en *zijn*. Door slijk en modder loopen. T. Hij is deur 't slijk aan 't moren.
— *Moren en poren*, moeren en wroeten. Deur dik en dun moren en poren.
Ook *meuren* en *mooren*.

MORGEN, bw. — Z. Idiot.
— Spr. *Ja! morgen vruug!* ik lach u wel wat uit, ik doe dat niet. Gaat daar seffens naartoe. Ja! morgen vruug!
Ook *morgen brengen!*
Ook *mergen*.

MÖRTEL, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *De(n) mörtel in de keel hebben*, geene middelen meer hebben om voort te bouwen.

MÖRTELHAAK, znw., m. — Bij metsers. Z. WARHAAK. (Aarsch.)

MÖRTELPLEIN, znw., v. — Bij metsers. Plaats waar de mortel beslagen wordt.

MÖRZEL, znw., m. — Z. Idiot.
— Kruimel. J., Kil. *mica*, *frustulum*. 'Ne kruimel brood. Geeft de kruimels aan de kiekens.
Bij V. D. « stuk van eenig verbrijzeld voorwerp. »

MÖRZELACHTIG, bvw. — Brokkelig. J., Kil. *friabilis*. Mörzelachtig brood.

MÖRZELEN, w., b. — Kruimelen. J., Kil. *frangere in micas*. Mörzelt wa' brood veur de kiekens.
— O., met *zijn*. In morzels vallen. Da' brood mörzelt vandeeg. Bij V. D. « vergruizen ».

MÖRZELING, znw., m. — Kruimeling, brokkeling. J. Mörzelingen van brood.
Bij V. D. « splinter, stukje. »

MOS, znw., m. en o. — Z. Idiot.
— Spr. *Er de(n) mos nie(t) laten over wassen*, er geen gras laten over groeien, iets niet op zijn beloop laten.

MOSSEL, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Zoo dik, zoo vet, zoo dempig als 'en mossel. Peepen gelijk 'n mossel.*
— *De mosselen doen de(n) visch afslagen*, de mededinging brengt een afslag mee. J.
— *Hij is mossel noch visch*, noch 't een noch 't ander, hij heeft geene politieke overtuiging. J.

MOSSELAAK, znw., v. — Scheepsterm. Aak die mosselen vervoert. Die schepen worden zeldzaam. J.

MOSSELKRÈMER, znw., m. — Z. MOSSELBOER. (Idiot.)

MOSSELLEURDER, znw., m. — Z. MOSSELBOER.

MOSSELMAN, znw., m. — Z. Wrdb.
— Scheepstermen. Visscher die met mosselen vaart. J.
— Boot die mosselen vervoert.

MOSSELSCHIPPER, znw., m. — Z. MOSSELMAN. J.

MOSSELVENT, znw., m. — Mosselman. J.

MOSTAARDBAL, znw., m. — IJzeren bal om mostaard te malen. J., R., Sch.

MOSTAARDPLAASTER, znw., v. — Mostaardpleister. J.

MOT, znw., v. — Nachtvlinder. Men geeft dien naam aan alle vlinders die 's avonds en 's nachts vliegen.

MOTBEENEN, znw., o., mrv. — Z. MOKBEENEN. (Idiot.) R.

MOTBOLLEKEN, znw., o. — Sterkriekend bolleken dat men in de kleerkas legt om de kleederen tegen de mot te vrijwaren.

MOTTIG, bvw. — Z. Idiot.
— Bw. Zeer, uit der mate. (Z. der K.) Het vleesch is mottig dier. Mottig wijd.

MOUCHARD, znw., m. — Z. TROLLE. (Aanh.)

MOUW, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Nu komt den aap uit de mouw*, z. AAP.
— *Iemand de mouw vègen*, vleien, fleemen.
— *Dat is 'en ander paar mouwen*, dat is eene andere zaak.
— Bij veeartsen. Gezwel aan de achterpooten van een peerd.

MOZEGAT, znw., o. — Z. Idiot.
— Spr. *Hij kan deur e mozegat kruipen*, hij is zeer mager. J.

MUF, znw., m. — Veest, nauw hoorbare wind. (A.) J.

MUFFEN, w., o. — Veesten, nauw hoorbare winden loozen. (A.) J.

MUGGEPIS, znw., m. — Fijne regen, motregen. (Ook in 't Hag., z. CLAES, *Bijv. aan het Hag. Idiot.*) 't Règent 'en bitje, maar 't is maar muggepis.

MUIK, znw., v. — Z. Idiot.
— Kwaal die eenigen tijd bestaat alvorens zich te vertoonen. T. Z'n ziekten is 'en ou' muik, die em zitten had.
— Overladen maag. Da' pèèrd héet de muik.
— *Vuil muik*, kwade vergaring. Die vrouw héet en vuil muik gehad.

MUIKEN, w., o. — Z. Idiot.
— Wordt gezeid van eene kwaal, eene ongesteldheid die in 't lichaam verborgen is. T. Die ziekte hee' lank gemuikt en nu is ze uitgebroken.
— Broeien. T. Daar muikt onweer in de loëcht. Daar muikt iet onder 't volk da' nie' goed en is.

MUILBAND, znw., m. — Z. Idiot.
— Scheepsterm. Touw dat aan de greep der gaffel vast is en waar de klooten aan geschoven zijn. 't Is door middel van den muilband, dat de gaffel aan den mast gehouden wordt. J.

MUIS, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *'t Is 'en slechte muis, die maar één hol heeft*, men moet zich op verschillende manieren uit den slag kunnen trekken. J.
— Bij beenhouwers. Stuk vleesch dat met den schenkel verbonden is. J.

MUISSTUK, znw., o. — Bij beenh. Stuk vleesch van de muis. J.

MUIVEN, w., b. en o. — Eten, smullen. (Z. der K.) Daar is hier nie' veul te muiven.

MUIZEKENS, znw., o., mrv. — Soort van vroege witte aardappelen, langwerpig van vorm.

MUIZEKOLEUR, znw., o. en v. — Grijsblauw. J.

MUN, znw., m. — Verkorting van Edmond.
Ook *Mon*.

MUNTIG, bvw. en bw. — Z. Idiot.

— Enkel gezeid van koeien of geiten, die 't jaar nadat ze gekalfd gelamd hebben, niet drachtig zijn en voort gemolken worden.

— Zonder geld. Ik zit muntig, ik kan nie' meedoen aan de feest. Jn bõrs is muntig.

MUNTJE, znw., o. — Rond schijfje suiker met pepermunt in. En dooske muntjes.

MURMERÈEREN, w., o. — Morren. J. Gij zaagt en gij murmeert den heelen dag.

MUS CH), znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *Zoo dood, zoo zot als 'en musch.*

MUSS CH)E(N)KOPPEN, znw., m., mrv. — Kleine, min of eer ronde klompjes steenkool, wat grooter dan de smisnootjes.

MUTS, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *Iemand e mutsken passen*, iemand streng berispen.

— Scheepsterm. Ronde band van touwwerk of kurk die over den zus van eene roeiboot gelegd is. J.

MUTSEKOP, znw., m. — Dient om de witte mutsen op te doen. e mutsekop bestaat uit een vierkant plankje; in 't midden daarop aat loodrecht een vierkant of rond houten stokje en daarboven is eene onde houten schijf bevestigd, met een wollen lapje overdekt. Op die hijf zet men de muts die opgedaan moet worden.

MUUR, znw., m. — Z. Idiot.

— Bij metsers. *Opgaande muur*, muur beschouwd boven de grondesten. J.

— Spr. *Zoo sterk, zoo vast als 'ne muur. Zoo wit als 'ne muur*, doodsbleek.

— *Ge zoudt er de muren van ofloopen*, men zou er zijne koelbloedigheid bij verliezen. Z. ook BOOM. (Idiot.)

— *De muren hebben ooren*, wees voorzichtig in uw spreken, dat men u niet afluistere. J.

— *Veur de muren spreken*, zonder toehoorders of te midden van e grootste onoplettendheid. J.

— *Met de(n) kop tegen de(n) muur willen*, tegen 't heil in, iets nmogelijks willen doen.

MUURKAP, znw., v. — Bij metsers. Schuinsche kap boven eenen muur om het water te doen afloopen.

MUURNAALD, znw., v. — Bij smeden. Lange, dunne ijzeren pin met oog om, bij het plaatsen van bellen, den ijzerdraad door den muur te steken.

MUURPAAL, znw., m. — Bij dijkwerkers. Zware paal die in den grond gedreven wordt om daaraan de planken der beschoeiing vast te maken. J.

Ook *rijpaal*.

MUURRAND, znw., m. — Bij mulders. Houten platen die de laatste laag steenen dekken van den muur eens steenen molens. Er zijn eigenlijk drie muurranden : de *staande muurrand*, eiken rand die vast is op de kuip van den molen langs buiten ; de *liggende muurrand*, die vast is op de kuip van den molen langs binnen ; en de *loopende muurrand*, die boven den liggenden is en met den molen meekruit. J.

MUZIEKMAATSCHAPPIJ, znw., v. — Muziekvereeniging, harmonie- of fanfarenmaatschappij.

MYRRHE, znw., m., niet v. — Z. Wrdb.

N.

NA, bvw. en bw. — Z. Idiot.

— *Te na komen*, kwetsen, beleedigen. D. B. Hij moet zien dat em ıij nie' te na komt, of 'k zal z'nen bol is wass(ch)en.

— *Te na spreken*, iets zeggen dat beleedigend is. D. B. Ik wil nie' e na gesproken wŏrren.

Ook *naar*.

NAAD, znw., m. — Z. Idiot.

— *Iet is* of *gaat uit den naad*, wanneer de draad waarmede het enaaid is, losgaat.

— Spr. *Langen draad, vuile naad.*

NAADPREZENNING (klemt. op *zen*), znw., m., meest in 't mrv' *aadprezennings*. — Scheepsterm. Reepen geteerd zeildoek, die vastenageld worden op de plaats waar twee planken bijeenkomen, om het ıdringen van het water te beletten. J.

Ook *prezendoek*.

NAAIELS, znw., v., **NAAIELSEN,** o. — Bij schoenm. Els m te naaien, bij J. *naaiels*.

NAAIEN, w., b. en o. — Z. Wrdb. en Idiot.

— *Van de hand, naar de hand naaien*, z. HAND.

— *Veur de naald, achter de naald naaien*, z. NAALD.

NAAIKEN, znw., o. — Naadje.

— Spr. *Iet van 't naaiken tot 't draaiken vertellen*, z. NAALD. diot.)

— Bij breisters. Teeken om het breiwerk te meten, bij J. *naatje*. let naaiken bestaat uit een rechtschen en een averechtschen steek. Hoeeul naaikens staan der op die kous? Nog vier naaikens en 'k mag ıan minderen.

NAAIMEESTE(R)S(E), znw., v. — Meesteres die het naaiwerk nderwijst.

NAAKS, bvw. en bw. — Z. Idiot.

— Naakt. Ze stonden daar naaks op den dijk.

NAAKT, bvw. — Z. Wrdb.

— Spr. *Zoo naakt als 'ne pier.*

NAALD, znw., v. — Z. Idiot.

— Bij kleerm. *Veur de naald naaien*, de naald zoo steken dat de eek achter de naald is. *Achter de naald naaien*, zoo naaien dat de eek vóór de naald komt.

— Raadsel op de *naald* en den *draad:*

E stale(n) pèèrdje,
E vlasse(n) stèèrtje;
Hoe harter dat da' pèèrdje löpt,
Hoe körter da(t) zij(n) stèèrtje wördt.

NAAM, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *'Ne goeie naam is geld weerd. 'Ne(n) goeien naam verlierde* (verliest ge) *en 'ne(n) slechten houdde* (houdt ge).
— *Namen geven*, kinderspel. Z. GOUD GEVEN.

NAAR, bvw. en bw. — Z. NA.

NAARSTUREN, w. b. - Iemand in 't voorbijgaan ergens doen binnentreden. As m'n meid naar de' winkel gaat, dan zal ik ze bij u eens naarsturen.

NAAS, znw., m. — Verkorting van Donaas en Ignatius.

NACHT, bvw. — Z. Wrdb.
— Spr. *Zoo donker, zoo leelijk als de nacht.*
— *Bij nacht en ontij(d)en*, op ongewone, moeilijke uren. J.
— *De nacht brengt râad.* J.
— *'s Nachts zien alle katten grijs.* J.
— *Te nacht*, 1º toekomenden nacht. Ik moet te nacht om twaalf uren vertrekken ; 2º verleden nacht. Ik heb te nacht geene oog geslapen.

NACHTERGAAL, znw., m. — Nachtegaal. Z. Idiot.
Ook *achtergaal* en *nachtegaal.*
— Het gezang van den nachtegaal wordt als volgt verdietscht :

1. Zoet! zoet! zoet!
Ziet da(t) ge Onze(n) Lieven Heer (*of* mijn jongskens) gee(n) zeer en doet!

—

2. Meisken, ziet, ziet, ziet
Watdat ge doet, doet, doet,
De jongens zijn nie(t) goed, goed, goed !

NACHTKĀR, znw., v. — Spr. *Met de nachtkār naar huis gaan, thuis komen*, 's nachts. T. Piet zit gèren laat in de herbergen, alle Zondagen komt em met de nachtkār thuis.

NACHTTRAM, znw., m. — Tram die 's nachts aankomt of vertrekt.

NACHTTREIN, znw., m. — Spoortrein die 's nachts aankomt of vertrekt.

NAGEL, znw., m. — Fr. *ongle.* Z. Wrdb.
— Spr. *Nagels gelijk schoepen*, groote, niet afgeknipte nagels.

NAGELIJZER, znw., o. — Z. Idiot.
— Z. NAGELSTAMP.

NAGELSTAMP, znw., v. — Bij smeden. Stamp om de koppen ıan de nagels te slaan.
Ook *nagelijzer* en *ophaalder.*

NAGRUMMEN, w., b. — Achternagrauwen, bij Claes *nagrommen.* Waarom zitte mij gedurig na te grummen?

NAKNAUWER, NAKNETSER, znw., m. — Z. KATTEKEUTEL. [diot.) (**Z.** der **K.**)

NAM, znw., m. en tw. — Z. NEM. (Idiot.) (**Z.** der **K.**)

NAPIJN, znw., v. — Naweeën, pijn die men na eene ziekte, eene eelkundige operatie, een kraambed, enz. gevoelt.

NARD, znw., m. — Verkorting van Leonard en Bernard.

NASLAG, znw, m. — Bij olieslagers. Het tweede of laatste slaan an het zaad.
— Het zaad dat voor de tweede en laatste maal geperst wordt.
Ook *opwerk.*

NASLAGBUIL, znw., m. — Bij olieslagers. De zak van buillaken 'aarin het zaad in den naslag wordt uitgeperst.
Ook *opwerkbuil.*

NASLAGKOEK, znw., m. — Bij olieslagers. Lijn- of raapkoek ie in den naslag gemaakt wordt.
Ook *opwerkkoek.*

NASLAGSCHROOI, znw., v. — Schrooi waar de naslag tusschen ›perst wordt.
Ook *opwerkschrooi.*

NASPIJT, znw., o. — Naberouw.
— Spr. *Veurspijt is er nie(t) en naspijt komt te laat.*

NAT, bvw. — Z. Idiot.
— Spr. *In 'ne(n) natte(n) plas is 't gauw geregend,* zwakke personen ›bben weinig noodig om ziek te worden.

NATER, znw., m. — Bij biemans. Z. ATER. (Idiot.)

NATIE, znw., v. — Z. Idiot.
— *Platte natie,* z. WATERNATIE.
— Gebouw waar het kantoor en de stallen van eene natie zijn.
— Aandeel, actie in eene natie. Jan trekt naar de stad, hij héet ›n natie gekocht.

NAUW, bvw. en bw. — Z. Idiot.
— Gierig. R. Mee heel me' lèven gierig en nauw te zijn, heb ik e ›rtuuntje bijeengeschrafeld.
— *Nauw gelukt* of *'t zou nauw moeten lukken,* 't is onzeker. Nauw ›lukt da' vader vandaag aankomt.

— *Te(n) nauwe komen*, uitkomen, te recht komen. As ik al meer as 'en uur gegaan had, kwam ik eindelijk in 'en bosch ten nauwe. Ze smeten hem omver en hij kwam mee z'ne' kop tegen den toog ten nauwe.

NAUW, znw., o. — Scheepsterm. Deel van eenen stroom, dat op weinige breedte of diepte bevaarbaar is. J. Het nauw van Bats wordt door de zeevaarders gevreesd.

NEEP (zachte *e*), znw., v. — Bij zadelmakers. Hetzelfde werktuig dat bij de schoenmakers *stikspaan* en *stiklat* heet en dient om het leder te spannen, dat men naaien of stikken moet.

Ook *pèèrd* en *spaan*.

— Z. PRANG. (Aanh.)

NEER, bw. — Neder. Z. Wrdb.

— *Te neer*, neder, omverre. (Z. der K.) Ik viel te neer. Ze sloegen hem te neer.

NEERBOOGEN, NEERBUËGEN, w., b. — Nederbuigen. Boogt den tak neer, dan kunde aan de appelen aan.

Ook *omneerboogen*.

NEERHAALDER, znw., m. — Scheepsterm. Z. AFHAALDER. (Aanh.) J.

NEERRIJZEN, w., wdk. en o., met *zijn*. — Nederdalen, nederglijden. J., Kil. *prolabi, delabi*. Hij liet 'em van den boom neerrijzen.

Ook *omneerrijzen*.

NEERSLAGEN, w., o., met *zijn*. — *Het brood slaagt neer*, als het ophoudt met rijzen, nedervalt, incenslaat. J.

Ook *omneerslagen*.

NÈÈRSTIG, bvw. — Naarstig. D. B., J., Kil. *gnavus*.

NÈÈRSTIGHEID, znw., v. — Naarstigheid. J., Kil. *diligentia, studium*.

NEERSTUIKEN, w., o., met *zijn*. — Plotseling neervallen. J.

Ook *omneerstuiken*.

NEGE(N)MANNEKE(N)SLINT, znw., o. — Z. Idiot.

— Benaming van 't getal 19 in 't lotospel. (A.)

NEGENOOGER, znw., m. — Z. Idiot.

— Bij visschers. Lamprei, *Petromyzon*, Fr. *lamproie*.

NEGE(N)STE, bvw. — Negende.

NEK, znw., m. — Z. Idiot.

— *E pèèrd de(n) nek afrij(d)en*, z. AFRIJ(D)EN.

— Spr. *Beter 'en oud pèèrd de(n) nek afgere(d)en als e jonk de been kapot* of *den nek gekraakt*, z. PEERD.

— *Op iemand's nek zitten*, het op iemand gemunt hebben. J.

NEGE(N)TIENSTE, bvw. — Negentiende. J.
Ook *negentiende.*

NEKSTUK, znw., o. — Bij beenhouwers. Stuk vleesch uit den nek.

NEMEN, w., b. — Z. Idiot.
— Veronderstellen, aannemen. J. Ne(e)mt nu da' ge wa' geld verliert, ge zijt ommers rijk genoeg!

NERING, znw., v. — Scheepsterm. Neer, tegenstroom.

NES, znw., v., vrklw. *Nesken.* — Agnes verkort.

NEST, znw., m. — Z. Idiot.
— Broedsel, kipsel. 'Ne nest muss(ch)en. 'Nen heele' nest muizen. 'Ne nest jong (kinderen).
— Bij biemans. Plaats waar de bieën in hunnen korf uitwinteren. Die plaats heet na den Winter de *broednest,* omdat daar de koningin het eierleggen begint. J.

NESTELSCHOEN, znw., m. — Schoen die met eenen nestel toegeregen wordt.
Ook *rijgschoen.*

NET, znw., o. — Z. Idiot.
— Spr. *Achter 't net visschen,* te laat komen, zijne kans verkijken.
— *Laat u da(t) netteken nie(t) over uwe(n) kop trekken,* laat u daartoe niet overhalen, ompraten. Gij trouwen met da' meisken! Laat u da' netteken nie' over uwe' kop trekken, want dan kunde veur heur heel familie gaan werken.

NETELKÖRTS, znw., v. — Netelkoorts, Fr. *fièvre urticaire.* Z. Wrdb.
— Niet purperkoorts, zooals Sch. zegt.

NETTEILTJE, znw., o. — Aarden teiltje met een oor en zonder toot.
Ook *test.*

NEUKEN, w., b. en o. — Z. Idiot.
— *Er onder neuken,* knoeien, bedrog plegen.
— Wrdk. Zich wegmaken. Neukt oe naar oe' kot (maak u weg, ga naar huis.) (A.)

NEUS, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Iemand de prang* of *de klem op den neus zetten,* hem in 't nauw brengen, dwingen.
— *Nie(t) wijder zien alsda(t) zijne neus lank is,* geen vooruitzicht hebben. J.
— *Die zijnen neus schendt, schendt zijn aangezicht,* spreekt men kwaad van zijne nabestaanden, men bekladt zich zelven.
— *Neven zijnen neus zien,* niet slagen, mislukken, teleurgesteld zijn.

— *'t Zal nèven uwen neus zijn*, 't zal u niet gelukken. Ge de kt da' ge zult meugen meegaan, maar 't zal nèven uwen neus zijn.

— *Die de(n) lesten druppel uit de(n) pot wilt hebben, krijg(t)* et *scheel op zijnen neus*, al te begeerlijk vangt niet.

— *Gaat altijd uwen neus van achterna(ar)*, recht door. J.

— *Iemand iet onder zijnen neus wrijven*, hem iets in bedel te termen verwijten.

— *Ievers 'nen neus krijgen, halen*, slecht ontvangen worden, m s- lukken, schaamte en schande halen. Hij meinde met de dochter v n Jacobs gaan te vrijen, maar hij hèet er 'nen neus gehaald.

— *Hij zou mijnen neus afbijten*, op iemand die bits en barsch spreek t.

— Bij landb. De neus van de ploeg is het einde waar men h et peerd aanspant. J.

— Scheepsterm. Het uiteinde van het voorste eener roeiboot.

— Bij timmerl. Uitstekende kant van eene kornis of eene schouwnoo t.

NEUSKOT, znw., o. — Neuzegat.

NEUSPLANK, znw., v. — Bij timmerl. Plank die schuins op h et einde der keperś en tegen den gootbodem genageld is om de eerste r rij pannen te ondersteunen. J.

Meer *voetplank* en *voetdeel*.

NEUT, znw., v. — Klein vrouwmensch, vrouwspersoon dat i in zijnen groei blijven steken is. (Z. der K.) 't Is jammer dat die Lies zoo' 'n klein neut is, 't meisken hee' zooveul verstand.

NEUTELÈÈR, znw., m. — Klein, ineengedrongen manneken n, verneutelde persoon. (Z. der K.) De jongste zoon is nogal 'ne pronte jongen n, maar den anderen is maar 'ne neutelèèr.

NEUTER, znw., m. — Jongen die klein van was is. (Z. der K. —) Kom hier, gij kleine neuter!

NEUTEREN, w., o. — Knutselen, nusselen, frutselen. Wa' zitt te daar te neuteren, spoeit oe wa'!

— Afl. *Neuterèèr*, *geneuter*.

Kil. Neutelen, *frivola agere*.

NEUTHEUVEL, znw., m. — Korte, ineengedrongen persoon . Wordt van vrouws- en manspersonen gezeid. (Z. der K.) Wa' klein e neutheuvel is da'?

NÈVEN, NEFFEN, vz. — Z. Idiot.

— *Er nèven slagen, er nèven zjèren*, kwalijk handelen. Jan zjèèr t er nèven, hij is altijd zat.

— *Nèven zijnen neus zien, da(t) zal nèven zijnen neus zijn*, z. NEUS -

NIEBEKONTER, znw., m. — Z. IEPREPONDER.

NIEF, NIEUW, bvw. — Z. Idiot.

— Spr. *Nief bessems kèren goed, nief meskens snij(d)en goed, nief meisens dienen goed*, het nieuwe behaagt.

— Znw., o. Spr. *Iemand in 't nief steken*, iemand eene volledige nieuwe kleeding bezorgen.

NIEFS, NIE(UW)S, znw., o. — Z. Idiot.
— Spr *Het niefs zal der gauw van af zijn*, die nieuwigheid zal iet lang behagen. J.

NIERBED, znw., o. — Bij beenhouwers. Nieren der beest met het vet dat er rond ligt, Kil. *renum adeps.*

NIEVEJAAR, NIEUWJAAR, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Den duvel veur 'nen nievejaar krijgen*, z. DUVEL. J.

NIEUWMOER, znw., m. — Gehucht en parochie onder Calmpt-out.
— Het volk zegt altijd *De(n) Nieuwmoer.* Hij woont op de' Nieuw-moer. De pastoor van de' Nieuwmoer.

NIJD, znw., m. — Z. Idiot.
— Nijdigheid, nijdige handelwijze, nijdig gebaar, enz. Hij kan da' zo mee 'nen nijd zeggen. Zij trok de keting mee 'nen nijd uit m'n hand.

NIJPER, znw., m. — Z. Idiot.
— Bij schoenm. Nijptang die dient om de peggen of houten pinnen it de schoenen te trekken.

NIJPERKEN, znw., o. — Pinneken met eenen platten kop, om en papier, eene teekening, enz. op eene tafel, een bord vast te hechten, r. *punaise.*

NIJPVÈÈR, znw., v. — Bij smeden. Veer waar men op duwen oet om ze te sluiten.

NIJTIG, bvw. — Z. Idiot.
— Hevig, driftig, geweldig, bij D. B. *nijdig.* Nijtig werken. Den and was zoo nijtig, dat er aan geen bluss(ch)en te denken viel. Jan is e nijtige werkman. 't Héet te nacht nijtig gevrozen.
Ook *nijg.*

NIKS, vrnw. — Z. Idiot.
— *Iet van niks*, zeer weinig. Hoeveul héet em daar geërfd? Iet an niks, eenigte arm honderden frangs. Ze hemmen eenigte roeien land, lla, iet van niks. Is uw zuster ziek? Och! 't is iet van niks: 'en valling.
— *Iet en niks*, z. IET. (Idiot.)

NIPKEN, znw., o. — Iemand die uiterst nauw en puntig is. fevrouw is zoo e nipken, de meisens kunnen niks naar heur goesting doen.

NOEN, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *De vrouwlie maken den noen, maar Onze Lieven Heer aakt den avend*, de vrouwlieden kunnen wel den middag verschuiven iet het noenmaal later gereed te maken, maar den avond niet.

NOENEUS, znw., m. — Nieuwsgierige. Op onbescheiden vragen

antwoordt men : *vraagschotels en noeneuzen.* (**N.-W.** der **K.**) Wat hedde daar in d.ië' korf?... Vraagschotels en noeneuzen.

Ook *neuswijzen en vraagschotels.*

NOES(CH), bvw. en bw. — Z. NUUS(CH). (Idiot.) (**N.-W.** der **K.**) **D. B.**

NOËTSDESSEL, znw., m. — Z. HÖ(R)TSDESSEL. (Aanh.)

NONNEKEN, znw., o. — Z. Idiot.

— Draaikever, *Gyrinus natator.*

Ook *kattinneken* en *schoenmakerken.*

NOOD, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Nood breekt wet. Van den nood 'en deugd maken. Nood zuukt list. In den nood kent men zijn vrinden.*

— *In nood zijn van geld,* in dringend geldgebrek zijn. D. B.

— *Daar is geen nood veur,* dat is niet te vreezen.

Ook *hebt geen nood.*

NOOIT RUST, znw., m. — Eene bloem, in de wetenschap *Impatiens Sultani.*

NOORDEN, znw., o. en m. — Z. Idiot.

— Spr. *De wind komt uit 't (den) Noorden,* op iemand die er gram, verstoord uitziet. Spreekt 'em nie' aan, want de wind komt uit 't Noorden.

NOORDS(CH), bvw. — Z. NOORS(CH).

NOORMAN, znw., m. — Inwoner uit Zweden of Noorwegen. J.

— Scheepsterm. Zeeschip of stoomboot uit Noorwegen. J. Daar vèèrt 'ne Noorman.

NOORS(CH), bvw. — Scheepsterm. Uit Noorwegen of Zweden. J. 'En Noors(ch)e brik.

— Men maakt onderscheid tusschen *Noors(ch)* en *Noords(ch).* Het laatste beteekent : wat uit het Noorden komt. Noordsch hout.

NOOT, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *Dat is 'en harte noot* of *da(t) zijn harte noten (om kraken),* 't is een harde slag, een pijnlijk ongeluk. 't Is 'en herte noot veur die vrouw van zoo heure' man te verlieren en mee vijf schapen van kinderen blijven te zitten. Zoo op ééuen dag z'nen heelen oo(g)st zien vernielen deur den hagel, da' zijn harte noten om kraken veur 'nen boer.

— *Da(t) zijn ander noten* (klemt. op *ander*), van eene zaak die eene andere overtreft. Ge zijt al vijf jaar op 'nen bureau en ge hèt nog maar 1200 fr. ; ik ben nog maar zes maanden geplaatst, en 'k heb zooveul gij. Da' zijn ander noten, he vriend !

Ook *thee* en *peper.*

NOPKENSGOED, znw., o. — Wollen stof met nopjes of wolknoopjes. Hij hee' 'ne' winterfrak in nopkensgoed.

NOPKENSLÈÈR, znw., o. — Bij schoenm. Leder met hobbeltjes an de oppervlakte.

NOR, znw., m. — Norbrecht verkort.

NÖ(R)TSDESSEL, znw., m. — Z. HÖ(R)TSDESSEL. (Aanh.)

NOTE(N)KRAKER, znw., m. — Z. Wrdb.
— Iemand met scherpen, voorovergebogen neus en vooruitstekende kin.

NUTSELEN, w., o. — Knutselen, nusselen, talmwerk doen. Wa' zitte daar allemaal te nutselen? Aan e slot nutselen. Hij doe' van eelder dagen niks as wa' nutselen en frutselen.
Afl. *Nutselèèr*, *genutsel*.

O.

OCHERMEN, OCHARMEN, tw. — Z. Idiot.

— Spr. *'t Is helaas ochermen*, 't is te laat beklaagd. Die vrouw laat heur dochter naar alle merten en kermissen loopen, maar 't zal zoolank duren totdat het meisken is slecht vaart en dan zal 't helaas ochermen zijn.

— Znw., m. Spr. *Van den ochermen bevrijd zijn*, een gewoon gezicht hebben, noch schoon noch leelijk zijn.

OE, tw. — Z. A.

OEFENSCHOOL, znw., v. — Lagere school, afhangende van eene normaalschool, waar de normalisten, om zich te oefenen, les geven onder het toezicht van eenen onderwijzer.

Wrdb. der Ned. Taal: « School waar leerlingen geoefend worden of zich oefenen en voorbereiden in de eene of andere kunst of wetenschap, vooral waar lichaamsoefeningen plaats hebben. »

OĔTSDESSEL, znw., m. — Z. HÖ(R)TSDESSEL (Aanh.)

OFFEREN, w., b. — Z. Wrdb. en Idiot.

— *Ten offeren gaan*, z. TEN OFFERE GAAN, onder OFFER. (Idiot.)

— *Ten offeren staan*, wordt gezeid van den priester die, in eenen lijkdienst, de patene laat kussen aan de aanwezigen die ten offeren gaan.

OFFICIE, znw, o. — Getijden. J. Het officie van O. L. Vrouw. De pastoor was z'n officie aan 't lezen. Ook *getij(d)en*.

OKKENOOT, znw., v. — Z. Idiot.

— Raadsels :

Hoog verheven neergedaald,
't Vel afgetrokken, 't hert uitgehaald.

—

E gruun fraksken
'En houte(n) kasken,
Vier beenen
En geen teenen.

—

Onderwegen Di(e)st
Lag 'en houte(n) kist
Me(t) vier beenen
En geen teenen.

Ook *hokkenoot*.

OKSELGEERKEN (scherpe *e*), znw., o., **OKSELSCHROOI,** v. — Bij naaisters. Okselstuk, lapje onder de oksels van 't hemd om aan de mouwen de noodige ruimte te geven.

ÖLFSTE, bvw. — Elfde. (**Z.** der **K.**)

OLIE, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *Zoo vet als ('en) olie,* b. v. van soep. *Branden gelijk olie.* — *Daar is geen olie in de lamp,* geen geld, geen drank.

OLIEBROËK, znw., v. — Scheepsterm. Broek gewoonlijk van dik baalkatoen, dat geverfd of geolied is. J.

OLIEPAK, znw., o. — Scheepsterm. Geolied kleedsel, bestaande uit broek, vest en zuidwester.

OLIETREFTER, znw., m. — Trechter om olie door te gieten.

OLM, znw., m. — Z. Idiot.

— Ziekte aan het bier, waardoor het spoedig bederft en verduft riekt.

OM, vz. en bw. — Z. Idiot.

— *Nie(t) om te doen, te zeggen zijn,* enz., niet kunnen gedaan, gezeid worden, enz. J., D. B. Zoo e werk is nie' om te doen. Die broëk is zóó kapot, da' ze nie' om te maken is.

— *Het er om doen* of *zeggen,* vrijwillig, met opzet. Ge zegt da' ge er nie' aan doen kunt, maar ik geloof da' ge 't er om gedaan hèt.

— *Iet geld om geld verkoopen,* zonder winst. R.

OMBOLLEN, w., o., schb., met *zijn.* — Omrollen. Hoeveul keeren is den bal omgebold?

— Met *hebben.* Met de teerlingen werpen, dobbelen, om te zien wie eerst moet spelen of het gelag betalen. Wij zullen veur da' glas bier ombollen.

OMDAMMEN, w., b. schb. — Bij dijkw. Lichtjes omspitten, tot halve diepte spitten. J.

OMDRIEGEN, w., b., schb. — Bij kleermakers. Al plooiende driegen. 'Nen zoom omdriegen.

OMGANG, OMGANK, znw., m. — Bij landb. Gang heen en weer op heel de lengte van den akker, al spittende, al ploegende of wiedende. J. 'Nen omgank spaaien. Twee omgangen wie(d)en.

OMGERAKEN, w., o., schb. met *zijn.* — Z. Idiot.

— Er in slagen ergens te komen. Hij was zoo zat, dat em mee moeite den hoëk van de straat omgeraakte.

— Eindigen met omgehakt, geveld, omgeploegd te worden. Dieën boom geraakt vandaag nie' om as me nie' wa' beter deurwerken. Endelijk is me' land omgeraakt.

OMGOEIEN, w., o. — Z. OMROEIEN.

OMGRITSELEN, w., b. — Z. OMRIJVEN.

OMHAKKEN, w., b., schb. — Omverhakken met eene hak. Ik zee hem dat em de rapen wa' moest zuiver zetten en wat héet em mij gedaan?... Hij hee' ze allemaal omgehakt.

OMHEBBEN, OMHEMMEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Omgeploegd of omgespit hebben. Jan hee' ze' land nog nie' om en 't is meer as tijd om te zaaien.

— *Nie(t) om-* of *aanhebben*, zeer onvoldoende gekleed zijn.

OMHOOG, bw. — Z. Idiot.

— Spr. *Hij ziet te veul naar omhoog*, drinkt te veel.

— Scheepsterm. Aan den grond, sprek. van een schip dat door de eene of andere oorzaak gestrand is.

— Vormt eene menigte samengest. werkw. *Omhoogvèren*, b. v. op eene plaat omhoogvèren (op eene plaat varen en er blijven vastzitten); *omhoogloopen*, *omhoogzitten*, *omhoogmalen*, *omhoogroeien*, b. v. zijnen boot omhoogroeien bij middel der riemen; *omhoogwaaien*, *omhoogtrekken*, *omhoogzeilen*, *omhoogdrijven*, *omhoogslagen*, b. v. door den wind of door de baren; *omhoogzwaaien*, *omhooggeraken*, *omhoogstampen*, b. v. door de baren omhooggestampt worden; *omhoogkomen*, enz. (Ook bij J.)

OMHOOGRIJ(D)EN, w., b. — Bij landb. Den grond vóór den Winter opploegen om het water er af te leiden en ook om hem goed te laten uitvriezen en hem gezond te maken.

OMHOOGROEIEN, w., b. — In de hoogte werpen, bij J. *omhoogrooien*. Hij roeide den bal omhoog.

OMHOOGJAGEN, w., b. — Doen opgroeien, in de hoogte doen schieten, van boomen. J.

— Doen stijgen in prijs, in eene openbare verkooping. J. Hadden de kooplie het hout zoo nie' omhooggejaagd, ik had ook 'ne' koop gekocht.

Ook *opjagen*.

OMKAPPEN, w., b., schb. — Z. Idiot.

— Door kappen de snede omkrullen, bot maken. Opgepast veur de nagels, of ge kapt de bijl om.

OMKIEKEN, w., o. schb. — Omkijken. (Z. der K.) In de kerk meugde nie' omkieken, da's onbelèèfd.

OMKOLVEN, w., b., schb. — Bij landb. Spitten met groote kluiten, zoodat er om zoo te zeggen tusschen iederen klomp aarde eene opening blijft.

OMKRIJGEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Omgeploegd, omgespit krijgen. J. Ik krijg me' land nie' om, as 't me' ophoudt mee règenen.

OMKROEZELEN, w., o., schb., met *zijn*. — Omkroezer, omkrullen. De blaren van dieën boom kroezelen om.

OMKUNNEN, w., o. — Z. Wrdb.

— Kunnen omgewerkt worden. J. Me' land kan op tijd nie' om, mda' 'k gee' volk kan krijgen.

OMKWIKKELEN, w., b., schb. — Omkantelen. Ziet da' ge de' oel nie' om en kwikkelt.

— O., met *zijn*. De leer kwikkelde om.

OMLEGGEN, w., o., schb., met *zijn*. — Vet worden, in zijn vleesch omen, van menschen en dieren gezeid. Met de' Winter begin ik om : leggen. Da' verken is sedert eenigte weken fel omgeleed.

OMLOOP, znw., m. — Z. Idiot.

— Eene huidziekte, *herpes zoster*, *zona*, Kil. *herpes*, *zona*.

OMMELEGOM (in 't Z. en W. *Oŏmmələgoĕm*), znw., o. — Vommelgem, gemeente in 't kanton Zandhoven.

— Spr. *Hij komt van Ommelegom*, hij weet van niets. Als men :ts vertelt in 't bijzijn van eenen persoon die niet geluisterd heeft en us niet weet wat er gezeid is, antwoordt men hem, op zijne vraag om : weten waarvan er spraak is: Daar, hij weĕt weer van niks, hij komt an Ommelegom.

OMMEUGEN, w., o. — Ommogen. Z. Wrdb.

— Mogen omgewerkt worden. J. Het land mag nog nie' om, 't is iog te vruug.

OMNEER, bw. — Z. Idiot.

— Vormt talrijke samengestelde werkwoorden: *omneerdouwen*, *om-eerdoen*, *omneergoeien*, *omneerbuigen*, *omneertrekken*, enz.

OMNEERBOOGEN, **OMNEERRIJZEN**, **OMNEER-SLAGEN**, **OMNEERSTUIKEN**, z. NEERBOOGEN, enz.

OMOOGEN, znw., v., mrv. — Bij kantwerksters. Het gedeelte an den kant aan den boord, het tegenovergestelde van het achterwerk. Ook *pèreloogen*.

OMPERSEN, w., b., schb. — Bij kleermakers. Omstrijken, met iet persijzer overgaan. De omslagen van eenen jas, den kraag van eenen rak ompersen.

OMPLOOIEN, w., b., schb. — Ombuigen. J., D. B. Plooit dat jzer wat om.

— O., met *zijn*. — Het papier plooit om van de wermte.

OMPAAR, bvw. — Onpaar.
Zoo ook *ombermhertig*, *ompartijdig*, *ommeugelijk*, enz.

OMRIJVEN, w., b., schb. — Omverrijven. Onze werkman had il de plantjes omgereven, denkende dat het onkruid was.
In 't Z. der Kemp. *omgritselen*.

OMROEIEN, w., o., schb. — Met teerlingen of een geldstuk werpen om te zien wie de eerste is of wie de partij moet betalen. Laat om omroeien om te zien wie eerst moet spelen.
Ook *omgoeien*, *omsmijten* en *omwörpen*.

OMRUREN, w., b., schb. — Omroeren.

OMSCHELLEN, w., b., schb. — Bij landb. Ondiep omploegen. De' grond omschellen.

OMSCHIFTEN, w., b., schb. — Bij dijkw. Omleggen, verschuiven. J. De rails omschiften.

OMSCHIJTEN, w., o., onschb. — *Als 't al omschijt*, z. BESCHIJTEN. (Idiot.) (Z. der K.)

OMSCHOKKEN, w., o., schb., met *zijn* en *hebben*. — Omschuiven, zich schuivende zijdelings verplaatsen. Zij zoo goed 'en bitjen om te schokken, dan kan ik nog op de bank zitten.

OMSLAGEN, w., b. — Z. Idiot.
— Omslaan, omvouwen. J. Slaagt uw broëk wat om, want de weg is slijkachtig.

OMSLAGER, znw., m. — Bij kleerm. Deel dat aan het einde der mouw gezet wordt en er op ligt. J.

OMSMIJTEN, w., o., schb. — Z. OMROEIEN.

OMSNIJ(D)EN, w., b., schb. — Door snijden de snede doen omkrullen, bot maken. Ge hèt me' mes op dat hard hout omgesne(d)en.

OMSPULEN, w., o., schb., met *zijn*. — Omspoelen. Z. Wrdb.

OMSTEKEN, w., b., schb. — Z. Idiot.
— Omversteken met de spade. Steëkt dat onkruid om met de schup.
— Door steken de snede doen omkrullen, bot maken. Steekt de schup nie' om op die steenen.

OMSTUIKEN. w., o., schb., met *zijn*. — Z. OMTUIKELEN.

OMTUIKELEN, w., o., schb., met *hebben* en *zijn*. — Omduikelen, ombuitelen. Hij ging op z'ne' kop staan en hij tuikelden om.

OMVĀR, bw — Omverre.

OMVÈREN, w., o., schb. met *zijn*. — Omvaren.

OMVERGROEIEN, w., o., schb.. met *zijn*. — Z. OMVERWASSEN.

OMVERLAPPEN, w., b., schb. — Doodschieten. Hij schoot nèven den haas, maar ik lapten 'em omver.

OMVERROEIEN, w., b. — Omverwerpen, bij J. *omverrooien*.

OMVERSTUIKEN, w., o., schb., met *zijn*. — Omvervallen. Hij gaf mij 'nen douw dat ik omverstuikte.

OMVERWASSEN, w., o., schb., met *zijn*. — Bij landb. Door te hevig groeien omvallen. Het koren is te hevig gemest, ik vrees dat het zal omverwassen.

OMVOUWEN, w., b., schb. — Z. Wrdb.

— Spr. *Vouwt da(t) blaaiken maar om*, spreek daar niet meer over.

OMWÖRPEN, w., o., schb. — Z. OMROEIEN.

OMWRUTEN, w., b., schb. — Omwroeten. Z. Wrdb.

OMZIEN, znw., m., niet o. — *Op 'nen omzien*, in een ommezien, in een oogwenk. Ik ben op 'nen omzien gereed.

OMZIEN, w, o. schb. — Z. Idiot.

— *Hij zal omzien*, het zal hem varen, hij zal het zoo goed niet meer hebben als vroeger. Ge zult van ze' lèven nog omzien, manneken! Ge zult omzien, meisken, as ge eens getrouwd zijt; nu hedde't gemakkelijk, maar dan zulde moeten werken en slaven. Dieë jongen zal omzien as z'n ouwers dood zijn. Hij wilt gaan dienen, maar hij zal omzien, want hij weet nie' wat dienen is.

OMZITTEN, w., o., schb. — Zijdelings opschuiven, van zittende personen. Z. Wrdb.

Volgens het *Wrdb. der Ned. Taal* alleen gebezigd in de vereenigde uitdrukking *gaan omzitten*. Hier ook alleen gebruikt. Zit wat om, dat ik ook e plaatsken heb. Hij wilde nie' omzitten en 'k moest blijven staan.

Zoo ook *omstaan* en *omliggen*. Z. Idiot.

ONBEKEND, bvw. — Z. Wrdb.

— Spr. *Onbekend is onbemind* of *den onbekende maakt den onbeminde*. J.

ONBESNOEID, bvw. — Z. ONBESNUTST. (Idiot.), Kil. *impolitus*. Die vremde zijn zoo onbesnoeid, ze loopen in den hof en plukken alles af zonder vragen.

ONBEWAPPERD, bw. — Onachtzaam, verstrooid. (Z. der K.) Gij leest zoo onbewapperd, let is wa' bèter oëp.

ONDER, vz. en bw. — Z. Idiot.

— Spr. *Onder de voet zijn*, z. VOET. (Idiot.)

— *Iemand onder de handen nemen*, z. HAND. (Aanh.)

— *Er onder foppen, brodden, neuken*, een werk vertragen, in de war brengen, bedrieglijk te werk gaan.

— *En van onder gaan* of *trekken*, weggaan. J.

— *Onder zijn*, ondergegaan zijn. D. B., J. De zon is onder.

— *Onder de(n) weg*, onderweg, onderwege. Ik ben hem onder de' weg tegengekomen.

— *Onder en boven*, het getal 69 in 't lotospel. J.

— Scheepstermen. Dicht bij, dicht tegen. J. Onder den wal vèren. Onder den dijk woonen.

— *Onder zeil*, zeilende. J. 't Schip is onder zeil.

— *Onder Engels(ch)e vlag vèren*, de Engelsche vlag in den mast voeren tot teeken van aangekleefdheid of om de bescherming van Engeland te verkrijgen, tijdens den oorlog. J.

ONDERBAAS, znw., m. — Bij dijkwerkers. Persoon die volgens de bevelen en voor rekening eens aannemers grondwerken uitvoert. J.

ONDERBAND, znw., m. — Bij smeden. IJzeren plaat die onder den kop der stoof ligt en den pot raakt.
Ook *onderring*.

ONDERBLIJVER (klemt. op *blij*), znw., m. — Z. ONDERBLIJVELING. J.

ONDERBLIJFSEL (klemt. op *blijf*), znw., o. — Z. ONDERBLIJVELING.

— *Onderblijveling*, *onderblijver* en *onderblijfsel* worden ook op dieren toegepast.

ONDERBONKELÈÈR, znw., m. — In eenen molen. Het liggende wiel dat de beweegkracht van de steenspil overbrengt naar het steenwiel.

ONDERBREKEN, w., b., onschb. — In de rede vallen. J. Gij onderbreekt mij gedurig.

— Tijdelijk afbreken, staken. Ik heb me' werk moeten onderbreken, uit oorzaak van 't slecht weer.
Zuidnederl. bij V. D.

ONDERDEKEN, znw., m. — Z. Wrdb.

— Priester die den deken vervangt, wanneer deze afwezig, ziek of overleden is.

ONDERDOEN, w., b., schb. — Bij landb. Onderploegen, ondereggen, enz. Ge moet da' zaad redelijk diep onderdoen.

ONDERDUFFELEN, w., b., schb. — Z. ONDERDOËFELEN. (Idiot.)

ONDEREENFLANSEN, w., b. — Onachtzaam ondereenwerpen. Hij flanst z'n kleeren allemaal ondereen op de tafel.

— Ondereengieten. Water en melk ondereenflansen.

ONDEREENSTOUWEN, w., b. — Onder elkander drijven. De twee stouwers stouwden hunne ossen ondereen.

ONDEREN, bw. — Z. ONDER. (Idiot.)

— *Ten onderen gaan*, tot verval komen. *Ten onderen zijn*, arm, geruineerd zijn. *Ten onderen brengen*, tot verval brengen. J.

ONDERETEN, w., b., onschb. — Zooveel eten dat een ander zijn deel niet heeft. D. B., J. Ge moet het grootste verken alleen in e kot zetten, want 't ondereët de ander.

ONDERGERAKEN, w., o., schb., met *zijn*. — Onderraken. Z. Wrdb.

ONDERGEWICHT, znw., o. — De hoeveelheid die men te kort komt op de gewogen goederen.
Vrglk. ONDERMAAT.

ONDERGRAVEN, w., b., schb. — Onderspitten. Ge moet het mest eenige centimeters dieper ondergraven.
Ook *onderspa(d)en, onderspaaien.*

ONDERHAAM, znw., m. — Bij voerl. Kussen dat men de peerden onder het gareel aandoet, die gedouwen zijn.

ONDERHALFDUIMS(CH), bvw. — *Onderhalfduimsch berd*, z. ONDERHALVENDUIM.

ONDERHALVENDUIM, znw., m. — Bij timmerl. Planken van anderhalven duim dik.
Ook *onderhalfduimsch berd.*

ONDERHOU(D)EN, w., b., schb. — Z. Wrdb.
— Onder water houden, onder zich op den grond houden liggen. J. Ze hielen den hond onder om hem te verdrinken. Ik wörstelde tegen hem, en hij kost mij nie' onderhouwen.

ONDERJOK, znw., m. — Z. Idiot.
— Niet de benaming van het aas, maar van den boer van dezelfde kleur als troefboer. Als herten troef is, dan is hertenboer de jok en ruitenboer de onderjok.

ONDERKRAAG, znw., m. — Bij kleerm. Deel der mansjas, onderkant van den kraag. J. De onderkraag wordt benaaid of doorstikt.

ONDERLEGGEN, w., b., schb. — Iemand in eene worsteling doen onderliggen. T.
Weinig in gebruik, zegt het *Wrdb. der Ned. Taal.*

ONDERMAAT, znw., v. — De hoeveelheid die men te kort komt op de gemeten goederen.
Vrglk. ONDERGEWICHT.

ONDERMETSEN, w., b., onschb. — Ondermetselen. Dieë muur moet ondermetst wörren.

ONDERMOUW, znw., v. — Bij kleerm. Deel der mouw dat langs onder komt en dus oksel en elleboog raakt. J.
Vrglk. BOVENMOUW.
Ook *binnenmouw.*

ONDERPASTOOR (scherpe *o*), znw., m. — Geestelijke die onder den pastoor staat. J.
Zuidned. bij V. D.
— Schertsend voor Lollepot, grispot. (Herenthout.)

ONDERPLEBAAN, znw., m. — Geestelijke die tijdelijk den plebaan vervangt, wanneer deze afwezig, ziek of overleden is.
Ook *subplebaan.*

ONDERRING, ONDERRINK, znw., m. — Z. ONDERBAND.

ONDERSCHEPPEN, w., b., onschb. — Heimelijk te wete komen. J. Maar waar hedde dat toch onderschept?
In N.-Nederl. weinig in gebruik. zegt het *Wrdb. der Ned. Taal.*

ONDERSCHOOR (zachte *o*), znw., v. — Z. STOEL. (Aanh.)

ONDERSCHOREN, w, b., onschb. — Z. ONDERSLAGEN.

ONDERSLAGEN, w., b., onschb. — Z. Idiot.
— Bij voerl. Steenen onder de wielen eener kar leggen om te beletten dat zij voortloopt. J. 'En kār onderslagen.
Ook *onderschoren.*

ONDERSPAAIEN, ONDERSPA(D)EN, w., b., schb. — Onderspitten. Is het mest al ondergespaaid?
Ook *ondergraven.*

ONDERSPIT, znw., o. — Bij landb. De grond die onder den gewonen steek der spade ligt. J. Als men het land breekt, komt de bovensteek naar onder en het onderspit naar boven.
Ook *ondersteek.*

ONDERSTE, znw., o. — *'t Onderste(n boven*, met het onderste naar boven gekeerd. J. Ge hèt uwen boĕk 't ondersten boven liggen.
— Overhoop, in wanorde. J. In dat huis zoude de been breken, alles leet er 't ondersten boven.

ONDERSTEEK, znw., m. — Z. ONDERSPIT.

ONDERSTEKEN, w., b., onschb. — Z. Idiot.
— O., schb. Z. ONDERKLOPPEN. (Idiot.) Ik moet veur den beste nie' ondersteken.

ONDERSTUKKEN, znw., o., mrv. — Bij schoenmakers. Al wat de zool van eenen schoen uitmaakt, zooals de hiel, de tree, enz. J.
Ook *onderwerk.*

ONDERTOOT (zachte *o*), **ONDERTEUT**, znw., m. — Bij wagenmakers. Ieder van de twee uitstekende blokjes, die van achter aan den wagen, rechts en links, bevestigd zijn en de verlenging zijn van de slègers.

ONDERTROUW, znw., m. — Huwelijksbeloften vóór den pastoor afgelegd. *Ondertrouw doen*, ondertrouwen. *Ondertrouw zijn*, ondertrouw gedaan hebben.

ONDERVIJNEN, w., b., onschb. — Ondervinden. (K.)

ONDERVLOER, znw., m. — Bij metsers. Oude vloer waar de nieuwe boven gelegd is. J.

ONDERWEGEN, bw. — Z. Idiot.
— *Onderwegen blijven*, achterwege blijven, niet uitgevoerd worden. J.

Ze hemmen ons al zoolank 'nen tram beloofd, maar ik vrees dat em onderwegen zal blijven.

— Spr. *Hij is altijd zat of onderwegen*, nooit nuchter. *Hij is altijd ziek of onderwegen*, nooit volkomen gezond.

— Op den weg naar. Hij houdt herberg onderwegen Brecht.

ONDERWERK, znw., o. — Bij metsers. De grondvesten van een gebouw. D. B.

— Bij schoenm. Z. ONDERSTUKKEN. (Aanh.) J., D. B.

ONDERZAAI, bw. — Bij landb. *Onderzaai doen*, bebouwen, bezaaien. J. E stuk land onderzaai doen.

Ook *in 't zaad doen*.

ONDERZAAIEN, w., b., schb. — Bij landb. *De haver onderzaaien*, onderrijden. J.

ONDERZOOL, znw., m. — Bij schoenmakers. Halfzool.

ONDERZULLEN, w., b, onschb. — Bij metsers. Eenen muur die onder in of tegen den grond versleten is, herstellen door er nieuw metselwerk aan te brengen. (Z. der K.) (Ook in Brab., z. Sch.) 'Ne' muur onderzullen.

ONGEBLEKT, bvw. — Niet geblekt, niet ontschorscht. Ongeblekte eikeboomen.

ONGEBONDEN, bvw. — Z. Wrdb.

— Spr. *Ongebonden is best, zee 't kalf* (of *'t schaap*) *en 't zat aan den hooitas*. J.

ONGEBORENE, znw., m. — Klok in 't raadsel:

De geborene sliep
En den ongeborene riep;
De geborene is opgestaan,
Hij heget (heeft het) vel van 'nen doo(d)en aangedaan
En is er mee naar den ongeborene gegaan,
Waardat hij vader en moeder zag staan.

Geborene = mensch; *vel van 'nen doo(d)en* = lederen schoen; *vader en moeder* = Onze-Lieve-Heer en Onze-Lieve-Vrouw.

ONGEDIEND, bvw. — Ongebruikt, niet gestempeld, sprek. van postzegels, Fr. *non oblitéré*. Ou' ongediende tembers zijn dikwijls beter als gediende (voor postzegelverzamelaars)

ONGEDURIGAARD, znw., m. — Ongedurige, onrustige persoon.

ONGELIJK, bvw. — Z. Idiot.

— Wordt ook schertsend gezeid van twee menschen, die bij elkander zijn en zeer in lengte verschillen.

ONGENOOD, bvw. — Z. Wrdb.

— Spr. *Ongenoode gasten zijn best willekom*. J.

ONGEPAND, bvw. — *Ongepande lakens*, beddelakens die enkel de breedte hebben van het lijnwaad en waar men geen stuk aangelascht heeft om ze te verbreeden.

Vrglk. GEPAND.

ONGEPERMETEERD, bvw. — Ongeoorloofd. 't Is ongepermeteerd gelijk ze da' kind behandelen.

ONGERUST, bvw. — Z. Wrdb.

— Onrustig, niet kalm. Dieë man hee' 'nen ongeruste' geest.

Verouderd, volgens het *Woordb. der Ned. Taal.*

ONGESCHELD, bvw. — Niet geschild. 'Nen ongeschelden appel. Ongeschelde patatten.

ONGESTUIMIG, bvw. — Onstuimig. D. B., J. De wind is ongestuimig. 'En ongestuimig weer.

ONKLÈÈR, bvw. — Scheepsterm. Onklaar, verward, in de war. J. Die touw is onklèèr.

ONKOST, znw., m. — Kost, uitgave. J. Ik gaan den onkost doen van mijn huis te laten behangen. Dat trouwen van m'n dochter is weeral 'ne grooten onkost veur mij. As 't kermis is, meugde op geen onkosten zien.

Volgens V. D. is het enkelv. verouderd.

ONLEEGSTE (zuivere *e*), znw., o. — *In 't onleegste van den tijd, van 't werk*, in den tijd dat er 't minste werk is.

ONORDE, ONORDER, znw., v. — Wanorde, verwarring. (Z. der K.) Alles leet daar in die kamer in onorde. Mijn boeken zijn nog lellik in onorder.

Verouderd, volgens het *Wrdb. der Ned. Taal.*

ONPAS, znw., m. — *Ten onpas*, te onpas. J. Ge komt ten onpas. Ook *onpasselijk.*

ONRECHTIG, bvw. — Bij biemans. Van eene koningin beroofd. Bij het sterven van de koningin en dikwijls bij het nazwermen, wordt de korf onrechtig, wanneer de bieën er geene jonge uit de eieren aankweeken. J. Zulke koloniëen zijn tot ondergang veroordeeld, indien de bieman er geene nieuwe koningin, eenen moederdop of zeer jong broed, inbrengt.

ONS-LIE(VE)-VROUW-HALFOOST, znw., m. — Maria's Hemelvaart.

ONS-LIE(VE)-VROUW-LICHTEMIS, znw., m. — Lichtmis.

ONSTERT, bw. — *T(e) onsterst*, te onzent. (Z. der K.) Komde nie' t'onsterst weunen? Wij zijn t'onstert mee' acht man, vader en moeder meegerekend.

— Znw., m. *'Nen thuis en 'nen t'onstert hebben*, z. THUIS.

ONTDOEN, w., b. — Z. Idiot.
— O. Verdwijnen, weggaan. (K.) As de wind ontdee', dan zou t schoo(n) weer zijn. Ik zou heelemaal genezen zijn, als die pijn in n'n kèèl maar wilden ontdoen.

ONTGINNEN, *ontgost*, verl. dlw. *ontgost*, w., b. — Z. Idiot.
— Dat w. wordt in de beteekenis die Sch. opgeeft, gebruikt, o. a. n 't N.-O. der Kempen. 't Brood is nie' ontgost, of 't is al op. 'Ne(n) ›ot boter ontginnen.
Gewest. bij V. D.

ONTGRAVEN, w., b. — Iets door graven uit den grond te voorchijn halen, opgraven. E lijk ontgraven.

ONTGRONDEN, w., b. — Z. Idiot.
— Ook in 't bijzonder gezeid van roode plaveien. Onder de tafel éet de meid de' vloer heelemaal ontgrond.
— O., met *zijn*. Ontgrond worden. De vloer zal ontgronden as ge'm ie' meer en schuurt.
Ook *vergronden*.

ONTHOU(D)EN, w., b. — Z. Wrdb.
— Spr. *Onthou(d)en van twelf uren tot hoog noen*, een slecht eheugen hebben.
— O. Onthouden worden. Die verzen onthou(d)en moeilijk, ze zijn : lank.

ONTNAAID, bvw. — Los, uit den naad. D. B., J. Uw mouw onder den arm ontnaaid.
Bij V. D.: « Ontnaaien, (Zuidned.) onttornen. »
Ook *losgenaaid*.

ONTVANGEN, w., b. — Z. Idiot.
— *Zout ontvangen* doet geslacht vleesch, als het zout er wel in ›ordringt.

ONTVANGERIJ, znw., v. — Ontvangersplaats. J.

ONTVLIEGEN, w., o., met *zijn*. — Z. Wrdb.
— Ontsnappen, uit het geheugen ontvallen. J., D. B. Nu herinner mij watda' 'k oe beloofd heb, 't was mij ontvlogen.
Zuidned. bij V. D.

ONTWEERD (zachte *e*), bvw. — Bij landb. Kwijnend en ros ›or te grooten regen, van het hooi gezeid. J. Het hooi is ontweerd.

ONTZEGELEN, w., b. — Bij biemans. De zegels van de honing- ·llen wegsnijden.

ONTZEGELMES, znw., o. — Bij biemans. Mes op een truweel :lijkende en dienende om de zegels van de honingcellen weg te snijden. J.

ONTZWILLEN, w., o., met *zijn*. — Dunner worden, sprek. van een gezwel, Kil. *detumere*. J. Ik had 'en dikke kaak maar nu is ze ontzwollen.
Ontzwellen, in die beteekenis, heet verouderd bij V. D.
Ook *ontzinken*.

ONVERDULDIG, bvw. en bw. — Ongeduldig, Kil. *impatiens*. J. Ge meugt zoo onverduldig nie' zijn, wacht uwen tijd af.
Zuidned. bij V. D.

ONVERSTAANBAAR, bvw. en bw. — Z. Wrdb.
— Onverklaarbaar. J. Uw manier van doen is onverstaanbaar.
Zuidned. bij V. D.

ONWÈÈRDIG, bvw. — Onwaardig, Kil. *indignus*.

ONWETTELIJK, bvw. en bw. — Onwettig, Kil. *illegitimus*. J. Meer *onwettig*. Veroud. Zuidned. bij V. D.

ONZIENELIJK, bvw. — Z. ONZIENDELIJK. (Idiot.)

OOG, znw., v. — Z. Idiot.
— *De oogen pellen*, van de staar lichten.
— Spr. *Zijne oogen dansen, branden, flikkeren in zijne(n) kop*, hij heeft vurige, schitterende oogen.
— *Zijne oogen de(n) kost geven*, met nieuwsgierigheid overal rondkijken. Ik heb in 't museüm geweest en daar heb ik mijn oogen de' kost moeten geven.
— *Iet op zijn oog slagen*, zich iets onrechtveerdig toeëigenen. In 't sterfhuis hebben ze alles gedeeld, maar 't besten hee' Frans op z'n oog geslagen.
Ook *bil, oor* en *kaak*.
— *Ziet da(t) 'k het op uwe oog slaag*, ge zult niet bekomen wat ge mij vraagt. (A.)
— *Daar is geen oogsken vet meer op*, het voordeel is er af. J.
— *Deur de oog van 'en naald gekropen zijn*, z. NAALD. J.

OOGENBLIK, znw., m. — Z. Idiot.
— *Op 'nen oogenblik*, in een oogenblik.

OOGENTROOST, znw., m. — Eene plant die in de wetenschap *Euphrasia officinalis* L. heet.
— Bloemgras, *Stellaria holostea*. J.

OOGIJZER, znw., o. — Bij smeden. Z. Idiot. Het oogijzer is niet de trekker van den blaasbalg, maar een bolvormig ijzer dat in den heerd staat van het smisvuur; in 't midden is eene opening, largs waar de lucht uit den blaasbalg komt. J.

OOGSKEN, znw., o. Bij schoenmakers. Koperen rondeken, dat men in de gaatjes steekt, waar de nestel doorgetrokken wordt. J.
Ook *ringesken*.

OOGSKENSNIJPER, znw., m. -- Bij schoenmakers. Z. GAATJESNIJPER.

OOGSLAG, znw., m. — Oogopslag.

« Thans in Noord-Nederland ongebruikelijk, » zegt het *Wrdb. der Ned. Taal.*

— *Op 'nen oogslag*, in een oogenblik.

OO(G)ST, znw., m. — Z. OOST.

OO(G)STEN, w., b. — Z. OOSTEN.

OO(G)STGAFFEL, znw., v. — Z. OOSTGAFFEL.

OO(G)STKLAVER, znw., m. — Z. OOSTKLAVER.

OO(G)STKOĔK, znw., m. — Z. OOSTKOĔK.

OOGWENK, znw., m. — Z. Wrdb.

— *Op 'nen oogwenk*, in een oogwenk. Wacht 'en bitje, ik ben op 'en oogwenk gereed.

OOM, znw., m. — Z. Wrdb.

— « In Zuid-Nederland », zegt het *Wrdb. der Ned. Taal*, « is het woord thans nagenoeg geheel door het bastaardwoord *(n)onkel* verdrongen; slechts in enkele gevallen wordt *(n)oom* daar nog gebruikt. » En verder: Wanneer *oom* vergezeld is van een eigennaam, wordt deze in de Hollandsche spreektaal thans nagenoeg uitsluitend achteraan geplaatst; vroeger echter werd de eigennaam steeds vooropgezet, wat zelfs in Vlaanderen thans alleen nog door zeer oude menschen gedaan wordt; het jongere geslacht zegt *nonkel Jan*, *Pier*, enz. »

Die bewering is waar, voor zooveel het de stedelingen en gedeeltelijk de burgerij op het platteland betreft; de boeren echter zeggen nog altijd *oom* (ook *oomen* als zij het woord afzonderlijk en niet als toespraak gebruiken) en plaatsen nog immer den eigennaam voorop. Hij hee' geërfd van 'nen rijken oom. M'nen oomen is dood. Jan-oom is nog getrouwd. Rus-oom hèet hier geweest. Dag Tist-oom! Hoe stelde't met 't lèven al?

Dit geldt ook voor *moet* (*mut*) en *moetje* (*mutje*) (moei). Z. die woorden in 't Idiot.

OOR, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *Iemand iet in de ooren blazen* of *fezelen*, influisteren. J.

— *Zijne ooren opsteken*, ontevreden zijn. J.

— *Zijne ooren staan te dicht bij zijnen kop*, hij is gierig. J.

— *Langs die oor hoort hij niet*, hij luistert niet naar hetgene uit het verband blijkt.

— *Iet op zijn oor slagen*, z. OOG.

— *Dat klinkt* (*goed*, enz.) *in mijne ooren*, dat bevalt mij. As Jan hoort dat em nie' mag meegaan, da' zal in z'n ooren nie' klinken.

— Scheepsterm. *Het schip ligt op zijne oor*, als het scheef loopt. J.

OORD (zachte *o*), znw., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Praten* (*of klappen*) *zijn geen oorden. Klappen zijn geen oorden, maar zingen is geld, zee de köster.*

— *'En oordje gespaard is 'en oordje gewonnen.*

OORLOG, znw., m. — Z. Wrdb.

— *Kleinen oorlog*, de groote krijgsoefeningen der soldaten, Fr. *les grandes manœuvres.*

OORTOUW (scherpe *o*), znw., v. — Scheepsterm. Hoofdtouw, voornaam touw. J.

OOST, znw., m. — Z. Idiot.

— *Naar den Oost gaan*, dienst nemen bij het Nederlandsch Oost-indisch leger. *In den Oost geweest hebben*, in dit leger gediend hebben.

OOST (uitspr. *oeëst, uëst, euëst*), znw., m. — Z. OO(G)ST. (Idiot.)

— Spr. *Zijnen oost binnenhebben*, fig. zijne schaapjes op 't droge hebben, fortuin gemaakt hebben.

OOSTBRECHT, znw., o. — Oude benaming van het dorp Sint-Lenaards, in 't kanton Brecht.

OOSTEN, w., b. — Z. OO(G)STEN. (Idiot.)

— Bij biemans. Z. SLACHTEN. (Aanh.)

OOSTGAFFEL, znw, v. — Bij landb. Gaffel met langen steel. R., Cl.

OOSTKLAVER, znw., m. — Bij landb. Klaver na den oogst gezaaid. J. Men zaait er gemeenlijk wat rapen tusschen, opdat de klaver niet bevrieze.

OOSTKOĔK, znw., m. — Bij landb. Geschenk in kleederen, een jak, een voorschoot, enz., dat de boer aan zijne dienstboden gaf als de oogst binnen was.

OOSTWEER, znw., o. — Weder dat gunstig is voor 't inhalen van den oogst.

OOTEREN, znw, o. — Oorderen, gemeente in 't kanton Eekeren.

OP, vz. en bw. — Z. Idiot.

— Nog eenige uitdrukkingen met *op:* Op den hoop toe. Iet op zijne(n) lèver hebben. 't Lag op mijn lee. Iemand iet (*of* blauw bloemekens) op de mouw spelen. De(n) nagel op de(n) kop slagen. Iemand op 'en haar kennen. Op zijn bakkes (*of* tong) niet gevallen zijn. Op stam, op struik verkoopen. Iemand op Fransche solde zetten. Op steek zitten. Op vinkeslag staan. Op de kussens zitten *of* geraken. Iemand iet op zijn bakkes geven. Iemand op zijnen nek zitten. Dat komt op dertig frank. Op 'en huis, op 'nen koop staan. Het op iemand gela(d)en *of* gemikt hebben. Het op iemand hebben. Iet op de oog zien. Op 't einde van 't spel, van de merkt. Op de goesting van. Iet op iemand steken, enz.

Voor de beteekenis van die uitdrukkingen raadplege men het hoofdwoord in 't Idiot. of in het Aanh.

— Wij zeggen: *zich aan* niet *op iets verstaan. Iemand op* niet *bij zijn woord pakken. Dat woord zal hij nooit over zijn lippen laten komen* en niet *op de lippen nemen. Iemand op* niet *voor de broek geven. Op* en *tegen iemand lachen.*

— Wij zeggen: *Antwerpen leet aan, tegen* en *op 't Scheld.*

— Te, vóór den naam van veel wijken en gehuchten. Ik woon op e' Wildert. Dat is op 't Achterbroëk gebeurd. Op 't Gooreind. Op)verbroëk.

Anders *te, toe* en *in.*

— In, vóór den naam van veel straten. Op de Meir. Op den Dries,)p de Bist. Op de Minderbroedersrui, enz.

— *Het op de börst, den asem hebben,* kortademig zijn.

— *Maar op. Er maar op aan,* z. AAN.

— Spr. *Als 't op is, is de kermis uit.*

OPBABBELEN, w., b. — Z. Idiot.

— Opknauwen, met moeite opeten gelijk iemand die een slecht ebit heeft. Endelijk heb ik e stuksken brood opgebabbeld gekregen.

OPBLINKEN, w., b. — Oppoetsen. Blinkt die schoenen nog :n bitjen op, want ze zijn al wat doof gewörren.

OPBLOĔMEN, OPBLOMMEN, w., o., met *zijn.* — Bij landb.)pdrogen, van den grond gezeid, bij J. *opblozen* en *opzomeren.* Dieë ;rond bloëmt goed op.

OPBOEREN, w., b. — Door boeren kwijtraken. Hij héet al ze' ;eld opgeboerd en hij is nu zoo arm as Job.

OPBOLLEN, w., o. — Eerst bollen. Wie moet er opbollen?

OPBOLLEN, w., b. — Bij pottenbakkers. De potaarde in bollen aken om ze in de plaats te werpen, waar zij moet getrapt worden. J.

OPBÖRZEN, w., o. — Z. BÖRZEN. (Idiot.)

OPBREKEN, w., o., met *zijn.* — Heengaan, zich verwijderen, an personen. J., T., R., Kil. *discedere.* As em mij zag, brak em haastig op.

— Helder worden, opklaren, van het weder. J. De locht breekt op. Ook *deurbreken* in de 2e beteekenis.

OPDANSEN, w., b. — Door dansen verteren. Met de leste ermis héet hij meer as 'nen dobbele' frang opgedanst.

OPDIRKEN, w., o. — Scheepsterm. De gei een weinig omhoog. alen. J. Vooraleer het zeil bij te zetten, moet men opdirken.

OPDOEN, w., b. — Z. Idiot.

— Spr. *Het achter de pik opdoen,* het verteren naarmate men het int. Wat help' het dat em veul geld wint! Hij doeget achter de pik) en hij blijft arm.

— *Zijnen oost opdoen, zijn aas opdoen,* z. OO(G)ST en AAS. (Idiot.)

OPDRAAIEN, w., b. — Z. Idiot.

— Al draaiende op een draaiberd verteren of verkwisten. Met de :rmis draaien de kinderen veul centen op.

OPDRAGEN, w., b. — Bij duivenmelkers. *Duiven opdragen*, ze een eind ver van 't kot wegdragen en oplaten. J.

OPDRATSEN, w., b. — Op eene openbare verkooping door bieden den prijs doen stijgen. (*Z.* der K.) Ik boo' ook op dieë' koop en 'k zou 'em wel gekocht hebben, hadden ze'm zoo nie' opgedratst. Op de koopdagen dratst hij iedereen op.
Ook *opjagen*.

OPDRIEGEN, w., b. — Bij kleermakers. Al driegende het bovengoed aan de voedering hechten J. 'Ne' frak opdriegen.

OPDROSS(CH)EN, w., o., met *zijn*. — Z. OPDRUIS(CH)EN.

OPDRUIS(CH)EN, w., o., met *zijn*. — Opzwellen, dik worden, sprek. van het aangezicht. Zij' gezicht is opgedruischt van 't drinken. 'En dik, opgedruischt gezicht.
Ook *opdringen*, *oploopen* en *opdrosschen*.

OPEENBINDEN, OPEENBIJNEN, w., b. — Op elkander binden. J. Twee stokken opeenbinden.

OPEENKLOSSEN, w., b. — Z. OPEENTRODDELEN.

OPEENLOOPEN, w., o., met *zijn*. — Op elkander rijden of varen. J. Daar zijn twee treinen, twee schepen opeengeloopen.

OPEENMALEN, w., o., met *zijn*. — Op elkander malen. J. Twee stoombooten waren opeengemalen.

OPEENMETSEN, w., b. — Op elkander metselen. J.

OPEENRIJ(D)EN, w., b. — Op elkander rijden.

OPEENROEIEN, w., b. — Op elkander werpen, bij J. *opeenrooien*. Ge meugt oe' kleeren zoo nie' opeenroeien.

OPEENTRODDELEN, OPEENTROSSEN, OPEENSTROSSEN, w., b. — Slordig op elkander naaien.

OPEENVÈREN, w., o., met *zijn*. — Op elkander varen.

OPEN, bvw. en bw. — Z. Idiot.
— Spr. *Me(t) open kaarten spelen*, ongeveinsd handelen. J.
— *De dagen gaan maar open en toe*, zijn zeer kort. J.
— *De locht* of *den hemel gaat open en toe*, als, bij een onweder, de bliksem hevig flikkert. J.
— Scheepsterm. *Schip met open dek*, schip zonder luiken. J. *Open schip*, schip zonder vooronder. J.
— *Open vier*, z. OPENVIER. (Idiot.)
— *Open hof hou(d)en*, ieder die wil komen, vergasten. As onze Jan er uitlot, dan houwen wij open hof.
— *Open zijn*, wordt gezeid van eenen zweer of eene wonde die opengebroken is. J.

OPENBAAR, bvw. — Z. Wrdb.
— *Openbaren dooi*, volledige, algemeene dooi.

OPENDOEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Spr. *Iemands boeksken opendoen*, z. BOĔK. (Idiot.)

OPE(N)GERAKEN, w., o., met *zijn*. — Eindigen met open te gaan. D. B., J. Na veul moeite geraakte de deur toch open.

OPENHOU(D)EN, w., b. — Z. Idiot.

— *'En huis, 'en herberg, 'ne(n) winkel openhouden*, in dit huis, die herberg, dien winkel den eigenlijken bewoner vervangen. D. B., J. Gewest. bij V. D.

— Wordt gezeid van eene wonde, meest door eene pleister veroorzaakt, en die men niet laat genezen om er nog verder schadelijke vochten uit te trekken. J.

OPE(N)KERVEN, w., o., met *zijn*. — Op de plooien kerven. Die schoenen beginnen vandeeg open te kerven.

OPE(N)KOKEN, w., o., met *zijn*. — Door koken opengaan. D. B., J. Die patatten koken vandeeg open.

Ook *openzoien*.

OPE(N)KRETSEN, w., b. — Openkrabben. (K.) Mijn hand was bebeten van de muggen en ik heb ze opengekretst van 't danig jooksel.

OPE(N)PERSEN, w., b. — Bij kleerm. Met het persijzer eenen naad opendoen, bij J. *openparsen*. Perst de' naad van die broĕk open.

OPE(N)PITSEN, w., b. — Al pitsende openen. J. De wond was bijkanst genezen en nu hèet em ze weer opengepitst.

OPE(N)POĔFEN, w., o., met *zijn*. — Met eenen poef openbersten. D. B., J. De kastanen poĕften open in 't vier.

OPE(N)PULLEN, OPE(N)PULKEN, w., b. — Door pullen openen. 'En roof, 'en wond openpullen.

OPE(N)ROEIEN, w., b. — Openrukken, opensmijten, bij J. *openrooien*. Hij was kwaad en hij roeide de deur open.

OPE(N)RUIS(CH)EN, w., b. — Openwrijven. Ik heb mijn hand opengeruischt van 't danig jooksel.

OPE(N)SCHĂRREN, w., b. — Openkrabben. J. De kiekens hebben al de bedden in den hof opengeschărd.

Ook *openschroĕben*.

OPE(N)SCHROĔBEN, w., b. — Z. OPENSCHĂRREN.

OPE(N)SCHROEVEN, w., b. — Openwrijven, openschuren. (Z. der K.) Ik heb mijn hand opengeschroefd tegen de' muur.

OPE(N)SNUKKEN, OPE(N)SNOKKEN, w., b. — Met eenen snuk opentrekken. J. Hij snukte de deur open.

OPE(N)SPLINSTEREN, w., o., met *zijn*. — Met splinters bersten, sprek. van boomen. Den donder viel op den boom en hij splinsterde open.

OPE(N)SPOLLEN, OPE(N)SPOLKEN, w., o., met *zijn*. — Opensplijten. Den balk is opengespold met te vallen.

OPE(N)STAAN, w., o. — Z. Wrdb.
— Geopend, ontloken zijn, van bloemen. De lelies staan open. Staan de roozen al open ?

OPE(N)STAMPEN, w., b. — Met geweld opentrappen. As ge nie' en maakt dat de deur open is, dan stamp ik ze open.

OPENTOP, bw. — Z. onder OP. (Idiot.)

OPE(N)TREKKEN, w., b. — Openspalken, wijd openzetten, van de oogen. Hij trok z'n oogen open, als ik hem da' niets vertelde.
— O., met *zijn*. Openscheuren, splijten. Deur de droogte waren de planken opengetrokken.

OPE(N)VIJZEN, w., b. en o. — Openschroeven.

OPE(N)VLETTEN, w., b. — Opensnijden, van visch gezeid. (A.) Om den visch van de ingewanden te ontdoen, wordt hij opengevlet, d. i. van den kop tot den steert over den buik opengesneden.

OPE(N)VUREN, w., b. — Bij landb. *Het mes(t) openvuren*, met eenen kruiwagen in kleine hoopkens op den akker voeren. J.

OPE(N)WREEKEN, OPE(N)WRUËKEN, w., b. — Z. OPEN-WROOKEN. (Idiot.)

OPE(N)ZJÈREN, w., b. — Opensmijten, bij J. *openzeren*. Hij zjèèrde de deur vierkant open.

OPE(N)ZOIEN, w., o. — Z. OPENKOKEN. (Aanh.)

OPERA, znw., m., niet v. — Z. Wrdb.

OPETER, znw., m. — *Opeter van 't gouvernement*, smaadnaam aan staatsbedienden gegeven. J.

OPFRÈTEN, w., b. — Z. Idiot.
— Spr. *Zijn hert opfrèten*, van nijd vergaan.

OPGAAN, w., o. — Z. Idiot.
— Rijzen. T., R., J., Kil. *fermentescere*. Z. GAAN. (Idiot.)
— Scheepsterm. Heviger worden, opsteken, van den wind. J. De wind gaat op.
— In prijs vermeerderen. J., T. De boter is twee cens per pond opgegaan.
Ook *omhooggaan*, *opslagen* en *opsteken*.
— *Opgaande muur*, z. MUUR. (Aanh.)
— *Opgaande werk*, werk dat men verricht al gaande.

OPGETROKKEN, bvw. — Z. GETROKKEN. (Aanb.) Ge zijt opgetrokken in uw gezicht. Da' pèèrd is opgetrokken in z'n duntens.

OPGOEIEN, w., b. — Opgooien. Z. Wrdb.
— Een muntstuk in de hoogte werpen om te zien of bij het vallen kopperen of letteren boven komt te liggen, en daarnaar te beslissen wie gewonnen heeft, wie beginnen mag bij eenig spel, enz. Met verzwijging van het voorwerp. Wij zullen opgoeien om te zien wie eerst is.
Ook *oproeien*, *opwörpen*, *omgoeien*, *omroeien* en *omwörpen*.

OPHAALIJZER, znw., o. — Magneet in den vorm van een hoefijzer. Laat uw ophaalijzer eens zien?.... 't Mijn is grooter.

OPHALEN, w., b. — Z. Idiot.
— Bij smeden. Eene metalen plaat met den hamer hol uitkloppen om er eene schaal van te maken.
— Bij kleermakers. Met eenen draad de stof intrekken. J. Die mouw moet van boven wat opgehaald wörren.
— Scheepsterm. Opwinden, sprek. van 't anker. J. Haalt den anker op, we gaan vertrekken.
— Kaartspel. *'Ne(n) slag ophalen*, eenen slag winnen. J.
— *Zijnen asem ophalen*, ademen.
— Spr. *Zijn aas ophalen*, z. AAS. (Idiot.)

OPHEFFEN, w., b. — Z. Wrdb.
— O. *Opheffen van*, wemelen, krielen van. Da' land heft op van de puinen. Den hof heft op van de mieren.
In 't Z. *ophöffen*.

OPHESSEN, w., b. — Z. OPHUSSEN, Idiot. (Z. der K.)

OPHIFFENEN, OPHIFFEREN, w., b. — Z. OPHIFFELEN. (Idiot.)

OPHÖFFEN, w., o. — Z. OPHEFFEN.

OPHOU(D)EN, w., b. — Z. Idiot.
— *Zijnen asem ophou(d)en*, zijnen adem inhouden.
— Opkweeken, grootbrengen, Kil. *educare*, *nutrire*. Z. Idiot. Wordt niet enkel van dieren, maar ook van kinderen gezeid. Aan kinderen ophou(d)en is veul last aan. Ze hee' nu al heur negenste kind, me dunkt da' ze goed ophoudt.

OPHUSTEN, w., b. — Z. OPHUSSEN. (Idiot.)

OPJAGEN, w., b. — Z. Wrdb.
— Snel of vóór den tijd doen groeien, van planten. D. B. Sodanitraat jaagt de vruchten op.
— Spoedig vetmesten. D. B. 'En koei, e verken opjagen.
— Winderig maken, doen zwellen, van dieren. J. Natte klaver jaagt de beesten op.
— Op eene openbare verkooping door te bieden, den prijs doen stijgen. J. Ge meugt de menschen zoo nie' opjagen op de' koopdag. Ik

boo' dertig frang, maar ze joegen altijd op, zoodat ik wel vijftig frang heb moeten betalen.

— Bij biemans. *'Ne(n) zwerm opjagen*, eenen zwerm die den korf verlaten had, nadat de koningin gedood werd, weder in den korf zetten. J.

OPKAMBREEREN, OPKAMBRUREN, w., b. — Z. KAMBREEREN.

OPKAPPEN, w., b. — Loskappen. J. Den dörschvloer opkappen om er 'nen nieuwen te leggen.

— Bij blokmakers. Het gekloven stuk een weinig effenkappen. J.

— *'Nen boom opkappen*, de onderste takken afkappen om den boom op te jagen. J.

OPKATTEN, w., b. — Scheepsterm. *Het zeil opkatten*, het onderdeel van 't zeil, dicht bij den mast, bij middel van 't katteval een weinig omhoogtrekken. J. De schippers katten 't zeil op, als het doodstil weder is.

OPKLEE(D)EN, w., b. — Z. Idiot.

— Bij biemans. Het vlieggat stoppen en den korf met het biekleed bedekken en met nagels of houten punten vastspelden. J.

OPKNAPPEN, w., b. — Lustig opeten, opsmullen. Kom, m... ac zullen die vlaai is gaan opknappen.

« Thans weinig in gebruik », zegt het *Wrdb. der Ned. Taal.*

OPKNIJZEN, w., b. — Zie OPSNATSEN. (Aanh.)

OPKOETEREN, w., b. — Z. AANKOETEREN. (Aanh.)

OPKOMEN, te Antw. ook **OPKOMMEN**, w., o., met *zijn*... n. — Z. Idiot.

— In fortuin, in stand klimmen. J. Sedert dat die mens(ch)en wa... a' geërfd hebben, zijn ze vandeeg opgekomen.

— Opgroeien, tot wasdom komen, van personen, dieren en planten ... n, Kil. *accrescere, crescere.* Da' kind komt goed op, 't zal 'ne stuis(ch)e ... e)e jongen wörren. Komen uw jonge fruitboomen goed op?

— *Tegen iemand derven opkomen*, zich met iemand in kracht, in ... in behendigheid, in kunst durven meten. R., J.

— Scheepsterm. Den stroom opwaarts varen. J. Een stoomboot kom... nt op, als hij van Vlissingen naar Antwerpen vaart.

OPKUIS(CH)ELING, znw., v. — Z. KUIS(CH)ELING. (Idiot. — ... t.)

OPKWALMEN, w., o., met *zijn*. — Z. OPWALLEN. (Idiot.)

OPLAPPEN, w., b. — Z. Idiot.

— Al de stof gebruiken die men heeft, om iets te lappen of t... te verstellen. Ik heb geene' vinger lijverd ne meer, ik heb alles opgelap... t.

OPLAPPEN, w., b. — Z. Idiot.

— Aan de zorg van een ander toevertrouwen, tijdelijk verlaten, me... et eenen persoon tot voorwerp. 'k Heb mijn kinderen bij moeder opgela... t om te kunnen gaan wandelen.

— Opwerpen, ter spraak brengen, iets trachten uit te hooren zonder er den schijn van aan te nemen. As ge met de' meester spreëkt, lap het is op van de vacantie (om te weten wanneer ze begint).

OPLEGGEN, w., b. — Z. Idiot.

— *'En kaart opleggen*, er eene leggen op de reeds gespeelde. J.

— *Iemand de les opleggen*, z. LES. (Aanh.)

— *Ergens de hand opleggen*, op iets beslag leggen, het aanslaan, Kil. *manum iniicere.*

OPLEGLEEST (scherpe *e*), znw., m. — Bij timmerl. Z. OPLEGLIJST. (Idiot.)

OPLEI(D)EN, w., b. — Z. Idiot.

— Bij duivenmelkers. *Duiven oplei(d)en*, ze leeren vliegen tot hun kot. J.

OPLIEZEN, w., b. — Bij kuipers. Lisch trekken tusschen de duigen aan de kim. Een vat opliezen.

OPLIKKEN, w., b. — Bij schoenmakers. De zool met den bollikker met was gladmaken.

OPLOCHTEN, OPLOĔCHTEN, w., b. — Oplichten.

— Bij landb. Losser, lichter maken. De' grond met den riek oplochten. Het hooi dat op den bemd leet, moet intijds opgeloĕcht wörren.

OPLOOPEN, w., o., met *zijn*. — Opzwellen, dik worden. J., Kil. *tumescere.* De beesten loopen op, als ze nat voeder eten. Ge zij' zoo opgeloopen in uw gezicht.

— Scheepsterm. Al varende bereiken. J. Als de tij ver gevorderd is, gebeurt het dikwijls dat een zeilschip de gewenschte haven niet meer kan oploopen.

OPLUIEN, w., b. — Z. Idiot.

— Iemand wekken met op de deur van zijn slaapvertrek te kloppen en gerucht te maken, totdat hij opstaat. As ge nog zoolank blijft slapen, dan zal ik u 'ne keer komen opluien.

OPLUSTEREN, w., b. — Bij kleermakers. Z. LUSTEREN.

OPMAKEN, w., b. — Z. Idiot.

— Bij bakkers. *Den deeg, het brood opmaken*, den deeg op bollen maken en hem den gewonen broodvorm geven. J.

Ook *opwerken.*

OPMOEZELEN, w., b. — Opeten, opsmullen, van kinderen gezeid. Fransken is ze' koeksken al aan 't opmoezelen.

OPNEMEN, w., b. — Z. Idiot.

— Bij landb. *Kalf opnemen*, bevrucht worden, van koeien. De hierlandsche koeien nemen gemakkelijker kalf op dan de Hollandsche.

Ook *inpakken.*

OPOOSTEN (scherpe *o*), w., b. — Bij landb. Oogstende oprapen, opzanten. De achtergebleven aren opoosten.

OPPAKKEN, w., b. — Opnemen, optillen. J. Hij pakte de' zak op en hij ging er mee van deur.
Gewest. bij V. D.

OPPER, znw., m. — Scheepsterm. Stoomschip dat van een bijzonder toestel en machine voorzien is om grond uit den bodem der rivier op zijn schip te trekken. J.
Ook *zandzuiger* en *zuiger*.

OPPER, znw., m. — Z. Wrdb.
— Heeft hier altijd de beteekenis van stapel, waarin het gedroogd gras op den beemd of het hooiland opgehoopt wordt om het gemakkelijk te kunnen binnenhalen, en nooit den zin van *mijt* of *tas*. De kleinere hoopen waarop het hooi des nachts of bij regen bijeengeworpen wordt, om den volgenden dag weer uiteengespreid te worden, heeten *huggels*.
— Fig. Achterste, aars. (Z. der K.) Geeft 'em 'ne' stamp tegen z'nen opper.

OPPERBAAS, znw., m. — Eerste baas, opperbestuurder van een werk, eene onderneming, enz. As ge wilt aangenomen wö'ren, dan zou ik den opperbaas gaan spreken.
— Opperhoofd van eene partij of gezindheid, al schertsende. De opperbazen van de liberale partie.

OPPERDEKEN, znw., m. — Z. Idiot.
— Wanneer eene natie verschillende dekens telt, heet de eerste deken *opperdeken*.

OPPEREN, w., b. — Bij landb. In oppers zetten. Het hooi opperen.

OPPERGAST, znw., m. — Opperknecht, meesterwerkman in een ambacht of eene nijverheid. Hij is oppergast in e fabriek. Ik ben oppergast bij 'nen timmermansbaas.
Opperknecht wordt alleen gezeid van den eersten knecht op eene boerderij.
Ook *meestergast*.

OPPERKAMER, znw., v. — Z. KELDERKAMER. (Idiot.)

OPPERKNECHT, znw., m. — Z. OPPERGAST.
Ook *bouwknecht*.

OPPERVÖRK, znw., v. — Bij landb. Vork met langen steel, bijzonder geschikt om oppers hooi te maken of schooven op te geven. J.

OPPERWERKMAN, znw., m. — Eerste werkman, baas van eene ploeg werklieden die aan banen en wegen arbeiden.

OPPIJPEN, w., b. — Z. Idiot.
— Opsmukken. Ge zij' zoo fijn opgepijpt vandaag.

OPPIKKEN, w., b. — Scheepsterm. Z. PIKKEN. (Aanl.)

OPPINTANG, znw., v. — Bij schoenm. Platte tang dienende om op te pinnen, over te halen of over te trekken.

OPPLOOIEN, w., b. — Al plooiende in behoorlijken toestand brengen. T., R. Plooit die hemden schoon op en legt ze in de kas.

OPRAPELING, znw., m., meest in 't mrv. — Alle vrucht die afvalt en opgeraapt wordt. J.

— Ook verzamelw. en dan v.

OPRAPSEN, w., b. — Opscheppen, in hechtenis nemen. De policie héét 'em opgerapst, omdat em geen papieren had.

— Krijgen, vernemen. J. Waar hedde da' niefs opgerapst? Ge zult bij dieë' schrok nie' veul oprapsen.

OPRECHT, bw. en bvw. — Z. Wrdb.

— *Oprecht waar*, zeer waar. 't Zijn geen leugens die 'k vertel, 't is oprecht waar.

OPRECHTEN, w., b. — Bij mandenmakers. *De manden oprechten*, de staken insteken en rechtzetten door middel van eenen band dien men er op zekere hoogte rond legt. J.

OPRIJGEN, w., b. — Bij landb. *De(n) vleugel oprijgen*, den vlegel met eenen nestel in de vlegelkap vastbinden. J.

OPROEIEN, w., b. — Z. OPGOEIEN.

OPSASSEN, w., o. — Scheepsterm. Z. OPSCHUTTEN. J.

OPSCHĀRREN, w., b. — Z. Idiot.

— Opdoen, vernemen, hooren. J. Waar hedde da' niefs opgeschārd?

OPSCHEPBAK, znw., m. — Bij landb. Bak van den wanmolen die gedurig beweegt en 't graan bevat.

OPSCHIETEN, w., o., met *zijn*. — Z. Idiot.

— Scheepstermen. Snel hooger en hooger komen, ras opkomen. J. Het water schiet op.

— Langzaam vooruitvaren. J. Daar loopt nog geene vloed, want de schepen schieten nog nie' op.

— B. Op eene rol doen, van een touw gezeid. J. Alvorens een touw te bergen, schiet men het op.

— *E lijntjen opschieten*, een touw dat eerst opgerold is, ver van zich afwerpen, terwijl men een der uiteinden blijft vasthouden. J.

OPSCHINKEN, w., b. — Opschenken. J.

OPSCHUIEREN, w., b. — Bij dijkwerkers. *Den dijk opschuieren*, den dijk hooger maken, grond op den dijk voeren. J.

OPSCHUTTEN, w., o. — Scheepsterm. Door de sluizen een kanaal opvaren. J.

OPSLABBEN, w., b. — Slabbende opdrinken. J. Daar was wa' melk op de' grond geklast, en de kat heget opgeslabd.

OPSLAGEN, w., b. — Z. Idiot.
— Bij biemans. *'Ne(n) zwerm opslagen*, eenen voor- of nazwerm van uit den korf waar hij in gevaat werd, terug in den ouden korf of in eenen anderen overslaan. J.

OPSLIKKEN, w., o., met *zijn*. — Bij dijkwerkers. Aanslijken, met slijk aangroeien. J. De schörren slikken op.

OPSMEPSEN, w., b. — Smakelijk opeten. (Z. der K.) 't Kind had ze' vlaaiken gauw opgesmepst.

OPSNATSEN, OPSNAZEN (zuivere *a*), w., b. — Snatsende opeten. Hij hee' 'ne' groote' grunen appel opgesnatst, opgesnaasd.
Ook *opknijzen* en *opsnoeien*.

OPSNOĔFEN, OPSNUFFEN, w., b. — Opsnuiven. In plaats van z'ne' neus uit te snutten, snoĕft hij alles op.

OPSNOEIEN, w., b. — Z. OPSNATSEN.

OPSOLFEREN, w., b. — Z. Idiot.
— Wijsmaken. J. Ge kunt hem van alle leugens opsolferen, hij gelooft alles.

OPSTAAN, w., o. — Z. Idiot.
— Spr. *Die den naam heeft van vruug op te staan, mag lank slapen*, wie den naam heeft van deugdzaam te zijn, mag al eens eene fout begaan zonder besproken te worden.

OPSTEEKBOTER, zuw., v. — Opgesteken, ingelegde boter.

OPSTEKEN, w., b. — Z. Idiot.
— *Iemand voedsel willen opsteken*, hem dringend pramen om te eten. Spr. *Dieë zou 'et 'ne mens(ch) van veur en van achter willen opsteken!* R., Cl.
— Bij duivenmelkers. *Duiven opsteken*, ze een eind verre van het kot oplaten om ze te leeren reizen.
— Bij landb. *Den grond opsteken*, hem 't onderste boven leggen, spitten te gelijken velde zonder dat men eene voor hebbe.

OPSTEKKEN, w., b. — Bij biemans. *De(n) körf opstekken*, latjes dwars door den korf steken, opdat de bieën hun werk er aan vastzetten en dit door het verhandelen en vervoeren der korven niet gekrenkt worde. J.

OPSTIKKEN, w., b. — Bij kleermakers. Stikkende opnaaien. J. 'Ne' zak opstikken.

OPSTRIJKEN, w., b — Bij landb. *'En voor opstrijken*, eene voor uitploegen, er dan in weerkomen met eenen half slependen ploeg, niet om dieper te rijden, maar om de voor wat beter open te maken. J.
Ook *uitstrijken*.

OPSTRIKKEN, w., b. — Opbreien. (Z. der K.) As ik deze' saai opgestrokken hem, dan schee' ik er uit.

OPSTUKKEN, w., b. — Bij pottenbakkers. De stukken gesneden potaarde opeenbrengen. J.

OPSTULPEN, w., b. en o. — Z. OPKAPPEN. (Idiot.)

OPTENIEF, OPTENIEFT, OPTERNIEFT, in 't N. der Kemp. **OPTERNOE(W)T,** bw. — Opnieuw.

OPTIJGEN, w., b. — Z. Idiot.
— Opstoken, aanzetten. Wie hêet oe opgetegen om dat te doen? Hij tijgt z'n kinderen op om te vechten.
— *Iemand iet optijgen*, iemand van iets betichten, inz. uit kwaadwilligheid, Kil. *imputare*. « Thans ongewoon », zegt het *Wrdb. der Ned. Taal*.

OPTONNEN, w., b. — Bij brouwers. *Het bier optonnen*, op de tonnen doen.

OPTÖRNEN, OPTORREN, w., b. — Scheepsterm. Bijwinden, gezeid van een schip dat zijn anker heeft laten vallen met veel ketting, en dat daarna, als het anker gegrepen heeft, er dichter bijgewonden wordt. J.

OPTREKBAND, znw., m. — Bij slachters. Band, zeel waar men de pooten der beest mee openrekt om ze gemakkelijker 't vel af te doen. Aan dien band is de optrekhaak vast die in den voorschenkel steekt.

OPTREKHAAK, znw., m. — Bij slachters. Haak die in den voorschenkel gestoken wordt en waar de optrekband aan vast is.

OPTREKKEN, w., o. — Z. Idiot.
— Beurzen, plooien, van kleederen die ongelijk genaaid zijn. J.
— Mager en bleek worden. Hij trekt op in ze' gezicht van de pijn.
— B. *'En horloge optrekken*, ze opwinden met de gewichten naar omhoog te trekken.
— *Zijnen neus optrekken*, misnoegd, teleurgesteld zijn. J.
— Trekken, in ontvangst nemen, inbeuren. Hij komt alle maanden geregeld de huishuur optrekken.

OPUIEREN, w., o., met *zijn*. — Bij landb. Zwaar van uier worden, van koeien. Ons koei begint op te uieren.

OPVIERIGEN (*ie* kort), w., o., met *zijn*. — Opbranden zonder vlam. Dat hout brandt nie' deur, 't leet daar op te vierigen.
Ook *opvinken*, *opvonken* en *opvunken*.

OPVINKEN, w., o. — Z. OPVIERIGEN.

OPVONKEN, w., o. — Z. OPVIERIGEN.

OPVULLEN, w., b. — Z. Wrdb.
— Opzetten. J. Vogels opvullen.

OPVUNKEN, w., o. — Z. OPVIERIGEN.

OPWERK, znw., o. — Bij olieslagers. Het zaad dat voor de tweede en laatste maal geslagen wordt. J.
Ook *naslag*.

OPWERKBUIL, znw., m. — Bij olieslagers. De zak van buil-laken, waar het opwerk in geperst wordt.
Ook *naslagbuil.*

OPWERKEN, w., b. — Z. Idiot.
— Bij olieslagers. Het zaad voor de tweede en laatste maal slaan om er zoo mogelijk de laatste olie uit te persen.
— Bij bakkers. Z. OPMAKEN. (Aanh.)

OPWERKKOĔK, znw., m. — Bij olieslagers. Koek die van het opwerk geslagen wordt.
Ook *naslagkoĕk.*

OPWERKSCHROOI, znw., v. — Bij olieslagers. Schrooi waar het opwerk tusschen geperst wordt.
Ook *naslagschrooi.*

OPWILLEN, w., o. — Z. Wrdb.
— Willen opgroeien, van menschen, dieren en gewassen. Die jonge boomkens willen nie' op, ik zal ze nog wa' moeten mesten. Ons verken wilt goed op.

OPWINDEN, w., b. — Z. Wrdb.
— *Iemand opwinden*, hem iets wijsmaken.
— Spr. *Iemand opwinden gelijk 'en bobijntje*, hem gemakkelijk van alles wijsmaken.
Ook *opwinnen* en *opwijnen.*

OPWOLLEN, w., o. — Oprijzen, van het haar der stoffen gezeid. J. Laken wolt op, als ge er tegen draad op wrijft.

OPWÖRPEN, w., b. — Z. Idiot.
— Z. OPGOEIEN. (Aanh.)

OPZ'ANDEN, w, b. — Z. Idiot.
— Bij dijkwerkers. Met zand opmaken, gangbaar maken. J. 'Ne' weg opzanden.
Ook *opzavelen*, als men, in plaats van zand, zavel gebruikt. Z. Idiot.

OPZEGGEN, w., b. — Z. Wrdb.
— *Iemand de les opzeggen*, z. LES. (Aanh.)

OPZEILEN, w., b. — Z. Idiot.
— O., met *zijn*. Scheepsterm. Stroomopwaarts zeilen. J. Een schip komt opgezeild, als het b. v. van Vlissingen naar Antwerpen vaart.

OPZET, znw., m. — Het opzetten, plaatsen van een beeld op een voetstuk, in het midden der kerk of in den middenbeuk. (A.) Den opzet van O. L. Vrouw gebeurt e Zaterdag om vier uren.

OPZETTEN, w., b. — Z. Idiot.
— Bij landb. *'En voor opzetten*, maken. *De kanten opzetten*, de kanten des akkers effen, schoon en zuiver maken. J. *'En gracht opzetten*, de kanten eener sloot herstellen.

— De eerste voor maken, voordat men eigenlijk begint te ploegen. J. Ook *aanschieten* en *den aanscheut maken.*

— Bij kuipers. *Een vaatje opzetten*, in het ronde van den band e duigen over het vuur zetten. J.

OPZETTER, znw., m. — Bij vergulders. Borstel waarmede het oud van het goudkussen genomen wordt op het voorwerp dat men il vergulden.

OPZOIEN, w., b. en o. — Opzieden, opkoken. (K.)

OPZWILLEN, w., o., met *zijn.* — Opzwellen.

ORARIEKEN. Komt voor in het raadsel op de *pee* of den *wortel:*

Orarieken,
Gèèl (*of* rood) zien de pieken;
Orarak,
Zwart zieget (ziet het) gat,
Daar orarieken en pieken in stak.

ÖRGEL, znw., v. — Z. Idiot.

— Stamp met den hiel op 't achterste van dengene die staat, terwijl ien over 't lijfken springt. (A.) 'En örgel doe' nie' mee.

Ook *goor* en *pik.*

ÖRGELKOT, znw., o. — Gemeene herberg, waar 's Zondags of et de kermis een dansorgel draait. 't Is in de örgelkoten, dat de nkheid bedorven wordt.

ÖRGELVENT, znw., m. — Iemand die dansorgels plaatst en :rhuurt.

Ö(R)TSDESSEL, znw., m. — Z. HÖRTSDESSEL. (Aanh.)

OS, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Zoo dik, zoo vet, zoo dom, zoo zuur als 'nen os. Slapen elijk 'nen os. E vier om er 'nen os op te bra(d)en*, zeer groot. *'Ne(n) op hebben gelijk 'nen os.*

— *Den os is vet genoeg*, 't wordt tijd dat er een einde kome an wat uit het verband blijkt.

— *Van den os op den ezel springen* of *vallen.*

— Witte meikever, *Melolontha albida.* (Gierle.)

OSACHTIG, bvw. — Wordt gezeid van eene koe wanneer zij an kop en voorlijf zeer zwaar is en 't uitzicht heeft van eenen os. J.

OSSEZON, znw., v. — De maan, al schertsende. De osseboeren egt men, zijn in den Zomer, als 't heet is, verplicht in den maneschijn : ploegen, omdat zij overdag geenen weg kunnen met hunnen os, die lsdan te zeer door de vliegen en dazen gekwollen wordt. Van daar e benaming *ossezon*, aan de maan gegeven.

Ook *Turnhoutsche zon.*

OTTER, znw., m. — Scheepsterm. Lang, plat vaartuig. J.

OTTERSCHIP, znw., o. — Z. OTTER.

OUD, bvw. — Z. Idiot.

— Spr. *Oud en versleten. Oud en stijf. Oud en wijs genoeg zijn* om te weten wat men doen moet.

— *Iedereen wördt gèren oud, maar niemand is het gèren.* J.

— *Den ou(d)en dag is 'ne kwa(d)e slag.* J.

— *'Eü oud pèèrd wilt nie(t) verstald wörren* of *ou(de) boomen willen nie(t) verplant wörren.* J.

— *Ou(de) koeien uit de gracht halen*, z. KOEI.

— *'t Is beter 'en oud pèèrd de(n) nek afgere(d)en als e jonk de been kapot*, beter een oude mensch dood dan een jonge.

— *Veur 'nen ou(d)e(n) pot krijgde 'ne(n) nieuwen*, op eene weduwe of eenen weduwnaar. J.

— *Hoe ou(d)er hoe gekker, hoe rijker hoe vrekker.*

— *Den ou(d)en dag*, z. DAG.

OU(D)E, znw., m. en v. — Z. Idiot.

— Spr. *Gelijk de ou(d)e zongen, zoo piepen de jonge.* J.

— *Aan iet zijnen ou(d)e zien*, z. PERE. J.

— In 't kienspel. Z. BAAS. (Idiot.)

OU(DE) VAAIERKENS, znw., o., mrv. — Kapucijnbloem, *Tropæolum majus*, Fr. *mastouche à grandes fleurs.*
Ook *kapucienen.*

OU(DE) WEVEN, znw., v., mrv. — Slag van doorlevende groene koolen.
Ook *ou(de)wijven.*

OU(DE)WIJVEN, znw., o., mrv. — Z. onder OUD. (Idiot.)

OU(D)WETS, OU(D)WETSCH, bw. en bvw. — Ouderwets, ouderwetsch. J.

OVEN, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *'Ne(n) mond hebben gelijk 'nen oven*, groot en wijd. J.

— *Hij hee(f)t den oven geblazen*, op iemand die zeer rood ziet.

— *Dat is tegen den oven gegaapt*, dat is gansch nutteloos.

OVENKOĔK, znw., m. — Z. VLAMPOT. (Aanh.)

OVENKOT, znw., o. — Z. OVENBUUR. (Idiot.) J.
— Hol onder den oven.

OVENKREKEL, znw., m. — Z. OVENBEEST. (Idiot.)

OVENPLAVEI, znw., m. — Bij steenb. Plavei om vloeren in bakovens te leggen.

OVENTUREN, w., b. — Z. AVONTUREN. (Idiot.) J.

OVER, vz. en bw. — Z. Idiot.

— *Meer dan genoeg* drukken wij uit door *over*, niet door *te over*. Tijd over.

— Gedurende. J., D. B. Over dag slapen. Over noen en over al werken. Ik drink geen bier over tafel.

— Scheepstermen. Tegen in. Over den vloed, d. i. tegen de tij in. Een zeilschip moet van Antwerpen naar Holland varen. Ingezien den oordeeligen wind vertrekt het bij opkomende water uit Antwerpen; het vaart zoo, tegen de tij in, tot aan den Doel, dan zegt men: die schipper is over den vloed tot aan den Doel gekomen. Zoo ook *over de eb*, tegen de ebbe in. J.

— Overzijde van den stroom. J. Gade mee, me vèren naar over.

— Soms beteekent het Nederland. J. Gade mee naar over aan de dijken werken?

— *Over zijn*, z. Idiot.

— Met al de meubels en verdere have verhuisd zijn. J. Nog 'nen dag of twee, en me zijn heelegans(ch) over.

— Tw. Scheepsterm. Uitroep van den stuurman, als het schip gedraaid is. J.

— Speelterm. Roep in 't knikkerspel. J. De jongen wiens marmel ver van de o ligt, kan soms niet wijd genoeg schieten om over de meet te zijn; dan roept hij: *over!* en 't is hem toegelaten over de meet te gaan en van daar te schieten.

OVERANDERDAAGS(CH), bvw. — Anderdaagsch. J., Kil. *overanderdaghsche kortse = tertiana febris.*

Gewest. bij V. D.

OVERBEULEN, w., b., onschb. — Bij landb. Z. Idiot.

— *Overbeulen* is eene plek grond gereedploegen om te zaaien, 't is te zeggen ploegen, zonder dat men de voren uitrijdt; men mest de gewenten en zaait het graan op het mest; vervolgens ploegt men de voren uit en de strook grond die er uitkomt, wordt met den beulhaak over de gewenten plat uiteengedrukt om het graan te bedekken.

Ook *overstooten.*

OVERBOĔFT, bvw. en bw. — Overeten. J. Die beest is overboĕft 'n eigen overboĕft eten.

Ook *verboĕft.*

OVERBRIEVEN, w., b., schb. — Verklikken, overdragen, niet alleen schriftelijk, maar ook mondeling. J.

Bij V. D. « schriftelijk. »

OVERDEKSELKEN, znw., o. — Z. OVENDEKKER. (Idiot.)

OVERDRAGEN, w., b., schb. — Z. Wrdb.

— Aangifte doen, Fr. *déclarer.* E kind overdragen (doen opschrijven in het register van den burgerlijken stand).

Ook *overgeven.*

OVERDRIEGEN, w., b., schb. — Bij kleermakers. Met eenen driegsteek overnaaien. J. De naden van dieë' frak moeten overgedriegd wörren.

OVERDWÈÈRS, bw. — Overdwars. J., D. B., Kil. *transversus.*

OVERENDWEER, OVERENTWEER, bw. — Z. onder OVER. (Idiot.) J.

OVERENTOVER, bw. — Z. onder OVER. (Idiot.)

OVERGAAN, w., b., onschb. — Z. Idiot.

— Lichtjes afvegen. J. Overgaat de stoelen mee 'en drooge vod, daar leet 'en bitje stof op.

— Met strenge woorden berispen. D. B., T., J., Kil. *acriter corripere.* Ik heb m'n meid is goed overgaan, want ze maak' 'et wat al te bont.

— O., schb., met *zijn* (klemt. op *over*). — Scheepsterm. Op zijde gaan, scheef varen. J. Het schip ging over van de' störm.

OVERHALEN, w., b., schb. — Z. Idiot.

— Scheepsterm. Op eene zijde trekken. J. E schip overhalen.

— Bij schoenmakers. Van voren oppinnen. J. Men haalt den schoen over, als men het voorste deel er van aan de leest nagelt.

Ook *overtrekken.*

OVER(H)AN(D)SEN, w., b., onschb. — Bij kleerm. Z. OVERRANSEN. (Idiot.) J.

Ook *profijlen, perfijlen.*

OVERHEETEN, w., b., onschb. (klemt. op *heet*). — Bij smeden. Te veel heeten. J. E stuk ijzer overheeten.

OVERHOOPGERAKEN, w., o., met *zijn.* — Overhoopraken, in de war geraken. J. Al mijn boëken zijn overhoopgeraakt.

— Geschil krijgen. J. Veur 'nen niemendalle zijn die twee mannen overhoopgeraakt.

OVERHOOPROEIEN, w., b. — Overhoopsmijten, door elkander werpen. J.

OVERHOOPSTAAN, w., o. — In wanorde staan. J. Alles staat in dat huis overhoop.

— In rep en roer staan. J. Heel de straat stond overhoop met da' gevecht.

OVERLA(D)EN, bvw. — Z. Wrdb.

— Dronken. Hij hee' wel zeven borrels gepakt, hij is weeral overla(d)en.

OVERLEG, znw., m. — Z. Idiot,

— Spr. *Den overleg is de helft van 't werk.* J.

OVERLIGDAGEN, znw., m., mrv. — Scheepsterm. Dagen dat een schip langer moet liggen om te laden of te lossen, dan voorop bepaald was, bij J. *overdagen.*

OVERLOMMEREN (in 't Z. en W. *ovərloəmmərən*), w., b., onschb. — Z. Wrdb.

— O., met *zijn.* Met kleine wolken betrekken, van de lucht gezeid. J. De locht overlommert, 't zal vandaag zoo heet nie' zijn.

OVERLOOP, znw., m. — Z. Idiot.

— Scheepsterm. IJzer waar de ring van de fok of van den zeileschoot n geschoren is. J.

OVERLOOPEN, w., o., onschb., met *zijn.* — Z. Idiot.

— Bij landb. Te haastig groeien en rijpen, zoodat er onvolwassen orrels in de aren zijn, van 't graan gezeid. J. Da' graan is overloopen.

OVERMAST, bvw. — Scheepsterm. *Een schip is overmast,* als et te hoog van mast is, waaruit overtol van tuig volgt. J.

OVERNAAIEN, w., b., schb. — Bij kleerm. De voering van de nouw aan het armsgat vastmaken.

OVERNAGELEN, w, b, onschb. — Overspijkeren. J.

OVERNOES(CH), bw. — Z. OVERNUUS(CH). Idiot. (**N.-W.** der L.) J.

OVERPROSSEN, w., b., onschb. — Al prossende behandelen, i de handen nemen en er mee sollen en beulen. Die kat laat heur in de kinderen overprossen.

— Wordt ook gezeid van een geil, ontuchtig vrouwmensch, dat zich in iedereen onbetamelijk laat behandelen.

OVERRAZEN, w., b., onschb. — Overschreeuwen. Ge kunt geen oord spreken as Jan er bij is, hij overraast iedereen.

OVERROEIEN, w., b., schb. — Overwerpen, bij J. *overrooien.* in, roeit mij die touw is over.

OVERSCHOOT (zachte *o*), **OVERSCHOT**, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Ieverans op den overschot zitten* of *op den overschot zijn,* niet geteld worden. J.

OVERSLAG, znw., m. — Scheepsterm. Plank die dwars over n schip gelegd wordt, om daarover te rijden bij 't laden van steen. J. Voor graan heet het *gank.*

— *In overslag werken,* de vracht van eene boot rechtstreeks overden in eene andere die er gewoonlijk nevens ligt.

OVERSLAGEN, w., b., schb. — Z. Idiot.

— Scheepsterm. Van het eene schip in het andere overladen. J. e eikeschors wordt te Antwerpen in de zeeschepen overgeslagen.

OVERSPIETEN, w., b., schb. — Van den eenen zak in den anderen overschudden, in een ander vat gieten, bij J. *overspeeten.* (A.) Me zullen da' graan nu eerst overspieten, dan kan boer Janssens, as em komt, z'n leege zakken mee trugnemen.

OVERSPRINKELEN, w., b., onschb. — Oversprenkelen. J.

OVERSTEEK, znw., m. — Z. Idiot.

— Bij timmerl. Afdak dat zonder ondersteun afhangt aan den gevel van een boerenhuis of eene schuur. J.

OVERSTEKEN, w., b., schb. — Z. Idiot.

— Bij kleermakers. *Het knopsgat oversteken*, den persdraad vastnaaien om het uitvezelen der stof te beletten. J.

OVERSTELLEN, w., b., schb. — Scheepsterm. Waren uit een schip op twee nevens elkander liggende booten overladen. Men legt dan eene schuif van de boot die te lossen valt, over de tweede naar de derde boot. Gisteren hebben we 'ne' lichter moeten overstellen.

OVERSTIER (klemt. op *stier*), bw. — Z. Idiot.

— Scheepsterm. Achteruit. J. Een stoomboot « slaagt overstier », als hij achteruitvaart.

OVERSTIKKEN, w., b., schb. — Bij kleermakers. Nevens den naad nog eens naaien. J. De naden van 'nen overfrak worden dikwijls overgestikt.

OVERSTOOTEN, w., b., onschb. — Z. OVERBEULEN. (Aanh.)

OVERSWIJLEN, bw. — Z. OVERWIJL. (Idiot.)

OVERTEL, znw., m. — Z. Idiot.

— In 't Z. der Kemp. zegt men *overtel zijn.* Ik blijft daar nie', ik zijnder overtel.

OVERTREKKEN, w., b., schb. — Z. Idiot.

— Bij schoenmakers. Z. OVERHALEN. J.

OVERTRENSEN, w, b., onschb. — Bij kleerm. Overnaaien met eenen knopsgatsteek. J.

OVERVALLEN, w., b., onschb. — Bekostigen. J. Duzend frang veur 'en piano, nee, da' kan ik nie' overvallen.

Ook *vallen over.*

OVERVAMEN, w., b., onschb. — Met de armen omvatten. J. T. 'Nen boom overvamen.

OVERVÈREN, w., b., onschb. — Scheepsterm. In den grond varen, in stukken varen. J. 'En brik is deur 'ne stoomboot overvèren en heel de bemanning is verdronken.

— O, schb. met *zijn.* Overvaren. Z. Wrdb. 'En rivier overvèren.

OVERVLIEGEN, w., o., schb. met *zijn.* — Z. Wrdb.

— Bij duivenmelkers. Verder vliegen in plaats van onmiddellijk op en kijker neer te dalen, sprek. van duiven die van eene reis terugkeeren.

OVERWATER, znw., o. — Scheepsterm. Water dat bij onstuimig eder over het varend schip vliegt. J.

OVERWENNEN, w., b., schb. — Bij duivenmelkers. Wanneer ien eene duif verkoopt, vliegt deze gewoonlijk naar heur oud kot terug; e verkooper moet die duif dan naar heuren nieuwen eigenaar terugragen, totdat zij het in hare nieuwe woning gewend is, en dat noemt ien *overwennen*.

— *Eene duif verkoopen op overwennens*, op voorwaarde van ze aar den kooper terug te dragen, als zij tot haar eerste kot terugvliegt.

OVERWINTEREN, w., b., onschb. — Bij biemans. Z. DEURINTEREN.

OVERZETDIENST, znw., m. — Scheepsterm. Al wat betrekking eeft op den overzet. J. 'Nen overzetdienst i richten.

OVERZETTER, znw., m. — Z. Idiot.

— *Overzetters*, mrv. Spotnaam voor groote, lompe schoeren. Hij id z'n overzetters weer aan.

OVERZINGEN, w., b., onschb. — Luider zingen dan een ander. Gij overzingt al de ander zangers.

— Wrdk. Zich afmatten door te veel of te luid te zingen. J. Ik b me e Zondag in de kerk wat overzongen.

OVERZOOMEN, w., o., onschb., met *zijn*. — Met eenen zoom ergroeien, sprek. van eene wonde in de schors van eenen boom. Als en eenen tak van eenen appelboom nevens den stam glad afsnijdt, dan erzoomt die wonde.

P.

PAAL, znw., m. — Z. Wrdb.
— Spr. *Da(t) gaat de palen te buiten*, dat gaat te ver.
— *Paal en perk aan iet stellen.* J.
— *Zoo recht, zoo stijf als 'ne paal.*

PAALKETING, znw., v. — Bij dijkwerkers. Ketting die soms in de plaats van een paaltouw gebruikt wordt. J.

PAALREEP (scherpe *e*), znw., m. — Z. PAALTOUW. J.

PAALSTEEK (zachte *e*), znw., m. — Scheepsterm. Strop dien de schippers met de dikke touwen maken en die nog open noch toe kan. J. Ze leggen dien strop tusschen de palen.

PAALTOUW, znw., v. — Bij dijkwerkers. Zware reep die in den top van den heischalk over eene schijf loopt, en waarmede de heiers de palen die ingeheid moeten worden, ophalen en op de vereischte plaats brengen. J.

Ook *paalreep*.

PAAR, znw., v. — Z. Wrdb.

— *Paar of onpaar*. Kinderspel. A. neemt in zijne hand een aantal knikkers of marmels; B. raadt of het een paar of een onpaar getal is. Raadt B. juist, dan moet A. eenen knikker of marmel geven aan B. Als B. misraadt, dan moet hij er eenen bijleggen. J.

In plaats van knikkers of marbollen gebruikt men ook spelden, knoppen en kraaksteenen.

PAAS(CH)BEEST, znw., v., niet o. — Vette koe of os die de beenhouwers van in de paaschweek slachten. D. B., J.

— Spr. *Zoo vet als 'en paaschbeest*, op een zeer vetten mensch. J

PAAS(CH)FRAK, znw., m. — Spr. *Zijne(n) paaschfrak aanhebben* op zijn paaschbeste gekleed zijn. J.

PAAS(CH)LAMMEKEN, znw., o. — Naam dien men om te schertsen geeft aan hem die laatst van al zijnen Paschen houdt.

PACHTER, znw., m. — Boer die eene groote hoeve bewoont, tzij dat die hoeve zijn eigendom is, 'tzij dat hij ze huurt.

PACHTGOED, znw., o. — Pachthoeve.
Zuidned. bij V. D.

PACHTHOF, znw., o. — Groote en schoone hoeve, hoeve van enen heereboer. In Brabant en in 't Walenland zijn groote pachthoven

PAD, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Zoo dik als 'en pad. Opgeblazen gelijk 'en pad.*
— *'En locht of dat 't padden spouwen zou*, regenachtige, buiige lucht.
— *Ge zoudt er padden mee vergeven*, op spijs of drank die slecht en walgelijk is.
— Bij steenb. Baksteen die min of meer verbrand is en daardoor vele kloven en oneffenheden vertoont.
Ook *padsteen.*

PADDEL, znw, m. — Scheepsterm. Wiel voorzien van bladen. 't Is bij middel van paddels dat sommige stoombooten varen.
Ook *parl, parrel.*

PADDELBOOT, znw., m. — Scheepsterm. Stoomboot die bij middel van wielen vaart.
Ook *parlboot, parrelboot.*

PADSTEEN, znw., m. — Z. PAD. Bij J. *paddesteen.*

PAFFELEN, w., o. — Z. Idiot.
— In 't vuur of in de kachel derwijze poken, dat er veel rook veroorzaakt worde. Hij zit altijd in 't vier te paffelen.

PAFFERS, znw., m., mrv. — Z. APPELTJES. (Aanh.)

PAFZAK, znw., m. — Log en zwaarlijvig mensch. Wa' nen dikke pafzak van 'ne' vent!

PAGAAI, znw., m. — Scheepsterm. Lichte riem die van weerskanten met een blad eindigt. J. Hij wordt enkel bij 't prijsvaren gebruikt.

PAGAAIEN, w., o. — Scheepsterm. Met den pagaai roeien. J.

PAK, znw, o. — Z. Wrdb.
— Spr. *Zij(n) pak maken*, gaan sterven. J.
— *Vertrekken me(t) pak en zak.* J.
— *Zij(n) pak wegdragen*, te biechten gaan. J.
— *Daar leet e pak op mijn hert*, er is iets dat mij beangstigt of bekommert. J.
— *Zij hee(f)t heur pak afgeleed, ze is van heur pak af*, zij is bevallen.

PAKKEN, w., b. en o. — Z. Idiot.
— *Naar zijnen asem pakken*, zeer lastig ademen, van aamborstigen, zieken en stervenden. J.
— Spr. *Hou(d)en da(t) ge he(b)t en pakken da(t) ge krijgen kunt, is 't elfste gebod.*
— Houden, grijpen. J. Die vijs pakt nie' meer. De nagel pakte nie' in de' muur.

PAKMAND, znw., v. — Vierkante mand om iets in 't pakken.

PAKWERK, znw., o. — Bij dijkwerkers. Rijswerk. J.

PAKZAK, znw., m. — Zak waar een reiziger zijn klein gepak in steekt.

PALDERBEEK, znw., v. — Beek die van Zandhoven langs Pulderbosch, Vorselaar, Lille en Wechelderzande loopt. (Wechelderzande.)
Te Vorselaar heet zij *Polderbeek*, en te Pulle en Pulderbosch *Pulderbeek*.

PALEIS, znw., o. — Z. Wrdb.
— Spr. *'En huis gelijk e paleis*, zeer schoon. J.

PALENHOOFD, znw., o. — Bij dijkw. Hoofd dat uit eenige palen opgetimmerd is. J.

PALET (klemt. op *let*), znw., v. — Vierkante bak, met zand gevuld, waar verscheidene koorden over gespannen zijn. Elke koord duidt een getal aan, dat men wint met er onder door te schieten.

PALETSCHIJF, znw., v. — IJzeren schijf die in 't midden dikker is dan aan de randen, en waarmede men naar de palet schiet.

PALING, znw., m. — Z. Idiot.
— Wegens het verschil tusschen *paling* en *aal*, z. AAL. (Aanh.)
— Spr. *Krinkelen, spartelen gelijk 'ne paling. Wegslibberen gelijk 'ne paling.*

PALINGSKÖRF, znw., m. — Bij visschers. Groote wissen korf die in slooten en beken gelegd wordt om er paling in te vangen.

PALINGSKRUID, znw., o. — Benaming die men geeft aan verschillende geurige planten, zooals 1° aan het Citroenkruid, *Melissa officinalis;* 2° aan de Savie, *Salvia officinalis;* 3° aan de Marjoleir, *Origanum majorana* en den Kwendel, *Thymus serpyllum.*

PALJAS, znw., m. en o., niet v. — Bed dat men op den vloer uitspreidt. Op e paljas slapen. Ik lag op 'ne(n) paljas op de ziekenkamer.
Bij J. « onderbed, stroozak ».

PALJAS, znw., m. — Z. Wrdb.
— Spr. *Gekleed zijn gelijk 'ne paljas*, wonder, in alle kleuren. J. *Dansen gelijk 'ne paljas. Zoo zwak als 'ne paljas*, vlug en lenig.

PALJOEN (klemt. op *joen*), znw., o. — Bij goudsmeden. Klein stukje soldeersel, Fr. *paillon de soudure.* DB.

PALLEPOOTER, znw., m. — Jongen die pallepoot. Z. PALLEPOOTEN. (Idiot.)

PALMA-CHRISTI, znw., m. — *Ricinus communis* en *R. sanguineus.*

PALMENET (klemt. op *net*), znw., o. — Scheepsterm. Lap leder voorzien van een ijzeren plaatje, waar men de hand mee dekt, als men zeilen naait. J.

PALMENZONDAG, znw., m. — Palmzondag.

PALMNOOT, znw., v. — Noot, van buiten zwart en van binnen wit, met geene schelp, maar eene schil. De palmnoten worden gebruikt in de palmoolieslagerijen.

PALOETEREN, w., b. — Z. Idiot.
— Aframmelen. Ik zal dieë' paloeteren, as ek 'em vastkrijg!

PALOETERING, znw., v. — Rammeling.

PAN, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Van de pan geraken*, getrouwd geraken. Lies kan nie' van de pan geraken.
— *Van de gloeiige pan krijgen*, ruzie, kijven krijgen.
— Bij olieslagers. IJzeren plaat met eenen boord rondom, boven een forneis, dienende om het gebroken zaad te warmen, eer men er de olie uitperst. D. B.
— Bij zoutzieders. Breede en wijde ijzeren bak, rustende op een forneis waarin men vuur stookt om den pekel die in de pan is, te doen uitwasemen en aldus zout te maken. D. B.
— Bij slachters. *De pan van eene veurste hesp* is het schouderblad dat in de hesp blijft zitten.
Ook *panbeen*.
— *Het panneken van 't gat* (z. Idiot.) is eigenlijk de holte waar het hoofd van het dijbeen in draait, *acetabulum*, Hgd. *Pfannenhöhle*, doch in 't gebruik zooveel als de hals van het dijbeen, *collum femoris*. Iemand valt, kan niet meer opstaan, niet meer gaan, hij klaagt boven in de eekenis, in het zitvleesch van het achterste. De dokter onderzoekt hem en zegt in zich zelven: « breuk van het dijbeen en nog wel van den hals van het dijbeen »; het volk zegt: « *hij heeft het panneken van zijn gat gebroken.* » Het eigenlijk *panneken* kan ook — doch heel zelden — breken, en dan heeft men omtrent dezelfde verschijnsels als bij eene breuk aan den hals van het dijbeen. Dus als men zegt: *het panneken is gebroken*, is dat gemeenlijk niet waar. *Het panneken is uiteen*, als het dijbeen uit zijne holte ontwricht is.

PANBEEN, znw., o. — Z. PAN.

PAND, znw., m. — Z. Idiot.
— Bij mulders. Ieder der afdeelingen van eenen molensteen. J.
— Onderste deel eener jak, dat aan de lenden begint en los hangt. J.
— Bij metsers. Een vak of afdeeling in eenen muur.
— Bij landb. Z. REEPEL.

PANHÈRING, znw., m. — Panharing.
— Zeer magere manspersoon. J.

PANNENHUIS, znw., o. — Huis met pannen gedekt. Uithangbord van veel herbergen.

PANNE N)SCHÈÈR, znw., v. — Bij metsers. Lange nijptang waarmede de metser stukken van eene pan afknijpt, vooral bij 't leggen van hoekkepers of sleipers, wanneer de pannen aan het ondereinde eene schuinsche richting moeten hebben.

PANTOMINE, znw., v. — Pantomime. J.

PAP, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Van de hand tot den mond valt de pap op de(n) grond.*
— *Dat heb ik nog nooit in mijn pap gevonden*, dat ben ik nooit tegengekomen, dat heb ik nooit ondervonden.

PAPBOER, znw., m. — Spotnaam gegeven aan eenen loggen boerenlummel. J.
— Iemand die geerne pap eet.

PAPEGAAI, znw., m. — Z. Wrdb.
— Spr. *Klappen gelijk 'ne papegaai*, zonder oordeel spreken. *Iet vanbuiten kunnen gelijk 'ne papegaai*, iets vanbuiten kunnen opzeggen zonder het te verstaen.

PAPEGAAIENBEK, znw., m. — Z. Idiot.
— Bij schrijnw. Kleine schaaf dienende om boorden te schaven.

PAPEKANNEKEN, znw., o. — De vrucht van den Haag- of Meidoorn. (**N.-W.** der **K.**)
Ook *papekulleken, papepulleken en truut.*

PAPIER, znw., o. — Z. Idiot.
— Spr. *Nie(t) hoog in de papieren loopen*, niet veel beduiden.

PAPKETEL, znw., m. — Ketel waar men pap in kookt.
— Spr. *Hij ga(at) nie(t) wij(d)er alsda(t) hij moeders papketel heort klinken*, hij gaat niet ver van huis.

PAPKNIE, znw., v. — Bij landb. en veeartsen. Gezwel aan de voorste knieën van het peerd. Het komt voort van op de knieën te vallen of te zitten. J.
Ook *vleeschknie* en *vette knie.*

PAPRUURDER, znw., m. — IJzeren haak met steel om de pap te roeren.

PAPZUSTER, znw., v. — Logge, zwaarlijvige vrouw.

PARAAT, bvw. — Gereed, veerdig. Ik was deze' mergend al van vier uren paraat.

PARADE, znw., v. — Z. Wrdb.
— *Veur de parade zijn*, liefhebber zijn van ijdele vertooning. J.

PARADIJS, znw., v. — Z. Idiot.
— Hoogste en goedkoopste rang in eenen schouwburg.
Weinig gebruikelijk, volgens Kram.
Ook *uil.*

PARDAF, PARDAFFEL, PARDOĔF, PARDOĔFEL, tw. — Z. Idiot.

— Znw., zonder lidw. Slagen. J. Ge zult pardaf krijgen.

PAREN, w., b. — Z. Idiot.

— Eenen maat geven, met eenen maat zetten, ter gelegenheid van de eerste communie. Iedere jongen krijgt zijnen maat, ieder meisje hare gezellin. 't Is gewoonlijk de pastoor die de eerste-communicanten paart. Elders *maten*.

— Speelterm. Eenen maat nemen, met eenen maat staan, in het knikkerspel. Als de kinderen met te velen zijn in 't spel, dan paren zij.

PARETÈEREN, w., o. — Z. PARRETÈEREN. (Idiot.) Cl.

PARETTEN, znw., v., mrv. — Z. Idiot.

— Ongeval, aardig voorval. J., R. De voerman had paretten mee ze' pèèrd, het begost te springen en te steigeren.

PARIG, bvw. — Tochtig, paardriftig, van vogels. J.

PARL, PARREL, znw., m. — Z. PADDEL. J.

PARLBOOT, PARRELBOOT, znw., m. — Z. PADDELBOOT. J.

PARTASJ, znw., v. — Scheepsterm. Patas, wachtschip der tolbeambten, bij J. *partas*.

PARTEN, w., o. — Veesten. (Z. der K.)

PARTIE, znw., v. — Partij.

PARTIELIJN, znw., v. — Scheepsterm. Touw dat van voren door het kluiffokhout loopt en dient om jager en kluiffok van voren op het kluiffokhout te trekken. J.

PAS, znw., m. — Z. Idiot.

— Behoorlijke toestand. Ik ben vandaag op mijne' pas nie'.

— *Te pas zijn*, niet zijn zooals 't behoort, ziek zijn. Vader is vandaag leelijk te pas, hij doe' nie' as hoesten.

PAS, bvw. en bw. — Waterpas. J. Dieën dörpel lee' nie' pas.

PAS(CH)EN, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Zijne(n) Pas(ch)en hou(d)en met de meŭlders*, z. MEŬLDER.

— *Ze spreken zoolank van Pas(ch)en totdat 't komt*, er wordt zoolang van iets gesproken totdat het gebeurt.

— *Pas(ch)en, komt in, Vasten, gaat uit, of 'k slaag u me(t) 'nen eike(n) kluppel deruit!*

PASDRAAD, znw., m. — Bij kleermakers. Dubbele draad garen dien men rond het knopsgat legt, bij J. *pa(r)sdraad*.

PAS-OP, znw., m. — Z. LOERKÈÈS.

PASSANT, znw., m. — Z. Wrdb.
— *In passant*, in 't voorbijgaan, Fr. *en passant*. J.

PASSEEREN, w., o. — Z. Wrdb.
— *'t Kan passeeren*, 't kan er door, 't is behoorlijk. J. 't Gedrag van uwe' jongen in de school kan nogal passeeren, maar z'n leerzaamheid laat veul te wenschen over.

PASSEKENSMAAT, znw., v. — Z. PASSEMAAT. (Idiot.)
— Spr. *Passekensmaat gelijk Betteken Heylens botermelk.* (Heist-op-den-Berg.)

PASSEKWEEREN, w., b. — Vervolgen, plagen. (Vorselaar.) Dieën deugeniet moet iedereen passekweeren.

PASSELIJK, bw. — Gepast. As 't passelijk aankomt, zal ik oe toekomenden Donderdag komen bezuken.

PASSEN, w., b. — Z. Idiot.
— Spr. *Iemand e kleèken passen*, z. KLEED.
— Te goeder ure schikken. J. As ek Jan wil gaan bezuken, dan moet ek 't et weten te passen, want hij is bekanst van ze' lèven nie' thuis.

PASSER, znw., m. — Z. Wrdb.
— Bij schoenm. Meter der schoenmakers. Hij is 50 cm. lang en bestaat uit twee latten, die ineen kunnen schuiven. J.

PASSIE, znw., v. — Z. Wrdb.
— Spr. *Als de vos de passie preekt, boerkens, wacht uw ganzen.*
— Drift. J. Het smooren is bij veul mens(ch)en 'en passie.

PASTERIJ, znw., v. — Pastorij. J.
Ook *pastrij.*

PASTOOR, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr *Als de pastoor en de köster kijven, dan komt alles uit.*
— Komt voor in eenige samenstellingen met de beteekenis van « vriend, liefhebber ». *Boeke(n)pastoor, bloeme(n)pastoor, vogele(n)pastoor,* enz.

PASTOORSBOONTJES, znw., o., mrv. — Kleine ronde koffieboonen, Fr. *caracoles, petits pois de café brut.* **(A.)**

PATAPOEF, znw., v. — Z. PADDEPOEF. (Idiot.)

PATAPPEL, znw., m. — Z. Idiot.
— Z. PATAT en de samenstellingen. (Idiot. en Aanh.)

PATAT, PATAAT, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Patatten gelijk zeepneuzen*, slechte, zeepachtige aardappelen.
— *Zoo zat als 'ne patat*, ten volle dronken. J.

— *Zijn patatten komen uit*, hij heeft gaten in zijne kousen. — Vrglk. LABBOON.

— *Patatten met*) *zuur gezichten krijgen*, slecht ontvangen worden, een snauw, een barsch antwoord krijgen.

PATATBLOEM, PATAATBLOM, znw., v. — Bloesem van aardappelen. J., T.

PATATFOOI, PATAATFOOI, znw., v. — Z. Idiot.
— Mislukt feest, kermis van weinig belang. De kermis te V beteekende niks, 't was 'en patatfooi.

PATATGROEF, PATAATGROEF, znw., v. — Bij landb. Groef, ondiepe kuil waar men de aardappels in te bewaren legt.

PATATJAAR, PATAATJAAR, znw., o. — Jaar dat vruchtbaar is in aardappels. J.

PATATKELDER, PATAATKELDER, znw., m. — Kelder waar men de aardappels in bewaart. T., J.

PATATSCHEL, PATAATSCHEL, znw., v. — Aardappelschil. J., T.

PATATSCHEUT, PATAATSCHEUT, znw., m. — Spruitsel eens aardappels. T., J.

PATATSCHOTEL, PATAATSCHOTEL, znw., v. — Platte teil om de aardappels op te gieten, als zij gekookt zijn. J.
— AANMERKING. Men heeft dezelfde samenstellingen met *patet, petet, patappel, patras* en *èèrpel*.

PATATTENHOMPER(D, znw., m. — Brood waar gekookte, fijngestampte aardappelen in gebakken zijn. (**Z.** der **K.**)

PATATTE(N)STEKER, znw., m. — Werkman die aardappelen rooit.

PATERSKNOOP, znw., m. — Z. PÈÈRDSKNOOP. (Aanh.)

PATET, znw., v. — Z. Idiot.
— Z. PATAT en de samenstellingen. (Idiot. en Aanh.)

PATIËNTIE, znw., v. — Z. Wrdb.
— Spr. *Patiëntie met den Heer*, laat ons geduld hebben. J.

PATIËNTIEKRUID, znw., o. — Geduld. Hij hee' gee' patiëntiekruid genoeg.

PATIËNTIEWERK, znw., o. — Werk dat veel geduld vraagt. Boonen uitrapen is een patiëntiewerk.

PATRAS, znw., m. — Z. Idiot.
— Z. PATAT en de samenst. (Idiot. en Aanh.)

PATRASKLOK, znw., v. — Slecht uurwerk. (Gierle.)

PATRIOT, znw., m. — Z. Wrdb.
— Schimpnaam op mannen. J. 't Is 'nen aardige, 'ne vieze patriot.

PATROONES, znw., v. — Patrones. J.

PAUS, znw., m. — Z. Wrdb.
Maakt in mrv. *pauzen* en niet *pausen*. J.
Ook *pous*.

PAUW, PAUWEL, znw., m. — Paulus.

PAUWHAAN, znw., m. — Mannelijke pauw.

PÈÈR, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Als de pèèr rijp is, dan valt ze*, de kruik gaat zoolang te water totdat ze breekt.

PÈÈRD, znw., o. — Z. Idiot.
— Spr. *Ge moet geen ou(de) pèèrden uit de gracht halen*, z. KOEI.
— *Weten waar 't pèèrd gebonden staat*, weten waar de knoop, de moeilijkheid ligt. J. Vrglk. VERKEN.
— *De pèèrden die de haver verdienen, krijgen ze niet*, z. HAVER. J.
— *Als de haver het pèèrd van achterna loopt, is ze tijd geëten*, z. HAVER.
— *Vandaag e pèèrd en morgen 'en koe en overmorgen ondank toe*, op lieden die nooit tevreden zijn. J.
— *Ge meugt e gegeven pèèrd nie(t) in zijn bakkes zien*, men mag een geschenk dat men krijgt, niet beknibbelen.
— *Pèèrden vallen wel en die hebben vier pooten* of *do(t) zijn zoo 'n groote beesten*, iedereen kan missen.
— Turntoestel bestaande uit een rond langwerpig peerdsharen lijf met leder beslagen, dat rust op vier ijzeren staven. Boven op 't lijf zijn de twee beugels bevestigd, die tot handgreep dienen. Meestendeels leert men er verschillende sprongen op.
— Bij zadelmakers. Z. NEEP.
— Scheepsterm. Dik touw dat van 't schip naar het einde van het kluiffokhout loopt en waar men op gaat om de kluiffok weg te binden. J.
— Bij schoenmakers. Fijn zwart leder voortkomende van peerdenhuiden en meest voor het bovendeel van lichte schoenen gebruikt. *Fransch peerd* is fijner en duurder dan *hierlandsch* (of *inlandsch*) *peerd*. J.
Ook *pèèrdsch*).

PÈÈRDEKEN, znw., o. — Z. Idiot.
— Bruine meikever. *Melolontha vulgaris* en *M. hippocastanis*.
— Naald in een raadsel. Z. NAALD.

PÈÈRDENBROOD, znw., o. — Roggebrood dat voor de peerden gebakken wordt, doch ook door de menschen wordt geëten.

PÈÈRDENDAAS, znw., m. — Soort van daas die veel grooter is dan de gewone. J.

PÈÈRDE(N)KWISPEL, znw., m. — Bij voerl. Stok waar een peerdensteert aan vastgemaakt is, om het stof uit het haar der peerden te slaan. J.

PÈÈRDENTUIS(CH)ER, znw., m. — Sjachelaar in peerden, iemand die peerden opkoopt en verkoopt, Kil. *hippoplanus*.

PÈÈRDE(N)WEPS, znw., v. — Z. PEEWEPS. (Idiot.)

PÈÈRDESJIK, znw., v. — Paardenvijg, paardendrek. (A.)

PÈÈRDESTIET, znw., m. — Bij schoenm. Leder gemaakt van de huid van 't achterste eens peerds.

PÈÈRDSACHTIG, bvw. — Z. PÈÈRDACHTIG. (Idiot.)

PÈÈRDSALSEM, znw., m. — Alsem, *Absinthium*.

PÈÈRDSBIL, znw., m. — Gedrochtelijk kalf eener koe. De peerdsbil is van achter dik ge lees l; zijne achterkwartieren, met koehaar bewassen, zijn gelijk die van een peerd; de steert is korter, ligt dieper en staat hooger dan bij een gewoon kalf.
Ook *pèèrdskalf*.

PÈÈRDS(CH), znw., o. — Bij schoenm. Z. PÈÈRD. J.

PÈÈRDSGETUIG, znw., o. — Paardentuig.

PÈÈRDSHAAR, znw., o. — Paardenhaar. J.

PÈÈRDSHAREN, bvw. — Paardenharen. J. E pèèrdshare' kussen.

PÈÈRDSKALF, znw., o. — Z. PÈÈRDSBIL.

PÈÈRDSKNOOP, znw., m. — Bij voerl. Drij- of vierdubbele knoopen die men aantreft in peerdenzweepen.
Ook *patersknoop* en *zweepknoop*.

PÈÈRDSOOG, znw., v. — Z. Idiot.
— *Pèèrdsoogen*, mrv. Spiegeleieren, Fr. *œufs au miroir*, *œufs sur plat*, bij J. *peerdenoogen*.

PÈÈRDSWIEL, znw., o. — Wiel in een riviertje, waar men de peerden soms laat baden of zwemmen.

PÈÈRLAMOER, znw., o. — Z. PÈÈRLEMOEN. (Idiot.) J.

PÈÈRLAMOEREN, bvw. — Z. PÈÈRLEMOENEN. (Idiot.) J.

PEES (zachte *e*), znw., v — Z. Idiot.
— Spr. *De pees beschijten*, eene zaak verbruien. J.
— Navelstreng, Fr. *cordon ombilical*. J.

PEES (scherpe *e*), znw., v. — Pronte jongedochter. 'En dikke pees. 'En sterke pees.

PEES (scherpe *e*), znw., v. — Z. Idiot.
— Bij kaartspelers. *Vals(ch)e pees*, pees buiten troef. J.
Ook *waterpees*.

PEESTOMP (in 't Z. en W. *peestoemp*, zachte *e*), znw., m. — Gestampte wortelen of penen, als spijs of moes bereid. In de' Winter eten de boeren al eens peestomp.

PEGBROS, znw., v. — Bij schoenm. Rechte els, wat grooter dan de bros.

PEGELS, znw., v., **PEGELSEN**, o. — Bij schoenm. Gebogen els, gebruikt bij het peggen van fijn werk.

PEGHAMER, znw., m. — Bij schoenm. Gewone hamer, wat lichter dan de lederhamer.

PEGRASP, PEGRAPS, znw., v. — Bij schoenm. Platte rasp.

PEILBOOT, znw., m. — Scheepsterm. Stoomschip dat bijzonder ingericht is tot het peilen der diepte van een water. J.

PEK, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Zoo zwart als pek. Die met pek omgaat, wordt er mee besmet.*

PEKBOOT, znw., m. — Scheepsterm. Vierkante bak die in 't water ligt en waar de scheepsmakers zich van bedienen om de schepen te pekken of te kalfaten, als zij rondom in water liggen. J.

PEKEL, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Zoo zout als pekel.*
— Bij kopergieters. Afgebruikt sterkwater dat weinig meer dient om af te trekken. D. B.

PEKELDICHT, bvw. — Ondoordringbaar voor den pekel. J. Een vat om vleesch te zouten moet pekeldicht zijn.

PEKELEN, w., b. — Z. Wrdb.
— Aframmelen, ranselen. Ik zal dieën deugeniet pekelen, as em onder m'n handen komt.
— Bij kopergieters. Vervuild koperwerk in den pekel steken om het te zuiveren. D. B. 'Nen koperen kandelèèr pekelen.

PEKELHÈRING, znw., m. — Pekelharing.

PEKJAN, znw., m. — De duivel in de kindertaal.

PEKJONGEN, znw., m. — Scheepsterm. Leergast op eene zaat, die belast is met het bereiden van pek, pluis, kalfaatwerk, enz. J.

PEKMUTS, znw., m. — Mansslaapmuts. (**N.-O.** der **K.**)
Ook *pekruut*.

PEL, znw., v. — Z. Idiot.
— Schilfer. Ge hèt uwe' kop vol pellen.
— Bij smeden. Schilfer van gegloeid ijzer.

PELDER, znw. — Het geslacht blijkt niet. Gep. w. *Helder noch pelder*, z. HELDER.

PELLE, znw., v. — Pelagia verkort.

PEN, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *Pen en ink roepen*, janken, schreeuwen van de pijn, van honden en ook wel van menschen gezeid. J.

PENDAG, znw., m. — Bij dijkw. Verdiend dagloon, dat maar betaald wordt op het einde van 't jaar of na het volledigen van een werk. Gewoonlijk worden de drie eerste dagloonen na het volledigen van een werk uitbetaald; dat zijn drij pendagen. J.

PENGAAR, znw., v. — Z. VENGAAR. (Idiot.)

PENNESCHAFT, znw., v. — Penneschacht. (N.-O. der K.)

PENS, znw, v. — Z. MOOK. (Aanh.)

PENS = bloedworst, is m. Z. Idiot.

PENSJAGER, znw. — Wordt in 't Z. der Kemp. soms gehoord voor Wildstrooper, Fr. *braconnier*. (Ook in Vlaand.)

PENSIONAAT, znw., o. — Z. Wrdb. Op pensionaat liggen (in de kostschool zijn).

— Gevangenis, al schertsende. J. Hij hee' zes jaar pensionaat gedaan.

PENSVET, znw., o. — Bij slachters. Vet dat rond de pens ligt.

PEPERKOREN, znw., o. — Z. PEPERKOOL, PEPERKOOR. (Idiot.)

PÈREBLOĔM, PÈREBLOM, znw., v., zonder mrv. — Pereloesem.

PÈRELOOGEN, znw., v., mrv. — Z. OMOOGEN. (Aanh.)

PÈRELTJESKRAAG, znw., m. — Z. PÈRELKRAAG. (Idiot.)

PERK, znw., o. — Z. Wrdb. en Idiot.

— Vierkantje, ruitje in geweven stof. 'Ne neusdoek mè' gèèl perken. Hij héet e kleed mee witte en zwarte perkskens.

PERMAFOOIACHTIG, bvw. en bw. — Z. PERMAFOOI. (Idiot.)

PERMETÉEREN, w., o. — Misbaar maken, klagen. Hij permetéerde van de pijn. Ge moet daar nie' over permetéeren, over zoo'n kleinigheid.

— Gep. w. *Klagen en permetéeren*.

PERREPLU, znw., m. — Regenscherm.

PERRESOL, PERRESON, znw., m. — Zonnescherm.

PERTZAK, znw., m. — Iemand die vol perten zit. Jan is 'ne pertzak, ge moet hem nie' betrouwen.

PERZEBLOĔM, PERZEBLOM, znw., v., zonder mrv. — Perzikbloesem.

PEST, znw., v. — Z. Wrdb.

— Spr. *Stinken gelijk de pest. Iemand vluchten gelijk de pest.* J.

— Wordt gezeid van al wat grootelijks verveelt. J. E kwâ wijf is 'en pest in 'en huis. 't Is 'en pest alle dagen met diĕn règen.

PETEREN, znw., m. — Z. Idiot.

— Soms gebruikt voor Petekind, doopzoon. J.

Kil. Peter, *filius spiritualis.*

PETET, znw., m. en v. — Z. PATAT en de samenst. (Idiot. en Aanh.)

PEŬLDER. PÖLDER, znw., m. — Z. Idiot.

— Springstok in eene vogelkooi.

PEUZELING, znw., v., zonder mrv. — Brokkeling, afval. J. Daar lee' nog wa' peuzeling van e kieken, eet het op.

PHILOSOOF, znw., m. — Z. Wrdb.

— Spotnaam. Man uit het volk die geerne over hooge zaken spreekt. J.

PIEK, znw., v. — Z. Wrdb.

— Iemand die met anderen niet kan overeenkomen, die nijdig is en wrokt. Dieë jongen is 'en eerste piek, ge zieget op ze' gezicht.

Ook *elsen* en *ezel.*

— Naam van de peen in een raadsel. Z. ORARIEKEN.

— Piekvormig uiteinde van de spijlen van een ijzeren hekken.

— Speelterm. Prik van de pin eens tops in de klos. J.

Ook *pug, puuk, pramooi, piko* en *pikadder.*

PIEKEVALBLOK, znw., m. — Scheepsterm. Katrol waar het piekeval door loopt. J.

PIER, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Zoo bloot, zoo naakt, zoo dood, zoo dun, zoo vet als 'ne pier.*

— Snotneus in de kindertaal. Kuischt uwe neus af, daar hangt 'ne pier aan.

— Raadsel op den pier :

Daar is er een
Zonder been
En dieë loopt alleen.

PIEREMIEREN, w., o. — Z. PIEREN 2o (Idiot.) Wa' zitte daar in den donkeren in de gazet te pieremieren ? (**A.**)

PIERING, znw., m. — Pier, aardworm.

PIET, znw., m. — Z. Idiot.

— Snotneus in de kindertaal. (**Z.** der **K.**) Daar hangt 'ne piet uit uwe' neus.

Ook *snotpiet* en *pier.*

PIETARM, PIETERM, bvw. — Zeer arm, doodarm. (**Z.** der **K.**) Die mens(ch)en zijn pietärm.

PIETDOOD, bvw. — Morsdood, zoo dood als een piet, d. i. een pier. (**Z.** der **K.**) Hij viel uit den boom en hij was pietdood.

PIETENDEGGER, znw., m. — Zeer bot mes. (**Z.** der **K.**) Wa' kunde mee zoo 'ne' pietendegger aanvangen? hij is zoo bot as 'en hak.
Ook *vilder, paddevilder, paddekoeter, vörs(ch)evilder* en *puitevilder.*

PIETJE, znw., o. — Z. PIET. (Idiot.)
— Naam van de één in 't kien- of lotospel.
Ook *djappe, djoppe, uil* en *zothuis.*

PIETWITWATER, znw., (geslacht?). — Spotnaam dien men geeft aan bleeke jongens en meisjes. (**A.**)

PIEZE, znw., v. — Bij goudsmeden. Soort van koperen doos vol schaalvormige gewichten, die het een in 't ander geschoven zitten, en die te zamen zooveel wegen als de doos zelve. Er zijn groote en kleine piezen. D. B. De piezen worden weinig of niet meer gebruikt.

PIJL, znw., m. — Z. Wrdb. en Idiot.
— Spr. *Zoo rap als 'ne pijl, zoo rap als 'ne pijl uit 'nen boog. Vliegen gelijk 'ne pijl uit 'nen boog.*
— *Nie(t) meer weten van wat hout pijlen maken,* z. HOUT.

PIJLEN, w., o., met *zijn.* — Snel loopen. Ziet em pijlen!
— *Er uit pijlen, er van deur pijlen,* zich ijlings verwijderen, snel heenloopen.

PIJN, znw., o. — Z. Wrdb. en Idiot.
— Spr. *Hooveèrdij moet pijn lij(d)en,* op 't moeilijke eener gezochte kleederdracht.

PIJNBANK, znw., v. — Z. Wrdb.
— Spr. *Op de pijnbank zitten,* schaamte, vernedering of verveling te onderstaan hebben. J.

PIJPESLUIF, znw., v. — Z. PIJPEHOOS. (Idiot.)

PIJPESTEELTJES, znw., o., mrv. — Bloem. *Cuphea ignea* D. C., Fr. *cuphea à larges éperons.*
Ook *garnaatjes.*

PIJPKEN, znw., o. — Pijpplooi. J. 'En muts mee pijpkens.

PIJPKENSGROND, znw., m. — Bij dijkw. Vette grond die niet diep zit en zijnen naam heeft van de menigte loopgaatjes van wormen die er in voorkomen. J.

PIK, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Zoo krom als 'en pik.*
— *Het achter de pik opdoen,* z. OPDOEN. (Aanh.)

PIK, znw., v. — Z. ÖRGEL. (Idiot.)

PIKADDER, znw., m. — Z. PIKO. (Idiot.)

PIKANT, bvw. — Z. Idiot.
— Z PIKANTIG. (Idiot.) Ze zijn pikant op mij, omda' 'k mijne' kost win.

PIKET, znw., o. — Spr. *Met iemand in 't piket* (parket ?) *liggen*, met iemand overhoop, in ruzie liggen. Peer en Sus hebben lank mee malkanderen in 't piket gelegen, maar nu zijn ze weer goei vrinden.

PIKHAAK, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Zoo krom als 'ne pikhaak.*

PIKKEN, w., b. — Z. Idiot.
— Scheepsterm. Met eenen haak grijpen. J. De man was op 't punt van te verdrinken, maar ik kost 'em pikken en bovenhalen.
Ook *oppikken*.
— Met eenen haak vasthechten. J. Pikt die keting aan de ander.

PIKKER, znw., m. — Oud, versleten peerd.
Ook *hecht*, *djek*, *brik*, *knol* en *tjekker*.

PIKKEUTEL, znw., m. — Z. KATTEKEUTEL (Idiot.) (Merxplas.)

PIKKIG, bvw. — Z. PIKANTIG. (Idiot.)

PIKVRIJER, znw., m. — Medevrijer. Frans en Rik zijn pikvrijers, want ze gaan naar 'tzelfde meisken en daarom kunnen ze malkanderen nie' verdragen.

PIN, znw., m. — Jonge spiering. Als de visch daaromtrent volwassen is, heet hij spiering. J.

PIN, znw., m. — Steen in 't dominospel met één oog, aas. (A.)

PINGEL, znw., m. — Dunne reep, dienende om eenig voorwerp, vooral staken, recht en stevig te houden. Aan de prang van eene wip zijn pingels om ze recht te zetten.

PINHOOS (zachte *o*), znw., v. — Peperhuisje, puntig papieren zakje, waar de winkeliers hunne waren in gerieven.
Ook *puntzak*, *tipzak* en *tiphoos*.

PINK, znw., m. — Bij schoenmakers. Zwaar, dik en grof leder, waar de muil en de hielen van zware schoenen van gemaakt worden. Men gebruikt pink aan baanschoenen, lapschoenen en soldatenschoenen. J.
Ook *pinklèèr*.

PINKEN, w., o. — Z. Idiot.
— Hinken, min of meer gebrekkig gaan. Ge pinkt daar zoo arig hennen, hedde gij iet aan oewe' voet ?

PINKLÈÈR, znw., o. — Z. PINK. J.

PINKVAST, bvw. — Z. POOIVAST (Idiot.) (Turnhout).

PINNAGEL, znw., m. — Bij schoenmakers. Lange dunne nagel zonder kop, gebruikt bij 't oppinnen der schoenen.

PINNEKENSDRAAIER, znw., m. — Spotnaam op de inwoners van Arendonk.

PINNEN, w., b. — Bij goudsmeden, enz. Met den pinhamer uitslaan, Fr. *écolleter*. D. B. Het zilver pinnen.

PIOS, znw., v. — Pikhouweel, Fr. *pioche*. J.

PIOSSEN, w., o. — Met het pikhouweel werken, Fr. *piocher*. J.

PIRREWITJE, znw., o. — Schepper of klein handwagentje om eenen zak te verzetten op kleinen afstand. (**A.**)

PISTOOL, znw., o. — Z. Idiot.
— Scheepsterm. IJzeren haantje, waar het touw dat het zweerd ophoudt, aan vastgemaakt wordt. J.

PITSBLEIN, znw., v. — Blein waar bloed onder zit.
Ook *bloedblein* en *klemblein*.

PITSEN, w., o. — Z. Idiot.
— Eventjes aanraken en er een stukske afnemen. J. Ge meugt aan die vlaai nie' pitsen.

PITTEN, znw., m. — Eigennaam. Piet, Petrus.

PLAAGSTOK, znw., m. — Plaaggeest. J.
Zuidned. bij V. D.

PLAAGSTUK, znw., o. — Z. PLAAGSTOK.

PLAASTERKRAM, znw., v. — Bij smeden. Kram met weerhaken om in pleister vast te zetten.

PLAASTERMÖRTEL, znw., m. — Bij metsers. Gipsmortel, pleistermortel.

PLAAT, znw., v. — Z. Idiot.
— Bij mulders. Ieder der vier houten balken die op de teerlingen rusten en den zetel dragen. J.
— Bij timmerl. Z. TREKPLAAT. (Idiot.)
— Vijf-frankstuk al schertsend. 'En plaat laten wisselen.
Ook *karrewiel* en *peèrdsoog*.
— *Man van de plaat*, z. PLAATMAN.

PLAATMAN, znw., m. — In vroeger jaren een man die aan de haven volk aannam om te werken aan de booten, koopwaren te lossen en te vervoeren, enz. Die persoon droeg eene koperen plaat op den arm, zooals dit nog het geval is met de gasontstekers, boodschappers, kasseiers, enz. (A)
Ook *man van de plaat*.

PLAATS, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *Iemand op zijn plaats zetten*, streng berispen. J.

— *Opgestaan is plaats vergaan, neergezeten is wel gedaan*, wordt gezeid als iemand de plaats wil innemen die hij verliet.

PLADIJZEN, w., b. — Foppen, beetnemen. (Zoersel) Ge zult me nie' pladijzen, kèrel !

PLAFONNEERSEL, znw., o. — Stukadoorsel. J. Het plafonneersel valt er mee stukken af.

PLAGGEREN, w., o. — Z. Idiot.

— Ploeteren, plonsen, plodderen. (K.) In 't slijk plaggeren. Verkens plaggeren gèren in 't vuil.

PLAGZEISEN, PLAGZEISEL, PLAGZEISIE, znw., v. — Bij landb. Z. VLAGZEISEN. (Idiot.)

PLAK, znw., m. — Handdruk bij kinderen, slag in de hand. J. Geeft mij 'ne' plak.

Ook *plek*.

PLAKKAGE, znw , v. — Bij meubelm. Fineer, beplaksel. J. Die kas is geen notenhout, 't is maar plakkage.

PLAKKEN, PLEKKEN, w., b. en o. — Z. Idiot.

— O., met *zijn*. Vlekken krijgen. J., D. B. Die stof is te wit, ze zal seffens plekken.

PLAKKEN, w., b. — Z. Idiot.

— Laten zitten, alleen laten. J. Hij hee' mij daar wel 'en uur geplakt.

— O. Bij duivenmelkers. Zich in de vlucht inhouden. J. De duiven plakken dikwijls als ze komen afgevlogen.

PLAKLÈÈR, znw., o. — Bij schoenm. Z. KAMBRUUR. (Aanh.)

PLAKPUNT, znw., m. — Bij meubelm. Fijne, kleine nagel met punt en zonder kop om moluren en ander fijn werk op de meubels te leggen, bij J. *plakkagenagel, plakkagepunt.*

PLAKSEL, znw., o. — Z. INLEG. (Aanh.)

PLAMEI, znw., m. — Z. Idiot.

— Z. PLADEDDER. (Idiot.)

PLANEERTAS, znw., m. — Bij smeden, enz. Planeerhamer.

PLANK, znw., v. — Z. Wdb. en Idiot.

— Spr. *Zoo stijf als 'en plank*, sprek. van eenen doode.

— *Tusschen vier planken liggen*, dood zijn. J.

PLANKE(N)SCHUTSEL, znw., o. — Bij timmerl. Plankenbeschot.

PLANTSOEN, znw., o. en m., zonder mrv. — Jonge planten

t zaad of stekken gewonnen, dienende om bosschen, hagen, schaar-sschen of houtkanten te planten. Eike' plantsoen. Maste' plantsoen. : heb schoonen elze' plantsoen staan.

Bij V. D.: « Tak van boomen, dien men bij andere van dezelfde verschillende soorten in den grond steekt, om hem wortel te doen hieten en tot een boom te doen opgroeien. »

PLAS, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *En ze dronken e glas en ze pisten 'ne(n) plas, en ze lieten : zaak gelijk ze was.*

PLAT, bvw. — Z. Idiot.

— *Plat weer*, wak, regenachtig weder. J.

— Bij schoenm. *Plat elsen* of *platte els*, z. LEPEL. *Platte rasp* of *raps*, sp dienende om de peggen of houten pinnen op den zool af te raspen. J. *'latte tang*, tang om de schachten om te trekken. J.

— Bij kantwerksters. *Plat werk*, volgewerkt gedeelte in de bloem. laar is te veul plat werk in dieë' kant.

— Bij wevers. *Platte kam*, kam om plat te weven. J.

— Bij timmerl. *Platte beitel*, breede beitel, snik. J.

— Bij smeden. *Platte kram*, kram van een sluitvalleken, waar de ong van 't slot in schuift.

— *Platte vijl*, tamelijk groote vijl, langs beide kanten platloopend n gebruikt om plat ijzer te vijlen.

— Bij landb. *Platte riek*, riek met platte tanden.

— Bij metsers. *Plat volvoegen*, z. VOLVOEGEN. (Aanh.)

PLATBOOMER, znw., m. — Scheepsterm. Schip met een rond lek. De schuiten zijn platboomers.

PLATLOOPEN, w., b. — Beloopen zoodat het plat is. J. Heel iet koren is hier platgeloopen.

PLATLUIZEN, znw., v., mrv. — Z. DAVERHERTEKENS. (Aanh.)

PLATPERSEN, w., b. — Bij kleermakers. Met het persijzer effen-naken. De' kant van 'ne' frak platpersen.

PLATRIJ D)EN, w., b. — Door rijden platmaken. J. Al ons apen zijn hier platgere(d)en.

PLATSCHIJT, znw., o. — Bij landb. Buikloop der koeien.

PLATSTEKER, znw., m. — Bij goudsmeden. Soort van drijfijzer, angs den onderkant schoon glad, en dienende om te graveeren. D. B.

PLATTE, znw., m. — Z. Wrdb.

— Ziekelijke mensch. J. Tist ziet er maar 'ne platten uit.

— Plat kind, pasgeboren kind. Onze gebuur hee' weeral 'ne platte gekocht.

— Slimmerik. Jan is 'ne platte, ge zult 'em geen appelen veur citroenen verkoopen.

— Spr. *De(n) platte spelen in de lucht*, z. onder PLAT. (Idiot.)
— Benaming van 't getal 81 in 't lotospel. (A.)

PLAVEIBANK, znw., v. — Bij steenb. Werktafel waar de plaveien op gemaakt en gesneden worden. J.

PLAVEIMAKER, znw., m. — Bij steenb. Werkman die de aarde den vorm geeft van eenen plavei. J.

PLAVEISNIJ(D)ER, znw., m. — Bij steenb. Werkman die de plaveien rechtsnijdt. J.

PLAVUIZEN, w., b. — Plaveien, met plaveien beleggen. J.

PLEIN, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Hij is er de plein mee op*, hij is er mee weg, mee gaan loopen. (A.)

PLEINEN, w., b. — Bij metsers. *Eenen muur pleinen*, effenmaken, gladstrijken met het truweel. J.

PLEINTRUWEEL, znw., m. — Bij metsers. Klein truweel voor fijn werk. J.

PLEK, znw., v. — Z. PLAK.

Plek !
Ga naar de mert !
Koopt 'en koei
En 'en goei,
En wa' pens
Veur 'ne(n) zieke(n) mensch...
(*Kinderrijm.*)

PLEKKEN, w., o. — Z. PLAKKEN. (Aanh.)

PLEKKOP, znw., m. — Z. BLOTTEKOP (Idiot.) (Mechelen.)

PLEZIERBOOT, znw., m. — Scheepsterm. Kleine stoomboot die tot spelevaren gebruikt wordt. J.
Ook *pleziertrein*.

PLEZIERJACHT. znw., o. — Scheepsterm. Speeljacht. J.

PLEZIERTREIN, znw., m. — Buitengewone trein naar eene bestemde plaats, gewoonlijk tegen verminderden prijs. J.
— Z. PLEZIERBOOT.

PLICHT, znw., v. — Scheepsterm. Plecht, dek van het vooronder. J.

PLICHTBALK, znw., m. — Scheepsterm. Balk onder het dek of onder de plecht om ze te ondersteunen. J.

PLICHTBOOT, znw., m. — Scheepsterm. Boot van voren op eenen hengst gelijkende door zijne plecht, en van achter op eenen hoogaars. J.

PLITS-PLETS-PLORIUM, znw., m. — Klanknabootsing van ;nen slag of plons in eenig vocht. J.

PLODDEREN, w., o. — Z. Idiot.

— Wordt ook gezeid van 't bewegen der vogels in water of zand. J. 'e kiekens plodderen in 't zand.

Ook *plodden* en *vluggen*.

PLODDERWAS(CH), znw., m. — Kleine wasch, wasch die iet lang duurt. J.

PLOEG, znw., v. — Z. Idiot.

— Bij olieslagers. Een der gebogen latten die het zaad over den gger onder de steenen strijken.

PLOEGHAMER, znw., m. — Bij landb. IJzeren hamer dien men ebruikt om den ploeg min of meer diep te zetten. J.

PLOEGIJZERBOUT, znw., m. — Bij landb. IJzeren bout die oor 't ijzer en 't hout van den ploeg doorkomt om 't ijzer vast te zetten. J.

PLOEGKOUTER, znw., m. — Bij landb. Groot mes van den loeg dat den grond zijdelings afsnijdt, Kil. *vomis*. J.

PLOEGLAND, znw., o. — Bij landb. Land dat te beploegen is. J.

PLOEGRECHT, bw. — Bij landb. Zooveel er beploegd is eweest. J. Het graan wordt altijd ploegrecht verkocht.

PLOOIBALK, znw., m. — Bij smeden. Z. PLOOIIJZER.

PLOOIBANK, znw., v. — Z. Idiot.

— Bij kuipers. Bank om de duigen te plooien.

PLOOIEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Bij pottenb. *De poteerde plooien*, een opeengeslagen rechthoek otaarde in tweeën deelen om ze gemakkelijker te trappen. J.

PLOOIIJZER, znw., o. — Bij smeden. IJzeren staaf die tegen e plooibank geschroefd wordt. De te plooien plaat wordt tusschen het looiijzer en de bank gesloten.

Ook *plooibalk*.

PLUIM, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *Haar noch pluim van iemand hebben*, er volstrekt niet op ;elijken.

— *Zoo locht als 'en pluim.*

— *Ievers van zijn pluimen laten*, ergens veel aan verliezen. In den oorlog van 70 héet de Franschman veul van zijn pluimen gelaten.

— *Deezeken schudt zijn beddeken uit en laat zijn pluimkens vliegen !* ;ingen de kinderen als 't sneeuwt.

PLUIMMAST, znw., m. — Variëteit van *Tuyha* met vedervormige twijgen.

PLUKSKEN, znw., o. — Plug, deugnietje, kapoen. Betrouwt da' pluksken nie' wij(d)er asda ge'm ziet.
Ook *vlug*.

PLUKVET, znw., o. — Bij beenhouwers. Vet dat van de darmen en ingewanden van een geslacht dier afgetrokken wordt.

POĔCHELING, znw., v. — Rammeling, pak slagen.

POEIER, POIER, znw., o. — Z. Idiot.
— Spr. *Zoo droog als poeier*.
— *Zij(n) poeier naar de muss(ch)en verschieten*, nuttelooze moeite doen. J.
— *Hij heeft het poeier nie(t) uitgevonden*, hij is niet slim. J.
— *Hij is 't poeier nog nie(t) weerd om omvergeschoten te wörden*, hij is niets weerd.

POEIERDROOG (scherpe *o*), bvw. — Zeer droog. J. Het zaad is poeierdroog, haal het binnen.

POEIEREN, w., b. — Aframmelen. 'k Zal 'em poeieren as em onder m'n handen valt!
— *'En gepoeierde rekening*, eene gepeperde, zeer dure rekening.

POEIERING, znw., v. — Rammeling. J., D. B.
Gewest. bij V. D.

POEIERVLAG, znw., v. — Scheepsterm. Roode vlag die de stoombooten tusschen de masten voeren, als zij buskruit of dynamiet ingeladen hebben. J.

POENSJEL, znw., o. — Groot vat. (A.) 'k (H)eb e poensjel gărsten besteld.

POEPEGAT, znw., o. — Aars, achterste, in de kindertaal. E kind op ze' poepegat geven.
Ook *poep*.

POEPHAAN, znw., m. — Hen die geene eieren legt en kraait gelijk een haan.
Ook *kween*.
— Stoffer, bluffer, grootspreker, iemand die veel praat heeft, maar weinig uitvoert.

POESJ, POESJE, znw., m. — Scheepsterm. Klein scheepsemmerken dat ongeveer eenen liter water kan inhouden en den vorm heeft eener buis, daar het overal even wijd is. Het dient om water op te halen uit het vat met drinkwater dat steeds aan boord is der beurtschepen.
Ook *puzzie*.

POK, znw., v. — Z. Idiot.
— Het volk onderscheidt de *bloedpokken* of *zwarte pokken*, de *gewone pokken* en de *wind-* of *wijnpokken*.

— *Pokken*, mrv. Bij landb. Ziekte der boekweit, waarbij er hobbeltjes op de stengels komen. J.

POKACHTIG, bvw. — De pokken voorspellende, eigen aan de pokken. J. Veul hoesten veur 'en koei is pok.chtig.

POKSTEEN, znw., m. — Bij steenb. Steen met pokken of knobbels, door den regen veroorzaakt, toen de steen nog te drogen lag. J.

POL, znw., v. - Paulina.

POLDER, znw., m. — Z. Wdb.
— *Knaap van den polder*, z. KNAAP. (Aanh.)

POLDERBAAS, znw., m. — Overste van eenen polder, die in macht onmiddellijk na den dijkgraaf volgt. J.

POLDERBEEK, znw., v. — Z. PALDERBEEK.

POLDERBESTUUR, znw., o. — Bij dijkw. Ingelanden die eenen polder besturen. Dat bestuur wordt uitgevoerd door eenen dijkgraaf, twee gezworenen en eenen penningmeester. Bij J. *polderbestier*.

POLDERBOER, znw., m. — Boer uit de Polders. J.

POLDERBOERIN, znw., v. — Boerin uit de Polders.

POLDERBOOT, znw., m. — Bij dijkw. Lange sloep waarvan het voorste en 't achterste denzelfden vorm heeft en die gebruikt wordt bij 't werk aan den polder.

POLDERGROND, znw., m. — Akkers in de polders gelegen. J. — In 't algemeen, zware, vruchtbare grond. J.

POLDERHAAK, znw., m. — Bij dijkw. Dijkhaak. J.

POLDERHAK, znw., v. — Zware hak om grond los te kappen. J.

POLDERHOUT, znw., o. — Bij dijkw. Eiken rijshout. J.

POLDERKAP, znw., v. — Kanten muts met lange vleugels, zooals de boerinnen in de Antwerpsche Polders er dragen.
Ook *polders(ch)e kap*.

POLDERKLOS, znw., v. — Bij dijkw. Polderboot. J.

POLDERLAND, znw., o. — Zwaar, vet land, gelijk dat der polders. J.

POLDERMAN, znw., m. — Werkman die aan de polders werkt, dijkwerker. J.

POLDERPATAT, POLDERPATAAT, znw., m. — Zware aardappel in de polders gewonnen. J.

POLDERPLANK, znw., v. — Bij dijkw. Schuierplank, smalle plank die gebruikt wordt in den polder. J.

POLDERREKENING, znw., v. — Bij dijkw. Algemeene vergadering der ingelanden van eenen polder, waarop de rekening van het voorgaande jaar besproken wordt. J.

POLDERS(CH), bvw. — Van of uit de Polders.
— *Polders(ch)e boerin*, z. POLDERBOERIN.
— *Polders(ch)e kap*, z. POLDERKAP.
— *Polders(ch)e patatten*, z. POLDERPATAT.

POLDERS(CH)E, znw., v. — Vrouw uit de Polders. Hij is getrouwd mee 'en polders(ch)e.

POLDERWAGEN, znw., m. — Bij dijkw. Kleine kruiwagen met berderen waar men mee aan den polder werkt. J.

POLDERZEISEN, POLDERZEISIE, znw., v. — Bij dijkw. Z. GRUITZEISEN. J.

POLDIEN, znw., v. — Leopoldina verkort.

POLIERHAAK, znw., m. — Bij smeden. Gekromde poliervijl.

POLIERPOP, znw., v. — Bij meubelmakers. Vod, doek met polijstsel begoten, waar men het te polijsten werk mede wrijft. J.

POLIERSEL, znw., o. — Bij meubelm. Vocht of stof, waarmede men polijst. J.

POLIERTRUWEEL, znw., o. — Bij metsers. Klein truweel dat de metser gebruikt om te pleisteren en te vermaken op plaatsen waarvoor het metstruweel te groot is.

POLIET, znw., m. — Verkorting van Hippoliet. J.

POLISSEN, w., b. — Polijsten, Fr. *polir*.
Wordt enkel gezeid van metalen; van hout zegt men *polieren* en *politooren*.

POLKA, znw., m. — Z. Idiot.
— Ziekte aan de aardappelen. De polka is aan de patatten. Z. POLKAZIEKTE.

Toen in 1845 de aardappelplaag verscheen, beschouwden de boeren die als eene straf des Hemels. De oorzaak van die straf, beweerde men, was de *polka*, een dans van Poolschen oorsprong, die rond dien tijd hier op het platteland in zwang moet gekomen zijn. Men schreef er echter een zeer hoogen ouderdom aan toe, want men geloofde dat de Joden dien dans na de dood des Zaligmakers gedanst hadden. Sommigen hielden staande dat de plaag 40 jaar zou duren.

POLKAZIEKTE, znw., v. — Zoo hiet men vroeger de ziekte der *Peronospora infestans* aan de aardappelen.

POLKAZIPKEN, znw., o. — Korte jas, al schertsend. (Z. der K.) Hij is getrouwd mee e polkazipken.

POLKOOG, znw., v. — Groot, min of meer uitpuilend oog. (K.))aar is em weer mee z'n polkoogen!

POLLEPOOTEN, w., o. — Z. PALLEPOOTEN. (Idiot.) (Z. der K.)

POLLEPOOTER, znw., m. — Z. PALLEPOOTER.

POLLEVIELIKKER, znw., m. — Bij schoenm. Bollikker.

POMPARM, znw., m. — Pompzwengel. J.

POMPEEMER, znw., m. — Uiteinde der pompstang waar het lot in is. J.

POMPELOEREKEN, znw., o. — Z. POMPELOEN. (Idiot.)

POMPKAS, znw., v. — Scheepsterm. Pompkast, houten schutsel at de pomp omsluit. J.

POMPKIL, znw., v. — Bij dijkw. Kil die in eenen turfput egraven wordt om daarin al het water van den put te doen samenloopen. J.

POMPLIJF, znw., o. — Bij metsers. Het metselwerk eener pomp.

POMPSLOT, znw., o. — Scheepsterm. Klep eener pomp. J.

POMPWATER, znw., o. — Z. Wrdb.
— Spr. *Zoo dun, zoo klèèr als pompwater.*

PONT, znw., v. — Scheepstermen. Z. VLOTBRUG. J.
— Plat schip waar de ontsmettingsstof van den gezondheidsdienst ler Schelde mee vervoerd wordt. J.
— Plat vaartuig zonder mast dat zijne lading op eenen zolder stapelt. J. Ook *zolderschuit*.

PONTENIER, znw., m. — Pontonnier. J.

PONTJE, znw., o. — Scheepsterm. IJzeren bootje gebruikt bij .e soldaten. J.

PONTON, znw., v. — Z. VLOTBRUG. J.

POOK (zachte *o*), znw., v. — Z. Idiot.
— Lijf. J. Slaagt 'em over z'n pook!
— Smaadnaam op eene vrouw of dochter. 'En vuil pook. 'En zwarte, :n gierige, 'en dikke pook.

POOR (zachte *o*), znw., o. — Gemeen volk, gepeupel. (Z. der K.) 'oor van volk. In da' straatje weünt poor.

POORT, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Geen poorten me(t) iemand uitkunnen*, er niet mede overweg unnen, er niet mede kunnen handelen. Mee zoo 'ne' vent kunde geen ooiten mee uit, hij is seffens op z'nen teen getrapt.
In veel plaatsen zegt men *geen pooten met iemand uitkunnen*, in tede van *poorten*.
— Eerste rondgebogen stek der schuiftafel. J. Deur de poort spelen.

POORTJESVOLK, znw., o. — Ar
stegen woont. (**A.**)
Ook *gangeskensvolk.*

POOS, znw.. v. — Z. Idiot.
— *Poezen*, mrv., barensweе. J. Goei po

POOT, znw., m. — Z. Idiot.
— Scheepsterm. Kromhout geplaatst in d
waar het aan de kimplank vastgemaakt is.
weinig omhoog; hieraan is een deel der bu

POP (in 't Z. en W. *poěp*), znw., v.
— Spr. *Dansen gelijk 'en pop. De po*
het spel, de twist is aan gang.
— Bundel of pakje sajet. 'En pop saai b
Ook *dod* en *donk.*

POPPELÈÈR (uitspr. *poěppəlèèr*). znw
beenen, meest van meisjes gezeid. (**Z.** der K

POPPE(N)GOED (uitspr. *poěppəgoed*
bakkers. Kleine aarden potjes waar de kind
Ook *speelgoed.*

POPSCHÈÈR, znw., v. — Soort van
mede men de poppen of rupsennesten uit d

POREN, w., b. — Z. Idiot.
— O. Door modder en slijk loopen. (**Z.** d
meugen poren om deur die slijkstraat te ge

PÖRREN, w., b. — Scheepsterm. V
De matroozen pörren.
Het w. is enkel op zeeschepen in gebr

PORTEFOELIE, PORTEFULLI
Fr. *portefeuille.*

PORTIÈRES, znw., v. — Portierste

PÒRZEBLOĔM, znw., v. — Z. PERZ

POSSESTOREKEN, znw., o. — St
gerold als een heel dun buisje en in olijfolie ge
van gekookte en verharde siroop, in een pa
possestoreken dient om aan heel kleine kind
ten einde den stoelgang te bevorderen.

POST, znw., m. — Z. Wrdb.
— *Op zijne(n) post zijn*, nauwkeurig zij
tijd en plaats zich ergens bevinden. Cl.

POST, znw., m. — Z. Idiot.
— Wat blijft staan in den grond, als een
Ook *puist, staal* en *struik.*

POST, znw., m. — Visch die op den paling gelijkt, doch een ;orter lijf en een zeer dikken kop heeft. J.

POST, znw., m. — Z. Idiot.
— Postbode, brievendrager. De post is daar mee 'nen brief veur u.

POSTESTOREKEN, znw., o. — Z. POSSESTOREKEN.

POSTMIJT, znw., v. — Mijt van posten of uitgerooide wortel-ılokken van afgezaagde boomen.
Ook *puistmijt*, *struikmijt* en *staalmijt*.

POSTUUR, znw., o. — Z. Idiot.
— Netel, in het raadsel:

Achter de(n) muur
Stond e postuur;
Ik meende het te pakken,
Maar 't stak in mijn hakken.

POT, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Zoo doof, zoo zwart als 'ne pot.*
— *Potten en pannen*, allerlei keukenvaatwerk.
— *Laat da(t) potje maar gedekt*, zwijg daar maar over.
— *De(n) hond hee(f)t in de(n) pot gekeken*, ge komt te laat, het ten is op.
— *Eten wat de pot kookt*, eten wat er opgediend wordt.
— *Klein pottekens hebben ook ooren*, z. KLEIN. (Aanh.)
— Bij olieslagers. Bolvormige, in den blok uitgekapte bak onder le stampers, waarin het meel wordt fijngestampt.
— Bij biemans. Cel van eene raat. J. Al de pottekens zitten vol ıeuning.

POTDEKSEL, znw., o. — Scheepsterm. Klein verheven dek van oren op een zeeschip. J.

POTÈÈRD(E) (uitspr. *potèèrd*, *potèèr*, *potjèèr*, *potjār*, *potjārd*), nw., v. en o. — Potaarde.

POTHAAK, znw., m. — Bij olieslagers. Soort van haak met en oog en eenen bek, die gebruikt wordt om de potplaten in eenen lemolen uit den pot te halen.

POTMÈÈL, znw., o. — Bij olieslagers. Het fijngestampte meel n den pot.

POTPLAAT, znw., v. — Bij oliesl. De ijzeren schijf die onder e potten ligt.

POTSKOP, znw., m. — Z. Idiot.
— Kleine snuiter, gezeid tegen jongens. O duë potskop, maakt e van hier!
Ook *totskop*.

POTTEBLOK, znw., m. — Bij oliesl. De blok onder de stampers raarin de potten zijn.

POVERJAN, znw., m. — Roodborstje, *Erithacus rubicola.* Ook *pover* en *roo(d)baard.*

PRAMOOI, znw., v. — Z. PUG. (Idiot.)

PRANG, znw., v. — Z. Idiot.

— Bij hoefsmeden, voorl., enz. Stuk hout, waar een stevig koordje aan gevestigd is en dat men gebruikt voor de moedwillige peerden, om hun het slaan of stampen te beletten, Kil. *instrumentum quod naribus equorum imponitur.* De koord wordt rond de onderlip van het peerd gewrongen, hetgeen eene groote pijn veroorzaakt.

Ook *neep, pruim* en *prop.*

— IJzeren getuig met armen en spillen, dat boven op de wip staat en waar de vogels op vastzetten, naar dewelke men met den handboog schiet.

— Bij mulders. Vang van eenen molen, Fr. *arrêt,* Kil. *molæ retinaculum.*

— Rem. De prang van eenen wagen, van een rijwiel.

PRANGEN, w., o. — Z. Idiot.

— Scheepsterm. Laveeren, gangen halen. J. Het schip moet prangen bij ongunstigen wind.

PRANGZEEL (scherpe *e*), znw., o. — Bij mulders. Een zwaar zeel of touw om de molenroeden vast te zetten als de molen staat.

PRAT, znw., m. — *De(n) prat hebben,* pratten, lang aaneen pruilen. Cl., R.

Ook *prot.*

PRATTEN, w., o. — Pruilen. Z. Wrdb.

— Treuren, kwijnen, niet goed opwillen, sprek. van boomen en andere gewassen. (K) Dieën appelboom hee' lank geprat, maar nu begint em toch te wassen.

PREDIKANT, znw., m. — Gewijde redenaar. J. Onze pastoor is 'ne goeie predikant. De Redemptoristen zijn vermaarde predikanten.

Bij V. D. is *predikant* synoniem van *dominee, protestantsch leeraar.*

PREE, znw., m. en v. — Z. Idiot.

— Drinkgeld. J., R. Hij krijgt 's Zondags maar weinig pree van ze' moeder.

PRELAAT, znw., m. — Titel van den abt eens Norbertijnenkloosters. De prelaat van Tongerloo. Mijnheer de Prelaat van Averbode.

Bij V. D. : « titel van die geestelijken in de Roomsch-Katholieke Kerk, welke een eigen kerkelijk rechtsgebied hebben. »

PREMEER (scherpe *e*), bvw. — De eerste. Hij wilt altijd en overal premeer zijn. Ge zij' premeer in 't rekenen.

— Best, voordeeligst, bij J. *primier.* De vruge soort van patatten die ik plant, is premeer van alles.

PREMISSIE, znw., v. — Permissie, verlof. J.

PRESTAKWESEMUS, znw., m. — Z. Idiot.
— Bekend onder de geestelijken. Alzoo genaamd omdat hij alleen de mis te lezen heeft, waar veel gebeden in beginnen met de opgegeven woorden : « *præsta quæsumus* ».

PRET, bvw. — *Pret zijn*, alles verloren hebben in 't spel. (Eindhout.)

PREZENDOĔK (klemt. op *zen*), znw., m. — Scheepsterm. Z. NAADPREZENNING. (Aanh.) J.
— Zeildoek die in de reten der luiken gelegd wordt.

PREZENNAGEL (klemt. op *zen*), znw., m. — Kleine nagel met platten kop. J.

PREZENSPIJKER (klemt. op *zen*), **PREZENNINGSPIJKER,** znw., m. — Scheepsterm. Bijzondere soort van nagel, dienende om den naadprezenning vast te spijkeren.
Bij V. D. *presenningspijker*.

PRIEM, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Zoo scherp als 'ne priem.*
— Bij mandenmakers. Puntige houten of ijzeren stek, dienende om tusschen de gevlochten wisschen een spoor te maken en deze er door te steken.
— Bij beenhouwers. Dun gekloven vlierstokje, dat men door eene rol worsten steekt om ze aaneen te houden.

PRIEZEN, w., o. — Snuiven, een snuifje nemen. Laat mij eens priezen.

PRIGATIE, znw., v. — Purgatie, buikzuiverend middel.

PRIJ, znw., v. — Verachtende naam voor vrouwen. T., R., J. 'En lui, 'en gierige prij. Die Mie is 'en vuil prij.

PRIJS, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Weten aan wa(t) prijs*, iets bekoopen, er aan toeleggen, zich beklagen. J. Ge hèt nie' willen doen watda' 'k zee, maar ge zult weten aan wa' prijs.

PRIJSBEEST, znw., v. — Een slachtdier, zooals een os, een kalf, dat om zijne vetheid den prijs behaald heeft of dien verdient te behalen. J., D. B.

PRIJSVÈREN, w., o., onschb. — Scheepsterm. Met booten wedijveren om snelst te varen en zoo eene onderscheiding te bekomen. J.

PRIJSVÈRING, znw., v. — Scheepsterm. Het om prijs varen. J. 't Is e Zondag prijsvèring mee jachten.

PRIJZEN, w., b. — Z. Wrdb.
— Spr. *Goe(d) goed prijst zij(n) zelven en slecht goed wördt geprezen.*

— *En daarmee is hij geprezen*, zoo is hij inderdaad, met minachting gezeid. Ge zij' 'ne luiaard en 'nen ruziemaker, en daarmee zijde geprezen. Trien is 'en babbelèèister en 'en vuiltong, en daarmee is zij geprezen.

PRIK, znw., m. — Lamprei, een visch, bij J. *priek*.

PRIMUS, znw., m. — Z. Wrdb.

— Spr. *'k Heb gemaakt da(t) 'k primus was*, dat ik er de eerste bij was.

PRINS, znw., m. — Z. Wrdb.

— Verg. *Gelijk 'ne prins*, zeer goed. E lèven hebben gelijk 'ne prins. Hij woont daar gelijk 'ne prins.

— Spr. *Hij zit daar gelijk 'ne prins in e kafkot*, z. KAFKOT. (Idiot.)

— *De(n) prins gezien hebben*, dronken zijn.

PRINSES, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *Gekleed gaan gelijk 'en prinses*, zeer prachtig. J.

PRINTJE, znw., o. — Ondeugend meisje.

PROCEDEEREN, w., o. — Z. Wrdb.

— Spr. *Procedeert ge veur 'en koe, ge legt er e pèèrd aan toe. Bouwen en trouwen, studeeren en procedeeren zijn vier dingen die 'ne mensch renuëeren.*

PROCESSIE, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *Veur ééne(n) man staat de processie nie(t) stil*, voor éénen mensch kan men niet doen wat uit het verband blijkt.

— Groote menigte. 't Volk kwam mee' heelder processies naar de kermis.

PROCESSIESGEWIJS, bw. — Processiewijze.

PROCHIAAN, znw., m. — Parochiaan, Kil. *paræcus*. J.

PROCHIEKERK, znw., v. — Parochiekerk, Kil. *templum parœciæ*. J.

PROFIJTELIJK, bvw. — Z. Idiot.

— Bw. Wordt gezeid van iemand die traag en op verzekerenden toon spreekt, bij J. *profijtig*. Die Trien kan zoo profijtelijk klappen.

PROFIJTELIJKE, znw., m. en v. — Iemand die geneigd is om alles te benuttigen en niets te verkwisten. Sus is 'ne profijtelijke, hij laat niks verloren gaan.

— Iemand die traag en op verzekerenden toon spreekt.

PRONKEN, w., o. — Z. Idiot.

— Bij biemans. Gereed zitten om te zwermen. De bieën zitten te pronken. Vóór het zwermen blijven de bieën rustig het vertrek der koningin afwachten. Dan zitten er vele rond het telgat te pronken. J.

PRONS, znw., v. — Het overblijvende van iets in een puntzakje. E pronsken toebak, peper, enz.

— Kleine, verneutelde, machtelooze persoon. Ik veur u zwijgen, eur zoo e pronsken! 't Is maar 'en prons van 'en meid.

PRONSEN, w., o. — Niet passen, niet sluiten, van kleederen. Da' kleed past nie', het pronst.

PRONSKOUS, znw., v. — Kous die te wijd is, die niet past an 't been of den voet.

— Fig. Iemand die zich niet wil gedragen gelijk het behoort.

PRONT, bvw. en bw. — Z. Idiot.

— Spr. *Van boven pront en van onder stront*, op kaalaards. J.

— Bw. Juist, krek. Hij ga' pront alle weken te bichten en te ommunie.

PROOSDIJ, znw., v. — Gebied van eenen proost. J.

— Woning van eenen proost. J.

PROOST (zachte en scherpe *o*), znw., m. — Z. Idiot.

— Geestelijke die een eigen gebied heeft, maar noch mag doopen, och begraven, noch trouwen. J.

Ook *prost*.

Bij V. D. « kloostervoogd ».

PROP, znw., v. — Z. PRANG. (Aanh.)

PROPANKER, znw., m. — Z. KATANKER. J.

PROP(E)RETEIT, znw., v. — Properheid, zindelijkheid, Fr. *propreté*. J.

PROPPENDE, PROPPENS, bw. — *Proppende vol, proppens vol*, zeer vol. J. De kerk was proppende vol menschen.

Ook *kroppende*, *kroppens*, *troppende* en *troppelende*.

PROS, znw., v. — Z. Idiot.

— Mes of ander snijtuig dat niet deugt. 'En pros van e mes. Kunde gij geen bijl leenen?.. Ja, 'k heb daar nog ievcrans 'en ou' pros liggen.

PROSDIJ, znw., v. — Z. PROOSDIJ. J.

PROST, znw., m. — Z. PROOST.

PROT, znw., m. — Z. Idiot.

— Z. PRAT. (Aanh.)

PROTTEN, w., o. — Z. Idiot.

— Z. PROTTELEN. (Idiot.)

PRUIM, znw., v. — Z. Wrdb.

— Z. PRANG. (Aanh.)

PRUIMEBLOĔM, PRUIMEBLOM, znw., v., zonder mrv. - Pruimebloesem.

PRUIMESTEEN, znw., m. — Groote roode kers met eenen steen gelijk eene pruim.

PRULLEN, w., o. — Z. Idiot.
— Lunteren, talmen. J. Wa' stade daar te prullen, kom voort!

PRUT, znw., m. — Z Idiot.
— Koffiedik. (**Z.** der **K.**) (Ook in N.-Holl. en Gron., z. B. en M.) Ik giet dieë' kaffie weg, mijn tas lèè' vol prut.

PRUTOOG, znw., v. — Z. Idiot.
— Ook klein, toegenepen oog.
— Iemand die zulke oogen heeft.

PRUTSMANNEKEN, PRUTSVENTJE, znw., o. — Kleine, onbeduidende persoon.

PUGGEN, w., b. en o. — Z. Idiot.
— Slaan, met een denkbeeld van groote moeilijkheid. (**N.-O.** der **K.**) Ergerans 'nen nagel in puggen.

PUI, znw., v. — Bij landb. Z. DENNEWEEGT. (Idiot.) (**N.-W.** der **K.**)

PUINHOOP, znw., m. — Hoop puinen, hondsgras. Hij hèet daar 'ne groote' puinhoop aan ze' veld staan.
— Fig. Lastige vent die niet te betrouwen is. (Gierle.) Ik dörf die kiekens toch zoo nie' meenemen op den trein: de garde da' 's niks, maar de chef dat is 'ne puinhoop.

PUIST, znw., m. — Uitgerooide of uit te rooien wortelblok van een afgezaagden boom. (**O.** der **K.**) Eike' puisten. Maste' puisten.
Ook *post*, *struik* en *staal*.

PUISTMIJT, znw., v. — Z. POSTMIJT. (Aanh.)

PUITE(N)VILDER, znw., m. — Zeer bot mes. (**N.** der **K.**)
Elders *vilder*, *padde(n)vilder*, *vörs(ch)e(n)vilder*, *paddekoeter*, *pietendegger*, enz.

PUITOOR (scherpe *o*), znw., m. — Roerdomp, *Botaurus stellaris*, Fr. *butor vulgaire*, bij J. *puithoren*.
— Lomperd. Hedde van ze' lèven zoo 'ne' puitoor gezien?

PUKKEL, znw., m. — Z. POKKEL. (Idiot.)

PULDERBEEK, znw., v. — Z. PALDERBEEK.

PULP, znw., m., niet v. — Z. Wrdb. J.

PULPRIEK, znw., m. — Bij landb. Lange, breede riek met dikke tanden om pulp te laden of te lossen.

PUNT, znw., m. — Z. Idiot.
— Bij schoenm. *Fransche punten*, soort van nagels om in de zolen geslagen te worden.

PUNT, znw., o. — Z. Idiot.
— *Op zij(n) punt zijn*, stipt; ernstig, deftig. T., R., J.

PUNTBOOR, znw., v. — Z. Idiot.

— Bij timmerl. Tweepuntige haak om fijne gaten te steken of te verwijden. J.

PUNTBÖ(R)STEL, znw., m. — Bij schilders. Verfkwast van gewone grootte.

PUNTSCHAAF, znw., v. — Bij schrijnw. Zekere schaaf waarvan het ijzer op eene punt eindigt en den vorm heeft van een gelijkbeenigen driehoek. De puntschaaf wordt gebruikt om lijsten te schaven.

PUNTSCHÈÈR, znw., v. — Bij timmerl. Klein scheergebint gevormd door de beide bovenstukken der scheerstijlen, die op den scheerbalk van een grooter gebint rusten. De puntscheer wordt weinig meer gebruikt.

PUNTSTEKER, znw., m. — Bij goudsmeden. Soort van fijn drijfijzer om diepe kuiltjes uit te steken.

Ook *putsteker*.

PUNTTANG, znw., v. — Bij goudsmeden. Kleine ijzeren tang met twee ronde grijpbeentjes, dienende om iets rond te plooien.

PUS, znw., v. — Scheepsterm. Puts, emmerken om water mee te scheppen.

Ook *poesj*, *puzie* en *tarpuzie*.

PUT, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Als 't kalf verdronken is, wordt de put gevuld*, als 't ongeluk gebeurd is, worden er voorzorgen genomen.

— *Die 'ne(n) put maakt veur 'en ander, valt er zelf in.*

— Bij landb. en veeartsen. Plaats van het dier waar de vrucht ligt. J. Het kalf leet hoog in de' put. Een goede koe is klein van put.

PUTBEITEL, znw., m. — Bij smeden. Smalle, platte beitel, om putten in ijzer te kappen.

PUTGAAR, znw., v. — Lange stok waar de puthaak aan vast is, aan welken men den emmer hangt om te putten. (Z. der K.)

PUTGELD, znw., o. — Geld dat de kantonnier van den kooper ontvangt voor het vullen van eenen boomput. Gewoonlijk 1 frank. J.

PUTIJZER, znw., o. — Scheepsterm. Gekromd kalfaatijzer dat men gebruikt om de onderste buitenkanten van een schip te kalfaten.

PUTSTEKER, znw., m. — Z. PUNTSTEKER.

PUTWAFEL, znw., v. — Z. BESLAGWAFEL. (Idiot.)

PUTZWEEMER, znw., m. — Z. ZWEEMER. (Idiot.)

PUUT, znw., v. — Z. PUUK. (Idiot.)

PUZIE, znw., v. — Z. PUS. J.

PYRUS, znw., m. — Plantk. *Pyrus Japonica*, *pyrus*.

Q.

QUAESTIE, znw., v. — Z. KWESTIE. (Idiot.)

QUATERTEMPERDAG, znw., m. — Quatertemper.

QUATERTEMPERKOREN, znw., o. — Bij landbouwers. Rogge die zeer vroeg in 't najaar, op het einde van September gezaaid wordt. (**Z**. der **K**.)

R.

R, znw., v. — Z. Wrdb. en Idiot.
— Raadsel op de letter *r:*

't Is in Peer, maar nie(t) in Jan,
't Is in 't bier, maar nie(t) in de kan,
't Is in 't verken, maar nie(t) in 't spek,
Ge zul(t) het nie(t) g(e)ra(d)en, al wierde gek.

RAAD, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Veul raad en weinig baat. Raad na daad komt te laat.*

RAAI, znw., v. — Scheepsterm. Ra, Fr. *vergue.* J.

RAAK, bvw. en bw. — Fel, erg, wreed, J. 't Is raak gelijk er veul appelen zijn dees jaar. 't Is raak mee hem.

RAAM, znw., v. — Z. Idiot.
— Werktuig waar men het goed op juiste maat mee spant, Fr. *rame,* Kil. *extentorium.* J.
— Bij biemans. Vierkant of rechthoekig lattenwerk waar de was-wafels in geplaatst worden. J.

— Bij steenb. Stapel geschrankte steenen die nog niet gebakken zijn. J.

— Bij tabaksfabrikanten. Opgespannen doek waar de tabak op gedroogd wordt. J.

RAAMBÖ(R)STEL, znw., m. — Bij schilders. Borstel om ramen en paneelen te verven.

RAAMGAT, znw., o. — Venstergat, vensteropening. J.

RAAP, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *Zoo voos, zoo sterk als 'en raap.*

— *Als 't Kinneken is geboren* (Kerstdag), *hebben de raapkens hunnen smaak verloren.*

— *Rapen doen het gat gapen ; zoo menigen beet, zoo menige scheet.*

— Raadsels op de raap :

Van onder rond gelijk 'en ei,
Van boven lijk 'ne koele mei.

—

Het eersten is e mierken,
Het tweeden is e pierken,
Het derden is 'en eiken,
Het vierden is e loovermeiken.

RAAPBOTER, znw., v. — Bij landb. Boter die men met de zijg nog uit de stand haalt, als de andere boter er al uit is. Die boter vlot nog op de melk in kleine klompjes en wordt als min zuiver aanzien.

RAAPMEULEN, znw., m. — Bij landb. Werktuig dienende om rapen, beet, enz. in stukken te snijden. J.
Ook *tolmeulen.*

RAAPSMAAK, znw., m. — Eigenaardige, sterke smaak van boter, als de koeien te veel rapen en raaploof te eten krijgen.

RABABBEL, znw., v. — Z. ABABBEL. (Idiot.)

RABAT, znw., o. — Z. Idiot.

— Bij metsers. Breedte eener kantelaaf aan de binnenzijde, het vlak waartegen de staanders van een deur- of vensterkozijn geplaatst worden.

RABATKOL, znw., m. — Taai, niet bijtbaar vleesch. (Heist-op-de-Berg.) Aan die ou' koei zal niks as rabatkol aan zijn.

RABATPAN, znw., v. — Bij steenb. Platte dakpan die langs den eenen kant eene groef, en langs den anderen kant eenen tand heeft die in de groef der volgende pan sluit.

RABENDIG (klemt. op *ben*), bvw. en bw. — Wild, woest. (Z.-W. der K.) 'Ne rabendige kèrel. Rabendig te werk gaan.

— Ruw, onstuimig. E rabendig weer.

RABESKOP, znw., m. — Z. RAVELSKOP.

RAD, znw., o. — Wiel. Z. Wrdb.
— Het mrv. is *ra(d)er*, *raaier*, het vrklw. *raaiken*.

RA(D)EN, w., b. — Raad geven. Z. Wrdb.
— Spr. *Die nie(t) te ra(d)en is, is nie(t) te helpen.*

RAFELING, znw., v. — Scheepsterm. Kabbeling in het water die bij stil weder boven eene zandplaat op te merken is. J.

RAMEN, w., b. — Bij fabriekwerkers. Het goed door spanning zijne juiste maat geven, Kil. *distendere ad quatuor palus*. J. Laken ramen.
— Bij steenb. Geschrankt stapelen. J. Steen ramen.

RAMENDEKSEL, znw., o. — Bij biemans. Deksel dat boven de ramen eener biekas ligt. J.

RAMMELEN, w., o. — Een kort en luid gerucht maken. J. 'En ou' kār rammelt.

RAMMELING, znw., v. — Vracht slagen. J.
Gemeen bij V. D.

RAMMELKĀR, znw., v. — Oude, versleten kar, die al rijdende rammelt.
— Spottend voor oud, rammelend rijtuig.

RAMMENETS, znw., v. — Z. RAMMENATS. (Idiot.)

RAMMIG, bvw. — Tochtig, sprek. van schapen. J.

RAMP, znw., v. — Bij dijkw. Opklim, oprij. De ramp is een tamelijk breede weg, langs waar men uit de diepte van een werk grond naar boven vervoert. De ramp staat in verbinding, van onder met de uitloopers, en van boven met de straal. J.

RAMSEN, w., o. — Kaartspel. Z. RAMMEN. (Idiot.)

RAND, znw., m. — Z. Wrdb. en Idiot.
— *Uit den rand zijn*, verslompt, verbalemond, afgedragen, sprek. van kleederen. As ge da' kleed alle dagen gaat aandoen, dan zal 't gauw uit den rand zijn.
— Ontleedk. Scheiding tusschen maag en buikholte, middenrif, Fr. *diaphragme*.
— Bij sigarenmakers. Bandje papier, dat over de hoeken der sigarenkaskens geplakt wordt.

RANDEN, RANNEN, w., o. — Uitvallen, toevaren, toeblaffen, sprek. van honden. Dieën hond randt geweldig.

RANDSTEKER, znw., m. — Bij schoenm. Cirkelvormig mes met scherpen platten voorkant, op gansch zijne lengte van een omgekrulden rug voorzien, die puntig vooruitsteekt. Hij wordt gebruikt om de uitstekende bies weg te nemen. J.
Ook *afsteker*.

RANK, bvw. — Komt voor in 't raadsel op den *wÿngaard:*

Rank hout,
Sprank hout,
Ongeboren timmerhout.

— Licht van lijf en leden, van menschen en dieren gezeid. 'Nen
ınke jongen. E rank meisken. Da' pèèrd is rank.

RANNEN, w., o. — Z. RANDEN.

RANS, znw., v. — Verkorting van Florentia en Emmerentia.

RAP, znw., v. — Z. Idiot.
— *Rappen,* mrv. Schurft op het hoofd, Kil. *scabies incrustata.* J.

RAP, bvw. — Z. Idiot.
— Spr. *Zoo rap als 'en bie, als de katten.*
— *Rap met de hand is rap met den tand.*
— Tw. om haast te bevelen. J. Draagt dezen brief eens weg, rap!

RAPPE(N)KOP, znw., m. — Schurftig hoofd. J. Ik ben vies van
'nen rappekop.
— Iemand die zulk hoofd heeft.

RAPS, znw., v. — Rasp. J.

RAPSEN, w., b. — Raspen. J.

RAPSHUIS, znw., o. — Rasphuis, tuchthuis. J.

RASKEDEPIK, RASKENDEPIK. znw., o. — Slecht, gemeen
ɔlk, janhagel.
Ook *raskedepeu* en *rebbigepeu.*

RAT, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Zoo kaal als 'en rat.*
— Scheldnaam dien men geeft aan eenen dief dien men betrapt,
ıaar niet gestraft heeft.

RATEL, znw., m. — Bij biemans. Raat, honingraat, Kil. *favus.*
, D. B.
Ook *raat* en *graat.*

RATELSTOK, znw., m. — Z. RAKELSTOK. (Idiot.)
— Spr. *Zoo dörs(ch) als 'nen ratelstok,* dor, droog.

RATS, bw. — Rap, snel.
— Spr. *Zoo rats als de blaren die waaien.*
— Plotseling, eensklaps. 'k Zag 'en muis loopen, maar as ik ze
ilde pakken, was ze rats eweg.
— Rakelings. 'k Was in 't gedrang eerda' k 'et wist en 'k kreeg
ıe' steen rats nèven m'n kaak.
— Z. Idiot.

RATTATOËL, RATTETOE, RATTENTUL, znw., m. —
ɔldatenkost, bij J. *ratatoel.*

RAVELSKOP, znw., m. — Ragershoofd, raagbol, Fr. *boissoir.* (Esschen.)

Ook *rabeskop.*

RAZEMENTIG (klemt. op *men*), bw. — *Razementig k(w)aad,* razend kwaad, zeer gram. (Z. der K.) Zoo razementig kaad hem ik Frans nog nooit nie' gezien.

RECHEL, znw., m. — Z. RICHEL. (Idiot.)

RECHT, znw., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Tegen alle recht en rede.*

— *Tegen 't geweld is geen recht. Als 't geweld de bovenhand heeft, gaat het recht verloren.*

— *Kört recht met iemand spelen,* hem dooden. J.

RECHTDEUR, bvw., enkel als gez. — Openhertig, rondborstig. Ge zij' nie' rechtdeur.

Ook *rechtuit.*

RECHTDRAAD, znw., m. — Bij kleerm. Stuk lijnwaad dat van binnen gelegd wordt om het doorscheuren der knoppen of het afscheuren der zakken te beletten. J.

RECHTEN, w., b. — Bij metsers, enz. *'En leer rechten,* eene zware ladder rechtstaande brengen, Fr. *dresser.*

— Bij steenb. *De steenen rechten,* de steenen die *plat* op den grond liggen, nadat zij genoegzaam droog en vast zijn, op hunnen *kant* zetten, opdat de zijde die op den grond gelegen heeft, ook zou kunnen drogen en hard worden.

RECHTSCHAVEN, w., b. — Door te schaven rechtmaken. J. 'En plank rechtschaven.

RECHTSNIJ(D)EN, w., b. — Door snijden rechtmaken. J. Snijd da' papier recht.

RECHTUIT, bvw. — Z. RECHTDEUR. D. B., R., J., Kil. *sincerus.*

RECHTVÈÈRDIG, bvw. — Rechtvaardig.

RECHTZETTEN, w., b. — Z. Idiot.

— Iets zoo zetten dat het rechtstaat. J. De stoel is omgevallen, zet hem recht.

REDBOEI, znw., v. — Scheepsterm. Ronde kurkenzak dien men in het water werpt om eenen drenkeling te redden, als hij nog boven water komt. J.

REDBOOTJE, znw., o. — Z. ACHTERBOOT. (Aanh.)

REDEN, znw., v. — Z. Idiot.

— *Om reden dat,* omdat. Hij wilt in de stad nie' blijven, om reden dat em er zijne' kost nie' kan winnen.

REDE(N)SWIL. — In de voegw. uitdrukking *om redenswil*, omdat, bij J. *om redewil*.

REE (scherpe *e*), znw., v. — Bij olieslagers. Ieder der liggende balken, die aan iedere bank de stampers in voege houden. J.
Ook *reehout*.

REE (zachte *e*), tw. — Z. RIJ. (Aanh.)

REEBLOK (scherpe *e*), znw., m. — Bij olieslagers. Houten blok waar de reebout aan vast is.

REEBOUT (scherpe *e*), znw., m. — Bij olieslagers. IJzeren bout of pin die aan den reeblok vast is en waarmede men de stampers kan vastzetten, zoodat deze niet neerkomen kunnen, terwijl men van onder aan 't werk is.

REE(D)EN, w., b. — Komt voor in de gep. w.: *klee(d)en en ree(d)en*.

REEFLIJN (zachte *e*), znw., v. — Scheepsterm. Touw dat gebruikt wordt om het zeil in te korten.

REEFTOUWKEN (zachte *e*), znw., o. — Kort touw om het zeil te reven. Wordt gebruikt om de zware zeilen van onder op te binden. J.
Ook *zwichteling*.

REEHOUT (scherpe *e*), znw., o. — Z. REE.

RÈÈN, bvw. — Z. RÈÈL. (Idiot.)

REEP (scherpe *e*), znw., m. — Z. Idiot.
— Bij landb. Ieder der gebogen banden die op de kar steken en de huif dragen.
— Bij pottenbakkers. Dun, smal ijzer, ringvormig omgekruld, waar men 't gedroogde aardewerk mee schaaft en effenmaakt.

REEP (scherpe *e*), znw., m. — Z. REEPEL. (Idiot.) (**N.-W.** der **K.**)

REEPBANK (zachte *e*), znw., m. — Bij landb. Bank waar men op zit als men vlas repelt. J.

REEPEL, znw., m. — Z. Idiot.
— Bij landb. Ieder deel van eenen akker dat aan een verschillenden huurder toebehoort.
Ook *reipel* en *singel*.
— Bij landb. *Een stuk land op reepels* (*reipels* of *panden*) *leggen*, op eenen akker die te nat ligt, hier en daar greppels maken.

REEPTAND (zachte *e*), znw., m. — Tand van den repel. J.

REES (scherpe *e*), znw., m. — Z. REESEL. (Idiot.)

REESELEN, w., b. — Z. Idiot.
— Aframmelen. Ik zal 'em reeselen, den deugeniet!

REESEM, znw., m. — Z. REESEL. (Idiot.) D. B., J., Kil. *racemus, uva.*

REESEMEN, w., b. — Z. REESELEN. (Idiot.) D. B., J., Kil. *conglobare, colligare.*

REEST (scherpe *e*), znw., m. — Rist. Z. REESEL. (Idiot.) (Esschen.)
— Rij worsten die aan eene lat in de schouw hangen om te drogen. (Esschen.)

REESTIJL (scherpe *e*), znw., m. — Bij olieslagers. Ieder der twee rechtstaande balken die die reeën verbinden. J.

RÈGEN, RÈGER, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Règen veur acht uren zal den heelen dag niet duren.*

RÈGENBLOESEM, znw., m. — Z. Idiot.
Sch. heeft gelijk : het w. wordt inderdaad gebruikt in de Kempen.

RÈGENBOOG, znw., m. — Z. Wrdb.
— Raadsel op den regenboog :

Roo roo ranken,
Van hier tot Vranken,
Van hier tot Parijs :
Ge zul(t) het nie(t) gera(d)en,
Al wierde grijs.

— Z. ook GEBOOG.

REGENEEREN, w., o. — Huishouden, wonen, L. *regnare.* (Turnhout.) Dieën boer hèet heel ze' lèven in de hei geregeneerd.
Elders *resedeeren, rezendeeren.*

RÈGENVIS(CH)KEN, znw., o. — Klein vischje dat men soms, na hevige regens, in de plassen aantreft.

REGLEER (scherpe *e*), znw., v. — Bij beenhouwers. Twee lange balken, met twee dwarshouten aan elkander verbonden, waar de beest in ligt, als het vel op den buik afgedaan wordt.

REIGER, znw., m. — Z. Wrdb.
— Spr. *Zoo mager als 'nen reiger, als 'nen reiger op zijn schenen.* J.
— *Schijten gelijk 'nen reiger*, eene geweldigen afgang hebben.
— Spotnaam op een lang en mager manspersoon. J.

REIPEL, znw., m. — Z. REEPEL.

REIZENS, bw — *Reizens vol*, boordevol. De pot is reizens vol.
Ook *reizende.*

REIZER, znw., m. — Die reist, Kil. *viator, peregrinator.* Ik ben geene reizer, ik blijf liever thuis.

REK, znw., o. — Scheepsterm. Bak, ijzeren kraag rond den mast van sprietbooten, die langs den mast omhoogglijdt als het zeil opgetrokken wordt. J.

REKACHTIG, bvw. — Dat min of meer rekt. J. Die stof is heel rekachtig.

REKENEN, w., b. en o. — Z. Wrdb.

— *Moette* (moet ge) *rekenen*, daaromtrent, om zoo te zeggen, bij J. *te rekenen*. De gekwetste was moette rekenen dood, as den doktoor kwam.

REKENING, znw., v. — Z. Wrdb.

— Spr. *Effen rekeningen maken goei vrinden.*

— Tijd der geboorte van 't kalf of 't lam. J. Ons koei is al 'nen dag of twee over heur rekening.

REKKEMENNEKEN, znw., o. — Snoepding dat den vorm heeft van een manneken en van rekbaar jujube gemaakt is.

REKKER, znw., m. — Bij schoenm. Elastieken reep aan beide zijden van den schoen om het aantrekken te vergemakkelijken.

RELING, znw., v. — Scheepsterm. Afsluiting rond een stoomschip, meestal bestaande uit ijzeren staven, die op de boeiing geplaatst zijn en met elkander door ijzeren staven verbonden zijn. J.
Ook *verschansing*.

REMMELENTIJD, znw., m. — Paartijd van konijnen en katten.

REMPAR(T)SCHIJTERS, znw., m., mrv. — Spotnaam gegeven aan de soldaten van den trein. (**A.**)

REMS(CH), bvw. — *Rems(ch)e noten*, soort van groote hazelnoten die in de hoven gekweekt worden. (**Z.** der **K.**)
Elders *sluizenoten* en *lombaardsche noten.*

REN, znw., v. — Z. Idiot.

— Latwerk dienende om de ontladen koopwaren op te stapelen en ze alzoo te beschutten tegen de vochtigheid van den grond. (**A.**)

RENGELOOT (zachte *o*), znw., v. — Z. REGGELOT. (Idiot.)

RENGEREN, w., o. — Regenen. (**N.** der **K.**)

RENNUATIE, RENNEWATIE, znw., v. — Z. Idiot.

— Iemand die zeer verkwistend is. Dieë jongen is 'en echte rennuatie aan z'n kleeren. Jan is de rennewatie van z'n ouwers.

RENT, znw., v. — Z. Idiot.

— *Op zijn renten leven*, van zijne renten leven.

— Spr. *'En horloge is 'en rent*, er zijn gedurig kosten aan. J.

— Hypotheek. Wij hebben 'en rent van 5000 fr. op ons huis genomen.

RENTE, znw., v. — Bierfeest dat een bruidegom aan de jongelingen zijner buurt geeft. (Zondereigen.)
Elders *kwansel(bier)*.

REPPEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Gep. w. *Reppen of ruren.* Ik mag mij nie' reppen of ruren, want ik zou schreeuwen van de pijn.

REPSTJÈÈT, znw., m. — Magere koe
Hij hee' niks in z'ne' stal as repstjèten.
Repstjèèt is de uitspr. van *raapsteert.*

REPUBLIEK, znw., v. — Z. Idiot.
— Bij biemans. Wanneer een korf langer
de bieën die er opzitten, oud worden, aanvee
koningin meer. Zulke staak heet republiek. E
des Zomers, maar eenige weken en uiterlijk ee

RES, bw. — Z. Idiot.
— Spr. *Hij zie(t) maar res te lèven*, op
en mager uitziet.

RESKEEREN, RISKEEREN, w.,
— Spr. *Reskeeren is kans en in de broki*
— Zich blootstellen aan, zich in gevaar
nie' naar de kermis, want ge reskeert van e
krijgen. Klimt nie' in den boom, want ge riskee
Ge riskeert van nat te wörren, as ge zonder
— *Nie(t) reskeeren*, zonder vrees zijn, g
Blijft nog wat hier, ge reskeert nie', want de
elf uren en 't is er nog geen tien.

REUGEL, znw., o. — Bij mulders. S
die gedurig in beweging is en het graan ond
Ook *schuddeberdeken* en *schoen.*

REUKELEN, w., b. — Z. Idiot.
— *Zijn klonen reukelen*, de klompen, a
met wat heete asch en gloeiende houtskolen v
goed rondschommelt, om de klompen spoedig
bij J. *rokelen*. (K.)

REUKERTEN, znw., v., mrv. — Pla
Fr. *pois de senteur*. J.

REŬN(D)SBEENHOUWER, RUN(
znw., m. — Vleeschhouwer, die enkel runds

REŬN(D)SBEENHOUWERIJ, I
WERIJ, znw., v. — Winkel, nering van e

REŬNSEL, znw., o. — Runsel, stre

REUS, znw., m. — Z. Idiot.
— *Zoo groot, zoo sterk als nen reus.*
reus. 'Ne vent gelijk 'nen reus.

REUTEL, znw., v. — Speelterm. Hand
rond zijn. (Turnhout.)

REUTELEN, w., o. — Speelterm. Z.

REVENS (klemt. op *vens*), znw., v. — Z. RAVENS. (Idiot.)

REVET (uitspr. *revée*), znw., m. — Klinknagel. J.

REVEERHAMER, znw., m. — Bij smeden. Klinkhamer. J.

REVEERNAGEL, znw., m. — Klinknagel. J.

REVOLVER, znw., m., niet v. — Z. Wrdb. J.

REZENDEEREN, w., o. — Z. RENGENEEREN.

RIBAPPEL, RUBAPPEL, znw., m. — Tamelijk groote appel met groene, geribde schil.

RICHEL, znw., m. — Z. Idiot.

— Soort van rek of bak, uit overeengekruiste latten samengesteld, waar men teljoren, kommen, enz. in legt als ze afgewasschen zijn, om ze te doen verlekken. (Esschen.)

RICINUSKOÉK, znw., m. — Bij landb. Voederkoek van het Palma-Christizaad, waar de olie uitgeslagen is.

RICINUSMÈÈL, znw., o. — Bij landb. Voedermeel van gemalen ricinuskoeken.

RIEKEN, w., b. — Z. Idiot.

— Spr. *Iemand nie(t) kunnen rieken*, niet kunnen verdragen.

RIEM, znw., m. — Z. Wrdb.

— Spr. *'t Is gemakkelijk riemen snij(d)en uit andermans lèèr*, van een anders goed te leven. J.

RIEMEN, w., b. — Met eenen riem vasthechten, Kil. *cingere*. J. De gewonde soldaat lag op ze' peerd geriemd.

RIET, znw., o. — Z. Wrdb. en Idiot.

— Spr. *Beven gelijk 'en riet*. J.

— *In 't riet geraken*, arm worden, ten onder geraken, tot armoede vervallen.

RIETGERS, znw., o. — Verschillende soorten van *Carex*.

RIETHAAK, znw., m. — Bij kamslagers. Haak dienende om de draden door te halen. J.

RIETJE, znw., o. — Bij wevers. Ieder staafje van het riet. J., D. B.

RIETSCHÖR, znw., o. — Plaats met riet begroeid, langs den oever van eenen stroom of eene rivier. J.

RIF, znw., o. — Scheepsterm. Z. RIFT. J.

RIFT, znw., v. — Scheepsterm. In de uitdrukking: *hij staat van de rift*, d. i. het schip is bij storm verzekerd tegen den grooten wind, de zeilen zijn van onder dicht toegebonden, zoodat zij zooveel wind niet kunnen vatten alsdat zij bij gewoon weder noodig hebben. J.

Ook *van rif staan*.

RIJ, tw. — Scheepsterm. Uitroep van moet gaan draaien. J.
Men roept *ree* als men het geluid aanl

RIJ, znw., v. — Z. REI. (Idiot.)

RIJBOOM, znw., m. — Draaiboom.

RIJ(D)EN, w., o. — Z. Idiot.
— Spr. *Op de tong rij(d)en*, z. TONG. (
— *Ge moet rij(d)en en omzien*, voorzi
— *Ge kunt nie(t) rij(d)en en omzien*, verrichten.
— Bij landb. Ploegen, eggen, mest vc medebrengt. Karel, wanneer komde rij(d)en

RIJ(D)IG, bvw. — Tochtig, ritsig, va Kil. Rijdigh sijn, *coïtum appetere, dict*

RIJFELEN, w., b. — Bij smeden. M

RIJFELIJZER, znw., o. — Bij sme gebogen vijl, voorzien van zeer kleine tand voorwerpen blank te vijlen.

RIJGELEN, w., o. — Z. RIJELEN. (

RIJGELVET, znw., o. — Lillend (Calmpthout.)

RIJGEN, w., b. — Z. Wrdb.
— Bij kamsl. *De(n) kam rijgen*, de dr hevels trekken. J.

RIJK, bvw. — Z. Idiot.
— Spr. *Hoe rijker* (uitspr. *rekker*) *hoe*

RIJKEVÖRSEL, znw., o. — Dorp
— Spotrijm :

Rijkevörsel,
Arm Mal,
Lomp Zoersel,
Mager Hal.

RIJLATTEKEN, znw., o. — Z. RE

RIJLING, znw., v. — Rilling. J. Ik k

RIJM, znw., o. — Z. Wrdb.
— *Op rijm*, in rijmen, in verzen. J.

RIJNBOOT, znw., m. — Rijnschip.

RIJNSCHIP, znw., o. — Z. AAK. (

RIJP, bvw. — Z. Idiot.
— Spr. ***Als de pèèr rijp is, valt ze,*** z. PÈÈR.
— ***Groeien gelijk rijpe gerst,*** volstrekt niet groeien.
— ***Vruug rijp, vruug rot,*** vroeg groot, vroeg bedorven.
— Bij biemans. Bekwaam om te bewaren, om goed te blijven. J. Den heuning is nog nie' rijp.

RIJPAAL, znw., m. — Paal die langs sommige wegen geplaatst is, om te beletten met wagens en karren langs de overzijde te rijden. J.
— Scheepsterm. Zware balk die boven de beschoeiing eener haven uitsteekt en waar de schepen tegen liggen. 't Is aan de rijpalen dat de beschoeiingsplanken vastgenageld zijn. J.
Ook ***muurpaal.***

RIJPIGHEID, znw., v. — Rijpheid. J.

RIJSMÈÈL, znw , o. — Meel dat van rijst voortkomt, gemalen rijst.

RIJSBERM, znw., m. — Bij dijkw. Moerassige plaats die met rijswerk overdekt is. J.

RIJSPAP, znw., v. — Z. Idiot.
— Plantk. Muurpeper, ***Sedum acris,*** Fr. ***orpin brûlant.***

RIJSPOOR, znw., o. — Bij landb. Spoor dat men over den akker maakt, als men er met mest over rijdt. Kant van den akker, waar men met mest over rijdt en dien men omspit als 't overige van den akker bewerkt is.

RIJTIJD, znw., m. — Tijd van drift, van hazen en konijnen. J.
Ook ***remmelentijd.***

RIJVENTAND, znw., m. — Tand eener rijf.

RIJWEG, znw., m. — Breede, niet gekasseide weg, die vooral door de boeren gebruikt wordt om met de kar naar hun land te rijden. J.
— Deel van eene groote baan dat nevens den steenweg ligt en door de karren mag bereden worden. J.
Ook ***spoor.***

RIJZEMELK, znw., o. — Melk die met rijst gekookt en met den lepel geëten wordt.
Ook ***rijspap*** en ***zutemelksche rijs.***

RIJZEN, w., o., met ***zijn.*** — Z. Idiot.
— Bij landb. Dalen, zakken, sprek. van de melk eener koe die versch gekalfd heeft. Begint het melk al te rijzen ?
— ***Een veulen is gerezen,*** wanneer de teelballen op hunne plaats gekomen zijn. T.
— ***De onkosten zijn gerezen,*** de onkosten zijn gedaan.

RIKA, znw., v. — Hendrika.

RINGESKEN, znw., o. — Z. OOGSKEN.

RINGMAAI, znw., v. — Z. RANGMAAI. (Idiot.)

RINGSKENSNIJPER, znw., m. — Bij schoenm. Werktuig dat de ringskens platnijpt in de hollekens, door den oogskensnijper gemaakt. J.

RINK, znw., m. — Z. Idiot.
— *De rink van 't dörp*, de kom, de bebouwde kring der gemeente. Ook *kom*, *kuip* en *singel*.

RINKAANBEKAREN, bw. — Z. RINKAANEEN. (Idiot.) (Calmpthout.)

RINKELÈÈR, znw., m. — Scheepsterm. Soort van vaartuig.

RISTERNAGEL, znw., m. — Bij landb. en smeden. Lange nagel met grooten, vierkanten kop, gebruikt om den rister van den ploeg vast te zetten. J.
Ook *roosternagel* en *rusternagel*.

RITS, znw., v. — Z. Idiot.
— Bij schoenm. Werktuig gebruikt om het stikwerk effen en zuiver te maken. J.

RIVIERLOODS, znw., m. — Scheepsterm. Loods die de Schelde mag bevaren tot aan de zee; de zeeloodsen bevaren de rivier en de zee.

RIVO. — Kinderspel. Z. HERRIE. (Idiot.) (Heist-op-den-Berg.)

ROĔBEZEN, w., b. — Wasschen, met het bijdenkbeeld van hard wrijven. (Esschen.) Kom is hier, kapoen, 'k zal oe roëbezen: ge zie' zoo zwart as pek.
— Aframmelen. Roëbest 'em maar is goed.

ROĔFEL, znw., m. — In het whistspel. Reeks hooge kaarten, b. v. aas, heer, vrouw, boer, enz. van dezelfde kleur, zoodat men daarmede verschillende slagen kan halen.

ROĔFELEN, w., b. en o. — Z. Idiot.
— De trommel roeren, roffelen. J., D. B. De trommelèèr roëfelt om de muzikanten bijeen te roepen.
— Rommelen, een dof gerucht maken. Ik weet nie' watda' 'k allemaal op de' zolder hoor roëfelen.
— *Er onder roëfelen*, slaan, smijten. De appelen zijn rijp, me zullen is onder den boom roëfelen.
— Afl. *Roëfelèèr*, *geroëfel*.

ROĔFELTROMMEL, znw., v. — Roffel, kleine trommel. J., D. B.

ROEIEN, w., o. — Z. Idiot.
— Met den kop werpen, als om te stooten. Pas op as ge over de ben gaat, want de koei moet altijd is roeien.

ROEIGEWANT, znw., o. — Bij mulders. De vier wieken samen.

ROEIIJZER, znw., o. — Scheepsterm. Roeibeugel, open ijzer waar de riemen bij het roeien in liggen. J.

ROEISTOK, znw., m. — Maat om land te meten. Zij is eene halve roede lang.

ROEN, z. PIEPENBÖRGEN. (Idiot.) (Mechelen.)

ROEPEN, w., b. en o. — Z. Idiot.
— *Achter iemand roepen*, iemand verwijten, scheld- of spotwoorden naroepen. J. De straatjongens riepen achter mij, maar ik geliet mij of ik het nie' en hoorde.

ROĔS(CH)EN, w., b. — Z. ROSS(CH)EN. (Aanh.)

ROĔS(CH)KENS, znw., o., mrv. — Z. GROESKENS. (Aanh.)

ROETER, znw., m. — Z. ROETAARD. (Idiot.)
— Spr. *Meer afgezien hebben als 'nen doo(d)en roeter*, veel geleden hebben. (**Z.** der **K.**)

ROK, znw., m. — Z. Wrdb.
— Spr. *Het hemmeken is nader als het roksken*, eerst voor familie zorgen, dan voor vreemden.
— Bij landb. Sneeuw, al wat het land in den Winter dekt. J. 't Hee' goe' gesneeuwd, nu heget koren 'ne' goeien rok.

ROKKEBAND, znw., m. — Roksband.

ROL, znw., m. — Z. Idiot.
— Afgezaagd stuk boomstam, dienende om blokken te maken of latten te klieven. J.
Ook *wel*.
— Deel van eenen dunnen boomstam, waar eene vracht op ligt die moet voortgerold worden, Kil. *volvulus*. J.
Ook *wel*.
— Zonder meerv. Z. ROLTOEBAK. (Idiot.)
— Scheepsterm. Ronde blok waarover de ketting loopt, die het anker ophaalt. J.
— Lijst die den naam der scheepslieden vermeldt. *Met den rol meegaan*, eene kleine zeereis als matroos ondernemen. J.
— Spr. *'t Gaat op 'en rolleken*, 't gaat vlug van der hand.

ROLBAND, znw., m. — Scheepsterm. Getande ijzeren band rond den rol, waar de pal in grijpt. J.

ROLKETING, ROLKETTING, znw., v. — Ketting aan een rijwiel waarvan de schakels uit rollekens bestaan.

ROLLEKEN BOLLEKEN, znw., o. — Ei in het raadsel:

Rolleken bolleken op de baan,
Rolleken bolleken af de baan;
Daar is geenen eenen timmerman
Die rolleken bolleken maken kan.

ROLMACHIEN, znw., o. — Bij smeden. Werktuig om kach buizen te rollen.

ROLVAT, znw., o. — Bij landb. Boterkarn die rond eene s draait.

ROMPELMES, znw., o., **ROMPELRITS**, v. — Bij blok Groote rits.
Ook *plooirits*.

ROND, bvw. — Z. Idiot.
— Bij landb. *Ronde riek*, riek met ronde tanden.

RONDBALK, znw., m. — Bij smeden. Groote houten rol waar de lange buizen gerond worden.

RONDBLAGÉEREN, w., b. — Snoevend, bluffend rondbazuine Hij blageert overal rond dat hij 'en groote erfenis gedaan héet, en l héet, ochermen! eenige honderden frangskens getrokken.
— Iets nadeeligs van iemand rondvertellen. Hij héet overal ron geblageerd dat ik nie' betalen kan, en hij zit zelf tot over zijn oor in de schuld.

RONDBLENSEN, w., b. — Met veel lawaai rondvertellen. A da' wijf maar iet weet van 'en ander, dan ga' ze da' seffens over rondblensen.

RONDBRITSEN, w., o. — Z. RONDBRATSEN. (Idiot.)

RONDDRAGEN, w., b. — Hier en daar dragen. J., R. Gazette ronddragen.

RONDDRITSEN, w., o. — Ronddraven, rondloopen, bij J. *ron dretsen*.

RONDDRILLEN, w., o. — Rondloopen. J.

RONDDWEEPEN, RONDDWEIPEN, w., o. — Z. ROND DWEPEN. (Idiot.)

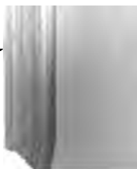
RONDEL (klemt. op *del*), znw., o. — Bij smeden. Rondeel. J

RONDFLEDDEREN, w., o. — Z. RONDFLIDDEREN. (Idiot.)

RONDFLENDEREN, w., o. — Z. RONDFLENTEREN. (Idiot.)

RONDFLENKEREN, w., o. — Z. RONDFLENTEREN.

RONDGAAN, w., o. — Rondverteld worden. Da' niefsken ga' geweldig rond.
— Spr. *Rondgaan gelijk e loopende vier*, spoedig ruchtbaar worden.
— Van straat tot straat, van dorp tot dorp gaan om iets te koopen of te verkoopen. J. Rondgaan mee hèring. Hij gaat om vodden rond. Ik gaan al vier dagen rond om e pèèrd, en 'k heb nog geen naar mijn goesting gevonden.

RONDGERAKEN, w., o., met *zijn*. — Eene ronde kunnen voltrekken. J. Ik heb zooveul brieven te bestellen, dat ik intijds nie' zal rondgeraken.

— Genoeg hebben om toe te komen, rondkomen. J. Mee twaalfhonderd frang kan ik 't jaar nie' rondgeraken.

RONDKETSEN, w., o. — Rondloopen. D. B., J., R.

RONDKLISSEN, w., o., met *zijn*. — Zich overal vasthechten. J. De klimop klist overal rond.

RONDKLOPPEN, w., b. — Door kloppen rondmaken. J. E stuk blek rondkloppen.

Zoo ook *rondmetsen*, *rondschaven*, *rondslagen*, *rondsnij(d)en*, enz. J.

RONDKOMEN, w., o., met *zijn*. — Z. Wrdb.

— Rondgaan om iets aan den man te brengen. Hij komt morgen mee visch rond.

RONDKRUIEN, w., b. — Bij mulders. De kap met de wieken gansch doen draaien. J.

RONDLEUREN, w., o. — Z. Idiot.

— Rondloopen om te vertellen. J. Ge meugt heur niks vertellen, want ze leurt er overal mee rond.

RONDPIKKELEN, w., o. — Al pikkelende rondgaan. J., T., R. Dat oud ventje pikkelt altijd maar toe rond.

RONDRIJ(D)EN, w., o. — Z. Idiot.

— Van deur tot deur rijden om iets te verkoopen of te koopen. Dieë vent rijdt rond om vodden.

RONDSAFFELEN, **RONDSCHAFFELEN**, **RONDSJAFFELEN**, w., o. — Al sjaffelende her- en derwaarts gaan. J.

RONDSCHAAF, znw., v. — Bij kuipers. Soort van mes om de duigen langs binnen te schaven.

RONDSCHAVENDELEN, w., o. — Rondslenteren. (Z. der K.) Da' meisken doe' niks as den heelen dag rondschavendelen.

RONDSCHOĔFELEN, w., o. — Rondloopen, met een bijdenkbeeld van afspieden. Is alles vast? want die ketellappers hemmen hier heel den achternoen rondgeschoĕfeld.

RONDSCHORZEN, w., o. — Rondloopen, met eenen bijzin van vermoeidheid, afgematheid. (K.) Ik heb heel het dörp rondgeschörsd om hem te vijnen.

RONDSJAFFELEN, w., o. — Z. RONDSAFFELEN.

RONDSLAVENDEREN, w, o. — Z. RONDSCHAVENDELEN.

RONDSLEFFEN, w., o. — Sleffende her- en derwaarts gaan.

RONDSNOLLEN, w., o. — Z. RON

RONDZETTEN, w.. b. — Z. Idiot
— Bij smeden. Doorzetten, verdiepen n

RONNEN, w., o., met *hebben* en *zijn*
't Melk begint te ronnen.
Ook *runnen*.
Kil. Ronnen, j. runnen, *manare*.

ROOD, bvw. — Z. Idiot.
— De vermeerderende trap luidt in 't
— Spr. *Zoo rood als 'en kool vier.*
— *Rood zien*, blozen. Hij wier' rood z
— *Rood worden*, blozen, een kleur kri
heur haar.

ROODBEEN, znw., o. — Bij landb
den stam rood is. J.

ROODBÖRSTJE, znw., o. — Z. W
— Bruine meikever, *Melolontha vulga*
(Rond Meerhout.)

ROO(D)IGHEID, znw., v. — Roodh

ROODJONK, znw., o. — Uitslag va
skens op het lichaam der kleine kinderen, I
't Is de *roodenhond* niet.

ROODKOPKENS, znw., o., mrv. —
boven roodachtig zijn.
Vrglk. BLAUWKOPKENS.

ROOF, znw., v. — Z. KRAKELING. (

ROOF (scherpe *o*), znw., m. — Z. W
— *'Nen roof doen*, ergens iets rooven

ROOFBIE, znw., v. — Z. ROOVER.

ROOKBERD, znw., o. — Z. SMOOR

ROÔKOOLSALAAD, znw., m. — Sal
koolen.

ROOKEN, w., o. — Z. Idiot.
— Spr. *'t Zal er rooken*, 't zal er wo
gevochten worden.
— *'t Rookt in dat huis*, er is ruzie,

ROOKOVEN, znw., m. — Bij blokm.
de blokken gerookt worden. J.

ROOMEN, znw., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Hij hee(f)t te Roomen geweest en de(n) paus nie(t) gezien*, het voornaamste niet.

— *Als 't kloksken van Roomen slaagt*, z. KLOK.

— *De klokken zijn naar Roomen*, z. KLOK.

— Raadsel:

Tusschen hier en Roomen
Staan zeven boomen;
't Zijn geen eiken of geen esschen,
Ge zul(t) het nie(t) g(e)ra(d)en, al waarde gezessen.
(*De zevenster* of *de 7 dagen der week.*)

ROOS (scherpe *o*), znw., v. — Z. Idiot.

— *Slapen gelijk 'en roos*, zeer rustig. *Blozen gelijk 'en roos*.

— Bij landb. en veeartsen. Gedeeltelijke uitpuiling van den hals der baarmoeder. Zij ziet bloedrood en gelijkt goed op eene roos. De roos komt rond den tijd van 't kalven. J.

— Fr. *érysipèle*. Z. Wrdb. Behalve de gewone *roos*, kent het volk nog de *bleinroos* of *builroos* en de *knobbelroos*. Z. die woorden.

ROOSTER (scherpe *o*), znw., m. — Bij landb. Z. RISTER. (Idiot.)

ROOSTEREN, w., o. — Bij timmerl. De roostering van een huis leggen.

ROOSTERING, znw., v. — Z. Idiot.

— Bij timmerl. De dwars over elkander liggende zolderribben, enz. tusschen twee verdiepen, b. v. aan een in opbouw zijnde huis. J., D. B. Hij is van boven van 't dak, dweers deur de roostering, op den grond gevallen.

ROOSTERINGGAT, znw., o. — Bij timmerl. Gat in den muur, onder de zoldering, waar het einde van den balk in bevestigd wordt.

ROOSTERNAGEL, znw., m. — Z. RISTERNAGEL.

ROOVEN, w., b. — Z. Idiot.

— Bij biemans. Z. KÖRTEN.

ROOVER, znw., m. — Bij biemans. Bie die in eenen anderen korf den honing komt rooven. J.

Ook *roofbie*.

ROOZEN, w., o. — Z. Idiot.

— Bij landb. en veeartsen. Den hals der lijfmoeder naar buiten laten komen. J. Ons koei roost, ze zal gaan kalven.

ROS, bvw. — Z. Idiot.

— *De rosse maan*, z. MAAN. Eigenlijk de volle maan volgende op de nachtevening der Lente. Zij komt op het einde van April of in den loop van Mei.

ROS(CH)KENS, znw., o., mrv. — Z. ROËS(CH)KENS.

ROSKAMMEN, w., b. — Z. Wrdb
— Aframmelen, duchtig berispen. Hij
baas.

ROSMEULEN, znw., m. — Rosmc
— Z. GOËRS. (Idiot.)

ROSS(CH)EN, w., b. — Bij landb. l
steken, alsook uit het binnenste der sloot,
of de sloot te verbreeden. J.
Ook *roëschen* en *russchen*.

ROSZAK, znw., m. — Bij voerl. Z. ı

ROT, bvw. en bw. — Z. Idiot.
— Slecht, nadeelig. De zaak ziet er n
— *Rot zitten, er rot veur zitten*, in

ROTSRATSEN, w., o. — Ravotten
in de schuur aan 't rotsratsen.
— Afl. *Rotsratser, gerotsrats.*

ROTZAK, znw., m. — Z. Idiot.
— Gemeen scheldwoord.

ROUW, znw., m. — Z. Idiot.
— Men zegt dat iemands nagels *in den*
zit, zoodat die nagels eenen zwarten rand

ROUW, bvw. — Ruw. Z. Idiot.
— Spr. *Zoo rouw als 'en schörs.*

ROUWAGE, znw., v. — Z. Idiot.
— Vuiligheid, bladeren, takken, slijk. l

ROUWENIS, znw., v. — Z. Idiot.
— Bij landb. Het stroo van het graan.
veul rouwenis van 't jaar.

ROUWIGHEID, znw., v. — Z. Idi
— Ruwheid, Kil. *asperitas*. J.

ROZETBOOR, znw., v. — Bij smede
de gaten in de platen te vergrooten.

ROZIJNENBROOD, znw., o. — Pı
ken. J.

RUBAPPEL, znw., m. — Z. RIBAP

RUG, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Den rug kromzetten*, hard wei
— *Gij zult het beentje uit uwen rug*
eenen luiaard.
— *Iemands rug meten*, slagen geven.

— *Op zijnen rug liggen*, dood zijn. Nu wilde van God of zijn gebod hooren, maar ge zul(t) het best weten als ge op uwen rug ligt.

— Scheepsterm. Het schip heeft eenen rug of zit met eenen rug, als het middendeel van het schip wat hooger gebouwd is dan wel zou mogen zijn, vergeleken bij het overige gedeelte. J.

— Bij landb. *'Nen rug aanschieten*, eenen omgang ploegen en de twee sneden tegen malkander hoopen, zoodat men eene kleine hoogte of eenen rug heeft.

— *Op den rug aanschieten*, z. AANSCHIETEN. (Idiot.)

RUGGEKOGELTJE, znw., o. — Bij bakkers. Z. RUGGEVERDOMMEKEN. (Idiot.)

RUGRIEMGESP, RUGRIEMGEPS, znw., v. — Bij voerl. Gesp om den rugriem eens peerds vast te maken. J.

RUGSTRANG, RUGSTRENG, znw., v. — Ruggegraat.

RUI, znw., m. — Schurft, huidziekte bij katten, honden en andere dieren, waardoor het haar uitvalt. J., D. B.

Ook *roi, roei en zomerrui.*

Kil. Ruid, *scabies.*

RUIFZIEKTE, znw., v. — Ziekte vooral der duiven, waardoor zij ontijdig hunne pluimen verliezen, die maar langen tijd later wederkeeren, zoodat de duiven soms heel naakt zijn. J.

RUIMKEN, znw., o. — Wat het w. eigenlijk beteekent, weet ik niet. Het werd gehoord in den volgenden zin : Tot 50 jaar gaat alles goed, maar dan 't minste ruimken van ziekte of ongeval, zet u seffens zoo wijd achteruit ! (Poederlee.)

RUIMSCHOOTS, bw. — Scheepsterm. Met wijd gevierden schoot. Ruimschoots zeilen.

Ook *met ruimen schoot.*

RUIS(CH)ELEN (*ui* kort), w., o. — Ruizelen, ruischen, reuzelen. (**Z.** der **K**.) Ik hoorde daar iet ruischelen.

— *Daar ruis(ch)elt iet*, er zal daar iets gebeuren. Z. RUIS(CH)EN. (Idiot.)

RUITJESGOED, znw., o. — Geruit goed, kleerstof met ruitjes.

RUL, znw., v. — Beek onder Kasterlee.

RUL, znw., m. — Flauwe of ontuchtige praat. (**Z.** der **K.**) Ik kan naar z'nen rul nie' luisteren.

RULLEN, w., o. — Flauwen of ontuchtigen praat vertellen. (**Z.** der **K.**) Wa' rult em daar allemaal ?

— Afl. *Rulder, gerul.*

RUNDSBEENHOUWER, znw., m. — Z. REÜNDSBEENHOUWER.

RUNDSBEENHOUWERIJ, znw., v. — Z. REÜNDSBEEN-HOUWERIJ.

RUREN, w., b. en o. — Z. Idiot.

— *Zijnen bek* (*zijn bakkes, zijn tong, zijne(n) snater*, enz.) *ruren*, veel praat hebben. Da' wijf kan heure' snater ruren.

— O. Bij vogelv. Het roer bewegen om de vrije vogels neer te lokken.

RUS, znw., m. — Inwoner van Rusland. Z. Wrdb.

— Spr. *Slapen gelijk 'nen Rus*, zeer vast.

— Stoomboot uit Rusland, of schip dat onder Russische vlag vaart. J. Daar komt 'nen Rus opgevèren.

RUS(CH)KENS, znw., o., mrv. — Z. ROËS(CH)KENS.

RUSS(CH)EN, w., b. — Z. ROSS(CH)EN. (Aanh.)

RUST, znw., v. — Scheepsterm. Zware ijzeren priem, in de boeiing van een schip vastgewerkt en van boven van een oog voorzien. Door dit oog steekt een vijsbout die den kelf sluit. Het is door middel van dezen kelf en eene menigte taliën, dat het oortouw langs onder stevig aangezet wordt. J.

— Bij smeden. Kerf in den bovenkant van den schieter van een slot, waarin de veer rust die het slot in- of uithoudt. J.

— Bed. J. Grootvader leet al lank in zijn rust.

RUSTER, znw., m. — Z. RISTER. (Idiot.)

RUSTERNAGEL, znw., m. — Z. RISTERNAGEL. (Aanh.)

RUTS, bvw. en bw. — Z. RUT en RITS. (Idiot.) J.

RUTS, znw., m. — Z. RITS. (Idiot.)

RUTTEN, w., o. — Flauwen praat vertellen. J. Is dat daar gedaan mee rutten?

RUTTENTUTTEN, RUTTUTTEN, w., o., enkel in de Onbep. wijze. — Inbrengen, tegenstribbelen, bij J. *ruttetutten*. Ge hèt hier niks te ruttentutten. Daar valt hier nie' te ruttutten : ge moet en ge zult gehoorzamen !

RUUR, znw., o. — Roer.

— Spr. *Zijn ruur nie(t) recht kunnen hou(d)en*, zwijmelen van dronkenschap.

— Bij vogelvangers. Soort van hefboomken. Aan den eenen kant is de ruurvogel vastgemaakt en in 't midden een koordeken, dat de vogelvanger in de hand houdt. Van tijd tot tijd trekt hij er eens aan en dan vliegt de ruurvogel op. J., D. B., R., Kil. *esca accipitrum*.

RUURBALK, znw., m. — Bij olieslagers. Z. onder RUURWERK

RUURKOOR(D), znw., v. — Bij vogelvangers. Koord aan het ruur, waar de vogelvanger mee trekt om den ruurvogel te doen opvliegen.

RUURKUIP, znw., v. — Z. WERKKUIP. (Idiot.)

RUURLEEUWERK, znw., m. — Bij vogelv. Leeuwerik die tot ruurvogel dient.

RUURLEPEL, znw., m. — Z. onder RUURWERK.

RUURSTAF, znw., m. — Z. onder RUURWERK.

RUURMEI, znw., m. — Bij vogelv. Ieder van de meikens die vóór het roer staan en dienen om te beletten dat de vrije vogels de ruurvogels zien opvliegen.

RUURMIK, znw., m. en v. — Bij vogelv. Houten mik aan welker beide uiteinden een ruurvogel met zijnen poot aan vastgehecht wordt.

RUURSIJS, znw., v. — Bij vogelv. Sijs die als ruurvogel dienst doet.

RUURWERK. znw., o. — Bij olieslagers. Dat deel van het gaande werk, hetwelk dienst doet om het verwarmde meel te roeren, opdat het niet aanbrande. Het *ruurwerk* bestaat uit den ijzeren *ruurlepel*, die ronddraait binnen den ring waar het meel in is. De ruurlepel ligt horizontaal en hangt aan den verticalen *ruurstaf*, die ook van ijzer is en rechtgehouden wordt door den *ruurbalk*, waar hij recht doorheen loopt.

RUURWIEL, znw., o. — Bij olieslagers. Wiel dat met den ruurstaf het geperste zaad roert, opdat het niet aanbrande.

RUUTPAN, znw., v. — Bijzondere pan om ruut in te smelten, bij J. *roetpan*.

RUZIESTOKER, znw., m. — Twiststoker. J.

S.

S, enclit. vrnw. — Het, als voorwerp.
veur 'nen dag komen te helpen, maar ik en
Waar hedde 't geld geleed?... Ik ziens nie' ligg
want hij en kans nie'.
Enkel gebruikt in loochenende wending
Ook *es.*

S, znw., v. — Dubbele haak in den vo
anderen, door de huisschilders gebezigd om
hangen.

SAAIWINKEL, znw., m. — Sajetten

SAARGE (uitspr. *sössə, sörsə*), znw., v

SAARGE(N)FABRIEK (*ie* kort), znw
dekens weeft. J.

SABEL, znw., m. — Z. Idiot.
— Z. HAAK. (Aanh.)

SALAAI, znw., m. — Salade. (N. der
Elders *salaad.*

SALUADE, SALUATIE, znw., v. — .
— Oorveeg. Iemand 'en saluade *of* salu

SAMENWEUNEN, SAMENWOO
wonen.

SAN, znw., v. — Verkorting van Suza

SARA, znw., v. — Traag en dom vrou
er zoo'n sara uit.
Ook *saar* en *sarut.*

SAROOPÈÈRD, znw., o. en v. — Bij
fabrieken, gebrande beenderen die gediend hebb
Werd vroeger veel als meststof gebruikt.

SARRIE, znw., v. — *Om de sarrie,* v
(Bouwel.) Geluëfdegij da'? Dat hemmen ze

SARUT (lange *a*, klemt. op *rut*), znw.,

SATINET, znw., m., niet o. — Z. '

SAUS, znw., v. — Z. Idiot.

— Bij goudsmeden. Mengsel van salpeter en borax, dat men in den kroes doet om goud en zilver te smelten.

SAUCIES, znw., v., mrv. *sauciezen* en *sauciesen*. — Saucijs, gedroogde en gezouten worst, vooral van peerdenvleesch, die rauw geëten wordt.

De gewone worsten van gekapt verkens- of rundsvleesch, die gebraden of gezoden worden, heeten wij *wö(r)sten*, nooit *sauciezen*.

SASA, tw. — Drukt verwondering, soms uitgeduld uit. J. Sasa! watda' ge toch vertelt! Sasa! laat me gerust mee uw gezaag!

SAVEL, znw., m. — Z. SAVIE. (Idiot.)

SAVOOIBLAD, znw., o. — Blad der savooi. J.

SAVOOIPLANT, znw., v. en m. — Jonge savooi die men plant.

SAVOOIZAAD, znw., o. en m. — Zaad der savooi. J.

SCHAAFBOOM, znw., m. — Bij huidenvetters. Berd met gebogen boven- en plat ondervlak. De benedenrand rust op den grond en het bovendeel op eene schuinsgeplaatste schraag van eene halve manslengte hoog, zoodat het een hellend vlak vertoont, waarop het vel wordt uitgespreid om geschaafd te worden.

Ook *schaafplank*.

SCHAAFÈÈRD(E, znw., v. — Bij pottenbakkers. De potaarde die afvalt bij het schaven van gedroogde, maar nog niet gebakken potten.

SCHAAFIJZER, znw., o. — Bij huidenvetters. Gebogen, bot lemmer met twee handvatsels. Met het schaafijzer wordt de vleeschkant van de huid afgeschrapt.

SCHAAFMAND, znw., v. — Bij pottenbakkers. Mand waarin de schaafeerde verzameld wordt.

SCHAAFPLANK, znw., v. — Z. SCHAAFBOOM.

SCHAAP, znw., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Zoo freed als e schaap*, fier.

— *Zijn schaapkens op 't droog hebben*, fortuin gemaakt hebben, binnen zijn.

— *'t Schaapken da(t) bleet, verliert 'nen beet*, praten is schadelijk.

— Raadsel op het schaap:

Daar liep 'en dingesken over den dijk,
Zijn oogskens stonden al kijkendekijk,
Zijn haarkens stonden al krollendekrol.
Ge zul(t) het nie(t) g(e)ra(d)en, al wierde dol.

SCHAARUIT, bw. — Ten gronde uit, met boom en wortelblok, sprek. van een bosch dat verkocht wordt. (K.) 'En bosch schaaruit verkoopen.

Ook *ten schare uit*.

Vrglk. SCHAARAF. (Idiot.) *Een bosch schaaraf koopen*, is de boomen koopen zonder de wortelblokken, die in den grond blijven.

SCHABELLEKEN, znw., o. — Zitbankje van de beschuldigden vóór het gerecht. J. Hij héet op 't schabelleken gezeten.
Ook *strafbanksken*.

SCHACHT, znw., v. en m. — Z. Idiot.
— Bij dijkw. Putbaas. J.

SCHAFELEN, w., b. — Bij landb. Met de spade lichtjes afsteken. Z. SCHUIFELEN. (Idiot.)

SCHAKELBAND, znw., m. — Bij kuipers. IJzeren band bij 't bereiden van vaten gebruikt. Hij is open en draagt in 't een deel gaten en in 't ander pinnen, die in de gaten grijpen kunnen, zoodat hij kan verkleind of vergroot worden, volgens dat de eerste pin in een verder gat zit. J.

SCHALIE, znw., v. — Z. Wrdb.
— Spr. *Zoo blauw als 'en schalie.*

SCHALIEDEKKER, znw., m. — Z. Idiot.
— Raadsel daarop:

Daar waren twee hooge geleerden
En die maakten daar een kapken
Van honderd duzend lapkens,
Zonder naald en zonder draad,
'k Geef u te g(e)ra(d)en hoedat da(t) gaat.

SCHALIENAGEL, znw., m. — Bij leidekkers. Nagel om de schaliën op het schalieberd vast te nagelen. J.

SCHALKBAAS, znw., m. — Bij dijkw. Z. HEIBAAS. (Idiot.)

SCHALMBLOK, znw., m. — Bij schoenmakers. Houten blok waar men het leder op schalmt. J.
Ook *schalmleest* en *schalmplank*.

SCHALMEN, w., b. — Z. Idiot.
— Aanduiden, aanwijzen. De dieven hebben bekend, da' ze nog drij huizen geschalmd hadden, waar ze van zin waren in te breken.
— Bij schoenmakers. *Een stuk leer schalmen*, langs den eenen kant dunner snijden dan langs den anderen. J.

SCHALMLEEST, znw., m. — Z. SCHALMBLOK. J.
— Z. SCHALMLIJST, (Idiot).

SCHALMPLANK, znw., v. — Z. SCHALMBLOK. J.

SCHAMEL, bvw. — Z. Idiot.
— *De schamele arme*, arme die niet door het weldadigheidsbureel geholpen wordt, die beschaamd is om onderstand te vragen. J.
Ook *schamelijke arme*.

SCHAMELIJK, bvw. — Z. Idiot.
— Z. SCHAMEL.

SCHAPPEN, w., b. — Heimelijk wegnemen. (Herenthout.) Ik ging tot bij den toog en, as ik terugkwam, had iemand m'n pint geschapt.

SCHAPRAAI, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *De muizen liggen er dood in de schapraai,* men lijdt er gebrek.

SCHARE. In de uitdrukkingen *ten schare af* en *ten schare uit.* Z. SCHAARAF en SCHAARUIT.

SCHAVALIE, znw., v. — Onzindelijk, oneerbaar vrouwmensch. (N.-W. der K.) Die Mie is toch 'en schavalie.

SCHAVEE (zachte *e*), znw., m. — Bij vergulders. Afval van bladgoud dat op het kussen ligt.

SCHAVEN, w., b. — Z. Idiot.
— Bij pottenb. De potten overal schoon effenmaken; van binnen de overtollige potaarde uithalen. J., D. B.
— Bij huidenvetters. Met het schaafijzer de gedroogde vellen hunne hardheid ontnemen, ze malsch en plooibaar maken en uitrekken.

SCHAVENDEL, znw., v. — Slenteraarster, straatloopster. (Z. der K.)

SCHAVENDEL, znw., m. — Stam van Schavendelen.
— *Op schavendel,* op wandel, op slenter. (Z. der K.) Dieë luierik is heelder dagen op schavendel.

SCHAVENDELEN, w., o. — Lui en doelloos slenteren, straatslijpen. (Z. der K.) Ze schavendelt den heelen dag over de straat.
— Afl. *Schavendelèèr, geschavendel.*

SCHAVVERNAK (klemt. op *nak*), znw., o. — Z. SCHABBERNAK. (Idiot.)

SCHEE (scherpe *e*), znw., v. — Z. Idiot.
— Bij wagenmakers. Plat of vierkant dwarshout, dienende om grootere stukken aan elkander te verbinden. J., D. B.
— Bij beenhouwers. Lat langs den muur waar de beenhouwer zijne messen tusschen steekt. J.
Ook *messe(n)schee.*
— Bij houtkappers. Stuk hout met opening om het kapmes in te hangen, als men gaat hout kappen of binden. Men hangt de schee met het kapmes met eene koord om den schouder.
— Bij landb. Plankenschutsel dat den geitenstal van het binnenste der schuur afscheidt en waar gaten in gemaakt zijn, om de beesten toe te laten er den kop door te steken.

SCHEEHAMER (scherpe *e*), znw., m. — Bij dijkw. Hamer met grooten houten blok, dien men gebruikt om staken in den grond te slaan. J.

SCHEEL, znw., o. — Z. Idiot.
— *Het scheel van eene doodskist*, roef.

SCHÈÈL, bvw. — Z. Idiot.
— Spr. *Liever schèèl als blind*, van twee kwalen liefst de minste.

SCHÈÈLS, bw. — Loensch, zijlings. Iemand schèèls bezien.

SCHÈÈLTE, znw., v. — Z. Idiot.
— Bij timmerl. *Een plank van schèèlte zien*, zien, na het schaven, of zij effen, overal even hoog is. J.

SCHEEMES (scherpe *e*), znw., o. — Scherp mes dat men in eene lederen scheede verbergt. J.

SCHEEN (zachte *e*), znw., v. — Z. Idiot.
— Bij smeden. IJzeren staaf om buizen te plooien. Er zijn *platte* en *ronde* schenen om platte of ronde buizen te plooien.
— Tooneelscherm. Veur elk stuk hebben ze ander schenen noodig op den theater.

SCHEEPLAK, SCHEEPLEK (scherpe *e*), znw., v. — Bij landb. Plek gronds op de scheiding van den akker.

SCHEEPSGANK, znw , m. — Scheepsterm. Rechter, zware plank die men op de steengeleggen gebruikt. J.

SCHEEPSKRABBER, znw., m. — Scheepsterm. Werktuig om het vuil op het dek der schepen los te krabben. 't Is eene ijzeren plaat van eenen voet groot, hebbende den vorm van eenen halven cirkel. Te midden van den ronden kant dier plaat is een nek met oog, zooals aan een truweel. In dit oog, dat den vorm heeft van een breeden ring, steekt een steel, gelijk aan eenen bezemsteel. Als men den scheepskrabber gebruikt, houdt men den steel in schuinsche richting vast zoodat de rechter- of binnenkant der plaat op den vloer rust.

SCHEEPSNAGEL, znw., m. — Lange stalen nagel met kleinen vierkanten, puntigen kop. J.

SCHEEPSWERF, znw., v. — Scheepstimmerwerf. J.
Ook *zaat*.

SCHEEPSWERVER, znw., m. — Die het volk uitlokt en uitkoopt om eene zeereis te ondernemen. J.

SCHÈÈR, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Al dat deur de oog van de schèèr kan, is veur de(n) kleermaker*, spreuk der onrechtveerdigen. J.
— *Deur de schèèr trekken*, op kleermakers die te veel stof gebruiken.
— *Daar hangt de schèèr uit*, op eenen winkel waar men de klanten scheert, d. i. te veel doet betalen.
— Bij smeden. IJzeren oog met twee dun uitgewerkte beenen, die door een gat gedreven en daarna overgeplooid worden.

SCHÈÈR, znw., o. — Scheepsterm. Opening tusschen twee zandplaten die zeer ondiep zijn en waar de schippers bij laag water niet varen kunnen. J.

— Bij dijkw. Laag grond die uitgegraven en vervoerd moet worden. Die laag is eenen steek dik, daaromtrent eenen meter breed en is van verschillende lengte. Nevens het scheer liggen de planken, die den zolder uitmaken en waar de kruiwagens op staan, die met grond geladen worden. *Het scheer is af*, als de laag grond uitgegraven en vervoerd is; dan moet men met een nieuw scheer beginnen; daartoe worden eerst de planken van den zolder ongeveer eenen meter verder verschoven. Soms werkt men met een *dobbel scheer* en dan graaft men den grond op twee steken diepte uit. J.

SCHÈÈRBALK, znw., m. — Z. Idiot.

— Scheepsterm. Lichte balk die in de lengte over het ruim van een walenschip gelegd wordt. Op de scheerbalken rusten de luiken. J.

Ook *schèèrgebint*.

SCHÈÈRBEEN, znw., o. — Bij timmerl. Z. SCHEERPOOT. (Idiot.

SCHÈÈRGEBINT, znw., o. — Z. Idiot.

— Z. SCHÈÈRBALK. (Aanh.)

SCHÈÈRSELING, znw., v. — Z. SCHÈÈRLING. (Idiot.)

SCHEESEL, znw., o. — Z. SCHEEDSEL.

— Z. BOTERSCHUIM.

SCHEET, znw., m. en v. — Z. Idiot.

— Spr. *Daar mag geene scheet verkeerd zitten, of hij meent dat hij gaat sterven*, van iemand die zeer bang is voor zijne gezondheid.

— V. Schimpnaam, vooral op vrouwen, kinderachtige, kleinmoedige, hooveerdige, nauwgezette. Zij is 'en flauw scheet. 'En belachelijke scheet.

SCHEĔTJE, znw., o. — Troetelkind. Mieken is moeders scheĕtje.

SCHEETSCHIETEN (zachte *e*), w., o., schb. — Meetjeschieten. (Arendonk).

SCHEI, znw., v. — Bij dijkw. De scheien zijn dwarshouten die den heiblok langs twee zijden omsluiten om hem tusschen de leiders houden, als hij omhooggetrokken of neergelaten wordt. J.

SCHELDEPALING, znw., m. — Paling in de Schelde gevangen. Die paling is beter dan andere paling, omdat hij geenen grondsmaak heeft. J.

SCHELDEZAND, znw., v. — Zeezand. J.

SCHELFER, znw., m. — Schilfer.

SCHELFEREN, w., o., met *zijn*. — Schilferen, in schilfers afvallen. J., D. B., Kil. *in micas frangere*. De muur schelfert.

Ook *afschelferen*.

SCHELFTBALK, znw., m. — Bij landb. Z. SCHELFTHOUT. (Idiot.)

SCHELLEKENSGAST, znw., m. — Spotnaam, bewoner van het Schelleken, eene der gemeenste straten van Antwerpen. J. (A.)

SCHELME(N)WEER, znw., o. — Z. DIEVE(N)WEER. (Aanh.)

SCHELP, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *Iemand uit zijn schelp doen komen*, hem dwingen zich door woord of schrift te doen kennen. J.

— Geborduurd rond stuk dat het bovendeel van eene koorkap bedekt. J., D. B.

— Wierookpotje. J., D. B. Den eene misdiender droeg het wierookvat en de andere de schelp.

— Schub. D. B., J. De schelpen van 'ne' visch afkrabben.

— *Schelpken*, plat stukje diamant van kleine weerde.

Ook *scholp*.

SCHEP, znw., v. — Z. Idiot.

— Loon, pree. (A.) 's Zondags is 't dobbel schep.

SCHEPENE, znw., m. — Een van de wethouders eener gemeente naast den burgemeester, bij J. *schepen*.

Bij V. D.: Schepen, (oudt. Zuidned.) wethouder.

SCHEPPELING, znw., m., meest in 't mrv. gebruikt. — Bij blokm. Hout dat uit den kloon geschrooid of geschept wordt. J.

SCHEPPEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Iemand bij de voeten trekken en zoo omverwerpen. J. Hij schepte mij onverwachts, want zonder dat zou ik hem wel hou(d)en liggen hebben.

— Ook van koeien gezeid, die iemand met de horens opvangen. J.

— Speelterm. De non of den top die staat te draaien, met den wijsvinger in de hand wippen om hem daarop te laten voortdraaien.

— In de muziek. Niet recht met de beginnoot aanvangen, b. v. in plaats van *do* te zingen, eerst *la* en dan *do* nemen. J.

— B. en o. Bij blokm. Schrooien, met den agger uithalen. J.

SCHEPPER, znw., m. — Z. Idiot.

— Alle werktuig dienende om te scheppen. Een beerlepel is een schepper.

— Z. LEPEL. (Aanh.) J.

SCHEPPUT, znw., m. — Opening van eenen sterfput, langs waar men het vocht uitschept. J.

SCHEP-UIT, znw., m. — Spr. *'t Was daar groote schep-uit*, een groot feestmaal.

SCHÈREN, w., b. — Z. Idiot.

— Scheepsterm. Over en weder schuiven bij middel van ringen die aan het zeil vast zijn.

SCHERF, znw., o. en v. — Z. Idiot.

— Spr. *Blinken gelijk e scherf*.

— *E mager scherf*, een magere mensch.

— *De scherven moeten betalen*, de onkosten moeten vergoeden.

— *Hij zal betalen met de scherven van zijne(n) pispot*, hij heeft geen geld om te betalen.

— Spottend voor porceleinwerk. Ze héet heel heur kas vol scherven staan.

SCHERFEN, w., o., met *zijn*. — Schilferen. Die witte steenen scherfen allemaal.

SCHERLINGS, bw. — Z. Idiot.

— Spr. *Scherlings over iemands dak zitten*, eene rent, eene hypotheek op iemands huis hebben.

SCHERMEN, w., o. — Z. Idiot.

— Bluffen. En dan komt i er gedurig mee schermen dat i zoo kan drinken, hij meint zeker dat het schoon staat.

— Iemands belang verdedigen, voorstaan. J., Kil. *tueri, defendere*. Veur iemand schermen.

Ook *veur iemand beschermd zijn*.

SCHERP, bvw. — Z. Idiot.

— Zeer spaarzaam. J., T., R., Kil. *perparcus*. Zij is danig scherp in heur huishouwen.

— Scheepsterm. *Scherp aan den wind loopen*, zoo varen dat de wind een weinig schuins op den voorsteven en op de zeilen blaast. J.

SCHERPEN, w., b. — Z. Idiot.

— Spr. *Zijnen tand op iet scherpen*, begeerig zijn op 't een of 't ander voedsel. J.

Ook *wetten*.

SCHERPIGHEID, znw., v. — Scherpheid. J.

Gewest. bij V. D.

SCHERPSCHOEN, znw., m. — Bij landb. Schoen waar de boeren het zand in doen, dat dient om hunne zeis te scherpen. J.

SCHERPSCHUP, znw., v. — Bij landb. Z. SCHIETSCHUP. (Idiot.)

SCHERPSEL, znw., o. — Bij mulders. De verschillende panden, verdeelingen van den steen. J. Het scherpsel moet vernieuwd worden.

SCHERPZAND, znw., o. — Bij landb. Grof zand dat de maaiers aan hunnen strijker doen om hunne zeis te wetten. J.

SCHERREKEN, znw., o. — Kleine pladijs, bruin van vel en van fijner hoedanigheid dan het gewoon pladijsken.

SCHERRELEN, w., o. — Z. Idiot.

— Moeite doen. Hij zal meugen scherrelen om intijds gedaan te hebben mee ze' werk.

SCHERREWEG, bw. — *Scherreweg doen*, heimelijk wegnemen, stelen. J.

— *Scherreweg zijn*, gestolen zijn.

SCHERVER, znw., m. — Bij landb
voor de peerden.

SCHETSEN, w., o. — Op schaatser

SCHEUREN, w., b. — Z. Idiot.
— Spr. *Aan iet zijn broëk scheuren,* do
dieë' koop heb ik m'n broëk gescheurd.

SCHEUT, znw., m. — Z. Idiot.
— Bij pottenbakkers. Soort van stelling
op verschillende hoogte, waar men de te
scheut staat op de droogplaats van het wer

SCHIER, bw. — Gep. w. *Schier of m*
dag, vandaag of morgen, Kil. *hodie aut cr*

SCHIERSTOK, znw., m. — Scheepst
stokken die over de luiken liggen en aan de uit
om te beletten dat het luik van zijne plaats sc

SCHIETBEITEL, znw., m. — Bij
gaten te kappen.

SCHIETEN, w., b. en o. — Z. Id
— Wij zeggen *in 'nen* (en niet *den*)
'en groote colère schieten. J.
— *Zij(n) zaad schieten,* leggen, van den
beginnen hun zaad te schieten.
— Bij 't gemeen voor het Lat. *coïre*
— Bij metsers, enz. Werpen en opvange
enz. die door eenen werkman achtereenvolg
een anderen die ze opvangt.
Ook *aanschieten.*
— Bij metsers. Door het blusschen in o
van kalk. Dieë kalk schiet goed.
— *Tepken schieten,* z. TEPKEN.
— *En van onder schieten,* weggaan,

SCHIETER, znw., m. — Z. Idiot.
— Iemand die zeer rap gaat. Dieë Fr
hem slecht volgen.
— Teere, rappe kerel. 't Is 'nen oprec
— Bij landb. Verken dat goed te been is
Wa' leelijke magere schieter!

SCHIETKÖRF, znw., m. — Z. Id
— Korf die 1/3 meuken groot is.

SCHIETLIJN, znw., v. — Bij vissc
haak, waar men een klein vischje aan vest
en snoeken te vangen. Schietlijnen worden in '
er van vastgemaakt aan den kant van 't w
of kurk, die altijd bovenvlot.

SCHIETPLEIN, znw., v. — Plaats waar men naar de wip schiet. J.

SCHIETSPUT, znw., m. — Bij dijkwerkers. Uitgegraven put op het strand, die door het bezinken van het water langzamerhand met modderig slijk aangevuld is. In zulke schietsputten kan de voet geenen vasten grond vinden en, daar er niets de aanwezigheid dier putten aanduidt, zijn die plaatsen zeer gevaarlijk. J.

SCHIFFEN, w., o., met *zijn*. — Z. SCHIFTEN. (Idiot.) J.

SCHIFT, znw., v. — Plaats waar eene geweven stof geschift of versleten is. J. Daar is 'en schift in uw mouw.

SCHIJF, znw., v. — Z. Wrdb. en Idiot.

— Spr. *In de schijf schieten*, aan 't werk vallen. 'k Zal is gauw in de schijf schieten, anders krijg ik nie' gedaan.

SCHIJFKENSCHIETEN, w., o. — Meetjeschieten.

SCHIJFKOP, znw.. m. — Bij pottenbakkers. Het platte bovendeel der schijf, waarop men de potaarde stelt die men draaien wil.

SCHIJFTREKKER, znw., m. — Bij pottenbakkers. Werkman die den arm der schijf heen en weer stoot en deze snel doet draaien. J.

SCHIJN, znw., m. — Z. Idiot.

— *Het geeft schijn*, het schijnt. Het geeft schijn da' Jan vandaag nie' komen zal, want 't is al vijf uren en hij had beloofd om vier uren hier te zijn. Het zou schijn geven da' Frans uit de maatschappij zuükt te gaan, want hij héet in drij maanden nie' meer ingeleverd.

— *Schijn geven*, pronken. (A.) Jan hee' weer schijn gegeven, hij pakten uit mee ze' schoon nief kostuum. Ik zal m'ne' schijn nog is gaan geven, waar zijn m'n gèèl schoenen?

SCHIJTEN, w., o. — Z. Idiot.

— *Dat 't schijt* (uitspr. *schet*), term van afkeuring. 't Is 'ne werkman dat 't schet. En horloge dat 't schet.

SCHIJTVESSEM, znw., m. — Z. KAKHIEL. (Aanh.)

SCHIJVE(N)SCHUURDER, znw., m. — In de diamantnijverheid. Werkman die de schijven kuischt en gelijkmaakt.

SCHIKKEN, w., b. — Z. Idiot.

— Peinzen. J., D. B. Ik had geschikt da' mijn huis tegen Pas(ch)en zou gereed zijn, maar 't zal nie' waar zijn.

— O. *Nogal schikken, kunnen schikken*, tamelijk goed zijn. J. Hoe is 't nu met zijn gedrag? Da' schikt nogal.

SCHILD, znw., v. — Z. Idiot.

— Scheepsterm. Verlengd deel van den dén dat in de breedte van het schip geplaatst is. De schild en de dén zijn de bovendeelen van het ruim: op hunne bovenzijde rusten de luiken. J.

SCHILDBALK, znw., m. — Scheepsterm. Balk die in de breedte van het schip nevens het ruim geplaatst is en waar de schild op rust. J.

SCHILDERIJ, znw., v. — Z. Wrdb.

— Ingelijste print. Een schilderij is geschilderd, gesteendrukt, in kleurendruk, houtsneedruk, geoliographeerd, enz.

— Canon, elk der vierkante lijsten die een papier omsluit, waar de gebeden op te lezen staan die de p.iester in elke mis herhaalt. Er zijn drij schilderijen op den autaar : eene langs den kant van den Epistel, eene te midden en eene langs den kant van 't Evangelie. J.

SCHILDPAD, znw., v. — Z. Wrdb.

— Spr. *Daar kruipt 'en schildpad*, op eenen voorbijgaanden bultenaar.

— *Kruipen gelijk 'en schildpad, zoo lui, zoo traag als 'en schildpad.*

SCHIP, znw., o. — Z. Wrdb. en Idiot.

— Spr. *Het schip is gela(d)en*, op eene zwangere vrouw. J.

SCHIPKENVÈREN. Kinderspel. De kinderen nemen eenen ouden holleblok, boren er te midden een gat in en steken daar eenen stok in met een vlagsken op. Dit scheepje laten zij varen op eene beek of eene gracht. J.

SCHIPPER, znw., m. — Z. Wrdb.

— Spr. *De beste schippers staan aan wal*, de onkundigen willen meer weten dan de kenners. J.

— Scheepsterm. Op kleine stoombooten, stuurman ; op groote zeilschepen, gezagvoerder. J.

SCHIPPERIJ, znw., v. — Alles wat het schippersambacht betreft. De meeste menschen hier verdienen hun brood met de schipperij.

— Het schippersvolk, de schippers. Daar woont hier veul schipperij. 't Is tegenwoordig slecht veur de schipperij.

SCHIPPERIN, znw., v. — Schippersvrouw. J.

SCHIPPERSBOĔK, znw., m. — Scheepsterm. Boek dat het reglement der scheepvaart bespreekt. J.

SCHIPPERSGULD, znw., v. — Schippersgild, vereeniging van schippers. J.

SCHIPPERSHOED, znw., m. — Zuidwester. J.

SCHIPPERSHUIS, znw., o. — Vermaard huis te Antwerpen, waar de schippers gewoonlijk vergaderen. J.

— Uithangbord van veel herbergen langs den waterkant. J.

SCHIPPERSKNOOP, znw., m. — Scheepsterm. Schuivende strop dien men maakt met twee steken te leggen. J.

SCHIPPERSKWAARTIER, znw., o. — Wijk te Antwerpen, langs de Schelde, waar veel schippersvolk woont.

Ook *waterkant*.

SCHIPPERSMIS, znw., v. — Mis die gedaan wordt voor de schippers op hunnen teerdag. J.

SCHIPPERSSTIEL, znw., m. — Schippersambacht. J.

SCHIPPERSTUIG, znw., o. — Scheepsterm. Tuig van een schip. J.

SCHIPPERSVOLK, znw., o — Schippers, lieden die hun brood op een schip verdienen.

SCHIPSLICHT, znw., o. — Scheepsterm. Opening met glas bedekt, om licht te geven in het schip.

SCHITKÖRF, znw., m. — Korf met hengsel, waar de arme lieden schitten, koedrek en andere drekstoffen in rapen.

SCHODDELEN, w., o. — Z. Idiot.
— Schudden, schuddend bewegen. Schoddelt zoo nie' met da' kind.
— Schuddend loopen. Z. SCHODDEREN. (Idiot).
Ook *sjoddelen*.

SCHODDEREN, w., o. — Z. Idiot.
— Eieren leggen, van visschen gezeid. J. De visch begint te schodderen.
Ook *paaien*.

SCHOĔBEJAK, znw., m. — Schobbejak, schavuit. J.
Ook *schobbejak*.

SCHOĔFT, znw., m. — Scheldwoord. Schoft, schurk. Wa' leelijke schoëft van 'ne' vent!

SCHOEIEN, w., wdrk. — Zich uit den slag trekken. (N.-W. der K.) Nou zit i wel in labberenten, mer 't is toch z'n eigen schuld; dat i dan mer ziet dat i ze' zelven schoeit.

SCHOEIING, znw., v. — Z. BESCHOEIING.

SCHOEN, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Die(n) 't schoentje past, die trekke 't aan*, wie misdaan heeft, passe op zich zelven iedere zinspeling op zijn gedrag toe.
— *Goeit uw ou(de) schoenen nie(t) op straat, veurda(t) ge er nief he(b)t*, offer een zeker bestaan niet op aan eene onzekere toekomst.
— *In slechte schoenen loopen*, in slechte lakens zitten.
— *Veur iet* of *iemand de schoenen van zijn voeten loopen*, zeer veel moeite doen.
— *Meinen met kousen en schoenen naar den Hemel te gaan*, z. KOUS.
— *Iemand e schoentje passen*, hem streng berispen.

SCHOENBROS, znw., v. — Schoenmakersels.
— Spotrijm op eenen schoenmaker:

Schoenbros,
Hersklos,
Vandaag genaaid
En mergen los.

SCHOENDER, znw., m. — Scheep

SCHOENMAKERSGAREN, znw
Geel garen waar de schoenmakers hunnen pe
makersgaren is grof, spinaal is fijn.

SCHOENMAKERSINK, znw., m

SCHOENMAKERSMES, znw., c

SCHOENMAKERSTREIN, znw.
KONVOOI. (Idiot.) J.

SCHOENPOETSER, znw., m. –
werk heeft de schoenen te poetsen. J., D.

SCHOER, znw., v. — Stamp, scho
u seffens is 'en schoer onder uw broëk g
Te Antw. *schoor* (zachte *o*). Z. Idiot

SCHOF, znw., o. — Z. Idiot.
— Rusttijd. J. De werklie nemen 's n
van een uur.

SCHOF, znw., o. — Z. Idiot.
— Bij smeden. Platte grendel, schuifs
van ons huis is e slot en twee schoven.
— Bij dijkw. De valdeur dienende om
cataractæ. J., D. B.
— Bij dijkw. Meest in 't mrv. De pl
bij hooge tij, te schoven. J.

SCHÖF, bw. — Weg, heen. Hij is
weg). Wanneer men iemand eene leugen,
heeft wijsgemaakt en hij gaat heen om het
dat het nieuwsje waar is, dan zegt men d

SCHOFTIJD, znw., m. — Schofttij
werklie 'en bitje.

SCHOLP, znw., v. — Z. SCHELP.

SCHOLPEN, w., b. — Te veel doen
naar dieë' winkel nie' meer, ze kunne(n) d
scholpen.

SCHOLPER, znw., m. — Iemand di
betalen. (**Z.** der **K**)

SCHOM (uitspr. *schoəm*), znw., m. -
— Z. SCHOSSEM. (Idiot.)

SCHOOD (scherpe *o*), znw., m. —

SCHOOFTIJD (zachte *o*), znw., m.

SCHOOLGERIEF, znw., o. — Schoolbenoodigdheden. J.

SCHOOLHOF, znw., m. — Tuin aan de woning van eenen onderwijzer, door de gemeente te zijner beschikking gesteld voor zijn gebruik en voor het aanschouwelijk onderricht in den land- en tuinbouw.

SCHOON, bvw. — Z. Idiot.

— Spr. *Schoon als Boekels' dochter, die was nie(t) ziendelijk.* (Contich.) *Zoo schoon als e keuningskind.*

— *Die zie(t) maar de helft van 't schoo(n) weer*, die zoekt of ziet niet goed, die trekt zich veel zaken niet aan. J.

— *'t Zijn schoon menschen die schoon werken doen.*

— *'t Is spijtig da(t) schoo(n) weer scha(d)e doet*, zegt men als het langdurig zonnig weder de vruchten doet kwijnen. J.

— *De schoonste meiskens zijn de vuilste wijven.* J.

— *Het gat schoon zien* of *hebben*, eene gunstige gelegenheid zien. Wordt bijna altijd gebruikt als er spraak is van vluchten. J., D. B. Zoogauw as em 't gat schoon zag, ging em loopen.

— *Iet schoon, op zij(n) schoonsten uitleggen*, te zijnen voordeele. J.

— Znw., o. *Aan iemand* of *iet geen schoon halen*, er geene eer aan halen.

— Dwaze daad, iets ergs of vervelends. Ik moest de' lesten trein is te laat komen, da' zou e schoon zijn.

SCHOONDAT, vgw. — Ofschoon.

SCHOONE, znw., m. — Z. onder SCHOON. (Idiot.) J. In 't vr. zegt men: *gij zijt 'en schoon.*

SCHOONGRITSELEN, w., b. — Z. SCHOONRIJVEN.

SCHOONHEID, znw., v. — Z. Wrdb.

— Spr. *Schoonheid is de minste gaaf.*

SCHOONRIJVEN, w, b. — Effenrijven. J. Den hofpad schoonrijven.

In 't Z. *schoongritselen.*

SCHOOR (scherpe *o*), znw., o. — Schor, kleine meersch, gelegen tusschen een grooten dijk en een water of een kleineren dijk, Kil. *alluvio.* J.

SCHOORBAND (zachte *o*), znw., m. — Scheepsterm. Touw dat men rond eenen schoorboom of eenen haak slaat. J. Door middel van den schoorband kan de schipper veel geweld op den schoorboom gebruiken om het schip snel te stoppen.

SCHOORBOOM (1e *o* zacht), znw., m. — Scheepsterm. Dikke boom die dient om het schip te stoppen. J. De schoorboom heeft van voren eenen klauw of eene veunt.

SCHOORRING, SCHOORRINK (zachte *o*), znw., m. — Scheepsterm. Ring waar de schoorband aan vast is. J.

SCHOOT, SCHOOD, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *De(n) kop in de(n) schoot leggen*, zich onderwerpen.

— Deel van het kleed dat den eigenlijken schoot van 't lichaam dekt. Er zijn rokken met *platten schoot*, met *geplooiden schoot*, met *opgehaalden schoot*.

— Bij mulders. De zeeg of bocht die in de hekkens en zoomen der roeden wordt aangebracht om den windvang der wieken te vergrooten.

— Bij metsers. Laag muurken waar de bril van het gemak op ligt en waar men met de hielen tegen zit.

SCHOOTBANK (scherpe *o*), znw., v. — Scheepsterm. Bank waar de overloop der kleine zeilschepen in vastgewerkt is. J.

SCHOOTKANT (scherpe *o*), znw., m. — Bij landb. Z. KANTGEWENT. J. (Aanh.)

SCHOOTSTROO (uitspr. *schötstroeë*), znw., o. — Bij landb. Gezuiverd roggestroo, stroo waar de geschonden halmen uitgeschud zijn en dat dient om de daken te dekken.

SCHOR, znw., o., niet v. — Z. Wrdb. J. In 't schor groeit lisch en riet.

— Zekere plant die men op onuitgedijkt land zaait om het vruchtbaar te maken. J.

SCHÖRFT, znw., m. — Z. Idiot.

— De schörft, dien men vooral in zandachtige bosschen en beiden aantreft, is hoofdzakelijk eene samenstelling van ijzerverbindingen (ijzeroxyde en ijzeroxydulen) met zand of kiezel, Fr. *tuf*, *alios*. Zoo de schörft min hard is, heet men hem ook *heileest*.

— O. Bij landb. Ziekte der aardappelen, waardoor er hobbeltjes op de knollen staan.

Ook *pokken* en *rappen*.

SCHÖRFTZAK, znw., m. — Scheldnaam. Schurftig man, persoon die aan schurft of aan etterende zweren lijdt.

SCHÖRFTZAVEL, znw., m. — Bruinroode zavel, waar schörft onder is.

SCHORGERS, znw., o. — Gras dat in 't schor groeit. J.

SCHORGROND, znw., m. — Bij dijkw. Schorland, aangeslibde grond. J.

SCHORHOOI, znw., o. — Hooi van het schor. J.

SCHÖRPEN, w., b. — Z. Idiot.

— Bij slachters. Z. SLIPPEN. (Aanh.)

SCHÖRREMÖRRIE, znw., v. — Z. Idiot.

— Vuilnis, rottigheid. Ze hadden 'nen heelen hoop schörremörrie tegen z'n deur getast.

SCHÖRS, znw., v. — Schors. Z. Wrdb.
— Spr. *Zoo grauw, zoo rouw, zoo dik als 'en schörs.*
— Huid, vel. Iemand wat over z'n schörs geven.

SCHÖRSENEELSALAAD, znw., m. — Salade van schorse-
eerloof.

SCHORT (niet *schört*), znw., o., niet v. — Voorschoot der ambachts-
eden. (**A.**) In de Kemp. *schört*, v.

SCHÖRTEBAND, znw., m. — Roksband, rokkeband. (**Z.** der **K.**)

SCHORWEI, znw., v. — Magere weide in het schor gelegen. J.

SCHÖRZEN, w., o., met *hebben* en *zijn*. — Loopen met een
enkbeeld van moeite of afgematheid; ook: op een drafje loopen. (**Z.** der **K.**)
t moet overal naartoe schörzen. Waar schörst ze nu weer hennen?
— Afl. *Schörzer, geschörs.*

SCHOT, znw., o., meest in 't mrv. *schotten*. — Scheepsterm.
fsluiting van planken tusschen ruim en vooronder, en ruim en achter-
nder. J.

SCHOTEL, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Aan 't schoteltje zitten*, eene winstgevende bediening hebben. J.

SCHOTELDOĔK, znw., m. — Z. SCHOTELVOD.

SCHOTELVOD, znw., v. — Z. Idiot.
— Vrouw, meisje dat tot alle vuil werk gebezigd wordt.
— Slecht vrouwspersoon, speelpop der ontuchtigen.
Ook *schoteldoĕk*.

SCHOTELWATER, znw., o. — Z. Wrdb.
— Gemeene naam aan vuile, slechte of slappe dranken gegeven. J.
a' bier mag ik nie', 't is schotelwater.

SCHOTSELEN, w., o. — Z. SJOTSELEN. (Aanh.)

SCHOU(D)ER, znw., m. en v. — Z. Idiot.
— *De schou(d)ers optrekken*, ophalen. J.

SCHOU(D)ERGEERKEN (scherpe *e*), znw., o. — Bij naaisters.
pietje lijnwaad dat tegen den hals van 't hemd ligt, bij J. *schoudergeerd.*

SCHOU(D)ERSTUK, znw., o. — Bij naaisters. Reepje lijnwaad
at men op den schouder van het hemd legt en dat van den hals
aar de mouw gaat. J.

SCHOUW, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Den aap zit in de schouw*, z. AAP. (Aanh.)
— *Zoo zwart als de schouw, als het zoet uit de schouw.*
— *Het schouwken van een geweer* is het pijpje waar het slaghoedje
p gestoken wordt.

SCHOUW, znw., v. — Scheepsterm. Hollandsche boot die op den hengst gelijkt. J. De schouw is een open schip en vervoert meestal mosselen, soms ook zand en slijk.

SCHOUWANKER, znw., m. — Bij smeden. Gesmeed anker om eene gemetselde schouw te versterken. J.

SCHOUWEN, w., b. — Schuwen, Kil. *vitare*. J. Hij schouwt de mens(ch)en.

SCHOUWIJZER, znw., o. — Bij smeden. Zwaar gesmeed ijzer, waarop de schoot der schouw gemetseld is.

SCHOUWHAAL, SCHOUWHANGEL, znw., m. — Z. HANGEL. (Idiot.)

SCHOUWKEN, znw., o. — Scheepsterm. Hollandsche roeiboot met platten kop die over het water vooruitsteekt. J.

SCHOUWKREKEL, znw., m. — Haardkrekel, heimpje, *Gryllus domesticus*.

SCHOUWPLAAT, znw., v. — Z. SCHOUWBERD. (Idiot.)

SCHOUWPOST, znw., m. — Bij metsers. Vooruitspringend deel muur aan oude schouwen.

SCHOUWTONG, znw., v. — Bij metsers. Z. TONG. (Aanh.)

SCHOUWVÈGER, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Zoo zwart als 'ne schouwvèger.*
— *Soort zuukt soort, zee den duvel, en hij pakte de(n) schouwvèger bij zijnen nek.*

SCHOVEN, w., o. — Z. Wrdb.
— Bij dijkw. Voor aan de deur of in het gat van den dijk eene plank vastzetten, opdat bij eene hooge tij het water niet in huis of door den dijk dringe.

SCHOZZEM, znw., m. — Z. SCHOSSEM. (Idiot.)

SCHRAAFSTELLING, SCHRAAGSTELLING, znw., v. Scheepsterm. Lichte schraag die gemakkelijk kan verplaatst worden en waar men de gangen of planken, de riemen en de boomen op legt. J.
Ook *stoeltjes*.

SCHRAAL, bvw. — Z. Wrdb.
— Bij landb. *Schraal koei*, koe die moeilijk vet. J.

SCHRABAUW, znw., v. — Z. SCHRABADE. (Idiot.)

SCHRABILIËN, znw., v., mrv. — Uitgebrande steenkolen. (A.) J.
Ook *schramoëlie*.

SCHRANK, znw., v. — Z. Idiot.
— Volgens *Naoogst*, II, 5, alle stapel, b. v. van turf, baggerd, russchen, enz. (Z. der K.)

SCHRANSLOOPER, znw., m. — Z. Idiot.
— Scheepsterm. Korte, gebreide vest voor schippers. J.

SCHRAPMES, znw., o. — Scheepsterm. Breed driekantig mes aar men het teer mee afschrabt. J.

SCHRAPTANG, znw., v. — Gierige vrouw, schraapster. (Z. der K.) rien is 'en ee(r)ste schraptang, ze is zoo gierig da' ze brandt.

SCHREEF (zachte *e*), znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *'En schreef veur hebben*, zeer toegevend behandeld worden. J.
— *Op de schreef drinken*, zonder te betalen.
Ook *schreep*.

SCHREEFKE(N)SCHIETEN, SCHREEFKENHEULEN CHREEPKE(N)SCHIETEN, SCHREEPKENHEULEN, w., . — Meetjeschieten.

SCHREE(UW)BAKKES, znw , o., **SCHREE(UW)SMOEL**, ı. — Kind dat gedurig schreit.
Ook *blèètbakkes, brulbakkes, blèètsmoel* en *brulsmoel*.

SCHRIJFKAS, znw., v. — Z. SCHOOLKAS. (Idiot.)

SCHRIJFLAT, znw., v. — Z. Idiot.
— Bij smeden. Stalen of ijzeren lat, waarlangs men rechte lijnen p het plaatijzer afteekent.

SCHRIJFMAAI, znw., v. — Z. RANGMAAI. (Idiot.)

SCHRIJFPLANK, znw., v. — Z. SCHRIJFSPAAN.

SCHRIJFSPAAN, znw., o. — Bij trapmakers. Werktuig om ıet hout met evenwijdige lijnen af te teekenen. J.
Ook *schrijfplank*.

SCHRIJVER, znw., m. — Z. Idiot.
— De zang van dezen vogel wordt als volgt verdietscht: *Garre, ;arre, want ik schiet!* ofwel: *mijd u, mijd u, want ik schiet!*
— Meikever met langen steert. (Turnhout.)

SCHRIKKEN, w., o. — Z. Wrdb.
— Gep. w. *Schrikken en schroomen, schrikken en beven.*

SCHRIKKEN, w., b. — Scheepsterm. Bijvieren, gezeid van een ouw dat te vast gespannen staat. J.

SCHRIKVOGEL, znw., m. — Vogelschrik. (Turnhout en omstr.).

SCHROB, znw., v. — Felle berisping. Iemand 'en schrob geven.

SCHROBBER, znw., m. — Z. Idiot.
— Versleten bezem dienende om het eerste vuil van den vloer weg e schrobben.

SCHROBBER, znw., m. — Borrel beste genever met een klontje suiker. (**A.**)
Ook *sneeuwballeken*.

SCHROËBER, znw., m. — Hen die fel krabt of schroebt. Ziet dat de hinnen nie' in den hof geraken, want 't zijn ee(r)ste schroëbers.

SCHROEFTANG, znw., v. — Bij smeden. Tang zonder beenen die in de schroef vastgevezen wordt.
V. D. maakt er een kanonniersgereedschap van.

SCHROEFVÈÈR, znw., v. — Bij smeden. Spiraalveer waar men op duwen moet om ze te sluiten.

SCHROOI, znw., v. — Z. Idiot.
— Bij olieslagers. Van peerdshaar gemaakte omslag, waartusschen het in builen gedane meel wordt geperst, zoodat de olie er uitloopt en het meel tot koek wordt samengedrukt.
— Blad papier. (**Z.-O.** der **K.**) Geef mij is 'en schrooi, ik gaan 'ne' brief schrijven.

SCHROOIEN, w., b. — Z. Idiot.
— Bij blokm. Met den agger een gat in den kloon boren. J.
— De oneffenheden van den blok van binnen gelijkmaken. J.
Ook *uitscherpen* en *uitschrooien*.

SCHROOMEN, w., o. — Schromen.
— Gep. w. *Schrikken en schroomen*.
Ook *schruëmen*.

SCHUDDEBERDEKEN, znw., o. — Bij mulders. Z. REUGEL. (Aanh.)

SCHUDDEN, w., b. en o. — Z. Wrdb.
— Spr. *Ge zoudt hem uit zij(n) vel* (òf *uit zijne(n) pels*) *schudden*, hij is zeer vet.
— Gep. w. *Schudden en beven*, huiveren van schrik. 'Ne mensch zou schudden en beven as ge zoo'n schroomelijke dingen hoort vertellen.

SCHUDRIEM, znw., m. — Bij landb. Riem die 't bovenste deel van den wan heen en weer schudt en zoo het graan zachtjes doet vallen in den wan, waar het gezuiverd wordt. J.

SCHUIER, SCHUIERÈÈR, znw., m. — Man die aan de dijken of de polders werkt. J.

SCHUIEREN, w., o. — Aan de dijken of de polders werken, aarde vervoeren, enz. J.

SCHUIERIJ, znw., v. — Dijkwerk, staat van schuierèèr. J.

SCHUIERPLANK, znw., v. — Bij dijkw. Z. STORTPLANK. J.

SCHUIERSBROEK, znw., v. — Bij dijkw. Breede broek dikwijls van donkerblauw, ook van ander fluweel, algemeen door de schuierèèrs buiten hunne werkuren gedragen. J.

SCHUIERSDINGEN, znw., o. — Kleedsel in donkerblauw of ander fluweel, door de schuiers gedragen.

SCHUIERSSCHOEN, znw., m. — Breede, lompe schoen waar nagelen met groote koppen van onder uitsteken en die door de schuiers gedragen wordt. J.

SCHUIERSVEST, znw., v. — Vest van donkerblauw of ander fluweel dat de schuiers dragen. J.

SCHUIF, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *Hij leet er in de bovenste schuif*, hij is er 't troetelkind, hij heeft er meer te zeggen dan de eerste de beste.

— Scheepsterm. Breede plank van insluitende zijstukken voorzien, dienende om koopwaren, zooals zakken, enz. van het schip op den wagen te laten schuiven om ze niet te moeten dragen.

— Z. KAP.

— Bij duivenmelkers. Plankje dat van voren aan den duivenkijker vast is en dient om dezen te sluiten.

SCHUIFBERD, znw., o. — Bij landb. Berd in eenen winder, langs waar het gezuiverd graan afrijst.

Ook *rezelberd.*

SCHUIFDRIL, znw., v. — Bij smeden. Werktuig dat van voor uit eene boor, en in 't midden uit een schroefvormig ijzer bestaat, dat voorzien is van eene moer, die men weg en weder schuift als men boort.

Ook *slingerboor* en *slingerdril.*

SCHUIFELEN, w., b. — Z. Idiot.

— Bij landb. Zeer lichtjes ploegen. J. 't Is voor de haver dat de boeren het land schuifelen.

SCHUIFELVOOR, znw., v. — Bij landb. Zeer ondiepe voor. Bij eene schuifelvoor rijdt men alleen het groen wat van den grond. J.

SCHUIFPLAAT, znw., v. — Bij smeden. Metalen plaatje met eene opening waar iets in- en uitschuift. D. B., J. De slotplaat is eene schuifplaat.

— Metalen plaat waar een schuifslot met krammen aan vast is. J., D. B.

SCHUIFRIEM, znw., v. — Bij voerl. Lederen riem om het kordeel omhoog te houden. J.

SCHUIFSLOT, znw., o. — Bij smeden. Grendelslot.

Ook *schuif* en *schof.*

SCHUIFVÈÈR, znw., v. — Bij smeden. Kleine veer tusschen het plaatje en de schuif of platten grendel geplaatst, om dezen in staat te houden.

Ook *grendelvèèr*, *grengelvèèr.*

SCHUIL, znw., o. — Z. Idiot.
— Bij landb. en veeartsen. Muilkwaal der peerden. R.

SCHUINS(CH)E, znw., m. en v. — Zonderlinge, drolige persoon. Jan ziet er 'ne schuins(ch)en uit. Die Trees is toch 'en schuins(ch)e.

SCHUIVEN, w., o., met *zijn*. — Z Idiot.
— Voortgaan, vorderen, Fr. *avancer*. D. B., J. De Zomer is weeral wijd geschoven. Ons werk is al wijd geschoven.

SCHUMMEL, znw., m. — Appelschimmel, gebloemd peerd, wit peerd met grijze plekken.

SCHUP, znw., v. — Z. Idiot.
— Men zegt ook : *met de schup op zij(n) lijf* of *zij(n) gat loopen*.
— Z. LEPEL.

SCHUP, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Iemand 'ne(n) schup onder zijn broek geven*, wegjagen. J.
— *Geene(n) schup onder zijn broek weërd zijn*, tot niets deugen. J. Ook *stamp*.

SCHUPPE(N)TANG, znw., v. — Bij smeden. Soort van smistang die gebruikt wordt bij 't smeden van schuppen.

SCHUREN, w., b. — Z. Idiot.
— *Graan schuren*, graan, tarwe heen en weer smijten met de schoep of den schepel, zoodat het over elkander gewreven en de onreinheden er afgeschuurd worden.
— Bij metsers. *Plaveien schuren*, ze effenwrijven. J.

SCHUTHEKKEN, znw., o. — Bij landb. De hekkens die men vóór en achter op de scheëen en de ondertoten in de bordgaten vestigt om langer en hooger te kunnen laden : voor turf, vlimmen, schadden, enz.

SCHUTNET, znw., o. — Bij visschers. Net van bij de duizend meters langs, waar men bot mee vangt. J.

SCHUTSEL, znw., o. — Houten schutting of afscheiding, Kil. *paries intermedius*. J. E schutsel tusschen twee hoven. In de school staat een schutsel tusschen de klassen.

SCHUTTEN, w., b. — Bij visschers. Bot vangen met een schutnet. J.

SCHUTTERSHOF, znw., o. — Naam van veel herbergen waar men op de doelen schiet. J.

SCHUTTERSPLEIN, znw., v. — Z. SCHIETPLEIN. (Aanh.) J.

SCHUUR, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Zoo ijl als 'en schuur*, op een huis, eene zaal of eene kerk. J.

SCHUURDEUR, znw., v. — Z. Idiot.
— Broeksklep al schertsend. Sommige oude menschen dragen nog 'en broek met 'en schuurdeur.

SCHUURGRITSEL, znw., v. — Z. SCHUURRIJF.

SCHUURRIJF, znw., v. — Bij landb. Groote rijf die men in de schuren gebruikt, om het koren bijeen te rijven als men dorscht. J.

SCHUURVLEGEL, SCHUURVLEUGEL, znw., m. — Bij landb. Gewone dorschvlegel.

SEBEDEUS, znw., m. — Z. ZEBEDEÜS. (Idiot.) J.

SEBUS, znw., m. — Z. SEVUS. (Idiot.)

SEEFHOĔK, znw., m. — Gemeen kwartier te Antwerpen.

SEEFHUIS, znw., o. — Herberg waar men enkel seef verkoopt. Z. SEEF. (Idiot.)

SEEFKROEG, znw., v. — Gemeene herberg waar men seef kan krijgen.

SEELBAAS (uitspr. als het Eng. *sail*), znw , m. — Scheepstern. Baas eener natie, op het schip aangesteld om de lossing der goederen na te zien en de noodige bevelen tot de aflevering, den overslag of de verzending te geven.

SEESPÈÈRD (scherpe *e*), znw., o. — Looppeerd, peerd dat gewoon is in eene sees te loopen.

SEGE(N)WORRIG, bw. — Z. SEGENWOORDIG. (Idiot.) J.

SEKUUR, bvw. — Z. Idiot.
— Stipt, uiterst nauwkeurig. J. Hij is sekuur op ze' werk.

SELDERKIP, znw., v. — Z. SELDERGROEF. (Idiot.) (N.-W. der K.)

SELDERVOOR, znw., v. — Z. SELDERGROEF. J.

SEREEN (zachte *e*), znw., v. — Z. SIREEN. (Idiot.)

SERPENT, znw., o. — Z. Wrdb.
— Spr. *Zoo kwaad als e serpent*, zeer boos.
— *Oogen gelijk e serpent*, helder en stout. J.

SERTIJN, znw., m. — Satijn. J.

SERTIJNEN, bvw. — Satijnen. J.

SERVIET, znw., m. — Lid van zekere geestelijke gemeenschap.

SERVITUUT, znw., v. niet o. — Erfdienstbaarheid. J.
— In 't mrv. Lastige plichtplegingen. J. 't Goed van weezen verkoopen vraagt veul servituten. Ik ben mee al die servituten nie' op mij' gemak.

SEVA, znw., v. — Josepha verkort.

SEZOEN, znw., o. — Seizoen. J.

'S-GRAWEZEL, znw., o. — 's-Gravenwezel, dorp.

SIDEL (klemt. op *del*), znw., m. — Z. SARADEL. (Idiot.)

SIFT, znw. — *In sift koopen*, eene partij koopwaren die nog in het schip zijn, aankoopen zonder dat zij gemeten of gewogen worden. Of er meer of minder is dan werd opgegeven, dit trekt zich de verkooper niet aan. De kooper doet met de aangekochte waar juist alsof ze op zijnen naam ware aangekomen.

SIGARENBUISKEN, znw., o. — Sigarenpijpje.

SIGARE(N)KISTJE, znw., o. — Z. Wrdb.
— *Sigare(n)kistjes* worden de buitenverblijven of villa's genoemd, die zoo talrijk zijn aan de kanten van den Ouden-God, Bouchout, enz. en meest in hout opgetimmerd zijn.

SIJZEN, w., o. — Sijsjes vangen met eene slagkooi of met teerroeden.

SIK, SJIK, znw., v. — Pruim tabak, Fr. *chique*.

SIKKEDEL (klemt. op *del*), znw., m. — Z. SARRADEL. (Idiot.)

SIKKEN, SJIKKEN, w., o. — Z. AFSJIKKEN. (Idiot.)
Ook *er van sikken*.
— B. en o. Pruimen, tabak kauwen. Hij sikt den heelen dag.

SIKTEERBÖ(R)STEL, znw., m. — Bij schilders. Marmerkwast.

SIKTOEBAK, SJIKTOEBAK, znw., m. — Pruimtabak.

SIMMEN, w., o. — Z. SUMPEN. (Idiot.) (Esschen.)

SINDJOOR (zachte *o*), znw., m. — Z. SINJOOR. (K.)

SINGEL, znw., m. — Z. Idiot.
— Zwarte sjerp, sluier der priesters, Fr. *ceinture*. J.

SINGEL, znw., m. — *De singel van 't dörp*, de kom, de bebouwde kring der gemeente. Ik woon in de' singel van 't dörp.
Ook *rink*, *kom* en *knip*.
— Bij landb. Z. REEPEL. (Aanh.) J.

SINGSEN, znw., m. — Z. SINKSEN. (Idiot.)

SINGSENDAG, znw., m. — Z. SINKSENDAG.

SINJOOR (zachte *o*), znw., m. — Spotnaam op eenen inboorling van de stad Antwerpen. 'Nen Antwerpe(ch)e sinjoor. Hij is 'ne geboren sinjoor.
Ook *sindjoor*.
— Spotrijm op de sinjoren :

Sinjoor
Me(t) ze' gat in de voor (*of* in 't spoor),
Me(t) ze' gat in 't slijk :
De sinjoor is van alle kanten gelijk (*of* heeft ongelijk).

SINKSENDAG, znw., m. — Pinksterdag. J.
Zuidned. bij V. D.
Ook *Singsendag.*

SINT-ANNAKAS, znw., v. — Spr. *In de Sint-Annakas zitten*, de 30 jaar voorbij zijn, van eene jongedochter gezeid.
Algemeener: *in Sint-Anna's schapraai zitten.*

SINT-ANNEKEN, znw., o. — Het Vlaamsch Hoofd. Naar Sint-Anneken vèren. Hij woont op Sint-Anneken.
— Spr. *Hij komt van Sint-Anneken*, hij gebaart alsof hij van niets weet. (**A.**)

SINT-ANNEKENSBOOT, znw., m. — Overzetboot van Antwerpen naar het Vlaamsch Hoofd en visa-versa.

SINT-ARIAAN, znw, m. — Spr. *In 't klooster van Sint-Ariaan aanveerd worden*, in 't huwelijksbootje stappen.
— Z. ook KLOOSTER.

SINTE-GOMMARUSZOMER, znw., m. — Tijdstip rond den elfden October, dat gemeenlijk nog veel schoone dagen telt.

SINTE - KATRIENEBLOĔM, SINTE - KATRIENEBLOM, znw., v. — Naam der verschillende soorten chrysanthemums die in den tuin gekweekt worden.

SINTE-MARGRIET, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Me(t) Sinte-Margriet pikken ze koren, rijp of niet, en me(t) Sint-An pikt alleman.*

SINTE-MERTENSZOMER, znw., m. — Enkele dagen volgende op den feestdag van Sint-Marten (11 November), die dikwijls helder en warm zijn.
Vrglk. *Sinte-Michielszomer* (Idiot.) en *Sinte-Gommaruszomer.*

SINTE-MISSIES, znw., m. — Veronderstelde heilige.
— Spr. *'t Is van Sinte-Missies*, zegt iemand die in zijne verwachting bedrogen is; die iets gemeend heeft, maar mist; die, in de hoop eens lekker te smullen, zich haast aan tafel te gaan en komt op 't oogenblik dat alles afgedragen wordt, enz. (**A.**)

SINT-JANSKERS, znw., v. — Roode kers van middelbare grootte die in Juni rijpt, Fr. *anglaise hâtive, royale hâtive.*

SINT-JANSKRIEK, znw., v. — Kriek die rond Sint-Jan rijp is.

SINT-JOB, znw., m. — Z. Idiot.
— Kriek, in het raadsel:

Sint-Job
Me(t) zijnen roo(d)en kop,
Zij(n) steenen he(r)t
En zijne(n) grune(n) stje(r)t.

SINT-TEUNISVIER, znw., o. — Bij landb. en veeartsen. Roodvonk der zwijnen, Fr. *rouget*. J.

— Men geeft dien naam ook aan eenen huiduitslag van min kwaden aard, in 't Fr. *éruption urticaire*, *érysipèle urticaire*.

SINT-THOMAS, znw., m. — Spr. *'t Is Sint-Thomas* voor iemand die vóór de deur staat en niet binnen kan. Zinspeling op het oud gebruik dat nog in zwang is, om vader en moeder en den meester buiten te sluiten, totdat zij toestaan wat hun gevraagd wordt. Cl., R., Hfft.

SIRKEN, w., o. — Z. Idiot.

— Morren, klagen, zagen over iets. Hij héet eenigte centen met de kaart verloren, en daar zit em nu den heelen dag over te sirken.

SITTEDEL (klemt. op *del*), znw., m. — Z. SARRADEL. (Idiot.)

SJAMOOS (scherpe *o*), znw., m. — Zwart- en roodgestreepte stof, Fr. *siamoise*.

— V. Gemeen vrouwmensch, slet, slons.

SJAMOOZEN, bvw. — Van sjamoos. Ze draagt Winter en Zomer 'ne' sjamoozen rok.

SJASSEN, w., b. — Wegjagen. Z. JASSEN. (Idiot.) T., R., J.

SJIK, znw., v. — Z. SIK. (Aanh.)

— Dominosteen met 6 oogen. (A.)

SJIKKEN, w., b. en o. — Z. SIKKEN. (Aanh.)

SJODDELEN, w., o. — Z. SCHODDELEN. (Aanh.)

SJOĔBEREN, w., b. — Slurpen, met welbehagen en met kleine slokjes drinken. Hij héet al 't bier uit de karaf gesjoëberd.

SJOELEKEN, znw., o. — Troetelnaam voor een klein kind. Ook *sjolleken* en *zjolleken*.

SJOERT, znw., v. — Gemeen vrouwspersoon, slet. (Esschen.) Z'n dochter is 'n sjoert, en daarmee is zij geprezen.

SJOETEREN, w., o. — Sukkelen, taffelen. Ge zit daar den eenen tijd aan den anderen aan da' werk te sjoeteren.

— Afl. *Sjoeterèèr*, *gesjoeter*.

Ook *soeteren*.

SJOK, znw., m. — *Op sjok gaan*, z. SCHOK. (Idiot.)

SJOKKELKĀR, znw., v. — Z. SCHOKKELKĀR. (Idiot.)

SJOL, znw., m. — Z. Idiot.

— Hondennaam.

SJOMP (in 't Z. en W. *sjoīmp*), znw., m. — Lompe stomp. Hij gaf me 'ne' sjomp in de zij.

SJOMPEN (in 't Z. en W. *sjoëmpən*), w., o. — Z. Idiot.

— Lomp stooten. As ge dieë' jongen maar iet miszegt, seffens begint em te sjompen.

— B. en o. Bij 't spoelen het waschgoed in 't water plonsen, opdat het zeepsop er uit zou gaan ; bij het wasschen van voeder, rapen, wortelen, enz. die op en neer terdege in 't water dompelen om ze goed zuiver te krijgen.

SJÖRREN, w., o. — Z. Idiot.

— Snel loopen. (**A.**) Hij sjörde nèven ons huis gelijk 'ne wind.

SJOSSEN, w., o. — *Kuiltje sjossen*, bekend spel met knikkers in een putje. (Esschen.)

Elders *stuiken*, *fletsen* en *botten*. Z. STUIKEN. (Idiot.)

SJOTS, znw., m. — Rug, schoft. (Zoersel.) Pakt dieë' zak is op oewe' sjots.

SLAAGBANK, znw., v. — Z. SLAGBANK. (Idiot.)

SLAAGBROS, znw., v. — Bij schoenmakers. Els dienende om den pollevie te bewerken. Zij is dikker dan de gewone els. J.

SLAAKS (uitspr. *sloks*), bw. — *Ievers nie(t) slaaks kommen*, er nutteloos heengaan, niet welkom zijn, enz. (**A.**) Gij peteren zijn ! Ge zult er nie' slaaks kommen als ge er hennengaat.

SLAAP, znw., m. — Z. Wrdb.

— *Looze slaap*, geveinsde slaap waarin men alles afhoort wat er gezeid wordt.

SLABAKKEN (klemt. op *bakken*), w., o., met *zijn*. — Slabbakken. Den règen is geslabakt. Zijnen handel begint te slabakken.

SLACHTEN, w., b. — Bij biemans. *De bieën slachten*, ze dooden om hunnen honing uit te halen. Daartoe gebruikt men gewoonlijk eene solferwiek. J.

SLACHTER, znw., m. — Z. Idiot.

— Bij biemans. Onbezonnen en wreedaardige bieman die zijne bieën slacht om den honing uit te halen. J.

SLAG, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *'Ne kwade slag is gauw gegeven.*

— Diepte in een karrespoor. 't Is hier 'ne slechte weg, het spoor is vol slagen.

— Zang van sommige vogels.

— Bij voerl. *De slag van de strengen*, strop waarmede de strengen aan 't haamhout vast zijn. *De peerden met 'nen dobbelen slag inspannen*, in iedere streng twee stroppen leggen, wat gebeurt als de strengen wat lang zijn. J.

— Bij slachters. *Een slag darmen*, al de dunne darmen van een verken, die gezuiverd zijn om er worst mee te maken. *Een slag wörsten*,

de hoeveelheid worsten die men met éénen slag darmen kan maken. *Een halve slag beulingen* of *pensen*, zooveel bloedworst als men met eenen halven slag darmen maken kan. J.

— Bij metsers. Rij van eenen stapel gerangschikte bouwsteenen. Die steenen liggen in 'nen hoop gestapeld van dertien slagen.

— Bij kantwerksters. *'Ne(n) slag maken*, vier bouten den eenen over den anderen leggen. *Halve slag*, witte en zwarte kant.

— Scheepstermen. Draai der schroef. *'Ne(n) slag veuruit!* uitroep van den stuurman om den machinist te bevelen een weinig vooruit te malen. Zoo beveelt hij ook: *'nen slag achteruit!* J.

— Bocht, kronkel in een touw. *Een kwade slag* in een touw is een kronkel, waarop het touw bij hevige spanning soms in twee springt. J.

— Halve gang in 't laveeren. J. Nog 'ne(n) slag, dan kunnen wij de haven binnenloopen.

— Bij dijkw. Hoeveelheid grond, die in de lengte van het werk op eene rechte lijn gebracht wordt. Daardoor wordt het werk eenen slag breeder. Een slag van 20 kruiwagens zijn 20 kruiwagens grond, die achtereen op eene rechte lijn afstorten. J.

— O. *Aan 't slag zijn*, moeten spelen, in 't kaartspel. *Van 't slag zijn*, niet meer mogen voortspelen. *Van 't slag nie(t) meer kunnen*, niet meer kunnen voortspelen.

— Stond dat het uurwerk slaat, gewoonlijk het volle uur. J. De horloge staat op 't slag.

SLAGBEITEL, znw., m. — Bij olieslagers. Zware houten spie in den blok die, met den breeden kant boven, onder de hei geplaatst is.

SLAGEN, w., b. en o. — Z. Idiot.

— *Er nèven slagen*, 1° raaskallen. De zieke slaagt er somwijlen neven; 2° verkeerd, kwalijk handelen. Jan slaagt er leelijk nèven mee nu nog te trouwen,

— Scheepsterm. Om en weer bewegen. J. De zeilen slagen.

— Op en neer gaan, golven. J. Het water slaagt.

— Ongelijk, al schokkende draaien. J. Het achterwiel van uwe' velo slaagt 'en bitje.

— Slingerend, niet recht vliegen. J. Dieë pijl slaagt bij iedere' scheut.

— Wordt gezeid van 't zingen van sommige vogels, gelijk vink, kwakkel, lijster, nachtegaal, kanarievogel. J.

— B. Olie uit het zaad persen. Smout slagen.

SLAGHOOP, znw., m. — Bij landb. Slaghoopen trekken, den mest van de kar in kleine hoopkens op den akker zetten. J.

SLAGIJZER, znw., o. — Bij mandenmakers. Z. DRIJFIJZER. (Aanh.)

SLAGMEES, znw., v. — Groote koolmees, *Parus major*.

SLAGRIEM, znw., m. — Scheepsterm. Lange riem die op de walenschepen gebruikt wordt. J.

SLAGRIJF, znw., m. — Bij mosselvisschers. Rijf met groote tanden en langen steel, waar men in de mosseltrossen mee slaat, als het water te hoog staat om uit de boot te komen. J.

SLAGSTOK, znw., m. — Bij vogelvangers. Elkeen van de twee kluppels die, aan beide kanten van het steek nederliggende, het trekzeel en het slagnet in de groef nederhouden en dan, als de vogelvanger aan het trekzeel snukt, opspringen en het net over het steek halen.
Ook *springstok*.

SLAGVINK, znw., v. — Bij vogelvangers. Vink die tot steekvogel dient.

SLAGVOGEL, znw., m. — Bij vogelvangers. Z. STEEKVOGEL. (Idiot.)

SLAGZAAD, znw., m. — Raap-, sloor- of lijnzaad dat bestemd is om geslagen te worden.

SLANGEVEL, znw., o. — Kwaadaardig wijf. Z. Wrdb.
— Driftig, soms kwaadaardig klein meisje. J.

SLAP, bvw. — Z. Idiot.
— *Slappe christene*, 1° lauwe, trage christen; 2° iemand die slap op zijne beenen staat, al schertsende.

SLAPEN, w., o. — Z. Wrdb.
— Spr. *Ge moet u nie(t) uitklee(d)en veurda(t) ge slapen gaat*, men mag tijdens zijn leven zijne goederen niet aan zijne kinderen overlaten.
— *Die bij den hond slaapt, betrapt van zijn vlooien.*
— Znw., o. Nachtverblijf. Z. Idiot. In 't Z. der Kemp. zegt men *te slapen*. Hij had geen te slapen veur mij. Is hier ieverans te slapen te krijgen?

SLAPER, znw., m. — Scheepsterm. Balk langs iedere zijde van den voor- en achtersteven, die de knieën van het voor- en achterschip langs binnen verbindt en stevig houdt. J.

SLAPTE, znw., v. — Slapheid, zwakheid. J., D. B. Hij kost op zijn beenen nie' staan van slapte.
Ook *slappigheid*.

SLATS, znw., v. — Dweil, opneemvod. (Heist-op-den-Berg.) Mee 'en natte slats de' vloer opnemen.

SLAUW, znw., v. — Bij dijkw. Slechte turflaag. J. Men vindt de slauw in de bovenste lagen van den turf en zij is voor het grootste deel met grond vermengd.

SLAUWGROND, znw., m. — Bij dijkw. Slechte turf die uit de slauw komt en tot niets kan gebruikt worden. J.

SLAVANS (klemt. op *vans*), znw., v. — Lui, slordig vrouwmensch. 'En lui slavans. Trees is 'en vuil slavans.

SLECHT, bvw. en bw. — Z. Idiot.

— Znw., o. Kwaad. Ge zegt niks as slecht van de menschen. Ge meugt gee(n) slecht van uwen naaste denken. Hij hee' van mij alle slecht gaan vertellen.

SLECHTGEZIND, bvw. — Knorrig, gemelijk. J. De meester zag er slechtgezind uit.

SLEDDERACHTIG, bvw. — Z. SLIDDERACHTIG.

SLEDDEREN, w., o. — Z. SLIDDEREN.

SLEGBOOM, znw., m. — Bij wagenmakers. Ieder der twee riggels waar de bodem der kar op ligt.

Ook *slèger*.

SLÈGEL, znw., m. — Bij vogelvangers. Ieder der vier lange houten staken die in den grond geplant worden en waartusschen het net wordt opgespannen.

SLEIKENDE, SLEIKENS, bw. — *Sleikende vol, sleikens vol*, z. SLEIKVOL. (Idiot.)

SLEIKSVOL, bvw. — Z. SLEIKVOL.

SLEIP, znw., v. — Z. Idiot.

— Vrouw die lui is en veel langs de straten wandelt, Kil. *mulier tardigrada*. R., bij D. B. en J. *sleep*.

— Bij dijkw. Platte slede die op de voor- en de achterzijde een weinig gerond staat. De sleip wordt gebruikt om de vletzoden, die in het schor gesteken worden, naar de polderbooten over te brengen. Bij J. *sleep*.

SLEIP, znw., m. — Z. Idiot.

— Scheepsterm. Een *sleip* wordt gezeid van eene menigte binnenschepen, die alle door éenen sleepboot voortgetrokken worden. Bij J. *sleep*.

SLEIPBAAN, znw., v. — Bij dijkw. Uitgegraven weg op het strand, van aan het schor tot aan het water, bij J. *sleepbaan*.

SLEIPBERD, znw., o. — Bij landb. Trekplank waarmede het peerd het land moet slepen.

SLEIPBEUGEL, znw., m. — Scheepsterm. Beugel vastgemaakt aan de netten, waarmede de visschersloepen ter vischvangst uitvaren.

SLEIPEN, w., b. en o. — Z. Wrdb.

— O. Bij visschers. Visschen met het sleepnet, bij J. *slepen*.

— Traag zingen. Ge meugt zoo nie' sleipen as ge zingt.

SLEIPERS, znw., m., mrv. — Bij jagers. Groote hagel, gelijk erwten, voor groot wild.

SLEIPHOUT, znw., o. — Bij mulders. Elk der ijzeren platen die boven op den zetel vastliggen en waarop men smeert.

Ook *kalf*.

SLEIPNET, znw., o. — Bij visschers en vogelvangers. Sleepnet.

SLEIPTOUW, znw., v. — Scheepsterm. Z. SLEIPTROS.

SLEIPTROS, znw., v. — Scheepsterm. Zeer dik touw waar en zeeschip mee vooruitgetrokken wordt, bij J. en V. D. *sleeptros*.
Ook *sleiptouw* en *toogtros*.

SLEIPZIEKTE, znw., v. — Slepende ziekte.

SLEK, znw., v. — Bij smeden. Groefje in den zethamer om bliezen : slaan op de hozen van eene kar of eenen wagen.
Ook *blies*.

SLEK, znw., m. — Sneeuwnat, fijne sneeuw die smelt in 't vallen, ij D. B. *slegge*. Daar viel 'ne kou(d)e slek. 't Is geene règen, 't is slek.

SLENDEREN, w., o. — Slenteren. Langst de straten slenderer.
— Afl. *Slenderèèr*, *geslender*.

SLENTER, znw., m. — Afhangende lap van een versleten kleeding-:uk. De slenters hangen van heur kleed.
Ook *lodder*, *bendel*, *bentel*, *bengel* en *kwerdel*.

SLERF, znw., v. — Tong. (Z. der K.) 'En koei héet 'en groote lerf.

SLETSEN, w., o. — Sloffend gaan, al gaande met de sletsen lepen. J , D. B. Hoorde'm sletsen? Hij sletst naar de kerk.
— Afl. *Sletser*, *geslets*.

SLEUNBEITEL, znw., m. — Z. SLEUNSCHUPKEN. (Idiot.)

SLEUR, znw., v. — Z. Idiot.
— Bij landb. Houten egge in den vorm van een trapezium, dienende m het graan onder te eggen.
— M. Voorschoot voor vuil werk, gewoonlijk van drol of zakken-oed. (Herenthout.) Doet uwe' sleur aan en begint in de' stal.
Ook *schommelèèr*.

SLEUREN, w., b. — Z. Idiot.
— *Sleuren aan*, iets zwaars voortsleepen of dragen. Ik heb nogal an dieë' körf meugen sleuren, eer ik hem thuis had.
— *Sleuren met*, iets zwaars of lastigs dragen. Trientje léet heel den lag mee heur bruurken te sleuren.
— Rukken, trekken. Hij sleurde't tapijt van de tafel. Ziet da' ge ne' kleed van de' stoel nie' sleurt.

SLEUTEL, znw., m. — Z. Idiot.
— Z. HAAK. (Aanh.)
— Bij blokmakers. Kleine spie dienende om spanhout en spieën rast te maken.

— Raadsel:

'Nen houte(n) sleutel,
E watere(n) slot;
Den haas er deur,
En de jager in 't kot.

(Mozes met zijnen staf en Pharao die de Israëlieten door de Roode Zee vervolgt.)

SLEUTELHAAK, znw., m. — Slothaak. J.

SLICHTEN, w., b. — Z. Idiot.
— Bij pottenbakkers. Effenmaken. De potten slichten.

SLICHTER, znw., m. — Bij pottenbakkers. Soort van houten ring om het gedroogde pottengoed effen te schaven.

SLIDDERACHTIG, bvw. — Lijmerig, vettig. Da' vleesch is slidderachtig.
— Glad, slibberig, glibberig. J., T. Opgepast van nie' te vallen, want 't is slidderachtig.
Ook *sledderachtig*.

SLIDDEREN, w., o., met *hebben* en *zijn*. — Z. Idiot.
— Uitglijden, Kil. *prolabi*. J., T. Hij slidderde op de steenen en hij viel.
Ook *sledderen*.

SLIEBUS, znw., m. — Z. SLEPUS (Idiot.) (Esschen.)

SLIJK, znw., o. — Z. Idiot.
— Spr. *Zoo vet, zoo vettig, zoo nat als slijk. Geld winnen gelijk slijk. — Terf in 't slijk maakt den boer rijk.*

SLIJKBAAN, znw., v. — Slijkerige baan. Ik gaan deur zoo'n slijkbaan nie'.

SLIJKBAND, znw., m. — IJzeren of houten halve cirkel boven de raderen van een rijwiel om te beletten dat het slijk de kleederen van den rijder bespatte.

SLIJKBERD, znw., o. — Bij wagenmakers. Plank boven de wielen van een rijtuig voor 't spatten van 't slijk.

SLIJKDRATS, SLIJKDRITS, znw., v. — Slijkspat.
Ook *slijkspalk*.

SLIJKGRACHT, znw., v. — Slijkerige gracht.

SLIJKKLAD, znw., v. — Klad slijk. De vloer lag vol slijkkladden.

SLIJKLAP, znw., m. — Bij rijtuigmakers. IJzeren plaat boven de wielen voor 't spatten van 't slijk.

SLIJKMOSSEL, znw., v. — Mossel die met slijk gevuld is, twee aaneengevoegde mosselschelpen die uitwendig op eene mossel gelijken, doch geen dier, maar slijk bevatten.

SLIJKSTRAAT, znw., v. — Slijkerige, modderige straat. J.

SLIJKVANGER, znw , m. — Bij dijkw. Rijswerk ter hoogte an eenen halven meter, dat niet ver van eenen zeedijk aangelegd is om en voet van den dijk te bevrijden. Achter den slijkvanger blijft het water stilstaan en laat zijn slijk nederzinken. J.

SLIJKWEG, znw., m. — Slijkerige weg.

SLIJMEN, w., o. — Z. Idiot.
— Bij brouwers. Den slijm uit de brouwkuip aftrekken. J., D. B.

SLIJMKETEL, znw., m. — Bij brouwers. Ketel voor den slijm evat. J.

SLIJPSTEEN, znw., m. — Z. Wrdb. en Idiot.
— Spr. *Zoo hard als 'ne slijpsteen*, van brood gezeid. J.

SLIKKEN, znw., o., mrv. — Bij dijkw. Deel van het strand, dat oor den vloed onder water komt. J. Op de slikken zet men fuiken en eren om bot te vangen.
Ook *schorren*.

SLIKKER, znw., m. — Slokdarm. Het eten wilt nie' deur m'ne' likker.

SLINGER, znw., m. — Z. Idiot.
— Bij biemans. Z. HEUNINGSLINGER. J.

SLINGERBOOR, znw., v. — Z. SCHUIFDRIL.

SLINGERDESLANGER, znw., m. — Wijngaard, in het raadsel:

Slingerdeslanger,
't Een deur 't ander,
De körte kluiten
Hangen te buiten.

SLINGERDRIL, znw., v. — Z. SCHUIFDRIL.

SLINGEREN, w., b. — Bij biemans. *Heuning slingeren*, met len honingslinger uit de raten jagen. J.

SLINKS(CH), SLINGS(CH), bvw. — Z. Idiot.
— Bij landb. *Slinksche rijf, slinksche ploeg*, enz., rijf, ploeg, die gesteld is voor iemand die links gehand is.

SLIPFRAK, znw., m. — Frak met slippen.

SLIPGEERKEN (scherpe *e*), znw., o. — Bij naaisters. Lapje ijnwaad dat men aan de opening van de hemdslip zet, opdat zij niet hooger openscheure,
Ook *slipstuksken*.

SLIPJAS, znw., m. — Z. SLIPFRAK.

SLIPPEN, w., b. — Z. Idiot.
— Bij slachters. *'En beest slippen* is ook het vel der geslachte beest die in de leer hangt, eene snede in de lengte geven om ze gemakkelijker te kunnen villen.
Ook *schörpen.*

SLIPSTUKSKEN, znw., o. — Z. SLIPGEERKEN.

SLIPZAK, znw., m. — Zak in de slip van eenen frak, bij J. *slepzak.*

SLOBBEGAT, znw., o. — Opening in eenen kiel, rok of kleed langs waar men de hand in den zak steekt. J.
Ook *builgat.*

SLODDERKĀR, znw., v. — Bij landb. *Met de slodderkār rijden*, den mest van de kar trekken, terwijl het peerd voortgaat.

SLODDERMOUW, znw., v. — Zeer wijde, afhangende mouw aan een vrouwekleed of eenen vrouwejak. Die dracht is niet meer in zwang.
— Gesneden sieraad in gekleurd papier, dat men in de denneboompjes hangt, die bij feestelijke gelegenheden langs de straten geplant worden.

SLODDERWAS(CH)KEN, znw., o. — Kleine wasch. J.

SLOĔBEREN, w., o. — Z. Idiot.
— Spr. *De wèreld is 'ne verkensbak: die meest sloĕbert, hee(ft) meest.* J.

SLOĔBERING, znw., v. — Z. SLOĔBERATIF. (Idiot.)

SLOEP, znw., v. — Z. Wrdb.
— Spr. *Sloep rij(d)en*, ergens slecht onthaald worden, te onpas komen, niet welkom zijn, (Z. der K.) Blijft daar maar eweg, want ge zult er sloep rij(d)en.

SLOEPROEIER, znw., m. — Scheepsterm. Tolbeambte te Lillo, die als matroos te water dienst doet. J.

SLOESTEREN, w., b. — Z. Idiot.
— O., met *zijn.* De bolster laten vallen. J. De noten zijn rijp, want ze sloesteren.

SLOF, znw., o. — Scheepsterm. Z. KLUIT (biel van de kiel). J.

SLOMMERAGE (*o* = *oĕ*), znw., v. — Wat geslodderd, geslommerd is. (Z. der K.) Z. SLOMMEREN. (Idiot.) Kuischt die slommerage bijeen en wörpt ze in de' moosput.

SLOMMERSTROO, znw., o. — Z. KROMSTROO. (Idiot.) (Z. der K.)

SLONS, znw., v. — Z. Wrdb.
— Spr. *'En pop op straat, 'en slons in huis.* J.

SLONZIG, bvw. en bw. — Slonsachtig, vuil, slordig, bij J. *slonsig*. E slonzig wijf. Slonzig gekleed zijn.

SLOOF (scherpe *o*), znw., v. — Z. Idiot.

— Scheepsterm. Kous, ijzeren of koperen ring die het oog der touwen openhoudt. J.

SLOP, znw, o. — Z. Idiot.

— Opening, hol. J. Daar is e groot slop in de haag.

— Plaatsruimte. J. Tusschen mijn huis en dat van mijnen gebuur is e smal slop.

— Helderheid, klare plaats in de lucht. J. De bui zal overgaan, want er komt e slop in de locht.

SLÖRPGAT, znw., o. — Bij loodgieters. Opening in den darm eener pomp, langs waar het bronwater binnenstroomt.

SLOT, znw., o. — Z. Idiot.

— Achterste, aars, van rundvee gezeid. J.

— Bij mulders. Ieder der groote spieën waarmede de borsten in de as gespied zitten.

SLOTVÈÈR, znw., v. — Bij smeden. Veer die den schieter van een slot doet werken.

SLUIF, znw., v. — Z. Idiot.

— Z. PIJPEHOOS. (Idiot.)

SLUISDEUR, znw., v. — Bij dijkw. Deur eener sluis die sluit bij opkomende, en opent bij opgaande water. J.

SLUISHUISKEN, znw., o. — Bij dijkw. Huisje dat in de nabijheid der sluizen staat en waar al 't gerief van den polderman in gezet wordt. J.

SLUISKAP, znw., v. — Bij dijkw. Houten afdak waaronder de rol geplaatst is, die het schof eener sluis moet ophalen en neerlaten. J.

SLUITBEZEGEL, znw., m. — Bij schoenm. Houten bezegel dienende om de dikte aan de zool te geven.

Ook *likker*.

SLUITBOOM, znw., m. — Bij landb. Groote balk waar men de schuurdeur mee vastmaakt.

SLUITBOOR, znw., v. — Bij timmerl. Gewone boor, vooral dienende om gaten voor de stekken te maken. J.

SLUITEN, w., b. — Z. Idiot.

— Bij landb. *De voor sluiten*, ze vullen. J. De voor sluiten is het laatste werk van den spitter.

SLUITPLANK, znw., v. — Z. Idiot.

— Scheepsterm. Laatste plank die in de buitenzijde van een schip gewerkt wordt. J.

SLUIVEN, w., o. — Z. Idiot.
— Wordt gezeid van het schuiven eener koord door eene sluif of schuifstrop. Die koo(d) is te dik, ze wilt nie' sluiven.

SLUMMEKEN, znw., o. — Z. SLIMMEKEN. (Idiot.)

SLUMMERIK, znw., m. — Z. SLIMMERIK. (Idiot.)

SLUMMIGHEID, znw., v. — Z. SLIMMIGHEID. (Idiot.)

SLUSTER, znw., m. — Groote, luie jongen. (Zoersel.) Steekt al is 'en hand aan, groote sluster!

SMAAK, znw., m. — Z. Wrdb.
— Wordt gevoegd achter elk znw. dat eene eetwaar of eenen drank aanduidt. J. Zoo heeft men : *appelsmaak*, *botersmaak*, *broodsmaak*, *citroensmaak*, *eiersmaak*, *vetsmaak*, *biersmaak*, *wijnsmaak*, enz.

SMAAKSKEN, znw., o. — Bijkomende smaak, dikwijls begin van bederf. J. Ik eet van da' vleesch nie', daar is e smaaksken aan.

SMAGGELEN, w., o. — Langzaam en met voldoening eten. Da' kind kan aan die snoeperij zitten smaggelen.
Afl. *Smaggelèèr*, *gesmaggel*.

SMAKEN, w., o. — Z. Wrdb.
— Op de vraag : *smaak(t) (h)et ?* als iemand aan 't eten is, antwoordt men al schertsende : *'t gaat er zoo al in tusschen den neus en de kin.*
— *Wa(t) smaken*, op het punt zijn van te bederven, eenen slechten bijsmaak hebben. J.
— *Naar nog smaken*, z. NOG.
— *Naar 't vier smaken*, z. VIER.

SMAKKELEN, w., o. — Voortdurend smakken, met voldoening eten. Hoort 'em smakkelen !
— Afl. *Smakkelèèr*, *gesmakkel*.

SMAKKEN, w, o. — Bij visschers. Visschen met het smaknet. J. Smakken is door de wet verboden.

SME(D)EN, w., b. — Z. Wrdb.
— Een gedeelte van het ontvangen dagloon niet afgeven, maar voor zich achterhouden. Hij héet twee frang gesmeed dees week.

SME(D)ER, znw., m. — Smid. Het mrv. van *smid* kent men niet, men zegt altijd *sme(d)ers*. Daar zijn in ons dörp drij sme(d)ers.

SMEEHAMER, znw., m. — Smeedhamer. J.

SMEEIJZER, znw., o. — Smeedijzer. J.

SMEELEN, w., o. — Smalen, schimpen. (**N.** der **K.**) Hij doe' nie' as smeelen op mij.
— Afl. *Smeelder*. *gesmeel*.

SMÈRLAPPEKEN, znw., o. — Z. Idiot.

— Voddeken of lapje op de punt van een stokje gebonden gelijk een doddeken, dienende om de pan met vet in te smeren als men koeken bakt. (A.)

Ook *panvèger*.

SMEET (zachte *e*), znw., m. — Slag, bij D. B. *smete*, *smeet*, v. Iemand 'ne smeet geven. 's Maandags werkt hij geene' smeet. 'Ne smeet met de kaart. 'Ne zware smeet: vrouw, heer en aas.

Ook *smijt*.

SMÈRIGAARD, znw., m. — Vuilaard. J.

SMERTEN, w., o., met *zijn*. — Z. Idiot.

— Wordt niet enkel in 't verl. dlw., maar ook in de andere tijden gebruikt. Kleine kinderen smerten onder de armen, tusschen de beenen, enz.

SME(R)TPOEIER, znw., o. — Poeder, vooral lycopodium, dat men gebruikt om de plaatsen in te wrijven, waar kleine kinderen gesmert zijn.

SMETKOOR(D), znw., v. — Z. SMETDRAAD. (Idiot.)

SMETS(CH), bvw. — Z. Idiot.

— Sch. heeft gelijk; het w. wordt in de provincie Antwerpen gebruikt.

SMETTEN, w., b. — Z. Idiot.

— Bij wevers. De keting van afstand tot afstand met de smet teekenen. J., D. B.

SMIEZER, znw., m. — Z. SMIRREL. (Idiot.) (Eindhout en omstr.)

SMILTIJZER, znw., o. — Bij goudsmeden. Korte ijzeren buis op den heerd van de smis, dienende om den vuurgloed te versterken onder den smeltkroes, Fr. *serre-feu*. D. B. Het smiltijzer wordt tegenwoordig niet meer gebruikt.

SMISBAK, znw., m. — Bij smeden. Koelbak eener smidse.

SMISKAP, znw., v. — Bij smeden. Gemetste of ijzeren kap boven het smisvuur om den rook te geleiden.

SMISNOOTJES, znw., o., mrv. — Bij smeden. Kleine brokjes steenkool.

SMISSCHUP, znw., v. — Bij smeden. IJzeren schop om kolen op het smisvuur te werpen.

SMISTANG, znw., v. — Smeetang.

SMOĔL, znw., m. — Soort van gort, Fr. *semoule*. J.

SMOELEN, w., o. — Koppig zijn, pruilen, stom loopen, niet willen spreken. Ik weet nie' watda' ge in uwe' kop hèt, ge hèt den heelen dag al gesmoeld.

SMOĔLPAP, zuw., v. — Kinderpap van smoël gemaakt. J.

SMOKKELACHTIG, bvw. — Regenachtig. J. 't Weer ziet er maar smokkelachtig uit.

SMOKKELBROĔK, znw., v. — Groote, afhangende broek· (N.-O. der K.)

SMOOREN, w., o. — Z. Idiot.
— Stuiven. (Wildert-Esschen.) Met dieë' schrale' wind smoor(t) (h)et zoo geweldig da' ge deur 't stof nie' zien kunt.

SMOORTOEBAK (scherpe en zachte *o*), znw., m. — Rooktabak.

SMOUS, znw., m. — Z. Idiot.
— Het mrv. is *smouzen* niet *smousen.*

SMOUSKENS, znw., o., mrv. — Bij schoenmakers. IJzeren nageltjes zonder kop om de zool aan den schoen te nagelen.

SMOUT, bw. — *Smout werpen,* in het schijvenspel buiten den bak met zavel werpen.

SMOUTERENBOL, znw., m. — Z. SMOUTBOL. (Idiot.) (Turnhout.)

SMOUTPÈÈR, znw., v. — Z. Idiot.
— Alle peer met zacht vleesch, gewoonlijk goed van smaak.

SMOUZEN, w., b. — Z. Idiot.
— Geld achterhouden van zijn loon. Z. SME(D)EN.

SMOUZE(N)GOED, znw., o., zonder mrv. — Slechte kleerstof waarmede sommige leurders, smouzen, den buiten afloopen of die zij bij opbod op de merkt verkoopen.
— Alle waar door Joden te koop aangeboden.

SMUISTER (*ui* kort), znw., v. — Oorveeg. Iemand 'en smuister om z'n ooren geven.

SMUL, znw., m. — Z. Idiot.
— Snoeperij. Smul koopen. Ze geeft heur geld uit aan smul.

SMULBEK, znw., m. — Smulbaard, iemand die geerne smult.

SMULLEN, w., o. — Z. Wrdb.
— Gep. w. *Smullen en smèren.* J.

SNAAIEN, w., b. — Z. SNATSEN. (Idiot.) (Esschen.)

SNAARDRIL, znw,, v. — Bij goudsmeden. Scherp stalen spilleken dat ronddraait door middel van eene snaar of pees, die gespannen is op eenen boog, dien men met de hand weg en weder steekt. De snaardril wordt gebruikt om in goud of zilver te boren, Fr. *foret à archet.*

SNAPPEN, w., b. en o. — Z. Idiot.

— Grijpen, vatten, Kil. *celeriter rapere.* J. De gendarmen hebben den dief gesnapt. Den hond snapte naar 'en vlieg. Zuidned. bij V. D.

— *Ze snappen*, veel winnen. Hij hee' ze gesnapt toen hij winkel hiel'.

SNARIJZER, znw., o. — Bij goudsmeden. IJzeren roede met het eene einde vastgeklonken in eenen blok, en aan 't ander einde een weinig omgekruld op wijze van eenen haak of kalkoen. Het snarijzer dient om goud of zilver uit te zetten, als men het met den hamer niet doen kan, b. v. in eenen koker of eene buis. D. B.

SNAUWELEN, w., o. — Snauwen, ruw en bitsig spreken of antwoorden.

Meest gebruikt in *tegensnauwelen.*

SNEE, znw., v. — Z. Idiot.

— Bij landb. Reep aarde die met den ploeg afgesneden en omgekeerd wordt.

— Vrucht die gemaaid wordt, gelijk gras, klaver, enz. J. De Fransche klaver heeft maar één snee. De tweede snee van klaver laten staan veur zaad.

— Bij diamantslijpers. *Engelsche snee*, zekere vorm van geslepen diamant.

SNEEUW, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Zoo wit, zoo fijn als sneeuw.*

— *Grune(n) sneeuw zien*, z. ZWARTE SNEEUW. (Idiot. i. v. *sneeuw.*)

— *Smilten gelijk sneeuw veur de zon*, spoedig verkwijnen.

— Z. een raadsel op de sneeuw bij SPÄRREN. (Idiot.)

SNEE(UW)MAN, znw., m. — *Sneeuwmannekens maken*, kinderspel. Wanneer het gesneeuwd heeft, laten de kinderen zich in hunne volle lengte achterwaartsover in de sneeuw vallen met de armen en beenen wijd open, zoodat de vorm van het lichaam er goed in geprent staat, en staan dan voorzichtig op. Bij J. *'nen sneeuwman leggen.*

— *Ne(n) sneeuwman maken*, kindervermaak. Een beeld maken met sneeuw. J.

SNEE(UW)KLAD, znw., v. — Klad sneeuw. Z. KLAD. (Idiot.)

SNEE(UW)NAT, znw., o. — Regen met fijne sneeuw gemengd.

SNEE(UW)VLUCHT, znw., m. — Sneeuwjacht.

SNEL, bvw. — Z. Idiot.

— Spr. *Zoo snel als 'en bie.*

SNEP, znw., m. — Een hondennaam.

SNEUKELDERIJ, znw., v. — Snoeperij. Ze héet heur zakken altijd vol koekskens en ander sneukelderij.

— Afval, overschot. J. Daar lee' nog wa' sneukelderij van visch, wilde die opeten?

SNEUKELING, znw., v., zonder mrv. — Z. SNEUKELDERIJ 2°. J.

SNEUTER, znw., m. — Allerhandc
'en briefke van 50 fr., maar geeft me aller
Ook *snuister*.

SNEUTERGELD, znw., o. — Z. s

SNIJBAK, znw., m. — Z. Idiot.
— Bij olieslagers. Houten bak waar de
in vallen.

SNIJBAKSKEN, znw., o. — Bij d
bakje dat den afval van het snijden opvang

SNIJBLOK, znw., m. — Bij wagenn
die tegen de borst gezet wordt, wanneer me

SNIJ(D)EN, w., b. — Z. Idiot.
— Spr. *Dat is gesne(d)en brood*, z. BR
— *'t Is gemakkelijk riemen snij(d)en*
— Bij biemans. *'Nen körf snij(d)en, de*
gedeeltelijk uit den korf halen. In het voorj
raten of beschimmelde gedeelten van raten weg
korten de raten in het voorjaar met het o
bieën in 't werk te stellen. Dat is niet aa

SNIJHAAK, znw., o. — Bij pottenbakk
om de potaarde, als ze plat openligt, te s

SNIJLINGEN, znw., m., mrv. —
— Bij klompenmakers. Brokjes hout doc
— Bij wevers. Zelfkanten die men van

SNIJPLANK, znw., v. — Bij schoe

SNIJPÈÈRD, znw., o. — Bij blokm.
weerskanten met twee pooten ondersteund is
men klonen snijdt.

SNIJPOEIER, znw., o. — Bij diam
snijden, die in het snijbaksken opgevangen

SNIJSTAAK, znw., m. — Bij wage
tegen rust, als het effengesneden wordt m

SNIJWERK, znw., o. — Bij metsers.
hollandais. 'Nen gevel in snijwerk zetten.

SNIL, znw., m. — Zekere wollen sto
van verschillende kleuren, Fr. *chenille*. Men
op kindermutsen te zetten, bandjes om van
versieren, die een heiligenbeeld overdekt, en
tapijten, omslagdoeken, enz. die van snil ge

SNILLEN, bvw. — Van snil. Snille(n) r

SNIPSNAP, znw., m. — Partij kaartspel dat *snipsnappen* of *snip-snap-snorium* heet. Kom, laat ons 'ne' snipsnap doen.

SNIPSNAPPEN, w., o. — Eenvoudig kaartspel. Iedere speler krijgt evenveel kaarten. Er is geen troef. Het spel bestaat in vierden te kunnen maken. Die op de voorhand zit, speelt uit. Heeft hij eenen vierde in de hand, hij speelt hem uit, te beginnen met de laagste kaart. Terwijl hij de eerste kaart uitspeelt, zegt hij : *snip ;* bij de tweede kaart : *snap*, bij de derde : *snorium* en bij de vierde : *peccatorium* of *pikkandorium*. Wie in 't volgende spel moet geven, raapt de slagen op. De speler die den slag had, mag weder uitspelen. Heeft hij b. v. eenen *snip* en eenen *peccatorium*, dan speelt hij den snip uit, de andere spelers leggen er den *snap* en den *snorium* bij en hij den *peccatorium ;* zoo blijft de slag aan hem. Ook moet men onthouden welke kaarten er weg zijn. Heeft men b. v. een aas bloot, dat is *snip vrij* en men legt het af. Heeft men eene kaart waarvan de hoogere reeds gespeeld zijn, dit is ook *snip vrij*, want niemand kan er eenen *snap* opleggen. Wie laatst met zijne kaarten blijft zitten, is er aan en moet eene boet betalen, of krijgt eene streep aan. J.

SNIP-SNAP-SNORIUM-PECCATORIUM (of **PIKKANDORIUM**). — Woorden die men uitspreekt bij het snipsnappen.
— *Snip-snap-snorium*, andere naam van het snipsnappen. Z. Idiot.

SNOĔFKEN, znw., o. — Kus in de kindertaal. Kind, geef mij e snoĕfken.

SNOEIELING, znw., m. — Afval van het snoeien, takjes die uit de boomen gesnoeid zijn.

SNOEIEN, w., b. — Z. Wrdb. Wegens het verschil tusschen *snoeien* en *sleunen*, z. SLEUNEN. (Idiot.)
— Bij schoenm. Z. SCHROOIEN. (Idiot.) J.
— Veel onrijp fruit eten. (**Z.** der **K.**) Die kinderen snoeien den heelen dag.
Ook *snazen*, *snaaien*, *snatsen* en *knijzen*.

SNOEIMES, znw., o. — Z. Wrdb.
— Bij mandenmakers. Mes om de wisschen af te snijden.

SNOEKBEKTANG, znw., v. — Bij smeden. Kleine scherpe nijptang ; de twee bekken zijn zeer plat en eindigen in vorm van beitel. J.

SNOEPKRAAM, znw., o. — Kraam waar men snoeperij verkoopt. J.

SNOERING, znw., v. — Z. SNUUR. (Idiot.) (**Z.** der **K.**) Iemand 'en snoering geven.

SNOL, znw., m. — Z. Idiot.
— Stuk van het lemmet eener keers dat, terwijl de keers brandt op het was of roet valt en grooter vlam veroorzaakt. *De(n) snol afbranden*, het eerste lemmet eener vetkeers afbranden. (Esschen.)

SNOL, znw., v., meest in 't mrv. *snollen*. — Zieke, ontstoken oogen, roode, drachtige oogen. (Lier.) Ik heb wel kwa(d)e oogen, 't schemert veur mijn oogen, maar 'k heb toch geen snollen.

SNOT, znw., m. — Z. Idiot.
— Waterachtig vocht der okkernoten voordat zij rijp zijn. J.
— Z. VOGELESNOT. (Idiot.)

SNOTTEBELLEN, w., o. — Snikkend weenen. Ze stond daar te snottebellen dat 't dèèrlijk was.

SNOTTEBREL, znw,, v. — Snottebel, snot dat uit den neus hangt. (**Z.** der **K.**)

SNOTTEBRELLEN, w., o. — Z. SNOTTEBELLEN. (**Z.** der **K.**)

SNUIT, znw., m. — Z. Idiot.
— Scheepsterm. Neus, vooruitstekende punt van eenen voorsteven. J.
— Scheepsterm. Vooruitstekende scherpe kop van sommige booten. J.

SNUITJE, znw., o. — Z. SNUIT. (Idiot.)

SNUREN, w., b. — Toesnauwen, snuren, snauwen geven. Z. SNUUR. (Idiot.) Hij moet iedereen snuren. Ge moet altijd de menschen snuren.

SNUTTEN, w., b. — Z. Idiot.
— *Iemand snutten*, hem een scheef antwoord geven. (**Z.** der **K.**)

SNUTZAKDOĔK, znw., m. — Zakdoek dienende om den neus te snuiten, in tegenoverstelling van *stoĕfzakdoĕksken*.

SOB, znw., v. — *'En goei sob*, een doodgoed vrouwmensch.

SOBER, bvw. en bw. — Gemeen, redelijk slecht. J., D. B. 't Is maar soberkens met de' zieke. De mert is maar sober geweest.

SOBERKENS, bw. — Z. SOBER.

SOĔG, tw. — Z. SOĔK, SOĔCH. (Idiot.)

SOĔP, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *'t Is soĕp* (of *saus*) *naar 't kommeken*, Z. SAUS. (Idiot.)
— *Den eenen is soĕp en den anderen is geweikt brood*, de eene deugt zoomin als de andere. Cl.

SOEPEN, w., o. — Spel in de putjes met den bal en stokken. (**N.-W.** der **K.**)

SOETEREN, z. SJOETEREN. (Idiot.)

SOFREINTANG, znw., v. — Bij smeden. Soort van platte tang, dienende om het ijzer af te kanten.

SOFFRAAN, SOFFERAAN, znw., m. — Saffraan. D. B., J. Ook *saffraan*.

SOLDAATJESSPEL, znw., o. — Krijgswezen, Fr. *militarisme*, minachtender wijze. Da' soldaatjesspel kost aan het land jaarlijks mee millioenen en millioenen.

SOLDATE(N)SMOTS, SOLDATE(N)SMOS, znw., v. — Z. SOLDATE(N)SJATS. (Idiot.)

SOLDATERIJ, znw., v. — Z. SOLDAATJESSPEL.

— Soldaten, soldatenvolk. Hij is altijd mee soldaterij op gank.

SOLFERBLOĔM, SOLFERBLOM, SOLFTERBLOĔM, znw., v. — Zwavelpoeder, fijngestampte solfer. D. B., J.

SOLFEREN, w., b. — Sulferen, Kil. *sulphure aspergere*. J.

— Komt voor in *opsolferen*.

— Bij biemans. Aan solferdamp onderwerpen. J. De ramen buiten de bieënwoningen bewaard, moeten af en toe gesolferd worden, om de wasmotten die er zich mochten tusschen bevinden en hun mogelijk broed te versmachten.

SOLFERPAN, znw., v. — Bij biemans. Pan met rookenden solfer in, die men over de bieën houdt om ze te dooden. J.

SOLFERPLAASTER, znw., v. — Bij biemans. Wiek in gesmolten solfer gedompeld en gebruikt bij ontsmetting van korven, vaatwerk, ramen, enz. Ook gebezigd door de bieslachters om de bieën te dooden. J.

SOLFERSTEK, SOLFTERSTEK, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Breken gelijk 'ne solferstek*, zeer licht. *Beenen gelijk solferstekken*, zeer dun. J.

SOLFERSTEKKRÈMER, SOLFTERSTEKKRÈMER, znw., m. — Een man die zwavelstokken langs de huizen uitvent.

SOM (in 't Z. en W. *soĕm*), znw., v. — Bij kinderen. Rekenkundige bewerking of rekenvraagstuk. J. 'En som oplossen. Meester, ik kan die sommen nie' maken.

SOMMENKETIJ(D)EN (klemt. op *menk*), bw. — Somtijds, nu en dan. (N. der K.)

SOORT, znw., v. — Z. Idiot.

— *De soort zijn*, van goede hoedanigheid zijn. J. Plant die pataten nie' meer, 't is de soort nie'. Ik hou die duiven nie' meer, 't is geen soort.

— *De soort hebben*, iets van de beste hoedanigheid. J. Die duivenmelker heeft de soort, d. i. de beste reisduiven.

— Gezellen, kamaraden, die iemand passen. Ge meugt met dieë jongen nie' meer spelen, 't is uw soort nie'.

— *In soorten*, van verschillende soorten. Welke roozen verkiesde?... Ik heb ze in soorten.

SPAAIEN, w., b. — Z. Idiot.

— O. Gespit worden. Deze grond spaait lastig.

SPAAIER, znw., m. — Spitter.
— Spr. *Eten gelijk 'ne spaaier*, veel.

SPAAN, znw., o. — Z. Idiot.
— In 't W. der Kemp. is 't mrv. *spanen*, niet *spaanderen*.
— Spr. *Daar gekapt wördt*, *vallen spanen*, om goede sier te maken, hoeft er geld.
— Bij zadelmakers. Z. NEEP.
— Bij pottenbakkers. Soort van houten mes dienende om de gedroogde potten te schaven.
— Z. ZEEPSPAAN.

SPAANS(CH), bvw. — Z. Idiot.
— Znw., o. Spr. *Fransch spreken gelijk 'en koei Spaansch*, zeer slecht. J.

SPAANS(CH) GERS, znw., o. — Z. onder GERS. (Idiot.)

SPAANS(CH) GRUUN, znw., o. — Z. onder SPAANSCH. (Idiot.)

SPAANS(CH)E TERF, znw., v. — Z. onder SPAANSCH. (Idiot.)

SPAARDER, znw., m. — Z. Wrdb.
— Spr. *'Ne spaarder hee(f)t iet en 'ne verkwister hee(ft) niet.*

SPALKEN, w., b. — Bij biemans. *De bieën spalken*, in eenen korf die werk bevat en verhandeld moet worden, de raten met stekken vastleggen, opdat zij niet zouden loswaggelen. J.

SPALTEERBÖ(R)STEL, znw., v. — Bij schilders. Sprengkwast.

SPAN, znw., v. — Z. Idiot.
— Bij metsers. Boogwijdte, spanning, hoogte van den boog.

SPANELSEN, znw., o., **SPANELS**, v. — Bij schoenm. Kleine, fijne, gebogen els, dienende voor het fijn werk.

SPANHOUT, znw., o. — Bij landb. Latje dat door zijne veerkracht den opschepbak van den wanmolen om en weer trekt. J.
— Bij blokm. Soort van spie die men nevens den kloon zet om hem vaster te houden en zoo gemakkelijker te kunnen bewerken.

SPANJAARD, znw., m. — Z. Wrdb.
— Spr. *Zoo bruin als 'ne Spanjaard.*
— Scheepsterm. Stoomboot of zeilschip uit Spanje of dat onder Spaansche vlag vaart. J.

SPANMOUW, znw., v. — Bij kleerm. Kleedermouw die aan den arm spant. J.

SPANNAGEL, znw., m. — Scheepsterm. Gesmede nagel met grooten kop dienende om spanningen te nagelen. J.

SPANNEKEN, znw., o. — Bij metsers. Klein houten steunsel dat gebruikt wordt om uitspringende stukken arduin, enz. te ondersteunen totdat het metselwerk volkomen droog zij.

SPANNEN, w., b. — Z. Idiot.

— Spr. *Den boog mag nie(t) altijd gespannen zijn*, men moet soms rusten. J.

— *Iemand in 't gareel spannen*, zwaren arbeid opleggen. J.

— Bij blokm. *Den kloon in de bank spannen*, hem vastzetten bij middel van spanhout en spieën.

— O. Bij landb. In 't midden hoog liggen. J. Dieën akker leet te veul gespannen.

— *Het spant er niet*, er is geen haast bij.

SPANNING, znw., v. — Z. Idiot.

— Scheepsterm. IJzeren lat die in veel richtingen over het zweerd van het schip genageld is, om de planken van het zweerd stevig aaneen te houden. J.

SPANRIEM, znw., m. — Bij schoenm. Z. Wrdb.

— Bij zadelm. Lange lederen riem die door de kruin van 't gareel gaat en vast is aan de gareelspanen.

SPANSELS, znw., o., mrv. — Bij smeden. Stukjes in lood, zink koper of plaatijzer om metaal vast te spannen in de schroef, zonder het te schaden.

SPANSPIE, znw., v. — Bij blokm. Spie dienende om den kloon in de werkbank vast te zetten.

SPĀR, znw., v. — Span, zoo ver als men met de uitgestrekte hand kan meten.

SPAREN, w., b. — Z. Wrdb.

— Spr. *Sparen is 'en goei rent. 't Is eer gespaard als vergaard.*

SPĀRKLIMMEN, w., o. — Z. STAAKKLIMMEN. (Idiot.)

SPĀRREN, w., b. — Z. Idiot.

— Spannen, met de uitgespreide hand meten. De twee marbollen lagen nie' wijd vaneen, ik kost het gemakkelijk spārren.

SPATIE, znw., v. — Z. Idiot.

— Als de kinderen *katteken over den regel doen*, dan moeten ze van de eene meet tot de andere overloopen. Staat hij die er aan is en ze pakken moet bij het overloopen, te dicht bij, dan roepen ze: *spatie* of *pase* of *paas geven!* Hij die er aan is, moet dan achteruitwijken om wat meer ruimte voor het overloopen te laten. (**A.**)

— Hetzelfde te St. Antonius in het krijgertje spelen, Fr. *jeu des barres*, aldaar *pand overhalen* geheeten. Wanneer een kind naar het vijandelijk kamp overgeloopen is, b. v. om eenen gezel *uit te lossen*, dan moeten zijne tegenstrevers hem, wanneer het naar zijne meet wil terugloopen, op zijnen roep *treepase!* eene schrede ruimte geven.

SPECULATIEGOED, znw., o. — Z. SPECULATIE. (Idiot.) Ook *spikkelatiegoed*.

SPECULATIEKOĔK, znw., m. ·
Ook *spikkelatiekoĕk.*

SPECULATIEMAN, znw., m. — Z
Ook *spikkelatieman.*

SPECULATIEVÖRM, znw., m.
speculatiedeeg in duwt om er de gedaante
aan te geven.
Ook *spikkelatievörm.*

SPÈÈK, znw., v. — Bij dijkw. H
maaksel waardoor hij geschikt is om tuss
te wringen en zoo den paal op de gewens
spaak.

SPEEKPUT (scherpe *e*), znw., m. —
diepe put, waarin men de wielen kan dr

SPEELGAST, znw., m. — Z. SPE

SPEELGOED, znw., o. — Z. POT

SPEK, znw., o. — Z. Idiot.
— Spr. *Die 't spek verdient, krijgt h*
— *Met spek schieten*, liegen. J.

SPEKACHTIG, bvw. — Tot spek
Ik ben nie' spekachtig.

SPEKDAM, znw., m. — Bij dijkw.
stroom of eene rivier aangelegd wordt om
te bevorderen. J.

SPEKHALS, znw., m. — Bij land
hals en veel vet onder de manen. J.

SPEKZOLDER, znw., m. — Z. SI

SPEKZWAART, SPEKZWAAR

SPEL, znw., o. — Z. Idiot.
— Spr. *Het spel meinen*, iets ernstig o
Jan is den braafste mensch van de wereld,
ontziet i niemand.
— *Of (anders) is 't spel nie(t) volmo*
As Jan ieverans naartoe gaat, dan moet
anders is 't spel nie' volmaakt.

SPELDER, znw., m. — Z. HELDI

SPELLEN, w., b. — Z. Wrdb.
— Spr. *Iemand de les spellen*, z. LI

SPEUREN, w., o. — Z. Wrdb.
— *(Niet) nauw speuren*, (niet) nauwl

SPIE, znw., v. — Z. Idiot,

— Spr. *'t Loopt op 'en spie (uit)*, er gaat een einde aan komen.

— *Hou(d)en gelijk 'en spie in 't water*, z. HOU(D)EN. (Idiot.)

— Lapken stof in vorm van spie, dienende om een stuk stof te verbreeden. J.

SPIED. *Vol spied!* scheepsterm. Uitroep waardoor de stuurman den machinist beveelt met vollen stoom te malen. Zoo beveelt hij ook: *vol spied veuruit! Vol spied achteruit!*

— 't Is het Eng. *full speed*. Soms spreekt men het kort uit en dan klinkt het *vol spit!*

SPIEGEL, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Zoo klèèr als 'ne spiegel. Blinken gelijk 'ne spiegel.*

— Bij metsers. Binnenste en minst uitstekende deel van een muurpaneel.

— Z. MELKSPIEGEL. (Aanh.)

— Z. BOOM. (Aanh.)

— Scheepsterm. Plat achterdeel nevens den achtersteven, dat gewoonlijk versierd is en zeer wel op eenen spiegel gelijkt. J.

SPIEGELBOOT, znw., m. — Scheepsterm. Schip met eenen spiegel nevens den achtersteven. J.

— Redbootje dat met eene koord aan eene andere boot vastgemaakt is. Het eene uiteinde of de punt is redelijk scherp en eenigszins omgekruld; het achtereinde vormt een schuinsch, buitenwaarts hellend vlak als een spiegel.

SPIER, znw., v. — Bij beenh. Z. Idiot.

— De spier is het Ruggestuk, de haas, Fr. *filet*, Kil. *pulpa*. J.

SPIER, znw., m. — Bij dijkw. Vettige aangewassen grond. Langs het strand vindt men den spier, voortkomende van het bezinken van drabbig water. De spier wordt liefst verkozen om dijken te maken of op te hoogen. J.

SPIERGROND, znw., m. — Bij dijkw. Z. SPIER.

SPIERING, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *'Ne(n) spiering uitgoeien om 'ne(n) kabeljauw te vangen*, eene kleinigheid geven om iets groots te krijgen J.

SPIESLEUTEL, znw., m. — Bij smeden. Passersleutel, Fr. *clef à tétons*.

SPIETANG, znw., v. — Bij smeden. Zware nijptang die met spieën gesloten wordt.

SPIJKEREN, w., b. — Scheepsterm. Met de kleederen overtrekken. De luiken worden gespijkerd om eene lading tegen het inslaan van het water te vrijwaren. J.

SPIJKERHAAK, znw., m. — Sche haken die in den dèn van een schip geplaa lat vast te maken. J.

SPIJKERLAT, znw., v. — Schee die in het dekkleed vastligt, waar de luike

SPIJS, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Zoo rot als spijs.*

SPIJSROT, bvw. — Zeer rot. Met d aanvangen, ze zijn spijsrot.

SPIJT, znw., o. — Z. Idiot.
— *Spijt doen*, leed aandoen, Kil. *æg* mij spijt dat ik u nie' helpen en kan.
Verouderd bij V. D.

SPIJZELING, znw., m. — Bij oli 't ladewerk gestoken wordt tot meerder v

SPIKKELATIE, SPIKKELATIE KOEK, SPIKKELATIEMAN, SPIKI KELATIEVÖRM, SPIKKELATIEW LATIEGOED, enz.

SPIKKELÉEREN, w., o. — Z. :

SPIN, znw., v. — Z. Wrdb.
— Bijgeloovige spreuken :

'En spin
's Morgens min
's Noenens drul
En 's avonds g

—

's Morgens drul
's Noenens gelu
's Avonds min
Dat hee(f)t de spinn

—

's Morgens drul
's Noenens gelu
En 's avonds vr
Brengt de spinnekop

— Raadsel :

Daar zat e wijfken onder c
't Lapte zijn roksken van c
Zonder naald en zonder dr
En 't maakte toch 'ne(n) g

SPINAAL, znw., o. — Bij schoenmakers. Fijn geel of wit garen dat veel gebruikt wordt om het binnenwerk te naaien en waar ook hersdraad van gemaakt wordt. J. Het verschilt van het *schoenmakersgaren*, dat grover en dikker is.
Ook *spinaalgaren*.

SPINAALGAREN, znw., o. — Z. SPINAAL. J.

SPINMEULEN, znw., m. — Spinmachine. J.

SPINNEKOPNET, znw., o. — Spinneweb. J.

SPINNE(R)S(E), znw., v. — Spinster. (Z. der K.)

SPIRITUS, znw., m. — Geest, verstand. J., R. Hij hee' weinig spiritus in z'n hood.

SPIRREWITJE, znw., o. — Naam dien men geeft aan een oud wijfje dat voor eene tooverheks doorgaat. (A.)

SPIT, z. SPIED.

SPITS, znw., m. — Z. Idiot.
— Scheepsterm. Groot ijzeren vrachtschip dat van gedaante zeer wel op een walenschip gelijkt. De spits voert geen tuig en wordt gewoonlijk gesleept. J. De spits, ook *spitsbek* genaamd, dient meest tot het vervoeren van kolen en delfstoffen.

SPITSBEK, znw., m. — Z. SPITS.

SPITSBOOR, znw., v. — Bij timmerl. Boor om de bovenste deelen van uitgeboorde gaten kegelvormig te vergrooten.

SPITSPIJN, znw., m. — Amerikaansch dennenhout, *pitch-pine*. J.

SPITSPIJNEN, bvw. — Van spitspijn. J. 'En spitspijne' kleerkas.

SPITSTEKER, znw., m. — Bij goudsmeden. Scherp drijfijzertje om fijn en diep te graveeren en te zetten. D. B.

SPLINSTER, znw., v. — Z. Idiot.
— Bij smeden. Kleine uitstekende vezel in 't ijzer.

SPLIS, znw., v. — Scheepsterm. Plaats waar twee einden touw ineengewerkt zijn. J.
— *Körte splis*, dicht ineengewerkte splis, die veel dikker dan het touw is. J.
— *Loopende splis*, splis die tamelijk ver uiteengewerkt en niet dikker dan het touw is. J.
— Bij steenbakkers. Ledige ruimte in den oven tusschen het schof en de steenen der volgende kamer.

SPLISIJZER, znw., o., **SPLISPRIEM**, m. — Scheepsterm. Groote stalen priem gelijkende op eenen bout die allengskens op eene punt uitloopt en dient om te splissen. J.

SPODDEREN, w., o. — Z. Idiot.
— Er woelig, druk toegaan. 't Zal er spodderen met de kermis, daar is op twintig plaatsen spel.

SPOKEN, SPOOKEN, w., o. -
— Scheepsterm. *Het water spookt,*
onstuimig staat. J.

SPONS, znw., v. — Z. Wrdb.
— Spr. *Zoo locht als 'en spons.* L
— Iemand wiens aangezicht door d
— Dubbele zes in 't dominospel. (

SPOOKEN, w., o. — Z. SPOKEN

SPOOR (zachte *o*), znw., v. — Z.
— Kinderspel. De stamp dien men
lijf geeft, bij 't over 't lijfken springen,
staat (A.)

SPOOR (zachte *o*), znw., o. — Z.
— Z. KARSPOOR. (Idiot.)
— Z. RIJWEG. (Aanh.)
— Bij wagenm. Ruimte tusschen de wi
— *Een kar spoor zetten,* de breed

SPOOR (zachte *o*), znw., v. — Z.
— Z. KLIMSPOOR. (Idiot.) J.

SPOORPOT, znw., m. — Bij mu
waar de spil in draait. J.

SPOORPUT, znw., m. — Bij dijkw
van kleine waggons, die op spoorstaven

SPOORRIJ, SPOORREI, znw.,
die 4 1/2 voet en 3 duim lang is en
zetten, bij J. *speurrij.*

SPOREN, w., b. — Bij dijkw. Met
vervoeren. J. Grond sporen.

SPOTFIER, znw., m. — Spotvogel
'nen ee(r)ste spotfier, as em maar grabber

SPOTSGEWIJS, bw. — Spotswi

SPOUWER, znw., m. — Bij dijkw
dat men op eenen *opper* of *zandzuiger* geb
door stoomkracht een eind ver weg te d

SPRANK, bvw. — Z. RANK.

SPRAUW, znw., o., niet v. — Z
Ook *sprouw.*

SPRANT, znw., v. — Scheepsterm.
van een schip aaneenhoudt. J.

SPREI, znw., v. — Z. Idiot.

— Bij landb. *In de sprei hooien*, het hooi in de weide uiteenliggen hebben, als er eene bui regen komt, zoodat men het niet meer in oppers zetten kan.

Ook *in de brei hooien*.

SPREISTOK, znw., m. — Scheepsterm. Lat die halfwege den mast geplaatst is en dient om de oortouwen open te houden.

SPREKEN, w., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Dat spreekt gelijk 'nen boek*, dat is duidelijk, dat is zonneklaar.

— *Spreken onbedacht heeft menigen in druk gebracht.*

— *Spreekt of laat 'ne(n) scheet, dat ik iet weet*, antwoord dan toch!

— *Spreken op*, opmerkingen maken op, afkeuren. J. Iedereen spreekt er op da' Jef 'em zoo slecht gedraagt.

— Van speeltuigen. Eenen klank geven. J., D. B. De mi spreekt nie' meer.

SPRENKELBÖ(R)STEL, znw., m. — Z. SPRINKELBÖ(R)STEL.

SPRIETBOOT, znw., m. — Scheepsterm. Boot die een spriettuig voert. J.

SPRIETHENGST, znw., m. — Scheepsterm. Hengst met een spriettuig. J. De spriethengst is bijzonder geschikt tot het vangen en vervoeren van visch.

SPRIETTUIG, znw., o. — Scheepsterm. Zeil dat bij middel van eene spriet opgehouden wordt. J.

SPRINGEN, w., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Van den os op den ezel springen*, in 't spreken niet bij dezelfde zaak blijven. J.

— *Wijder springen alsda(t) zijne stok lank is*, grooter uitgaven doen dan zijne inkomsten gedoogen. J.

— *Hij zou uit zij(n) vel springen*, is zeer gram. J.

— In bankbreuk zijn. J. De bank van S. is gesprongen.

SPRINGER, znw., m. — Z. Idiot.

— Z. SPRINGMAAI.

— Bij landb. Koe met dun, latachtig en opgetrokken lijf.

SPRINGHIELIG, bvw. — Wordt gezeid van peerden die, als zij rusten, op den tip van den hoef staan. J.

SPRINGMAAI, znw., v. — Springende made of mijt die men in bedorven hesp aantreft.

Ook *springer*.

SPRINGSTOK, znw., m. — Z. Idiot.

— Bij vogelv. Z. SLAGSTOK. (Aanh.) J.

SPRINGVOOR (zachte *o*), znw., v.
waar de spring- of slagstokken in liggen. J

SPRINKELBÖ(R)STEL, znw., m.
om gewasschen en gedroogd goed vóór he
Ook *sprenkelbö(r)stel.*

SPRINKHEUP, znw., v. Bij land'
(Grobbendonk.)

SPROKKIGHEID, znw., v. — Br

SPROT, bvw. — Broos, licht breekba
nie' uit de' kriekeboom, want de takken
Elders *sprok.*

SPROUW, znw., o. — Z. SPRAUW

SPUI, znw., o. en v. — Z. Idiot.
— Bij dijkw. Kleine sluis die enkel
het opkomen van het water worden de scl
water in den spuiput te laten vloeien. Zo
gevuld is, worden de schoven neergelaten,
houden wordt. Deze schoven worden opge
oogenblik van spuien gekomen is. J

SPUIDAM, znw., m. — Bij dijkw.
de spuikom. J.

SPUIKOM, znw., v. — Bij dijkw.

SPUIPUT, znw., m. — Bij dijkw.
water door middel van schoven opgehoud

SPUTTER, znw., m. — Bij dijkw.
van den schuierwagen belast is. J.

S-SLEUTEL, znw., m. — Bij sm

STAAIEN, w., o. — Groote stappen n
Da' wijf staait daar veurbij as 'ne mansk

STAAK, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Zoo stijf, zoo recht als 'ne s*
— Bij mandenmakers. Ieder der zwa
oprechten insteekt en waar de andere wiss

STAAKHAMER, znw., m. — Bij la

STAAKSGEWIJS, bw. — *Een erf*
zoo verdeelen dat iedere staak of familiet
schillig hoeveel erfgenamen hij bevatte. Vr
Ook *struiksgewijs.*

STAAL, znw., o. — Fr. *acier*. Z. Wrdb.

— Spr. *Er is staal in de locht*, als de lucht eene blauwgrijze kleur heeft, hetwelk een voorteeken van droogte is.

STAAN, w., o. — Z. Idiot.

— Spr. *'t Eten staat nog in mijn kèèl*, ik heb nog maar pas gegeten, ik heb geenen lust om nu iets te gebruiken.

— *Met iemand staan*, iemands maat zijn in 't spel.

— *Goed* of *slecht staan met iemand*, in diens gunst of ongunst zijn. J.

— *Staan op twee, drij*, enz. *schrabben* (in 't jasspel), maar twee, drie, enz. schrabben meer te vegen hebben om gewonnen te zijn. J.

— Van prijs zijn, verkocht worden, Kil. *constare*. J. Hoe hoog staan de patatten nu?

Zoo ook *leeg, dier, goeiekoop staan*. J.

— *Hoe dier staat hij met zijn koei?* welken prijs vraagt hij er voor?

— Onveranderd blijven. J. Het water staat, als het noch daalt noch klimt. Het weer staat, als het vast is.

— *Iet staan*, gedoogen, toelaten, in vragende en loochende wendingen. Laat uw kiekens nie' in mijnen hof loopen, want da' zal ik nie' staan.

— *Het vèèr staan*, z. VÈÈR. (Idiot.)

— *Da(t) staat er op*, dat zal waarschijnlijk gebeuren. De locht wördt klèèr, het zal te nacht vriezen. Ja, da' staat er op.

— Bij landb. *De stand staat*, is gereed om te boteren. De stand staat, ge meugt gaan boteren.

— Bij metsers. *Staande voeg*, loodrechte, opgaande voeg. J.

Ook *stootvoeg*.

— Bij metsers. *Staande verband*, verband bestaande uit afwisselende lagen van strekschc en potiesche steenen, die zoodanig op elkander geplaatst zijn, dat de staande voegen der pare en onpare lagen boven elkander komen en die der op elkander liggende lagen telkens een klizoor verspringen. J.

— Bij metsers. *Staande tand*, metselwerk waarvan de uitstekende steenen daaromtrent liggen gelijk trapgevels. J.

— Spr. *Loopende wind is staande weer*. J.

— *Gaande en staande zijn*, z. Idiot. Men zegt ook *gaan en staan*. De zieke gaat en staat. J.

— Scheepsterm. *Staande want*, benaming van het oortouw op kleine schepen. Op groote schepen worden al de vaste touwen het *staande want* geheeten. J.

— *Staande dirk*, z. DIRK. (Aanh.)

STAANDELINGS, bw. — Al staande. J. Staandelings 'nen brief schrijven.

STAANDER, znw., m. — Z. Idiot.

— Bij metsers. Lange, rechtstaande paal, waar de metsers, op de hoogte der stelling, de veerhouten aan vastbinden om er de maashouten op te leggen.

— Scheepsterm. Standaard, driehoekige vlag. J.

STAANKEN, STAANKENS, b
DERS. (Idiot.) (Z. der K.)

STAANVAT, znw., o. — Bij bi
bestemd en bijgevolg uitgekozen.

STAARTELEN, w., b. — Ieman
het ijsbaantje. (Meerhout.)

STAAT, znw., m. — Z. Idiot.
— *Staat maken*, den staat van zijn
tariare. J. Als eene vrouw sterft, dan m
staat maken.
— *Iemand in staat stellen*, nieuwe

STAD, znw., v., niet m., zooals h
— Beteekent in *naar de stad gaan*

STAL, znw., m. — Z. Wrdb.
— Spr. *Armoei in de(n) stal is ar*

STALBANDGESP, STALBANI
Gesp om den stalband vast te maken. J

STALHELCHTER, znw., m. —

STALKLOON (zachte *o*), znw., m.
de boerin aandoen om in den stal te w

STALLING, znw., v. — De stal

STAMPZAK, znw., m. — Bij oli

STAND, znw., m. — Z. Wrdb.
— *Zijne(n) stand hou(d)en*, in goede
houdt goed heure' stand (zij verschiet nie
stand (het wordt bot, verliest zijne sned

STANDAARD, znw., m. — Z. I
— Bij biemans. Z. STAANVAT.

STANDHOU(D)EN, w., o. — Z
— Bij biemans. Wordt gezeid van bie
om den Winter door te komen en in ver
naar hunne bevolking en het werk in hunn
jaar regelmatig te ontwikkelen. Daar is
korven die zal standhouden.

STANG, znw., v. — Scheepsterm. G
die luchtdicht sluit en dient om de eetw
beschutten.

STANS, znw., v. — Constantia en

STAPEL, bvw. — Z. Idiot.
— Z. STAPELZAT.

STAPEL, znw., m. — Z. Idiot.
— Hoop, tas. 'Ne stapel halfhout. 'Ne stapel steen. Gewest. bij V. D.

STAPELOOG, znw., v. — Bij smeden. Z. STAPELKRAM. (Idiot.)

STAPELZAT, bvw. — Smoordronken. Hij is alle Zondagen stapelzat.

STAPELZOT, bvw. — Stapelgek.

STĀR-BOOT, znw., m. — Stoomboot toebehoorende aan de *Red-star-line.*

STEEK, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Iemand in de(n) steek laten,* alleen laten in de moeilijkheid. J.
— *Dat is 'ne steek in mijn hert,* veroorzaakt mij groot verdriet. J.
— *Geene(n) steek meer werken,* volstrekt niets meer. J.
— Scheepsterm. Draai dien men met het uiteinde van een dik touw een weinig verder rond hetzelfde touw maakt om eenen strop te bekomen. J.
— Bij landb. en dijkw. Hetgeen in eenmaal gesteken wordt. J. 'Ne put van zes steken diep. 'Ne steek grond.
— Z. STEEKTE. (Idiot.) (Z. der K.) 'Ne' steek in de zij hebben.

STEEK (zachte *e*), znw., o. — Bij vogelvangers. Effen plaats waar de vogelvanger zijne netten opstelt, Kil. *decipulum, transenna.*
— *Op steek zitten,* z. Idiot.

STEEKBAND, znw., m. — Z. Idiot.
— Scheepsterm. Touw dat aan het achterdeel der gei vast is, en door de lauwers gestoken wordt om te reven. J.

STEEKBEITEL, znw., m. — Bij timmerl. Z. Wrdb.
— Bij metsers. IJzeren gereedschap van éénen voet lang, twee tot drie vingers breed, doch smaller in 't midden, hebbende aan elk uiteinde geheel het fatsoen van eenen beitel. De metser gebruikt den steekbeitel om aan de steenen te kappen.

STEEKELSEN, znw., o., **STEEKELS,** v. — Bij schoenmakers. Bros, bij J. *steekels.*
Ook *houte(n)-pinnenbrosken.*

STEEKMES, znw., m. — Z. Idiot.
— Bij mandenmakers. Mes voor het reinigen en effenmaken der manden. Met het steekmes worden de onnoodige eindjes wisschen afgestoken.
— Bij schoenmakers. Lang, smal mes, dienende om de randen en de zool te steken en het leder af te pellen. J.

STEEKSTOK, znw., m. — Scheepsterm. Staak dien de schippers in het slijk steken en waar zij hun schip aan vastleggen als zij baggeren. J.

STEEKVOGEL, znw., m. — Z. Idiot.
— Z. KLAMPER. (Idiot.), Kil. *accipiter.*

STEEN, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Zoo hard als 'ne steen. Vallen*
— *Ge zoudt er van de steenen et*
zindelijk is.
— *Hij zou de steenen doen vechte*
— *Van iet zooveul weten als de a*
— *Dat is 'ne steen van mijn her*
— Teerling, dobbelsteen. J. Met dr

STEENBED, znw., o. — Z. Id
— Bij olieslagers. Ronde bak waar
geperst wordt. J.
Ook *steenkuip.*

STEENEKSTER, znw., v. — Z

STEENFIS, znw., v. — Soort

STEENGAM, znw., v. — Bij stee
die nog niet of nog maar juist gebakk

STEENHOUT, znw., o. — Bij
steen, als hij gescherpt wordt, op staat.

STEENKUIP, znw., v. — Z.
— Z. STEENBED.

STEENKUIS(CH)ER, znw., m.
steen van de aanklevende mortel zuive

STEENLEEST (beide *e*'s scherp)
LIJST. (Idiot.)

STEENLOSSER, znw., m. —

STEENOLM, znw., m. — Soor

STEENPLANK, znw., v. — Bij
metserdiender. J.

STEENPLEIN, znw., v. — Bij s
waar de steen wordt te drogen gelegd.
Ook *plein.*

STEENRECHT, znw., o. — Bij
langs waar men de steenen richt om ze

STEENS(CH), bvw. — *Steensche*
Fr. *cobaye, cochon d'Inde.* J.

STEENSCHUIT, znw., v. — Sc
inlaadt en vervoert.

STEENSPIL, znw., v. — Bij oli
draaien.

STEENTAFEL, znw., v. — Bij steenb. Werktafel van den steenmaker.

STEE(N)WEGZIJ, znw., v. — Bij mulders. Linkerkant van den bovenmolen, zoo genoemd omdat de looper daar gesteld wordt, wanneer men moet scherpen. J.

STÈÈRT, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *Da(t) zal ik in mijne(n) stèèrt knoopen*, ik zal mij daarover wreken.

— *Die Vrijdags vleesch eet, krijgt 'ne(n) stèèrt*, bedreiging tot kinderen, als ze Vrijdags vleesch willen eten.

— *Mèèrt hee(ft) knepen in zijnen stèèrt. Mèèrt pakt ze met de(n) stèèrt en April pakt ze met den bil. Einde van de(n) Mei, stèèrtje van de(n) Winter.*

STÈÈRTBLOK, znw., m. — Scheepsterm. Langwerpige houten of ijzeren katrol. De touwen die het zweerd moeten ophalen, loopen door eenen steertblok. J.

STÈÈRTLIJN, znw., v. — Bij mulders. Ieder van de touwen die van onder aan het molenzeil vast zijn en dienen om de tippen van het zeil te vestigen. J.

STÈÈRTREEP, znw., m. — Scheepsterm. Touw of ketting die aan het onderdeel van het zweerd vast is en het zweerd op verschillende hoogten ophoudt. J.

STÈÈRTSTUK, znw., o. — Bij beenh. Stuk uit de achterbil tegen den steert.

STEF, znw., v. — Verkorting van Stephania.

STEG, znw., v. — Scheepsterm. Stag, ijzeren staaf, langs waar de ringen der fok of kluiffok omhoog of omlaag glijden. De steg staat schuins, zij begint aan den neus van den voorsteven en loopt wat hooger dan halfwege den mast. J.

STEIN, znw., m. — Z. Idiot.

— Kaalkop. Grootvader, daar zit 'en vlieg op uwe' stein.

STEK, znw., m. — Z. Idiot.

— Bij dokwerkers. *Op stek staan.* Aan wal staat een houten gestel, eene stelling, *tafel* geheeten, van hoogte dat de buildragers de zakken die er op liggen, gemakkelijk op den rug kunnen pakken. De zakken worden met zes of meer te gelijk door eene kraan uit het schip opgetrokken en komen dan neder op de tafel. Daar wordt de haak der ketting losgemaakt, zoodat de zakken blijven liggen, maar dan zijn deze nog niet pakkens gereed. Daarom wordt langs weerskanten een werkman geplaatst, die voor taak heeft de zakken op den kant der stelling recht te zetten. Dit werk heet *op stek staan.*

— Vastste en dikste einde van een blad. J., D. B. Stekken van toebakblaren.

— Bij schoenm. Z. PEG. (Idiot.) J.

— In de diamantnijverheid. Koperen handje met een houten handvatsel, gevuld met « ciment », waarin de steen die moet gekloven of gesneden worden, wordt vastgezet.

STEKBROS, znw., v. — Bij schoenm. Z. PEGBROS. (Aanh.) J.

STEKELBAKSKEN, STEKELBAGSKEN, znw., o. — Stekelbaars, Fr. *épinarde*, Lat. *Gasterosteus aculeatus.*

STEKELS, znw., v., **STEKELSEN,** o. — Bij schoenm. Z. PEGELSEN. J.

STEKELVERKEN, znw., o. — Stekelvarken.

— Spr. *Haar hebben gelijk e stekelverken,* stijf en recht. J. Ook *penneverken.*

STEKEN, w., b. en o. — Z. Idiot.

— *Iet laten steken,* iets opgeven. Ik heb dieë' jongen manieren willen leeren, maar ik heb het moeten laten steken, want hij wou nie' luisteren.

— *Het laten steken,* 1° den moed opgeven; 2° sterven. Ik vrees dat de zieke 't zal laten steken.

— Spr. Wanneer men iemand bedankt die eene stoffelijke belooning had verwacht, antwoordt hij wrevelig : *In welke(n) zak moet ik da(t) steken?*

— *Stalen steken,* stalen nemen in het graan op alle diepten in het ruim van het schip. — Van wol, enz., zegt men *stalen nemen.*

— Bij landb. *'En koei steken,* haar 't vel en de pens (onder de nieren) met eenen messteek openmaken. J. Men steekt de koeien, als zij opgeloopen zijn en dreigen te bersten.

— Bij metsers. Metselen, in de uitdr. : *een welfsel steken, 'nen boog steken,* enz. J.

— *Pannen steken,* wanneer de pannen langs binnen aangestreken zijn, in de voegen, tusschen twee pannen, een gaatje in de mortel steken, om langs daar het water dat door het zweeten of het doordringen der pannen ontstaat, naar buiten te doen vloeien.

STEKER, znw., m. — Z. Idiot.

— Werktuig om stalen te steken.

STEKHAMER, znw., m. — Z. PEGHAMER. (Aanh.) J.

STEKKEN, w., b. — Bij schoenm. Z. PEGGEN. (Idiot.) J.

STEKKENBÖ(R)STEL, znw., m. — Bij borstelmakers. Veegborstel die uit dunne stekken, in plaats van haren gemaakt is.

STEKKE(N)MAND, znw., m. — Bij mandenmakers. Zeer ondicht gevlochten mand, bijna uitsluitend van stokken of stekken gemaakt, bij J. *stekmand.*

STEKRASP, STEKRAPS, znw., v. — Bij schoenm. Z. PEGRASP. (Aanh.)

STEKTREKKER, znw., m. — Bij schoenm. Z. NIJPER. (Aanh.) J.

STEKZAAG, znw., v. — Bij timmerl. Kleine zaag met houten handvat en dienende om houten stekken af te zagen. J.
Ook *roëfelzaag*

STELEN, w., b. — Z. Idiot.
— Spr. *Iemand het woord uit den mond stelen,* zeggen wat hij meende te zeggen. J.

STELLEN, w., b. — Z. Idiot.
— *Het stellen,* varen. J. Hoe stelt hij het ginder?
— Oprechten, de verschillende deelen van een werktuig, enz. in elkander steken, tot een geheel aaneenvoegen, iets zóó schikken en plaatsen dat men het kan doen werken. J. E kraam stellen. 'En zaag stellen. De wever is ze' getouw aan 't stellen. E machien stellen. Stroppen stellen.
— Wrdk. Zich gedragen. J. Hoe stelt hem uwe zeun nu? Is hij braaf?

STELLING, znw., v. — Verplaatsbaar gemak in huis, om 's nachts b. v. of bij ziekte te gebruiken.

STELLINGPLANK, znw., v. — Bij metsers. Plank die op de maashouten eener stelling rust en waar het werkvolk op staat. J.

STELLINGHOOGTE, znw., v. — Bij metsers. Een metselwerk is van stellinghoogte, wanneer de metselaar de laatste laag steenen heeft gelegd, vooraleer de stelling te verhoogen. J.

STEM, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *'En stem gelijk 'nen blekken eemer,* piepend, krijschend.

STEMMEN, w., o. — Z. Idiot.
— Zijne stem uitbrengen. Z. Wdb. Wij zeggen: *veur* (niet *op*) iemand stemmen.

STEMPER, znw, m. — Z. Idiot.
— Bij smeden. Verstaald doorslag dat in een of anderen vorm uitgekapt is en waarop men slaat om denzelfden vorm aan plaatijzer te geven.

STER, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Sterren zien,* verduisterd zijn voor 't gezicht door flauwte, grooten honger, eenen hevigen slag, enz. J., T.

STER-BOOT, znw., m. — Z. STĀR-BOOT.

STERK, bvw. — Z. Idiot.
— *Sterke kèès,* Brusselsche kaas.
Ook *stinkende kèès.*

STERKLEPEL, znw., m. — Bij wevers. Lepel waarmede men de sterkpap op den sterkborstel doet. J.

STERKPAPKOM, znw., v. — Bij wevers. Kom waar de sterkpap in bewaard wordt. J.

STERKSEL, znw., o. — Bij weve
sterkpap bestreken of gesterkt is. J. E ste

STERREKEN, znw., o. — Bij dia
vlakken of facetten, die bij het briljanteer
worden bijgebracht.

STERREKIJKER, znw., m. — Z

STESSELHOREN, znw., m. —

STEUNHAAK, znw., m. — Bij vo
kar vast is en dient om den steun van d

STEUNIJZER, znw., o. — Bij sm
den muur vastgehecht is en waarop men
rusten die in 't vuur liggen. J.

STEUNTJE, znw., o. — Bij smed
of dwarsplaatjes die, binnen in de slotk
verbinden.

STEVELEN, w., o. — Scheepsterm.
wind varen. J.

STEVELINGS, bw. — Scheepstern
schip stevelings den wind laten inloopen.

STÈVOREKEN, znw., o. — Beekje
en Wechelderzande.

STIÇHENIS, znw., v. — Bij landb.
of over eene gracht. (*Z.*-**O.** der **K.**)

STIEM (*ie* kort), znw., m. — Sche
stoom. J. De stoomboot héet te veul stien
Het Eng. *steam*.

STIER, znw., m. — Z. Wrdb.
— Spr. *Zoo sterk, zoo kwaad als 'ne s*

STIERSTAL, znw., m. — Bij landb.

STIJF, znw., o. — Stijf lijnwaad
schillende kleuren, dienende om de kra
mannen- en vrouwenkleederen stijfte te ge
van 't kleedingstuk en onder het stijf ligt
stijf hebben : één el zwart en twee ellen

STIJL, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *De stijlen van 't huis loope*
komen. Ik zien Jan nie' meer, hij komt
vruger liep em de stijlen van 't huis.

STIJVAST, znw., m. — Iemand die s

STIJVIGHEID, znw., v. — Stijfheid, stijfte. J.

STIKELSEN, znw., o., **STIKELS**, v. — Bij schoenm. Kleine, rechte els, dienende voor het stikwerk.

STIKLAT, znw., v. — Bij schoenm. Z. STIKSPAAN. (Idiot.)

STIKSTEEK, znw., m. — Bij kleerm. Wijze van naaien met zeer fijne steken, alsof het gestikt ware.

STIL, bvw. — Z. Idiot.
— Scheepsterm. *Stil water*, tijdruimte tusschen ebbe en vloed, wanneer het water daalt noch klimt. J.
Ook *stilstaande water*.
— Spr. *'t Is stil daar 't nooit en waait*, in alle huisgezinnen is al eens twist. J.
— *Stille waters hebben diepe gronden*, z. WATER.

STILLEKENSAAN, bw. — Z. STILLEKENS. (Idiot.)

STILSTAND, znw., m. — Z. Wrdb.
— *Stilstand in 't bloed*, de maar, de nachtmerrie, bevangenheid, beklemdheid des nachts.

STING, znw., v. — Scheepsterm. Mast die op eenen anderen mast staat en kan verhoogen of verlagen. J.

STINKEN, w., o. — Z. Idiot.
— Spr. *Stinken gelijk e fis.*
— *Stinkende kèès*, z. STERK.

STINKENDE GOUW, znw., v. — Gouwe, *Chelidonium majus*.

STINKPISTOOL, znw., o. — Schertsend voor Aars, achterste.

STIPPEN, w., b. — Bij beenhouwers. Met een houten priem tusschen huid en vleesch steken, als men de beest afvilt, opdat het vleesch een schooner uitzicht zou hebben, Kil. *pungo*, *figere*.

STIPPRIEM, znw., m. — Bij beenh. Houten priem om te stippen.

STISSELEN, w., o., met *hebben* en *zijn*. — Hard loopen. (Esschen.) Hij stisselde veurbij zoo hard as i mer kos'.

STOĔFERKEN, znw., o. — Z. STOĔFZAKDOĔK.

STOĔFZAKDOĔK, znw., m. — Witte zakdoek dien de mannen in den bovenzak van hunnen frak of jas steken. Hij komt met eenen punt buiten den zak en dient alleen om te pronken.

STOEL, znw., m. — Z. Idiot.
— Bij landb. *De stoel van eene mijt*, de onderste laag, gewoonlijk van kluppels of houten gemaakt, om het onderste graan tegen de vochtigheid te beschutten. J.
Ook *onderschoren*.

— Bij metsers. *De stoel van eenen toren* zijn de vier moerpilaren samen genomen. *De stoel van eenen autaar*, de gemetselde grondslag waar de autaar op rust.

STOĔLTJESGELD, znw., o. — Geld dat de stoeltjeszetster in in de kerk rondhaalt.

STOEPBALK, znw., m. — Balk die twee of drie scheren verbindt op de hoogte der gewone stoep (?).

STOFNAT, znw., o. — Stofregen, neervallende mist. J.

STOK, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Zoo stijf als 'ne stok.*
— *Stokken in 't wiel steken*, iemand of iets dwarsboomen. J.
— *Veur de kerk zijn gelijk den hond veur de(n) stok*, niet geerne naar de kerk gaan.
— *Hij is me(t) geen stokken weg te krijgen*, niet te verjagen.
— *Per stok*, met den gaanstok bij zich. J. Hij is per stok vertrokken. Zoo ook *per frak*, *per keel*, *per buis*.

STOKBEITEL, znw., m. — Bij smeden. Beitel die op eenen stok vastzit om zware stukken, koud of warm, met den voorhamer af te kappen.

STOKDEURSLAG, znw., m. — Bij smeden. Doorslag op eenen stok om ijzer warm door te slaan.

STOKRIJ, znw, v. — Bij landb. Z. STOKROOT. (Idiot.) Ook *hooprij* en *tijl*.

STOKVEEREN, znw., v., mrv. — Stopvederen.

STOKVIS(CH), znw., m. — Z. Idiot.
— *Zoo droog, zoo mager als 'ne stokvisch. Uitdroogen gelijk 'ne stokvisch.*
— Magere mensch. J.

STOKVIS(CH)LÖRREN, STOKVIS(CH)LULLEN, znw., v., mrv. — Afval van stokvisch die nog eetbaar is, zooals de vlimmen, de steert, het vel, enz. (**A.**)

STOM, bvw. — Z. Idiot.
— Spr. *Ge kunt geen stomme heeren dienen*, z. HEER. (Idiot.)

STOM EN DOOF, bvw. — Doofstom. Dieë jongen, ochermen! is stom en doof.

STOM-EN-DOOVE, znw., m. en v. — Doofstomme. Den oudste zeun is 'ne stom-en-doove.

STOMMETEIT, znw., v. — Stommigheid, domheid. Hij héét daar 'en stommeteit begaan van eerste klas.

STOMME ZWAM, znw., m. — Z. DUVELSBROOD. (Idiot.)

STOMP (in 't Z. en W. *stoǐmp*), znw., v. — Tweepuntig zeemen voorwerp, waarmede de teekenaars hunne teekeningen schaduwen. J.

STOMPEN (in 't Z. en W. *stoǐmpen*), w., b. — Z. Idiot.
— Met de stomp bewerken. J.

STOMPEL (uitspr. *stoǐmpəl*), znw., m. — Z. Idiot.
— Korte en dikke persooon. (**A**) 'Ne stompel van e ventje.

En mijne nonkel
Is 'ne stompel
En 'ne körte*n*, dikke vent,
En hij gaat in de processie
Me(t) e ke(er)ske van 'ne(n) cent.

STOMPER, znw., m. — Houten blok met steel om grond of aarde aan te stampen.

STOMPKRIJT, znw., o. — Zwart krijt dat de teekenaars bij 't stompen gebruiken.

STOOFHOUT, znw., o. — Hout om de stoof aan te maken. J., T.

STOOFRINK, znw., v. — Bij smeden. Plaatijzeren ring die in het gat der bovenplaat van eene stoof past.

STOOFSLEUTEL, znw., m. — Bij smeden. Kachelsleutel, kachelschuif, Fr. *clef de poêle*.

STOOFTEST, znw., m. — Aarden test in eene houten stoof.

STOOTVOEG, znw., v. — Bij metsers. Staande voeg, verticale voeg.

STOPIJZER, znw., o. — Bij schaliedekkers. Plat ijzeren lemmer dat op eene soort van halvemaan eindigt en dient om de oude nagels onder de versleten schaliën af te stooten en uit te trekken. J.

STOPPEL, znw., m. — Z. Wrdb.
— Bij landb. *Goeie* of *slechte stoppel*, voor- of nadeelig voor de vrucht die er op volgt. J.

STOPPELEN, w., b. — Bij landb. De stoppelen onderploegen. J.

STOPPELLOOF, znw., o. — Bij landb. Rapen gezaaid op eenen akker die, na den oogst, alleenlijk geëgd werd. J.

STOPPELRAPEN, znw., v., mrv. — Bij landb. Z. STOPPELLOOF, Kil. *rapa autumnalis*.

STOPPEN, w., b. — Z. Idiot.
— Bij biemans. Het vlieggat sluiten. J. De bieën stoppen. Deze körf is nog nie' gestopt.

STÖRMBAND, znw., m. — Z. Idiot.
— Lederen bandje aan hoed of klak om onder de kin te doen bij storm of winderig weder, opdat de hoed of de klak niet afwaaie.

STÖRMHAAK, znw., m. — Bij mulders. Haak dienende om de roeden neer te halen of voort te stampen, als men den molen opzeilt.

STÖRMLIJN, znw., v. — Bij mulders. Z. STÖRMKOOR(D). (Idiot.)

STORT, znw., o., niet v. — Bij dijkw. Losplaats van den aangevoerden grond. J.

— Bij steenbakkers. Plaats waar de uitgegraven klei ligt.

— *Op het stort staan*, de kruiwagens grond ontladen. J.

Ook *stortbed*.

STORTBAAS, znw., m. — Bij dijkw. en steenbakkers. Werkman die aan het stort staat en onder wiens toezicht het afwerpen van den aangebrachten grond geschiedt. J.

STORTBED, znw., o. — Bij dijkw. Z. STORT.

— Bij dijkw. Vloer in steen of arduin waar het water eener spui of sluis op neervalt, bij J. *stortebed*.

STORTPLANK, znw., v. — Bij dijkw. Gewone plank waar de dijkwerkers over rijden als zij aan het stort komen. De stortplank wordt boven den versch aangebrachten grond gelegd om te beletten dat de kruiwagen in den grond zinke. J.

Ook *schuierplank*.

STORTVLAAG, znw., v. — Vlaag waar 't geweldig uit regent. J.

STOUT, bvw. en bw. — Z. Idiot.

— Spr. *'Nen hond is stout op zijne(n) werft*, z. HOND.

— *Stout zijn aan iemand* of *aan iet*, er geene vrees voor hebben. Ik zou den hond wel loslaten, maar ik bender nie' stout aan, ik vrees dat hij mij bijten zal.

STOUWERSBAAS, znw., m. — Scheepsterm. Stouwer die aanneemt met zijn werkvolk eene boot te lossen of te laden.

STOUWERSHOUT, STOUWHOUT, znw., o. — Scheepsterm. Planken en stukken hout die de stouwers gebruiken om de goederen in het ruim van 't schip van elkander te scheiden.

STRAAL, znw., v. — Z. Idiot.

— Bij dijkwerkers. Weg die van de ramp uitgaat en tot het stort geleidt. J. Z. RAMP. (Aanh.)

STRAAT, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *De straat is veur alleman en de zon schijnt veur iedereen*.

— *'t Is moeilijk aan de straat te werken*, iedereen te voldoen.

— *Zoo arm als de straat*.

— *Te strate dragen*, kwaad van iemand spreken. (Lichtaart.) Ik blijf hier ne meer veur meid, ulie knecht hee' me te strate gedragen.

STRAATKÈÈRDER, znw., m. — Straatveger.

STRAATVLEGEL, znw., m. — Jongen die altijd op de straat loopt en straatschenderijen pleegt. J.

STRAFELEN, w., b. — Komt voor in *afstrafelen*. Z. Idiot.

STRAFFEN, w., b. — Z. Idiot.
— Te veel doen betalen. Ik gaan nie' meer naar dieë' winkel, ze kunnen er 'ne' mensch veul te herd straffen.

STRANDMEESTER, znw., m. — Scheepsterm. Beambte die tot het nazicht van den oever eens strooms aangesteld is.

STRANGEL, znw., m. — Bij voerl. IJzeren zijplaatjes waar de toom en de kinketing aan vast zijn. J.
Ook *stanger*.

STRAVEN, w., b. — Komt voor in *afstraven*. Z. Idiot.
— Komt voor in de gep. woorden *vragen en straven*, gedurig vragen, lastig vallen. J.

STRAWANT (klemt. op *want*), bvw. — Z. STRABANT. (Idiot.)

STREEK, znw., v. — Z. Idiot.
— *Op streek*, opzettelijk, met opzet. (Turnhout.) Zou hij da' nie' op streek gedaan hemmen, om oe k(w)aad te maken?

STREENTJESGAREN, znw., o. — Z. MASTJESGAREN. (Aanh.)

STREEP (zachte *e*), znw., v. — Z. Idiot.
— Bij landb. Z. GANK. J.

STREKS, bw. — Bij metsers. *Een steen ligt streks*, als hij met zijne langste zijde naar voren ligt. J.

STREKS(CH), bvw. — Bij metsers. *Streksche laag*, *strekscke steen*, z. STREKLAAG en STREKSTEEN. (Idiot.)

STRENEN, w., o. — Z. Idiot.
— Wordt, in de door Sch. opgegeven beteekenis, te Zoersel gebruikt.

STRENG, bvw. en bw. — Z. Idiot.
— Kloek, struisch, sterk. Frans wilt 'em strenger hou(d)en asdat i is, maar ik zien genoeg dat i ziek is.

STRENG, znw., v. — Z. STRANG. (Idiot.)

STRENGIGHEID, znw., v. — Strengheid. J., D. B.

STRIJKBANK, znw., v. — Bij blokmakers. Bank of plank dienende om het gereedschap op te strijken. De strijkbank maakt deel uit van de heulbank. J.

STRIJKDOD, znw., v. — Bij landb. Stok met eene vod die nat is en dient om het scherpzand op den strijker te wrijven.

STRIJKEN, w., b. — Z. Idiot.
— *Geld op zijnen bil strijken*, zich onrechtveerdig toeëigenen. J.
Ook *op zijnen bil* of *op zijn kaak slagen*.

— Scheepsterm. *Strijkende mast*, mast die in eenen koker of boven op 't schip staat en door middel van strijkhouten neergelaten of omhooggetrokken wordt. J.

— *'En leer strijken*, eene zware, rechtstaande ladder door middel van twee, drie man plat ten gronde leggen.

STRIJKER, znw., m. — Z. Idiot.

— Bij steenbakkers. Ronde rol waar de pannen effen en plein mee gestreken worden. J.

STRIJKLAP, znw., m. — Bij blokm. Leeren lap om de messen op te strijken.

STRIJKLÈÈR, znw., o. — Bij schoenm. Stuk malsch overleder gebezigd om den hars op den draad overal te verspreiden.

STRIJKPLAAT, znw., v. — Bij landb. IJzeren plaat waar de ploeg op glijdt. J.

Ook *slijpplaat*.

STRIJKPLOD, znw., v. — Z. STRIJKVOD. (Idiot.)

STRIKSKENS, znw., o., mrv. — Z. ZIJ(D)E(N) LINT.

STRIPPEN, w., b. — Z. Idiot.

— In de tabaknijverheid. De stelen van de tabaksbladeren stroopen.

STRIPPER, znw., m. — In de tabaknijverheid. Kleine jongen die in de fabriek de stelen uit de bladeren stript.

STROES, znw., m. — Z. Idiot.

— Bij landb. Z. MOĔFKOP. (Aanh.)

STRONK, znw., m. — Z. Idiot.

— Windmolen, in het raadsel:

'Nen hoogen, holle stronk,
Daar Winter en Zomer bloĕm op komt.

Ook *strunk*.

STRONT, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Uit 'ne(n) stront geschept zijn*, van zeer lage afkomst zijn.

— *Stront, wie hee(f)t u gescheten?* op eenen hooveerdigen beslagmaker.

— *Weggaan zonder hond noch stront te zeggen*, z. HOND.

— *Hij zou zijne(n) stront opeten*, hij is uit der mate gierig.

STRONTAAP, znw., m. — Z. STRONTJONGEN.

STRONTBEEST, znw., v. — Z. Idiot.

— Smaadnaam voor mannen en jongens. J.

STRONTJONGEN, znw., m. — Smaadnaam tot eenen knaap. J.

STRONTRAPER, znw., m. — Iemand die drek op de straat raapt en verzamelt in eene mand of op eenen kruiwagen. J., T.

STRONTROT, bvw. — Zeer rot. J. Die appelen zijn strontrot.

STRONTZAK, znw., m. — Smaadnaam. J.

STROO, znw., o. — Z. Idiot.
— *Iemand gee(n) stroo in de(n) weg geleed hebben,* nooit iemand nadeel gedaan hebben. J.

STROOBAK, znw., m. — Bij landb. Snijbak om stroo te snijden.

STROOBANDKNOOP, znw., m. — Bij landb. Knoop dien men legt in den band waarmede men eenen bussel stroo bindt.
Ook *stroobands(ch)e knoop.*

STROOBANDS(CH), bvw. — Z. STROOBANDKNOOP.

STROOBLOĔM, STROOBLOM, znw., v. — De meeste der Compos, met droge, blijvende omwindselblaadjes, zooals de *Helychrysum, Xeranthemum, Accroclinium, Ammobium, Rhodanthe,* enz. J.

STROOIEN (Kemp. *struën*), w., b. — Z. Wrdb.
— Bij huidenvetters. *De vellen strooien,* de huiden in de looikuip met lagen looistof bedekken. Z. KUIPEN.
— Bij landb. *De(n) stal strooien,* strooisel, stroo, haksel, enz. in den stal onder de dieren strooien.
— Als eene meid zich bij eenen boer verhuurd heeft, dan gaat zij met haren vader of hare moeder naar heuren nieuwen post zien, waar de boerin hen onthaalt op koffie. Dat gebruik heet men *den stal strooien.*

STROOKALEUR, znw., o. — Strookleur.

STROOKOT, znw., o. — Bij landb. Plaats onder den stroozolder, waar het stroo in valt, als het op den zolder gesneden wordt. J.

STROOMAN, znw., m. — Z. STROOIEN. (Idiot.) J., R.

STROOMEULEN, znw., m. — Bij landb. Molen om stroo mee te snijden. J. Hij bestaat uit een wiel met twee, drie of vier messen, en eenen bak waar het stroo in gelegd wordt. Door het ronddraaien van het wiel schuift het stroo in den bak vooruit, het wordt dan telkens door een der messen afgesneden.
Ook *stroosnijmeulen.*

STROOMIJT, znw., v. — Bij landb. Groote hoop stroo dat op elkander gestapeld is. J.

STROOSCHERVER, znw., m. — Bij landb. Werkman die stroo snijdt voor de peerden.
— Bij landb. Werktuig om stroo te snijden.
Ook *stroosnij(d)er.*

STROOSNIJ(D)ER, znw., m. — Z. STROOSCHERVER.

STROOSNIJMEULEN, znw., m. — Z. STROOMEULEN.

STROOVIJM, znw., v. — Bij landb. Z. STROOMIJT. (N. der K.)

STROOZEISEN, znw., v. — Bij landb. Zeis waar men het stroo mee snijdt. J.

STROOZOLDER, znw., m. — Bij landb. Zolder waar het stroo op gesneden wordt. J.

STROP, znw., v. — Z. Idiot.

— Scheepsterm. Z. LING. (Aanh.) J.

— Spr. *'En strop maken veur zijnen eigen hals*, zich zelven benadeelen.

STROPJAK, znw., v. — Losse jak die met een snoer boven de lenden vaststropt. J.

STROPPEN, w., b. — Z. Idiot.

— In eenen strop of schuifstrik vangen. Hazen stroppen.

STROPSTEEK, znw., m. — Bij kleermakers. Wijze van naaien, waarbij men de naald verschillende keeren doorsteekt, vooraleer den draad door te trekken.

STROPZETTEN, w., b. — Z. onder STROP, bw. (Idiot.)

STROPZITTEN, w., o. — Z. onder STROP, bw. (Idiot.)

STRUIKSGEWIJS, bw. — Z. STAAKSGEWIJS. (Aanh.)

STRUNK, znw., m. — Z. Idiot.

— Korte, ineengedrongen persoon. Jan is maar 'ne strunk. 'Ne strunk van e meisken.

STRUWEEL (scherpe *e*), znw., o. — Grond die bewassen is met laag kreupelhout, gagel, enz. Verkooping van 2 hectaren heide en struweel.

Bij V. D.: (dichterlijk) heester-, struikgewas.

STUIFAAR, znw., v. — Bij landb. Zwarte aar in de haver. J. Daar zijn dees jaar veul stuifaren in de haver.

STUIK, znw., m. — Z. Idiot.

— Bij steenb. Vierkante hoop bewerkte blauwe aarde J.

— Gemalen klei die overschiet na 't vormen van de steenen en opnieuw bewerkt wordt.

STUIKEN, w., b. — Z. Idiot.

— *Geld stuiken*, geld geven, betalen, dikwijls met het bijdenkbeeld van gedwongen. Da' proces héet 'em nogal wa' gekost, hij zal mengen geld stuiken.

— Bij steenb. De klei die na 't vormen der steenen overblijft, opnieuw bewerken.

STUIKER, znw., m. — Bij steenb. Werkman die stuikt.

STUIKMAND, znw., v. — Bij visschers. Mand zonder bodem die men gebruikt om te visschen waar weinig water is. Men zet ze schielijk in 't modder, zoodat zij er eventjes indringt, en de visch die er onder zit, kan niet meer weg.

STUIKRIJ, STUIKROOT (zachte *o*), znw., v. — Z. HOOPRIJ.

STUIPEN, znw., v., mrv. — Z. Wrdb.

— Het volk onderscheidt de *inwendige*, de *huilende*, de *lachende*, de *schreeuwende*, de *loopende*, de *zingende stuipen*, enz.

STUIVER, znw., m. — Z. Idiot. De stuiver wordt gerekend op 4 1/2 cent of 9 centiemen.

— Spr. *Geenen stuiver bezitten*, arm zijn.

— *'Ne(n) goei(n) stuiver te verwachten hebben* of *zijn*, eene fraaie som. J. *'Ne(n) schoone(n) stuiver bezitten*, eene aanzienlijke som.

STUIVEREN, w., o. — Betalen, geld leggen. Hij héet 'en nief piano gekocht, hij zal meugen stuiveren.

STUK, znw., o. — Z. Idiot.

— *E stuk of vier*, ongeveer het genoemde bedrag. Daar liggen nog e stuk of vier appelen in de kas. Daar waren e stuk of tien mens(ch)en. Gemeenzaam, bij Kram.

— Spr. *Stukken maken*, iets breken. Ons meid is toch 'nen hanteklauw, ze kan niks afwass(ch)en, of ze maakt stukken.

— *Bij zijn stukken zijn*, slim, verstandig. Ge zult 'em nie' bedodden, want hij is bij zijn stukken.

— *Nie(t) goed bij zijn stukken zijn*, zijn volle verstand niet hebben.

— *Van* of *op zij(n) stuk zijn*, door niets van zijn voornemen af te brengen zijn.

— In plaats van *van zijn stuk geraken*, *iemand van zijn stuk brengen*, enz., hoort men ook: *van zijn stukken geraken*, enz.

— *Het stuk meinen*, het ernstig meenen. Jan is 'ne goeie vent, maar as em het stuk meint, dan laat hij 'em nie' veur de' zot houwen.

— *Als 't op zij(n) stuk komt*, op het beslissend oogenblik.

— *Slagen*, *kijven*, *werken*, enz. *dat er de stukken afvliegen*, zeer hevig. J.

— *Dat is e stuk van zijn ziel*, die uitgave kost veel moeite aan dien gierigaard. J.

— Bij brouwers. Vat van eene ton en half inhoud. J.

— Bij dijkw. Laag ineengevlochten rijshout tot 30 m^2. groot, met zinksteen beladen. Zulk stuk laat men neerzinken op de bedding van den stroom om den kant tegen het afkalven te bevrijden. J.

— Bij klompenm. *Gekloven stuk*, stuk dat men van de schijf gekloofd heeft om er eenen klomp van te maken. J.

— Bij mulders. Zak van 100 kilos. J.

— Bij wevers. Ketting die te weven is. J.

— Deel van den tijd. J. Het was al e stuk in den nacht als hij thuis kwam.

STUKKEN, w., b. — Z. Idiot.

— O. Stuks geven. Goei bloëm stukt meer as slechte (van goede bloem bakt men meer brooden dan van gemeene).

STUURBAK, znw., m. — Scheepsterm. Houten of ijzeren bak

die in het achterdek van sommige kleine zeilschepen gewerkt is en waar de schipper in staat, als hij het schip bestuurt, bij J. *stierbak*.

STUURBAND, znw., m. — Scheepsterm. Touw dat aan eenen ring der boeiing vast is en dat men rond den helmstok slaat, als het schip moeilijk stuurt, bij J. *stierband*.

STUURBRUG, znw., v. — Scheepsterm. Verheven plaats, gewoonlijk boven de machinekamer der stoombooten, waar de stuurman plaats neemt om het schip te sturen, bij J. *stierbrug*.

STUURKETTING, znw., v. — Scheepsterm. Ketting die de beweging van het stuurrad aan het roer overbrengt, bij J. *stierketting*.

SUBPLEBAAN, znw., m. — Z. ONDERPLEBAAN.

SUFFIZANT, bvw. — Kloek, sterk, struisch. Jan is 'ne suffizante kèrel.

SUIKERAPPEL, znw., m. — Soort van appel met eenen suikerachtigen smaak.
Ook *goudappel*.

SUIKEREN, bvw. — Z. Idiot.
— *Suikere(n) manneken*, jongen of man die zeer gevoelig is aan hitte, koude, enz., bij J. *suikermanneken*.

SUIKERPÈÈR, znw., v. — Naam dien men geeft aan zomerperen, zooals *Belle de juillet* en *Citron des Carmes*.

SUKKEL, znw., m. — Z. Wrdb.
— Wij maken onderscheid tusschen *aan de(n) sukkel zijn* en *op de(n) sukkel zijn*. De eerste uitdrukking beteekent: met tegenspoed worstelen; de tweede: op den dool, zoek zijn. Die menschen zijn al meer as e jaar aan de' sukkel. Sus is op de' sukkel geraakt, hij weet nie' waar blijven.

SUKKELE(R)S(E), znw., v. — Sukkelaarster.

SUKKELJAREN, znw., o., mrv. — Ouderdom van 45 tot 55 jaar daaromtrent bij de vrouwen, Fr. *âge critique*. J., D. B.
Ook *keeren van de jaren* en *kwa(d)e jaren*.

SUKKELSTRAATJE, znw., o. — Z. Idiot.
— Te Antwerpen zegt men: *in 't sukkelstraatje gelogeerd zijn*.
Ook *martelstraatje*, *mertelstraatje*. Vrgl. SUKKELBAAN.

SUM, znw., v., **SUMMEKEN**, o. — Sukkel, sulachtige, onverstandige vrouw. Trien is maar e summeken.

SWETS (uitspr. *swäts*), znw., m. — *Geene(n) swets geven*, onverschillig laten, geen belang inboezemen. (Z. der K.) Hij vertelde daar 'en historie, maar ik heb er nie' naar geluisterd, want het gaf me geene' swets.

T.

TAAK, znw., v. — Z. Wrdb.

— *Zijn taak afhebben*, het opgelegde werk volbracht hebben. As ge uw taak afhèt, meugde naar huis gaan.

— Wordt veel gebruikt in de kantwerk- en naaischolen om de hoeveelheid kant of naaiwerk aan te duiden, die ieder meisje op eenen dag afwerken moet.

Bij J. *zijn taak hebben*.

TAAL, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *Goed ter taal zijn*, wel bespraakt zijn.

TABERNAKEL, znw., o. — Z. Idiot.

— Scheepsterm. Bergplaats van scheepsmaterialen, zooals blokken, touwen en tijkels. J.

TABOETEN, TABUTEN, w., o. — Z. BUTEN. (Aanh.)

TABOÙRET, znw., m., niet v. — Z. Wrdb. J.

TAFEL, znw., v. — Z. Wrdb.

— Spr. *Ievers zijn beenen onder tafel steken*, er gaan eten. J.

— Z. STEK. (Aanh.)

— Bij diamantslijpers. De groote platte middenvlek of facette aan het bovenvlak van eenen briljant, omringd van 32 kleinere facetten.

TAFELBERDEKEN, znw., o. — Rond, vierkant, zes- of achthoekig houten bord, waar men potten en pannen op zet om de tafel niet te bevuilen of te beschadigen, bij J. *tafelbardeken*.

TAFELPÈÈR, znw., v. — Alle peer, schoon van kleur, die gewoonlijk op tafel gebracht wordt.

TAFELSPRINGER, znw., m. — Persoon die in herbergen of vergaderingen het hooge woord voert of tot de aanwezigen het woord richt om ze tot zijne meening over te halen.

— Spotnaam op eenen kleermaker.

TAFELSTEEN, znw., m. — Bij diamantslijpers. Zekere vorm van geslepen diamant.

TAFFELDERIJ, TAFFELMERT, znw., v. — Getaffel, gesukkel.

TAG, znw., m. — Dag. Komt voor in *Dijstag* (*Destag*), *Woonstag* (*Weünstag*, *Hoënstag*, *Goënstag*) en *Donne(r)stag*.

TAKELING, znw., v. — Z. AFTAKELING. (Idiot.) J., D. B.

TAKHOUT, znw., o. — Hout voortkomende van takken.

TALENT, znw., o. — Z. Wrdb.
— Stem. J. Hij héet e zwaar talent.

TALLOOR (scherpe *o*), znw., v. — Z. Idiot.
— *Tallooren weven*, gebroken teljoren met ijzeren krammekens herstellen.
— Zuivere tafelborden na het tweede gerecht van den eenen aan den anderen voortgeven, totdat iedereen er een heeft.

TALU (klemt. op *lu*), bw. — Hellend, afhellend. Dieë weg loopt 'en bitje talu.
— Znw., m. en o. Bij dijkw. Helling, Fr. *talus*. J.

TALUBAAS, znw., m. — Bij dijkw. Werkman die belast is met de helling van een werk of van eenen dijk effen te leggen. J.

TALUSCHUP, znw., v. — Bij dijkw. Gewone houten schop met een half ijzeren beslag voor alle soorten van werk, doch vooral door den talubaas gebruikt. Bij J. *taluschop*.

TALUTEUR, znw., m. — Z. TALUBAAS. J.

TAMBOER (klemt. op *boer*), znw., m. — Bij visschers. Vischnet met twee openingen langswaar de visch binnenzwemt, die dan gevangen is.

TAMPOŃ, znw., m., niet v. — Z. Wrdb. J.

TAND, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Van de hand in den tand lèven*, z. HAND. J.
— *Zijn tanden laten zien*, toornig worden. J.
— *Lezen* (*bidden*) *da*(*t*) *zijn tanden rammelen* (of *kletteren*), vurig. J.
— *Vruug tanden, vruug 'en ander*, spreuk der moeders. J.

TANDENTREKKER, znw., m. — Z. Wrdb.
— Spr. *Liegen gelijk 'nen tandentrekker*. J.
— Bedrieger. Dieë Jood z'n waar deugt nie', 't is 'nen echten tandentrekker.

TANDSLEET, znw., m. — Bij landb. Sleet op de tanden, gezeid van kribbijters. De peerden die den wind kroppen en op de krib bijten, heeten kribbijters met tandsleet; die alleen wind kroppen, heeten kribbijters zonder tandsleet. J.

TANTEPEET (zachte *e*), znw., v. — Peettante, petemoei.

TAP, znw., m. — Z. Idiot.
— Scheepsterm. Hengsel, duim dienende om het roer te doen draaien. Bij sommige schepen is de tap in den achtersteven vastgemaakt en is het roer voorzien van vingelingen die in de tappen draaien; bij andere schepen heeft het tegenovergestelde plaats: daar zijn de tappen in het roer en de vingelingen in den achtersteven vastgezet. J.

— Bij timmerl. *Tap van de zaag*, houten appel die in de armen der zaag steekt. J.

TAPBOOR (scherpe *o*), znw., v. — Bij kuipers. Kraanboor. J.

TAPPEL, znw., m. — Z. Idiot.

— Stomp die aan eenen boomstam blijft, als men eenen tak afbreekt. (Z. der K.) Als men op denneboomen kleffert, dan moet men oppassen om zijn broek niet te scheuren aan de tappels.

— Stoppel, staal, wat er in den grond blijft van afgekapt schaarhout. (Z. der K.)

— Hap, plaats waar iets uitgesneden is. (Z. der K.) Z'n haar was leelijk met tappels gesne(d)en.

Ook *tap*.

TĀRKWAST, znw., m. — Scheepsterm. Kwast, teerkwast. J.

TĀRPUZIE, znw., v. — Z. PUS. (Aanh.)

TASIE znw., v. — Anastasia verkort.

TATA, TATATA (korte *a*'s), tw. — Uitroep van ongeduld of verveling. J. Tata! laat me gerust! Tatata! zwijgt daarover!

TATER, znw., m. — Z. Idiot.

— Onbeduidend gepraat, gesnap. J. Ze moet heuren tater hebben, of ze is nie' content.

TAVIE, znw., v. — Octavie verkort.

TE, enclit. vrnw. — Gij.

— Wordt gebruikt, in plaats van *de*, achter persoonsvormen, waarvan de stam op een scherpen verwanten medeklinker eindigt. J. Wa' riep*te* daar? Rust*te* nie' wa'?

TEEKENEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Spr. *Iemand teekenen zonder garen*, hem krabben in zijn gezicht geven.

TEEN, znw,, m. — Z. Idiot.

— Spr. *'k Zien liever zijn hielen als zijn teenen*, ik zie hem liever heengaan dan komen.

— *Pijn in zijne(n) grooten teen hebben*, spottend gezeid van iemand die groot misbaar maakt voor eene kleine ongesteldheid of zich zonder reden als erg ziek aanstelt.

— Bij dijkw. *De teen van eenen dijk*, onderste deel der helling van eenen dijk, dat wat meer uitloopt. J.

TEENNIJPER, znw., m. — Bij schoenmakers. Werktuig waarmede men de kleine, fijne gaatjes maakt in de huif of het teenstuk van eenen bottin.

TÈÈR, znw., m. — Bij zagers en timmerl. Open plaats gemaakt door de tanden eener zaag. J. De tèèr eener grove zaag is groot, die eener fijne zaag is klein.

TÈÈR, znw., m. — Boom, Eng. *tree*, doch alleen in de samenstellingen *elzentèèr*, *herzeltèèr*, *hekeltèèr*, *klatertèèr*, *kleppentèèr*. Z. die woorden.

TÈÈR, znw., m. — Komt voor in den naam van eenige insecten zooals *flikkentèèr*, *kleppentèèr*, *meuldentèèr*. Z. die woorden.

TÈÈR, znw., m. — Moed, durfachtigheid. (Tielen.) Daar zit geenen tèèr in dieë! Hij derft nog nie' gaan viss(ch)en zonder patent.
Ook *dār*, *derf* en *dörf*.

TÈÈRLING, znw., m. — Z. Idiot.
Bij goudsmeden. Teerlingvormig stuk ijzer of koper met kuilen om ronde bollen te doppen. D. B.

TÈÈRLINGBAK, znw., m. — Houten bak waarin men met de teerlingen speelt.

TÈÈRLINGBERD, znw., o. — Bord waarop men dobbelt.

TÈÈRS, znw., m. — Bij mulders. Balk die onder den steen gestoken wordt; er is een reep aan, waardoor men den steen kan opheffen. J.

TEES (scherpe *e*), tw. — Dient om de klokhen met hare kiekentjes te roepen. (**Z.** der **K.**)
Ook *tik*, *tjeep* en *tjiep*.

TEESEKEN, znw., o. — Kiekentje in de kindertaal. (**Z.** der **K.**)
Ook *tiksken*, *tjeep(e)ken* en *tjiepken*.

TEGEN, vz. en bw. — Z. Idiot.
— Spr. *'t Is er tegen*, 't zit scheef, er is twist, enz. As de vent zat thuis komt, dan is 't er tegen. Die mannen kunnen nie' bijeenkomen, of 't is er tegen.

TEGENAAN, bw. — Tegen, dichtbij. J., R.
— Maakt talrijke samenstellingen zooals: *tegenaanleggen*, *tegenaanschuiven*, *tegenaantrekken*, enz. J.

TEGENDJENGELEN, w., o. — Tegenstribbelen, tegenstreven. (**Z.** der **K.**) Dieë koppigaard wilt altijd tegendjengelen.

TEGENDOUWEN, w., o. — Scheepsterm. Tegen tij voortduwen. J. Het water is gewassen, we zullen moeten tegendouwen, of we geraken nie' thuis.

TEGENIGHEID, znw., v. — Afkeer, tegenzin. J., D. B. Ik heb 'en tegenigheid van vette soep.
Ook *tegentheid*.

TEGE(N)MAAT, znw., m. — Tegenstrever in 't spel. J.

TEGE(N)PARTIE, znw., v. — Tegenpartij.

TEGENRIJ(D)EN, w., b. — Bij landb. Met den ploeg drie of vier voren rond den akker rijden. De kanten van den akker tegenrij(d)en.

TEGE(N)SJAUWELEN, w., o. — Tegenpreutelen, tegenpruttelen.

TEGE(N)SNABBEREN, TEGE(N)SNEBBEREN, w., o. — Tegensnappen. Dieë kwaĕjongen moet altij 1 tegensnabberen, tegensnebberen.

TEGE(N)SNAUWELEN, w., o. — Tegensnauwen, tegensnappen.

TEGE(N)SPANNEN, w., o. — Z. Idiot.

— B. en o. Bij landb. Eén of meer peerden spannen bij het gespan van eenen boer, die anders geene peerden genoeg heeft om een of ander werk te verrichten. Wanneer een boer maar één peerd heeft en er twee behoeft om b. v. eenen grond te ontginnen, dan leent een gebuur hem een peerd om dit werk te helpen uitvoeren, en dat heet tegenspannen. Het tegenspannen wordt altijd zonder vergelding gedaan.

TEGE(N)STEKEN, w., b., niet o. — Z. Idiot.

— O. Tegenstribbelen, tegenstreven. Van dieë' jongen kunde niks mee gewilligheid gedaan krijgen, hij steëkt altijd tegen.

TEGE(N)VÈREN, w., b. — Te gemoet varen. J.

TEGE(N)VLIEGEN, w., o., met *zijn*. — Z. TEGENWAAIEN.

TEGE(N)WAAIEN, w., o., met *zijn*. — *Er tegenwaaien*, bekeven, bestraft worden.

Ook *er tegenbotsen*, *er tegenloopen*, *er tegenrij(d)en*, *er tegenvliegen*.

TEGE(N)WÖRRIG, bw. — Nu, tegenwoordig. J.

Ook *sege(n)wörrig*.

TEGE(N)ZEILEN, w., o. — Scheepsterm. Met uitgespannen zeilen tegen stroom in varen. J. De schippers zeilen tegen, als de wind gunstig is en er niet te veel vloed loopt.

TEIER, znw., m. — Reesel worsten of beulingen. (**N.-O.** der **K.**) Daar hangt nog 'nen heelen teier wö(r)sten in de schouw.

TEINEEN (klemt. op *een*, scherpe *e*), bw. — In 't voorbijgaan, Fr. *en passant*. (Tielen, Gierle, Lichtaart.) As ge naar de kerk gaat, dan kunde teineen wa' winkelwaar meebrengen.

Teineen is de tegenwoordige vorm van *tenden een*, *t'einden een*. (Z. BORMANS. *Leven van Ste-Christina de Wonderbare*, 152-4 en 255.)

TEIT, znw., v. — Zwartkopje, soort van grasmusch, *Sylvia atricapilla*. (Meerhout.)

Elders *Spaansche kwet*.

TEKHOUT, znw., o. — Djatihout, Fr. *bois de Teak ou Thèque*. J.

TEL, znw., m. — Z. Idiot.

— Bij kaartspelers. Opgehaald getal. J., D. B. Wij hebben tachtig in tel en hier is 'ne vierde!

TELLEN, w., b. — Z. Idiot.

— Spr. *De steenen tellen*, zeer traag gaan. J.

— *Die er nie(t) en is, wördt nie(t) geteld*, als iets te verdeelen is en sommige rechthebbenden afwezig zijn.

— *Nie(t) gemeld, nie(t) geteld*, in 't kaartspel : de roem dien men niet meldt, geldt niet.

— *Nie(t) geteld wörden*, weinig geacht worden. J.

TEMPEL, znw., m. — Z. Idiot.

— Ook eenvoudig een stuk plank, redelijk zwaar, die langs eene zijde wordt omhooggehouden door middel van drie stokjes, om muizen en ratten te vangen. (**Z.** der **K.**)

TEMST, znw., o. — Temsche, gemeente in 't land van Waas. J. Naar Temst vèren.

TEN, vz. — Wordt gebruikt vóór de namen der uren die met eenen klinker of met *d* of *t* beginnen. J. Ten één uur. Ten twee uren Ten drij uren.

Ook *t'* en *om*.

TEPPEN, znw., m. — Z. Idiot.

— Jozef.

— *Gelukkigen teppen*, z. Idiot. Die uitdrukking wordt wezenlijk gebruikt.

TÈREN, w., o. — Z. Wrdb. en Idiot.

— *Van tèrenden aard zijn*, van eene familie waar de tering erfelijk is. J.

— O., met *zijn*. Ontbinden. J., D. B. Da' mest is goe' getèèrd.

TERFDOP, znw., m. — Bij landb. Dop der tarwe. J. De terfdoppen worden alleen gedorschen; het is afval van graan.

TERFMEULEN, znw., m. — Bij mulders. Eerste van de drie paar molensteenen die in eenen molen draaien.

Ook *veurmeulen*.

TERFMIJT, znw., v. — Stapel, mijt van tarweschooven.

TERFSTEEN, znw., m. — Bij mulders. Steen van den molen om tarwe te malen. J.

TERFZIFT, TERFZEEF (zachte *e*), znw., v. — Bij landb. Zift om de tarwedoppen te ziften. J.

TÈRING, znw., v. — Ziekte. Z. Wrdb.

— *Op 'en tèring komen, op 'en tèring geraken*, de tering krijgen. As ge zoo blijft studeeren, dan zulde nog op 'en tèring komen.

— *De etende* of *de frètende tèring*, tering waarbij de lijder veel kan eten.

— Spr. *Ik zal daar de tèring nie(t) van krijgen* of *van la(d)en*, ik zal er geen verdriet in maken.

— Uitgaven. Z. Wrdb. Spr. *Stelt de tèring naar de nèring, of uw nèring krijgt de tèring*, regel uwe uitgaven naar uwe inkomsten, of ge wordt arm.

TERLEWETTER, znw., m. — Lange reepel van eene zachte stof kleedergoed. (K.) Mag ik e stuk van dieën terlewetter afsnijen ?

TERMENTIJNPLAK, **TERMENTIJNPLEK**, znw., v. — Vlek door terpentijn veroorzaakt.

T(E)RUGPAKKEN, w., b. — Terugnemen. J. Pakt dieën appel maar terug, ik wil hem nie'.
Ook *vrompakken*.

TERVEN, bv.n. — Van tarwe. Terven brood. 'Nen terven boterham. Terve' stroo.

TES(CH), znw., v. — Z. Idiot.
— Scheepsterm. Kleine vierkante katrol waar de ketting doorloopt, die het zweerd ophaalt. J.

TETTER, znw., v. — Tetteraarster, vrouw die tettert. Z. TETTEREN. (Idiot.)

TETTETTET (uitspr. *tättättät*), tw. — Uitroep van verveling en ongeduld. Tettettet! laat mij gerust!
Ook *(h)ettettet* en *tuttuttut*.

TEŬF-TEŬF, znw., m. — Automobiel of motocycle. Hij is daar mee z'nen teŭf-teŭf veurbijgere(d)en.
Ook *tuffer* en *tuf-tuf*.

TEUGEL, znw., m. — Z. Idiot.
— Bij landb. Zeel dat aan den ring van de halster vast is en waar het peerd in den stal mee gebonden staat. J.

TEUTER, znw., m. — Z. TUËT. (Idiot.)

TEUTER, znw., m. — Spr. *Den teuter is er aan*, de schrik is er aan. Wordt gezeid van iemand die bevreesd of bekommerd is. (Z. der K.) Hij moet morgen z'n exaam doen, den teuter is er aan.
Ook *toter*.

TEŬZZE, znw., v. — Verwarde hoop, wolkengevaarte. (Vorselaar, Herenthout.) Die teŭzze wolken ginder veurspellen niks goëds.

TEWEEG, bw. — *Teweeg zijn*, met een znw. beteekent *gaan worden*. J. Hij is priester teweeg.
— *Teweeg zijn om*, met eene onbep. wijze, beteekent *op het punt zijn van*. J. Ik was just teweeg om uit te gaan, as er gebeld wier'.

THEEROOS (scherpe *o*), znw., v. — *Rosa borbonica*, Fr. *rose thé*. J.

THEMA, znw., m. — Z. Wrdb.
— Spr. *Van zijnen thema zijn*, van zijn onderwerp. J.

THUIS, bw. — Z. Idiot.

— Spr. *Thuis zijn*, zijn leven, zijn genoegen vinden. J. As er te dansen is, dan is Mie thuis.

— Bij kas zijn, betalen. J. As ik mee m'n rekening bij hem koom, dan is em van ze' lèven nie' thuis.

— *Van alle merten thuis gekomen zijn*, z. MERT. (Aanh.) J.

THUISLIGGER, znw., m. — Iemand die altijd thuis is.

THUISWACHT, znw., v. — Spr. *De thuiswacht hebben*, moeten thuis blijven als de anderen weg zijn.

TICHEL, znw., m. — Bij steenb. Dakpan in den vorm van eenen plavei.

TIENDER, znw., m. — Gewichtsteen van 10 kilogram.
Zoo ook *twintiger*.

TIEN-STUIVERSGAST, znw., m. — Z. Idiot.
— Z. TROLLE. (Aanh.)

TIJ, znw., v. — Z. Idiot.

— Scheepstermen. *Doo(d)e tij*, traag opkomende water. J. *Zware tij, hooge tij, heel(e) tij*, veel water. J. *Halv(e) tij*, weinig water. J. *Opkomende tij, afgaande tij*, opkomende, afgaande water. J. *Schoon(e) tij*, goed geschikte tij. J. *Met tij, van tij*, met voordeelige tij. J. *Van tij gaan vèren*, gedurende de tij die loopt, gaan varen. J. *Tegen tij vèren*, tegen den loop van het water in varen. J. *De tij werkt onder den kant*, dicht bij den wal loopt het water hevigst. J.

TIJ, znw., m. — Tijd. Z. Idiot.

— Scheepsterm. Enkel gebruikt in den zin : om wat uur is 't tij? d. i. is het vastgesteld oogenblik om te vertrekken? Om 8 uren is het tij. J.

TIJD, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Den tijd sta(at) nie(t) stil*. J.

— *Den tijd zal leeren*, wij zullen later zien hoe de zaak zal uitvallen. J.

— *Op tijd en stond, op uur en tijd*, op den gepasten tijd. J.

— *Zijnen tijd afwachten*, zijne beurt. J.

— *Tijd maken*, tijd trachten te vinden. J.

— *In den ou(d)en tijd*, in vroeger tijden, voorheen. J.

— *De helft van den tijd*, gewoonlijk, dikwijls. J. Zij is de helft van den tijd ziek.

— *Buiten tijd*, buiten de werkuren. J. Hij werkt buiten tijd veur zijn eigen en hij verdient zoo e schoo(n) sommeken.
Ook *buitentijds*.

— *Mijnen (uwen, zijnen, heuren, onzen, hunnen) tijd*, de vastgestelde tijd. Ik moet op mijnen tijd thuis zijn. Past op uwen tijd.

— *In den tijd*, eertijds. Nu is Jan gekleed gelijk 'nen baron, en in den tijd ging hij om vodden rond.

— *Dezen tijd*, op dit uur. Gisteren dezen tijd was ik nog te Luik en nu ben ik al hier. Morgen dezen tijd zal ik wijd weg zijn. Scherts: *Hoe laat is 't? Zoo laat als gisteren dezen tijd.*

TIJDTERWIJL, TIJDTERWIJLEN, bw. — Intusschen. Ik gaan de koei melken, en tijdterwijl kundegij den oven stoken.

— Niet te verwarren met *tot tijd terwijlen*. Z. TIJD. (Idiot.)

TIJKEL, znw., o. — Scheepsterm. Takel. J.

TIJKELBLOK, znw., m. — Scheepsterm. Katrol met verschillende schijven waar de tijkellooper doorloopt. J.

TIJKELLOOPER, znw., m. — Scheepsterm. Touw waar men aan trekt, als men met het tijkel werkt.

TILD, znw., v. — Mathilde en Clotilde verkort.

Ook *Til* en *Tille*.

TIMMERÈÈR, znw., m. — Die timmert zonder timmerman te zijn. J.

Ook *tummerèèr* en *kleuterèèr*.

TINGEL, znw., m. — Scheepsterm. Houten lat boven op het luik en in de lengte genageld, om het eene luik met het ander beter te doen sluiten. J.

— Bij dijkw. Smalle lat die op de aansluiting van twee nevens elkander geplaatste planken, vastgenageld wordt. J.

TIPBOOT, znw., m. — Scheepsterm. Klein schip met scherpen vooruitstekenden kop. J.

TIPLIJN, znw., v. — Bij mulders. Koord aan het zeil dienende om den tip te kunnen maken. J.

Ook *litslijn*.

TIS, znw., m. — Bij schoenm. Overleder eens schoens gansch aaneengestikt, Fr. *tige*. J.

TITSEN, w., o. — Z. Idiot.

— De drinkglazen zachtjes tegen elkander stooten, klinken, om malkaar bescheid te doen, Fr. *trinquer*. Kom, me zullen is titsen.

Ook *tutsen*, *tikken* en *stooten*.

TITSKEN, znw., o. — Z. Idiot.

— Duwken, klein stootje. J. Mee 'en titsken leet em omver.

TITTELDUIF, znw., v. — Z. Idiot.

— Het gekir der *titelduif* wordt vertaald als volgt: *Doet de deur toe, zoetelief! doet de deur toe, zoetelief!*

TJEEPER, znw., m. — Pieper, jong vogeltje.

TJEFFEN, w., o. — Keffen. Dat hondjen héet den heelen nacht getjeft.

— Afl. *Tjeffer*, *getjef*.

TJEFFER, znw., m. — Keffer. Dieën hond is 'ne vervelenden tjeffer.

TJUËT, znw., m. — Z. TUËT. (Idiot.)

TJUËTEN, w., o. — Soldeeren, vertinnen, ketels lappen. (K.) Hij verdient z'n brood met tjuëten.
Ook *tuëten*.

TJUËTER, znw., m. — Z. TUËT.

TJUTER, znw., m. — Z. TUËT.

TOCHTGOED, TOĔCHTGOED, znw., o. — Goed waar iemand de tocht of het vruchtgebruik van heeft, Kil. *res usufructuariæ*. J.

TOE, bw. en vz. — Z. Idiot.
— *Dat is tot daar toe*, z. DAAR. (Aanh.)

TOEBEHOORTSELS, znw., o., mv. — Z. TOEBEHOORTEN. (Idiot.) R.
— Bijhoorigheden. (Ook in 't Hag., z. CLAES.) Mijn huis kost negen duzend frang mee al de toebehoortsels.

TOEBROSSEN, w., b. — Slordig toenaaien of toestoppen. Ge hèt da' gat in m'n kous nie' gestopt, maar toegebrost.
Ook *toeklossen*, *toestrossen*, *toetroddelen* en *toetrossen*.

TOĔCHTGOED, znw., o. — Z. TOCHTGOED.

TOEDOEN, w., b. — Z. Idiot.
— Bij landb. *'t Hooi toedoen*, op hoopen zetten. J.

TOEDRAGEN, w., o., met *zijn*. — Van de oogen. Gesloten zijn door draagsel. As ik deze' morgend opstond, was m'n één oog heelemaal toegedragen.

TOEDRIEGEN, w., b. — Bij kleerm. Aaneendriegen. J. Den rug van een kleed toedriegen.

TOEKLOSSEN, w., b. — Z. TOEBROSSEN.

TOEKÖRF, znw., m. — Korf die met een deksel gesloten wordt.

TOEMAATKAT, znw., v. — Z. Idiot.
— Fig. Persoon die veel in huis zit en van een stil leven houdt.

TOEMAZEN, w., b. — Door mazen dichtmaken. E gat in 'en kous toemazen.

TOĔME, tw. — Vloekachtige uitdrukking.

TOĔMES(CH), bvw. — Drommelsch, bliksemsch. Toĕmes(ch)e kwajongen!

TOEPLAASTEREN, w., b. — Bij metsers. Toepleisteren. E gat toeplaasteren.

TOEPUT, znw., m. — Gesloten put.

TOER, znw.. m. — Z. Idiot.
— Wijl. Cl. Hij is hier nogal 'nen heelen toer gebleven.
— Wandeling. Cl. Wij zullen nog 'en toerken doen.
— Wonder voorval. J. Ge zult dees week nog aardige toeren veremen!
— Lastig werk. Cl. 't Is 'nen heelen toer zoo geschrift ontcijferen.
- Ook *jodentoer* in de laatste beteekenis.

TOERIEMEN, w., b. — Met eenen riem toehalen. J. Z'n broëk eriemen.

TOERIJ(D)EN, w.. b. — Bij landb. Z. Idiot. *Een stuk land toeijden*, het land omploegen te beginnen van 't midden van 't stuk. De • en 2e snee keeren tegen elkander, de 3e tegen de 1e, de 4e tegen de 2e, nz. J.
Ook *gelijkrij(d)en.*

TOĔRKENSMUTS, znw., v. — Vrouwenmuts met van voren rie toeren pijpkens. J. De toerkensmutsen worden nog veel gedragen ı de Kempen.

TOESCHĂRREN, w., b. — Scharrende, krabbende vullen. Schărt ie voor wat toe met de rijf.

TOESLAGEN, w., b. — Toeslaan. Z. Wrdb.
— O., met *zijn*. De deur sloeg toe deur 't geweld van de' wind.

TOESLUIVEN, w., b. — Toestroppen. 'En beurs toesluiven.

TOESNUKKEN, TOESNOKKEN, w., b. — Met eenen ruk luiten. J. 'En strop toesnukken.

TOESPAAIEN, w., b. — Spittende vullen. 'En voor toespaaien.

TOESPIJS, znw., v. — Bijgerecht. Z. Wrdb.
— In 't Z. der Kemp. verstaat men daardoor al wat dient om p het brood te breien, zooals boter, vet, siroop, plattekaas, enz. (Ook ı 't Hag., z. Cl.)

TOET. — Het doet. Z. DOEN. (Idiot.)

TOETEN, w., o. — Z. Wrdb.
— Spr. *Van toeten of blazen, van hoeten noch toeten weten*, voltrekt van niets weten. J.

TOETRODDELEN, w., b. — Z. TOEBROSSEN.

TOEWILLEN, w., o. — Kunnen gesloten worden. J. De deur rilt nie' meer toe.

TOEWULEN, w., b. — Toehalen. J. Ge moet het zeel wa aster toewulen, anders zal het hooi afzakken.

TOEZEGELEN, w., b. — Bij biemans. Met was dekken of oeplakken. J. De bieën hebben de doppen toegezegeld.

TOEZETTEN, w., b. — *Er aan toezetten*, verliezen, toegeven. Ik kan u die waar veur dieë' prijs nie' geven, want dan zet ik er 'nen halve' frang aan toe.

Ook *toeleggen* en *toegeven*.

TOGER, znw., m. — Scheepsterm. Sleepnet. J.

TOM, znw., m. — Thomas verkort.

TOMME, tw. — Z. TOëME. J.

TOMMES(CH), bvw. — Z. TOëMES(CH). J.

TON, znw., v. — Z. Wrdb. en Idiot.

— Spr. *Zoo dik, zoo vol als 'en ton. 'Nen buik gelijk 'en ton. Bakus op de ton.* Z. BAKUS.

— Raadsel op het *ei:*

'En tonneken vol gedaan,
Zonder hol of bomgat aan.

TONE(N, znw., m. — Antoon. R.

Ook *Toon*.

TONG, znw., v. — Z. Idiot.

— *'En kwa(d)e tong hebben*, 1° kwaadspreken van iemand. Ook *'en vuil* en *'en lange tong hebben;* 2° goed ter taal zijn, behendig zijn in 't redetwisten. Dendieën héet 'en kwaê tong, daar kan ik nie' tegen aan.

— *Op zijn tong bijten*, geweld doen om niet te spreken. J.

— *Het woord lag op mijn tong*, ik wilde het juist zeggen. J.

— Bij metsers. Halfsteensch muurken tot scheiding tusschen twee schoorsteenpijpen.

— Bij biemans. Snuit der bieën waarmede zij honing slabben. J.

— Bij schoenmakers. Vooruitstekend einde van den muil eener pantoffel.

— Lederen lap in rijgschoenen, die de wrijf bedekt.

TONZAAD, znw., o. — Lijnzaad dat uit den vreemde in tonnen aankomt. J.

TOOG (scherpe *o*), znw., m. — Z. Idiot.

— *Over den toog schenken*, in eenen winkel sterke dranken schenken zonder patent. J.

TOOGLIJN (zachte *o*), znw., v. — Scheepsterm. Dun touw dat de schippers gebruiken om bij stil weder hun zeilschip met een roeiboot voort te trekken of in de gewenschte richting te houden. J.

TOOGSCHUIF (scherpe *o*), znw., v. — Geldlade in eene toonbank. De dieven hadden de toogschuif en al 't geld meegenomen.

TOOGTROS (zachte *o*), znw., m. — Scheepsterm. Z. SLEIPTROS. (Aanh.)

TOON (zachte *o*), znw., m., vrklw. *Teuntje*, *Teunken*. — Antonius verkort.

Ook *Tone(n*.

TOONEN, w., b. — Z. Idiot.

— In 't jasspel. Drie, vier, enz. kaarten blootleggen, die van dezelfde kleur zijn en elkander juist opvolgen, of eene zelfde kaart toonen van de vier verschillende kleuren. J. Roem toonen. Ik heb 'ne' vierde getoond.

TOOTSTEK (zachte *o*), znw., m. — Bij pottenbakkers. Priem waar men pijpen mee maakt, die men b. v. aan de koffiepotten zet, bij J. *teutstek*.

TOOVERHEKS, znw., v. — Z. Widb.

— Spr. *Zoo zwart als 'en tooverheks*.

TOOVERSPEL, znw., o. — Tooverij, onverklaarbare zaak. Daar seffens had ik m'n pijp in m'n hand en nu kan ik ze nieverans ne meer vinden, 't is percies 'en tooverspel.

Ook *hekse(n)spel*.

TOP, znw., m. — Z. Idiot.

— Z. BAAS.

— Bij mulders. *In top malen*, malen met alle zeilen bij.

— Scheepstermen. J. *Van top staan* of *vèren*, in volle zeilen, met alle zeilen varen. J. *Van top opzeilen* of *opvèren*, in volle zeilen opvaren. J.

TOPHOUT, znw., o. — Hout uit de toppen der boomen.

TOPKENSKERMIS, znw., v. — Naam eener kermis die in April te Wommelghem, op het gehucht de Keer, gevierd wordt.

TOPLIJN, znw., v. — Scheepsterm. Z. KRAANLIJN. (Aanh.)

TOPPEN, w., o. — Z. Idiot.

— Wordt gezeid van eenen vlieger die onvast staat, die weg en weder waggelt en soms omdraait. Mijne vlieger topt.

— B. Bij dijkwerkers. Naar omhoog halen, tot aan den top der heischalk trekken, sprek. van den heiblok. J.

— *Toppen den blok!* uitroep van den heibaas om te bevelen dat de heiblok naar het hoogste der heischalk moet opgehaald en opgehouden worden. J.

— *Toppen en hou(d)en!* uitroep van den heibaas; alsdan wordt de heiblok tot halfwege de leiders opgehaald en opgehouden. J.

TOPSPEL, znw., o. — Het spel met den top. J.

TOREN, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Zoo hoog als 'nen toren*.

— *Duimken hoogen toren*, z. DUIM.

TÖRFGEMUL, znw., o. — Afval van turf, bij J. *turfmul*.

TÖRFKUIL, znw., m. — Kuil die ontstaan is door 't uithalen van turf.

TÖRFMES(T, znw., o. — Stalmest met törfstrooisel.

TÖRFPUT, znw., m. — Z. TÖRFKUIL.

TÖRFSTROOISEL, znw, o. — Afval van turf, waarmede men den stal strooit.

TÖRK, znw., m. — Z. Idiot.
— Scheepsterm. Stoomboot of zeilschip uit Turkije of dat onder Turksche vlag vaart.

TÖRKS(CH), bvw. — Z. Idiot.
— *Törks(ch) lèèr*, soort van dik diemit door landbouwers en andere werklieden gedragen.

TÖRKS(CH)-LÈÈREN, bvw. — Van diemit. Hij draagt Winter en Zomer 'en Törks(ch)-lèère' broek.

TOTER, znw., m. — Z. TEUTER. (Aanh.)

TOTSKOP, znw., m. — Z. Idiot.
— Z. POTSKOP. (Aanh.)

TOUPET, znw., m., niet v. — Z. Wrdb.

TOUWLEER (scherpe *e*), znw., v. — Scheepsterm. Touwladder, ladder uit touwen gemaakt. J.

TOUWSTROP, znw., v. — Scheepsterm. Z. LING. (Aanh.)

TRAKTEMENT, znw., o. — Feestmaal, vergasting. J. 't Is vandaag traktement bij de' pastoor.

TRAMOELIE, znw., v. — Bij olieslagers. Ieder van de vierkante openingen aan de vuurplaat, waardoor het gemalen goed, nadat het in de pan verwarmd is, in de builen of stampzakken valt.

TRANEN, w., b. — Bij schoenm. *'Ne(n) schoen tranen*, met traan overstrijken om het leder malsch te maken. J.

TRANSPARANT, znw., m., niet o. — Z. Wrdb. J.

TRAP, znw., m. — Fr. *escalier*. Z. Wrdb.
— Spr. *Van de trappen rollen* of *vallen*, de huwelijksroepen krijgen. J. Ook *van de(n) preekstoel vallen.*
— *Uw haar is me(t) trapkens gesne(d)en*, gansch ongelijk. J.
— *Ik zou veur de(n) keur van de trappen nie(t) willen vallen*, die twee zaken verschillen weinig van elkander. J.

TRAP, znw., m. — Z. Idiot.
— Z. TREE. (Aanh.)

TRAPHAAK, znw., m. — Bij pottenbakkers. Sikkelvormig mes met langen steel, waarmede men de getrapte potaarde in stukken snijdt om ze naar de walkbank te dragen. D. B.

TRAPIJZER, znw., o. — Bij steenbakkers. Soort van ijzer, onder den voet van den werkman, waarmede hij op de trapschup drukt om deze goed in de klei te doen dringen.

TRAPJAN, znw., m. — Z. TRAPSCHUP.

TRAPPEN, w., b. — Z. Wdb.

— Bij bakkers. Het deeg met de voeten treden. Deeg van roggebrood moet getrapt worden.

— Bij pottenbakkers. De potaarde met de voeten treden en kneden. D. B.

TRAPSCHUP, znw., v. — Bij steenb. Zekere spade of schup om klei te steken. Er is een ijzer op, waar de werkman op trapt om de spade goed in den grond te doen dringen.

Ook *trapjan*.

TRAPSNEE, znw., v. — Bij diamantslijpers. Zekere vorm van geslepen diamant.

TRAPSTOK, znw., m. — Bij pottenbakkers. Steunstok dien men in de hand houdt, terwijl men de potaarde trapt.

TRAPWIEL, znw., o. — Spinnewiel dat geen handvat heeft en met den voet bewogen wordt. J.

TRAPZAAL, znw., v. — Bij metsers. Deel van een gebouw waar de trap in staat.

TRASMÖRTEL, znw., m. — Bij metsers. Mortel bestaande uit drie deelen kalk en één deel tras, meest gebruikt voor waterwerken. J.

TRAWIJFELBERG, znw., m. — Heuvel tusschen Vorselaar en Pulle.

Sommigen zeggen *Trawijkelberg*.

TRAWIJKELBERG, znw., m. — Z. TRAWIJFELBERG.

— **TRECHT**. — Uitgang van eenige plaatsnamen voor het geschreven *drecht*. Berentrecht, Ossentrecht, Woenstrecht.

TREE (zachte *e*), znw., m. — Z. Idiot.

— Bij schoenmakers. Het voorste deel van de zool, waar men op treedt.

Ook *trap*.

TREEKLOON (zachte *e* en *o*), znw., m. — Z. Idiot.

— Bij landb. Holsblok met een plankje er onder genageld, om het land waar spurrie of haver op gezaaid is, te treden.

TREEKÖRF (zachte *e*), znw., m. — Bij mandenmakers. Korf die bijna den vorm heeft van eenen trechter en dient om visch te vangen. Van boven, in de opening, is hij breed en van onder smal. Men drijft er de visschen in met rondom de opening te trappen.

TREEMHOUT (zachte *e*). znw., o. — Bij mulders. Ieder der twee houten balken, die over de kuip of de kist liggen en dienen om den graanbak te ondersteunen. J.

Ook *bakboom* en *börrieboom*.

TREEPASE (zachte *e*), tw. — Z. SPATIE. (Aanh.)

TREFFELIJKHEID, znw., v. — Hoedanigheid van treffelijk te zijn. J.

TREFTEN, w., b. en o. — Treffen.

— Lukken, treffen. Het wou treften dat ik hem thuis vond.

TREK, znw., m. — Z. Idiot.

— Speelterm. *Een marbol* of *eene bolket ligt in den trek*, wanneer hij die schieten moet, dien marbol goed kan treften, nadat hij eenen of meer knikkers uit de o geschoten heeft.

TREKGANG, TREKGANK, znw., m. — Bij landb. Laatste spitgang die op eenen spitakker moet gedaan worden. J. 't Is de streep grond die, tijdens het bemesten, door kar en peerd bereden en betreden is.

TREKGAT, znw., o. — Bij metsers. Opening die in eenen muur enz. is ingelaten om den wind vrijen doortocht te verleenen.

TREKGRACHT, znw., v. — Bij dijkw. Gracht langs waar men het water van eenen put, door middel van een sas of eene sluis, kan aftrekken of spijzen. J.

TREKIJZER, znw., o. — Z. Idiot.

— Bij smeden. IJzeren werktuig dienende om, met den tap, den draad in de moêr te trekken. J.

Ook *wringijzer*.

TREKKEN, w., b. en o. — Z. Idiot.

— Lichtteekenen. Ook o. Sommige menschen trekken moeilijk.

— Spr. *Eén zeel trekken*, z. ZEEL.

— Indoen, doen komen, sprek. van levensmiddelen, koopwaren, enz. J. Hij trekt zijne' wijn recht uit Frankrijk.

— Bij pottenb. *De schijf trekken*, de schijf waar men potten op maakt, doen draaien. J.

— Bij mulders. *Het zeil op lits, ten halve, op störm trekken*, z. KÖRTEN. (Idiot). J.

— Bij landb. *Slaghoopen trekken*, z. SLAGHOOP. (Aanh.)

— Regelmatig geld of onderstand ontvangen. Z. Idiot. Ook b. in deze beteekenis. J. Ze trekt alle weken vijf frang van den arme.

— Veel klanten hebben. J. Zijn herberg trekt nie' meer.

— Scheepsterm. *Het schip trekt*, als de grond zoodanig prest dat het schip blijft vastzitten, ofschoon het water hoog genoeg staat om vlot te zijn. J.

— Kaartspel. Uit eenen heelen boek kaarten ééne uittrekken om, volgens de weerde der getrokken kaarten, de beurt of de partijen der

spelers vast te stellen. De hooge zijn bijeen en de leege maken de tweede partij. J.

— Bij biemars. *De bieën trekken, 'nen korf trekken*, de bieën die op het punt zijn van te zwermen, in eenen nieuwen korf doen, met den ouden korf omgekeerd, rand aan rand, op eenen ledigen te zetten en dan op den ouden te kloppen. *Broed trekken*. De bieën trekken mislukt broed en brengen het buiten, wanneer zij, bij plots invallend ongunstig of koud weder, het broed niet hebben kunnen warmhouden.

TREKKER, znw., m. — Z. Idiot.

— Bij schoenm. Dubbel lederen riemken van boven aan den bottien, dienende om den schoen aan te trekken. J.

— Bij smeden. Werktuig dienende om de beslagen aan de wielen te leggen. J.

— Bij dijkw. IJzeren staaf die onder de oppervlakte van den grond gewerkt is en dient om eenen muurpaal aan den landvast te verbinden en stevig te houden, Fr. *tirand*. J.

— Bij duivenmelkers. Toestel in ijzer- of zinkdraad om vreemde duiven te vangen. J.

TREKKLINK, znw., v. — Bij mulders. Klink waar het trekzeel aan vast is en die dient om den klauwreep vast te leggen, als men eenen zak wil boven hangen. J.

TREKLÈÈR, znw., o. — Bij schoenm. Z. TREKKER.

TREKLIJN, znw., v. — Bij vogelv. Koord waar de trekstok aan vast is. J.

TREKOS, znw. — Os die gebruikt wordt om te trekken.

— Witte meikever, *Melolontha albida*. (Lille.)

TREKPASSER, znw., m. — Bij smeden. Juistheidpasser, Fr. *compas de précision*.

TREKSCHIP, znw., o. — Scheepsterm. Schip dat in eene vaart voortgetrokken wordt. J.

TREKSCHOUW, znw., v. — Z. LOCHTSCHOUW. (Aanh.)

TREKSTOK, znw., m. — Z. Idiot.

— Bij vogelv. Stok dien men met de twee handen vasthoudt om het net met meer geweld te kunnen overtrekken. J., D. B.

— Bij kuipers. Kromme stok met twee tanden, dienende om de banden over de kuipen te trekken. J.

TREKTOUW, znw., v. — Bij dijkw. Zwaar touw waar de heiblok mee opgetrokken wordt. Het heeft deze bijzonderheid dat het in 10 of meer eindjes uitloopt. Aan ieder dezer eindjes trekt een werkman.

TREKZAK, znw., m. — Bij visschers. Net met reepen dat naar den kant getrokken wordt.

TREKZEEL (scherpe *e*), znw., o. — Bij vogelvangers. Sterke koord om het slagnet toe te trekken. J.

TREMPEL, znw., m. — Bij landb. Z. TREMP. (Idiot.)

TRENS, znw., v. — Z. Wrdb.
— Omwindsel der boogpees waar de meet in komt. J., R.

TRENSEN, w., b. — Trenzen. J., D. B.
— Bij kleerm. Naaien met eenen knopsgatsteek. J.

TRES, znw., v. — Z. Idiot.
— Haarvlecht, Fr. *tresse*. De tressen hangen in heur gezicht.
— Nekvlecht. Ze draagt 'en valsche tres.

TREŬNTELEN, w., o. — Treuzelen, talmen, traagzaam aan iets bezig zijn, met nietigheden doende zijn. Ge moet daar nie' staan treŭntelen, werkt voort!
— Afl. *Treŭnteleer*, *getreŭntel*.
Ook *truntelen*.

TREZEL, znw., m. — Bij landb. Z. TRIJZEL. (Idiot.)

TREZELEN, w., b. — Bij landb. Z. TRIJZELEN. (Idiot.)

TREZENON, znw., v. — Non van de orde der ongeschoeide Karmelitersen.

TRICOT, znw., m., niet o. — Z. Wrdb. J.

TRIEN, znw., v. — Z. Idiot.
— Spotnaam. Sulachtig vrouwmensch. J., T., R. 'En onnoozel Trien.
Ook *zeeptrien*.

TRIJZEL, znw., m. — Z. Idiot.
— *Fijne trijzel*, z. HOLLEKENSZIFT. (Aanh.)

TRIJZELPALUL, znw., m. — Z. TRIJSPALUL. (Idiot.)

TRIK, znw., m. — Bij dijkw. Kleine waggon waar men grond mee vervoert, Fr. *tric*. J.

TROĔCHEL, znw., m. — Tros van twee, drie of meer aaneengevoegde vruchten. (Heist-op-den-Berg.) 'Nen troĕchel druiven. 'Nen troĕchel noten, appelen, enz.
Elders *troppel*, *trobbel* en *trossel*.

TROĔFELSTEEL, znw., m. — Gekromde steel eener troĕfel. J.

TROĔP, znw., m. — Z. Wrdb.
— Leger. J. Hij is bij den troĕp. Ik kom van den troĕp.

TROLLE, znw., m. — Benaming van 't getal tien in 't lotospel. (A.)
Ook *tien-stuiversgast*, *negen en een*, *mouchard* en *vlieg*.

TROMMEL, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *Zoo dik als 'en trommel,* b. v. na veel geëten te hebben. J.

— Dikke buik. J.

— Bij visschers. Rond net met drie reepen.

Ook *balnet.*

TROMMELSTEK, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Beenen gelijk trommelstekken,* dunne, magere beenen.

— Scheepsterm. Beweegbare houten of ijzeren staaf die in den top an den mast staat en waar het hekken in draait. J.

TROMPETBLAZER, znw., m. — Trompetter.

— Spr. *Kaken gelijk 'nen trompetblazer,* zeer dik.

TROSLIER, znw., v. — Scheepsterm. Lier, rol, waar men den raad mee oprolt.

TROT, znw., v. — Liefste, beminde, meest als toespraak.

— Troetelnaam voor een klein kind.

Ook *trotteken.*

TROUW, znw., v. — Z. Wrdb.

— *Ter trouw,* in volle trouw. J. Iemand iet ter trouw verkoopen.

TROUWEN, w., b. en o. — Z. Idiot.

— *Iemand trouwen* bet. in den echt verbinden, *met iemand trouwen* er mede in 't huwelijk treden. J.

TROUWER, znw., m., meest in 't mrv. — Verloofde, jongeling f dochter die trouwen gaat of juist getrouwd is. J. Daar zijn vandaag ier trouwers.

TROUWFEEST, znw., v., niet o. — Bruiloft, huwelijksfeest. J. 'rouwfeest hou(d)en. Naar de trouwfeest gaan.

TROUWFRAK, znw., m. — Spr. *Zijnen trouwfrak aanhebben,* jn beste kleeren. J.

TROUWMIS, znw., v. — Huwelijksmis, mis, ter intentie der erloofden, bij hun kerkelijk huwelijk gedaan. J.

TRUNTELEN, w., o. — Z. TREÜNTELEN.

TRUPPELEN, w., o. — Trippelen. (**Z.** der **K.**) Wa' stade daar : truppelen ?

— Afl. *Truppelèèr, getruppel.*

TRUREN, w., o. — Treuren. (**Z.** der **K.**) Die boomen truren, e zoudt ze moeten mesten. Waarom truurt dieë jongen zoo? De vogel uurt.

TRUTER, znw., m. — Z. Idiot.

— Z. DRAAIER. (Aanh.)

TRUTKONT, znw., v. — Z. TRUT 2°. (Idiot.)

TRUTSEL, TRUTSELKONT, znw., v. — Vrouw die trutselt, treuzelaarster.

TRUTSELWERK, znw., o. — Treuzelwerk. J.

TRUUT, TRUUTKONT, znw., v. — 1° Treuzelaarster, sammelaarster; 2° Vrouw die gewoon is te schertsen, te jokken.

TSJEPER, TSEEPER, znw., m. — Stomp. (**A.**) Hij kreeg 'nen tsjeeper onder z'ne' neus, dat 't bloed er uitsprong.

TUËTEN, w., o. — Z. TJUËTEN. (Aanh.)

TUF, znw., m. — Z. Idiot.

— De daad van eens te tuffen, te spuwen. Veur elken tuf krijgde 'en klets, stoute jongen!

TUFFER, znw., m. — Z. TEÜF-TEÜF. (Aanh.)

TUF-TUF, znw., m. — Z. TEÜF-TEÜF.

TUIERPINNEKEN, znw., o. — Bij volgelvangers. Elk van de houten pinnekens die men hier en daar midden in de netten in den grond trapt, om het net vast te leggen.

TUIL, znw., m. — *Iemand zijnen tuil laten uittuilen*, hem laten begaan. J.

TUIMELAS, znw., v. — Bij olieslagers. De as die door het tuimelwiel in beweging wordt gebracht, en waar de armen in gestoken zijn die de stampers optillen en doen nedervallen. J.

TUIMELWIEL, znw., o. — Bij olieslagers. Het wiel dat de tuimelas in beweging brengt.

TUIN, znw., m. — Z. Idiot.

— Bij dijkw. Afboording van een gedeelte van het strand, dat uit rijswerk bestaat. Deze tuinen worden op die plaatsen aangebracht, waar het strand het meest van het loopend water te lijden heeft. J.

TUINEN, w., b. — Bij dijkw. Van eenen tuin voorzien. J. Het strand tuinen.

TUINSCHÈÈR, znw., v. — Z. HAAGSCHÈÈR. (**O.** der **K.**)

TUITELEWET (klemt. op *wet*), znw., m. — De daad van te vertuitelen. *Tuitelewet doen*, vertuitelen. (**K.**) Zijde weer tuitelewet aan 't doen?

— Tuitelaar, jongen die geerne tuitelt. (**K.**) Onze Jef is 'nen eersten tuitelewet, hij vertuitelt al dat em héét.

TUITOUW, znw., v. — Bij dijkw. Touw dat men aan eene op te halen of neer te laten vracht bindt om deze te bestuien. J.

TUMMERÈÈR, znw., m. — Z. TIMMERÈÈR.

TUNIEK (*ie* kort), znw., m., niet v. — **Z.** Wrdb. J.

TUSS(CH)ENDEUR, bw. — Tusschenbeide, nu en dan. J. Ik kan aan mijn huiswerk nie' blijven, want ik moet tuss(ch)endeur naar de' winkel loopen om de kalanten te gerieven.

Ook *tuss(ch)enin.*

TUSS(CH)ENIN, bw. — Z. Idiot.

— Zus en zoo, niet veel bijzonders. Hoe is 't nu met de zieke? Wel zoo maar tuss(ch)enin.

Ook *ginderhennen.*

TUSS(CH)E(N)STUK, znw., o. — Bij beenhouwers. Z. MOIERSTUK.

TUSS(CH)E(N)SOORT, znw., v. — Z. Idiot.

— Soort van eenige waar die tusschen de beste en de mindere is. J.

TUTSEN, w., o. — Z. TITSEN. (Aanh.)

TWALF, TWELF, telw. — Z. Idiot.

— Spr. *Twalf stielen en dertien ongelukken,* van iemand die verscheidene zaken onderneemt en telkens mislukt. J.

— *Onthou(d)en van twalf uren tot hoog noen* of *tot 's noenens,* bijna geen geheugen hebben. J.

TWEE, telw. — Z. Idiot.

— Spr. *Zeggen en doen is* (niet *zijn*) *twee. Het zijn twee handen op éénen buik,* ze zijn het met elkander eens. *Zoo zeker als twee en twee vier is. Ik doen geen twee missen veur éé(n) geld,* ik herhaal mijne woorden niet. *Een man met twee gezichten,* een valschaard. *Hij zou 'ne(n) cent in tweeën bijten* of *'en duit in tweeën* (of *in vieren*) *klieven,* hij is zeer gierig. *Hij zal in geen twee grachten* (of *slooten*) *te gelijk springen,* hij is te slim om zich te laten beetnemen. J *Ik zal u dat eens in twee woorden zeggen,* in 't kort, met weinig woorden.

TWEEAAR, znw., v. — Bij landb. Koornhalm met twee aren.

TWEEBEEN, znw., o. — Komt voor in de raadsels:

Tweebeen lee geenbeen op drijbeen;
Vierbeen kwam
Die geenbeen van drijbeen nam.
En tweebeen was gram,
Omdat vierbeen geenbeen van drijbeen nam.

(*Een man lei eenen haring op eenen rooster, de kat kwam en nam den haring weg.*)

—

Tweebeen lee eenbeen op drijbeen;
Vierbeen kwam,
Die eenbeen van drijbeen nam.
En tweebeen was gram,
Omdat vierbeen eenbeen van drijbeen nam.

(*Een beenhouwer lei een been op den kapblok en de hond nam het er af.*)

TWEEDEKENS, bw. — De tweede, in de kinderspelen. Ik ben ee(r)stekens en gij zij' tweedekens.
Ook *tweeds* en *tweedens*.

TWEEDENS, bw. — Z. TWEEDS. (Idiot.) J.

TWEEDOBBEL, bvw. en bw. — Dubbel. J. Vouwt da' papier tweedobbel.

TWEEDRAAD, znw., m. — Bij touwslagers. Touw of koord uit twee draden gevlochten. J.

TWEEDUIM, znw., m. — Bij timmerl. Berd van twee duim dik. J.
Ook *tweeduims(ch) berd*, *tweeduims(ch)e planken*.

TWEEJAAR, znw., m. — Peerd dat twee jaar oud is. Ik heb 'nen tweejaar gekocht. J.
Zoo ook *drijjaar*, *vierjaar*, enz.

TWEELING, znw., m. — Z. Wrdb.
Nooit vr. J.

TWEELINGSKEN, znw., o. — Bij landb. Stukje aar dat nog twee korrels bevat.

TWEEMASTSCHIP, znw., o. — Scheepsterm. Zeeschip met twee masten. J.

TWEERIB, TWEERUB, znw., v. — Bij landb. Aar met enkel twee roten graan. Alleen bij gerst. J.

TWEESCHEUT, znw., v. — Speelterm. Z. DRIJSCHEUT. (Aanh.)

TWEETROËCHEL, znw., m. — Z. TWEETROPPEL. (Idiot.)

TWEETROSSEL, znw., m. — Z. TWEETROPPEL.

TWEEWAS, znw., m. — Bij landb. Veldvrucht die ongelijk is in rijpheid. Als de boekweit bevriest, dan is 't later dikwijls tweewas.

TWEEZAKKERIJ, znw., v. — Dubbelhartigheid, valschheid. J.

TWELF, telw. — Z. TWALF.

TWINTIGER, znw., m. — Gewichtsteen van 20 kilogram.
Vrglk. TIENDER.

TWÖLF, telw. — Twaalf. (**Z.** der **K.**)

TWÖLFSTE, bvw. — Twaalfde. (**Z.** der **K.**)

TYVUS, znw., m., niet v. — Typhus.

U.

UIL, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Zoo dom* (*lomp*, *stom*) *als 'nen uil.*
— *'En uiltje vangen*, een slaapje doen. J.
— *Den uil van 't spel zijn*, de bedrogene, de gefopte. J.
Ook *bèèr* en *wees.*
— Z. DJAPPE. (Aanh.)

UILE(N)VANGER, znw., m. — In de diamantnijverheid. Opkooper, verheler van gestolen diamanten.

UISEL, znw., m. — Unster, Romeinsche balans.

UIT, vr. en bw. — Z. Idiot.
— *Iet uit der hand verkoopen*, z. HAND.
— *'t Is er mee uit*, 't is gedaan, 't is op. J. 't Is uit met Jef, hij zal gaan sterven.
— *Er uit zijn*, z. Idiot. Ook : uit de moeilijkheid gered zijn. J., D. B. Hij gaat 'en rijk houwelijk doen, nu is em er uit.

UITBAKELEN, w., b. — Bij dijkw. Uitmeten en bakens plaatsen. J. 'En plek grond uitbakelen.
Ook *uitbèkeren.*

UITBÈKEREN, w., b. — Z. UITBAKELEN.

UITBIJNEN, w., b. — Bij landb. Z. UITSCHOOTEN. (Idiot.)

UITBIJTEN, w., b. — Bij kleerm. Met de tanden effenbrengen. J. Men bijt langs den rechterkant der stof de naden uit om ze goed te kunnen uitpersen.
— *Iemand ergens uitbijten*, de oorzaak zijn dat iemand ergens uitgesloten wordt of moet vertrekken. Ik had 'ne' goeie' post, maar gij hèt er mij uitgebeten om er zelf te kunnen weünen. Hij is uit de erfenis uitgebeten.

UITBIZZEN, w., o., met *zijn.* — Z. UITBRISS(CH)EN. (Idiot.)

UITBLEKKEN, w., b. — Rondbazuinen, overal bekendmaken. Ze mag geen enkel niefsken weten, of ze gaget uitblekken.

UITBLEKKEN, w., b. — Uitkleeden. (*Z. der K.*) Ik gaan mij uitblekken.

UITBLÈTEN, w., o., met *zijn.* — Uitweenen, uitkrijschen, verachtender wijze. Laat dieë' schreeuwer maar uitblèten.
Ook *uitbrullen.*

UITBÖ(R)STELEN, w., b. — Uitborstelen.
— Spr. *Iemands frak uitbörstelen*, eene rammeling geven.

UITBOTEREN, w., b. — Bij landb. Uitkarnen. 't Melk is nie' genoeg uitgeboterd.

UITBRANDEN, w., o. — Z. Idiot.
— B. Bij biemans. *'Ne(n) körf uitbranden*, een nieuwen korf van binnen effenmaken met er wat stroo of schaafkrullen in te branden. J. Oude korven worden ook uitgebrand om ze te ontsmetten.

UITBROKKELEN, w., o., met *zijn*. — Met brokken, stukken uitvallen. De muur brokkelt hier uit.
Gewest. bij V. D.

UITBRULLEN, w., o., met *zijn*. — Z. UITBLÈTEN.

UITDIEPEN, w., b. — Bij kopersl., smeden, enz. Ophalen, hol uitkloppen om er b. v. eene schaal van te maken. J.

UITDOEN, w., b. — Z. Idiot.
— Eindigen. J., R. De meester héet de school vandaag 'en half uur eer uitgedaan.

UITDRAAI, znw., m. — Het uitdraaien der straatlantaarns. (A.) Om 5 uren 's morgens moet ik naar den uitdraai (de gaslantaarns gaan uitdraaien).

UITDRAAIEN, w., b. — Bij klompenmakers. Den hiel langs binnen in den kloon schoonmaken met het haakmes.

UITDRAGEN, w., b. — Z. Idiot.
— Naar de huizen dragen. J. Brood uitdragen naar de kalanten. Gazetten uitdragen.

UITDRATSEN, w., o. met *zijn*. — Uitspatten.

UITDRIJVER, znw., m. — Bij steenbakkers. IJzeren voorwerp, soort van schroef, die de klei uit de steenton drijft.
Ook *drijver*.

UITDRITSEN, w., o., met *zijn*. — Uitspatten.

UITDROOZEN, w., b. — *Zijn lijf uitdroozen, het end uitdroozen*, zooveel geweld doen om den buik te ontlasten, dat er eene zinking der ingewanden of van den endeldarm uit volgt.

UITEEN, bw. — Z. Idiot.
— Ontwricht. Zijnen arm is uiteen.

UITEENDABBEN, w., b. — Uit elkander dabben. De kiekens hebben het meest uiteengedabd dat op 't veld lag.

UITEENGERAKEN, w., o., met *zijn*. — Uit elkander raken, uit de war raken. Die streen saai geraakt nie' uiteen, zoo is ze verward.

UITEENJASSEN, w., b. — Uiteenjagen. Ga buiten en jast die jongens uiteen, want ze doen nie' as kwaê perten.

UITEENKENNEN, w., b. — Onderscheiden. J. Die twee bruurs trekken zoo goed op malkanderen, da' ge ze nie' kunt uiteenkennen.

UITEENKÈREN, w., b. — Uit elkander vegen. Kèèrt da' zand wat uiteen, want 't leet hier en daar te dik.

UITEENKEUTEREN, w., b. — Al keuterend met eenen stok of zoo iets, uiteenjagen. Neemt 'ne' stok en keutert die deugenieten is uiteen!

UITEENRIJ(D)EN, w., b. — Bij landb. ***Een stuk land uiteenrij(d)en***, ploegen en de sneden naar den kant keeren. In het uiteenrijden ploegt men altijd van Zuid naar Noord en omgekeerd, en men begint aan de twee hoodgewenten of vörrels. Na elke snede moet de ploeg slepen van het eene hoodgewent naar het andere.

UITEENRUIS(CH)EN, w., b. — Uit elkander wrijven. De verf is wat dik, ge moet ze met den bö(r)stel goed uiteenruischen.
Ook *uiteenwrijven*.

UITEENSCHIETEN, w., o., met *zijn*. — Uit elkander schieten. Het stroo is nie' goe' gela(d)en, 't zal uiteenschieten.
— Te niet gaan. De maatschappij héet e jaar of drij bestaan en toen is ze uiteengeschoten.
Ook *uiteenschijten*.

UITEENSCHUDDEN, w., b. — Uit elkander schudden. Ge moet die pluimen wa' beter uiteenschudden.

UITEENSCHUIVEN, w., o., met *zijn*. — Uit elkander schuiven. Schuift wat uiteen op de bank, ge zit te dicht bijeen.

UITEENSCHUPPEN, w., b. — Uiteenjagen. Schupt die jong uiteen, ze maken te veul lawijt.
Ook *uiteenstampen*.

UITEENSJASSEN, w., b. — Z. UITEENJASSEN.

UITEENSLAGEN, w., b. — Z. Idiot.
— Door te slaan ontwrichten. Hij hee' mijnen arm uiteengeslagen.

UITEENSTAMPEN, w., b. — Z. UITEENSCHUPPEN.
— Door te stampen ontwrichten. Hij was mee z'ne' kameraad aan 't vichten en hij héet em z'n been uiteengestampt.

UITEENSTOĔBEREN, w., o., met *zijn*. — Uiteenstuiven. (K.) De straatkapoenen stoĕberden uiteen gelijk de wind, as ze de' champetter zagen komen.

UITEENSTROOIEN, w., b. — Uit elkander strooien. Ge moet zien, Trees, da' ge 't zand goed uiteenstrooit.

UITEENVALLEN, w., b. — Door te vallen ontwrichten. Hij héet op 't ijs zijn been uiteengevallen.

UITEENVIJZEN, w., b. — Uit elkander schroeven.

UITEENWRIJVEN, w., b. — Z. UITEENRUIS(CH)EN.

UITEENZITTEN, w., o. — Uit elkander zitten. Zit wat uitcen, dan heb ik ook nog e plaatsken op de bank.

UITERSTE, znw., o. — *Ten uiterste*, 1° in hooge mate, z. Wrdb. 2° Uiterlijk, ten langste. J. Ik zal ten uiterste 'en halve uur op u wachten.

— De *vier uitersten* van 'nen armen mensch zijn : 1° het bedstroo opstoken, 2° het zoutvat uitwasschen, 3° het smoutpotteken uitbranden, 4° den heef opbakken.

UITFLANSEN, w., b. — In eens uitgieten, sprek. van eenige vloeistof. Flanst dieën eemer water maar uit op de straat.

UITFLODDEREN, w., b. — Haastig uitwasschen. Floddert die doëken eens uit.

Ook *uitplodderen*.

UITGAAN, w., o. — Z. Idiot.

— Uit de aren gaan. J. 't Is slecht veur te dörs(ch)en, het koren ga' slecht uit.

— *Er uitgaan*, 1° verdwijnen, te niet gaan : alle ou(d)e en schoon gebruiken gaan der uit ; 2° met spoed en bedrevenheid verricht worden : op één, twee, drij had hij 'en bloëm geschilderd, da' ging er nogal uit!

UITGANG, UITGANK, znw., m. — Z. Idiot.

— Uitgaansdag, verlofdag om uit te gaan (van dienstboden). Bij de een héet de meid alle acht dagen heuren uitgank en bij de ander alle veertien dagen.

Gewest. bij V. D.

UITGEKINDERD, bvw. — Geene kinderen meer krijgende. Zij is uitgekinderd.

UITGEWINKELD, bvw. — *Uitgewinkeld zijn*, geenen winkel meer houden, omdat de waren op zijn en men er geene nieuwe meer inleggen kan.

UITGLOEIEN, w., b. — Bij smeden. *Het ijzer uitgloeien*, het verzachten. J.

UITGOLZEN, w., b. — Gulzig uitdrinken. 'En volle flesch uitgolzen.

UITGRINSEN, w., o., met *zijn*. — Uitweenen, van kinderen. (**Z.** der **K.**) Da' jonk geraakt nie' uitgegrinsd.

UITGROEIEN, w., o., met *zijn*. — Z. UITWASSEN. (Idiot) J.

UITGRUITEN, w., b. — Bij dijkw. Van gruit en andere waterplanten zuiveren. J. De waterloopen uitgruiten.

UITHAGELEN, w., o., met *zijn*. — Door den hagel uit- of losgerukt worden. J., D. B. Al de ruiten waren uitgehageld.

UITHANGEN, w., o. — Z. Idiot.
— Officiëel aangeplakt hangen. J., D. B. Aan 't gemeentenhuis hangen plakkaten uit.

UITHEULEN, w., b. — Z. Idiot.
— Ook Uithollen in 't algemeen. Wie héét da' brood zoo uitgeheüld?

UITHIELEN, w., b. — Bij klompenm. Het hout aan den hiel met het versmes uithalen. J.

UITHOLLEN, w., b. — Bij smeden, koperslagers, enz. Met den hamer hol uitwerken. J.

UITHOU(D)EN, w., o. — Z. Idiot.
— B. Scheepsterm. *De fok uithou(d)en*, de fok door middel van den uithouder aan de oortouw spannen. J.
— Wdrk. Niet meer voortspelen in 't jasspel, omdat men 100 heeft gehaald. Ik hou' me uit, want ik heb al meer as honderd.
Ook *hou(d)en*.
— *Het uithou(d)en*, z. Idiot. Ook : blijven leven. J. De zieke zal het nie' lank meer uithouwen.

UITHOU(D)ER, znw., m. — Scheepsterm. Touw dat de fok van onder uitspant. J.

UITJUIEN, w., b. — Uitjouwen. (**Z.** der **K.**) Kinderen, ge meugt nooit niemand op straat uitjuien.

UITKAMPEN, w., b. — Z. UITKAPPEN. (**A.**) J.

UITKAPPEN, w., b. — Z. Idiot.
— Kappen tot eene opening. J. 'En ronde in 'ne' muur uitkappen.
— In 't nonspel. Met de non uit het kot drijven. Als men met de non recht op eene andere kapt die in 't kot ligt en deze uit het kot rolt, dan kapt men de non uit. (**K.**) J.
Ook *uitkampen*.

UITKAPPER, znw., m. — Bij goudsmeden. Stalen bout of soort van beitel om ronde, vierkante of andere plaatjes uit een gouden of zilveren blad in eens uit te slaan. De uitkappers verschillen van vorm volgens de figuur die men aan 't plaatje geven wil. D. B.

UITKEUTEREN, w., b. — Z. Idiot.
— Door keuteren uitdooven, bij J. *uitkoteren*. De stoof uitkeuteren.

UITKLEE(D)EN, w., b. — Z. Idiot.
— Iemand zijn slecht gedrag voor oogen leggen of bekendmaken, iemand ontmaskeren. Den eerste' keer da' 'k de kans heb, zal ik dieën deugeniet is uitklee(d)en.

UITKLINKEN, w., b. — Bij metsers. *Pannen uitklinken*, met

eenig voorwerp er op slaan om door den klank te weten of de pannen niet gescheurd zijn J.

UITKLOPPEN, w., b. — Z. Idiot.

— Spr. *Iemands frak uitkloppen*, z. UITBÖ(R)STELEN. J.

UITKOMEN, UITKOMMEN, w., o. — Z. Idiot.

— *Er uitkomen*, schoon gekleed zijn. J. Jan komt er uit mee' z'ne' nieve' frak en z'ne' nieven hoed.

— Te voorschijn komen, gevonden worden, van iemand of iets dat verloren was. J., D. B. Is mij(n) verloren pennemes er nog nie' uitgekomen?

— Spr. *Ge moet ze nie(t) zaaien, want ze zullen toch nie(t) uitkomen*, zegt men tot iemand die geldstukken laat vallen. J.

— Met *op*. Tot doel hebben, neerkomen op. J. Al dat em vraagt, komt op geld uit.

UITKOOPEN, w., b. — Omkoopen. J. Ge zijt uitgekocht om alle slecht van mij te zeggen.

Gewest. bij V. D.

UITKUNNEN, w., o. — Z. Wrdb.

— Het spel kunnen winnen. J. Ik kan onmeugelijk nie' uit mee zoo'n slechte kaarten.

— *Ievers nie(t) uitkunnen*, z. UIT. (Idiot.) J.

— *Er aan uitkunnen*, z. UIT. (Idiot.) J.

UITLATEN, w., b. — Z. Idiot.

— Bij kleerm. Een kleedingstuk verlengen met den omgenaaiden zoom los te maken. J.

Ook *uitleggen*.

— Bij landb. *Den stier uitlaten*, aan eenen langen band vastgemaakt, den stier buitenlaten om de koe te dienen.

UITLEGGEN, w., b. — Z. Idiot.

— Bij metsers. Met baksteenen op den grond te leggen, de vormen aanwijzen, die een ingewikkeld en soms moeilijk te verstaan metselwerk moet verkrijgen. De rookpijpen van eene schouw, de kap van eenen muur, eene vooruitspringende kornis, enz. uitleggen.

— Bij timmerl. *De gebinten uitleggen*, z. UITSLAGEN. (Idiot.) J.

— In 't knikkerspel. Den marmel of bol verleggen, als hij op eene ongunstige plaats ligt om te schieten.

— *Uitlegge(n)s!* uitroep waardoor de kinderen het recht eischen om hunnen marmel uit te leggen. *Uitlegge(n)s niet!* uitroep waardoor dit recht wordt afgeweerd.

Ook *uitleggers*.

UITLICHTEN, w., b. — Z. Idiot.

— *Eieren uitlichten*, eieren waarop eene hen reeds gebroed heeft, tegen het licht houden om te zien of er kiekens zullen van voortkomen.

UITLICHTEN, w., b. — Bij mulders. *De steenen uitlichten*, zoodanig lichten dat de steenen elkander niet meer raken en de molen los draait. J.

UITLOOP, znw., m. — Z. Idiot.

— Aanloop. J. 'Nen uitloop nemen om over een breede gracht te springen.

UITLOOPER, znw., m. — Bij dijkw. Rijweg waar eene plank op ligt. De uitlooper begint aan den zolder en leidt naar de straal of naar de ramp. Gewoonlijk zijn er verscheiden uitloopers, die van den zolder uitgaan en alle op de ramp of de straal uitkomen. J.

UITMAKEN, w., b. — Z. Idiot.

— Bij blokmakers. Uitheulen, uithollen. J. Kionen uitmaken.

UITMEŬKELEN, w., o. — Z. UITMEUTELEN. (Idiot.) (**Z.** der **K.**)

UITNEEMSEL, znw., o. — Buitengewone uitzondering. Dat dieë jongen zoo goed leert, is 'en uitneemsel.

UITPIJLEN, w., o., met *zijn*. — *Er uitpijlen*, ijlings gaan loopen, zich snel uit de voeten maken. Den dief pijlde deruit, as em de' garde zag.

UITPINNEN, w., b. — Bij smeden, enz. Met de pin van den hamer uitslaan. J.

UITPLANTEN, w., b. — Van uit eenen pot of eenen bak in vollen grond planten. J. Labboonen uitplanten.

UITPLODDEREN, w., b. — Z. UITFLODDEREN. (Aanh.) J.

UITPRUISCHEN, w., o., met *zijn*. — Z. UITPÖRSEN. (Idiot.) J.

UITROEPEN. — De meestgebruikte uitroepen van verbazing, ontsteltenis, vrees, enz., zijn de volgende: *Bermhertig! Bermhertigheid! Bermhertigen God! Bermhertigen tijd! God zegene ons! God sta me bij! God vertroost me! God helpt alle menschen! God zal alle Joden verdraaien, rechts en links langs de baan! God zij geloofd! (Wel) goeien God (toch)! Wel God toch! Wel lieven God toch! Wel Heere God toch! Och God! Och God, och God! Och Gottekes toch! Gods zone! Mijne God! God den Heere! Mijne Gud! Genadigen God! God genade! God genaai! Wel hedeke Guds! Wel Heereke Guds! Menschen Guds! Heiligen tempel Guds! God in den hoogen Hemel! Grooten God! Wel God alevel! God alevelook toch! Wel liefde Goeds! God maranta! God lieven tijd! Och Heere! Och Heere God! Heere der Heeren! Wel Heere mijnen tijd! Heer in den Hemel! Hemel! Hemeltje lief! Genadigen Hemel! Hemelsche deugd! Wel heilige deugd (des Heeren)! Marantige deugd! Wel hemelschen tijd toch! Wel lieven tijd! Hemelschen Vader! Genadigen Vader! Wel hemelschen troost! Wel grooten Herder! Goeien Herder! Groote goedheid! Christene zielen! Wel christene menschen! Menschen lief! Heere menschen! Wel heddie van ze' leven! Hemelschen drijpikkel! Wel heiligen teen! Kripses krollekes! Sjazes kijnder! Deemeke (djeemeke, seemeke, sjeemeke) lief! Deemenis (djeemenis, seemenis, sjeemenis)! Deemenis (djeemenis, seemenis, sjeemenis) menschen! Deemenis (djeemenis seemenis, sjeemenis) kinderen! Maranta! Maranteka! Marantela! Maranta genaai! Deemeke (djeeme-*

ke, sjeemeke, seemeke, deemenis, djee
maranta (*maranteka, marantela, ma*
marantekoppen)*! Deezes! Djeezes! S*
Seezes, Sjeezes) *genaai! Deezes* (*Djeezes*
Heer Deezes (*toch*)*! Deezes* (*Djeezes, S*
ranteka, marantela, maderitje, mader
pen)*! Bliksems! Wat bliksem! Bliksem*
Djanters genaai! Donders genaai! e

UITROOVEN, w., b. — Z. I
— Bij biemans. Den honing uith
als de bieën uit eene andere woning
Ook *afrooven*.

UITRUIS(CH)EN (*ui* kort), w.
— Bij landb. *Het zaad uitruis(ch*
of bollen doen komen.
Ook *uitwrijven*.

UITSCHAFELEN, w., b. — Bij

UITSCHALMEN, w., b. — Bij

UITSCHEPPEN, w., b. — Doo
Ge hèt de stoof uitgeschept, d. i. zoov
er onder versmacht is.
— Bij blokmakers. Uitboren met

UITSCHÈREN, w., b. — Met
D. B. Het haar van den hals uitschère

UITSCHERPEN, w., b. — I

UITSCHIETEN, w., b. — Z.
— Bij blokm. *De klonen* (*blokke*
gelijke grootte afzonderen. J.

UITSCHILDEREN, w., b. —
— Door schilderen doen verdwijn
uitschilderen.

UITSCHROOIEN, w., b. —

UITSCHUIVEN, w., o. — Z.
— Eene weigering oploopen. Ik ging

UITSEL, znw., m. — Z. UISEI

UITSJOĔFEN, w., b. — Uitdrin
fleschkens uitgesjoĕft!

UITSJOMPEN (in 't Z. en W.
goed in het zeepsop op en neer beweger
Ge moet dieë' veurschoot nie' wass(ch)en,
uit.

UITSLAGEN, w., b. — Z. Idiot.

— Bij smeden. Door slaan de bepaalde grootte en gedaante geven. J. Schuppen uitslagen.

— Bij boterkoopl. *Boter uitslagen*, met de boterzikkel zuiveren van de haartjes die er zouden in zijn, en nogmaals opwerken.

— Bij steenb. *Steen uitslagen*, gedroogde steenen in daartoe opzettelijk gebouwde schuren of loodsen stapelen, om ze in den Winter te bakken.

— *Er wat uitslagen*, dwazen of ontuchtigen praat vertellen, Kil. *effutire inania verba*. As Jan zat is, dan kan em er wat uitslagen.

UITSLAGER, znw., m. — Z. Idiot.

— Bij steenb. Werkman die steen « uitslaagt ».

UITSLEDDEREN, w., o. — Z. UITSLIDDEREN.

UITSLEUREN, w., b. — Z. Idiot.

— Uitsleepen. Ze sleurden hem den huize uit.

UITSLIBBEREN, w., o., met *zijn*. — Uitglijden. Z. Wrdb.

— B. Op het ijsbaantje iemand tegen de hielen glijden, zoodat hij valt.

Ook *uitzetten*, *vellen*, *vessemen*, *körthielen* en *staartelen*.

UITSLIDDEREN, w., o., met *zijn*. — Z. Idiot. Sch. heeft gelijk: het w. is in de Kempen in gebruik. J., CL.

Ook *uitsledderen*.

UITSMIJTEN, w., b. — Z. Idiot.

— Insmijten. J. De ruiten uitsmijten.

UITSNIJ(D)ER, znw., m. — Bij kuipers. Mes om de kanten te breken. J.

UITSNUKKEN, UITSNOKKEN, w., b. — Met eenen schok uitrukken. J., D. B. Hij snukte zijnen tand uit.

UITSOFREINEN, w., b. — Bij smeden. De gaten zuiveren van het boorsel.

UITSPALKEN, UITSPEEZEN, UITSPEITSEN, w., o., met *zijn*. — Uitspatten.

UITSPANNEN, w., b. — Z. Idiot.

— Bij blokm. *Den blok* (*kloon*) *uitspannen*, den blok, wanneer hij bewerkt is, uit de bank nemen. J.

UITSPELEN, w., b. — Z. Idiot.

— O. Beginnen te spelen, opgaan. J. Gij moet uitspelen.

— Zóó spelen dat het spel uit is, dat men wint. J. As ik nog 'nen troef bijkrijg, dan speel ik uit.

UITSPEULEN, w., b. en o. — Z. UITSPELEN. (**N.** der **K.**)

UITSPEUREN, w., b. — Iemands spoor volgen, zijn spoor nagaan om hem te vinden. De gendarmen hebben den dief uitgespeurd tot op den steenweg, maar daar verloren ze zijn spoor. De jager speurde den haas uit over het veld.
Ook *uitvoeten*.

UITSPIETEN, w., b. — Uitstorten, uitgieten, bij J. *uitspeeten*. 'Ne' zak graan uitspieten.

UITSPODDEREN, w., o., met *zijn*. — Driftig uitloopen. Hij spodderde de deur uit gelijk 'ne wind.

UITSPÖRZEN, w., o., met *zijn*. — Z. UITSPODDEREN.

UITSPRINGEN, w., o., met *zijn*. — Scheepsterm. Losschieten, van het anker gezeid dat bij 't ophalen uit den grond losschiet. J. Den anker springt uit.

UITSPUIEN, w., b. — Bij dijkw. *De kaai uitspuien*, haar zuiveren van het slijk, met behulp van het water dat in den spuiput opgehouden werd. Als het water uit de kaai verdwenen is, wordt het spui geopend, het water van den spuiput stroomt dan met geweld de kaai in en neemt, in zijnen loop, het slijk mede. J.

UITSPUITEREN (*ui* = *ö*), w., o., met *zijn*. — Uitspuiten.
— Z. UITBÖRTELEN. (Idiot.)

UITSTEKEN, w., b. en o. — Z. Idiot.
— Spr. *Iemand de oogen uitsteken*, verblinden, verleiden door schijn van goud, geleerdheid, enz.
— *Onze(n) Lieven Heer de oogen uitsteken*, zonder nood of reden klagen.
— *Geen hand naar iet uitsteken*, niets doen.
— Bij kuipers. *De duigen uitsteken*, met het holmes van binnen halfrond snijden. J.
— Scheepsterm. Wegnemen. J. Het rif uitsteken.
— Bij schoenm. Het uitstekende leder of de uitstekende bies wegnemen. J. 'Ne' zool uitsteken.
— Bij landb. *Voren uitsteken*, op platgereden land voren uitmaken, die eerst op den draad afgesteken zijn.
— O. Naar buiten steken of hangen. J. Dieën dörpel is wa' breed, hij steëkt te veul uit.

UITSTRIJKEN, w., b. — Bij landb. Z. OPSTRIJKEN. (Aanb.)
— *'Nen bö(r)stel uitstrijken*, al de verf die in den borstel is, uitwrijven. J.

UITSTUIKEN, w., o., met *zijn*. — Naar buiten vallen. J. Zie maar toe da' ge de venster nie' uit en stuikt.

UITTAKKEN, w., o., met *zijn*. — Zijne takken uitspreiden. J. Dieën boom takt schoon uit.

UITTEENEN, w., b. — Bij blokmakers. Het hout met het teenmes uitsnijden. De klonen worden uitgeteend, als zij geschrooid zijn. J.

UITTÖRVEN, w., b. — Van turf ontdoen. J. 'Nen uitgetörfde grond. 'En wei uittörven.

Ook *uitbaggeren* en *uitmoeren*.

UITTREKHAAK, UITTREKKER, znw., m. — Bij schoenm. Z. LEESTENTREKKER. (Aanh.)

UITUËZEN, w., b. — Z. UITHOOZEN. (Idiot.)

UITVAART, znw., v. en o. — Z. Idiot.

— Spr. *'t Was er gelijk op 'en uitvaart*, van een feest, eene kermis, waar het stil en droevig toegaat.

UITVÈGEN, w., b. — Z. Idiot.

— O., met *zijn*. *Er uitvègen*, snel loopen, ijlings voortvaren. Ziet dieën trein er is uitvègen! Den dief vègde der uit.

UITVERMANGELEN, w., b. — Z. VERMANGELEN. (Idiot.)

UITVERVEN, w., b. — Z. UITSCHILDEREN. (Aanh.) J., CL.

UITVERZINNEN, w., b. — Verzinnen, uitdenken. Wa' zulde nog uitverzinnen om mij te plagen?

UITVIJZEN, w., b. — Z. Idiot.

— O., met *zijn*. *Er uitvijzen*, onbemerkt heengaan, wegsluipen. Hij is er stillekens uitgevezen.

UITVLIEGEN, w., o., met *zijn*. — Z. Idiot.

— Door den wind of anders losgerukt of gebroken worden. J. Al de ruiten vlogen uit van de' störm.

— Uitgerooid worden. As die boomen nie' beter wörren wassen, dan vliegen ze te naaste jaar allemaal uit.

UITVLOEIEN, w., b. — Bij dijkw. Door middel van een schip uit den grond trekken. Een paal b. v. moet weder uit den grond gehaald worden. Waar zulks mogelijk is, gebruikt men daar een schip voor, en bij laag water maakt men den paal dicht aan 't schip vast. Door het gedurig stijgen van het water wil het schip hooger en hooger, waardoor de spankracht tusschen schip en paal gedurig vermeerdert en zoo groot wordt, dat deze laatste beweegt en omhoogschuift. J.

UITVOETEN, w., b. — Z. UITSPEUREN.

UITVOIEREN, w., b. — Uitvoederen. Voiert die pap aan 't kind uit.

— Z. UITVULLEN.

UITVULLEN, w., b. — Bij timmerl. *Een goot uitvullen*, er vulsels onder leggen, zoodanig dat ze naar den eenen of anderen kant wat helt, ten einde den afloop van 't water te vergemakkelijken. Eene oude goot die niet waterpas ligt, wordt dikwijls uitgevuld om den grond

der goot pas te werken. *Een plafond uitvullen*, vulsels steken onder de zolderribben die dunner zijn dan de andere.

Ook *uitvoieren*.

UITVRIEZEN, w., o, met *zijn*. — Door vriezen verdwijnen of geledigd worden. J. De voegen van de versche muren vriezen in den Winter uit. De gracht is heelemaal uitgevrozen.

— Uit oorzaak van den vorst een werk moeten staken. De metsers zijn uitgevrozen, ze moeten hun werk laten staan.

UITWEEREN (zachte *e*), w., o., met *zijn*. — In de open lucht staan of hangen. J. Ge moet uw kleeren eens goe' laten uitweeren, eerda' ge ze terug in de kas hangt.

UITWEI(D)EN, w., b. — Al grazende wegnemen, bij J. *uitwee(d)en*. Ge moet de koei de spörrie wa' laten uitwei(d)en.

UITWEIKEN, w., o., met *zijn*. — Uitweeken.

UITWERKEN, w., b. — Z. Idiot.

— *De boter uitwerken*, ze kneden totdat al de wei er uit is. J.

UITWIJNEN, w., b. — Uitwinden, met eene winde de stalen of stuikblokken van denneboomen uit den grond halen. (K.) Ik heb aangenomen van da' bosch uit te wijnen.

UITWINTEREN, w., o., met *zijn*. — Gansch den Winter doorbrengen. J., D. B. Ik ben is criëus hoedat de boomen er zullen uitzien as ze uitgewinterd zijn.

UITWÖRPEN, w., b. — Z. Idiot.

— Z. UITSMIJTEN en UITROEIEN.

UITWRIJVEN, w., b. — Z. UITRUIS(CH)EN. (Aanb.)

UITZANDEN, w., b. — Bij landb. Zandlagen die onder de bouwlaag liggen, uitnemen en wegvoeren. J.

UITZETTEN, w., b. — Z. Idiot.

— Bij goudsmeden. Kunstmatige bobbels en hoogten slaan van binnen naar buiten in metaal, Fr. *bosseler*. Het uitzetten maakt deel uit van 't drijven en is het tegendeel van *inzetten*. D. B.

— Bij huidenvetters. De huid zoo lang en zoo breed mogelijk maken, de plooien doen verdwijnen door trappen en kloppen, om ze effen en glad te krijgen.

— Bij landb. *Het mest uitzetten*, den mest uit den put in eenen hoop zetten, om hem beter te mengen en meer te doen teren. J.

— Ten toon zetten. In de maand Mei wordt het beeld van O. L. Vrouw in de kerk uitgezet.

Ook *uitstellen*.

— Bij 't glijden op een ijsbaantje tegen den hiel slibberen van dengene die voorglijdt, zoodat hij valt. Rap! of ik zal u uitzetten!

Ook *vellen*, *vessemen*, *uitslibberen*, *körthielen* en *staartelen*.

UITZICHELEN, w., b. — Z. UITZIKKELEN. J.

UITZIEN, w., o. — *Er uitzien*, schijnen, den schijn hebben van. Iij ziet er uit gelijk 'ne schooier. 't Ziet er 'ne nijtigaard uit. Z. Wrdb.
— Wordt ook eliiptisch gebruikt voor Er leelijk, ellendig, vuil, enz. itzien. Hij is nu genezer, maar hij ziet er nog uit (hij is nog bleek n mager). Kijkt is hoedat onzen hond er uitziet, hij hee' zeker in :n gracht gezeten? Dat arm mensch zag er uit (zij was slecht, armoedig ekleed).

UITZIKKELEN, w., b. — Met de zikkel afsnijden. De kanten itzikkelen.
Ook *uitzichelen*.

UITZOLEN, w., b. — Bij blokmakers. Met het zoolmes den orm aan de zool geven en hem effenmaken. De klonen worden uitgezoold adat zij afgeteend zijn. J.

UITZUKEN, w., b. — Uitzoeken.

UITZWADDEREN, w., b. — Z. Idiot.
— Uitspoelen, lichtjes uitwasschen. J. Zwadder' et lijverd maar wat uit.

UITZWIEREN, w., o., met *zijn*. — *Den touter laten uitzwieren*, em stillekens laten zwieren totdat hij stil is.

UUR, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Met de uur veranderen*, zichtbaar verbeteren of groeien, rek. van zieke menschen of van vruchten die weelderig wassen. J.
— *Alles doen op uur en tijd*, z. TIJD.
— *Mijn* (*uw*, *zijn*, *heur*, *hun*) *uur*, 't vastgestelde uur. J. Ik moet p mijn uur thuis zijn. Past op uw uur.
— *In de klein uurkens thuis komen*, z. KLEIN. (Aanh.)
— *Om* (*ten*) *drij uren halvervier*, tusschen drie uren en halfvier; *'n halveracht negen uren*, tusschen halfacht en negen uren.
— Biduur op den dag der Gedurige Aanbidding. Ik heb mijn uur in vier uren tot vijf uren.

V.

VAAM, znw., m. — Z. Idiot. Zooveel als men met den uitgestrekten arm kan meten. In 't Idiot. staat bij vergissing *hand* in plaats van *arm*.
Ook *vuim*.

VAAMZEEL (scherpe *e*), znw., o. — Zeel van eenen vadem lang. — Spr. *Overschot is vaamzeel*, beteekent niet veel.
Ook *vuimzeel*.

VAAN, znw., o. — Z. Idiot.
— Spr. *Het vaantje steekt uit, 't is kermis*, z. KERMIS.

VAAR, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *'En haarken* of *aarken* (bij V. D. *aartje*) *naar zijn vaarken hebben*.

VAART, znw., v. — Het varen. Z. Idiot.
— Zij wordt bleek en mager, en da' 's niks as van de vaart (omdat het haar vaart, omdat ze 't niet gewend kan worden en heimwee heeft).

VAATJE, znw., o. — Vierde eener gewone ton. J.
Ook *vierendeel*.

VAATKORF, znw., m. — Bij biemans. Korf die gebruikt wordt om zwermen te vaten. J.

VACANTIE, znw., v. — Z. Wrdb.
— Men zegt *in* en *op vacantie gaan*.

VADDIGAARD, znw., m. — Z. VADSIGAARD. (Idiot.) J.

VADDIGHEID, znw., v. — Vadsigheid. J. D. B., Kil. *ignavia, pigritia*.

VADERLAND, znw., o. — Z. Idiot
— Spr. *Nu is 't vaderland gered*, spottend gezeid van een werk dat niemendal afdoet, dat volstrekt niet helpt.

VADEROVERSTE, znw., m. — Overste van een klooster broeders.

VAGEVIER, znw., o. — Z. Idiot.
— Bij olieslagers. Zeker deel van eenen slagmeulen. Welk?

VAL, znw., v. — Z. Idiot.
— Z. VALDEUR.

VALBROĔK, znw., v. — Broek die opengaat met eene klep. J. Valbroĕken worden niet meer gedragen tenzij door enkele bejaarde menschen.

VALDEUR, znw., v. — Z. Wtdb.

— Klep eener valbroek. J.

Ook *val.*

VALGAT, znw., o. — Bij duivenmelkers. Opening in het bovenste van den kijker, langs waar de duiven zich laten binnenvallen. J.

VALLEN, w., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Vallen en opstaan is geen schand. Al vallende leert men rijden,* al doende leert men.

— In 't kaartspel. Gespeeld worden. J. Is troevezot nog nie' gevallen?

— Zich nederzetten. J. De zwerm is in 'nen boom gevallen. De duif viel op 't dak.

— *Er valt te werken, te leeren,* enz., er moet gewerkt, geleerd worden. *Er valt niet te luierikken, te lachen,* enz., er mag niet geluierikt, gelachen, enz. worden. J.

VALPUT, znw., m. — Put dienende om er eenen struik of eenen boom in te planten. J.

VALS(CH), bvw. — Z. Idiot.

— Spr. *Zoo vals(ch) zingen als 'en kat, als 'ne kater.*

— *Vals(ch)e pees,* z. PEES. (Aanh.)

— *Vals(ch) zijn op iemand* of *over iet,* kwaad, verstoord zijn, zonder het evenwel te durven laten blijken. Hij is vals(ch) op mij, omdat ik in zijn herberg nie' en kom. Ik heb u op de feest nie' verzocht en daar zijde 'en bitje vals(ch) over.

VALVEKEN, znw., o. — Z. Idiot.

— Naam van verschillende gehuchten in 't O. der Kempen, van eene hoeve onder Lille en van verscheidene stukken land.

VAN, vz. — Z. Idiot.

— *Van alles,* allerlei zaken. J. Ik verkoop van alles in mijne' winkel. Ik mag van alles.

— *Er van deur,* z. DEUR. *Er van onder,* z. ONDER.

— Wordt gebruikt aan het begin van verkorte redengevende zinnen, als de hoofdzin voorafgaat. Ge zij' geene mensch van zoo te drinken. Hij is 'ne groote leugenèèr van dat te derven zeggen. Dieë voerman is 'nen beul van ze' pèèrd zoo te slagen.

— *Meugen van,* de toelating hebben van, *moeten van,* het gebod gekregen hebben van. Zij mag van heur vader nie' gaan dienen. Ik mag trouwen van mijn ouders. Jan moet van de' meester in de school blijven. (Ook in 't Hag., z. CLAES.)

— *Van grootte (dikte, lengde, breedde, diepte,* enz.) *zijn,* de vereischte grootte, enz. hebben. J. Ik geloof dat dieë staak just van dikte zal zijn.

VANBUITEN, bw. — Z. Wrdb
— Spr. *Iet vanbuiten kunnen gelijk*
— *Da(t) weette vanbuiten*, dat is z
gadering nie' zal omzien, da' weëtte va

VANDOEN, bw. — Z. Idiot.
— Als iemand zegt : *ik heb geld genc*
send : *ja, vandoen.*

VANEIGEN, VANEIGENS, b
eigen.

VANG, VANK, znw., m., niet v.
— Men onderscheidt den *dunnen*
vang of de *boon.*

VANGBALK, znw., m. — Bij m
gebruikt, dienende om de vangplank min
dat men den balk laat zakken of klim

VANGPLANK, znw., v. — Bij m
wiel gaat en die men slepen doet om (

VANGVLEGEL, znw., m. — Bij m

VANGZEEL, znw., o. — Bij m

VANGZIJ, znw., v. — Bij muld
waar de vang is. J.

VANHĀR, bw. — Z. VANHER. (
— Spr. *Vanhār in de kār*, opnieu

VANHÈÈR, bw. — Z. VANHER.

VANHEIR, bw. — Z. VANHER.

VANK, znw., m. — Z. VANG.

VANSGELIJKEN, bw. — Z. '

VAPEUR, znw., m. — Z. Idiot.
— Bij landb. IJzeren lat aan de zol
den heerd tot in den stal. Over die lat loo
hangt, dien men alzoo gemakkelijk naa
— Ook een houtel toestel op vier
hetwelk de koeketel gezet wordt om he
het fornuis wat verre van den stal staat
— Bij blokm. Soort van krammes w
dienende om in eens den pollevie schoo
Ook *vapeurmes.*

VAPEUREN, w., b. — Bij blok
Klonen vapeuren.

VAPEURMES, znw., o. — Z. v

VAREWEG, znw., m. — Bij landb. Z. VAARWEG. (Idiot.)

VAST, bvw. en bw. — Z. Idiot.

— Spr. *Vast in zijn schoenen staan*, van iets goed overtuigd zijn. J.

— *Vast van zij(n) stuk zijn*, zeker van zijne zaak. J.

— Scheepsterm. *Vaste wal, vaste kust*, wordt soms gebruikt voor het enkele woord *wal*. Den voet op vasten wal zetten.

— *Vast zijn*, zwanger zijn.

— *Vast*, in sommige samengestelde werkwoorden, beteekent *belemmering*. Zulke zijn : *vastgeraken, vastliggen, vastrij(d)en, vastvèren, vastzeilen, vastzetten, vastzitten*.

VASTBIJNEN, w., b. — Vastbinden. (K.)

VASTDOUWEN, w., b. — In 't slot duwen. J. Douwt de deur vast.

VASTEN, w., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Wacht er naar, maar vast er nie(t) naar*, er is groote twijfel of ge 't begeerde bekomen zult. J.

VASTENBLOK, znw., m. — Bas, offerblok in de kerk ter ontvangst van het geld voor den vasten. J., D. B.

VASTGIETEN, w., b. — Bij smeden. IJzer met lood vastzetten, Fr. *sceller*. J.

VASTGRABBELEN, w., b. — Vastgrijpen.

VASTHOUDER, znw., m. — Z. Idiot.

— Spaarder. J. Jan komt veuruit, maar 't is 'ne vasthouwer ook.

VASTKLAPPEN, w., wdrk. — Zich verklappen. Eerst loochende den dief, maar later klapte hij 'em vast en toen moest hij alles bekennen.

VASTKLISSEN, w., b. — Z. KLISSEN. J.

VASTKRIJGEN, w., b. — Gesloten krijgen. J. Het slot werkt nie', ik kan de deur nie' meer vastkrijgen.

VASTKUNNEN, w., o. — Kunnen gesloten worden. De deur kan nie' vast, daar hapert iet aan 't slot.

VASTLATEN, w., b. — Gesloten laten. Laat de deur maar vast, ik gaan nie' uit.

VASTLEGGEN, w., b. — Scheepsterm. Aanslaan, verbeurd verklaren. J. E schip veur schuld vastleggen.

VASTLIGGEN, w., o. — Z. Idiot.

— Scheepsterm. Aangeslagen liggen. J. Hij hee' mee ze' schip drij dagen veur smokkelderij vastgelegen. J.

VASTMAKEN, w., b. — Sluiten. Maakt de deur goe' vast, wij gaan uit.

— Bij kleerm. Door- en weernaaien, zonder dat de steken veel zichtbaar zijn. J. De zakken van 'en broek vastmaken.

VASTMEUGEN, w., o. — Mogen gesloten worden. De deur mag nie' vast, want seffens komt er volk binnen.

VASTMOETEN, w., o. — Gesloten moeten, in 't slot moeten. J. As ge uitgaat, dan moet de deur vast.

VASTPEGGEN, w., b. — Bij schoenmakers. Door middel van peggen vastmaken. 'Ne' zool vastpeggen.

VASTPLAASTEREN, w., b. — Bij metsers. Vastpleisteren. 'En kram vastplaasteren.

VASTRIEMEN, w., b. — Met eenen riem sluiten. J.

VASTSNUKKEN, VASTSNOKKEN, w., b. — Met eenen snuk vasttrekken. J. Snukt de' knoop goe' vast, dat hij nie' losgaat.

VASTTREKKEN, w., b. — In 't slot trekken. J. Trekt de deur vast, as ge uitgaat.

VASTVÈREN, w., o., met *zijn*. — Vastvaren. J.

VASTWILLEN, w., o. — In 't slot willen. De deur wilt nie' meer vast, ik geloof dat 't slot kapot is.

VAT, znw., o. — Z. Idiot.

— Bij biemans. Korf met bieën, bewoonde korf. J.

VATEN, w., b. — Bij biemans. *Nen biezwerm vaten*, eenen zwerm die, den biekorf ontvlogen, b. v. aan eenen boomtak hangt, afschudden in een ijdelen korf en zoo weder vangen, Kil. *infundere in vas*. J.

VATSMAAK, znw., m. — *'Ne(n) vatsmaak hebben*, wordt gezeid van bier en vleesch dat naar het vat smaakt. Da' bier drink ik nie', 't hee' ne' vatsmaak. Als verkenvleesch te lang in 't vat ligt, dan krijgt het een onaangenamen vatsmaak.

VECHTEN, w., o. — Z. Idiot.

— *Lijf om lèven, lèven om lèven vechten*, hevig vechten.

— *Wij zullen daar nie(t) om* (of *veur*) *vechten*, er niet over twisten, wij zullen daarin wel overeenkomen. J.

Ook *vichten*.

VEEL, bw. — Z. VEUL.

VÈELBLAREN, znw., o., mrv. — Z. VÈÈL. (Idiot.) J.

VEEMOLOLIE, znw., v. — Fijnolie waar veenmollen op gezet zijn. J. Die olie wordt gebruikt om sneden en verwondingen te genezen.

VEER, VÈER, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *Pronken me(t) andermans veeren*, met een anders werk roem en eer verwerven.

— Bij slachters. Ieder der beide helften vet, dat rond de pens van een zwijn ligt.

VÈÈR, znw., o. — *Het vèèr staan*. Z. Idiot. Uithouden, volduden, bestand zijn tegen iets. As ge nie' mèèr wördt eten, dan zulde't èr nie' staan.

VÈÈRDAM, znw., m. — Dam waar men overzet. J.

VÈÈRPASSER, znw., m. — Bij smeden. Groote passer die door ne veer vastgezet wordt om langen tijd in denzelfden toestand te kunnen bruikt worden. J.

VÈÈRSKALF, znw., o — Z. VÈÈRZEKALF. (Idiot.)

VÈÈRSPIE, znw., v. — Bij smeden. Dubbele spie.

VÈÈRTANG, znw., v. — Bij smeden. Kleine plooitang, die men ;meenlijk op platen steekt om deze bijeen te houden.

VEERTEL, znw., o. en v. — Z. Idiot.
— Te Eindhout is een veertel geen halve zak, maar anderhalf veertel daar een zak.

VEERTIENSTE, bvw. — Veertiende. J.
Meer *veertiende*.

VÈÈRWATER, znw., o. — Vaarwater.
— Spr. *In iemands vèèrwater zitten*, hem onderkruipen.

VÈGEN, w., b. — Z. Idiot.
— Spr. *Iemand de mouw vègen*, vleien.
— *Iemand iet vègen*, *iemand iet onder zijnen neus vègen*, hem ets in bedekte termen verwijten.
— *Vègen aan*, strijken aan. Hij vèègt den ink aan z'n mouw.
— *Iemands schoenen vègen*, wordt gezeid van de werklieden die, net inzicht van drinkgeld te krijgen, met hunnen zakdoek de schoenen afwrijven van de vreemde personen die hun werk komen bezichtigen.
Bij J. *vagen*.

VEL, znw., o. — Z. Idiot.
— Spr. *Zwart vel houdt wel, wit vel kust wel*.
— *Schreeuwen ofda(t) ze u 't vel afde(d)en*. J.

VELD, znw., o. — Z. Wrdb.
— Maakt in 't Z.-O. der Kemp. in 't mrv. *velder*.

VELDKLAD, znw., v. — Duif die gewoonlijk op de velden haar voedsel zoekt.

VELDLEEUWERK, znw., m. — Veldleeuwerik, *Alauda arvensis*. J.

VELDMUNT, znw., m. — Soort van munt die als onkruid op den akker groeit, *Mentha arvensis*.
Ook *wilde munt*.

VELDMUS(CH), znw., v. — Ringmusch, *Passer montanus*, Fr. *moineau friquet*.
Ook *boommus(ch)*.

VELDSCHUP, znw., v. — Bij landb. Gewone handspade; zij is niet heel breed en wordt voor alle werk gebruikt.

VELDVIOLET, znw., v. — *Viola agrestis*, Fr. *petite pensée*. J.
Ook *wilde violet*.

VELLINGBOUT, znw., m. — Bij smeden. Z. WIELBOUT. (Idiot.)

VENSTEREN, w., o. — 's Avonds of 's nachts vrijen aan het geopend venster der geliefde. J. Dat gebruik bestaat nog in de Kempen.

VENSTERLEEST (scherpe *e*), znw , m. en v. — Bij metsers. Versiering in baksteen, die rondom eene vensteropening is aangebracht in vorm van eenen platten band ter breedte van een of twee steenen.

VENT, znw., m. — Z. Idiot.
— *Geene vent zijn*, de geschikte, de bekwame man niet zijn. J. Sus is geene vent om secretaris te zijn.
— Den naam van mensch niet weerd zijn, niet verdienen. Ge zij' geene vent van zoo heelder dagen zat te loopen.
Z. ook MENSCH.

VERACCORDEEREN, w., o., met *hebben* en *zijn*. — Overeenkomen, vrede maken. J. Jan en Piet maakten alle dagen ruzie, maar nu hebben (*of* zijn) ze veraccordeerd.

VERBAFFEREERD, bnw. — Z. VERBABBEREERD. (Idiot.) (**Z.** der **K.**)

VERBALEWALEN, w., b. — Z. VERBALEMONDEN. (Idiot.)

VERBEE(D)EN, w., b. — Verbieden. J.

VERBETERINGSHUIS, znw., o. — Gesticht waar onwillige of bedorven jongens en meisjes tot hun 21 jaar, van Staatswege, opgehouden worden. J.

VERBIJTEN, w., b. — Z. Idiot.
— Al bijtende verdrijven, Kil. *admordere*. J., R. 't Ee(n) verken verbijt het andere.

VERBLIJF, znw., o. — *Gee(n) verblijf me(t) iet weten*, z. BLIJF. (Idiot.)

VERBOËFT, bvw. en bw. — Te veel spijs genomen hebbende, zoodat men er kwalijk van is. J. Hij is verboëft geëten. E verken verboëft voieren.
— Bij landb. *Verboëft staan*, wordt gezeid van runderen die te gulzig geëten hebben en niet meer herkauwen.
Z. VERBOËFEN. (Idiot.)

VERBOËFTHEID, znw., v. — De toestand van verboëft te zijn. J.

VERBOLLEMONDEN, w., b. — Z. VERBALEMONDEN.

VERBOLLEN, w., b. — Verliezen door 't bol- of door het teerlingspel. J. Op éénen avend héet em meer as tien frang verbold.

VERBRANDEN, w., b. — Z. Wrdb.
— Spr. *Verbrandt uw vingers niet*, raak dat niet aan. J.
— *Die zij(n) gat verbrandt, moet op de blazen* (of *bleinen*) *zitten*, Fr. *qui a fait la faute, la boit*. J.

VERBREE(D)EN, w., b. — Z. Wrdb.
— O. Breeder worden. J. De straat verbreedt veul in 't midden van 't dörp.

VERBRUINEN, w., o., met *zijn*. — Bruin, bruiner worden. In de' Zomer verbruint me' gezicht.

VERBUFT, bvw. — Z. VERBOËFT.

VERBUFTHEID, znw., v. — Z. VERBOËFTHEID.

VERCIJNZEN, w., b. — Bij erfpacht afstaan. J. E stuk land vercijnzen.

VERDIENEN, w., b. — Z. Wrdb.
Spr. *Het zout in zijn pap* (of *op zijn patatten*) *nie(t) verdienen*, z. ZOUT.
— Z. ook eene spr. onder WINNEN.

VERDIEP, znw., o. — Z. Idiot.
— Hoogte van de zoldering, Fr. *montée, hauteur d'un appartement*.

VERDIEREN, w., b. — In prijs verhoogen, duurder maken, Kil. *angere pretium*. J. Dieë winkelier verdiert gedurig zijn waren.
— O., met *zijn*. Duurder worden. D. B., J. De lèvensmiddelen verdieren van dag tot dag.

VERDIKKEN, w., o. — Z. Idiot.
— Kaartspel. In 't whisten, b. v. in de miserie, als men niet volgen kan, eene gevaarlijke kaart om er aan te spelen, bijsmijten. Ik had er aan geweest, had ik nie' kunnen verdikken.

VERDOBBELEN, w., b. — Z. Idiot.
— O., met *zijn*. Op den tijd van acht jaar verdobbelt mij' kapitaal.

VERDOBBELING, znw., v. — Scheepsterm. *De verdobbeling van het zeil* is de plaats waar het zeil, gewoonlijk in de hoeken, van een bijhoorigen lap zeildoek voorzien is. J.

VERDOĔFT, bvw. en bw. — Z. VERDUFT. (Idiot.)

VERDOĔMD, VERDOMD, tw. — Bastaardvloek J.

VERDOĔME, VERDOMME, tw. — Bastaardvloek. J.

VERDULDIG, bvw. — Z. Idiot.
— Spr. *Het papier is verduldig*, er worden veel leugens geschreven of gedrukt.

VÈREN, w., o. — Z. Idiot.
— Spr. *Zóó vèren de schippekens*, zegt men, terwijl men met den wijsvinger onder den neus wrijft, om te beteekenen dat hetgeen iemand gevraagd heeft, niet zal toegestaan worden. (**A.**)
— B. Scheepsterm. Vervoeren. J. Mosselen vèren, zand vèren. Vracht vèren. J.
— O., met *hebben* en *zijn*. Scheepsterm. *In de beurt vèren*, een regelmatigen vaardienst tusschen twee plaatsen verrichten. J.
— *Op Londen*, enz. *vèren*, een regelmatigen dienst op Londen verrichten. J.
— *Onder Engelsche vlag vèren*, de Engelsche nationaliteit aankleven. J.
— Inschuiven. J. De mast vèèrt in den mastkoker.

VERFRANS(CH)EN, w., b. — Z. Wrdb
— O., met *zijn*. Fransch, Franschgezind worden. J. Brussel verfranscht al meer en meer.

VERGEMAKKELIJKEN, w., b. — Z. Wrdb.
— O. Gemakkelijker worden. J. Het aanleeren van 'en taal vergemakkelijkt veul, as ge bij iemand zijt die ze spreken kan.

VERGÈREN, w., b. — Verbalemonden, verslonsen. (**Z.** der K.) Hij vergèèrt al zijn beste kleeren. Ze hèet heure' nieve' rok nog maar 'ne' keer of vier aangehad, en hij is al heelemaal vergèèrd.
Ook *vergeeren*.

VERGETEN, w., b. — Z. Idiot.
— O. Vergeten worden. J., D. B. Zoo 'n zaak vergeet gemakkelijk.

VERGEVEN, w., o. — Z. Idiot.
— Ook b. De musschen vergeven hier heel het huis mee hun vuil nesten.

VERGIFBEES (zachte *e*), znw., v. — Vergiftige bezie. J.

VERGRONDEN, w., b. en o. — Z. ONTGRONDEN. (Aanh.)

VERGROOTEN, w., b. — Z. Wrdb.
— O., met *zijn*. Grooter worden. J.

VERGRUNEN, w., o., met *zijn*. — Groener worden. Met dieën règen is alles vergruünd op 't veld.

VERHABZAKKEN, w., b. — Z. VERHAPZAKKEN. (Idiot.)

VERHEFFEN, w., b. — Z. Wrdb.
— O. Deftiger, schooner worden. Da' geel koleur verheft in uw kleed.

VERHELPEN, w., b. — Z. Wrdb.
— Bij timmerl. Eene geloste of verwrongen vergeiring beter doen aaneensluiten. J.

VERHEUPT, bvw. — Bij landb. Met verdraaide heup, scheef. J. Eens liep ons koei tegen den draaiboom en ze bleef verheupt.

VERHOOGEN, w., o., met *zijn*. — Z. Idiot.

— Tot eene hoogere betrekking komen. CL. Hij was eerst maar e sumpel klerksken, maar hij is alle jaren gedurig verhoogd en nu is hij meesterklerk op 'ne grooten bureau.

— B. Opslaan, vermeerderen van daghuur, van jaarwedde. CL. Mijnen baas hee' m'n pree verhoogd.

VERHOOR, znw., o. — Gehoor, Fr. *audience*. J. E verhoor vragen bij de' keuning.

VERIJZERMALEN, w., o., met *zijn*. — Roestvlekken krijgen, van witgoed gezeid. Da' goed zal verijzermalen as ge 't in dieën ijzere' ketel wascht. De handdoeken zijn leelijk verijzermaald.

VERKANSEN, w., o. — Z. HERKANSEN. (Idiot.)

VERKEERD, bvw. — Z. Wrdb.

— Spr. *'t Is hier de verkeerde wereld*, de zaken gaan hier verkeerd. J.

VERKEN, znw., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Frèten (eten) gelijk e verken. Zoo zat als e verken.*

— *E klei(n) verken mee 'ne(r) lange(n) snuit is 'en leelijke beest*, tegen kinderen die zich mengen in 't gesprek van groote menschen.

— *De vuilste verkens willen in 't schoonste stroo slapen*, de vuilen zijn dikwijls viest. J.

— *En daar kwam e verken mee 'ne(n) lange(n) snuit, en 't vertelsel is uit*, eindformule van veel sprookjes.

— *Uitvaart van 't verken*, z. VERKENSUITVAART.

— *Het verken doen*, zeker wild jongensspel te Turnhout.

— Bij dijkwerkers. Z. HANDHEI.

VERKENSAFVAL, znw., m. — Afval van 't verken. J.

VERKENSEEMER, znw., m. — Versleten vuile emmer waar men het verkenseten in draagt. J.

VERKENSGERS, znw., o. — Knoopgras, *Polygonum aviculare*, Fr. *renouée des oiseaux*. J.

VERKENSKERMIS, znw., v. — Z. VERKENSFEEST. (Idiot.)

VERKENSKREP, znw., m. — Stuk spek. (**Z.** der **K.**)

VERKENSKRIP, znw., v. — Z. VERKENSKREP. (**N.** der **K.**)

VERKENSKWETTEL, znw., m. — Z. VERKENSFEEST. (Rond Turnhout.)

VERKENSLEUVENS(CH), znw., o. — Schertsende benaming voor Seef, welbekend wit bier dat te Antwerpen en in den omtrek gebrouwen wordt. (**A.**)

VERKENSSTAL, znw., m. — Varkensstal.
— Zeer vuil huis. J. Z'n huis is 'ne verkensstal.

VERKENSUITVAART, znw., v. — Verkensfeest, al schertsende. J.

VERKENSVERDRIET, znw., o. — Houten gestel dat men op kar of kruiwagen zet als men verkens laadt. Vgl. KATTEVERDRIET. Ook *hoot*.

VERKERVEN, w., b. — Bij mulders. Opnieuw kerven, nieuwe kerven maken in de steenen. J. De steenen verkerven.

VERKIMMEN, w., b. — Bij kuipers. Eene andere kim geven. J. Als een vat ingekort wordt, wordt het verkimd.

VERKLEINEN, w., b. — Z. Widb.
— O., met *zijn*. Kleiner worden. J.

VERKOOPEN, w., b. — Z. Idiot.
— Widk. Mits eene zekere som geld den legerdienst voor een ander doen. J. Is hij veur ze' lot opgegaan? Neen, hij hêet hem verkocht.
— Spr. *Iemand verra(d)en en verkoopen*, veel slimmer, verstandiger zijn. CL. Jan is 'ne vent gelijk 'nen boom en z'n bruur dieë veul jonger is, zou 'em verra(d)'n en verkoopen.

VERKOPPEN, w., b. — Bij biemans. *De bieën verkoppen*, na den Winter de bieën van den ouden korf op eenen anderen jagen, waar in den kop wat werk en soms wat honing staat.

VERKOTTEN, w., b. — Bij landb. In een ander kot of hok zetten, sprek. vooral van zwijnen. Verkers meugen nie' verkot worren, of ze aarden nie'.

VERKRAMMEN, w., b. — Bij blokm. Den uitwendigen vorm aan den kloon geven met het krammes.

VERKRAMMES, znw., o. — Bij blokm. Snijmes dienende om aan den blok hout 'geheel den vorm te geven van eenen kloon.

VERKWAGGELEN, w., b. — Z. VERKWAKKELEN. (Idiot.)

VERKWEZELEN, w., b. — Kwezelachtig maken. CL. Ze verkwezelen da' meisken daar heel en gansch.
— O., met *zijn*. Kwezelachtig worden. CL. Ik ken Mie bijkanst nie' meer, zoo is ze verkwezeld.

VERLAAT, znw., o. — Z. Idiot.
— Bij dijkw. Houten schof dat een eind van de sluis staat om het water in den polder te houden. J.

VERLEE(D)EN, w., o., met *zijn*. — Verschuwd worden. Z. Idiot. Wordt ook van menschen gezeid. Sus is hier verleed, wij zien hem mee geen oogen meer.

VERLEGEN, bvw. — Z. Idiot. Niet enkel van aardappelen, maar ok van allerlei vruchten, zaden en andere voorwerpen. Geschonden, lein, verneuteld, miswassen, niet gaaf, onbehoorlijk. Ziet eens wa' schoon oonen, daar is geen enkel verlegen bij. Bij de honderd sigaren die in kasken lagen, waren er maar vier of vijf verlegen.

VERLENGTAFEL, znw., v. — Bij kleerm. Plank waarmede men ct blad eener naaimachine verlengt.

VERLET, bvw. — Gekrenkt, gestoord, misnoegd, bij T. *gelet*. Z. der K.) Hij is gauw verlet. Licht verlet zijn.

VERLEŬNTERIKKEN, w., b. — Z. VERLUIERIKKEN.

VERLIERDAG, znw., m. — Dag waarop men in 't spel ongeluk-ig is en gewoonlijk verliest.
Vrgl. WINDAG.

VERLIEREN, w., b. — Z. Idiot.

— *Aan iemand verlieren*, 1° z. Idiot. 2° Schade door iemand lijden. J. s em mij nie' betaalt, dan verlier ik twintig frang aan hem. 3° Door mands afwezigheid of dood diens troost missen. J. Z'n vrouw is dood ı hij verliert er veel aan. J.

— *Zijn eigen verloren geven*, het spel, de zaak opgeven, verklaren ıt men verliest. J.

— *Verloren doen*, verliezen, onvindbaar maken. J. Ziet da' ge den ımer nie' verloren doet, want ik moet hem seffens hebben.

— *Verloren leggen, verloren börgen*, zoo leggen of bergen dat en het niet meer vinden kan. Ik heb den boëk verloren geleed, ik ın hem nie' meer vinden.

— *Verloren leggen* wordt ook gezeid van hennen, die hunne eieren ı verborgen plaatsen leggen, waar men ze niet vindt.

— *Verloren gaan* of *geraken*, 1° verloren raken, weggaan, Kil. *rdi*. J. Legt dieën brief in de schuif, of hij zal verloren geraken ; 2° Bedor-n worden. J. Als ge da' meisken nie' beter bewaakt, dan zal ze verloren an.

— *Verloren loopen*, 1° Z. Idiot. 2° In 't bederf komen. J. Hij is -loren geloopen deur de schuld van slechte kameraden.

— *Iet verloren snij(d)en, kappen*, enz., iets zoo snijden, kappen, z., dat het tot niets meer dienen kan. J.

— *Iemand verloren spelen*, hem in 't geheim, van 't gezelschap wijderen. J.

— Spr. *Zijn tong verloren hebben*, op iemand die niet wil of durft -eken. J.

— *Ik heb hem liever verloren als gevonden*, ik zie hem liever ongaan dan komen. J.

VERLOF, znw., o. — Z. Wrdb.

— Wij zeggen *in* en *op* (niet *met*) *verlof gaan*. J.

VERLOOPEN, w., o., met *zijn*. — Z. Idiot.

— Bij timmerl. Al zagende, al schavende van de te volgen lijn afwijken. J.

— Bij diamantslijpers. Te veel afgeslepen worden. De slijper moet oppassen dat de steen dien hij slijpt, niet verloopt.

— Veranderen van richting, sprek. van den wind. J. De wind verloopt gedurig.

VERLUIERIKKEN, w., b. — *Zijnen tijd verluierikken*, zijnen tijd doorbrengen met den luierik te spelen. Piet is 'ne werkman dieë zijnen tijd nie' zal verluierikken.

Ook VERLEÜNTERIKKEN.

VERMAAID, bvw. — Wormstekig. Vermaaide appelen. Die peer is vermaaid. Z. VERMAAIEN.

VERMALS(CH)EN, w., o., met *zijn*. — Malscher worden. Zet de boter wat in de warmte, dan zal ze vermals(ch)en.

VERMEESTEREN, w., b. — Aan den geneesheer betalen, aan geneesmiddelen uitgeven. Veur onze' Jan hebben wij al wa' geld vermeesterd!

VERMEKKELEN, w., b. — Z. KARNAKKELEN. (Idiot.)

VERMÈLEN, w., o., met *zijn*. — Meelachtig worden. Die appelen zijn niks weerd, ze vermèlen allemaal.

VERMEMELD, bvw. — Vermolmd. Vermemeld hout. Z. VERMEMELEN.

VERMIJ(D)EN, w., b. — Z. Wdb.

— *De(n) (het) een(e) vermijdt de(n) (het) ander(e) niet*, ze komen snel achter elkander, volgen elkander ras op. Het donderde en weerlichtte geweldig: den eenen dondenslag vermee(d) den anderen nie'.

Ook *verwachten*.

VERMOOR(D)EN, w., b. — Z. Idiot.

— Spr. *Schreeuwen ofda(t) ge vermoord wierdt. Zwijgen gelijk vermoord*, geen woord zeggen, niets kunnen of willen antwoorden.

VERNEPEN, bvw. — Z. Idiot.

— Klein, eng, Kil. *valde exilis*. Hij weunt op e klein, vernepen kamerken. Ik zit hier zoo vernepen.

VERPANDEN, w., b. — Bij mulders. Nieuwe panden maken in de steenen. J. Eenen steen verpanden.

VERPRUTSELEN, w., b. — Z. Idiot.

— Wordt te Tielen gebruikt.

VERRIJ(D)EN, w., b. — Z. Idiot.

— Bij landb. Al rijdende, al bewerkende naar de oppervlakte brengen, van mest gezeid. J.

VERSASSEN, w., b. — Z. Idiot.

— O., met *zijn*. Vertrekken, opkramen. We moeten gaan versassen, het is tijd.

VERS(CH), bvw. — Z. Idiot.

— Bw. Juist, even, pas. J. Hij is nog maar versch getrouwd, en hij maakt al ruzie tegen ze' wijf. Dieë schoolmeester komt versch uit de normaalschool.

— Znw., o. *Op zij(n) versch, op e versch*, opnieuw. Op ze' vers(ch) mannen!

VERSCHANSING, znw., v. — Z. RELING. (Aanh.) J.

VERSCHENEN, bw. — Z. Idiot.

— Om, voorbij. E jaar is gauw verschenen. Den dag is weeral verschenen.

VERSCHIETEN, w., b. — Z. Idiot.

— Bij landb. Vóór den tijd afwerpen. J. Die koei verschiet gemakkelijk heur kalf.

VERSCHÖRZELEN, w., b. — Schrijnen, schuren, van de huid gezeid. 't Vel van mijn handen is gelijk verschörzeld.

VERSCHROOIEN, w., b. — Bij schoenm. *'Ne(n) schoen verschrooien*, te veel van zool of hiel met het mes wegnemen.

VERSLINGERD, bvw. — *Verslingerd op*, verzot op. Ik weet nie' hoeda' ge zoo op dieë' vuile' jenevel kunt verslingerd zijn.

V. D. Oudtijds: *op iets verslingeren*, daar verzot op worden.

VERSMALLEN, w., b. — Z. Wrdb.

— O. Smaller worden. De weg begint hier te versmallen.

VERSNIJ(D)EN, w., b. — Bij metsers. De dikte van eenen muur verminderen.

VERSNIJ(D)ING, znw., v. — Bij dijkw. Gedeelte der helling dat niet zoo steil als het overige is. J. Aan den voet eener steile helling wordt soms eene versnij(d)ing aangebracht, om 't gevaar voor 't wegzakken te keer te gaan.

— Bij metsers. Vermindering van de dikte eens muurs.

VERSOBBELEN, w., o. — Z. VERSEBBELEN. (Idiot.)

VERSTAAN, w., b. — Z. Idiot.

— *U met iemand verstaan*, met iemand overeenkomen, het eens zijn. J., D. B.

— *Malkanderen verstaan*, goed overeenkomen. J. As man en vrouw malkanderen nie' verstaan, dan is 't huishouwen 'en hel.

— Vernemen. Uit uwen brief heb ik verstaan dat ik u e Zondag en acht dagen mag verwachten.

Zuidned. bij V. D.

— *Lach verstaan*, scherts kunnen verdragen. J.

VERSTAND, znw., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Zij(n) verstand op iet zetten*, iets goed overleggen of onderzoeken. J.

— *Haren van verstand*, grijze haren. J.

— *Daar staa(t) mijn verstand op stil*, dat kan ik niet begrijpen.

— *Hij heef(t) veul verstand, maar 't is gee(n) goed* of *daar is veul lomp bij*, op eenen dommerik.

VERSTEENEN, w., o, met *zijn*. — Z. Idiot.

— Bij metsers. Hard worden, van mortel en cement gezeid. J. Sommige cement versteent rap.

VERSTEKEN, w., b. — Bij metsers. *Mörtel versteken*, mortel die men in eenen hoop liet drogen, weder omwerken en beslaan om ze te vermetselen.

VERSTELBLOK, znw., m. — Bij diamantbewerkers. Uit hout gedraaide blok waar de versteller den dop in plaatst, na dezen in de gasvlam gehouden te hebben.

VERSTELDER, znw., m. — Bij diamantbew. Werkman die verstelt.

VERSTELLEN, w., b. en o. — Bij diamantbew. Den diamant van vlak veranderen, hetgeen bij het briljantslijpen 26 maal moet gebeuren. Hiertoe gebruikt men eenen *dop*. Z. dat w.

VERSTELTANGSKEN, znw., o. — Bij diamantbew. Tangsken waarmede de verstelder den diamant zet in het weeke, warme soudûur van den dop.

VERSTERKEN, w., b. — Z. Wrdb.

— O., met *zijn*. Sterker worden. Ik ben sedert eenigen tijd fel versterkt.

VERSTIEREN, w, o. — Bij landb. Onvruchtbaar zijn. J. Als een koei verstiert, blijft zij loopig zonder te ontvangen en is half dul en half zot.

VERTUIEREN, w., b. — Scheepsterm. Vertuien. J. Een schip is vertuierd, als het, op stroom liggende, van voren en van achter aan een touw vastligt. J.

VERTUITELEWETTEN, w., b. — Z. VERTUITELEN. (Idiot.)

VERVLOEREN, w., o., met *zijn*. — Hard en als een vloer worden, van grond gezeid. In den Zomer, als het veel regent, vervloert de grond. Hakt de beddekens wat op, want ze zijn vervloerd.

VERVLOGE(N)S(CH), bvw. en bw. — Drommels(ch). 't Is vervloge(n)s koud! Dieë vervloge(n)s(ch)e kwaêjongen!

VERWATEREN, w., b. — Z. Wrdb.

— O., met *zijn*. Waterachtig worden. J. Het fruit zal verwateren, as 't zoo blijft regenen.

VERWEEREN (zachte *e*), w., o., met *zijn*. — Van plaats vergaan, ewegen. Ik lag mee me' gezicht tegen de venster, maar ik zag niks erweeren in huis.
Ook *verwegen*, *verweisteren*, *verwesteren* en *verwemelen*.
— Bij biemans. Vóór en rond den korf vliegen en eenige kringen i de lucht maken om zich te verluchten en de ingewanden te reinigen. e bieën verweeren. Dat gebeurt bij zonneschijn, als de bieën, nadat j door koude of slecht weder, eenige dagen of weken tot binnenblijven edwongen waren, hunne eerste vlucht nemen. Als er honing te halen , verweeren zij niet lang. Het verweeren is vooral des Winters nuttig.
Ook *weeren*.

VERWEISTEREN, w., o. — Z. VERWEEREN.

VERWEMELEN, w., o. — Z. VERWEEREN. J.

VERWERMEN, w., b. — Verwarmen, Kil. *calefacere*. J.
— O., met *zijn*. Warm worden. Die stoof verwermt slecht.

VERWESTEREN, w., o. — Z. VERWEEREN.

VERWIJZEN, w., b. — Z. Wrdb.
— *Iemand tot* (niet *in*) *de kosten verwijzen*. J.

VERZAMELEN, w., o. — Tochtig zijn, van mollen. J.

VERZÈÈRD, bvw. — Doorregen, sprek. van aardappelen. (Beerse.) atatten mee roô strepen deur zijn verzèèrd.

VERZEGELEN, w., b. — Bij biemans. *De cellen verzegelen*, iet was sluiten. J.

VERZEILEN, w., o., met *zijn*. — Vervaren, ergens te land komen, lijven. Ik weet nie' waarda' Jan verzeild is. Waar mag z'n bruur verzeild ijn, ik heb dieën in geen twee jaar meer gezien.
Ook *varen*, *volenden* en *verenden*.

VERZEKERING, znw., v — *Veur alle verzekering*, voor alle ekerheid, om zeker te zijn. Veur alle verzekering zou ik den trein van uren nemen, dan komde zeker nie' te laat.

VERZETTEN, w., b. — Z. Wrdb.
— Verkoopen. J. Hij verzet alle jaar veur meer as vierhonderd frank atatten.
— Verlustigen, vermaken. J. Het muziek verzet 'ne mensch.
— O. Zoo 'n wandeling in de' Zomer verzet.

VERZOMEREN, w., o. — Z. Idiot.
— B. Bij landb. Zomervruchten op eenen akker zaaien. Me zouwen i' land is moeten verzomeren, want da' 's lank 'le(d)en.

VERZWAKKEN, w., b. — Beweegbaarder, leniger maken. J. E andelingsken verzwakt de beenen.
— O., met *zijn*. Beweegbaarder, leniger worden. J. As ge wa' meer andelde, dan zouwen uw beenen verzwakken.

VERZWAREN, w., b. — Z. Wrdb.
— O., met *zijn*. Zwaarder worden. Sedert dat ik me lest gewogen heb, ben ik 2 kilo verzwaard, en ik zal nog verzwaren.

VESSEMEN, w., b. — Z. Idiot.
— Z. UITZETTEN. (Aanh.)

VET, bvw. — Z. Idiot.
— Spr. *Zoo vet als pompwater*, graatmager.
— *Vet worden van 't lachen, zijn eigen vet lachen*, veel en smakelijk lachen.
— *'En vette keuken, e mager testament.*
— *'Ne wakke Winter, e vet kerkhof.*
— *Vette knie*, z. PAPKNIE. (Aanh.) J.
— *Vette kolen*, steenkolen die veel rook geven. J.
— *Vette verkens*, z. VERKEN.
— Bij biemans. *De bieën zijn vet*, zij hebben veel honing verzameld.

VETPLAK, VETPLEK, znw., v. — Z. Idiot.
— Gat in een kleedingstuk, al schertsende. Ik heb 'en vetplek in m'ne' frak en die gaat er nog nie' uit mee wass(ch)en.

VETPOT, znw., m. — Z. Idiot.
— Feest, smulpartij. 't Is daar alle dagen vetpot.

VETTE, znw., m. en v. — Persoon, man of vrouw, met minachting of spot. Ge zij 'ne vette, gij, in plaats van mij komen te helpen, laatte mij alleen aantaftelen.
Ook *goeie*, *lekkere* en *schoone*.

VEUL, bw. — Z. Idiot. (*veul* en *veel*.)
— Spr. *Dat is tegen veul*, dat is zeer moeilijk, zeer lastig, dat is te erg. Zoo alle dagen vier uren te voet moeten gaan, da' 's tegen veul. Zijn eigen vader derven slagen, dat is toch tegen veul.

VEULE(N)SKOT, znw., o. — Bij landb. Houten kot of berderen afsluiting waar een veulen in gezet wordt.

VEULE(N)SMERRIE, znw., v. — Bij landb. 1° Merrie die een veulen heeft; 2° merrie die vooral bestemd is om veulens te kweeken. R., CL.

VEULE(N)STAL, znw., m. — Bij landb. Stal voor de veulens.

VEUNT, znw., v. — Scheepsterm. IJzer dat bij de Hollanders meest éénen haak heeft en bij ons gewoonlijk twee, en van voren aan den schoorboom vast is. J.

VEUR, vz. en bw. — Z. Idiot.
— Wij zeggen: Ik had goesting *veur* (niet *aan*) een glas wijn.
— *Veur zijn*, in het voorhuis, in den winkel gegaan zijn. J.
— Voorgeloopen zijn, van uurwerken. Mijn horloge is vier minuten veur.

— *Iemand veur zijn*, vooruit zijn. Ik was u twintig stappen veur.

— Eer dan een andere eene gunstige gelegenheid waarnemen. J.

— *Veur mijn deel, veur mij(n) paart*, wat mij aangaat, Kil. *pro ea parte*. J.

— (*Gelijk*) *veur en na(ar)*, (gelijk) altijd. J. Hij is nog 'nen drinker ı 'ne luierik gelijk veur en naar.

— *Veur*, een verleden tijd aanduidende, wordt altijd door *over* vervngen. J. Over drij weken (drie weken geleden). Z. OVER. (Idiot.)

— Znw., m., niet o. J. De veur en tegen van 'en zaak.

VEURBEROUW, znw., o. — Z. VEURSPIJT.

VEURBIJ, bw. — Z. Wrdb.

— Vormt nog de volgende sameng. werkw.: *veurbijguizen, veurbij-'auwen, veurbijseezen, veurbijslavenderen, veurbijsleffen, veurbijslibbe-'n, veurbijsloffen, veurbijstisselen, veurbijtranten, veurbijzwijmelen,* ız. Z. voor de beteekenis de enkele werkwoorden.

VEURBIJKLAPPEN, w., b. — *Zijnen neus veurbijklappen*, eel meer zeggen dan noodig of verstandig is. J.

VEURBOEI, znw., v. — Bij slachters. Boeizeel dat aan de voorvoten bevestigd wordt.

Z. BOEIZEEL en vrgl. ACHTERBOEI.

VEURBORD, znw., o. — Z. VEURSCHOF en vrgl. ACHTERBORD.

VEURDEEL, znw., o. — Z. Idiot.

— *In iemands veurdeel spreken*, ten voordeele van iemand. J.

VEURDEK, znw., o. — Scheepsterm. Dek van voor op het schip. rgl. ACHTERDEK.

Ook *veurplicht*.

VEURDER, bvw. en bw. — Later. J. Eer 't e jaar veurder is, Jan zoo arm als de straat.

Ook *voort*.

— *Veur de veurder rest*, voor het overige. Doet uw plicht en eur de veurder rest laat de menschen praten.

VEURDOEN, w., b. — Voordoen.

— Spr. *Veurgedaan is nageleerd.*

VEURDRACHT, znw., v. — Bij duivenmelkers. Proefdracht, reis o betrekkelijk korten afstand die men de duiven laat doen om ze te robeeren, eer men ze voorgoed aan de prijskampen laat deelnemen.

VEURGAAN, w., o., met *zijn*. — Naar voren, in den winkel gaan, aat is veur, daar is iemand in de' winkel.

VEURGOED, bw. — Voor altijd. J. Ik gaan veurgoed vertrekken.

— *Veurgoed spelen*, voor winst.

VEURKEUNING, znw., m. — Z. VEURKEUNI(N)GIN.

VEURKEUNI(N)GIN, znw., v. — Bij biemans. Oude koningin die met den voorzwerm vertrekt. J.

VEURKOMEN, w., o., met *zijn*. — In den winkel, in de herberg of aan de deur komen, bij de klanten of de bezoekers. J. Komt er niemand veur? Ik stond al e kwaartier in de' winkel, en daar kwam niemand nie' veur.

VEURKWAARTIER, znw., o. — Bij slachters. Vierde eener geslachte beest langs voor. Vrgl. ACHTERKWAARTIER.

VEURLEI(D)EN, w., b. — Eene bedrieglijke hoop doen opvatten, bij T. *lei(d)en*. Dieë jongen leidt da' meisken veur (belooft valschelijk haar te huwen).

VEURLIJF, znw., o. — Bij landb. Laag land. Te Lichtaart verdeelt men den grond in « ekkers » (hoog land) en « veurlijf. » Het gehuurde hoogland werd vroeger in natuur, het veurlijf in munt betaald, 't een te Bamis, 't ander te Half-Meert. (*Naoogst*, I, 7.)

VEURLOOP, znw., m. — Bij brouwers. De eerste slijm dien men uit de brouwkuip bekomt; hij is witachtig, troebel en onklaar.
Ook *veurtrek*.

VEURMEULEN, znw., m. — Bij mulders. Z. TERFMEULEN.

VEURMEULE(N)WIEL, znw., o. — Bij mulders. Voorste wiel van den molen. Gewoonlijk sleept de vang op het veurmeulenwiel. J.

VEURNIET, bw. — Gratis, kosteloos.

VEURONDER, znw., m., niet o. — Scheepsterm. Vooronder. Z. Wrdb.

VEURONDERLUIK, znw., o. — Scheepsterm. Deksel dat de opening sluit langswaar men in den vooronder daalt. J.

VEUROP, bw. — Bij mulders. *De wind komt veurop*, als hij komt langs de steenwegzijde. J.

VEURPÈÈRD, znw:, o. — Peerd dat dient om voor te spannen. Z. VEURSPANNEN. (Idiot.)

VEURPLICHT, znw., v. — Scheepsterm. Z. VEURDEK en vrgl. ACHTERPLICHT.

VEURSCHEE (scherpe *e*), znw., v. — Bij wagenm. Z. SCHOOT.

VEURSCHOF, znw., o. — Bij wagenmakers en landb. Het voorste schof van kar of wagen. Vrgl. ACHTERSCHOF.
Ook VEURBORD.

VEURSLAG, znw., m. — Bij landb. Graan dat op de slagbank uitgeslagen wordt.
— Door *veurslag* verstaat men het graan dat bij 't baarslagen uit de aren springt; door *baarslag* het stroo met het graan in, dat nog moet gedorscht worden, nadat het gebaarslaagd is.

— Bij olieslagers. Het eerste of voorloopige slaan van het zaad.

— Bij oliesl. Het gebroken zaad dat, verwarmd zijnde, in de builen gesloten wordt en dan voor de eerste maal wordt geslagen. J., D. B.

Vrgl. NASLAG.

VEURSLAGBUIL, znw., m. — Bij olieslagers. Zak waar de veurslag in gedaan wordt om er de olie uit te persen. Vrgl. NASLAGBUIL.

VEURSLAGEN, w., b. — Bij olieslagers. Gebroken zaad den eersten keer slaan om er de eerste olie uit te trekken. J.

VEURSLAGER, znw., m. — Bij olieslagers. Werkman die « veurslaagt ».

VEURSLAGKOĔK, znw., m. — Bij olieslagers. Lijn- of raapkoek waar de eerste olie uit geperst is en die bestemd is om nogmaals gemalen en geslagen te worden. Vrgl. NASLAGKOĔK.

VEURSLAGSCHROOI, znw., v. — Bij olieslagers. Schrooi waartusschen de veurslag in de veurslagbuilen geperst wordt. Vrgl. NASLAGSCHROOI.

VEURSPEL, znw., o. — Præludium, Fr. *prélude*. J.

VEURSTEN, znw., o., mrv. — Bij kleerm. De twee voorste deelen van eenen frak.

— Bij schoenm. Het overleder van eenen schoen.

VEURTOUW, znw., v. — Bij dijkw. Zwaar touw, aan het bovendeel der heischalk vastgemaakt en dienende om de heischalk in evenwicht te houden als zij verplaatst wordt. J.

VEURTREIN, znw., m. — Bij wagenmakers. Voorste deel van den wagen, bestaande uit as, dissel en twee wielen. J.

Ook *meulen*.

— Gestel op twee wielen dat men van voor aan eene kar doet om ze te verlengen.

VEURUITSTAAN, w., o. — Verder gevorderd zijn dan noodig is. J. Ik staan veuruit mee me' werk, ik zal 't morgen nie' druk hebben.

VEURUITZETTEN, w., b. — Z. Idiot.

— Scheepsterm. Vooruitduwen. J. Zet veuruit, wij kunnen nog aan wal komen.

VEURVELLING, znw., v. — Bij mulders. De velling die boven op de plooien is aangebracht ter versterking van 't wiel.

Vrgl. ACHTERVELLING.

VEURWEEGT (scherpe *e*), znw., m. — Bij mulders. Voorkant van den molen.

VEURZICHTEKENS, bw. — Voorzichtigjes. Ge moet veurzichtekens gaan, want 't is gelattig op de straat.

VEURZWERM, znw., m. — Bij biemans. Eerste zwerm die uit eenen korf van 't vorig jaar komt, en vergezeld is van eene moederbie die ten laatste het voorgaande jaar geboren werd. J.

VEVA, znw., v. — Genoveva verkort.

VICHTEN, w., o. — Z. VECHTEN.

VIEN, VIENUS, znw., m. — Livinus verkort.

VIENDEEL (*ie* kort), znw., o. — Wordt door sommigen gezeid voor *vierendeel*. J.

VIER, znw., o. — Z. Idiot.

— De vorm *vuur* wordt enkel gebruikt in 't Z-O. der Kempen, langs de Limburgsche grens.

— *Te vier doen*, op het vuur zetten. Blijft hier, ik zal 'en pan hesp en eieren te vier doen.

— *Wild vier*, soort van huidziekte, die groote litteekens nalaat, *Herpes Zona?* Kil. *pusula*. Men gaat er bedevaart voor te Dieghem.

— Spr. *Rap in zij(n) vier staan*, lichtgeraakt, opvliegend zijn. J.

— *Zoo heet als vier.*

— *Tusschen twee vieren staan*, eene moeilijke keus te doen hebben. J.

— *Dat is olie op 't vier*, dat verergert de zaak in plaats van ze te verbeteren.

— *Kwaad vier stoken*, tot twist aanzetten. J.

— *Da(t) moet maar 't vier eens zien*, weinig gekookt of gebraden worden. J.

— *Er geen vier op laten uitgaan*, er geen gras over laten groeien, iets niet op zijn beloop laten.

— *Die met vier speelt, pist in zijn bed*, tot kinderen. J.

VIER, telw. — Z. Idiot.

— Spr. *Iemand spreken tusschen vier oogen*, alleen. J.

— *Hij zou 'ne(n) cent in vieren bijten* (of *'en duit in vieren klieven*), hij is zeer gierig.

— *Tusschen vier planken zitten*, dood zijn. J.

VIERBAAK, znw., v. — Lange, roode streep in de lucht. Als er 's morgens of 's avonds eene vierbaak verschijnt, dan volgt er, volgens de boeren, zacht weder. J.

VIERBALKER, znw., m. — Bij landb. Eg met vier dwarsbalken. J.

VIERBEEN, znw., o. — Z. TWEEBEEN.

VIERBERG, znw., m. — Vuurberg.

VIERDEKENS, bvw. — Z. VIERDS. (Idiot.)

VIERDEKKER, znw., m. — Scheepsterm. Schip met vier dekken.

VIERDENS, bw. — Z. VIERDS.

VIERDRAAD, znw., m. — Scheepsterm. Dun touw van vier draden. J.

VIERDUIM, znw., m. — Bij timmerl. Hout van vier duim dik.

VIEREN, w., b. — Z. Idiot.

— Spr. *Iemand vieren gelijk 'en rauw ei*, hem uit der mate koesteren.

— Ontzien, sparen, zorg dragen voor. As ik kleeren moet dragen die ik zoo moet vieren, dan ben ik nie' op me' gemak.

— Bij kuipers. *De duigen vieren*, ze warm maken om ze gemakkelijk te kunnen krommen. J.

VIERGANG, VIERGANK, znw., m. — Bij pottenb. Gangen, openingen, van onder in den oven, die den oven in geheel zijne lengte doorloopen en dienen om de vlam door gansch den oven te verspreiden. J.

VIERHOOG, znw., m. — Vierde verdieping van een magazijn of stapelhuis. Z. DRIJHOOG.

VIERKEI, znw., m. — Vuurkei, Kil. *silex*.

VIERMASTER, znw., m., **VIERMASTSCHIP**, o. — Scheepsterm. Zeeschip met vier masten. J.

VIERPIJL, znw., m. — Vuurpijl, Kil. *ignis projectilis*.

VIERPLAAT, znw., v. — Vuurplaat.

VIERRIB, VIERRUB, znw., v. — Bij beenh. Stuk uit den rug van het voorkwartier.

VIERSCHEUT, znw., m. — Speelterm. Z. DRIJSCHEUT.

VIERSCHIP, znw., o. — Scheepsterm. Vuurschip, schip dat in zee ligt en waar een vuurbaken op geplaatst is. J.

VIERSTEE, znw., v. — Vuurstede, haard, Kil. *focus*.

VIERSTEK, znw., m. — Bij landb. Stengel van het Vuurkruid, *Helleboris viridis*, dat, besmeerd met zeep, bij koe of kalf door de huid wordt gestoken tegen zekere ziekten.

VIERSTRENG, znw., v. — Scheepsterm. Touw uit vier strengen bestaande, die rond een dun touw gedraaid zijn; dit dun touw heet het *hert* van de touw. J.

VIERTANG, znw., v. — Bij diamantslijpers. Tang waarmede de verstelder het model aan den dop teruggeeft.

VIERTOREN, znw., m. — Vuurtoren.

VIERTROBBEL, znw., m. — Z. VIERTROPPEL. (Idiot.)

VIERTROĔCHEL, znw., m. — Z. VIERTROPPEL. (Heist-op-den-Berg.)

VIER-URENBOTER(H)AM, znw., m. — Boterhammen die men rond vier uren van den namiddag eet. J.

VIERWAPEN, znw., o. — Vuurwapen.

VIERWERK, znw., o. — Vuurwerk, Kil. *ignes artificiosi*.

VIES, bvw. — Z. Idiot.

— Wordt gezeid van eene stof die licht smet. Die stof is vies, er komen gauw plekken op.

VIESVALLEN, w., o., met *zijn*. — Lekker, vies zijn. Ge wilt die boterhammen nie' ? Ge zij' viesgevallen, ge zoudt zeker toertjes moeten hebben ?

VIGGEN, znw., o. — Bigge, jong zwijn, Kil. Vigghe, *porcellus*. J. Zuidned. bij V. D.
Ook *kurrie*.

VIGGENEN, w., o. — Biggen werpen. J., Kil. Vigghen, *edere porcellos*. De zoëg hee' geviggend.

VIJF, telw. — Z. Idiot.
— *De vijf*, de hand. J., D. B. Geëft me de vijf, me zijn vrinden.

VIJFBALKER, znw., m. — Bij landb. Eg met vijf dwarsbalken. J.

VIJFDEKENS, bw. — Z. VIJFDS. (Idiot.)

VIJFDENS, bw. — Z. VIJFDS.

VIJFDRAAD, znw., m. — Scheepsterm. Touw uit vijf draden gevlochten. J.

VIJFDUIMER, znw., m. — Bij steenb. Plavei die ongeveer 5 duim in 't vierkant meet. J.

VIJFHOOG, znw., m. — Vijfde verdieping van een magazijn of stapelhuis. Z. DRIJHOOG.

VIJFTIENDE, znw., m. — In 't kaartspel. Vijf kaarten van dezelfde kleur, die op elkander volgen.

VIJFTIENDER, znw., m. — Bij mulders. Steen die daaromtrent 1,45 m. breed is. J.

VIJFTIENSTE, bvw. — Vijftiende, Kil. *decimus quintus*. J.
Meer *vijftiende*.

VIJFTROBBEL, znw., m. — Z. VIJFTROPPEL. (Idiot.)

VIJFTROECHEL, znw., m. — Z. VIJFTROPPEL. (Heist-op-den Berg.)

VIJG, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Da(t) zijn vijgen na Pas(ch)en*, dat komt te laat. J.
— Veeg, slag. J. Iemand 'en vijg om zijn ooren geven.

VIJLBLOKSKEN, znw., o. — Bij smeden. Stukje hout dat in de schroef gespannen wordt en waarop men een klein voorwerp, b. v. eenen sleutel, laat rusten, om het te vijlen.

VIJLINGPIN, znw., v. — Bij goudsmeden. Stukje hout dat uitsteekt aan den kant van de werktafel en dient om op te vijlen, te drillen, enz. D. B.

VIJLRASP, VIJLRAPS, znw., v. — Bij smeden. Vijl zonder handvat, half rasp en half grove vijl.

VIJNEN, w., b. — Z. VINDEN.

VIJSBAND, znw., m. — Bij kuipers. IJzeren ring, band die gebruikt wordt om de duigen goed bijeen te houden. Hij wordt door eene vijs gespannen. J.

VIJSHECHT, znw., m. — Bij schoenm. Hecht van een neepken voorzien en dienende om eene gebroken els te dragen. J.

VIJSNAGEL, znw., m. — Bij schoenm. Nagel met dikker lijf en dikkeren, platten kop dan de spelnagel. Hij wordt op de zool geslagen voor den sleet, alsook in de hielen om de hoefijzers vast te zetten. J.

VILDER, znw., m. — Z. Idiot.

— Bij beenhouwers. Z. VLIMMES.

VINDELING, znw., m. — Z. Idiot.

— Bij dijkw. Dijk die in den vorm van eenen halven kring rond de plaats wordt aangebracht, waar een zeedijk doorgebroken is, om het voortdurend onderloopen eens polders te keer te gaan. J.

VINDEN, w, b. — Z. Idiot.

— Spr. *Iemand liever verloren als gevonden hebben*, er weinig genegenheid voor hebben. J.

— *Veul, weinig vinden in iet*, veel, weinig weerde, belang aan iets hechten. J., D. B.

— *Iet gevonden krijgen*, schikken. J. Kunde 't nie' gevonden krijgen om te avend mee te gaan naar de vertooning?

Ook *vijnen* en *vinnen*.

VINGER, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Iet deur de vingeren zien*, oogluikend toelaten. J.

— *Zijn vingers verbranden*, zich door onvoorzichtigheid in moeilijkheden wikkelen.

— *Van 'n(n) vinger 'en heel(e) hand maken*, iets fel overdrijven.

— *Hand of vinger aan iemand steken*, hem aanraken. Derft is hand of vinger aan dieë' jongen steken, dan zulde mee mij te doen hebben.

VINGERSWANTEN, znw., v., mv. — Z. VINGERLINGEWANTEN. (Idiot.)

VINK, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *Zoo wakker als 'en vink; luisteren, zingen gelijk 'en vink.*

VINNEN, w, b. — Z. VINDEN.

VIOLET, znw., v. — Z. Idiot.

— *Viola tricolor*, Fr. *pensée*. J.

Ook *doodskoppen* en *pensee*.

VIOOLKAS, znw., v. — Z. Wrdb.

— Spr. *Schoenen gelijk vioolkassen*, zeer groote schoenen.

VIOOLKRABBER, znw., m. — Slechte vioolspeler. J.

VIS(CH), znw., m. — Z. Idiot.

— *Afgeloopen visch*, z. AFGELOOPEN.

— Spr. *Zwemmen gelijk 'ne visch, zoo stom als 'ne visch, zoo snel, zoo gezond als 'ne visch (in 't water). Leven gelijk 'ne visch in 't water*, onbekommerd. *'Ne visch moet drij keeren zwemmen : eens in 't water, eens in de boter en eens in de(n) wijn.*

VIS(CH)SNIK, znw., v. — Scheepsterm. Friesche trekschuit.

VISS(CH)EN, w., b. en o. — Z. Idiot.

— Spr. *In troebel water visschen*, voordeel trachten te trekken uit anderer geschil. J.

— *Achter 't net visschen*, niet slagen, teleurgesteld worden, zijne kans verkijken.

VJÈÈL, znw., o. — Veerle, dorp in 't kanton Westerloo.

VLAAGACHTIG, bvw. — Buiig. J. Het weer ziet er vlaagachtig uit.

Ook *buiachtig*.

VLAAI, znw., v. — Z. Idiot.

— *Liers(ch)e vlaaikens*, kleine ronde vlaaikens die te Lier gebakken worden. J.

VLAAMS(CH), znw., o. — Z. Wrdb.

— Spr. *Dat is plat Vlaamsch*, dat is ronduit gesproken.

— *Verstade gee(n) Vlaamsch?* tot iemand die niet hooren of luisteren wil.

— Bvw. Bij metsers. *Vlaamsch verband*, verband bestaande uit gemengde lagen van kop- en strekschee steenen, den eenen om den anderen, en zoodanig op elkander geplaatst, dat er altijd een kopsteen midden op eenen strekschen steen, of omgekeerd, een strekschee steen midden op eenen kopsteen komt liggen.

VLAGEN, w., onp. — Buien. J. 't Zal vandaag nog vlagen, want de locht ziet er vet uit en de wind is omneer.

VLAGGELIJN, znw., v. — Scheepsterm. Vlagtouw. J.

VLAM, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *In vier en vlam*, in vollen brand. Het huis brandde, en *'t was al vier en vlam do(t) ge zaagt. Vier en vlam spouwen*, hevig vergramd zijn.

— Bij timmerl. Z. VLAMMEN. (Idiot.)

VLAMMEN, w., b. — Bij landb. *Den uier vlammen*, er een brandenden solferstek over houden, om het haar te schroeien en den uier een frisch uitzicht te geven. J.

VLAMPOT, znw., m. — Deegbroodje dat eenige minuten in den heeten oven gebakken wordt.

VLAMS(CH), bvw. en znw., o. — Vlaamsch. (Z. der K.) Hij kan gee' Vlamsch.

VLASBOL, znw., m. — Zaadbol van 't vlas. J.

VLECHTEND, VLECHTEIND, znw., o. — Z. VLICHTEND.

VLEES(CH)KANKER, znw., m. — Kwaadaardige, ongeneesbare kanker, die op korten tijd hevig aangroeit, Fr. *sarcôme.*

VLEES(CH)KNIE, znw., v. — Z. PAPKNIE. (Aanh.)

VLEES(CH)MEULEN, znw., m. — Bij beenh. Werktuig waarmede men vleesch fijnmaalt, in stede van het te kappen.

VLEES(CH)PEKEL, znw., m. — Pekel die op vleesch staat. J.

VLEEZEN, w., b. — Bij huidenvetters. Met een scherp mes de vleeschdeelen afsnijden. Als de huid eenige dagen in de kalkkuip gelegen heeft, wordt zij gevleesd.

VLEITEN, w., b. — Scheepsterm. *Beer vleiten,* een groot schip beer wat ontlasten om het in een kleiner water te laten komen. J.

VLESSEN, bvw. — Van fijn vlas. Vlesse' garen. Vlesse' lijverd. Vlesse' lakens.

VLETGROND, znw., m. — Bij dijkw. Vette grond die op de oevers gestoken wordt om dijken te maken of te herstellen. J.

VLETTEN, w., b. — Bij dijkwerkers. Graszoden, vletgrond laden en aanvoeren.

VLETSCHIPPER, znw., m. — Bij dijkw. Vletter. J.

VLEUGEL, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Op zijn eigen vleugels vliegen,* op eigen beenen staan, op eigen wieken drijven.

— Ieder der twee vlerken van eene kap of kanten trekmuts. In de polders dragen de boerinnen kappen met lange vleugels en in de omstreken van Lier met zeer korte.

— Bij vogelv. Ieder van de twee deelen van een slagnet die toevallen. Ook *deur.*

— Bij metsers. Steenen leuning eener brug, die niet alleen den mensch belet van de brug af in 't water te vallen, maar hem nog tot de brug geleidt door de verlengde uiteinden die, schuinsweg van weerzijden eenige schreden ver de straat insluiten, als in opengestrekte armen.

— Scheepsterm. De wimpel die vastgemaakt is aan het hekken van den mast.

VLEUGELLOOS, znw., m. — Sneeuw in het raadsel:

Vogel Vleugelloos
Vloog op boomken Blareloos;
Toen kwam juffrouw Mondeloos
En die joeg vogel Vleugelloos
Van boomken Blareloos.

(De zon die de sneeuw op den boom doet smelten.)

VLEUGELNET, znw., o. — Bi
wordt op de geheele breedte eener gra
ontsnappen.

VLEUGELZIEKTE, znw., v. —
door zij knobbels krijgen op de vleugelbo
Ook *zwingziekte.*

VLICHTEND, VLICHTEINI
Lang lederen riemken dat tusschen de tw
en waaronder de lijn loopt. J.
Ook *vlechte(i)nd* en *vluchte(i)nd.*

VLICHTING, znw., v. — Bij n

VLIEG, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Zoo klein, zoo rap als 'e*
— *Twee vliegen in ééne(n) slag,*
— Z. TROLLE. (Aanh.)
— *Vliegen vangen.* Kindergrap. I
of het hem wil leeren vliegen vangen.
steekt de snaak in den mond van zijne
grashalmen, zoodanig dat de aren langs w
terwijl hij de uiteinden der halmen vas
ruk met de uiteinden, de aren schuiven i
den mond vol graszaad.
— *Da(t) zal gaan gelijk vliegen z*
niet gelukken.

VLIEGEN, w., o. — Z. Idiot.
— Spr. *Vogels van eender veeren vlieg*
— *Gaan vliegen,* wegvliegen, zich ras
De vogel is gaan vliegen (niet *gevlogen*
— *Me(t) vliegender haast,* zeer ha
— Scheepsterm. Gieren. J. Het schi
— Bij metsers. Vooroverhellen. J. I
— *Vliegende kanonniers,* lichte ar

VLIEGE(N)VANGER, znw., m.
— Vischje gelijkende op eenen wit
dat de gewoonte heeft naar vliegen te s

VLIEGER, znw., m. — Z. Idiot.
— Scheepstermen. Strook zeil dat i
en daarmede op- en afgehaald kan wor
of minder oppervlakte moet hebben om
— Platte sloep, bootje. J.

VLIEGERD, znw., m. — Z. Idi
— Spr. *Zijne vliegerd ga(at) nie(t) o*
in zijne verwachting bedrogen.
— Iemand die zeer rap is. Fientjen
drij, hee' ze heur werk geflikt. Onze niev

VLIEGERHALS, znw., m. — Scheepsterm. Touw waar men den vlieger mee dichthalst. J.

VLIEGERLIJN, znw., v. — Scheepsterm. Touw om den vlieger op te hijschen. J.

VLIEGGAT, znw., o. — Bij biemans. Z. TELGAT. (Idiot.)

VLIEGSKENS, znw., o., mrv. — Bij kantwerksters. Z. KETINGSLAG.

VLIMMEN, w., b. — Bij slachters. Met het vlimmes eene snede in het vel der beest geven, om ze daarna te villen.
— Bij landb. *De terf vlimmen,* de toppen der jonge tarwe afsnijden.

VLIMMES, znw., o. — Bij slachters. Mesje om te vlimmen.
Ook *vilder.*

VLOED, znw., m. — Z. Idiot.
— Scheepsterm. *Razende vloed,* vloed die zeer hevig loopt en een eigenaardig geraas laat hooren.

VLOEI, znw., m. — Z. DRIFT (welzand). (**Z.** der **K.**)

VLOEIBEMD, znw., m. — Bij landb. Beemd die onder water kan gezet worden.
Ook *waterbemd.*

VLOEIDAUW, znw., m. — Mist die soms bij zomermorgen tot eenen halven meter hoog over den grond zweeft.
Ook *vloerdauw.*

VLOEIDEUR, znw., v. — Bij dijkw. Deur eener sluis of sas, die opent bij opkomende, en sluit bij afgaande water. J.

VLOEIIG, bvw. en bw. — Vloeiend, los, zwierig. E vloeiig kleed. Dieën rok is heel vloeiig gemaakt.

VLOEIIGHEID, VLOEITE, znw., v. — Vloeiendheid, losheid, zwier, sprek. van kleederen. Daar is geen vloeite genoeg in uwen rok, hij is veul te smal.

VLOER, znw., m. — Z. Wrdb.
— Spr. *Ge zoudt er van de(n) vloer eten,* op een huis waar het kraakzindelijk is. J.

VLOERDAUW, znw., m. — Z. VLOEIDAUW.

VLOERVERBAND, znw., o. — Bij metsers. Verband voor vloeren van gebakken steen. J.

VLOOIE(N)PEÜLDERKEN, znw., o. — Klein trenswerk onder aan het hertslop van een vrouwenhemd om het inscheuren te voorkomen. (**Z.** der **K.**)

VLOOT (zachte *o*), znw., v. — Bij brouwers. Groote kuip voora om de gist in te verzamelen die van de stukken gedreven komt.

— Bij brouwers. Groot ondervat waar men den inhoud der klein ondervaten in giet. J.

VLOTBRUG, zuw., v. — Scheepsterm. Schipbrug, drijvende brug Ook *pont* en *ponton*.

VLUCHT, znw., v. — Bij biemans. Weg, baan der bieën bij he vliegen, Kil. *volatus*. J. Ge staat in de vlucht van de bieën, ge zull gesteken wörren.

VLUCHTEND, VLUCHTEIND, znw., o. — Z. VLICHTEND.

VOD, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *Zoo slap als 'en vod.*

— *Die vodden hebben*, de maandstonden.

Ook *bullen*, *goed* en *dingen*.

VÖDDEL, znw., m. — Bij landb. Z. VÖRREL. (Idiot.)

VODDESPEL, znw., o. — Vodderij. 't Is e schoo' voddespel uw heel werk.

VOEDZAMIG, bvw. — Voedzaam. J. Ruggenbrood is voedzamiger as terven.

VOEIERBAK, VOIERBAK, znw., m. — Bij biemans. Toestel waarin men de bieën voedsel toedient. J.

VOEIERING, VOIERING, znw., v. — Z. Idiot.

— Bij smeden. IJzeren plaat in de buis der stoof om deze sterker te maken. J.

VOEIERINGSLÈÈR, VOIERINGSLÈÈR, znw., o. — Z. BAZAAN. (Aanh.)

VOEIERMÈÈL, VOIERMÈÈL, znw., o. — Bij landb. Allerlei meel om de beesten te voederen, zooals kortmeel, lijnmeel, enz.

VOEIERVEL, VOIERVEL, znw., o. — Bij schoenm. Z. BAZAAN. (Aanh.)

VOET, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *'t Gers van onder iemands voeten maaien*, z. GERS.

— *Hij is geene(n) voet uit zijne(n) weg*, hij heeft wat hij door zijn slecht gedrag verdiend heeft. J.

— *Onder de voet geraken*, vervallen, sprek. van eene handelszaak. J.

— *'t Is goed, droog, nat, slecht* of *vuil onder de voet*, op de wegen. J.

— *Geene(n) voet uit zijne(n) weg gaan*, niet wijken, recht zijnen weg volgen. J.

— *Iet, iemand uit de voeten helpen*, z. HELPEN.

— *Zijn voetjes op 't droog hebben*, zijne schaapjes op 't droge hebben, fortuin gemaakt hebben.

VOĔTJESPASSER, znw., m. — Bij smeden. Passer om de grootte van een hol te meten. J.

VOETLAT, znw., v. — Lat, onder aan eenen lessenaar, eene tafel, enz., waar de voeten op rusten J.

VOETPLANK, znw., v. — Bij timmerl. Z. VOETDEEL.

— Plank onder aan eenen lessenaar, eene tafel, enz., waar de voeten op rusten. J.

— Holte van den voet, voetzool.

VOETSPIE, znw., v. — Bij landb. Spie die dient om den ploegvoet vast te zetten in den balk. J.

VOETSTEEN, znw., m. — Bij steenb. Onderste laag eener gam.

VOETSTRAP, znw., m. — Voetspoor, voetstap, indruk van den voet. (**Z.** der **K.**) De voetstrappen van den dief stonden in de' sneeuw.

VOETZOOL, znw., m. — Bij landb. IJzeren plaat die onder tegen den ploegvoet ligt. J.

VOGEL, znw., m. — Z. Idiot.

— Wordt ook gebruikt als verzamelwoord. Daar is dees jaar weinig vogel.

— Spr. *Zoo vrij als 'ne vogel in de locht.*

— *De vogel is gaan vliegen*, z. VLIEGEN. (Aanh.)

— *Vogels van eender veeren vliegen gèren samen*, z. VLIEGEN. (Aanh.)

— *Weeke vogels hebben weeke bekskens*, z. WEEK.

— *'Ne vogel zingt zoowel van armoei als van welde*, z. POVER.

— *'Ne vliegende vogel vangt iet en 'ne zittende vangt niet*, die werkt, verdient iets en die lui is, niets.

— *De(n) vogel op zijne(n) nest hebben*, iemand op heeterdaad betrappen.

— *Iedere vogel zingt gelijk hij gebekt is.*

— *'Nen diere, 'ne köstelijke vogel*, iemand die veel geld kost; *'ne slimme vogel*, een slimmerik.

VOGELENHUIS, znw., o. — Kooi, Kil. *aviarium.* J,

— Komt voor in 't kinderrijm :

A B C
De*n* hond gaa(t) mee,
De kat blijft thuis.
Piep! zee de muis
In 't vogelenhuis.

VOGELE(N)KLEM, znw., v. — Vogelknip, Fr. *trébuchet*, bij J. *vogelklem.*

VOGELPIJPKEN, znw., o. — Bij vogelvangers. Fluitje om 't gepiep of gefluit van vogels na te bootsen en vogels te lokken.

VOIERBAK, znw., m. — Z. VOEIERBAK.

VOIERING, znw., v. — Z. VOEIERING.

VOIERINGSLÈÈR, znw., o. — Z. VOEIERINGSLÈÈR.

VOIERMÈÈL, znw., o. — Z. VOEIERMÈÈL.

VOIERVEL, znw., o. — Z. VOEIERVEL.

VOL, bvw. en bw. — Z. Idiot.

— Spr. *Met volle bakkezen over iet spreken*, veel en lang.

— *Heel 't dörp is er vol van* of *af* (niet *over*), ieder spreekt er o

— *Van iet zijnen buik vol hebben*, z. BUIK.

— *Met de(n) mond vol tanden staan*, z. TAND.

— *Bij zij(n) volle verstand zijn*, met volle kennis.

— *Me(t) zijn volle goesting*, geheel naar zijnen zin. Hij is mee volle goesting vertrokken.

VOLDOENDE, VOLDOENELIJK, bvw. — Vriendelijk, bele genegen om iemand te voldoen, bij J. *voldoende, voldoendig*. Die mensc zijn heel belèèfd en voldoenelijk.

VOLENDEN, w., o. — Z. Idiot.

— Eindigen, uitkomen. J. Hoe zal da' volenden?

VOLK, znw., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Daar zal veul volk naar komen zien*, scherts, dat is ni bijzonders.

— Bij biemans. Bieën. J. Dieë körf héet te weinig volk.

VOLSLAGEN, bvw. — Volwassen. J. Hij héet 'en volslagen m gehuurd. Uw dochter is al e volslagen vrouwmensch.

VOLVOEGEN, w., b., schb. — Bij metsers. *Plat volvoegen*, mortel de voegen opvullen en effenstrijken.

VOLZEIL, znw., o. — Bij mulders. *De meulen staat (op) vol* wanneer het zeil gansch, in zijne geheele lengte, opengespannen is

VOLZET, bvw. — Z. Idiot.

— Bij landb. *Een koei is volzet in den muil*, als zij acht tan heeft. J.

VONST, znw., v. — Vondst, vond. J.

VOOR, znw., v. — Z. Idiot.

— Bij landb. *Met de loopende voor spaaien*, de gewenten op ga hunne lengte omspitten. Spaait dieën hoëk grond met de loopende v het ga' beter veuruit as met de körte voor.

— *Met de körte voor spaaien*, de gewenten volgens hunne bre omspitten.

VOORSCHOT, znw., o. — Scheepsterm. Schutsel tusschen onder en ruim.

VOORTDOEN, w., b. en o. — Z. Idiot.

— Aanhouden met iets te doen. D. B., J., Kil. *pergere in opere.* Jan z'ne' stiel nog voort?

— *Voortdoen in iet*, er voort handel in drijven. J. Doet hij voort in kolen?

— *Voortdoen met iet*, er zich mede behelpen. J. Ik zou 'ne' gast moeten hebben, maar 'k zal maar voortdoen mee 'ne' leerjo

VOORTJASSEN, w., b. — Voortjagen.

VOORTKUNNEN, w., o. — Fortuin hebben. J. Ik schee er uit iee winkel hou(d)en, ik kan stillekens voort.

VOOS, bvw. — Z. Idiot.

— *Voos weer*, 1° laf, benauwd weder, dat den mensch loom en adsig maakt; 2° nattig, regenachtig weder.

VOOS, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *Op de voos zijn*, op goeden weg zijn. J.

— *Iedere vogel zingt er ze' voosken over*, ieder zegt er zijne meening ver.

— *Dat is de voos, dat is er de voos van*, dat is juist het slechtste, aar zit het kwaad, het gevaar in. U eerst in 't zweet rij(d)en op uwe' elo, en dan in den trek gaan staan, dat is er de voos van.

VOOZERIK, znw., m. — Loome, vadsige mensch.

VÖRDEREN, w., o. — Vorderen.

— Bij landb. *De stand vördert*, zij vertoont teekens van boter. Ge noet wat harder boteren, de stand vördert nog niet.

VOREN, w., o. — Bij landb. Ploegen. Vraagt is aan Karel ofdat mergen kan komen voren.

— Komt voor in *diepvoren*, *holvoren*, *tweevoren* en *zaaivoren*.

VÖRK, znw., v. — Vork. Z. Wrdb. en Idiot.

— Spr. *Weten hoedat de vörk in de(n) steel zit*, weten hoe de zaak gelegen is.

VÖRKSTEEL, znw., m. — Vorkstok. J.

VÖRS(CH)ESLIDDER, znw., m. — Z. VÖRS(CH)EGESLIDDER. Idiot.)

VÖRSTENBAK, znw., v. — Bij steenb. Houten bak waar de vorstpan hare spanning, haren boog in krijgt. J.

VÖRSTENBLOK znw., m. — Bij steenb. Blok waar de vorsten op gemaakt worden. J.

VÖ(R)ST-KAPEL, znw., v. — Voortkapel, gehucht en parochie onder Westerloo.

Het volk zegt altijd *de Vö(r)st-Kapel.* Hij weünt aan de Vö(r)st-Kapel. Naar de Vö(r)st-Kapel gaan.

VOUW, znw., v. — Z. Idiot.

— Knieboog. Zijne frak komt tot aan de vouw van zijn been. Ook *hèès* en *vouwen*.

VOUWEN, znw., o. — *Het vouwen van 't been.* z. VOUW.

VRAAGSTÈÈRT, znw., m. — Z. VRAAGSCHOTEL. (Idiot.) D. B., J. Zuidned., bij V. D.

VRAGEN, w., b. — Z. Idiot.

— Spr. *Naar den bekende(n) weg vragen*, den schijn aanne van iets niet te weten. J.

— Kaartspel. Zeggen dat men eenen maat verwacht om het te beginnen, het tegenovergestelde van passen, Fr. *proposer*. J.

VREKELEN, w., o. — Z. WREKELEN. J.

VREKELGAT, znw., o. — Z. WREKELGAT. J.

VREMD, znw,, o. — Vremde, gemeente in 't kanton Kont.

— Spotrijm:

Vremd
Is onbekend;
Hoog van glor(i)e.
'En pomp en e stuk tore(n).

VRIESACHTIG, bvw. — Genegen tot vriezen. J. Vriesachtig w

VRIJ, bvw. — Z. Idiot.

— Veilig. J., D. B. Ge zijt hier 's avends nie' vrij op de straat schoelies zouwen u aanranden.

— *Een kaart is vrij*, wanneer al de hoogere derzelfde kleur re gespeeld zijn. J.

VRIJDAG, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Als Paschen op 'ne(n) Vrijdag komt*, nooit.

VRIJDOM (in 't Z. en W. *vrijdoëm*), znw., m. — Vrijheid, vei heid. J. Zoolank as die haag nie' groot is, heb ik geene' vrijdom m'nen hof.

Ook *vrijigheid* en *vrijnis*.

VRIJEN, w., o. — Z. Wrdb.

— Spr. *Vrijen doet lij(d)en. Nicht en kozijn vrijt fijn.*

VRIJHOU(D)EN, w., b. — De kosten van reis, van eten drinken voor iemand betalen. J. Ik gaan mee naar de kermis, as ge onderwegen vrijhoudt.

VRIJIGHEID, znw., v. — Z. VRIJDOM.

VRIJNIS, znw., v. — Z. VRIJDOM.

VRIKKELEN, w., o. — Z. WRIKKELEN.

VRINDSCHAP, znw., v. — Vriendschap.

— Spr. *De een vrindschap is de ander weerd*, voor eenen die bewijst men geerne eenen wederdienst. J.

— Vriendelijke, gemeenzame toespraak. J. Zeg, vrindschap, kom hier!

VROMBOT (in 't Z. en W. *vroëmbot*), znw., m. — Z. WEERB

VROMPAKKEN, w., b. — Z. TERUGPAKKEN. (Aanh.)

VROUW, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *De vrouw bou(w)(t) het huis of slaag(t) het tot gruis.*

VROUWKEN, znw., o. — Vriendelijke naam aan kleine meisjes egeven. J.

VROUWSPERSOON (scherpe *o*), znw., o. — Z. Wrdb. Wordt zonder minachting gebezigd.

VRUGER, bvw. — Vorig.

— (*In*) *vruger jaren*, vorige jaren. Vruger jaren waren de daggelden oo hoog nie' as nu.

VRUGERTIJ(D)EN, bw. — Z. VRUGERTIJDS. (Idiot.)

VRUUG, bvw. — Z. Idiot.

— Spr. *Vruug en laat*, altijd. *Vruug of laat*, eens. Vruug of laat alde gestraft worren.

— Znw., o. — Het begin van den morgen, den avond, het jaargetijde. L. In 't vruug van de' Zomer. Komt in 't vruug van den dag, anders en ik nie' thuis. Hij is in 't vruug van den avend vertrokken.

— *Met de(n) vrugen*, 's morgens heel vroeg. Ik staan in de' Zomer iet de' vrugen op. Hij is met de' vrugen vertrokken.

VUIL, bvw. en bw. — Z. Idiot.

— Donker, van kleuren gezeid. J.

— Znw., o. — *In 't vuil schrijven*, in klad. J., T.

VUILIGHEID, znw., v. — Z. Idiot.

— *Vuiligheid doen*, aan eene natuurlijke behoefte voldoen, van kleine inderen en dieren gezeid. Ik wil die kat nie' meer, ze doet altijd vuiligheid ı huis.

VUILINGSMAND, znw., v. — Vuilnismand.

VUILMAKEN, w., b. — Z. Idiot.

— Spr. *Hij zal daar nie(t) veul botermelk vuilmaken*, z. BOTERMELK.

VUILOLIE (klemt. op *o*), znw., v. — Petrolie. 'Ne liter vuilolie. (K.) lat w. wordt gebruikt door oude lieden.

VUILPOES, znw., v. — Vuil wijf, vrouw die in alles slordig is. J.

VUIM, znw., m. — Z. VAAM.

VUIMEN, w., o. — Speelterm. Eene manier van den marmel : schieten. De hand wordt omgedraaid, de duim is tegen den marmel n de pink omhoog. (Turnhout.)

Elders *knipsen?*

VUIMZEEL, znw., o. — Z. VAAMZEEL.

VUIST, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *Zoo dik als 'en vuist*, zeer groot, van appelen, aardappelen, enz.

— *Veur de vuist spreken*, onvoorbereid.

— *Uit de vuist eten*, uit de hand. J.

VULSEL, znw., o. — Gekapt vleesch om worsten of beuli te vullen.

VULT, znw., m. — Bij landb. Z. VILT. (Idiot.)

VUREN, w., b. — Z. Idiot.

— Scheepsterm. Varen met. Het schip vuurt veul tuig.

— Scheepsterm. Volhouden, in de uitdrukking: ***het schip kan nie(t) vuren,*** is door den storm genoodzaakt minder zeil te gebrui

Bij J. ***voeren.***

W.

W, znw., v. — Z. Wrdb.
— Stafrijm : *Wie weet waar Willem Wouters' wijf woont? Willem Wouters' wijf woont wonder wijd weg, Westwezel.*

WAAG, znw., v. — Werktuig om karren en andere groote lasten op te lichten. J., D. B.

WAAIEN, w., o. — Z. WA(D)EN.

WAAIGAT, znw., o. — Steeg of straat waar het gedurig waait. Ik zou nie' gèren in da' straatje woonen, 't is er 'en echt waaigat.
— Het Westen. De wind staat in 't waaigat.

WAAKZAMIG, bvw. — Waakzaam. J. 'Ne waakzamigen hond.

WAAL, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. Van een meisje dat eenen rozijnenbaard, d. i. uitslag rond den mond heeft, zegt men : *Ze he(ft) 'ne(n) Waal gekust;* van eenen jongen heet het : *Hij hee(f)t 'en Walin gekust.*
— *Twaalf Walen en één verken zijn dertien beesten.*
— Scheepsterm. Lang schip met zeer groot roer en platten kop. J. Ook *wale(n)schip* en *walenbak.*

WAAR, znw., v. — Z. Wrdb.
— Spr. *Goei waar prijst heur zelve (en slechte moet geprezen worden).*

WAAR, bvw. — Z. Idiot.
— *Waarachtig waar*, zeker waar. J.
— *Ge meugt mij waar gelooven*, ik bevestig het u, ik zeg het u voor de vaste waarheid. J. As ge mij nog eens derft uitroepen, dan geef ik oe 'en rammeling, ge meugt mij waar gelooven.

WAARAF, bw. — Waarvan.
— Spr. *Waaraf noch waaraan weten*, van niets. J.

WA(D)EN, WAAIEN, w., o. — Bij visschers. Met de waai visschen; dit net, aan twee stokken bevestigd, wordt langs den grond geschuurd. Ook *ba(d)en.*

WAGEN, znw., m. — Z. Idiot.
— *Platte wagen*, groote, lage wagen met vier wielen, door de naties te Antwerpen gebruikt, om koopwaren te vervoeren.

WAGEN, w., b. en o. — Bij middel van eenen hefboom omhooghalen. Om eenen paal uit den grond te wagen, bindt men er, zoo laag

mogelijk, een touw rond. In den strop v
hefboom aan, wiens steunpunt zeer dicht
men nu op het andere uiteinde van den
zoodanige spanning op den paal voortbre

WAGE(N)KAS, znw., v. — Bij
zonder de toebehoorten, gelijk men spr

WAGE(N)KOT, znw., o. — Bij
Ook *karkot*.
Gewest., bij V. D.

WAGE(N)ZWING, znw., v. —
de wagens; zij is langer dan de akkerz

WAK, bvw. — Z. Idiot.
— Spr. *'Ne wakke Winter, e vet*
ongezonde Winters.

WAKACHTIG, bvw. — Een we

WAKKER, bvw. — Z. Idiot.
— Spr. *Zoo wakker als 'en bie, a.*

WAKKIGHEID, znw., v. — V

WALDHOREN, znw., m. — Ja
— Z. SCHALMEI. (Idiot.)
— Blaashoorn in muziekmaatschapp

WALEKOP, znw., m. — Z. Id
— Z. KOPNAGEL.

WALENBAK, znw., m. — Z. v

WALENBOOT, znw., m. — Sch
de walenschepen hangt. Het voor- en a
en verschillen weinig van elkander J.

WALENNAGEL, znw., m. — Z

WALE(N)SCHIP, znw., o. — Z

WALIN, znw., v. — Z. WAAL.

WALK, znw., v. — Bij steenb. K
geperst wordt. J.

WALM, znw., m. — Z. Idiot.
— Bij landb. Bundel stroo kop na

WAMBUIS, znw., o. — Scheepste
kookhuis op de zeilschepen diende. J.

WANNEN, w., b. — Z. Wrdb.
— Spr. *Ieder moet zijn eigen boon*
zijne eigen gebreken verbeteren, voorda
bemoeit.

— *Zijn erten zijn daar gewand*, z. ERT. (Aanb.)

— Bij brouwers. *Mout wannen*, de droge moutscheuten van het mout scheiden.

WANVOGEL, znw., m. — Spottende benaming van den kleermaker, omdat deze, wanneer hij in de huizen kwam werken, zijne plaats kreeg in de wan. (O. der K.)

WANT, znw., o. — Scheepsterm. Z. Wrdb.

— *Staande want*, al de vaste touwen van een zeeschip; bij een klein zeilschip is het de benaming van het oortouw. J.

— *Loopende want*, al de touwen die door blokken loopen. J.

WĀRHAAK, znw., m. — Bij metsers. Kalkhouw, mortelhouw, werktuig om de mortel te beslaan.

Ook *mörtelhaak*.

WARMZETTEN, w., b. — *Iemands broek warmzetten*, hem een pak slaag op zijn achterste geven. J.

WAS, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Zoo gèèl, zoo week als was.*

— Raadsel: *Wa(t) was was, eerda(t) was was?* — Antw.: Honing.

— Bij diamantsl. *Den steen op was brengen*, den diamant op draad, volgens de richting der lagen, slijpen.

WASBROOD, znw., o. — Bij biemans. Gesmolten was, in een ronden vorm gegoten en afgekoeld.

— Soms verkeerdelijk gebruikt voor biebrood en stuifmeelvoorraad.

Ook *wasschijf*.

WAS(CH)BERD, znw., o. — Houten bord met eene geribde zinken plaat bekleed, waar het waschgoed op gewreven wordt om het te wasschen.

WAS(CH)BESSEMKEN, znw., o. — Z. SCHROBBER. (Idiot.) CL.

WAS(CH)KOOR(D), znw., v. — Koord waar men het waschgoed op te drogen hangt. J.

Ook *droogkoo(r)d* en *lijverdkoo(r)t*.

WAS(CH)PIKKEL, znw., m. — Z. WAS(CH)STOEL. (Idiot.)

WASKOEK, znw., m. — Bij biemans. Oude wasraten die eene voorbereidende behandeling hebben ondergaan om later gesmolten te worden, met het doel om ze gemakkelijker voor bederf te bewaren.

WASMOT, znw., v. — Bij biemans. Mot die hare eieren in de raten legt; uit deze eieren komen maden, die de raten en het broed verslinden. J.

WASSCHIJF, znw., v. — Z. WASBROOD.

WASSMILTER, znw., m. — Bij biemans. Toestel dienende om het was te smelten. J.

WASWAFEL, znw., v. — Bij biemans. Dunne wassen plaat den vorm eener wafel. De waswafels zijn de grondvormen der raten.

WASWAFELVÖRM, znw., m. — Bij biemans. Toestel waari men de waswafels vormt. J.

WAT, vrnw. — Z. Wrdb.

— Spr. *'t Zal wa(t) zijn, heget (heeft het) wa(t) geweest*, de zaal waar men zooveel beslag over maakt, zal op niets uitdraaien.

— Wordt dikwijls, uit spot of minachting, op personen gezeid. J, R Met wat da' ge toch ligt te loopen!

— Bvw. *Wat 'en*, zulk. 't Zijn wat 'en schoon appelen! Ik het wat e goeie brood gebakken.

WATER, znw., o. — Z. Idiot.

— *In zij(n) water liggen*, omringd zijn door een water, van ee gebouw gezeid. Het kasteel van den baron X leet in ze' water.

— Spr. *Zijn oogen me(t) warm water wass(ch)en*, z. OOG.

— *Veur 'en ander in 't water springen*, zijn eigen ongeluk voo een ander bewerken. J.

— *Geld in 't water smijten*, noodeloos verteren.

— *Als de ganzen water zien, hebben zij dörst*, z. GANS. J.

— *Iemand 'ne(n) steek onder water geven*, iemand iets bedektelij verwijten.

— *Het handeken boven water hebben*, zijne schaapjes op 't drog hebben.

— *Zij(n) water maken*, pissen. J., R.

WATERBEDERVER, znw., m. — Brouwer die slecht bi maakt. J.

WATERBEKKEN, w., o. — Watertanden. J., D. B.

WATERBEMD, znw., m. — Bij landb. Beemd, weide, die ond water kan gezet worden.

Ook *vloeibemd*.

WATERBOTERBLOĔM, WATERBOTERBLOM, znw v. — Moerasboterbloem, *Caltha palustris*.

WATERFLES(CH)KEN, znw., o. — Bij goudsmeden. Glaze of koperen fleschje met eene allerkleinste opening, dienende om slech éénen druppel vocht ergens op te laten vallen. D. B.

WATERGANG, WATERGANK, znw., m. — Scheepsterm *Watergangen leggen, gangen halen* of *maken*, laveeren. J.

WATERGAT, znw., o. — Bij landb. Opgeblazen aars, ziekte de kiekens. J.

— Westen. J. De wind komt uit 't watergat.

Ook *règengat*.

WATERHOND, znw., m. — Z. Wrdb.
— Spr. *Zoo nat als 'ne waterhond.*

WATERKARKEN, znw., o. — Wolkje dat regen voorspelt. ?. der K.) 't Zal mergen règenen, want daar rijen waterkärkens deur de ècht.

WATERKIST, znw., v. — Scheepsterm. Bak waar men het :inkwater in bewaart.

WATERKLAMP, znw., v. — Scheepsterm. Stuk hout dat van ıder aan de boorden van 't schip vast is en waar de zweerden tegen ısten. J

WATERKLOK, znw., v. — Wanneer men de kanonschoten in et kamp van Brasschaat duidelijk verneemt, dan zegt men dat men e *waterklok* hoort. Dat is een voorteeken van regen, omdat de wind ın uit het Westen komt. (St. Antonius.) 't Zal morgen règenen, ik heb e waterklok gehoord.

WATERKNIE, znw., v. — Knie die gezwollen is van 't water, 'r. *hydarthrose du genou.*

WATERKNOOP, znw., m. — Bij landb. Bijzondere knoop dien e koehoeders in hunne zweep leggen. J.

WATERKOP, znw., m. — Zeer dik hoofd, veroorzaakt door de itzetting der schedelbeenderen. Bij eenen waterkop zijn de zijkamers der ersenen overwijd en vol hersenwei (water), waardoor de schedelbeenderen itgezet en het hoofd zeer dik is, Fr. *hydrocéphale.*

WATERKROP, znw., m. — Bij landb. Ziekte der kiekens, waaroor de krop groot en vol water is. J.

WATERLAAG, znw., v. — Bij landb. Z. WATERRAND. J.

WATERLEEST (scherpe *e*), znw., m. en v. — Z. Idiot.
— Bij timmerl. Stuk hout, onder aan den voet der kepers genageld, ım de helling van 't dak te verzachten en ook om het water buiten ıet bereik van 't gebouw te werpen. J.

WATERLOSSING, znw., v. — Bij dijkw. De *waterlossing* van enen polder bestaat in al de slooten en watergangen die het water uit len polder wegleiden. J.

WATERMUNT, znw., v. — Soort van munt die in beken en ;rachten groeit, *Mentha aquatica.*
Ook *wilde munt.*

WATEROTTER, znw., m. — Scheepsterm. Vaartuig dat zout water vervoert. J.
Ook *waterschip.*

WATERPAP, znw., v. — Pap met zeer veel water verlengd. J.

WATERPÈÈR, znw., v. — Peer die smakeloos en waterachtig is
Bij V. D.: *sappige zomerpeer.*

WATERPEES (scherpe *e*), znw., v. — Bij kaartspelers. Pees bui
troef. J., T., R.
Ook *vals(ch)e pees.*
Volgens *Naoogst*, 1904, bl. 38. beteekent het te Zondereigen : troefh
en troefvrouw.

WATERPUZIE, znw., v. — Scheepsterm. Z. PUZIE. J.

WATERRAND, znw., m. — Bij landb. Eenige bussels stroo
aan de kap van de mijt vooruitsteken, opdat het water in de mijt n
loope.
Ook *waterlaag.*

WATERSCHIP, znw., o. — Z. WATEROTTER. J.

WATERSCHOF, znw., o. — Bij dijkw. Schof eener sluisdei

WATERSCHUIT, znw., v. — Scheepsterm. Schuit die enkel zo
water vervoert. J.
Bij V. D.: *schuit tot aanvoer van drinkwater.*

WATERSCHUP, znw., v. — Bij dijkw. Schop gelijkende op
modderschup, maar grooter van blad, bij J. *waterschop.*

WATERSOĔP, znw., v. — Slechte, waterachtige soep. J.

WATERSTRAAT, znw., v. — Straat die dikwijls onder wa
staat. J.

WATERTJALK, znw., v. — Scheepsterm. Tjalk die zout wa
vervoert, bij J. *watersjalk.*

WATERVENSTER, znw., v. — Bij mulders. Venster dicht
de prang, in de houten kap van den windmolen.

WATERVOOR, znw., v. — Bij landb. Diepe voor, dwars d
eenen akker, om het water af te leiden. CL., R., Kil.

WATERZAK, znw., m. — Z. Idiot.
— Bij landb. Ziekte der konijnen, waardoor zij zeer dik van bi
worden, Kil. *hydropicus.* J.
— Konijn dat den waterzak heeft. J.
— Kalf dat eene groote pens heeft en niets te drinken kreeg
gewaterde melk. J.

WATERZEIL, znw., o. — Scheepsterm. Vierkant zeil dat n
onder de walenschepen uitspant, om door het vloeien van het wa
sneller vooruit te varen. Deze waterzeilen zijn thans niet veel meer
gebruik. J.

WATTE, vrnw. — Z Idiot.
— Als een kind, dat iets niet verstaan heeft, er naar vraagt,
watte? dan antwoordt men, om het beleefd te leeren zijn: *De boe*

zeggen wabliefl. Jongens antwoorden in dat geval aan huns gelijke: *'Nen dikke mee 'ne' platte!* of: *'en schotel mee wratten!* ofwel: *'en schotel mee patatten, 'en schotel mee rapen, gaat er mee slapen!* ook nog: *'en schotel mee patatten, 'en schotel mee vet, zie da' ge z'uite(e)t!*

WEBBE(N, znw., m. — Lompe, dwaze jongen, die met slechte streken zit. (Z. der **K.**)

WECHELDERZANDE, znw., o. — Gemeente in 't kanton Herenthals.

— Spotrijm:

Wechelderzanden,
Hooge landen,
Groote schuren,
Weinig om in te vuren (voeren).

WEDEROMPOETS, znw, v. — In de spr.: *Poets wederompoets.*

WEEAKKER (scherpe *e*), znw., m. — Z. WIEAKKER. J.

WEEGRUUN (scherpe *e*), **WIEGRUUN**, znw., o. — Bij landb. Groen, onkruid, dat men uitgewied heeft.

WEEK (scherpe *e*), bvw. — Z. Idiot.

— Spr. *Weeke vogels hebben weeke bekskens*, om met iemand te spotten die tegen niets tegen kan. CL.

WEEK, znw., v. — Z. Idiot.

— *De week hebben*, de weekbeurt hebben, van soldaten en priesters. J.

WÈÈR, znw., v. — Z. Idiot.

— *In de wèèr zijn*, druk bezig zijn.

WÈÈR, znw., v. — Bij visschers. Soort van fuik die men op de slikken of schorren plaatst om bot te vangen.

WEER (zachte *e*), znw., o. — Weder. Z. Idiot.

— *Lui, lam, vadsig weer*, weder dat den mensch lui, loom maakt. *Voos weer*, z. VOOS. (Aanh.)

— Spr. *Deur alle weer en wind.* Den briefdrager moet deur alle weer en wind.

— *Op iemand* of *iet zooveul staat kunnen maken als op 't weer*, er geenen staat op kunnen maken.

— *Zoo veranderlijk als 't weer.*

— *'t Is spijtig dat droog weer scha(d)e doet.*

— *'t Is gee(n) weer om er 'nen hond deur te jagen*, zeer slecht weder, bijzonderlijk als 't regent of sneeuwt.

WEERBOORD (zachte *e* en scherpe *o*), znw., m. — Bij smeden. Omgeslagen kant van een stuk plaatijzer.

WÈÈRDEEREN, w., b. — Waardeeren, schatten, de weerde van iets vaststellen, Kil. *æstimare.* J.

WÈÈRDIJ, znw., v. — Waardij. J., D. B., R.

WEEREN (zachte *e*), w., o. — Z. VERWEEREN. (Aanh.) J.

WEERIG, bvw. — Eeltig. J. Weerige handen.

WEERKOMEN, w., o., met *zijn*. — Z. Wrdb.
— Spr. *Ge zult er wel van weerkomen*, ge zult in die zaak van meening veranderen, gij zult u beklagen het gedaan te hebbe

WEES, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *De kerk is 'en wees*, men moet aan de kerk eerder te dan te kort geven. CL.

WEEWAAL (zachte *e*), znw., m. — Z. Idiot.
— Het gezang van den *gèlen weewaal* wordt verdietscht: *Gèle waal, kerzen rijp? Zet er de leer aan, ik zalder opgaan.*

WEEZEJONGEN, znw., m. — Weesjongen. J.

WEEZEKIND, znw., o. — Weeskind. J.

WEEZEMEISKEN, znw., o. — Weesmeisje. J.

WEG, znw., v. — Bij oliesl. Z. DRIJFWEG. (Aanh.)

WEG, znw., m. — Z. Idiot.
— *Onder de(n) weg*, onderweg, onderwegen. Ik ben onder de' Jan oom tegengekomen.
— Spr. *Veur iet geene(n) voet uit zijne(n) weg gaan*, er zich aan gelegen laten. J.
— *Lank onder de(n) weg zijn*, lang wachten, van personen en zake
— *Hij zal zijne(n) weg maken*, vooruitkomen in de wereld. J
— *Daar is iet in de(n) weg gekomen*, er is eene hindernis ontstaa
— *Dat is de körtste, de zekerste weg*, het beste middel om het te bereiken. J.

WEGBÖRGEN, w., b. — Wegbergen.
— Wrdk. Zich verbergen. Ge moet u nie' wegbörgen, want ik u wel vijnen!

WEGDEESELEN, w., b. — Bij timmerl. Wegkappen met deesel.

WEGDOEN, w., b. — Z. Wrdb.
— Wegleiden. J. De gendarmen hebben den dief weggedaan.

WEGDRATSEN, WEGDRITSEN, WEGDRESSEN, o., met *zijn*. — Wegspatten.

WEGEN w., b. en o. — Z. Idiot.
— *Boterken wegen*, z. BOTER. (Aanh.)

WEGEN. — *Van.... wegen*, in zake van, aangaande. Van wegen heb ik nie' veul in mijnen hof.

WEGERING, znw., v. — Scheepsterm. Planken die langs de binnenjde van een houten schip geslagen zijn om de knieën te bedekken en en schoon uitzicht te geven.
Ook *wijgering*.

WEGFLANSEN, w., b. — Weggieten. Flanst da' water maar weg!

WEGGERAKEN, w., o., met *zijn*. — Wegraken, heenraken. J. k zou gèren vertrokken zijn, maar ik kost nie' weggeraken.

WEGHALEN, w., b. — Scheepsterm. Verhalen, van zijne plaats p eene andere halen. J. Zijn schip weghalen.

WEGHEBBEN, WEGHEMMEN, w., b. — Z. Idiot.
— *Het weghebben*, 1° verstaan. J., D. B; 2° gelooven, van leugens ezeid. J. Hij heget weg, de sul!

WEGMAKEN, w., b. — Z. Idiot.
— *Maakt u weg*, term om af te keuren. J. Maakt u weg met die odden!

WEGSCHIKKEN, w., b. — Ordelijk geschikt wegleggen. Ge moet ie boeken schoon wegschikken.

WEGSCHUPPEN, w., b. — Wegschoppen. J. Schupt die steenen reg.
— Uit een gesticht wegjagen, uit eenen dienst ontslaan. J. Hij was ı 't klein Seminarie te Hoogstraten, maar hij is er weggeschupt. Ik al m'ne' knecht moeten wegschuppen, want 't is 'ne luiaard en 'ne zatlap.
Ook *wegstampen*.

WEGSJASSEN, w., b. — Z. WEGJASSEN. (Idiot.) J.

WEGSNUKKEN, WEGSNOKKEN, w., b. — Met eenen snuk reglrekken. J. Ik meende de koor(d) te pakken, maar hij snukte ze weg.

WEGSPALKEN, WEGSPEEZEN, WEGSPEITSEN, w., ., met *zijn*. — Wegspatten.

WEGSTAMPEN, w., b. — Al stampende verwijderen. J. De eun kwam om vergiffenis te vragen, maar de vader stampte hem weg.
— Z. WEGSCHUPPEN.

WEGTASSEN, w., b. — Op eene behoorlijke plaats tassen of tapelen. J. Het koren wegtassen. Het halfhout moet nog weggetast wörren.

WEGVÈREN, w., o., met *zijn*.. — Wegvaren. J.

WEGVLIEGEN, w., o., met *zijn*. — Z. Idiot.
— Weggeworpen, uitgesmeten worden. As dieën boom nie' beter rördt groeien, dan vliegt em te naaste jaar eweg.

WEGZETTEN, w., b. — Z. Wrdb.
— Spr. *Er veul kunnen wegzetten*, veel pinten of borrels drinken.

WEI, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *Vrung in de wei, vrung vet.*

WEIK, znw., m. — Z. Idiot.

— *Te weik*, in de week. Boonen, erten, te weik leggen.

— Spr. *Ge moet er uw boonen ni(t) op te weik leggen, want zullen rotten*, ge moet daar niet op hopen, want ge zult teleurgest worden.

WEIKEN, w., b. en o. — Z. Idiot.

— Bij brouwers. *Gerst weiken*, de gerst natmaken en ze te wee zetten om ze te doen schieten.

WEIKPUT, znw., m. — Bij brouwers. Put waar de gerst i week staat, bij J. *weekput.*

WEINIGSKEN, znw., o. — Z. Idiot.

— *E klei(n) weinigsken*, een zeer klein beetje.

WEIPAAL, znw., m. — Paal die dient tot afsluiting van wei

WEISLOT, znw., o. — Bij smeden. Soort van hangslot, m gebruikt om de omheining rondom eene weide te sluiten.

WEISTER, znw., m. — Beweging. Dieën ouwe' vent is gee oogenblik stil, hij is gedurig in de' weister. Ze moet heure' wei hebben, of ze is nie' content.

WEISTEREN, w., o. — Z. Idiot.

— In en uit de kerk gaan om zekeren aflaat te verdienen. Z. WE REN. (Idiot.)

WEKKEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Bij biemans. *De bieën wekken*, op den korf kloppen om de b in beweging te krijgen, te doen ontwaken en ronken. Als de bie op sterven ligt, moet men de bieën wekken. Men klopt dan op de kor zeggende : *Biekens wekt, want uw meester vertrekt.* Is de bieman leden, dan moet men nogmaals op de korven kloppen en zeggen : *Bi waakt, want uw meester slaapt.* Deed men dat niet, beweren de geloovigen, de bieën zouden niet meer aarden en alle sterven. J.

WEKKER, znw., m. — Z. Wrdb.

— Spr. *De wekker loopt af*, op iemand die met eenen vloe woorden spreekt. *Afloopen gelijk 'ne wekker*, veel, rap, zonder tuss poozen spreken. J.

WEL, znw., v. — Scheepsterm. Dooreengevlochten touwwer de buitenzijden van een schip tegen beschadiging van andere sc beveiligt. J.

WEL, znw., m. — Bij metsers en steenb. Overslaande deel dakpan, waardoor de pannen over elkander sluitende gelegd worden krullende, omgebogen kant der pan.

Ook *welkant.*

WEL, bw. en bvw. — Z. Idiot.

— Spr. *Houd u wel!* gewone mensch bij 't afscheid nemen van iemand.

— *Zijde wel, houd u wel.*

— *Met iet* of *iemand wel zijn*, er wel mede varen, er voordeel van hebben, er tevreden over zijn. J.

— *Ge zijt er wel mee*, wordt dikwijls schertsende gebruikt en beteekent dan: 1° dat baat niets; 2° hoegenaamd niet. J. Hij héet en ander peerd gekocht, maar hij is er wel mee, 't is dempig. Gij hèt 300 fr. veur uitkomst gevonden, maar ge zijt er wel mee, 't is maar 30 fr.

Ook *goed* in al die beteekenissen.

— *'t Is wel besteed*, z. BESTEED.

— Tw. Uitroep van verbazing. Wel, wel! wie had dat ooit gedocht!

WELDE znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *'t Zijn sterke beenen die de welde kunnen dragen.*

— *De welde verjaagt zoowel als de armoei.*

WELGEDAAN, bvw. — Half dronken. J. Hij kwam welgedaan thuis.

Ook *goe(d)gedaan.*

WELGEKOMEN, bvw. — Welkom. J. Ge zijt allemaal welgekomen.

WELGEZIND, bvw. — Z. GOEDGEZIND. (Aanh.)

WELWIJS, bvw. — *Nie(t) welwijs zijn*, zijn volle verstand niet hebben. J. Ik geloof nie' dat dieë vent welwijs is, hij doe' zoo'n aardige kuren.

Ook vragend gebezigd.

WEN, znw., v. — Bij landb. Z. WINDER. (Idiot.) (**Z.** der **K.**)

WENNEN, w., b. — Bij landb. Z. WINDEREN. (Idiot.) (**Z.** der **K.**)

WÈRELD, znw., v., doch meest m. — Z. Idiot.

— Spr. *Zoo groot als heel de wèreld.*

— *Hij denkt dat hij heel de wèreld bezit*, op eenen trotschaard.

— *Veur den heele(n) wèreld niet*, voor niets ter wereld.

— *God en heel de wèreld*, iedereen. J. Hij vertelt da' niefs aan God en heel de wèreld.

— *Ik zou de wèreld uitloopen*, van schaamte, verdriet, enz. J.

— *Van de wèreld nie(t) meer weten*, van eenen dronkaard of eenen bewustelooze. J.

— *Geen* (*roo*(*de*) *duit* (*geen knop, geene*(*n*) *cent*, enz.) *op zijnen heele*(*n*) *wèreld hebben*, volstrekt niets bezitten. J.

— *Naar de ander wèreld zijn*, gestorven. J.

— *Zijne*(*n*) *wèreld kennen*, beleefd zijn. J.

— *De wèreld is 'nen hooitas: die meest trekt hee*(*ft*) *meest.*

— *Van de wèreld* dient tot versterking. J. Veur geen geld van de wèreld. Ge zijt de grootste leugenèèr van heel de wèreld.

WERF, znw., m. — Vierkant la
is opvolglijk in Romeinsche cijfers 10,
wordt gebruikt in een kinderspel. (*Z*. c

WERK, znw., o. — Z. Idiot.

— *Werk hebben*, bezig zijn. J. He
te schrijven? Ik heb lank werk gehad

— *Werk zijn*, duren. J. De haag
uren is da' werk?

— *In 't volle van 't werk*, ten tijd

— *Geene(n) slag werk hebben*, v

WERKEN, w., o. — Z. Idiot.

— Verduwen. J. Mijn maag werkt

— Bij metsers. *Dik werken*, zooveel
dat zij eene buitengewoon dikke voeg
overgestelde. *Loos werken*, de mortel n
laag uitspreiden, zoodat de voegen h
z. HAND.

WERKEN, bvw. — Van werk,
Werke' lijverd. Dees zijn werke' lake

WERKKEEL (zachte *e*), znw.,

WERKSCHOEN, znw., m. —
aandoet bij het werken.

WERKSTER, znw., v. — Bij
en honing haalt en al het werk in

WERM, bvw. — Warm, Kil. c

WERMEN, w., b. en o. — V

WERMTE, znw., v. — Warm

WERMZETTEN, w., b. —

WERS, znw., v. — Bij pottenba
en meelbloem, waar men het aardewerk
er beter aan kleve.

WESSEL, znw., m. — Z. Idi

— Wordt gezeid van een kind c

WESTER, znw., m. — Z. WE

WESTERLING, znw., m. —
de binnenwaters vaart of gesleept wo
over het water vooruit. J.

WET, znw., v. — Z. Wrdb.

— *Iemand wetten stellen*, bevele
mij hier geen wetten komen te stellen,

WET, znw., v. — Grasmusch, *Sylvia*. (Meerhout.) Z. KWET. (Idiot).

WETEN, w., b. — Z. Idiot.
— Spr. ***Nie(t) en we(e)t, nie(t) en let***, ignoti, nulla cupido.
— ***Niet weten van***, niet kunnen. J. As hij eens aan 't zagen is, dan weet hij van geen uitschee(d)en.

WETTEN, w., b. — Z. Wrdb.
— Z. SCHERPEN.
— Spr. ***Zijn beenen wetten***, hard loopen. J.
— ***Zijn tanden op iet wetten***, het verlangen te eten. J.

WEVELIJK, bvw. — Weduwlijk. Wevelijke staat. Ze héet heur nie' al te deftig gedragen in heure' wevelijke' staat en nu is ze hertrouwd.

WEVELING, znw., m. — Scheepsterm. Sport eener touwladder.

WEVEN, znw., v., mv. — Z. OU(D)E WEVEN.

WEVER, znw., m. — Z. Idiot.
— Jongen die niet stil kan zitten. CL. Jan is toch 'ne wever op de bank, hij zit geenen oogenblik stil.

WEVERSZAAD, znw., o. — Zeker zaad dat men laat trekken op kokend water. Dit aftreksel wordt gedronken om buikpijn te stillen. (A.)

WEZEL, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Zoo blij als 'ne wezel*.

WEZEL, znw., o. — 's-Gravenwezel of Wuustwezel, gemeenten, de eene in 't kanton Zandhoven, de andere in 't kanton Brecht.

WEZEN, znw., o. — Z. Idiot.
— Bewustzijn, besef, verstand. In ons kind komt al veul wezen in.

WIEGEN, w., b. — Z. Wrdb.
— Spr. ***Iemand in slaap wiegen***, met schoone woorden misleiden, met ijdele beloften paaien. J.
— ***Ik zal wel slapen zonder wiegen***, ik heb grooten vaak.

WIEGSTROO, znw., o. — Spr. ***Het wiegstroo is nog nie(t) van zij(n) gat***, hij is nog jong en onervaren. Het wiegstroo is nog nie' van ze' gat, en hij wilt al gaan trouwen.

WIEL, znw., o. — Z. Idiot.
— Spr. ***Er zooveul noodig zijn als 't vijfde wiel aan de(n) wagen***, zeer goed kunnen gemist worden. J.
— ***Stokken in 't wiel steken***, z. STOK. (Aanh.)
— Bij landb. Ronde plaats in een klaverveld, waar de klaver verteerd is. J.
— Scheepsterm. Groot ijzeren wiel dat van bladen, ***pallen*** genoemd, voorzien is. Sommige stoombooten worden door middel van wielen voortbewogen. Zulke booten heeten ***booten met wielen*** ofwel ***parrelbooten***. J.

WIELSLEUTEL, znw., m. — Bij smeden. IJzeren werktu dienende om de leunsen van de asbussen te draaien. J.

WIELTJE, znw., o. — Bij biemans. Getand wieltje van eene steel voorzien, dat verwarmd wordt en dient om de draden van ramen in de waswafels te drukken. J.

WIETEREN, w., b. — Z. Idiot.

— Heimelijk wegnemen. Ik had m'n pijp op 'en tafel geleed, as ik ze wilde opnemen, was ze gewieterd.

WIGGELKWACHT, znw., v. — Moerassige plaats met mos waterplanten begroeid, waaronder turfmodder zit en die wiggelt als me er op gaat.

Ook *kwacht*, *kwocht* en *kweb*.

WIJD, bvw. en bw. — Z. Idiot.

— *Van wijd*, van verre. Ik zag u van wijd aankomen, maar kende u niet.

— Spr. *Wijd van huis brengt liefde thuis. Wijd van huis is alt rijk.*

— *Nog wijd van huis zijn*, nog in langen tijd niet gebeuren. H staget nu mee uw houwelijk! Och! dat is nog wijd van huis.

— Nog verre van zijn doel zijn. As gij mijnen raad nie' volg dan stade nog wijder van huis as nu.

— *Wijd denken* (of *peizen*), vooruitzien. Hadde gedaan wat ik gezeed had, ge zoudt nu zoo ongelukkig nie' zijn, maar ge waart jo en zonder ondervinding en ge peisde zoo wijd nie'.

WIJF, znw., o. — Z. Idiot.

— *Zingende wijfkens*, z. KRAKELING. (Aanh.)

— *Wijfken*, z. VROUWKEN. (Aanh.)

WIJGERING, znw., v. — Scheepsterm. Z. WEGERING. (Aanh.)

WIJKMEESTER, znw., m. — Bediende van het Armbestu of van eene maatschappij van onderlingen bijstand, die gelast is op ee bepaalde wijk den onderstand die verleend wordt, thuis te dragen.

WIJNCORPENDU, znw., m. — Soort van kleinen rooden aa appel of corpendu.

WIJNEN, w., b. — Z. Idiot.

— Bij landb. Eene tweede maal ploegen. 't Land wijnen. 't La is gewonnen. De boeren wijnen gewoonlijk een veertien dagen na h stoppelen.

— *Het hooi wijnen*, het hooi op de weide met de rijf omkeere opdat het goed droge.

— In de handsteenbakkerijen. *De steenen wijnen*, de steenen d vroeger gerecht werden, wederom omkantelen.

WIJNING, znw., m. — Z. WIJNAPPEL. (Idiot.)

WIJPEN, w., b. — Bij metsers. *Een dak wijpen*, wijpen, poppen of stroobusseltjes onder de pannen steken om het dak dicht te maken. (**Z.** der **K.**)
Elders *poppen*.

WIJTEN, w., b. — *Iet op iemand wijten*, het hem te last leggen. Cl. Ge moet het op mij nie' wijten da' ge ongelukkig zijt, 't is uw eigen schuld.

WIJWATERFLES(CH), znw., v. — Flesch waar het wijwater in bewaard wordt. J.

WIJWATERPOTTEKEN, znw., o. — Klein wijwatervaatje dat vooral in heiligdommen en slaapkamers hangt.

WIKS, znw., m. — Lodewijk.

WIL, znw., m. — Z. Idiot.
— *Om de(n) wille van, om dentwil van*, om reden van. J.
— Spr. *Om de(n) wille van het smèèr, lekt de kat de(n) kandelèèr*, men vleit iemand om er voordeel uit te trekken. J.
— *Ter wille van*, ter oorzaak van. J. Ik ben ter wille van u gestraft.

WILD, bvw. — Z. Idiot.
— *Wild verken*, 1° wild zwijn, Fr. *sanglier*, Kil. *aper*. J.; 2° muurvarken, Fr. *cloporte*.
— *Wild vier*, z. VIER.

WILDE FLIER, znw., m. — Watervlier, *Viburnum opulus* L., Fr. *viorne*.

WILDE KEMP, znw., m. — Verschillende soorten van *Galeopsis*. J.
Ook *dannetel*.

WILDE KLOKSKENS, znw., o., mrv. — De wilde *Campanula's*. J.

WILDE KOLLEBLOĔM, znw., v. — Kol, *Papaver Rheas*.
Ook *donderbloĕm*.

WILDELING, znw., m. — Wilde, ongeënte fruitboom, Fr. *sauvageon*. J., D. B.

WILDE MUNT, znw., m. — Z. VELDMUNT en WATERMUNT.

WILDE PEEËN, znw., v., mrv. — Vogelnest, *Daucus carotta*. J.

WILDERT, znw., m. — Gehucht en parochie onder Esschen.
— Het volk zegt altijd *de Wildert*. Hij woont op de' Wildert.
Ook *den Ess(ch)ens(ch)e Wildert*.

WILDE SPÖRRIE, znw., v. en m. — Z. WATERSPÖRRIE 1°. (Idiot)

WILDE VIOLET, znw., v. — Z. VELDVIOLET. (Aanh.)

WILDE WIJ(N)GAARD, znw., m. — *Ampelopsis quinquefolia*.

WILLEM, znw., m. — Oude Hollandsche cent waar eene W o staat.

WIMPEL, znw., m. — Alle lange smalle vlag, Kil. *vexilium.* J Aan al de huizen hingen wimpels en vlaggen.
Bij V. D.: scheepsvlag.

WIN, znw., v. — Bij landb. Z. WINDER. (Idiot.)

WINARM, znw., m. — Bij mulders. Ieder van de vier uitstekend stokken der winde. J.

WIND, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Zoo rap, zoo veranderlijk als de wind.* J.
— *Op iemand zooveul staat kunnen maken als op de(n) wind,* e niet op kunnen steunen.
— *Naar alle winden draaien,* zeer ongestadig, zeer veranderlij zijn van karakter. J.
— *Zien van waar de wind komt,* zien welke wending de zake nemen, hoe iemand gezind is.
— *Het zeil naar den wind hangen,* handelen volgens de omstandig heden.
— *Woorden in den wind,* ijdele woorden, waar men niet op rekene mag. J.
— *De wind waait in zijn zeilen,* hij heeft voorspoed. J.
— *Iet in den wind slagen,* er niet naar luisteren.
— *De wind komt uit het Noorden,* op iemand die er verstoo uitziet.

WINDAG, znw., m. — Dag dat men in 't spel gelukkig is e gewoonlijk wint. — Vrglk. VERLIERDAG.

WINDBOOM, znw., m. — Scheepsterm. De schippers zegge *daar hangt 'ne windboom in de locht,* als er bij schoon weder 's avon zwarte strepen in de lucht te zien zijn. J., D. B. Hieruit bepalen zij o de richting van den wind voor 's anderendaags die dwars op die zwar strepen zal waaien.

WINDEL, znw., m. — Windsel, omslag, Kil. *involucrum.* J. D ne' windel rond de wond.
Ook *wundel.*

WINDSTREEP (zachte *e*), znw., v. — Lange en witte str in de lucht. J.

WINDVENSTER, znw., v. — Bij mulders. Houten venster boven aan den molen, rechts of links van de as. Langs de windven kruipt men naar de roeden en de kap. J.

WINDZUIGER, znw., m. — Peerd dat veel lucht opzuigt, w door het dik wordt en opzwelt.

WINKEL, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *In iemands winkel klappen,* naar zijnen zin, in zijn voordeel praten. J.

WINKELBROOD, znw., o. — Z. BAKKERSBROOD. J.

WINKELGERIEF, znw., o., zonder mrv. — Benoodigdheden om winkel te houden, zooals toog, schappen, vaten, tonnekens, enz.

WINKETING, znw., v. — Bij mulders. Ketting der winde, waardoor de molen verzet wordt. J.

WINNEN, w., b. — Z. Idiot.

— Spr. *Ievers gewonnen en geboren zijn,* er geboren en grootgebracht zijn. J.

— *Te weinig winnen om te lèven en te veul om te sterven,* zeer kleine inkomsten hebben.

— *Veul vertèren en weinig winnen is 't verderf der huisgezinnen.*

— *Op iet winnen,* voordeel doen, vooral bij eenen verkoop. J. Ik heb op de koei die ik verkocht heb, 50 fr. gewonnen.

WINNEN, w., b. — Bij landb. Z. WINDEREN. (Idiot.)

WINTER, znw., m. — Z. Idiot.

— Z. eene spr. onder WAK. (Aanh.)

WINTERKEUNINGSKEN, znw., o. — Winterkoninkje, *Troglodytes parvulus.*

Ook *keuningsken* en *retter.*

— De zang van dit vogeltje wordt verdietscht:

Tiere-liere-liere !
In ons land daar stoken ze vieren !
Halfhouten zoo dik als mijn beenen
En die gekloven in vieren
En daar nog veul dun hout onder !
Da(t) brandt gelijk den donder,
donder, donder, donder !...

Z. ook KEUNINGSKEN.

WINTERLAND, znw., o. — Bij landb. Land dat in den Winter ledig ligt en eerst in de Lente bezaaid wordt.

WINTERSTAL, znw., m. — Bij landb. Stal waar de beesten 's Winters verblijven. J.

WINTERSTOOK, znw., m. — Voorraad hout of steenkolen voor den Winter, bij CL. *winterbrand.*

WINTERZEIL, znw., o. — Scheepsterm. Bruin zeil dat des Winters op de jachten gebruikt wordt. J.

WIP, znw., v. — Z. Idiot.

— Bij landb. Z. BOTERWIP. (Idiot.)

— Bij olieslagers. Gebogen hout, voorzien van eene koord, waarmede men trekt om het ladewerk in beweging te brengen.

WIPPIJL, znw., m. — Pijl met stomp uiteinde waar men mede naar de wip schiet.

WIPSCHIETING, znw., v. — Schietwedstrijd op de wip. J.

WIPSCHUTTER, znw., m. — Schutter op de wip.

WIPWAP, WIPWAPPER, znw., m. — Lange, magere persoon.

WIS, znw., v. — Verkorting van Louiza.

WISSEL, znw., m. — Bij dijkw. Plaats, gewoonlijk uit vier of vijf nevens elkander liggende planken bestaande, waar de eene werkman den kruiwagen aan den anderen overgeeft. Als de afstand van de ladingplaats tot het stort of de losplaats tamelijk ver is en het vervoer noodzakelijk op twee handen moet geschieden, legt men op 30 passen afstand (ongeveer 30 meters) eenen wissel. J.

WISSELEN, w., b. — Z. Idiot.

— Spr. *Nie(t) veul te wisselen hebben,* niet veel te zeggen, niet veel te antwoorden hebben. Gisteren had ze zoodanig veul praat, maar vandaag had ze nie' veul te wisselen.

— O. Bij timmerl. Wordt gezeid van twee stukken hout die niet gelijk zijn met elkander en niet passen, b. v. van een plankenvloer, waar de planken geene gelijke hoogte hebben.

WITAAR, znw., v. — Bij landb. Tarwe met witte aren. J.

WITBEEN, znw., m. — Bij landb. Boekweit die van onder aan den stam wit is. J.
Vrgl. ROODBEEN.

WITGRAAN, WITKOREN, znw., o. — Masteluin.

WITTIGHEID, znw., v. — Witheid, Kil. *albedo.*

WIZZEWAAN, znw., m. — Mensch met een lichtzinnig en ongestadig karakter, wizzewaas. (Z. der K.)

WOL, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Op wol uitgaan en geschoren thuis komen,* uitgaan om iemand te bedriegen en zelf bedrogen worden.

WOLF, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Huilen met de wolven daar men mee in 't bosch is,* spreken en handelen gelijk de personen met wie men verkeert.

— *De wolven bijten malkanderen niet dood,* de boozen verbroederen als er tegen de goeden te strijden valt. J.

— *De(n) wolf in zijn bakkes loopen,* in 's vijands handen.

WOLF, znw., m. — Bij timmerl. Kruinhout, nokbalk.

WOLFNET, znw., o. — Bij visschers. Z. SMAKNET. (Aanh.)

WOLKAF, znw., o. — Bij landb. Zeer zacht, fijn kaf. J.

WOLPUINEN, WOLPANEN, WOLPEEËN, WOLPEI-EN, WOLPESSEMEN, znw, v., mrv. — Soort van hondsgras, *Holcus mollis*.

WOLZAK, znw., m. — Bij landb. Konijn of zwijn met lang, wollig haar. J. Een wolzak is moeilijk om te vetten.

WOORD, znw., o. — Z. Idiot.
— Spr. *Woorden zijn geen oorden.*
— *Zij(n) woord deur zij(n) gat trekken*, zijn woord intrekken.
— *Luistert naar mijn woorden, maar zie niet naar mijn werken*, op iemand wiens daden in tegenstrijd zijn met zijne woorden.
— *Woorden wekken, veurbeelden trekken.*

WÖRM, znw., m. — Z. Idiot.
— Bij timmerl. Men geeft dien naam ook aan een dik stuk hout, liggende op de muur en waar de kepers op vastgenageld worden. Ook *muurplaat*.

WÖRMACHTIG, bvw. — Wormen verwekkende. Veel brood eten is « wörmachtig », gelooft het volk.
— Z. MAAIACHTIG. (Aanh.)

WÖRPNET, znw., o. — Bij visschers. Werpnet.

WRAAK, znw., v. — Z. Wrdb.
— Spr. *Da(t) roept (om) wraak (in den Hemel)*, dat eischt de wraak van God, gezeid van misdaden of zeer onrechtveerdige handelingen.

WRANGEN, znw., v., mrv. — Scheepsterm. Z. LIGGERS. J.

WREED, bvw. — Z. Idiot.
— Fel, deerlijk. 't Is wreed gelijk dieë mensch eten kan, maar hij werkt ook veur drij. Die wond is wreed om zien. 't Is wreed gelijk er dees jaar appelen zijn.
— Spr. *'t Is wreed, zee Mus, en hij zette zij(n) wijf in de(n) koopdag, en daar kwam nog ge(n) gebod op.*

WREKELEN, w., o. — Scheepsterm. Z. FLIKKEREN.

WREKELGAT, znw., o. — Scheepsterm. Groef van achter in de boot waar de wrikriem in rust bij 't wrikken. J.

WREKEN, w., b. — Z. Wrdb.
— Spr. *God wre(e)kt daar Hij ni(t) en spre(e)kt*, God straft het kwaad op zichtbare en ook op geheime wijze. J.

WRIJF, znw., m. — Z. Idiot.
— Deel van de kous of den schoen dat den wrijf bedekt. J., D. B.

WRIJFPÈÈRD, znw., o. — Bij blokmakers. Soort van blok waar de kloonen op gewreven worden.

WRIJVEN, w., b. en o. — Z. Wrdb.
— Spr. *In zijn handen wrijven*, blijde, tevreden zijn. J.
— *Iemand iet onder zijnen neus wrijven*, verwijten. J.
Ook *ruis(ch)en.*
— Bij blokmakers. Met den wrijver overgaan, doen blinken. klonen worden gewreven, als zij geschrabd zijn.

WRIJVER, znw., m. — Bij blokmakers. Houten of ijzeren st die met een ijzeren haak aan het wrijfpeerd vastzit en dient om de klor schoon te doen blinken.

WRIKKELEN, w., o. — Scheepsterm. Z. FLIKKEREN.

WRINGHAAK, znw., m. — Bij smeden. IJzeren haak om ijzer staven koud of warm om te wringen.

WRONK, znw., m. — Z. Idiot.
— Bij timmerl. Plaats in 't hout waar de draad dooreenloopt.

WUNDEL, znw., m. — Z. WINDEL.

WUUL, znw., m. — Z. Idiot.
— Bij voerl. Esschen stok, schoon rond, draaiende langs onder het midden der kar in twee gaten, een in de as en een in den ba op den buitenkant. De wuul steekt een eind buiten de kar uit en heı daar twee openingen: aan de eene is een touw vastgemaakt dat mc opgewonden worden; aan de buitenste is de wuulstok, die den wu moet opwinden. Bij J. *woel.*

Z.

ZAAD, znw., o. en m. — Z. Idiot.
— Spr. *Zoo klein als zaad.*
— Eieren van vlinders of motten, uitwerpsels van rupsen. J.
— Schiethagel. Z. Idiot. De jagers onderscheiden *hazenzaad*, *konijnenzaad*, *patrijzenzaad*, *musschenzaad* of *musschenkriel* of *musschengriel*, *ganzenloopers* en *sleipers.*

ZAADPEE (zachte *e*), znw., v. — Bij landb. Pee die zaad moet schieten. J.

ZAADPOOT (scherpe *o*), znw., v. — Z. ZAADPEE. (**Z.-O.** der **K.**)

ZAADSTROO, znw., o. — Bij landb. Stroo van sloorzaad. J.

ZAAGACHTIG, bvw. — Z. Idiot.
— Genegen om te zagen, te zaniken. Ou' menschen zijn dikwijls zaagachtig.

ZAAGMAAT, znw., v. — Bij blokmakers. Korte staande maat, dienende om eenen boom in gelijke deelen te kunnen zagen. J.

ZAAGPOT, znw., m. — Zaniker. J. Hij is 'ne zaagpot van eerste klas.

ZAAGPUT, znw., m. — Bij lattenzagers. Put, kuil in den grond, waarin zij latten zagen.

ZAAGSPAAN, znw., o. — Bij houtzagers. Wanneer de zagers twee gezaagde planken van malkander trekken, blijft er aan het uiteinde van eenen der balken een rimpelig stukje hout, dat *zaagspaan* heet. J.

ZAAGVAT, znw., o. — Bij kuipers. Open vat waarop men de duigen op lengte kort. J.

ZAAIEN, w., b. — Z. Idiot.
— Bij landb. *Zaaiende land*, land dat geploegd en bezaaid wordt. J., D. B.

ZAAILINGEN, znw., m., mrv. — Z. Idiot.
— Bij landb. Soort van fijne aardappelen die vóór de ziekte veel geplant werden, maar sedert bijna uitgestorven zijn. J., D. B., T., R.
Er zijn *roode*, *witte* en *bonte zaailingen.*

ZAAISCHEP, znw., v. — Bij landb. Houten schotel waar de boer dikwijls zijn zaad in legt en uit zaait.

ZAAITIJD, znw., v. — Bij landb. [illegible] J. [illegible] 'en groote [illegible].

ZAAL-ZES, znw., v. — Lange [illegible] of jas met [illegible] op te [illegible], en gewoonlijk met eenen band [illegible]. [illegible] dragen veel eene zaal-zes. (A.

ZAANKÉÉS, znw., m. — Roomkaas.

ZAANMETER, znw., m. — Bij landb. Roommeter, glazen werktuig om de hoeveelheid graden room der melk te bepalen, Fr. crèmomètre.

ZAANPOT, znw., m. — Bij landb. Aarden pot waar de zaan [illegible] melk in bewaard wordt of waar men de melk in laat rommen. J.

ZAATHOUT, znw., o. — Scheepsterm. Zeer dikke plank die in het midden van een houten schip op de liggers vastgewerkt is om [illegible] te verbinden. J.

ZABBEREN, w., o. — Z. Idiot.
— Spr. *Zabberen gelijk e zutemelk:kalfken.*

ZAGERIJ, znw., v. — Gezanik, verveleerd gepraat. J., Cl.

ZAK, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Iemand in de(n) zak steken*, bedriegen. J.
— *Vertrekken met(t) pak en zak*, met al wat men bezit. J.

ZAK, znw., m. — Zook, inzakking. Dat is daar 'ne leelijke in die straat.

ZAKBAND, znw., m. — Z. Wrdb.
— Z. ZAKGAREN.

ZAKBANDEN, bvw. — Van zakband. 'En zakbande' koor

ZAKKEN, w., o., met *zijn* en *hebben*. — Z. Wrdb.
— *Da(t) zakt in mijn beenen*, dat ontstelt mij. J.
— *Deur zijn knieën zakken*, al gaande te diep de beenen ploo

ZAKKEN, w., b. — Diefachtig in zijnen zak steken. Toen daar woonde veur winkelknecht, hèèt hij genoeg gezakt.

ZAKZAAD, znw., m. — Zaad dat in zakken verzonden wo om het te onderscheiden van *tonzaad*. J.

ZALIGE, znw., m. — Zalige hoogtijd, feestdag, enz. J. Ik wei u 'ne' zaligen.

ZALIGMAKER, znw., m. — Z. Idiot.
— Boer of pachter die zijn land laat vervuilen, luiaard, puint (Heist-op den-Berg.)

ZALM, znw., m. — Z. Wrdb.
— Spr. *Zoo gerust als 'ne zalm.*

ZAND, znw., o. en m. — Z. Idiot.
— Spr. *Zoo fijn, zoo droog als zand.*
— *Op 't zand zitten*, zijn geld, zijn fortuin verloren hebben. J.
— *Iemand zand in de oogen strooien*, met leugens paaien, door uiterlijken schijn bedriegen.

ZANDA(D)ER, znw., v. — Bij steenb. Streep, laag in den put, met zand gevuld.

ZANDBAAN, znw., v. — Zandige baan.

ZANDBOORD, znw., m., meest in 't mrv. — Scheepsterm. Planken die bij hengsten en booten van aan de berghouten tot onder het vlak komen en dienen om het schip te bevrijden, wanneer het op eene zandplaat loopt. J.

ZANDDREEF (zachte *e*), znw., v. — Zandige dreef.

ZANDKANT, znw., m. — Bij steenb. Onderkant van den steen, kant van de walk, enz. die met zand bestreken is. J.
Ook *zandzij.*

ZANDKRUIER, znw., m. — Man die met zand leurt.
Ook *zandboer, zandkrämer* en *zandleurder.*

ZANDKUSSEN, znw., o. — Bij goudsmeden. Soort van kussen van schaapsleder, met zand opgevuld en waar men eenen ijzeren bol op legt om er het zilver op te drijven. D. B.

ZANDLOOPER, znw., m. — Scheepsterm. IJzeren beslag rond het onderdeel van 't zweerd. J.

ZANDSCHUP, znw., v. — Bij dijkw. Lichte schop gebruikt om zand weg te schieten, bij J. *zandschop.*

ZANDSTRAAT, znw., v. — Zandige straat.

ZANDZIJ, znw., v. — Z. ZANDKANT.

ZANDZUIGER, znw., m. — Scheepsterm. Z. OPPER. (Aanh.)

ZANGMAATSCHAPPIJ, znw., v. — Zangvereeniging. J.
Zuidned. bij V. D.

ZAT, bvw. — Z. Idiot.
— Spr. *Zoo zat als 'ne kiekendief.*

ZAVELBIE, znw, v. — Bie die in den grond, tusschen de steenen woont.

ZE, vrnw. — Z. Idiot.
— Komt zelfstandig, meest als voorwerp, in verscheidene eigenaardige uitdrukkingen voor. J. *Ik zien ze vliegen*, ik heb grooten honger. *Hij had ze staan*, hij was dronken. *Hij hee(ft) ze gefret*, hij is zeer slim.
— Komt soms voor als onderwerp bij eenpersoonl. werkwoorden. Ze sneeuwen goed aan. Ze hebben te nacht gevrozen.

ZEEBESCHUIT, znw., [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] — [illegible] [illegible] [illegible]. J.

ZEEBONK, znw., v. — Scheepsterm. Zeer groot [illegible]. J.

ZEEDIJK, znw., m. — Dijk langs den oever der Schelde. J.

ZEEGAT, znw., o. — Scheepsterm. Monding van eenen stroom. J. Het *zeegat* van de Schelde is te Vlissingen.

ZEEHOND, znw., m. — Bij schoenm. Leder met [illegible] [illegible] kant is voorzien van kleine bobbels, wat grooter dan die van de kips. J.

ZEELEN, w., b. — Bij boomvellers. *Nen boom zeelen*, e[illegible] *zeel* ombinden om hem om te trekken, als de wortels doorgekapt zijn.

ZEELOODS, znw., m. — Scheepsterm. Loods die [illegible] [illegible] de [illegible] meevaart. J.

ZEEMANSDIEP, znw., o. — Scheepsterm. Diepste deel van eenen stroom, waar de zeeschepen hunne vaart kiezen. J.

ZEEMANSHUIS, znw., o. — Scheepsterm. Groot gebouw te Antwerpen, waar de zeelieden zich kost en inwoning tegen voordeelige prijzen kunnen verschaffen. J.

ZEEMEKEN, ZEEMEKENÉE, tw. — Bastaardvloek.

ZEEPEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Spr. *Goed gezeept is half geschoren*, van het begin of de toebereidsels hangt veel af. J.

ZEEPKUIP, znw., v. — Bij zeepzieders. Lichte kuip waar de zeepzieders zeep mee verzenden. J., D. B.

ZEEPNOOT, znw., v. — Z. Idiot.

— Misschien ook de vrucht van den *Juglans niger*.

ZEER (scherpe *e*), znw., o. — Schurftachtige uitslag. Kil. *ulcus malignum*. J., D. B.

ZEERKOP, znw., m. — Hoofd dat aangedaan is van 't zeer. Dien jongen hee' 'ne' zeerkop.

ZEEVER, znw., o. — Z. Idiot.

— *Het zeever in de knie*, slepende ontsteking van het kniegewricht *tumor alba*.

ZEEVERRÈGEN, znw., m. — Fijne regen, motregen.

ZEEZAND, znw., o. — Scherp zand dat grauw van kleur is e[illegible] ook *grauw zand* genoemd wordt. Het zeezand wordt op de zandbanke[illegible] gestoken. J.

ZEGELEN, w., b. — Bij biemans. De doppen of cellen sluiten. De bieën hebben den heuning gezegeld.

ZEGENEN, ZÈGENEN, w., b. en o. — Z. Idiot.

— Spr. *God zegene en beware u*, woorden gebezigd bij den ouderzegen. J.

— *Te zegenen staan*, eene relikwie laten vereeren.

ZEGGEN, w.. b. — Z. Idiot.

— Spr. *'t Is wat te zeggen, kolken zijn geen weggen, maar 't zijn palullen om den buik te vullen.*

— *Daar is zeggen noch doen aan*, van iemand die niet luisteren wil, die wederspannig is.

ZEIL, znw., o. — Z. Idiot.

— Spr. *'En oog in 't zeil hou(d)en*, opletten. J.

— *De wind waait in zijn zeilen*, z. WIND.

— Scheepsterm. *Graan koopen onder zeil*, vooraleer het uit het schip gelost werd. J.

ZEILEN, w., o. — Z. Idiot.

— B. Bij mulders. *De(n) meulen zeilen*, z. OPZEILEN. (Idiot.) J.

ZEILESCHOOT, znw., m. — Scheepsterm. Touw waarmede het achterdeel der gei aan den overloop verbonden is. 't Is met den zeileschoot dat het zeil uitgespannen wordt. J.

ZEILEVAL, znw., o. — Scheepsterm. Touw waar men het zeil langs den mast mee ophijscht. J.

ZEILEVALBLOK, znw., m. — Scheepsterm. Katroi waar het zeileval door loopt. J.

ZEILHAAK, znw., m. — Bij mulders. Z. AFZEILHAAK. (Idiot.)

ZEILLEEST (scherpe *e*), znw., m. — Bij mulders. Ieder van de balken waar de kap van den molen op rust.

ZELFKANT, znw., m. — Z. Wrdb.

— Witte strook papier rondom een blad postzegels.

ZENDEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Spr. *Iemand van Herodes naar Pilatus zenden*, z. HERODES.

ZESDEKENS, bw. — De zesde (in kinderspelen.)

ZESDE(N)S, bw. — Z. ZESDS.

ZESDRAAD, znw., m. — Bij zeeldraaiers. Dun touw van zes draden dooreengevlochten. J.

ZESKWAART, znw., m. — Z. Idiot.

— Bij timmerl. Berd van zes kwaart of 1 1/2 duim dik.

ZESPOOTER, znw., m. — Z. Idiot.

— Muurvarken, *Oniscus asellus*. (Tielen.)

ZESRIB, ZESRUB, znw., m. — Bij beenhouwers. Stuk vleesch uit den rug van het achterkwartier.

ZESTROBBEL, ZESTROËCHEL, ZESTROSSEL, [illegible] m. — Z. [illegible] (Idiot.)

ZETSCHIPPER, m.v., m. — Scheepsterm. Schipper die [illegible] en voor rekening van eenen anderen persoon vaart. J.

ZETTEN, w., b. — Z. Idiot.

— Doen draaien, in 't topspel. 'En mon zetten.

— Bij landb. *De [illegible] zetten*, er alles aan doen wat nood[illegible] om aanstonds te kunnen boteren, d. i. ze uitspoelen, vast op den [illegible] plaatsen, er de melk ingieten, den [illegible] inzetten en ze sluiten. Ze stond maar, da' me kunnen gaan booteren.

— *[illegible] op [illegible] zetten*, als eigendom opschrijven. J. Ze heb[illegible] [illegible] winkel op [illegible] doen zetten.

— *'En [illegible] of [illegible] zetten*, ze regelen zoodat ze [illegible] aanwijst, bij V. D. zetten alleen. J.

— O. Scheepsterm. Drijven bij middel van eenen haak of boom [illegible]

ZEVENDUIMER, m.v., m. — Bij steenb. [illegible] J.

ZEVEN KWAARTSCH, m.v., m. — Bij wevers. Stof die zeven kw[illegible] van [illegible] J.

[illegible]

ZEVEN KWAARTSCH, [illegible] — Bij wevers. [illegible] z. ZEVENKWAART. J.

[illegible]

ZEVENTIENDER, m.v., n. — Bij [illegible] J.

ZEVENTROBBEL, ZEVENTROËCHEL, ZEVENTRO[SSEL], m.v., m. — Z. [illegible]

ZIEK, [illegible] — Z. Idiot.

— [illegible]

— [illegible] J. [illegible]

— [illegible] wanneer [illegible]

ZIEL, m.v., [illegible] — Z. Idiot.

— [illegible] hij kan niet sterven.

— [illegible] dat ze hij [illegible]

— [illegible] zij moeten goed [illegible] kunnen.

— [illegible]

— [illegible]

ZIELTJE, m.v., [illegible] — Bij schoenm. [illegible]

ZIEN, w., b. — Z. Idiot.

— *Iemand nie(t) kunnen hooren of zien*, niet kunnen verdragen. J.

— *Uit zijn oogen zien*, z. OOG. (Idiot.)

— *Uit zijn oogen nie(t) zien van de(n) vaak*, grooten vaak hebben. J.

— *Da(t) zullen wij zien*, dat zal niet gebeuren, dat zal ik niet gedoogen. J.

— *Zien doe(t) gedenken*. J.

— *Er op zien, op de moeite zien*, zich de moeite niet kunnen of willen geven, er tegen op zien. J. Als ik geld verdienen kan, dan zien ik op de moeite nie'. Hij ziet er nie' op van 's Zondags te werken.

— *Ziende blind zijn*, niet willen zien. J.

— *Zien gelijk*, minachtend antwoord op een dom gezegde. J. Dieën boom is zeker 'nen appelboom? — Ge zie' gelijk 'nen appelboom!

Ook *e gezicht hebben gelijk*. De beest die daar afgebeeld staat, is 'ne wolf. — Ge hèt e gezicht gelijk 'ne wolf!

ZIENDELIJK, bvw. — Z. ZIENELIJK. (Idiot.) J.

ZIENDELINGS, bw. — Ziende. J. Ziendelings in z'n ongeluk loopen.

ZIER, znw., o. — Z. Wrdb.

— Spr. *Nie(t) 'en zier*, geen zier. Ge zult nie' 'en zier krijgen.

— *Gee(n) zierken of gee(n) spierken*, volstrekt niets. Daar is gee' zierken of gee' spierken ne meer overgeschoten.

ZIJ, znw., m. — Zijde, Fr. *soie*. Z. Idiot.

— Spr. *Zoo fijn als zij. Haar gelijk zij.*

ZIJ, znw., v. — Z. Idiot.

— Scheepsterm. *De zoute zij* van eenen zeedijk is de zijde van den dijk langs het water. *De zute zij* is de tegenovergestelde zijde die langs het land gelegen is.

Ook *zoute kant* en *zute kant*.

ZIJDEUR, znw., v. — Bij wagenm. Z. SPON. (Idiot.)

ZIJFLUIT, znw., v. — Dwarsfluit, fluit die men zijdelings bespeelt. J.

ZIJN, w., o. — Z. Idiot.

— Met *zijn* en een voorzetsel of een bijw. komen talrijke elliptische uitdrukkingen voor, door het wegvallen van het werkw. dat met het voorz. of het bijw. eene samenstelling uitmaakte. Zulke zijn: *'t is af, 't is aan, 't is op, 't is weg, 't is uit*, enz. J.

Veel van die uitdrukkingen hebben dikwijls eene eigenaardige beteekenis. Zulke zijn: *er aan zijn, af zijn, binnen zijn, 't is er op*, enz. J. Zie voor de beteekenis dier uitdrukkingen het voorz. of bijw. op zijne alphab. plaats.

— *Er af zijn*, zinneloos zijn, suffen. J. Grootvader is er somwijlen af en dan weët em nie' meer wat em zeet.

— *Ik ben af*, zeggen de schoolkinderen, en daarmede willen zij zeggen dat ze hun schoolwerk hebben afgemaakt.

— *Dat 't is dat 't wilt*, wat er ook van zij, 't is mij onverschi[illegible] Fr. *peu m'importe*.

— *In zijnen dwazen, zotten, aardigen, goeien*, enz. *zijn*, z. I[illegible] Soms wordt het hoedanigheidsw. onderdrukt. J. Jan was er giste[illegible] avend weer in (b. v. in zijnen kluchtigen).

— Spr. *'t Zal wa(t) zyn, neget* (heeft het) *wa(t) geweest*, 't zal [illegible] veel beteekenen, 't zal niet erg doen.

— *Al is 't* (*dat*), *al waar 't* (*dat*), al, hoewel. Al is 't da' veul geld verdient, toch moette spaarzaam zijn. Zij zal nooit nie' krij[illegible] da' ze mij gevraagd héet, al waar 't da' ze op heure' kop ging st[illegible] Hij zal da' meisken nooit nie' hebben, al is 't doet em er nog zoov[illegible] moeite veur.

Ook *dat*.

ZIJN, znw., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Ieder zeet er 't zijn over*, zijne meening, zijn gedacht[illegible]

ZIJTIJKEL, znw., o. — Scheepsterm. Z. BAGSTENG. (Aarh[illegible]

ZILT, znw., o. — Huidziekte, Fr. *eczema*. Z. Idiot. Men ond[illegible] scheidt het *droog* en het *nat zilt*.

ZILTACHTIG, bvw. — Z. ZILT. (Idiot.) J.

ZILVERSPĀR. ZILVERSPĀRMAST, znw., m. — Z. ZILV[illegible] MAST. [illegible]

ZILVERZAND, znw., o. — Bij steenb. Soort van aarde geme[illegible] met [illegible] schilfers, die men onder de diepste [illegible] aantreft. Het zilverzand geeft aan de steenen hardheid en klank.

ZIN, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. [illegible] hebben, gansch [illegible] zijn.

— [illegible] hebben, goed gezind, goed [illegible] zijn.

— [illegible] hebben, [illegible] zijn [illegible] [illegible] heeft.

— [illegible] hebben, een [illegible] hebben, kwaad [illegible]

— [illegible] hebben, niet [illegible] zijn. J.

— [illegible] zijn [illegible]

ZINGEN, [illegible] — Z. Idiot.

— Spr. [illegible]

— [illegible] Bijgeloovigen beweren dat de [illegible] zingen. [illegible]

ZINKSTEEN, znw., m. — [illegible] steen, [illegible] van eenen stroom [illegible] [illegible]

ZIT, znw., m. — Z. Idiot.

— Bij voerl. Rug van 't kussen eens peerds. J.

ZITBANK, znw., v. — Bank waar de peerdenknecht in zijne kar of zijnen wagen op zit. J.

ZITTEN, w., o. — Z. Idiot.

— *Ievers zitten*, ergens vogels vangen. Waar zit Jan? Ik zou 'en vink moeten koopen.

— *Ievers nie(t) in zitten* (klemt. op *in*), niet verantwoordelijk zijn voor eenig gebrek aan eene koopwaar die men iemand verkocht heeft. Dat die lampglazen springen, daar kan de winkelier nie' aan doen, hij zit er toch nie' in.

— *Zitten met*, eene ziekte hebben die u zitten doet. J. Ik zit al 'en week of drij met 't pootje.

Zoo ook *gaan*, *liggen* en *loopen*.

— *Zitten hebben*, z. LIGGEN. (Aanh.) J.

— *Me(t) iet* of *iemand* (*aan zijn been*) *blijven zitten*, zich van iets of iemand onaangenaams of schadelijks niet kunnen ontmaken. J. As ge nu uw pataten nie' en verkoopt, dan zulde'r mee blijven zitten.

— *Met streken*, *perten*, enz. *zitten*, streken, perten, enz. hebben. Dieë vent is nie' te betrouwen, hij zit mee streken. De jongen is nie' ziek, hij zit mee perten.

— *Er zit geen deugen*, *leeren*, *werken*, enz. *in dien jongen*, hij wil niet deugen, leeren, werken, enz. J.

— *Het laten zitten*, z. STEKEN. J.

— In sommige uitdrukkingen waar V. D. *zitten* gebruikt, bezigen wij *staan* en *liggen*. J. Dieën hoed staat u goed. Daar staat de doodstraf op. Daar lee' (ligt) stof op uw kleed.

ZJAAK, bw. — *Zjaak zijn*, dood, kapot. As Piet nog is ziek wördt, dan is em zjaak. De bloemfaas is zjaak, ze is in stukken gevallen.

— Heimelijk weggenomen, gekaapt. Toen hij wilde zien hoe laat het was en naar z'n horloge tastte, was ze zjaak.

ZJAT, znw., v. — Tas, kopje, Fr. *jatte*. J. 'En zjat koffie.

ZJAZES, tw. — *Zjazes kijnder!* uitroep van verbazing, bij J. *sjaze(n)s*.

ZJOBBER, znw., m. — *Arme zjobber*, arme dompelaar. Ze is getrouwd mee 'nen arme' zjobber dieë niks op z'nen heele' wèreld bezit.

ZOCHTIGHEID, znw., v. — Zachtheid.

ZO(D)EN, w., b. — Bij dijkw. Bezoden, met zoden beleggen. J. 'Nen dijk zo(d)en.

ZOĔG, v. — Z. Idiot.

— Houten bal of klos, die in het kinderspel *zoegdrijven* gebruikt wordt.

Ook *kolf* en *klos*.

ZOEGDRIJVEN, w., ... — ...
van elkander, ... hout zijn ... met het ...
die de zoeg ... is; maar de andere ...
te slaan, ... want de gemaakt wordt eer hij ...
moet ... zoegdrijver worden.

ZOETEKEN, zn., ... — ...

ZOGWATER, zn., ... — ...
varen: schip ... het ...

ZOIEN, w., ... en ... — Z...
— *Zi ... heet* ... heet ...
... *heet*.

ZOLDER, zn., m. — Z. ...
— Bij ... Plaats die ... een ...
planken, de eene nevens de andere, ...
... Op den zolder ... de ...
en daarna ... worden. ...

ZOLDEREN, w., ... — Bij ...
den ... en ...

ZOLDERING, zn., zn., ...
— Bij ... Houten ...

ZOLDERPLANK, zn., v. ...
— Bij ... De ...
de eene nevens de andere, ... een ...

ZOLDERSCHUIT, zn., ...

ZOLDERWAGENSKEN, ...
... vervoeren.

ZOLEN, w., ... — Bij ...
en ... De ...

ZOMER, zn., m. — De ...
... de ... der Wo...

ZOMERKU..., zn., m. — ...
en ... waarover ... het ...

ZOMERVOGEL, znw., m. — Z. Idiot.

— Bij steenb. *De groote zomervogel,* de groote of eerste stoker in eene steenbakkerij. *De tweede zomervogel,* de tweede stoker. (Boom.)

ZOMERZEIL, znw., o. — Scheepsterm. Wit zeil van een jacht. J. Vrgl. WINTERZEIL.

ZON, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *Blinken gelijk de zon. Zoo klèèr als de zon. Zoo zuiver, zoo zeker als 'en zon.* 't Is de grootste schelm *die er onder de zon loopt.*

— *Ik kan lij(d)en dat de zon in 't water schijnt, als ik de grootste straal maar heb,* ik benijd een anders geluk niet, als ik maar gelukkiger ben.

ZONBERG, znw., m. — Bij timmerl. Z. STEENLEEST. (Idiot.)

ZONDIGEN, w., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Op 'en erfenis zondigen,* er geld op vragen en van verbruiken, voordat men ze in bezit heeft. J.

— *Tegen de kaart zondigen,* van de regels van 't kaartspel afwijken. J.

ZONNEKANT, ZONKANT, znw., m. — Kant waar de zon op schijnt. J. 'Nen broeibak moet langst de' zonnekant liggen.
Ook *zonzij.*

ZONNETENT, znw., v. — Z. Idiot.

— Scheepsterm. Plaats op een schip die met zeildoek overspannen is. J.

ZONNETENTIJZER, znw., o. — IJzer om eene zonnetent te ondersteunen.

ZONNEWASSMILTER, znw., m. — Bij biemans. Toestel dienende om, door inwerking van de warmte der zon, het was te doen smelten. J.

ZONPARAPLU, znw., m. — Zonnescherm, Fr. *parasole.*

ZONZIJ, znw., v. — Z. ZONNEKANT.

ZOO, bw. — Z. Idiot.

— *Zòò zijn, in zoo 'ne(n) staat zijn,* zwanger zijn.

— *Zoo iet van,* omtrent. J. Dieë zak zal zoo iet van 80 kilo wegen.

ZOOËN, bvw., mrv. — Zulke. J., D. B. Zooën leelijke dingen heb ik nog nooit nie' weten gebeuren.

— In 't enk.: *zooëne(n* (mann.), *zooën* (vr.) en *zooë(n* (onz.)

ZOOLMES, znw., o. — Bij blokm. Gebogen mes waarvan de schacht schuins naar omhoog gaat. Het zoolmes snijdt langs weerskanten en dient om het platte van den kloon effen te maken. J.

ZOOM, znw., m. — Z. Idiot.

— Bij smeden. Rechtsche en linksche boord aan metalen plaat, die in elkaar geschoven en platgeslagen worden en alzoo de nageling vervangen.

ZOOSCHUP, znw., v. — Bij [illegible] [illegible] schop waar [illegible] zoden mee steekt. J.

ZOP, znw., o. — Sop. J., D. B. Het goed [illegible] in 't eerste [illegible]

ZŎRG, znw., v. — Scheepsterm. Touw en ketting die aan 't [illegible] en 't roer vastgemaakt zijn en dienen om het roer hooger te [illegible] of te laten zakken, alsook om het niet te verliezen. J.

ZOT, znw., m. — Z. Lijst.

— Spr. *Lachen geigt 'ne zot.*

— *Daar zijn nog meer van die zotten, die dat [illegible] [illegible] begeer[illegible]* nog anderen begeeren dat, en met reden. J.

— *Veul belooven en weinig geven, doet de zotten [illegible] [illegible]*

ZOTHUIS, znw., o. — Z. Lijst.

— Z. [illegible] Aanh.

ZOTTEKLAP, znw., m. — Gekkenpraat. Ik kost maar [illegible] klap niet [illegible].

ZOTTEKOP, znw., m. — Lichtzinnige, dartele dochter of jonge[illegible]

ZOTTE-MANSKLAP, ZOTTE-MANSPRAAT, znw., m. Z. ZOTTEKLAP. J.

ZOUTKEET (scherpe *e*), znw., v. — Z. Wdb. J. Bij V. D. [illegible] zachte *e*.

ZUCHT, znw., m. — Z. Lijst.

— [illegible] van den wind. J. Ge mengt in die macht niet gaan [illegible] ge zult den [illegible] pakken.

ZUIGEN, w., h. — Z. Lijst.

— [illegible]

— [illegible] hebben [illegible] J.

— [illegible] Scheepsterm. De schippers zeggen: het schip zuigt, als [illegible] over eene [illegible] vaart waar te weinig water op staat, zoodat het over [illegible] [illegible] weggaat. J.

ZUIGER, znw., m. — Z. Lijst.

— Scheepsterm. Z. [illegible] Aanh.

— [illegible] op eenen boom. Ge moet die zuigers [illegible] [illegible] [illegible]

ZUIVER, [illegible] — Z. Lijst.

— [illegible] zuiver [illegible] 't [illegible] meer.

[illegible]

ZUKELING, znw., v. [illegible] — [illegible] nog [illegible] [illegible] ingeer [illegible] maar 'k [illegible] 'k nog wel zukeling vind

ZUKEN, w., b. — Z. Idiot.

— *Het nauw zuken,* uiterst bezorgd zijn om niets te laten verloren gaan. CL Sus is 'ne giergaard, hij zuuk(t) het nauw.

— O. *Nauw zuken,* het minste gebrek doen uitkomen. CL. Zoo e slot is nie' gemakkelijk om maken: da' zuükt nauw (zulk slot is moeilijk te maken, het minste gebrek maakt het slecht of onbruikbaar).

— *Eene vloeistof « zuukt » nauw,* als zij licht eene opening vindt om door te dringen. CL. Water zuükt nauw, maar petrol zuükt nog nauwer.

— Spr. *Nesten zuken,* z. NEST.

— *Het spek in den hondsnest zuken,* z. SPEK.

— *Iet zuken daar 't nie(t) verloren is,* op kleine, nietige uitgaven besparingen willen doen.

— *Genade zuken,* z. GENADE.

— *Den boer zocht naar zij(n) peerd en hij zat er op,* wordt gezegd van iemand die iets zoekt dat hij bij zich heeft.

ZULT, znw., v. — Z. Idiot.

— Bij metsers. Muurken tusschen de staireipels en de ben van eenen koestal.

ZUUR, bvw. — Z. Idiot.

— Spr. *'En zuur saus over zijn patatten krijgen,* berispt worden.

— *Zuren os,* norsche, onvriendelijke persoon.

ZUUT, bvw. — Z. Idiot.

— Aangenaam voor 't gevoel, zacht. Wordt gezeid van snijdende werktuigen, gelijk mes, scheermes, beitel, en puntige voorwerpen, gelijk de non of top. J. Die non draait zuut. Da' schaars sta' zoo zuut, da' 'k 'et bijkanst nie 'en vuul.

— *Zute boter,* ongezouten boter, Kil. *butyrum salis expers.* J.

ZUUTAARDIG, bvw. — Zachtaardig. 'Ne zuutaardige mensch. V. D. Zoetaardig, Zuidned.

ZUUTSTAAN, w., o. — Aangenaam zijn voor 't gevoel, bijna niet gevoeld worden, van puntige en snijdende voorwerpen. J.
Z. ZUUT.

ZUUTZETTEN, w., b. — De oneffenheden die door 't slijpen in de snede mochten gekomen zijn, op den oliesteen doen verdwijnen. J. E schaars zuutzetten.

ZWAAI, znw., m. — Bij landb. Hoeveelheid klaver of gras die men met eenen trek der zeisen afmaait. J.
Ook *geswaai* en *gezwad.*

ZWAAIEN, w., o. — Draaien, keeren, niet recht zijn. J. Dieë muur zwaait 'en bitje. Ge hèt die stof slecht afgescheurd, ze zwaait vandeeg·

ZWAALM, znw. m. — Z. [illegible]
— *Zijn gezang* [illegible]:

Toen ik nog hier was,
Vond ik nog [illegible],
Nest [illegible],
[illegible] vol vlas:
Maar nu is alles [illegible].
[illegible]
En [illegible].

—

Toen ik nog hier was,
Vond ik nog [illegible]:
Maar nu is bij al [illegible].
[illegible]
[illegible]
[illegible] [illegible] [illegible].

—

Als ik hier vertrek,
Is alles vol:
De schuur is vol,
De stal is vol:
En als ik wederkom,
Zien ik geen [illegible]!

Ook [illegible], [illegible], [illegible] *en* [illegible].

ZWAAN, znw., v. — Z. [illegible]
— *De* [illegible] [illegible] *het* [illegible]
Ook [illegible].

ZWAAR, bnw. en bw. — Z. [illegible]
— [illegible] [illegible] boeren [illegible] [illegible]: [illegible] weten hoe rijk hij is.

ZWAARSTE, znw. m. — Z. [illegible]

ZWAM, znw. m. [illegible] — Z. [illegible] Cl. R.

ZWANENGANK, znw. m. — Beruchte gang of steeg te [illegible] [illegible] op de Sint-Jacobsmarkt [illegible]. Hij wordt bewoond [illegible], [illegible] volk zooals [illegible], [illegible], enz., [illegible] plaatse [illegible] uitspraak is van het Antwerpschen [illegible].
— Z. ZWAAN.

ZWANS, znw., v. — [illegible] [illegible] 't is 'en zwans die ge [illegible]

ZWANZEN, w. o. — Z. [illegible]
— [illegible] [illegible] om te gekken. Dat is niet voor te zwanse[illegible] [illegible] [illegible] zwanzen.

ZWANZER, znw., m. — Z. [illegible]

— Iemand die zwanst, boerterij of kluchtige leugens vertelt. Dieë Jan is toch 'ne zwanzer: waar em 'et haalt, da' weët den duvel.

Te Antwerpen bestond vroeger eene *Zwanzersclub* die haar orgaan had: *La Zwanse* — *De Zwans*, dat maar 3 nummers heeft beleefd.

ZWĀR, znw., m. — Dunne slappe koffie. (**Z.** der **K.**) Ik drink van dieë' zwār nie.

Ook *zwans*, *zwadder*, *slavaat*, *slavans*, *schuddekul*, enz.

ZWART, bvw. — Z. Idiot.

— *Zwarte kanker*, soort van kanker, Fr. *cancer mélanique ou noir*.

— *Zwarte pokken*, bloedende pokken, Fr. *variole hémorrhagique*.

— *Zwart fijt*, vijt waarbij de huid zwart uitslaat. 't Is eigenlijk de laatste periode van het bleinfijt.

— *Melk van de zwarte koei*, z. MELK.

— *Zwarte bellen in de haver*, kankerhaver, hoort. J.

Ook *zwert*.

ZWEED, znw., m. — Scheepsterm. Stoom- of zeilschip dat onder Zweedsche vlag vaart. J.

ZWEEP, znw., v. — Z. Idiot.

— Bij timmerl. Schuins geplaatste richel die, bij 't plaatsen van eene kazijing, deze in loodrechten stand houdt J.

ZWEEPKNOOP, znw., m. — Z. PEERDSKNOOP. J.

ZWÈÈRDBLOK, znw., m. — Scheepsterm. Katrol waar de touwen door loopen, die het zweerd optrekken of neerlaten. J.

ZWÈÈRDHAAK, znw., m. — Scheepsterm. Haak vastgemaakt aan den zwèèrdkop en dienende om het zweerd omhoog te houden. J.

ZWÈÈRDKETING, znw., v. — Scheepsterm. Ketting die, te gelijk met den zweerdlooper, dient om het zweerd op te halen. J.

ZWÈÈRDKOP, znw., m. — Scheepsterm. Breed, rond uiteinde van het zweerd.

ZWÈÈRDLOOPER, znw., m. — Bij scheepsterm. Mik of gaffel tusschen wier twee pooten de zweerdketing loopt bij het ophalen of het laten nederzakken van het zweerd.

ZWEETEN, w., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Die eten da(t) ze zweeten en werken da(t) ze kou krijgen, da(t) zijn de oprechte luierikken.*

— *Aan iet zweeten*, een lastigen arbeid verrichten, bij J. *op iets zweeten*.

— In angst verkeeren, zeer beschaamd zijn. J.

— Broeien, van hooi en graan gezeid. J.

ZWEETER, znw., m. — Bij landb. Stalbeest die moeilijk vet. J.

ZWEETLAP, znw. m. — Bij [illegible]. [illegible] die boven en onder de [illegible] van een [illegible] opdat het zweet het goed niet [illegible].

ZWEMDOK, znw. v. — Afgesloten ruimte met [illegible] omgeven, waar men kan zwemmen of leeren zwemmen.

ZWEMMEN, w. o. — Z. Lijst.
— Spr. [illegible] [illegible] J.

ZWEREN, w. o. — Z. Wdb.
— Spr. [illegible] en [illegible]. Zweren [illegible].

ZWERMRAAT, znw. v. — Bij imkers. Raat met [illegible] die de [illegible] [illegible] voor het zwermen. J.

ZWERMTIJD, znw. m. — Bij imkers. Tijd van het [illegible] zwermen der [illegible] einde Mei en Juni. J. Bij [illegible] weder is de zwerm[illegible] [illegible].

ZWERT, znw. — Z. ZWART.

ZWESSE, znw. v. — Z. ZWAART. (Lijst.)

ZWICHTELINGEN, znw. m. mv. — Scheepsterm. [illegible] [illegible] aan het [illegible] van het [illegible]. 't Is met de zwicht[illegible] lingen, zoo[illegible] met de [illegible] die men het [illegible] J.

ZWIER, znw. m. — Z. Lijst.
— Wij zeggen niet [illegible], maar op [illegible] of op den [illegible] zijn. J. De [illegible] zijn weeral op zwier.

ZWIET, znw. m. — Z. Lijst.
— [illegible] Rond [illegible] is [illegible] zwiet [illegible] gegaan.

ZWIJGEN, w. o. en b. — Z. Lijst.
— Spr. [illegible] kan met verbeteren [illegible]
— [illegible], z. ANDER. (Aa[illegible]
— [illegible], z. [illegible]. Aanh.)

ZWIK, znw. m. — Zwam, zwek. T., J. Kil. [illegible]. De [illegible] het zwik om.

ZWIK, znw. m. — Bij brouwers. Houten pen, papieren stop [illegible] [illegible] dat men in het zwikgat van een vat steekt.

ZWIK, znw. v. — Z. [illegible] (Lijst.)

ZWIKGAT, znw. o. — Bij brouwers. Opening in een der [illegible] of de [illegible] van een vat waar de zwik in gestoken wordt. J.

ZWIKHOUT, znw. o. — Z. Lijst.
— Bij wagenmakers. Dwarshout waar de wagen op rust, bij J. [illegible] [illegible].

ZWIKKEN, w., o. — Zwenken. T., J., Kil. *vibrare, librare*. Het vat zwikte en al het water er uit.

— B. Bij brouwers. *'En ton zwikken*, een klein gat in eene duig of in de bom boren om er vervolgens eenen zwik in te steken.

ZWIKZWAAN, znw., m. — Z. ZWIKZWAK. (Idiot.)

ZWING, znw., v. — Z. Idiot. 1°.

— Spr. *De zwing trekken*, zijn woord intrekken, zijn belofte niet gestand doen.

Ook *klink trekken* en *het zwikhout trekken*.

— *De zwing hou(d)en tegen iemand*, iemand trachten te evenaren.

ZWINGZIEKTE, znw., v. — Z. VLEUGELZIEKTE.

AANVULLINGEN EN VERBETERINGEN.

KLANKLEER EN SPRAAKKUNST.

— Zie reeds blz. 93-94. De laatste aanmerking onder aan blz. 93 vervalt.

— Blz. 7, § 2. De volkomen *a* wordt te Herselt, Westmeerbeek, Ramsel en omstreken uitgesproken gelijk de Fransche *eu* in *fleur*, *peur*.

— Blz. 9, § 9. Over de uitspraak der scherplange *e*, zie nog blz. 1669.

— Blz. 16, *d*). De umlaut van *a* in *ä* heeft ook plaats in *ägger*, *däbberen*, *dämpig*, *flädderen*, *fläsch*, *hännig*, (handig), *kätsen*, *kläts*, *knäpper*, *krätsen*, *läkken*, *lämmen*, *mäm*, *mätsen*, *pläk*, *plätteren*, *sämmelen*, *schätteren*, *täsch* (Kempen), *grächt*, *täk* (Z. der Kemp.), *bäkker* (Turnhout), *gänger*, *zänger* (Tongerloo), enz.

— Blz. 24, § 2. Bij te voegen : Nochtans, wanneer de eerste consonant *t* of *d* is, en de tweede *d*, dan zijn beide scherp. *Ontdooien*, *zitdag*, *gij zijt dom*, *uitdoen*, *ronddraaien*, *dooddoen*, *winddroog*, *iemand iet aan de hand doen*, worden uitgesproken : *onttooien*, *zittag*, *gij zijt tom*, *uittoen*, *ronttraaien*, *doottoen*, *winttroog*, *iemand iet aan de hant toen*. — Men zegt echter : *biddag*, *handdanig*, *handdoek*, *middag*.

— Blz. 25. In 't Z. der Kempen houdt de intervocalische *d* dikwijls stand in den vergrootenden trap der hoedanigheids- en bijwoorden, waar zij elders slaapt. Zoo hoort men b. v. te Tongerloo : *bredder* (breeder), *ködder* (kwader), *rödder* (rooder), *wedder* (wijder), waarvoor men in andere streken der Kempen *brieër*, *kaoër*, *roeër*, *wijer* (zonder ingevoegde *j*) en te Antwerpen *brieejer*, *kwaojer*, *roëjer*, *wauier* zegt.

— Blz. 26, § 5. Het is zeer moeilijk de grens te bepalen van het gebied der aangeblazen *h*. Als algemeenen regel mag men aannemen dat deze letter uitgesproken wordt in de volgende rechterlijke kantons: *Brecht* (behalve *Esschen* en *Calmpthout*), *Zandhoven* (behalve *Ranst*, *Wommelghem*, *Wijneghem*, *Sint-Job-in-'t-Goor* en *'s-Gravenwezel*), *Heist-op-den-Berg*, *Lier* (behalve de stad), *Turnhout*, *Hoogstraten*, *Arendonk*, *Mol*, *Herenthals* en *Westerloo*. — Het westelijk gedeelte der Kempen, een deel van de kantons Brecht en Zandhoven, is te beschouwen als het gemeen terrein der *aangeblazen* H en der *niet geaspireerde* H : aldaar treft men lieden aan die de *h* uitspreken, andere die ze niet aanblazen, en weer andere bij wie ze enkel sporadisch voorkomt. Vooral bij het jongere geslacht ontstaat meer en meer de neiging om de *h* niet meer te aspireeren. Dat is o. a. het geval te *Brecht*, *Wuustwezel*, *Sint-Antonius* (*Brecht*), *Broechem*, *Oeleghem*, *Schilde* en *Halle*. Het niet uitspreken der *h* in die streek is dikwijls een gevolg van

assimilatie met den voorafgaanden medeklinker. Men hoort er b. v. (of beter *t-kaal*), doch: *gij haait, wij halen; huisuur (hui-suur), de huur van dat huis.* — Behalve in de op blz. 27 opgegeven w verschijnt de *h* overtollig in *hai, hair* (het Fr. *air*), *hokkenoot* (om). (Zie *Aanhangsel*, blz. 1736, 1764 en 1765.)

— Blz. 29, § 10 Over de *r*, zie nog blz. 1009.

— Blz. 51. Het meerv. van *rad* is *ra(d)er*. In 't Z., o. a. te Ton hoort men *houters, kotters, rijzers.* — *Kot*, in de beteekenis v *hol, opening*, maakt in 't mrv. *kotten, kotter, kotters;* in de bete van *hok* is het mrv. *koten.*

— Blz. 60. De bijwoorden van plaats *achter, onder, daar, ginder, waar*, van een voorzetsel afhangende, gaan bij velen op Men zegt dus: *van achtere(n, van ondere(n, naar dare(n, naar h op gindere(n, van ware(n.*

De adverbiale uitgang *e* is overal weggevallen, tenzij in *vele g vele meer*, enz.

In strijd met de geschreven taal, vindt men eene adverbial *van elks* (van elk, van ieder), *van zelfs* (van zelf), *van verre(n)* verre), *van veure(n)s* (van te voren), en bij sommigen in *toens, miss* en *zekers.* Daarentegen hoort men *neven* of *neffen* en *strak*, vo geschrevene *nevens, straks.*

— Blz. 67. In 't N. der Kempen hoort men: *zij blijft bij mo ga naar vaders.*

— Blz. 69. Over *s* (voornaamwoord), zie blz. 2008. Niet gebruikt in loochenende, maar ook in bevestigende zinnen, b. v.: *i gesien.*

— Blz. 86, § 18. Bij *gaan*, verbonden met sommige werkwo heeft in den Volmaakt verleden, den Meer dan volmaakt verled den Betrekkelijk toekomenden tijd der Aantoonende, en in den Ver tijd der Voorwaardelijke wijze eene dubbele wending plaats. Zoo zegt *Zij is dienen gegaan* of *gaan dienen; hij was slapen gegaan* of *slapen; als 't schoon weer geweest had, dan zouden wij wel wan gegaan hebben* of *gaan wandelen hebben.*

— Blz. 88, § 26. Lees: *Hij kreeg te slapen.*

— Wanneer een infinitief afhangt van eenen anderen, dan hij, evenals in de schrijftaal, achteraan geplaatst. Nochtans hoort wel: *Zij wilt niet dienen gaan; het kind moest slapen gaan luiaard zal later nog moeten bedelen gaan; hij zal daar vertr moeten; zou de smid dat nog maken kunnen?*

Infinitieven afhangende van de modaal gebruikte werkwoorden *ku laten, meugen, moeten, willen, zullen*, worden zoowel vóór als a het werkwoord geplaatst. Men zegt: *Als ik dat doen kan* (of *kan d zorgt dat ge den jongen intijds vertrekken laat* (of *laat vertrek ik geloof dat hij niet meer uitgaan mag* (of *mag uitgaan*); *ik gezeed dat ge't laten moest* (of *moest laten*); *als ge niet eten en* (of *wilt eten*), *dan moet-te maar vasten; ik geloof dat ze nog tro zal* (of *zal trouwen*).

— Blz. 91, § 46. *Herhalingen.* Zie ook nog blz. 1756.

— *Bevestiging-ontkenning.* Zie blz. 224.

WOORDENLIJST.

* duidt hier eene verbetering aan.

Buiten de in de *Voorrede* vermelde Idiotica, worden in het *Idioticon* en het *Aanhangsel* aangehaald:

AM. JOOS, *Waasch Idioticon;*
BOUMAN, *De Volkstaal in Noord-Holland;*
OPPREL, *Het Dialect van Oud-Beierland;*
D. CLAES, *Bijvoegsel aan de Bijdrage tot een Hagelandsch Idioticon*.

A.

AANDAMMEN, w., b. — Bij metsers, dijkw., enz. Door stampen dichter opeenbrengen. Den grond aandammen.

AANDRIJVEN, w., b. — Z. Idiot.

— Bij landb. *Grond aandrijven*, grond van eene hoogte in eenen put brengen met het molberd, den ploeg of de spade, om het land effen te leggen. J.

Ook *aansleipen*, *indrijven* en *insleipen*.

AANEENSPINNEN, w., b. — Z. Idiot.

— Z. AANEENKNOOPEN. (Idiot.)

AANGEBRAND, bvw. — Z. Idiot. en Aanh.

— *Aangebrand zijn veur iet*, iets moeten betalen, bekostigen, verplicht zijn iets te koopen. Ik ben weeral aangebrand veur 'ne' nieven hoed. Ga nie' naar die feest, want dan zijde weeral aangebrand veur 'ne' frang of tien.

AANGERAKEN, w., o., met *zijn*. — Z. Idiot. en Aanh.

— *Er aangeraken*, verliezen in 't spel, in de boet geslagen worden. Ge zult er nog wel is aangeraken met da' stroopen.

— Zwanger raken.

***AANGEVEN**, w., b. — Z. Idiot. Lees: *qu'il soit si riche*.

AANHOU(D)EN, w., b. — Z. Idiot.

— Bij landb. Ondersteunen, tegenhouden. J. Hooi dat scheef geladen is, moet met eene vork aangehouden worden, anders zou het afzakken.

— Scheepsterm. In dezelfde richting naar een punt varen. J. Als het schip nog langer den wal aanhoudt, vaart het omhoog.

AANKIEZEN, w., b. — *Er aankiezen*, in eene verkiezing doen gekozen worden. Met de leste kiezing veur de gemeente is Peer Somers er aan gekozen.

AANKOMEN, w., o. — Z. Idiot. en Aanh.

— Onp. Betamen. Zoo laat in de herberg zitten, da' komt r veur 'nen onderwijzer.

— Schikken, pas geven. Ik zal u komen bezuken, as 't eens aa

AANLEG, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Den aanleg is de helft van 't werk.*

— Bij metsers. Benedendikte van eenen muur. 'Ne muur v steen aanleg.

AANLOOPEN, w., o., met *zijn.* — Op korten tijd dik worden. Jan is op eenige weken vandeeg aangeloopen. Al is 't mee ziek te wörren wa' vermager, ik loop toch seffens weer aan. Me die aanloopen, zijn de gezondste niet.

— *Blauw aanloopen,* z. BLAUW.

— B. Scheepsterm. Al varende bereiken. J. Daar is nog genoeg om de haven aan te loopen.

AANMAKEN, w., b. — Z. Aanh.

— Vangen, doen verliezen, in 't spel. J. Ik heb Jan er aange

AANMONSTEREN, w., b. — Scheepsterm. Zich verbinde de reis, overeenkomen voor het loon en soms ook een voorschot tr

AANSLAGBLOK, znw , m. — Bij timmerl. Blok hout die den grond uitsteekt en de twee vleugels van een hekken tegen Ook *aanstootblok.*

AANSLAGEN, w., b. — Z. Idiot.

— Bij mandenmakers. *De wiss(ch)en aanslagen,* de gevlochten wi met het drijfijzer aandrijven.

AANSLEIPEN, w., o. — Z. Aanh.

— B. Bij landb. Z. AANDRIJVEN.

AANSMOREN, w., b. — Z. AANSMOOREN. (Idiot.) (Z. d

AANSPELEN, w., b. — Z. Aanh.

— Aanmaken, doen verliezen in het spel. J. Iemand er aans Ge hèt er u eigen aangespeëld.

AANSTEKEN, w., b. en o. — Z. Idiot. en Aanh.

— *'En hand aansteken,* aan een werk helpen. Steëkt eens 'e aan, anders krijg ik 't werk nie' af. Dieë luierik steëkt nieveran hand aan.

AANSTOOTBLOK, znw., m. — Z. AANSLAGBLOK.

AANSTOOTSTEEN, znw., m. — Z. AANSLAGSTEEN. (

AANTREKKEN, w., o. — Z. Idiot. en Aanh.

— Bij schilders. Wordt niet enkel gezeid van lijm (z. Idiot.) ook van verf en vernis. Die verf, die vernis trekt goed aan.

AANUIEREN, w., o., met *zijn*. — Bij landb. Eenen ontwikkelden uier krijgen. Die koei uiert schoon aan.

AAP, znw., m. — Z. Idiot. en Aanh.
— Benaming van 't getal 21 in 't kienspel. (**A.**)
— Enkele 1 in 't dominospel. (**A.**)

AARD, znw., m. — Z. Idiot. en Aanh.
— Men zegt ook: *ievers den aard* (*niet*) *kunnen krijgen*.
— *Dat is er den aard nie*(*t*) *van*, dat is niet zooals het zou moeten zijn.

AAS, znw., o. en m. — Z. Idiot.
— Steen in 't dominospel met één oog.
Ook *pin*.

ABONNEMENT, znw., o. — Z. BINNENBOĔK. (Idiot.)

ACHTERBOEI, znw., m. — Bij slachters. Boeizeel dat aan de achterpooten van de beest bevestigd wordt.
Vrgl. VEURBOEI.

ACHTERBROĔK, znw., o. — Gehucht en parochie, gedeeltelijk onder Calmpthout en gedeeltelijk onder Wuustwezel.
Het volk zegt altijd *het Achterbroĕk*.

ACHTERMES, znw., o. — Bij blokm. Z. VE(R)SMES. (Idiot.)

ACHTERRUG (klemt. op *rug*), bw. — Voorbij. CL. Die miserie is al lank achterrug, spreĕkt er nie' mer over.

ACHTERTUIG, znw., o. — Scheepsterm. Klein zeil van den achtermast. Het zijn vooral de aken en de otters, die een achtertuig voeren. J.

ACHTERUITDOEN, w., o. — Zijn gevoeg maken, van kleine kinderen gezeid.

ACHTERVELLING, znw., v. — Bij mulders. De achterste velling van een molenwiel.
Vrgl. VEURVELLING.

ACHTERWIEL, znw., o. — Z. Aanh.
— Bij mulders. Wiel dat langs den kant van den molentrap hangt en door middel van het staakijzer den achtersten steen doet draaien. J.

ACHTKANT, znw., m. — Bij diamantslijpers. *In achtkant werken*, elk der facetten van 't kruiswerk in twee nieuwe verdeelen. De tafel wordt achthoekig of maakt acht facetten van boven, waarvan vier *bezeelen*, en vier *hoeken* heeten; en acht van onder, waarvan vier wederom hoeken, en de vier andere *paviljoenen* genoemd worden. Deze bewerking volgt op het *in 't kruis werken*.

*— **ACHTIG**. Z. Idiot. Lees: « Tot de tweede soort behooren... » in plaats van « eerste soort ».

ZWEETLAP, znw., m. — Bij kleerm. Schuins gesneden lap v caoutchouc, die boven en onder de oksels van een kleed genaaid word opdat het zweet het goed niet bederve.

ZWEMDOK, znw., v. — Afgesloten ruimte met muren en boom omgeven, waar men kan zwemmen of leeren zwemmen.

ZWEMMEN, w., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Den eene zwemt* (of *vliegt*) *deur de wèreld en den ande kruipt er deur.* J.

ZWÈREN, w., o. — Z. Wrdb.

— Spr. *Vloeken en zwèren. Zwèren gelijk 'ne ketter.*

ZWERMRAAT, znw., v. — Bij biemans. Raat met grof we die de bieën bouwen vóór het zwermen. J.

ZWERMTIJD, znw., m. — Bij biemans. Tijd van het gewoo zwermen der bieën, einde Mei en Juni. J. Bij slecht weder is de zwermtij altijd laat.

ZWERT, bvw. — Z. ZWART.

ZWESSE, znw., v. — Z. ZWAART. (Idiot.)

ZWICHTELINGEN, znw., m., mrv. — Scheepsterm. Klein touwkens die aan het onderdeel van het zeil hangen. 't Is met de zwichte lingen, alsook met de reeftouwkens, dat men het zeil kort. J.

ZWIER, znw., m. — Z. Idiot.

— Wij zeggen niet *aan den zwier*, maar *op zwier* of *op den zwie zijn.* J. De zatlappen zijn weeral op zwier.

ZWIET, znw., m. — Z. Idiot.

— Menigte, stoet. Rond negen uren is den heele zwiet naar hui gegaan.

ZWIJGEN, w., o. en b. — Z. Idiot.

— Spr. *Zwijgen kan nie(t) verleed wörren*, kan niet verbeterd worden

— *Onder ons gezeed en op 'en ander gezwegen*, z. ANDER. (Aanh.

— *Op 'en eeuwig zwijgen*, z. EEUWIG. (Aanh.)

ZWIK, znw., m. — Zwaai, zwenk. T., J. Kil. *vibratio, libratio* De stoel viel mee 'ne' zwik om.

ZWIK, znw., m. — Bij brouwers. Houten pen, papieren stop o bundeltje stroopijlen dat men in het zwikgat van een vat steekt.

ZWIK, znw., v. — Z. ZWIKZIE. (Idiot.)

ZWIKGAT, znw., o. — Bij brouwers. Opening in een der duige of de bom van een vat, waar de zwik in gestoken wordt. J.

ZWIKHOUT, znw., o. — Z. Idiot.

— Bij wagenmakers. Dwarshout waar de wagen op rust, bij J. *zweek zweekhout.*

ZWIKKEN, w., o. — Zwenken. T., J., Kil. *vibrare, librare.* Het vat zwikte en al het water er uit.

— B. Bij brouwers. *'En ton zwikken,* een klein gat in eene duig of in de bom boren om er vervolgens eenen zwik in te steken.

ZWIKZWAAN, znw., m. — Z. ZWIKZWAK. (Idiot.)

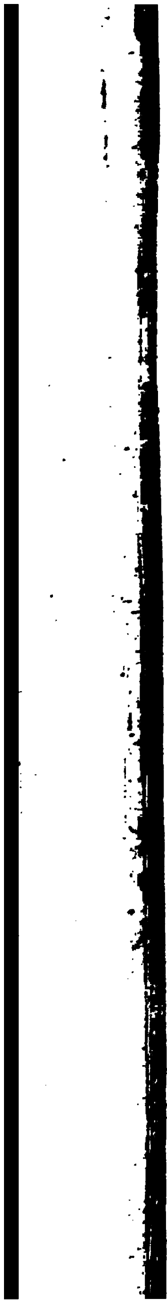
ZWING, znw., v. — Z. Idiot. 1°.

— Spr. *De zwing trekken,* zijn woord intrekken, zijn belofte niet gestand doen.

Ook *klink trekken* en *het zwikhout trekken.*

— *De zwing hou(d)en tegen iemand,* iemand trachten te evenaren.

ZWINGZIEKTE, znw., v. — Z. VLEUGELZIEKTE.

AANVULLINGEN EN VERBETERINGEN.

KLANKLEER EN SPRAAKKUNST.

— Zie reeds blz. 93-94. De laatste aanmerking onder aan blz. 93 vervalt.

— Blz. 7, § 2. De volkomen *a* wordt te Herselt, Westmeerbeek, Ramsel en omstreken uitgesproken gelijk de Fransche *eu* in *fleur*, *peur*.

— Blz. 9, § 9. Over de uitspraak der scherplange *e*, zie nog blz. 1669.

— Blz. 16, *d*). De umlaut van *a* in *ä* heeft ook plaats in *ägger*, *däbberen*, *dämpig*, *flädderen*, *fläsch*, *hännig*, (handig), *kätsen*, *kläts*, *knäpper*, *krätsen*, *läkken*, *lämmen*, *mäm*, *mätsen*, *pläk*, *plätteren*, *sämmelen*, *schätteren*, *täsch* (Kempen), *grächt*, *täk* (Z. der Kemp.), *bäkker* (Turnhout), *gänger*, *zänger* (Tongerloo), enz.

— Blz. 24, § 2. Bij te voegen: Nochtans, wanneer de eerste consonant *t* of *d* is, en de tweede *d*, dan zijn beide scherp. *Ontdooien*, *zitdag*, *gij zijt dom*, *uitdoen*, *ronddraaien*, *dooddoen*, *winddroog*, *iemand iet aan de hand doen*, worden uitgesproken: *onttooien*, *zittag*, *gij zijt tom*, *uittoen*, *ronttraaien*, *doottoen*, *winttroog*, *iemand iet aan de hant toen*. — Men zegt echter: *biddag*, *handdanig*, *handdoek*, *middag*.

— Blz. 25. In 't Z. der Kempen houdt de intervocalische *d* dikwijls stand in den vergrootenden trap der hoedanigheids- en bijwoorden, waar zij elders slaapt. Zoo hoort men b. v. te Tongerloo: *bredder* (breeder), *ködder* (kwader), *rödder* (rooder), *wedder* (wijder), waarvoor men in andere streken der Kempen *brieër*, *kaoër*, *roeër*, *wijer* (zonder ingevoegde *j*) en te Antwerpen *brieejer*, *kwaojer*, *roëjer*, *waaier* zegt.

— Blz. 26, § 5. Het is zeer moeilijk de grens te bepalen van het gebied der aangeblazen *h*. Als algemeenen regel mag men aannemen dat deze letter uitgesproken wordt in de volgende rechterlijke kantons: *Brecht* (behalve *Esschen* en *Calmpthout*), *Zandhoven* (behalve *Ranst*, *Wommelghem*, *Wijneghem*, *Sint-Job-in-'t-Goor* en *'s-Gravenwezel*), *Heist-op-den-Berg*, *Lier* (behalve de stad), *Turnhout*, *Hoogstraten*, *Arendonk*, *Mol*, *Herenthals* en *Westerloo*. — Het westelijk gedeelte der Kempen, een deel van de kantons Brecht en Zandhoven, is te beschouwen als het gemeen terrein der *aangeblazen* H en der *niet geaspireerde* H: aldaar treft men lieden aan die de *h* uitspreken, andere die ze niet aanblazen, en weer andere bij wie ze enkel sporadisch voorkomt. Vooral bij het jongere geslacht ontstaat meer en meer de neiging om de *h* niet meer te aspireeren. Dat is o. a. het geval te *Brecht*, *Wuustwezel*, *Sint-Antonius* (*Brecht*), *Broechem*, *Oeleghem*, *Schilde* en *Halle*. Het niet uitspreken der *h* in die streek is dikwijls een gevolg van

assimilatie met den voorafgaanden medeklinker. Men hoort er b. v. (of beter *i-kaal*), doch: *gij haalt, wij halen; huisuur (hui-suur), de huur van dat huis.* — Behalve in de op blz. 27 opgegeven wo verschijnt de *h* overtollig in *hai, hair* (het Fr. *air*), *hokkenoot* e (om). (Zie *Aanhangsel*, blz. 1736, 1764 en 1765.)

— Blz. 29, § 10 Over de *r*, zie nog blz. 1009.

— Blz. 51. Het meerv. van *rad* is *ra(d)er*. In 't Z., o. a. te Tong hoort men *houters, kotters, rijzers.* — *Kot*, in de beteekenis va *hol, opening*, maakt in 't mrv. *kotten, kotter, kotters;* in de bete van *hok* is het mrv. *koten.*

— Blz. 60. De bijwoorden van plaats *achter, onder, daar, ginder, waar*, van een voorzetsel afhangende, gaan bij velen op *e* Men zegt dus: *van achtere(n, van ondere(n, naar dare(n, naar hi op gindere(n, van ware(n.*

De adverbiale uitgang *e* is overal weggevallen, tenzij in *vele g vele meer*, enz.

In strijd met de geschreven taal, vindt men eene adverbial *van elks* (van elk, van ieder), *van zelfs* (van zelf), *van verre(n)s* verre), *van veure(n)s* (van te voren), en bij sommigen in *toens, miss* en *zekers.* Daarentegen hoort men *neven* of *neffen* en *strak*, vo geschrevene *nevens, straks.*

— Blz. 67. In 't N. der Kempen hoort men: *zij blijft bij mo ga naar vaders.*

— Blz. 69. Over *s* (voornaamwoord), zie blz. 2008. Niet gebruikt in loochenende, maar ook in bevestigende zinnen, b. v.: *i gezien.*

— Blz. 86, § 18. Bij *gaan*, verbonden met sommige werkwo heeft in den Volmaakt verleden, den Meer dan volmaakt verled den Betrekkelijk toekomenden tijd der Aantoonende, en in den Ve tijd der Voorwaardelijke wijze eene dubbele wending plaats. Zoo zegt *Zij is dienen gegaan* of *gaan dienen; hij was slapen gegaan* of *slapen; als 't schoon weer geweest had, dan zouden wij wel wan gegaan hebben* of *gaan wandelen hebben.*

— Blz. 88, § 26. Lees: *Hij kreeg te slapen.*

— Wanneer een infinitief afhangt van eenen anderen, dan hij, evenals in de schrijftaal, achteraan geplaatst. Nochtans hoort wel: *Zij wilt niet dienen gaan; het kind moest slapen gaan luiaard zal later nog moeten bedelen gaan; hij zal daar vertr moeten; zou de smid dat nog maken kunnen?*

Infinitieven afhangende van de modaal gebruikte werkwoorden *ku laten, meugen, moeten, willen, zullen*, worden zoowel vóór als a het werkwoord geplaatst. Men zegt: *Als ik dat doen kan* (of *kan d zorgt dat ge den jongen intijds vertrekken laat* (of *laat vertrek ik geloof dat hij niet meer uitgaan mag* (of *mag uitgaan*)*; ik gezeed dat ge't laten moest* (of *moest laten*)*; als ge niet eten en* (of *wilt eten*), *dan moet-te maar vasten; ik geloof dat ze nog tro zal* (of *zal trouwen*).

— Blz. 91, § 46. *Herhalingen.* Zie ook nog blz. 1756.

— *Bevestiging-ontkenning.* Zie blz. 224.

WOORDENLIJST.

* duidt hier eene verbetering aan.

Buiten de in de *Voorrede* vermelde Idiotica, worden in het *Idioticon* en het *Aanhangsel* aangehaald:

AM. JOOS, *Waasch Idioticon;*
BOUMAN, *De Volkstaal in Noord-Holland;*
OPPREL, *Het Dialect van Oud-Beierland;*
D. CLAES, *Bijvoegsel aan de Bijdrage tot een Hagelandsch Idioticon*.

A.

AANDAMMEN, w., b. — Bij metsers, dijkw., enz. Door stampen dichter opeenbrengen. Den grond aandammen.

AANDRIJVEN, w., b. — Z. Idiot.

— Bij landb. *Grond aandrijven*, grond van eene hoogte in eenen put brengen met het molberd, den ploeg of de spade, om het land effen te leggen. J.

Ook *aansleipen, indrijven* en *insleipen.*

AANEENSPINNEN, w., b. — Z. Idiot.

— Z. AANEENKNOOPEN. (Idiot.)

AANGEBRAND, bvw. — Z. Idiot. en Aanh.

— *Aangebrand zijn veur iet*, iets moeten betalen, bekostigen, verplicht zijn iets te koopen. Ik ben weeral aangebrand veur 'ne' nieven hoed. Ga nie' naar die feest, want dan zijde weeral aangebrand veur 'ne' frang of tien.

AANGERAKEN, w., o., met *zijn*. — Z. Idiot. en Aanh.

— *Er aangeraken*, verliezen in 't spel, in de boet geslagen worden. Ge zult er nog wel is aangeraken met da' stroopen.

— Zwanger raken.

***AANGEVEN**, w., b. — Z. Idiot. Lees: *qu'il soit si riche.*

AANHOU(D)EN, w., b. — Z. Idiot.

— Bij landb. Ondersteunen, tegenhouden. J. Hooi dat scheef geladen is, moet met eene vork aangehouden worden, anders zou het afzakken.

— Scheepsterm. In dezelfde richting naar een punt varen. J. Als het schip nog langer den wal aanhoudt, vaart het omhoog.

AANKIEZEN, w., b. — *Er aankiezen*, in eene verkiezing doen gekozen worden. Met de leste kiezing veur de gemeente is Peer Somers er aan gekozen.

AANKOMEN, w., o. — Z. Idiot. en Aanh.
— Onp. Betamen. Zoo laat in de herberg zitten, da' komt ni
veur 'nen onderwijzer.
— Schikken, pas geven. Ik zal u komen bezuken, as 't eens aan

AANLEG, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Den aanleg is de helft van 't werk.*
— Bij metsers. Benedendikte van eenen muur. 'Ne muur va
steen aanleg.

AANLOOPEN, w., o., met *zijn.* — Op korten tijd dik
worden. Jan is op eenige weken vandeeg aangeloopen. Al is 't
mee ziek te wörren wa' vermager, ik loop toch seffens weer aan. Me
die aanloopen, zijn de gezondste niet.
— *Blauw aanloopen*, z. BLAUW.
— B. Scheepsterm. Al varende bereiken. J. Daar is nog s
genoeg om de haven aan te loopen.

AANMAKEN, w., b. — Z. Aanh.
— Vangen, doen verliezen, in 't spel. J. Ik heb Jan er aanger

AANMONSTEREN, w., b. — Scheepsterm. Zich verbinde
de reis, overeenkomen voor het loon en soms ook een voorschot tr

AANSLAGBLOK, znw, m. — Bij timmerl. Blok hout die
den grond uitsteekt en de twee vleugels van een hekken tegen
Ook *aanstootblok.*

AANSLAGEN, w., b. — Z. Idiot.
— Bij mandenmakers. *De wiss(ch)en aanslagen*, de gevlochten wis
met het drijfijzer aandrijven.

AANSLEIPEN, w., o. — Z. Aanh.
— B. Bij landb. Z. AANDRIJVEN.

AANSMOREN, w., b. — Z. AANSMOOREN. (Idiot.) (Z. de

AANSPELEN, w., b. — Z. Aanh.
— Aanmaken, doen verliezen in het spel. J. Iemand er aans
Ge hèt er u eigen aangespeëld.

AANSTEKEN, w., b. en o. — Z. Idiot. en Aanh.
— *'En hand aansteken*, aan een werk helpen. Steëkt eens 'en
aan, anders krijg ik 't werk nie' af. Dieë luierik steëkt nieverans
hand aan.

AANSTOOTBLOK, znw., m. — Z. AANSLAGBLOK.

AANSTOOTSTEEN, znw., m. — Z. AANSLAGSTEEN. (I

AANTREKKEN, w., o. — Z. Idiot. en Aanh.
— Bij schilders. Wordt niet enkel gezeid van lijm (z. Idiot.),
ook van verf en vernis. Die verf, die vernis trekt goed aan.

AANUIEREN, w., o., met *zijn*. — Bij landb. Eenen ontwikkelden uier krijgen. Die koei uiert schoon aan.

AAP, znw., m. — Z. Idiot. en Aanh.
— Benaming van 't getal 21 in 't kienspel. (**A.**)
— Enkele 1 in 't dominospel. (**A.**)

AARD, znw., m. — Z. Idiot. en Aanh.
— Men zegt ook: *ievers den aard* (*niet*) *kunnen krijgen.*
— *Dat is er den aard nie(t) van*, dat is niet zooals het zou moeten zijn.

AAS, znw., o. en m. — Z. Idiot.
— Steen in 't dominospel met één oog.
Ook *pin.*

ABONNEMENT, znw., o. — Z. BINNENBOËK. (Idiot.)

ACHTERBOEI, znw., m. — Bij slachters. Boeizeel dat aan de achterpooten van de beest bevestigd wordt.
Vrgl. VEURBOEI.

ACHTERBROĔK, znw., o. — Gehucht en parochie, gedeeltelijk onder Calmpthout en gedeeltelijk onder Wuustwezel.
Het volk zegt altijd *het Achterbroĕk.*

ACHTERMES, znw., o. — Bij blokm. Z. VE(R)SMES. (Idiot.)

ACHTERRUG (klemt. op *rug*), bw. — Voorbij. CL. Die miserie is al lank achterrug, spreĕkt er nie' mer over.

ACHTERTUIG, znw., o. — Scheepsterm. Klein zeil van den achtermast. Het zijn vooral de aken en de otters, die een achtertuig voeren. J.

ACHTERUITDOEN, w., o. — Zijn gevoeg maken, van kleine kinderen gezeid.

ACHTERVELLING, znw., v. — Bij mulders. De achterste velling van een molenwiel.
Vrgl. VEURVELLING.

ACHTERWIEL, znw., o. — Z. Aanh.
— Bij mulders. Wiel dat langs den kant van den molentrap hangt en door middel van het staakijzer den achtersten steen doet draaien. J.

ACHTKANT, znw., m. — Bij diamantslijpers. *In achtkant werken*, elk der facetten van 't kruiswerk in twee nieuwe verdeelen. De tafel wordt achthoekig of maakt acht facetten van boven, waarvan vier *bezeelen*, en vier *hoeken* heeten; en acht van onder, waarvan vier wederom hoeken, en de vier andere *paviljoenen* genoemd worden. Deze bewerking volgt op het *in 't kruis werken.*

*— **ACHTIG**. Z. Idiot. Lees: « Tot de tweede soort behooren... » in plaats van « eerste soort ».

ACHTPONDER, znw., m. — Bij smeden. Zeer zware vool gebruikt om dikke ronde latten uit te dunnen. J.

ACHTTIENDE, znw., m. — Acht kaarten van dezelfde die op elkander volgen.

ACHTTIENDER, znw., m. — Bij mulders. Naam, volge breedte, aan een der molensteenen gegeven. De achttiender is daaron 1,75 m. breed.

AFBÈKEREN, w., b. — Afbakenen, afmeten en bakenst plaatsen. 'En plek grond afbèkeren. 't Land is afgebèkerd.

AFBIEREN, w., b. — Bij brouwers. *De vaten afbieren*, het gisten, met bier afwasschen. *Den gist afbieren*, het bier va gist afgieten. J.

AFBRESSEN, w., o., met *zijn*. — In bressen, in stukken afv van aarde gezeid. J.

***AFDOEN**, w., b. — Z. Idiot. Lees: « Hij laat 'em van nie den *baard* afdoen. »

AFDOMPEN (in 't Z. en W. *afdoëmpən*), w., b. — Bij bie Door middel van zekeren damp, b. v. salpeterdamp, bedwelmen den korf doen vallen. J.

AFDRAAIEN, w., b. — Z. Aanh.

— Bij blokmakers. *Klonen* (*blokken*) *afdraaien*, het scherp v kanten der blokken wegnemen. J.

Ook *opdraaien*.

— Bij diamantsl. *De schijf afdraaien*, ze op draad afschuren wa ze afgeloopen is.

AFDRAAIER, znw., m. — Bij blokm. Z. OPDRAAIER.

AFDRACHT, znw., v. — Bij landb. Helling. J. Da' land hé weinig afdracht, daarom is 't te nat in 't midden.

— Bij landb. Laagste deel van het land, dikwijls nevens de boo of de struiken, en mindere vruchten gevende. J.

AFGAAN, w., o., met *zijn*. — Z. Idiot. en Aanh.

— Bij biemans. Van den korf vliegen. J. Ik geloof dat de zv morgen zal afgaan.

Ook *afkomen*.

***AFGAMMEN**, w., b. — Z. Aanh. Wordt enkel gezeid de steenen die men van de gamwagens of de waggonnekens in gamme

AFKLETSEN, w., b. — Z. Idiot. en Aanh.

— *E meisken afkletsen*, het verkeer met een meisje afbreke laten staan, er niet mee trouwen. Ik vrees da' Fientje weer nie getrouwd geraken, ze is al zoo dikwijls afgekletst.

AFKOLVEN, w., b. — Eenen kolf, d. i. een groot lomp stuk b

kaas, enz. afsnijden. (**Z.** der **K.**) Wie héet da' brood zoo afgekolfd? Hij kolfde daar e stuk kèès af, groot genoeg om 'nen boer mee van ze' pèèrd te slagen.

AFKOMEN, w., o. — Z. Idiot.

— Z. AFGAAN.

— B. Bij landb. *Het kalf afkomen*, van koeien gezeid, vóór den bepaalden tijd kalven. J. Als de koeien verschieten, kunnen ze 't kalf afkomen.

Ook *verwerpen*, *verwörpen*.

AFKOOPEN, w., b. — In 't kaartspel. Op den troef waar iemand mee gekocht heeft, een hoogeren leggen, die dus den eersten nietig maakt. J.

AFKRAMMEN, w., b. — Bij blokm. Z. VERKRAMMEN.

AFLANGEN, w., b. — Afnemen. J. Langt de lamp is van 't schap af.

AFLATEN, w., b. — Z. Idiot.

— Bij smeden. Het ijzer dat door het hameren te hard geworden is, verzachten met het wederom te heeten.

AFLEGGEN, w., b. — Z. Idiot. en Aanh.

— O. Bij blokm. Met de zaagmaat de lengten afteekenen op den boom die in schijven moet gezaagd worden.

— Bij landb. Het afgemaaide gras achter den maaier een weinig verwijderen.

AFLOOPEN, w., o. — Z. Idiot. en Aanh.

— Bij mulders. Vertragen in 't draaien. De meulen loopt af. Wordt maar gezeid als de molen door een hevigen wind in beweging is gebracht geweest. J.

Vrgl. OPLOOPEN.

— Bij diamantsl. Wordt gezeid van de stalen schijf die, na korteren of langeren tijd, door het harde diamant overploegd is, zoodat zij moet geschuurd of afgedraaid worden.

AFMINDEREN, w., b. — Bij breisters. Z. MINDEREN. (Idiot.)

AFMONSTEREN, w., o. — Scheepsterm. Afrekenen als de reis gedaan is.

AFNUZEN, w., b. — Z. Idiot.

— Bij metsers. Den scherpen kant van eenen steen schuins afwerken.

AFPĀRREN, w., o., met *zijn*. — Snel afloopen. Hij pārde den trap af.

— Meest gebruikt met *komen*. Wie komt ginder afgepārd?

AFPERSEN, w., b. — Bij kleermakers. Met het persijzer gansch effenstrijken, bij J. *afpassen*. 'Ne' frak afpersen.

AFPROSSEN, w., b. — Z. Idiot. en Aanh.

— Ontuchtig behandelen. Die smots laat heur van iedereen afprossen. Ook *afsmossen*.

AFRAMEN, w., b. — In de handsteenbakkerijen. Steen in r zetten. De steen wordt afgeraamd, als hij buiten nict drogen kan.

AFROEIEN, w., b. — Z. Idiot.
— Bij landb. *De sne(d)en afroeien*, de sneden naar den buitei van het land keeren in het afrijden. J.

AFROOVEN, w., b. — Bij biemans. Z. UITROOVEN. (Aan

AFSCHAFELEN, w., b. — Bij landb. De oneffen deelen eene gracht, eenen dijk, enz. met de schup wegnemen. Schafelt de k van die gracht wat af.

AFSCHALMEN, w., b. — De oneffen deelen van eene p eenen boom, eenen schoen, enz. met een mes of een ander scherp wer wegnemen. J., Cl.

AFSCHEURLING, znw., m. — Lange smalle reepel die een stuk stof of een versleten kleedingstuk afgescheurd is. In plaat 'ne(n) kousenband bond zij 'nen afscheurling rond heur been.

AFSCHROOIEN, w., b. — Z. Idiot.
— Bij schoenm. en blokm. Z. SCHROOIEN.

AFSCHUIFELEN, w., b. — Z. Idiot.
— Bij landb. Het afschuifelen wordt ook met den ploeg ge

AFSLAGEN, w., b. — Z. Idiot. en Aanh.
— Bij steenb. *Steen afslagen*, de steenen uit den oven op de stapelen.
— Verkocht verklaren. J., T. 'Ne' koop afslagen.

AFSLAGER, znw., m. — Bij steenb. Werkman die steen «afsla

AFSLEIPEN, w., b. — Bij landb. Volkomen effenleggen bij mi eener sleip. Het land afsleipen.

AFSLIDDEREN, w., o., met *zijn*. — Afglijden. J., Cl. Me de kant van de gracht zoo slijkachtig was, slidderde ik er af en 'k in 't water.

AFSMOSSEN, w., b. — Z. AFPROSSEN.

AFSOLFEREN, w., b. — Bij biemans. *'Ne(n) körf afsolfe* hem over eene solferplaaster zetten om de bieën te doen sterven. J. *L körven afsolferen*, door zwaveldamp ontsmetten.

AFSPANNEN, w., b. — Z. Idiot.
— Bij timmerl. *Een zaag afspannen*, ontspannen, Kil. *laxar*
— *Een nagel* (van vinger of teen) *is afgespannen*, wanneer hij of meer van de huid losgeraakt is.

AFSPLISSEN, w., b. — Bij smeden. Z. AFSCHERPEN. (Idi

***AFSPOLLEN**, w., b. — Z. Idiot. Lees: *se détacher en fend*

AFSTAMPEN, w., b. — Z. Idiot.
— Bij biemans. *'Nen zwerm afstampen*, eenen zwerm in eenen anderen korf of in een biekleed doen vallen. J.
Ook *afjagen* en *afkloppen*.

AFSTEKEN, w., b. — Z. Idiot en Aanh.
— Bij schoenm. Het uitstekende leder of de uitstekende bies wegnemen. 'Ne' zool afsteken.

AFSTEKER, znw., m. — Bij schoenm. Z. RANDSTEKER. (Aanh.)

AFSTOOTEN, w., b. — Z. Idiot.
— Bij landb. Lager leggen, verlagen. Wij zouden den stal moeten afstooten, want de beesten staan met de hoeven tegen de ben.

AFSTUIKEN, w., o. — Z. Idiot.
— B. Bij handsteenb. Den steen met de hand een stootje geven, opdat hij den juisten vorm krijge en behoude. J. Steen afstuiken.

AFTEENEN, w., b. — Bij blokm. Den blok goed uithollen tot aan den teen. J. De klonen afteenen.
Ook *opteenen*.

AFTIKKEN, w., b. — Bij pottenbakkers. *De potten aftikken*, met een mes het aanbaksel wegnemen.

AFTOPPEN, w., b. — Bij timmerl. *'Nen steek hout aftoppen*, met de schaaf het einde van het stuk veel afschaven, zoodanig dat het op het uiteinde dunner is dan in 't midden. J.

AFTREKKEN, w., b. — Z. Idiot. en Aanh.
— Ontkurken, ontstoppen. J., T. 'En flesch aftrekken.
— Bij brouwers. *Het bier aftrekken*, het bier van het vat waar het op gedreven en gegist heeft, op een ander vat laten loopen. J.

AFTUIGEN, w., b. — Z. Idiot.
— Scheepsterm. Van tuig ontdoen. J. De schepen die 's Winters niet varen, worden afgetuigd.

AFVLIEGEN, w., o., met *zijn*. — Z. Idiot.
— Bij biemans. Den korf verlaten, de wijde wereld invliegen. Een zwerm vliegt af, wanneer de koningin met een deel der bieën den korf verlaat om eene nieuwe kolonie te stichten.

AFVUREN, w., b. — Z. Idiot.
— *E pèèrd afvuren*, zoolang doen trekken, totdat het uitgeput is. T., bij J. *afvoeren*.

***AFWORTEN**, w., b. — Z. Idiot. Lees: **AFWÖRTEN**.

AFZET, znw., m. — Z. Idiot.
— Bij mulders. Ieder van de balken die steunen op de kruisplaat en den standaard staande houden.
— Bij timmerl. Paaltje dat men voor de stevigheid schuins tegen eenen paal, tegen den stijl van een hekken, enz., nagelt.

AFZETTEN, w., b. — Z. Idiot. en Aanh.
— Bij steenb. De bovenaarde afwerpen.

AFZOIEN, w., b. — Afzieden, afkoken. Het waschgoed af

AFZOLEN, w., b. — Bij blokm. Z. ZOLEN.

AFZUIVEREN, w., b. — Bij blokm. Gansch zuiver afm
Men zuivert de blokken af, als zij met het zoolmes bewerkt zijn

AGNUS DEI, znw., m., niet o. — Deel der mis. Al de
der mis, met eenen vreemden naam benoemd, zijn m. Dus ook : *A*
Gloria, *Introïtus*, *Tractus*, *Credo*, *Sanctus*, *Canon*, *Pater noster*, *E*
Domine non sum dignus, *Ite Missa est*. — *Collecte* is echter
Ook de namen der kerkzangen, zooals *Ave verum*, *Adoro t*
Maria, *Regina Cæli*, *Tantum ergo*, *Te Deum*, enz. zijn m. (C
't Hag., z. CLAES.)

AKENDOREN, znw., o. — Hakendover, vermaarde bede
plaats in 't Hageland.

AL, bw. — Z. Idiot. en Aanh.
— *Al is 't, al waar 't*, z. ZIJN. (Aanh.)

***ALAMBIK**, znw., m. — Z. Idiot. Lees : « waar de koffi
of koffiezak aan genaaid is. »

ALI-ALO, tw. — Zingende roep der koewachters. J.

AMERIKAAN, znw., m. — Z. Wrdb.
— Stoomboot of zeilschip dat onder Amerikaansche vlag va

AMMEKEN, znw., o. — Z. HAMMEKEN. (Aanh.)

APPELSCHIP, znw., o. — Buiige wolk, waaruit men stor
verwacht. D. B. (A.) Ze zijn weer 'en appelschip aan 't la(d)en.
Vrgl. SCHIP. (Idiot.)

APRILGAT, znw., o. — Bij dijkw. Opening in den dijk w
april doorloopt. J.

APRILZOT, znw., m. — Z. Idiot.
— *Iemand aprilzot maken*, hem op den 1n April met een
gevonden boodschap den weg opsturen.

ARBEI(D)ER, znw. m. — Z. Idiot.
— Z. HANDWERKER.

ARBEI(D)ERSPLAATSKEN, ARBEI(D)ERSPLAKSI
znw., o. — Kleine hofstede zonder peerd of os. (N. der K.)

***ARGUÉEREN, ARGEWÉEREN** is o., niet b. Z. Id

***ARM**, znw., m. — Z. Aanh. Lees : *spaak* in plaats van *sp*

ARMS, bw. — Bij schrijnw. *Een deur arms schaven*, ze
de diktezijde schuins schaven, om ze bij het toeslaan in de spo
te sluiten. J.

ARZIJNBEES, znw., v. — Z. AZIJNBEES.

ASPERGEMES, znw., o. — Tamelijk breed, afgerond lemmer met een langen ijzeren steel en eene houten handhaaf, dienende om asperges te steken.

ASS(CH)ENBAK, znw., m. — Bij smeden. Aschbak, ijzeren lade onder aan de kachel, waar de asch in valt, Fr. *cendrier*.

ASS(CH)EWIJF, znw., o, **ASS(CH)EZJO,** v. — Z. ASS(CH)E-RAAPSTER. (Idiot.)

AVANS, znw., o. — Voorhand. CL. Ik zeg het u op avans.

— Voortgang. CL. Daar is geen avans in da' werk. Zoo e postjen is geen avans veur mij, ik gaan iet anders aanpakken.

— Voorbaat. CL. Ik zijn twee dagen op avans mee me' werk.

AVOCATE(N)STREEK (zachte *e*), znw., v. — Slimme streek. J. Hij zit mee avocatenstreken.

AZIJNBEES, ARZIJNBEES (zachte *e*), znw., v. — De vrucht van den Zuurdoorn, *Berberis vulgaris* L., Fr. *vinetier vulgaire*.

B.

BAAN, znw., v. — Z. Idiot. en Aanh.

— Spr. *Van de baan loopen*, in zijne rede van het onderwerp afwijken.

BAANWERKER, znw., m. — Werkman die aan de banen en wegen werkt.

BAARD, znw., m. — Z. Idiot. en Aanh.

— Bij steenb. Scherpe, ongelijke kant van den steen. J.

BAAS, znw., m. — Bij mulders. Zware en dikke eiken plaat die onder den steenbalk ligt. J.

BA(D)EN, w., o. — Z. WA(D)EN. (Aanh.)

BAG, znw., v. — Schimpnaam op vrouwen. J. 'En lui bag. 'En vuil, 'en zotte bag.

BAGETHAMER, znw., m. — Bij smeden. Zware pinhamer om groeven te slaan.

BAK, znw., m. — Z. Idiot. en Aanh.

— Scheepsterm. Smal schip met platten bodem, Kil. *ponto*.

Ook *bakkee* en *bakketschip*.

— Spoorwagen, waggon, dienende tot het vervoer van beesten of goederen.

BAKDROOG (scherpe *o*), bvw. — Bij pottenbakkers en steenb. Wordt gezeid van het nieuwgevormd aardewerk of van de steenen die droog genoeg zijn om gebakken te worden.

BAKKEE (zachte *e*), znw., m. — Scheepsterm. Bak, smal met platten bodem. J.

BAKKERSSTEEN, znw, m. — Z. BAKKERSPLAVEIEN. (I

BAKKES, znw., o. — Z. Idiot. en Aanh.
— Z. KENNEF. (Aanh.)

BAKKETSCHIP, znw., o. — Z. BAK.

BAL, znw., m. — Z. Aanh.
— Bij schoenm. Uitstekende kant van den schoen langs der van den enkel of knoesel. J.

BALANT, znw., m. — Scheepsterm. Schip met twee luiken, 5(metende.

BALEIN, znw., altijd v. — Z. Wrdb. CL.

BALLASTER, znw., m. — Scheepsterm. Schuit die balast de zeeschepen vervoert.

***BALLEKEPAK.** Z. Idiot. Lees: *ballekepak doen*, in plaat *ballepak.*

BALLINGSPLAAT, znw., v. — Groote zandplaat in de Sc op de grenzen van België en Nederland. J.

BALNET, znw., o. — Z. TROMMEL. (Aanh.)

BALTEN, znw., m. — Balthazar verkort.

BAMISKLAVER, znw., m. — Bij landb. Klaver die in de I onder de haver gezaaid, en het volgende jaar gemaaid wordt. J.

BANK, znw., v. — Z. Idiot.
— Bij steenb. Elke afzonderlijke stapel steen in den oven.

BANKROETIERSKOST, znw., m. — Zeer duur eten of dri J. Champagne is bankroetierskost.

BANKSCHÈÈR, znw., v. — Bij smeden. IJzeren schaar d de werkbank vastzit.

BARBEEL (scherpe *e*), znw., o. — Bij slotmakers. Ieder v tanden onder of boven aan den schieter van een slot. Wanneer een sl in 't slot draait, ontmoet hij de barbeelen en doet alzoo den scl in- of uitschuiven. D. B.

BARREELGELD, znw., o. — Z. BARREEL. 3° (Idiot.) J.

BARREELHUIZEKEN, znw., o. — Woning van eenen l wachter.

BAST, znw., m. — Bij goudsmeden. Geplette draad van zilv goud. D. B.

BASTEN, znw., m. — Sebastiaan verkort.

BATIG, bvw. — Z. GEBATIG. J.

BATS, znw., v. — Z. Aanh.
— Bij steenb. IJzeren schop in den vorm eener troefel, doch met eenen korten steel, die voorzien is van eene kruk. De bats dient om gestoken klei te laden.

BAVELOEF, znw., o. — Scheepsterm. Bergplaats voor alle soort van scheepsgerief, alleen op groote schepen. J.

BEBRAGGELEN, w., b. — Bevuilen, bekladden. (Z. der K.) Da' kind kan nog nie' alleen eten, het zal heel de tafel bebraggelen.

BEBRASSEN, w., b. — Z. BEBRAGGELEN. J.

BEDANK, znw., m. — Z. BEDANK-OE. (Aanh.) J. Dat is al den bedank dieën ik veur mijn moeite kreeg.

BEDDEGERIEF, znw., o., zonder mrv. — Beddegoed. Die menschen zijn maar slecht veurzien van beddegerief.

BEDDING, znw., v. — Al wat een bed uitmaakt, zooals matras, peulen, enz. D. B. Die bedding is versleten.

BEDDEKOETS, znw., v. — Z. BEDDEBAK. (Idiot.) J.

***BEDENKEN**, w., wdrk. — Z. Idiot. Lees: *later* in plaats van *ater*.

BEDÖRVEN, bvw. — Z. Wrdb.
— Spr. *Bedörven zijn tot in 't merk van zijn beenen*, door en door bedorven zijn.

BEDZIEKTE, znw., v. — Bij landb. Wonde, gezwel aan het bed der merriën of koeien. J.

BEELTANG (zachte *e*), znw., v. — Bij smeden. Tang die gebruikt wordt als men belen maakt.

BEENETER, BEENKNAGER, znw., m. — Beenderziekte, Fr. *carie des os; nécrose; ostéite osseuse.*
Ook *beenziekte.*

BEENHOUWERSZAAG, znw., v. — Rugzaag. J.

BEENVET, bvw. — Zeer mager, al schertsende. Hij is beenvet.

BEETJE, znw., o. — Z. Wrdb.
— Eten, vooral van honden en katten gezeid. E lekker beetje. Heét den hond z'n beetjes al gehad?
— Voor *een beetje*, een weinig, Fr. *un peu*, zeggen wij: *'en bitje*, *'en bitteken*, *'en bitsken* en in 't Z. *e bekken.*

BÈÈR, znw., m. — Albert, Hubert, Lambert, enz. verkort.

BÈÈR, znw., m. — Z. Idiot. en Aanh.
— *Nen harten bèèr*, z. HARD. (Aanh.)
— Spr. *'t Is veur 't geld dat den bèèr danst.*

BÈÈRVLIEG, znw., v. — Drekvlieg, *Scatophaga stercora*.
Ook *strontvlieg*.

BEEST, znw., v. — Z. Idiot. en Aanh.
— Vooral in 't biljartspel. Onbehendige, slechte stoot die toch uitvalt. J.

BEESTENBAK, znw., m. — Waggon, spoorwagen dienen het vervoer van beesten.

BEGIJNTJE, znw., o. — Kleine, gevlekte pladijs. (A.)

BEGINNEN, w., b. — Z. Idiot. en Aanh.
— *Als hij begint*, als hij begint kwaad te worden. J. Hij vall pluis as em begint. Pas op, jongen, want as i begint, dan slaagt i er

BEHOU(D)EN, bvw. — Bij landb. *Behou(d)en zijn*, kalf inhe drachtig zijn. Ons koei zal deze' keer behou(d)en zijn.

BEKBEITEL, znw., m. — Bij blokm. Kleine scherpe beit bekskens of boordekens op de kap der klonen te maken. J.

BÈKER, znw., m. — Bakenstok, Fr. *jalon*. Bèkers zetten

BEKEUREN, w., b. — Keuren, nauw beoordeelen. CL. H die kleerkas nu nog nie' genoeg bekeurd? Ik heb e nief kleed, het is bekeuren.

BEKLACHT, znw., v. — Beklag. R., T. Hij is hier zijn bek komen doen over z'nen oudste' zeun.

BEKLAMPING, znw., v. — Bij metsers. Laag die wate rechtstaande ofwel in overhoeksche stand, tot bekleeding van ke en regenbakken gebruikt wordt.

BELLEKENSHEI, znw., v. — Dopheide.
Ook *dophei* en *klokskenshei*.

BELVÈÈR, znw., v. — Bij smeden. Veer eener bel.

BEMOZEN, w., b. — Bemodderen, beslijken, Kil. *maculare*
Dieë vuile jongen bemoost al z'n kleeren.
— Gep. w. *Bemoosd en beslijkt*. Hij kwam bemoosd en beslijkt t

BENGEL, znw., m. — Z. Aanh.
— Bij steenb. Jongen die de gevormde steenen op waggonne naar de logie voert.

BENGELEN, w., o. — Bij steenb. Het werk dat de bengel verr gevormde steenen naar de logie voeren.

BENGELWAGEN, znw., m. — Z. GAMWAGEN.
— In de groote machinesteenbakkerijen van Sint-Lenaards en R vorsel zijn de bengelwagens thans vervangen door waggonnekens.

BENTVLIEGER, znw., m. — Z. BENDVLUG. (Aanh.)
— Volgens *Nuoogst*, 1894, bl. 35, beteekent het in 't N.-O. der Kemp.: leeglooper.

BERCHOM (uitspr. *Bärr'chožm*), znw., o. — Berchem, bij Antwerpen.

BERDEREN, bvw. — Z. Idiot.
— *Berdere(n) meulen*, houten windmolen.

BÈREPOOT (scherpe *o*), znw., m. — Plantk. *Robinia hispida* L., Fr. *robinier hispide*.

BERG, znw., m. — Z. Idiot. en Aanh.
— Spr. *Den berg afrollen*, ten onder gaan, arm worden.
— *Ik heb nog hooger bergen weten dalen*, ik heb nog rijker menschen weten arm worden, enz. J.

BERIJ(D)EN, w., b — Z. Aanh.
— Dekken, Kil. *inire*. J. 'En vooi (konijn) laten berijden.
Gewest. bij V. D.

BERITSEN, w., b. — Bij blokm. Met bloemen en figuren besnijden. J. Klonen beritsen.
Ook *besnij(d)en*, *besteken* en *betrekken*.

BESCHERMD, bvw. — Z. Wrdb.
— *Veur iemand* of *iet beschermd zijn*, z. SCHERMEN. (Aanh.)

BESLAGHAMER, znw., m. — Bij hoefsmeden. Hoefhamer.
Ook *hoefhamer*.

BESNIJ(D)EN, w., b. — Z. BERITSEN. J.

BESSEMHEI, znw., v. — Bezemheide, gewone heide, *Calluna vulgaris*, Fr. *bruyère commune*.

BEST, znw., o. — Z. Idiot.
— Spr. *Ievers zijn best aan doen*, er veel van eten of drinken. Hij hee' z'n best gedaan aan de rijspap, hij héet 'en heel schotel alleen uitgeëten.

BESTEKEN, w., b. — Z. Idiot. en Aanh.
— Z. BERITSEN. J.

BESTEL, znw., o. — Z. Idiot.
— Iemand die veel bestel maakt, die van plichtplegingen houdt, die fier is. Blijft gij maar stillekens thuis, ge zij' veul te groot bestel om mee naar de kermis te gaan.

***BETOCHTEN, BETOĔCHTEN**, w., b. — Z. Idiot. Lees : De tocht, het vruchtgebruik van iets genieten. Zij betocht 'en huis en 'en plek grond van heure' man zaliger.

BETREKKEN, w., b. — Z. Idiot. en Aanh.
— Z. BERITSEN. J.

BETROOSTEN (uitspr. *bətröstən, bətreuëstən, bətruëstən*), w., .— Wagen, aventuren. (**K.**) Dörft da' nog is betrösten ! Hij héet den hc is gekrèt, maar hij zal 'et nie' meer betruësten, want hij 'nen beet geb.

BEUG, BEUGLIJN, znw., v. — Bij visschers. Dunne lijn so van twee- tot driehonderd meters lang, die op den bodem der riv neergelaten wordt om paling, bot of witvisch te vangen. Dit vischt heeft op gansch zijne lengte een overgroot getal haakjes, dezelfde deze der hengelroede. Aan die haakjes is het aas bevestigd. J.

BEUL, znw., m. — Bij duivenmelkers. Eene duivin wordt gepa met twee duivers : eene reisduif tot de prijskampen bestemd, en ee gewone duif. Deze laatste heet *beul* en dient om de jaloerschheid der reisd op te wekken en deze zoo spoedig mogelijk naar het nest te doen wed keeren, wanneer zij aan eenen prijskamp deelneemt.

BEUL, znw., v. — Bij landb. Z. BEULPLOEG. (Idiot.)

***BEULPLOEG** is v. — Z. Idiot.

BEUNSCHUIT, znw., v. — Scheepsterm. Visschersschuit eene beun aan boord heeft om den visch levend te bewaren. J.

BEVANGENHEID, BEVANGENTHEID, znw., v. — I nauwdheid, beklemdheid. J. Hij krijgt somtijds 'en bevangentheid 's nacl

BEVIJSD, bvw. en bw. — Geslepen, geheim, geheimzinnig. (**Z.** **K.**) Jan komt daar zoo bevijsd aan, wat zou er nu weer gebeurd zi As Mie iet weët, dan kan ze da' zoo bevijsd komen vertellen da' zoudt zeggen dat 't groote geheimen zijn, en al da' ze zeet beteek niks. Hij is zoo bevijsd is ze' klappen. Mijne gebuur is zoo 'ne bevijs

BEVÖRDEREN, w., b. — Bevoordeelen, helpen. Ik kan u in zaak weinig bevörderen.

— *Met iemand* of *iet nie(t) bevörderd zijn*, er niet mee beholp er niet door gebaat zijn. Ik ben met dieë' knecht weinig bevörderd, kent niks.

BEZEEL (scherpe *e*), znw. (geslacht ?). — Bij diamantsl. Z. on ACHTKANT.

BEZET, znw., o. — Bij mandenmakers. Al de wisschen die ro de staken gevlochten zijn. De kim eener mand is het bezet onder d boord der mand. J.

BEZETTEN, w., b. — Z. Idiot. en Aanh.

— Bij mandenm. *De manden bezetten*, de eerste wisschen rond den bodem leggen na het oprechten.

BEZETWIS(CH), znw., m. — Bij mandenm. Sterke wisch dien de om het bezet te maken. J.

BEZWIJMD, bvw. — Z. Wrdb.

— Spr. *Den eene lodder slaagt den andere bezwijmd*, van e kleedingstuk dat heel verscheurd is en in lompen hangt.

BIBBERACHTIG, bvw. — Huiverig. J. Ik ben zoo bibberachtig vandaag, 'k geloof da' 'k de körts hem.

BICHTEN, w., o. — Z. Idiot. en Aanh.

— Spr. *Gaat daar maar mee te bichten*, daarmee zijt ge niet beholpen, daarmee komt ge niet te recht. CL.

— *Met de meülders te bichten gaan*, z. MEÜLDER.

BIEDUVEL, znw., m. — Bij biemans. Doodskopvlinder, groote vlinder met langen snuit, die soms in de korven sluipt om er den honing uit te halen. J.

BIEKĀR, znw., v. — Bij biemans. Bijzondere kar om de bieën naar de heide te vervoeren. J.

BIELBAAIER, znw., m. — Scheepsterm. Schip gelijkende op de Keulsche aak. De bielbaaier bevaart meest de binnenwateren van Engeland. J.

BIEMOLM, znw., m. — Bij biemans. Wasmade die boven in den korf zit, het broed verslindt en door hare gaanderijen de wasraten gansch vernielt. J.

BIEN, znw., v. — Albina en Sabina verkort.

BIERPOMP, znw., v. — Z. Idiot.

— Bij brouwers. Pomp waarmede men den slijm in den bierketel pompt.

BIESLACHTER, znw., m. — Z. SLACHTER. (Aanh.)

BIEZE(N)KLAUW, znw., m. — Bij kuipers. Tweetandige ijzeren haak om de duigen achteruit te trekken, als men de vaten opliest.

BIJDERHAND, bvw. — Z. onder BIJ. (Idiot.)

BIJEENRIJ(D)EN, w., b. — Bij landb. *Een stuk land bijeenrij(d)en*, het land omploegen te beginnen van 't midden van 't stuk, zonder voren te laten. De eerste en tweede snede leggen de binnenvoor toe; de derde snede ligt tegen de eerste; de vierde tegen de tweede, enz.

BIJGEWÖRPEN, bvw. — *Bijgewörpen naam*, toenaam, bijnaam. Hij heet Lauwers, Pikkers is maar 'nen bijgewörpen naam.

Ook *toegewörpen naam*.

BIJHOU(D)EN, w., b. — Z. Aanh.

— Bij mulders. Z. INLICHTEN. (Aanh.)

BINNEN, vz. en bw. — Z. Idiot.

— *Binnen zijn*, drachtig. J. Da' pèèrd is zes maanden binnen.

— *Binnen zijn*, onder de wapens zijn, in het leger ingelijfd zijn. J.

— Scheepstermen. Met *binnen* gebruiken de schippers een aantal samengestelde werkw., waarin *binnen* de beteekenis heeft van: in de haven, in de dok. *Het schip is binnen:* in de haven. *Binnenvèren*, in de haven, in de dok. *Het schip is binnen:* in de haven. *Binnenvèren:* in de haven varen. Zoo ook: *binnenbrengen*, *binnenloopen*, *binnengeraken*, *binnendrijven*, *binnenliggen*, *binnenleggen*, *binnenhalen*, *binnenroeien*, *binnenkomen*, enz. J.

BINNE(N)KAS, znw., v. — Bij schrijnw. Houten bekleedsel een deurgat. J.

BINNE(N)KÖRTS, znw., v. — Binnenkoorts.

BINNE(N)LOODS, znw., m. — Scheepsterm. Loods die de schepen van Vlissingen naar Antwerpen of van Antwerpen naar Vlissin brengt. J.

BINNE(N)LOODSEN, w., b. — Scheepsterm. *Een schip binn loodsen*, een schip met behulp van eenen loods in de dokken brenger

BINNE(N)MOETEN, w., o. — Z. Idiot.
— Naar het leger moeten gaan, ingelijfd worden. Karel moet naaste week binnen.

BINNE(N)MOUW, znw., v. — Bij kleerm. Z. ONDERMOU (Aanh.)

BINNE(N)ROEI, znw., v. — Bij mulders. De binnenste der be molenroeden, de roede die het dichtst bij de kap is.
Vrgl. BUITENROEI.

BINNE(N)SMIKKELEN, w., b. — Smakelijk opeten, binn spelen. Op 'nen oogwenk had ze de talloor rijspap binnengesmikk

BINNE(N)SPIE, znw., v. — Bij blokm. Spie die men tussch de klonen steekt als men ze bewerkt. J.

BINNENTRAP, znw., m. — Bij mulders. Trap binnen in c molen, langs waar men naar den bovenmolen klimt. J.

BINNE(N)VOOR, znw., v. — Bij landb. Voor die in 't midd van 't land noodzakelijk moet openblijven, als men het land openrijdt.

BITJE, znw., o. -- Z. Idiot. en Aanh.
— *'En heel bitje*, vrij wat, redelijk veel, eene vrij aanzienlijke hoeve heid, tamelijk ver. Ik heb al 'en heel bitje boeken, en 'k zal der n veul bijkrijgen. Amsterdam is nogal 'en heel bitje van hier.

BITTEREN, w., o. — Bitter maken. Die bitterpeeën zijnder ge goei, ze bitteren nie' genoeg.

BLAAI, znw., m. — Z. Idiot.
— Bij slachters. Afval van een geslacht dier. Z. AFVAL. (Aanh.)

BLAAIDEESEL, znw., m. — Bij kuipers. Deesel gebruikt o de duigen van binnen effen te kappen, bij J. *blaaïdestel*.

BLAAIEN, w., b. — Bij kuipers. Effenkappen, de oneffenhede en kanten wegnemen. J. De duigen worden geblaaid, voordat de kroo er ingelegd wordt.

BLAAIMES, znw., o. — Bij kuipers. Soort van snijmes dat me met eene hand beweegt en dat dient om het vat langs binnen effen e schoon te maken, wanneer al de duigen vast staan. J.

BLAAS-IN-DE HAND, znw., m. — Z. KLAPPERTAND. (Aanh.)

BLAD, znw., o. — Z. Idiot. en Aanh.

— Bij landb. *Blad van den treil*, onderste deel, plankje vol gaten dat in de boterstand de melk roert. J.

BLA(D)EN, w., o. — Bladeren. J. In 'nen boëk bla(d)en.

BLAUW, bvw. — Z. Idiot. en Aanh.

— Bij smeden. *Blauw aanloopen*, blauw worden. J. Staal laat men blauw aanloopen om er werktuigen van te maken.

BLAUWKOPKENS, znw., o., mrv. — Bij landb. Zekere soort van rapen met blauwachtige koppen.

Vrgl. ROO(D)KOPKENS.

BLAUWSELEN, w., b. — Met blauwsel kleuren. J. Het waschgoed blauwselen.

BLEEKGOED, znw., o. — Bij pottenb. Potten die te weinig gebakken zijn en er dus bleek uitzien.

BLÈÈRS, BLERS, znw., v. — Bij goudsmeden. Plat koperen plaatje of gesneden stukje papier, dienende tot model om den bak of den steel van eenen lepel, enz., in zilver te verveerdigen. D. B.

BLÈÈTSMOEL, znw., m. — Z. BLÈÈTBAKKES. (Idiot.)

BLEIN, znw., v. — Z. Idiot. en Aanh.

— Bij smeden. Slechte plaats in ijzer, blaas.

***BLEKKEN**, w., b. — Z. Idiot. Lees: *corticem* in plaats van *cortissem*.

BLEKTIJD, znw., m. — Tijd dat het eikenhout geblekt wordt.

BLERS, znw., v. — Z. BLÈÈRS.

BLIES, znw., v. — Z. Idiot.

— Bij smeden. Z. SLEK. (Aanh.)

BLIJ, bvw. — Z. Idiot. en Aanh.

— Spr. *Zoo blij als 'ne wezel.*

***BLIJ(DEN)BERG**, znw., m. — Z. Idiot. Lees: **BLIJ(D)EN-BERG**.

BLIJVEN, w., o. — Z. Idiot. en Aanh.

— *Niet weten waar blijven met iet*, niet weten waar het geborgen kan worden; iets in overvloed hebben. J. Ik weet nie' waar ik mee mijn kleeren moet blijven, daar is geen plaats meer in de kleerkas. Ze hebben dees jaar zooveul appelen, da' ze nie' weten waar er mee blijven.

Ook *geenen blijf* of *geen verblijf met iet weten.*

BLIND, bvw. en bw. — Z. Idiot. en Aanh.

— Bij timmerl. en smeden. *Blind leggen*, eene vijs, eene moer zoodanig vijzen in ijzer of hout, dat haar bovenvlak gelijk komt met de oppervlakte van het hout of ijzer.

— Bij metsers. *Blind werken*, eer
dat de schieter niet aan de buitenzij
zelf wordt ingemetst.

— *Blinde anker*, anker waarvan
in den muur werd ingemetst.

***BLINK**, znw., m. — Z. Idi(

BLOĔMACHTIG, BLOMA
bloemen. J.

BLOKBOOR, znw., v. — B

BLOKET (klemt. op *ket*), znw
ijzer dat binnen in de slotkas vastzit
valsche sleutels te beletten tot de t

BLOKGAM, znw., v. — Bij :
en door geene gamhouten ondersteu

BLOKLÈÈRKEN, znw., o.

BLOKLETTER, znw., v. —
in blokletters schilderen.

BLOMACHTIG, bvw. — Z.

***BLOT**, bvw. — Z. Idiot. —
begint *vandeeg* (niet *vandaag*) blot

— Naakt, kaal. Die kiekens z

BLOTTEN, w., o. — Z. Id

— Afschilferen. CL. De verf blo

BOER, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Iederen boer kust zij(n*

BOERENBOND, znw., m.
die door geheel het land zijne afde(

BOERENHANDEL, znw.,

— Gading voor eenen boer. CL.
is geenen boerenhandel.

BOERE(N)ROOS (scherpe *o*),
roode hofroos. CL.

BOESHAMER, znw., m. —

— Bij smeden. Dubbele bolha(

BOKS, znw., m. — Z. Idiot.

— Bij landb. Plaats voor één o
het overige van den stal afgesloten. D
van den stal, het komt maar ten t

BOKSBOON, znw., m. — Z

— Spr. Op de vraag: *Wa(t) z*

eten? antwoordt men schertsend: *Boksboonen en geitekeutels gestoofd*, d. i. 't is mij onverschillig. Vrgl. R. en CL.

BOL, znw., m. — Vrijer van eene vrouw, inz. van eene getrouwde. (A.) Ze is mee heuren bol gaan wandelen.
Waarschijnlijk eene verbastering van *boel*.

BOLLEMENT, znw., o. — Z. ABONNEMENT.

BOLPASSER, znw., m. — Balpasser, Fr. *compas à boule*.

BOOG, znw., m. — Z. Aanh.
— Bij steenb. Halfronde vorm der vorstpan. J.

BOOM, znw., m. — Z. Idiot. en Aanh.
— Bij beenh. Houten gestel waar men een geslachten os op hangt om hem uit te spannen en gemakkelijker af te kappen.

BOON, znw., v. — Z. Idiot. en Aanh.
— Spr. *Ieder moet zijn eigen boonen maar wannen*, z. WANNEN. (Aanh.)
— *Maar 'en boon groot*, zeer klein. Er lag e klotteken boter, maar 'en boon groot, op 't schoteltje.

BOORBANK, znw., v. — Bij wagenmakers. Raam met pikkel waartusschen men de velgen legt om ze te boren.

BOORDEN, w., b. — Bij huidenvetters. Den kop, de klauwen en borstdeelen van de gelooide vellen afsnijden.

BOORSTOEL, znw., m. — Z. BOORBANK. J.

BÖRRIEBOOM, znw., m. — Bij mulders. Z. BAKBOOM. (Idiot.)

BÖRS, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *IJl börzen, ijl zinnen*, als 't geld op is, komt er twist in de huisgezinnen. CL.

***BORSTBOOM, BORSTEL.** — Z. Idiot. Lees: **BÖRSTBOOM** en **BÖRSTEL.**

BÖRZEN, w., o. — Z. Idiot.
— B. In de beurs steken, sparen. R. Geld börzen. Al dat hij buitenaf verdient, kan hij börzen.

BOS(CH)FIS, znw., v. — Grootere soort van bunzing, in tegenstelling van de *steenfis*, die kleiner is.

BOS(CH)VOEIER, BOS(CH)VOIER, znw., o. — Voeder dat geringe lieden voor hunne beesten in de bosschen gaan schrafelen of zikkelen.

BOSSEN, w., o. — Z. Aanh.
— Naam van zeker kaartspel.

BOTERMAAT, znw., v. — Bij landb. Houten vorm waar men boter, tot een gewicht van een pond, in opwerkt.

BOTERSCHUIM, znw., m. — Bij landb. Schuim dat ge[d]
het boteren soms op de melk komt en een teeken van boter is
komt boterschuim in de stand.
Ook *scheesel*.
— Schuim dat soms na 't karnen op de gekarnde melk is, ten
dat al de boter niet uit de melk gekarnd is. Wij hebben maar
geboterd, want ziet eens wa' boterschuim er nog op 't melk is

BOTERWAAG, znw., v. — Botermarkt. (Lier.)

BOTTEN, w., o. — Z. Idiot. en Aanh.
— Schieting met den kruisboog als proef voor eene aanstaand[e]
schieting. (Brecht.) 't Is e Zondag prijsschieting, we moeten vandaa[g]
botten.

BOUT, znw., m. — Z. Idiot. en Aanh.
— Bij voerl. Houten of beenen staafje dat de trekstrenge[n]
hecht aan 't gareel.
— Bij mandenmakers. Z. KLIEFBOUT. (Aanh.)
— *De bouten van een trekdier* zijn de voorste billen, wa[ar]
treithaak van het gareel meest op draagt, als het dier trekt.
— Bij timmerl. *Bout van de saag*, ijzeren appel die in de
der zaag steekt.
Is de appel van hout, dan heet hij *tap* of *top*.

BOUTE(N)SNIJ(D)ER, znw., m. — Bij smeden. Toest[el]
vijsbouten af te snijden.

BOUWHOUT, znw., o. — Allerlei hout dat aan den bou[w]
een huis gebruikt wordt, zooals balken, gordingen, kepers, juffer[s]

BOVEN, bw. en vz. — Z. Idiot. en Aanh.
— Scheepsterm. Voorbij. J. De wind is niet voordeelig om
den hoek te zeilen.

BOVENBAND, znw., m. — Bij smeden. IJzeren plaat die i[n]
den kop der kamerkachel ligt.

BOVENBEEN, znw., o. — Bij timmerl. Bovenste deel v[an]
der gebintbeenen of scheerstijlen. Enkel bij groote gebinten. Vrgl. O[NDER]BEEN.

BOVENBÈREN, w., b. — Bij landb. Beren na het ploeg[en]
'En plek land bovenbèren.
Beren vóór het ploegen heet *onderbèren*.

BOVE(N)GOED, znw., o. — Buitenstof, tegengestelde
voering. J.

BOVE(N)MEULEN, znw., m. — Bij mulders. Bovenste verdi[eping]
van den molen waar wielen en steenen draaien. J.
Ook *steenzolder*.

BOVE(N)STEEK, znw., m. — Bij landb. De bovenste, ge[...]
steek der spade.

BOZZE, znw., v. — Bij kuipers. Soort van kapmes om de duigen te verkappen.

BRAAK, bvw. — Bij biemans. Onvruchtbaar, geenen zwerm voortbrengende, Kil. *sterilis*. J. Dieë körf blijft braak.

— Znw., v. Bij biemans. Korf die in gansch den Zomer geenen zwerm afgeworpen heeft. J.

— Bij landb. Z. Aanh.

BRAAKBEET, znw., m. — Bij landb. Beet op braakland gewonnen. J.

BRAAKGERST, znw., v. — Bij landb. Gerst gewonnen op braakland. J.

BRAAKHAVER, znw., v. — Bij landb. Haver op braakland gewonnen. J.

BRAAKKOREN, znw., o. — Bij landb. Koren, rogge gezaaid op braakland. J.

BRAAKLIGGEN, w., o. — Z. Wrdb.

— Niets doen, zonder werk zijn. Ik heb nu al 'en heel week braakgelegen, ik ben blij da' 'k nu wa' kan gaan werken.

BRAAKPEEËN, znw., v., mrv. — Bij landb. Wortelen die op eene braak staan. J.

BRAAKRAPEN, znw., v., mrv., **BRAAKTOLLEN**, m. mrv. — Bij landb. Zeer schoone, vroege rapen op eene braak gewonnen, Kil. *rapum majus*.

BRAAKTERF, znw., v. — Bij landb. Tarwe op eene braak gewonnen. J.

BRANDAAR, znw., v. — Bij landb. Korenaar die gansch wegsterft. J.

BRANDWATER, znw., o. — Rood vocht voortkomende van eene ontsteking. J. Als een peerd een gezwel heeft, komt er dikwijls brandwater uit.

Ook *vierwater*.

BRAVIGHEID, znw., v. — Braafheid, eerlijkheid, deugdzaamheid. J.

BRÈÈMBEES, znw., v. — Z. Idiot.

— Spr. *Zijnen tijd gehad hebben gelijk de brèèmbezen* of *suikerpeekens*, op iets waar het beste van af is.

***BREI**, znw., v. — Z. Idiot. Lees: « gereet vlas uiteenspreiden en te drogen leggen. »

BREM, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Ze stoken daar brem*, op een huisgezin waar men gewoonlijk twist.

BREMKWET, znw., v. — Soort van grasmusch.

BRENGEN, w., b. — Z. Idiot.

— In 't biljartspel. *'Ne(n) carambole brengen*, de tegenparti spel geven. J.

BRESSEN, w., o., met *zijn*. — Bij steenb. Met stukken a van den grond gezeid. J. Pas op als ge in den put gaat, want zou kunnen bressen.

Ook *afbressen*.

***BREUGEL**, znw., m. — Z. Idiot. De aldaar opgegeven uitd komt van Pieter Breugel den Oude († 1569).

BRILJANTEEREN, w., o. — Bij diamantsl. Bewerking d op het *in achtkant werken*. Er worden acht facetten langs bo de tafel bijgebracht, die men *sterrekens* noemt; en zestien facet den rand of *rondist*, die men *halfkens* heet; langs onder slij zestien halfkens.

BRILJANTSLIJPER, znw., m. — Bij diamantsl. Werkı briljanten slijpt.

BROĔBELEN, w., o. — Z. Idiot.

— Pruttelen, grommen. Hij moet altijd broĕbelen en groll 'm iet commendeert.

BROECHOM (uitspr. *Broĕchoĕm*), znw., o. — Broechem, g in 't kanton Zandhoven.

BROEDKAMER, znw., v. — Bij biemans. Middendee bieënwoning (voor verticale stelsels: middendeel van het onderste v waar de moederbie zich gewoonlijk ophoudt en waar tijdens het seizoen steeds broed voorhanden is.

BROEIZIEK, bvw. — Genegen om te broeden. Die hin is br

***BROKKEL** is m. — Z. Idiot.

BROKKE(N)GOOIER, znw., m. — Bij steenb. Jongen stuik of de brokken klei die afvallen bij het vormen der steenen, c bij de steenmakers, die er wederom steenen van vormen.

***BROOD**, znw., o. — Z. Idiot. Lees: « met roggemeel verm

— Spr. *'t Is beter dat het brood naar den oven smaakt a de mult* (of *moel, moelie*), beter dat het te hard dan te week gebal

BROODNOODIG, bvw. — Volstrekt noodig, zoo onmisl brood. J. Dieë jongen moet soldaat wörren en hij is thuis brood

BRUG, znw., v. — Z. Idiot. en Aanh.

— Bij smeden. IJzers waar de kachelroeden door steken.

BUIGBANK, znw., v. — Bij kuipers. Bank met eene sp 't midden, waar men de reepen in steekt en tot banden kroml

***BUIKLIJST** is m. of v., niet o. — Z. Idiot.

BUITEN, vz. en bw. — Z. Idiot.

— *Buiten,* bij veel werkwoorden gevoegd, heeft de beteekenis van *buiten de haven. Het schip leet buiten :* buiten de haven. Zulke zijn: *Buitenbrengen, buitendrijven, buitengeraken, buitenhalen, buitenleggen, buitenloopen, buitenroeien, buitentrekken, buitenvèren,* enz. J. Vrgl. BINNEN.

BUITENAF, bw. — Buiten het dorp, buiten het dorpskom. Hij weünt nie' in 't dörp, hij weünt wa' buitenaf.

— Buiten den werktijd, buiten de gewone werkuren. Hij wint vier frang per dag en dan verdient hij nog veul buitenaf.

BUITE(N)LOODSEN, w., b. — Scheepsterm. *Een schip buitenloodsen,* met behulp van eenen loods uit de dokken brengen. J.

BUITENROEI, znw., v. — Bij mulders. De buitenste der beide molenroeden, de roede die tegen de binnenroei drukt.

BUITE(N)WERKEN, w., b. — Bij metsers. *De pannen buitenwerken,* de pannen zoodanig leggen, dat er het onderdeel van blootligt op het dak.

C.

CADÈE, znw., m. — Z. Idiot. en Aanh.

— Iets puiks, uitmundends. Dat is cadee van bier! Pruuft deze' wijn eens, dat is andere cadee as den uwen.

— Dikwijls schertsend gebruikt om het tegenovergestelde te beteekenen. Dat is cadee van vleesch, 't is zoo taai als lèèr.

CARESSEERDER, znw., m. — Vrijer.
Ook *caressant.*

***CARESSÉEREN.** Z. Idiot. Dat ww. is altijd o., nooit b. Men zegt: *caresséeren met.*

CHRISTUSKROONEN, znw., v., mrv. — Eene hofbloem, *Lychnis Coronaria* Lam.
Ook *Christusoogen.*
— Keizerskroon, *Fritillaria imperialis.*
Ook *kroon-imperiaal.*

CITROENAPPEL, znw., m. — Zekere appelsoort.

COLÈRIG, bvw. — Z. Idiot.

— Wat verstoordheid of gramschap wekt, bij J. *colerigachtig.* 't Is colèrig as ge zoo heel den dag van die straatjongens geplaagd wördt.

COMPASSIE, znw., v. — Medelijden.
— Spr. *Compassie strijkt geen zalf.*

COMPLEMENT, znw., o. — Compliment.

— *Zonder complementen,* rechtuit, zonder omwegen. J. Ik zeg u da' zonder complementen. Hij wier' daar zonder complementen aan de deur gezet.

— Spr. *Affronten veur complementen nemen*, z. AFFRONT. (Id

— Eerbiedige toespraak. J. E complement aflezen.

— Groetenis. Doet de complementen aan uw familie. Ge hèt de com menten van Jan.

CONTENTEN, w., o. — Z. KONTENTEN. (Idiot.) J.

D.

DAALSEL, znw., o. — Bij steenb. Afstand tusschen den maatst en de kruin van den oven, door het zakken der steenen teweeggebracht

DAAR, bw. — Z. Idiot en Aanh.

— Ergens. Waar zitte daar?

— Weer. Hoe heet hij daar?

DAG, znw., m. — Z. Idiot. en Aanh.

— *'Ne(n) kwa(d)en dag gehad hebben*, van eenen arbeider die lastig werk gehad heeft, of van eenen zieke die zeer slecht geweest is Tegendeel: *'ne(n) goeien dag*. Zoo ook *'ne(n) kwaden* of *'ne(n) goe nacht gehad hebben*, sprek. van eenen zieke.

— Naamfeest. J. Moeder, 't is morgen uwen dag. Bij 't bestel (z. BESTEKEN en BESTEEK in 't Idiot.) zegt men:

't Is vandaag uwen avend
En morgen uwen dag.
't Is te dier eere
Da 'k u besteken mag.

DAGELIJKS(CH), bvw. — Gewoon, alledaagsch. J. Da' meisk héet 'en dagelijksch wezen.

DAGKLAPPER, znw., m. — Kluchtig hoofdstuk in sommi almanakken, in hetwelk dag voor dag het weder voorspeld wordt, eene boertige, niet ernstige wijze. Die weersvoorzeggingen worden afg wisseld door grappen en geestige zetten.

DANSMEESTER, znw., m. — Z. Aanh.

— Soort van passer die den vorm heeft eener 8.

DARN, znw., m. — Bij biemans. Mannelijke honingbie. J. Ook *ater*, *nater*, *nèèr*, *mèrel* en *broedbie*.

DARNVAL, znw., v. — Bij biemans. Toestel dienende om d darnen te vangen. J.

DARNVANGER, znw., m. — Z. DARNVAL. J.

DAT, vrnw. — Z. Wrdb.

— Wordt gebruikt in plaats van de pers. vrnw. van den 2e en den 3 pers. om met spot of minachting te spreken. O! wa' lomperik! da' ka nog geen optelling maken! Die leelijke zatlappen, da' loopt en da' zwier dag en nacht.

— Komt ook voor als onderw. van eenpers. werkw. in den Onv. verl. tijd. Da' sneeuwde daar, jongen!

DAVER, bw. — Z. DAARVEUR. (Idiot.)

DEEN, znw., m. — Z. Wrdb.
— Stoomboot of zeilschip dat onder Deensche vlag vaart.

DEKBAND, znw., m. — Bij stroodekkers. Z. DEKWIS(CH). (Idiot.)

DEKPEN, znw., v. — Kleine vederen die de slagpennen dekken. J.

DEKZWABBER, znw., o. — Scheepsterm. Vloermat uit touwen gevlochten. 't Is aan 't dekzwabber dat de bootslie hunne voeten afkuischen. J.

DENDIEËN, vrnw. — Z. onder DEDIE. (Idiot.)
— *Van dendieën doen,* gebruikt bij 't nadoen van een gebaar. J

DERDE, bvw. — Z. Wrdb.
— Scheepsterm. *Derde hand,* takel dien men op een anderen voegt, als één onvoldoende is om de vracht op te hijschen. Dien tweeden takel gebruiken, heet men *de derde hand opzetten.* J.

DERDEBEEN, znw., o. — Bij zagers. Een der drie pooten van den bok, die meest tot steun dient aan de overige. J.

DERFACHTIG, bvw. — Min of meer derf, van brood gezeid. (Z. der K.) Het brood is derfachtig, 't hee' nie' genoeg gegaan.
Z. DERF. (Idiot.)

DESSELWAGEN, znw., m. — Wagen van eenen disselboom voorzien.

DESTELSCHUPKEN, znw., o. — Z. DISTELSTEKER.

DESTELSTEKER, znw., m. — Z. DISTELSTEKER.

DEUR, bw. — Z. Idiot. en Aanh.
— Maakt talrijke bijvoegl. w. en beteekent dan *zeer.* Behalve de reeds opgenomen in het Idiot. en het Aanh., hebben wij nog: *deurbeest, deurbot, deurchristelijk, deurfijn, deurflauw, deurfrank, deurgek, deurgierig, deurgrof, deurgroot, deurhard* (*deurhert*), *deurheet, deurklein, doorkoud, deurkrom, deurkwaad* (*deurkaad*), *deurleelijk, deurlomp, deurmottig, deurnet, deurplat, deurrijk, deurrot, deurscherp, deurschoon, deurslim* (*deurslum*), *deursmerig, deursprok, deurstom, deurstout, deurtaai, deurvuil, deurwarm* (*deurwerm*), *deurweek, deurwijs, deurzot, deurzout, deurzuut, deurzwaar, deurzwart* (*deurzwert*), enz.
— *Deur zijn,* zwanger. Zij is al vijf maanden deur. Hoe wijd is uw vrouw deur?

DEUR, znw., v. — Z. Idiot. en Aanh.
— Bij vogelv. Vleugel van een slagnet. Er zijn netten met twee deuren. J.

DEURBEEST, bvw., enkel als gezegde. — Doorsiecht, zeer ondeugend. Daar is geenen eene goeie kant aan dieë' vent, hij is deurbeest.

DEURE(N, znw., o. — Deurne, eene gemeente bij Antwe
— Het dorp *Deurne*, bij Diest, wordt *Duën* geheeten.

DEURGEVAST, DEURGEVASTEN, bvw. — Door lang zo
eten te blijven, den honger verloren hebbende. J. Die te lang wach
te eten, geraakt deurgevast.

DEURLEEST (scherpe *e*), znw., m. en v. — Bij metsers.
siering in baksteen, die rondom eene deuropening is aangebracht, in
van een platten band ter breedte van één tot twee steenen.

DEURLIGGEN, w., o., schb., enkel als lijdend deelw. gebr
— Wonden hebben door het lang te bed liggen veroorzaakt. J., Cl
zieke geraakt nog heelemaal deurgelegen.

DEURLOOP, znw., m. — Z. DEURBÖRS. (Aanh.) CL.

DEURPĀRREN, w., o., met *zijn*. — *Er deurpārren, er*
deurpārren, snel heenloopen. Den dief pārde der van deur.

DEURVÈÈR, znw., v. — Bij smeden. Veer met eene lange ijz
stang, die eene deur doet toeslaan.

DEURWINTEREN (klemt. op *deur*), w., b. en o. — Z I
en Aanh.

— Bij biemans. Voorthouden naar het volgende jaar, den Wi
doorhouden, in tegenstelling van *slachten* of *oogsten*. Ik gaan mijn b
deurwinteren.

Ook *overwinteren*.

DEURZETTEN, w., o. — Z. Idiot.

— In 't kaartspel. Boven het gespeelde gaan met eene hoogere k

DIDDERACHTIG, bvw. — Huiverig. Ik zijn vandaag zoo did
achtig, ik geloof da' 'k de körts hem.

DIENST, znw., m. — Het dienen als soldaat. J.

— *Onder dienst gaan* of *zijn*, soldaat worden, zijn. J.

DIEPGANG, DIEPGANK, znw., m. — Scheepsterm. Die
waarop een schip in 't water ligt. J. De diepgang van een schip wo
in voeten en duimen uitgedrukt.

DIK, bvw. en bw. — Z. Idiot. en Aanh.

— Bij metsers. *Dik werken*, z. WERKEN. (Aanh.)

DIKHARIG, bvw. — Dik en ruw van haar. J. Ik heb nie' gèr
die koei, ze is veul te dikharig.

DIKKOPPEN, w., o. — Z. Idiot.

— Pruilen, koppig zijn. Hij zat daar te dikkoppen en hij spr
geen bakkes.

DISTELSCHUPKEN, znw., o. — Z. DISTELSTEKER.

DISTELSTEKER, znw., m. — Bij landb. Lang en smal lemmer van ijzer, met eene kruk en dienende om de wortels der distels in den akker uit te steken.
Ook *destelsteker, distelschupken* en *destelschupken.*

DJOKKEN, w., o., met *hebben* en *zijn.* — Z. Idiot.
— Schokkend, stootend gaan. Hij djokt as hij gaat.

DJÖRREN, w., o., met *hebben* en *zijn.* — Hard loopen. (**A.**) Ziet 'em djörren !

DOBBEL, bvw. — Z. Idiot. en Aanh.
— Bij steenb. *Dobbele bree(d)e,* zwaarste plavei. (Boom.) J.
— *Dobbel en nog zoo dik,* overvloedig, ruimschoots. Hij hee' mij vroeger wel wa' gegeven, maar hij heget dobbel en nog zoo dik teruggehad.
Ook *dobbel en dik.*

DOCA, znw., v. — Judoca verkort.

DOD, znw., v. — Z. Idiot.
— Bij brouwers. Soort van tap met eene vod omwonden, waar men de lekken in vaten en tonnen mee stopt, Kil. *paxillis quo aliquid continetur.* J.

DOEN, w., b. en o. — Z. Idiot. en Aanh.
— *'En bui, 'en vlaag doen,* regenen, hagelen, sneeuwen. Nu hebben wij veur eenige dagen regen genoeg, want 't héet 'en goei bui gedaan.
— Om op een verl. dlw. te steunen, plaatst men het aan 't einde van den zin, waar het in aangekondigd wordt door *het* of *dat* met het werkw. *doen.* Ik heb dat ooit gedaan, met de duiven gespeeld. Ook om op de onbepaalde wijze te steunen. Hij zal het doen, naar Amerika vertrekken. — In de voorwaardelijke wijze, met een denkbeeld van smeeking. Ik zou het maar doen, naar de school gaan. In de gebiedende wijze met goedkeuring. Doet da' maar, 'nen nieven hoed koopen. J.

*DOEW. Z. Idiot. Lees : « hoofdvorm ».

DOK, znw., v., niet o. — Scheepsdok, Fr. *bassin.* Z. Wrdb.

DOKWERKER, znw., m. — Werkman die aan de dokken, aan de schepen werkt.

DOMMIGHEID, znw., v. — Z. Aanh.
— Zwaarhoofdigheid, slaperigheid. J.

DOMPGAT, znw., o. — Bij steenb. Ieder van de openingen die de afdeelingen van den oven met de domppijp verbinden.

DOMPKAMER, znw., v. — Bij steenb. Opening van eenen meter vierkant langs door den oven, die door de domppijpen verbonden is met al de deelen van den oven en dient om den trek te maken en den rook naar de schouw te leiden.

DOMPPIJP, znw., v. — Bij steenb. Ieder van de pijpen waar de dompgaten in uitkomen en die in gemeenschap zijn met de dompkamer.

DONDER, znw., m. — Z. Idiot.

— *Droogen donder,* donder zonder regen. Droogen donder is gevaa lijker als anderen.

DOO(D)EKOP, znw., m. — Bij schilders. Soort van bruinroode ver

— Bij landb. Aardappel waar geene kiemen of keesten aan zijn e die ongeschikt is om te planten.

***DOODMUUG** is bvw. — Z. Idiot.

DOOK (zachte *o*), znw., m. — Judocus verkort.

DOOT (zachte o), znw., v. — Gift. CL. Hij hèet 'en goei doot gekreger

DOP, znw., m. — Z. Idiot. en Aanh.

— Bij biemans. Cel eener raat.

— Bij landb. Stukje eener aar. J.

— Bij visschers. Stukje kurk dat van onder aan de vischlijn is, bovei het water drijft en door het bewegen of ondergaan het bijten van dei visch verraadt. J.

DOPBAK, znw., m. — Bij steenb. Bak met water gevuld, waa de werkman soms zijne werktuigen in dopt, om die nat te maken ei ze beter in de klei te doen dringen. J.

DOPGOĔ(R)S, znw., v. — Bij timmerl. Z. DOPPER. (Idiot.)

DOPPER, znw., m. — Z. Idiot.

— Bij smeden. Holle doorslag, dienende om regelmatige kopjes aa de klinknagels te slaan.

DOUW, znw., m. — Duw.

— Erfdeel, erfgift. Met de dood van Lienemutje hèet em weer 'n goeien douw gehad. Ik zou zoo ook 'nen douw willen krijgen.

DRAAD, DRAAT, znw., m. — Z. Idiot. en Aanh.

— *Den rechten draad van iet kennen,* de juiste toedracht der zaak kennen (meest vragend en loochenend gebruikt).

DRAAGPAAL, znw., m. — Paal waar men ijzerdraad aan vast maakt en die dient tot afsluiting.

DRAAGPLANK, znw., m. — Bij metsers. Z. STEENPLANK. (Idiot.)

DRAAGRIEM, znw., m. — Bij biemans. Z. BIEHAAK.

DRAAIPLAAT, znw., v. — Beweegbare ijzeren plaat op het kruispunt van twee ijzeren spoorlijnen.

DRAAIVÈÈR, znw., v. — Bij smeden. Spiraalveer.

DRIESEL, znw., o. — Bij pottenbakkers. Grofste van den bruin- steen. J.

DRIJDAAGS(CH), bvw. — *Drijdaags(ch)e körtsen,* koortsen die om de drie dagen verschijnen. J.

DRIJDUIM, znw., m. — Bij timmerl. Berd, planken van 3 duim dik. J., CL.

DRIJFHAMER, znw., m. — Z. Idiot.

— Bij smeden. Hamer waarvan het ijzer langs den eenen kant puntig is en langs den anderen kant bollig. Hij dient om drijfwerk te verrichten. J.

Bij V. D. is het een timmermansgereedschap.

DRIJLINGAGGER, znw., m. — Bij blokm. Agger waar men de drijlingen mee boort.

DRIJTROĔCHEL, znw., m. — Z. DRIJTROPPEL. (Idiot.)

DRIJVER, znw., m. — Bij kuipers. Z. DRIJFHOUT. (Idiot.) Er zijn ook ijzeren drijvers.

— Bij steenb. Z. UITDRIJVER. (Aanh.)

DRILKOOR(D) (in 't N. en W. met scherpe, in 't Z. met zachte *o*), znw., v. — Bij smeden. Bijzonder sterke koord om te drillen.

DRINGEN, w., o. — Z. Wrdb.

— Kinderspel. *Dringen om de(n) kost te winnen.* Al de kinderen loopen samen in eenen hoek en dringen elkander daarin zooveel zij kunnen, al roepende: *dringen om de(n) kost te winnen!*

DRINKGELD, znw., o. — Z. Wrdb.

— *Drinkgeld krijgen,* bepist worden door een klein kind dat men op den schoot heeft of op den arm draagt.

DROBBER, znw., m., **DROBBERKEN,** o. — Kind dat eerst begint te loopen.

DROL, znw., m., **DROLLEKEN,** o. — Troetelnaam voor kleine kinderen. O duë lieven drol! E' klein, lief drolleken.

DROOG (scherpe *o*), bvw. — Z. Idiot. en Aanh.

— *Droog fijt,* teringachtige beenderontsteking aan het voorste lid des vingers, Fr. *ostéite tuberculeuse.* Die ziekte gelijkt op de vijt, doch er is geene ettering.

— *Droogen donder,* z. DONDER.

— Bij metsers. *Drooge laag,* z. LAAG.

DROOGBROĔK, znw., v. — Z. DROOGZAK. (Idiot.)

DROOG-BROODSTRAAT, znw., v. — Spr. *In de droog-broodstraat zitten,* in de armoede zitten, geen brood meer te eten hebben.

DUÊN, znw., o. — Deurne, gemeente bij Diest.
Z. DEURE(N.

DUFFEL, znw., m. — Dikke overjas. Hij had z'nen duffel al aan.
Ook *badfries.*

DUITS(CH) (*ui* kort), znw., m. — Z. Idiot. en Aanh.

— Stoomboot of zeilschip dat onder Duitsche vlag vaart.

DUIVE(N)NEST, znw., m. — Bij pottenbakkers. Aarden ri: waar de duiven hun nest in maken. J.

DUIVE(N)PAN, znw., v. — Bij steenb. en metsers. Klokpa Fr. *tuile chatière.*

DUIVE(N)POT, znw., m. — Bij pottenbakkers. Aarden pot m openingen, waar de duiven uit drinken. J.

DUNNE, znw., m. — Z. Aanh.
— *Aan den dunne zijn*, aan den afgang.

DUNZETTEN, w., b. — Bij landb. *'En ploeg dunzetten*, scherpen.

DUVELSKERMIS, znw., v. — Naam eener wijkkermis die September te Merxem gevierd wordt.

DUVELSTERK, znw., m. — Soort van zeer sterk katoen waarvan voorschooten en vesten gemaakt worden.

DUZEND, telw. — Z. Idiot.
— *Een(e van de duzend*, iemand uitmuntends. Den oudste ze is maar 'nen deugeniet, maar de jongste is eene van de duzend.

DWEIPEN, w., o. — Z. DWEPEN. (Idiot.)

DWEIPER, znw., m. — Z. DWEPER. (Idiot.)

E.

EEGBALK (zachte *e*), znw., m. — Z. EGBALK. J.

EEGSCHEE (de 1e *e* zacht, de 2e scherp), znw., v. — Z. EGSCHEE.

EEN, telw. — Z. Idiot. en Aanh.
— *Den* (*de*, *het*) *eenen* (*een*) *deur den* (*de*, *'t*) *anderen* (*ander* gemiddeld, door elkander genomen. CL. Die boomen zijn den eenen de den anderen vijf en twintig frang wèèrd. Ik verdien 't ee(n) jaar de 't ander zoo 'en twee duzend frang.
— *Niet een* is onbekend, men zegt altijd *geen een*. Zoo ook *ge eens* in plaats van *niet eens*.

EEUWIG, bvw. — Z. Idiot. en Aanh.
— Spr. *Veur eeuwig en drij dagen*, voor altijd (scherts). J.

EFFENOP bw. — *Effenop spelen*, bij 't spel niet gewonne noch verloren hebben.

EG, znw., v. — Z. Aanh.
— Bij landb. *Rech(t)s(ch)e eg*, egge met de tanden naar voren gekeerd
— *Nus(ch)e eg*, egge met de tanden naar de zijde gekeerd.
— *Èverech(t)s(ch)e eg*, tegenovergestelde van de *rechtsche eg*. Ook *eeg* en *egt*.

EGBALK, znw., m. — Bij landb. Balk der egge.
Ook *eegbalk* en *egtbalk*.

EGGELICHTER, znw., m. — Bij landb. Z. EGGESLICHTER. (Idiot.)

ÈGOM (in 't Z. en W. *Ègoëm*), znw., o. — Edeghem, gemeente in 't kanton Kontich.

EGSCHEE (scherpe *e*), znw., v. — Bij landb Elk van de dwarshouten der egge, waar de eggetanden in steken.
Ook *eegschee* en *egtschee*.

EGT, znw., v. — Z. EG.

EGTBALK, znw., m. — Z. EGBALK.

EGTSCHEE (scherpe *e*), znw., v. — Z. EGSCHEE.

EI, znw., o. en v. — Z. Idiot. en Aanh.
— Spr. *Ge moet er zooveul eieren nie(t) onder leggen*, ge moet er zooveel omslag, zooveel drukte niet over maken.
— *Zijn eieren in 'en andermans nest leggen*, z. NEST. (Idiot.)

EI(E)RENTRAPPER, znw., m. — Spotnaam op iemand die op de teenen gaat.

EKKE(N)STEEN, znw., m. — Bij steenb. Versteende stukjes hout die, in min of meer groote hoeveelheid, als 't ware door de gansche kleilaag gezaaid zijn. (Boom.)

E(N. — Wordt gebruikt achter de namen van de dagen der week, als deze onmiddellijk van een deel van den dag gevolgd zijn. Dijsdagenavond, Maandage(n)noen, Donderdage(n)mergeud. (**Z.** der **K.**) J.

***END,** znw., o. — Z. Idiot. Lees:... het uiteinde van den *dikken* darm, in plaats van *dunnen*.
— Spr. *Ze gaat op 'en end*, op eene vrouw wier verlossing nakend is. J.

ENDEL, znw., m. — Uiteinde van den dikken- of endeldarm.
Ook *end*.

ENDERT, znw., o. — Eindhout, gemeente in 't kanton Westerloo.

ENGELS(CH), bvw. — Z. Idiot. en Aanh.
— *Engels(ch)e saai*, sajet die beter gebreid is dan de gewone, schooner, duurder en sterker. J.
Ook *wollegaren*.
— Bij schilders. *Engelsch rood*, soort van roode verf.
— Bij diamantsl. *Engels(ch)e snee*, z. SNEE.

ENGELS(CH)MAN, znw., w. — Z. Wrdb.
— Stoomboot of zeilschip dat onder Engelsche vlag vaart.

ENT, znw., v. — Bij visschers. Buigbare twijg van drie, vier voet lang, die men boven aan de hengelroede vastmaakt. J.

ENTEREN, w., o. — Z. Idiot.

— Wordt niet enkel gezeid van het klagend geluid van sterv kinderen, maar ook van dit van gezonde kinderen. Het enteren is dik een teeken van voldoening en genoegen. De kleine kinderen ent dikwijls gedurende hunnen slaap.

ER, bw. — Z. Aanh.

— *Er zijn*, juist raden, juist oordeelen. J.

ERG, bvw. — Z. Idiot. en Aanh.

— *Ten ergste*, ergst. Gij klaagt over 't weer, maar veur de bo is 't ten ergste, want met die droogte kander niks groeien.

ERGEREN, w., o., met *zijn*. — Verergeren, verslimmeren plaats van te beteren, ergert de ziekte. 't Gedrag van dieë' joi ergert nog.

ERVEL, znw., m. — Armvol. Haalt 'nen ervel hooi in de sch

EUVER, bw. en vz. — Over, doch enkel in de samenstelling *eu lèèr* en in *euverheid*, *euverste* en *vereuveren*.

EVIE, znw., v. — Soort van lichte haver, Kil. *evene* = *avena*. Ook *rouwevie* en *rouwever*.

F.

FANEEL, FANEELSTUK (klemt. op *eel*, scherpe *e*), znw. — Z. Idiot.

— Bij timmerl. Kort stuk hout dienende om ribben met elkan te verbinden of er ribben in te werken.

FATSOEN, znw., o. — Z. Idiot. en Aanh.

— Maaksel, gedoente, Kil. *factura*. J. Da' 's 'en arig fatsoen e ventje.

FIJN, bvw. — Z. Idiot. en Aanh.

— Bij blokm. *'Nen kloon (blok) in 't fijn snij(d)en*, hem in 't sch bewerken, gansch afmaken. J.

FIJNNAAISTER, znw., v. — Naaister die fijn naaiwerk verri Z'n vrouw is 'en fijnnaaister.

FIJNSNIPPEN, w., b. — In fijne stukjes snijden. Snipt peeën eens fijn.

FIJT, znw., o. — Vijt, Fr. *panaris*, Kil. *hukus digitale*. Z. Id

— Het volk onderscheidt het *beenfijt*, het *bleinfijt*, het *loopende f* het *zwart fijt*, het *droog fijt*, den *nagelrand* en de *daal*.

FIS, znw., v. en o. — Z. Idiot. en Aanh., Kil. *putorius*.

— Spr. *De fis komt om eieren rond*, zeggen de kinderen wanneer met eene fis of eenen bunzing aan eenen stok, van deur tot deur ga

om giften in te zamelen. Gewoonlijk antwoordt men hun : *wij hebben geen eieren*, waarop zij antwoorden : *geld is ook goed!*

— *Ge zult van 't fis uitgeslörpt wörden*, tot kinderen die laat op straat loopen en ook soms tot groote menschen die 's avonds laat uitgaan. (**Z.** der **K.**)

V. D. : « Visse (gewest., veroud.), bunzing. »

FLES(CH), znw., v. — Z. Idiot. en Aanh.

— Bij wagenmakers. Dissel van den hörts.

FLETSEN, w., o. — Z. Idiot.

— Babbelen, kletsen. (**N.-O.** der **K.**) Da' wijf is den heelen dag aan 't fletsen.

— Afl. *Fletser*, *geflets*.

FLODDER, znw., o. — Bij landb. *Het flodder is aan 't koren*, als het niet stevig genoeg is en gemakkelijk omvervalt. Men heeft dit dikwijls op gronden die rijk zijn aan stikstof, doch arm aan fosfoorzuur.

Ook *fluis*.

FLORANTIE, znw., v. — Z. Aanh.

— Welvaart. Cl. As den boer florantie hèet, dan is 't ook goed veur den börger.

FLORÉEREN, w., o. — Z. Idiot.

— Roem op iets dragen. Cl. Sus gaat trouwen mee 'en rijke boeredochter, en daar floreeren ze bij hem nu gee(n) klein bitjen in.

— Zich in iets verheugen. Cl. Ge hèt altijd menschen die in 'en andermans ongeluk floreeren.

FOĔCHELEN, w., o. — Haarzak, bedrog doen in 't spel. Ik speel nie' meer mee u, ge foĕchelt altijd.

— Afl. *Foĕchelèèr*, *gefoĕchel*.

Ook *foĕfelen*.

FOKSEN, w., o. — Z. FOKKEN. (Aanh.)

FOREMAN, znw., m. — Scheepsterm. De baas die 't toezicht heeft over 't werkvolk en het werk aan boord van 't schip tijdens het laden en lossen.

FRANS(CH)MAN, znw., m. — Z. Wrdb.

— Stoomboot of zeilschip dat onder Fransche vlag vaart.

FREL, znw. m. — Komt voor in de gepaarde woorden *frellen en bellen*, vellen en lappen. 't Vleesch da' 'k kreeg, was afval : niks as frellen en bellen. (*Naoogst*, 1894, bl. 35.)

G.

GAAN, w., o. — Z. Idiot. en Aanh.
— *Te bichten gaan, te keuren gaan, te leeren gaan, ten gaan, te probeeren gaan, te zegenen gaan*, z. BICHTEN, KEUREN, L enz.

GAL, znw., m. — Z. Idiot. en Aanh.
— Spr. *Iemand zijne(n) gal ruren*, hem allengskens kwaad mak

GALANT, bvw. — Z. Aanh.
— Bw. Ruim, rijkelijk. Met twee ellen van die stof kom ik toe. Ge moet de hesp nie' sparen, snijd er maar galant deur.
— Gemakkelijk. Daar kunnen galant zes meukens in dieë'

GAMHOUT, znw., o. — Bij steenb. Houten die van weers tegen de gegamde steenen gezet worden, opdat deze niet omva

***GAMMEN**, w., b. — Bij steenb. Z. Idiot. De aldaar opg bepaling is niet juist. *Steen gammen* is steen die al gedroogd he gammen zetten om hem te laten bakdroog worden.

GANK, GANG, znw., m. — Z. Idiot. en Aanh.
— Bij landb. Teeken van boter. Daar is nog geene gank in d te zien.
— Bij landb. Afdeeling op de lengte van een stuk land eene zelfde breedte gespit is. De breedte van eenen gang is zoo roede tot eene roede en half. J.
Ook *streep*.
— Bij steenb. Plank of lat die men tusschen de gegamde lagen legt.

GANGER, znw., m. — Z. Aanh.
— Z. LEIWAGEN. (Idiot.)

GANZE(N)LOOPERS, znw., m., mrv. — Bij jagers. Groc voor grof wild. J.

GAPER, znw., m. — Bij landb. Voor die men bij 't spitte open laat staan. J. 'Ne gaper toespaaien.

GAREEL, znw., o. — Z. Idiot. en Aanh.
— Bij mulders. Getuig waar de trap en de steert van den aan vast zijn. J.

GAREN, znw., o. — Z. Idiot.
— Spr. *Iet in zij(n) garen leggen*, in orde, in regel brenge moet naar de zaak nie' meer omzien, alles is in ze' garen gel

GARNAATJES, znw., o., mrv. — Plantk. *Cuphea ignea*. Fr. *cuphea à larges éperons*.
Ook *pijpesteeltjes*.

GATBERST, znw., v. — Spr. *'t Zal nog wel eens 'en gatberst geven,* 't zal nog wel eens slecht uitvallen. Nu speëlt Piet de' groote' mijnheer, maar 't zal nog wel is 'en gatberst geven.

GEBAK, znw., o. — Bij metsers. *Een gebak mörtel,* zekere hoeveelheid mortel die men in eens beslagen heeft.

GEBATIG, bvw. — Bij landb. Voordeelig voor melk en boter. J. 't Een voeder is zoo gebatig niet als 't ander.
Ook *batig.*

GEBLOĔMD, GEBLOMD, bvw. — Z. Aanh.
— *Geblomde koei,* bonte koe. *Geblomd pèèrd,* wit peerd met plekken.

GEBORTENÈÈR, znw., m. — Z. GEBORTELING. (Aanh.) CL.

GEBURE(N)KENNIS, znw., v. — Vriend uit de buurt. J.

GEBURE(N)VRINDSCHAP, znw., v. — Vriendelijke betrekkingen tusschen geburen. J.

GEBUURTEN (*u* kort), w., onp. — Geburen, geburen zijn. Hoe wijd gebuŭrt dat hier? (hoe ver strekt hier de buurschap, tot hoe ver aanzien de menschen elkander als geburen?)

GECIJFERD, bvw. — Geletterd, geleerd. (**N.-O.** der **K.**) Onze köster is nogal gecijferd.

GEDOEN, znw., o. — Z. Idiot.
— Gedoe, drukte, beweging. Mee al da' gedoen zou ik den trein nog verspelen.

GEHAARD, bvw. — Z. Idiot.
— Men zegt ook *lang* en *kört gehaard zijn.*

GEHANDZAAM, bvw. — Z. HANDZAAM. (Aanh.) T., bij J. *gehandzamig.*

GEJACHTIG, bvw. — Bij landb. De melkaders opwekkend. J. Haver en brood is gejachtig.

GEKLEED, bvw. — Z. Idiot.
— Gep. w. *Gekleed en gereed,* gansch gekleed. Hij stond gekleed en gereed as ik binnenkwam.

GELD, znw., o. — Z. Idiot.
— Spr. *'t Geld hee(ft) 'ne(n) goeie(n) meester vandoen.*

GELEGENHEID, znw., v. — Z. Wrdb.
— Spr. *De gelegenheid maakt den dief.* J.
— *Zijn gelegenheid zeggen,* zeggen wat men geerne zeggen zou, wat men, bij een bezoek of gehoor, wenschte te zeggen. J.

GELETTERD, bvw. — Kunnende lezen en schrijven. J. Zijde gij geletterd of ongeletterd?
Ook *geleerd.*

GELIJK, LIJK (*ij* kort), vgw. — Z. Idiot. en Aanh.

— In 't W. der Kemp., vooral in de taal der kinderen, kom ook in de vergelijkingen met een hoedanigheidsw. of een bijw. Z lijk azijn. Hij zag zoo bleek gelijk de dood.

— Ook achter een vergrootenden trap. Goud is zwaarder gelij Dees huis is hooger lijk 'tgeen.

— Als voegw. van wijze. Om zoo te zeggen, als het ware. I gelijk razend van de pijn, as den doktoor mijnen tand trok. Ze ziek van verdriet. Daar hing gelijk 'ne' smoor in de locht. Hij gelijk vermoord.

— Komt voor in uitroepende zinnen aan het begin van onderwerpszin. Gelijk er dees jaar toch fruit is, 't is van ze' lèv nie' gebeurd! 't Is ongeloofelijk gelijk de boter dier is! Gelijk di toch liegen kan, 't ga' waarlijk over z'n hout! 't Is niet te kenner Peer toch geld wint!

In dergelijke zinnen heeft men ook de volgende constructie gelijk er dees jaar toch is, 't is van ze' lèven nog nie' gebeur gelijk de boter is,... enz. — In plaats van *gelijk* bezigt men in d ook *dat:* Liegen dat dieë vent toch kan,... enz. (Z. *Idioticon*, b

— Komt ook voor aan 't begin van redengevende zinnen, w de hoofdzin voorafgaat. Die koei is wel vijfhonderd frang weerd ze toch melk en boter geeft. Hij verdient 'en goei plaats gelijk l geleerd en bekwaam is. Ge zoudt verdienen da' 'k oe wegjoeg, ge 'ne luierik zijt.

GELIJKEN, w., o. — Z. Idiot.

— *Veur iet gelijken*, er voor geschikt zijn. Die vrouw gelij veur winkel te houwen, ze is veu! te barsch tegen de mensch gelijkt nie' veur onderwijzer, ge zij' nie' sterk genoeg.

GELIJKRIJ(D)EN, w., b. — Bij landb. Z. TOERIJ(D)EN. (

GELIJKSLICHTEN, w., b. — Z. ONTSLICHTEN.

GEMEENTESCHRIJ(D)ER, znw., m. — Spotnaam op i die veel gaat en groote schreden neemt.

GEMOET, znw., o. — Z. Idiot.

— Bij timmerl. Uiterste vol deel van eenen stijl boven het uitg deel waar eene pin steekt. J.

GENÈRIG, bvw. — Neerstig, werkzaam, vlijtig, vol iever. De bieën zijn genèrige beestjes. De meid is braaf en dingsch, ma genèrig genoeg. De oudste dochter is lui en lekker, maar de jongs genèrig meisken.

GEPASSEERD, bvw. — Overleden, gestorven. J. Vader is nacht, om 12 uren, gepasseerd.

GEPAST, bvw. — Z. Aanh.

— Gep. w. *Gepast en gemeten*, gansch juist. J. Hij moet het gepast en gemeten hebben.

GEPERMETEERD, bvw. — Geoorloofd (enkel als gezegde, in vragende en loochenende wendingen). Cl. Is da' nu toch gepermeteerd van 'ne' men(ch) zoolank laten te wachten? 't Is nie' gepermeteerd gelijk ze die ou' moeder daar behandelen.

GEPOKT, bvw. — Bij landb. Z. GESCHÖRFT, GERAPT. (Idiot.)

GERECHTIG, bvw. — Bij biemans. Van eene koningin voorzien. J. Dieë körf is nie' meer gerechtig.
Kil. Ghe-rechtig (holl. fris.) *rex apum.*

GÈREN, bw. — Z. Idiot. en Aanh.
— *Gèren groeien*, gemakkelijk, goed. J. De haver groeit hier nie' gèren.

GERIBD, GERUBD, bvw. — Z. Aanh.
— *Geribde kous*, die gebreid is met twee rechtsche en twee averechtsche steken.

GERSHAK, znw., v. — Z. HAKSELHAK. (Idiot.)

GESTA(D)IG, bvw. en bw. — Z. Wrdb.
— Ernstig, niet grillig, Kil. *constans, gravis.* J., D. B. De jongste zeun is 'ne zot, maar den oudsten is 'ne gesta(d)ige jongen.
Zuidnederl. bij V. D.

GEUR, znw., m. — Z. Wrdb.
— *Tegen de(n) geur zijn, werken*, tegen 't heil zijn, tegen de gezonde rede handelen. J.

GÈVIGHEID, znw., v. — Gaafheid, effenheid, fraaiheid, bevalligheid. Z. GÈÈF. (Idiot.)

GEZICHT, znw., o. — Z. Idiot. en Aanh.
— Spr. *E gezicht hebben gelijk*, z. ZIEN. (Aanh.)

GIEL, znw., o. — Gierle, gemeente in 't kanton Turnhout.

GIES, znw., v. — Z. KIES. (Idiot.) (N.-O. der K.)

GIEZEN, w., o. — Het spel met de gies, klinkslaan. (N.-O. der K.)

GIFT, znw., v. — In 't kaartspel. Het geven, het ronddeelen der kaarten. De gift is aan mij. Wie hèet de gift? Nog één gift en 't spel is uit.

GILLING, znw., v. — Aftrok, weerde, prijs. Daar is geen gilling in de beesten dees jaar.

GISTENBERD, znw., o. — Bij brouwers. Plank die men over 't ondervat legt om, bij 't afbieren, den gist tegen te houden. J.

GLETS, znw., v. — In de diamantnijverheid. Soort van inwendige scheur in den steen, met vuilgelen weerschijn.

GOED, znw., o. — Z. Idiot.
— Spr. *Onrechtvèèrdig goed gebenedijdt niet.*

GOED, bvw. — Z. Idiot. en
— *De mannen van goe(d) lèven*
door iemand die aan den arbeid is
verrichten hebben, die wandelen, in
mannen van goe' lèven.

GOE(D)MAKEN, w., b. —
wegens iets verantwoorden vóór 't ge
dief ben, maar da' zulde goemaken

GOUDAPPEL, znw., m. —
Ook *suikerappel.*

GOUDBEEST, znw., v. —
Ook *goudsmid, gouddief* en *ho*

GOUDSMED, znw., m. — Z

GRAANSCHOEP, znw., v. —
om het graan te scheppen en te v

GRAANSCHUIF, znw., v. —
voren smaller dan van achter, en d
graanbak naar den steen te voeren.

GRAF, znw., o. — Z. Aanh.
— Spr. *Zoo donker, zoo stil als*

GRAGGESKEN, GREGGES
hee' z'n been gebroken mee over e

GRAUW, znw., v. — Z. Aan
— Boertige leugen, leugenachtig
daar vertelt.

GRAVEN, w., b. en o. — Z.
— Spitten. M'n bruur is in den
al gegraven?
— Gespit worden. Dieë grond
Ook *spaaien.*

GRIBBELDEGRABBEL, zn

GRIJZE, znw., m. — Spr. *D*
z. BRUINE. (Idiot).

GROEIEN, w., o. — Z. Idio
— Bij landb. *De boter groeit*, wan
aaneenkleven. J.
Ook *groot worden.*
— *Er groeit onweer, donder, r*
onweder, er is donder, regen, enz. c
— Spr. *Groeien noch bloeien*, ook
ren, noch langer noch dikker worden

GROFFIGHEID, znw., v. — Z. GROVIGHEID. (Aanh.)

GROND, znw., m. — Z. Idiot. en Aanh.
— Bij timmerl. Planken die in de kornis op de gootblokken liggen. J.

GRONDMAAI, znw., v. — Z. ÈÈRDMAAI. (Aanh.)

GROOTS(CH)IG (Kemp. *grötsəg*), bvw. — Grootsch, trotsch. R., CL.

GRUNING, znw., m. — Soort van appel met eene groene schil, Kil. *groeninck* = *mali genus viride.*

***GRUUN,** znw., o. — Z. Idiot. Lees: **Schietgruun.**
— Bvw. Z. Idiot.
— Bij steenb. *Grune steen,* steen die nog niet genoeg gedroogd is om gebakken te worden.

H.

HAAG, znw., v. — Z. Idiot. en Aanh.
— *'En ijl haag,* eene bladerlooze of ondichte haag. CL.

HAAGEKSTER, znw., v. — Grauwe ekster, steenvalk, *Lanius excubitor, L. collurio* en *L. major.*
Ook *berkekster, heekekster, kèèkekster* en *steenekster.*

HAAGPAAL, znw., m. — Ieder van de staken of palen die men in den grond slaat, wanneer men eene haag plant, om er de haaglatten tegen te nagelen.
Ook *haagstaak.*

HAAK, znw., m. - Bij beenhouwers. Stuk vleesch onder den schenkel. (Z. der K.)

HAALTIJD, znw., m. — Bij biemans. Tijd dat de bieën honing halen. J.

HAAMHOUTHAAK, znw., m. — Bij landb. IJzer, in vorm van hoefijzer, waarmede de haamhouten aan de strengen der peerden worden vastgemaakt.

HAAMSKLEPEL, HAANSKLEPEL, znw., m. — Z. HAAMHOUT. (Idiot.)

HAAR, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *Malkander in 't haar zitten,* met elkander twisten.
— *Haren van verstand,* z. VERSTAND. (Aanh.)

HAARZAK, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Den haarzak komt uit,* het bedrog in 't spel blijkt.

HAGELBIJS, znw., v. — Hagelbui. (Z. der K.)

HAK, bvw. — Lichtgeraakt, gauw verstoord. (K.) *Zij is seffens hak.*

HAKEN, bvw. — Bij blokm. *Haken opsnij(d)er*, ijzeren w met houten handhaaf, dienende om den hiel uit te draaien. J. — Bij blokm. *Haken versmes*, werktuig ook deels van ijzer hout om, na het zolen, den hiel der klonen uit te draaien, bij J. *hielmes*.

HAKSELHOOP, znw., m. — Bij landb. Hoop of stapel

HAKSTROOISEL, znw., o. — Z. HAKSEL. (Idiot.)

HALFKEN, znw., m. — Z. Aanh.
— Bij diamantsl. Z. onder BRILJANTEEREN. *Zachte halfkens*, *halfkens*, z. onder ROOS.

HALFKOUS, znw., v. — Korte kous, sok. CL.
— Ook *zok*, *slob*, *vörrevoet* en *voeteling*.

HALFMAAN, znw., v. — Z. Idiot. en Aanh.
— Bij metsers. Volkomen ronde boog, juist een halven cirkel tende.

HALFMOUW, znw., v. — Mouw die maar alleen den v bedekt. CL.

HALF-NOOTSTIJL, m. — Bij schrijnw. Deel van 't raa de scharnieren aan vast zijn. In een raam dat dubbel opendra twee half-nootstijlen.

HALFSTEENS(CH), bvw. — Z. Aanh.
— *Halfsteensch verband*, z. VERBAND. (Aanh.)

HALF-WERKAGGER, znw., m. — Bij blokm. Agger lepel wat grooter is dan de veurganger en gebruikt wordt om door den veurganger gemaakt, te verwijden.

HALFWERKEN, w., o. — Bij blokm. Een gat met d werkagger maken. Het halfwerken komt na 't putten.

HALLEKEN, znw., o. — Z. Idiot.
— Bij steenb. Afhangend dak eener loge, waar men vroeg onder gamde.

HALM, znw., m., zonder mrv. — Stroo van graan, steng het hooi, enz. Wa' zegde van me' graan? Heb ik dees jaar schoonen halm? In de « Neerdörpen » is de halm beter dan in de K

HALSVOOR, znw., v. — Bij landb. Z. MOEIERVOOR. (A

HAND, znw., v. — Z. Idiot. en Aanh.
— *Hand of vinger*, z. VINGER. (Aanh.)
— *Derde hand*, z. DERDE.

HANDHAAFBANK, znw., v. — Bij pottenb. Lange pla vier pooten, waar de handhaafblok op staat en de plank op r de te handhaven potten draagt. J.

HANDHAAFBLOK, znw., m. — Bij pottenb. Vierkante houten blok waar men op handhaaft. J.

HANDHAAFPIKKEL, znw , m. — Z. HANDHAAFSTOEL.

HANDHAAFSTOEL, znw., m. — Bij pottenb. Drievoet dienende tot zitsel aan den handhaver en tot steunsel aan de plank, die de te handhaven potten draagt. J.

HANDHAKSKEN, znw., o. — Bij landb. en hoveniers. Kleine hak met korten steel, om het onkruid tusschen de vruchten uit te hakken.

HANDHAVER, znw., m. — Bij pottenb. Werkman die de potten handhaaft.

HANDKNECHT, znw., m. — Bij landb. Knecht die het handwerk, het gewoon werk verricht. J. De bouwknecht staat hooger dan de handknecht in de achting.

HANDRIEM, znw , m. — Bij gareelmakers. Verschillende stukken leder op elkander genaaid, die boven aan den kop van 't gareel de spanen verbinden. J.

HANDSCHUP, znw., v. — Bij landb. Spade die boven een handvatsel, geene kruk draagt, bij J. *handspa.*

HANDSPEEK (scherpe *e*), znw., v. — Handspaak.

HANEKLAUWEN, znw., m., mrv. — Koekoeksbloem, *Lychnis Flos cuculi* L.

Ook *hanepootjes.*

HANGEL, znw., m. — Z. Idiot., Kil. *climacter.*

— Bij landb. Plaatje ijzer met tanden in, dat ligt op het balksken, waar de voet aan vast is en waardoor de ploegbalk op den voet hangt.

— Z. HANGER. (Aanh.)

HANGELHOUT, znw., o. — Z. Idiot.

— Bij mulders. Z. HANGELBOOM. (Aanh.) J. De hangelboomen of hangelhouten dienen om den trap op zekere hoogte van den grond te houden.

HANGGAT, znw., o. — Z. Idiot.

— Bij landb. *Een koei heeft een hanggat,* wanneer van achter hare ruggegraat merkelijk zakt. As die koei geen hanggat had, dan was ze 50 fr. meer weerd.

HANGPLAAT, znw., v. — Z. HANGIJZER 2°. (Idiot.)

HANGZEEL, znw., o. — Z. Idiot.

— Bij mulders. Zeel dat aan het zeil van boven vast is en het zeil ophoudt. J.

***HANSKEN-SPRING-OP,** znw., is o., niet m. — Z. Aanh.

HANZEN, w., o. — 's Avonds vóór Nieuwjaar verkleed gaan

Nieuwjaar wenschen. (**N.-O.** der **K.**) Al 't volk van 't gehucht i hanzen naar 't dörp.

Z. HANS KNAP.

HAPPEN, w., b. en o. — Z. Wrdb.

— Eten, in 't algemeen, in de taal der kleine kinderen. Pap h. Ons Janneken kan al alleen happen.

HARU, tw. — Z. HEIRU. (Aanh.)

HAZE(N)ZAAD, znw., o. — Bij jagers. Zaad van Nr 2 en men gebruikt om hazen te schieten. J.

HEBBEN, HEMMEN, w., b. — Z. Idiot. en Aanh.

— Spr. *Nie(t) hebben of nie(t) weten*, zeer arm zijn. Da' wi de' groote' Mijnheer spelen, en hij en hèet of hij en we(e)t nie

— Winnen, voordeel hebben (in vragende en loochenende wenc met *met*). J. Wat hedde 'r mee, mee zoo te vloeken?

— Wdrk. *U goed* of *slecht met iemand* of *iet hebben*, zich g slecht met iets bevinden, er ja of neen over tevreden zijn. J.

HEER, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Nieuw heeren, nieuw wetten* of *rechten*. *Strenge h regeeren nie(t) lank.*

HÈÈRD, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Bij iemand over hèèrd zijn* of *zitten*, er thuis zijn, zijnen hebben, ook. gedwongen, uit nood ergens verblijven. Hij is thuis gejaagd en hij zit nu over hèèrd bij z'n getrouwde zuster. Jan is bi van Tijzen over hèèrd.

HEET, bvw. — Z. Idiot. en Aanh.

— Spr. *Heet staan op iet*, er driftig naar zijn. Dieën boer heet op ze' werk.

— *Op heete kolen zitten. Ge moet het ijzer sme(d)en terwij heet is.*

— Bij schoenm. *'Ne(n) schoen in 't heet aftrekken*, z. onder k

HEFSEL, znw., o. — Zuurdeesem.

Ook *heef*, *hevel*, *heuvel* en *heesel*.

HEIKIEKEN, znw., o. — Hoen, hen van Kempisch ras

HEIKNEUTER, znw., m. — Z. HEIKNUITER. (Idiot.)

HEIKOREN, znw., o. — Gewone inlandsche rogge, die m de Kempen zaait.

HEKEL, znw., m. — Z. Wrdb.

— Wij zeggen: *'nen hekel tegen* (niet *aan*) *iemand* of *iet he*

HEKS, znw., v. — Z. Wrdb.

— Spr. *Zoo zwart als 'en heks.*

HEKSE(N)JACHT, znw., v. — Z. WILDE JACHT. (Idiot.)

HEKSE(N)LAND, znw., o. — *Het Heksenland*, spotnaam op het dorp Zoerle-Parwijs, kanton Westerloo.

HEKSE(N)SPEL, znw., o. — Hekserij. werk van heksen, onverklaarbare zaak. Ik kan m'ne' sleutel nieverans nie' vijnen en daar seffens had ik hem in m'n hand: 't is percies 'en hekse(n)spel.

HEL, znw., v. — Z. Idiot. en Aanh.

— Spr. *De hel is open*, zegt men schertsend, als het tijdstip aangebroken is dat de boeren hunne pachten moeten voldoen, de notarissen moeten betalen voor hetgeen zij op de koopdagen kochten, enz. Met Bamis is de hel open.

***HELLEGATBEEK** is v. — Z. Idiot.

HELS(CH), bvw. — Z. Aanh.

— Geweldig, stormig, in *helsch weer*. J.

HELSTER, znw., v. en m. — Halster, Fr. *licou*.

HEMISSEN, znw., o. — Hemixem, gemeente in 't kanton Kontich.

HEMMEN, w., b. — Z. HEBBEN.

HENGELGAAR, HENGELGÈÈRD, znw., v. — Hengelroede. (Z.-O. der K.)

HENGST, znw., m. — Z. Aanh.

— Scheepsterm. IJzeren band dien de schippers rond de lenden doen, als zij baggeren. De hengst is met een touw aan den baggerstok vast, en wordt gebruikt als het baggeren lastig gaat en veel krachtinspanning vordert. J.

HENGSTEN, w., o. — Scheepsterm. Den hengst gebruiken. De schippers hengsten, als het baggeren moeilijk gaat. J.

HENGSTENBOER, znw., m. — Landbouwer die eenen hengst houdt, voor den springdienst bestemd.

HENGSTEVEULEN, znw., o. — Hengstveulen.

HER, voorv. — Z. Idiot. en Aanh.

— Nevens veel werkwoorden door het voorv. *her* afgeleid en waarin dit partikel eene *verwisseling van plaats* beteekent (z. blz. 550), gebruikt men in 't Antwerpsch dialect, evenals in de algemeene taal, ook den vorm met *ver*. Dus zegt men *herdragen* en *verdragen*, *hergaan* en *vergaan* (bewegen), *herhangen* en *verhangen* (op eene andere plaats hangen), *herleggen* en *verleggen*, *herplaatsen* en *verplaatsen*, *herplanten* en *verplanten*, *herruren* en *verruren* (verroeren), *herschuiven* en *verschuiven*, *herslagen* en *verslagen*, *hersteken* en *versteken*, *hertassen* en *vertassen*, *hertrekken* en *vertrekken*, *herwiggelen* en *verwiggelen*, *herzetten* en *verzetten*.

De vorm met *her* hoort meer thuis in 't Z. en Z.-O. der Kempen; die met *ver* in 't N. en 't W.

HERGAMMEN, w., b. — Bij steenb. Opnieuw gammen. steen is slecht gegamd, hij moet hergamd worden.

HERKAVELEN, w., b. — Opnieuw kavelen. De koopen w verkeerd gekaveld, ze hebben ze moeten herkavelen.

HERSTEL (klemt. op *stel*), znw., o. — Z. HESTEL. (Idiot.)

HESSEL, znw., o. — Herselt, gemeente in 't kanton Wester — Spr. *Westel de pracht, Hessel de macht.*

HEULDOD, znw., v. — Bij blokm. Eivormig broksken hout, uit de blokken gedraaid wordt. J.

HEULING, znw., m. — Bij blokm. Z. HEULDOD. J.

HEULPÈÈRD, znw., o. — Bij blokm. Z. HEULBANK. (Id

HEUNINGKAMER, znw., v. — Bij biemans. Z. HEUNINGZOL

HEUNINGZOLDER, znw., m. — Bij biemans. Verdieping b de broedkamer bij hoogselkassen, waar de bieën den honingvoorraad garen. Bij horizontale stelsels, waar de gaarplaatsen langs weerska van de broedkamer zijn, zegt men *heuningkamers.*

HIEL, znw., m. — Z. Idiot. en Aanh.
— Spr. *Onder iemands hiel liggen*, hem slaafs moeten gehoorzame

HIJZELACHTIG, bvw. — Met hijzel of rouwrijm beladen. 'En hijzelachtig weer. 'En hijzelachtige locht.

HINNEPIS, znw., m. — Z. KLOĚKEPIS. (Aanh.) J.

HITSGAAL, znw., m. — Heete gaal, Engelsche brem, *Gen angelica.*
Ook *heetgagel.*

HITTE, znw., v. — Z. Wrdb.
— Spr. *Ik heb er hitte noch kou bij*, het is mij onverschillig heb er voor- noch nadeel van.

HOBZAK, znw., m. — Z. HOPZAK. (Idiot.)

HOĔK, znw., m. — Z. Idiot. en Aanh.
— Bij diamantslijpers Z. onder ACHTKANT.

HOETELEN, w., o. — Z. Idiot. en Aanh.
— Overhcopgooien, hooien, modden. Wa' zitte daar in die sc te hoetelen!
— Werpen, sollen. Hoetelt zoo nie' met da' kind, seffens laatte 't val

HOJUTOM, tw. — Bij voerl. Roep om het peerd te doen st en rechts keeren. J.

HOLVOREN, w., b. — Z. Idiot.
— Spr. *Iemand holvoren*, geld aftruggelen. (**N.-O.** der K.)

HOMMELEN (in 't Z. en W. *hoëmmələn*), w., o. — Mompelen, binnensmonds knorren. CL. Wa' zitte daar altijd te hommelen? Hij hommelden iet tuss(ch)en z'n tanden da' 'k nie' verstond.

— Afl. *Hommelèèr*, *gehommel*.

HON(D)SMAAL, znw., o. — Gulzig eetmaal.

— *Het zijn maar hondsmalen*, zegt men van iemand die niet geregeld, maar van tijd tot tijd in der haast eet.

HONGER, znw., m. — Z. Idiot.

— Spr. *Meer honger hebben als vaak*, zeer arm zijn, in broodsgebrek verkeeren.

HONGERKOREN, znw., o. — Koren, rogge die halfrijp gepikt wordt, omdat men het graan noodig heeft, omdat men niet wachten kan totdat het genoegzaam rijp is.

HONZELÈÈR, znw., m. — Watervlier, *Viburnum opulus* L., Fr. *viorne*. (Heist-op-der-Berg.)

Elders *wilde flier*.

HONZELÈREN, bvw. — Van honzelèèr. 'Nen honzelère' stok.

HOODSCHOTEL (scherpe *o*), **HUÈDSCHOTEL**, znw., v. — Schedel. (K.) Hij viel van de leer en hij brak z'n hoodschotel.

HOOFDVLEK, znw., v. — Bij diamantsl. Z. onder ROOS.

HOOGHEID, znw., v. — Overheid, bestuur van eene maatschappij of gilde. (K.) Hij maakt deel van de hoogheid van de Sinte-Sebastiaansguld. De hoogheid van de guld (de hoofdman, de dekens, enz.)

— De voornaamste ingezetenen, de notabelen eener gemeente. (K.) De hoogheid van 't dörp.

HOOGSEL, znw., o. — Bij biemans. Strooien ring van 10 tot 15 centimet., van een kleinen bovenrand voorzien en van gelijke middellijn als de strooien korven. De hoogsels dienen om de korven langs onder te vergrooten en worden er op vastgekramd.

Bij kassen hebben de hoogsels een vierkanten of rechthoekigen vorm in overeenkomst met de kassen; ze zijn meestal van hout, doch worden boven op de kassen gezet en hebben eene hoogte gelijk aan de helft van die der broedkas.

HOOGSELKÖRF, znw., m. — Bie biemans. Bieënwoning bestaande uit op elkander geplaatste hoogsels, waarvan het bovenste met een goed passend deksel sluit (in hout of stroo, rond of vierkant). Wanneer het bovenste hoogsel met honing gevuld is, wordt het weggenomen en geoogst. Langs onder wordt dan een nieuw hoogsel bijgezet, enz.

HOOGVOGEL, znw., m. — Z. OPPERVOGEL. De hoogvogel is de hoogste vogel op de wip.

HOOIBOOM, znw., m. — Bij landb. en voerl. Kegelvormige stok

waar de reep rond op gewonden wordt, als men eenen wagen met sch
hooi, enz. beladen, toehaalt.
Ook *la(ad)boom* en *later*.

HOOIMIJT, znw., v. — Hooge hooistapel. J.
Bij V. D.: hooischelf.

HOOIVIJM, znw., v. — Hooimijt. (**N.-O**. der **K.**)

HOOP, znw., v. — Z. Idiot. en Aanh.
— *Op hoop lèven*, z. LÈVEN.

HOPKUIP, znw., v. — Bij brouwers. Vat waar men de get
hop in doet en welks bodem doorboord is om er het laatste bier te
uitzijpen. J.

HOPPEREN, w., o. — Smijten, van een peerd gezeid. (**N.-O.** d

HOREN, znw., m. — Z. Idiot. en Aanh.
— Spr. *Het in zijn horens krijgen* beteekent ook: zenuwachtig w

HORLOGEKAS, znw., v. — Z. Wrdb.
— Spotnaam gegeven aan eene lange magere vrouw of dochter. J

HORLOGEWERK, znw., o. — Radertuig van een uurv
— Spr. *De mensch is 'en horlogewerk*. J.

HÖRT, znw., m. — Z. Idiot.
— Plotselinge windbui, windruk. J. Daar kwam 'nen hört en de
vloog wagenwijd open. 't Waait mee z'n hörten.

HÖ(R)TSARM, znw., m. — Bij wagenmakers. Ieder van de
armen die van de wielen van den hörts naar den dissel gaan. J.

HÖ(R)TSKETING, znw., v. — Zware kloeke ketting om bo
te laden.

HOTTEKEN, znw., o. — Zinken blindeken of jaloezie met ga
dat men tegen de onderste ruiten van een venster zet. (**N.-O.** de

HOUTVIJM, znw., v. — Houtmijt. (**N.-O.** der **K.**)

HUËDSCHOTEL, znw., v. — Z. HOODSCHOTEL.

HUISBAAS, znw., m. — Z. Aanh.
— Eigenaar, verhuurder van een huis. J.

HUISBAZIN, znw., v. — Eigenaarster, verhuurster van een

HUISKEN, znw., o. — Z. Idiot. en Aanh.
— Bij mulders. Z. LUIKAP. (Idiot.) J.

HUURGOED, znw., o. — Goed, grond dien men huurt.

HUURGROND, znw., m. — Z. HUURGOED. CL.

HUURWEI, znw., v. — Gehuurde weide.

I.

IEMAND, vrnw. — Z. Idiot.
— Krijgt soms den aard van een pers. vrnw. CL. Ge zit altijd aan me' lijf, laat iemand (d. i. mij) toch gerust!

IET, vrnw. — Z. Idiot. en Aanh.
— *Iet van niks*, z. NIKS. (Aanh.)

IJL, bvw. — Z. Idiot.
— *IJl boomen*, bladerlooze boomen. *'En ijl haag*, z. HAAG.

IJSRAD, znw., o. — Z. IJSWIEL.

IJSWIEL, znw., o. — IJsschol die de kinderen rondmaken en in welker middelpunt zij een gaatje kappen. Door dit gaatje steken zij langs weerskanten eenen stok met eene mik, nemen het uiteinde van deze stokken in de hand en duwen daarmede de schijf op den grond voort, zoodat deze bolt gelijk een wiel.

IN, vz. — Z. Idiot en Aanh.
— Spr. *In 't eerste van drij dagen niet*, niet spoedig. Dieë schelm zal in 't eerste van drij dagen nie' terugkomen.

INGEVEN, w., b. — Bij landb. Graan met stroo en al in den muil van een draaienden dorschmolen steken. J.

INKLAMPEN, w., b. — Z. INSPRINKELEN. (Idiot)

INKÖRTEN, w., b. — Z. Wrdb.
— Bij landb. *Het hooi inkörten*, op mindere uitgestrektheid leggen. We zullen 't hooi wat inkörten, 't leet te dun.

INPAKKEN, w., b. — Bij landb. *Kalf inpakken*. Z. OPNEMEN. (Aanh.) J.

INROËFELEN, w., b. — Bij landb. Slordig inwerken, onderdoen. Hij héet het zaad er maar ingeroëfeld.

INSCHÄRREN, w., b. — Bij landb. *Het mest inschärren*, achter den ploeger den mest in de ploegvoor scharren.

INSTAAN, w., o. — Z. Idiot.
— Speelterm. In de o, in den pot staan, sprek. van den inzet. Zet uw zaad in! Me' zaad staat in.

INSTAMPEN, w., b. — Z. Idiot. en Aanh.
— Spr. *Iemand van liefde 't hert instampen*, zeer kwaad op iemand zijn.

INSTEEKSLOT, znw., o. — Bij schrijnw. Slot dat gansch in het hout gewerkt is.

INSTEKEN, w., b. — Z. Aanh.
— Bij landb. *Het melk insteken*, al de melk der verschillende in den zaanpot gieten. J.

INSTOOTEN, w., b. — Bij steenb. De klei op de tafel of bank zetten en ze wel vullen.
Ook *opzetten*.

INSTOOTER, znw., m. — Bij steenb. Werkman die de klei ins
Ook *opzetter*.

INTIJDS (*ij* kort), bw. — Bijtijds, tijdig. J.

INTREK, znw., m. — Ontvangst. CL. Zijn uitgaven zijn gr as zijnen intrek.

INTREKKEN, w., b. — Z. Wrdb.
— Ontvangen, inbeuren, inkomsten hebben. Hij trekt alle jaren as drij duzend frang in.

INZETTEN, w., b. — Z. Aanh.
— Spr. *Nie(t) veul meer in te zetten hebben*, niet lang meer te hebben, bijna ten ondere zijn. R., CL. Dieë winkelier hee' nie' veul in te zetten, 't is er 'en o mee' 'en p. De zieke hee' nie' veul in te zetten.
— Bij mulders. *Het ijzer inzetten*, het staakijzer met de kan van 't groot wiel doen overeenkomen, zoodanig dat de molen draaien k

INZITTEN, w., o. — Z. Idiot. en Aanh.
— In 't Z. der Kempen zegt men: Ik zit er *mij* niks m
Dat dieë jongen 'ne' prijs krijgt of nie', daar zit hij er *'em* niks m

ITEGOM (uitspr. *Ietəgoëm*), znw., o. — Iteghem, kanton H op-den-Berg.

J.

JAAR, znw., o. — Z. Idiot. en Aanh.
— Spr. *Die op twintig jaar nie(t) schoon en is, die op dertig nie(t) sterk en is, die op veertig jaar nie(t) wijs en is, die op v jaar nie(t) rijk en is, die is veur altijd in alles mis.*
— *Zijn jaren hebben:* 1° meerderjarig zijn, J.; 2° ten volle oud ge zijn om te trouwen.

— **JAARS(CH)**. — Komt voor in *éénjaarsch*, *tweejaarsch*, *jaarsch*, enz., bij 't bepalen van den ouderdom van peerden, en in *overjaa*

JACHELING, znw., m. — Bij biemans. Bie die van haren afgejaagd is, bij J. *jageling*.

JAN, znw., m. — Z. Idiot. en Aanh.
— Spr. *Boven Jan zijn*, z. BOVEN. (Idiot.)

JANHAGEL, znw., m., niet v. — Zeker gebak. Z. Wrdb.

***JAPKLAD,** znw., v. — Z. Aanh. Lees: **JAPKLOT, JAPKLODDER,** m.

JICHT, znw., v. — Zenuwachtige beving der ledematen, bijzonder in de handen, Fr. *tremblement sénile.* (**Z.** der **K.**)
Elders *dicht* en *gicht.*

JONGENSACHTIG, bvw. — Genegen om bij mansvolk te zijn, van meisjes gezeid. Mie is danig jongensachtig.

JONGENSZOT, bvw. — Gek naar jongens, dartel (enkel als gezegde). Ik zal mijn meid nie' hou(d)en, ze is veul te jongenszot.

JONGENSZOTTIN, znw., v. — Meisje dat verhangen is om bij mansvolk te zijn.

JUDAS (Fransche *j*), znw., m. — Z. Idiot.
— Overdrager, verklikker. Betrouwt dieë' jongen nie', 't is 'ne judas: hij zal alles gaan overbrieven.

JUDASSEN, w., b. — Z. Idiot.
— Overdragen, verklikken. Zegt tegen hem nie' te veul, want hij gaat alles judassen.

JUDASSERIJ, znw., v. — Z. Idiot.
— Overdragerij, verklikking.

K.

KAART, znw., v. — Z. Idiot. en Aanh.
— Spr. *Me(t) open kaart spelen,* rond voor iets uitkomen, opgeveinsd handelen.
— *In iemands kaart spelen,* volgens iemands zin handelen.

KABAANTJE, znw., o. — Houten huisje. (**A.**) Hij hêet in z'nen hof 'en houte' kabaantje laten timmeren.

KAFZAK, znw., m. — Z. Idiot.
— Mensch zonder wilskracht. CL. 't Is 'ne kafzak van 'ne' jongen. Ge zit daar gelijk 'ne kafzak.

KALEIBÖ(R)STEL, znw., m. — Bij metsers. Borstel om te kaleien
Ook *kwast.*

KALF, znw., o. — Z. Idiot. en Aanh.
— Bij mulders. Z. SLEIPHOUT. (Aanh.) J.

KALFKOT, KALVERKOT, znw., o. — Bij landb. Plankenafsluiting in den stal, waar een kalf in gezet wordt dat moet gemest worden.

KAMANKELEN, w., o. — Z. KAMANKEN. (Idiot.)

KAMER, znw., v. — Z. Idiot. en Aanh.
— Bij steenb. Verdeeling van den oven.

KANKER, znw., m. — Z. Aanh.
— Het volk onderscheidt den ***bloedkanker***, den ***bloeienden k***
den *zwarten kanker*, den *waterkanker* en den ***vleeschkanker***.

KANTE(N)KLITS, znw., v. — Smaadnaam voor eene
werkster.

KAP, znw., m. — Z. Idiot. en Aanh.
— Bij diamantsl. *'Ne(n) kap krijgen.* Wordt gezeid van eenen di
die bij 't slijpen uit den dop springt en zoek geraakt of, erger nog
geslagen of gansch vermorzeld wordt.

KAPELLEKEN, znw., o. — Z. Idiot. en Aanh.
— *Gelijk e kapelleken, zoo proper, zoo schoon als e kapel*
op een zeer zindelijk huis of vertrek. J.

KAPOT, bvw. en bw. — Z. Idiot. en Aanh.
— *Kapot gaan*, sterven. J. Dieë vent ga' kapot as em ze' ve
blijft opkroppen.

KAPOTMAKEN, w., b. — Vermoorden. CL., J. Hij hee
mens(ch) kapotgemaakt.

KAPUCIENE(N)KNIE, znw., v. — Gezwel op de knie;
water tusschen de huid en 't kniegewricht.

KARANTIJNSTAL, znw., m. — Stallen te Esschen en te M
waar de beesten die uit Holland komen, veertien dagen moeten verb
om onderzocht en gekeurd te worden.

KĀRTOOM, znw., m. — Bij voerl. Toom dien een peerd aanl
dat in de kar gespannen is.

KASSEISTEEN, znw., m. — Straatkei, kassei.
— Spr. *Zoo hard als 'ne kasseisteen.*

KASTEEL, znw., o. — Z. Idiot.
— Spr. *'En huis gelijk e kasteel*, een groot, prachtig huis.
— Achterste, aars. J. Hij viel op ze' kasteel.

KASTELEINEN, w., o. — Z. Idiot.
— Wordt ook gezeid van den kasteelheer zelf, die voor eigen reke
laat boeren door den kastelein die de hoeve van het kasteel bewo
Den baron ga' kasteleinen, hij héet al beesten gekocht.

KATER, znw., m. — Z. Idiot. en Aanh.
— Spr. *'Ne(n) kater strikken*, kwalijk varen, ergens slecht onth
worden. Gaat daar maar nie' naartoe as ge geld te trekken hèt,
ge zult er 'ne' kater strikken.

KATTESPOOR, znw., v. — Scheepsterm. Scheepsgebinte.

KAVEL, znw., m. — Z. Idiot. 1°.
— Spr. *Hoe wijd stade* (staat ge) *me(t) uwe(n) kavel*, hoe ver staat ge met uw werk?

KÈÈL, znw., v. — Z. Idiot. en Aanh.
— Bij metsers. Scheppot van eenen beerput.

KEES, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *Klèèr is Kees*, ik ben gereed; mijn werk is gemaakt. J.

KELDER, znw., m. — Z. Wrdb.
— *'Nen donkere kelder*, eene onderneming waar men de uitkomst niet kan van voorzien.

KÈREN, w., b. en o. — Vegen, Fr. *balayer*, Kil. *verrere*. Den vloer kèren. De straat kèren. De meid is aan 't kèren.

KERK, znw., v. — Z. Idiot. en Aanh.
— Spr. *'Ne(n) nagel in de kerk hebben*, er eene bediening hebben.
— *Daar Onze Lieven Heer 'en kerk bouwt, daar bouwt den duvel e kapelleken*, z. DUVEL. (Idiot.)

KERKLIJK, znw., o. — Z. Idiot.
— Spr. *Iet laten zinken veur e kerklijk*, de zaak laten varen, er niet meer over spreken. J.

KERMIS, znw., v. — Z. Idiot. en Aanh.
— Met *kermis* vormt men samenstellingen, zooals *Antwerpen-kermis, Brecht-kermis, Westmal-kermis*, enz. (met klemt. op *kermis*), in den zin van: *de kermis te Antwerpen*, enz. CL.
Zoo ook met *mert*.

KERMISBAK, znw., m. — Hoeveelheid brood die men ter gelegenheid van kermis bakt. Heel m'ne kermisbak is mislukt.

KERMISBROOD, znw., o. — Brood met krenten of rozijnen dat ter gelegenheid van kermis gebakken wordt.
Ook *kermiskramik* en *kermismik*.

KERMISETEN, znw., o. — Lekker eten, lekker genoeg voor eene kermistafel. CL. Boonen mee gekoökte hesp is kermiseten.
Ook *kermiskost*.

KERMISKAPRIS, znw., o. — Z. KERMISLIEF. (Idiot.)

KERMISKOST, znw., m. — Z. KERMISETEN.

KERMISKRAMIK, znw., m. — Z. KERMISBROOD.

KERMISMIK, znw., m. — Z. KERMISBROOD.

KERMISVLAAI, znw., v. — Vlaai die ter gelegenheid van kermis gebakken wordt. CL.

KERMISVLEES(CH), znw., o. — Vleesch voor de kermisdagen. Is het kermisvleesch al ondersproken?

KERMISWEER, znw., o. — Schoon weder, gelijk het m kermis gewenscht wordt. J., Cl.

KERN, znw., v. — Z. Idiot.

— Bij steenbakkers. Het binnenste van den oven.

KERNSTEEN, znw., m. — Bij steenb. De steen uit het bin van den oven.

KERPS, znw., v. — Bij huidenvetters. Z. KERSP. Idiot.

— Er zijn twee soorten van kerpsen: de *platte kerp*, met een leder bekleed en dienende om het leder langs den vleeschkant te bewe en de *getoeteide kerp*, dienende om den narfkant te behandelen.

KERPSEN, w., b. — Bij huidenvetters. Z. KERSPEN. Idio

KERSPBLOK, KERPSBLOK, znw., m. — Z. KERSP.

KERZEBLOEM, KERZEBLOM, znw., v. — Kersebloe

KEUR, znw., m. — Z. Idiot.

— Z. KEURING. (Aanh.) J.

KIJKVERDRIET, znw., o. — Naam van een deel der Sc tusschen Antwerpen en Kalloo. J.

KILOSGEWICHT, znw., o. — Gewicht per kilogram bere in tegenstelling van *pondsgewicht*.

KIND, znw., o. — Z. Idiot. en Aanh.

— Spr. *Het kind spelen, het kind uithangen*, kinderachtig zijn

— *Andermans kinderen geren zien*, een meisjesgek zijn.

KISKIS, tw. — Roep om eenen hond op te hitsen, pak

KITSIG, bvw. — Bij landb. Wordt gezeid van koeien en g die ongeduldig zijn en stampen, als zij moeten gemolken worden

KLAD, znw., v. — Z. Idiot. en Aanh.

— Bij steenb. Overschot eener walk. J.

KLAD, znw., o. — Vloeipapier, kladpapier, Fr. *buvard*.

KLAMP, znw., v. — Z. Idiot.

— Bij blokm. Uitgekapt deel van den blok dat gaat van den tot den hiel. J.

KLANG, znw., m. — Bij zinkbewerkers. De zinken beklee der roeflatten. Z. ROEF. (Idiot.)

KLAVERBLAD, znw., o. — Z. Wrdb.

— *Klaverblad van vieren*, vierbladerig klaverblad. Z. KLAVEREV (Idiot.)

— Bij meubelm. Versiering in den vorm van een klaverblad, gelegd wordt in den hoek van raam of lijst.

KLAVERZEISEN, znw., v. — Bij landb. Zeis waar men kl mee maait. J.

KLÈÈR, bvw. — Z. Idiot.
— Klaar, gereed. Spr. *Klèèr is Kees*, z. KEES.

KLÈÈRGERAKEN, w., o., met *zijn*. — Klaarraken. Ge geraakt nie' klèèr mee uw werk, as ge u nie' herter en spoeit.

KLEERSCHAP, znw., o. — Kleerkas. (Z.-O. der K.) R., CL.

KLÈÈRSELBESSEM, znw., m. — Bij brouwers. Samengebonden rijsjes die men gebruikt om 't klèèrsel te roeren. J.

KLÈÈRSELBÖ(R)STEL, znw., m. — Bij brouwers. Soort van bezem, gemaakt van berkentakjes, die dient bij 't klaren van 't bier. J.

KLÈÈRSELZEEF, KLÈÈRSELZIFT, znw., v. — Bij brouwers. Zeef waarin men het klèèrsel zuivert. J.

KLÈÈRSPINNEN, w., b. — Klaarspelen, iets met goeden uitslag ten einde brengen. Zij maar gerust, ik zal de zaak wel klèèrspinnen.

KLEIDABBER, znw., m. — Spotnaam op eenen werkman eener steenbakkerij. Ze is getrouwd mee 'ne' kleidabber.
Ook *kleipikker*.

KLEINSNIPPEN, w., b. — In kleine stukjes snijden.

KLEIPIKKER, znw., m. — Z. KLEIDABBER.

KLEIPUT, znw., m. — Z. LEEMPUT. (Idiot.)

KLEISCHUP, znw., v. — Z. LEEMSCHUP. (Idiot.)

KLEISPITTER, znw., m. — Z. LEEMSPITTER. (Idiot.)

KLEPPEN, w., o. — Z. Idiot. en Aanh.
— B. Overdragen, verklikken. CL. As ge zoo iet hoort vertellen, moette dat dan seffens gaan kleppen?

KLIEFBAKSKEN, znw., o. — Bij diamantbewerkers. Koperen bakje waarin de kliever de korrels en stofjes opvangt, die bij 't klieven van den diamant springen.

KLIEFBEITEL, znw., m. — Z. Idiot.
— Kloofbeitel, beitel die dient om hout te klieven. CL.

KLIEVELINGEN, znw., m., mrv. — Bij blokm. Afval van het klieven.

KLIEVERSHAMER, znw., m. — Bij diamantbew. Soort van houten kegel, waarmede men eenen slag geeft op het klievermes om den diamant te splitsen.

KLIEVERSMES, znw., o. — Bij diamantbew. Stalen lemmer waarmede men onder den slag van den klievershamer den diamant klieft.

KLIEVERSTAFEL, znw., v. — Bij diamantbew. Tafel waar de kliever aan zit, als hij diamant klieft.

KLIK, znw., v. — Kliek, bent, Fr. *clique*. CL.

KLINK, znw., v. — Z. Idiot.
— Spr. *In de klink zijn*, in orde, in regel.
— Bij wevers. IJzeren voorwerp dienende ofwel om de stof gespan
te houden, ofwel om ze op den onderlooper te winden. De eerste s
is de *enkele*, de tweede de *dobbele klink*. J.

KLINKAARD, KLINKERD, znw., m. — Bij steenb. Klin
zeer hard gebakken steen, Kil. *excoctus et durus imprimis*. J., D

KLOËKESTRONT, znw., m. — Hennestront.
— Spr. *E manneken gelijk 'ne kloëkestront*, een ventje, een
van zeer kleine gestalte.

KLOKSKENSHEI, znw., v. — Z. BELLEKENSHEI.

KLOONBOOR, znw., v. — Bij blokm. Kleine boor waar
de gaatjes in de klooen mee boort, om ze bij paren aaneen te bin
Ook *blokboor*.

KLOONLÈÈRKEN, znw., o. — Lederen riempje dat over ee
lagen klomp genageld wordt en den wrijf bedekt.
Ook *blokièèrken*.

KLOOT, znw., m. — Z. Idiot. en Aanh.
— Spr. *Iemand 'ne(n) kloot aftrekken*, bedriegen, afzetten.

KLUCHT, znw., v. — Z. Idiot. en Aanh.
— Spr. *Iet doen om de klucht te klooten*, voor de grap.

KNABBELJACHT, znw., v. — Slecht vleesch met vellen, pe
en knor. Den beenhouwer hee' weer wa' beenen en knabbeljacht gebro

KNAPZAK znw., m. — Zakje, beurs waar werklieden of reizen
hunne boterhammen in dragen, Kil. *viatoria pera*.
Te Antwerpen *schoofzak*.
— Spr. *Aan iet hou(d)en gelijk 'nen bèdelèèr aan zijne(n) knap*
er zeer aan gehecht zijn.

KNEUTER, znw., m. — Z. KNUITER.

KNIESELTERF, KNIEZELTERF, znw., v. — Bij lan
Tarwezaden die, met hun huisken aan, bij het wannen onder den w
molen vallen. J.

KNIEZELGOED, znw., v. — Z. KNIESELGOED. (Aanh.)

KNIKKER, znw., m. — Z. Idiot. en Aanh.
— Bij mulders. Lichtbalk. J.
Ook *lichtboom* en *pasbalk*.

KNOP, znw., m. en v. — Z. Idiot. en Aanh.
— Spr. *Van iemand* of *van iet de knoppen geven*, er zich niet
bekommeren, er zich niet aan gelegen laten, iets niet doen. CL. Leen
daar geeft em schoon de knoppen van! Ik zou veur hem de kastan
uit 't vier moeten halen, maar ik geef wel de knoppen van hem!

KNOPBEITEL, znw., m., **KNOPMES,** o. — Bij blokm. IJzeren mes waar men de knoppen op de blokken mee snijdt. J.

KNOPSCHÈÈR, znw., v. — Rechthoekig, smal plankje met eene smalle opening, bijna zoo lang als het plankje zelf, die eindigt in een cirkelvormig gaatje. De knopschèèr dient om de koperen knoopen aan de uniformen van soldaten, enz. te poetsen. Men steekt de knoopen van dezelfde rij een voor een door het gaatje en schuift ze door de smalle opening, zoodat ze naast elkander liggen, waarna men er over wrijft totdat ze blinken.

KNOTS, znw., v. — Z. Idiot. en Aanh.
— Bij blokm. Korte dikke ijzeren spie. De knots wordt gebruikt bij het klieven der schijven, als men het kliefmes er niet doorkrijgen kan. J.

KNUIT, znw., v. — Vogel. Soort van kneu of kneuter.

KOEIBAND, znw., m. — Z. Idiot.
— Bij lederbewerkers. Halve huid van eene koe.

KOEIMIK, znw., m. — Z. DRENKMIK. (Idiot.)

KOĔKBREKER, znw., m. — Bij landb. Werktuig om zaadkoeken te breken.

KOĔKEBROOD, KOĔKENBROOD, znw., o. — Brood van tarwebloem, zonder krenten, met melk of eieren gebakken. D. B. Mee kermis bakken wij korentenbrood en koĕkebrood.

KOELMEULEN, znw., m. — Bij brouwers. Bewegend toestel, molen boven de koelbakken om het bier te koelen. J.

KOĔS, KUS, znw., m. — Verken in de kindertaal. (Z. der K.) Z. KEUS. (Idiot.)

KOLVEN, w., o. — Z. Aanh.
— Met kolven, d. i. dikke hompen afsnijden. Ge meugt aan da' brood zoo nie' kolven.

***KONIJNE(N)KNEUT.** Z. Aanh. Lees: **KONIJNE(N)KEUT.**

KONIJNE(N)ZAAD, znw., o. — Bij jagers. Zaad om konijnen te schieten. 't Is hagel van Nr 4 of 5. Konijnenzaad is kleiner dan hazenzaad en grooter dan patrijzenzaad.

KOOLVIS(CH) (zachte *o*), znw., m. — Visch die in 't Fransch *colin* heet, *Merlangus carbonarius*, bij D. B. *kool*. De koolvisch heeft den vorm van eenen schelvisch.

KOOPHEM(D, znw., o. — Hemd dat men gemaakt koopt, in tegenstelling van een dat men zelf maakt of laat maken. CL.

KOOPKOUSEN, znw., v., mrv. — Kousen die men gemaakt koopt. CL.

KOOPLIJVERD, znw., o. — Lijnwaad dat men koopt, i stelling van dat hetwelk men zelf laat weven. CL.

KOOPSCHOENEN, znw., m., mrv. — Schoenen die men g koopt in tegenstelling van die men zelf laat maken. CL.

KOP, znw., m. — Z. Idiot. en Aanh.
— Spr. *De(n) kop in de(n) schoot leggen*, zich onderwerpe
— *Boven iemands kop gewassen zijn*, diens gezag niet meer er

KOPBREKERIJ, znw., v. — Z. KOPBREKSEL.

KOPPELMES, znw., o. — Bij blokm. IJzeren mes m stompe punt, om de koord door de gaatjes der klonen te stek men ze te zamen bindt. J.

KOPSTEEN, znw., m. — Bij metsers. Steen die met zijne zijde in het buitenvlak van den muur komt.

KOPSTUK, znw., o. — Z. Idiot. en Aanh.
— Bij timmerl. en schrijnw. Bovenste deel van eene ka inlijsting, enz. J.
Ook *kop*.
— Hoofdeinde van eene doodkist. J.
— Einde van een stuk hout dat in een ander stuk vergaa

KORENBLAUWSEL, znw., o. — Al de korenbloemen (*rea cyanus*) van een korenveld.

KORE(N)GRITSEL, znw., v. — Z. SCHUURRIJF. (Idio

KORE(N)MIJT, znw., v. — Mijt of stapel ongedorscht

KORE(N)RIJF, znw., v. — Z. SCHUURRIJF. J.

KORE(N)VIJM, znw., v. — Korenmijt. (**N.-O.** der **K.**)

KÖRTHIELEN, w., b. — Op het ijsbaantje iemand te hielen rijden, zoodat hij valt. (**N.-O.** der **K.**)
Ook *uitslibberen*, *uitzetten*, *staartelen* en *vellen*.

KÖRTHOOP, znw., m. — Bij landb. Hoop of stapel k en allerlei dierlijken en plantaardigen afval ondereengemengeld.

KOST, znw., m. — Z. Idiot. en Aanh.
— Spr. *Den kost gewonnen hebben dien men geëten heeft* kost niet verdienen.

KOTPAN, znw., v. — Bij steenb. en metsers. Klokpan, F *châtière*.

KOTVERKEN, znw., o. — Bij landb. Jong zwijn dat i een kot gestaan heeft.

KOUD, bvw. — Z. Idiot. en Aanh.

— Spr. *Iet nie(t) laten koud worden*, aanstonds van de gelegenheid gebruik maken. J.

— *Iemand koud maken*, dooden, vermoorden. Met de leste kermis hebben ze er weeral eenen koud gemaakt.

— Bij schoenmakers. *'Ne(n) schoen in 't koud aftrekken*, met een houten bezegel. J.

— *De(n) schoen in 't heet aftrekken* gebeurt met een verwarmden bezegel. J.

KOU(D)EN, w., o. — Koud worden. Z. OU(D)EN.

KOUTERVIJS, znw., v. — Bij landb. en smeden. Vijs die het kouter vast in den ploegbalk houdt.

KRAMBLOK, znw., m. — Bij blokm. Z. KRAMPÈÈRD. (Aanh.)

KRAMMELINGEN, znw., m., mrv. — Bij blokm. Afval van het krammen.

***KRAWEI**, znw., v. — Bij slachters. Z. Idiot. De krawei van een geslacht verken is niet enkel de loos of licht, maar loos, hert en tong samen genomen.

KRÈÈ, bw. — Z. Idiot.

— Is ook bvw. 'En krèèë maat.

KREEUWEN, w., o. — Eigenaardig geschreeuw der leeuweriken.

***KREFT**, znw., v. — Z. Idiot. Lees: « Onderblijveling » in plaats van « Overblijveling ».

KREPPE(N)FEEST, znw., v. — Z. VERKENSFEEST.

KREUS, znw., v. — Z. Idiot.

— Bij schrijnw. *Vast kreusken*, schaaf welker ijzer 1/4 afgerond is. Zij dient o. a. om makelaars te schaven.

KRIEKEBLOĔM, KRIEKEBLOM, znw., v. — Kriekebloesem.

KRINSEL, znw., v. — Stekelbezie, de vrucht van den *Ribes Uva-Crispa* L. (**O.** der **K.**)

Elders *knoesel*.

KRINSELEN, znw., v., mrv. — Z. KRINSEN. (Idiot.)

KROLLEKENSKOOL, znw., v. — Z. KROLKOOL. (Idiot.)

KROPGAT, znw., o. — Bij mulders. Hol dat dwars door de steenen loopt. Bij den looper valt het graan langs het kropgat. Bij den ligger draait de hals in het kropgat. J.

Ook *krop*.

KRUIN, znw., v. — Z. Aanh.

— Bij timmerl. Bovenste deel van 't dak, nok,

— Bij molders. Hol van den steenbalk waar de [illegible] van den [illegible] in zit. J.

— Z. Wdb. Spr. *De kruin geschoren, de kruin geboren. [illegible] geschoren, zijn'je geboren*, die priester kan worden, is zeker van den [illegible]

KRUIS, znw., o. — Z. Idiot. en Aanh.

— *Kruis van eer*, eerekruis.

— Bij diamantsl. *In 't kruis werken*, bij 't [illegible] de [illegible] en de collette met vier facetten van boven en vier van onder make[illegible] *'t kruis staan*, op voorzeide wijze geslepen zijn. Als de diamant in 't [illegible] staat, wordt hij soms teruggestuurd naar den slijper voor het [illegible], d. i. als er nog iets gebrekkigs aan den vorm zou zijn of indien oneffenheden aan de oppervlakte bespeurt.

Ook *kruiswerk*.

— Bij wevers. Einde der keting waar de [illegible] in steekt. J.

KRUISBEUK, znw., m. — Kruisschip in eene kerk. Fr. *[illegible]*

KRUISKOOR (scherpe *o*), znw., v., niet o. — Z. KRUISBEUK

KRUISPLAAT, znw., v. — Vastliggende ijzeren plaat op kruispunt van twee ijzeren sporen.

KRUISVERBAND, znw., o. — Bij metsers. Verband besta[illegible] uit streksche- en koppagen. Het *kruisverband* verschilt van het *sta[illegible] verband* hierin, dat de voegen van de eerste streklaag passen op die de derde, vijfde, enz., maar niet op die van de tweede, vierde,

KRUISWERK, znw., o. — Z. Idiot.

— Bij diamantsl. Z. KRUIS.

KRUK, znw., v. — Z. Idiot. en Aanh.

— Spr. *Weten op wat krukken men springt*, weten welke de [illegible] is van zijn fortuin, hoeveel inkomen, hoeveel schuld men heeft, enz., daarnaar zijne uitgaven te regelen.

KUIPEN, w., b. — Bij huidenvetters. *De vellen kuipen en stro[illegible]* de huiden in de looikuipen drukken en er lagen looistof tusschen leg[illegible]

KUS, znw., m. — Z. KOËS.

KWALPZIEKTE, znw., v. — Siepende, kwijnende ziekte.

KWAPITS, znw., m. — Z. KWAPOËTS. (Idiot.)

KWAST, znw., m. — Z. Idiot.

— Z. KALEIBÖ(R)STEL.

KWEDDER, KWETTER, znw., m. — Mislukking. 't Was kwedder met die feest; den rêger hêet alles bedörven. Heel de [illegible] zal op 'ne' kwetter uitdraaien.

KWEEK, KWEEKOS (zachte *e*), znw., m. — Jonge os die [illegible] gewerkt heeft en dien men mest om hem te slachten.

KWÈÈKVINK, znw., v. — Z. KWÈKER. (Aanh.)

KWELP, znw., m. — Bij steenb. Vettige, grijze aarde.

KWETTER, znw., m. — Z. KWEDDER.

KYRIË, znw., m., niet o. — CL.

L.

LAA(D)KETING, znw., v. — Bij voerl. Keten onder aan den horts, waar de te vervoeren boomen in hangen. J.

LAAG, znw., v. — Z. Idiot.
— Bij metsers. *Drooge laag*, de eerste, de onderste laag steenen, die zonder mortel in de fondeeringssleuven wordt gelegd.

LACHEN, w., o. — Z. Idiot. en Aanh.
— Spr. *U slap lachen*, *u 'nen bult lachen*, veel en onmatig lachen.

LACHSPEL, znw., o. — Iets om te lachen. Zoo e werk is gee(n) lachspel, ge meugt mij gelooven.

LA(D)EBALK, znw., m. — Bij wevers. Balk die boven op 't getouw ligt en waar de lade aanhangt. J.

LA(D)EBERDEKEN, znw., o. — Bij wevers. Plankje van den ladebak waar de schietspoel op rust.

LAM, bvw. — Z. Aanh.
— Bij steenb. *Lamme steen*, steen die, door hem op zij te smijten, den eenen kant meer openheeft dan den anderen.

LANDFRÈTER, znw., m. — Smaadnaam gegeven aan staatsbedienden.
Ook *opeter van 't gouvernement.*

LANGS, bw. — Z. Idiot.
— Gep. w. *Langs op en neer*, over geheel de lengte. Hij wandelde langs op en neer de straat. Er staan boomen langs op en neer de baan.

LATBLOK, znw., m. — Afgezaagde denneboom, waar men plafondlatten uit klieft.

LATZAAG, LATTE(N)ZAAG, znw., m. — Bij lattenzagers. Zaag in een vierkant houten raam gevat en dienende om haag-, stroo- of panlatten te zagen. CL.

LEBBER (uitspr. *läbbər*), znw., m. — Wat kleverig, plakachtig is.

LEBBEREN (uitspr. *läbbərən*), w., o. — Z. Aanh.
— Plakachtig, kleverig worden. J., T., R. Brood of vleesch lebbert, als het begint te bederven.
Vrgl. LIJPEREN.

LEDDER (uitspr. *läddər*), znw., m. — Z. Idiot.

— Lil, gestolde jeugd of gestold vleeschnat en, in 't algeme wat kleverig of vet is en waggelt.

Ook *slidder* en *ridderendid*.

LEDDEREN (uitspr. *läddərən*), w., o. — Waggelen van vetti zooals b. v. gestolde jeugd of vleeschsoep doet.

Ook *slidderen*.

LÈÈFDIG, bvw. — Z. Idiot.

— Spr. *'Ne lèèfdigen doo(d)e*, iemand die zeer mager en ble Hij ziet er uit gelijk 'ne lèèfdigen doo(d)e.

LÈÈR, znw., o. — Z. Idiot.

— Lederen riem. Cl. De mispelèèr hangt mee e lèèrken aan den

LEEUWERK, znw., m. — Z. Idiot. en Aanh.

— Wordt collectief gebruikt. De leeuwerk begint te trekken. is dees jaar veul leeuwerk.

LEGGEN, w., b. — Z. Idiot. en Aanh.

— *Land in bosch, in wei leggen*, bebosschen; in weiland verander

LEGRAPEN, znw., v., mrv. — Bij landb. Rapen die men zaad in den grond legt.

LEGTOLLEN, znw., m., mrv. — Z. LEGRAPEN.

LEI(D)ER, znw., m. — Z. Idiot. en Aanh.

— Bij wagenmakers. Stok of lat van zeer juiste grootte die gebruikt als men de speeken in de wielen steekt, opdat de speke goed recht en regelmatig zouden steken.

LENG, znw., v. — Langwerpige visch in den vorm van den k jauw, bij J. Leng. De bovenste vinnen zijn aan malkander. Zijn vl is zeer taai.

Kil. Langhe, lenghe, *piscis ex asellorum genere*.

LEPEL, znw., m. — Z. Idiot. en Aanh.

— Gekroond deel van den hamer der kasseiers. J.

— Bij steenb. Z. SMAKSCHUP.

LEPELTANG, znw., v. — Bij diamantsl. Tang waarmede de stelder den dop in de gasvlam houdt en in den versteiblok plaats

LÈVEN, w., o. — Z. Idiot. en Aanh.

— *Op goei hoop lèven*, hopen. J. Ik heb nog wel geen plaats, ik lèèf toch op goei hoop.

LÈVEN, w., o. — Z. Idiot. en Aanh.

— Spr. [illegible], er zeer zwak en ziekelijk uitzien. wilt nog naar de kermis gaan en hij ne' maar nauwelijks te k

LÈVE(N)TIG, bvw. — Z. LEEFDIG. (Idiot.)

LÈVER, znw., m. — Z. Idiot. en Aanh.

— Spr. *Zoo droog als lèver.*

LICHTEMIS, znw., m. — Z. Idiot. en Aanh.

— Spr. *Als met Lichtemis de zon deur de keersen niet schijnt, dan is 't een schoone uitkomen. Als met Lichtemis de zon deur de keersen schijnt, boerkens bewaart uwen hooitas wel.*

LICHTEN, w., b. — Z. Wrdb.

— *De zegels lichten,* de zegels wegnemen in een sterfhuis. J.

— *De kwa(d)e hand lichten,* door bezweringen de kwade gevolgen van eene betoovering vernietigen.

— Bij mulders. Door middel van de licht de steenen van elkander verwijderen om grover te malen. J.

LICHTEN, w., b en o. — Met licht bijlichten. Z. Wrdb.

— O. Bij iemand gaan staan of zitten die aan zijn werk is en zelf niets verrichten. Gaat hier weg, ik heb niemand nie' noodig om te lichten.

— Onp. Licht worden, dag worden. 't Begint 's morgens al vruug te lichten.

LICHTREEP, znw., m. — Bij mulders. Reep of zeel met een gewicht aan, deel van de licht. J.

LICHTVENSTER, znw., v. — Bij mulders. Venster van achter aan den molen op den steenzolder of bovenmeulen, dienende als lichtgevend venster.

LIEF, bvw. en bw. — Z. Aanh.

— Vuil, onaangenaam, slecht, al schertsende. J. 't Ziet er lief uit in dat huishouwen : alle dagen ruzie maken en vechten ! Ge ziet er lief uit mee uw zwart gezicht.

LIESWEG, znw., v. — Bij mulders. Wig aan den kop der as en dienende om de lasschen vast te zetten. J.

LIJF, znw., o. — Z. Idiot. en Aanh.

— Ingewanden. J. De koei droost heur lijf uit.

LIJFREUK, znw., m. — Eigenaardige reuk aan het lichaam. J. Dieë vent hee' 'nen arige' lijfreuk.

LIJK, vgw. — Z. GELIJK.

LIJMTANG, znw., v. — Bij schrijnw. Lijmschroef, sergeant. J.

LIJMVLEES(CH), znw., o. — Bij huidenvetters. Afval van vleesch die van het vleezen der huid voortkomt. J.

LIST (DAT), vgw. — Samengetrokken uit *al is 't,* hoewel, al. List da' ge nu e postjen hèt, daarom is uwe kost nog nie' gewonnen. Ge zult die plaats nie' krijgen, list doede nog zooveul moeite.

LOCHT, LOĔCHT, bvw. — Z. Idiot. en Aanh.

— *Lochte matroos,* z. MATROOS.

LOËKEDOES, znw., m. — B
kleinen kinderen schrik aan te jagen
dan zal de lokkedoes komen.

Ook *lokkedoe*, *lokker*, *lokkeman*, *l*
slokkebeer, *slokkeman*, *does*, *doeman*

LOKVOGEL, znw., m. — Z
— Iemand die anderen uitlokt en
zijn dikwijls lokvogels voor de poli

LOODSKOTTER, znw., m. —
om de loodsen aan boord der binne
om naar de vuurschepen eten te bre

LOOG (scherpe —), znw., m. —
— Bij huidenvetters. Water me
eenigen tijd in moeten trekken.
Ook *looisap*.

LOOGEN, w., b. — Bij huiden
looisapbaden leggen om ze te doen

LOOIKUIP, znw., v. — Bij h
in gelooid worden.

LOOISAP, znw., o. — Z. LO

LOOPEN, w., o. — Z. Idiot
— Scheepsterm. Varen. J. Da' s
— Bij diamantsl. Geslepen word
steen oplichten om te zien of hij we
loopen, wijl hij, om zijne hardheid, o
blijft.

LOOPEND, bvw. — Z. Aan
— *Loopende fijt*, z. Aanh. Men
periode der vijt, als de zwelling, be
den vinger, de palm der hand bereil

LOOPER, znw., m. — Z. Idio
— Bij vogelvangers. Lange kooi
hangt en waar de lokvogels in zitte
in zet die men vangt.

LOOPKEN, znw., o. — Z. o

LOOS, bvw. en bw. — Z. Id
— *Kas met loozen boóm*, met t
kan weggenomen worden. De ruimt
tot bergplaats van kleine voorwerpe
— Bij mulders. *De meulen dra*
zijn en de molen wel draait, maar i
Ook *losloopen*.
— *Looze slaap*, z. SLAAP. (Aanl

LUËW, znw., m. — Leeuw. (**Z.** der **K.**)

LUËWKOST, znw., m. — Spr. *'t Is geene luëwkost,* 't beteekent niet veel, van spijzen gezeid. (**Z.** der **K.**) Dieë pèperkoëk is ook geene luëwkost.

LUIBALK, znw., m. — Bij mulders. Z. LUIAS. (Idiot.) J.

LUIZEEL, znw., o. — Bij mulders. Zeel waar men aan trekt om de lui in beweging te krijgen. J. Het luizeel is de luireep niet. Z. Idiot.

LUSTREEREN, w., b. — Eenen glans geven met te strijken of te wrijven. Bandekens (halsboorden), halfhemden lustreeren.

LUSTREERIJZER, znw., o. — Z. LUSTERIJZER. (Aanh.)

M.

MAAGDENHEUNING, znw., m. — Bij biemans. Honing die in raten geplaatst wordt, waar vroeger nooit honing, noch biebrood, noch broed in gestaan heeft, Kil. *mel virginum.* J.

MAAGDE(N)WAS, znw., m. — Bij biemans. Raten waar de bieën nooit honing, noch biebrood, noch broed in gelegd hebben, Kil. *cæra pura.* J.

MAAGDE(N)ZWERM, znw., m. — Bij biemans. Zwerm die, in hetzelfde seizoen, van eenen voorzwerm komt. J., D. B.

MAAIKOT, znw., o. — Z. MAAIGAT. (Idiot.)

MAALDERIJ, znw., v. — Gebouw waar, vooral met stoom, gemalen wordt. J.

MAALZOLDER, znw., m. — Bij mulders. Eerste verdieping van den molen, waar men de zakken weegt en met meel vult.
Ook *ondermeulen.*

MAAT, znw., v., **MAATMETER,** m. — Bij schoenm. Z. PASSER. (Aanh.) J.

MAATHEM(D, znw., o. — Bij naaisters. Hemd dat tot model dient.
Zoo ook *maatjak, maatkleed, maatbroëk, maatfrak,* enz.

MAATSTEEN, znw., m. — Bij steenb. Hoopje steenen die tegen de kruin van den oven raken en moeten zakken. De maatsteen zegt den steenbakker of de steenen genoeg gebakken zijn, volgens dat hij min of meer gezakt is.

MACHEL, znw., v. — Soort van riviervisch. Hij heeft den vorm van eenen kleinen brasem, maar is platter van lijf.

MADALIE, [illegible] — [illegible] *madalie*.

MAKELIJK, [illegible] — [illegible]

***MANEWATER**, [illegible] — Z. Idiot. [illegible]

MANKATIE, [illegible] — [illegible] is, dat er geen [illegible]

MANKEEREN, [illegible] — Z. Idiot.
— *[illegible]*, [illegible]

MANSLIEAGGER, [illegible] — [illegible] Z. [illegible]

MARJAN, [illegible] — [illegible]

MATROOS [illegible] — Z. [illegible]
— *[illegible]*, [illegible]
— *Zware matroos*, [illegible] gewoonlijk zwaar. J.

MAZURKA, znw., m., [illegible] — Z. [illegible]

MEEGAAN, w., o. — Z. Idiot.
— Aangehaald of gevraagd worden. Cl. Die spreuk zal nog meegaan. Da' [illegible] gaat tegenwoordig overal mee.

MÉÈL, znw., o. — Z. Idiot.
« [illegible] VI [illegible] weinig in gebruik, men zegt *bloem*. » zegt het [illegible] *der Ned. Taal*. Die aanmerking geldt niet voor de prov. Antw[illegible] waar men evenveel het w. *meel* als *bloem* gebruikt, maar de bet[illegible] verschilt. *Door meel* verstaat men het gemalen graan met zem[illegible] al; *door bloem (blom)* het fijne, witte meel, waar al de zeme[illegible] verwijderd zijn.

MERKSOM (uitspr. *Märr'ksòm*), znw., o. — Merxem, b[illegible] werpen.

MERRIEVEULEN, znw., o. — Vrouwelijk veulen.

MERT, znw., v. — Z. Idiot. en Aanh.
— *De mert doen*, naar de merkt gaan om den wekelijksche[illegible] raad te koopen of te verkoopen. J., D. B.
— *'En goei* of *'en slechte mert gehad hebben*, veel of weinig v[illegible] hebben. J.
— *Mert* komt in veel samenstellingen, waardoor stoffen, voor[illegible] aangeduid worden, die maar gemeen zijn en die men op de m[illegible] verkoopt. Zulke zijn: *merthemd*, *mertlijverd*, *mertgoed*, *mertschoen*,

MES, znw., o. — Z. Idiot.

— *De leste hesp is aan 't mes*, wij zijn bezig met de laatste hesp te snijden. J.

MES(T, znw., o. — Z. Idiot.

— Spr. *Zoo nat als mes(t.*

MET, vz. — Z. Idiot. en Aanh.

— *Met den eersten*, z. EERST. (Idiot.)

Verouderd, zegt het *Wrdb. der Ned. Taal.*

— *Met der eere, me(t) provisie*, z. METDEREERE en PROVISIE.

— Wij zeggen : *we waren met tweeën* of *met ons tweeën ; ze liepen me(t) vieren* of *met hun (ge)vieren*, enz., doch *met zijn achten, met zijn beiden* en dergelijke kennen wij niet.

— Wij zeggen : *met* (niet *aan*) *de mazelen liggen ; hij heeft geld met* (niet *bij*) *de macht*. Zoo ook : *met hoopen, met honderden*, enz.

METEN, w., b. en o. — Z. Idiot.

— Spr. *Me(t) passen en meten wördt den tijd versleten*, z. PASSEN. (Idiot.)

— *Meten of men genoeg gedronken heeft*, overgeven (van eenen dronkaard).

— *Zonder meten of rekenen*. Hij dronk maar, zonder meten of rekenen.

— Maat hebben. J., D. B. Hoeveel meettegij ? Dieë muur meet 4 meters in de hoogte.

METSMÖRTEL, znw., m. — Bij metsers. Mortel waar geen haar in is en die gebruikt wordt om te metselen.

***MEŬLDER,** znw., m. — Z. Idiot. en Aanh.

— Spr. Men zegt ook en meer : *Met de meŭlders te bichten gaan.*

MEŬLDERSGETAL, znw., o. — Bij mulders. Eigen manier van elken mulder om het gewicht der zakken aan te duiden. J.

MEULEN, znw., m. — Z. Idiot. en Aanh.

— Bij diamantsl. Soort van tafel, zeer waterpas opgesteld, in wier midden de stalen schijf draait, waar de diamant op geslepen wordt.

MEULE(N)MAN, znw., m. — Bij steenb. Werkman in de pannenbakkerij, die de klei zuivert in den molen.

MINDEREN, w., o. — Bij breisters. De breedte van een breiwerk versmallen. Als men onder de braai van eene kous is, moet men gaan minderen.

MINDERING, znw., v. — Bij breisters. Versmalling aan een breiwerk. J.

MISBAKELEN, w., b., onschb. — Verkeerd, kwalijk bakelen. E kind misbakelen. Hij is misbakeld.

MODEROOS (scherpe *o*), znw., v. — Bij diamantsl. Z. onder ROOS

MOEDER, znw., v. — Z. Idiot. en Aanh.

— Spr. *Al is 'en moeder arm, ze dekt toch warm. Moedei dekt warm.*

MOËLIEMELK, znw., o. — Bij landb. Botermelk, in of bij 't vuur gezet, opdat het kil er af zij, en daar geherst bı gebrokt. (**N.** der **K.**)

Bij Kil. komt *moelie* voor als een verouderd Saksisch en Fr: woord, met de beteekenis *offa*, zoodat *moëliemelk* « melk met bro beteekenen zou.

MOER, znw., m. — Z. Idiot.

— Bij huidenvetters. Run die na 't looien ineengeperst en ge wordt. De moer is een goede brandstof; hij wordt ook door de ho gezocht voor hunne potbloemen.

MOERGRACHT, znw., v. — Moddersloot.

MOLET, znw., o. — Bij schrijnw. Latje dienende om de dii het paneel eener deur te meten.

MOLLEN, w., o. — Z. Idiot. en Aanh.

— Met den avond, in den donkere arbeiden. (**N.-W.** der **K** zitte nou nog in den donkere te mollen, ge zie' niks ne meer. A mens(ch)en mee hun werk gedaan hebben, dan leet-i nog in den (te mollen.

MOLLE(N)POT, znw., m. — Bij pottenb. Aarden pot om te vangen. J.

MOLUURSTEEN, znw., m. — Bij steenb. Steen met mc dienende tot versiering in gevels.

MOMMEKRANS, znw., m. — *Mommekransen dragen,* hu gebruik te Arendonk. Op den avond der bruiloft gaan de gezel bruidegoms en de gezellinnen der bruid naar het huis waar het hu feest heeft plaats gehad, om een fooitje te krijgen. Ze zijn allen ve

MÖRTELKUIP, znw., v. — Z. MÖRTELTOB.

MÖRTELMAN, znw., m. — Toezichter, bij openbare bouw aangesteld, om het nazicht te houden over de bereiding van de

MÖRTELPUT, znw., v. — Bij metsers. Put in den grond g en met een halfsteensch muurken bekleed, om mortel in te gi

MÖRTELTOB, znw., m. — Bij metsers. Kuip of tobbe de metser de mortel verbruikt.

Ook *mörtelkuip.*

***MÖRZEL,** znw., m. — Z. Aanh. Lees: « 'Ne *mörzel* broo(de *mörzels* aan de kiekens », in plaats van *kruimel.*

MOUTSCHEUTEN, znw., m., mrv. — Bij brouwers. Af gemoute gerst.

MUIS, znw., v. — Z. Idiot. en Aanh.

— Spr. *Nog nie(t) eten veur 'en muis*, zeer weinig eten. J.

MUIZEN, w., o. — Z. Idiot.

— B. en o. Biljartspel. De bollen zoodanig weten te stooten, dat zij dicht bij elkander liggen en men telkens, zonder kunst, eenen carambole kan maken.

— Knikkerspel. Veel of al de knikkers achtereen uit de o schieten. J. Ook *peuzelen*.

MUNTALMANAK, znw., m. — Plakalmanak waar de gangbare en ongangbare zilveren muntstukken op afgebeeld staan. J.

MUS(CH), znw., v. — Z. Idiot. en Aanh.

— Spr. *Nog nie(t) eten veur 'en musch*, zeer weinig.

— *'En musch kan er mee gaan vliegen*, op een zeer dunnen boterham, een dun sneedje vleesch, enz.

MUSS(CH)E(N)KRIEL, znw., m. — Z. MUSS(CH)E(N)GRIEL. (Idiot.) D. B.

MUSS(CH)E(N)ZAAD, znw., o. — Z. MUSS(CH)E(N)GRIEL.

MUTS, znw., v. — Z. Idiot. en Aanh.

— Bij schoenm. Z. HUIFKEN.

Ook *mutsken*.

MUTSAARD, MUTSERD, MUSTERD, znw., m. — Mutsaard. Z. Wrdb.

— Veel collectief gebruikt. De mutsaard is dier van 't jaar.

MUTSAARDMIJT, MUTSERDMIJT, MUSTERDMIJT, znw., v. — Mijt of stapel mutsaarden.

MUTSAARDVIJM, znw., v. — Z. MUTSAARDMIJT. (N.-O. der K.)

MUTSKEN, znw., o. — Z. MUTS.

— Z. PIJPEMUTSKEN. (Idiot.)

MUURLEEST, znw., m. — Bij schrijnw. Onderste lijst der kornis, die aan den muur raakt. J.

Ook *muurplank*.

MUURPLANK, znw., m. — Z. MUURLEEST.

N.

NAAIWERK, znw., o. — Z. Wrdb.

— Bij schoenm. *Schoenen met naaiwerk*, schoenen waarvan de schachten op de hielen genaaid zijn. J.

NAALDSPEL, znw., v. — Bij kantwerksters. Speld die zeer groot is en dient om de bouten op te steken. J.

NAAR, bvw. — *Naar familie*, familie, bloedverwantschap i eerste graden.
Ook *na*.

NAARST, bvw. en bw. — Naast. J. Ik ben van zijn naarste fan
Ook *naast* en *naatst*.

NAAST, vz. — Z. Wrdb.
— *Naast en bij*, omtrent. J. Hoe laat is 't? Zal naast en bij uren zijn.
Ook *ten naasten bij*.

NAAST, bvw. — Z. Wrdb.
— *Te naaste week, te naaste maand, te naaste jaar*, toekom week, maand, jaar.
— *Het naaste*, het beste. J. As ge denkt da' ge 't nie' en l probeeren is 't naaste.
Ook *naatste*.
— *Ten naasten bij*, ongeveer. Da' weegt ten naasten bij twee 't Is te naasten bij vier uren.

NAATST, bvw. — Z. NAARST en NAAST.

NAGELBAK, znw., m. — Houten bak waar timmerman, sch werker, enz. zijne nagels in bewaart. J.

NAGELBREUK, znw., v. en m. — Navelbreuk.

NATIEPÈÈRD, znw., o. — Z. Idiot.
— Spotnaam op een groot en struisch vrouwspersoon. J.

NAUW, bvw. — Z. Idiot. en Aanh.
— Gep. w. *Nauw en gierig*.

NEENI, bw. — Neen, versterking van *neen*, door *niet*, Fr. *ne* (Arendonk.)

NEERHEBBEN, NEERHEMMEN, w., b. — Neergeb houden. J., D. B. As ik den tak neerheb, dan kunde de appelen afpluk
Ook *omneerhebben*.

NEERKRIJGEN, w., b. — Neergebogen krijgen. Ik kan tak nie' neerkrijgen, metdat em te zwaar is.
Om *omneerkrijgen*.

NEGENDUIMER, znw., m. — Bij steenb. Plavei die zo kant heeft. J.

NEMEN, w., b. — Z. Idiot. en Aanh.
— *Op* of *naar waar neemde't?* waar gaat gij heen?

NEST, znw., m. — Z. Idiot. en Aanh.
— Vuil huis, onzindelijke woning. Ik weet nie' hoedat em in 'ne' nest kan woonen.

NETZEEL, znw., o. — Bij vogelvangers. Touw, zeel van een vogelnet.

NEUS, znw., m. — Z. Idiot. en Aanh.

— Spr. *Die 'nen neus hee(f)t, kan rieken*, wien 't schoentje past die trekke 't aan.

NEUSLEEST, znw., m. — Bij schrijnw. Kroonlijst, niet alleen aan gebouwen zonder kornis, maar ook b. v. aan kassen. J.

NIE(UW)SNEUS, znw., m. — Nieuwsgierige. Dieë nie(uw)sneus zou alles moeten zien.

NONNE(N)SCHOOL, NONNEKENSSCHOOL, znw., v. — School door kloosterzusters gehouden. J.

NOOTSTIJL, znw., m. — Bij schrijnw. Deel van 't raam waar de scharnieren aan vast zijn. J. Aan een raam is maar één nootstijl.

Vrgl. HALF-NOOTSTIJL.

O.

OMNEERHEBBEN, OMNEERHEMMEN, w., b. — Z. NEERHEBBEN.

OMNEERKRIJGEN, w., b. — Z. NEERKRIJGEN.

OMSCHUIFELEN (*ui* kort), w., b. — Bij landb. Lichtjes met den ploeg of de spade omdoen. J.

OMSTOPPELEN, w., b. — Bij land. De stoppelen omploegen. J. Ook *omschellen*.

OMVERGERAKEN, w., o., met *zijn*. — Vallen, omkantelen. J. Als ge nie' dieper en graaft, dan geraakt den boom nie' omver.

— Ziek worden. J. As ge nie' wa' rust nemt, dan zulde nog omvergeraken.

ONBELAST, bvw. — Z. Wrdb.

— Gep. w. *Vrij en onbelast*, *zuiver en onbelast*, vrij van lasten en renten. 'En huis vrij en onbelast verkoopen.

ONDER, vz. en bw. — Z. Idiot. en Aanh.

— Spr. *Onder of boven*, op goed geluk af, gewonnen of verloren. J. Ik waag het spel, onder of boven.

— *Onder of over komen*, iets nadeeligs of moeilijks overkomen, iets miskomen. 'Ne mensch die op reis gaat, weet nooit nie' of hem onderwegen niks zal onder of over komen. As er met de zieke iet onder of over komt, roept dan seffens den doktoor.

ONDERBEEN, znw., o. — Bij timmerl. Onderste deel van ieder der gebintbeenen of scheerstijlen. Boven het onderbeen komt de scheerbalk, die het bovenbeen steunt. J. Zulke gebinten worden weinig meer gemaakt, tenzij op kerken of heel groote gebouwen. Vrgl. BOVENBEEN.

ONDERBÈREN, w., b. — Bij landb. Beren vóór het ploegen
'En plek land onderbèren. Vrgl. BOVENBÈREN.

ONDEREENBRAGGELEN, ONDEREENBRASSEN,
b. — Z. Idiot.
— Onzindelijk vermengen, van vloeistoffen of natte spijzen. '
vieselijk om zien hoedat die kinderen aan tafel alles ondereenbragge

ONDEREENROTSELEN, w., b. — Z. ONDEREENRUTSEL
(Idiot.)

ONDERMEULEN, znw., m. — Bij mulders. Z. MAALZOLDEI

ONDERNAAD, znw., m. — Bij naaisters. Naaiwerk aan on
kleederen : hemden, onderrokken, slaaplijven, enz.

ONDERNEUSDOEK, znw., m. — Omslagdoek dien de vrou
'S Winters onder het kleed dragen.

ONDERROTSELEN, w., b., onschb. — Z. ONDERRUTSEL
(Idiot.)

ONDERRUIT, znw., v. — Bij diamantsl. Z. onder ROOS.

ONDERVAT, znw., o. — Kuipken dat men onder een ander
zet om den lekkenden inhoud er van op te vangen, Kil. *excipilus*

ONTMIJ(D)EN, w., b. — Vermijden. (Z. der K.) Om alle r
te ontmij(d)en, ben ik aangegaan.

ONTSLAGEN, w., b. — Ontslaan. Z. Wrdb.
— O., met *zijn*. Z. VERSLAGEN 1°. (Idiot.)

ONTSLICHTEN, w., b. — Bij landb. Met de eg effenbren
bij J. *ontslechten*. Het land ontslichten.
Ook *gelijkslichten*.

ONTZEILEN, w., b. — Bij mulders. Z. AFZEILEN. (Idiot.

ONTZEILHAAK, znw., m. — Bij mulders. Z. AFZEILHA
(Idiot.) J.

ONVERLET, bw. — Z. Idiot.
— *Onverlet deurgaan*, gedaan worden zonder tijdverlies, bij J
't onverlet deurgaan. Kom morgen maar eens binnen, as ge in 't c
komt, da' gaat onverlet deur.

ONWETENDE, bw. — Onwetens. J. Ik heb dat onwetende ged.
Onwetende kunde nie' zondigen.

OOR, znw., v. — Z. Idiot. en Aanh.
— Spr. *Zijn ooren laten hangen*, den moed laten zinken.

OOSTERWIJK, znw., o. — Houtvenne, gemeente in 't kar
Westerloo.

OOSTREWEEL (scherpe *o* en *e*), znw., o. — Austruweel
Antwerpen.

OP, vz. — Z. Idiot. en Aanh.

— Wij zeggen : *Boek op* (niet *aan*) *boek uitlezen; dag op* (niet *aan*) *dag*.

— Naar. Op waar gade? Op waar is hij geloopen?

OPBINDEN, OPBINNEN, OPBIJNEN, w., b. — Z. Idiot.

— Bij wevers. *'Nen kam opbinden*, het overschot der keting aaneenknoopen. J.

OPDOEN, w., b. — Z. Idiot. en Aanh.

— Bij wevers. *Een stuk opdoen*, opboomen. J.

OPDRAAIEN, w., b. — Z. Wrdb. en Idiot.

— Bij blokm. Z. AFDRAAIEN.

OPDRAAIER, znw., m. — Bij blokm. Langwerpig, tweesnedig mes, waar men de blokken mee opdraait. J.

Ook *afdraaier* en *opsnij(d)er*.

OPE(N)GAAN, w., o. — Z. Idiot.

— B. Door het gaan eene opene wonde krijgen. J. Ik heb mijn voeten opengegaan op dieë' slechte wèg.

OPE(N)GELEGEN, bvw. — Door het langdurig te bed liggen opene wonden bekomen hebbende. De zieke lag maanden lang in zijn bed en hij was heelemaal opengelegen.

Ook *deurgelegen*.

OPE(N)LIGGEN, w., o. — Vol open wonden zijn. J. Vaderes been leet heelemaal open.

OPE(N)LOOPEN, w., b. — Scheepsterm. In stukken varen. J. Het schip vèèrde tegen de' vèèrdam en 't liep z'ne' kop open.

Ook *inloopen* en *openvèren*.

OPE(N)SPANNEN, w., b. — Opendoen. J. Het zeil openspannen. Spant de paraplu open, dan kan em droogen.

OPE(N)VÈREN, w., b. — Z. OPENLOOPEN. J.

OPGAMMEN, w., b. — Bij steenb. De pas gemaakte steenen worden soms in kleine of halve gammen gezet, omdat zij dan nog te week zijn om veel gewicht te dragen; later, als ze door te drogen wat verhard zijn, zet men ze in eene grootere gam en dat heet *opgammen*.

OPHAALKETING, znw., v. — Ketting dienende om zware vrachten, zooals boomen en balken, op te halen.

OPKEUTEREN, w., b. — Z. Idiot.

— Aanwakkeren. Iemand wat opkeuteren om hem beter te doen werken.

— Oppoken. Keutert de stoof wat op.

OPKNUDDEREN, w., o., met *zijn*. — Z BEKNUDDEREN, bij J. *opknutteren*.

OPKUIS(CH)EN, w., b. — Z. Idiot.
— Opschikken, schoon aankleeden. J. Ze had heur opgekuisch naar de feest te gaan. Vrgl. AFGEKUISCHT.

OPLAKKEN, OPLEKKEN, w., b. — Oplikken. De kat het melk van den vloer op.

***OPLEI(D)EN**, w., b. — Z. Idiot. Lees: Wanneer een huw plaats heeft, dan leidt de vader der bruid of, in diens afwezigheid, eerste getuige, de bruid ten stadhuize en ter trouwzaal.

OPLEKKEN, w., b. — Z. OPLAKKEN.

OPLIJMSTUK, znw., o. — Bij schrijnw. Deel van het dat op den kruisrichel staat en waar de bovenrichel in gewerkt is.

OPLOOPEN, w., o. — Z. Aanh.
— Bij mulders. Door een hevigen wind schielijk rapper draai De meulen loopt op. Vrgl. AFLOOPEN.

OPLOOPIGHEID, znw., v. — Oploopendheid, haastige grams

OPNAAIEN, w., b. — Bij landb. *De(n) vleugel (vlegel) opna* de kap door middel van een lang leeren riemken op den vlegel sl

OPNAAISEL, znw., o. — Bij landb. Lang leeren riemken, men de kap mee aan den vlegel vasthecht.

OPPALEEREN, w., b. — Opschikken. J. Die modepop kan nie' weinig oppaleeren. Ik moet m'n huis nog wat oppaleeren teg feest van morgen.

OPPERSTE, znw., m. en v. — Overste in 't algemeen.
— Overste van een klooster. J.
Bij V. D.: « generaal (eener geestelijke orde) ».

OPPLANTEN, w., b. — Beplanten. E stuk grond oppla Ik zal die plek met mast opplanten en er bosch van maken.

OPPOETSEN, w., wdrk. — Zich opschikken. J. Poetst u w eerda' ge naar de kerk gaat.

OPRECHT, bw. — Z. Aanh.
— Waarlijk, recht. J. Jan is oprecht 'nen brave jongen. Die b is oprecht goeiekoop.

OPSCHOOVEN, w., b. — Bij landb. Op schooven binde Het graan opschooven.

OP-SINJORKEN, znw., o. — Volksvermaak dat voorhee de volkswijken te Antwerpen, ter gelegenheid van de parochiekerm plaats had. Vier sterke kerels, voorzien van eenen voddeman en eer of eene groote sargie, gingen het kwartier rond, waar 't kermis w lieten, onder het zingen van een liedje, aan al de hoeken van de st waar zij doortrokken, hunne pop luchtsprongen maken. Na de vertoo werd er rondgegaan, gelijk nu nog de orgeldraaiers met kermis d

Het liedje luidde:

Vier mannen met vier mutsen
Die kwamen aangegaan;
Zij vroegen om te rusten,
Aan 't Schelleken bleven zij staan.
't Is van Schelleken den Ommegang,
Den eene kreupel, den andere mank;
Sa! gelijk, sa! gelijk!
En laat hem toch niet vallen
Met zijnen neus in 't slijk!
A een! a twee! a drij!

Onder het zingen van *a drij!* wierp men den voddeman met eenen schok in de hoogte. Dat opwerpen werd driemaal herhaald op dezelfde plaats. (Zie *Ons Volksleven*, 2^{n} jaarg., 1890, blz. 1.)

Ook *vier mannen met vier mutsen doen.*

OPSLAGEN, w., b. — Z. Idiot. en Aanh.

— *'Nen brei opslagen*, een breiwerk opzetten, beginnen. (**Z. der K.**)

OPSLUITEN, w., b. — Bij timmerl. Door middel van stekken met de lijmschroef vergaren. Een deur, een raam opsluiten.

OPSNIJ(D)EN, w., b. — Bij blokm. Z. AFDRAAIEN.

OPSNIJ(D)ER, znw., m. — Bij blokm. Z. OPDRAAIER.

OPSOLFEREN, w., b. — Z. Idiot. en Aanh.

— Bij biemans. *'Ne(n) körf opsolferen*, er sulfer onder doen branden, om hem te bewaren tegen wasmot en schimmel. J.

OPSTEKEN, w., b. — Z. Idiot. en Aanh.

— Bij wevers. *Spoelen opsteken*, ze op de schietspoel steken.

OPTEENEN, w., b. — Bij blokm. Z. AFTEENEN.

OPTRACTEEREN, w., b. — Z. OPFOOIEN. (Idiot.) Hij hee' gisteren avend meer as vijf frang opgetracteerd.

OPTREKKEN, w., b. — Z. Idiot.

— In de handsteenbakkerijen. Op den kant zetten. J. Den steen optrekken.

OPZETTEN, w., b. — Z. Idiot. en Aanh.

— Knikkerspel. *Veur iemand opzetten*, voor eenen makker die geene knikkers heeft, het zaad inzetten.

— Bij steenb. De klei op de tafel of vormbank zetten en ze wel vullen. Ook *instooten.*

— Bij wevers. *Een streen opzetten*, ze op den haspel zetten of ze er op hangen. J.

OPZETTER, znw., m. — Bij steenb. Werkman die de klei op de vormbank zet.

Ook *instooter.*

ORLEANS, znw., m., niet o. — Zekere geweven stof. Z. Wrdl

OSSEGETUIG, znw., o. — Getuig dat een ingespannen os aanheel

OSSE(N)GULD, znw., v. — Spr. *In de osse(n)guld zijn*, getrouw zijn, maar geene kinderen hebben.

OTTER, znw., m. — Z. Idiot. en Aanh.

— Bij steenb. De kleine of derde stoker in eene steenbakker (Boom.)

OU(DE)-VAAIERKENSDAG, znw., m. — Onnoozele-kindere dag, wanneer de kinderen, in kleederen van vader of moeder, in sommig streken aan de huizen gaan zingen om iets te krijgen.

Ook *vaderkensdag*, *Alderkinderen* en *Onnoozele Kinderen.*

OU(D)EN, w., o., met *zijn.* — Oud worden, Kil. *senescere*, doc nog enkel in de rijmspreuk: *Het mèèl laten ou(d)en en 't brood late kou(d)en, da(t) schilt 'ne(n) man in huis te hou(d)en.*

Z. *Wrdb. der Ned. Taal.*

OUDGROOTMOEDER, znw., v. — Overgrootmoeder, Ki *proavia.*

Meer *overgrootmoeder.*

OUDGROOTVADER, znw., m. — Overgrootvader, Kil. *proavu* *Wrdb. der Ned. Taal:* « Eertijds in gebruik over : « overgrootvader

Meer *overgrootvader.*

OUTER, OUTAAR, znw., m. — Bij mulders. Aftrek van acht aan den molen, waar men de zakken in plaatst die van de kar na boven getrokken zijn en gereed staan om afgewogen te worden. J.

OVE(N)GERIEF, znw., o. — Benoodigdheden voor den bakove zooals ovenpaal, gaffel, loet, rakelijzer, enz.

OVE(N)MAN, znw., m. — Bij steenb. Werkman die de gedroog steenen van de loge naar den oven voert.

OVE(N)WELFSEL, znw., o. — Bij metsers. Het gewelf va eenen oven.

OVERDANIG, bw. — Zeer fel, buitenmate. 't Is overdanig hee Hij is zoo overdanig rijk niet.

OVERDUIMS (*ui* kort), bw. — Bij landb. Met het gat van 't str in de linkerhand. J. Het koren wordt door velen overduims gebonde maar de tarwe binden ze overshands.

OVERHALEN, w., b., schb. — Z. Idiot. en Aanh.

— O. Kruisen. J. Ik zal mijn duiven met uw soort eens overhale Z. OVERGEHAALD. (Idiot.)

OVERLÈÈR, znw., o. — Z. EUVERLÈÈR. (Idiot.)

OVERNAAIEN, w., b., schb. — Z. Aanh.

— Onschb. De gansche oppervlakte van iets benaaien. J., D. B. C moest die dunne plaats wat overnaaien.

OVERRIEKEN, w., b., onschb. — Geheel berieken. J., D. B. Den hond overrook het stuk brood en liet het dan liggen.

OVERSCHOĔFELEN, w., b., onschb. — Z. Idiot.
— Overschreeuwen, overrompelen. J. Hij héet in zijn eigen huis niks te zeggen, hij laat 'em overschoĕfelen van ze' wijf en z'n dochters.

OVERSHANDS, bw. — Bij landb. Met het gat van 't stroo in de rechterhand. J. De tarwe wordt overhands gebonden, maar de rogge overduims.

OVERSTEEK, znw., m. — Z. Idiot. en Aanh.
— Bij steenb. Plank die op het dek van het schip ligt om er den kruiwagen met steen op te laten rusten.

OVERTRAPPEN, w., b., schb. — In twee stukken trappen. Mijn pijp lag op de' grond en ik heb ze overgetrapt.
— Bij wevers. Op de getreeën trappen om de schachten naar omhoog en omlaag te bewegen. J.

OVERWASSEN, w., o., onschb. met *zijn*. — Bij landb. Te snel groeien, vooral door 't overvloedig voedsel, Kil. *supercrescere*. J. Het koren zal overwassen met dat heet weer.

P.

PAARBANK, znw., v. — Bij blokm. Z. PASPLANK. (Idiot.)

PAARKOT, znw., o. — Bij duivenmelkers. Afgesloten kot waar men twee duiven in zet om ze te laten paren. J.

PAAS(CH)BEST, znw., o. — *Op zij(n) paaschbeste gekleed zijn*, op zijn best. J.
Bij V. D. alleenlijk bw.

PADDEBLOOT, bvw. — Z. Idiot.
— Verlegen, bloode. Dieë jongen ziet er nog zoo paddebloot uit.

PAK, znw., o. — Z. Idiot.
— Bij steenb. Vier steenen te zamen. *Dobbel pak*, acht steenen.

PALING, znw., m. — Z. Idiot. en Aanh.
— *'Ne fijne paling*, een doortrapte kerel, een slimmerik.

PANLAPPER, znw., m. — Dagvlinder. (Schilde.)

PANNE(N)BANK, znw., v. — Bij steenb. Werkbank waar de pannen op gemaakt worden.

PANNENREK, znw., o. — Bij steenb. Houten gestel waar de pannen op gedroogd worden.
Ook *pannenschap*.

PĀRREN, w., o. — Snel loopen. Ziet hem pārren!

PASBALK, znw., m. — Bij mulders. Houten balk, deel d
pasbrug.
Ook *knikker* en *lichtboom*.

PASBLOK, znw., m. — Z. Idiot. J.
— Bij mulders. Ook een blok die onder de steenen gelegd wor
als zij gescherpt zijn, om den looper zachtjes op zijn pas te brengen.

PASHAMER, znw., m. — Bij mulders. Hamer waarmede m
de spieën losser of vaster slaat om den looper op zijn pas te brengen.

PASLAAG, znw., v. — Bij metsers. De bovenste waterpas geleg
laag van den grondslag van een metselwerk.

PASSEN, w., b. — Z. Idiot. en Aanh.
— Bij mulders. *De steenen passen*, ze op hun pas brengen.

PATRIJZE(N)ZAAD, znw., o. — Bij jagers. Hagel van Nr 6 of
om patrijzen en ander vliegend wild te schieten.

PAVILJOEN, znw., o. — Z. Wrdb.
— Scheepsterm. Bergplaats voor allerhande scheepsgerief op lichte
en andere gewone schepen.
— Bij diamantsl. Z. onder ACHTKANT.

PEER (scherpe *e*), znw., m. — Z. Idiot.
— Gep. w. *Peer en Pauw*, iedereen, alleman. Iet vertellen a
Peer en Pauw.

PÈÈR, znw., v. — Z. Idiot. en Aanh.
— Bij mulders. IJzeren spil die op eene spil in den spoorpot ru
en wier kop door de rijn komt om zoo den looper op te houden.
Ook *hals*.

PEES (scherpe *e*), znw., v. — Z. Idiot.
— Zonder lidw. slagen. Hij zal pees krijgen. Hij hee' pees geha

PELEN, w., b. — Bij huidenvetters. Met een bot lemmer het ha
van de huid steken. Als de huid omtrent 14 dagen in de kalkkuip a
wordt zij gepeeld.

PENNING, znw., m. — Z. Idiot.
— *Penningen*, geld. J. As ge zooveul blijft vertèren, dan zullen u
penningen gauw op zijn.

PERE, znw., m. — Z. Idiot.
— *Ou(d)e pere*, oude vent, met minachting. Ze is getrouwd m
'nen ouwe' pere van seventig jaar.

PERSBANK, znw., v. — Bij biemans. Bank op vier pooten, gesch
om honing of was te persen. Aan het eene einde is in de bank zel
de persholte uitgekapt, waarin de persblok kan bewegen. Deze blok k
met veel kracht neergedrukt worden bij middel van eenen hefboom, va
zittende onder eenen ijzeren ring of kennef op het eene uiteinde d
bank, dicht bij de persholte, en kan neergehaald worden op het and
uiteinde der bank, bij middel van touw en windas.

PIKBLAD, znw., o. — Bij landb. Klein plankskcn dat van achter op de pikwerf staat. J.

PIKKESPEL, znw., v. — Speld in de kindertaal.

PIKTIJD, znw., m. — Tijd dat het graan gepikt wordt.

PINGELEN, w., b. — Bij vogelvangers. *Het net pingelen*, den buitenkant van het net door middel van pingelstekken in den grond vastleggen. J.

PINGELSTEK, znw., m. — Bij vogelvangers. Houten mik waar men de netten in den grond mee vastmaakt, bij J. *pingelhaak*.

PINKVAST, bvw. — Z. POOTVAST. (Idiot.)

PLAANZIJ, znw., v. — Bij steenb. Bovenkant van den steen. J.

PLAAT, znw., v. — Z. Idiot. en Aanh.
— Bij timmerl. Z. MUURPLAAT. J.

PLAATLEEST, znw., v. — Bij schoenm. Leest waar van onder eene ijzeren plaat op ligt. In die plaat zijn drie gaatjes, dienende om den zool te kunnen vastnagelen. J.

PLAATS, znw., v. — Z. Idiot. en Aanh.
— Spr. *Ge moet de plaatsen schouwen waar de plagen vallen*, men moet de plaatsen vermijden waar eene ziekte te betrappen, een ongeluk te krijgen, eene rammeling op te loopen is, enz.
— *Uw plaats is op 't kerkhof*, antwoord aan iemand die naar zijne plaats vraagt die bezet is.

PLAFON(D)LAT, znw., v. — Dunne, gekloven latten die tegen de zolderribben genageld worden en waar het plafonneersel op gelegd wordt.

PLAKKAGIEZAAG, znw., v. — Z. PLAKAGEZAAG. (Idiot.) J.

PLAKNAGEL, znw., m. — Bij koperslagers. Klein nageltje om koper aaneen te lappen.

PLA(T)DAK, znw., o. — Bij steenb. Laag gebakken steen, waar de gammen op rusten, bij J. *platdek*.

***PLATTE,** znw., m. — Z. Aanh. Lees op blz. 1972: *De(n) platte spelen in de klucht*, in plaats van *lucht*.

PLATZAK, znw., m. — Z. Idiot.
— Pasgeboren kind. Ze komt daar aangedragen mee heure' platzak.
— Laffe vleier, karakterlooze mensch. Platzakken kan ik nie' verdragen.

PLAVEIKLOPPER, znw., m. — Bij steenb. Houten tuig om plaveien plat te slaan.

PLAVEIMES, znw., o. — Bij steenb. Mes om plaveien te snijden.

PLAVEIPLANK, znw., v. — Bij steenb. Plank waar de gevormde en gesneden plaveien op te drogen gelegd worden.

PLOEGHAAK, znw., m. — Bij landb. Haak, voorzien van langen stok, dien een persoon aan den ploeg houdt, terwijl men pl om de snede beter uiteen te krijgen.
Ook *ros(ch)haak*, *groeshaak* en *drieshaak*. Z. ook BEULHAAK. (Id

PLONS, znw., m. — Dof gerucht van iets dat in 't water Hij viel in 't water en da' gaf 'ne' plons.

PLOOIEN, w., b. — Z. Aanh.
— Bij blokm. *De klonen* (*blokken*) *plooien*, drie, vier langwer sneden geven op de kap, in plaats van er bloemen of figuren op te ri
Ook *rij(d)en*.

PLOOIRITS, znw., v. — Bij blokm. Z. ROMPELMES. (Aanh

POEIERPOT, znw., m. — Bij diamantsl. Potje dat een p bevat van diamantpoeder, gemengd met olie van eerste hoedanigheid, w mede de schijf bestreken wordt.

POETSEN, w., b. — Z. Wrdb.
— Bij mulders. Fijn scherpen. J. Grof scherpen heet *boomen* Z. ook MAALKANTEN en VELKANTEN. (Idiot.)

***POK,** znw., v. — Z. Idiot. Lees: *hémorrhagique*, in plaats *hémorrhigique*.

POKHOUT, znw., o. — Bij diamantsl. Ieder van de twee ho aan de verbindingsbalken, onder en boven den molen vastgemaakt de pokhouten draait de schijf op hare spil.

POKKEN, znw., v., mrv. — Z. Idiot. en Aanh.
— Bij landb. Z. SCHÖRFT. (Aanh.) J.

POLLEPEL, znw., m. — Scheepsterm. Klein vaartuig, lang smal, voor éénen persoon. J.

POLSEN, w., b. en o. — Z. Idiot.
— Bij visschers. Het water en het slijk met eenen stok omro om den visch des te gemakkelijker in 't net te krijgen, Kil. *pulsa piscis in rete adigere* en *anguillas captare*, bij D. B. *pulsen*. In gracht polsen. Het water polsen. Paling polsen.
Ook *visch prangen*.

POLSNET, znw., o. — Bij visschers. Zaknet waarin men visch jaagt met den grond om te roeren door middel van den polss bij D. B. *pulsnet*.
Ook *polszak* en *prangnet*.

POLSSTOK, znw., m. — Bij visschers. Lange stok waarn men in den grond van een water roert om den visch in 't polsne drijven, Kil. *fuscina*, *contus*, bij D. B. *pulsstok*.
Ook *prangstok*.

POLSZAK, znw., m. — Z. POLSNET. Kil. *retis piscatorii ge* bij D. B. *pulszak*.

POMEL (klemt. op *mel*), znw., m. — Bij huidenvetters. Werktuig met gebogen vlak, waarmede men de vellen pomelt.

POMELLEN, w., b. — Bij huidenvetters. Bewerking om den nerfkant van het vel meer te doen vooruitkomen, de vleeschzijde in te drukken en het leder malscher te maken. Na deze bewerking vertoont het leder rimpelingen. Dient bijzonder voor het pinkleder.

POPPEKINDJE, POPPEKINNEKEN, znw., o. — Pop in de kindertaal.

POPPE(N)GOED, znw., o. — Z. Aanh.
— Gemeene kleerstof. J. Ze hee' nooit nie' aan as poppengoed.

***PÖRRING**, znw., v. — Z. Idiot. Bij metsers. Eigenlijk de schuinsche richting der voegen in de welfsteenen.

POTTEKEN, znw., o. — Z. Aanh.
— Bij steenb. Holle ijzeren deksels boven den zolder van den oven, die de gaten dekken langs waar men de kolen in den oven stort. Ieder potteken is voorzien van eenen ring, waarmede men het potteken oplicht bij middel van een ijzeren haak.

PRANGEN, w., b. en o. — Z. Idiot. en Aanh.
— Z. POLSEN.

PRANGNET, znw., o. — Z. POLSNET.

PRANGSTOK, znw., m. — Z. POLSSTOK.

PROLLEN, w., o. — Z. Idiot.
— Pruttelen, prottelen van kokende spijzen. Zet de pap af, ze staat daar al zoolank te prollen.

R.

RAAPBROOD, znw., o. — Z. Idiot.
— Spr. *Raapbrood eten*, armoede lijden.

RAMP, znw., v. — Z. Aanh. — Ook bij steenb. is dit w. in gebruik.

RATTESTÈÈRT, znw., m. — Bij timmerl., smeden. Lange ronde vijl die puntig eindigt.

RECHTS(CH), bvw. — Z. Idiot.
— Bij landb. *Rechtsche ploeg*, ploeg dien men, bij 't rijden, met de rechterhand vasthoudt. De rechtsche ploeg keert den grond van rechts naar links; de *slinksche ploeg*, dien men met de linkerhand vasthoudt, keert de sneden van links naar rechts. J.

RECHTSTAANS, bw. — Rechtstaande. Ik heb geenen tijd, ik zal rechtstaans wat eten.

REE (zachte *e*), znw., v. — Bij steenb. De verzameling planken of gangen die, nevenseen gelegd, eenen weg uitmaken, waar de werklieden met de kruiwagens over rijden.

RÈGENBLOEISEL, znw., o. — Kleine witte wolkjes die, eene lange droogte in den Zomer, regen voorspellen. (**K.**) 't Zal wörr règenen, want er hangt règenbloeisel in de locht.

Ook *règenbloesem.*

RETTETTER, znw., v. — Vrouw of dochter die veel babb en schettert.

RETTETTEREN, w., o. — Babbelen, tateren, rammelen. W veur een staat daar in huis te rettetteren?

— Afl. *Rettetterèèr, gerettetter.*

RETTETTERGAT, znw., o., **RETTETTERKONT**, v. Z. RETTETTER.

RIEM, znw., m. — Z. Aanh.

— *Riem spek*, lange reepel van een stuk zijspek afgesneden.

RIETSTELDER, znw., m. — Bij kamslagers. Langwerpig st hout, dat op een scherpen hoek eindigt en dient om de hoogte der riet vast te stellen. J.

RIETTANG, znw., m. — Bij kamslagers. Tangsken dienende c de rieten uit te trekken. J.

RIJ(D)EN, w., o. — Z. Idiot. en Aanh.

— B. Z. PLOOIEN.

RIJMBALK, znw., m. — Lange en dikke streep mist die ov den grond zweeft en, bevriezende, den rijm veroorzaakt. (**K.**)

***RINKOVEN**, znw., m. — Bij steenb. Z. Idiot. Eigenlijk e ronde steenoven.

ROEI, znw., v. — Z. Idiot.

— Bij wevers. Ieder der twee dunne ronde stokken die tusschen h garen zitten om te beletten dat het op den garenboom wissele. J.

RONDIST, znw., m. — Bij diamantsl. Z. onder BRILJANTEERE

RONDISTEN, w., o. — Bij diamantsl. Z. onder KRUIS.

ROOS (scherpe *o*), znw., v. — Z. Idiot. en Aanh.

— Spr. *'t Is geen roozen snij(d)en*, 't is geen aangenaam werk, 't geen genot.

— Bij diamantsl. Platte geslepen diamant of diamantschilfer. De ro heeft aan de basis eene enkele groote facette en aan de kruin zes facette die er elk vier nieuwe krijgen, welke *hoofdvlekken, onderruiten, zach* en *harde halfkens* genaamd worden. Zulke roos heet *gekroonde roo* Er zijn ook rozen met twaalf, zes en drie facetten, naarmate de diama dun is. Men onderscheidt verder de *Hollandsche roos*, de *Antwerpsc roos*, de *platte roos* en de *moderoos.*

ROOZE(N)SLIJPER, znw., m. — Bij diamantsl. Diamantslijp die « roozen » slijpt.

ROTSELEN, w., b. en o. — Z. RUTSELEN. (Idiot.)

S.

SCHAKELAAR, znw., v. — Bij landb. Aar die geschakeld is, d. i. waar korrels in ontbreken. Z. GESCHAKELD. (Idiot.)

SCHALMGELD, znw., o. — Onkosten die de kooper op eenen hout- of boomkoopdag boven de koopsom moet betalen.
Ook *kavelgeld.*

SCHEUT, znw., m. — Z. Idiot. en Aanh.
— Bij wevers. Draad dien de schietspoel in den gaap achterlaat. J.

SCHEUT, znw., m. — Z. Idiot. en Aanh.
— Bij wevers. Draad dien de schietspoel in den gaap achterlaat. J.

SCHIETEN, w., o. — Z. Idiot. en Aanh.
— Bij landb. Goed in den grond dringen en gemakkelijk loopen, van eenen ploeg gezeid. Die ploeg schiet goed.

SCHIJTER, znw., m. — Z. Idiot.
— *De Schijters,* spotnaam op de inwoners van Gierle.

SCHIPPERSBOND, znw., m. — Bond gevormd door de schippers, tot vrijwaring hunner belangen.

SCHIPPERSCOLLEGE, znw., o. — Commissie gekozen tusschen de gemeenteraadsleden, die zich bezighoudt met al wat de betrekkingen tusschen de stad en de schipperij betreft.

***SCHOEN,** znw., m. — Z. Idiot. Lees: GRAANBAK in plaats van GRAANBLOK.

SCHOF, znw., o. — Z. Idiot. en Aanh.
— Bij steenb. Ieder van de planken van den gamwagen.
— Bij steenb. Papieren, voorheen ijzeren schutsel, tusschen de verschillende kamers van den steenoven.

SCHOON, bvw. — Z. Idiot. en Aanh.
— *De schoon(e) hand, 'ne schoone pol,* de rechterhand in de kindertaal.

SCHRANK, znw., m. — Bij wevers. Verdeeling van de draden eener keting, een boven, een onder. J.

SCHRANKROEI, znw., v. — Bij wevers. Roede die men in de schrank steekt. J.

SCHUURBANK, znw., v. — Bij steenb. Werkbank waar de plaveien op effengeschuurd worden. J. (Boom.)

SCHUURGERIEF, znw., o., zonder mrv. — Bij landb. Benoodigdheden die men in de schuur gebruikt, zooals wannen, ziften, dorschvlegels, enz.

SENDERLOO, znw., o. — Tessenderloo.

SINTE-KATRIEN, znw., v. — Heilige wier feestdag den November gevierd wordt. Als benaming van den feestdag is het woor
— Spr. *Sinte-Katrien komt in 't wit* of *me(t) 'ne(n) witte(n) ma* op dien dag valt dikwijls de eerste sneeuw.
— O. *Het Sinte-Katrien*, huidziekte. Z. SINTE-KATRIENEWIEL (Idiot.)

SINT-JANSRAPEN, znw., v., mrv. — Bij landb. Rapen eertijds onder 't vlas gezaaid werden.

SINT-JANSSTEEK, znw., m. — Bij steenb. Klei die vóór S Jan gestoken en tot steen gemaakt wordt. De steen vóór Sint-Jan gem droogt aan stukken, wordt beweerd. De oorzaak daarvan is da temperatuur niet warm genoeg zijnde om te drogen, de steen enkel dr langs de zijde van waar de wind komt en alzoo bersten krijgt.

SLAG, znw., m. — Z. Idiot. en Aanh.
— *Slag veur keer*, gedurig, telkens, bijna altijd. Ge komt slag keer te laat in de mis.
— Bij slachters. *Een slag pooten en ooren* zijn de twee oore de vier pooten van een geslacht zwijn.

SLAPER, znw., m. — Z. Idiot.
— Logeergast, Kil. *hospes nocturnus*. Wij hebben veur te r twee slapers gekregen.

SLEIPBETING, znw., v. — Scheepsterm. Houten voor het leggen der sleepkabels.

***SLEIPEN**, w., b. en o. — Z. Idiot. Lees: « zoodanig da paslood er langs sleept *en* hapert ».

***SLEKBOOM**, znw., m. — Z. Idiot. Lees: **SLEGBOO**

SLIEP, znw., m. — Bij steenb. Klei gelegen onder de die steenaarde. Zij kan door de steenbakkers bijna niet gebruikt worde

SLOT, znw., o. — Z. Idiot. en Aanh.
— *Tot slot van rekening*, ten laatste, ten langenleste, op het ei We waren nog meer as 'en uur van huis en tot slot van rekening be het te règenen dat 't goot.

SMAKKEN, w., b. — Z. Idiot.
— Bij steenb. Bewerkte klei met de smakschup steken en die eenen hoop werpen.

SMAKSCHUP, znw., v. — Bij steenb. Zeer smalle schop in of gedeeltelijk in hout en ijzer, waarmede men de bewerkte klei op e hoop werpt.
Ook *lepel*.

SNEE, znw., v. — Z. Idiot. en Aanh.
— Bij wevers. Stuk afgesneden goed, eenige smetten lang. J.

SPAAN, znw., o. — Z. Idiot. en Aanh.
— Bij slachters. Z. PAN. (Aanh.)
— Bij wevers. *De spanen van het riet*, de twee ijzerkens o uiteinden van het riet. J.

SPEKKUIP, znw., v. — Bij landb. Kuip om spek in te zouten.

SPINPIJP, znw., v. — Bij wevers. Houten pijp waar het garen op gesponnen wordt. D. B.

SPOELBAK, znw., m. — Bij wevers. Bakje waar de wever zijne spoelen in legt. J.

SPOELSEL, znw., o — Bij wevers. Garen dat moet afgespoeld worden. J.

SPROKKEL, znw., m. — Z. Idiot.
— Spr. *De Sprokkel is nooit zoo goed, of 't sneeuwt 'nen hoed of 't règent 'ne(n) vloed.*

STANDHOUT, znw., o. — Scheepsterm. Ieder der loodrechte balken in de zijden van het schip.

STEEKANT, znw., m. — Omstreken der stad. Hij weünt nu aan de' steêkant. Aan de steêkanten volgen de menschen de stadsche mode.

STILLE, znw., m. — *Op 'ne(n) stillen,* in 't geheim, in 't stil. Dat is zoo op 'ne' stille besloten. Hij hèet dat op 'ne' stille gedaan, zonder aan iemand iet te zeggen.

STRAAL, znw., v. — Z. Aanh. Ook bij steenbakkers in gebruik.

STROOISELHOOP, znw., m., **STROOISELMIJT** (uitspr. *strössel-*), v. — Bij landb. Hoop of mijt strooisel voor den stal.

STRUËN, w., b. — Strooien. (**K.**)

T.

TAMBOER, znw., m. — Z. Aanh.
— Soort van huisduif met bevederde pooten en een kransje rond den hals.

TEGENBROĔBELEN, w., o. — Tegenpruttelen. Hij moet altijd tegenbroëbelen, as ge'm iet commandeert.

TEGE(N)STROĔBELEN, w., o. — Tegenstribbelen.

TELRIET, znw., o. — Bij kamslagers. Zwart riet dat bij elke honderd tanden geplaatst is om de hoeveelheid per meter te weten. J.

TERFVIJM, znw., v. — Z. TERFMIJT. (Aanh.) (**N.-O. der K.**)

TERNEUZEN, znw., m. — Spotnaam op iemand met een grooten neus.

TOE, vz. — Z.
— Tot. Hij was nat van onder toe boven.
Ook *tot.*

TOEMAATMIJT, znw., v. — Maat of stapel toemaathooi.

TOEMAATVIJM, znw., v. — Z. TOEMAATMIJT. (**N.-O.** der I

TOESJOLLEKEN, znw, o. — Toemaatje, doorslag. (**A.**) G' schärp gewogen, geeft me nog 'en toesjolleke.

TÖRFMIJT, znw., v. — Stapel gedroogde turf.

TÖRFVIJM, znw., v. — Z. TÖRFMIJT. (**N.-O.** der **K.**)

TOTEKEN, znw., o. — Z. TOOTJE. (Idiot.)

TRENS, znw., v. — Z. Aanh.
— Bij speldenm. Afgemeten en gesneden draad. **J.**

TRENSEN, w., b. — Z. Aanh.
— Bij speldenm. *De draden trensen*, afmeten en snijden. **J.**

TRENSMAAT, znw., v. — Bij speldenm. Maat om den dr te meten. **J.**

TRENSRIEM, znw., m. — Bij speldenm. Lederen riem waard men de trensscheer aan knie en voet vastmaakt. **J.**

TRENSSCHÈÈR, znw., v. — Bij speldenm. Scheer om den dr van lengte te snijden. **J.**

U.

UITGEBLOĔMD, UITGEBLOMD, bvw. — Z. UITBLOĔM (Idiot.)

UITGEROVEN, bvw. — Z. UITRUIVEN. (Idiot.)

UITLA(D)EN, w., b. — Ledigen, ledigmaken, al de voorwerp die ergens in liggen of hangen, er uitnemen. Ik heb heel het ko uitgela(d)en, maar het verlorene nie' gevonden. 'En kas uitla(d)en.

UITPĀRREN, w., o., met *zijn*. — *Er uitpārren*, zich ijlings de voeten maken, snel wegloopen. Den dief pārde der uit.

V.

VERSTELBANK, znw., v. — Bij diamantsl. Werkbank van d versteller. Z. VERSTELLEN. (Aanh.)

VERZETTEN, w., b. — Z. Aanh.
— Bij wevers. *Den kam verzetten*, den kam over de fribbels breng als men een stuk aangedraaid heeft. J.

VIERWATER, znw., o. — Z. Idiot.
— Z. BRANDWATER. (Aanh.)

VIJM, znw., v. — Z. Idiot. Wordt gezeid van hout, mutsaard, stroo, hooi en graan. 'En vijm mutsaard, 'en stroovijm.

***VLAMPOT,** znw., m. — Z. Aanh. Lees: **VLAMPOL.**

VOEIERBEET, VOIERBEET (scherpe *e*), znw., m. — Bij landb. Beet dien men aan de beesten voedert, in tegenstelling van *suikerbeet.*

VRAAGSTUK, znw., o. — Vraagziek mensch.
Ook *vraagschotel, vraagstraat* en *vraagstèèrt.*

VROUWLIEACHTIG, bvw. — Genegen om bij vrouwvolk te zijn, gek naar vrouwen. Ik geloof nie' da' Frans ooit trouwen zal, hij is niks vrouwlieachtig. Karel is nie' alleen 'nen drinker, hij hee' nog 'en ander gebrek: hij is vandeeg vrouwlieachtig.

VROUWLIEZOT, znw., m. — Z. MEISKENSZOT. (Idiot.)

W.

WATERDUITS(CH), znw., m. — Duitscher die een dialect spreekt dat men niet, of moeilijk verstaat. (**A.**) Wa' rammelt dieë Waterduitsch daar allemaal?

— Schimp- of scheldwoord op eenen slecht gekleeden of vuil aangetakelden Duitscher. (**A.**) 't Is maar 'ne Waterduitsch.

— Aan den waterkant is het woord meest in gebruikt en wordt daar ook toegepast op onverschillig welken armoedig gekleeden vreemdeling. (**A.**) Wa' veur 'en soort van Waterduitsch hadde daar aan d'hand?

WATERKANKER, znw., m. — Soort van kanker met vochtige uitstorting.

WECHEL, znw., o. — Wechelderzande.

WIEAKKER, znw., m. — Bij landb. Akker die moet gewied worden.
Ook *weeakker.*

WIEGRUUN, znw., o. – Z. WEEGRUUN. (Aanh.)

WIJNEGOM (uitspr. *Wijnəgoëm*), znw., o. — Wijneghem, in 't kanton Zandhoven.

WIL, znw., m. — Z. Idiot. en Aanh.
— *Om Jannes* (*Susses, Trienes,* enz.) *twil,* ter oorzake, ter wille van Jan, Sus, Trien, enz. Om Susses twil ben ik daar vertrokken.

WINTERDINGEN, znw., o., zonder mrv. — Winterkleederen.
Vrgl. ZOMERDINGEN.

*ZOMERROEI, znw., v. — Z. Idiot. Lees: ZOMERRU

EINDE.

4. **Leven en Werken der Zuidnederlandsche schrijvers** (1900) 88 blz. (1e aflevering) (verdere deelen ter pers) 1,25
5. **Korte staatkundige geschiedenis van het Iersche volk,** door Mr. A. Prayon-van Zuylen (1902), 504 blz. 5,00

Ve REEKS. — UITGAVEN DER COMMISSIE VOOR NIEUWERE TAAL- EN LETTERKUNDE.

1. **Prudens van Duyse,** door J. Micheels. (Met portret des dichters) (1893), 352 blz. 4,00
2. **Rederijkersgedichten der XVIe eeuw,** door J. Broeckaert (1893) . . . 1,25
3. **Vak- en Kunstwoorden** (Nr 1 Steenbakkerij) bezorgd door Th. Coopman (1894), x-94 blz. 1,25
4. **Plaatsnaamkunde. Gemeente Bilsen,** door Jef Cuvelier en Cam. Huysmans (1897), 316 blz. 3,00
5. **Onkruid onder de Tarwe.** Proeve van Taalzuivering, door H. Meert (1ste aflevering) 1,00
6. **Inleiding tot de studie der Analytische Scheikunde,** door Dr. A.-N.-H. Biltris en Dr. A.-J.-J. Vandevelde (1899), 107 blz. 1,50
7. **De Rederijkkamers in Nederland. — Hun invloed op letterkundig, politiek en zedelijk gebied,** door Prudens van Duyse, uitgegeven door Fr. de Potter en Fl. van Duyse, 1e deel (1900), 297 blz., 2e deel (1902), 312 blz., elk 3,00
8. **Repertorium van de geschriften over de voedingsmiddelen gedurende het jaar 1900 verschenen,** door Dr. A.-J.-J. Vandevelde (1901), 140 blz. - Idem, 1901, 165 blz., elk 1,75
9. **De behandeling der niet beklemde liesbreuken,** door Dr. A. Tirlinck (1902), 72 blz. 1,00
10. **Lijst der in Zuid-Nederland meest gebruikelijke voornamen** (1902), 35 blz. 0,50
11. **Lijst van bij Kiliaan geboekte en in Zuid-Nederland voortlevende woorden, die in de hedendaagsche woordenboeken niet opgenomen of onvolledig verklaard zijn,** door D. Claes (1902), 80 blz. 1,0

VIe REEKS. — BEKROONDE WERKEN.

1. **Bibliographie der Middelnederlandsche Taal- en Letterkunde,** door L. Petit (1888), xvi-300 blz. (*Uitverkocht.*)
2. **Verhandeling over de verbinding der volzinnen in het Gotisch,** door P.-H. van Moerkerken (1888), 104 blz. 1,50
3. **Het voornaamwoord DU,** door H. Meert (1890), ix-98 blz. . . . 1,50
4. **De klank- en vormleer van het Middelnederlandsch dialect der St.-Servatius legende van Heynrijck van Veldeken,** door Felix Leviticus (1892), 172 blz. 2,50
5. **De Belgische Taalwetten** toegelicht door Mr. A. Prayon-van Zuylen, (1ste deel) (1892), 476 blz. (2de deel ter pers) 3,00
6. **Historisch en Critisch overzicht van het Vlaamsch tooneel in de 17de eeuw,** door Osc. van Hauwaert (1893), 102 blz. 1,50
7. **De rol van het « booze beginsel » in het middeleeuwsch drama,** door Ernest Soens, pr. (1893) 144 blz. 2,00
8. **Gebruik der naamvallen, tijden en wijzen in den Heliand,** door J. van de Ven, pr. (1893), vi-238 blz. 3,00
9. **Antwerpen in de XVIIIe eeuw,** door Edw. Poffé (1895), 328 blz. . 3,00
10. **Bastaardwoordenboek,** door J. Broeckaert (1895), xxiii-439 blz. . . 5,00
11. **Vak- en Kunstwoorden** (Nr 2. Ambacht van den smid), bezorgd door Jozef Vuylsteke (1895), 178 blz. (Met platen) 2,25
12. **Klank- en Vormleer van het gedicht van den VII Vroeden van binnen Rome,** door E. de Neef (1896), 85 blz. 1,25
13. **Vak- en Kunstwoorden** (Nr 4. Ambacht van den Metselaar), bezorgd door Alfons van Houcke en Jozef Sleypen (1896), x-486 blz. (met platen) 5,00
14. **Proeve van Oudnederfrankische Grammatica,** door Dr P. Tack (1897), xxvi-116 blz. 1,50
15. **Vak- en Kunstwoorden** (Nr 3. Ambacht van den Timmerman) bezorgd door J. en V. van Keirsbilck (1898), x-547 blz. (met platen) 5,00
16. **De Moedertaal, eenig doel- en redematig voertuig der gedachte in Opvoeding en Onderwijs,** door H. Temmerman (1898), 60 blz. . . 1,25

17. **Eene vreemde spraak als voertaal van 't onderwijs**, door A. TH. VAN HEUVERSWYN (1899), 180 blz. . . . .
18. **Vak- en Kunstwoorden** (Nº 5. Ambacht van den Metselaa[illegible]) bezorgd door J. en A. VAN KEIRSBILCK (1899), X-4[illegible] blz. (met pla[illegible]
19. **De Gallicismen in het Zuidnederlandsch.** Proeve van Taalz[illegible]vering, door W. DE VREESE (1899), LXVIII-302 blz. . . . . . .
20. **Idioticon van het Antwerpsch dialect**, opgesteld door P.-Jo[illegible] CORNELISSEN en J. B. VERVLIET, 7 afleveringen, elk . . . . . .
21. **De verouderde woorden bij Kiliaan**, door J. JACOBS (1899), X-24[illegible]
22. **De Fransche Overheersching in Belgie**, door P. VAN DEN BERG[illegible] (1900), 2[illegible] blz. . . . .
23. **De Handschriften van Jan van Ruusbroec's werken**, door WILLEM DE VREESE (19[illegible]), 1ste stuk 4,00. — 2e stuk, eerste d[illegible] . 19[illegible] verdere stukken ter pers) . . . .
24. **De Fransche Overheersching in Belgie** van 1792 tot 181[illegible], door G. CORTEBEECK (19[illegible]), 229 blz. . . . .
25. **Vormleer van het Oudfriesch werkwoord**, door J. JACOBS (1900), 275 blz. . . . .
26. **Vormleer van de taal van Jan van Ruusbroec**, door H. MEER[illegible] (1901) 15[illegible] blz. . . . .
27. **Vak- en Kunstwoorden** (Nº 6. Ambacht van den Hooggeleter en zijn[illegible] bewerker, bezorgd door A. VAN HOUCKE (1901), eerste deel A—L. 406 blz. Tweede deel M—Z (1902), 320 blz. (met platen), elk . .
28. **Handboek voor Germaansche Godenleer**, door E. SOENS en J. JACOBS (1902), 230 blz. . . . .
29. **Kinderspel en Kinderlust in Zuid-Nederland**, met zangwijzen door A. DE COCK en IS. TEIRLINCK (1902), 1ste deel, 380 blz., 2de deel 289 blz. (verdere deelen ter pers), elk . . . .
30. **Onze Zeil-vischsloepen**, door FRANS BLY (1902) 116 blz. (met plate[illegible]
31. **Germaansche Heldenleer**, door M. BRANTS (1902), 314 blz. . . .
32. **De slag bij Kortrijk**, door V. FRIS (1902), 394 blz. . . . .

TER PERS OF IN VOORBEREIDING.

Nederlandsche werkwoorden door samenstellende afleiding gevor[illegible] WILLEM DE VREESE.

Gallicismen in het Nederlandsch, met aanwijzing van de zuiver[illegible] landsche uitdrukkingen, door H. MEERT.

Die eerste Bliscap van Maria, opnieuw uitgegeven en toegelicht door D[illegible] DE VREESE.

Vocabulario para aprender Franches Espannol y Flaminco ([illegible] 1520), uitgegeven en [illegible] door Dr. WILLEM DE VREESE.

Noel van Berlaimont's Vocabulare ([illegible] 1536), opnieuw uitgegeven en [illegible] door Dr. WILLEM DE VREESE.

Bibliographisch Woordenboek van de Geschiedenis der Belgische [illegible]ten, door FR. DE POTTER.

Kinderspelen, met zangwijzen, door R. GHISQUIERE.

Geestelijke Liedekens op de Hoogh-Tijden en voornaamste Fe[illegible] door het jaar, [illegible] neuten bij een vergadert en geschre[illegible] Nicolaus [illegible], [illegible] binnen Doccum den 4e December [illegible] uitgegeven door J. [illegible] en FL. VAN DUYSE.

Brieven aan J.-Fr. Willems, toegelicht door J. BOLS.

Geschiedenis van het rijm in de Nederlandsche poëzie van de ouds[illegible] tot heden, door [illegible].

Nut eener zuivere uitspraak der Nederlandsche taal, door A. PRENA[illegible]

Spieghel van 's menschen behoudenisse van J. van Maerlant, [illegible]

Bibliographie van den Vlaamschen Taalstrijd, door TH. COOPMAN e[illegible]

Vlaamsche Bibliographie. 1891-1900, door FR. DE POTTER (in aansl[illegible] [illegible] Vlaamsche Bibliographie 1830-1890).

DEC 16 1937